This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

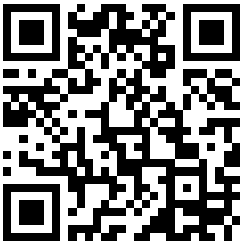

Digitized by Google

Slav 8105.8(2)

HARVARD UNIVERSITY LIBRARY

FROM THE LIBRARY OF
COUNT PAUL RIANT

MEMBER OF THE
INSTITUTE OF FRANCE
HISTORIAN OF THE
LATIN EAST

MDCCCC

GIFT OF J. RANDOLPH COOLIDGE
AND ARCHIBALD CARY COOLIDGE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Slav 8105.8

CODEX DIPLOMATICUS

REGNI CROATIAE, SLAVONIAE ET DALMATIAE.

DIPLOMATIČKI SBORNIK

KRALJEVINE HRVATSKE S DALMACIJOM I SLAVONIJOM.

IZDAJE

IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI.

DIO I.

U ZAGREBU.

ŠTAMPARIJA DRAGUTINA ALBRECHTA.

1874.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

MONUMENTA HISTORICA

SLAVORUM MERIDIONALIUM.

POVJESTNI SPOMENICI

JUŽNIH SLAVENAH.

IZDAJE

IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI.

KNJIGA II.

DIPLOMATIČKI ZBORNIK

KRALJEVINE HRVATSKE S DALMACIJOM I SLAVONIJOM.

OD GOD. 503.—1102.

(CODEX DIPLOMATICUS REGNI CROATIAE DALMATIAE ET SLAVONIAE).

AB ANNO 503. USQUE AD ANNUM 1102.

U ZAGREBU 1874.

TISKOM DRAGUTINA ALBRECHTA.

Digitized by Google

CODEX DIPLOMATICUS

REGNI CROATIAE, DALMATIAE ET SLAVONIAE.

DIPLOMATIČKI ZBORNIK

KRALJEVINE HRVATSKE S DALMACIJOM I SLAVONIJOM.

IZDAJE

IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI.

DIO I.

OD GODINE 503—1102.

(TROŠKOM DRUŽTVA ZA JUGOSLAVENSKU POVJEST I STARINE).

U ZAGREBU 1874.

TISKOM DRAGUTINA ALBRECHTA.

Digitized by Google

92/11

Slav 8105.8 (2)

Harvard College Library
Riant Collection
Gift of J. Randolph Coolidge
and Archibald Cary Coolidge
Feb. 26, 1909.

Digitized by Google

Predgovor.

Ima tomu više od dvadeset i šest godinah, što je 13. člankom hrvatskoga sabora godine 1847. zapao mene častni nalog, da za moći razjasniti tamnu prošlost naroda hrvatskoga, sabiram izprave i listine protežuće se ua povjest kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije.

Od onoga vremena sve do danas ulagao sam sav svoj trud, da odgovorim što savršenije višepomenutoj zadaći. U ovu svrhu razgledah i proučih sve skoro znamenitije pismohrane hrvatske, navratih se dvaputa u Dalmaciju, tri do četiri puta u Mletke, proputovah sve znamenitije gradove taljanske, i navratih se više puta u štajerski Gradac, Beč i Buda-Peštu, tražeći posvuda naše povjestne spomenike.

Prilikom ovih mojih književnih iztraživanjah, sabrao sam stranom u originalu, stranom pako prepisao što iz maticah, što iz starih prepisah zbornikah i riedkih tiskanih dielah, više tisućah listinah, prirediv̌ši ih za diplomatički zbornik.

Najveću pomnju obratio sam ipak svakom zgodom na listine starije od XIII. vieka, bud što su veoma riedke, ili što je povjest naroda hrvatskoga, za vrieme samostalne narodne vladavine, i za vrieme prvoga stoleća našega saveza s Ugarskom, najmanje razjašnjena.

Na koliko mi trud moj podje za rukom, neka svjedoči ova prva knjiga zbornika, u kojoj. su sabrane izprave i listine počamši od g. 503 do g. 1102, kao one godine, kad je kraljevina hrvatska stupila u savez s kraljevinom Ugarskom.

Gradju za ovu prvu knjigu izvadih iz devetnaest arkivah i knjižnicah po imenu u Zadru: iz gubernijalnoga, i kaludjericah sv. Marije arkiva, U Splietu: iz biskupskoga i kaptolskoga arkiva. U Dubrovniku: iz okružnoga arkiva i knjižnicah oo. sv. Franje i J. A. Kaznačića. U Rabu: iz gradskog i kaptolskog arkiva i knjižnice popa Gurata. U Mletcih: iz arkiva republ. mletačke i knjižnice sv. Marka. U Rimu: iz vatikanskoga arkiva i knjižnicah vatikanske, barberinske, i korsinianske U Beču: iz c. kr. dvorskog arkiva. U Zagrebu: iz zemaljskoga arkiva i moje vlastite zbirke. Od tiskanih dielah upotriebio sam ponajviše Mansia: Collectio con-

Digitized by Google

ciliorum; Farlatia: Illyricum sacrum; Lucia: De Croatia et Dalmatia Hist. Kleinmayera Juvavia i t. d.

Od svih ovih vrelah dadoše mi pogledom na izvorne listine najobilniju gradju gubernijalni, te zatiem kaludjericah sv. Marije arkivi u Zadru. U ovih arkivih prepisao sam sve izvornike ili matice sa starinskimi prepisi listinah do XIII. vieka, jur godine 1854. i 1856 desivši se tada u Dalmaciji. Ali stranom nepouzdajući se posve u tadašnje moje prepise, stranom sluteći, da bi se u njih još koješta naći moglo, što je u tadašnjih veoma loših političkih okolnostih meni izbjeglo, zamolio sam družtvo za jugoslavensku povjest i starine, čijim troškom ovo djelo izlazi, da pošalju kojega vještaka u Dalmaciju, da ovaj još jedanput razvidi arkive zadarske i splietske, te da sve izprave i listine prepiše, koje sižu do XIII. vieka. Izbor družtva pao je na zaslužnoga povjestnika Ivana Tkalčića, koj poznatom svojom revnošću, za vrieme od mjesec danah, prepisa iz nova ne samo po meni jur prepisane listine, već mu sreća posluži, da je u gubernijalnom arkivu našao i znameniti stari zbornik listinah benediktinskoga samostana sv. Ivana u Belgradu, iz kojega su, žalibože veoma oskudno i pogriešno, priobćili njeke izprave Lucić i Farlati. Zbornik ovaj, poznat pod imenom Polichorion, pisan je u XIV. vieku na velikoj četvrtini sa 71 stranah, a ima sljedeći naslov:

„Incipit libellus Policorion, qui topicus vocatur, est enim de diversis locis et multarum villarum territoriis, ortographice conpositus, monasterii s. Johannis apostoli et evangeliste, nunc a multis annis, citra a quibus non constat memoria, ad presens in contrarium deuoluti et translati, legitimis documentis et instrumentis et scripturis autenticis visis et habitis, diligenter perscrutatis et inventis, ad iurisditionem conventus et monasterii sanctorum Cosme et Damiani pertinentium.“

Istomu gospodinu Tkalčiću podje za rukom i u arkivu samostana kaludjericah sv. Marije u Zadru naći stari zbornik listinah ovoga samostana, pisan na koži, koj meni poznat nebijaše, pošto mi prilikom tamošnjega iztraživanja samo dva novija loša prepisa istoga zbornika na porabu dadoše. Ovaj stari zbornik, pisan je, kako g. Tkalčić misli, prije godine 1107. jer su kasnije listine sve do g. 1167. drugom rukom pisane i po Ivanu tadašnjem obćinskom tajniku i poddjakonu crkve sv. Stošije podpisane. Sav zbornik ima samo 36 listovah, ali je od velike važnosti radi svoje starine, i radi pravilnosti prepisah. Jedan izmedju novijih prepisah rečenoga zbornika, iz kojega g. 1854 ja prepisivah, ima sljedeću bilježku: „Omnia hucusque scripta ex quodam libello in carta membrana, antiquo caractere scripto, ego Dominicus Bersich exemplavi, anno 1755.“ Iz česa se vidi, da je Bersić ovaj zbornik prepisao iz višespomenutoga staroga zbornika XI. i XII. vieka.

Digitized by Google

Od rukopisnih zbornikah po meni rabljenih valja da još tri napomenem. Dva od ovijeh čuvaju se u vatikanskom arkivu u Rimu, treći je u kaptolskom arkivu u Splietu. Prvo i najvažnije mješto od ovieh pripada zborniku vatikanskomu: Regestum autographum Joannis Papae VIII." koj se smatra za najstariji vatikanski rukopis papinskih regestah. Pisan je na pergameni, pismeni manjimi (minusculis) lombardskimi, početkom XI. vieka, u velikom foliju, te ima listovah 122, a Ivanovih pisamah svega skupa na broju 316. Iz ovoga rukopisa prepisao sam sve poslanice, koje se tiču povjesti hrvatske, bugarske i velikomoravske, ali sam uvrstio u ovu knjigu samo one, koje stoje u savezu s povješću hrvatskom. Kako će se svaki čitatelj iz sravnjivanja mojega s dojakošnjimi različitimi izdanji osvjedočiti moći, ima skoro u svakoj pod brojevi LXXII. LXXIII. LXXIV. LXXVI. LXXVII. LXXVIII. LXXIX. LXXX. LXXXI. LXXXII i CCXLII. priobćenoj poslanici Ivanovoj, ponješto riečih i stavkah po meni priobćenih drugčije, nego u prvašnjih izdanjih, počamši od Rajnalda, Bzovija i Mansija, sve do Farlata i Boczeka obielodanjenih. Ja sam se strogo držao u svemu načina pisanja višerečenoga regesta, samo sam izmienio rukopisni ę sa ae, po duhu rimskih pisamah IX. stoljeća, držeći se kronologije opredieljene po učenom Jaffeu u njegovih papinskih regestah: „Regesta Pontificum" g. 1851. u Berlinu izdanih.

Drugi zbornik, čuvan takodjer u vatikanskom arkivu, pod naslovom: „Gregorii VII. Bullarum" sadržaje regesta pape Grgura VII. Pisan je na pergameni malimi lombardskimi pismeni u XI. vieku, na malenom foliju, s listovi 259. Ima svega skupa 359 Grgurovih poslanicah, od kojih spadaju na hrvatsku povjest samo tri, priobćene u toj knjizi pod brojevi CLXXXI. CXCVI. i CCIV.

Treći sbornik sačuvan je slučajno u arkivu kaptola splietskog. Sadržaje regesta samostana sv. Petra gumajskoga, ili bolje selskoga iznad Solina grada. Velevažan taj zbornik pisan je na pergameni u velikoj osmini koncem XII. vieka, te ima samo 29 stranah. Od ovoga zbornika nalazi se i kasnijih prepisah iz XVII. i XVIII. stoljeća, a tiskom ga priobći, ali veoma pogriešno, mnogozaslužni Dr. Franjo Carrara, u svom djelu „Archivio capitolare di Spalato."

Rekoh gore, da je ovaj zbornik s l u č a j n o sačuvan u Splietu, pošto su svi ostali rukopisni spomenici kaptola splietskoga, žalibože izvan naše domovine prenešeni jur prije mnogo godinah u Beč, te se čuvaju sada u c. k. dvorskom arkivu; dočim su izvornici svih starih listinah bivše nadbiskupije splietske, i bivših splietskih i solinskih mnogobrojnih samostanah, bez ikakova traga propali, te se jedino noviji prepisi kojekuda razpršeni nalaze. Od veleznamenitoga samostana solinskoga, sagradjena od hrvatskih kraljevah i posvećena sv. Stjepanu prvomučeniku, neimamo dapače ni prepise izvornikah,

Digitized by Google

već jedino taljanske prevode, od kojih njeke Farlati opet na latinski prevede, i tako dvakrat pretvorene i preobražene tiskom priobći Od ovih taljanskih prevodah sačuvan je jedan noviji prepis u mletačkoj knjižnici sv. Marka, pod naslovom: „Scritture del monastero di s. Stefano di Spalato." Nu nezna se pravo, da li su ovi prevodi načinjeni iz latinskih ili hrvatskih izvornikah, budući da nije vjerojatno, da su redovnici rimske crkve, navlastito Benediktini, ako su bili i glagolaši, jur u staro doba bolje razumjeli taljanski nego li latinski, pa da su radi toga prevodili za svoju porabu latinske izvornike na taljanski. Da su ih pako prevodili na taljanski za svjetske ljude i za javnu porabu, još je manje vjerojatno, jer latinski jezik, kako iz svih skoro starih izpravah i listinah znamo, bijaše u Dalmaciji od učenih i zvaničnih ljudih vazda dobro poznat. Moguće je dakle, da su splietski Benediktini svoje stare izprave, pisane možebit izvorno hrvatski, preveli tekar onda na taljanski jezik, kad je mletačka vlada počela pošiljati svoje veće i manje činovnike u Dalmaciju, koji prem ako i bijahu vješti latinskomu i taljanskomu jeziku, nisu razumjeli hrvatski. Ovo mnienje mogla bi potvrditi listina kralja Stjepana II. pod br. CCXXI. u taljanskom i latinskom prevodu priobćena, koje duh i način pisanja odgovara sasvim hrvatskim i srbskim izpravam kasnijega vremena.

Uvjeren sam podpunoma, da i mnoge druge izprave, priobćene u toj knjizi, bijahu jur u najstarije doba prevedene iz hrvatskoga jezika, jer od njekih izpravah XI. vieka, imamo od jedne te iste listine više suvremenih latinskih prepisah, koje ni u pojedinih riečih, ni u čitavom tekstu nesuglasuju, kao n. pr. listine pod br. CLIX. CLX. i CLXVII. iz česa dalo bi se zaključiti, da su takove izprave od različitih ljudih prevedene na jezik latinski, i to pogledom na pismo, u isto doba, kad je pisan izvornik. U njekih listinah kaže pisac naročito, da je pisao na pučkom, dakle hrvatskom jeziku. Sravni listinu CXLIX., u kojoj kaže Stjepan biskup zadarski: Ego Stephanus etc. curis prepeditus nonnullis, cyrographum hoc r u s t i c o s e r m o n e conscripsi. Za listine priobćene pod br. CVI. i CVII. nagadjao je jur Farlati, da bijahu izvorno pisane hrvatski ili staroslovjenski, jer težko da su u ono doba pribjegli u Hrvatsku bugarski velmože, i malo razumjeli latinski, kamo li da su izdavali izprave na tom jeziku.

Najmučniji bijaše posao njekim listinam opredieliti točno vrieme i godinu. U tom smieru počinili su velike pogrieške jur Lucić i Farlati, zavedivši mnoge koji su sliedili njihovo mnienje. Za Trpimirovu listinu (br. LIX). o kojoj počeše u novije doba njeki inostrani i domaći pisci tvrditi, da pada u g. 852. dokazao sam, kako mislim dosta jasno, u XI. knjizi arkiva, da u rečenu godinu padati nemože, jer nesudara sa povješću i životom osobah, koje se u njoj spominju, s toga sam ju po starom običaju uvrstio iz nova

Digitized by Google

pod g. 837. Listinu pod br. LXI. stavio sam, kako se kasnije osvjedočih, pogriešno u g. 860, kad je još Kocelov otac Pribina živio, te za kojega knezovanja nije po svoj prilici Kocel kao knez darove pravio; listina bi se imala dakle uvrstiti u g. 862—868. Isto tako mogla bi se pomaknuti listina br. LXII. od g. 860. za deset do dvadeset godinah napred. Za odlomak listine br. CXXXIV. od koje Koleti u Illyricum sacrum samo početak priobči i u g. 1058. uvrsti, neznam da li pripada ovoj godini, i time XI. vieku, ako se u njoj doista spominje Radoslav kao kralj. Pod ovim imenom dolazi više županah i knezovah zetskih, od kojih navadja ljetopisac dukljanski jednoga, kao sina Dobroslavova, (Stjepana Vojslava) oko g. 1034—1044. Taj isti knez Radoslav bijaše brat Mihalja i stric Bodina, kraljevah južne Dalmacije, te se medju sinovi ovoga kneza Radoslava spominje i Branislav, koj u listini dolazi. Za drugoga kneza Radoslava govori isti dukljanski ljetopisac, da je bio sin Gradinje, i da je živio za vrieme cara Emanuela (1143—1180) Ali godina 1058. odgovara svakako vremenu vladikovanja Vitala nadbiskupa dubrovačkog.

Kad se možebit s vremenom pronadju ili izgubljeni izvornici, ili bolji prepisi, ili pako drugi povjestni do sad nepoznati podatci, moći će se osim gorespomenutih još kojojgodj u toj knjizi uvršćenih listinah točnije opredieliti godina, koje je izdana.

Možebit da će tkogod prigovoriti i tomu, što sam u ovu knjigu zbornika uvrstio izprave i listine iz šestoga vieka, protežuće se ponajviše na crkvenu povjest Dalmacije i Panonije, pošto neimamo jasnih dokazah, da li su Hrvati jur u šestom vieku zasjeli rečene zemlje. Nu mene je natjeralo na to, da se obazrem i na izprave šestoga vieka prije svega taj razlog: jer je za svakog povjestnika neobhodno nuždno, da se upozna barem s najbližim vremenom one dobe, o kojoj hoće da započme svoja iztraživanja. S druge strane prinukalo me, da se obazrem na sav šesti viek, taj učin, što se jur koncem šestoga vieka u istih izpravah i papinskih poslanicah spominju Slovjeni, koji su jur tada iz Panonije i Istre navaljivali u Dalmaciju. Znamo napokon iz drugih suvremenih povjestnih vrelah, da su i na početku i u sriedini šestoga vieka Slovjeni jur na dolnjem Dunavu i na Savi posve naseljeni bili, prodirajući od tuda dublje na balkanski otok i u istu Dalmaciju. Smatrao sam dakle za dužnost, priobćivajući izprave i listine iz dobe samostalne hrvatske vladavine, obazrieti se svakako i na šesti viek.

Valja još da reknem koju o pravopisu. Pošto su u toj knjizi sabrane listine od šest vjekovah, to je naravno, da ima u njih i različitog načina pisanja, u kojem su se pojedini narodi znatno lučili. Najviše mienjalo se u staro doba u latinskom pisanju pisme *ae* sa *e* — *u* sa *v* — *t* sa *c*, ali je ipak

Digitized by Google

u prvih vjekovih kršćanstva nadvladjivala u pismu poraba pisma ae miesto kasnijeg e, kako i u miesto v. Budući pako da strogo ustanovljenih pravilah, kojim pravopisom da se listine sriednjega vieka izdavati imadu, do sada još uvjek neima, te se i sami Niemci, kao najveći sitničari, kojim se, (naši pisci kao idolom klanjaju), pokraj sve svoje učenosti i pedanterije, glede otijeh pravilah, do sada sjediniti nemogoše; to sam se držao pravila, da sve inostrane izprave i listine priobćim onako, kako sam ih našao u tiskanih knjigah, ili u izvornicih i prepisih; sve pako domaće listine, osim novijih Farlatovih prevodah, priobćio sam onim pravopisom, kako sam ih našao u izvornicih i starih prepisih, uredivši po njihovom kalupu i one, koje sam iz tiskanih knjigah i novijih prepisah crpio. Samo glede u-a i v-a upotriebio sam u svih listinah jednako pisanje, te sam na početku rieči pisao vazda *v* miesto *u*, u sriedini pako uvjek *u* po načinu pisanja svega sriednjega vieka. Isto tako rabio sam velika pismena samo iza piknje i kod osobnih imenah, ostavivši u svem ostalom tekstu, po pravcu sriednjega vieka, malena pismena. Samo se po sebi razumieva, da sam imena vlastita, osobna i miestna, sasvim onako priobćio, kako sam ih našao napisana.

Prem da nadpisi ni malo ne spadaju u zbornik listinah, to sam ipak za nadopuniti malen broj izvornih povjestnih spomenikah iz vremena samostalnih vladarah hrvatskih, priobćio na kraju ove knjige i njeke do sad malo poznate nadpise od g. 680 do 1101. nebi li se i njimi razjasnila štogod tamna povjest naše prastare dobe. Nadpise pod brojevi II. i XI. nisam pokušao razriešiti, jer su samo u odlomcih sačuvani, te davaju povod kojekakovim konjekturam, nu ipak moglo bi se za broj II. poprimiti čitanje i riešenje g. Dr. Račkoga koj taj nadpis ovako protumači:

(Tempore ducis) Branimiri, annorum Christi sacra de virgine carne ut sumpsit, seu? (scilicet?) DCCCLXXX et VIII. VIque indictione.

Velikom pomnjom nastojao sam napokon izraditi imenik historički, mjestopisni, juridički i ostalih važnijih predmetah, o kojih je govor u izpravah i listinah. U tom imeniku uvrstio sam azbučnim i kronologičkim redom sve u listinah spomenute hrvatske kraljeve, knezove, banove, župe i župane, državne i gradske dostojanstvenike, pape, patriarke, nadbiskupe, biskupe, crkve, monastire, opate i opatice, gradske predstojnike, tekuće tad pjeneze, nalazeće se tad rukopise i t. d. uvjeren budući, da će taj imenik ne samo olahkotiti svakomu porabu samoga zbornika, nego da će dobro doći i svakomu onomu, koj će se baviti pisanjem monografijah onoga davnoga vremena slave i samostalnog života naroda hrvatskoga.

U Zagrebu dne 15. prosinca 1873.

I. K. S.

Digitized by Google

Sadržaj.

		Strana
I.	G. 503. U Solinu. Kvirin, otmeniji solinski gradjan, nadaruje u svojoj oporuci trogirsku crkvu sv. Lovre, koju je iz nova sagraditi dao	1
II.	„ 504. Kralj Teodorik povjerava Koloseju upravu predobljene Panonije	2
III.	„ 504. Kralj Teodorik nalaže Sriemčanom, da poslušaju svoga novoga poglavara Koloseja, i podieljuje im savjet kako da se imaju vladati	2
IV.	„ 526. Atalarik kralj istočnih Gotah predaje iz nova knezu Osvinu upravu Dalmacije i Slavonije, t. j. Panonije savske	2
V.	„ 535. Car Justinijan-Upravda priobćuje A Katelijanu nadbiskupu gjustendilskomu (Justinianae primae). kako je njegovoj crkvenoj oblasti, osim njekih drugih pokrajinah ilirskih, podčinio i stranku dolnje Panonije	3
VI.	„ 541. 18. ožujka. U Carigradu. Car Justinijan stavlja doluju Panoniju pod vlast nadbiskupije gjustendílske	4
VII.	„ 549. Vigilio papa, naloži Sebastijanu djakonu, svomu poslaniku u Dalmaciju, neka se ne vraća prije dok svoj posao ne svrši, kori ga što nije slušao njegove zapovjedi i propisane naredbe	4
VIII.	„ 590. Grgur papa nalaže Sebastijanu biskupu risanskomu da ga izviesti o mislih protjeranoga carigradskoga patríarke Anastazija	5
IX.	„ 590. mjeseca studena ili prosinca. Grgur I. papa nalaže Natalu, biskupu solinskomu, da Honoratu naddjakonsku čast povrati	5
X.	„ 591. mjeseca veljače. U Rimu. Grgur I. papa zahvaljuje Natalu biskupu solinskomu na čestitki, prilikom kad je zasjeo stolicu papinsku	6
XI.	„ 591. 16. ožujka. U Rimu. Grgur I. papa nalaže Malku biskupu duvnanskomu, da iznese pred sud razpru medju Ivanom savjetnikom Gjorgje prefekta Italije i Stjepanom biskupom skadarskim	6
XII.	„ 591. mjeseca lipnja u Rimu. Grgur I. papa preporuča biskupom ilirskim njeke sa svojih stolicah protjerane biskupe	6
XIII.	„ 592. mjeseca ožujka. Grgur I. papa kori Natala biskupa solinskoga radi njegova razuzdana života, i nalaže mu, da naddjakona Honorata opet u čast postavi	7
XIV.	„ 592. mjeseca ožujka. Grgur I. papa javlja biskupom dalmatinskim, kakove je zapovjedi podielio biskupu solinskomu Natalu, poradi svrgnuta naddjakona solinskog Honorata	8
XV.	„ 592. mjeseca ožujka. Grgur I. papa nalaže poddjakonu Antoninu, da ide u Solin i da nagovori biskupa Natala da naddjakonu Honoratu čast povrati, u protivnom pako slučaju istoga Natala izobči, ujedno želi, da biskupa Malka u Rim pošalje	9
XVI.	„ 592. mjeseca ožujka. Grgur I. papa čestita Jobinu prefektu ilirskomu, što je sretno izliečio posljedice nasrtaja barbarskoga, moli ga ujedno neka ne podupira Natala biskupa solinskoga	10
XVII.	„ 592. mjeseca srpnja. Grgur I. papa piše Ivanu biskupu ravenskomu, da se raduje što je Natal biskup solinski svoje opačine izpravio, zajedno ga moli, neka opomene biskupa Malka da dodje u Rim	10
XVIII.	„ 592. mjeseca kolovoza. Grgur I. papa odgovara Natalu biskupu solinskomu glede gošćenjah, koja je ovaj kao nevina branio, i obečaje mu, da će razpru, što	

Digitized by Google

			Strana
		ju ima s naddjakonom Honoratom, riešiti onda, kad njegovi poslanici u Rim stignu	11
XIX.	G. 592.	mjeseca listopada. Grgur I. papa nalaže Natalu biskupu solinskomu, neka se putem svećeničkog zbora zauzme za Florentija biskupa dubrovačkog, koga s časti protjeraše	13
XX.	„ 592.	mjeseca listopada. Grgur I. papa nalaže Antoninu poddjakonu, da se zauzme za Florentija biskupa dubrovačkog. kojega preko (sine) svećeničkog suda s časti protjeraše	13
XXII.	„ 593.	mjeseca travnja. U Rimu. Grgur I. papa riešava Honorata naddjakona solinskoga od svih pogriešakah, radi kojih bijaše obtužen	14
XXIII.	„ 593	mjeseca srpnja. Grgur I. papa odobrava izbor naddjakona Honorata za biskupa solinskog	15
XXIV.	„ 593.	mjeseca listopada. Grgur I. papa zabranjuje biskupom dalmatinskim, bez njegova znanja posvetiti Maksima za biskupa solinskoga	15
XXV.	„ 594.	mjeseca siečnja. U Rimu. Grgur I. papa izobćuje Maksima i one koji ga posvetiše biskupom solinskim, dok se nedokaže, da je doista istinskom dozvolom carskom posvećen	16
XXVI.	„ 594	mjeseca kolovoza. Grgur I. papa odgovara Marcellu skolastiku, da nemože uslišati njegovu molbu, podnešenu radi Maksima biskupa solinskog	17
XXVII.	„ 594.	mjeseca prosinca. U Rimu. Grgur I. papa piše Sabinijanu djakonu u Carigrad radi Maksima biskupa solinskoga	17
XXVIII.	„ 595.	mjeseca siečnja. U Rimu. Grgur papa piše Konstantini supruzi cesara Mavricija, o nepokornosti biskupa solinskoga Maksima	18
XXIX.	„ 595.	mjeseca veljače. U Rimu. Grgur I. papa nudi protjeranomu iz biskupije risanske (polag njekih sriemske) Sebastijanu biskupu, kojugod izpražnjenu biskupiju sicilijansku, odobravajući, što nije htio primiti biskupiju ponudjenu sebi od Anastazija patriarka Antiokenskog	19
XXX.	„ 595.	U Rimu. Grgur I. papa pozivlje Maksima biskupa solinskoga u Rim pred crkveni sud	20
XXXI.	„ 596.	mjeseca siečnja. U Rimu. Grgur I. papa zapovieda opetovano Maksimu biskupu solinskomu, da dodje u Rim i da ne proganja Pavlina biskupa i Honorata naddjakona	20
XXXII.	„ 596.	mjeseca ožujka. U Rimu. Grgur I. papa potiče svećenstvo i vlastelinstvo solinsko proti izabranomu biskupu Maksimu, čudeći se da osim biskupa Pavlina i naddjakona Honorata nitko proti njemu ustao nije	22
XXXIII.	„ 596.	mjeseca srpnja. U Rimu. Grgur I. papa nagovara svećenstvo, vlastelinstvo i puk zadarski, da se nedruže s izobćenim Maksimom biskupom solinskim	22
XXXIV.	„ 597.	mjeseca travnja. U Rimu. Grgur I. papa nalaže Sabinijanu biskupu zadarskomu, da ne obći s izobćenim od crkve Maksimom biskupom solinskim, i da dodje zajedno s biskupi dalmatinskimi u Rim	23
XXXV.	„ 597.	mjeseca prosinca. U Rimu. Grgur I. papa prima u milost Sabinijana biskupa zadarskoga, koj poradi druženja s Maksimom morade zatvoren u monastiru pokoru činiti; zajedno mu nalaže, da ga izviesti o stanju Florentija biskupa dubrovačkoga, kojega bijaše prognao pokojni Natal biskup solinski	24
XXXVI.	„ 598.	mjeseca lipnja. U Rimu. Grgur I. papa nagovara Sebastijana biskupa zadarskoga, neka strpljivo podnosi progone biskupa solinskoga Maksima, iz crkve izobćena	25
XXXVII.	„ 598.	oko mjeseca lipnja. (Jaffe m. listopada). U Rimu. Grgur I. papa piše Marinianu biskupu ravenskomu, o njekom Ivanu došavšem iz Panonije, kojega načiniše biskupom u Novom gradu; nalaže mu ujedno da povede iztragu proti Maksimu biskupu solinskomu, te ako bude potrebno, da i biskupa milanskoga kao sudca na iztragu pozove	26

Digitized by Google

			Strana
XXXVIII.	G.	598. (Jaffe m. listopada). U Rimu. Grgur I. papa kori Marcellina podkonzula dalmatinskoga, što podupira Maksima biskupa solinskoga . . .	27
XXXIX.	„	598. oko mjeseca srpnja (Jaffe m. listopada). U Rimu. Grgur I. papa nalaže Konstanciju biskupu milanskomu, da zajedno s biskupom ravenskim iztražuje proti Maksimu biskupu solinskomu	28
XL.	„	598. (Jaffe 599). mjeseca srpnja. U Rimu. Grgur I. papa daje Marijanu biskupu ravenskomu slobodnu ruku, glede odsude Maksima biskupa solinskoga	28
XLI.	„	598. (Jaffe 599). mjeseca srpnja. U Rimu. Grgur I. papa nalaže Kastoriju bilježniku, neka biskupu solinskomu Maksimu, ako se pokaje za svoju nepokornost, i svoju nevinost dokaže, preda utješiteljno papinsko pismo a zajedno da istoga Maksima sa biskupom Savinijanom i naddjakonom Honoratom izmiri	29
XLII.	„	598. (Jaffe 599). mjeseca srpnja. U Rimu. Grgur I. papa prima u milost Maksima biskupa solinskoga i dozvoljuje mu nositi plašć	29
XLIII.	„	598. mjeseca listopada. Grgur I. papa javlja Kaliniku eksarku ravenskomu kako se radovao nad viešću, da su Slovjeni pobiedjeni, i da je otok Kapri u Istri sjedinio se s crkvom rimskom	30
XLIV.	„	599. 26. kolovoza. Bilježka o pokori i o proglašenju nevinosti Maksima biskupa solinskoga	30
XLV.	„	599. mjeseca kolovoza. Grgur I. papa razlaže Maksimu biskupu solinskomu vriednost plašća biskupova, preporuča mu ujedno biskupa Savinijana i naddjakona Honorata da ih neproganja	30
XLVI.	„	600. mjeseca srpnja. Grgur I. papa žali u svom pismu pisanom Maksimu biskupu solinskomu, da Slovjeni navaljuju kroz Istru u Italiju . . .	31
XLVII.	„	602. mjeseca ožujka. U Rimu. Grgur I. papa, priobćujući Konstanciju bikupu skadarskomu svoje pismo, pisano gjustendilskomu biskupu, nalaže mu neka po mogućnosti, u smislu pisma, kazni Pavla biskupa dukljanskoga, pak ako bi nagazio na kakove zaprieke, tekar onda neka priobći isto pismo rečenomu biskupu gjustendilskomu	32
XLVIII.	„	602. U Rimu. Grgur I. papa nagovara biskupa gjustendilskoga, da Pavla biskupa dukljanskoga, protjerana sa svoje stolice, pošto je njeke stvari, kako se tvrdilo, na silu odnio, u monastir makar doživotno zatvori .	33
XLIX.	„	602. mjeseca studenoga. U Rimu. Grgur I. papa piše Maksimu biskupu solinskomu, da u buduće neće obzir uzeti na njegove poslanike ako nedonesu zajedno pismo podpisano od njega i njegova svećenstva . . .	34
L.	„	729. Grgur II. papa spominje u svojoj poslanici pisanoj caru Leonu, kako su Longobardi i Sarmati, (pod kojimi se imadu razumievati južni Slovjeni) zauzeli grad Ravenu i obližnja miesta	34
LI.	„	743. dne 16. svibnja. U Rimu. Zakarija papa podieljuje biskupu dubrovačkomu Andriji biskupski plašć	35
LII.	„	804. U Ričanih kod Kopra. Pop Ico, i knezovi Kadolao i Ajo uredjuju u ime Karla velikoga Istru, i nagadjaju razpre, što ih je imao puk istranski s Ivanom knezom istarskim i s biskupi	36
LIII.	„	805. U Cahenu. Car Karlo veliki izdaje zakon za trgovce, koji putuju u slovjenske i obarske zemlje	40
LIV.	„	809. 13. siečnja. U Kotoru. Bilježka kako je njeki Andrejac sa svojom suprugom Marijom kupio moći sv. Trifuna od njekih Mletćanah za 300 rimskih solidah, i kako sagradi crkvu na čast istoga svetca, koju darova svomu sinu, zajedno s njekimi slobodnjaci	40
LV.	„	811. 14. lipnja. U Akvisgrani. Car Karlo veliki uredjuje rieku Dravu granicom medju crkvom oglajskom i solnogradskom	40
LVI.	„	815. Ludovik, franački kralj, potvrdjujući Istrijanom staro njihovo pravo, da mogu birati sve svoje častnike tako duhovne kao i svietske, priznaje	

Digitized by Google

			Strana
		ujedno sve one aaredbe, koje načiniše poslanici njegova otca, Izo, Kadolao i Ajo	42
LVII.	G.	817. mjeseca lipnja. U Cahenu. Ludovík car franački dieli svoje carstvo medju svoje sinove Lotara, Pipina i Ludovika, kojemu posliednjemu pripada slovjenska zemlja, ležeća na iztoku od Bavarske	43
LVIII.	„	824—826. Eugenio II. papa stavlja pod vlast laureacenskog nadbiskupa Yrulfa, Hunniju, t. j. Avariju, Moravsku, Panoniju i Meziju . . .	44
LIX.	„	837. 4. ožujka. U Bijaču kod Solina. Trpimir veliki župan hrvatski, daruje nadbiskupiji splietskoj crkvu sv. Jurja u Putalu sa samostanom, kojega je tamo sagraditi dao	45
LX.	„	840. 22. veljače. U Paviji. Lotar car čini ugovor mira na vrieme od pet godinah medju Mletčani i talijanskimi susjednimi gradovi, koji se obvezaše da će pomagati Mletčane na moru proti njihovim slovjenskim (hrvatskim) neprijateljem	47
LXI.	„	860. (popravi: oko 862—868). Kocel knez blatski daruje samostanu sv. Emerama sela Stromogin, Reginivartersdorf i Rosdorf	48
LXII.	„	860. Gundbat djakon daruje njeka sela uz Salu i Velikn samostanu sv. Emerama	48
LXIII.	„	861. 20. veljače. U Reznu. Ludovik II. kralj njemački potvrdjuje darovanje onih selah, koje darova Pribina knez blatski crkvi i samostanu dolnjo altajskomu	49
LXIV.	„	861. 20. studena. U Matahovi. Ludovik II. kralj njemački, podjeljuje crkvi solnogradskoj mnoga slovjenska i njemačka mjesta u Panoniji . . .	49
XLV.	„	866. mj. kolovoza. Nikola I. papa odgovara Mihalju kralju bugarskomu na njeka po njemu stavljena pitanja, koja se protežu na tadašnje nazore i običaje ostalih Slovjenah	51
LXVI.	„	869. U Rimu. Hadrijan II. papa pošilja sv. Metoda, kao po njem posvećena biskupa u Panoniju, u države Svetopluka i Kocela, dozvoljujući liturgiju slovjensku	52
LXVII.	„	871. Ludovik II. car predbacuje u svom pismu, pi anom grčkomu caru Vasilju, njeka nasilja što ih počini pomorska vojska grčka jadranskim slovjenom (Hrvatom i Srbom) iza obsjednuća grada Bara	53
LXVIII.	„	873. Ivan VIII. papa odgovara knezu blatskomu Kocelu na pitanje: što da čini s onimi koji se bez zakonitoga razloga razpitúju sa svojimi ženami	56
LXIX.	„	Oko g. 873. Ivan VIII. papa nagovara velikog župana hrvatskog Domogoja neka strogo postupa proti morskim gusarom	56
LXX.	„	Oko g. 874. Ulomak pisma pape Ivana VIII. Pavlu biskupu Jakinskomu i poslaniku u Panoniju, glede crkve ilirske u obće, a panonske na póse	56
LXXI.	„	875. Ivan VIII. papa nagovara kneza Mutimira neka se vrati pod vlast biskupa panonskoga (Metoda)	57
LXXII.	„	878. 16. travnja. U Rimu. Ivan VIII. papa nagovara Mihalja kralja bugarskoga, da ne sliedi nauk vjere grčke, nego da se sjedini s crkvom rimskom, ujedno mu javlja da je Sergija Slovjena svrgo sa stolice biskupije belgradske	57
LXXIII.	„	879. 2. svibnja. U Rimu. Ivan VIII. papa piše Sedeslavu velikomu županu hrvatskomu, neka dostojno primi njegove poslanike za Bugarsku . .	59
LXXIV.	„	879. 7. lipnja. U Rimu. Ivan VIII. papa hvali Branimira, velikoga župana hrvatskoga, što se je k rimskoj vjeri povratio, želi mu da š njom sve buntovnike i neprijatelje nadvlada, i moli ga ujedno, da dopusti svećeniku svomu Ivanu odnieti papinsko pismo kralju bugarskomu . . .	59
LXXV.	„	879. 7. lipnja. U Rimu. Ivan VIII. papa javlja Teodoziju biskupu ninskomu kako ga radostno prima natrag u naručje crkve rimske, savjetujući mu zajedno, da od njega posvećenje biskupsko primi	60

Digitized by Google

			Strana
LXXVI.	G. 879.	7. lipnja. U Rimu. Ivan VIII papa javlja narodu hrvatskomu veliko svoje veselje, što se je povratio k crkvi rimskoj, i nagovara ga, da joj vjeran ostane	61
LXXVII.	„ 879.	10. lipnja u Rimu. Ivan VIII. papa nagovara biskupe i stanovnike gradovah u Dalmaciji neka se povrate k crkvi rimskoj	62
LXXVIII.	„ 889.	14. lipnja. U Rimu. Ivan VIII. papa javlja Svatopluku, kako je čuo, da njegov nadbiskup Metodio vjeru kršćansku neuči po nauku rimskom i da ga je zato preda se pozvao u Rim	63
LXXIX.	„ 879.	14. lipnja. U Rimu. Ivan VIII. zabranjuje upotrieblјivanje jezika slovjenskoga u crkvi, i poziva sv. Metoda u Rim	63
LXXX.	„ 880.	mj. lipnja. U Rimu. Ivan VIII. javlja Svatopluku kralju moravskomu da Metoda iz Rima natrag na biskupsku stolicu pošilja, i da je dozvoljeno slovjenskim jezikom služiti se u crkvi pri službi božjoj	64
LXXXI.	„ 880.	mj. studena. Ivan VIII. nagovara Branimira velikog župana i sav narod hrvatski, da ostane vjeran rimskoj crkvi, zajedno nalaže da pošalje u Rim svoje poslanike	65
LXXXII.	„ 881.	23. ožujka. U Rimu Ivan VIII papa piše Metodu nadbiskupu panonskih Slovjenah, kako se veseli tomu, što kriepko brani vjeru rimsku, i tieši ga radi progonah, koje podnositi mora	66
LXXXIII.	„	Oko g. 884. Kundbat djakon zamienjuje svoj posjed kod Plesa uz rieku Solu i Veliku ležeći, sa zemljama Ambricija biskupa, ležećima uz rieku Rabu, koje zemlje darova pokojni knez Kocel samostanu sv. Emerama	67
LXXXIV.	„ 890.	20. studena. U Matahovi. Arnulfo kralj njemački daruje crkvi solnogradskoj njeka panonska mjesta uz Muru, Dravu i Rabu	68
LXXXV.	„	Oko god. 890. Stjepan VI. papa, zabranjuje u svojoj poslanici, pisanoj kralju Svatopluku, liturgiju slovjensku uvedenu pó sv. Metodu . . .	71
LXXXVI.	„ 891.	9. ožujka u Reznu. Arnulfo kralj njemački daruje solnogradskomu biskupu Diotmaru njeka slovjenska mjesta, kojimi je njegda vladao knez Kocel	71
LXXXVII.	„ 892.	28. rujna. U Bijaču kod Solina. Mučimir veliki župan hrvatski potvrdjuje nadbiskupiji spljetskoj Trpimirovo darovanje crkve sv. Jurja u Putalu	72
LXXXVIII.	„ 899.	Teotmar solnogradski nadbiskup s ostalimi južno-njemačkimi biskupi izviešćuje papu Ivana IX. o crkvenom stanju čitave Panonije. Brani se proti osvadi Slovjenah, a osvadjuje ove poradi podupiranja Magjarah .	74
LXXXIX.	„ 919.	mj. prosinca. U Zadru. Andrija priur zadarski čini oporuku . . .	75
XC.	„	Oko g. 925. Ivan X. papa nagovara kralja hrvatskoga Tomislava, i Mihalja kneza humskoga, kao i sve njihove podložnike, neka davaju poučavati svoju dietcu u latinskom jeziku, a na mjesto slovjenske da uvedu latinsku liturgiju, i da djetcu pošiljaju u nauke	76
XCI.	„	Oko g. 925. Ivan X. papa nagovara biskupe dalmatinske i hrvatske neka zagrle većom ljubavju vjeru rimsku, izkorienivši neprijatelje njezine, ujedno zabranjuje liturgiju slovjensku . , . , ...	77
XCII.	„	Oko g. 925—927. U Splietu. Zakoni i naredbe crkvenih saborah držanih u Splietu za vrieme hrvatskoga kralja Tomislava, zahumskoga kneza Mihalja, i papinskih poslanikah Ivana, Leona i Madalberta, u prisuću svih biskupah hrvatskih i dalmatinskih	78
XCIII.	„ 928.	Leo VI. papa nalaže biskupom hrvatskim, podčinjenim nadbiskupiji splietskoj, da neprekoračuju medje svojih biskupijah	82
XCIV.	„ 849.	21. veljače. U Trstu. Grad Trst odkupljuje se izpod oblasti biskupa i kaptola tršćanskoga za $517\frac{1}{2}$ markah, koje morade platiti biskup u ime duga židu Danielu Davidu iz Gorice, koj ove novce posudi u vrieme nasrtavanja susiednih narodah iz Karantanije i slovjensko-hrvatskoga Krasa	83

Digitized by Google

			Strana
XCV.	G.	949. Županije i granice kraljevlne hrvatske u X. vieku	86
XCVI.	„	954. 31. kolovoza. U Reznu. Otto I. kralj njemački daruje popu Diprechtu dvie oranice u selu Suriće, ležeće u županiji Hrvatah u Štajerskoj . .	87
XCVII.	„	954. Agapito II. papa doznačuje granice biskupije solnogradske i laureacenske stavljajući pod vlast posljednje iztočnu Panoniju, pokrajinu avarsku i moravsku sa ostalimi Slovjeni	87
XCVIII.	„	960. mj. lipnja. U Rialtu kod Mletakah. Mletčani izdavaju zakon proti izvažanju robovah iz Istre i Dalmacije	89
XCIX.	„	961. 13. veljače. U Reznu. Otto I. kralj njemački daruje popu Diprechtu njeko imanje medju Svietlim brdom i selom Bulčišćem, ležečem u županiji Hrvatah u Štajerskoj	89
C.	„	966. 20. siečnja. U Oglaju. Rodoaldo patriarka oglajski spominje razorenje Rovinja u Istri po Slovjenih (Hrvatih)	90
CI.	„	969. 15. srpnja u Zadru. Agata kći Dobrova, ostavlja oporukom njeka imanja samostanu sv. Krševana u Zadru	90
CII.	„	973, mj. siečnja. Benedikto VI. papa stavlja čitavu Panoniju pod vlast biskupa solnogradskog	91
CIII.	„	974. 5. listopada. U Rimu. Benedikto VII. papa stavlja pod vlast nadbiskupije laureacenske (pasovske) Avariju, Moravsku, Meziju, dolnju Panoniju i susjedne im Slovjene	92
CIV.	„	986. 19. prosinca. U Zadru. Majo priur zadarski i prokonzul Dalmacije, sa svimi gradjani zadarskimi, popravljajući iz nova crkvu sv. Krševana, daruje istoj crkvi i samostanu benediktinskomu iz nova sva pripadajuća joj pokretna i nepokretna imanja	94
CV.	„	Oko g. 990. U Zadru. Majo priur sa vlasteli zadarskimi uztupljuje samostanu sv. Krševana svoj dio ribarije	95
CVI.	„	994. 9. veljače. Bugarski carević Pincio, nećak cara Šišmana, kao bjegunac kod hrvatskoga kralja Držislava, sa svojom braćom i sestrom, sa svojimi nećaci i sinom Plesom, čine ugovor poradi zidanja crkve sv. Mihalja kod grada Solina	96
CVII.	„	1000. 1. kolovoza. Carević bugarski Pincio, sa svojom braćom i sinom si Plesom, daruje njeke zemlje crkvi sv. Mihalja u Splietu	97
CVIII.	„	1018. mj. srpnja. Na Rabu. Rab obvezuje se Otonu duždu mletačkomn i njegovim nasliednikom plaćati svake godine deset libar svile u ime danka	
CIX.	„	1018. mj. srpnja. U gradu Krku. Krk obvezuje se Otonu duždu mletačkomu u ime danka davati svake godine trideset lisičjih kožah	99
CX.	„	1018. mj. kolovoza. U gradu Krku. Krčki stanovnici od Cha Fiesole obvezuju se Otonu duždu mletačkomu u ime danka davati svake godine petdeset kunskih kožah	100
CXI.	„	1018. mj. kolovoza. Na Osoru. Osorani obvežuju se Ottonu duždu mletačkomu u ime danka davati svake godine četrdesat kunskih kožah	101
CXII.	„	1020. Pavao nadbiskup splietski daruje oporukom svomu otcu Prestanciju, prioru spljetskom, crkvu sv. Marije u Blatu s mnogimi zemljišti	102
CXIII.	„	Oko g. 1020 Prestancio priur splietski daruju crkvu sv. Marije u Blatu, svomu sinu Srmu	102
CXIV.	„	1023. mj. kolovoza. U Dubrovniku. Nadbiskup i knez dubrovački sa svimi vlasteli podižu samostan sv. Benedikta na otoku Lokrumu	103
CXV.	„	1023. 27. rujna. U Rimu. Benedikto VIII. papa podieljuje nadbiskupu dubrovačkomu Vitalu nadbiskupski plašć	104
CXVI.	„	Oko g. 1025. dne 7. srpnja. Ljutovit protospatar i stratik srbske i zahumske zemlje, daruje samostanu sv. Benedikta u Lokrumu, crkvu sv. Pankraca u Babinom polju na otoku Mljetu	105
CXVII.	„	Oko g. 1026. Petar djakon splietski daruje dozvolom svoje žene i majke samostanu sv. Stjepana kod Splieta srebrni kalež i više zemljah . .	105

Digitized by Google

			Strana
CXVIII.	G. 1029.	U Oborovcu. Jelenica sestra Godemira bana, daruje samostanu sv. Krševana u Zadru, crkvu istoga svetca, po sebi u Oborovcu sagradjenu, uz ostalo pokretno i nepokretno imanje	106
CXIX.	„ 1033.	5. srpnja. U Zadru. Traso opat monastira sv. Krševana, daje njeku kuću u zamienu za drugu kuću sinovah Konstantinovih	107
CXX.	„ 1034.	Savina, žena Gimajeva daruje osmi dio svoje kuće samostanu sv. Krševana u Zadru	107
CXXI.	„ 1035.	mj. studena ili prosinca. Njeki svećenik piše Azeku biskupu od Vormacije, kako je koruški vojvoda Adalberon pao u sumnju, da će pomoćju Mirmidonah (Vindonah-Slovenacah ili Bugarah) udariti na njemačkoga kralja	108
CXXII.	„	Oko g. 1035—1040. dne 7. srpnja. Hranko župan zahumski potvrdjuje darovanje crkve sv. Pankraca u Babinompolju samostanu lokrumskomu	109
CXXII.	„	Oko g. 1035—1060. Gavrilo biskup humski sa županom Miroslavom i banom Ratomirom, potvrdjuje darovanje crkve sv. Pankraca samostanu sv. Benedikta na Lokrumu	109
CXXIV.	„ 1036.	13. veljače. U Zadru. Zadrani daruju samostanu sv. Krševana njeku bašću	110
CXXV.	„ 1036.	U Zadru. Sergj Petrov daje polovicu svoje kuće sa selišćem, samostanu sv. Krševana u Zadru u zamienu za kuću Malićevu na luci zadarskoj	110
CXXVI.	„ 1040.	U Spljetu. Nikifor priur spljetski naznačuje zemlje što ih je kupio za samostan kaludjericah sv. Benedikta u Spljetu	111
CXXVII.	„	Oko g. 1042. Stjepan ban hrvatski, sa svojom suprugom Marijom podieljuje benediktinskoj crkvi sv. Krševana u Zadru mnoge darove . .	111
CXXVIII.	„ 1044.	19. veljače. U Dubrovniku. Petar Slaba priur dubrovački dosudjuje ono imanje, koje po oporuci Dominika pripade samostanu sv. Benedikta lokrumskoga, istomu samostanu kao njegovo vlastničtvo	112
CXXIX.	„ 1044.	1. rujna. U Zadru. Njeka Danseta daruje oporukom samostanu sv. Krševana svoj vrt	114
CXXX.	„	Oko g. 1044. Sveti Petar Damjan spominje u svojih dvih pismih, pisanih papi Nikoli II. osorskoga biskupa blaženoga Petra Gaudencija, putujućega u Italiju iz svoga stolnoga mjesta Osora, ležećega u kraljevini hrvatskoj, i pripoviedajućega o osornosti njekoga vlastelina hrvatskoga prema svećenstvu	114
CXXXI.	„ 1056.	U Zadru. Samostanu sv. Krševana u Zadru dopituje sud ustanovljenu daću od ribarije	115
CXXXII.	„ 1056.	U Zadru. Ribari zadarski obvezuju se davati samostanu sv. Krševana jednu stranu svoga ribolovja	116
CXXXIII.	„ 1057.	Rado nadvornik ugarski daruje biskupiji pećuvskoj uz ina miesta u današnjem Sriemu, takodjer od njekog neprijatelja s nova osvojeni monastir sv. Dimitrije na Savi, koje darovanje potvrdjuje kralj ugarski Andrija I.	
CXXXIV.	„	Oko g. 1058. Radoslav kralj (?) zahumski sa svojom suprugom Juliom i sinom Branislavom predaje samostan u Baleni (Babinom polju ?) kaludjerom sv. Benedikta na Lokrumu	116 118
CXXXV.	„ 1059.	mj. veljače. Kresimir IV. kralj hrvatski, utemeljujući samostan sv. Ivana ev. u Belgradu podieljuje mu obširna prava i daruje uz otok Žirje mnoga ina miesta	118
CXXXVI.	„ 1059.	mj. veljače. U Belgradu. Kresimir IV. kralj hrvatski daruje samostanu sv. Ivana u Belgradu otok Žirje s njekim selom u Rogovu, podieljujuć mu zajedno temeljna prava	120
CXXXVII.	„	Oko g. 1059. Popis zemaljah sv. Ivana ev. u Belgradu, nabavljenih za vrieme opata Andrije	120

Digitized by Google

				Strana
CXXXVIII.	G.	1060.	U Rabu. Drago biskup, Majo priur i sav puk rabski, podieljuju dozvolu opatu Fulkonu, da može sagraditi na otoku Rabu samostan sv. Benedikta, darujući mu dvie crkve sv. Petra i Ciprijana i njeka osobita prava .	121
CXXXIX.	„		Oko g. 1060. Srmo sin Preštancijev, priur grada Splieta, daruje samostanu sv. Stjepana kod Spljeta crkvu sv. Marije u Blatu sa svimi pristojališći	122
CXL.	„	1061.	Aleksandro II. papa priobćuje kralju hrvatskomu i svim biskupom njegove kraljeviue, potvrdu svoga predšastnika pape Nikole II. glede onih zaključakah, što ih načini crkveni sbor spljetski u prisutnosti papinskog poslanika biskupa Majnarda	123
CXLI.	„		Oko g. 1061. Aleksandro II. papa piše kralju hrvatskomu i biskupom dalmatinskim o zabrani ženitbe svećenikah	123
CXLII.	„	1064.	U Trogiru. Gradjani trogirski dozvoljuju na molbu svoga biskupa Ivana, da se u Trogiru sagradi samostan kaludjericah sv. Dujma .	124
CXLIII.	„	1065.	U Zadru. Teuzo, poslanik papinski, dosudjuje samostanu sv. Krševana u Zadru, kapelu sv. Ivana na otoku Tilagu	124
CXLIV.	„	1066.	Čika Dujmova, udova ubitoga Andrije, i nećakinja priura Maja, odvaži se zajedno sa starijom kćerju Damnanom postati kaludjericom .	125
CXLV.	„	1066.	U Tokinji. Kresimir IV. kralj hrvatski daruje novosagradjenomu samostanu sv. Marije u Zadru kraljevsko imanje Tokinju	125
CXLVI	„	1066.	25. prosinca. U Šibeniku. Kresimir IV. kralj hrvatski uzimlje pod svoju zaštitu novosagradjeni samostan kaludjericah svete Marije u Zadru	126
CXLVII.	„	1062—1067.	18. ožujka. U Rimu. Aleksandro II. papa, podieljuje Petru nadbiskupu dukljanskomu i barskomu, nadbiskupski plašć, i stavlja pod njegovu vlast njeke južno-dalmatinske biskupije zajedno sa srbskom i bosanskom	126
CXLVIII.	„	1067.	Petar, opat sv. Krševana u Zadru, popisuje sva zemljišta pripadajuća istomu samostanu, priobćujući i darovnicu kralja hrvatskoga Kresimira IV.	128
CXLIX.	„		Oko g. 1067. U Zadru. Stjepan I. biskup zadarski, opisuje kako je selo Postimana pripalo samostanu sv. Krševana u Zadru	129
CL	„	1068.	Petar Semivitov sa sinovi Kirinovimi, daruje samostanu zadarskih kaludjericah sv. Marije crkvu sv. Petra i Pavla u Obrovcu, sa svojimi zemljišti i pristojališći	130
CLI.	„	1068.	Petar opat samostana sv. Krševana u Zadru, predaje Maju sinu Barbe na njeko vrieme zemlju u polju Lukoranu, što ju bijaše samostanu darovao Dabro, sin Nikiforov	131
CLII.	„	1069.	U Ninu. Kresimir IV. kralj hrvatski daruje samostanu sv. Krševana u Zadru otok Mauni	131
CLIII.	„	1069.	mj. listopada. Kresimir IV. kralj hrvatski, podieljuje samostanu sv. Tome u Belgradu njeke slobode, i kraljevsko zemljište Rasokaticu .	132
CLIV.	„	1069.	Kresimir IV. kralj hrvatski daruje samostanu sv. Stjepana kod Spljeta njeki mlin, koj dar potvrdi nećak mu Stjepan	133
CLV.	„	1069.	Petar imenovani biskup krčki polaže zakletvu, kojom se obvezuje da će biti poslušan nadbiskupu spljetskomu	134
CLVI.	„	1069.	mj. prosinca. U Spljetu. Lovro nadbiskup spljetski utemeljuje samostan kaludjericah sv. Benedikta u Spljetu, i naznačuje prava tako ovoga samostana, kao i crkve sv. Marije	134
CLVII.	„		Oko g. 1069. Kresimir IV. kralj hrvatski daruje samostanu sv. Tome u Belgradu njeke zemlje u Sidragi	135
CLVIII.	„	1070.	16. svibnja. Kresimir IV. kralj hrvatski potvrdjuje listinu, kojom Rabljani osnovaše samostan benediktinski sv. Petra na Rabu . . .	136
CLIX.	„	1070.	U Ninu. Radovan, unuk Vlkića, daruje samostanu sv. Krševana u Zadru posjed svoga djeda u Suhovaru, prizivajući se na sud kralja Kresimira	136

Digitized by Google

			Strana
CLX.	G.	1070. U Ninu. Radovan daruje sve zemlje i vinograde svoga djeda Vuka samostanu sv. Krševana u Zadru	137
CLXI.		1070. U Zadru. Hrvatin i brat mu Ljutostrah, daruju svoje zemljište u Sekiranih samostanu sv. Krševana u Zadru	138
CLXII.	„	1070. U Belgradu. Ivan djed, sa svojom suprugom Dobrilom, daruje samostanu sv. Krševana u Zadru svoj posjed u Cepriljanih i na Brdih .	138
CLXIII.	„	Oko g. 1070. Dabro opat samostana benediktinskoga sv. Stjepana u Solinu, daruje sav svoj imetak istomu samostanu	139
CLXIV.	„	Oko g. 1070. Ivan djakon prodaje svoju zemlju u Obrovcu samostanu sv. Krševana u Zadru	139
CLXV.	„	1071. 8. srpnja. U Belgradu. Kresimir IV. kralj hrvatski uredjuje župe biskupije rabske	140
CLXVI.	„	1071. Občina pažka predaje samostanu benediktinskomu sv. Mihovila u selu Sansikovu, svoj samostan sv. Petra (de Nimbis) sa susjednimi skoljići, i sa znatnimi dohodci, osim dohodka pristine, koj pripada rabskomu knezu	140
CLXVII.	„	1072. U Ninu, i oko g. 1105. Braća Sovinja, Desimir, Petar, Gromilo i Slavic, daruju za dušu svojih roditeljah i starijih, samostanu sv. Krševana u Zadru svoj posjed u Obrovcu	141
CLXVIII.	„	1072. U Zadru. Petar župan sidražki, sa svojim bratom Slavicom, daruje sav posjed svoga otca Semivita, u mjestu Obrovcu, samostanu sv. Krševana u Zadru	143
CLXIX.	„	Oko g. 1072. Crkveni sbor zadarski potvrdjuje samostanu kaludjericah sv. Marije u Zadru darovanje otoka Želve (Silve)	143
CLXX.	„	1072. Kresimir kralj hrvatski, daruje zadarskomu samostanu kaludjericah sv. Marije njeko zemljište u Brdah, što su prije držali kmetovi Benak i Beneda	144
CLXXI.	„	1072. Kresimir IV. kralj krvatski potvrdjuje samostann kaludjericah zadarskih na dan posvećenja sv. Marije, svoje prvašnje darovanje kraljevskog imanja Tokinje	144
CLXXII.	„	1072. Andrija biskup zadarski, priur Drago, i sva občina zadarska, daruju samostanu kaludjericah sv. Marije otok Želvu (Silvu)	144
CLXXIII.	„	1072. Draguš priur sa svimi gradjani zadarskimi, čini zakon, da samostanu sv. Marije u Zadru nitko ništa na silu oteti nesmije	145
CLXXIV.	„	Oko g. 1072. Čika opatica sv. Marije u Zadru, bilježi kupljene za svoj samostan stvari i zemlje	145
CLXXV.	„	Oko g. 1072—1073. Kresimir IV. kralj hrvatski pošilja Vujla Draga u Belgradu, da razvidi tužbu Feliksa opata sv. Kuzme i Damjana poradi crkve sv. Ivana	146
CLXXVI.	„	Oko g. 1072—1073. Bilježka o kupljenih zemljah za samostan kaludjericah sv. Marije u Zadru	146
CLXXVII.	„	1073. U Ninu. Vekenega daruje u ime zadužbine samostanu zadarskih kaludjericah sv. Marije sav svoj nepokretan imetak	146
CLXXVIII.	„	Oko g. 1073. Samostanu sv. Krševana dopituju zadrani pravo ribarenja	147
CLXXIX.	„	Oko g. 1073. Aprico Sokolaristić, daruje samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu svoju zemlju u Jelčanih, što ju dobi na dar od hrvatskoga kralja Kresimira IV.	147
CLXXX.	„	1070—1074. Rusin Morstić daruje samostanu sv. Petra kod Solina svoje zemlje u Trsteniku, koje darovanje potvrdi Slavic kralj hrvatski . .	148
CLXXXI.	„	1074. 20. ožujka u Rimu. Grgur papa VII. nalaže dubrovčanom, da svoga biskupa Vitala, kog bješe zatvorili, iz zatvora izpuste, i da ga natrag postave na biskupsku stolicu za koju već drugoga izabrali bjehu. Ujedno pošilja u Dubrovnik Giralda kao svoga poslanika	148

Digitized by Google

			Strana
CLXXXII.	G.	Oko g. 1075. Prodan Draganegov i njegovi rodjaci, daruju samostanu sv. Petra kod Solina njeke zemlje i vinograde	149
CLXXXIII.	„	1075. 8. veljače. Njeki gradovi dalmatinski obvezuju se duždu mletačkomu, da neće u Dalmaciju voditi bud Normane, bud druge neprijatelje inostrance	149
CLXXXIV.	„	1075. mjeseca studena. Gerardo poslanik papinski umiruje na crkvenom zboru splietskom, razpru medju biskupom zadarskim i opatom sv. Lr-ševana, radi kapele sv. Ivana, koju darova Gorbina samostanu sv. Krševana	150
CLXXXV.	„	1076. 21. svibnja. U Rimu. Grgur papa podieljuje Grguru nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašć	151
CLXXXVI.	„	1076. mj. listopada. U Solinu. Dimitar Svenimir kralj hrvatski, obvežuje se prilikom krunisanja i zasjedanja na kraljevsko prestolje, pred papinskim poslanikom Gebizonom, viernošću prema stolici rimskoj, obećajući crkveni danak od 200 bizantinah i darujući samostan sv. Grgura u Vrani za stan papah i budućih papinskih poslanikah . . .	152
CLXXXVII.	„	1076. 9. listopada. Svenimir kralj hrvatski potvrdjuje na saboru solinskom darovanje crkve sv. Jurja u Putalu, učinjeno nadbiskupiji spljetskoj po Trpimiru i Mučimiru	153
CLXXXVIII.	„	1076. U Belgradu. Gradjani belgradski obvežuju se davati desetinu samostanu sv. Ivana ev.	154
CLXXXIX.	„	Oko g. 1076. U Kraljevskom dvoru kod Solina. Svenimir kralj hrvatski daruje samostanu kaludjericah sv. Benedikta u Spljetu zemljište Lažane (Lužane?) kod Pustice	154
CXC.	„	1076. Prestancio biskup belgradski, daruje samostanu sv. Ivana ev. crkvu sv. Kozme i Damjana kod Belgrada	155
CXCI.	„	Oko g. 1076. Madija ili Marija opatica kaludjericah spljetskih sv. Benedikta, popisuje zemlje pripadajuće svomu samostanu	156
CXCII.	„	Oko g. 1076. Lampridio rodjak opata Petra, daruje samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu trećinu svoga imetka	156
CXCIII.	„	1075—1076. Bilježke o zemljištu Mirani, koju nabavi i parbom izvojeva za belgradski samostan sv. Ivana ev. opat istoga samostana Petar . .	156
CXCIV.	„	1073—1077. Popis različitih darovah učinjenih samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu za vrieme Petra opata istoga samostana	157
CXCV.	„	1077. Njeki Kerniz, daruje samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu, svoju crkvu sv. Mihalja i njeko zemljište u Miranu	160
CXCVI.	„	1078. 9 siečnja. U Rimu. Grgur VII. papa piše Mihalju kralju zahumskomu, da glede razpre medju crkvom dubrovačkom i spljetskom ništa dosuditi nemože, dok nedodju u Rim pouzdaniji poslanici nego li bijaše njeki Petar	161
CXCVII.	„	1078. 12. ožujka. Svenimir kralj hrvatski podieljuje Braćanom slobodu trgovine	161
CXCVIII.	„	1078. Svenimir kralj hrvatski daruje crkvi spljetskoj župu cetinsku . . .	162
CXCIX.	„	1078. 16. travnja. Svenimir kralj hrvatski daruje nadbiskupiji spljetskoj mnoga miesta i dozvoljuje podložnikom njezinim, da oko njih pasu marvu	162
CC.	„	1078. Stjepan vojvoda Hrvatah, nećak kralja Kresimira, ostavivši po naputku svećenikah sve časti svietske, otišav u samostan svetoga Stjepana, daruje istomu samostanu dvoja sela	164
CCI.	„	1078. U Kninu. Svenimir kralj hrvatski, potvrdjuje samostanu kaludjericah sv. Marije u Zadru kralja Kresimira darovanje zemljišta Tokinje .	165
CCII.	„	Oko g. 1078. Pribina Gušić, daruje Kamenjane, a Dubrava svak Nikiforov, prodaje zemlju Narak samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu .	165
CCIII.	„	Oko g. 1078. Popis medjah zemljišta Petricani, pripadajućega samostanu kaludjericah sv. Marije u Zadru	166

Digitized by Google

			Strana
CCIV.	G. 1079.	4. listopada. U Rimu. Grgur VII. papa zapovieda Veselinu, plemenitomu vitezu, koji bijaše podigo bunu proti kralju Svenimiru, neka nevojuje proti njemu, ako neće da ga stigne mač osvete sv. Petra .	166
CCV.	„	Oko g. 1080. Brana udova, sa svojimi sinovi, daje njeke zemlje kod Sekirice i pod Silbicom samostanu sv. Petra kod Solina	166
CCVI.	„	Oko g. 1080. Ivan Slovinac kaludjer, daruje samostanu sv. Ivana u Belgradu njeki posjed u Gorici	167
CCVII.	„	Oko g. 1080. Popis različitih darovah učinjenih samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu, za vrieme Maja opata istog samostana	168
CCVIII.	„	Oko g. 1070—1080. Popis zemaljah kaludjericah s. Benedikta u Spljetu	169
CCIX.	„	Oko g. 1074 – 1080. Petar Crni, sin Gumaja, sa svojom suprugom Anom, kćerju Mojslave, daruje samostanu sv. Petra kod Solina mnoga sela i zemljišta, zajedno se popisuju i darovi od inieh darovnikah .	170
CCX.	„	Oko g. 1080. Njeki Petrić, naznačuje razne po sebi kupljene zemlje, koje kao kaludjer darova samostanu sv. Petra gumajskoga . . .	176
CCXI.	„ 1083.	Svenimir kralj havatski, daruje Gizilbertu opatu spljetskog samostana sv. Stjepana, zemlju Radunu	177
CCXII.	„ 1083.	Svenimir kralj hrvatski daruje Lovri nadbiskupu spljetskomu zemlju Konustinu u Smini	177
CCXIII.	„ 1085.	Petar Crni Gumajev, so svojom ženom Anom, daruju samostanu sv. Petra po njima sagradjenom, svoj posjed u Bilaju	178
CCXIV.	„ 1085.	Lovro nadbiskup spljetki daruje crkvu sv. Mihalja opatu i redovnikom samostana sv. Stjepana	178
CCXV.	„ 1086.	Petar Crni Gumajev sa svojom ženom Anom, daruju samostanu sv. Petra svoj posjed u Polju	179
CCXVI.	„ 1086.	U Spljetu. Miraca opatica kaludjericah sv. Benedikta u Spljetu popisuje njeke zemlje kupljene za svoj samostan	180
CCXVII.	„ 1087.	8. listopada. U Kninu Svenimir kralj hrvatski potvrdjuje samostanu kaludjericah sv. Marije u Zadru one slobode, koje mu podieli Kresimir kralj	180
CCXVIII.	„	Oko g. 1088. Gruba opatica sv. Benedikta u Spljetu i njeki Ferrarius daruju samostanu sv. Benedikta njeke zemlje	180
CCXIX.	„ 1088.	Lovro nadbiskup spljetski, u prisutnosti kralja hrvatskoga Stjepana II. riešava njeku parbu medju Vekom Madijevom i Čikom opaticom samostana sv. Marije	181
CCXX.	„	Oko g. 1089. 8. rujna. Kod grada Šibenika. Stjepan II. kralj hrvatski potvrdjuje kaludjericam samostana sv. Benedikta u Spljetu Svenimirovo darovanje Lužana (Lazana) kod Pustice	181
CCXXI	„ 1089.	Stjepan II. kralj hrvatski daruje samostanu sv. Stjepana m. njeku zemlju Raduna zvanu	182
CCXXII.	„	Oko g. 1090. Popis dragocienostih samostanske crkve kaludjericah sv. Marije u Zadru	184
CCXXIII.	„ 1091.	Drago priur zadarski, dosudjuje u dobit Veki kaludjerici samostana sv. Marije u Zadru, njeka imanja	184
CCXXIV.	„ 1091.	Lovro nadbiskup spljetski potvrdjuje prvašnju odsudu zadarskoga priura Draga	185
CCXXV.	„ 1096.	Draguš priur zadarski, predaje samostanu sv. Krševana sve one dohodke u gradu Ljubrikatu, koje prije dobivahu priuri zadarski .	186
CCXXVI.	„ 1096.	Majo opat sv. Krševana preuzimlje samostanska zemljišta na otoku Pustimanu	187
CCXXVII.	„ 1097.	mj. srpnja. Lovro heretik, daruju svomu posinku Boleslavu Bodinu crkvu sv. Martina u Šumetu, a rečeni Boleslav kaludjerom sv. Benedikta u Lokrumu	187
CCXXVIII.	„ 1097.	U Spljetu. Spljećani obvežuju se mletačkomu duždu Vitalu Mikaelu,	

Digitized by Google

			Strana
		podati u pomoć jednu ili dvie galije, kad mletačko ratno brodovlje stigne pred Spljet	187
CCXXIX.	G. 1100.	Bodin kralj južne Dalmacije, daruje samostanu sv. Benedikta u Lokrumu selo sv. Martina u Šumetu, sa svimi pristojališći	188
CCXXX.	„	Oko g. 1100. Bilježka nepoznatog pisca o načinu biranja hrvatskih kraljevah, kad je kralj bez odvjetka umro	188
CCXXXI.	„	Oko g. 1100. Bilježka nepoznatog pisca o hrvatskih banovih za vrieme nezavisnih vladarah hrvatskih	189
CCXXXII.	„	Oko g. 1100. Popis rukopisah samostana sv. Petra gumajskoga . .	189
CCXXXIII.	„	Oko g. 1100. Granice kraljevine hrvatske, pobilježene od Tome naddjakona spljetskoga, pisca 13. vieka	189

Dodatak.

CCXXXIV.	„	Oko g. 507. Teodorik kralj Gotah, nalaže Januaru biskupu solinskomu da izplati njekomu Ivanu dug za kupljene od njegu posude maslinske	193
CCXXXV.	„	Oko g. 508. Teodorik kralj Gotah, podajući knezu Šimunu čast predstojnikah daćah trgovine u Dalmaciji, nalaže mu, da u istoj pokrajini revno iztražuje rude željezne	193
CCXXXVI.	„	Oko g. 508. Teodorik kralj Gotah, nalaže knezu Osunu, da podupira kneza Šimuna u pobiranju daće, i u iztraživanju željeznih rudah .	194
CCXXXVII.	„	Oko g. 510—520. Teodorik kralj Gotah, nalaže Epifaniju viećniku konzularskomu u Dalmaciji, da za kraljevsku komoru osvoji imutak njeke Ivane, udove Andrijine, koja osliepi, nenačiniv oporuke . . .	194
CCXXXVIII.	„	Oko konca g. 526. Atalarik kralj Gotah, nagovara taljanske i dalmatinske rimljane, da mu budu vierni, kao i njegovom djedu Teodoriku	194
CCXXXIX.	„	530. U Solinu. Zaključci prvoga crkvenoga zbora solinskoga	195
CCXL.	„	532. dne 9. svibnja. U Solinu. Zaključci drugoga crkvenoga zbora solinskoga	197
CCXI.	„	731—741. Grgur III. papa piše naddjakonu solinskomu, u poslu čuvanja crkvenih dragocienostih	199
CCXLII.	„	880. mj. prosinca. Ivan III. papa piše Mihalju kralju bugarskomu, da pošalje svoje poslanike u Rim, koje bijaše obećao poslati zajedno s Teodosijem biskupom ninskim	199
CCXLIII.	„	Oko g 866—867. Nikola I. papa piše izabranomu biskupu i svećenstvu ninskomu, da se biskupija bez dozvole papine utemeljiti nesmije	199
CCXLIV.	„	978. 1. listopada. U Pasovi. Kralj Otto II. potvrdjuje crkvi solnogradskoj sav nje posjed, zajedno s njekimi predjeli na Muri i Dravi . . .	200
CCXLV.	„	979. 7. listopada. U Moguncu. Kralj Otto II. potvrdjuje crkvi solnogradskoj na prošnju nadbiskupa Friderika, sav njen posjed, zajedno s njekimi predjeli na Muri i Dravi	202
CCXLVI.	„	982. 18. svibnja. Izpred Tarenta. Kralj Otto II. potvrdjuje crkvi solnogradskoj darovnicu kralja Arnulfa, kojom ovaj istoj crkvi darova grad Optaj i njeka sela na Muri i Dravi	205
CCXLVII.	„	1051. Henriko III. car njemački potvrdjuje crkvi solnogradskoj darovanje svojih predšastnikah, kojimi ovi darovaše istoj crkvi njeka mjesta uz Muru i Dravu	206
CCXLVIII.	„	1097. mj. svibnja. U Trogiru. Trogirani čine savezni ugovor s Mletčani .	209

Izvanredni dodatak.

G. 819. dne 4. srpnja. U Panoniji. Njeki Meginhart, vojnik njemački, čini oporuku, polazeći u rat proti Ljudevitu velikomu županu posavskomu 209

Digitized by Google

Strana

G. 821. dne 16. srpnja. U Akvisgrani. Njeki Fulkvin iz župe Engensgau, sela Meineburg, predaje svoje stvari carskomu pismohranitelju Teuthardu, spremajući se u rat proti Hrvatom (Sclavos) Ljudevitovim 210

G. 1083. Važna bilježka izpod listine Svenimirove 210

G. 1111. Koloman kralj ugarski i hrvatski potvrdjuje darovnicu Kresimira kralja od g. 1071. kojom ovaj uredi biskupiju rabsku 210

G. 1116. Ordelafo Faledro dužd mletački potvrdjuje samostanu sv. Ivana u Belgradu darovanje Kresimira kralja hrvatskoga od g 1059. 210

G. 1158. Gejza II. kralj ugarski i hrvatski potvrdjuje na korist crkve spljetske darovanje sela Srenine, uz ostala miesta, koja darova oko g. 880—890. Branimir veliki župan hrvatski rečenoj crkvi 211

G. 1166. Stjepan II. kralj ugarski i hrvatski potvrdjuje samostanu sv. Ivana u Belgradu darovnice hrvatskih kraljevah Kresimira i Svenimira 211

G. 1166. Ivan opat sv. Krševana u Zadru, sa svojom braćom, spominje one zemlje i u njih granice, koje istomu samostanu darova njegda Kozma župan lučki (oko 1070) . 211

G. 1167. Lampredio nadbiskup i Dominik Maurocen knez zadarski, sviedoče na korist samostana sv. Marije u Zadru istinito darovanje njekih zemaljah u Obrovcu, koje učini Petar Semivitov, sa sinovi Krne (Crine) g. 1068. 211

G. 1169. 19. veljače. Aleksandro III. papa spominje darovnicu vojvode (kralja) Dimitrije (Svenimira) kojom ovaj darova samostan sv. Jurja u Vrani, papinskoj stolici g. 1076 212

G. 1176. Ivan sakrista splietski i odvjetnik samostana sv. Petra od Gumaja, zajedno s opatom Robertom i županom Talmazom, potvrdjuju da je zemljište Stlpica darovano rečenomu samostanu, po Rosenu županu morskomu, i njega sinu Petru Slovinjanu i ovoga stricu Slaviću. Oko g. 1070—1080). 212

G 1182. Dedomir Sramlenov, pristav Dioniša bana, uvadja u posjed Brda kod Slivnika samostan sv. Krševana u Zadru, kojemu ga darova Dražinik ded, dozvolom Kresimira kralja oko g. 1072 212

G. 1187. Petručija Negomir kaludjer zadarski, svjedoči, kako je Svenimir kralj hrvatski, njeko selo kod Kavke, darovao svomu tesarskomu meštru, pradjedu Šestaka 213

G. 1188. Grubeša knez spljetski, čini nagodbu medju Vulčinom Vitovim s jedne, i samostanom kaludjericah sv. Benedikta s druge strane, poradi mjesta Lagoperšine kod Dilate izpod zmijah (Zmijevca, subter Vipera), koje istomu samostanu darova Svenimir kralj hrvatski 213

G. 1188. Bela III. kralj ugarski i hrvatski potvrdjuje samostanu sv. Ivana u njegdašnjem Belgradu, sva ona prava i darove, koje mu podieliše hrvatski kraljevi Kresimir i Svenimir 213

G. 1190 Zadrani daruju iza slavne pobjede nad Mletčani, iz nova samostanu sv. Krševana otok Mauni, što mu ga bijaše darovao hrvatski kralj Kresimir 214

G. 1197. Damjan knez zadarski, sa sudci i vlasteli občine zadarske, dosudjuje samostanu sv. Kuzme i Damjana zemljišta u Jasenici i Dražanih, koje darova istomu samostanu Kresimir kralj hrvatski 214

G. 1199. 10. svibnja. Zadarski sud dopituje Toli opatici i svemu samostanu sv. Marije u Zadru, mjesto Brda, koje istomu samostanu darova Kresimir kralj hrvatski g. 1072 215

G. 1200. Bernardo nadbiskup spljetski, dopituje putem suda samostanu kaludjericah sv. Benedikta u Spljetu, selo Lugoperšina u kotaru dilatskom, što ga darova istomu samostanu pokojni kralj hrvatski Svenimir 215

G. 1334. Vieće mletačko, prilikom riešenja razmirice medju Šibeničani i Zadrani glede njekih otokah, spominje listinu Kresimira kralja od g. 1059 216

G 1359 Ludovik ugarski i hrvatski kralj potvrdjuje plemićem lapačkim, darovanje njeke zemlje, koju kralj hrvatski Svenimir darova svomu zetu Vunića, plemiću lapačkomu, kad mu dade za ženu svoju hromu kćer, pošto rečeni plemići dokazaše da su pravi baštinici Vunićevi 216

Digitized by Google

Digitized by Google

I. 503. U Solinu.

Kvirin, otmeniji solinski gradjan, nadaruje u svojoj oporuci trogirsku crkvu sv. Lovre, koju je iz nova sagraditi dao.

IC. XC.

In nomine Domini. Anno Ab Incarnat. Dni. nri. DIII.

Ego quidem Quirinus dei gratia, nutu eius, unus de principibus Salonae, et prestantior ceteris, nec non et ditissimus in cunctis facultatibus meis, prae omnibus iubeo fieri hoc testamentum pro redemptione animae meae, meorumque antecessorum, siue successorum, de ecclesia beati Laurentii martiris, quae olim prae vetustate maxima pars de ea ceciderat, in loco, qui dicitur Tragurium, quam ego reedifico de propriis bonis meis, quia me haereditarium noueram tenere cunctorum, qui antea domum dei construxerant; qua propter omnibus sit notum praesentibus et futuris, de rebus, quae in praedicta ecclesia offero, quicquid in auro, in argento, siue in sericis ornamentis, seu in terris, in pascuis, in agris, vel in vineis, tam in insulis, quam etiam in firma terra. In primis de auro cruces tres, de argento unam, calices de argento tres, cum singulis patenis, coronas de auro quatuor, cum singulis crucibus, coronas de argento.

J. Lucius. Memorie istoriche di Tragurio. Venetia 1674. str. 8.

II. 504.

Kralj Teodorik povjerava Koloseju upravu predobljene Panonije.

Colosseo, viro illustri, comiti, Theodoricus rex. Iuuat probatis ordinanda mandare; siquidem et de tabulis iudicum gaudet eligentis, et eorum secura substancia est, quae committitur approbatis. Nam, ut optamus esse, qui placeat, ita curamus, ut qui placuerit, enitescat. Proinde prosperis initiatus auspiciis ad sirmiensem Pannoniam, quondam sedem Gothorum, proficiscere, illustris cinguli dignitate praecinctus, commissamque tibi prouinciam armis protege, iure compone, ut antiquos defensores recipere laeta possit; quae se nostris parentibus feliciter paruisse, cognoscit. Nosti, qua te nobis conuersationis sinceritate commendes. Sola tibi placendi via est, si, quae gerimus, imiteris. Aequitati faue, innocentiam animi virtute defende, ut inter nationum consuetudinem peruersam, Gothorum possis demonstrare iustitiam; qui sic semper fuerunt in laudis medio constituti, ut et Romanorum prudentiam caperent, et virtutem gentium possiderent. Remoue consuetudines abominantes, inolitas; verbis ibi potius, non armis tractetur; non sit conuicium negotium perdere; cum pro re abiurator aliena furtum, non animam, reddat; ne plus intentio ciuilis rapiat, quam bella consumant. Scuta in hostes erigant, non in parentes. Et

Digitized by Google

ne quem forte ad mortem videatur praecipitare paupertas, redde pro talibus gloriosum plane damnum. Lecturus a nobis uberimum fructum, si ciuile ibi potueris plantare propositum, et nostris vere iudiciis dignum. Si dispendium iudex subeat, ut vitam periturus accipiat. Quapropter consuetudo nostra feris mentibus inseratur, donec truculentus animus viuere consuescat.

Cassiodori Epistolae Variarum. Lib. III epist. 23. Editio Veneta 1722.

III. 504.

Kralj Teodorik nalaže Sriemčanom da poslušaju svoga novoga poglavara Kolosea, i podjeljuje im savjet kako da se imaju vladati.

Institutum suum prouidentia nostra non deserit, cum subiectis semper intenta, profutura disponit; ut ad maiorem devotionem concitentur, qui sui curam nos habuisse, cognoscunt. Hinc est, quod Colosseo, viro illustri, nomine, viribusque praepotenti, gubernationem vestram, defensionemque commissimus, ut qui suae hactenus multa dedít experimenta virtutis, augeatur potius in futuris. Atque ideo parentiam vestram, saepius adprobatam, nunc quoque eodem praesente monstrate; quatenus in his, quae pro regni nostri vtilitate rationabiliter agenda praeceperit, deuotione probabili compleantur: quia fidem constantia probat, et ille integritatem propriae asserit mentis, qui iugibus persistit officiis. Illud praeterea vos credimus admonendos, ut non in vos, sed in hostem saeuiatis. Res parua non vos ducat ad extrema discrimina. Acquiescite iustitiae, qua mundus laetatur. Cur ad monomachiam recurritis? qui venalem iudicem non habetis. Deponite ferrum, qui non habetis inimicum. Pessime contra parentes errigitis brachium, pro quibus constat gloriose moriendum. Quid opus est homini lingua, sic, ut causam manus agat armata? Aut unde pax esse creditur, si sub ciuilitate pugnetur? Imitamini certe Gothos nostros qui foris praelia, intus norunt exercere modestiam. Sic vos volumus viuere, quemadmodum parentes nostros, domino praestante, cernitis floruisse.

Cassiodorus Epist. Lib. III. 24

IV. 526.

Atalarik kralj iztočnih Gotah predaje iz nova knezu Osvinu upravu Dalmacije i Slavonije t. j. Panonije savske.

Osuin viro illustri, comiti, Athalaricus rex. Propositi nostri est, honestos labores palma remunerationis ornare, ut vicissitudine, qua prouecti gaudent, desides mordeantur, sibique imputare possint, quod clementissimis temporibus iudicii nostri praemia non mereantur, atque ideo illustrem magnitudinem tuam, deo iuuante, ad Dalmatiarum atque Suauiae provincias iterum credidimus destinandam, ut quidquid pro utilitatibus nostris esse cognosces, aequabili ordinatione disponas, populumque nobis deuotum per tuam iustitiam facias esse gratissimum: quia dominorum laudibus applicatur, eum se probabiliter tractat electus. Non exempla aliena perquiras, memor esto quae feceris, et non indiges admoneri. Quid est enim quod de tua quisquam debeat actione dubitare, quando ipsius provinciis adhuc propria bona redolere cognoscis. Quodammodo iam debitum est illi velle praestare, apud quem scis te fuisse landabilem. Obedientibus enim iuste indulgetur animus, et quos scimus memores bonorum, indubitanter eis denuo praebemus affectum.

Digitized by Google

Aetas quidem tua prouecta est, sed actus quoque maturior. Quid enim nunc surripere valeat, in quo nec iuventus reprehensibilis fuit. Sed haec in domni aui nostri regno fecisti, nunc talia demonstra, ut temporibus nostris reseruare videaris quidquid probitatis addideris.

Cassiodorus Ep. Variarum. Lib. IX. Epist. VIII.

V. 535.

Car Justinijan Upravda priobćuje A. Katelijanu nadbiskupu gjustendilskomu kako je njegovoj crkvenoj vlasti, osim njekih drugih pokrajinah ilirskih, podčinio i stranku dolnje Panonije.

Imperator Justinianus, A. Catelliano, viro beatissimo, archi-episcopo primae Justinianae.

Multis et variis modis nostram patriam augere cupientes, in qua primo deus praestitit nobis ad hunc mundum, quem ipse condidit, venire, et circa sacerdotalem censuram eam volumus maximis incrementis ampliare, ut primae Justinianae, patriae nostrae, pro tempore sacrosanctus antistes, non solum metropolitanus, sed etiam archi-episcopus fiat, et ceterae provinciae sub eius sint auctoritate, id est: tam mediterranea Dacia, quam Dacia ripensis, nec non Mysia secunda, Dardania et Praeualitana prouincia, et secunda Mesopotamia, et pars secundae etiam Pannoniae, quae in Bacensi est civitate. Cum enim in antiquis temporibus Sirmi praefectura fuerit constituta, ibique omne fuerit Illyrici fastigium, tam in ciuilibus, quam in episcopalibus causis, postea autem Attilanis temporibus eiusdem locis deuastatis, Apennius praefectus praetorio de Firmitana (Sirmitana) ciuitate in Thesalonicam profugus venerat, tunc ipsam praefecturam et sacerdotalis honor secutus est; et Thessalonicensis episcopus, non sua auctoritate, sed sub umbra praefecturae meruit aliquam praerogatiuam. Cum igitur in praesenti, deo auctore, ita nostra respublica aucta est, ut utraque ripa Danubii iam nostris ciuitatibus frequentetur, et tam Wiminacium, quam Recidua et Literata, quae trans Danubium sunt, nostrae iterum ditioni subiectae sint; necessarium duximus ipsam gloriosissimam praefecturam, quae in Pannonia erat, in nostra felicissima patria collocare; cum nihil quidem magni distat a Dacia mediterranea, secunda Pannonia. Et quia homines semper bellicis sudoribus inhaerentes, non erat utile reipublicae ad primam Macedoniam post tot spatia, tantasque etiam difficultates venire; ideo necesarium nobis visum est, ipsam praefecturam ad superiores partes trahere, ut iuxta eam provinciae constitutae, felicius sentiant illius medicinam. Et ideo tua beatitudo, et omnes praefatae primae Justinianae sacrosancti antistites, archiepiscopi, habeant praerogatiuam et omnem licentiam, suam auctoritatem iis impertiri, et eos ordinare, et in omnibus suprascriptis provinciis primam habere dignitatem, summum sacerdotium, summum fastigium a tua sede creentur; et solum archi-episcopum habeant, nulla communione ad eum thessalonicensi episcopo seruanda; sed tu ipse, et omnes primae Justinianae antistites, siue eius iudices et disceptatores, quidquid oriatur inter eos discrimen, ipsi hoc dirimant, et finem eis imponant, et eos ordinent; et nec ad alium quemdam eatur, sed suum agnoscant archi-episcopum omnes praedictae provinciae, et eius sentiant creationem, et vel per se, vel per suam auctoritatem, vel clericos mittendos, habeat omnem potestatem, omnemque sacerdotalem censuram, et circationis licentiam. Sed et in Aquis, quae est provinciae Daciae ripensis, ordinari volumus a tua sanctitate episcopum, ut non in posterum sub Meridiano, Thraciae postea

Digitized by Google

oppidi episcopo, sit constituta, sed Meridianus quidem maneat in Meridiano, nulla communione cum Aquis seruanda. Aquensis autem episcopus habeat praefatam ciuitatem, et omnia eius castella et territoria, et ecclesias, ut possit Bonosiacorum scelus ex ea ciuitate, terraque repellere, et in orthodoxam fidem transformare. Ut igitur sciat beatitudo tua nostri nominis dispositionem, ideo praesentem legem ad tuam venerabilem sedem transmisimus, ut in perpetuum tale beneficium habeat patriae nostrae ecclesia in dei omnipotentis gloriam, et nostri nominis sempiternam recordationem. Quando autem tuae recordationis gubernatorem de hac luce decedere contigerit, pro tempore archiepiscopum eius a venerabili suo concilio metropolitanorum ordinari sancimus, quemadmodum decet archiepiscopum omnibus honoratum ecclesiis prouehi, nulla penitus thessalonicensi episcopo nec ad hoc communione seruanda. Beatitudo igitur tua, quae nostra sancit aeternitas, modis omnibus ad effectum deducere non differat. Datum XX. Bellisario V. C. Consule.

Novellae Constitutiones Justiniani Imp. Francofurti ad M. 1587 Novella XI. p. 46.

VI. 541. 18. ožujka. U Carigradu.

Car Justinijan stavlja dolnju Panoniju pod vlast nadbiskupije gjustendilske.

Imperator Justinianus Augustus, Petro gloriosissimo praefecto sacrorum praetoriorum.

De regulis ecclesiasticis, et priuilegiis, aliisque capitulis ad sacrosanctas ecclesias et reliquas venerabiles domos pertinentibus, praesentem proferimus legem:

Cap. I. De quatuor sanctis conciliis etc. — Cap. II. De ordine sedendi patriarcharum etc. — — Cap. III. De archiepiscopo primae Justinianae. Per tempus autem beatissimum primae Justinianae, nostrae patriae, archiepiscopum, habere semper sub sua iurisdictione episcopos provinciarum Daciae mediterraneae et Daciae ripensis, et Prevalis et Dardaniae, et Mysiae superioris, atque Pannoniae, et ab eo hos ordinari; ipsum vero a proprio ordinari concilio, et in subiectis sibi provinciis locum obtinere eum sedis apostolicae Romae, secundum ea, quae definita sunt a sanctissimo papa Vigilio. etc.

Quae igitur per praesentem legem in perpetuum vallituram nostra sanxit tranquillitas, tua celsitudo edictis solenniter in hac regia urbe propositis, ad omnium studeat peruenire notitiam. Nos enim prouidebimus quatenus sine collatorum dispendio fiat etiam in prouinciis manifesta. Dat. XV. kal. Apr. Constan. D. N. Justin. P. P. A. Basil. C. Cons.

Justiniani Imp. Const. Novellae. CXXXI.

VII. 549.

Vigilio papa naloživ Sebastijanu djakonu, svomu poslaniku u Dalmaciju, neka se ne vraća prije dok svoj posao ne svrši, kori ga što nije slušao njegove zapovjedi i propisane naredbe.

Vigilius episcopus, Rustico et Sebastiano.

(Drugo izostavljeno).

Postea vero ut a nobis ad Dalmatiarum patrimonium mittereris, summis precibus postulasti. Quod nos securi, quia talem feceras cautionem, animo libenti concessimus. Qui dum in Salonitanam urbem pro ordinatione patrimonii aduenisses, quantum ad nos

Digitized by Google

postea est plurimorum relatione perductum, illicitis te et a sede apostolica prohibitis ordinationibus miscuisti, et quos Honorius, tunc praedictae ciuitatis episcopus, contra consuetudinem romanae vel suae ecclesiae, sedis apostolicae constituta sacris ordinibus applicauerat, non solum prohibere penitus voluisti, sed nec nobis ex hac caussa, vel scripto referre, vel quando Thessalonicae nobis occurreras, memor conscientiae tuae, ne verbo quidem suggerere voluisti, et cum illis, tamquam cum legitimo et rationabili ordine factis, cupiditatis spiritu acquieuisti procedere, et eorum socius es communionis venalitate repertus. Iterum Thessalonica Dalmatias patrimonii regendi caussa remissus es, e qua prouincia frequenti te auctoritate monuimus, ut non ante discederes, nisi omnes secundum pollicitationem tuam tam de Dalmatiarum patrimonio, quam de Praeualitano colligeres pensiones.

Sed tu omnia praetermittens, ad Constantinopolitanam urbem pro solo faciendo scandalo venire festinasti, quantum et sequens exitus declarauit. etc.

Mansi. Conciliorum Colectio T. IX. str. 355.

VIII. 590. mjeseca veljače.

Grgur I. papa nalaže Sebastijanu biskupu risanskomu, da ga izviesti o mislih protjeranoga carigradskoga patriarke Anastazija.

Gregorius, Sebastiano episcopo Rhiziniensi.

Quamuis nulla merui beatitudinis vestrae scripta suscipere, tamen ego etiam obliuiscentem me non obliuiscor, negligentem pulso, torpentem amoris stimulis inquieto, ut qui ex semetipso non vult impendere, vel pulsatus sciat reddere quod debet. Praeterea indico suggestionem me apud piissimos dominos summis precibus plenam fecisse, ut virum beatissimum domnum Anastasium patriarcham, concesso usu pallii, ad beati Petri apostolorum principis limina mecum celebraturum solemnia missarum transmittere debuissent; quatenus si ei ad sedem suam minime reuerti liceret, saltem mecum in honore suo viueret. Sed quae causa contigerit, ut eadem scripta retinerem, praesentium lator vobis innotescet. Eiusdem tamen domni Anastasii animum cognoscite et quidquid ei de hac re placuerit, vestris mihi epistolis indicate.

Mansi. Collectio Concilior. T. IX. str. 1050.

IX. 590. mjeseca studena ili prosinca

Grgur I. papa nalaže Natalu biskupu solinskomu, da Honoratu naddjakonsku čast povrati.

Ad Natalem episcopum salonitanum.

Gesta quae nobis in concilii vestri confecta secretario direxistis, in quibus archidiaconus Honoratus addicitur, plena esse cognouimus semine iurgiorum, cum uno eodemque tempore, una persona, nolens ad sacerdotii ordinem prouehitur, quae tamquam immerita a diaconatus officio remouetur. Et sicut iustum est, ut nemo crescere compellatur inuitus, ita censendum puto similiter, ne quisquam insons ab ordinis sui ministerio deiciatur iniuste. Verumtamen quia inimica deo discordia tuas partes accusat, locum et administrationem suam Honorato archidiacono restituas commonemus, atque concordes

Digitized by Google

diuinis ministeriis competentia exhibere seruitia. Audientiae et questioni nostrae, si adhuc inter vos caussa nutritur scandali, praedictus archidiaconus occurrat admonitus, atque dilectio tua pro partibus suis dirigat personam instructam, quibus praesentibus, solatiante domino, nobis deposito studio personarum, quae competunt fauori iustitiae, decernere valeamas.

Mansi. Collectio Concil. T. IX. str. 1039.

X. 591. mjeseca veljače. U Rimu.

Grgur I. papa zahvaljuje Natalu biskupu solinskomu na čestitki što je zasjeo stolicu papinsku.

Gregorius, Natali episcopo salonitano

Scripta reuerentiae vestrae, quae processioni nostrae gratias referebant, offerente Stephano diacono, quem direxistis, accepimus, et nimirum valde credenda sunt gratia et studio caritatis impensa, dum pontificatus nostri congaudere ordinem ratio commonebat. Idcirco nos salutationis vestrae caussa reddidit laetiores, conscientiam nostram indicamus ipsius honoris onera me aegro animo suscepisse. Sed quia diuinis iudiciis non poteram resultare, necessario mentem meam parti laetiori reuocaui. Pro qua re reuerentiam vestram epistolario sermone deposcimus, ut tam nos, quam christianus grex, curae nostrae commissus, orationis vestrae solatiis perfruamur, quatenus ea valeamus presidii firmitate procellas temporum superare. Mense Februario, indictione nona.

Mansi. Collectio Concil. T. IX. str. 1040.

XI. 591. 16. ožujka. U Rimu.

Grgur I. papa nalaže Malku biskupu duvnanskomu, da iznese pred sud razpru medju Ivanom savjetnikom Gjorgje prefekta Italije i Stjepanom biskupom skadarskim.

Gregorius, Malcho episcopo dalmatiensi.

Joannes vir eloquentissimus, consiliarius viri excellentissimi domini Georgii praefecti per Italiam, insinuauit nobis contra Stephanum episcopum Scodrensis ciuitatis, quorumdam se negotiorum habere controuersias, et petiit inter eum et se iudicium debere consistere. Propterea fraternitatem tuam praesenti praeceptione curauimus admonendam, ut praedictum episcopum ad eligendum compellas venire iudicium, et quidquid inter praedictum Joannem virum magnificum et saepefatum episcopum, electorum fuerit sententia diffinitum, ad effectum perducere non omittas; ut et actor de consecuta iustitia gratias referat, et pulsatus, cum ad cognitionem deducitur, nihil contra se de illata iniustitia conqueratur.

Mansi. Collect. Conc. IX. str. 1057.

XII. 591. mjeseca lipnja. U Rimu.

Grgur I. papa, preporuča biskupom ilirskim njeke sa svojih stolicah protjerane biskupe.

Gregorius, universis episcopis per Illyricum.

Jobinus excellentissimus vir, filius noster, praepositus per Illyricum, scriptis suis nobis indicasse dignoscitur, ad se sacris apicibus destinatis iussum fuisse, episcopos,

Digitized by Google

quos a propriis locis hostilitatis furor expulerat, ad eos episcopos, qui nunc usque in locis propriis degunt, pro sustentatione et dispendiis praesentis vitae esse iungendos. Et licet ad hoc fraternitatem vestram iussio principalis admoneat, habemus tamen maius his mandatum aeterni principis, quo ad haec terribilius peragenda compellimur: ut non dico fratres et coepiscopos nostros, sed ipsos etiam quos nobis contrarios patimur, cum opportunitas postulat, in conferendis subsidiis necessitatum carnalium diligamus. Oportet ergo vos ad hanc rem, et caelesti primitus principi obedientes existere, et imperialibus etiam iussionibus consentire: quatenus fratres coepiscoposque nostros, quos et captiuitatis diuersarumque necessitatum angustiae comprimunt, debeatis consulandos, conuicturosque vobiscum in ecclesiasticis sustentationibus libenter suscipere, non quidem, ut per communionem episcopalis throni dignitas diuidatur, sed ut ab ecclesia, iuxta possibilitatem, sufficientia debeant alimenta percipere. Sic enim et proximum in deo et deum in proximo diligere comprobamur. Nullam quippe eis nos in vestris ecclesiis auctoritatem tribuimus, sed tamen eos vestris solatiis contineri summopere hortamur. Mense Junio, indictione nona.

Caesar Baronius. Annales Ecclesiastici T. I. a. 591. CXII. Ign. Comes Battyan. Legum Ecclesiasicarum T. I. p. 7. et. codice Ecclesiae Thessalonicensis. Mansi Collectio Conc. IX. str. 1065

XIII. 592 mjeseca ožujka.

Grgur I. papa kori Natala biskupa solinskoga radi njegova razuzdana života i nalaže mu da naddjakona Honorata opet u čast postavi

Gregorius, Natali episcopo salonitano.

Multis ab urbe tua venientibus, frater carissime, didici pastorali cura derelicta solis te conuiuiis occupatum. Quae audita non crederem, nisi haec actionum tuarum experimentis approbarem. Nam quia nequaquam lectioni studeas, nequaquam exhortationi inuigiles, sed ipsum quoque usum ecclesiastici ordinis ignores, hoc est in testimonium, quod eis sub quibus es positus, reuerentiam seruare nescis. Cum enim sancte memoriae decessoris mei fueris scriptis prohibitus, ne contra Honoratum archidiaconum tuum dolorem tam longae ingratitudinis in corde retineres, cumque a me saepe correctus fueris, et haec tibi summopere fuerint interdicta; et mandata dei negligens, sed et scripta nostra contemnens, prefatum Honoratum archidiaconum tuum quasi ad fortiorem honorem prouehens, conatus es callida arte degradare. Unde actum est, ut eo de archidiaconatus loco summoto, alium accerseres, qui tuis moribus obtemperare potuisset, cum praefatus vir pro nulla tibi re, ut arbitror, displicuit, nisi quod vasa sacra et velamina tuis te parentibus dare prohibebat. Quam caussam subtili voluimus et nunc ego, et tunc sanctae memoriae decessor meus indagatione discutere; sed tu tuorum tibi actuum conscius personam ad iudicium instructam transmittere distulisti. Proinde fraternitas tua vel post frequentatam totiens admonitionem a culpae suae errore resipiscat et praefatum Honoratum in suum mox, ut mea scripta susceperit, locum suscipiat. Quod si forte facere distuleris, usum tibi pallii, qui ab hac sede concessus est, noueris esse sublatum. Si vero etiam amisso pallio in eadem pertinacia adhuc perstiteris, dominici corporis ac sanguinis te scias perticipatione esse priuatum. Post quae iam necesse est ut caussas tuas subtilius indagantes, an in episcopatu ipso persistere debeas summa cura atque inquisitione debeamus tractare. Eum vero, qui contra iustitiae regulam in archidiaconatum alterius se prouehi consensit, ab eiusdem archidiaconatus honore deponimus. Qui, si ulterius in loco eodem ministrare

Digitized by Google

praesumpserit, se participatione communionis sacrae nouerit esse priuatum. Tu igitur, frater carissime, nequaquam nos amplius prouoces, ne duros valde in asperitate sentias, quos erga te positos in caritate contemnis. Restituto igitur loco suo Honorato archidiacono instructam persōnam sub festinatione transmitte, qui mihi hoc debere ex ratione fieri suis possit allegationibus demonstrare. Eumdem namque archidiaconum ad nos venire decreuimus, ut quidquid iustum, quidquid omnipotenti deo placitum fuerit, cognitis assertionibus partium decernamus, Nos enim nullum pro personali amore defendimus, sed auctore deo normam iustitiae, postposita cuiuslibet personae acceptione, custodimus.

Mansi Collectio. Concil. T. IX. str. 1090.

XIV. 592. mjeseca ožujka.

Grgur I. javlja biskupom dalmatinskim kakove je zapovjedi podjelio biskupu solinskomu Natalu poradi svrgnuta naddjakona solinskog Honorata.

Gregorius, universis episcopis per Dalmatiam constitutis.

Fraternitatem vestram licet desideremus scriptis discurrentibus frequenter visitare, tamen praeterea, cum res exigit, utraque cupimus negotii unius occasione persoluere, ut et fraternos de visitatione releuemus animos, et quae superveniunt, ne mentem possint ignorata confundere, subtilius explicemus. Frater itaque noster Natalis, salonitanae civitatis episcopus, cum Honoratum, archidiaconum sedis suae, ad ordinem presbyteratus vellet provehere, ac deinceps ille ad sublimiorem gradum crescere declinaret, a sanctae memoriae decessore meo missa supplicatione poposcerat, ne ad hunc ordinem inuitus accederet. Hoc enim fieri sibi non prouehendi gratia, sed causa ingratitudinis perhihebat. Pro qua re tunc iam sanctae memoriae decessor noster scripta Natali fratri coepiscopoque nostro direxerat, interdicens ne praedictum Honoratum archidiaconum invitum proueberet, neue dolorem conceptae ingratitudinis in corde suo retineret. Cumque et a nobis saepe correptus fuerit, et haec eidem summopere fuerint interdicta, non solum mandata dei negligens, sed et scripta nostra contemnens, praefatum archidiaconum, ut dicitur, contra morem quasi ad fortiorem honorem prouehens, conatus est callide degradare. Unde actum est, ut eo de archidiaconatus loco submoto, alium adsciscerat, qui in loco depositi archidiaconi ministraret. Quem scilicet Honoratum arbitramur antistiti suo propterea displicere potuisse, quod eum vasa sacra suis dare parentibus prohibebat. Quam caussam et tunc sanctae memoriae decessor meus, et nunc ego subtili voluimus indagatione discutere; sed is ipse sibi conscius, personam ad iudicium postposuit destinare, ne actuum eius discussa potuisset veritas apparere. Nos itaque tot iam scriptis admonitum et hactenus pertinaciter obstinatum scriptis iterum directis per praesentium latorem curauimus admonendum, quatenus Honoratum archidiaconum coniungente statim praesentium latore in priore loco susciperet. Qui iam obdurato adhuc corde contumaciter ad eum reuocare gradum si forte postponeret, usu eum pallii, qui ab hac sede concessus est pro contumacia tot vicibus admissa privari praecipimus. Si vero etiam amisso pallio adhuc in eadem pertinacia perseveraverit, a dominici quoque corporis ac sanguinis eum participatione submoueri. Aequum enim est, ut aspe ros de iustitia sentiat, quos erga se positos in caritate contempsit. Nos itaque ne nunc quidem a iustitiae, quam praefatus antistes despexit, semita deuiamus; sed restituto in locum suum eo, cuius nobis culpa minime patuit

Digitized by Google

praecipimus Natalem episcopum instructam ad nos debere dirigere personam, quae rectam eius esse intentionem suis possit nobis allegationibus demonstrare. Nam et eumdem archidiaconum venire fecimus ut quidquid iustum, quidquid omnipotenti deo placitum fuerit, cognitis assertionibus partium decernamus. Nullum namque pro personali amore defendimus, sed auctore deo normam iustitiae, postposita cuiuslibet acceptione personae custodimus.

Mansi. Collectio. Concil. T. IX. str. 1091.

XV. 592. mjeseca ožujka.

Grgur I. papa nalaže poddjakonu Antoninu da ide u Solin, i da nagovori biskupa Natala da naddjakonu Honoratu čast povrati, u protivnom pako slučaju istoga Natala izobći, u jedno želi, da biskupa Malka u Rim pošalje.

Gregorius, Antonino subdiacono.

Honoratus archidiaconus ecclesiae salonitanae, a sanctae memoriae decessore meo missa supplicatione poposcerat, ut ab antistite suo inuitus provehi ad fortioris gradus ordinem contra morem nullatenus cogeretur. Hoc enim fieri sibi non prouehendi gratia, sed caussa ingratitudinis perhibebat. Pro qua re tunc iam sanctae memoriae decessor noster scriptis suis Natali fratri, coepiscopoque nostro, interdixerat, ne praedictum Honoratum archidiaconum inuitum proueheret, neue dolorem conceptae ingratitudinis diutius in corde retineret. Cumque et a nobis haec eidem summopere fuerint interdicta, non solum mandata dei negligens, sed et scripta nostra contemnens praefatum archidiaconum quasi ad fortiorem honorem prouehens, conatus est arte callida degradare. Unde actum est, ut eo de archidiaconatus loco summoto, alium adscisceret, qui eius obtemperare moribus potuisset. Quem Honoratum archidiaconum arbitramur antistiti suo aliunde displicere non potuisse, nisi quod eum vasa sacra suis dare parentibus prohibebat. Quam caussam subtili voluimus et tunc sanctae memoriae decessor meus et nunc ego indagatione discutere, sed is ipse suorum sibi actuum conscius personam ad iudicium postposuit destinare. Proinde experientiam tuam praesentis praecepti auctoritate duximus fulciendam, quatenus conueniens in Salonam, Natalem fratrem, coepiscopumque nostrum, saltem tot scriptis admonitum studeat adhortari, ut supra memoratum archidiaconum in suo statim loco suscipiat. Quod si facere hoc contumaciter, ut consueuit, forte distulerit, usum ei pallii, qui ab hac sede concessus est, ex auctoritate sedis apostolicae contradicito. Quem si etiam amisso pallio adhuc in eadem pertinacia perseuerare perspexeris, dominici quoque corporis ac sanguinis eundem antistitem participatione priuabis. Eum vero, qui contra iustitiae regulam in archidiaconatum alterius se provehi consensit, ab eiusdem archidiaconatus honore deponi praecipimus. Quem si ulterius in loco eodem ministrare praesumpserit, communionis sacrae participatione priuamus. Aequum enim est, ut asperos de iustitia sentiat, quos erga se positos in caritate contemnit. Restituto ergo loco suo Honorato archidiacono, instructam personam supradictus antistes te compellente dirigat, quae intentionem eius esse vel fuisse iustam suis mihi allegationibus possit demonstrare. Sed et eumdem archidiaconum ad nos venire praecipimus, ut quidquid iustum, quidquid omnipotenti deo placitum fuerit, cognitis assertionibus partium decernamus. Nos enim nullum pro personali amore defendimus, sed auctore deo normam iustitiae, postposita cuiuslibet acceptione personae, seruamus. Malchum vero fratrem, coepiscopumque nostrum, curabis fideiussori committere,

Digitized by Google

ut ad nos quantocyus veniat, quatenus omni mora ac dilatione postposita, actionum suarum expositis ratiociniis, ad propria cum securitate valeat remeare.

Mansi Coll. Conc. T. IX. str. 1092.

XVI. 592. mjeseca ožujka.

Grgur I. papa čestita Jobinu prefektu ilirskomu što je sretno izliečio posljedice nasrtaja barbarskoga, moli ga ujedno neka nepodupira Natala biskupa solinskoga.

Gregorius, Jobino episcopo (praefecto) Illyrici.

Licet ad reddenda paternae caritatis officia, hostilitate itineribus occupatis, raritas portitorum impediat; quoties tamen occasio inciderit, excellentiam vestram non desistimus scriptis discurrentibus visitare, quatenus hos quorum aspectum praesentium videre non possumus, eos aliquatenus scriptis valeamus alternantibus intueri. Gaudemus itaque quod eminentiae vestrae regimine afflictae dominus voluit provinciae consulere, ut quam ex una parte flagello barbaricae vastationis ulcerat, hane ex alia per eminentiam vestram, quasi per superductam salutem, curet. Largitam ergo vobis dignitatem ex solo munere donantis attendite, et ex ipsa concessi regiminis administratione conditorem vestrum erga vos placabilem facite, quatenus cum ipse quod largitus est meritis bonorum operum ad suam viderit gloriam revocari et in hac vos vita clariores efficiat et praemia vobis regni caelestis concedat. Praesentium igitur latorem, quem illuc pro ipsa exigui patrimonii administratione direximus, vestrae excelentiae commendamus. Nos enim caritatis vestrae connexi vinculo, dominum petimus, quo sic actus vestros in hac vita dirigat, ut ipsorum merito ad aeterna vos regna perducat. Natali autem fratri et coepiscopo nostro in nullo gloria vestra opem contra iustitiam ferat; quia tanto necesse est, ut canonicae ultionis vindictam sentiat, quanto et ipsam regulam canonicam ignorat.

Mansi. Collectio Concil. T. IX. str. 1093.

XVII. 592. mjeseca srpnja.

Grgur I. papa piše Ivanu biskupu ravenskomu da se raduje što je Natal biskup solinski svoje opačine izpravio, zajedno ga moli neka opomene biskupa Malka da dodje u Rim.

Gregorius, Joanni episcopo Ravennae.
(Ostalo izostavljeno.)

De fratre autem et coepiscopo nostro Natali valde contristabar, quod de illo quaedam superba cognoveram, sed quia mores suos ipse correxit, meam tristitiam simul me ipsum vincendo consolatus est. Pro qua re fratrem et coepiscopum nostrum Malchum admone, ut prius quam ad nos veniat, rationes suas ponat, et tunc demum alibi, si necesse est, proficiscatur. Et si eius actus bonos cognoscimus, ei fortasse, ubi necesse est, ut hoc ipsum patrimonium quod tenuit, restituamus.

Mansi. Collectio. Concil. T. IX. str. 1102.

Digitized by Google

XVIII. 592. mjeseca kolovoza.

Grgur I. papa odgovara Natalu biskupu solinskomu glede goščenja koja je ovaj kao nevina branio, i obećaje mu da će razpru što ju ima s naddjakonom Honoratom riešiti onda kad njegovi poslanici u Rim stignu.

Gregorius, Natali episcopo salonitano.

Quasi oblita praecedentium scriptorum serie, sola vestrae beatitudini quae ad dulcedinem pertinerent loqui decreueram, sed dum vestra epistola ad priora scripta ratiocinando reuocat, iterum forsitan quaedam, quae minus libeant, narrare compellor. In conuiuiorum etenim defensionem vestra fraternitas Abrahae conuiuium memorat, in quo teste sacro eloquio, tres angelos suscepisse perhibetur. Sed hoc exemplo neque nos beatitudinem vestram de conuiuio reprehendimus, si hanc suscipere angelos in hospitalitate cognoscimus. Rursum narrat Isaac satiatum benedictionem filio dedisse. Quae utraque veteris testamenti, quia ita sunt gesta per historiam, ut tamen signarent aliquid per allegoriam, utinam valeamus sic res gestas legendo percurrere, ut possimus etiam gerendas prouidendo sentire. Ille quippe in tribus angelis unum salutans, trinitatis subsistentias unius snbstantiae esse declarauit. Iste vero satiatus benedixit filium, quia qui diuinis epulis repletur, illius sensus in prophetiae virtutem tenditur. Diuinae autem epulae sacri eloquii verba sunt. Si igitur assidue legitis, si exemplum ab exterioribus trahentes interna penetratis, quasi de agri venatione satiati mentis ventrem repletis, ut anteposito filio, suscepti videlicet populo, possitis ventura nuntiare. Sed iam in hoc saeculo caligat qui de deo aliquid prophetat: quia profecto dignum est ut hic iam per concupiscentiam minus videat, cuius sensus per allegoriam intus coruscat. Haec ergo ad vosmetipsos trahite, et si vos tales cognoscitis, nihil est quod de vestra aestimatione dubitetis. Gaudere quoque beatitudinem vestram inuenio, si voracis nomen cum rerum auctore sustineat. Quod ego breuiter expono quia si de vobis falsum dicitur, nomen hoc veraciter cum rerum auctore sustinetis. Si vero de vobis verum est, hoc de illo falsum fuisse quis dubitet? absoluere vos non valet par nomen, quorum dispar est caussa. Nam cum eo crucem etiam periturus latro suscepit, sed quem reatus proprius tenuit, par crucifixio non absoluit. Ego autem quantis valeo precibus deposco, ut sanctissimam fraternitatem vestram auctori nostro non solum nomen, sed etiam caussa coniungat. Conuiuia autem communia, quae ex intentione impendendae caritatis fiunt, recte sanctitas vestra in suis epistolis laudat. Sed tamen sciendum est, quia tunc ex caritate veraciter prodeunt, cum in eis nulla absentium vita mordetur, nullus ex irrisione reprehenditur, et non inanes in eis saecularium negotiorum fabulae, sed verba sacrae lectionis audiuntur, cum non plus quam necesse est seruitur corpori, sed sola eius infirmitas reficitur, ut ad usum exercendae virtutis habeatur. Haec itaque si vos in vestris conuiuiis agitis, abstinentium fateor magistri estis. Quod ergo Pauli apostoli testimonium ad me posuistis, in quo ait: Qui non manducat, manducantem non iudicet, omnino existimo incongruum fuisse: quia neque ego non comedo, neque ad hoc a Paulo dictum est, ut membra Christi, quae in eius corpore, id est, in ecclesia inuicem sibi caritatis compage connexa sunt, nullam de se ullo modo curam gerant. Sed si neque ego ad te, neque tu aliquid pertineres ad me, iure tacere compellerer, ut eum non reprehenderem, qui emendari non posset. Haec ergo sententia solummodo propter eos dicta est, qui illos iudicare student, quorum sibi cura commissa non est. At postquam nos auctore deo unum sumus, si ea

Digitized by Google

quae nobis corrigenda sunt tacemus, valde delinquimus. Ecce fraternitas tua aegre tulit se de conuiuiis a me esse reprehensam, cum ego, qui etsi hanc non vita, tamen loco transgredior, ab omnibus corripi, ab omnibus emendari paratus sim. Et hunc solum mihi amicum estimo, per cuius linguam ante apparitionem districti iudicis meae maculas mentis tergo. Illud autem frater dulcissime. quod tribulationibus pressum te legere posse abnegas, minus ad excusationem idoneum puto, cum Paulus dicat: Quaecumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. Si igitur ad consolationem nostram sacra scriptura praeparata est, tanto magis eam debemus legere, quanto magis nos conspicimus sub tribulationum fasce lassari. Si vero in ea solummodo sententia est fidendum, quam in epistola vestra posuistis, qua dominus dicit: Cum tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini, dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri, qui loquitur in nobis. Sacra ergo ad nos eloquia frustra mandata sunt, qui repleti spiritu verbis exterioribus non egemus. Sed aliud est frater carissime, quod angustiati persecutionis tempore absque dubitatione confidere, aliud quod in tranquillitate ecclesiae agere debemus. Oportet enim nos per spiritum hunc modo legendo percipere quae possumus, si contigerit caussa in nobis esse, etiam patiendo demonstrare. Valde vero in epistola vestra gauisus sum, quod vos exhortationi studium dare fatemini. In hoc etenim scio quia curam vestri ordinis solerter agitis, si ad auctorem vestrum et alios trahere curatis. Quod autem in eodem loco dicitis vos mei similes non esse, post obortam laetitiam me illico contristastis, quia laudes meas per irrisionem dici existimo, quas per veritatem minime recognosco. Ago autem omnipotenti deo gratias, quia per vos quidem haeretici ad sanctam ecclesiam reuocantur. Sed curare vobis necesse est, ut ipsi quoque, qui intra sanctae ecclesiae gremium continentur ita viuant, quatenus eius aduersarii prauis moribus non existant. Nam si non divino desiderio, sed terrenis cupiditatibus voluptatibusque deseruiunt, intra eius graemium filii alieni nutriuntur. Quod autem vos fatemini ecclesiasticos ordines ignorare non posse ego quoque hoc de vobis per omnia scio, atque idcirco valde contristor, quia cum rerum ordinem scitis, in me, quod peius est, sciendo deliquistis. Postquam enim ad beatitudinem vestram et decessoris mei, et mea in caussa Honorati archidiaconi scripta directa sunt tunc contenpta utriusque sententia praefatus Honoratus proprio gradu priuatus est. Quod si quilibet ex quatuor patriarchis fecisset, sine grauissimo scandalo tanta contumacia transire nullo modo potuisset. Tamen postquam fraternitas vestra ad suum ordinem rediit, nec ego meae, nec decessoris mei iniuriae memor sum. Quod vero dicitis nostris temporibus debere seruari, quae a meis quoque praedecessoribus tradita atque custodita sunt, absit hoc a me, ut statuta maiorum consacerdotibus meis in qualibet ecclesia infringam; quia mihi iniuriam facio, si fratrum meorum iura perturbo. Sed cum responsales vestri aduenerint, quae inter vos et praefatum Honoratum archidiaconum sint gesta cognoscam et ex ipso meo examine perpendetis, quia si pars vestra per iustitiam fulta est, nihil adversi a me perferetis, sicut nec ante pertulistis. Sin vero saepefato Honorato archidiacono in assertione sua iustitia suffragatur, ex eius absolutione monstrabo, quia personas etiam quas noui in iudicio non agnosco. De excommunicationis vero articulo, quae tamen interposita conditione gradus, secundo vel tercio, iam ut ita dicam, ex necessitate subiuncta est, beatitudo vestra immerito quaeritur, cum Paulus apostolus dicat: In promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam Sed ista iam transeant, ad nostro redeamus. Si enim recte agit, ego domno Natali non possum coniunctus non esse, cuius me affectui valde esse debitorem noui.

Mansi. Collectio Concil. T. IX. str. 1106.

Digitized by Google

XIX. 592. mjeseca listopada.

Grgur I. papa nalaže Natalu biskupu solinskomu, neka se putem svećeničkog sbora zauzme za Florentija biskupa dubrovačkog, koga s časti protjeraše.

Gregorius, Natali episcopo salonitano.

Cum cuncta negotia indagandae solicitudine veritatis indigeant, tum quae ad deiectionem sacerdotalium graduum pertinent, districtius sunt trutinanda, in quibus non tam de humanis constitutis, quam de diuinae quodammodo benedictionis refragatione tractatur. Quae res quoque nos in Florentii, epidauritanae ciuitatis episcopi, persona ad exhortationem vestráe fraternitatis admonuit. Nuntiatum siquidem nobis est, a quibusdam fuisse eum in caussis criminalibus accusatum, et nullis canonicis probationibus exquisitis, nec sacerdotalis concilii praeueniente iudicio eum ab honoris offfcio, non iure, sed auctoritate depositum. Quia ergo non potest quemquam episcopatus gradu, nisi iustis ex caussis, concors sacerdotum summouere sententia, hortamur fraternitatem vestram, ut praefatum virum ex eodem, in quo detrusus est, eiici faciatis exilio, caussamque eius episcopali disceptatione perquiri. Et si his in quibus accusatur, canonica fuerit probatione conuictus, canonica procul dubio est ultione plectendus. Quod si alias, quam de eo aestimatum est synodali fuerit inquisitione compertúm, necesse est, ut criminatores iusti districtionem iuris exhorreant, et incriminato innocentiae suae seruentur illibata suffragia. Executionem vero antefati negotii Antonino, subdiacono nostro, ex nostra praeceptione mandauimus, quatenus eius instantia et quae sunt legibus canonibusque placita decernantur, et decreta, iuuante domino, mancipentur effectui.

Mansi. Collectio Concil. T. IX. str. 1119.

XX. 592. mjeseca listopada.

Grgur I. papa nalaže Antoninu poddjakonu da se zauzme za Florentija biskupa dubrovačkog, kojega preko svećeničkog suda s časti protjeraše.

Gregorius, Antonino subdiacono.

Peruenit ad nos Florentium, epidauritanae ciuitatis episcopum, praereptis prius rebus eius, pro quibusdam non approbatis criminibus sine sacerdotali concilio fuisse damnatum. Et quia non debet is poenam sustinere canonicam, in cuius damnatione non est canonica prolata sententia, praecipimus experientiae tuae, ut Natali, fratri et coepiscopo nostro, debeas imminere, quatenus supradictum virum de eodem eiici faciat, quo nunc dicitur detrusus exilio. Conuocatoque episcoporum concilio, si haec in quibus accusatus est canonice fuerint approbata, praefati Natalis, fratris et coepiscopi nostri, volumus in eum proprium robur obtinere sententiam. Sin autem generali fuerit iudicio absolutus, nec eum deinceps cuiuslibet praeiudicio subiacere permittas, et praefatae res districta tuae solicitudinis restituantur instantia. Necesse est ergo, ut quanto grauiora talium negotiorum perpendis pondera, tanto ea maturiori vigilantiorique studeas executione complere.

Mansi. Collectio Concil. T. IX. str. 1119.

Digitized by Google

XXI. 593. mjeseca ožujka.

Grgur I. papa nalaže poddjakoninu Antoninu, ako se obistinjuje smrt Natala biskupa solinskoga, neka naredi novi izbor, te novoizabranoga na posvećenje u Rim pošalje.

Gregorius, Antonino subdiacono rectori patrimonii in Dalmatia.

Natalem salonitanae ecclesiae fratrem et coepiscopum nostrum obiise, discurrens in partibus istis fama vulgauit. Quod si verum est, experientia tua omni iustitia omnique solicitudine clerum et populum eius ciuitatis admonere festinet, quatenus uno consensu ordinandum sibi debeant eligere sacerdotem, factoque in personam, quae fuerit electa, decreto, ad nos transmittere studebis, ut cum nostro consensu, sicut priscis fuit temporibus, ordinetur. Illud quidem prae omnibus tibi curre sit, ut in hac electione, nec datio quibuscumque modis interueniat praemiorum, nec quarumlibet personarum patrocinia conualescant Nam si quorumdam patrocinio fuerit quisquam electus, voluntatibus eorum cum fuerit ordinatus, obedire reuerentia exigente compellitur, sicque fit ut et res illius minuantur ecclesiae, et ordo ecclesiasticus non seruetur. Talem ergo te admonente personam debent sibi eligere, que nullius incongruae voluntati deseruiat, sed vita ac moribus decorata, tanto ordine digna valeat inueniri. De rebus vero uel ornamento eiusdem ecclesiae fideliter rerum inventarium facito te presente conscribi. Et ne do rebus ipsis possit aliquid deperire, Respectum diaconum atque Stephanum primicerium notariorum, ut ipsarum rerum omnino gerant custodiam admoneto, interminans eis de propria eos satisfacturos esse substantia, si quidquam exinde eorum negligentia fuerit imminutum. Malchum autem fratrem et coepiscopum nostrum contestari te uolumus, ut se penitus in hac caussa non misceat. Nam si per eum aliquid contra voluntatem nostram factum vel tentatum potuerimus addiscere, non modicam ad se culpam et periculum pertinere cognoscat. Sed et hoc eum admonere curato, ut ad ponendas explendasque rationes patrimonii nostri quod gessit, debeat esse solicitus, pro quibus etiam faciendis, ex Siciliae partibus ad nos postposita excusatione venire festinet. In rebus igitur salonitanae ecclesiae nullo modo se miscere praesumat, ne amplius ei aut obnoxius, aut possit esse culpabilis. Nam multa habere de rebus praedictae ecclesiae fertur, eumque opinio pene auctorem extitisse in venditione rerum eius, vel aliis illicitis asseuerat. Quod si ita esse, sicut dicitur, manifesta veritate patuerit, certus sit inultum hoc nullatenus remanere. Expensa vero, quae necessaria fuerit per oeconomum, qui tempore mortis praedicti episcopi inuentus est, erogetur, quatenus rationes suas, futuro episcopo ipse, ut nouit, exponat. Cuncta quidem quae tibi agenda mandauimus, cum consilio magnifici atque eloquentissimi Marcelli, filii nostri, te agere profecto necesse est, quatenus ita omnia quae huius praecepti pagina continet, solicite strenueque possis implere, ut nulla te neglectus culpa respiciat.

Mansi Collectio Concil. T. IX. str. 1125.

XXII. 593. mjeseca travnja. U Rimu.

Grgur I. papa rieśava Honorata naddjakona solinskoga od svih pregrieśakah radi kojih bijaše obtužen.

Gregorius, Honorato archidiacono salonitano.

Dudum quidem decessoris nostri nostraque praeceptio ad dilectionem tuam cucurrerat, in qua et de obiectis tibi calumniose capitulis fueras absolutus, et in tui gradus

Digitized by Google

ordine sine aliqua te instituimus altercatione restitui. Sed quia rursus ante non multum temporis spatium, ad romanam ciuitatem veniens, de aliquibus illic actis incongrue, et de sacrorum es conquestus alienatione vasorum; atque dum pro hac re, quae tuis obiectionibus respondere potuissent, sustineremus in hac ciuitate personas, Natalis episcopus tuus de hac luce migrauit, necessarium iudicauimus easdem praeceptiones, tam decessoris nostri, quam nostras, quas dudum, ut dictum est, pro tua absolutione transmisimus, praesentibus deinceps apicibus confirmare. Quamobrem a cunctis tibi obiectis capitulis te plenius absoluentes in tui te ordinis gradu sine aliqua volumus altercatione permanere, ut nihil tibi penitus mota a praefato viro questio qualibet occasione praeiudicet. De eis autem capitulis, de quibus conquestus es, Antonino subdiacono et rectori illius patrimonii sanctae, cui deo auctore praesidemus, ecclesiae, instanter iniunximus, ut si quidem in his ecclesiasticas inuenerit immixtas esse personas, cum summa causas ipsas districtione atque auctoritate diffiniat. Sin autem cum talibus res agitur, in quas ecclesiastice vigor non possit iurisdictionis extendi, de singulis quibusque capitulis probationes inter publica gesta depossitas ad nos absque ulla dilatione transmitat, ut instructi subtiliter sciamus quid de his debeamus, Christo auxiliante, disponere.

Mansi Collectio Concil. T. IX. str. 1131.

XXIII. 593. mjeseca srpnja

Grgur I. papa odobrava izbor naddjakona Honorata za biskupa solinskog.

Gregorius, clero ecclesiae salonitanae.

Dilectionis vestrae scripta relegentes, electionem vos in Honoratum archidiaconum vestrum fecisse didicimus, et omnino nobis gratum fuisse cognoscite, quod olim expertum virum et grauem moribus, ad episcopatus ordinem elegistis. Cuius etiam et nos personam quia dudum est nobis bene cognita, comprobamus, cumque vobis iuxta desiderium vestrum et nos ordinari uoluimus sacerdotem. Pro qua re hortamur uos in eius electione sine aliqua ambiguitate persistere. Nec quedam uos res ab eius debet persona deflectere, quia sicut ista laudabilis nunc probatur electio, ita, si quod absit, dilectionem vestram ab oo quisquam deuiare seduxerit, et animae vestrae grauamen et opinioni maculam infidelitatis imponet. Eos vero qui ab lectionis vestrae unitate inconsiderate discordant, ut vobiscum sentire possint, ab Antonino subdiacono nostro fecimus admoneri. Cui etiam de persona Malchi fratris et coepiscopi nostri, quid oporteat fieri iampridem iniunximus. Sed quoniam et ipsi scripsimus, credimus eum ab inquietudine vestra sine mora quiescere. Qui si fortasse obedire quocumque modo neglexerit, contumacia eius modis omnibus canonicae ultionis districtione mulctabitur.

Mansi Collectio. Concil. T. IX. str. 1139.

XXIV. 593. mjeseca listopada.

Grgur I. papa zabranjuje biskupom dalmatinskim bez njegova znanja posvetiti Maksima biskupa solinskoga.

Gregorius, universis episcopis per Dalmatiam.

Oportuerat quidem fraternitatem vestram diuini respectu iudicii, clausis carnalibus oculis, nihil quod ad deum pertinet a recta mentis intentione omittere, nec cuiuslibet

Digitized by Google

hominis faciem rectitudini iustitiae praeponere. Sed postquam mores vestri ita sunt saecularibus traducti negotiis, ut obliuiscentes omnem sacerdotalis in vo bis honoris tramitem, cunctumque superni metus intuitum, non quid deo, sed quid vobis placeat studeatis explere, necesse habuimus haec ad vos districtiora specialiter scripta transm ittere, quibus ex beati Petri principis apostolorum auctoritate praecipimus, ut nulli penitus extra consensum permissionemque nostram, quantum ad episcopatus ordinationem pertinet, in Salonitana ciuitate manus praesumatis imponere, nec quemquam in ciuitate ipsa, aliter quam diximus ordinare. Quod si contra haec quidpiam vel sponte vestra, vel a quolibet coacti praesumpseritis, vel tentaueritis agere, decernimus vos a dominici corporis et sanguinis participatione priuatos, quatenus ex eadem ipsa attrectatione vestra, vel voluntate transgrediendae praeceptionis nostrae, a caelestibus mysteriis alieni sitis, nec is quem ordinaueritis habeatur episcopus. Nos namque nullum cuius vita reprehendi potest, ordinari temere volumus. Quod si Honoratus diaconus indignus ostenditur, de vita moribusque eius qui electus fuerit nobis renuntiari volumus, ut quidquid in hac re agendum est, cum consensu nostro salubriter permittamus impleri. Confidimus enim in omnipotentem dominum quia, quantum ad intentionem nostram pertinet, nunquam, quod no stram grauare posset animam, numquam sinemus fieri quod vestram grauare possit ecclesiam. Sin vero in qualibet persona ita voluntarius omnium consensus a ccesserit, ut auctore deo digna sit, et non sit qui ab eius ordinatione dissentiat, hanc a vobis in eadem salonitana ecclesia ex presentis epistolae nostrae concessa licentia volumus consecrari; excepta dumtaxat persona Maximi, de qua ad nos multa mala perlata sunt, quae si ab appetitu maioris ordinis non cessat, restat, ut arb tror, quatenus subtiliter discussa, ipso quoque, in quo est, officio careat.

Mansi Collectio Concil. T. IX. str. 1166.

XXV. 594. mjeseca siečnja. U Rimu.

Grgur I. papa izobćuje Maksima i one koji ga posvetiše biskupom solinskim, dok se nedokaže, da je doista istinskom dozvolom carskom posvećen.

Gregorius, Maximo praesumptori in Salona.

Licet cetera cuiuspiam talia viae sunt merita, ut nihil sit quod ex his sacerdotalibus valeat ordinationibus obuiare, tamen solius nefas ambitus seuerissima canonum districtione damnatur. Cognouimus itaque quod vel surrepta, vel simulata piissimorum principum iussione, dum vita dignus non fueris te ad sacerdotii ordinem cunctis venerabilem prorupisse. Quod nos ideo sine ulla haesitatione credidimus, quia vitam aetatemque tuam non habemus incognitam: ac deinde, quia serenissimi domini imperatoris animum non ignoramus, quod se in caussis sacerdotalibus miscere non soleat, ne nostris in áliquo peccatis grauetur. Additur inauditum nefas, quod post interdictionem quoque nostram, que sub excommunicatione tua, ordinantiumque te facta est, caesis presbyteris, diaconibus, ceteroque clero manu militari ad medium diceris deductus. Q uam rem nos consecrationem dicere nullo modo possumus, quae ab excommunicatis est hominibus celebrata. Quia igitur sine ullius exempli forma violasti talem tantamque sacerdotii dignitatem, praecipimus ut usquedum dominicis vel responsalis nostri cognouerimus apicibus, quod non surreptitia, sed vera fueris iussione ordinatus, nullatenus tu ordinatoresque tui attrectare quidquam

Digitized by Google

praesumatis sacerdotalis officii, neque usque ad rescriptum nostrum, ad cultum sacri altaris accedere. Quod si contra haec agere praesumpseritis, anathema vobis sit a deo, et a beato Petro apostolorum principe, ut contemplacione iudicii vestri, ceteris quoque catholicis clericis ultionis vestrae praebeatur exemplum.

Mansi. Collectio. Concil. T. IX. str. 1170.

XXVI. 594. mjeseca kolovoza.

Grgur I. papa odgovara Marcelu skolastiku, da nemože uslišati njegovu molbu podnešenu radi Maksima biskupa solinskoga.

Gregorius, Marcello scholastico.

Gloriae vestrae caritas sic in nostro corde semper inuigilat, ut nihil sibi corporalis defendat absentia. Nam quamuis a carnalibus oculis longe est, mentis tamen aspectibus nunquam deest. Frequenter enim nos voluntas ad scribendum desideranter impellit, sed occupatio non permittit. Dum ergo nobilitatis vestrae peritia non ignoret, quantis sit locus noster occupationibus inuolutus, quod a scribendi interdum cessamus officio, non voluntatis sed necessitatis esse consideret. Gloria autem vestra, quod tardius sua nos requirit epistola, qua possit excusatione defendere non videmus. In hoc igitur sola me debui taciturnitate defendere, sed feruor caritatis linguam meam non pertulit habere silentium. Salutantes itaque cum omni affectu atque dulcedine, indicamus nos grauiter contristatos, quod illa a nobis voluistis expetere, in quibus dum voluntatem vestram perficere quia obsistit ratio, non valemus, contristare vos, quod nolumus, videmur. Nam hoc nos sine correctione relinquere ecclesiastica non sinit aliquo modo disciplina; nec vos pro talibus decet petere, ne non rectitudini sed indisciplinationi, quod absit, videamini consentire. Caussa vero eiusdem Maximi, pro quo nobis scribitis, quem si missarum solennia celebrare praesumpserit, iam sacri corporis communione priuauimus, matura quando oportuerit, deliberatione, sicut deo nostro placuerit, iudicabitur atque disponetur. Oramus autem omnipotentem dominum, ut et hic vos sua protectione custodiat, et ad aeternae vitae praemia perducat. Mense Augusto, indictione duodecima.

Mansi. Collectio Concil. T. IX. str. 1183.

XXVII. 594. mjeseca prosinca. U Rimu.

Grgur I. papa piše Sabinijanu djakonu u Carigrad radi Maksima biskupa solinskoga.

Gregorius, Sabiniano diacono.

De caussa Maximi preuaricatoris quid actum sit, cognouisti. Sed postquam serenissimus domnus imperator iussiones transmisit ut ordinari minime debuisset, tunc ad altiorem superbiam erupit. Nam homines gloriosi viri patricii Romani ab eo praemia acceperunt, eumque ita ordinari fecerunt, ut Antonium subdiaconum et rectorem patrimonii, nisi fugisset, occiderent. Ego autem epistolas transmisi, postquam eum ordinatum contra rationem cognoui, et contra consuetudinem, ut missarum solennia celebrare non praesumeret, nisi prius a serenissimis dominis cognoscerem, quid de eius persona iussis-

Digitized by Google

sent. Quae scripta mea publice relecta vel in ciuitate posita, publice scindi fecit, atque in conteptum sedis apostolicae apertius exiliit Quod ego qualiter patiar, scis qui ante paratior sum mori, quam beati Petri apostoli ecclesiam meis diebus degenerare Mores etiam meos bene cognitos habes, quia diu porto, sed si semel deliberauero non portare contra omnia pericula laetus vado. Unde necesse est cum dei auxilio periculo succurere, ne cogatur excedendo peccare. Vide quae dico et pensa ex quanto dolore sunt. Peruenit vero ad me, quia transmisit nescio quem clericum, qui diceret, quia Malchus episcopus in custodia pro solidis occisus sit. De qua re unum est quod breuiter suggeras serenissimis dominis nostris, quia si ego seruus eorum in morte Longobardorum me miscere voluissem, hodie Longobardorum gens nec regem, nec duces, nec comites haberet, atque in summa confusione esset deuisa. Sed quia deum timeo in mortem cuiuslibet hominis me miscere formido, Malchus autem episcopus neque in custodia fuit, neque in aliqua afflictione, sed die qua caussam dixit, et addictus est nesciente me, a Bonifacio notario in domum eius ductus est, cui et prandium factum est, ibique prandit et honoratus est ab eo, et nocte subito mortuus est; quod iam dilectionem tuam arbitror cognouisse. Exhilaratum autem nostrum pro illa re dirigere uolui. (etc.)

Mansi Collectio Concil. T. X. str. 83.

XXVIII. 595. mjeseca siečnja. U Rimu.

Grgur I. papa piše Konstantini supruzi cesara Mavricija o nepokornosti biskupa solinskoga Maksima.

Gregorius, Constantinae Augustae.

(Ostalo izostavljeno.)

Viginti autem iam et septem annos ducimus, quod in hac urbe inter Longobardorum gladios uiuimus. Quibus quam multa hac ob ecclesia quotidianis diebus erogantur, ut inter eos viuere possimus, suggerenda non sunt. Sed breuiter indico, quia sicut in Rauenae partibus dominorum pietas apud primum exercitum Italiae sacellarium habet, qui caussis superuenientibus quotidianas expensas faciat, ita et in hac urbe in caussis talibus eorum sacellarius ego sum. Et tamen haec ecclesia quae uno eodemque tempore, clericis, monasteriis, pauperibus, populo, atque insuper Longobardis tam multa indesinenter expendit, ecce adhuc ex omnium ecclesiarum premitur afflictione, quae de hac unius hominis (Joannis Episcopi) superbia multum gemunt, etsi nihil dicere presumunt. Salonitanae uero ciuitatis episcopus, me ac personali meo nesciente, ordinatus est, et facta res est quae sub nullis anterioribus principibus euenit. Quod ego audiens, ad eundem praeuaricatorem, qui inordinate ordinatus est, protinus misi, ut omnino missarum solennia celebrare nullo modo praesumeret, nisi prius a serenissimis dominis cognoscerem si hoc fieri ipsi iussissent, quod ei sub excommunicationis interpositione mandaui. Et contempto me atque despecto, in audaciam quorumdam saecularium hominum, quibus, denudata sua ecclesia praemia multa praebere dicitur, nuncusque missas facere praesumit atque ad me venire secundum iussionem dominorum noluit. Ego autem praeceptioni pietatis eorum obediens, eidem Maximo qui me nesciente ordinatus est, hoc quod in ordinatione sua me, vel responsalem meum praetermittere praesumpsit, ita ex corde laxavi, ac si me auctore fuisset ordinatus. Alia vero peruersa illius, scilicet mala corporalia, quae cognoui, vel quia cum pecuniis est electus, vel quia excommunicatus missas facere praesumpsit, propter deum irrequisita praeterire non possum. Sed opto et dominum

Digitized by Google

deprecor, quatenus nihil in eo de his quae dicta sunt, valeat inueniri, et sine periculo animae meae, caussa ipsius terminetur. Prius tamen quam haec cognoscantur, serenissimus dominus discurrente iussione praecepit, ut eum venientem cum honore suscipiam. Et valde graue est, ut vir de quo tanta et talia nuntiantur, cum ante requiri et discuti debeat, honoretur. Et si episcoporum caussae mihi commissorum apud piisimos dominos aliorum patrociniis disponuntur, infelix ego in ecclesia ista quid facio? Sed ut episcopi mei me despiciant, et contra me refugium ad saeculares iudices habeant, omnipotenti deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hoc tamen breuiter suggero, quia aliquantulum expecto, et si ad me diu venire distulerit, in eo exercere districtionem canonicam nullo modo cessabo. In omnipotenti autem domino confido, quia longam piissimis dominis vitam tribuet, et de nobis sub manu vestra, non secundum peccata nostra, sed secundum gratiae suae dona disponet. Haec ergo tranquilissimae dominae suggero, quia integerrima serenitatis eius conscientia quanto moueatur zelo rectitudinis atque iustitiae non ignoro.

Mansi. Collectiones Concil. T. IX. str. 1211. Caesar Baronius Annales. Eccles. T. VIII. A. 594. C.

XXIX. 595. mjeseca veljače. U Rimu.

Grgur I. papa nudi protjeranomu iz biskupije risanske (polag njekih srïemske) Sebastijanu biskupu, koju god izpražnjenu biskupiju siciljansku, odobravajući što nije htio primiti biskupiju ponudjenu sebi od Anastazija Patriarke Antiokenskog.

Gregorius, Sebastiano episcopo Rhiziniensi (vel Sirmiensi).

Dulcissima atque suavissima fraternitatis tuae scripta suscepi, quae mihi, quamuis numquam desit a corde, sanctitatem tamen vestram quasi corporaliter praesentem fecerunt Sed omnipotentem dominum rogo, ut sua vos dextera protegat, nobisque et hic tranquillam vitam et quando ei placuerit, praemia aeterna concedat. Sed peto, si illo me amore diligitis, quo praesentem semper amastis, ut pro me enixius exoretis; quatenus omnipotens deus a peccatorum meorum nexibus me citius soluat, et corruptionis huius pondere exutum, suo conspectui liberum existere faciat. Quamuis enim inaestimabilis sit caelestis patriae dulcedo, quae trahat, multi tamen in hac vita dolores sunt, qui ad amorem caelestium quotidie impellant. Qui mihi in hoc ipso solum vehementer placent, quia placere in hoc mundo aliquid non permittunt. Quae enim, frater sanctissime, de amici vestri domni Romani persona in hac terra patimur, loqui minime valemus. Breviter tamen dico, quia eius in nos malitia gladios Longobardorum vicit, ita ut benigniores videantur hostes, qui nos interimunt, quam reipublicae iudices, qui nos malitia sua, rapinis atque falaciis in cogitatione consumunt. Et uno tempore curam episcoporum atque clericorum, monasteriorum quoque et populi gerere contra hostium insidias sollicitum vigilare, contra ducum fallacias atque malitias suspectum semper existere, cuius laboris, cuius doloris sit, vestra fraternitas tanto verius penset, quanto me, qui haec patior, purius amat. Praeterea debitum sallutationis alloquium soluens, indico quod ad me, Bonifacio defensore referente, peruenerit, quia vir sanctissimus frater noster domnus Anastasius patriarcha in una suarum ciuitatum regendam vobis ecclesiam committere voluit, et consentire noluistis. Quem sensum ac sapientiam vestram valde ego libenter amplexus sum, laudaui vehementer, et vos felices, me infelicem esse deputari, qui hoc tali tempore regimen

Digitized by Google

ecclesiae suscipere consensi. Si tamen animus vester fortasse fratribus condescendendo, et misericordiae operibus intentus, ad hoc unquam consentire decreuerit, peto ut amori meo alium minime praeponatis. Sunt enim in Sicilia insula ecclesiae vacantes episcopis, et si uobis placet auctore deo ecclesiam regere, iuxta beati Petri apostoli limina, cum eius adiutorio melius potestis. Sin vero non placet, feliciter iusta, ut ista in vobis intentio permaneat, et pro nobis infelicibus exorate. Omnipotens autem deus in quocumque vos esse loco voluerit, sua protectione custodiat et ad caelestia vos dona perducat.

Mansi. Collectio. Concil. T. IX. str. 1212.

XXX. 595. U Rimu.

Grgur I. papa pozivlje Maksima biskupa solinskoga u Rim pred crkveni sud.

Gregorius, Maximo praesumptori ecclesiae salonitanae.

Quotiens contra ecclesiasticam quid gestum dicitur disciplinam, ne nos ante deum culpa ex dissimulatione redarguat, irrequisitum hoc relinquere non audemus. Peruenit itaque ad nos, quod per simoniacam haeresim fueris ordinatus. Sed et alia de te multa hic dicta sunt, de quibus unum quam maxime fuit, propter quod necesse habuimus te summopere per scripta nostra prohibere, ne missarum solennia celebrare debuisses, donec quid esset verius, potuissemus addiscere. Ne ergo, fili, ecclesiae diu videantur non habere pastorem, et ne per haec quae dicuntur, si indiscussa remanserint, huiusmodi se vitium tendat in plurimos, hortamur ut ad nos venire omni postposita excusatione festines, quatenus seruata iustitia, haec et cognoscere et finire secundum canonica instituta Christo reuelante possimus. Ita autem fac, ut ad venienduin amplius iam moras non ingeras, ne ipsa te magis absentia obnoxium his quae dicuntur assignet, et nos in te haec res non solum propter dicta crimina, quae purgare subterfugis, sed etiam propter inobedientiae culpam durius, scilicet ut in contumacem, cogat ex concilio ferre iudicium.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 3.

XXXI. 596. mjeseca siečnja. U Rimu.

Grgur I. papa zapovieda opetovano Maksimu biskupu solinskomu, da dodje u Rim i da ne proganja Pavlina biskupa i Honorata naddjakona.

Gregorius, Maximo in Salona, qui episcopatum arripuit.

Dum scriptis nostris, quaesitis quibusdam excusationibus, differs obedientiam exhibere, dum pro veritatis satisfactione toties a nobis admonitus venire postponis, iis quae adversum te dicta sunt fidem ex hoc magis accomodas, et vel si quae alia deesse videbantur, quae grauent aut noceant, id agis ut sola dilatio faciat, et accuset te esse culpabilem. Humiliare tandem et obedientiae te submitte, atque ad nos sine excusatione aliqua venire festina, ut requisita et cognita veritate, secundum dei timorem, quidquid aequum canonicumque fuerit decernatur. Certus enim esto, quia iustitiam tibi, et canonum statuta

Digitized by Google

seruabimus, atque caussae tuae reuelante domino veritatis auctore, amicum iustitiae finem imponemus. Nam quod postulas ut illuc personam dirigere debeamus, qua praesente de his quae dicuntur possit esse probatio; esset utrumque excusabile, si unquam ratio ei qui accusatur necessitatem probationis imponeret, at postquam non tibi, sed accusantibus hoc onus incumbit, ad nos, sicut praefati sumus, dilatione cessante, venire non desinas; et aut sine mora adderit accusator, qui ea quae de simoniaca haeresi uel aliis dicta sunt, congruenti probatione suffulciat, aut certe in his quae ad salubritatem negotii ipsius pertinent, interueniente beato Petro apostolorum principe dispensatio iusta proueniat, quatenus nulla nos ante deum dissimulatione, pro eo quod haec ad nostram conscientiam peruenere, reatus culpa possit confundere. Quod vero indicas serenissimos dominos, ut illic debeat esse cognitio, praecepisse, nos quidem nullas eorum alias de hac re, nisi ut ad nos venire debeas, iussiones accepimus. Sed etsi forsitan pro reipublicae suae utilitate, quae diuina sibi largitate concessa est, multa cogitantibus, et in diuersis solicitudinibus occupatis suggestum est, et eorum iussio per obreptionem elicita, postquam et nobis et omnibus notum est piissimos dominos disciplinam diligere, ordines seruare, canones venerari, et se in caussis sacerdotalibus non miscere, instanter exequimur, quod et illorum iuuat animam atque rempublicam, et ad quod nos terribilis tremendique iudicis respectus impellit. Quiesco ergo a cunctis excusationibus, et huc adesse non differas, ut veritatis indagatione roborati, caussae tuae tandem terminum imponamus. Quod autem valde te pertimescere ac omnino trepidare cognouimus, ne hoc fortasse in te ulciscamur, quod sine nostro consensu ad sacerdotalem ordinem cognosceris inordinate prorupisse, intolerabilis quidem culpa est, sed hanc secundum iussiones serenissimi domini imperatoris, si nequaquam amplius in contumaciae tuae errore perstiteris, laxamus; atque de hac re contra te minine mouemur. Sed et alia quae nobis dicta sunt irrequisita praeterire non patimur Quia vero dudum scripta tibi transmisimus, ut quoadusque voluntatem eiusdem serenissimi domini cognosceremus, missarum solennia nullo modo celebrare auderes; sed tu elata mente egisti callide ne eadem scripta susciperes, quae tamen eorum esset sententia, quoquo modo cognouisti, sed seruare noluisti; ideoque ea quae tibi prius scripta transmisimus confirmamus, ut missarum solennia celebrare non audeas, donec omnia quae contra te dicta sunt, subtiliter inquisita fuerint ac discussa. Quod si peruerso forsitan ausu celebrare praesumpseris, ab interdictae pridem communionis interminatione liberum te non esse cognoscas. Nam etiamsi, alii excessus desint, pro hac solummodo culpa superbiae dominici te corporis ac sanguinis communione priuamus. Pro qua re obedientiam quam decet exhibens, ad nos summopere, sicut diximus, venire festina, ita ut triginta dierum spatium habeas, quatenus iter tuum praepares, et omni excusatione postposita huc adesse non differas. Si qua autem a iudicibus, vel manu militari, vel a populo ad contradicendum itineri tuo occasio fuerit exorta, qua calliditate agatur, agnoscimus. Ipse ergo iam videas, quam vel hic hominibus, vel in futuro iudicio omnipotenti deo de tua reddas obligatione rationem, qui districtam in te ex tuo contempto prouocasti sententiam. Praeterea peruenit ad me, quia Paulinus frater et coepiscopus meus, et Honoratus ecclesiae salonitanae archidiaconus, pro eo quod praesumptioni tuae noluerunt praebere consensum, graues a te molestias patiantur, ita ut datis fideiussoribus sint constricti, quatenus eis ciuitatem vel domos suas egredi omnino non liceat. Quod si ita est, vel sero iam ad sensus salutis rediens, scriptis praesentibus acceptis, ab utrorumque te suspende molestia, ut eis libera sit licentia vel ad me veniendi, si voluerint, vel quomodolibet alibi pro suis utilitatibus proficisci.

Mansi Coll. Conc. T. X. str. 17.

Digitized by Google

XXXII. 596. mjeseca ožujka. U Rimu.

Grgur I. papa potiče svećenstvo i vlastelinstvo solinsko proti izabranomu biskupu Maksimu, čudeći se, da osim biskupa Pavlina i naddjakona nitko proti njemu ustao nije.

Gregorius, dilectissimis filiis, clero, et nobilibus Salonae consistentibus.

Peruenit ad me quosdam peruersae mentis homines, ut dilectionis vestrae animos vulnerarent, vobis insinuare conatos, quia ego contra Maximum quodam odio mouear, et non magis quae canonica, sed ea quae furoris sunt exequi concupiscam. Sed absit hoc, absit a sacerdotali animo, ut in qualibet caussa priuato zelo moueatur. Ego autem et vestrae dilectioni prouidens, et meae animae omnipotentis dei iudicium pertimescens, eiusdem Maximi caussam, subtiliter exquiri desidero; si nullis criminibus pressus, quae sacro ordini contradicunt, si non per simoniacam haeresim, id est, praemia quibusdam se eligentibus praebendo, ad sacerdotale pertingere officium conatur. Tunc enim liber pro vobis apud dominum intercessor erit, si non obligatus de suis ad locum intercessionis venerit. Cuius tamen iam culpa superbae in aperto monstratur, quod euocatus ut ad nos venire debeat, diuersis excusationibus renititur, refugit, metuit. Unde ergo trepidat, si eum de his quibus inclamatus est conscientia non accusat? Ecce enim iam diu dilectio vestra sine pastore est, et sicut vobis omnipotens deus innotescat, vehementer destitutioni vestrae, et medullitus ex toto corde compatior. Audio enim quae in grege domini dilaniationes fiunt. Sed cum pastor deest, quis contra lupos inuigilat. Ideoque praedictum Maximum, ut huc ad nos veniat, urgeo, quatenus si hunc innocentem inuenire possimus, confirmemus. Sin vero ea quae de eo dicta sunt vera patuerint, non iam tamdiu dilectio vestra per interpositionem personae eius destituta sit. De me enim certum tenete, quia odio, nec priuati studii zelo contra eum moueor, sed quidquid canonicum iustumque fuerit, auctore deo decerno. Miratus autem valde sum, quia in tanto salonitanae ecclesiae clero vel populo vix duo ex sacris ordinibus inuenti sunt, frater scilicet et coepiscopus noster Paulinus et dilectissimus filius meus Honoratus archidiaconus eiusdem ecclesiae, qui communicare Maximo sacerdotium rapienti minime consentirent, et se christianos esse cognoscerent. Debuistis enim, filii carissimi, pensare ordines vestros, et quem sedes apostolica repellebat. repulsum cognoscere, ut prius, si posset, ab illatis criminibus mundaretur; et tunc ei vestra dilectio communicaret, ne particeps obligationis eius existeret. Nos tamen erga caritatem vestram visceribus pietatis adstringimur, et quia quosdam vestrum violenter pressos ad consentiendum ei, et ad communicandum cognouimus; omnipotentem dominum deprecamur, ut vos ab omni reatu peccatorum, atque ab omnibus vinculis alienae obligationis absoluat, vobisque et in praesenti vita suae protectionis gratiam tribuat, et nos de vobis in aeterna patria gaudere concedat. Mense Martio, indictione decimaquarta.

Mansi Collectio. Concil. T. X. str. 18.

XXXIII. 596. mjeseca srpnja. U Rimu.

Grgur I. papa nagovara svećenstvo, vlastelinstvo i puk zadarski, da se nedruže s izobćenim Maksimom biskupom solinskim.

Gregorius, presbyteris, diaconibus et clero, nobilibus ac populo, Jaderae consistentibus, et militibus qui Maximo praeuaricatori communicauerant.

Peruenit ad me quosdam vestrum, ignorantia vel necessitate deceptos, his qui ab apostolica sede, culpa, sicut nostis, exigente, communione priuati sunt, communicasse,

Digitized by Google

quosdam vero se salubri discretione, protegente domino, suspendisse; et quantum de constantibus gaudeo, tantum de deuiantibus ingemisco; quoniam sacrae communionis mysteria, quae ad absolutionem nobis diuina pietate concessa sunt, in detrimentum magis suae animae perceperunt. Et quia sicut vobis omnipotens deus innotescat vehementer, caritati vestrae medullitus et ex toto corde compatior, paterno affectu obtestor atque suadeo, ut ab illicita communione se quisque suspendat, et quos apostolica sedes in communionis suae consortium non recipit, omnino refugiat, ne inde reus ante conspectum aeterni iudicis unde poterat saluari consistat. Comperi autem quod quidam peruersae mentis homines illic insinuare conati sunt, quia ego contra Maximum quodam odio mouear, et non ea quae canonica, sed ea potius quae furoris sunt exequi concupiscam. Sed absit hoc, absit a sacerdotali animo, ut in qualibet caussa priuato zelo moueatur. Ego vero populo in illis partibus consistenti, ac meae animae prouidens, et omnipotentis dei iudicium pertimescens, caussas eiusdem Maximi exquiri volo, et cum omni sinceritate reuelante domino quod est canonicum definire. Cui quoniam frequenter scripsimus, ut non prius sacra missarum solennia celebraret, quam caussam eius potuissemus agnoscere, alioquin esset communione priuatus, et ex hoc iam superbiae ipsius culpa in aperto monstratur, quod saepius, sicut dixi, admonitus ut ad nos veniret, diuersis excusationibus renititur, refugit, metuit. Unde ergo trepidat, si eum de his quae dicta sunt conscientia non accusat? Haec ergo cognoscentes, postquam vobis nullam de ignorantia excusationem assumere potestis; rogo hortor et moneo, ut prohibitaę vos communionis consortio per omnia suspendatis, nec cuiquam sacerdoti, suprascripto Maximo communicanti, contra animam suam quisquam vestrum communicare praesumat. Quia tamen audio, sicut praefatus sum, quosdam vestros ignorantia lapsos, quosdam etiam ad communicandum violenter esse oppressos, omnipotentem dominum deprecor, ut et eos, qui huic prauitati minime consenserunt, perpetua gratiae suae protectione custodiat, et optata eis largitate respondeat. Et illos quos aut studium aut ignorantia, aut alia quaelibet caussa traxit in culpam, ab omni reatu peccatorum, atque ab omnibus vinculis alienae obligationis absoluat, omnibusque in praesenti vita protectionis suae gratiam tribuat, et nos de vobis in aeterna patria gaudere concedat. Ut igitur haec vobis intercessio apud deum saluatorem nostrum proficiat, adhortationibus nostris pro animae vestrae salute obedientiam exhibete, et ab illis sacram communionem percipite, quos se ab antedicti Maximi communione abstinuisse vel abstinere cognoscitis.

Mansi. Collect. Conc. X. str. 32.

XXXIV. 597. mjeseca travnja. U Rimu.

Grgur I. papa nalaže Sabinijanu biskupu zadarskomu da ne obći s izobćenim od crkve Maksimom biskupom solinskim, i da dodje zajedno s biskupi dalmatinskimi u Rim.

Gregorius, Sabiniano episcopo Jadertino.

Si dispensationis ecclesiasticae regulam et antiquae consuetudinis ordinem solicita studuisses consideratione pensare, nec tibi aliqua illicitae praesumptionis culpa subreperet, nec alii occasione tui peccati discrimen incurrerent. Itaque cognouisse te non est ambiguum, quia dum ad nos quaedam de Maximo peruenissent, quae sacerdotii prouectum non leuiter impedirent, nostrum in eius persona non fuisse consensum, nec prius eum nos voluisse ad hoc quod nitebatur accedere, quam digna de his quae dicta erant satisfactio proueniret. Quod cum seruare, et tu omnino debuisses, actum magis est ut antedictus Maximus caecae mentis suae auiditate episcopatum arripiens, ad suam te incaute

Digitized by Google

voluntatem contra nostrum vetitum inclinaret. Sed ne vel tunc irrequisita quae ad nos perlata fuerant permanerent, nostris ut huc veniret epistolis est accersitus. Quem etiam prauo studio differentem, curae nobis fuit sub interdictione communionis iteratis epistolis admonere, ut ad nos pro sui purificatione venire excusatione postposita properaret. Sed elegit excommunicationi succumbere, quam obedientiam exhibere. Unde contigit ut peruersae ipsius mentis prauitas in suam alios secum, quod dici nefas est, perditionem conuolueret. Nunc autem quia ab eius te nequitia cognouimus dissentire, denique ut nec ei communices, nec nominis ipsius facias inter sacra missarum solennia mentionem, ut animae tuae vel sero te ab eo discordasse proficiat, scriptis te praesentibus adhortamur, quatenus ad nos mora submota venire non differas, sed et alios tecum, quos tamen potueris, episcopos ceterosque religiosos festines adducere, ut caussa subtilius examinata, et nostra, si res exegerit, congrue decenterque debeat absolutio prouenire, et hi qui in peccato eiusdem temeritate collapsi sunt, ad uiam salutis, auxiliante beato Petro apostolorum principe, dispositione deo placita reuocentur. Sciat autem quisquis ad nos episcopus vel religiosus venerit, nullum se praeiudicium vel iniustitiam sustinere, sed ita interim cognita veritate quae redemptori nostro placuerint ordinari, quatenus ex ipsa nostra dispensatione domino suffragante cunctis appareat, non nos proprio odio contra aliquem, sed dei zelo et ecclesiastici ordinis libramine commoueri.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 59.

XXXV. 597. mjeseca prosinca. U Rimu.

Grgur I. papa prima u milost Sabinijana biskupa zadarskoga, koj poradi druženja s Maksimom morade zatvoren u monastiru pokoru činiti; zajedno mu nalaže da ga izviesti o stanju Florencija biskupa dubrovačkoga, kojega bijaše prognao pokojni Natal biskup solinski.

Gregorius, Sabiniano episcopo Jadertino.

Sicut perseueranti culpae, debetur iure uindicta, ita resipiscentibus est venia concedenda. Nam ut res illa contra se merito iracundiam excitare, si haec in sua prorsus dilectione solet concordiam propagare. Et ideo quia fraternitatem tuam a consortio et communione Maximi, ubi te prius neglectus impulerat, in tantum postea grauitas sacerdotii ad animum reducta suspendit, ut eius sola nullatenus patereris esse segregatione contentus, nisi et in monasterii te claustra recipiens dudum commissa defleres; eapropter in nostra te gratia ad communionem receptum esse non dubites, nam quantum nos prius culpa tuae caritatis offenderat, tantum poenitentia mitigauit. Hortor igitur, dilectissime frater, ut gregi dominico pastoralem solicitudinem instanter impendas, lucrumque de comissis ouibus facere diligenter inuigiles, ut tantum tibi copiosae retributio mercedis exuberet, quantum in aduentum aeterni iudicis multiplices laboris fructus obtuleris. Stude itaque in culpa lapsos erigere, stude errantibus regrediendi viam ostendere, stude communione priuatos ad communionis salubriter gratiam reuocare. Sit ceteris caritatis vestrae reuersio ereptionis officium, sit salutis exemplum; quatenus dum errantes gressus ouium ad septa summi pastoris solicitudinis vestrae cura direxerit, nec ipsae luporum dentibus relinquantur expositae, et te in aeterna vita, quod summopere petendum est, dignae compensatio retributionis excipiat. De caussa vero quam nobis scripsistis, ut debeamus, ne in urbe regia contra vos surripiatur, esse soliciti, animos vestros res ista non turbet. Nam responsali

Digitized by Google

nostro omnino studiose mandauimus, ut solicitum cautumque se debeat exhibere. Et confidimus de dei nostri potentia, quia id agitur, ut vos nullius contra rationem aut turbare quoquomodo aut premere possit aduersitas. Praeterea habitatores Epidauriensis ciuitatis Florentium, quem suum esse dicunt episcopum, sibi a nobis restituendum studiosissime poposcerunt, asserentes frustra eum ad solam tantummodo voluntatem Natalis quondam episcopi detrusum exilio. Et ideo quid de eius caussa fraternitas vestra cognouit, nobis suis subtiliter epistolis innotescat. Si autem necdum cognouit, requirat, nobisque renuntiet, ut quidquid de eo statuendum sit certi deliberare audiutore domino valeamus.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 93.

XXXVI. 598. mjeseca lipnja. U Rimu.

Grgur I. papa nagovara Sabinijana biskupa zadarskoga, neka strpljivo podnosi progone biskupa solinskoga Maksima iz crkve izobćena.

Gregorius, Sabiniano episcopo Jadertino.

Satis, frater carissime, de sinceritate tua laetificor, quod eam solliciti discretione iudicii, et ubi obediendum est obedire, et ubi resistendum est resistere, studio sacerdotali, cognosco. Cum quanta namque te deuotionis alacritate submiseris his, quae ob culpam praeteriti excessus indiximus, litterarum tuarum, quas per latorem praesentium direxisti, pagina seruauit. Nec enim poterat aliter a dilecto fratre suscipi, quam a diligente mandatum est. Unde in omnipotentis dei miseratione confido, quia ita eius te gratia protegit, ut per hoc etiam ab aliis absolutus, salubriter paruisse te gaudeas. De hoc vero quod te contristari caritas tua Maximi praeuaricatoris et excommunicati aemulatione signauit, turbari non debet, sed decet, ut ad modicum tumentes inaniter fluctus patienter tolerando sustineas, et undarum spumas perseverantiae virtute substernas. Nouit enim patientia leuigare quod graue est, et constantia superare quod saevit. Animos ergo tuos aduersitas non deiciat, sed accendat. Audaciorem te in omnibus vigor sacerdotalis ostendat. Nam vera documenta veritatis sunt, promptiorem in duris, et fortiorem se quemquam in contrariis exhibere. Ut igitur rectitudinis robur a bono deliberationis suae nulla valeat impulsione conuelli, mentis gressus in eius petrae soliditatem, sicut coepistis, dirigite, in qua redemptorem nostrum per totum mundum fundasse nostis ecclesiam, quatenus recta sinceri cordis vestigia in deuio itinere non offendant. Ea vero quae nobis scripsistis, vel praesentium lator coram positus explicauit, nos non credatis negligenter omittere, sed de his omnino sollicite cogitamus. Dilectissimo autem filio nostro Anatolio diacono iam et prius et nunc iterum omnia subtiliter indicauimus, hortantes ut quidquid ad utilitatem ac quietem caritatis vestrae, vel filiorum vestrorum pertinet, creatoris nostri auxilio suffragante, augere stricte ac studiose festinet. Et ideo fraternitatem vestram nec moeror afficiat, nec inimititia cuiuslibet affligat, nam diuinitatis gratia opitulante, in proximo adesse confidimus, ut et praefati praeuaricatoris et excommunicati praesumptio districtius reprimatur, et vestra quies, sicut desideratis, adueniat. Excellentissimo quoque filio nostro exarcho, qui nobis eum studet commendare, de prauitate ipsius scribere nequaquam omisimus. Presbyterum vero, de quo nos fraternitas tua latoris praesentium relatione consuluit, nulla ratione in sacro ordine post lapsum aut permanere aut reuocari posse cognoscas. Circa quem tamen mitius agendum est, propterea quod commissum facinus facil

Digitized by Google

dicitur professione confessus. Praeterea pariter hic portitor quaedam ecclesiae vestrae privilegia a nostris concessa praedecessoribus intimauit. De quibus scriptis caritatis vestrae nos subtilius volumus informari, vel si qua ex eis scripta in ecclesiae vestrae scrinio reiacent, eorum huc exemplaria transmitti necesse est, ut quidquid ad honoris vestri reuerentiam, vel genium praefatae ecclesiae pertinet, libenti animo parare possimus. Glorioso autem communi filio domno Marcello, si huc venire voluerit, instantius suadete, quia omnino eum videre desidero. Si vero illic stare elegerit, ita vos ei in caritate, qua conuenit, exhibete, ut affectui ipsius quem circa vos habet, respondere, sicut condecet valeatis. Omnipotens deus gratiae suae dono vos et custodia protegat, et cor vestrum in ea, quae ei sunt placita, semper accendat. Mense Junio. Indictione prima.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 102. Farlati Illyricam Sacrum T. V. p. 28.

XXXVII. 598. oko mjeseca lipnja. U Rimu.

Grgur I. papa piše Marinijanu biskupu ravenskom o njekom Ivanu došavšem iz Panonije kojega načiniše biskupom u Novom gradu, nalaže mu ujedno da povede iztragu proti Maksimu biskupu solinskomu, te ako bude potrebno da i biskupa milanskoga kao sudca na iztragu pozove.

Gregorius, Mariniano episcopo Ravennae.

Latores ad nos praesentium viri clarissimi vicedominus atque defensor venerunt, asserentes, quod in castello quod Nouas dicitur, episcopus quidam, Joannes nomine, de Panoniis ueniens, fuerit constitutus, cui castello eorum insula, quae Capritana dicitur, erat quasi per dioecesim coniuncta. Adiungunt autem quod eodem episcopo violenter ab Istrico episcopo expulso, alius illic fuerit ordinatus. De quo tamen hoc placuisse referunt, ut non in praedicto castro sed in sua insula habitare debuisset. Qui cum illic cum eis degeret, in errore se schismatis detinere noluit, atque cum omni plebe sua excellentissimo filio nostro Calinicho exarcho petitionem dedit, ut catholicae ecclesiae cum omnibus qui cum ipso erant, sicut praediximus, uniri debuisset. Qui ut aiunt, a schismaticis persuasus, post semetipsum rediit, et nunc omnis ille populus qui in praedicta insula consistit, sacerdotis protectione priuatus est, quia dum sanctae ecclesiae uniri desiderat, illum iam recipere non potest, qui ad schismaticorum errorem reuersus est, et petunt sibi ordinari alium debere. Sed nos, quia cuncta necesse est districte ac subtiliter perscrutari, hoc ordinandum esse praeuidimus, ut fraternitas tua ad episcopum mittat, eumque reuerti ad ecclesiae catholicae unitatem et ad propriam plebem admoneat. Qui si iam monitus redire contempserit, grex dei decipi non debet in errore pastoris. Et idcirco sanctitas tua illic episcopum ordinet, eandemque insulam in sua dioecesi habeat, quousque ad fidem catholicam Istrici episcopi reuertantur, ut et unicuique ecclesiae suae dioeceseos iura seruentur, et destituto a pastore populo non desit protectio et cura regiminis. In his tamen omnibus fraternitatem tuam decet solicite vigilare, ut plebs eadem quae ad ecclesiam venit studiosius admoneatur, quatenus constanter in sua reuersione fixa sit, ne vagis cogitationibus in erroris iterum foueam relabatur. Excellentissimum vero Exarchum petere studeat, ut haec ipsa suis suggestionibus piissimis imperatorum auribus innotescat, quia quamuis iussio quae ad eum delata est, subrepta esse videatur, non tamen in ea iussione ei praeceptum est, ut volentes ad ecclesiam redire non permittat, sed ut inuitos hoc interim tempore minime compellat. Huius ergo caussae ordinationem in suam curam praedictus

Digitized by Google

filius noster suscipiat, quatenus suis responsis agat, ut quidquid ordinauerat dubium non fiat. Quod tamen et nos communi filio Anatolio scripsimus, ut haec piisimis principibus subtiliter innotescat. Excellentissimi filii mei domni Callinici exarchi assidue et importune pro persona Maximi scripta suscepi. Cuius importunitate victus, nihil habui quod amplius facere debuissem, nisi eiusdem Maximi caussam tuae fraternitati committerem. Si igitur ad fraternitatem vestram venerit idem Maximus, deducatur et Honoratus eius ecclesiae archidiaconus, ut cognoscat sanctitas tua si recte ordinatus est, si in simoniacam haeresim lapsus non est, si ei de criminibus corporalibus nihil obuiauit, si se non cognouit excommunicatum quando missas facere praesumpsit, et quidquid sub timore dei tibi visum fuerit decerne, ut nos dispositioni tuae consensum deo auctore praebeamus. Si autem tuam fraternitatem suspectam praedictus filius noster habuerit, etiam reuerendissimus vir frater noster Constantius mediolanensis episcopus Rauennam veniat, tecum resideat, et de eadem caussa pariter decernite, et quod utrisque vobis placuerit, mihi placiturum esse certe tenete. Sicut enim obstinati esse humilibus non debemus, ita districti existere superbis debemus. Vestra ergo fraternitas sicut in scripturae sacrae paginis didicit, quidquid iustum perpenderit, in eius negotio decernat.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 118.

XXXVIII. 598. U Rimu.

Grgur I. papa kori Marcellina podkonzula dalmatinskoga što podupira Maksima biskupa solinskoga.

Gregorius, Marcellino proconsuli Dalmatiae.

Epistolam magnitudinis vestrae suscepimus, in qua vos nostram incurrisse ingratitudinem indicastis, atque ob hoc per directam satisfactionem habere nostram velle nos gratiam. Et quidem tanta ad nos de vestra magnitudine peruenerunt, quanta a fideli viro minime committi debuerant. Vos enim tanti mali de caussa Maximi omnes astruunt auctores existere, per quos spoliatio illius ecclesiae, vel tantarum animarum perditio, atque inauditae praesumptionis audacia sumpsit initium. Et quidem quod nostram vos velle gratiam habere petitis, conuenit ut redemptori nostro pro his talibus satisfacere tota intentione mentis ut dignum est, cum lacrymis debeatis; quia si illi satisfactum non fuerit, quid nostra relaxatio vel gratia poterit certe conferre? Dum adhuc tamen in praesumptorum ruinis vel errantum defensionibus inesse vos cernimus, qualis vel deo vel hominibus vestra sit satisfactio non videmus. Tunc enim deo et hominibus se satisfacere magnitudo vestra patenter euidenterque cognoscat, et deuia ad rectitudinem, et praesumptiua ad humilitatis normam reducat. Quod si factum fuerit, per hoc vos et dei percepturos et hominum gratiam cognoscatis.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 112.

Digitized by Google

XXXIX. 598. oko mjeseca srpnja. U Rimu.

Grgur I. papa nalaže Konstanciju biskupu milanskomu da zajedno s biskupom ravenskim iztražuje proti Maksimu biskupu solinskomu.

Gregorius, Constantio episcopo mediolanensi

Maximus salonitanae ecclesiae praeuaricator, postquam per potestates maiores saeculi obtinere nihil valuit, ad minores sese contulit, nobisque tam nimietate precum, quam attestatione bonorum operum praeualere contendit. Ex qua re inhumanum credidi, si is qui se multum timere me dicit, in aliquo me temperatiorem minime inuenire potuisset. Et ideo decreui, ut reuerendissimus frater et coepiscopus noster Marinianus eius caussam debeat in Rauennati urbe cognoscere. Si autem persona eius suspecta forsitan habetur, volumus ut vestra quoque fraternitas, si ei laboriosum non est, ad eamdem ciuitatem fatigare se debeat, et cum praedicto fratre in eodem iudicio pariter sedere. Quidquid autem vestrae utrarumque sanctitati placuerit, scitote mihi modis omnibus placiturum. Vestrum ergo iudicium meum deputo, et quae utrique vos relaxanda esse censetis, me relaxare certum tenete, hoc tamen solicite pensantes, ne aut cum peccato remissi, aut cum iniuria sanctae ecclesiae esse videamur austeri. Huius autem caussae executionem Castorio chartulario iniunximus, ut ipse nobis debeat cuncta quae acta fuerint subtiliter renuntiare.

Mansi. Collectio. Concil. T. X. str. 158.

XL. 598. mjeseca srpnja. U Rimu.

Grgur I. papa daje Marinijanu biskupu ravenskomu slobodnu ruku glede odsude Maksima biskupa solinskog.

Gregorius, Mariniano episcopo Ravennae.

Quae de caussa Maximi sunt agenda, ex epistolis quas ad vos ante transmisimus agnouistis. Sed quia qualis hac de re fraternitatis vestrae voluntas sit, ac magis petitio, praesentium latore Castorio chartulario nostro renuntiante cognouimus, ideoque si idem Maximus coram vobis et praedicto chartulario nostro de simoniaca haeresi praestito se sacramento purgauerit, atque de aliis ante corpus sancti Apollinaris, sicut scripsimus, tantummodo requisitus liberum se esse responderit, caussam ipsius fraternitatis vestrae, de eo quod excommunicatus missarum solennia agere praesumpsit, iudicio committimus, qua debeat poenitentia talis culpa purgari. Et ideo quidquid vobis secundum deum placet, securi disponite, nec aliquid de nobis dubium habeatis- Nam quidquid a vobis hac de caussa fuerit ordinatum, nos et grate suscipimus, et libenter admittimus. Hortamur tamen ut debeatis esse soliciti, et ita quae fienda prospicitis temperetis, quatenus et illi, si ita videbitur, benigne praestetis, et vigoris ecclesiastici genium ut oportet, congrua dispensatione seruetis. Supra scriptum vero portitorem in praesenti quid vobiscum ei sit agendum, instruximus. A quo cuncta subtiliter addiscentes, sic vos in omnibus exhibete, ut in vestra solicitudine nostram fuisse praesentiam sentiamus.

Mansi. Collectio Concilior T. X. str. 165.

Digitized by Google

XLI. 598. mjeseca srpnja. U Rimu.

Grgur I. papa nalaže Kastoriju bilježniku, neka biskupu solinskomu Maksimu, ako se pokaje za svoju nepokornost i svoju nevinost dokaže, preda utješiteljno papinsko pismo, a zajedno da istoga Maksima sa biskupom Savinijanom i naddjakonom Honoratom izmiri.

Gregorius, Castorio notario.

Quanto credi tibi a nobis et neccesarias vides caussas iniungi, tanto te strenuum debes et solicitum exhibere. Proinde si Maximus salonitanus praestito sacramento firmauerit se simoniaca haeresi non teneri, atque de aliis ante corpus Apollinaris tantummodo requisitus, innoxium se esse responderit, et de inobedientia sua poenitentiam, sicut deputauimus egerit; volumus ut ad consolandum illum epistolam, quam ad eum scripsimus, ubi ei et gratiam nostram et communionem nos reddidisse signauimus, experientia tua dare debeat. Quia sicut in contumacia persistentibus seueros nos esse conuenit, sic iterum humiliatis et poenitentibus negare locum veniae non debemus. Praeterea de fratre nostro Sauiniano episcopo iadertino, atque Honorato archidiacono salonitano, vel aliis qui se ad sedem apostolicam contulerunt, cum eodem Maximo omnino studiose agendum est, ut illos in ea qua decet caritate suscipiat, et dolorem contra eos nullo modo in corde retineat, sed pura cum eis gratia et sincera dilectione viuat.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 165.

XLII. 598. mjeseca srpnja. U Rimu.

Grgur I. papa prima u milost Maksima biskupa solinskoga i dozvoljuje mu nositi plašć.

Gregorius, Maximo episcopo salonitano.

Quamuis culpabilibus ordinationis tuae primordiis graue malum per inobedientiae culpam addideris, nos tamen sedis apostolicae auctoritatem co quo decuit moderamine temperantes, nunquam contra te usque adhuc, quod caussa poscebat, exarsimus. Sed ut longius se ingratitudo nostra quam tu tibi excitasti produceret, credita nos solicitudo vehementer angebat, ne quaedam illicita, quae de te audièramus, negligenter omittere videremur. Quae si bene consideres, ipse per te satisfacere differendo firmabas, atque ex hoc, adversum te zelum nostrum acrius incitabas. At ubi tandem salubri consilio usus, iugo te obedientiae humiliter submisisti, et tua dilectio poenitentiam agens, digna se, ut deputauimus, satisfactione purgauit, redditam tibi gratiam fraternae caritatis intellige, atque in nostro te receptum consortio gratulare, quia sicut perseuerantibus in culpa districtos, ita resipiscentibus nos benignos esse decet ad veniam. Postquam ergo fraternitas tua apostolicae sedis communionem se reparasse cognoscit, personam ad nos transmittat, quae pallium tibi defferendum ex more percipiat. Nam quemadmodum illicita perpetrari non patimur, sic quae sunt consuetudinis non negamus. Licet autem et ad haec concedenda dispensatio nos loci nostri vocauerit; multum tamen a nobis petitio dulcissimi atque excellentissimi filii nostri domini Gallinici exarchi, ut temperantius erga te ageremus, exegit. Cuius carissimam voluntatem nec pertulimus nec potuimus contristare.

Mansi. Collectio Conciliorum T. X. str. 166.

Digitized by Google

XLIII. 598. mjeseca listopada.

Grgur I. papa javlja Kaliniku eksarku ravenskomu kako se radovao nad vjestju da su Slovjeni pobiedjeni, i da je otok Kapri u Istri sjedinio se s crkvom rimskom.

Gregorius, Gallinico exarcho Italiae.

Inter haec quod mihi de Sclauis victorias nuntiastis, magna me laetitia relevatum esse cognoscite, quod lātores praesencium de Capritana insula, unitati sanctae ecclesiae coniungi festinantes, ad beatum Petrum apostolorum principem ab excellentia vestra transmissi sunt. In hoc enim contra hostes vestros amplius praeualetis; si eos quos dei esse hostes agnoscitis sub iugo veri domini reuocatis. etc. Quae autem de insulae Capritanae ordinatione decreuerim, per reuerendissimum fratrem et coepiscopum nostrum Marinianum vestra excellentia agnoscet.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 117.

XLIV. 599. 26. kolovoza.

Bilježka o pokori i o proglašenju nevinosti Maksima biskupa solinskoga.

Leuatus est Maximus praesumptor in Dalmatia contra votum domni papae Gregorii a militibus per indictionem XI. (593) et in contumacia vel praesumptione fuit annis VII. (VI) post haec, post castigationem et flagella beatissimi atque apostolici papae Gregorii egressus Dalmatias venit in civitatem Ravennatem ad beatissimum Marinianum archiepiscopum, et iactauit se tensus intra ciuitatem in media silice, clamans et dicens: Peccaui deo et beatissimo papae Gregorio. Et acta poenitentia per tres horas, cucurrit exarchus Gallinicius, Castorius chartularius ecclesiae romanae, cum archiepiscopo Mariniano, et eleuatus caepit ampliorem poenitentiam coram eis agere. Tunc duxit eum ad sanctum corpus beati Appollinaris, et iurauit de omnibus quae aduersus eum dicta de mulieribus vel ex schismate simoniaco fuerant, mixtum se non esse. Tunc reuertens Castorius chartularius, adduxit secum diaconum eiusdem Maximi, nomine Stephanum. relatorem omnium quae a Maximo satisfacta essent. Tunc motus ad misericordiam beatissimus papa Gregorius, direxit pallium ad confirmationem eiusdem episcopi, id est VII. kalendas Septembris, indictione secunda.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 82.

XLV. 599.

Grgur I. papa razlaže Maksimu biskupu solinskomu vriednost plašća biskupova, preporuča mu ujedno biskupa Savinijana i naddjakona Honorata da ih neproganja.

Gregorius, Maximo episcopo Salonitano.

Susceptis fratris et coepiscopi nostri Mariniani epistolis, sed et Castorio nostro remeante, fraternitatem vestram plenissime de his quibus dubietas fuerat satisfecisse, cognouimus, magnasque omnipotenti deo gratias agimus, quia de meo corde medullitus

Digitized by Google

omnis rancor sinistrae suspicionis euulsus est. Pro qua re Stephanum communem filium diaconum vestrum cum summa volui celeritate laxare. Sed hunc apud me vel paucis diebus immorari, dolores crebri mearum aegritudinum compulerunt. At postquam meliorari vel modicum coepi, eum protinus cum gaudio retransmittere curaui. Itaque pallium ad sacra missarum solennia utendum ex more transmisimus, cuius nos volumus per omnia genium vendicare. Huius enim indumenti honor, humilitas atque iustitia est. Tota ergo mente fraternitas vestra se exhibere festinet in prosperis humilem, et in aduersis si quando eueniunt, cum iustitia erectam; amicam bonis, et peruersis contrariam. Nullius unquam faciem pro veritate loquentis premens, misericordiae operibus iuxta virtutem substantiae insistens, et tamen insistere etiam ultra virtutem cupiens, infirmis compatiens, bene valentibus congaudens, aliena damna propria deputans, de alienis gaudiis tamquam de propriis exultans; in corrigendis autem vitiis saeuiens, in fouendis virtutibus adiutorum animos demulcens, in ira iudicium sine ira tenens, in tranquillitate autem seueritatis suae censuram non deferens. Haec est, frater carissime, pallii accepti ratio, quam si solicite seruaueris, quod foris accepisse ostenderis, intus habes. Praeterea fratrem et coepiscopum nostrum Sabinianum fraternitati vestrae in omnibus commendo, et si quae caussae sint, interim postponantur. Caritas inter vos fixa permaneat, ut sic de exterioribus, si quando contentio vertitur, examen veniat, quatenus mentem caritas non relinquat. Communem quoque filium Honoratum archidiaconum commendamus. De quo si ita est, sicut Castorium chartularium nostrum didicimus, quia per eum iam tres antea archidiaconi seruare consuetudinem ecclesiasticam, quinquennio expleto exeundo conpulsi sunt, tuae quidem volumus ut caritatem sanctitatis inueniat. Nam flagitari iudicium non debet de caussa quam ipse iudicauit. Sin vero ita non est, omni mentis tumore depresso, omnique odio postposito, debet in caritate recipi et nullatenus a loco in quo inuentus est amoueri. Massianum quoque clericum, qui ad nos confugerat, communi filio Stephano diacono fiducialiter dedimus, certi, quia quem nos vestrae fraternitati transmittimus, vos in eo non odium sed gratiam potestatis ostendere debeatis. Omnipotens deus sua vos protectione custodiat, detque nobis ita agere, ut post huius temporalitatis fluctum ad aeterna valeamus simul gaudia peruenire.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 205.

XLVI. 600. mjeseca srpnja.

Grgur I. papa žali u svom pismu pisanom Maksimu biskupu solinskomu, da Slovjeni navaljuju kroz Istru u Italiju.

Gregorius, Maximo episcopo salonitano.

Ad Romanam veniens urbem communis filius, presbyter Veteranus, ita me podagrae doloribus debilem reperit, ut fraternitatis tuae epistolis per me respondere nullatenus valuissem. Et quidem de Sclauorum gente, quae vobis valde imminet affligor vehementer et conturbor. Affligor in his, quae iam in vobis patior; conturbor, quia per Istriae aditum iam Italiam intrare coeperunt. De Juliano autem Scribone quid dicam nescio, quando ubique video, quia nobis peccata nostra respondeant, ut et foris a gentibus et intus a peruersis iudicibus conturbemur. Sed nolite de talibus omnino contristari, quia post nos vixerint, deteriora tempora videbunt; ita, ut in comparatione

Digitized by Google

sui temporis felices nos aestiment dies habuisse. Inquantum vero praevalet fraternitas tua, opponere se pro pauperibus et oppressis debet. Quae etiamsi prodesse minime valuerit, ipsa omnípot ntis deo mentis deuotio sufficit quam dedit. Scriptum est enim: Eripe eos qui ducuntur ad mortem, et qui pertrahuntur ad interitum liberare ne cesses." Quod si dixeris, vires non suppetunt; qui inspector est cordis ipse intelligit. In omni ergo quod agis inspectorem cordis appete habere placatum. Quidquid vero est unde illi placeas, facere non omittas. Nam humani terrores et gratiae fumo sunt similes, qui leui aura raptus euanescit. Hoc certissime scito quia placere deo et prauis hominibus nullus potest. In tanto ergo se aestimet fraternitas tua omnipotenti deo placuisse, quanto peruersis hominibus displicuisse cognoueris. Ipsa tamen defensio pauperum moderata et grauis sit, ne si quid nimis rigide agitis, ex iuuentute vos arbitrantur homines superbire. Sed talis necesse est ut inueniatur pro opressis vestra defensio, quatenus et humiles protectionem sentiant, et oppressores non facile inueniant quod ex maleuola mente reprehendant. Attende ergo quod ad Ezechilem dicitur: „Filii hominis increduli et subuersores sunt tecum, et cum scorpionibus habitas." Et beatus Job ait: „Frater fui draconum et socius struthionum". Et Paulus dicit: In medio nationis prauae et peruersae, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo". Tanto ergo debemus cautius ambulare, quanto nos scimus inter dei inimicos viuere. De Frontianistis autem fraternitas tua sit omninó solicita, et sicut coepit, studeat, quatenus ad sinum sanctae ecclesiae reuocentur. Si qui vero ad me venire voluerint, et rationem recipere, prius iusiurandum praebeant, quia non permittunt suis quo in eorum errore, etiam ratione recepta, persistant. Et postmodum eis tua sanctitas promittat, quia a me nullam violentiam patientur, sed rationem reddo. Si veritatem cognouerint, suscipiam: si non cognouerint, illaesos dimittam. Si qui vero contra vos ex eis ad nos venire voluerint, minime eos fraternitas tua retineat: quia venientes aut rationem recipient, aut scito quia aliter profecto terram illam ulterius non videbunt.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 231. Baronius. Annales Eccl. T. VIII. str. 175.

XLVII. 602. U Rimu.

Grgur I. papa priobćujući Konstanciju biskupu skadarskomu svoje pismo pisano gjustendilskomu biskupu, nalaže mu, neka po mogućnosti on u smislu pisma kazni Pavla biskupa dukljanskoga, pa ako bi nagazio na kakove zaprieke, tekar onda neka priobći isto pismo rečenomu biskupu gjustendilskomu.

Gregorius, Constantio episcopo Scodritano.

Quae dilectissimus nobis lator praesentium Neemesion, qui se dicit Docleatinae ciuitatis esse antistitem, de facinore Pauli Docleatini, ut ipse asserit, quondam episcopi questus sit, fraternitati tuae fuerint subtilius indicanda, nisi scire te omnia testaretur: quippe quem et compassum sibi et voluisse subuenire perhibet, sed minime potuisse. Et quia visa tanti caussa flagitii negligi vel transire non debet impunita, ne eius imitatione scelesta ab aliis, quod absit, sumatur audacia, fraternitas tua exemplaria scriptorum his subdita, quae ad reuerendissimum fratrem nostrum Joannem primae Justinianae ciuitatis episcopum seruantem vices nostras direximus, diligentius relegat. Et si secundum eorum seriem explere se cuncta posse cognoscit, ea quae illi mandauimus, ipse omnia ex nostra auctoritate exequatur et faciat. Si vero hoc tibi quibusdam forte aduersantibus obstaculis

Digitized by Google

vides esse difficile, studendum est, ut eadem scripta nostra ad antedictum fratrem nostrum sine excusatione perueniant. Cui etiam et te conuenit imminere, ut ea quae ei a nobis mandata sunt, districtius exequi, et nulla debeant occasione lentari, sed ita quae nequiter acta sunt, emendatione congrua corrigantur, quatenus una res et ultio competens delinquentis, et formido sit aliis in eodem ordine constitutis.

Mansi Collectio. Concil. T. X. str. 330.

XLVIII. 602. U Rimu.

Grgur I. papa nagovara Ivana biskupa gjustendilskoga da Pavla biskupa dukljanskoga, protjerana sa svoje stolice, pošto je njeke crkvene stvari, kako se tvrdilo, na silu odnio, u monastir makar do svrhe života zatvori.

Gregorius, Joanni episcopo primae Justinianae.

Quando mala quae poenitentiae fletu purganda sunt augentur excessibus, ita maior deliquentibus est adhibenda correptio, ut et ipsi facinus suum saltem poena vindicante cognoscant, et alios ab illicitis ecclesiae ultionis timor inhibeat. Dilectissimus itaque lator praesentium Neemesion ad nos veniens indicavit sicut et gestorum exemplaria quae huc detulit continebant, Paulum Docleatinae ciuitatis episcopum inter alia mala in corporale crimen lapsum, a suis fuisse clericis accusatum, atque habita cognitione, ita, quod sine dolore dicere non possumus, claruisse, atque insuper, postquam conuictus est etiam eum libellum, in quo ea de quibus accusatus fuerat vera esse confessus est, obtulisse. Qua de re sententia illum episcopali depositum, et eius loco se cum fraternitatis vestrae consensu esse episcopum ordinatum. Sed nunc eumdem Paulum cum auxilio quorumdam saecularium iudicum venientem episcopium more praedonis ingressum, ablatisque violenter rebus ecclesiae ab eo se proiectum, ac ad summam iniuriam ac necem pene perductum. Et quoniam tantae nequitiae prauitas nec dissimulanda nec leuiter attendenda est, fraternitas vestra haec omnia diligenter curet addiscere, et si ita se, ut edocti sumus, veritas habet, praedictum Paulum districta faciat executione compelli, ut quaecumque abstulit, omni mora vel excusatione cessante restituat. Si vero nihil ecclesiae, sed suum proprium se dixerit abstulisse, quamuis grave et iniquum fuerit ut non a vobis vel a metropolitano eius hoc peteret, sed temerario ausu manu praesumeret agere; verumtamen si quid proprium tulit, sub fraternitatis vestrae debet examinatione constare si verum est. Sed et illud diligenter quaerendum est, si quid male de rebus dilapidauit ecclesiae, ut ex eo quod nunc abstulit, hoc reformare ac satisfacere modis omnibus compellatur. Si autem diferre tentauerit, quousque omne quod dilapidauit, vel de substantia tulit, ecclesiae restituat, in monasterium mittendus est, ut saltem coactus reddat quod male auferre non timuit. Qui si forte, quod non credimus, post depositionem suam inverecunde ac mente perversa aliquid de episcopatu loqui, atque rursus ad hoc qualibet aspirare praesumptione tentauerit, fraternitatis vestrae se contra improbitatem ipsius omnino vigor accendat, atque dominici corporis ac sanguinis communione priuatum in monasterium eum usque ad diem obitus sui ad agendam curet poenitentiam retrudendum, quatenus perpetrati sceleris maculas dignis discat fletibus emundare, quas magis in interitu animae suae nequiter augere desiderat. Suprascriptus autem dilectissimus frater noster Neemesion

Digitized by Google

in loco suo et episcopatus officio procul dubio reformetur, et ne denuo hac de re inquietudinem ac molestiam patiatur, solicitos vos esse necesse est, quia hoc non solum ad huius monitionem, verum etiam ad aliorum constat emendationem proficere, ut prauorum hominum praesumptio nihil de caetero contra sacrorum canonum statuta, vel ecclesiasticam disciplinam ullo modo audeat attentare.

Mansi. Collectio. Concil. T. X. str. 329.

XLIX. 602. mjeseca studenoga. U Rimu.

Grgur I. papa piše Maksimu biskupu solinskomu, da se u buduće neće obzir uzeti na njegove poslanike ako ne donesu zajedno pismo podpisano od njega i njegova svećenstva.

Gregorius, Maximo episcopo salonitano.

Alia quidem scripta ad fraternitatem tuam antea feceramus, sed tempore quo homines tuos, quos ad nos misisti, relaxare voluimus, scripsisse te quibusdam nostris comperimus, quod Veteranum presbyterum atque Optatum defensorem tunc minime in caussa transmiseris et Thomas ecclesiae tuae defensor sibi verbo a te dictum perhibuit. Ex qua re iam nec praesentium portitoribus iudicauimus esse credendum, ne de ipsis quoque post haec similiter diceres. Quia ergo haec res nos valde fecit ambigere, et cautos esse debere praemonuit, si caussam vultis dicere, instructam de caetero personam cum mandato legaliter facto tuis ac presbyterorum seu diaconorum in testimonium subscriptionibus roborato, gestisque ex more indito transmittite, ut quidquid cum ea actum fuerit, possit iure subsistere. Nam nos non solum tibi, sed etiam omnibus quod iustum legitimumque fuerit parati sumus deo iuvante per omnia custodire, tantum ut tu, quod lege praecipitur, facere non omittas.

Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 350.

L. Oko god. 729.

Grgur II. papa spominje u svojoj poslanici pisanoj caru Leonu, kako su Longobardi i Sarmati, (pod kojimi se imadu razumjevati južni Slovjeni), zauzeli grad Ravenu i obližnja mjesta.

Ad Leonem Isaurum imperatorem

(Ostalo izostavljeno).

Tum tu mali aemulator missis satellitibus, mulieres nescio quot illic occidisti, astantibus utilibus viris Romanis, et ex Francia, ex Vandalis, ex Mauritania, ex Gotthia, et ut generatim dicam, ex toto interiori occidente. Cum autem aduenissent, et in suis regionibus singuli iuuenilia tua pueriliaque facta narrasssnt; tunc proiecta laurata tua conculcarunt, et faciem tuam conciderunt, ac delectu habito Longobardi et Sarmatae, caeterique qui ad septemtrionem habitant, miseram Decapolim incursionibus infestarunt ipsamque metropolim Rauennam occuparunt, et eiectis magistratibus tuis, proprios constituere magistratus, et vicinas nobis sedes regias, ipsamque Romam sic tractare studuerunt, cum tu nos defendere minime possis. etc.

Mansi. Collectio Concil. T. XII. str. 971. Sravni: Muratori Script. I. 2. str. 559.

Digitized by Google

LI. 743. dne 16. svibnja. U Rimu.

Zakarija papa podieljuje biskupu dubrovačkomu Andriji biskupski plašć.

Zacharias episcopus seruus seruorum dei.

Dilecto in Christo filio Andree archiepiscopo sancte Epitauritane ecclesie. Constituimus te omnibus diebus vite tue esse pastorem te et successores tuos super istam prouinciam. Inprimis Zachulmie regno, et regno Seruulie, Tribunieque regno. Ciuitati namque Catarinensi, seu Rose, atque Buduanensi, Auarorom, Liciniatensi, atque Scodrinensi, nec non Driuastinensi, atque Polatensi cum ecclesiis atque parochiis eorum. Si pastores ouium sole geluque pro gregis sui custodia, die ac nocte contenti sunt, ut ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis laniata morsibus, rapiatur, oculis semper vigilantibus. Quanto sudore quantaque cura debemus esse peruigiles nos qui pastores animarum dicimur, adtendamus et subiectum officium exibere erga custodiam dominicarum ouium non cessemus. Ne in die diuini examinis, pro desidia nostra ante summum pastorem negligentie nos reatus excruciet, unde modo honoris reuerentie, subliniores inter ceteros videamur. Palleum autem ex more ad missarum sollemnia celebranda diebus vite tue tantum modo tibi concedimus more predecessorum tuorum. Consecrationem vero tuorum successorum nobis nostrisque successoribus in perpetuum reseruantes. Quod palleum non aliter utendum tibi concedimus, nisi solummodo in die sancte resurectionis Jesu Christi domini nostri, siue ascensionis et pentecostes, seu in nataliciis sanctorum apostolorum et beati Joannis baptiste, nec non et in assumptione beate Marie, simulque in domini nostri Jesu Christi natiuitate, et in die ordinationis tue, verum etiam in suffraganeorum tuorum ordinatione. Sicuti a beato Gregorio predecessore nostro huius alme sedis presule sancitum est. In secretario induere tua fraternitas debet, et sic ad missarum sollemnia proficisci, et nihil tibi amplius liceat ausu temerarie presumptionis arrogare, quam decessores praedecessoresque tuos usos esse incognitum non habes. Ne dum in exteriori habitu inordinate aliquid arripiatur, ordinate etiam que licere poterant ammitantur. Hortamur itaque ut morum tuorum ornamenta huic conueniant. Quoniam huius indumenti honor, modesta actium viuacitate seruanda sunt, quatenus auctore deo recte utrobique possis esse conspicuus. Itaque via tua filiis tuis sit regula, in ipsa si qua rectitudo illis iniecta est dirigant. In ea quid imitentur aspiciant, in ipsa semper considerando proficiant, ut tuum videatur post deum esse bene quod vixerint. Cor ergo neque prospera que temporaliter blandiuntur extollant, neque adversa deiciant, sed quidquid illud fuerit virtute patientie deuincatur. Nullum apud te locum odio, nullum fauor indiscretus inueniat, districtum te mali cognoscant. Insontem apud te culpauilem (sic) suggestio mala non faciat. Nocentem gratia non excuset. Remissum te deliquentibus non ostendas, ne quod ultum non fuerit perpetrari permittas. Sit in te et boni pastoris dulcedo, sit et iudicis seuera districtio. Unum scilicet quod innocenter viuentem foueat, aliud quod inquietos arguendos a prauitate compescat. Sed quoniam nonnunquam prepositorum zelus dum districtus malorum vult vindex existere, transit in crudelitatem correctio, iram in iudicio refrena, et censura discipline sic utere, ut culpam ferias et a dilectione personarum quas corrigis non recedas. Misericordem te prout virtus patitur in omnibus exibe. Oppressis defensio tua iuste subueniat, opprimentibus modestiue ratio contradicat. Nullius faciem contra iustitiam accipias, nullum querentem iustitiam despicias. Custodia in te equitatis excellat, ut nec diuitem potentia sua aliquid apud nos extra viam suadeat rationis audere, nec pauperes sua faciat humilitas desperare.

*

Digitized by Google

Quate ⊏ us deo miserante talis possis existere, qualem sacra lectio precipit, dicens: Oportet episcopum irreprehensibilem esse. Sed his omnibus uti salubriter poteris, si magistram karitatem habueris, quam qui sectatus fuerit, a recto tramite non recedit. Ecce frater karissime, inter multa alia ista sunt sacerdotii, ista sunt palii, quae si studiose seruaueris, quod foris accepisse ostenderis intus habebis. Fidem autem in tuis epistolis breuiter ascripsisti, literario explanare debuerat. Redemptori tamen gratias agimus quod etiam in ipsa breuitate esse cognouimus rectam. Sancta trinitas fratern itatem vestram sue protectionis circumdet, atque in timoris sui via nos dirigat, ut po st vite huius amaritudinem, ad eternam simul dulcedinem peruenire mereamur. Script um per manum Theodori diaconi, sacri palatii scriniarii.

BENE VALETE.

Data XVII. kalendas Junii per manus Theopilacti archidiaconi sancte apostolice sedis. Anno Zacharie beatissimi pape, II. indictione XI.

Listina ova pisana na pergameni 26 pal. dugačkoj i $6^3/_4$ pal. širokoj, čuva se u c. kr. pridvornom arkivu u Beču. Ragusa. Rub. Rom. Nr. 163. Istu listinu smatraše mnogi za lažljivu, jer u ono doba nebijaše još dubrovačka crkva podignuta na čast nadbiskupije, ali o tom neima u listini ni govora, nego se po najstarijem običaju, podjeljuje samo plašć biskupski.

LII. 804. U Ričanih kod Kopra.

Pop Ico i knezovi Kadolao i Ajo uredjuju u ime Karla velikoga Istru i nagadjaju razpre, što ih je imao puk istranski s Ivanom knezom istarskim i s biskupi.

In nomine patris, et filii, et spiritus sancti. Amen. Cum nos per iussionem piissimi, atque excellentissimi domini Caroli magni Imperatoris, et Pipini regis, filii eius, in Istria nos serui eorum directi fuissemus, idest Izzo presbyter, atque Cadolao, et Aio comites pro causis sanctarum dei ecclesiarum dominorum nostrorum, seu et de violentia populi pauperum, orphanorum, et viduarum, primis omnium venientibus nobis in territorio Caprense, loco qui dicitur Riziano, ibique adunatis venerabili viro Fortunato patriarcha, atque Theodoro, Leone, Stauratio, Stephano, Laurentio episcopis, et reliquis primatibus, vel populo provincie istriensium. Tunc elegimus de singulis ciuitatibus, seu castellis homines capitaneos numero centum septuaginta et duos; fecimus eos iurare ad sancta quatuor Christi euangelia, et pignora sanctorum, ut omnia quicquid sciuerint, de quo nos eos interrogauerimus, dicant veritatem Imprimis de rebus sanctarum dei ecclesiarum, deinde de iustitia dominorum nostrorum, seu vero de violentia, vel consuetudine populi terre ipsius orfanorum, et viduarum, quod absque ullius hominis timore nobis dicerent veritatem. Et ipsi detulerunt nobis breues per singulas ciuitates, vel castella quod tempore Constantini, seu Basilii magistri militum fecerunt, continentes, quod a parte ecclesiarum non haberent adiutorium, nec suas consuetudines. Fortunatus patriarcha dedit responsum dicens: Ego nescio si super me aliquid dicere vultis, veruntamen vos scitis omnes consuetudines quas a vestris partibus sancta ecclesia mea ab antiquo tempore usque nunc dedit. Vos mihi eas perdonastis, propter quod ego ubicumque potui in vestrum fui adiutorio, et nunc esse volo, et vos scitis, quod multas dationes, vel missos in seruitium domini Imperatoris propter vos direxi, nunc autem qualiter vobis placet, ita

Digitized by Google

fiat. Omnis populus unanimiter dixerát, quod antea tunc et nunc per plura tempora pro nostro largido ita sit, quia multa bona parte habuimus, et habere credimus, excepto quod missi dominorum nostrorum venerint, antiqua consuetudine vestra familia faciat. Tunc Fortunatus patriarcha dixit: Rogo vos, filii, nobis dicite veritatem, qualem consuetudinem sancta ecclesia mea metropolitana in territorium istriensé inter vos habuit? Primus omnium primas pollensis dixit: quando patriarcha in nostram ciuitatem veniebat, et si opportunum erat propter missos dominorum nostrorum, aut aliquo placito cum magistro militum grecorum habere, exiebat episcopus ciuitatis nostre cum sacerdotibus, et clero vestiti planetas cum cruce, cereo, stados, et petaso psallendo, sicuti somno pontifici, et iudices una cum populo veniebant cum signa, et cum magno eum recipiebant honore. Ingrediente autem ipso pontifice in domum sancte ecclesie nostre accipiebant statim ipse episcopus claues de sua domo, et ponebat eas ad pedes patriarche, ipse autem patriarcha dabat eas suo maiori, et ipse iudicabat, et disponebat usque in die tertia, quarta autem die ambulabat in suum restorio. Deinde interrogauimus iudices de aliis ciuitates, siue castella, si veritas fuisset ita omnes dixerunt; sic est veritas, et sic adimplere cupimus. Nos vero amplius super patriarcha dicere non possumus. Peculia autem vestra domnica ubicumque nostra pabulant, ibique et vestra pascant, absque omni datione, volumus ut in antea ita permaneat. Nam vero super episcopos multa habemns quod dicere. I. Capitulo. Ad missos imperii, siue in quacumque datione, aut collecta medietatem dabat ecclesia, et medietatem populus. II. Capitulo. Quando missi imperii veniebant in episcopio, habebant collocationem, et dum interim reuerti deberent ad suam dominationem, ibique habebant mansionem III. Capitulo. Quecumque chartule emphiteoseos, aut libellario iure, vel ad dolosas commutationes nunquam ab antiquum tempus corrupte fuerunt, ita et nunc fiat. IV. Capitulo. De herbatico, vel glandatico nunquam aliquis vim tulit inter vicora, nisi secundum consuetudinem parentum nostrorum. V. Capitulo. De Vineas nunquam in tertio ordine tulerunt, sicut nunc faciunt, nisi tantum quarto. VI. Capitulo. Familia ecclesie nunquam scandala committere aduersus liberum hominem, aut cedere cum iustibus, et in nemo sederi ausi fuerunt, nunc autem cum fustibus nos cedunt, et cum gladiis sequuntur nos, nos vero propter timorem domini nostri non sumus ausi resistere ne peiora accrescant. VII. Capitulo. Quis terras ecclesie femorabat usque ad tertiam reprehensionem, numquam eos foras eiciebat. VIII. Capitulo. Maria vero publica, ubi omnis populus communiter piscabat, modo ausi non sumus piscare, quia cum fustibus nos cedunt, et retia nostra concidunt. IX. Capitulo. Unde nos interrogastis de iustitiis dominorum nostrorum, quas Greci ad suas tenuerunt manus usque ab illo die, quo ad manus dominorum nostrorum peruenimus, ut scimus dicimus veritatem: De ciuitate polensi solidi mancosi sexaginta et sex; de Ruuingio solidi mancosi 40. de Parentio mancosos 66. Numerus tergestinus mancosos sexaginta, de Albona mancosos 30, de Pinquente mancosos 20, de Pedena mancosos 20, de Montona mancosos 30. Cancellarius ciuitatis Noue mancosos 12, qui faciunt in simul. mancosos 344. Isti solidi tempore grecorum in Palatio eos portabat. Postquam Joannes deuenit in ducatu, ad suum opus istos solidos habuit, et non dixit quod iustitia palatii fuisset. Item habet casale Orcionis cum oliuetis multis; item portionem de casale Petriolo, cum vineis, terris, olivetis et omnes portiones Joannis Cancianico cum nouis vineis, oliuetis et casa cum sorculis suis. Et possessio magno de Arbe, cum terris, vineis, oliuetis et casa sua. Item possessionem Stephani magistri militum; item casam Zerotinam cum omni possessione sua, et possessionem Mauritii Ypati, seu Basilii magistri militum instar, et de Theodoro

Digitized by Google

Ypato. Item possessionem, quam tenet in Priatello cum terris, vineis, et oliuetis, et plura alia loca. In Noua ciuitate habet fisco publico, ubi commanet, intus et foras ciuitati amplius quam duos centum colonos, per bonum tempus reddunt oleo amplius quam centum modia, vino magis quam amphoras duocentum, alnonas seu castaneas sufficienter, piscationes vero habet, unde illi veniunt per annum amplius quam quinquaginta solidi mancosi absque sua mensa ad sacietatem. Omnia ista dux ad suam tenet manum, exceptis illis 344 solidis sicut supra scriptum est, quod in palatio debent ambulare. De forcia, unde nos interrogastis, quas Joannes dux nobis fecit, quod scimus, dicimus veritatem. I. Capitulo. Tulit nostras siluas, unde nostri parentes herbatico, et glandatico tollebant; item tulit nobis casale inferiore, unde parentes nostri, ut supra diximus, similiter tollebant. Modo contradicit nobis Joannes. Insuper Sclauos super terras nostras posuit, ipsi arant nostras terras, et nostras runcoras, segnant nostras pradas, pascunt nostra pascua, et de ipsas nostras terras reddunt pensionem Joanni. Insuper non remanent nobis boues, neque caballi, si aliquid dicimus, interimere nos dicunt. Abstulit nostros casinos quos nostris parentes secundum antiquam cosuetudinem ordinabant. II. Capitulo Ab antiquo tempore dum fuimus sub potestate Grecorum imperii habuerunt parentes nostri consuetudinem habendi actus, tribunati domesticos, seu uicarios, nec non locoseruatos, et per ipsos honores ambulabat ad communionem, et sedebant in consessu, unusquisque pro suo honore, et qui volebat meliorem honorem habere, de tribuno ambulabat ad imperium, quod ordinabat illum Ypato. Tunc ille, qui imperialis erat hypatus, in omni loco secundum illum magistrum militum procedebat. Modo autem dux noster Joannes constituit nobis centarchos, diuisit populum inter filios, et filias vel generum suum, et cum ipsos pauperes edificant sibi palatio. Tribunatos nobis abstulit, liberos homines non nos habere permittit, sed tamen cum nostros suos facit nos in hostes ambulare, libertos nostros abstulit. Aduenas homines ponimus casas, vel ortora nostra, nec in ipsos potestatem habemus. Grecorum tempore omnis tribunus habebat sciphatos quinque, et amplius, et ipsos nobis abstulit. Fodere numquam dedimus, in curte numquam laborauimus, vineas numquam laborauimus calcarias numquam fecimus, casas numquam edificauimus, tegorias numquam fecimus, canes nunquam pauimus, collectas numquam fecimus, sicut nunc facimus; pro unoquoque boue unum modium damus, collectas de ouibus nunquam fecimus, quomodo nunc facimus, unoquoque anno damus pecora, et agnos. Ambulamus nauigio in Venetias, Ravennam, Dalmatiam, et per flumina, quod nunquam fecimus. Non solum Joanni hoc facimus, sed etiam ad filios, et filias, seu generum suum. Quando ille venerit in districtum domini Imperatoris ambulare aut suos dirigere homines, tollet nostros caballos, et nostros filios cum forcia secum ducit, et facit eos sibi trahere farcinas procul fere triginta et amplius millia, tollit omnia eis quitquit habent, solum a ipsa persona ad pede remeare facit in propria. Nostros autem caballos aut in Francia eos dimittit, aut per suos homines illos donat. Dicit in populo: colligemus exenia ad dominum imperatorem sicut tempore Grecorum faciebamus, et veniat missus de populo una mecum, et offerat ipsos exenio ad dominum imperatorem Nos vero cum magno gaudio collegimus, quandoque venit ad ambulare, dicit, non vobis oportet venire, ego ero pro vobis intercessor ad dominum imperatorem; ille autem cum nostris donis vadit ad dominum imperatorem, placitat sibi, vel filiis suis honorem, et nos sumus in grandi oppressione, et dolore. Tempore grecorum colligebamus semel in anno, si necesse erat, propter missos imperiales. De centum capita ouium, que habebat, unum; modo autem qui ultimum nos habet, unum exinde tollit, et nescimus intueri, per annum sui auctores exinde prendunt ista omnia. Ad suum opus

Digitized by Google

habet dux noster Joannes, qud nunquam habuit magister militum grecorum, sed semper ille tribunus dispensabat ad missos imperiales, et ad legatarios euntes, et redeuntes. Et ipsas collectas facimus, et omni anno volendo, nolendo, quotidie collectas facimus: per tres vero annos illas decimas, quas ad sanctas ecclesias dare debuimus, ad paganos Sclauos eas dedimus, quando eos super ecclesiarum, et populorum terras nos transmisit in sua peccata, et nostra perditione. Omnes istas angarias, et superpostas, que predicte sunt, violenter facimus, quod parentes nostri numquam fecerunt, unde omnes deuenimus in paupertatem, et inrident nostros parentes, et quisvis nostri Venetias et Dalmatias, et Greci sub cuius antea fuimus potestate. Si nobis succurit dominus Carolus imperator, possumus euadere: sin autem (non) melius est nobis mori, quam vivere. Tunc Joannes dux dixit: Istas siluas, et pascua, que vos dicitis, ego credidi, quod ex parte domini imperatoris in publico esse deberent: nunc autem si vos iurati hoc dicitis, ego vobis (non) contradicam. De collectis ouium in antea non faciam, nisi ut antea vestra fuit consuetudo; similiter et de exenio domini Imperatoris. De opere, vel nauigatione, seu pluribus angariis, si vobis durum videtur, non amplius fiat. Libertos vestros reddam vobis secundum legem parentum vestrorum, liberos homines habere vos permittam, ut vestram habeant commendationem, sicut in omnem potestatem domini nostri faciunt. Aduenas homines, qui in vestro resederint, in vestra sint potestate. De Sclauis autem, unde dicitis, accedamus super ipsas terras, ubi resederint, et videamus, ubi sine vestra damnietate valeant residere, resideant: ubi vero vobis aliquam damnietatem faciunt, sive de agris, sive de siluis, vel roncora, aut ubicumque, nos eos eiiciamus foras. Si vobis placet, ut eos mittamus in talia deserta loca, ubi sine vestro damno valeant commanere; faciant utilitatem in publico sicut et ceteros populos. Tunc prouidimus nos missi domni. Imperatoris, ut Joannes dux dedisset vadia, ut per omnia prelata superposta glandatico, herbatico, operas et collectiones de Sclauis, et de angariat, vel nauigationes emendandum, et ipsas vadias recuperet (acceptant) Damianus, Honoratus et Gregorius: sed et ipse populus ipsas concessit calumnias. In tali vero tenore, ut amplius talia non perpetrasset. Et si amplius istas oppressiones, ille aut sui heredes, vel auctores fecerint, nostra statuta componant. De aliis vero causis stetit inter Fortunatum venerabilem patriarcham, seu suprascriptos episcopos, siue Joannem ducem, vel reliquos primates, et populum, ut quidquid iurati concordarent, et dicerent secundum suum sacramentum, et ipsas breues, omnia adimplerent, et quod adimplere noluerint, de illorum parte componat coactus in sacro pallatio auro marcosos (sic) lib. nouem.

Hec diiudicamus et conuenientia facta est in presentia missi domini Imperatoris Izone presbytero, Cadolao, et Aione, et propriis manibus subscripserunt in nostra presentia. Fortunatus misericordia Dei patriarcha in hac repromissionis chartula a me facta manu mea subscripsi.

† Joannes dux in hac repromissionis chartula mm. ss.
† Stauratius episcopus in hac rep. char. mm. ss.
† Theodorus episcopus „ „
† Stefanus episcopus „ „
† Leo episcopus „ „
† Laurentius episcopus „ „

† Petrus peccator, diaconus sancte Agleiensis metropolitane ecclesie hanc repromissionem ex iussione domini mei Fortunati sanctissimi patriarche, seu Joannis

Digitized by Google

gloriosi ducis, vel suprascriptorum episcoporum, et primatum populi Istrie prouincie scripsi, et post roborationem testium chartulam roboraui.

Iz c. kr. dvorskoga tajnoga arkiva u Beču. Liber Pactorum i Codex Trevisanus u Mletcih knjiž. S. Marka sa prispodobljanjem dvajuh prepisah.

LIII. 805. U Cahenu.

Car Karlo veliki izdaje zakon za trgovce koji putuju u slovjenske i obarske zemlje.

Capitulare Aquisgranense Anni 805. Communiter aeclesiae et populi.
(Ostalo izostavljeno.)

7. De negotiatoribus qui partibus Sclauorum et Auarorum pergunt, quosque procedere cum suis negotiis debeant, id est, partibus Saxoniae usque ad Bardaenowic, ubi praeuideat Hredi, et ad Schezla, ubi Madalgaudus praeuideat, et ad Magadoburg praeuideat Aito. Et ad Erpesfurt, praeuideat Madalgaudus. Et ad Halazstat praeuideat item Madalgaudus. Et ad Foracheim, ad Breemberga et ad Regenisburg praeuideat Audulfus, et ad Lauriacum Warnarius. Et ut arma et brunias non ducant ad venundandum. Quod si inuenti fuerint portantes, ut omnis substantia eorum auferatur ab eis, dimidia quidem pars partibus palatii, alia vero medietas inter missum et inuentorem diuidatur.

Pertz. Monumenta Germaniae Historica. Legum. Tomus I. str. 133. Mansi. Collectiones Concil. T. XIV. str. 297. 301.

LIV. 809. 13. siečnja. U Kotoru.

Bilježka kako je njeki Andrejac sa svojom suprugom Marijom kupio moći sv. Trifuna od njekih mletčanah za 300 rimskih solidah, i kako sagradi crkvu na čast istoga svetca, koju darova svomu sinu, zajedno s njekimi slobodnjaci.

Instrumentum corporis nostri gloriosi Confalonis sancti Tryphonis anno a Christi incarnatione octigentesimo nono die decima tertia Januarii.

Ego Andreatius et cum coniuge mea Maria et cum filio meo Petro et cum filia mea Maria aedificauimus ecclesiam sanctae Mariae in fumariae et filia mea Maria tulit virum, et alia noluit virum et dixit ad patrem suum Fac mihi in clausuram in sancta Maria ad partem dexteram, et fecit ei pater sicuti placuit filiae suae et iudex qui sedebat in Ducle, audiuit quod esset pulcra, voluit eam tollere per forzam et deinde audientes amici eius dixerunt ei et patri eius domno Andreatio, et domnus Andreatius dixit filiae suae: Filia, audiui haec, quia iudex in illa nocte habet te tollere; illa respondit. Pater mi, melius est mihi mori quam hoc scelus perpetrare; et illa nocte pater eius excludit illam; et in illa nocte venit iudex cum gente multa, et quaerebat filiam domni Andreatii, et non inuenit eam. Et post annorum curriculum venerunt Venetici, et adduxerunt corpus sancti Tryphonis, et quando audiuit domnus Andreatius quod habeant ipsi Venetici corpus sancti Tryphonis, abiit ad ipsam nauim, et dixit ad Venecticos: Rogo vos, amici carissimi, vendite mihi corpus sancti Tryphonis, et dixerunt

Digitized by Google

Venetici: Si tu promittis seruire ei cum tota mente et amore, vendimus tibi, et si non, non dabimus tibi eum; et deinde promittit se vouere ecclesiam in eius nomine, et vendiderunt eum domno Andreatio, et comparauit illum per ducentum solidos romanos et unam coronam gemmatam, per centum solidos; fiunt simul trecenti solidi; et quando eum exposuerunt de naui, venerunt clerici secundum ordinem, qui pertinet ad sacrum corpus, quando autem portauerunt per viam fori corpus sancti Tryphonis, et stetit et venit nauclerius, qui eum adduxerat, et dixit: Oh sancte Tryphon, tanto tempore te adduxi et modo hic passum perge; et extorsit eius os usque ad aures, et hoc fecit primum miraculum et clerici orauerunt ad sanctum Tryphonem et fecit misericordiam super ipsum nauclerum, et portauerunt eum paulo, et fixit se; et domnus Andreatius cum coniuge sua Maria fecit in illum locum ecclesiam in nomine eius, et permanet usque in hodiernum diem ad laudem et honorem sancti Tryphonis, et haec fuit subiecta domnii Andreatii quam habuit; et dedit eam filiis suis, ad unum filium dedit centum solidos; et hi sunt liberti eius: Marinus et Premarch: et sunt comprati in una scaranza de sancto Tryphone, et alia generatione de zaratinis, nomine Granci, et sunt liberti, et non dicatis eos liberti sed fratres.

Farlati Illyr. Sacr. T. VI. str. 425.

LV. 811 14. lipnja. U Akvisgrani.

Car Karlo veliki naredjuje rieku Dravu granicom medju crkvom oglajskom i solnogradskom.

In nomine patris, et filii et spiritus sancti. Karolus serenissimus Augustus, a deo coronatus, magnus, pacificus, imperator. Romanorum gubernans imperium, qui et per misericordiam dei rex Francorum, et Longobardorum. Notum sit omnium fidelium nostrorum magnitudini, presentium scilicet et futurorum, qualiter viri venerabiles, Vrsus sancte Aquilegiensis ecclesie patriarcha, et Arno Iuuauensis ecclesie archiepiscopus, ad nostram venientes praesentiam, non minimam inter se contentionem habuerunt de Karantana prouincia, quod ad utriusque illorum dyocesim pertinere deberet. Nam Vrsus patriarcha antiquam se auctoritatem habere asserebat, et quod tempore, ante quam Italia a Longobardis fuisset inuasa, per synodalia gesta, que tunc temporis ab antecessoribus suis Aquilegiensis ecclesie rectoribus agebantur ostendi posse predicte Karantane prouincie ciuitates ad Aquilegiam esse subiectas. Arno vero archiepiscopus asserebat: se auctoritatem habere pontificum sancte romane ecclesie, Zacharie, Stephani atque Pauli, quorum preceptis et confirmationibus predicta prouincia tempore antecessorum suorum ad Iuuauensis ecclesie dyocesim fuisset adiuncta. Nos autem audita, atque discussa eorum contescione, ut in unam eos charitatem, et concordiam reuocaremus, et ut in futurum, tam inter ipsos, quam et successores eorum omnis controuersia atque disceptatio fuisset penitus ablata, predictam prouinciam Karantanam ita inter eos diuidere iussimus, ut Drauus fluuius, qui per mediam illam prouinciam currit, terminus ambarum dyoceseon esset; et a ripa australi ad aquilegiensis ecclesie rectorem, ab aquilonali vero ripa, ad iuuauensis ecclesie presulem pars ipsius prouincie pertineret. Ecclesie vero, que in utraque ripa fuissent constructe, ubicumque possessiones suas iuste sibi collatas habere noscerentur, absque contradictione, et contentione ambarum parcium haberent; quia compertum habemus, quod quedam ecclesie in una ripa fluminis predicti sunt constructe. Hac igitur definitione a nobis promulgata, precipimus atque iubemus, ut tam presentes

Digitized by Google

viri venerabiles, Maxentius videlicet, qui in locum nuper viri venerabilis Vrsi patriarche subrogatus est, et Arnonem virum venerabilem Juuauensis ecclesie archiepiscopum decernere (de cetero) in futurum nulla controuersia, aut questio moueatur, sed contenti sint. et ex utraque parte nostro iudicio. quod inter eos secundum rectitudinis normam propter charitatem, et pacem, que inter tales viros decet, conseruandam, iudicauimus. Neque enim iustior nobis super huiusmodi disceptatione sententia proferenda videbatur, quam ut diuisio inter eos illius prouincie fieret, cuius ambo se auctoritatem habere asserebant, quia nos earumdem auctoritatem neutrum falsam, neutrum infirmam facere voluimus, quia una antiquitate, altera sancte romane ecclesie sublimitate precellebat. Hanc nostre auctoritatis iussionem, ut maiorem per tempora vigorem sortiretur, firmiorque ab iis, qui post nos futuri sunt, hominibus haberetur, more nostro eam subscribere, et de bulla nostra iussimus sigillare. Datum XVIII. kal. Junii anno XI. Christo propitio Imperii nostri et XLII. regni nostri in Francia, atque XXXVII. in Italia. Indictione IV. Actum Aquisgrani palacii, in Dei nomine feliciter. Amen.

Ankershofe. Handbuch der Geschichte des Herzogthums Kärnthen. B. II. Anhang. Regesten und Urkunden str. 9.

LVI. 815.

Ludovik franački kralj, potvrdjujući Istrijanom staro njihovo pravo, da mogu birati sve svoje častnike tako duhovne kao i svietske, priznaje ujedno sve one naredbe, koje načiniše poslanici njegova otca Izo, Kadolao i Ajo.

In nomine Dei et saluatoris nostri Jesu Christi.

Lodowicus diuina ordinante clementia Imperator Augustus. Fortunato venerabili patriarchae, idemque omnibus episcopis, abbatibus, tribunis, seu reliquis fidelibus nostris Histriae prouinciae commorantibus, a maiore usque ad minorem. Sicuti enim a primordio urbis concessimus, ita et denuo per sacram auctoritatem nostram confirmare decreuimus, vestris iustis petitionibus annuentes, videlicet ut unicuique secundum ordinem et honorem dignitatis, et legem antiquam, ut si aliquis vestrum ex hac luce discesserit . . . ., inter vos rectorem et gubernatorem, atque patriarcham, episcopos, abbates, seu tribunos, et reliquos ordines licentiam habeatis eligendi, ea scilicet ratione, ut unanimes, et concordes esse debeatis, pacem ad inuicem, et iustitiam consentientes et conseruantes, et qui posteriores fuerint, minores sub omni custodia habeant, nulla tributa illicita supponere praesumant sed omnes generaliter in Dei voluntate fideliter nobis et filiis nostris deseruire studeatis Patriarcha, episcopi, abbates et reliqui sacerdotes, canonice viuentes non praesumant . . . . et si (quod absit) diabolo suadente inter vos rixas, et contentiones aut oppressiones pauperum faciatis, et mandatum nostrum transgressi fueritis, aut fidelitatem nobis repromissam suis in tempore non conseruaretis, sciatis pro certo vestram esse culpam, et si non emendaueritis, legalem et capitalem super vos manere sententiam. Et quicumque iudicatum, quod legati domini et genitoris nostri: Izo presbyter, et Cadolas, atque Aio comites per iussionem eiusdem domini et genitoris nostri inter vos constituerant, et primates populi vestri centum et septuaginta duo per sacramentum confirmauerunt, ut si aliqua contumacia violauerit, nouerit se poena, quae in ipso iudicatu conscripta est, mulctandum,

Digitized by Google

id est nouem libros auri ad palatium nostrum debeat soluere, et ut haec auctoritas nostris futurisque temporibus, deo protegente, firmiter habeatur, et per futura tempora melius conseruetur, more nostro scribere, et de bulla nostra iussimus sigillari.

Vergottin Bart. Breue Saggio d'istoria antica e moderna della cittá di Parenzo nell' Istria. In Venezia 1796. pag. 14.

LVII. 817. mjeseca lipnja. U Cahenu.

Ludovik car franački dieli svoje carstvo medju svoje sinove Lotara, Pipina i Ludovika, kojemu posliednjemu pripade slovjenska zemlja, ležeća na iztoku od Bavarske.

In nomine domini dei et saluatoris nostri Jesu Christi. Ludouicus, diuina ordinante prouidentia imperator Augustus. Cum nos in Dei nomine anno incarnationis domini octingentessimo septimo decimo, indictione decima, annoque imperii nostri quarto mense Julio. Aquisgrani palatio nostro more solito sacrum conuentum et generalitatem populi nostri propter ecclesiasticas, vel totius imperii nostri utilitates pertractandas, congregassemus, et in his studeremus, subito diuina inspiratione actum est, ut nos fideles nostri commonerent. quatenus manente nostra incolomitate, et pace undique a Deo concessa, de statu totius regni et de filiorum nostrorum caussa, more parentum nostrorum tractaremus. Sed quamuis haec admonitio deuote ac fideliter fieret, nequaquam nobis, nec his qui sanum sapiunt, visum fuit, ut amore filiorum aut gratia, unitas imperii a Deo nobis conseruati diuisione humana scinderetur, ne forte hac occasione scandalum in sancta ecclesia oriretur, et offensam illius, in cuius potestate omnium iura regnorum consistunt incurreremus. Idcirco necessarium duximus, ut ieiuniis et orationibus et elemosinarum largitionibus, apud illum obtineremus, quod nostra infirmitas non praesumebat. Quibus rite per triduum celebratis, nutu omnipotentis Dei, ut credimus, actum est, ut et nostra et totius populi nostri in dilecti primogeniti nostri Hlutharii electione vota concurrerent. Itaque taliter diuina dispensatione manifestatum, placuit et nobis et omni populo nostro, more solemni imperiali diademate coronatum, nobis et consortem et successorem imperii, si dominus ita voluerit, communi voto constitui. Ceteros vero fratres eius, Pippinum videlicet et Hludouicum, aequiuocum nostrum, communi consilio placuit regiis insigniri nominibus, et loca inferius denominata constituere, in quibus post decessum nostrum, sub seniore fratre, regali potestate potiantur iuxta inferius adnotata capitula, quibus quam inter eos constituimus, conditio continetur. Quae capitula propter utilitatem imperii, et perpetuam inter eos pacem conseruandam, et totius ecclesiae tutamen, cum omnibus fidelibus nostris considerare placuit, et considerata conscribere, et conscripta propriis manibus firmare, ut Deo opem ferente, sicut ab omnibus communi voto actum est, ita communi deuotione a cunctis inuiolabiliter conseruentur ad illorum et totius populi Christiani perpetuam pacem; salua in omnibus nostra imperiali potestate super filios et populum nostrum, cum omni subiectione quae patri a filiis, et imperatori ac regi a suis populis exhib tur. (Ostalo izostavljeno).

Capitulum II.

Item Hludouicus volumus ut habeat Baioariam et Carentanos, et Beheimos et Auaros, atque Sclauos qui ab orientali parte Baioariae sunt, et insuper duas villas dominicales ad suum seruitium in pago Nortgaoe, Luttraof, et Ingoldesstat

Pertz. Monumenta Germaniae historica. Legum. Tomus I. str. 198. Mansi. Collectio Concil. T. X. str. 118.

Digitized by Google

LVIII. 824—826.

Eugenio II. papa stavlja pod vlast laureacenskog nadbiskupa Yrulfa Hunniju, t. j. Avariju, Moravsku, Panoniju i Meziju.

Eugenius episcopus, seruus seruorum dei, Rathfredo sanctae Fauianensis ecclesiae, et Methodio ecclesiae Speculi Juliensis, quae et Soriguturensis nuncupatur,, atque Alewino, sanctae Nitrauiensis ecclesiae, parique modo Annoni, sanctae Vetuarensis ecelesiae episcopis, simul etiam Tuttundo, nec non Moimaro ducibus, et optimatibus, exercitibusque plebis Hunniae, quae et Auaria dicitur, et Morauiae. Desiderio salutis animarum vestrarum, filii in Christo charissimi, cum audiuimus charissimam conuersationem vestram et sanctae fidei, bonorumque operum vestrorum processum, summo gaudio, atque laetitia fuimus exhilarati, quia diuina in vobis operante clementia, ut apostolus ait, ubi abundauit delictum, ibi superabundat gratia, utque quomodo sancta dei ecclesia nostris temporibus quotidianum in electione vestra suscipit incrementum. Cuius optabilis rumoris index fuit reuerendissimus Yrolphus, sanctae Laureacensis ecclesiae archiepiscopus, et sanctissimus frater noster, vester autem spiritualis pater, qui per suam sanctam praedicationem adoptiuos deo vos genuit filios. Is itaque ad apostolorum limina orationis caussa veniens, nouam ecclesiam nostris benedictionibus informandam subnixe commendauit, quia domino auxiliante, catholice gubernandam [1] suscepit. In quibus etiam quondam Romanorum quoque, Gepidarumque aetate, ut lectione certum est, in septem episcoporum parochias antecessores sui iure metropolitano obtinuerit dioecesin. Qua ex iustitia et lege praefatus deo dignissimus archiepiscopus debito obligatur, ut illi terrae prius Christiculae, atque suorum antiquitus antecessorum creditae prouidentiae, quam nunc vos dei omnipotentis occulto mediante iudicio, velut haereditariam possidetis, ipse euangelicus agricola diu negata coelestis spargat semina vitae, atque in lucrandis domino Christo animabus rediuiuam de vobis nutriat segetem. Quem nos doctissimum diuini oraculi ministrum saluti vestrae cognoscentes per omnia necessarium fide, et exemplo probatum, merito erga illum apostolicam seruantes sententiam, qua dicitur: Quomodo credent sine praedicante, aut quomodo praedicabunt,, nisi mittantur? ab sancta romana ecclesia matre vobiscum rectorem transmissimus, atque in praefatis regionibus Hunniae quae et Auaria appelatur, sed et Morauiae, prouinciarum quoque Pannoniae siue Mesiae, apostolicam vicem nostram, et dioecesin, atque ius ecclesiasticum exercendi, et usum, ac potestatem antecessorum suorum, videlicet sanctae Lauriacensis ecclesiae archiepiscoporum, sibi successoribusque suis canonica auctoritate committimus, atque huius constitutionis nostrae decretum subscriptionis priuilegio roboramus. Pallium praeterea iuxta consuetudinem antiquam sanctitati suae dedimus; quod ita sibi concessimus, sicut praedecessores nostri suis praedecessoribus concessere, priuilegiorum suorum scilicet integritate seruata. Cuius dilectioni, quamuis hoc debito permitteremus, propter vestras autem petitiones super hac re flagitantibus, ad honorem suum nostram apostolicam vicem, atque auctoritatem insuper accumulauimus, quod nunquam suis permissum est prioribus. Quatenus et vos, confratres, et coepiscopi, deinceps ei reuerentiam ampliorem exhibere sciatis et in sana doctrina coelestis eruditionis ad aedificationem vestram, ut filii sapientes obediatis, atque vos, laici, primates, et vulgus, saluberrimis praeceptis suis, non velut homini sed tanquam deo humiliter obtemperetis, et in fide catholica, quam per dominum Jesum

[1] Hansiz. in vestris partibus.

Digitized by Google

consecuti estis, fortes permaneatis. Nam totius doli artifex diabolus, cuius dominio et populis in babtismate abrenunciastis, iacturam et damnum vestrae salutaris surreptionis moleste patitur, ac per varias occasiones zizaniam perfidiae seminando, velut multa iniuria [1] bacchatur, et ut vestrum aliquis terga vertat sanctae professioni incessanter molitur. Quapropter saepe dicti archiepiscopi, videlicet pastores vestri a deo destinati institutionibus benignas aures praebete, qui vos, et versutiam Sattanae cauere, atque eius aeternos cruciatus euadere instruet, ac ipse in die iudicii de bonis operibus vestris saeculorum domino perpetua remunerandos gloria praesentabit. Ad perfectam autem, et necessariam eruditionis vestrae salutem, ut comperimus, non sufficiant pauci, qui modo constituti sunt vobis, episcopi, quia plures sunt adhuc gentilitatis errores ibidem detenti, ad quos propter inopiam praeconum diuini verbi, nondum peruenit notitia Christi. Idcirco enim ut accrescat turba fidelium, studeat solertia vestra pro mercede, ac remissione peccatorum vestrorum adminiculum atque iuuamen praebere reuerendissimo Yrolpho archiepiscopo, quatenus dudum illic constitutorum episcoporum numerus impleatur, qui congrue constituti, et vobis posterisque vestris poterunt esse proficui, si ad restaurationem ecclesiarum propter nomen domini de possessionibus vestris, quas redditus dotesque earum fama diuulgante, quondam fuisse noueritis, aeternam sufficientiam vobis comparantes, eisdem ecclesiis ipsi conferatis, idoneis viris ad hoc ministerium electis, maxime in illis locis, si opportunitas et utilitas commendauerit, ordinentur antistites, ubi indicia ecclesiarum, et aedificiorum sedes pontificales olim fuisse demonstrant; si autem illius arbitrio deliberatione, qui, vel ubi disponantur episcopi concedimus, cui vicem nostram apud vos ecclesiastici regiminis per omnia commissimus.

Bullarium diplomatum et priuilegiorum ss. rom. Pontificum. Augustae Taurinorum. 1857 T. I. str. 272. — Hansiz. Germaniae Sacrae Tom. I. str. 149.

LIX. 837. 4. ožujka. U Bijaču kod Solina.

Trpimir veliki župan hrvatski daruje nadbiskupiji spljetskoj crkvu sv. Jurja u Putalu sa samostanom, kojega je tamo sagraditi dao.

In Nomine patris et filii et spiritus sancti. Regnante in Italia piissimo Lothario Francorum rege, per indictionem XV. sub die IV nonis martii. Dum mundi ab origine cuncta per tempora facta mansisse, dellabisseque succendentibus alia alternis [2] semet oculis perspicimus, mentis et manus fidei palpamus, nihil corporeis membris videre, audire aliud valemus, nisi ea, que presentantur et scripturarum auditio obtutibus pandit. Unde ego licet peccator Tirpimirus, dux Croatorum, iuuatus munere diuino, incertus de die nouissimo, et hora, qua nesciat homo, solicitus nimis anime mee, commune consilium meis cum omnibus zuppanis construxi monasterium, ibique cateruas fratrum adhibui, quorum sedulis votis, et frequens oratio nos immunes redderet deo peccatis, in hanc adiecit mens nostra, eiusdem monasterii ecclesie aliquid in utensilibus preparare. Cum autem non sufficeret in argento ipsa vasa perficiendum, accomodauit nobis Petrus salonitane ecclesie archiepiscopus, et dilectus compater XI libras argenteas; hac

[1] Hansiz. inuidia.
[2] Lucius i Farl. altissimi.

Digitized by Google

de re ei duximus hilari animo dare quiduis, et non denegamus charitati vestre, quibus ipse respondit: volo domine et compater ut primum, quidquid proprio emi pretio, vel quod donatum est in immobilibus et mobilibus in sancta matre ecclesia, id est in Lasani et Tugari [1] cum servis et ancillis Stepus, Sagoleo, Chortino presentia claritatis vestre per paginulam priuilegilem sancte salonitane ecclesiae dicte mancipata in eternum permaneant, ac deinde, ut in fatam matrem ecclesiam, que est metropolis usque ripam Danubii, et pene per totum regnum Chroatorum [2] et pro remedio anime vestre, parentum vel fidelium vestrorum, et per commodatum argentum detis ecclesie beati Georgii, in loco qui dicitur Putalio, omnia que obtinet possessionum, seruos quidem et ancillas, quae Mislauo duce ipsam ecclesie cum dedicata videtur, et ab ipso supradicto duce donis ditatam, simili modo et priuilegii censura, hec quidem donatio a vobis firmiter enixe deposcimus taliter [3] et suggestioni placiti data ad sensum spopondimus, et iure mansuris rebus priuilegium fieri, presentem nostram deliberationem, precepimus, videlicet ita duntaxat ut empta pretio infra terminis nostris, in locis memoratis, sempiterna donatione possideat dicta iam sancta ecclesia a nemine infestante. Tandem vero prefatam ecclesiam de regali territorio ab orientali et occidentali parte, a rupe montis, usque ad mare, ab utroque latere terminos cum lapideis, et ferro signatos, infra quos terminos nullius adiacet territorium, nos diligenter condonamus, et hoc in augmento sancte salonitane ecclesie, proferentes firmamus, et ut singulis annis de omnibus nascentibus [4] terre ex curte nostra, que Clusan dicitur, decime inferantur in memoratam ecclesiam, quas decimas antecessor noster Mislauus [5] dare cepit; si quis vero de superscriptis, quidquid deo inspirante, amore sanctorum inflammati deuoto pectore obtulimus, concessimus, et imposterum inconuulsa firmata manere [6] censuimus, in cenobium sanctorum martyrum Domnii et Anastasii, Cosme et Damiani; et si quis diripere, vel subtrahere, aut per vim opponere tentauerit, iram domini Saluatoris, et sanctorum omnium maledictionem, quidem CCC patrum et octodenus vinculo insolubili anathemate Maranatha denodetur, diuidetur et evellatur diuino iudicio a cognatione et patria, uxore et filiis, qui separare donationem nostram temerarie a sancta matre ecclesia iam factam presumpserit, fouetur itaque hic litigantibus cum eo vicariis sanctis religiosorum subsistentium, Principum gratia tam nefandum [7] faciens quisquis ille defunctorum obliuioni dans, et lumen animarum eorum octinguens et in nouissimo die magni examinis, cum diabolo, et eius tetris angelis, et Juda Iscariote, Christi proditore in gehenna barathri muneretur [8] ubi ignis nunquam extinguitur, et vermes impiorum non moriuntur.

Actum in loco qui dicitur Byaci, tempore nuper fato, et testium notitia, presentia, communi voto, et voluntate corroboratum.

Signum manu, meque ipso Tirpimiro Duce, huius rei concessore et auctore.

Signum manu Comicino Zuppano testis.

„ „ Pretilia „ „

„ „ Nemustlo „ „

---

[1] Luc. i Farlati: Turgari.

[2] Farlati Croatie.

[3] Luc. i Farlati talibus.

[4] Luc. i Farlati omni nascentia.

[5] Luc. i Farlati Mislauo.

[6] Luc. i Farlati valere.

[7] Luc. i Farlati nefandi.

[8] Farlati numeretur.

Digitized by Google

Signum manu Zarsata Zuppano testis
„ „ Ludovico „ „
„ „ Ozanulo cum fratre.
„ „ Negutia Camerario testis.
„ „ Zullo testis.
„ „ Potecano testis.
„ „ Zutimuslo testis.
„ „ Damay testis.
„ „ Dominico presbytero capellano testis.
„ „ Cipriano presbytero capellano testis.

Ego Martinus presbyter capellanus preceptione domini mei Ducis memorati, rogatus scripsi, et manu propria opus compleui, signum manu feci.

Hec sunt nomina seruorum de Masaro, pertinentes eos, in sancta matre ecclesia beati Domnii, scitote numerum eorum, sunt in primis: Carento, Postellio, Nassezai, Domaciai, Ylena, Trubula[1] istis cum suis feminis.

Ceteri vero septem, quorum nomina sunt: Liutamiro, Strehemilo, Nedamuslo, Tesina, Luteciai Ceustilo.

Iz rukopisa „Donationes Principum Ecclesiae Spalatensis“ koj se nalazi u pismohrani nadbiskupije spljetske izvadjena iz prepisa potvrdjena po javnih bilježnicih 1333. — Lucius de Regno Daltm. et Croat. Historia. Francofurti 1666. p. 61. Vind. 1758 p. 60. Farlati: Illyricum Sacrum T. III p. 51.

LX. 840. 22. veljače. U Paviji.

Lotar car čini ugovor mira na vrieme od pet godinah medju Mletčani i talijanskimi susjednimi gradovi, koji se obvezaše, da će pomagati Mletčane na moru proti njihovim slovjenskim (hrvatskim) neprijateljem.

In nomine domini nostri Jesu Christi dei aeterni. Anno incarnationis domini octogentessimo quatragesimo.

Lotharius diuina ordinante prouidentia Imperator augustus, anno imperii eius vigesimo sexto, octauo kal. Marcii, Papiae ciuitatis palatio, hoc pactum suggerente ac supplicante Pro gloriosissimo Duce Veneticorum, inter Veneticos et vicinos eorum constituit. ac describere iussit, ut ex utraque parte de obseruandis his constitutionibus sacramenta dentur. Et postea per obseruationem harum constitutionum pax firma inter illos perseueret. Vicini vero Veneticorum sunt ad quos huius pacti ratio pertinet: Histrienses, Foroiulienses, Cenetenses, Taruisanenses, Vicentenses, Montessilicenses, Gaualenses, Comaclenses, Raunenses, Cesentenses, Ariminenses, Pisaurenses, Fanenses, Senogalienses, Anchonenses, Humanenses, Firmenses, et Puienses, (Pisenses)quibus locis vel presenti tempore constituti sunt, vel in futuro constituti fuerint, maiores, atque minores, quos constituit ipse Imperator, et cum Petro duce Veneticorum, et cum ipso populo Veneticorum ete. et cunctae generalitati ad ducatum Venetiae pertinentibus, hoc pactum obseruare deberent

[1] Luc. i Farlati. Trubasa.

Digitized by Google

per annos constitutos numerum quinque, ut nulla malitia, nec lesio inter partes perueniat. (Dalje izostavljeno).

Et hoc statuimus, ut quodcumque mandatum domini Imperatoris Lotharii clarissimi augusti, vel missorum eius vobis nuntiatum fuerit inter utrasque partes ad vestrum solatium nauali exercitum contra nos (sic) generationes Sclauorum, inimicos scilicet vestros, in quo potuerimus solatium prestare debeamus, absque ulla occasione; spondemus quoque ut nullum inimicorum, qui contra vos, vestrasque partes sunt, vel fuerint, nos, qui modo sumus, vel qui fuerint, adiutorium ad vestram lesionem faciendam prebere debeamus, sub quolibet ingenio infra hoc spatio pacti.

Romanin. Storia di Venezia. T. I. str. 356.

LXI. 860.

Kocel knez blatski daruje samostanu sv. Emerama sela Stromogin, Reginivartersdorf i Rosdorf.

In nomine domini nostri Jesu Christi. Notum igitur fieri volumus cunctis christianis fidelibus, et infidelibus, praesentibus scilicet et absentibus nec non et futuris, quod ego Chozil humilimus comes de hereditate mea tradidi ad sanctum Emmerammum in proprietatem ad Stromogin, quantum Guntpoldus habuit in proprietatem et beneficium, in villa nuncupante Reginiuuartersdorf et in Rosdorf, cum terra, aratura, vineis, atque pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis et in omnibus marchis. In nomine domini amen. Hi sunt testes: Ratpot comes, Gundram comes, Gundpold comes, Huogo, Hunolf, Engildeo, Gundpold, Puoso, Cotahelm.

Anamodi. Tradit. S. Emmeram. Lib. I. Cap. 87. str. 233.

LXII. 860.

Gundbat djakon daruje njeka sela uz Salu i Veliku samostanu sv. Emerama.

Nonnullorum nouerit industria fidelium, quod Gundpato venerabilis diaconus traditionem, qua capitulo XXIII conscripta est, secundo firmauit, addens quoque et caetera loca. In praesentia igitur Arnulfi ducis praedictus Gundbato unacum aduocatu suo Starchando tradidit ad sanctum Emmeramum talem proprietatem, qualem habuit ad Quartinaha, et ad Sala et ad Vueligam in manum videlicet Hittonis abbatis atque Ekkirici missorum praefati sancti ac venerabilis Episcopi Ambrichonis. Isti autem sunt testes: Gundram comes, et filius eius Megingoz. Sigihart. Droant. Willihelm. Hoholt, Lantperht. Rihger. Drudolt. Sigiperht. Eparachar. Vuitger. Otachar. Einhart. Pero Framrich. Karentanus. Glaz. Mirei. Kasiz. Necliuchim. etc.

Anamodi. Tradit. S. Emmeram. Lib. I. Cap. 50. str. 257.

Digitized by Google

LXIII. 861. 20. veljače. U Reznu.

Ludovik II. kralj njemački potvrdjuje darovanje onih selah, koje darova Pribina knez blatski crkvi i samostanu dolnjo-altajskom.

In nomine sanctae et indiuiduae trinitatis. Hludouicus, diuina fauente gratia rex, Si enim ea, quae fideles regni nostri pro eorum oportunitatibus nos deprecati fuerint, implere studuerimus, non solum regium morem decenter implemus, verum etiam eos procul dubio fideliores, ac deuotiores in nostro efficimus seruitio, et ad aeternam vitam feliciter obtinendam, profuturum liquido credimus Quapropter comperiat omnium fidelium nostrorum praesentium scilicet et futurorum solertia, qualiter Briuuinus, fidelis dux noster, veniens in procerum nostrorum praesentiam, postulauit serenitatem nostram, ut de rebus proprietatis suae, quas ei in proprietatem concessimus, liceret ei partem aliquam in memoriam eius dare ad sanctum Mauricium, et ad monasterium nostrum Altaha, cui tempore illo Otgarius abbas praeesse videbatur et rector. Cuius petitioni libenti animo assensum praebentes, decreuimus ita fieri. Dedit itaque Briuuinus, fidelis dux noster, cum consensu et licentia nostra, ad praefatum monasterium sancti Mauricii martyris Christi, de sua proprietate, in suo ducatu, quidquid habuit ad Salapiugin infra terminos istos: in orientem ultra Salam fluuiolum usque ad Slougenzin marcham, et Stresmaren, et sic sursum per Salam usque Wualtungesbah, et sic inde usque in Hrabagiskeit, et ad Chirihstetin. Postea vero praedictus fidelis abbas noster Otgarius deprecatus est celsitudinem nostram, ut easdem res per nostrae auctoritatis praeceptum confirmassemus. Cuius petitioni ob honorem dei et sancti Mauritii militis Christi, et bonum illius seruitium, libenti animo assensum praebuimus; et hoc ei nostrae auctoritatis praeceptum fieri iussimus, per quod decernimus et iubemus, ut sicut praedicti termini in praedictis locis diffiniti sunt, ita deinceps, ad iam dictum monasterium per hoc nostrae auctoritatis praeceptum ipsae res nullo inquietante, sed deo auxiliante, perpetuis temporibus consistant in proprium. Et ut haec auctoritas largitionis nostrae firmior habeatur, et per futura tempora a fidelibus nostris verius credatur, et diligentius obseruetur, manu propria nostra subter eam firmauimus et anuli nostri impressione roborare iussimus.

Signum Hludouici serenissimi regis.

Hebarhardus notarius ad vicem Vuitgarii recognoui.

Regnante Indictione VIII.

Data X. kal. marcias. Anno Christo propitio XXVIII. regni domini Hludouici serenissimi regis in orientali Francia.

Actum Reganesburc ciuitate regia in dei nomine feliciter. Amen.

Monumenta Boica T. XI. str. 119. Kopp. u Palaeografiji I. 432. smatra ovu listinu za podmetnutu.

LXIV. 861. 20. studena. U Matahovi.

Ludovik II. kralj njemački, podiceljuje crkvi solnogradskoj mnoga slovjenska i njemačka miesta u Panoniji.

In nomine sanctae et indiuiduae trinitatis. Hludouicus, diuina fauente gratia rex. Oportet igitur nos, qui diuino sumus munere quodammodo prae ceteris mortalibus sublimati, eius in omnibus parere praeceptis, cuius clementia praelati sumus, atque cuius

Digitized by Google

praecellimus munere, loca utique sibi dicata per petitiones fidelium nostrorum, nostro releuari iuuamine, atque regali munimine; quoniam hoc nobis et ad mortalem vitam temporaliter transigendam, et ad aeternam feliciter obtinendam, profuturum liquido credimus Quapropter comperiat omnium fidelium nostrorum praesentium scilicet et futurorum solertia, qualiter quidam venerabilis archiepiscopus noster Adaluuinus, veniens in procerum nostrorum praesentiam, postulauit serenitatem nostram, ut ob mercedis nostrae augmentum, quasdam res proprietatis nostrae ad sanctam ecclesiam iuuauensem, quae est constructa in honore sancti Petri, principalis apostolorum, et sancti Rotberti, ubi etiam corpore requiescit, et ipse praedictus venerabilis episcopus praeest, in proprium iure perpetuo permanendum concedissemus. Cuius petitioni ob amorem domini nostri Jhesu Christi, seu ob remedium animarum antecessorum nostrorum, ac beatae memoriae domni ac genitoris nostri, nostraeque etiam mercedis augmentum, libenti animo assensum prebentes, decreuimus ita fieri. Tradimus itaque ad praedictam casam dei: Sabariam ciuitatem et Peinihhaa, sicut Odolricus comes noster et missus, de ipsis rebus eas circuiuit, ceterique nostri fideles, et praedictum venerabilem archiepiscopum de ipsis rebus vestiuit, ita deinceps iure perpetuo volumus, ut ad praedictam casam dei permaneant. Insuper etiam tradimus ibi istas curtes in proprium, quae antea ibi in beneficium fuerunt ex alicuius dato, siue ex parte nostra, siue ex alterius cuiuslibet parte ibi antea beneficiatae fuissent, quarum haec sunt nomina: ad Magalicham, ad Uuachauua, ad Liupinam, ad Holunburci, ad Trigisimam, ad Penninuuanc, ad ecclesiam Anzonis, ad Uuitanesperc, ad ecclesiam Ellodis, ad ecclesiam Minigonis presbyteri, ad Kundpoldesdorf, ad Rapam, ad siccam Sabariam. Item ad Peinicahu, ad Salapiugin, et ecclesiam ad Chuartinahu, ecclesiam ad Kensi, ecclesiam ad Ternperch, ecclesiam Gundoldi, ecclesiam ad Sabnizam, ad Nezilinpach. Item ad Rapam, ad Tudleipin, ad Sulpam, ad Labantam, et Kurcizam beneficium Engibaldi, ad Carantanam ecclesiam sanctae Mariae, ad Trahoue, ad Gurniz, ad Trebinam, ad Astaruuizam, ad Friesah, ad Crazulpam, ad Pelisam, ad Chumbenzam, ad Undrinam, ad Liestinicham, ad Pruccam, ad Morizam, ad Strazinolun duo loca, ad Luminicham iuxta Rapam. Ea videlicet ratione, ut ab hodierna die, et deinceps praedictae res ad praedictam casam sancti Petri et sancti Rotberti, ubi etiam ipse corpore requiescit, iure perpetuo permaneant, absque alicuius contradictione; nec ullus successor noster, aut dux, vel comes, siue vicarius, seu qualibet alia iudiciaria potestas, de praedictis rebus, quas praenominauimus, potestatem habeat inde quippiam abstrahere, sed per hoc nostrae auctoritatis praeceptum, sicut praediximus, ad praedictum locum sancti Petri et sancti Rotberti, ubi etiam corpore requiescit, in Salczburc ciuitate, absque alicuius molestia vel inquietudine sint. Et ut haec auctoritas largitionis et confirmationis nostrae firmior habeatur, et per futura tempora a fidelibus nostris verius credatur, et diligentius obseruetur, manu propria nostra subter eam firmauimus, et anuli nostri inpressione assignare iussimus.

Signum domini Hludouici, serenissimi regis. Hebarhardus notarius ad vicem Grimaldi archicapellani recognoui et subscripsi.

Data XII. kal. decembris, anno Christo propitio XXVIIII regni domini Hludouici serenissimi regis in orientali Francia regnante. Indictione VIIII. Actum Mathahoua, villa regia. In dei nomine feliciter. Amen. Pečat vošćena pritišnjena.

Iz vana: hludouici Imp. precepta de ecclesiis in orientalibus partibus. Izvorna listina u c. kr. dvorskom arkivu u Beću.

Digitized by Google

LXV. 866. mjeseca kolovoza.

Nikola I. papa odgovara Mihalju kralju bugarskomu na njeka po njemu stavljena pitanja, koja se protežu na tadašnje nazore i običaje i ostalih južnih Slovjenah.

(Ulomak).

Igitur refferentes qualiter diuina clementia christianam religionem perceperitis, qualiterque populum vestrum baptizari omnem feceritis, qualiter autem illi postquam baptizati fuere, insurexerint unanimiter cum magna feroricitate contra vos, dicentes: non bonam vos eis legem tradidisse, volentes etiam vos occidere et regem alium constituere. Et qualiter vos, diuina cooperante potentia, aduersus eos praeparati, a maximo usque ad modicum superaueritis, et manibus vestris detentos habueritis, qualiterque omnes primates eorum atque maiores cum omni prole sua, gladiis fuerint perempti, mediocres vero, seu minores nihil mali pertulerint. De his nosse desideratis: qui vita priuati sunt, utrum ex illis peccatum habeatis etc Praeterea indicastis, quod qnidam graecus mentiens, fateretur se presbyterum esse, cum non esset, ac per hoc plurimos in vestra patria baptizaret. Cum ergo vos inspiratione dei cognouissetis, quod non esset presbyter, iudicaueritis, ut amitteret aures et nares, et acerrimis verberibus caederetur, et ex vestra patria pelleretur, etc. Graecos dicere perhibetis, quod in illorum patria chrisma et oriatur et ab illis per totum mundum tribūatur, et ideo nosse desideratis si verum sit. Sed iam credimus quod vestra solertia, quod verum non sit, animadvertat etc. Postremo deprecamini nos suppliciter, ut vobis quemadmodum caeteris gentibus, veram et perfectam christianitatem non habentem maculam, aut rugam largiamur, asserentes, quod in patriam vestram multi ex diuersis locis christiani aduenerint, qui prout voluntas eorum existit, multa et varia loquuntur, id est Graeci et Armeni et ex caeteris locis. — Requisistis, si liceat in vobis patriarcham ordinari. Sed de hoc nihil definitiue respondere possumus, priusquam legati nostri, quos vobiscum mittimus reuersi fuerint, ut nobis, quae inter vos multitudo sit, et unanimitas christianorum renuntient. Nam interim episcopum habetote, et (si) cum incremento diuinae gratiae, christianitas ibi fuerit dilatata, et episcopi per singulas ecclesias ordinati, tunc eligendus est inter vos unus, qui si non patriarcha, certe archiepiscopus appellandus sit, ad quem omnes concurrant. etc. etc. Verum tamen in his omnibus aderit misericordia dei missis nostris, et futuro episcopo vestro, qui vos instruant, et quid agere debeatis abundanter erudiant. — Cum autem episcopum, deo concedente, ad praesulatus nostri ministerium habueritis, ille vos docebit omnia quae ad officium suum pertinent, et si quae sunt, quae non capiet, ab apostolicae sedis auctoritate suscipiet. Porro — refertis, quod soliti fueritis quando ad praelium progrediebamini, dies et horas obseruare, et incantantiones et ioca et carmina et nonnulla auguria exercere, et instrui desideratis, quid nunc vobis agendum sit? De quo nos necessario non vos instrueremus, nisi super hoc nos diuinitus instructos contueremur Super diuinum enim fundamentum nos aedificare quidquam non possumus. Igitur cum ad praelium proficisci disponitis, quod ipsi commemorastis, agere in dei nomine non omittite; id est, ad ecclesias ire, orationes peragere, peccantibus indulgere, missarum solemniis interesse, oblationes offerre, confessionem delictorum sacerdotibus facere, reconciliationem et communionem percipere, carceres aperire, vincula dissoluere, seruos et praecipue contractos et debiles atque captiuos libertate donare, ac indigentibus elemosynas erogare. etc.

Caesar Baronius. Annales Eccles. T. X. A. 866. c. 4—7. Mansi. XV. str. 401.

Digitized by Google

LXVI. 869. U Rimu.

Hadrijan II. papa pošilja sv. Metoda, kao po njem posvećena biskupa, u Panoniju, u države Svatopluka i Kocela, dozvoljujući liturgiju slovjensku.

„Аньдрѣꙗнъ епископъ и рабъ божїи къ ростиславоу и коцелю. Слава въ вышнихъ богоу, и на земли миръ, къ человѣцѣхъ благоволеніе. Ꙗко ѡ васъ доуховнаа слышахѡмъ, на иꙗже жаждахѡмъ съ желанїемъ и молитвою, вашего ради спасенїꙗ, како естъ въздвиглъ господъ сердца вашꙗ, искати его, и показалъ вамъ, ꙗко нетокмо вѣрою, но и благыми дѣлы достоитъ слоужити богоу. вѣра бо безъ дѣлъ мертва есть, и ѡтпадаютъ ти, иже сѧ мнѧтъ бога знающе, а дѣлы сѧ его ѡтметаютъ· нетокмо бо оу сего свѧтительскаго стола просисте оучителѧ, но и оу благовѣрнаго царꙗ Михаила. да посла вамъ блаженнаго философа Коньстаньтина и съ братѡмъ, доиъдеже мы недоспѣхѡмъ. они же, оувѣдѣвше апостольскаго стола достоѧща вашѧ страны, кромѣ канона несътвористе ничьгоже, но къ намъ прїидосте и свѧтаго Климента мощи несоуще. ми же трегоубоу радостъ прїимше, оумыслихѡмъ изпитавше послати Меѳодїа свѧщьше и съ оученикы, сына же нашего на страны вашѧ, моужа же съвершена разоумомъ и правовѣрна, да вы наоучитъ, ꙗкоже есте просили, сказаѧ книгы въ ѧзыкъ вашь, по всемоу церковномоц чиноу исполнь и съ свѧтою мьшею. рекше съ слоужбою, и крещенїемъ. ꙗкоже есть философъ Констаньтинь началъ божїею благодѣтїю, и за свѧтаго климента молитвы: такоже аще инъ кто възможетъ достоино и правовѣрно сказати, свѧто и благослокенно богомъ и нами и всею католикїею и апостолскою церковью боуди, да бысте оудовь заповѣди божїа навыкли. сеи же единъ храните обычаи, да на мши прьвое чтоутъ апостолъ і еваггелїе римскы, таче словеньски, да сѧ исполнитъ слово книжное: ꙗко въсхвалѧтъ господа вси ѧзыци, и дроугоици: вси възъглаголютъ ѧзыкы различны величїꙗ божїа, ꙗкоже дасть имъ доухъ свѧтыи ѡтвѣщевати. аще же кто ѡтъ събраннихъ вамъ оучитель и слышащихъ слоухи и ѡтъ истинны ѡтвращающихъ на блѧди, начнетъ дръзноувъ инако разьвращати вы, гадѧ книгы ѧзыка вашего, да боудетъ ѡтлоученъ, но токмо въ соудъ даны церкви, доидеже сѧ исправитъ. ти бо соутъ волъци, а не овца аже достоитъ ѡтъ плодъ ихъ знати и хранити сѧ ихь. бы же чада възлюбленнаꙗ, послоушаите оученїа божїа и неѡтринете казанїа церковнаго, да сѧ обращете истинїи поклонници божїи, ѡтцоу нашемоу небесномоу, съ всѣми свѧтими. аминь.

Hadrianus, episcopus et seruus dei Rostislauo et Kocelo. Gloria in excelsis deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Audiuimus de vobis spiritualia, quae sitiebamus cum desiderio et precibus vestrae salutis gratia, quoniam expergefecit dominus corda vestra, ut quaeretis eum, et monstrauit vobis, non solum fide, verum etiam bonis operibus oportere deo seruire; fides enim sine operibus mortua est, et faluntur ii, qui putant deum se cognoscere, operibus autem ab eo desciscunt. Non solum enim apud hanc episcopalem sedem petiistis praeceptorem (doctorem), verum etiam a pio imperatore Michaele, misitque vobis beatum philosophum Constantinum una cum fratre, cum nobis occasio deesset. Illi vero cognitis apostolicae sedis iuribus in vestras partes contra canonem nil fecerunt; sed ad nos venerunt, sancti Clementis reliquias ferentes. Nos autem triplici gaudio repleti, statuimus re considerata Methodium filium nostrum, postquam eum cum discipulis ordinauimus, mittere in partes vestras, virum perfectum ingenio et orthodoxum, ut vos edoceat, quemadmodum rogastis, interpretans libros in linguam vestram, secundum omnia ecclesiae praecepta plene, una cum sancta missa, id est cum liturgia et baptismo, sicut Constantinus philosophus coepit diuina gratia et per sancti Clementis preces. Item si quis alius potuerit digne et orthodoxe interpretari, sanctum et benedictum a deo et nobis et omni catholica et apostolica ecclesia sit, ut facile

Digitized by Google

praecepta diuina discatis. Hunc unum seruate morem, ut in missa primum legant apostolum et euangelium lingua romana, dein slouenica, ut expleatur verbum scripturae: Laudate dominum omnes gentes, atque alio loco: Omnes loquentur variis linguis magnalia dei, prout spiritus sanctus dabat loqui illis. Si quis vero ex doctoribus vobis destinatis, et ex discipulis (eorum) aures suas a veritate auertentibus, ausus fuerit aliter persuadere vobis, vituperans libros linguae vestrae, sit excommunicatus, sed tantum in iudicium detur ecclesiae, donec se correxerit; isti enim sunt lupi et non oues, quos oportet a fructibus eorum cognoscere, et cauere ab illis. Vos autem filii carissimi! audite praecepta dei, neue repudiate institutionem ecclesiae, ut inueniamini veri adoratores dei patris nostri coelestis atque omnium sanctorum. Amen.

Pošto je ova papinska poslanica samo u staroslovjenskom prevodu, u tako zvanoj panonskoj legendi sv. Ćirila i Methoda, sačuvana, priobćujem ju u jedno u slovjenskom i u latinskom jeziku, po prevodu Miklošićevom, upotriebiv izpravke Erbenove i Dr. Račkoga.

LXVII. 871.

Ludovik II. car predbacuje u svom pismu, pisanom grčkomu caru Vasilju, njeka nasilja što ih počini pomorska vojska grčka jadranskim Slavjenom, (Hrvatom i Srbom) iza obsjednuća grada Bara.

In nomine domini nostri Jesu Christi dei aeterni. Lodoguicus diuina ordinante prouidentia, imperator augustus Romanorum, dilectissimo spiritualique fratri nostro Basilio gloriosissimo ac piisimo atque imperatori nouae Romae. Probabile quidem et laudabile constat, aliquem fratrum monitis, quasi quibusdam flatibus ad ignem charitatis accendi; probabilius autem est, sicut ipse eius ultroneae voluntatis ad hoc motibus inflammari; sed probabilissimum est, quandocumque viam quemquam virtutis arripere, et magis magisque miris successibus in sublime proficere. Nam ille semper miles a duce magis diligitur, qui post veniens, hostium vires fortiter premit quam his, qui maturius quidem accessit, sed forte aut nichil aut certe modicum gessit. Secundum quam regulam diuinitus sublimatum imperium nostrum, ex die qua caepit erga fraternitatem tuam dilectionis radicem in corde suo plantare, multiplices fructus exhibere non destitit, non minus quae vestra ac quae nostra sunt, procurans et vindicans. Quamuis quae circa missos nostros in causa familiaritatis et benignitatis te gloriaris egisse, nos prius erga Johannem famosissimum patricium gessisse patescat; quem reuera non sicut amicum, vel quemadmodum fratris, id est imperii tui hominem, sed quasi consanguineum nostrum, et tanquam excellentiae tuae sobolem tractauimus et dileximus, nec hunc penes nos positum aut tarditas unquam temporis, aut intima locorum a penetralibus nostris fecere extorrem etc (Dalje izostavljeno).

Set nec hoc ammiratione caret, quod asseris, principem Arabum protosymbolum dici, cum in voluminibus nostris nihil tale repperiatur, et vestri codices modo architon, modo regem, vel alio quolibet vocabulo nuncupent. Verum nos omnibus litteris scripturas sacras praeferimus, quae per Dauid non protosymbulos set reges Arabum et Saba proficere confitentur. Chaganum vero non praelatum Avarum, non Gazarorum, aut Northmannorum nuncupari reperimus, neque principem Vulgarum, set regem vel dominum

Digitized by Google

Vulgarum, quae omnia idcirco dicimus, ut quam aliter se habeant quae scripsisti, legens in graecis voluminibus ipse cognoscas. Quos nimirum suis cognominibus acquiescere perhibes, nec tamen propria ipsorum cognomina recolis, verum idcirco ab his, ab omnibus βασυλεως vocabulum adimis ut hoc soli tibi non tam proprie, quam violenter inflectas· etc. (dalje izostavljeno).

Hiis igitur super hoc ita praelibatis, obstupescimus in his, quae serenitas tua prosequitur, dicens, suis, id est Graecis, Barim ex parte sua debellantibus, et elidere decertantibus, nostros vel solum intuitos, vel prandiis dissolutos nichil auxilii praestitisse, hac ideo ciuitatem ipsam capi minime potuisse, cum nostri siue intuendo tantum, siue prandendo, siue aliud quid agendo, Barim tamen licet perpauci, et finemtenus impugnasse, et ope diuina cepisse noscantur. Vestri autem sicut bruchi prae multitudine apparentes, sicut locustae primum impetum dantes, eo ipso quo conatum suum in prima fronte monstrauerunt, pusillanimitate superati, protinus infirmati sunt; et more locustarum repente quidem salierunt, set confestim fatigati, quasi a nisibus volandi deciderint, ac per hoc neque intuendo, neque prandendo, neque bellando, quibuslibet insignibus triumphi monstratis, motu subitaneo et clandestino recesserint, et inefficaces; nonnulli et contra Christianos solummodo captiuatis, ad propria repedauerint. Ergo frater, noli de caetero Francos ridere, quia etiam inter mortis vicina student, et prandia et omnia charitatis indicia proximis habere, et tamen a proposito non lacessere, quoniam secundum Apostolum, sciunt et habundare et penuriam pati, et saturari et esurire, et omnia possunt in illo, qui illos confortat.

De paucitate vero, quid miraris, si pauci fuerunt, et tamen multa lucra detulerint? Praeterea, qua de re pauci fuerint nostri, pridem dilectioni tuae patefecimus. Set quoniam nos super hoc pulsasti denuo, nostrum summe responsum. Cum enim diu demorante stolo fraternitatis tuae, illius iam minime prestolaremur aduentum, et in anno ipso de obsedione Baris nihil omnino fieri putaremus. Omnes ad sua redire permiseramus, hiis solummodo retentis, quos ad prohibitionem recipiendorum alimentorum sufficere credebamus. Et hoc est, quod stolus insperatus apparens, nonnisi paucos nostros inuenerit. Verum tamen isti pauci et adhuc pauciores quibusdam horum diuerso languore grauatis, effecti, antequam Baris caperetur, tres ammiradas, qui totam Calabriam depopulabantur, et numerosam multitudinem Saracenorum prostrauerunt, et magnam vestratibus salutem, diuino brachio contulerunt. Qua re non solum Calabritanorum Hismaelitum ingens extunc facta est diminutio, set et Barensium potentatus omnimodo dissolutio, hac per id ad capiendum facilis adinuentionem. Cuius facti trophaea vestros credimus tuo imperio retulisse, et opera dei, quae taceri non debent, mirabiliter enarrasse.

Caeterum fraternitatis tuae dilectionem rogamus, nullam Nicetae patricio molestiam irrogare, pro eo quod nostrum tam insolenter offenderit animum, nam licet adeo proteruus et contumax erga nostrum fuerit imperium, ut fidelium quoque nostrorum numerosa multitudo in eum seueriore mente commoueretur, nisi a nobis causa tui honoris pariter et amoris praeventa compesceretur, tamen malum pro malo retribuere non tulimus, nec debemus Et idcirco deposcimus, si quid minarum super ipsum potestatis tuae fortassis imminet, celeri benignitatis tuae manu pro nostro remoueatur amore. etc.

Et Niceta quidem patricius, Hadriano loci seruatore, cum classibus destinato accepta quasi pro huiusmodi re occasione, multas praedas ab ipsis Sclauenis abstulit, et quibusdam castris diruptis, eorum homines captiuos adduxit, nec tamen quae praefati venerabiles apocrisarii perdiderunt, hactenus restituta sunt. Sane spiritalem tuam nolu-

Digitized by Google

mus ignorare fraternitatem, super castra nostra dirrupta et tot populis Sclaueniae nostrae in captiuitate, sine qualibet parcitate subtractis, supra quam dici possit animum nostrum commotum. Non enim congrue gestum est, ut iisdem Sclauenis nostris, cum nauibus suis apud Barim in procinctu communis utilitatis consistentibus, et nichil aduersi sibi aliunde imminere putantibus, tam impie domi sua quaeque diriperentur; sibique contingerent, quae si praenoscerent, nequaquam prorsus incurrerent. Qua de re desiderabilem dilectionem tuam hortamur et ammonemus, quod mox id corrigere iubeat, et ipsos captiuos ad propria cum suis reduci praecipiat, si charitatis vinculum numquam inter nos fore cupiat dissoluendum. Nullus enim mortalium hactenus imperium nostrum talia commisisse recolit, ac per hoc nisi correctio iussioue tua praeueniat, iustae seueritatis nostrae proxima ultio procul dubio subsequetur; nec poterit remanere penitus impunitum, quod in contemptum nostrum tanta temeritate constat fuisse patratum.

Nichilominus etiam innotescimus, obstupuisse nos talia de missis nostris audientes, qualia tua nobis dulcedine litterae intimarunt, adeo quippe illos inordinate significans ambulasse, ut semper euaginato gladio deportato, non solum iumenta sed et homines interficerent. Quae res si ita se habuit, mansuetudini nostrae valde displicet, et ut ad certitudinem perducatur, vehementer exoptat. Verum et ipsi diligenter a nobis inquisiti, tale quid gessisse, modis omnibus negauerunt. Et quia non est qui illos super hoc in faciem arguat, non est profecto eis neque conuictis neque confessis iustae correctionis aliquid ingerendum. Verum nos illos nec educauimus, nec ita docuimus, ut ad talia, qualia perhibes, laberentur, et ideo de illis quicquam horum credere, non facile iudicamus. Caeterum indecorum sonuit, quod fraternitas tuo perhibuit, dicens suos non gladiis, sed dentibus nostros dilaniauisse, nisi causa timoris tui minime coercerentur, cum si non essent in imperio tuo nil tale sibi praetenderetur. Sed nec in regno tuo positi, quicquam horum penitus formidarent, quin imo nec tanti numeri viros et adhuc alios totidem deo gratias, expauescerent. etc.

De caetero, frater karissime, noueris, cum virtute summi opificis nostri, exercitum nostrum ordine praenotato, Bari triumphis nostris summissa, Saracenos Tarenti pariter et Calabriae mox mirabiliter humiliasse, simul et comminuisse; hos celerius, duce deo, penitus contrituri, si a mari prohibiti fuerint escarum ammittere copias, vel etiam classium a Panormo vel Africa suscipere multitudines. Quapropter specialis fraternitas tua, quia per sicca nostrorum cunei populorum in utrisque locis vix aut nunquam deerunt, studeat necesse est sufficientem stolum destinare, qui illos ab recipiendis alimentis a mare coerceat; et si plurimas contigerit sicut saepe nuntiatur pessimae gentis aduenire ceteruas, facilius illis resistere, diuino munito brachio valeat. Nam iste stratigus Georgius licet solerter inuigilet, et strenue pro suo posse decertare, non tamen sufficiet obuiare, si plures inimicorum naues ex parte qualibet apparuerint, non videlicet nisi pauca prorsus chelandia possidens. Et quia nonnulli Sarracenorum Panormi latrunculi cum sagenis, solatio et refugio iam memoratorum Neapolitanorum freti, per Tyrrhenum mare debachantur oportet ut ad hos capiendos, tuae fraternitatis stolus, sine dilatione mittatur. Isti sunt qui et Calabritanis Sarracenis indefesse stipendia praebent, et hiis qui Panormi sunt, auxilia quotidiana ministrant. Unde si capiantur sagenae, maxima ex parte Sarracenorum, tam Panormi quam Calabriae constriguntur.etc. (Dalje izostavljeno).

Prepisano iz starinskoga rukopisa Erenpertove povjesti Longobardah od Baronia. Annales Eccl. T. X. A. 871 cap. 51—81. Izpravljeno po Pertzu. Monum. Germaniae hist. T. III, str. 525.

Digitized by Google

LXVIII. 873.

Ivan VIII. papa odgovara knezu blatskomu Kocelu na pitanje: što da čini s onimi, koji se bez zakonitoga razloga razpitaju sa svojimi ženami.

Joannes VIII. papa Cozili comiti, de his, qui uxores suas dimiserunt, vel ad alias, illis viuentibus, migrauerunt. — „Porro eos, qui uxores suas dimiserunt, vel illis ad alias viuentibus migrauerunt, nupcias tam diu cum consentaneis eorum excommunicamus, quousque posterioribus remotis, priores penitendo receperint. Sicut enim nupcie a deo, ita diuorcium a diabolo est teste saneto Augustino repertum. Quod enim coniunxit deus, homo non separet. Precipue cum hec pessima consuetudo ex paganorum more remanserit, quorum in talibus non alius, nisi ipse diabolus erat magister et auctor.

Boczek Cod. dipl. Mor. p. 36. s. — Erben Reg. dipl. R. Boh. str. 15 Wattenbach Beiträge str. 49.

LXIX. Oko g. 873

Ivan VIII. papa nagovara hrvatskoga velikoga župana Domogoja neka strogo postupa proti morskim gusarom.

Joannes VIII. Demago [1] duci glorioso.

Praeterea deuotionis tuae studium exhortamur, ut contra marinos latrunculos, qui sub praetextu tui nominis in christicolas debachantur, tanto vehementius accendaris, [2] quanto illorum prauitate famam tui nominis obfuscatam fuisse cognoscis, quoniam licet credi possit, quod te nolente illi nauigantibus insidientur, tamen quia a te comprimi posse dicuntur, nisi eos compesceris, [3] innoxius non habeberis. Scriptum quippe est: qui crimina, cum potest emendare, non corrigit, ipse committit.

Corpus Juris Canonici accademicum. Coloniae 1735. p. 833. Decretum Gratiani secunda Pars Causa XXII. Cap. XII. Mansi. Collectiones Conciliorum T. XVII. p. 243.

LXX. Oko g. 874.

Ulomak pisma pape Ivana VIII. Pavlu biskupu jakinskomu i poslaniku u Panoniju, glede crkve Ilirske u obće, a panonske na pose.

Joannes episcopus commonitorium Paulo episcopo (anconitano) fungenti legatione in Germania et Pannonia. Inter caetera. Non solum inter Italiam, ac terras Hesperiae verum etiam inter totius Illyrici fines, consecrationes, ordinationes et dispositiones apostolica sedes patrare antiquitus consueuit, sicut nonnulla regesta, et conscriptiones synodales, atque ipsarum quoque plurima ecclesiarum, in his positarum demonstrant monimenta. Porro si de annorum nummero quis forte causatur, sciat, quod inter Christianos, et eos, qui unius fidei sunt, numerus certus affixus est. Ceterum ubi paganorum et

[1] Mansi Domasol.
[2] Mansi. accendatur.
[3] Mansi. „compresseris“

Digitized by Google

incredulorum furor in causa est, quantalibet praetereant tempora, iuri non praeiudicat ecclesiarum; quae corporalia nescientes arma, solum dominum et propugnatorem suum, quando placuerit misereri. pacienter expectant. Verum si annorum prolixitas in talibus impedit, ergo deus ipse reprehendendus est, qui post CCCC, et XXX. annos filios Israel de durissima seruitute Pharaonis, et fornace ferrea liberauit. Sed et ipse per se redemptor, qui hominum genus post tot annorum millia de inferni claustris eripuit.

Iz vatikanske knjižnice. Cod. Carth. 4836. str. 143. Mansi XVII. 264. Jaffe. Regesta Pontificum. str. 262.

LXXI. 875.

Ivan VIII. papa nagovara kneza Mutimira neka se vrati pod vlast biskupa panonskoga (Methoda).

Joannes episcopus Montemero Duci Saluinicae . . . . . Admonemus te, ut progenitorum tuorum secutus morem, quantum potes, ad pannoniensium reuerti studeas dioecesim: et quia iam illic, deo gratias, a sede beati Petri apostoli episcopus ordinatus est, ad ipsius pastoralem recurras sollicitudinem.

Iz rukopisa vatikanske knjižnice broj 4886 list. 102.

LXXII. 878. 16. travnja. U Rimu.

Ivan VIII. papa nagovara Mihalja kralja bugarskoga, da nesliedi nauk vjere grčke, nego da se sjedini s crkvom rimskom, ujedno mu javlja da je Sergija Slovjena svrgo sa stolice biskupije beogradske.

Mihaeli regi Vulgarum.

Spiritalibus te visceribus edito gaudebamus, et pro salutatione tua gratias agebamus; sed nunc astutia malignorum decepto, tristamur, et ingemescimus; verentes et pertimescentes, ne si forte Graecos secuti fueritis, cum illi in diuersos haereses et schismata solito more ceciderint, vos quoque cum ipsis in erroris profundo ruatis, et sicut serpens seduxit Euam astucia sua, ita sensus vestri corrumpantur, et excedant a simplicitate, et castitate, quae est in Christo Jesu. Nam te fili, mosaicis rogo verbis, interoga patrem tuum, et annuntiabit tibi, seniores tuos, et dicent tibi, si aliquando Graeci sine hac vel illa haeresi fuerint, et cum non inuenerit eos ab aliqua haeresi aliquando liberos extitisse. Oportet vos eorum fraudes et consortia fugere, ne cum illi errauerint, vos erretis, et cum illi ad blasphemiam versi fuerint, et vos etiam fidei rectae blasphematores inueniamini; nec erit, qui vos postmodum corrigat, vel ab errore reducat, et hoc est, mihi credite, fili karissime, quod dolemus, hoc est unde nocte, et die pro vobis soliciti sumus. Non gloriam ex vobis, vel honorem aut censum procul dubio expectantes, cum vos potius et non vestra quaeramus. Nam non patriae regimen et reipublicae moderamen adipisci cupimus, sed dioceseos eiusdem regionis curam et dispositionem more prisco resumere volumus, ut sollicitudinem, quam universis debemus ecclesiis, tanto pro eadem diocesi solertius exerceamus, quanto ad ordinationem specialius vestram hanc antiquitus pertinuisse non

Digitized by Google

ignoramus. Tantoque pro vestrae salutis custodia instantius vigilare valeamus, quanto, ut confirmet hoc deus, quod operatus est in nobis, enixius nobis optandum est, et districtius a nobis diuinitus exigendum; clarius scimus, si circa instructionem et munitionem vestram desides, quod absit, fuerimus inuenti. Reuertimini ergo ad beatum Petrum apostolorum primum, quem amastis, quem elegistis, quem quaesistis, cuiusque in necessitatibus patrocinium percepistis, et fluenta doctrinae salubriter et conuenienter hausistis, cuiusque vos protectioni cum subiectis omnibus commendastis et tradidistis. Bene quidem currebatis, cum apostolo clamamus. Quis vos fascinauit veritati non obedire? Sed et ipse per se dominus dicit: Nemo mittens manum suam in aratrum et conuersus retrorsum, aptus est in regno coelorum. Non autem dicimus, quod non una sit fides, unum baptisma, unus deus noster, pariter et illorum. Sed quia in eis saepe praesule constantinopolitano vel imperatore aut plerumque utroque facto haereseos, plures qui sub ipsis sunt, adulatione, aut certe timore, illis efficiuntur consimiles, et vae tunc eis est, qui societatem sequuntur eorum. Dic itaque rogo karissime fili, quid faceres tu, vel populus tuus, si tempore pneumatomachi Macedonii constantinopolitani antistitis, quando et impius illic imperabat Constantius, essetis eorum societate fruentes. Nonne, dogma eius contra spiritum sanctum blasphemans cum illis sequeremini. Quod peccatum, attestante domino non remittitur neque hic, neque in futuro. Nonne, si horum pollutam societatem haberetis, et prauam doctrinam nihilominus haberetis, ac per hoc et vos cum illis quasi fasciculi colligati ad comburrendum aeterno igni reseruaremini in die iudicii cruciandi. Credimus autem quod iam vos non lateat, nunquam apostolicam beati Petri sedem ab aliis sedibus reprehensam, cum ipsa alias omnes, et praecipue constantinopolitanam saepissime reprehendens, aut ab errore liberauerit, aut certe in his, qui resipiscere noluerunt, sententiae suae iudicio condemnauerit. Noli ergo sequi Graecos, fili karissime, quia argumentis semper fallacibus student, semper dolosis intenduntur versutiis, ne forte vobis, quod genti contigit Gothorum, contigat, quae cum a paganorum errore cuperet liberari, Christique fidei sociari, (in) episcopum incidit formam pietatis habentem, virtutem autem eius abnegantem; qui eos, dum a paganismo liberat, Arii blasphemiis implicat, sicque illi dum incaute quaerunt errorem fugere, in errorem incidunt; et coecum ducem sequentes, cum illo coeci facti, in Arianae prauitatis praecipitia dilabuntur; et hoc est, unde Graecorum cauenda esse praedicamur consortia. Corrumpuntur enim, ut Paulus apostolus ait, mores bonos colloquia mala. Qui etsi aliquando loquuntur aliquid boni, noli mirari, quia et daemones confitebantur filium dei Sed ipse illos potius tacere praecipiebat, ne qui eos audiret vera praedicantes, sequeretur errantes. Conuertimini igitur ad beatum Petrum apostolorum principem, qui primus cognouit et confessus est filium dei; qui oues dominicas regendas accepit, et ut has ad aeternae pascua vitae introducere posset, et hic legandi soluendique potestatem, et illic reserandi eis claues coelestis regni promeruit. Igitur scitote karissime, si ex hoc ad Graecos, quod auertat dominus, conuersio vestra fuerit, partem vestram diuinitus cum his ponendam, qui primam fidem irritam faciunt, et cum his quorum libenter amplectimini portionem Porro si nos audieritis, et ad sancti Petri gremium redieritis, ut filios vos amantissimos expansis sinibus recipiemus, et exertis brachiis amplectemur, et in visceribus Christi dilectionis semper habebimus. Et si qua sunt sancta, si qua salubria, si qua congrua, vobis et pro vobis offerre atque impendere non cessabimus. Xenium nobis ex vobis transmissum, quodam religiosi habitus, Urso deferente, suscepimus; de quo benignitati vestrae gratias agentes, deum laudabimus, qui te nobis deuote munus oferre docuit, temet ipsum cito totum, ut confidimus, et perfectum

Digitized by Google

daturus. Ceterum gloria vestra sciat Sergium eunuchum, qui cum genere Sclabus esset, et multis prauitatibus irretitus, sacerdotium per surrectionem (surreptionem) optinuit, et post etiam super aliis detectus, et conuictus excessibus, ab episcopo tunc suo depositus fuisse dinoscitur, et post indigne satis a Georgio, qui falso sibi episcopi nomen usurpat, ad episcopatum belogradensem prouectus est, apostolorum principum, et sanctorum canonum auctoritate, etiam nostri esse sententia decreti depositum Quod tam vobis, quam vestrae omnium generalitati canonice patefacimus, ut hi, qui abiiciuntur, ab aliis non recipiantur. Ne, quod non optamus, simili cum eis poena iudicii teneantur astricti. Data XVI. idus mensis Aprilis, indictione XI.

Straga: Missa per Eugenium et Paulum episcopos, mense Aprilis die XVI. indictione XI.

Iz rukopisa vatikanskoga arkiva. Joannis VIII. Epistolae. Ep. 65. str. 80.

LXXIII. 879. 2. svibnja. U Rimu.

Ivan VIII. papa piše Sedeslavu velikomu županu hrvatskomu, neka dostojno primi njegove poslanike za Bugarsku.

Dilecto filio Sedesclauo glorioso comiti Sclauorum.

Quia fama tuae dilectionis, atque bonitatis, et religionis in deum ad nos usque peruenit, confidenter gloriae tuae praecipimus, atque mandamus, ut pro amore sanctorum apostolorum Petri hac Pauli protectorum vestrorum, praesentem legatum, quem ad gentem Vulgarorum dirigimus, saluum atque incolumem venire faciatis usque ad dilectum filium nostrum Michaelem gloriosum regem eorum, et quaecumque ei sunt necessaria ad victum et vestimentum, illi pro dei amore administrate; quia dominus dicit in euangelio: Quamdiu fecistis uni de minoribus istis, michi fecistis. Et apostolus hospitales in innicem sine murmuratione, quia per hanc placuerunt quidam angeli hominibus ospicio susceptis. Agat, fili karissime, de hoc tua dilectio, ut aeternae vitae praemia percipere valeat. Data VI. Nonas Maii, indictione XII.

Iz rukopisa vatikanskog. Epistolae Joannis VIII. Epistola 185. p. 71.

LXXIV. 879. 7. lipnja. U Rimu.

Ivan VIII. papa hvali Branimira velikoga župana hrvatskoga što se je k rimskoj vjeri povratio, želi mu da š njom sve neprijatelje i buntovnike nadvlada, i moli ga zajedno, da dopusti svećeniku svomu Ivanu odnjeti papinsko pismo kralju bugarskomu.

Dilecto filio Branimir.

Relegentes nobilitatis tuae litteras, quas per Johannem venerabilem presbyterum communem fidelem nobis mandasti, quantam fidem et sinceram deuotionem circa ecclesiam sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et circa nos habeas, luce clarius nouimus. Et quia, deo fauente, quasi dilectus filius sancto Petro, et nobis, qui per diuinam gratiam vicem eius tenemus, fidelis in omnibus et obediens esse cupias, humiliter profiteris

Digitized by Google

tuae nobilitati dignas valde gratias his nostri apostolatus litteris agimus, paternoque amore, utpote karissimum filium, ad gremium sanctae sedis apostolicae matris tuae, de cuius videlicet purissimo fonte patres tui melliflua sanctae praedicationis potauere fluenta, redeuntem suscipimus, et spiritalibus amplectimur urnis, atque apostolica volumus benignitate fouere, ut gratiam, et benedictionem sanctorum Petri et Pauli apostolorum principum, et nostram super te habeas diffusam, a visibilibus et invisibilibus hostibus, qui saluti humanae insidiari et impedire non cessant, saluus semper ac securus existas, optatamque de inimicis victoriam facilius possis habere. Nam quanto ipse te deo humiliter subdere, sanctisque ipsius obedire praeceptis studueris, atque ipsius sacerdotibus, et ministris honorem debitum pro amore dei exhibueris; tanto super te omnes inimicos tuos, et rebelles aduersarios, eris procul dubio victor et potens. Et ideo monemus industriam tuam, ut in omnibus tuis actibus dominum semper prae oculis habeas, timeas, et toto diligas corde, quum dicente psalmista, beatus est vir qui timet dominum in mandatisque eius cupit nimis; potens in terra erit semen eius. Et ipse in euangelio. Qui me, inquit, diligit, sermonem meum seruabit, et pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus. Quod cum ita sit, si tuis bonis operibus in praesenti lucentibus, deum glorificaueris, gloria eris sempiterna in futuro sine dubio decoratus: Quum ipse per Moysen hoc se facere testatur, dicens: glorificantes me, glorificabo. Sicut autem nostro praesulatui per iam fatum presbyterum tria suggessisti. Quatenus nostro tibi ore apostolico benediceremus, pro tuae salutis augmento, id ipsum libenter fecimus. Nam in die ascensionis domini inter sacra missarum solempnia, super sacrum altare beati Petri apostoli celebrantes, elebatis sursum manibus, benediximus tibi et omni populo tuo, omnique terrae tuae, ut hic et in aeternum corpore simul et anima saluatus, et principatum terrenum, quem habes, prospere, ac securiter regere possis, et in coelesti regione, post mortem cum deo feliciter gaudeas, et in perpetuum regnes. Et quia hunc ipsum Johannem presbyterum tibi et nobis verum fidelem in omnibus esse cognouimus, dedimus illi nostram apostolicam epistolam deferendam regi Vulgarorum. Ideo petimus, ut pro amore sancti Petri et nostro, cum tua ipse licentia, legationem hanc nostram sine tarditate perficiat. Ut et propter hoc tuae dilectioni multiplices gratias habeamus Data VII. die mensis Junii, indictione XII.

Iz vatikanskoga rukopisa XI. vieka: Epistolae Joannis VIII. Ep. 191 .str. 78.

LXXV. 879. 7. lipnja. U Rimu.

Ivan VIII. papa javlja Teodoziju biskupu ninskomu, kako ga radostno prima natrag u naručje crkve rimske, savjetujući mu zajedno, da od njega posvećenje biskupsko primi.

Theodosio venerabili diacono dilecto et electo sanctae ecclesiae nonensis.

Dilectionis tuae litteris receptis, atque perlectis, deuotionis et fidei tuae sinceritatem, quam circa ecclesiam beati Petri apostoli, et circa nostrum pontificium habes, luce clarius agnouimus. Et quia nostram gratiam, et benedictionem humili prorsus affectu expetere studuisti, valde sumus gauisi; nam et Johannes venerabilis presbyter de vestra parte veniens, multa nobis tuae bonitatis et patientiae viua voce praeconia retulit, quae in sacerdote Christi magnopere sunt habenda. Unde te, quasi dilectum corporis Christi membrum, et spiritalem filium nostri apostolatus ulnis extensis amplectimur, paternoque

Digitized by Google

amore diligimus, atque apostolica semper volamus benignitate fouere. In deo monemus sagacitatem tuam, ne in quamlibet partem aliam declines, et contra sacra venerabilium patrum instituta, episcopatus gratiam recipere quaeras: audiens illam desiderabilem summi iudicis uocem dicentis: Euge serue bone, et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Sed toto corde, totaque voluntate ad gremium sedis apostolicae, unde antecessores tui diuinae legis dogmata melliflua cum sacrae institutionis forma, summique sacerdotii honore sumpserunt, redeas; quatenus et ipse ab apostolica sede, quae caput et magistra est omnium ecclesiarum dei, episcopalem consecrationem per nostrae manus impositionem, Christo annuente, percipias. Quatenus secundum pristinum morem sancti Petri, et nostra semper auctoritate, atque tuitione munitus, populum domini tibi commissum, strenue ac securiter regas, et in conspectu altissimi veniens, venias cum exultatione, portans manipulos tuos; dicereque domino possis, ouanter: Ecce ego et pueri quos mihi dedisti. Et ob hoc cum deo valeas sine fine gaudere. Data die mensis Junii. Indictione XII.

Iz vatikanskoga rukopisa XI. vieka. Epistolae Johannis VIII. Epistola 192. p. 74.

LXXVI. 879. 7. lipnja. U Rimu.

Ivan VIII. papa javlja narodu hrvatskomu veliko svoje veselje što se je povratio k crkvi rimskoj, i nagovara ga da joj vjeran ostane.

Omnibus venerabilibus sacerdotibus et universo populo.

Cum literis principis vestri Branimir, quas nobis per venerabilem presbyterum Joannem direxit, legeremus, non solum illius deuotionem, sed etiam fidei vestrae sinceritatem, et dilectionem quam circa sanctum Petrum apostolorum principem, et circa nos habetis, cognouimus. Et quia, velut charissimi filii ad sanctam romanam ecclesiam, unde parentes vestros melliflua sanctae praedicationis dogmata suscepisse agnoscitis, toto animo totaque voluntate, redire cupiatis, nostram apostolicam gratiam, et benedictionem habere magnopere desiderantes, magna sumus repleti laetitia. Et ideo brachiis extensis vos amplectimur, paternoque amore recipimus, et apostolica volumus semper benignitate fouere, si vos hanc voluntatem, ac sponsionem vestram, usque finem sinceriter habueritis, et fideliter tenueritis, quia dicente domino: qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit, et apostolo id ipsum dicente: participes enim Christi facti estis, si tamen initium fidei usque ad finem firmum retineatis. Quapropter estote fideles deo, et sancto Petro, sicut mandastis, usque ad mortem, et accipietis coronam vitae, quam repromisit deus diligentibus se. Nos enim sacris orationibus nostris memoriam vestri coram domino assidue facientes, manibus sursum ad dominum eleuatis, omnipotenti deo, vos una cum dilecto filio nostro, principe vestro commendamus, et omni benedictioni spiritali vobis benedicimus in Christo Jesu domino nostro; ut hic et in aeternum corpore simul et anima benedicti existatis, et in perpetuum domino gaudeatis. Data VII. die mensis Junii indictione XII.

Labbé. Collectio S. Conciliorum. XII. p. 118. Farlati. T. IV. p. 208. Mansi XVII. p. 128.

Digitized by Google

LXXVII. 879. 10. lipnja. U Rimu.

Ivan VIII. papa nagovara biskupe i stanovnike gradovah u Dalmaciji neka se povrate k crkvi rimskoj.

Reuerentissimis et sanctissimis episcopis Vitali Jadransi, Dominico Absarensi, ceterisque episcopis dalmatinis, seu Johanni archipresbytero sanctae sedis salonitanae, omnibusque sacerdotibus et senioribus populi habitatoribus spalatensis ciuitatis, atque zadarensis, ceterorumque ciuitatum. Pastorali solicitudine moti, vos quasi oues dominicas nobis beato Petro apostolorum principe commissas dicente domino: Si diligis me Simon Petre, pasce oues meas; licet pro assidua gentium persecutione nunc usque impediti, his modo apostolatus nostri litteris visitare curauimus, admonentes fraternitatem vestram, ut more praecessorum vestrorum, ad sedem beati Petri apostoli quae caput et magistra est omnium ecclesiarum dei, et ad nos, qui ei diuinitus praesidemus, toto animo libentique voluntate reuerti studeatis; quatenus inde summi honorem sacerdotii, et totius institutionis ecclesiasticae formam sumatis, unde parentes ac praecessores vestros melliflua sanctae praedicationis et doctrinae apostolicae potasse fluenta recolitis. Reminisci namque debetis, quanta eosdem praecessores vestros prospera euidentissime comitabantur, quando ad limina Petri, coelestis regni clauigeri, deuoto pectore, quasi proprii filii confluebant; et quanta postmodum nunc usque sustinueritis aduersa, cum ab ea, vos quasi alienos separare non dubitastis. Quapropter vos plurimum diligentes, non ea quae vestra, sed vos quaerentes, paterna benignitate monemus, atque hortamur, ut sicut diximus, ad gremium sanctae romanae matris vestrae redire ouanter attendatis; ut electus a vobis canonice archiepiscopus, una cum vestro omnium consensu et voluntate, ad nos veniens, gratiam episcopalis consecrationis, sanctumque pallium a nobis more pristino incunctanter percipiat, ut gratiam et benedictionem sancti Petri, ac nostram habentes, a malis omnibus liberi, et bonis uniuersis repleti, et hic in praesenti saeculo gaudeatis, et in futuro coram domino sine fine proul dubio exultetis. Porro si aliquid de parte Graecorum vel Sclauorum super vestra ad nos reuersione, vel consecratione, aut de pallii perceptione dubitatis; scitote pro certo, quoniam nos secundum sanctorum patrum, decessorumque nostrorum pontificum statuta vos adiuuare auctoritate curabimus. Quod si forte hanc nostram apostolicam admonitionem, imo canonicam praeceptionem pro nichilo ducentes, ad sedem apostolicam romanae ecclesiae redire et inde secundum antiquam normam consecrationem episcopalem, sacrumque pallium recipere contempseritis, omni ecclesiastica vos communione scitote penitus excommunicandos. Interim tamen auctoritate dei, et sancti Petri vobis praecipimus, ut non habeatis licentiam aliunde consecrationem palliumque recipere. Nam si feceritis, quasi transgressores et inobedientes vos sine dubio iudicabimus. Hanc autem nostri apostolatus epistolam fraternitati vestrae per hunc praesentem Johannem venerabilem presbyterum fidelem familiarem nostrum direximus, cui scilicet aliqua iniunximus vobis verbotenus referenda, et ideo illi omnia, quae de parte nostra dixerit vobis, credere nullatenus dubitetis. Ipsamque epistolam ut ad omnium vestrum notitiam ferat, bulla nostra iussimus in calce signari. Data X. die mensis Junii, indictione XII.

Iz vatikanskog rukopisa XI. vieka. Epistolae Johannis VIII. Epist. 197. str. 75.

Digitized by Google

LXXVIII. 879. 14. lipnja. U Rimu.

Ivan VIII. papa javlja Svatopluku, kako je čuo da njegov nadbiskup Metodio vjeru kršćansku neuči po nauku rimskom, i da ga je zato preda se pozvao u Rim.

Zvuenlapu de Marauna.

Scire vos volumus, quia nos, qui per dei gratiam, beati Petri apostolorum principis vicem tenemus, pio amore vos, quasi karissimos filios amplectimur, et paterna dilectione amanus; nostrisque assiduis precibus vos omnes Ihesu Christo domino commendamus. Orantes semper pro vobis, ut deus omnipotens, qui corda vestra inluminauit, et ad viam veritatis perduxit, in bonis operibus confirmet, et usque ad finem in recta fide, bonaque actione decoratos vos, atque incolumes dignetur perducere. Quod cum, sicut Johanne presbytero vestro, quem nobis misistis, referente didicimus, in recta fide dubitetis. Monemus dilectionem vestram, ut sic teneatis, sic credatis, sicut sancta romana ecclesia ab ipso apostolorum principe didicit, tenuit, et usque ad finem seculorum tenebit. Atque per totum mundum cotidie sanctae fidei verba, rectaeque praedicationis semina mittit. Et sicut antecessores nostros, sanctae videlicet sedis apostolicae praesules, parentes vestros, ab initio docuise cognoscitis. Si autem aliquis vobis, vel episcopus vester, vel quilibet sacerdos aliter adnunciare, aut praedicare praesumpserit, zelo dei accensi omnes unos animo, unaque voluntate doctrinam falsam abicite, stantes et tenentes traditionem sedis apostolicae. Quia vero audiuimus, quia Methodius, vester archiepiscopus, ab antecessore nostro Adriano scilicet papa ordinatus, vobisque directus, aliter doceat, quam coram sede apostolica se credere verbis et litteris professus est, valde miramur. Tamen propter hoc direximus illi, ut absque omni occasione ad nos venire procuret. Quatenus ex ore eius audiamus, utrum sic teneat, et credat, sicut promisit, aut non. Data XVIII. kalendas Julii. Indictione XII.

Iz vatikanskoga rukopisa XI. vieka. Epistolae Jo. VIII. Epist. 201. str. 77.

LXXIX. 879. 14. lipnja. U Rimu.

Ivan VIII. papa zabranjuje upotriebljivanje jezika slovjenskoga u crkvi, i poziva sv. Metoda u Rim.

Reuerentissimo Methodio, archiepiscopo pannoniensis ecclesiae.

Praedicationis tuae doctrinis populum domini tibi quasi spiritali pastori commissum saluare instruereque cum debeas; audiuiuimus quod non ea quae sancta romana ecclesia ab ipso apostolorum principe didicit, et cottidie praedicat, tu docendo doceas, et ipsum populum in errorem mittas. Unde bis apostolatus nostri litteris tibi iubemus, ut omni occasione postposita, ad nos de praesenti venire procures, ut ex ore tuo audiamus et cognoscamus, utrum sic teneas, et sic praedices, sicut verbis et litteris te sanctae romanae ecclesiae credere promisisti, aut non, ut veraciter cognoscamus doctrinam tuam. Audiuimus etiam, quod missas cantes in barbara, hoc est in sclauina lingua. Unde iam litteris nostris per Paulum episcopum anconitanum tibi directis prohibuimus, ne in ea lingua

Digitized by Google

sacra missarum solempnia celebrares; sed vel in latina vel in graecea lingua, sicut ecclesia dei toto terrarum orbe diffusa, et in omnibus gentibus dilatata cantat. Praedicare vero aut sermonem in populo facere tibi licet, quum psalmista omnes commonet dominum gentes laudare, et apostolus, omnis inquit lingua confiteatur, quia dominus Jhesus in gloria est dei patris. Data XVIII. kalendas Julii indictione XII.

Iz vatikanskoga rukopisa XI. vieka, kako gore. Epist. 201. str. 77.

LXXX. 880. mjeseca lipnja. U Rimu.

Ivan VIII. papa javlja Svatopluku kralju moravskomu da Metoga iz Rimo natrug na navbiskupsku stolicu pošilja i da je dozvoljeno slovjenskim jezikom služiti se u crkvi pri službi božjoj.

Dilecto filio Sfentopulcho glorioso comiti.

Industriae tuae notum esse volumus, quoniam confratre nostro Methodio reuerentissimo archiepiscopo sanctae ecclesiae marahensis, una cum Semisisno fideli tuo, ad limina sanctorum apostolorum Petri et Pauli, nostramque pontificalem praesentiam veniente atque sermone lucifluo referente, didicimus tuae deuotionis sinceritatem, et totius populi tui desiderium, quod circa sedem apostolicam et nostram paternitatem habetis. Nam diuina gratia inspirante, contemptis aliis saeculi huius principibus, beatum Petrum apostolici ordinis principem, vicariumque, illius habere patronum ac in omnibus adiutorem et defensorem pariter cum nobilibus viris fidelibus tuis, et cum omni populo terrae tuae amore fidelissimo eligisti, et usque ad finem sub ipsius et vicarii eius defensione colla summittens, pio affectu cupis, auxiliante domino, utpote filius deuotissimus permanere. Pro qua scilicet tanta fide et deuotione tua et populi tui, apostolatus nostri ulnis extensis, te quasi unicum filium amore ingenti amplectimur, et cum omnibus fidelibus tuis paternitatis nostrae gremio, veluti oues domini nobis commissas, recipimus, vitaeque pabulo clementer nutrire optamus, atque nostris assiduis precibus omnipotenti te domino commendare studemus. Quatenus sanctorum apostolorum suffragantibus meritis, et in hoc saeculo aduersa omnia superare, et in coelesti postmodum regione cum Christo domino nostro valeas triumphare. Igitur hunc Methodium venerabilem archiepiscopum vestrum interrogauimus coram positis fratribus nostris episcopis, si orthodoxae fidei symbolum ita crederet. Et inter sacra missarum solempnia caneret, sicuti sanctam romanam ecclesiam tenere, et in sanctis sex uniuersalibus synodis a sanctis patribus secundum euangelicam Christi dei nostri auctoritatem promulgatum atque traditum constat. Ille autem professus est, se iuxta euangelicam et apostolicam doctrinam, sicuti sancta romana ecclesia docet, et a patribus traditum est, tenere et psallere. Nos autem illum in omnibus ecclesiasticis doctrinis et utilitatibus orthodoxum et proficuum esse reperientes, vobis iterum ad regendam commissam sibi ecclesiam dei remisimus. Quem veluti pastorem proprium, ut digno honore et reuerentia, laetaque mente recipiatis, iubemus, quia nostrae apostolicae auctoritatis praecepto eius archiepiscopatus ut et priuilegium confirmauimus, et in perpetuum, deo inuante, firmum manere statuimus, sicuti antecessorum nostrorum auctoritate omnium ecclesiarum dei iura et priuilegia statuta et firmata consistunt. Ita sane, ut iuxta canonicam traditionem omnium negotiorum ecclesiasticorum curam habeat ipse, et ea

Digitized by Google

velut deo contemplante dispenset. Nam populus domini illi commissus est, et pro animabus eorum hic redditurus erit rationem. Ipsum quoque presbyterum nomine Uuichinus (sic) quem nobis direxisti electum episcopum consecrauimus sanctae ecclesiae nitrensis, quem suo archiepiscopo in omnibus obedientem, sicuti sancti canones docent, esse iubemus. Et volumus, ut pariter cum ipsius archiepiscopi consensu et prouidentia, alterum nobic apto tempore utilem presbyterum vel diaconum dirigas, quem similiter in alia ecclesia, in qua episcopalem cathedram noueris esse necessariam, ordinemus esse episcopum; ut cum his duobus a nobis ordinatis episcopis, praefatus archiepiscopus vester, iuxta decretum apostolicum per alia loca in quibus episcopi honorifice debent et possent existere, postmodum valeat ordinare. Presbyteros vero, diaconos, seu cuiuscunque ordinis clericos, siue Sclauos, siue cuiuslibet gentis, qui intra prouinciae tuae fines existunt, praecipimus esse subiectos et obedientes, in omnibus iam dicto confratri nostro archiepiscopo vestro, ut nichil omnino praeter eius conscientiam agant. Quod si contumaces et inobedientes existentes scandalum aliquod, aut schisma facere praesumpserint, et post primam et secundam ammonitionem se minime correxerint, quasi zizaniorum seminatores ab ecclesiis et finibus vestris auctoritate nostra praecipimus esse procul abiciendos, secundum auctoritatem capitulorum, quae illi dedimus, vobis direximus. Litteras denique sclaviniscas a Constantino quondam philosopho repertas, quibus deo laudes debite resonent iure laudamus. Et (ut) in eadem lingua Christi domini nostri praeconia et opera enarrentur, iubemus. Neque enim tribus tantum sed omnibus linguis, dominum laudare auctoritate sacra monemur, quae praecepit dicens: Laudate dominum omnes gentes, et collaudate eum omnes populi. Et apostoli repleti spiritu sancto locuti sunt omnibus linguis magnalia dei. Hinc et Paulus coelestis quoque tuba insonat, monens: Omnis lingua confiteatur quia dominus noster Jhesus Christus in gloria est dei patris. De quibus etiam linguis in prima ad Corinthios epistola satis et manifeste nos ammonet, quatenus linguis loquentes ecclesiam dei aedificemus. Nec sane fidei vel doctrinae aliquid obstat, siue missas in eadem sclauinica lingua canere, siue sacrum euangelium, vel lectiones diuinas noui et veteris testamenti bene translatas et interpretantes legere, aut alia horarum officia omnia psallere. Quoniam qui fecit tres linguas principales, hebraeam scilicet, graecam et latinam, ipse creauit et alias omnes ad laudem et gloriam suam. Jubemus tamen, ut in omnibus ecclesiis terrae vestrae propter maiorem honorificentiam euangelium latine legatur, et postmodum sclauinica lingua translatum in auribus populi, latina verba non intelligentis, adnuntietur. Sicut in quibusdam ecclesiis fieri videtur. Et si tibi et iudicibus tuis placet, missas latina linqua magis audire, praecipimus, ut latine missarum tibi solemnia celebrentur. Data mense Junii indictione XIII.

Iz vatikanskoga rukopisa XI. vieka: Epistolae Joannis VIII. Ep. 257 .str. 99.

LXXXI. 880. mjeseca studena.

Ivan VIII. papa nagovara Branimira velikog župana i sav narod hrvatski, da ostane vjeran rimskoj crkvi, zajedno nalaže da pošalje u Rim svoje poslanike.

Excellentissimo viro Barnimero, glorioso comiti, et dilecto filio nostro atque omnibus religiosis sacerdotibus et honorabilibus iudicibus cunctoque populo pax et gratia a domino Jhesu Christo.

Audita per Theodosium, venerabilem episcopum vestrum, fide et deuotione, quam circa sedem beati Petri apostoli et nostri pontificii vos habere cognoscimus. Immensas

Digitized by Google

deo gratias referentes, magno gaudio sumus repleti, qui vos nunc ad tantam gratiam perducere, et inter oues suas connumerare dignatus est, secundum quod dominus ipsi principi apostolorum commisit dicens: Si diligis me, Simon Petre, pasce oues meas. Unde vestram fidelitatem, et christianissimam deuotionem, his nostris apostolicis litteris ammonemus et exhortamur, ut sicut diuina inspiratione agere caepistis, usque ad finem perficere, et obseruare non praetermittatis. Quatenus sub ala et regimine atque defensione beati Petri apostoli et nostra, toto conamine vos subdere, atque in eius seruitio perseuerare, quasi dilecti filii, procurastis; apertius hoc ostendatis, atque impleatis, ut dominus in euangelio dicit: Sic luceant opera vestra coram hominibus, ut videant bona opera vestra, et glorificent patrem vestrum, qui in caelis est. Et ut ita hoc per orbem terrarum vestrae sponsionis diffametur, ut auxiliante domino, et sanctorum apostolorum suffragantibus meritis, ea quae saluti et utilitati omnium vestrum proficua sunt, possimus ad honorem et exaltationem sanctae sedis apostolicae incunctanter perficere, sicut nomine vestro scripta nobis mandastis, ita in libro caelesti scripta vobis permaneant. Quapropter mandamus, ut reuertente ad vos dilecto episcopo vestro, idoneos legatos vestros praesentaliter ad nos dirigere non praetermittatis. Qui pro parte omnium vestrum nos et sedem apostolicam certificant de his quae mandastis, ut et nos missum nostrum dirigamus ad vos. Quibus secundum morem et consuetudinem ecclesiae nostrae, uniuersus populus vester fidelitatem promittat. Interim monemus ut constantes permaneatis; quoniam scriptum est. Melius est: votum non vouere, quam post votum promissa non implere. Spiritus domini qui orbem terrae repleuit, repleat vestrum cor omni pace et gaudio in Christo Jhesu domino nostro.

Iz vatikanskoga rukopisa XI. vieka. Epistolae Johannis VIII. Epistola 297. str. 116.

LXXXII. 881. 23. ožujka. U Rimu.

Ivan VIII. papa piše Metodu nadbiskupu panonskih Slovjenah, kako se veseli tomu, što kriepko brani vjeru rimsku, i tješi ga radi progonah koje podnositi mora.

Methodio archiepiscopo pro fide.

Pastoralis sollicitudinis tuae curam, quam in lucrandis animabus fidelium domino deo nostro exhibes, approbantes, et orthodoxae fidei te cultorem strenuum existere, contemplantes, nimis in eodem domino iocundamur, et ei immensas laudes et gratias agere non cessamus. Qui te magis ac magis in suis mandatis accendat, et ad sanctae suae ecclesiae profectum ab omnibus aduersitatibus clementer eripiat. Verum auditis per tuas litteras variis casibus, vel euentibus tuis, quanta compassione tibi condoluerimus, ex hoc aduertere poteris, in quo te coram nobis positum, sanctae romanae ecclesiae doctrinam iuxta sanctorum patrum probabilem traditionem, sequi debere monuimus, et tam symbolum, quam rectam fidem a te docendam et praedicandam subdidimus. Nostrisque apostolicis litteris glorioso principi Sphentopulcho, quas ei asseris fuisse delatas, hoc ipsum significauimus, et neque aliae litterae nostrae ad eum directae sunt, neque episcopo illi palam vel secreto aliud faciendum iniunximus, et aliud a te peragendum decreuimus. Quanto minus credendum est, ut sacramentum hab eodem episcopo exhigeremus, quem saltem leui sermone super hoc negotio allocuti non fuimus. Ideoque cesset ista dubietas, et deo

Digitized by Google

operante, sicut euangelica et apostolica se habet doctrina orthodoxae fidei cultum, fidelibus cunctis inculca; ut de labore tui certaminis domino Jhesu Christo fructum afferas abundantem, et gratia eius remuneratus mercedem recipias competentem. Ceterum de aliis temptationibus, quas diuerso modo perpessus es, noli tristari, quin potius hoc secundum apostolum omne gaudium prorsus exhistima. Quia si deus pro te, nemo esse poterit contra te, tamen cum deo duce reuersus fueris, quicquid inhormiter aduersum est commissum, quicquid iam dictus episcopus contra suum ministerium in te exercuit, utramque audientiam coram nobis discussam, adiuuante domino, legitimo fini trademus, et illius pertinaciam iudicii nostri sententia corripere non intermittemus. Data X. kalendas Aprilis, indictione XIIII.

Iz vatikanskog rukopisa XI. vieka. Epistolae Johannis VIII. Epist. 278. str. 110.

LXXXIII. oko g. 884.

Kundbat djakon zamjenjuje svoj posjed kod Plesa, uz rieku Solu i Veliku ležeći, sa zemljama Ambricija biskupa, ležećima uz ricku Rabu, koje zemlje darova pokojni knezKocel samostanu sv. Emerama.

Comperiat, immo etiam liquido plurimum industria fidelium quorumcumque auribus, per praesentem cartulam subsequens traditio et complacitatio manifestetur, qualiter diaconus quidam venerabilis nomine Cundbato, pro remedio animae suae cogitauit. Sperauit namque, quod et omnino credendum est, si de rebus terrenis sanctas dei ecclesias ditaret, ut inde sibi corporalis cura ac animae salus aeterna amplificaretur. Quapropter ergo diuino cogitatu instinctus, tradidit proprietatem suam, quam habuit ad Quartinaha, iuxta Bilisaseo, ad sanctum dei martyrem Emmerammum, domino suo Arnolfo filio regali permittente, a quo eam in possessionem accepit. Tradita est autem praedicta proprietas ab eodem venerabili Cundbatone pro domino suo Arnolfo, et pro se, in ipsam aram sancti Emmerammi, in manum videlicet Ambrichonis reuerentissimi praesulis et aduocati eius Gundberti, id est ecclesiam sancti Joannis euangelistae, cum omnibus pertinentiis et adiacentiis suis, cum curte et parochia, et cum omnibus illuc concessis mancipiis, agris cultis, et incultis, pratis, pascuis, siluis, decimis, aquis, aquarumque decursibus, locis illis traditis, id est ad fluuium Salam, quod Ruoperth iam olim in beneficium habuit, et ad Velih, ceterisque omnibus mobilibus et immobilibus. Et contra vero praefatus Gundpertus aduocatus, consentiente domino suo episcopo, tradidit de rebus sancti Emmerammi ante nominato Cundbatoni venerabili diacono, quod Chezil dux iam quondam pro remedio animae suae ad praedictum sanctum condonauit, iuxta amnem, qui dicitur Raba, ea scilicet ratione, quatenus idem Cundbato ambas res illas firmiter atque utiliter possideat, usque ad obitum suum. Post vero integriter cuncta ad saepe iam dictum dei sanctum redigantur et restituantur. Et ut haec auctoritas traditionis firmior habeatur, subnotati testes per aures trahuntur: Polo, Jacob, Reginhoh, Salomon, Eckirih, Hadamar, Auo, Fasmot, Gotaperht, Irmperht, Heripold, Unlaz, Pernhart, Herrant, Engilscalh, Erchanpercht, Reginhart, Strupo, Hungis, Ambricho, Liutperht, Sigihart, Vuicker, Patto. Item Auo, Suuitker, Gammo, Adalrich, Salacho. Insuper etiam iuxta ipsam aram praedicti sancti ille episcopus eidem Cundbatoni licentiam concessit, ut mancipia sancti Emmerammi, quae ultra Rabam fuga lapsa sunt, inquirat et capiat, et in easdem res ecclesiae constituat, ut post obitum suum, sicut superdiximus, cuncta emeliorata ad sanctum dei martyrem Emmerammum reuertantur.

Fejer Codex Dipl. R. H. VII. vol. 1. str. 80. Pez. Thes. I. III. pag. 217.

Digitized by Google

LXXXIV. 890. 20. studena. U Matahovi.

Arnulfo kralj njemački, daruje crkvi solnogradskoj njeka panonska miesta uz Muru, Dravu i Rabu.

In nomine sanctae et indiuiduae trinitatis. Arnolfus diuina fauente gratia rex. Oportet igitur nos, qui diuino sumus munere quodammodo prae ceteris mortalibus sublimati, eius in omnibns parere praeceptis, cuius clemencia praelati sumus, atque cuius praecellimus munere; loca utique sibi dicata per peticiones fidelium nostrorum nostro releuari iuuamine, atque regali tutamine, quoniam hoc nobis et ad mortalem vitam temporaliter transigendam, et ad eternam feliciter obtinendam, profuturum liquido credimus. Quapropter comperiat omnium nostrorum fidelium, praesencium scilicet et futurorum solercia, qualiter quidam venerabilis archiepiscopus noster Diotmarus, veniens in procerum nostrorum praesenciam, postulauit serenitatem nostram, ut ob mercedis nostrae augmentum, quasdam res proprietatis nostrae, ad sanctam ecclesiam iuuauiensem, quae est constructa in honore sancti Petri, et sancti Rodberti confessoris Christi, ubi corporaliter repuiescit, et ipse predictus venerabilis archiepiscopus praeest, in proprium iure perpetuo permanendum concedissemus. Cuius peticioni ob amorem domini nostri Ihesu Christi, seu ob remedium animarum antecessorum nostrorum, ac beatae memoriae domni ac genitoris nostri, nostraeque mercedis augmentum, libenti animo assensum praebentes, decreuimus ita fieri. Tradimus itaque atque firmamus ad praedictum monasterium sancti Petri et sancti Rodberti, primitus castellum sanctae Erndrudis, cum omnibus iuste atque legaliter ad eundem castellum pertinentibus, cum venacionibus, curtibus, piscacionibus. Id est ab ecclesia sancti Martini, quae respicit contra monticulum, qui vulgo Nochstein nuncupatur, sursum ex utraque parte fluminis Luaris nominato, usque in riuolum Quartinespach, et Retilinstein, et maiorem Meddicham, fluuiumque Uuitigobbam, et usque ad rupem Uuibbnebogala. Insuper tradimus atque firmamus sancto Maximiliano ad Luare fluuio, usque dum Duntha in aquilonari parte fluit in preadictum flumen, atque riuulus Gastuna, australi parte. Insuper etiam firmamus ad praefatum monasterium iuuauensem forestem, a termino qui in Pisoncia incipit, hoc est de riuulo Erilipach usque ad acutum montem, qui diutisce Uuassinperch dicitur, prope Iscalam, in illo loco, ubi terminus forestis Rapotoni comitis se ab isto disiungit. Et in aquilonari parte de riuulo Tinnilinpach usque ad summitatem montis Ciruancus nominati, et cum iam dicto monte Uuassinperch usque ad praefatum monticulum Nochstein, illa montana omnia, quae in potestate antecessorum nostrorum fuerunt, et nostra, ad iam dictum monasterium firmamus. Curtem quoque ad Piscofesdorf, cum omnibus iuste ad eandem curtem pertinentibus, atque piscationem in lacu Atarseo vocitato, sine alicuius hominis contradictione, illos quondam praedictos XII priuatos tractus, sicut dominicalis terra se ad Poumgartin ipso lacu adiungit, sine alia communi piscacione in Atarseo, ad Atarhof pertinenti, de potestate nostra firmamus; etiam istas curtes in proprium, quae antea inibi beneficium fuerunt, siue ex parte antecessorum nostrorum vel nostra, siue ex alterius cuiuslibet parte ibi antea inbeneficiata fuissent. Quarum haec sunt nomina: ad Scafarafeld curtem et ecclesiam cum decima, et sicut ille terminus in australi parte incipit, qui Vvagreini dicitur, ultra Ipsam, et in occidentali usque dum ducitur, ubi Urala se dimittit in praefatum amnem. Et quicquid in origentali parte iam dicti fluminis habere videmur, per totum tradimus ad praedictum monasterium, exceptis duobus piscatoribus, cum eorum ruribus in aquilonari parte. Ad

Digitized by Google

Magilicham terciam partem ciuitatis, et sicut ille terminus se disiungit, de illis rebus in occidentali parte, quas quondam ad sanctum Emmeramum antecessores nostri tradiderunt, totum in termino origentalis ad praefatum monasterium tradimus, exceptis hobis tribus. Ad Arnesdorf, id est ad Uuachauuam, quicquid ibi habuimus cum vineis et saginacione et monte querceato, pratisque inter ipsum querceatum montem sitis, et inter siluam Paltam, vel quicquid in ipsis siluis habuimus, totum in usum praedicti monasterii concedimus. Ad Cruncita, quicquid superfuit hobis V. quas fideli nostro dedimus Dietrico, hoc sunt hobas L. Ad Liubinam, ad Holunpurch terciam partem ciuitatis cum vineis XXX et hobis XV sine curtili terra. Ad Treisimam ciuitatem et ecclesiam sancti Martini cum decima, et sursum in australi atque origentali parte fluminis Treisima usque ad Potilinesprunnin et sicut Dietrichespach fluit contra duos aceruos, qui in origentali parte campi positi sunt. Et exinde usque Danubium in illum locum qui Tripoliza dicitur, et ita sursum prope idem Danubium, cum agris, pratis cultis et incultis, auuis, locis piscacionum, quae diutisce Arichsteti vocantur, et ita sursum usque ad illam marcham, quae inter Treisimam et Holunpurch utrasque res discernendo diuidit. Ad Penninuuanc quicquid ibi habuimus. Ad aecclesiam Anzonis. Ad Uuitinesperch quicquid ibi habuimus, excepto quod Mosogouuoni dabamus propter fidele seruicium, hoc est hobas C. Ad aecclesiam Ellodis, aecclesiam Minigonis presbyteri. Ad Guntpoldesdorf quicquid ibi habuimus. Ad Rapam, ad Sabariam ciuitatem, et aecclesiam cum decima et theloneis, vineis, agris, pratis, pascuis, forestibus, montibus, cunctisque ad eandem ciuitatem iuste et legitime pertinentibus. Ad siccam Sabariam, ad Peininchaha ad Mosapurch abbaciam, ubi sanctus Adrianus martyr Christi requiescit, quam antecessores nostri ad iam dictum monasterium tradiderunt, et nos firmamus, ac nostra ex parte augmentamus. Nonam quoque de omnibus nostris curtibus, inibi cum theloneo in ciuitate et piscina adicimus. Ad Salapuigin curtem cum CCC mansis et totidem vineis habuimus. Aecclesiam ad Quartinaha, aecclesiam ad Gensi [1], ad V aecclesias, cum theloneis et vineis, forestibus, et cum omnibus, quae antecessoribus nostris antea beneficiata fuissent, firmamus in proprium. Ad Ruginesfeld quicquid ibi habuimus. Ad Durnauua aecclesiam, quae est constructa in honore sancti Ruotberti ceterorumque sanctorum quamplurimorum martyrum, cum monte Parauuoz nominato, cum vineis, agris, pratis, siluis et cum omnibus quae ibi videmur habere, circa montem sitis. Ad Pettouiam aecclesiam cum decima, et duas partes ciuitatis, cum bannis, theloneis, et ponte, quae ab antecessoribus nostris illo tradita fuerunt; et ex parte nostra addimus terciam partem ciuitatis, quae proprietas Carantani fuit, illique diiudicatum est, eo quia reus magestatis nostrae criminatus est constare, exceptis subnotatis rebus, quas uxori illius propter fidele seruitium concessimus, id est in in superiori ciuitate, in origentali parte ciuitatis ipsius curtilem locum, ubi noua aecclesia incepta est, atque in inferiori ciuitate, in occidentali parte ciuitatis ipsius, illa curtilia loca, quae in potestate tunc habuit, cum hobis C. et vineis X. in Zistanesfeld ubi numquam antecessores nostri alicui quicquam dederunt, propter fidele seruicium praenominati archiepiscopi tribuimus ad praefatum monasterium, sicut acerui duo prope Trauum positi sunt, ex summitate terminis qui Uuagreini [1] dicitur, et ita sicut ille Uuagreini tendit usque dum Treuuina fluit in amnem Trauum, Ad Sulpam, ciuitatem Zuip vocatam, cum omnibus iuste ad eandem ciuitatem pertinentibus, cum quercetis et campis, sicut illa fossa, quae incipit de Muora et tendit usque ad Luon-

[1] U listini 861. ad. Kensi.
[2] Va krajini? — in termino.

Digitized by Google

znizam et ut Luonzniza et Sulpa de alpibus fluunt, quicquid inter has duas amnes habemus, totum ad praedictum monasterium concedimus, et forestum Susel cum panno, sicut in potestate antecessorum nostrorum fuit, et nostra. Venationemque in dulcis vallibus, quam populus cum sacramentis in potestatem nostram adfirmauit, id est: epdomadas III antea aequinoctium autumnale, ac postea usque in natalem sancti Martini, ad venandos ursos et apres. Ad Lumnicham iuxta Rapam quicquid ibi habuimus, ad Nezilinpach, ad Sabnizam aecclesiam et curtem cum mansis L. Item ad Rapam, Tudleipin, ad Labantum aecclesiam sancti Andreae, uti antecessores nostros ad iam dictum monasterium firmauerunt, cum decima ut ibi consuetudo est, et de curtibus nostris adicimus decimam, ut in sacris codicibus habetur, nec non et saginacionem in omni Labanta valle, excepto monte Forest nominato, propter venationem nostram. Ligna quoque seccanda ad ecclesiam et ad aliud seruitium episcopi tam in ipso monte, quam in aliis omnibus montibus concedimus, et unam fossam ruderis in monte Gamanara semper per totum annum habendam. Ad Curcizam beneficium Engilbaldi. Ad Carantanam aecclesiam sanctae Mariae cum decima sicut aecclesiasticus praecipit ordo de curtibus nostris, id est de Caranana ciuitate aliisque curtibus ad eandem ciuitatem pertinentibus, id est Trahof, Grauindorf, Curnuz, ibique ad Curnuz operarios seruos II. in monte cum hobis illorum, ligna secanda in ipso monte, sine contradictione ministrorum nostrorum, cum saginacione. Trebina, Astaruuiza, Chrapuchfeld, Vitrino, Friesach, Curca, Grazluppa, Lungouui, Sublich, Tiufinpach, Chatissa, Pelissa, Chubenza, Undrima, Linta, Lieznicha, Prucca, Muoriza, Liubina. Ad Strazzinalam duo loca. Ea videlicet racione, ut ab hodierna die et deinceps praedictae res ad praedictam casam sancti Petri et sancti Routberti, ubi eciam ipse corpore requiescit, iure perpetuo permaneant, absque alicuius contradictione. Nec ullus successor noster, aut dux, vel comes, siue vicarius, seu qualibet ulla vicaria potestas, de praedictis rebus, quas praenominauimus, potestatem habeat inde quippiam abstrahere, sed per hoc nostrae auctoritatis praeceptum, sicut praediximus, ad praedictum locum sancti Petri et sancti Routberti, ubi eciam corpore requiescit in Salzpurch ciuitate, absque alicuius molestia vel inquietudine sint. Et ut haec auctoritas largicionis ac confirmacionis nostra firmior habeatur, et per futura tempora a fidelibus nostris verius credatur, et diligencius obseruetur, manu propria nostra subter eam firmauimus, et anuli nostri impressione assignari iussimus.

Signum domni Arnolfi serenissimi imperatoris. (Sliedi velika voščena pečat dobro sačuvana).

Hebarhardus notarius ad vicem Grimaldi archicapellani recognoui et subscripsi. Data XII. kal. Decembris, anno Christi incarnationis — — — — — — domni Arnolfi serenissimi (bliedo) in origentali Francia regnante. Iudictione VIIII. (VI). Actum Mattahhouua villa regia, in dei nomine feliciter. Amen.

Izvornik na velikoj pergameni u c. kr. dvorskom arkivu u Beču. Salzburg. Kas. 306. L. 4.
Tu ima i starinski prepis na pergameni, s naznačenom pogriešnom godinom: Anno Xpi. incarnationis DCCCLXXXV. koja je u izvorniku izbrisana bliedilom.

Digitized by Google

LXXXV. Oko g. 890.

Stjepan VI. papa zabranjuje u svojoj poslanici, pisanoj kralju Svatopluku, liturgiju slovjensku, uvedenu po sv. Metodu.

Zuentopolco regi Sclauorum. (Ostalo izostav.) Methodium namque supersticioni, non edificacioni, contencioni non paci insistentem audientes plurimum mirati sumus; et si ita est ut audiuimus, supersticionem eius penitus abdicamus. Anathema uero pro contemnenda catholica fide, qui indixit in caput redundabit eius. Tu autem et populus tuus sancti spiritus iudicio eritis inoxii, si tamen fidem quam romana praedicat aecclesia tenueritis inuiolabiter. Diuina autem officia et sacra ministeria ac missarum solemnia, quae idem Methodius Sclauorum lingua celebrare praesumpsit, quod ne ulterius faceret, supra sacratissimum beati Petri corpus iuramento firmauerat, sui periurii reatum perhorrescentes nullo modo deinceps a quolibet praesumatur. Dei namque nostraque apostolica auctoritate sub anathematis vinculo interdicimus; excepto quod ad simplicis populi et non intelligentis aedificationem attinet, si euangelii vel apostoli expositio ab eruditis aedem lingua annuncietur, et largimur et exortamur, et ut frequentissime fiat monemus, ut omnis lingua laudet deum et confiteatur ei. etc.

Wattenbach. Beiträge zur Kirchengeschichte von Böhmen und Mähren str. 43.

LXXXVI. 891. 9.-ožujka. U Reznu.

Arnulfo kralj njemački daruje solnogradskomu nadbiskupu Dietmaru njeka slovjenska miesta kojimi je negda vladao knez Koael.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Arnolfus diuina fauente clemencia rex. Si erga loca diuino cultui mancipata curam gerimus, eaque ex temporali profectas nostri commodo superni muneris largitate nobis collato accumulamus, non solum predecessorum nostrorum scilicet regum morem decenter implemus, verum eciam regni nostri statum deifice roborandum, perhennique gaudio a deo saluatore exinde nos remunerandos esse oppido credimus. Quamobrem cunctorum christicolarum presencium videlicet patescat, ac futurorum cognicioni, quoniam nos pro mercedis eterne emolumento, Diotmaro reuerentissimo sancte iuuauensis ecclesie metropolitano et archicapellano nostro supplicante, quasdam res proprietatis nostre ad iam dictam principalem dyocesis sue sedem, ubi sanctus electus dei confessor Routbertus corporaliter requiescit, perpetuo consistendas tradidimus; id est curtem Ardingen, in rippa fluuioli qui vulgo Senda vocatur consistentem cum universis appendiciis suis. Et in Isangovve in loco Utanhusa dicto hobam unam, quam quidam Engelwart nomine prius habuit. Et ad Messelingen hobam unam. In partibus sclauiniensibus vero, in comitatu Dudleipa vocato, in Rugisnesueld sicut Chozil dux quondam inibi ad opus suum habere visus est, et veluti Reginger in eodem comitatu iuxta aquam que dicitur Knesaha in beneficium habebat. Ad Lauenatam quoque sicut Lorio in beneficium habuerat. Ad Pennichaham ergo sicut Ysaac miles Erinberti in beneficium tenuit cum curtibus et edificiis, famulis, mancipiis utriusque sexus, agricolis, vinitoribus, campis, ecclesiis, decimis, censibus, vineis, agris, pratis, pascuis, siluis, siluarumque usibus, aquis, aquarumque decursibus, molinis, piscacionibus, viis et inuiis, exitibus et reditibus, terris cultis et incultis, quesitis et inquisitis, mobilibus et immobilibus, et omnibus iuste legitimeque ad prelibata loca aspicientibus. Hec itaque

Digitized by Google

uniuersa ad supradictum sacrosanctum locum per hoc presens auctoritatis nostre preceptum pleniter in dei nomine roboratum, tam pro naostra, quam eciam pro diue memorie antecessorum nostrorum christianissimorum regum commemoracione, in usus fratrum domino ibidem famulancium, regali potencia tradidimus atque contulimus, eo videlicet racionis tenore, ut prelibatus religiose vite presul successoresque illius de hiis omnibus firmissimam perpetuis temporibus habeant potestatem, sicut de ceteris episcopii sui rebus prout eis placuerit uniuersa disponere, sine ullius successoris nostri impedimento. Et ut hec auctoritas largicionis nostre inuiolabilem per omnia voluentis mundi curricula obtineat stabilitatem, manu propria subtus eam roborantes anulo nostro iussimus insigniri.

Signum domni serenissimi Arnolfi Regis. Engilbero notarius ad vicem Theothmari archicapellani recognoui.

Data idus Marcii anno DCCCXCI. indictione autem VIII (VIIII) anno Christo propicio regno domni Arnolfi regis II (IIII). Reganesburch in dei nomine feliciter.

Juuauia. Anhang str. 116. N. LVI.

LXXXVII. 892. 28. rujna. U Bijaču kod Solina.

Mučimir veliki župan hrvatski potvrdjuje nadbiskupiji spletskoj Trpimirovo darovanje crkve sv. Jurja u Putalu.

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Anno utique, sacram postquam Christus carnem ex virgine sumpsit, DCCCXCII. indictione XI. sub die VI. kalendas octobrium. Cum magnae inter salonitanum et nonensem presulibus, verterentur de quadam facta donationae, a Tirpimiro piisimo duce in iuris sanctae matris ecclesiae Domnii et Anastasii beatorum martyrum, quandam mancipando ecclesiam sancti Georgii, quae sita est in Petalio, videntur contentiones; dicente Petro spalatensium archiepiscopo: hanc quam dicitis ecclesiam donatam a praefato duce, et priuilegii statuto roboratam, in nostrae iuris ecclesiae sub testimoniorum [1] notitia mancipatum habemus. Respondens Aldefreda nonensis ecclesiae paesul, dicebat: non ita habetur, sed nostrae potius ecclesiae dominio detinetur, quoniam non in ecclesia sanctorum Domnii et Anasthasii, ut dicitis, possidenda, sed ipsius presuli fruenda ad tempus tradita est His ita habentibus comperto, placuit mihi Muncimir diuino munere iuuatus Croatorum dux, residente paterno solio, diuino spiramine communi consilio cum meis cunctis fidelibus, et primatibus populi omni opposita [2] et praetermissa contentione, dictam iam sancti Georgii ecclesiam in sanctorum martyrum Domnii et Anasthasii, cum omni suo introitu et exitu subiugare priuilegio, cum seruis et ancillis, campis et uineis, pratis et siluis, cuncta mobilia et immobilia omnia, quam ecclesiam teste et auctore deo volo, ut nullus deinceps de successoribus meis, de potestate spalatensium ecclesiae subtrahere audeat, vel quomodolibet [3] diripere, sed iuxta priscam consuetudinem, ut donatam a patre meo recolimus, et mox per praesens priuilegium denuo mancipamus, ut omnino subiaceat dictae ecclesiae iure; qui vero postmodum auaritiae facibus accensus, atque in superbiae cornibus eleuatus, statuta nostra parui pendens, nuper factam

[1] Luc. i Farlati testimonium.
[2] Luc. i Farlati composita.
[3] Luc. i Farlati in quolibet.

Digitized by Google

ecclesiam a dominio sanctorum martyrum Domnii atque Anasthasii subtrahere voluerit, vel quolibet modulo donationem dictam nocere temptauerit [1] iram omnipotentis dei coelorum arbitri saluatoris mundi incurrat, et sanctorum omnium maledictionis vinculo CCCXVIII patrum insolubiliter denodetur, descendantque super eum et domo sua, sibique consentientibus, decem quas in Egypto habitae sunt plagae, et lepra Naaman Syri ab iis nunquam recedat, deglutiat eos terra sicut Datan et Abiron, et in nouissimo Maranatha litigantibus cum iis sanctorum constantia cum diabolo et eius horribilibus angelis, et Juda Iscariotae in gehennae barathro munerentur, ubi ignis non extinguitur, et vermes non moriuntur. Actum est in Biaci, ante fores ecclesiae sanctae Marthae martyris [2] tempore et dimidium, nuper ut fuimus. [3] Hoc palam testibus consentientibus, atque subscribentibus, dein ne aboleatur in posterum anulo nostro iussimus in calce signari.

Signum manu mei, qui sum Muncimiro auctore huius donationis cartulae.
Signum mei Budimiro iupano Palatino.
„ „ Zelliuero iupano Cleonie.
„ „ Petro iupano.
„ „ Prisna maccehario iupano. [4]
„ „ Pruadra iupano cauallario.
„ „ Zelisto iupauo camerario. [5]
„ „ Zellidedo iupano pincernario.
„ „ Boledrago iupano camerario.
„ „ Budimiro iupano comitisse.
„ „ Cresamustlo camerario secundo.
„ „ Stephano filio Budimiri camerario tertio.
„ „ Zellidrago maccehario comitisse.
„ „ Prubitecho filio Petri iupani.
„ „ Dragasai filii Semicasui [6]
„ „ Tugina iupano armigeri.
„ „ Zitallo superposito monasteriis.
„ „ Leledrago iupano Clisse.
„ „ Paualio Linicena [7]

Sequenti autem die, qui est tertio calendis octobris, veniens ego saepe fatus dux in ciuitate Spalati ante sanctissimorum dictorum altaria, et priuilegii paginulam manu propria inter cetera munuscula, quae manus nostrae inuenire voluerunt, super sacrosancti Domnii altario obieci, et donatione praedicta mancipata sancti Domnii abii.

Ego Firminus [8] diaconus et capellanus dicti ducis, praecipiente mihi domino meo Muncimiro glorioso duce, coram dictis testibus audita scripsi, et post tradita feliciter compleui.

Iz rukopisa „Donationes Ecclesiae Spalatensis“ u arkivu nadbiskupije spljetske str. 6. gledaj i Lucius de Regno Daltm. et Croat. Francofurti. 1666. p. 65. Vind. p. 64. et Farlati Illyricum Sacrum T. III. p. 82.

[1] Luc. i Farlati tentauerit. [2] Luc. i F. Martyre. [3] L. i F. fumus. [4] Luc.et F. Prusna mauechario Jupano. [5] Luc. et F. Zellisbo. [6] F. Drugazai filio Semicarini. [7] Luc. et F. Pacialio Limiresia. [8] F. Forminus.

Digitized by Google

LXXXVIII. G. 899.

Teotmar, solnogradski nadbiskup s. ostalimi južno-njemačkimi biskupi izvješćuje papu Ivana IX. o crkvenom stanju čitave Panonije. Brani se proti osvadi Slovjenah, a osvadjuje ove poradi podupiranja Madjarah.

(U izvadcih).

Venerunt, ut ipsi promulgarunt, de latere vestro tres episcopi, videlicet Joannes archiepiscopus, Benedictus et Daniel episcopi in terram Sclauorum qui Maraci dicuntur, quae regibus nostris et populo nostro, nobis quoque, cum habitatoribus suis subacta fuerat, tam in cultu religionis quam ex tributo substantiae saecularis, quia exinde primum imbuti et ex paganis christiani sunt facti. — — — — — — — — — —

Nunc vero, quod nobis graue videtur et incredibile, in incrementum iniuriae iactitant, se magnitudine pecuniae id egisse, qualia de illa (patauiensi) sede nunquam audiuimus exisse, neque canonum decreta id sanxisse, ut tantum schisma una pateretur ecclesia. Est enim unus episcopatus in quinque diuisus Intrantes enim praedicti episcopi in nomine vestro, ut ipsi dixerunt, ordinauerunt in uno eodemque episcopatu unum archiepiscopum . . . et tres suffraganeos eius episcopos, absque scientia archiepiscopi (salisburgensis) et consensu episcopi (patauiensis) in cuius fuere dioecesi. — — —

Antecessor vester Zuentibaldo duce imperante Vichingum consecrauit episcopum et nequaquam in illum antiquum patauiensem episcopatum transmisit, sed in quamdam neophytam gentem, quam ipse dux domuit bello, et ex paganis christianos esse parauit. Cum autem eisdem Sclauis locus familiaritatis apud legatos vestros dabatur, accusabant nos et diffamabant in multis et verbis mendacibus instabant, quia nemo eis vera respondebat, dicentes, nos et cum Francis et Alemannis scandalum et discordiam habuisse. —

Quod nos praedicti Sclaui criminabantur cum Vngaris fidem catholicam violasse et per canem seu lupum, aliasque nefandissimas et ethnicas res sacramenta et pacem egisse, atque ut in Italiam transirent, pecuniam dedisse; si vobis coram posito ratio inter nos agitaretur ante deum qui cuncta nouit, antequam fiant, et coram vobis, qui vicem eius apostolicam tenetis, eorum falsitas manifestaretur et nostra innocentia probaretur. Quia enim christianis nostris, longe a nobis positis semper imminebant, et persecutione ipsos nimia affligebant, donauimus illis nullius pretiosae pecuniae substantiam, sed tantum nostra linea vestimenta, quatenus eorum feritatem aliquatenus molliremus. — — —

Ipsi enim crimen, quod a nobis false semel factum imposuerunt, multis annis peregerunt. Ipsi (Sclaui) multitudinem Ungarorum non modicam ad se sumpserunt, et more eorum capita suorum pseudochristianorum penitus detonderunt, et super nos christianos immiserunt, atque ipsi superuenerunt, et alios captiuos duxerunt, alios occiderunt, alios ferina carcerum fame et siti perdiderunt, innumeros vero exilio deputauerunt; et nobiles viros ac honestas mulieres in seruitium redegerunt, ita, ut in tota Pannonia, nostra maxima prouincia, tantum una non appareat ecclesia, prout episcopi a vobis destinati, si fateri velint, enarrare possunt, quantos dies transierunt, et totam terram desolatam viderunt. Quando vero Ungaros Italiam intrasse comperimus, pacificari cum eisdem Sclauis, teste deo, multum desiderauimus, promittentes eis propter deum omnipotentem, ad perfectum indulgere omnia mala, contra nos nostrasque acta, et omnia

Digitized by Google

reddere, quae de suis nostros constaret habere; quatenus ex illis securos nos redderent, et tamdiu spatium darent, quamdiu Longobardiam nobis intrare et res sancti Petri defendere, populumque christianum diuino adiutorio redimere liceret. Et nec ipsum ab eis habere potuimus. . . . .

Hansiz. Germania sacra T. I. str. 176. Fejér. C. Dipl. I. str. 229.

LXXXIX. 919. mjeseca prosinca. U Zadru.

Andrija priur zadarski čini oporuku.

In nomine domini nostri Jesu Christi et eiusdem incarnationis anno DCCCCVIIII. (DCCCCXVIIII.) indictione VII. mense Decembris. Imperante domino nostro Constantino piisimo ac perpetuo augusto. In ciuitate Jadera. Maturo namque et salubri consilio a maioribus prouisum est, ut omnis homo ante dispensare et deliberare suas facultates debeat prius, quam repentine calamitatis casu periculo ingruente morbis metu urgeatur, ne differente liberatio aut articulum lingue loquende careat usu, aut distributor in ultima corporis angustia positus sub celeri tramite optata sibimet testationi explicare non queat. Idcirco ego tantillus peccator Andreas prior, diuino iuuamine fretus, positus in infirmitate corporis inve meum decumbens lectulo, licet viribus corporis inualidus, tamen mente domino auxiliante tutus, volo et iubeo domino auctore, et omnibus sanctis eius: in primum ut domum in quo iussus sum viuere cum introitu et exitu suo, habeat filio meo Andrea, et domum que fuit de Theodorio tribuno sit Agapi filie mee et matri eorum cum ipsis. Domum nouam et aliam domum iuxta sancto Laurentio cum et orto ibidem et alio orto que iuxta est, que emi de Johanne filio Teudorie, uolo ut habeant filii mei Niceforus, Petrus et Dobrosia, et tamen ut insimul ambo fratres et Dobrosia edificent ipsa domo iuxta sancto Laurentio et recipiat eam Dobrosia filia mea. Ista domo noua cum introitu suo abeant ambo fratres Niceforus et Petrus, et domum que venit mihi de socero meo Niceforus trib. cum introitu et exitu suo volo ut habeat filia mea Anna, et pro eo quod non est ipsa domo sicut hec alie, adiungo ei vineam que emi de coniux Auluci. Vineam namque de Pultago et aliam vineam de sancto Johanne volo ut habeant filii mei et filie mee, que abeo de prima uxore Et uineam de Uculo et alia uinea in Comareto volo ut habeant filius meus Andreas et filia mea Agapi cum matre sua Maria, et si custodierit lectum meum sit particeps cum eis, et si non custodierit, cedente ea quis de meis tunc prefuerit, priuetur ea, et subtracte vinee ac terre que videntur fuisse de prima uxore mea Agapi. Cetere vinee que sunt diuidant omnes filii mei et filie mee, et de prima uxore et de subsequens uxore, et coniux mea Maria diuidant cum ipsis. Terre vero que comparaui in Cabrona et ibidem alie terre que michi euenerit de matre mea, et in Obrauicio, que euenerit michi de matre mea, volo ut habeant filii mei et filie mee que sunt de prima uxore. Terre quoque que comparaui in Sicirani et alie terre ibidem que michi euenerit de matre mea volo ut abeant filius meus Andreas et filia mea Agapi cum matre sua Maria. De peculio autem trecenta capita volo ut abeant filii mei et filie mee, que sunt de prima uxore, et alia trecenta capita de peculio habeant filius meus et filia mea, cum matre sua Maria. De pastore quidem Petro et alio Petro et Desiderio abeant filius meus cum filia mea cum matre sua Maria. Ominico cum filio et filia Desidona abeant alio filii et filie mee. Armenta namque diuidant omnes filii et filie mee, et

Digitized by Google

uxor mea cum ipsis. Cetera namque que sunt infra domo mobilia, omnia que videntur esse diuidant omnes filii mei et filie mee, et uxor mea Maria cum ipsis. Et in sancto Grisogono dimitto uinea que emi de Mezulo et terre a Duculo que comparaui, et seruum et ancillam et centum capita de pecora et uno panno de sirico et uno sauano. In sancta Maria uno panno de sirico. In sancto Petro uno panno sirico. In sancto Thome uno sauano. In sancta Anastasia una coppa de argento et uno panno sirico. Firmino episcopo dimitto cauallum meum. Petro diacono fratri meo una coppa argentea et sella argentea. Adolberto abbati vestimentum de squirineo inuestito cum panno vario et una tena coprina, et una futta (sic) de vino et uno cauallo. Johanni diacono coopertorio de lecto quirino inuestito cum sirico, et uno fetro iocato cum sirico. Ad sacerdotes dentur pro anima mea centum capita de peculio et centum modia de grano et una futte de vino, et cetere oves atque capre que remanserint dentur pro anima mea. Et in captiuis dentur solidi centum et nouem venundentur et dentur pro anima mea. Et pro anima mea dimito liberos Maruno cum uxore et filia, et do ei uinea que comparaui de Constantino mog. Ominico caltaroso cum uxore sint liberi. Libri Casano filio Butirani, Justo cum uxore sua et quatuor filii, filio Prisinaco, filio Pribina, Techamila, Milica de Sicirane cum duo filii, uxor Rasinacco cum filio Strietecho, Semissina, Zremilo, omnes isti sint liberi. Adzanello dimitto uinea que comparaui de Maria venetica. At alia fassa de vinea ibidem que emi de Barbana de Cresconi. Et si vult uxor mea Maria portionem suam possidere obseruet lectum, et si duxerit virum alium omnia auferte ab ea, et quod absit, si unum de filiis meis aut filias obierint, omnes fratres eius et sorores partem defuncti diuidant. Hec quidem cuncta prelibata deo auctore volo ut firma et stabilis permaneat et nullus unquam audeat violare. Quod si quis proteruus deum non metuens nostre deffinicioni parui pendens, contraire voluerit, iram dei omnipotentis patris et filii et spiritus sancti incurrat et maledictionem a CCCXVIII sancti patres et lepra Naaman Syri plexus inremediabilis crucietur et in nouissimo maledictionis cum diabolo et eius tetres ministros ac Judas Scariottes in gehenne faratri muneretur.

Actum hoc, tempore die loco ac consule ut supra. Palam his testibus:

Sigil. M. Formini sanctissimi episcopi. Odolberti Altatii. Petri diaconi commissori fide huius descriptionis. Sigil. M. Prestantii trib. Constantino tribun, Vitalis trib. Georgi trib. Dabro trib. Anastasius trib. Paulo trib.

Et ego Johannes diaconus iussu a supramemorato Andrea priore manu mea propria scripsi atque feliciter post traditam compleui. Amen.

Stari prepis na pergameni nalazi se u pismohrani zadarskoga gubernija medju pismi dignutog monastira sv. Krisogona pod br. 35. Masso 5. Capsula XVII. — odzgora 616.

XC. Oko g. 925.

Ivan X. papa nagovara kralja hrvatskoga Tomislava i Mihajla kneza humskoga, kao i sve njihove podložnike neka davaju podučavati svoju djecu u latinskom jeziku, a na mjesto slovjenske da uvedu latinsku liturgiju, i da djecu pošiljaju u nauke.

Joannes episcopus seruus seruorum dei, dilecto filio Tamislao Croatorum, et Michaeli excellentissimo duci Chulmorum, nec non reuerendissimo ac sanctissimo confratri nostro Joanni, sanctae salonitanae ecclesiae archiepiscopo, omnibusque episcopis suffra-

Digitized by Google

ganeis, verum etiam et omnibus zupanis, cunctisque sacerdotibus et uniuerso populo per Sclauoniam et Dalmatiam commorantibus, dilectissimis filiis nostris. Diuina omnipotentis dei dispensatione hoc actum [1] est, ut solicitudo omnium ecclesiarum nobis commissa esse credatur; ea videlicet ratione, ut spirituali augumento valeamus nequitiae caliginem radicitus extirpare ab omni coetu Christianorum, praesertim ab illis, qui specialissimi filii sanctae romanae ecclesiae comprobantur. Quis enim ambigit, Sclauinorum regna in primitiis apostolicae [2], et uniuersalis ecclesiae esse commemorata, cum a cunabulis escam praedicationis apostolicae ecclesiae perceperunt cum lacte carnis, sicut Saxones nouo tempore a nostro antecessore piae memoriae Gregorio papa doctrinam pariter et litterarum studia, in ea videlicet lingua, in qua illorum mater apostolica ecclesia infulata manebat. Unde hortamur vos dilectissimi filii, ut caritas dei per zelum rectitudinis in vestris resplendeat cordibus, quatenus ab omni torpore mentis expulsi, deo omnipotenti placere possitis; et quia in decalogi mandato commissum est, ut decimas et primitias ex nostris facultatibus contulissemus, in nouo quippe praeceptum est, ut non solum ex facultatibus, verum etiam ex nostris diebus in spatio vitae praefixis, deo decimas offeramus. Unde hortamur vos, o dilectissimi filii, ut vestros tenerrimos pueros a cunabulis in studio litterarum deo offeratis. Quatenus diuinitus informati vos suis admonitionibus valeant releuare ab illecebris delictorum ad supernam patriam, in qua Christus est, cum omnibus electorum agminibus. Quis etenim specialis filius sanctae romanae ecclesiae sicut vos estis, in barbara seu sclauinica lingua deo sacrificium offere delectatur? Non quippe ambigo ut in eis aliud maneat, [3] nisi illud quod scriptum est: Ex nobis exierunt et non sunt ex nobis. Nam si ex nobis essent, manerent utique nobiscum, nisi in nostra conuersatione et lingua. Unde iterum atque iterum, vos monemus, dilectissimi filii, ut in nostra [4] conuersatione maneatis, et linguam et praecepta reuerendissimorum episcoporum Joannis scilicet [5] sanctae anchonitanae ecclesiae, et Leonis nostri familiarissimi a nostro latere vobis transmissis, in omnibus nobis creduli, atque perspicaci industria suffulti sanctae palestrinae ecclesiae audiatis. Quod vobis attentius commendamus, ut illorum admonitionibus obediatis, et quidquid vobis ab illis iniuctum fuerit ex diuinis siue canonicis argumentis, sub omni celeritate obedienter adimplere satagite, si non vultis sequestrari a nostro collegio.

Iz rukopisa barberinske knjižnice u Rimu. Historia Salonitana Cod. XVI. 35. (3481) list. 130. Farlati Illyricum sacrum T. III. str. 94.

XCI. Oko g. 925.

Ivan X. papa nagovara biskupe dalmatinske i hrvatske neka zagrle većom ljubavju vjeru rimsku, izkorieniv̌ši neprijatelje njezine; ujedno zabranjuje liturgiju slovjensku.

Joannes episcopus seruus seruorum dei, reuerendissimo et sanctissimo confratri nostro Joanni sanctae salonitanae ecclesiae archiepiscopo omnibusque suffraganeis. Cum religio vestrae dilectionis per tot annorum curricula et mensium spatia sanctam romanam ecclesiam apostolicam [6] atque uniuersalem, in cuius cathedra deo auctore nos praesidemus, visitare neglexerit, [7] omnino miramur. Cum per caritatis augumentum omnis

[1] Farlati factum. [2] F. in primitiis apostolorum. [3] F. dodaje: qui in sclauinica lingua sacrificare contendunt [4] F. vestra [5] F. izpustio. [6] F. romanam et apostolicam atque uniuersalem ecclesiam. [7] F. neglexit.

Digitized by Google

religio ad soliditatem fidei, et ad lapidem pertineat,[1] sicut scriptum est: Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, videlicet, quid[2] aliud dicere, nisi absque reprehensione, et in fidei robore solidatam, non habentem maculam aut rugam, a qua omnes ecclesiae augumentum intelligentiae, atque saporem bonae doctrinae suscipere debent. Et quia fama reuelante cognouimus, per confinia tuae[3] parochiae aliam doctrinam pullulare, quae in sacris voluminibus non reperitur, vobis[4] tacentibus et consentientibus, valde doluimus, iuxta illud apostoli: Si quis aliud docuerit, praeter id quod in sacris canonibus atque voluminibus reperitur, etiam si angelus de coelo fuerit, anathema sit. Sed absit hoc a fidelibus, qui Christum colunt, et aliam vitam per orationem[5] se credunt posse habere, ut doctrinam euangelii atque canonum volumina, apostolicaque etiam praecepta praetermittentes, ad Methodii doctrinam confugiant, quem in nullo volumine inter sacros auctores comperimus. Unde hortamur vos dilectos[6], ut cum nostris episcopis Joanne scilicet sanctae anconitanae et Leone sanctae palestrinae[7] ecclesiarum dei iuncti, cunctaque per salonitanam[8] terram audacter corrigere satagatis; ea nempe[9] ratione, ut nullo modo ab illorum supradictorum episcoporum doctrina in aliquo deuiare praesumatis, ita ut secundum mores sanctae romanae ecclesiae in Sclauonorum[10] terra ministerium sacrificii peragant in latina scilicet lingua, non autem in extranea, quia nullus filius aliquid loqui debet, vel sapere, nisi ut pater ei insinuauerit; et quia Sclaui specialissimi filii sanctae romanae ecclesiae sunt, in doctrina matris permanere debent, sicut ait apostolus: Filioli quos per doctrinam euangelii ego genui, et iterum: filius sapiens laetificat patrem. In hoc utique gaudemus, si Sclaui nostram doctrinam sequi delectantur,[11] ut deo sacrificium gratum exhibeant. Quoniam qui non fide sacrificant, nec[12] deo pura libamina offerunt. Vereor ne illis veniat, quod scriptum est: Maledictus homo qui opera dei negligenter facit. Unde vos moneo, ut mala radix in vestris partibus minime pululet; sed vestra praedicatione assidua desiccata[13] maneat; ut deo fructum offere valeatis per praedicationem vestri ministerii, alium centesimum, alium sexagesimum. Qui habet aures audiendi audiat.

Iz rukopisa barberinske knjižnice u Rimu. Cod. XVI. 35. (3481) list. 128. 6.

XCII. Oko g. 925—927. U Spljetu.

Zakoni i naredbe crkvenih saborah držanih u Spljetu za vrieme hrvatskoga kralja Tomislava, zahumskoga kneza Mihalja, i papinskih poslanikah Ivana, Leona i Madalberta, u prisuću svih biskupah hrvatskih i dalmatinskih.

Tempore Joannis papae, sanctissimo consulatu peragente in prouincia Croatorum et Dalmatiarum finibus Tamislao rege, et Michaele in suis finibus praesidente duce, beatissimo igitur Joanne romanae ecclesiae praesidente cathedra, dictus Croatorum rex et Michael cum suis proceribus, simulque episcopis Dalmatiarum; item Joannes archiepiscopus primus (in) Spaleto,[14] Forminus, Gregorius caeterisque episcopis[15] consulenter proposuerunt dictum[16] venerabilem papam ut ad eos destinare dignaretur episcopos suos et

[1] F. pertinet. [2] F. quod. [3] E. vestrae. [4] E. nobis. [5] F. operationem. [6] F. dilectissimi. [7] F pelestrinae. [8] F. sclauinicam. [9] F. videlicet. [10] F. Sclauinorum. [11] F. delectentur. [12] F. et. [13] F. defaccata. [14] F. p. Spalato. [15] F. izpravio: caeterique episcopi. [16] F. D. (dominm).

Digitized by Google

monitorium christianae religionis dogma continentem. Quorum postulationibus saepefatus pontifex assensum praebens, Joannem venerabilem episcopum anchonitanae ecclesiae, Leonem vero palestrinensem [1] episcopum cum suis epistolis melliflue ructantibus eloquia destinauit; ut cum praefatas personas [2] iudicibus et episcopis, [3] synodaliter congregatis et perpera extirpare et deo placita canonice sancire deberent. Quique peruenientes dicti episcopi, Dalmatiarum peragrantes ciuitates et Croatorum atque Serborum proceribus convenientes, congregatis in Spalato episcopis et iudicibus, celeberrimum concilium peragere [4]. Ubi diuino iuuamine freti, haec quae sequuntur capitula obseruare censuere.

I. Quum [5] antiquitus beatus Domnius ab apostolo Petro praedicare Salonam missus est, constituitque, ut ipsa ecclesia et ciuitas, ubi sancta eius membra requiescunt, inter omnes ecclesias prouinciae huius primatis habeatur [6] et metropolis nominata [7] super omnes episcopatus legitime sortiatur; ita dumtaxat, ut ad eius iussionem episcopi, qui per diuinam gratiam cathedram ipsam retinuerint, et synodus celebretur, et consecratio episcoporum; quia dicente domino: ubi fuerit corpus, illic congregabuntur et aquilae.

II. Ut in cunctis ecclesiis, in quibus supra recolitur episcopos [8] habitasse, nunc autem clero, ordine, et populis sufficiens adest intra dioceseos limites, episcopus habeatur, Quia iuxta decreta [9] non licet in modicis ciuitatibus, vel villis episcopos [10] ne nomen episcopi vilescat, et ut episcopus vacans vacantem diocesim cum consilio metropolitani, et caeterorum episcoporum coe. (?) accipiat.

III. Quoniam minime termini a patribus statuti transferri debent, unusquisque episcopus descriptos sibi terminos possideat et alienam diocesim nullatenus inuadat; iura propria seruato in regnandis, consecrandis ecclesiis, vel sacerdotibus promouendis, atque a suo episcopo chrisma accipiendum.

IV. Ut possessiones ecclesiarum quae pro peccatis conditorum oblatae sunt ad honorem sanctorum, saecularibus minime mancipentur; quia res deo semel dedicata humano dominio subdi non debet.

V. Ut si quae ecclesiae vel possessio per priuilegiuma fidelibus sub anathemate in principali ecclesia beati [11] Petri apostoli subditae sunt, minime substantur [12] quatenus et offerentibus et res ipsa tuentibus Christi clauigeri Petri tueantur suffragiis.

VI. Ut si diuino iudicio in tumultis plebis princeps prouinciae occidatur quia quod a multis committitur inultum manet, vel pro ipso reatu quis ignoscunt [12], obnoxii debent esse pro ipsa anima elemosynas facere, et si quam ecclesiam dedicauit, vel libertos [13] defendere, uxorem, aut filios fouere benigne [14]

VII. Ut si quis malignus diaboli spiritu afflato [15] singulari consilio sicut Judas, dominum suum occiderit, lapideo collo suspenso, ferro corpore praecinctus, exul poeniteat.

VIII. De episcopis ragusitano et catharitano, quorum manifeste una sedes dignoscitur, ipsam diocesim aequa [16] inter se diuidant ita, ut si unus dictae ecclesiae pastor obierit, donec ordinetur episcopus [17] residens [18] ecclesiae ecclesiasticam curam gerat.

IX. De Licinio episcopo, ut in ecclesia, in qua ordinatus est, contentus permaneat, et nullus deinceps in ea episcoporum, vel presbyterorum missam celebret, donec proprius episcopus eum [19] consecret canonice. Si quis postmodum praesumptor in ea contra

---

[1] F. pelestrinensem. [2] F. praefatis personis. [3] F. episcoporum. [4] F. peregere. [5] F. Quoniam ab. [6] F. habeat. [7] F. nomen. [8] F. episcopus. [9] F. decretum Patrum [10] F. statuere. [11] F. sancti. [12] F. subtrahantur. [13] F. cognoscunt. [14] F. libertos fecit [15] F. aflatus. [16] F. dodaje: lance. [17] moglo bi se čitati i eius. [18] F. dodaje: episcopus ipsius. [19] F. cam.

Digitized by Google

praemissa fecerit, a nostro collegio excludatur. Quod si dictus Licinius nec legaliter in sua ecclesia perstiterit haeres, sed euentatus ut extraneus accedens, et in sua mallet prima adhaerere ecclesia, ut presbyter permaneat.

X. Ut nullum episcopus nostrae prouinciae audeat in quolibet gradu sclauinica lingua promoueri,[1] tam in clericatu et monachatu deo deseruire. Nec in sua ecclesia sinat eum missam[2] facere; praeter si necessitatem sacerdotum haberet, per supplicationem a romano pontifice licentiam ei sacerdotalis ministerii tribuat.

XI. Ut episcopus Croatorum, sicut nos omnes, nostrae ecclesiae metropolitanae subesse se sciat.

XII. Quod si rex et proceres Croatorum omnes dioceseos episcoporum[3] limites nostrae metropolitanae suo cupiunt vindicare pontifici, nullus ex nostris per omnem[4] prouinciam eorum neque regenecrationes faciat, neque ecclesias vel presbyteros consacret, tam[5] in suis sedibus commorantibus pro animae opus. Quisquis ad nos accesserit conseruari, regenerari, chrismam[6] sibi dari poposcerit, absque scrupulo omni per totam prouinciam ipsa tribuant. De caetero autem cum suo pontifice deo reddant rationem de his omnibus, quae in eis christianae religionis dogma defuerit, nostra coram deo conscientia[7] absoluta.

XIII. Ut in ecclesia ubi presbyter occisus est, ante satisfactionem ipsius vel plebi[8] ut congruum ipsi episcopo videtur, nullus missam faciat, et ut a presbyteris res ecclesiae non destruantur, neque semel suscepta ecclesia sine causa relinquatur. Quod si aliter fecerit, donec perdita restituat, et ecclesia propria recipiat,[9] excommunicetur.

XIV. Ut uxores propriae deinceps non dimitantur, nisi propter fornicationem; quod si quis dimiserit, sic permaneat; et ut haeredes suos, seruos suos litterate studiis tradant, quicumque christianitatem perfectam habere cupiunt, ut illi eos instanter corripiant, ipsi eos[10] libenter exaudiant, non ut peregrinos, sed ut proprios.

XV. Quod si sacerdos[11] incontinenter propter ipsam continentiam primam, quam sortitus est, separatur[12] a consortio cellae, teneat uxorem, si vero aliam duxerit, excommunicetur.

Hac ita habita deliberatione, quae suprascripta continentur, cuncta per ordinem sancte[13] synodus romano pontifici confirmanda per dictos suos legatos episcopos, et Petrum presbyterum spalatensem, insertis litteris nunciare decreuit. Quatenus diuinitus antiquae religionis dogma in ecclesiis Dalmatiarum arbitrio summi pontificis uniuersa praelibata sortirentur. Sed cum terminare cuncta legitime antiquo more praestolaremur, fuit fratris nostri episcopi nonensis, qui sibi vindicare cupiens primatum Dalmatianorum[14] episcoporum, hoc quod non expediebat contra dictam synodum, in auribus apostolicis iniustum iniecit certamine.[15] Quam ob rem diuersa[16] a nunciis recitantibus de his partibus[17] et litteris patentibus non aequalia ambiguitas romanae ecclesiae facta, non diffinita[18] ad nos et finienda adhuc epistola a beatissimo[19] papa Joanne per legatum nostrum remissa est, cuius vero epistolae tenor tecta hic est[20].

Joannes episcopus seruus seruorum dei reuerendissimo et sanctissimo confratri nostro Joanni sanctae salonitanae ecclesiae archiepiscopo, omnibusque suis suffraganeis episcopis.

---

[1] Farlati: sclauinicam linguam promouere. [2] F. missas. [3] F. infra. [4] F. omnium. [5] F. tum. [6] F. chrisma. [7] F. est. [8] F. plebis. [9] F. accipiat. [10] F. et ipsi eos. [11] F. sacerdotes. [12] Pisano pogričšno separati. [13] F. sancta. [14] F. dalmatiarum. [15] F. certamen. [16] F. et. [17] F. praesentibus. [18] F. definito. [19] F. reuerendissimo. [20] F. tenor hic est:

Digitized by Google

[1] Quia in vobis orta fuit contentio ante nostrorum legatorum praesentiam de ecclesiasticis negotiis, volumus ut [2] ad limina apostolorum venientes, ante nostram, nostrorumque episcoporum praesentiam cuncta diffinire satagatis, quia tunc perfectio religionis adimpletur, cum per cunonicae disciplinae regulas, quod quondam ordinatum fuerat, per nos emendare comprobatur. Nam vestras litteras suscipientes inuestigare non distulimus, [3] et quia illic maxima erat impressa murmuris ratio, [4] suspendere hoc curauimus, ut ante nostram praesentiam, aut tu cum Gregorio, aut unus vester suffraganeus episcopus veniens, cuncta per ordinem nobis reuelent, quatenus per viam iustitiae incedentes, quicquid rectum est, inter vos diffinire [5] valeamus. De ceteris autem capitulis vobis innotescimus, quatenus hac ratione excepta, quicquid synodaliter nostri legati episcopi vobiscum una statuerint, [6] a nobis confirmata consistant. [7] Sed quia minime res praelibata tumultuantibus vobis finiri valuit, nihil dignum religionis ecclesiastica dogmata sumere potuit.

Unde frequenter eadem poscentibus nobis diffinitionem recipere hac de causa, terminando iniunctam sibi operis, Bulgariam petentes Romanorum legati Madelbertus venerabilis episcopus, et Joannes dux illustris, dux Cumas, quae sequuntur epistolae, ad nos post biennium deuenerunt. Peruenientes igitur se praefati legati ad confinia nostra, et sicut illis opus iniunctum apostolica iussione fuit, Bulgariam perexerunt, quique peracto negotio pacis inter Bulgaros et Croatos repetito, iterum ad nos venerabilis, Madalbertus episcopus in ecclesia spalatensi aduenies, synodaliter nos episcopos Joannem, Forminum, Gregorium, cum Croatorum principe et suis [8] proceribus congregauit. Cum quibus residens, cunctas prouinciae antiquas consuetudines [9] iusto moderamine perscrutans, firmauit omnia secundum veterum statuta, in omnibus ecclesiis episcoporum priuilegia reintegrari, ita dumtaxat, ut ecclesia sancti Domnii, sicut ab initio, primatum obtineat, et intra limites diocesei sui [10] cuncta canonice peragat. Similiter unaquaque ecclesia vel ciuitas, quae pontificali munere constipata consistit, simul sedem cum praefinitis terminis diocesei sui a patribus institutis, regulariter abutatur; tam iadaritana [11] ecclesia, quam ceterae ecclesiae Dalmatiarum, Arbensis, Veclensis, Absaranensis, [12] quae sunt in occidentali parte positae. Ecclesiae vero aliae, quae in oriente habentur, id est stagnensis, ragusitana, et catharitana, eandem plenitudinem (cum) sedibus et terminis suis in omnibus catolicae fidei dogma adsequantur. [13] Nonensis vero ecclesia non episcopum antiquitus, sed archipresbyterum sub ditione episcopi habuisse dignoscitur. [14] Constat legitime, ut ipse episcopus in qualibet ecclesia ex his ecclesiis, quae primis temporibus habuisse episcopos omnibus patet.

Cum sint itaque [15] omnes populatae, et deo audiuuante, sacerdotum et plebium copiam habentes, praeponatur [16] siue in scardonitana ecclesia, vel sisciana, aut certe in delminensi ecclesia. Quod si immensum pondus [17] pontificii subire delectat, et unam sibi diocesium sufficere non vult, horum trium magnitudinem diocesei ponderis ad interitum suum et eorum suscipiat. Dum neque plebs p rfecte ab eo pontificali munere percipere valeat gratiam, iuxta sanctorum patrum statuta, neque ipse adimplere suum in his valeat officium, cum sit propter multa terrarum spatia difficile peragrari. His ita se-

---

[1] U barberinskom rukopisu ima ova poslanica sljedeći naslov: Joannes etc. confratri nostro Joannis salonitanae ecclesiae archiepiscopo et Formino episcopo, omnibusque suis suffraganeis. [2] F. neima ut [3] F. detulimus. [4] F. murmuratio. [5] F. definire. [6] F. statuerunt. [7] F. existunt. [8] F. eius [9] F. cuncta prouinciae antiquae consuetudinis. [10] F. diocesis suae. [11] F. iadertina. [12] F. absarensis. [13] F. adsequuntur. [14] F. cognoscitur. [15] F. utrinque. [16] F. proponatur. [17] F. izostavio.

Digitized by Google

cundum apostolicam iussionem Madalbertus venerabilis episcopus perscrutata[1] omnia et comperta veraciter, feliciter sanciuit, ita ut nullus unquam huius ordinationis violator existat, cum cuncta, quae (sunt) praelibata, per dictum apocrisarium romano pontifici fuerint praesentata, et ab eo diuina auctoritate et sancti Petri, per suas litteras et pallii missione confirmata.

Iz rukopisa barberinske knjižnice u Rimu, vieka XIII. ili XIV. Broj 3481. str. 131—135. Sravni: Farlati Illyr. Sacr. T. III. str. 96—103.

XCIII. 928.

Leo VI. papa nalaže biskupom hrvatskim, podčinjenim nadbiskupiji spljetskoj, da neprekoračuju medje svojih biskupijah.

Leo episcopus seruus seruorum dei, Formino sanctae iadaratensis ecclesiae episcopo, et Gregorio sanctae nonensis ecclesiae episcopo, omnibusque episcopis per Dalmatiam commorantibus, dilectis filiis ac fidelibus nostris.

Quia gratuita dei omnipotentis misericordia vos in episcopali infulâ constituit, dignum est, ut vestro metropolitano sanctae spalatensis ecclesiae archiepiscopo summam reuerentiam exhibere delectamini, quatenus per ordinem et per normam iustitiae gradientes securi et intrepidi, valeatis ad diuinam contemplationem peruenire. Nam quid deterius esse cernitur, quam episcopus proprio metropolitano inobediens esse, cum scriptum sit in africano concilio: Nihil episcopum praeter conscientiam proprii metropolitani aliquid agere debere. Et si ita est, cum scimus quia ita est, ut nullus episcopus debeat proprium suum metropolitanum[2] ignorare; cur vos Dalmatiarum episcopi contemptores et quasi per latrocinium alienas parochias dirripientes, usurpatis vobis prophanum nomen, quod ab antiquis patribus vobis erreptum esse cernitur. Unde monemus vos, ut omnes episcopi in propriis limitibus sint contenti. Forminum namque monemus, ita suam parochiam retinere, quemadmodum in antiquis temporibus mansit; similiter absarensis ecclesiae episcopum et arbitanum atque ragusitanum, spalatensem etiam archiepiscopum in Croatorum terra volumus ut propriam suam parochialem[3] retineat, quemadmodum antiquitus salonitana ecclesia retinebat. Quia non potest parochia infra muros ciuitatis sed per longinqua spatia terrarum in plebibus, et villis, et curtis, et ecclesiis[4] et in populo antiquitus determinato (extendi). Gregorium vero qui probitate temporis in Croatorum terra episcopus effectus est, praecipimus in sola scardonitana ecclesia tantummodo ministrare, alienas parochias ei praecipimus nullo modo amplius usurpare; quia si fecerit, sine dubio a nostro pontificio excommunicatus manebit. Pallium vero, et usum pallei Joanni sanctae spalatensis ecclesiae archiepiscopo, sicut antiqua consuetudo fuit, concessimus. Cui volumus ut tota mente obediatis, eumque ut vestrum patrem ametis, quia tunc dei gratia subditos illuxerit, cum suis praepositis curam obedientiae exhibere delectantur. Amen.

Iz rukopisa knjižnice barberinske u Rimu. B. 3491. sir. 135. sr. Farlati Illyricum Sacr. T. III. str. 106.

---

[1] Farlati perscrutatus. [2] F. metropolitum. [3] F. parochiam. [4] F. curis.

Digitized by Google

XCIV. 949. 21. veljače. U Trstu.

Grad Trst odkupljuje se izpod oblasti biskupa i kaptola trščanskoga za 517½, markah koje morade platiti biskup u ime duga židu Danielu Davidu iz Gorice, koj ove novce posudi u vrieme nasrtavanja susjednih narodah iz Karantanije i slovensko-hrvatskoga Krasa.

Anno ab incarnatione domini DCCCCXLVIIII. mensis februarii die XXI. indictione IV. (VII) testibus infrascriptis praesentibus. Nouerint uniuersi hoc primum instrumentum inspecturi, quod reuerendus pater dominus Joannes miseratione diuina episcopus et domini H decanus, canonici omnes et capitulum ecclesiae tergestinae pro se ipsis et successoribus eorum nomine, ac pro utilitate dictae ecclesiae, episcopatus et capituli, hinc inde dantes assensum ex una parte, et dominus Petrus Bernardi infrascriptus syndicus procurator, et massarius communitatis et populi ciuitatis Tergesti, super infrascriptis ex altera. Considerantes utilitatem et statum dictae ecclesiae, episcopatus et capituli, et pacem inter partes, et remouere scandala et errores existentes inter episcopum, canonicos, capitulum, et ecclesiam ex una parte, et dictum commune et populum ex altera, et cauere de futuro; ac damna, pericula, et mala occursa quae possunt occurrere posteris, et debita eorum, et dictae ecclesiae, in quibus sunt obligati Danieli David iudeo de Goritia tinctori Tergesti, ut patet instrumentum publicum manu Joannis Longi, et usuris currentibus eisdem, quae summa ascendit cum usuriis, usque ad mensem praesentem, ad summam marcharum quinque centum decem et septem cum dimidia, quae pecunia, videlicet marcharum [1] quinquecentum fuit expedita in guerra, causa defensandi bona eorum et dictae ecclesiae contra gentes domini ducis Karintiae et etiam alios piratos de Carsis et robatores, qui magno tempore, ipsos, bona eorum, et ecclesiae destruxerunt, et destruunt annuatim, ut omnibus est manifestum de partibus; ita quod ipsi, et bona ecclesiae quae ad nihilum deuenere, et considerantes, quod nisi ipsi Danieli David usque ad mensem maii esset solutum de pactis, caderet cum fideiussoribus suis ad paenam dupli, et pensantes erroribus et scandalis, qui fuere et venere inter dictas partes pro infrascriptis iuribus, quae commune semper tenuit cum priuilegiis autenticis romanorum imperatorum, in quibus plena libertas eis concessa esse videtur; et considerantes, quod ipsi, et ecclesia, et bona eorum in perpetuum per commune et populum dictae ciuitatis melius quam per aliam personam poterint vardari et defensari, et ex aliis iustis causis pluribus; diu et diu, et pluries inter eos habito pensamento, et in capitulo, et extra, pluries deliberauerunt pro meliori utilitate ecclesiae reportanda cum de infrascriptis iuribus nichil de redditibus pertinebat de his quae possident, sed potius damna ipsorum, et errores facere infrascripta, et sic ibidem ipsi domini episcopus, decanus, canonici et capitulum iurauerunt tactis euangeliis, qnod ea credebant bene et utiliter facere, et esse expediens pro ecclesia, ut dictum est supra.

Ipsi domini episcopus, decanus, canonici omnes hic praesentes, et capitulum concorditer consentiendo, et faciendo infrascripta, et super pensamento prius habito dudum reseruatis eis, et ecclesiae. Primo iurisdictione spirituali, vineis, campis, pratis, domibus, quae nunc habent in ciuitate Tergesti, et eius districtu, vel imposterum poterunt habere, et etiam extra districtum.

---

[1] Marka oglajska vriedila je u ono doba 9 lirah, 6 soldah i 8 bagatinah. Dvanaest bagatinah = jednomu soldinu.

Digitized by Google

Item decimis secundum consuetudinem antiquam pagandis, saluis ab his qui eas habent vel in antea habebunt in feudum.

Item censibus feudorum et feudis, villis eorum in districtu Tergesti et extra, rusticis habitantibus in illis, cum bonis suis iuribus et fructibus eorum, pro se ipsis et successoribus eorum in perpetuum dederunt, tradiderunt, cesserunt, vendiderunt et renuntiauerunt, et omni modo quo melius potuerunt fecerunt, et dederunt domino Petro quondam Bernardi ciuitatis Tergesti procuratori et massario dictae ciuitatis communis et populi, ut patet in libro communis, quem ego notarius et partes vidimus, plenam in haec habenti potestatem, nomine dictae ciuitatis, communis et populi, et libertate perpetua omnia iura eorum et priuilegia iurisdictionis, iustitias, rationes, actiones, si quae habent vel in antea habere possent, quomodocumque supra ciuitatem Tergesti praedictam, eius districtum in eadem vel eandem, in hominibus ipsorum, vel bonis, in perpetuum siue ex priuilegiis romanorum regibus, imperatoribus, siue a domino duce Karintiae, vel a ducibus siue ab aliis quibuscunque, siue ex consuetudine, vel usu, vel ex pacto quibuscunque, et omne id, et totum quod eis communiter vel per se pertineret, vel portinere posset, saluis supradictis in dicta ciuitate et eius districtu hominibus, et bonis.

Item eam partem, quae eis pertinet una cum dicto commune in cudendo monetam, ita quod totaliter pars eorum sit dicti communis solius, et illam per se a modo facere possit. Tradentes ibidem eidem domino Petro procuratori per manus eorum omnia iura eorum, instrumenta, priuilegia, cum omni virtute eorundem; et voluerunt quod illis ex rationibus perpetuo possit uti ut ipsi potuissent et ubicunque et coram quocunque.

Item promiserunt, et se obligauerunt per se suosque successores in perpetuo, et voluerunt ex modo, quod si quo tempore per aliquem episcopum vel alium de ecclesia praedicta reciperetur nomine dictae ecclesiae aliquod priuilegium, instrumentum, vel ius aliquod ab imperatoribus, regibus, ducibus, quam aliis quibuscunque supra ipsam ciuitatem cum districtu, vel in ipsa, vel in homines eiusdem, vel in bonis, vel in praeiudicium, vel vituperium eorundem, vel etiam pro honore et utilitate dictae ciuitatis, et hominum, quod illa priuilegia, instrumenta et iura sint dicti communis, et ciuitatis, et per ipsa sint supradicta, et cum supradictis. Et quod ille episcopus, vel alius qui obtinnerit, teneatur dare illud, et illa, dicto communi ut sua. dummodo commune eidem satisfaciat de expensis factis ab illis.

Item etiam ex pacto habito inter partes, ipsi dominus episcopus, canonici et capitulum se obligauerunt per se suosque successores, quandocunque fuerint requisiti per dictum commune, quod ire debeant ad dominum imperatorem, vel duces, pro impetrando confirmationes dictorum priuilegiorum et instrumentorum primo habitorum, quod ipsi vel alter eorum, expensis communis ibunt et facient, et iuxta posse habere procurabunt, et quod obtinuerint in praedictis nomine eorum vel ecclesiae, illud totum debeat esse in utilitatem dictae ciuitatis, in quantum tangent supradicta data, et vendita, in his quae tangerent alia ad utilitatem ecclesiae, ipsius ecclesiae sint et debeant remanere, constituentes et facientes dictum dominum Petrum procuratorem etiam ecclesiae pro in perpetuo in praedictis quolibet eorum possessores et dominos ut in rebus propriis.

Item etiam promiserunt iuuare dictam ciuitatem et commune et homines et fauorem dare suo posse in quibuscunque requisiti.

Item cassauerunt et tolerunt omnes sententias et processus factas et latas contra rectores, consiliarios, ciues, et ciuitatem praedictam, quacunque de causa, et voluerunt

Digitized by Google

quod sint nullius valoris, et hoc totum fecerunt pro eo, quare dictus dominus Petrus procurator nomine dicti communis et ciuitatis et populi, in perpetuo eisdem domino episcopo, decano, canonicis et capitulo, ipsorum nomine et ecclesiae recipientibus ibidem dedit, soluit et numerauit in denariis aquilegensibus marchas quinque centum, quas ibidem in continenti dictus dominus episcopus, decanus, canonici, et capitulum dicto Danieli David iudeo praesenti, et recipienti in solutionem dicti debiti dederunt, et soluerunt; et ipse Daniel David eosdem recepit, et eosdem de dicta summa quietauit, et absoluit ibidem.

Item etiam dictus dominus Petrus, nomine dicti communis et ciuitatis, dedit et concessit per in perpetuo in villis, et rusticis habitantibus in illis, sitis tam in districtu Tergesti, quam extra eisdem, domino episcopo, decano, canonicis, capitulo et ecclesiae omnem iurisdictionem et iustitiam et regalia quae commune hucusque habuit, et tenuit, saluis semper communi iurisdictione et iustitia in praedictis de homicidio, furto, robaria, et membro mancho, et saluo, quod dicti rustici debeant soluere angarias communis et pro commune impositas, et ire cum armis tempore guerre, et quando mandabitur per commune et cum animalibus et curribus eorum labore ad seruitium communis.

Item dedit, concessit dictam mutam, dicti communis et ciuitatis Januae, Riburgi, ad honorem dei et beate Mariae et sancti Justi martyris, et pro perpetua reparatione ecclesiae eorundem, exigendam a forensibus venientibus vel exeuntibus cum mercadantiis, secundum modum et formam consuetos per commune hucusque et non alias.

Item etiam pro ratione dictae mutae ipsi episcopus, canonici, capitulum, et ecclesia, iu perpetuum portent onera quae commune faciebat in reedificatione pontium mutarum, et aliarum rerum ciuitatis, cum lignaminibus.

Item promisit et se obligauit in perpetuum dictos dominum episcopum, decanum, canonicos, capitulum, ecclesiam, bona et iura eorundem, a quibuscunque robatoribus et malis hominibus bona fide vardare, et defensare, et manutenere suo posse.

Item cassauit omnes sententias et condemnationes factas contra familiares, et rusticos praedictorum et ecclesiae, et in praedictis constituit eosdem et successores eorum et ecclesiam per in perpetuo possessores et dominos, ut in rebus propriis.

Quae omnia et singula supra posita, dicta, facta, et scripta promiserunt dictae partes per se suosque successores et heredes in perpetuum, hinc inde una pars alteri se obligando, firma, rata, stabilita fore velle et esse, et habere, tenere, et seruare, et non contrauenire, sub paena mille marcharum argenti, et iuramenti soluendi per contrafacientem parti quae seruauerit, et illa pagata, nihilo minus firma sint supradicta. Et pro praedictis omnibus et singulis obligauit una pars alteri hinc inde, omnia bona eorum ecclesiae et communis, et ut sint magis firma, utraque pars ibidem, tactis euangeliis, iurauit seruare perpetuo supradicta. Et mandauerunt hoc praesens instrumentum eorum sigillis in testimonium veritatis sigillari. Facta fuerunt omnia praedicta in ciuitate Tergesti praedicta, in sala domus episcopalis, praesentibus dominis Joanne et Bartolomeo presbyteris in ecclesia sanctorum martyrum de Tergesto. Petro Nigri, Antonio Margaritae notario, Nicolao de Stablis notario, Sergio Laurentii, Lazaro apotecario, et Justo merchatore, ciuibus Tergesti, et aliis quam pluribus testibus ad hoc vocatis et rogatis.

Ego Johannes episcopus supradictus me subscripsi.

Ego H. decanus praedictus pro me et capitulo me subscripsi.

Ego Petrus Nigri testis supradictus his omnibus interfui et me subscripsi.

Digitized by Google

Ego Antonius Margaritae notarius praedictus his omnibus interfui et me subscripsi.

Ego Lazarus apothecarius praedictus praesens fui et me subscripsi.

Ego Justus mercator praedictus praesens fui et me subscripsi.

Ego Johannes filius quondam magistri Bernardi medici publici, imp. auctoritate notarius et dicti domini episcopi, supradictis omnibus et singulis cum supradictis testibus praesens fui, vidi et audiui, et ad petitionem partium hoc instrumentum scripsi bis, et cuilibet parti dedi suum.

Giuseppe Mainati. Croniche di Trieste. T. I. p. 60.

XCV. g. 949.

Županije i granice kraljevine hrvatske u X. vieku.

Diuisa autem est eorum (Croatorum) regio in zupanias undecim, quorum, nomina: Chlebiana,[1] Tzentzena,[2] Emota,[3] Pleba,[4] Pesenta,[5] Parathalasia,[6] Brebere,[7] Nona,[8] Tzena,[9] Sidraga,[10] Nina.[11] Ipsorumque Banus tenet Cribasam,[12] Litzam,[13] et Gutzecam.[14] Et quidem Chrobatia cum reliquis Sclabiniis ita sita est: Dioclea[15] porro propinqua est Dyrrachii oppidis Eliso,[16] Helcynio,[17] et Antibari,[18] extenditurque Decatera[19] usque: montana autem Seruiae finitima sunt. A Decateris vero incipit Terbuniae principatus, porrigitque se Rausium usque, et versus montana Seruiae adiacet. A Rausio Zachlumorum principatus initium habet, et protenditur ad Orontium[20] flumen usque; oraque maritima Paganis, montana quae ad septemtrionem Chrobatis, quae in fronte, Seruiae contermina est. Ab Orontio flumine Pagania incipit, et porrigitur usque ad Zentinam flumen, et zupanias tres habet, Rastotzam,[21] Mocrum[22] ac Dalen,[23] et quidem duae zupaniae, Rastotza ac Mocrum ad mare sitae sunt, et sagenas habent. Daleni vero zupania procul mari sita est, et eius incolae ex agricultura viuunt. Habent quoque Pagani in propinquo insulas quatuor, nimirum: Meletam,[24] Curcuram,[25] Bartzum,[26] et Pharum,[27] omnes pulcherrimas fertilissimasque; oppida item deserta et paludes multas, in quibus habitant, et iumenta alunt, unde victum parant. A Zentina autem fluvio Chrobatia[28] incipit, extenditurque versus mare ad Istriae usque confinia, siue Albunum[29] urbem; versus montanam aliquatenus etiam supra Istriae thema excurrit, ac versus Tzentina et Chlebena Seruiae regionem attingit. Seruia autem in fronte habet caeteras omnes regiones; ad septemtrionem quidem Chrobatiae propinqua est, ad meridiem vero Bulgariae.

Constantini Porphyrogeniti Scripta quae reperiri potuerunt omnia, accurante et denuo recognoscente J. P. Migné. Parisiis 1864. Tomus posterior. De administrando Imperio. Cap. 30. strana 277.

---

[1] Hlievno. [2] Cetina. [3] Imota. [4] Pleva u Bosni. [5] Pesenta, Vezenta u Bosni. [6] Primorje. [7] Bribir. [8] Nin. [9] Knin, Tnin. [10] Oko Skradina. [11] Nezna se pravo za položaj, ako nije isto mjesto sa jur spomenutim Ninom. [12] Krbava. [13] Lika. [14] Gadska. [15] Dukla. [16] Leš. [17] Olgun. [18] Bar. [19] Kotor. [20] Neretva. [21] Rastočka ili Rastok medju Vrgorcem i Ljubuškom. [22] Mokro. Makarska. [23] Dlmno, Duvno. [24] Mlet. [25] Krkar. [26] Brač. [27] Hvar. [28] Ima se razumievati jur onda pokršćena, baptisata. [29] Labin. Labun.

Digitized by Google

XCVI. 954. 31. kolovoza. U Reznu.

Otto I. kralj njemački daruje popu Diprechtu dvie oranice u selu Suriće, ležeće u županiji Hrvatah u Štajerskoj.

In nomine sanctae et indiuiduae trinitatis. Otto diuina fauente clementia rex. Nouerint fideles nostri praesentes et futuri, quod nos clerico cuidem Dieprechto vocato hobas duas proprietatis nostrae in loco Zuric, ac in pago Crouuati, et in ministerio Hartunigi concessimus, quae sunt regales; seruum quoque Vrera vocatum et uxorem eius, ac filias, per interuentum fratris nostri Hainrici ducis, in proprium damus cum omnibus ad easdem hobas pertinentibus agris, siluis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus ac molendinis, quaesitis et inquirendis. Et si plenitudo agrorum in illis hobis non inuenitur, ubicunque videatur, quod nostrum sit, in proximo impleatur. Jussimus autem hoc praeceptum conscribi, et ut idem clericus Dieprecht nullo contradicente hoc potestatiue possideat, quod ei donauimus. Quod vero scriptum confirmauimus, et anuli nostri impressione iussimus muniri.

Signum domini Ottonis inuictissimi regis. Datum II. kl. Septembris anno incarnationis domini DCCCC LIIII. indictione VII (XII) regnante proprio rege Ottone. Anno XX (XIX) actum Regina (hec) in domino.

Joh. Fekete. Diplomatoria sacra ducatus Styriae. Vienae 1756. p. I. str. 5. Beitr. zur kunde Steierm. Gesch. V. 1868. str. 98.

XCVII. 954.

Agapito II. papa doznačuje granice nadbiskupije solnogradske i laureacenske, stavljajući pod vlast posljednje istočnu Panoniju, pokrajinu avarsku i moravsku sa ostalimi Slovjeni.

Agapitus episcopus seruus seruorum dei, fratri dilectissimo et reuerendissimo Gerardo sanctae Lauriacensis ecclesiae archiepiscopo, in Christo salutem. Petitiones tuas pro renouandis siue approbandis ecclesiae tuae priuilegiis, venerabilis fuldensis monasterii abbas Hademarus huc causa orationis veniens, cum magna beneuolentia nostrae experientiae suggessit, pariterque iurgia, et disceptationes grauissimas inter te et Heroldum archiepiscopum pro utrinque suscepta in una prouincia pallii auctoritate exortas, flebiliter nunciauit, quod et ipsa ex debita pastorali cura nimio cordis moerore dolemus detestabiliterque profanamus. Quippe sancta et uniuersalis ecclesia, cui, authore deo, praesidemus, a religiosis atque pacatis sacerdotibus suis, et in caritate non ficta soliditatis, quasi totidem columnis innisa fulcitur; discordantibus autem et aduersum se hostiliter inflante superbia animum tollentibus, praesertim tantis pontificibus velut evulsis sustentaculis casura non sine magno periculo, et vigoris sui detrimento a proprio statu concutitur. Insuper etiam dum de foris inter vos pro pallii honore pertinaciter huiusmodi contentio exercetur, agitur, ut in fraterna aemulatione decor sacerdotii intus euacuetur. Inde ergo, frater, officium nostrum illud esse perpendentes, ne inimicitiarum fomite in vobis succrescente, dissidium sanctae dei ecclesiae atque scandalum sine consilii et utilitatis vestrae respectu diutius nutriatur, ad sequestrandum litem vestram accedimus nos arbitres tam ex sollicitudine a Domino regimine iniuncta nostro, quam amborum

Digitized by Google

vestrorum amore ad hoc permoti; ita videlicet ut de praelibata conflictus vestri quaerimonia rationabilibus iudiciis rite iustitiae satisfaciamus, et vos omni explosa controuersia in fraternam concordiam Christo moderante reuocemus. Notum est igitur, literisque penes vos commendatum, quibus ecclesiarum locis dignitas pallii ab hac apostolica sede debeatur. Lauriacensem autem urbem antiquitus metropolitanam fore, et archiepiscopii sedem, cui sanctitas tua praesse dignoscitur, sicut in priuilegiis authenticis ad nos usque ad te directis legimus, ita quoque, inuentis quibusdam exemplaribus chartae ex vestustate admodum attritis in archiuio sancti Petri reperimus. Hanc etiam in exordio nascentis ecclesiae, et immanissima christianorum persecutione a doctoribus istius sedis chatholicae fidei nouimus rudimenta percepisse, et exinde a succedentibus praedicatoribus in superioris atque inferioris Pannoniae prouincias eiusdem fidei emanasse gratiam. Quibus etiam duabus prouinciis illarum pontificibus usque ad tempora Hunnorum non alius, quam sanctae lauriacensis praefuit archiepiscopus, quorum barbarica feritas non solum praedictam lauriacensem ciuitatem, verum etiam in circuitu adiacentes regiones depopulauit, atque funditus desolauit. Inde quidem contigit, ut episcopi hac necessitate compulsi, sede illa deserta, atque alio translata, simul etiam archiepiscopalem ipsius sedis desererent honorem, modernis autem, nec multum retro elapsis temporibus, vacante ab apostolico vicario Bauariorum regno, Arno primus salzburgensis ecclesiae subrogatur archiepiscopus. Haec testatur annosa memorialis sacri scrinii historia. Modo autem mortalibus propitiante Christo, ab hostibus sanctae lauriacensis ecclesiae quiete, et inhabitandi securitate concessa, non alibi, quam ibidem fraternitatis tuae cathedra oportet haberi. Qua propter reinthronizamus te eidem ecclesiae, sanctorum patrum, videlicet praedecessorum nostrorum, sed et beatae memoriae domini Leonis papae, a quo excellentia tua pallio, ac priuilegio donata est, sanctiones atque statuta exequentes, ac saepedictam sanctam lauriacensem ecclesiam potestate et vice beati Petri apostolorum principis absoluimus, et archiepiscopamus, et in culmen metropolitanum sublimamus, et priuilegia nobis transmissa manu propria munimus, et corroboramus, ac rata esse firmamus, denuoque tibi pallium cum praesenti praecepto secundum usum prius concessum, successoribusque tuis perpetim tenendum tradimus Hisque ex amussi ita ad iustitiam reintegratis, decreuimus rixas vestras et dissensiones praefata ex causa deriuatas dirimere, atque in fraternum amorem vos reconciliare, sic ut utrique vestrum modo susceptus seruetur pallii honor illaesus, hortantes quatenus apostolice instituti, amodo non in contentione, et aemulatione maneatis. Constat quidem quod canonice singulis prouinciis singuli ordinantur metropolitani, proinde distribuere atque determinare, ita vobis parochias bonum et pacificum aestimamus, ut diuisis duabus Noricae regionis prouinciis, Heroldo archiepiscopo occidentalis Pannoniae cura commitatur, et custodia; tibi autem successoribusque tuis, propter emeritam antiquitatem sanctae lauriacensis ecclesiae, cui iure iuniorum reuerentia assurgit in benedictionis, et sedis ordine praelatis atque praepositis prouidentiam orientalis Pannoniae, regionemque Auarorum, atque Marahorum, sed et Slauorum, qui modo christiani, vel adhuc per baptisma Christo lucrandi sunt, circumquaque manentium credimus, nostramque apostolicam vicem in illis partibus praedicandi, et pro arbitrio vestro ubi opus est episcopos constituendi omniaque disponere atque ordinare tali authoritate, atque potestate delegamus, ac si ipsi praesentes affuissemus. Quod si iam dictus Heroldus archiepiscopus deinceps, suorumve, quispiam successorum minime diffinito limite contentus, sed interdictam atque in sua potestate separatam dioecesim repetere peruicaciter conatur, nec a prohibitae contentionis schismate per istas nostras apostolicas traditiones atque determinationes compescitur. Ipse etiam pie concessa digni-

Digitized by Google

tatis munificentia penitus priuetur, atque secundum ius pristinum superior Pannonia inferior tuae, tuorumque successorum, ambae perpetualiter subiaceant ditioni. Allubescentes, autem assensumque praebentes istis nostris saluberrimis decretis, benedicimus et catholicos approbamus; resistentes vero atque infirmare vel omnino peruertere contendentes, anathemate maranatha sanctae trinitatis districte percutimus, et apostolica sententia qua mulctati Anania et Saphira expirauerunt, damnamus, et cum blasphematoribus sancti spiritus sempiternis cruciatibus puniendos destinamus.[1]

Bullarium Diplomatum et Priuilegiorum SS. Rom. Pontificum. Aug. Taurinorum 1857 T. I. str. 405.

XCVIII. 960. mjeseca lipnja. U Rialtu kod Mletakah.

Mletčani izdavaju zakon proti izvažanju robovah iz Istre i Dalmacije.

In nomine domini dei et saluatoris nostri Jesu Christi. Imperante domino Romano gloriossimo imperatore, anno autem imperii eius XIIII. mense Junii, indictione III, Riuoalto in corte palatii.

(Ostalo izostavljeno).

Unde omnes pariter statuentes statuimus et firmiter confirmamus, ut nullus maior aut minor mancipia ad venundandum emere non debeat, nec aliquis precium ad suos emptorios dare debeat propter mancipia comparanda aut venumdanda, quia grauissimum malum est. Scimus omnes, quia deus omnipotens misericordia plenus est, et si emendauerimus, dimittet nobis peccata nostra.

Item precipimus, ut, quicunque in nauibus nostris nauclerus fuerit, nullatenus debeat in naui sua leuari mancipia, neque de Venetiis, neque de Histria, neque de Dalmatia, neque de aliis locis per nullum ingenium, nec etiam aliquis hominem negociantem vel Judeum in naui sua leuari non debeat. etc.

Kandler P. Codice diplomatico Istriano. A. 960. = Romanin Storia di Venezia I. 371.

XCIX. 961. 13. veljače. U Reznu.

Otto I. kralj njemački daruje popu Diprechtu njeko imanje medju Svetlim brdom i selom Bulčišćem, ležećem u županiji Hrvatah u Štajerskoj.

In nomine sanctae et indiuiduae trinitatis. Otto diuina fauento clementia r x. Nouerint fideles tam praesentes scilicet et futuri, qualiter nos per interuentum Heinrici ducis, matrisque suae inclytae, nec non fidelis nostri Abrahae frisingensis episcopi, cuidam clerico vocato Dieprechto tale praedium, quale habuimus inter duos montes Curoztou et Oziae a vertice montis Zuedlobrudo usque ad villam Bulcsisce in proprietatem concessimus in pago Crauuati, et in ministerio Hartunigi comitis cum omnibus ad idem prae-

[1] Pagius, u svom djelu Breuiar. pontif. et concil. u životu Agapita II. pape, kaže o toj papinskoj poslanici: Nullus porro est temporis character, quo dignosci possit annus, quo data est haec epistola, sed eam datam oportet ante annum nongentessimum quinquagessimum quartum, quo Geraldus, seu Heroldus excaecatus est." Bullarium rimski stavlja ju pod konac godine 954.

Digitized by Google

dium iuste et legaliter pertinentibus agris, siluis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus ac molendinis, quaesitis et inquirendis. Jussimus autem hoc praeceptum conscribi, ut idem clericus Dieprechtus nullo contradicente hoc potestatiue possideat, quod ei donauimus, quod vero scripto confirmauimus et anuli nostri impressione iussimus communiri.

Signum domini inuictissimi regis T O T
Lutolfus cancellarius ad vicem Brunonis. O

Datum idus Februarii, Anno incarnationis domini DCCCCLX (I) indictione IV. regnante pio rege Ottone anno XXIII. Regensperg. Haec in domino. Amen.

Fekete. Diplomataria sacra Duc. Styriae. str. 7. Beiträge. Steierm. V. 98.

C. 966. 20. siečnja. U Oglaju.

Rodoaldo patriarka Oglajski spominje razorenje Rovinja u Istri po Slovjenih (Hrvatih).

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Rodoaldus superno munere fretus sanctae aquileiensis ecclesiae humilis patriarcha. Legimus etc. — Quapropter haec sancta praecepta altius intuentes, diligentiusque considerantes, quemdam nostrum episcopum parentinum, scilicet ecclesiam, magna inopia et calamitate oppressam cognoscentes, eidem pro dei amore atque sancti Mauri martyris, corporis cuius in honore dicatum est, nec non pro petitione et oratione suffraganeorum nostrorum episcoporum histriensium, Gaspaldi polensis, Joannis tergestinensis, et Joannis ciuitatis Nouae, ac pro consulto omnium clericorum nostrorum, graduum uniuersorumque nostrorum fidelium consilio, et pro consensu aduocati nostri Azonis, quandam terram, quae de nostro episcopatu, nobisque nostraeque ecclesiae pertinet, Rubinensi nomine, quod etiam, heu proh dolor, nuper a nefandis Sclauis ac duris barbaris destructum, Adam praefatae ecclesiae episcopo, eiusque successoribus praefatam terram concedimus. (Ostalo izostavljeno).

Actum in ciuitate Aquileiae sedis die vigesima mensis Januarii, indictione vero octaua, (IX) anno autem incarnationis domini nostri nongentesimo sexagesimo sexto feliciter.

Kandler. Codice Dipl. Istriano. Ad A. 966.

CI. 969. 15 Srpnja. U Zadru.

Agata kći Dabrova ostavlja oporukom njeka imanja samostanu svetoga Krševana u Zadru.

In Christi nomine et eiusdem anno incarnacionis DCCCCLXVIIII. Indictione XII. Sub die fere quinto decimo mense Julii. In ciuitate Jadera. Imperantibus piissimis et perpetuis augustis Constantino et Basilio. Cathedra pontificali regente Basilio episcopo et domino Maio priore. Maturiori namque et salubri consilio a maioribus prouisum est, ut omnis homo ante dispensare et deliberare suas facultates debeat prius, quam repentine calamitatis casu periculo — — eterne mortis metu urgueat, ne differente deliberatio aut articulum — — — eat vi, aut distributor in ultima corporis angustia — — — — — — optata sibimet testatione explicare non queat — — — — — (Agapita) peccatrix filia Dabro tribuni, diuino iuuamine — — — — — super proprium meum decumbens lectulum, licet viribus — — — — — mente deo auxiliante tuta. Integro autem consilio hunc — — — — — — — — is de hereditate nostra, scribere rogauimus. Ita demum — — — —

Digitized by Google

ut post obitum meum, ita maneat deo auctore firmum et stabile — -- — ac siquidem pagina subscripta videntur. In primis volo et iubeo — — — — cenaculo cum corte, et quoquina, et orto, que est post ipsa quoquina, sit in ecclesia sancti Chrisogoni. Domum ubi fornax fuit, cum orticello, que est ante ipsam, similiter. Orticello, que est ante ecclesiam sancti Chrisogoni, similiter. Portiones de terras que habeo in Uculo, similiter. Portiones de salinas que habeo inter meos parentes, similiter. Artacileio serico I. investitura de serico I. Panno serico I. Lisa (?) I. Pennulas II. Pirestres XX. Mappas IIII. Antelectulos III. Capilectulo I. Mappula ad calicem operiendum I . . . . s II. Racinas II. Culcitras II. Culcitrino I. Capitales III. Capitale de serico. — — — — — — de serico I. Caldarias maiores II. Frixorias maiores. II. Cucuma — — — — — ortario hereo I. Sella ferrea I. Urceo hereo cum aquaminile. Camastras II. Deuteras II. Archiscamno I. Arcella I. Buttes II. T. na I. Bussedo I. Macinas pario I. Turabulo hereo I. Stagniolo I. Hec omnia sunt in ecclesia sancti Chrisogoni, et sicut prelibata est, ita deo auctore permaneat, nullus unquam ea audeat uiolare. Quicunque vero nostre deliberationi contraire voluerit, iratum habeat patrem et filium et spiritum sanctum, et maledictionem a CCCX et VIII. sancti patres, et in inferno cum diabolo et angelis eius ac Juda Scariothen muneretur. Actum tempore die, et loco, ac consulibus, ut supradictum est. His palam testibus.

— — manus Basilio supradicto episcopo.
— — manus Maius prior supradicto.
Signum manus Dabronis fratris eius.
Signum manus Andreas presbiter.
Signum manus Dragomiri de Spalato.
Signum manus Viaro trib. de Apsaro.
Signum manus Maius tribuno Maria in aco (?) (napisano žutilom).
Signum manus Maius tribuno de Cula.

Iz vana stoji novijom rukom pisano: 969 imperantibus Constantino et Basilio Imperatoribus. Testamentum Agapeti filii Dabra, Jadrae, in quo reliquit ecclesiae sancti Chrisogoni Cenaculum cum curte et coquina et hortum post ipsam coquinam, domum ibi firmare fecit cum horticelo ante ipsam domum, et horticellum ante ipsam ecclesiam, et alia bona stabilia et mobilia.

Opet drugim pismom.

Testamentum Agapi filie Dabro Tribuni Jadrensis, quae legauit sua bona ecclesiae — — anno domini 969.

Matica ili prepis XI—XII. vieka na pergameni, s desne strane veoma oštećena, čuva se u zagrebačkoj zemaljskoj pismohrani, medju najstarijimi pismi Doc. I.

CII. 973. mjeseca siečnja.

Benedikto VI. papa stavlja čitavu Pannoniju pod vlast nadbiskupa solnogradskog.

(U izvadcih).

Concedimus itaque vicem apostolicam Friderico salsburgensis ecclesiae antistiti eiusque successoribus, in tota Norica prouincia et in tota Pannonia, superiori videlicet et inferiori, quomodo sui antecessores eandem potestatem a nostris habuere successoribus; ita scilicet, ut nulli liceat in praefatis prouinciis sibi usurpare pallium, nec episcopos

Digitized by Google

ordinare, nec ullum officium, quod ad archiepiscopum pertinere debet, praeter praefatum archiepiscopum, eiusque successores. Quicumque autem huic refragari, vel contendere voluerit decreto, quod nos vice beati Petri apostoli fungentes, consensu nostrorum episcoporum, ac totius cieri romanae ecclesiae decreuimus; sciat se beato Petro eiusque vicario esse contrarium. etc.

Bullarium Romanum. Aug. Taur. 1857. T. I. str. 434.

CIII. 974. 5. listopada U Rimu.

Benedicto VII. papa stavlja pod vlast nadbiskupije laureacenske (pasovske) Avariju, Moravsku, Meziju, dolnju Panoniju i susjedne im Slovjene.

Dilectissimis nobis in Christo filiis Houdberto sanctae Moguntinae ecclesiae et Dioterico sanctae Treuerensis ecclesiae, atque Adalberto sanctae Magdeburgensis ecclesiae, parique modo Gereoni sanctae Coloniensis ecclesiae, atque Friderico sanctae Juuauensis ecclesiae, sed et Adaldago sanctae Bremensis ecclesiae archiepiscopis, pariterque domino nostro Ottoni gloriosissimo imperatori Augusto, atque nepoti suo Henrico praecellentissimo duci Bauariorum, caeterisque omnibus episcopis et abbatibus, ducibusque atque comitibus Galliae atque Germaniae. Benedictus diuina gratia praeditus, apostolicae sedis pontifex, seruus autem seruorum dei, in domino salutem.

Oportet iustis suplicantium petitionibus nos semper faciles, et humiles exhibere, et praecipue cum fraternis religiosorum consacerdotum precibus sollicitamur, qui passim ab omni mundi termino tenorem et regulam, atque proprii officii vigorem ab hac uniuersali sancta romana matre ecclesia eiusque sortiuntur ministro, vicario scilicet beati principis apostolorum, cuius quamuis indigni. eiusdem tamen gratia et dono potestati nos successimus, et ordini, cui voce dominica dicitur: Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam. Quapropter dignum aestimauimus, assensum praebere congruis postulationibus reuerendissimi archiepiscopi Piligrini, quas per probabiles personas nobis intimauit, responsalium suorum, duorum videlicet presbyterorum, quatenus sibi pallium, et metropolitanum honorem cathedrae suae sanctae Lauriacensis ecclesiae restitueremus, confinio Ungarorum adiacenti; quod omnino nos eidem ecclesiae debere, testantur antiquissima secum adportata priuilegiorum testimonia, in quibus continebatur, quod aetate pontificatus beati Symmachi, huius almae sedis apostolici praesulis, praefata sancta Lauriacensis haberetur ecclesia metropolis: et in quantum tam exinde, quam etiam de passionibus beatorum martyrum, qui illic plures in tempore persecutionis pro fide Christi variis sunt tormentis mulctati, colligere possumus, ex omnibus ecclesiarum dioecesibus Pannoniae, haec antiquitate, et archiepiscopii dignitate esse primitiua creditur: quae iam multis retroactis temporibus ex vicinorum frequenti populatione barbarorum deserta, et in solitudinem redacta, nullum christianae professionis habitatorem meminit, usque dum inuictissimus Augustus, et pater patriae, genitor quippe pii imperatoris nostri, (quem adhuc superesse, et diu dominari mundus exoptat) bellico trophaeo eorum vires retudit. Hunc autem, quam ob rem vocibus exultantibus in laudem omnipotentis dei erumpimus, non solum saepe dicta sancta Lauriacensis ecclesia hostium cessante terrore, cum accolis suis pace et tranquilitate potitur, verum etiam ipsi dudum inimici, illum quem persecuti sunt, more gentili, iam iam Christum baptizati profitentur, et sacerdotes modo habere

Digitized by Google

desiderant, ac prout scire rudes poterunt, venerantur, et ecclesias quondam in sua terra, quas patres incendio dederunt, posteri restaurare videntur. Hac ergo suadente ratione, quod praenominati sanctae Lauriacensis ecclesiae archiepiscopi postulatio antiqua apostolica auctoritate commendatur, et praeterea, quod iustum esset, pariterque utile etiam visum est, ut ad fructificandas deo gentes ex nouitiis cultoribus fidei Ungrorum atque Marauorum, siue etiam aliis multis Sclauorum suae parochiae finitimis, illic ordinatis episcopis, secundum quod antiquitus dispositi erant, eis hunc constitueremus archiepiscopum. Quoniam autem Saltzburgensis ecclesia metropolis abusa est subiectione sanctae Lauriacensis ecclesiae pontificii, obliterata et attentata sua dignitate ex deuastatione barbarorum, quam propterea perceptis apostolicis priuilegiis nequaquam patimur priuari, cum et priora sint Saltzburgensibus, et ideo auctoritatina,[1] quae conditio testimonii etiam apud secularia iudicia viget et praeualet. Nos vero in huiusmodi constitutione omnem calumniam atque contentionis occasionem, domino adiuuante, facile propulsamus,[2] parochiis ab inuicem certis limitibus sequestratis, et tamen apostolicis sanctionibus ubique stabilitis, quas nostrum est semper defendere, et secundum euangelicam sententiam nihil exsoluere, sed adimplere. Unde ergo auctoritate, et potestate beati Petri principis apostolorum, atque exemplo beatorum pontificum scilicet praedecessorum nostrorum, eandem sanctam Lauriacensem ecclesiam, eiusque rectores iam archiepiscopos amodo perpetim ab omni Saltzburgensis ecclesiae eiusque praesulum subiectione, ac ditione absoluimus; et honore metropolitano sublimamus, et sicut modernis temporibus sanctae memoriae Agapitus papa terminos earundem parochiarum ab inuicem distinxit, sic et ipsi diffinimus, ita quoque, ut sancta Saltzburgensis ecclesia superioris Pannoniae episcopos habeat suffraganeos, quibus usque huc sui pontifices praesse videbantur, cum tanta talique dioecesi, quali hactenus in inferiore usi sunt Pannonia. Sancta autem Lauriacensis ecclesia in inferioris Pannoniae, atque Messiae regiones, quarum prouinciae sunt Auaria, atque Marauia, in quibus septem episcoporum parochiae antiquis temporibus continebantur, suique antistites archiepiscopalem deinceps habeant potestatem cum tanta talique dioecesi, quali hactenus in superiori usi sunt Pannonia. Quibus utique in praeceptis insuper iniungimus, ut iuxta beati Gregorii papae decretum, Anglorum archiepiscopis directum, alter illorum, qui prior sit in ordinatione, ipse etiam, quo ad viuat, prioratum teneat et in ordine. Penitus enim determinatis utriusque ecclesiae dioecesibus, omnique exclusa altercandi occasione, canonica sub districtione interdicimus, ut neuter earumdem ecclesiarum archiepiscopus inuadere alterius parochiam praesumat, vel quibuscunque iurgiis, aut disceptationibus super diffinitis a nobis modo rebus, alter alterum sollicitare audeat. His igitur sedatis, venerabilem confratrem nostrum Piligrinum archiepiscopum, canonicis litteris munitum, sedi sanctae Lauriacensis ecclesiae intronizauimus, palliumque ei secundum antiquum eiusdem ecclesiae suae usum direximus, atque in prouinciis Auariae et Marauiae regionumque inferioris Pannoniae siue Moesiae, et in contiguis sibi Sclauorum nationibus circumquaque manentium, nostram apostolicam auctoritatem et vicem exercere comittimus, atque delegamus, quatenus illic more antecessorum suorum, sanctae Lauriacensis ecclesiae archiepiscoporum habeat potestatem presbyteros atque episcopos ordinare, atque constituere, et ex praedictis gentibus sub sancta praedicatione, parare domino plebem perfectam.

Bullarium SS. Rom. Pontificum. Aug. Taurianorum 1857 T. I. str. 441 Hansiz. Germania Sacra T. I. str. 213.

---

[1] Hansiz. vel auctorabiliora. [2] Hansiz pridao: ambabus.

Digitized by Google

CIV. 986. 19. prosinca. U Zadru.

Majo priur zadarski i prokonzul Dalmacije, sa svimi gradjani zadarskimi, popravljajući iz nova crkvu sv. Krševana, daruju istoj crkvi i samostanu benediktinskomu iz nova sva pripadajuća joj pokretna i nepokretna imanja.

In Christo nomine et eiusdem incarnationis anno DCCCCLXXXVI. Indictione XIIII. sub die fere XVIIII. mensis decembris. Imperantibus dominis piissimis et perpetuis augustis Basilio et Constantino, a deo coronati magni imperatores. Apud ciuitatem Jadera, pontificali sub regimine Anastasii episcopi. Igitur ego quidem Maius prior supradicte ciuitatis, atque proconsul Dalmatiarum, una cum consensu omnium nobilium et habitantium ciuitatis Jadere, seu et heredibus domini Fusculi, atque Andree prioris, masculorum seu feminarum, atque uniuersi populi, maiorum et minorum, omnium in unum conglobati, uno consilio et pari voluntate, cogitantes de dei timore, et eterna retribucione, eo quod ille bene possideret res in seculo, qui sibi de terrenis, atque caducis comparat premia sempiterna. Id circo ecclesiam beati Chrisogoni martyris, que sita est infra muros ciuitatis, ubi et sacratissimum eius corpus requiescit. Quod est edificata a predictis viris domno Fusculo et Andrea priore, ubi dicitur quod aliquando monasterium fuisset, set per negligentiam defecisset. Nunc adiuuante domino, rehedificamus secundum omnem monasterii ordinem, atque ordinamus domnum Madium, dei sacerdotem, et monachum nostrum, esse abbatem, qui fuit ex monasterio sancti Benedicti, quod situm est in monte Casino, una cum consensu nostre congregationis beati Chrisogoni, et tradimus ei predicte ecclesie omnia ibidem pertinentia. Domus, vineas, et terras cultas, vel incultas, mobilia seu immobilia, ut in ipsius sit potestate, et suorum fratrum, ad solatium ibidem seruientium, utendum, possidendum, perfruendum, ordinandum, sine contradictione ullius, tibi domno Madio abbati predicto, tuisque suceessoribus, qui post te venturi sunt, secundum monasticum ordinem. Unum tamen nobis reprehensibile esse videtur, quod ecclesia extra antiquam claustram sit posita, quod precepta sancti patri Benedicti perhibent fieri, eo quod omnia necessaria monachis infra monasterium debeant haberi, ut nulla necessitas sit eis vagandi. Ideoque viam publicam, que inter ecclesiam et antiquam claustram fuit, claudere fecimus, alia autem via publica, que ab oriente ecclesie posita fuit, similiter claudere fecimus, sed inuicem eiusdem vie de territorio eiusdem ecclesie viam fecimus publicam, secus murum ciuitatis. Hec omnia non speciali nostro consilio sed omnibus consentientibus ciuibus ad saluationem predicte ciuitatis, et populi ordinauimus, et constituimus atque firmamus, ut si aliquo diabolico spiritu impletus, quod non optamus, contra vos vestrosque successores molestiam de rebus aut substanciis fecerit de supradicta ecclesia, habeatis licentiam cum hac cartula traditionis in iudicium venire, atque monstrare ante imperatorem, ante regem, ante comitem, siue iudices, qui pro tempore fuerint, ut nihil aliquid de supradicta causa subtrahere possunt; quod si aliquis quocumque tempore diabolico spiritu repletus, tam de nostris, quam de extraneis, contra nostram diffinitionem aliqua aduersa facere presumpserit, iratum habeat patrem, et filium, et spiritum sanctum, et maledictionem a CCC et XVIII. sancti patres (sic) et in nouissimo maranathe cum diabolo et eius tethros angelos, a Juda Scariothe in inferno videretur, et hec certula vōlumus ut in sua maneat firmitate. Actum hoc tempore a consulibus suprascriptis, et loco coram his testibus, et insuper firmamus, et constituimus, ut quisquis contradictor extiterit, sicut superius diximus, non solum his supradictis maledictionibus subiceat, sed etiam penam persoluat auri libras XX. et confusus sileat mutus, et hanc cartulam firmam ac

Digitized by Google

roboratam semper persistat. Anno pontificatus domni Anastasio octauo. Indictione XIIII.

Signamus: Ego Anastasius episcopus testis supradicte ciuitatis. Ego Petrus episcopus arbensis ciuitatis, testis. Ego Maio prior predicte ciuitatis Jadere, testis. Ego Armatus archidiaconus tt. Ego Petrus archipresbyter tt. Ego Domnio tribunus tt. Ego Lampredio tribunus tt. Ego Petrus tribunus — — — socer prioris. tt. Ego Maio tribunus Cerneche. tt. Ego Dabro frater eius tt. Ego Ursana tribunus tt. Ego Petrus tribunus spalatinus tt. Ego Barba tribunus tt. Ego Nychiphorus tribunus tt. Ego Johannes tribunus arbesano tt. Ego Plato tribunus frater eius tt. Ego quidem Anastasius episcopus supradicte ciuitatis manu propria scripsi et roboraui.

Listina pisana na pergameni, nalazi se u gubernijalnom arkivu u Zadru, medju pismi dignutog monastira benediktinskog sv. Krševana, pod naslovom Masso (Mazzo) A. Capsula F. N. I. br. 1. Ali pismo listine nije od 10. nego od 12. ili 13. vieka, zašto se ima smatrati kao prepis a ne kao matica.

CV. Oko g. 990. U Zadru.

Majo priur sa vlastcli zadarskimi ustupljuju samostanu sv. Krševana svoj dio ribarije.

Tempore domni Magii iaderensis prioris, pro necessitatibus puplicis fuerunt vendite piscaciones una in insula Melfata, altera in Tilago in uale maiori sancti Uictoris, ex parte Altana, que continet a loco ubi Megarus dicitur, usque ad casas, que sue piscacionis quartam porcionem se habentibus dare solebant, quas non pauci iaderensium nobiles emerant propter quartam piscium porcionem. Sed quia sepe in diuisione piscium litigabant et se inuicem scindentes, et cedentes lacerabant, dictus prior cum suis nobilibus iniuit consilium, quo ipsa piscacio daretur monasterio beati Crisogoni Christi martiris, quod et factum est. Nam statim uenerunt ad ecclesiam prephati martiris cum cartula, in qua illorum nobilium nomina scripta habebantur, quam presente domno Trasone abbate suisque fratribus, posuerunt super sanctum altare, dicentes: offerimus tibi beatissime Chrisogone martir pro remedio animarum nostrarum nostre hempte piscacionis munus, et si illud quis nostrorum uel aliorum superbie spiritu inflatus a tuo sacro cenobio uel ab eorum potestate, qui tibi in ipso deseruierint, subtrahere temptauerit, iram omnipotentis dei incurrat et trecentorum decem et octo sanctorum patrum maledictionem habeat, et in nouissimo cum Juda traditore omnibusque iniquis infernum possideat. Actum est hoc tempore supradicto, ab his subscriptis nobilibus ac testibus: inprimis uidelicet Mai, Jadere prior, actor et testis, Domnius tribunus, Theodosius tribunus, actor et testes, Lampredius tribunus actor et testis, Petrus tribunus testis, Maius tribunus testis, Dabro frater eius testis, Ursana tribunus testis, Petrus tribunus, Barba tribunus, Nikyforus tribunus, Johannes tribunus, Plato tribunus, hi suprascripti et nonnulli alii iaderensium nobiles huius rei auctores et testes sunt.

Matica na koži. U guber. arkivu u Zadru Capso. XIV. Masso A. br. 34.

Digitized by Google

CVI. 994. 9. veljače.

Bugarski carević Pincio, nećak cara Šišmana, kao bjegunac kod hrvatskoga kralja Držislava, sa svojom braćom i sestrom, sa svojimi nećaci i sa svojim sinom Plesom, čine ugovor poradi zidanja crkve sv. Mihalja kod grada Solina.

In Christi nomine amen. Ab incarnatione domini nostri Jesu Christi anno nongentesimo nonagesimo quarto, die vero nona mensis Februarii, tempore quo regnabat sacrilegus et profanus imperator Stephanus (Samuel) in terra Bulgarorum in caeterisque regionibus.

Eu ego vir Pincius notaui, et scripsi ad memoriam posterorum nostrorum, quatenus nos, cum essemus consanguinei Stephani imperatoris, saepius ipsum propter eius delictum redarguimus; excaecauerat enim patrem suum, patruum autem nostrum probum dominum christicolam, iustum Sismanum imperatorem; quapropter nos fratres, ac propinquos suos ex patria nostra fugauit, et expulit, de terra videlicet Bulgarorum, ex urbe Tarnoua, exaltauit vero mendaces ac rebelles. Pater autem eius, caecus existens, increpauit ipsum de expulsione nostra; at ipse strangulauit eum, et remansit in patris maledictione. Nos autem venimus Missiam, et inde recedentes peruenimus Chroatiam ad illustrissimum et probum regem Dircislaum. At ille nos benigne recepit et adiuuit tamquam bonus ac benignus dominus, et collocauit in suburbio Clysii. Illic igitur remansimus, et recepimus veram fidem catholicam, secundum institutionem romanae ecclesiae.

Et ego Pincius, una cum fratribus meis, videlicet Armonio, Pollemio, Joanne, Celestino, et sorore nostra Murca, et cum nepotibus nostris Tetralo, Martino, Alexandro, Joanne, Paulino, Georgio, Pancratio et cum filio meo Pleso, sermonem fecimus et ita ordinauimus, videlicet collegimus inter nos pecuniam, dedimusque eam Pleso, ut obsequium deo faciat, ut aedificet ecclesiam in honorem beati Mihaelis archangeli, et sancti Petri apostoli, et beati Martini episcopi, et sic ordinauimus, ut quicunque postea fuerit de tribu nostra, ut aliquid dictae largiatur ecclesiae substantiae, scilicet stabilis, ut agrum, vel domum; fecimus enim quod ecclesia ista sit memoriale domus ac familiae nostrae, ut nullus sit possessor, seu ordinator ecclesiae huiusmodi, eiusque bonorum, nisi posteri, siue haeredes nostri ex linea masculorum, siue faeminarum procreatarum semper perpetualiter. Si vero fuerit sacerdos de tribu nostra presbyter, siue monachus, ut possideat dictam ecclesiam, unus post alium; si autem non fuerit de tribu nostra presbyter aut monachus, ut tribus nostra saecularium hominum eligat capellanum quemlibet; et fecimus hoc cum consilio et consensu reuerendissimi et dignissimi Martini archiepiscopi spalatensis.

Et si aliquis voluerit facere contra istam ordinationem, siue voluntatem nostram, iram dei super se habeat, et cadat in sanctorum patrum maledictionem, et cum Juda Scharioth iugiter crucietur.

Farlati Illyricum Sacrum. T. III. str. 111. Po svoj prilici pisan je ovaj ugovor izvorno slovjenskim jezikom, kao što je i Farlati nagadjao, jer neima primjera, da bi bugarski velmože izdavali bili listine na latinskom jeziku. Može se takodjer sa sigurnošću tvrditi, da je prevoditelj ili prepisatelj ove izprave ime Samuilovo, koj u ovo doba u Bugarskoj careva, zamienio s imenom Stjepana, jer je u matici valjda ime carevo jedinim slovom S. označeno bilo; osim ako nije možebit i Samuil, po običaju bugarskih vladarah, nosio dva imena.

Digitized by Google

CVII. 1000. 1. kolovoza.

Carević bugarski Pincio, sa svojom braćom i sinom si Plesom, daruje njeke zemlje crkvi svetoga Mihalja u Spljetu.

In Christi nomine amen. Anno natiuitatis eiusdem domini nostri Jesu Christi millesimo, indictione tertia (XIII) regnantibus dominis nostris Basilio et Constantino magnis imperatoribus, in regno Croatiae gubernante autem domino Dircislauo inclyto rege, residente etiam in sede beati Domnii domino Martino reuerendissimo archiepiscopo, una cum domino Florino principe Spalati et Clisii, in pactis quidem superius dictis principibus tempore.

Ex quo ab exordio mundi primi parentes in peccatum inciderunt, eiectique fuerunt de paradiso deliciarum, et expulsi sunt in regionem mortis, et omnis status hominum ex tunc sit subiectus, et ob id omnis mortalis homo repentinam formidet mortem et accidentalem, ne imparatus existens morti perpetuae in aeternam incideret poenam. Hanc ob causam ruminantes et considerantes cogitauimus nos supradicti simul et concorditer, inspirante nos spiritu sancto, pro redemptione animarum nostrarum, nostrorumque parentum, ac haeredum nostrorum, usque ad finem mundi, fecimus aedificare domum dei ad honorem sanctorum dei suprascriptorum, in loco prope litus maris, siue prope arenam.

Primum, prece obtinuimus a rege saxa theatri, ex quibus ecclesiam fabricaremus, et ille dedit nobis et saxa, et omnem circuitum terrae theatri, ad honorem dei et ecclesiae beati Michaelis archangeli.

Ego Plesus imprimis emi terrenum, super quod aedificauimus ecclesiam, a quodam homine slauonico, nomine Sidica, qui fuit de loco nuncupato Chesica, et a fratre suo Cero, octo denariis, quod habere, quo gaudere, frui, usufructuare, et facere de ipso quidquid nobis placuerit.

Aliud enim emi terrenum iuxta ecclesiam ab occidente a Firmarisco Chirini trium wretenorum, denariis X., volo et iubeo ut sit dictae ecclesiae.

Et iuxta dictum terrenum emi aliud terrenum a quodam Strioza, filii Zenici, denariis quinque, volo ut sit istius ecclesiae.

Item emi terrenum prope litus maris sub Sabulo, a Zubinico, denariis X. quod est iuxta flumen in loco vocato Phrodrupglane, volo ut sit huius ecclesiae. Post haec Theodorus filius eius accepit a me dictum pretium, et firmam quietationem.

Item emi portum illum post ecclesiam contra portam theatri, a mari usque ad viam publicam terreni Prodani, ubi est murus in medio vetustus, infra terrenum eius et meum, quod emi a dicto Prodano denariis XXXV. volo ut sit in hac ecclesia.

Emi etiam terrenum a superiori parte terreni arenae wreteni unius a dicto Sidica denariis X. volo ut sit dictae ecclesiae.

Item ibidem emi iuxta illud terrenum aliud a Trapico, denariis tribus, volo ut sit eiusdem ecclesiae.

Emi quoque aliud terrenum in valle, quae dicitur Tribis, et a Michaele, filio Tribiseti, denariis viginti, volo ut sit in dicta ecclesia.

Item in eodem loco emi tres funiculos terrae a Trimonio et fratre suo Peciazito, denariis VIII. volo ut sit dictae ecclesiae.

Item similiter emi unum terrenum a Bericino Ciruica Tobri, denariis VIII, volo ut sit huius ecclesiae.

Emi etiam terrenum in loco qui dicitur Lichina a Chiso, qui est de loco dicto Repusina, denariis XX. sit dictae ecclesiae.

Digitized by Google

Emi terrenum in loco dicto Barda apud salinas usque supra viam, volo ut sit istius ecclesiae.

Emi itidem terrenum in loco dicto Billa a Petralo, qui fuit a Repusina, denariis quinque, volo ut sit in hac ecclesia.

Etiam emi ibidem terrenum iuxta Stiniza sub rupem, ab una parte rupis usque ad alteram, a Pazina, denariis XX. volo ut sit dictae ecclesiae.

Item in eodem loco emi terrenum trans torrentem, qui labitur a Billa ab oriente a Ciuicito Buzaicho, denariis XX; volo ut sit huius ecclesiae.

Emi etiam terrenum in loco dicto Slano, in vallem incipiens a mari usque ad viam publicam, et a costa quae usque ad mare protenditur, totam vallem, illam a diacono Dabro, et a filio eius Dominico, denariis triginta, volo ut sit in eadem ecclesia.

Ibi etiam iuxta dictam vallam emi similiter terrenum alterum, a parte orientali mei terreni usque ad torrentem et viam publicam a Dazina, octo denariis, volo ut sit eadem ecclesia.

Emi etiam terrenum in loco qui dicitur Schulcha, iuxta terrenum domni Prestancii, a Glubaz, denariis quinque, volo ut sit istius ecclesiae.

Item ego Pincius cum fratribus meis et nepotibus superius nominatis, omnes unanimiter, simul facto consilio, dedimus duos molendinos, quos maiestas regia dederat nobis in perpetuum et posteris nostris, hos dedimus ecclesiae sancti Michaelis, et cum insula, quae super illos est, prope quam voluitur rota, molendini ab oriente, et iuxta quam decurrit aqua ad fullas et molendinum regium, a parte autem occidentis ad molendina sancti Michaelis.

Haec facta sunt anno domini millesimo, (XIII) mense augusti indictione [1] die prima, coram iudicibus et testibus Joanne Podcupica [2] et fratre eius Zulico, Negusio Podcupica, Ciuico Tabiscauico et Joanne Curino, Maiano Brauara.

Ista autem pecunia supradicta terrenorum fuit ultimum pretium, siue superadditio pretii.

Post haec ego Plesus post mortem parentum meorum veni habitatum Spalati cum familia mea, et fecimus colloquium et consultum cum Maria uxore mea et filiis meis, cum primogenito meo Dabruco, Orbasio, Petrono, Joanne, et cum sorore eorum Norata; cum omnibus istis antedictis eminus ex nostra substantia propria terrena inferius dicta et pro redemptione animae meae ac Mariae, uxoris meae dedimus ea dictae ecclesiae secundum ordinem supradictum, uti continetur et ut ordinauerunt parentes nostri.

Emi tres petias terrae a Joanne cognomento Muralo in loco vocato Barda, usque ad terrenum Paganelli, denariis VIII. sine terratico; ad hoc testis est Murca amita mea.

Emi a Siruo, filio Lastari, possesiunculam vocatam Cassan, denariis XI. testis fuit Basilius archidiaconus, et Petrus Gatta, cum duobus suis generibus, et Puppino presbytero.

Emi a sororio meo Daniele partem domus suae, denariis X. testes Messana Gattina, Bacharinus presbyter et Andreas filius Caste.

In communi habeo cum ipso unam petiam terrae apud sanctum Maximum, pro qua dedi illi tres denarios.

Emi vallem unam in loco vocato Stinica, supra terrenum S. Domnii, denariis tredecim, ab Abrico Taco, et fratre suo; testes Simon Chruchola et Brauaro; volo omnia ista sint dictae ecclesiae.

Farlati Illyr. Sacr. T. III. p. 113. Lucius L. II. C. VIII.

---

[1] Kod Farlata pogriešno stavljeno: septuagesimo na miesto: indictione. [2] Valjda: podzupano.

Digitized by Google

CVIII. 1018. mjeseca srpnja. Na Rabu.

Rab obvezuje se Otonu duždu mletačkomu i njegovim nasljednikom svake godine plaćat deset libar svile u ime danka.

In nomine domini dei, et saluatoris nosri Jhesu Christi. Anno ab incarnacione eiusdem nostri redemptoris millesimo octauo decimo, mense iulio, indictione prima, in ciuitate Arbes. Spondentes spondemus, et promittentes promittimus, nos quidem Maius episcopus dicte ciuitatis Arbes, simul cum tribuno Bellata, priore nostro, una pariter cum clero et populo habitante in ciuitate suprascripta, cum successoribus seu heredibus, ac proheredibus nostris, vobis domno Ottoni, seniori nostro, duci Venetiarum et Dalmaticorum, et successoribus vestris, tributum dare omni anno libras de seta serica decem, per nostrum missum in natiuitate domini nostri Jhesu Christi, et si vobis vestrum missum transmittere placuerit, nequaquam supradictum tributum contradicere debeamus per nullum ingenium. Hec autem ut supra legitur, omnia adimplere promittimus, sine omni intermissione, aut aliquo interposito capitulo. Si autem per quoduis ingenium non adimpleuerimus omnia, sicut superius legitur, in constituto tempore, tunc componere promittimus cum successoribus et heredibus nostris, vobis et vestris successoribus auri obrizi libras quinque, et hec promissionis cartula perpetualiter maneat in sua firmitate. Ego Maius episcopus manu mea scripsi.

Ego Bellata prior, hec rogaui fieri.
Ego Johannes archipresbyter manu mea scripsi.
Ego Petrus leuita manu mea scripsi.
Ego Marcus diaconus manu mea scripsi.
Ego Niciforus hec rogaui fieri.
Ego Lampredius „ „ „
Ego Fuscus „ „ „
Ego Bonus „ „ „
Ego Martinus „ „ „
Ego Petrus „ „ „
Ego Sergius „ „ „
Ego Johannes „ „ „
Ego Dabro „ „ „
Ego Mazo „ „ „
Ego Petrus „ „ „
Ego Andreas „ „ „
Ego Petrus diaconus rogatus a clero et populo, scripsi atque compleui.

Iz vana: 1018. iulii. Tributum domino Duci Venetiarum Libros X de seta serica ab Arb·nsibus.

Iz starinskog prepisa na pergameni što se nalazi kod g. Gozinića (Galzigna) u Rabu i kašnjeg prepisa u arkivu gub. zadarskoga. Acta Arbensia.

CIX. 1018. mjeseca srpnja. U gradu Krku.

Krk obvezuje se Otonu duždu mletačkomu u ime danka davati svake godine trideset lisičjih kožah

In nomine domini dei eterni. In mense iulio, indictione prima, in ciuitate Vegla Promittentes promittimus, spondentes spondemus, per hoc vinculum repromissionis. Ego

Digitized by Google

Vitalis episcopus huius ciuitatis cum toto clero, simul cum Andrea priore, ita et omnes habitatores in ciuitate ista, cum nostris successoribus et heredibus ac proheredibus nostris, vobis domino Ottoni, seniori nostro, duci Veneticorum ac Dalmaticorum et vestris successoribus, tributum vobis dare promittimus et vestro pallatio, omnique anno in natiuitate domini nostri Jhesu Christi pelles vulpinas numero triginta. Quod si hoc recte in prestito tempore, ut superius legitur, non obsequauerimus, componere promittimus cum successoribus et heredibus nostris vobis, et successoribus vestris auri libras quinque; et hec promissionis cartula plenissime maneat in sua firmitate.

Ego Vitalis episcopus.
Ego Petrus diaconus.
Ego Maio presbyter.
Ego Cando presbyter.
Signum manus Andree prioris.
„ „ Barba
„ „ Valentini.
„ „ Justi.
„ „ Joannis
„ „ alterius Joannis.
„ „ Dominici
„ „ Gregorii.
„ „ Bassi.

Ego Leo presbyter.
Ego Dominicus diaconus.
Ego Petrus presbyter.
Signum manus Leonis.
„ „ alterius Leonis.
„ „ Petri.
„ „ Joannis.
„ „ Dabro.
„ „ Voneto.
„ „ Berzana.
„ „ Laurentii.
„ „ Bocio et aliorum.

Ego Marinus presbyter hanc cartulam scripsi, firmaui, atque compleui.

Codex Treuisanus l. 145. U bečkom dvorskom arkivu.

CX. 1018. mjeseca kolovoza. U gradu Krku.

Krčki stanovnici od Cha Fiesole obvezuju se Otonu duždu mletačkomu, u ime danka, svake godine davati pedeset kunskih kožah.

In nomine dei et saluatoris nostri Jhesu Christi, anno ab incarnatione eiusdem redemptoris nostri, millesimo octauo decimo, mense augusti, indictione I. In ciuitate quae vocatur Vegla. Spondentes spondemus, et promittentes promittimus, nos quidem Godostro, qui modo vocatur Serenico, habitans in Cha Fisole, una pariter cum Dabro presbytero, atque omnibus habitatoribus predicte nostre ciuitatis Cha Fisole, cum nostris heredibus, proheredibus ac successoribus urbis, domno Ottoni duci Venetiarum atque Dalmatiarum, seniori nostro, et eius heredibus ac proheredibus et successoribus, videlicet amodo in antea dare vobis d beamus pro tributo, usque in sempiternum, per omnem annum pelles marturinas bonas quindecim, in natiuitate domini nostri Jhesu Christi, per nostrum proprium missum, ac fideles esse debeamus nos cum heredibus ac proheredibus nostris, vobis et successoribus vestris, et ullam contrarietatem nec damnitatem vestris fidelibus facere debeamus, quod plus citius poterimus tam in die, quam in nocte, et adiutores et defensores eis esse debeamus. Hec autem omnia, ut supra legitur, obseruare et adimplere promittimus sine omni intermissione, aut aliquo interposito capitulo. Si autem per quoduis — — — predictum tributum vobis non dederimus omni anno, in constituto tempore, et non obseruauerimus omnia sicut superius legitur, tunc componere promittimus cum nostris heredibus

Digitized by Google

et proheredibus vobis et vestris successoribus auri obrizi libras quinque. Et hec promissio usque in perpetuum maneat in sua firmitate.

Signum manus Serenico, qui hoc fieri rogauit.
Ego Presbyter Dobro, manu mea subscripsi.
Signum manus Petri Scamini q. h. f. r.
„ „ Marini Stredrago m. s.
„ „ Resinico s. m. Vecinto.
Ego Vitalis episcopus de ciuitate Vegla tt. ss.
Ego Marius presbyter t. ss.
Ego Joannes t. ss.
Ego Andreas prior de ciuitate veglensi.
Ego Dominicus Trutianis Maydiati h. ss.
Ego Marinus presbyter et notarius scripsi et per tradita compleui et roboraui.

Farlati T. V. str.. 639.

CXI 1018. mjeseca kolovoza. Na Osoru.

Osorani obvežuju se Ottonu duždu mletačkomu u ime danka davati svake godine četerdeset kunskih kožah.

In nomine dei eterni (1018) — — — in mense augusto, indictione prima, in ciuitate Absaro. Promitentes promittimus, spondentes spondemus per hoc vinculum repromissionis. Ego quidem Martinus huius ciuitatis episcopus, simul et Joannes prior, ita et omnes habitantes in iam supra scripta ciuitate, tam clerus et populus, cum successoribus et heredibus et proheredibus nostris, vobis quidem domino Ottoni séniori nostro, duci Venetiarum et Dalmaticorum, et successoribus vestris, tributum dare promittimus vobis et vestro palatio, omnique anno in natiuitate domini nostri Jhesu Christi pelles marturinas, numero quadraginta, quod si hoc recte in prestituto tempore, ut superius legitur, non obseruauerimus, componere promittimus cum successoribus et heredibus nostris, vobis et successoribus vestris, auri libras quinque, et hec promissionis chartula plenissime maneat in sua firmitate.

Signum manus prioris, qui hoc fieri rogauit.
Signum manus Viatro „ „ „ „
„ „ Danulo „ „ „ „
„ „ alterius Viatro, qui hoc fieri rogauit.
„ „ Dabro qui hoc fieri rogauit.
„ „ Petri „ „ „ „
„ „ Martini „ „ „ „
„ „ Adami „ „ „ „
Ego Marius diaconus manu mea subscripsi.
„ Ursus diaconus „ „ „
„ presbyter Petrus „ „ „
Signum manus alterius Viatro, qui hoc fieri rogauit.
„ „ Damiro, qui hoc fieri rogauit.
„ „ Barba „ „ „ „

Digitized by Google

Signum manus Georgii qui hoc fieri rogauit.
„ alterius Petri „ „ „ „
„ „ Leonis „ „ „ „
„ „ Andree „ „ „ „
Ego Candussus presbyter.
„ Petrus presbyter.
„ Marcus „
„ Petrus Odeliarus diaconus manu mea subscripsi.
Signum manus omnium habitantium in suprascripta ciuitate.
Ego Martinus episcopus hanc cartulam scripsi, firmaui, atque compleui.

U dvorskom bečkom arkivu. i Farlati T. V. str. 617.

CXII. 1020.

Pavao nadbiskup spljetski daruje oporukom svomu otcu Prestanciju, prioru splietskom, crkvu sv. Marije u Blatu s mnogimi zemljišti.

In nomine Christi. Anno eiusdem incarnationis MII. (MXX). indictione tercia, domino Paullo archiepiscopo sedem beati Domnii obtinente, et priore domno Prestancio eiusdem patre. Ego supradictus archiepiscopus, eger quidem corpore, valens autem mente animoque, lecto affixus, annisque opressus, cum mihi nulle facultates, nulleque pecunie suppeterent, nemo inuentus est qui mei curam susciperet, preter Prestancium priorem — — — — mea sponte et voluntate in eam deliberationem adductus sum, ut ei grati animi causa donarem ecclesiam illam, quam ad cultum honoremque sancte Marie de palude extruxi, hortumque eidem adiunctum, cum omnibus arboribus pomiferis, itemque partem agri in eadem palude constituti, ac preterea fundum Monticalensem, Lauretanum, terram Panisaui, terram Galli, terram sancte Marie de Mesabra, nec non et predia Calbarole, Torrezzie, et Adrine. Si quis e consanguineis meis post obitum meum hanc nostram donationem intervertere vel abrogare ausus fuerit, in odium offensionemque prepotentis dei incurret, trecentorum et duo deviginti sanctorum patrum anathemate ferietur, et veluti alter Judas, proditor domini, eternis apud inferos cruciatibus mancipabitur. Testes fuerunt Dominicus iudex, Dabro presbyter, Joannes Saccus, Dabro Graualana, Fuscus, Grigina et diaconus Farisanus.

Ego Stephanus diaconus scripsi, Doimus Caputa testis adfui.

Farlati Illyricum sacrum. T. III. str. 117.

CXIII. Oko g. 1020.

Prestancio prior spljetski daruje crkvu sv. Marije u Blatu svomu sinu Srmu.

Ego Prestancius prior fidem facio, edem sancte Marie a me traditam fuisse Sirmo filio meo, ut eidem, qua dignum est diligentia curaque, inseruiat et in ea diuini cultus officia rito peragende curet. Cum vero supremun sibi diem adesse senserit, alteri illam commendet, qui post obitum eiusdem procurationem suscipiat. Huius mee voluntatis testes esse volui, abbatem sancti Stephani, domnam Annam sororem meam et Dabrizam meam consobrinam.

Farlati. Illyricum sacrum T. III. str. 117.

Digitized by Google

CXIV. 1023. mjeseca kolovoza. U Dubrovniku.

Nadbiskup i knez dubrovački sa svimi vlasteli podižu samostan reda sv. Benedikta na otoku Lokrumu.

In nomine domini dei eterni. Mense augusti, indictione VI. Temporibus sanctorum imperatorum Basilii et Constantini, breue recordacionis factum a nobis Vitali archiepiscopo et Lampridio preside ciuitatis ragusitane, una cum omnibus eiusdem ciuitatis nobilibus. Ex eo quod dei instinctu exardescente flamma caritatis puplicam donacionem fecimus deo omnipotenti, et quibusdam nostris conciuibus, Leoni presbytero et Petro monacho absoluamus ab omni — — — ione et donamus Lacronomam insulam, cuius dandi occasio hec fuit. H c itaque Petrus presbiter et monachus de Tremitana insula, in qua sub abbatis Benedicti regula degebat, quodammodo a nobis coactus visendi causa ad nos usque vectus est. Qui cum omnibus nobis salutatis ad suum vellet reuerti monasterium, omnes eum rogare cepimus, ut in hac nostra parte sibi monasterium puplico in loco et puplico aminiculo construi statuisset. Sed cum omne hoc refutaret, et ad suum vellet redire locum, tandem dei dispositione quidam illustres coram eo reperti sunt, qui se profitebantur ac promittebant monasticam normam atque habitum sub eo velle suscipere, hac de causa quodammodo victus et coactus quadam racione videlicet, ne sibi coaptaretur illud euangelicum: qui mecum non colligit, spargit, superatus nostris precibus assensum prebuit, et ideo ipso nobis consentiente, placuit nobis omnibus dare ei, et iam dicto Leoni presbytero, quem sibi ipse proposuit, insulam illam, quam supra nominauimus, cum omni quantitate sue latitudinis vel longitudinis, tali autem ordine, quod sub monastico habitu et ordine illam possideant ipsi et successores eorum absque impedimento nostro, vel successorum nostrorum, et quidquid edificare vel agere voluerint in usibus suis, edificent et libere agant et iuxta regularem consuetudinem omnia ordinent et dispensent, ipsi ut diximus et successores eorum, quousque celica uirtus hunc monasticum ordinem illo in loco haberi permiserit. Si quis vero aut modo, aut postea, hoc nostrum reprehendere decretum attentauerit, omnibus clare videntibus manifestus erit, illum non causa amoris dei, sed diabolico instictu velle destrui hoc quod congruit saluti omnium nostrum; et idcirco illum anathematis verbere (?) fecimus, ut si corrigi voluerit, et eis de hac re contradicere presumpserit, et eisque vel successoribus eorum molestiam inferre attentauerit, ubique eum subsequatur maledictio patris et filii et spiritus sancti, et extraneus sit ab ecclesia dei, atque segregatus de consortio regni celestis et communione iustorum. Hoc est speciale decretum promulgatum a nobis omnibus iudicibus, nobilibusque supradicte ciuitatis, scriptum est per manus Petri diaconi et notarii. Actum mense et indictione supra nominata.

† Signum manus Disinii, filii domni Petri. † Signum manus domni Valentini, filii domni Geruasi.

† Signum manus domni Ursi sacerdotis. † Signum manus domni Lampridii vicarii, filii domni Bilze.

† Signum manus domni Andree Desimani. † Signum manus Peruane, filii domni Stephani. † Signum manus Joannis vicarii. † Ego Andrea, filius domni Geruasii. † Ego Bucinus testis sum. † Ego Lephus testis sum — — l k x l d p n p x p s b — testis sum. † Лампрезн, fil Andree Saraca. † Signum manus Andree, filii presbyteri notari. † Signum manus Proculi filii domni Petri. † Signum manus Lampridii de Ganizara. † Signum manus Andree de archidiacono. † Signum manus Dominici, filii Vitalis de

Digitized by Google

Bona. † Signum manus Carosi et signum manus domni Valentini de Proculi. † Signum manus Petri, filii domni Stephani. † Signum manus Belleta, filii Petri.

S vana: Donatio insule lachromensis facte a Vitali archiepiscopo, Lampridio presule, ac omnibus nobilibus Rhacusii. DD. Leone Petro monachis s. P. Benedicti, mense augusti, indictione sexta, temporibus Basilii et Constantini imperatorum, que ex antiquae Rhaccusinae reipublicae nec non archiepiscopalis curie monumentis diligenti indictionem calculo exacto contigit anno a christi redemptoris natiuitate 1023.

U bečkom dvorskom arkivu N. V. del. pacho XIII. gl. Farlati VI. p. 44.

CXV. 1023. 27. rujna. U Rimu.

Benedikto VII. papa podieljuje nadbiskupu dubrovačkomu Vitalu nadbiskupski plašć.

† Benedictus episcopus seruus seruorum dei. Dilecto in Christo filio Vitali archiepiscopo, sancte Pitauritane sedis, e ciuitate Labusedi in regno Lachomis (Zachulmie) et Sorbulia et Tribunia vel ciuitate Catarinensi, aut Antiuarensi, seu Ulcini, cum ecclesiis et parochiis eorum. Si pastores ouium sole geluque pro gregis sui custodia die ac nocte contenti sunt, ut ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis morsibus laniata rapiatur. Quanto sudore, quantaque cura semper debemus esse peruigiles erga gregem dominicam, nos, qui pastores animarum dicimur, ne in die diuini examinis pro desidia nostra, ante summum pastorem negligentie reatus excruciet, unde modo honoris reuerentia sublimiores inter ceteros iudicamur. Pallium autem fraternitati tue more antecessorum tuorum ad missarum solempnia celebranda diebus vite tue tantum modo tibi concedimus. Consecrationem vero successorum tuorum nobis nostrisque successoribus in perpetuum reseruantes. Quod pallium non aliter utendum tibi concedimus, nisi solummodo in die sancte resurectionis, et ascensionis, et pentecostes, seu in nataliciis sanctorum apostolorum et beati Johannis baptiste, nec non et in assumptione beate Marie, verum etiam in ordinatione suffraganeorum tuorum. Pallium vero, sicuti a predecessore nostro domno Gregorio, huius alme sedis presule sancitum est, in secretario induere fraternitas tua debet, et ita ad missarum solempnia proficisci. Et nihil tibi amplius liceat ausu temerario presumptionis arrogare, quam decessores predecessoresque tuos usos esse incognitum non habes. Ne dum in exteriori habitu inordinate aliquid arripitur, ordinate etiam, que licere poterant, ammittantur. Hortamur itaque ut morum tuorum ornamenta huic conueniant, quoniam huius indumenti honor modesta actum uiuacitate seruandus est, quatinus auctore deo, recte utrobique possis esse conspicuus. Vita tua filiis tuis sit regula, in ipsa si qua fortitudo illis iniecta est, dirigant; in ea quod imitentur, aspiciant, in ipsa semper considerando proficiant, ut tuum videatur esse post deum, bene quod vixerint. Cor ergo neque prospera, que temporaliter blandiuntur, extollant, neque aduersa deiciant, nullum apud te odia locum, nullum fauor indiscretus inueniant. Misericordem te, prout virtus patitur omnibus exhibe, oppressis defensio tua iuste subueniat, nullius faciem contra iustitiam aspicias, ut talis possis esse, qualem scriptura dicit: oportet episcopum inreprehensibilem esse. Ecce frater karissime inter multa alia ista sunt sacerdotii, ista sunt pallii. Que si studiose seruaueris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. Sancta trinitas fraternitatem tuam gratia sue protectionis circumdet, ut post vite huius amaritudinem, ad eternam simul dulcedinem peruenire mereamur. Scriptum per manum

Digitized by Google

Gregorii ypocancèllarii domini Benedicti octaui pape, in mense septembri, die vicesima septima. Indictione sexta, anno pontificatus eius undecimo.

† BENE VALETE.

U bečkom dvorskom arkivu. Acta Ragus. Rub. Rom. 163/1 Pečatnica ova pisana je na velikoj podugačkoj pergameni. Oštećena je na njekih miestih, a na niekih je pismo probliedilo ; ali iz dvajuh prepisah, jednog na pergameni, drugog na papiru, premda su obadva veoma pogriešno prepisana, može se sav sadržaj bez težkoće pročitati.

CXVI. Oko g. 1025. dne 7. srpnja.

Ljutovit protospatar i stratik srbske i zahumske zemlje, daruje samostanu sv. Benedikta u Lokrumu, crkvu sv. Pankraca u Babinom polju, na otoku Mljetu.

Sigillum Lotauitti protospatarii, epithochrusso, triclyno, ypati et stratigo Seruie et Zahulmie. Datum est tibi Petro,[1] abbati et reliquis tuis fratribus, in mense iulio, in die septima. Idem predictus venerabilis Petrus abbas postulauerat nobis ecclesiam sancti Panchratii de Babbina palla, que est in Meleta, cum omnibus terris, quatinus in potestate sua omni tempore possiderent. Hec enim peticio valde placuit nobis dare locnm istum hisdem fidelibus seruis pro salute nostra et pro remissione animarum omnium nostrorum defunctorum. Igitur concedimus et stabilite damus eis prephatam ecclesiam, cum omnibus terris, ut nullam vim, vel inquietationem patiantur, neque a Raguseis, neque a Stagnensibus, neque ab aliis quibuscunque hominibus Latinis vel Sclauis, sed semper sine calumnia et sine impedimento omnis vicine persone, locum prephatum possideant. Quicumque autem causa inuidie eis impedimentum fecerint, dei omnipotentis et virginis Marie et principis apostolorum Petri, omniumque sanctorum maledictionem habeant. Damus et stabilite affirmamus et sigillum cum nostro uulotirio sigmanus eis. Datum in mense iulio, in die prescripta.

Pisano na maloj podugačkoj pergameni pečat manjka. Nalazi se u okružnom arkivu dubrovačkom Fasc. I. N. 26.

CXVII. Oko g. 1026.

Petar djakon spljetski, daruje dozvolom svoje žene i majke samostanu benediktinskomu sv. Stjepana kod Spljeta srebrni kalež i više zemljah.

In nomine domini nostri Jesu Christi. Ego Petrus diaconus pauca quadam ex omnibus bonis meis dono tradoque monasterio sancti Stephani protomartyris, in quo, si deo cordi fuerit, diuino obsequio me ipsum addico et deuoueo. Itaque diuino afflatu et coniugis meae permissu, nec non de consilio matris meae, et reuerendissimi fratris mei domini Martini, in hoc cenobio monachali militie nomen dedi In quo cum haud multo post, in grauem morbum incidissem, me ut optabam, solemni consrecratione initiauit venerabilis dominus Urso abbas, quo cum omnibus fratribus praesente, hanc donationem feci. Primum iubeo ex portione domorum, quae mihi obtigerunt, calicem argenteum cum patena fieri ad dei cultum et sacrum ministerium, deinde monasterio tradi iubeo agros in

[1] Ovaj Petar bijaše prvi opat samostana lokrumskoga i spominje se g. 1025.

Digitized by Google

valle positos, quos mihi clericalem militiam inituro, mater mea, pro patrimonio assignauit. Caeterorum bonorum meorum haeredem filium meum, si mihi superstes fuerit, si autem deo libuerit eum ex hac vita praeripi, omnia in ius potestatemque transeant eiusdem monasterii. Si quis hanc donationem irritam facere audeat, in eum dei praepotentis ira ac tercentorum ac duodeuiginti sanctorum patrum itemque duodecim apostolorum execratio incumbat, et cum Juda proditore ad inferos detrudatur.

Haec acta sunt Paulo archiepiscopo et Nicodemo priore, coram his testibus : domino Ursone abbate, Joanne Taina, domino Petro Macica etc.

Ego vero Stephanus monachus et presbyter scripsi ad testis adfui.

Ovu oporuku ubilježenu u listaru samostana sv. Stefana, prevede iz talijanskoga prevoda Farlati opet na latinski u Illyricum sacrum T. III. p. 118.

CXVIII. 1029. U Obrovcu.

Jelenica sestra Godemira bana daruje samostanu sv. Krševana u Zadru, crkvu istoga svetca, po sebi u Obrovcu sagradjenu, uz ostalo pokretno i nepokretno imanje.

In nomine sancte et unice trinitatis. Anno incarnacionis domini nostri Jhesu Christi MXXVIIII, indiccione XII, Regnante domino Romano piissimo et potentissimo augusto, cathedram vero episcopalem presidente Andrea, venerabili episcopo, in Jadera ciuitate. Ego Heleniza, soror Godemiri bani, cartulam hanc recordacionis de quadam mea oblacione, quam offere cupio in cenobio beati Chrisogoni martiris, iubeo fieri. Habeo enim territorium dimissum michi a matre mea in loco qui dicitur Obrouizo, ubi et construxi ecclesiam ad honorem supradicti beati Christi martiris Chrisogoni, iuxta ecclesiam, que ibidem sita est in honore beati Petri apostoli. Et sicut olim commendaueram me spirituali patri, scilicet Traso abbati, ita eciam et nunc in infirmitate posita, quamuis, sana tamen mente, per manum spiritualis prefati patris mei offero me ipsam beato prenominato Christi martiri, offero eidem eciam mecum quam ibidem construxi ecclesiam, offero quidem cuncta, que in eodem loco mea sunt territoria, offero eciam gregem ouium cum pastore nomine Vilcona, duo paria boum cum duobus seruulis, ad opus fratrum, qui ipsa colerent territoria, hec et alia de mea possessiuncula offero in prefato cenobio, pro remedio anime mee, ad opus videlicet fratrum ac dominorum meorum ibidem in Christi seruicio manencium. Si quis vero hanc meam oblacionem a loco, in quo hec oblata sunt, subtrahere temptauerit, iram omnipotentis dei incurrat et maledicciones CCCX et octo sanctorum patrum habeat, et cum Juda Christi traditore in inferno muneretur. Acta sunt hec in loco predicto Obrouizo, coram nonnullis testibus. Andreas iaderensis episcopus, testis. Trasus abbas cenobii prefati testis, cum suis fratribus. Bolemir iupanus nonensis testis. Radoniza, testis. Veliaco testis. Stephanizo testis. Desinna iupanus testis. Zouinna centurio testis, et nonnulli nonensium testes. Ego Trasus predicti cenobii beati Christi martiris Chrisogoni abbas, iussione supranominate spiritualis filie mee Helenize, huius cartule auctor, et cum fratribus meis testis sum. Amen.

Matica na koži. U gubern. zadarskom arkivu. Cass. XVIII. br. 453.

Digitized by Google

CXIX. 1033. 5. srpnja. U Zadru.

Traso opat monastira sv. Krševana daje njeku kuću u zamienu za drugu kuću sinovah Konstantinovih.

† In Christi nomine. Anno ab incarnacione domini millesimo tricesimo III, indictione IIII (I) mense iulius, die V. Regnante piissimo ac perpetuo augusto Romano, ciuitati Jadere regente cathedra pontificatus domino Andrea venerabilis episcopus, nec non et ibidem prior dominus Gregorius et procunsul. Nos denique Trasius abbas, deo auctore et sacra scriptura, perscrutando bonam etenim nostram voluntatem, et per firmam stabilitatem hoc testamentum fecimus de ipsa domum, que habuerunt ipsi filii Constatini cum omni pertinencia sua, non longe ab ipso monasterio beati Chrisogoni martiris, dederunt nobis ipsa domo. Et pro ipsa domo dedimus aliam domus, que fuit Saniueni cum pertinencia sua et quatuordecim solidi setirici de auro mundo, per iussione domini Gregorii priori et proconsuli de ipsa ciuitate Jadere, scripta per manum Martini tragurini, missus ab ipso priore dominus Gregorio prior et proconsul, set et a nobis, et cum aliis bonis hominibus in ciuitate traguriensis, et ibi confirmauerunt, cum notarius et cum aliis bonis, hominibus, ut si aliquando tempore mutare vel remouere voluerint, centum solidi componant et taceant pro inuitis. Nam de ista conueniencia, que fuit sicut supradictum, est, Martinus de c uitate Jadera, filius Maurencii iudicator, una cum Johannes tragurino, filius Piruo presbiter, quorum illorum noticia testium: Andree filius, testis, et tribunus Vitali, testis, tribunus Drago, testis, Archidiaconus testis, Drasa tribunus testis. Drunuzanni Paruacca filio, testis. Et ego Maius diaconus atque notarius rogatus ab ipso Martinus iudicator, hec pagina scribere procuraui, et postea traditam feliciter compleui. Amen.

Matica na koži. U guber. zadarskom arkivu. Caps IX. N. 120.

CXX. 1034

Savina, žena Gimajova daruje osmi dio svoje kuće samostanu sv. Krševana u Zadru.

In nomine domini dei eterni. Anno ab incarnatione eiusdem millesimo XXXIIII. regnante piissimo imperatore Romano, in ciuitate autem Jadera presidente domino Andrea episcopo, prioratus autem eiusdem ciuitatis regente Gregorio decentessimo viro. Qualiter ego Sauina, uxor Gimmai, cogitaui diuina inspirante clementia meo animo, pro remedium anime mee, octaua pars de domus, que visa sum habere et que me tangere videtur, in monasterio sancti Grisogoni offere pro anime mee remedio, quatinus ea pars, videlicet octaua, monasterium possideat in perpetuum, et ab eodem rectore, qui in eodem monasterio in die obitus mei visus fuerit fore, infelici corpori meo sepultum tribuatur. Si quis autem post meum decessum in aliquo contrarius eiusdem octaue partiuncule esse voluerit, habeat mecum una cum meis heredibus, habeatque maledictionem dei et sanctorum omnium, sitque cum apostata dampnatus in die aduentus domini.

† Ego Andreas episcopus testis.
† Ego Gregorius prior testis.
† Ego diaconus Petrus testis.
† Ego Anffredus presbiter scripsi et roboraui.
† Ego Prestancius tribunus testis.
† Ego Dabro tribunus testis.

Matica na podugačkoj pergameni pisana, čuva se u zagrebačkoj zemaljskoj pismohrani, medju najstarijimi listinami. Doc. II.

Digitized by Google

CXXI. 1035. mjeseca studena ili prosinca.

Njeki svećenik piše Azeku biskupu od Vormacije kako je koruški vojvoda Adalberon pao u sumnju, da će pomoćju Hrvatah i Mirmidonah (Vindonah-Slovenacah?) udariti na njemačkoga kralja.

Dignissimo dilectae filiolae Wormaciae patri, domno suo Azeconi episcopo, G. infirmus et inutilis summi patris familias vespertinum denarium. — Malem aures domini mei prosperis semper laetificare quam aduerso quolibet nuncio, quod non decet, unctum dominum inquietare, sed quia vos michi iam dudum precepisse memini, ne qua vos celem que michi alicubi innotescant, precepto et voluntati vestrae in huius modi parere non ignoro oportere. A proxima, quae nuper fuit, dominica, principes [1] regni, scilicet H.[2] coloniensis archiepiscopus, Bruno wirceburgensis episcopus, cum caeteris compluribus nunc usque Moguntia [3] se continent, multa consiliantes, multa tractantes, multa conferentes. Huius conuentus summam quia intimare vobis certam non possumus, quaedam quae ipsis referentibus reperire nos contigit, vobis scribere curauimus. Ferunt domnum imperatorem augustum, veteris existente causa odii vehementer animatum esse in Adalberonem ducem et marchionem et ita animatum, quod conuocatis coram se principibus, scilicet E. A. marchionibus [4] caeterisque principibus, qui tunc ibi intererant, quatinus ipsi Adalberoni ducatum suum et marcham iudicio abdicarent, preceperat. Sed ipsi, non id nisi in presentia et iudicio filii sui Heinrici regis fieri debere, accepto consilio responderunt. Quo vocato, imperator iniuriam suam exposuit, filium suum, quatinus Adalberonem omnimodis insequeretur, ut ipse eum se diligere cognosceret, postulauit, simulque ducatum sibi iudicio abdicandum et nunciauit et rogauit. Domnus vero Heinricus rex, etsi patri per omnia obaedire et vellet et deberet, memor tamen cuiusdam pacti, quod cum Adalberoni pepigerat, quōd pater rogauit, te non posse nec debere exequi constanti animo iurauit. Quod cum diu tractarent, patre semper et monitionibus et minis et prece omnibusque huiuscemodi exhortationibus incumbente, filio vero econtra obstinato animo et nil a priore sententia mutato recalcitrante, tandem imperator huius doloris immedicabili vulnere tactus, cum ita filium suae voluntati deesse videbat, ante ora omnium iam prorsus elinguis sibi excidebat, et neque loquens neque videns neque quenquam presentium, ut videbatur, agnoscens et ita in ectasy mentis positus inter brachia tollentium in lectum collocatur. Post aliquanta ad se ipsum rediens, conuocari iterum iubet filium ad se et principes. Quibus conuocatis sciens, quia cor contritum et humiliatum Deus non despicit, sese ad pedes filii sui humotenus proiecit, lacrimis multum obtestatus, quatinus recordari dignaretur patris, ne inimicis gaudium augeret, ne regno dedecus, ne sibi infamiam pararet, dum a patre discordaret, ne discordando fieret Absalon, dum pacifice viuere posset Salomon. Motus tandem filius piis lacrimis patris ad se rediit; rediit inquam ad se, quia exiuit a se; rediit vero ad se, dum rediit ad obaedienciam, ad preceptum, ad voluntatem patris. Sed ita rediit: iuramentum, quod Adalberoni fecit, patri aperuit, eiusque iuramenti Egilbertum episcopum auctorem fuisse retulit. Quod cum imperator vehementer iratus ab Egiberto episcopo, an ita esset, requireret, ille non dissimulauit, non negauit, sed se id ea causa fecisse memorauit, quatinus Adalberonem regi fidum faceret; qui [5] non aliud esse iuramentum dixit, ni quod absque iuramento custodiri oporteret, scilicet ne sibi in bonis suis dampno esset, ni forte ex iudicio perdidisset. Quo percepto imperator vehe-

[1] U rukopisu: princeps. [2] Sigla H. pogriešno je umetnuta u rukopisu, tadašnji nadbiskup kolonjski bijaše Pilgrim. [3] Moguntiae? [4] Razumieva se Ekard od Mišnice i Adalberto od Austrije [5] Quod?

Digitized by Google

mentissime in episcopum animatus, inconuenientibus et multimodis conuiciis cum magna verecundia ac pudore limen excedere, caminadam egredi precepit. Quo facto rediuit ad iudicium, abdicaturque Adalberoni ducatus et marcha. Ergo dicunt ipsum Adalberonem, confisum Cruwatis et Mirmidonibus, regiae potestati velle resistere, cuius occasionis timore cessabunt domi Bawarii ab indicta expeditione. Marcham vero ipsius Adalberonis fertur commissam esse cuidam A. de L[6]; ducatum autem nulli adhuc esse commissum, pro quo petendo domnus Cuono in ista ebdomada ad curtim proficiscitur. Ad ultimum, nisi infirmitas corporis me maxima detineret, videre vos tam diu non distulissem. Verumtamen vita comite videbo vos citissime, et quae nunc non scribo, tunc presens loquar[7] vobis. Valete.

Giesebrecht. Geschichte der deutschen Kaiserzeit. I. izd. Dio II. izd. Braunschweig 1860 dio II. str. 658.

CXXII Oko g. 1035—1040. dne 7. srpnja.

Hranko župan zahumski potvrdjuje darovanje crkve sv. Pankraca u Babinompolju, samostanu lokrumskomu.

† Sigillum Chrance cum omnibus suis iupanis Zacholmie, et da — — — — — domino Grobi abbati et reliquis fratribus in mense iulio in die septima. Predictus venerabilis Grobi abbas et fratres eius postulauerunt nobis sanctum Panchracium cum tocius Babine pale, quod est in Meleta, quatenus hoc haberent in sua potestate. Nos autem cognoscentes eos iustos esse, eisdem concedentes — — — propter salutem hominum secundum postulacionem eorum fecimus et dedimus — — um suprascriptum locum eis, nec non paciantur — — — neque a Zacholmie hominibus, neque a Raguseis, neque ab aliis quibuscumque hominibus, sed — possideant et habeant. Quiscumque autem presumpserit (in) hoc impedire predictum abbatem et successores eius, habeat malediccionem patris, et filii, et spiritus sancti, et etiam diue virginis matris, et beati Panchracii et omnium sanctorum.

Matica na maloj pergameni, u dubrovačkoj pismohrani. Fasc. I. br. 26

CXXIII. Oko g. 1035—1040.

Gavrilo biskup humski sa županom Miroslavom i banom Ratomirom potvrdjuje darovanje crkve sv. Pankraca samostanu sv. Benedikta na Lokrumu.

† In nomine patris et filii et spiritus sancti. Ego episcopus Gabriel Zachulmie, una cum iudice Miroslauo, et bano Ratimiro, et Strasimir, et procurator Craymir una cum omnibus Zachulmie nobilibus. Venit ad nos abbas Vitalis de monasterio s. Benedicti Lacromone, querere locum (in) insula que vocatur Meleta, et dedimus ei locum totum Babine palle, in quo est ecclesia s. Pancratii, tali nomine, ut si aliquis Zachulmie homo irritare hoc factum voluerit, vel contrarium fecerit, sit omnibus Zachulmae inimicus hominibus. Insuper maledictus sit a deo, atque a duodecim apostolis, nec non a sancta Maria matre domini, et ab omnibus sanctis. Et ego presbyter Milogay, filius Michaelis, iussu eorum scripsi.

Farlati Illyricum Sacrum. T. VI. str. 45.

---

[6] Razumjeva se Arnold od Lambaha [7] loquor. Böhmer.

Digitized by Google

CXXIV. 1036. 13. veljače. U Zadru

Zadrani daruju samostanu sv. Krševana njeku bašću.

In nomine sancte et unice trinitatis. Ab incarnatione filii, qui est coequalis patri, anno millesimo XXXVI. indictione IIII, mense februario, die XIII. romani vero imperii dignitas gubernante sanctissimo Michahelo, hec securitas iussus sum exarare a prudentissimo Gregorio protospatario et stratico uniuerse Dalmatie Nunc itaque qualiter iam predictus senior cum venerabili Andrea episcopo uniuersisque magnatibus, nec non et minimis eorum in episcopii domu sancte Anastasie co uenerunt fari incipiam. Extitit enim conuentus eorum huius rei. Quia inspirante summa diuinitas, ut famulatum dignum deo exhibeant, qui in sancti Chrisogoni cenobio milit(an)t et m(onaco)s eorum cum ad opus diuinum conueniunt solida firmaque persistat, quod dominus Transo abbas reuerentissimus petiit ei concedere. Magnificus igitur Gregorius protospatarius et stratico et venerandus Andreas episcopus, cum omnibus magnatibus studuerunt. Est namque ante ecclesiam sancti Thome apostoli hortus iuxta positus inchoatus et habens edificium. Nosque cum consilio domini episcopi et voluntate cunctorum ciuium nostrorum in monasterio sancti Chrisogoni, ut dominus peciuit Transo, deuotissime ei concedimus, ut sit in eius, quiue post eum futuris potestate faciendi quicquid illis voluntas ministrauerit sua, cum consilio fratrum ibi degentium ad utilimam rem monasterii. Si quis autem hec nostre securitatis corruptor presumptuosus, suggerente iniquo, inuentus fuerit, persoluat III auri libras ad predictum cenobium, et hec securitas firma permaneat et incorrupta. Gregorius protospatarius, stratico, testis, Andreas episcopus testis, Prestancius tribunus testis, Dabro tribunus testis, Cerneci tribunus testis, Gregorius de episcopo testis, Petrus de Belata testis, Basilius de Pola testis.

Matica na koži. U gub. zadarskom arkivu Caps. I. Nr. 2. Masso B.

CXXV. 1036. U Zadru

Sergj Petrov daje polovicu svoje kuće sa selišćem samostanu sv. Krševana u Zadru, u zamienu za kuću Malićevu na luci zadarskoj.

† In nomine summe et indiuidue trinitatis millesimo XXXVI anno a Christi incarnatione, indictione vero IIII, Michahel gloriosissimo imperante, in finibus vero Daltiarum honor protospatarii et stratico Gregorio viro illustrissimo procurante, in sancte Anastasie autem ecclesia episcopalem apicem Andreas venerandos gerebat. Sub istorum temporibus ego Sergius, filius Petri, hanc securitatem scribere feci de medietate mee domus cum curte, pertinente ad ea, ad monasterium sancti Chrisogoni. Pro qua medietate per in cambium dedit michi et heredibus meis domnus Transus, venerabilis abbas, domum de Malic, que est ad portum. Et ideo ego Sergius cunctis scientibus hanc securitatem concedo, et trado ipsi domino abbati de medietate mee domus, cum curte pertinente ad ea, ut sit in monasterio sancti Chrisogoni per cuncta secula seculorum. Si autem ego aut ullus heredum meorum, vel aliqua quelibet persona, hanc securitatem corrumpere temptauerit, componat X. libras auri et hec securitas firma permaneat. Gregorius prior et protospatarius, testis. Andreas episcopus testis. Prestancius tribunus testis. Dobro tribunus testis. Cerneca tribunus testis. Petrus de Belata testis. Gregorius de episcopo testis. Ego Anffredus sacerdos et notarius scripsi et roboraui.

Prepis na pergameni. U guber. arkivu u Zadru. Caps. IX. Masso T. br. 22.

Digitized by Google

CXXVI. 1040. U Splietu.

Nikifor priur splietski naznačuje zemlje što ih je kupio za samostan kaludjericah sv. Benedikta u Splietu.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno quoque dominice incarnacionis millesimo XL, per indictione prima (VIII). Regnante domino nostro perpetuo hac piissimo augusto Michahelo, magno imperatore, residente videlicet Lampredius archiepiscopus una cum Niciforio priore. Sub illorum namque temporibus, ego Niciforius prior hec breue recordacio iubeo conscribere de comparacione domorum (ac) territoriis. Inprimis comparaui ipsa parte de turre et paratineas de Petrana Caslina per XIIII. solidos, per finem, tenendi, donandi cui michi placuerit, quorum noticia testium: Fusti Gricine, teste, Tiueri teste, diacono Sema teste. Ideoque comparaui a Danielu partem illius de ipsa turro per XX. solidos per finem, et a cognatu eius Zune presbyter, dedi illi casa asulara, quod comparaui de Zalaca et dedit michi in comparatione per se per XX solidos, Cricine testis, diaconus Platumissa testis, Zuuerana testis, Petrana traugurinus testis. Similiter comparaui quartam partem de ipsa turro, de filia Toduri Andocu uxor — — Veranizza per XXX. solidos per finem, in presencia horum testium: episcopus Lampredius, Dominico iudicator testis, archidiaconus Fusco, testis, Crebesoy, testis, Kastanagu testis, Platumissa testis, Duimo Caputac, testis, Suuerana testis et in presencia Ursana de Petrana Masitulo et Dominicus Pundrulo et Graulu fratres illius mulieri, omnes hi testes, et omnes illos inquisiuimus et per illorum iussione comparauimus. Ideoque comparaui partem illius Bitta (sic) et de ipsa turro et de paratinea per VIII. solidos per finem. Zorgi Pollidusa testis, Platumissa testis. Insuper comparaui partem de presbytero Carauia per LIIII. solidos, Platuchlebu testis, Petrana tragurinus testis, Kassanagu testis, attamen comparaui partem de ipsa turro de filia Bona Lapata de intus et foras per XII. solidos per finem Kassanagu testis, Zuuerana testis, Serma testis. Insuper emi partem de turro de uxor presbyteri filio Sassu de intus et foras per X et VIII solidos per finem, et hec noticia testium: Fusci Grizzine testis, Duimu Grassu testis, Ziuerana testis. Ideoque comparaui partem de ipsa turro de mulier Cildalagana de intus et foras per finem finita per XII. solidos, in presencia Fusci Gricine testis, Kassanagu testis, Platumissa testis, Zuuerana testis — — — — Dabrus scriptor — — — dom. — — diaconus Dabro et presbyter Fuscus, sicut in scheda vetera scripta repperimus ita scribere curauimus.

Na pergameni. Pismo XII. vieka. U arkivu zadarskih kaludjericah.

CXXVII. Oko g. 1042.

Stjepan ban hrvatski, sa svojom suprugom Marijom, podieljuje benediktinskoj crkvi sv. Krševana u Zadru mnoge darove.

In nomine domini nostri Jhesu Christi. Ego Stephanus banus fabricaui istam ecclesiam ad honorem sancti Nicolai confessoris Christi, et sancti Petri apostoli, et sancti Stephani protomartyris, et beati Dimitri martyris, et magni Grisogoni martyris, nec non et beatissime genitricis Marie, atque omnium sanctorum Christi, cum coniuge mea Maria fabricaui eam sub temporibus domini Constantini Monomaci. Ego denique S(tephanus) banus, imperialis protospatharius compleui hec omnia, intrante anno domini Millesimo,

Digitized by Google

octauo decimo (XLII) indictione XXII incipiente anno X. [1]) de propria mea facultate laboraui eam, et dedi in eam quindecim panno de serico, et una cortena de serico, quinque planetas de serico, et quatuor paria de bracilo, et quatuor manipulos, quatuor stolas, sex camiso, quatuor amictos, quatuor cingulos, unam cupam, unum cocleare, unam fistulam de argento, iconas quinque, unam de argento, tres cruces, unam de argento, filacteria quatuor, unam de auro et tria de argento, unam capsam, et unum turibulum, et duos calices de argento, tres libros missales, unum passionario, tres omelie, smaragdum unum, duo antiphonaria, duo manicale, psalteria tria, imnaria duo, brebiarium unum, duo cerestata, unam sellam, unum pario de bracili, tria facinegia. Dedi etiam unam curtem que nominatur Infula,[2] cum ecclesia sancti Petri, et cum sex seruos, et quatuor ancillas, et alia curte, que vocatur Noua sella, cum duodecim familie, et tercia curte, que dicitur Butinaues, cum octo familias. Dedi viginti iumenta cum duos equos, et triginta vaccas, et CCCC pecora, et triginta duos porcos, posui tres campanas, que sunt apretiate unam libram de auro. Hec omnia et cum ipsa ecclesia trado in potestate domino meo patri spirituali Trasoni abbati, ut sit in perpetuum cellą sancti Grisogoni, cuius sacratissima membra Jadere retinentur. Et si quis, quod absit, ausus fuerit subtrahere ex meis vel extraneis, moriat de Ramato, et habeat semen super terram, et persoluat auri libras XXX; insuper iratum habeat patrem, et filium, et spiritum sanctum, et maledictionem CCCX et VIII patres, et in nouissimo maranatha cum diabolo et eius tetris angelis, ac Juda Scariothe in inferno muneretur; et hec cartula volumus ut in sua maneat firmitate.

Et ego Marco indignus episcopus croatensis collaudo, confirmo, corroboro, atque concedo.

Lucius de Reg. Dalm. et Croat. lib. II. Cap. VIII. F. Illyr. sacr. T. IV. str. 182. V. str. 43.

CXXVIII. 1044. 19. veljače. U Dubrovniku.

Petar Slaba priur dubrovački dosudjuje ono imanje, koje po oporuci Dominika, samostanu sv. Benedikta lokrumskoga pripade, istomu samostanu kao njegovo vlastničtvo.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis, undecimo calendas Martii luna II. indictione XII Conc. IIII. [3] temporibus piissimi augusti Constantino scilicet Monomacha, una cum domna Theodora piissima augusta, apud nos vero degente Vitalis episcopus, prior quoque Petrus cognominatus Slabba. Ego donique Petrus qrefatus prior cum omnes pariter nobiles atque ignobiles mei, tam senes, iuuenes adoloscentuli, quam et pueri securitatom quidem firmam atque inclitam facimus huic monachus presbiter Dominicus, tam ei quam et omnibus qui adhuc sunt et erunt monachi usque ad finem seculi. Ex eo igitur qualiter antecessores nostri tulerunt ei per vim hereditatem sancti Cosme et Damiani cum domibus, que circa eam sunt, que quondam emerunt parentes eius ex quodam vir nomine Balsamus in centum et decem solidis, et miserunt eam per pecuniam grecorum in publico, ut fieret pretorium, plus miseri obsernantes eorum mandata, quam domini precepta, qui dixit: Domus mea domus orationis vocabitur, vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et iterum: vacate et videte, quoniam ego sum dominus. Et

[1] Ima se valjda ovako čitati. Anno domini Millesimo XLll, indictione incipiente X. koja indictia slaže se jedino sa godinom 1042. prvom carevanja Konstantina Monomaka. [2] Valjda insula. [3] VI. VII.

Digitized by Google

illud: In ecclesia domini aut orate aut psalite, verba autem otiosa nolite dicere. Unde notandum est nobis, fratres carissimi, ut si verba otiosa dominus in ecclesia sua prohibet dicere, quod leue est, quod magis nos prohibet in ecclesia sua humpmana facere, quod nimis grauissimum est. Et si ego tantillus homo nihil volo in domo mea cernere sordidum, sed omnia pulchra et nitida, quanto magis dominus, qui est rex regum et dominus dominancium, vult habere omnia pulcrissima (sic) et mundissima in domo sua. Quapropter timore perterriti, optantesque nos ex antiqui hostis laqueo erripere, rogauimus predictos monachos, omnes unanimiter, ut in loco fabrice constructo alterum pretorium — — — ex prefata hereditate fiat, secundum domini preceptum, a modo et usque in sempiternum liberum ut decet domum domini. Et hoc factum est, sicut prefati sumus, ex consensu omnium, populo, et domini Petri venerabilis abbatis, quantis morabitur temporibus, et successores in insula Lacrumeo, sub cuius regula degebat et ipse monachus. Unde non audeat eis hoc nullus cuiuslibet homo contradicere, nec successor scilicet noster, nec nobilis noster. Quod si quis nostrum, siue successor vel nobilis noster, temerarie presumpserit, soluereque temptauerit firmissimo pacto nostro, habeat ille mancip — — videatur, iram dei omnipotentis patris, et filii, et spiritus sancti incurrat, et sanctorum omnium, ac maledictionis vinculo trecentorum decem et octo patrum, insolubiliter innodetur, et in nouissimo maranatha cum diabolo et eius tetros ministros, ac Judam Scariotam in gehenna baratro muneretur, et statuta priuilegii redintegrare dupliciter pretio iudiciali sententia perdamnetur, atque conuincatur. Actum est hoc et palam testibus corroboratum tempore suprascripto, mense Februarii, et nosmet ipsi hec priuilegia qui hoc disposuimus facere, elegimus tantos ac tales, testes. Primitus omnium:

Ego prenominatus priôr testis sum, et hoc est signum manus †.
Signum † manus Stephani presbyteri filii Beles.
„ † „ Domini Lampridii presbyteri frater Joannis.
„ † „ Ursacii diaconi.
„ † „ Triphonis diaconi.
„ † „ Patraca diaconi.
„ † „ Nicephori diaconi.
„ † „ Dabri diaconi.
„ † „ Petri diaconi fratris Georgii.
„ † „ Andree diaconi.
„ † „ Canialbi. † Petri fratris Ursani presbytericum filio suo Dabra.
„ † „ Andree filii notari presbyteri.
„ † „ Mihaci caput de Ropo.
„ † „ Joachimi filii Gauri
„ † „ Tabaleci.

Signum † manus Peruanne Putei. Signum † manus Bolesmini. Signum † manus Petri Arabaibi. Sigrum † manus Proculi fr. Ursacii diaconi. Signum † manus Petri filii — —. Signum † manus Andree filii Marnaci. Signum † manus Zamari. Signum † manus Ursaci filius Jacobi. † Signum † manus Andree filius Sclepi. Signum † manus Lampridii filii Micatii monachi. Signum † manus Marguci cum fratre suo Ursaci filio Sisini. Signum † manus Lampredii frater Bubani. Signum † manus Vitalis indignus meritis peccatorque atque infimus subdiaconus, qui hanc scripsit paginulam.

Iz rukopisa: Cronaca antichissima, kod fratarah dubrovačkih II. str. 217. Muratori. Italia antiqua T. IV. Ciss. LII.

Digitized by Google

CXXIX. 1044. 1. rujna. U Zadru.

Njeka Dauseta daruje oporukom samostanu sv. Krševana svoj vrt.

† In Christi nomine et eiusdem incarnacionis anno millesimo quatricesimo quarto, indiccione tercia decima, (XII) sub die fere prima mensis septembris. Imperantibus piissimis et perpetuis augustis Constatino imperatoribus, cathedra pontificali regente Petrus venerabili episcopo et domino Andrea priori. Maturiori namque et salubri consilio a maioribus prouisum est, ut omnis omo ante dies mortis sue dispensare facultatulas prius quam mortis periculo urgeatur, cuiusque successus incertus nesciatur, utrum quedam repentina veniat mors, aut officia lingue priuata non queat quod cupit testari. Quamquam ego Dauseta peccatrix, sana mente, integroque consilio, cartulam testamenti scribere rogauimus. Volo namque et iubeo, ut ortus, qui est iuxta monasterium, cos emi ex meo proprio precio, fiat in potestate sancti Chrisogoni martiris pro redemcione anime mee, ac defuncti viri mei, ut ipse abbas Vitalus, in cuius manus ortum tradidimus, cum sua congregacione orent omnipotenti deo pro redemcione anime nostre. Quicumque vero nostra dimissione contraire voluerit, iratum abeat trinum et unum deum, et malediccione tricenti decem et octo sancti patres, et in inferno cum diabolo et angelis eius ac Judas Scariothen muneretur. Actum tempore die et loco ac consulibus ut supra dictum est, is palam testibus:

Signum manus Petrus leuita testis
Tribunus Paulus testis, Martiu leuita testis.
Maius comerzarius testis. Johannes testis.
Ego Crisana diaconus rogatus scipsit et compleui. Amen.

Matica na koži. Iz zadarsk. gub. arkiva. Acta s. Chrysogoni. Cap. I. Masso B. Nr. 3.

CXXX. Oko g. 1044.

Sveti Petar Damjan spominje u svojih dvih pismih, pisanih papi Nikoli II. osorskoga biskupa blaženoga Petra Gaudencija, putujućega u Italiju iz svoga stolnoga mjesta Osora ležećega u kraljevini hrvatskoj, i pripovjedajućega o osornosti njekojega vlastelina hrvatskog prema svećenstvu.

Ad Nicolaum II.

Venerabilis quoque Gaudentius absarensis episcopus, cujus ego familiaritatis dulcedinem merui, per quem deus iam non ignobile miraculum fecerat, episcopatum dimisit, et de sclavonico regno nauigans, litoribus anconitane urbis applicuit, a qua non longe post biennium feliciter obiit. — — —

Hec venerabilis ille vir expertus, Petrus (Gaudentius) videlicet absarensis episcopus, qui episcopatum dimisit, et de sclauonico regno Italiam nauigans littoribus anconitane urbis applicuit. Hic mihi, dum totius circa se regni reuerentiam conquestus exponeret, ac molestia inquietudinis tedia numeraret, inter cetera unum intulit, quod vos latere non patior. Quidam inquit, degener quidem moribus, sed maiorum titulis, insignitus, sui generis consanguineam nuptiali federe copulauit. Quid plura, prohibitus perstitit, excommunicatus adhesit, totumque ecclesiastice censure vigorem, nugarum puerilium fabulas deputauit. Cui certe hoc ad diuine indignationis iudicium contigit, ut panes de nuptialibus mensis in plateas ante canum ora proiecti, minime tangerentur. Insuper, o diuine

Digitized by Google

animaduersionis pauenda seueritas, dum preceptis sacerdotalibus se non humiliat, qui vigilare sibi ad salutem noluit, in cubiculo dormientem repente de celestibus irruens fulgor extinxit. Sic diuini furoris expertus est moriendo sententiam, qui vulneri suo, dum viueret, adhibere contempserat medicinam. Hoc autem diximus, ut quam sancte auctoritatis vir ille fuerit, qui episcopatum deseruit, monstrauimus.

Illirycum sacrum. T. V. str. 189.

CXXXI. 1056. U Zadru.

Samostanu sv. Krševana u Zadru dopituje sud ustanovljenu daću od ribarije.

Anno ab incarnatione domini nostri Jhesu Christi. MXLVI. (MLVI) indictione nona, regnante domina Theodora imperatrice, et cathedra ecclesie ciuitatis Jadere regente domino Andrea episcopo, sub tempore Gorbini prioris et domini Gisi abbatis. Facimus recordationem atque commemorationem nos omnes monachi, cum ciuibus iaderensibus, de portiuncula, quam omnes cripatores huius ciuitatis dederunt pro salute anime sue in ecclesia beati Crisogoni martiris, uuam talem partem, qualem unusquisque haberet, ut si quis contra hec superbia tumidus, erectaque ceruice noluerit dare supradictam portiunculam, iram dei et ecclesiasticam censuram se nouerit incurrere. Nos hec recordamus et testificamus, quia quando beatissimus Crisogonus auxiliante deo reconditus est a nobis, atque colocatus in sarcofago nouo, supradictus Andreas episcopus fecit amonitionem atque sermonem in plebe, ut si quis aliquod beneficium ad promerendum anime sue remedium dare tali patrono et intercessori pro nobis ad deum voluerit, utique cum magna caritate atque alacri corde deberet offerre. Quia satis vituperabile esse videtur, ille dicebat, ut in die tante festiuitatis, sueque consecrationis, ex hoc, quod nobis dominus contulit, munusculum aliquod non daremus, quia quicquid pro amore suo et sancta eius festiuitate, quam modo nos in terris veneramus, ei contulerit, sciat pro certo, quia magnam retributionem apud iustum iudicem promerebit in die iudicii cum sanctis et electis suis in regno celorum. Cumque coram omni populo hec amonitio prolata esset, episcopus subiunxit et dixit: Audite fratres et filii, omnia monasteria libera debent habere iura sua, et sub nullius dominio vel subiectione atque oppressione malorum hominum debet dimittere episcopus, qui preest, nisi omnipotentis dei seruitio et beati Benedicti regula. Cumque intenti essent omnes ad huius amonitionis verba: episcopus iterum dixit: omnis — — a maiore usque ad minorem scitis, quia sanctus Crisogonus abuit unum beneficium ab antecessoribus nostris in ista ciuitate, id est, ut omnes cripatores unam piscem darent ei, qualem haberent unusquisque eorum, qui piscarent. Propter quod ego pro amore huius consecrationis beati martiris Crisogoni concedo et confirmo coram priore vestro Gorbina et coram vobismet ipsis, ut istam partem, quam supradiximus, sub nostris temporibus in posterum integram dent piscatores, atque confertam beati C. monasterio, eiusque sancte congregationi. Unde etiam precipimus, ut ipsi qui hoc beneficium dederint, si pro aliqua causa se subtraere voluerint, et non impleuerint votum quod promissum est, non permittantur ab illis, qui pressunt, preuaricari, eo quod ipsi promte et voluntarie delegatum esse dinoscitur. Et ut apertius vobis insinuem quod homo deo dederit, retraere non debet, sancti euangelii textum requiramus, ubi Zacheus dixit ad dominum: domine ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus, et si quid aliquid defraudauero, reddo quadruplum. Unde et ego, quamuis indignus episcopus, precepta domini nostri Jhesu Christi imitari precipio, ut si

Digitized by Google

quis transgressus hoc fuerit, componat XII. aureos, si autem tam fuerit improbus, quod statutum, in hoc contempserit, tamdiu ab ecclesia separetur, quamdiu peniteat usque ad satisfactionem congruam.

Stari prepis iz XI. vieka na pergameni nalazi se u zagrebačkoj zemaljskoj pismohrani medju pismi Doc. III. Godina 1046. zlo je stavljena, jer neodgovara niti indikciji, niti vladanju carice Teodore, niti biskupovanju Andrije biskupa zadarskoga.

CXXXII. 1056. U Zadru.

Ribari zadarski obvežuju se davati samostanu sv. Krševana jednu stranu svoga ribolovja.

Anno dominice incarnationis millesimo quadragesimo (quinquagesimo) sexto, per indictionem nonam. Regnante domina Theodora gloriosa imperatrice, tempore Grubise prioris. Andreas venerabilis iaderensis episcopus, cum anxius quereret beati Crisogoni martiris corpus, quod misericors deus ad tuicionem iaderensium olim concesserat; tandem in ecclesia et sub altare ipsius martiris illud inuenit. At cum audisset populus, quod beati martiris corpus esset inuentum, cucurerrunt ad eum omnes viri et mulieres, nobiles et ignobiles, laudantes et glorificantes deum, et ruentes proni in terra, unusquisque horum quod valebat, ante sacrum corpus offerebant. Affuerunt inter eos et piscatores, qui eciam gripatores nominantur, scilicet Sapana, Pitulel, Podboi et college eorum ceteri, qui beato martiri sub iure iurando promiserunt, se suosque posteros unam porcionem sue piscacionis omni tempore esse daturos, adicientes et dicentes, ut qui hanc nostram offertionem aliquo tempore subtraere voluerit, iratum habeat trinum et unum deum, et beatum martirem, et potestate loci coactus persoluat martiri hanc porcionem inuitus. Que promissio a suis promissoribus usque nunc voluntarie est peracta, et erit putamus peragenda semper.

U guber. arkivu u Zadru, prepis kašnje doba. Caps. I. Masso H. Nr. 7.

CXXXIII. 1057.

Rado nadvornik ugarski daruje biskupiji pečuvskoj uz ina miesta u današnjem Sriemu, takodjer od njekog neprijatelja s nova osvojeni monastir sv. Dimitrije na Savi, koje darovanje potvrdjuje kralj ugarski Andrija I.

In nomine sancte trinitatis et indiuidue unitatis. Notum sit omnibus Christo credentibus, presentibus scilicet et futuris, quomodo ego Rado palatinus, licentia piissimi regis Andree, eiusque fratris Adalberti, inuictissimi ducis, partem possessionis mee sancto Petro quinqueecclesiensi ordinaui et Maurum eiusdem loci episcopum spiritalem in patrem cooptaui, sperans in his caducis ac temporibus bonis in futuro centuplum accipere, et vitam eternam possidere. Sed quidquid dedi in manu uxoris mee Lucie, firmiter ac laudabiliter stabiliui; ea quoque racione, ut si ipsa superuixisset, testis huius facti apud deum et homines extitisset. Quatuor aratores dedi in loco, qui vulgo dicitur montis, scilicet Pothoir, Arishu Kupi, Kuethedy, cum uxoribus et filiis suis, et omni terra, quam ibi habui, dum lucem huius vite colui. Deinde ultra fluuium Kopas in villa que dicitur Kana, duos vinitores dedi, nomen uni Koras, alteri Zomboir cum uxoribus et filiis, vineisque suis et terris, quas colunt; ad hoc iuxta Danubium villam integram dedi sancto Petro, cum ipsis infrascriptis famulis, Curumbizon, Sergys, Cadas, Turkon, Wyzdyhitlen, Sunâ, Soua, Hozugdy, Kakdy cum uxoribus ac filiis et omnibus huic ville pertinenciis, tam in agris, quam in pratis, siluis ac in ceteris pascuis, in arundinetis et in aquis, prout termi-

Digitized by Google

natum est a patribus nostris antiquis, exceptis tribus piscatoribus et uno aratore. Ita tamen terra communitate, que uno colitur aratro, et hec dedi sancto Benedicto. Ecclesiam autem, quam supra Drauam fluuium in honorem sancti Michaelis archangeli edificaui, et hanc sancto Petro et prefato episcopo Mauro commendaui, ut inde semper in promtu presbiterum habuisset, qui die ac nocte ibidem debita officia deo persoluisset; hanc cartam in eis peticionibus scriptam, in testimonium adhibui, eisdemque fratribus cunctis presentibus super altare sancti Petri ea racione posui, ut si quis ex posteris, in eis, eam violare temptasset, in die iudicii racionem redditurus esset, Omnes vero alias possessiones meas diuisi orfanis cognatis meis cum Lucia uxore mea, ut quamdyu illa superuixerit, interim de illis viuat, et post suam mortem remaneat orfanis nostris. Rogaui eciam graciam dominorum meorum gloriosissimi Andree regis, et optimi ducis Adalberti, ego Rado palatinus, ut monasterium meum sancti Demetrij supra Zauam fluuium, quod multis bellicis laboribus cum tota prouincia illa sancte corone rectificaui, et iterum acquisiui, quia illud monasterium est in parochia sancti Petri quinqueecclesiensis, sicut in spiritualibus, ita eciam temporale domynium, quod ego Rado in illo habeo, quod patronatum vocant, dedi eciam sancto Petro quinqueecclesiensi et patri nostro episcopo Mauro, ubi eciam sepulturam volo, et commisi anime sue, quod semper ibi post meam mortem memoria anime mee, et uxoris mee fiat; et volui, quod curam ipsius monasterii semper ipse episcopus, vel post eum, qui fuerit, habeat, et curam omnium ecclesie possessionum, seu monasterii ipsius, quicquid ubique per regnum gloriosissimorum dominorum meorum ipsum monasterium possidet, episcopus quinqueecclesiensis teneat. Ego autem Andreas rex, et frater meus dux Adalbertus dilectus, quia audiuimus et scimus, quod ad anime nostre salutem est, si nos nostris fidelibus baronibus pro anima sua ordinantibus consentiamus. Ideo Rado palatino a nobis cum sua uxore petentibus, predictas ordinationes omnes suscepimus, et fieri permisimus, sicut ipse palatinus ordinauit, et sigillo regali sigillauimus. Quicumque autem contrarium facere voluerit, seu attemptauerit, primo deo celi et gloriosissime sue genitrici beatissime virgini Marie et beatissimo Petro apostolorum principi, et beato Demetrio martiri obnoxius fiat, insuper pene centum librarum auri subiaceat, huius pene medietas regio fisco inferatur, ac alia pars dimidia ecclesie beati Petri, sine aliqua misericordia et remissione persoluatur; maledicionem omnipotentis dei et gloriosissime virginis Marie genitricis eius, ac beati Petri apostolorum principis, et beati Demetrii martiris incurrant omnes nostri successores regie posteritatis, omnes eciam barones, qui in suo tempore regis iustitiam iudicauerint, si ipsi non seruauerint omnia, que hic conscripta sunt, et eciam si per alios homines non fecerint seruare. Amen. Datum secundo nonas iúnii, indictione, decima. Anno incarnationis domini millesimo quinquagesimo septimo, (regni) nostri anno duodecimo (XI). Actum in Albaregia, in cogregatione regni.[1]

Koller. Hist. Episc. Quinque eccl. T. I. str. 147 veli da je ex transumpto litterarum monasterii Simigiensis anni 1404? Fejer Codex. Dipl. R. Hung. I. str. 394.

---

[1] Ovu listinu, koju već Gebhardi, Engel i Szent-Ivanyi sumnjivom proglasiše, a lažljivost njezinu biskup M. Ožegović u svom djelu „Unius e Croatis Responsa“ jasno dokaza, priobćio sam ovdje samo radi toga, što je čestokrat ugarskim piscem služila jedinim tobožnjim dokazom, da su Magjari jur prije sv. Vladislava i Kolomana osvojili Slavoniju. Lažljivost listine pokazuje ne samo protuslovje u samom tekstu, zatim imenovanje njekog Alberta, mjesto Bele, koji je tada izvan ugarske u Poljskoj kao bjegunac živio, pogrieška napokon u navadjanju godine, indikcije i vremena vladanja Andrijina, nego takodjer isto pogriešno vrieme palatinata Radova, koj pod imenom Radovau, tekar deset godinah kasnije (1067) u nepobitnoj jednoj listini palatinom ili nadvornikom se spominje. Gl. Wenzel Codex dipl. Arpadianus continuatus T. I. str. 27.

Digitized by Google

CXXXIV. Oko g. 1058.

Radoslav kralj? zahumski sa svojom suprugom Juliom i sinom Branislavom predaje samostan u Baleni (Babinom polju?) kaludjerom sv. Benedikta u Lokrumu.

(Odlomak listine).

Temporibus Vitalis archiepiscopi, Petri abbatis et Dominici prioris etc. Ego Radoslauus rex. etc. cum uxore mea Julia et filio Branislauo, volo quod construatur monasterium in Baleni, et detur monachis sancti Benedicti de Lacroma.

Illyricum Sacrum. VI. str. 46.

CXXXV. 1059. mjeseca veljače.

Kresimir IV. kralj hrvatski utemeljujući samostan sv. Ivana evangeliste u Belgradu, podjeljuje mu obširna prava i daruje uz otok Žirje mnoga ina miesta.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno incarnationis Jhesu Christi omnium dominantis millesimo quinquagesimo nono abeunte, indictione (duo)decima elabente, beatissimo papa Nicolao uniuersaliter mundo apostolizante, in orientis partibus Constantinopoleos scilicet Cumneno imperante, ac Belgradi Theodosio presulante, ibidemque Dragoslauo priorante, mense quidem februario. Ego Cresimyr, Stephani regis filius, diuina fauente clementia rex Dalmacie, Chracieque, Andream uirum religiosum deo et hominibus dilectum monendo, rogando, ab insula que Zuri noncupatur aduocaui, prefate urbis pontifice, priore, clero ac populo volente, cogente et collaudante. Quo aduocato suisque fratribus hiis predictis presentibus episcopo, priore ac belgradinis ciuibus, in presentia etiam domini Mainardi reuerentissimi viri et ecclesie romane apochrisarii, legati a supradicto apostolico N(icolao), regali auctoritate magnatumque meorum fauorabili voluntate, scribi mandaui stabile priuilegium libertatis, tali usus eloquio. Quia deitatis opitulante gratia tu abbas Andreas, tuique fratres meis precibus optemperastis, ecclesiam super qua vobis superne suplicaueram edificastis, et Christi coadiuuante misericordia vestri laboris studio mearumque rerum solatio ad effectum perduxistis, concedo, faueo, annuo tibi Andree abbati. et tibi regulariter succedentibus, hanc auctoritatem et huius potentie libertatem, ut preter debitam ecclesiastice discipline reuerentiam, nulli mortalium potestati, mundane siue spirituali, subiecti habeamini, sed usque adeo liberum sit, et plenarie absolutum monasterium sanctissimi Johannis apostoli et euangeliste, ut neque tributum, neque vectigal fisco regali soluat, donaria secularia debita banis, iuppanis vel reliquis potentiolis prorsus nesciat. Ut autem hoc affirmatiue stabiliatur, illud in audientia et in adentia prelibatorum astantium regaliter auctorizo, dominaliter corroboro, potentialiter confirmo, ut ita diffinitum, itaque determinatum habeatur, ne umquam alicuius presuntuosi temeritate vel sacrilego ausu profani cuiusuis corrumpatur, sed ut assignatum et descriptum est, eternaliter fixum teneatur. Volo etiam et affectuose concedo, ac concessiue affirmo, eadem regali auctoritate, ut tota insula Zuri sit propria et specialis pretaxati monasterii, cum uniuersis illic consistentibus, tam ex ipsa natura, quam manuali positura, cum terris arabilibus siue non, siluis, saltibus, puteis, fontibus, pascuis in valle aut montibus, pratis siccis aut virentibus, et loci eius locis omnibus. Quin et cella, que in ea est tempore intermino, catholica fidelitate huic sublateralis obice sine ullo efficiatur. Quia vero non inceptor operis dignus

Digitized by Google

laude habetur, immo voti compos et efficax pro meritis glorificatur, omnis enim laus in fine canitur, et ibi necessario deuote orantium cessabit oratio, ubi spes aufugit humane vite, si careat vitali suffragio, eadem regali auctoritate una cum Guoizone bano, meisque primatibus concedo, faueo, annuo tibi Andree abbati, omnibus quoque beatissimi Johannis monasterium iuxta patrum instituta regentibus.

Rogoua curtem in condenscensione collis proximi et imminentis Belgradine ciuitati positam ab aquilone, cum omnibus suis pertinentiis.

Eadem regali auctoritate dono, concedo, annuo huic sacratissimo sancti Johannis monasterio eas simul terras, cum hac eadem curte sibi contiguas ab aquilonis latere, ab australi vero a loco arboris, que pagana dicitur, ad usque Blattam, et crucem in ea, et a termino Blatte ad usque puteum in Drazani, et a loco Drazani per transuersus occidentis ad usque Strasiuiza, et a Strasiuiza ortha linea per longum ad usque iterum pagane arboris locum.

Eadem regali auctoritate dono, concedo, annuo eidem monasterio terras in Dollani, a Chripino loco incipientes porrectasque ad usque Blattam, a via quoque publica et a fontana protensa, adusque iterum Blattam, eo ubi duo fontes sunt.

Eadem auctoritate regaliter dono, concedo, annuo eidem monasterio eas terras, quas coluerunt, dum vixerunt, ad suum opus, isti videlicet: Neimiuir et Vitizo et Bis de Cucca et Jadareus in Chrastani, in loco qui dicitur Suuiskhani.

Eadem regali auctoritate dono, concedo, annuo eidem monasterio eam terram que ad muros dicitur.

Eadem regali auctoritate, dono, concedo, annuo eidem monasterio eas terras que sunt in Seruica, incipientes a lacu, qui est ab oriente.

Eadem auctoritate regaliter dono, concedo, annuo eidem monasterio eam terram que est in Bassano, iuxta maris litora, illic ubi est quedam vetus ecclesia.

Eadem regali auctoritate dono, concedo, annuo eidem monasterio eas terras in Sydraga, que, pro his terris donarunt fratres illi regi benedictionem, valentem XX. solidos, incipiunt a terris episcopatus chroatensis usque ad Lenam.

Eadem regali auctoritate dono, concedo, annuo eidem monasterio eam terram, que est in Sychoua, quam, Belscicho ad suum opus coluit dum vixit.

Eadem regali auctoritate dono, concedo, annuo eidem monasterio eam terram, que est in Nabrese ab aquilone a via publica ad usque aliam viam publicam, sub ecclesia sancti Johannis in Sydraga, ab australi vero latere ad usque viam publicam, ac de parte occidentis ad usque terraneum terminum.

Eadem regali auctoritate concedo eidem monasterio vineam ad Murazulum.

Eadem auctoritate regaliter dono, concedo, annuo eam terram, que est in Elzani.

Si qnis autem hec regalia beneficia collata et regaliter auctorizata monasterio sancti Johannis apostoli et euangeliste pro animabus meorum parentum tam preteritorum, quam futurorum, mee quoque, nefario con tu violare, aut minorare, aut extrahere presumpserit, ira diuini furoris illi habundanter affluat, et sicut ille Judas proditor dispereat, insuper illorum sanctorum patrum maledictionem habeat, lege christiana careat, regali typo (sic) Croatie subiaceat, centum videlicet auri pondera soluat ei, quicumque hoc in regno regnauerit. Ut autem sic autorizabile, ut dictum est teneatur, horum legitimo astancium testimonio, verissimaque aprobatione corroboratur. His omnibus presentibus, collaudantibus et hec omnia dona pleniter confirmantibus. Inprimis domino Mainardo, supradicto apo-

Digitized by Google

chrisario. Laurentio archiepiscopo. Rainerio chroatino episcopo, Theodosio et Prestantio episcopis, Goyzone bano, Boleslao tepzone, Priuanego iupano de Lucha, Dragoslao priore, Jurainna iupano de Sydraga, Drago priore, Dragó de Castriza, Dabreina priore, et Petro filio eius, Gregorio Petrainna armati, Druse fili episcopi, Prest et fratre suo Madio, Mihaele et eius fratre Petro, Daneico et eius fratre Pisa, capellano, eiusque filio Budizo, Johanne eunucho, schytonossa et fratre suo. Postiuppo Chruhenna. Drasen postiuppo de Blatta, Sabachio et eius fratre cum pluribus aliis.

Iz rukopisnog zbornika: Polichorion, u arkivu zad. gub.

CXXXVI. 1059. mjeseca veljače. U Belgradu.

Kresimir IV. kralj hrvatski daruje samostanu sv. Ivana u Belgradu otok Žirje, s njekim selom u Rogovu, podielujuć mu zajedno temeljna prava.

† Anno ab incarnatione domini nostri Jhesu Christi millesimo L VIIII, indictione X (II), regnante Cresimiro rege Chroatorum et Dalmatiarum, mense februario, in ciuitate Belgrado, Dragaslao priore, et Theodosio episcopo. Absolutionis et libertatis kartula facta est monasterio sancti Johannis euangeliste, nuper sito in eodem loco, presente Andrea abbate, eiusque fratribus, ipso rege iubente, hoc modo: Ego Cresimir rex, tibi venerabili abbati Andree, tuisque fratribus, tuoque monasterio, quod mea iussione et solatio, immo magis vestro labore inchoatur et perficitur, tribuo et concedo ita, ut premisso ecclesiastico iure, nulli homini subiugemini, nisi deo summo, cui vestram militiam deuouistis, vesterque monasterii sit absolutus ab omni fiscali tributo, excepto quod gratia karitatis in sollempnitatem eiusdem ecclesie episcopo loci ipsius agnus unus et ampulla vini largiens tribuatur. Et his largitis, nec episcopo, nec priori, vobis illicite, ausu temerario liceat dominari. Et ne hec nostre diffinitionis paginula solubilis per labentia tempora videatur, coram apocrisario sancte romane ecclesie venerabili abbate Mainardo, misso a Nicolao sanctissimo papa, robora(mus) perpetuo permanenda. Cui etiam iure perpetuo adhereat tradita a nobis insula, que vocatur Zuris, et curte in loco contiguo ciuitatis quod Rogoua dicitur cum omnibus possessionibus ipsius monasterii constantissime confirmamus. Si quis autem hanc iuxtam (sic) nostram diffinitionem temptauerit soluere, maiestatis iram incurrat superne, et nostris sit legibus reus, aurea componens pondera centum, et hec nostre diffinitionis cartula in sua firmitate permaneat. Goyzo bano, testes, Boleslauo tepizo, teste, Piruanego iuppano de Luca, teste, episcopus Theodosius belgradensis teste, Dragazlao prior, teste, Jurana iuppano de Sydraga teste, prior Drago, teste, Drago de Castriza teste, Georgius vrataro, teste.

S vana: Exemplum priuilegii regis Cressimiri factum monasterio sancti Johannis de Belgrado.

Izvornik na koži, pečat manjka. U zadarskom gub. arkivu. Fasc. VI. suvremeni prepis u sborniku Polichorionu.

CXXXVII. Oko g. 1059.

Popis zemaljah samostana sv. Ivana ev. u Belgradu, nabavljenih za vrieme opata Andrije.

De terra in loco. Pagnana.

Est et ibidem alia (terra) quam donauit eidem monasterio quidam Plato nomine qui et Bonus Barrus cognomine, et hoc sub tempore Andree abbatis.

De alia ibidem.

Digitized by Google

Est et ibidem alia quam dedit eidem monasterio quidam Cachinus, et hoc sub tempore abbatis A(ndree).

De alia in eodem loco.

Est et alia ibidem, quam Peisa nomine, una cum suis fratribus dedit eidem monasterio, et hoc sub tempore abbatis A.

Polichorion. U arkivu zadarskoga gubernija.

CXXXVIII. 1060. U Rabu.

Drago biskup, Majo priur i sav puk rabski podieljuju dozvolu opatu Fulkonu, da može sagraditi na otoku Rabu samostan sv. Benedikta, darujući mu dvie crkve sv. Petra i Ciprijana i njeka osebita prava.

Ab incarnatione domini nostri Jesu Christi millesimo sexagesimo, indictione terciadecima.[1] Imperii moderante habenas domino Comneno[2], Croatie Dalmatieque regnum[3], domino gubernante Petro. Diuina crescente religione plurimi Christianorum relinquentes seculum, soli deo vixerunt, alii variis tormentis sua macerantes corpora, spiritum exhalauerunt, ex quorum numero non sumus: licet tamen de dei timore compuncti corde delictorum nostrorum reminiscentes reatum, nos omnes accole Arbane ciuitatis ardenti dilectione et nimio voto unanimiter in insula nostra exoptamus fundare monasterium, portum videlicet salutis animarum nostrarum. Igitur in principio ego episcopus Drago, cum omni nostro clero, et Maius[4] prior cum omni populo predicte urbis, nobilibus, et ignobilibus, maioribus minoribusque, communi consensu, ut in honorem domini nostri Jesu Christi et vere perfecteque trinitatis, ac beate Marie genitricis dei, semperque virginis, ac omnium sanctorum, in nostra insula monasterium construas, tibi Fulconi abbati, tuisque successoribus concedimus, stabilimus, et perpetuo iure roboramus, unam ecclesiam, que est hedificata in nomine beati Petri apostolorum principis, cum suis appendiciis, per huiusmodi finem: Primitus a capite macerie, a monte usque ad riuum, et descendendo per riuum usque ad mare, et per mare ad molendinum, et ascendendo per montis verticem, et eundo per illum montis verticem usque in priora confinia, tibi Fulconi abbati et successoribus tuis perpetualiter impendimus. Aliam denique ecclesiam sancti Cypriani vocabulo conditam, cum pertinenciis et appendiciis suis concedimus per huiusmodi finem: a valle obscura usque in vallem de Trasina[5], alias tres partes mare circumdat[6], una cum marina, omnibusque scopulis ad istud promontorium subiacentibus, et valles que sunt apud sanctum Cyprianum, et alie que sunt apud sanctum Petrum, hac conditione donamus: ut nullus sine vestre iussionis licentia eas piscari audeat, et quicunque cum vestra licentia piscaturus intrauerit, quartam partem piscium attribuat monasterio sancti Petri. Nunc autem nos Drago prescriptus episopus, de voluntate totius nostri cleri, et Maius prior, et cunctus populus tibi Fulconi, tuisque successoribus ita vobis concedimus, ut ubicunque de his duobus venerandis loeis complaceat vobis domino cohoperante mona-

---

[1] U prepisu Gozonićevom i u Luciju ima millesimo sexagesimo secundo, indictione quintadecima. [2] Izak Komnen prestao je vladati jur g. 1059, nu moguće je da se to početkom g. 1060. u Rabu jošte znalo nije, svakako je vjerojatnije da je ova listina pisana g. 1060. a ne g. 1062. [3] Gozinić i Lucio: regimen. [4] U rabskom regestru pogriešno. Maior. [5] U prepisih: Trasinu. [6] Lucius inuadit, Farlati inundat.

Digitized by Google

sterium construatis vobis, vestrisque successoribus, sicut sacra beatissimi Benedicti edocet regula integre, illa veneranda loca, ut superius constituimus, cum prefatis ecclesiis et omnibus inferioribus ac superioribus suis, et cum viis suis, ingrediendi et egrediendi, habendi, possidendi, et omnem ordinem monasterialem ibi faciendi concedimus; nullam namque reseruationem cuilibet parentum vel heredum aliquorum nostrorum facimus inde, aut quamlibet portionem requirendi. Sed eo modo constituimus et stabiliendo firmamus, ut si aliquo tempore vel nos vel aliquis nostrorum parentum seu extraneus, vobis aut posteris vestris molestiam intulerit, volens inde aliquid vi auferre, vel minuere, et non erimus vobis ab omnibus deffensores et adiutores, centum libras auri componamus in monasterio: Et hoc priuilegium et constitutio firma permaneat. Et si aliqua proterua causa, infra hanc nostram constitutionem adversus vos orta fuerit, iubemus ut coram episcopo et priore seu omni populo, proclamationem, semel faciatis; et si secunda vice nullam vobis emendationem inde fecerimus, licentiam liberam habetote discedendi a nobis, et eundi ad regem, et sicut rex [1], docuerit, ibi emendet. Hoc priuilegium tibi Fulconi et tuis successoribus taliter scribere iubemus. Actum in urbe Arbensi. Item supra dicta hereditas sancti Cypriani sit communis cum sancto Petro affirmamus; non a me solo episcopo, vel a meis [2], parentibus, sed primo ab ipsa ecclesia, et fratribus, et omni clero, omnique populo obtulimus deo omnipotenti. Ego Drago immeritus omnium episcopus, cum omnibus nostris clericis confirmamus, et constituimus, ut [3], quicumquo homo seu de nostra urbe, vel alienus, [4] aduersus hanc nostram constitutionem litigare temptauerit, anathematis vinculo perpetuo religetur, et omnipotentis dei, omniumque prophetarum, et duodecim apostolorum, ac CCCXVIII sanctorum patrum [5] incurrat maledictionem, et cum Juda proditore mancipetur, [6] in inferno, et illam terribilem ac horribilem vocem mereatur audire, quam Christus est dicturus iniquis: Ite maledicti. Et qui defensor et adiutor extiterit, suauissimam illam vocem mereatur audire cum iustis: Venite benedicti.

Ego Drago [7] episcopus signum † feci.
Ego Joannes archidiaconus signum † feci.
Ego diaconus Georgius signum † feci
Ego Barba presbyter signum † feci.
Ego Joannes archipresbyter signum † feci.
Ego Lampredius prior signum † feci.
Ego Maius prior signum † feci.
Ego Martinus signum † feci.
Ego Maius signum † feci.
Ego Constantinus signum † feci.
Ego Maius Gattus signum † feci.
Ego Marinus signum † feci

Od ove listine sačuvana su dva stara prepisa, oba u gradu Rabu. Jedan, koji je po svoj prilici stariji i bolji, nalazi se u rukopisnih registrih kaptola crkve rabske, a drugi prepisan po Petru Goziniću, kancelaru rabskom, čuva se u sbirci velezaslužnoga gosp. Ivana Gurata rabljanina, koj mi oba prepisa priobći. Lucio i Farlati priobćiše takodjer ovu listinu, oba pod g. 1062 ali velikimi pogriešKami, izpustiv mnoge rieči.

CXXXIX. Oko g. 1060.

Srmo sin Preštancijev priur grada Splieta daruje samostanu sv. Stjepana kod Splieta crkvu sv. Marije u Blatu sa svimi pristojališći.

In nomine domini nostri Jesu Christi. Ego Zirmus nunc prior spalatensis, filius Prestancii bone memorie, olim item spalatensis prioris. Ex quo dominus noster me clementi sua paternaque visitatione dignatus est, adversa valetudine variisque corporis

[1] U rabskom regestru „lex.“ kod Farlata: lis. [2] Prepis Gozinićev: vel mei parentibus. [3] Prepis Goznićev: et. [4] Prep. G. alterius. [5] U rukopisu G. pogriešoo trecentum quadraginta quatuor s. patrum. [6] Prepis Goz. i Lucio: mancipatus. [7] Ruk. Goz. Dragus.

Digitized by Google

incommodis vexari cepi, et cum supremum vitae diem mihi imminere haud dubius existimem, iussi accersiri filium meum dominum Dabrium abbatem sancti Stefani, qui cum venisset cum suis Monachis ut me inuiseret, quinimo ut mihi consilia animae profutura sugereret, omnes pariter admonere me hortarique caeperunt, ut monachale habitum induerem, et in eorum familia nomen profiteri eorumque frater esse vellem. His hortationibus permotus, sacrum illum habitum sumpsi, quem antea ob mea delicta suscipere abnueram, et summopere gavisus sum me adscriptum fuisse catalogo seruorum et fratrum sancti Stephani, apud quem ut corpus meum humaretur, etiam atque etiam oraui. Porro dono tradoque huic nostro filio et abbati ecclesiam sanctae Mariae de Palude, quam a parente meo accepi, ea prorsus ratione ac formula, qua mihi tradita fuit, non iure haereditatis a consanguineis in posteros deuoluenda, sed iure possesionis translate in seruos dei atque in supradictum coenobium sancti Stephani.

His actis interfuerunt infrascripti testes. D. Ioannes Antaima. D. Petrus Corvus. D. Benedictus Calmon. Ego vero Theodorus presbyter scripsi et testis adfui.

Farlati Illyr. Sacr. T. III. str. 148. prevede ovu listinu iz talijanskoga prevoda na latinski. Za izvornik nezna se.

CXL. Oko g. 1061.

Aleksandro II. papa priobćuje kralju hrvatskomu i svim biskupom njegove kraljevine, potvrdu svoga predšastnika pape Nikole II. glede onih zaključakah, što ih načini crkven sbor splietski, u prisutnosti papinskog poslanika biskupa Maynarda.

(Fragmentum).

Episcopis et regi Dalmatiarum de auctoritate Mainardi episcopi et Joannis archiepiscopi.

Notificamus omnia capitula, que per confratres nostros venerabilem Mainardum scilicet collateralem episcopum nostrum, et Joannem archipresulem nostrum in Spaleto, aliisque ciuitatibus sunt statuta: eadem in romana synodo sciatim referente a beate memorie predecessore nostro Nicolao, apostolica auctoritate, et sub anathematis interpositione roborata,

Joannes Carnotensis. Collectio Canonum. c. 139.

CXLI. Oko g. 1061.

Aleksandro II. papa piše kralju hrvatskomu i biskupom dalmatinskim o zabrani ženitbe svećenikah.

Episcopis et regi Dalmatiarum.

Si quis amodo episcopus, presbyter, diaconus, feminam acceperit vel acceptam retinuerit, proprio gradu decidat, usque ad satisfactionem, nec in choro psallentium maneat, nec aliquam portionem de rebus ecclesiasticis habeat. etc.

Mansi. Collectio Conciliorum. T. XIX. p. 977.

Digitized by Google

CXLII. 1064. U Trogiru.

Gradjani trogirski dozvoljuju, na molbu svoga biskupa Ivana, da se u Trogiru sagradi samostan kaludjericah sv. Dujma.

In nomine domini nostri saluatoris regis eterni, anno domini incarnat. MLXIV. ind. II. regnante domino nostro, ac piissimo augusto Constantino Duce et magno imperatore, ciuitatis vero traguriensis regente cathedram Joanne venerabili episcopo rethorico, una cum domno Dabrana inclito priore, et cum fratre suo Andrea, omnibusque nobilibus Sub illorum namque temporibus hoc precepimus priuilegium conscribi nos omnes, videlicet Staligato, Georgius, Tridullo, Dabro, Sepelato, Calafato, nec non Vitaza; et hoc spontanea nostra voluntate, de hoc, quod ipse iam dictus episcopus nos per plurimum rogauerat, ut ecclesiam, que nostra erat, scilicet domus beati Domnii, ubi porta dominica vocatur, ibi monasterium ancillarum domini concederemus construere. Nos vero consulti omnes, et quia noster rector ac protector permanserat, magisque pro remedio nostrarum animarum illum audiuimus; ibidemque domino annuente monasterium esse affirmauimus; ubi et abbatissa non post longum temporis spatium, nomine Eufemia, introducta fuit, ceteris cum sororibus. Post hec domine abbatisse similiter terras et vineas iudicauimus, sueque potestati commisimus, insuper et litus iuxta eandem ecclesiam ad obsequium sui ibidem concessimus, sed in tali pacto, et in tali tenore, ut iam dicta ecclesia, qua nos monasterium fieri concessimus, alium dominum preter nos non haberet, etiam unus ut ibi aduocatus mitteretur ex nobis, ad regendum et gubernandum necessaria. Quod et affirmatum fuit, ante notitiam prefati Johannis episcopi, et Dabrane eiusdem urbis prioris, ac Mirce Bogoboyse, ac Andree, nec non nobilium et ignobilium tragurini castri, qui huius rei testes fuerunt. Unde si quis hanc nostram difinitionem disrumpere temptauerit, trinum et unum dominum habeat iratum, et CCCXVIII. sanctorum patrum consequatur maledictionem, deglutiat eum terra, sicut Dathan et Abiron, veniatque super eum lepra Namaan Syri, et cum Juda proditore denodetur in infernum.

Iz izvora čuvaga u monastiru duvnah. sv. Nikole u Trogiru. Iv. Lucio de regno Dalm et Croat. Lib. II. Cap. XVI. Memorie di Traú. p. 13.

CXLIII. 1065. U Zadru.

Teuzo poslanik papinski, dosudjuje samostanu sv. Krševanu u Zadru, kapelu svetoga Ivana na otoku Tilagu.

† In nomine dei eterni, future recordarionis memorie litteris notificare satagimus, ut posteris pateat, ut si quis a veritatis tramite exorbitare voluerit, ipsa littera eundem arguat. Notum sit omnibus, quod Petrus venerabilis abbas monasterii sancti Chrisogoni, astans ante conspectum domni Teuzonis, apostolice sedis apocrisarii, missi a domino Alexandro romano pontifice, conquestus est de quadam cella in honore sancti Johannis fundata ac posita in insula, que dicitur Tilagus, quam Gorbina [1] optulit ecclesie sancti Chrisogoni, nunc autem instigante diabolo, vult eam subtrahere cenobio sancti Chrisogoni, ad quod prius deuota mente, sua sponte contulerat. Tunc apocrisarius romane sedis intero-

[1] Drugi prepis: Grubina.

Digitized by Google

gault clericos et boni testimonii laicos, si res ita se haberet, quemadmodum abbas rettulit. Cuncti vero, qui aderant, vera assertione perhibent, abbatem verum dixisse et secundum donationem Gorbine, sanctus Chrisogonus omni cum iusticia debet habere, et in perpetuum possidere. Unde quia dominus apocrisarius per ministros dei, scilicet sacerdotes et clericos, et per veridicos laicos cognouit hoc fore ut verum, protinus per virgam, quam in manu sua tenebat, inuestiuit prefatum abbatem de ipsa ecclesia, ac de omnibus rebus ad eam pertinentibus, tali vero modo, quod absit, et auertat deus, si quis ex prefato monasterio ecclesiam illam abstrahere voluerit, maledictionem dei et sancti Petri apostolorum principis et nostram habeat, et cum Juda traditore domini nostri Jhesu Christi dampnetur, et cum diabolo et sociis eius in inferno concremetur. Hoc actum est in presentia apsarensis episcopi, a Spalatinis et a cuncto concilio, archiepiscopus electus, et Rainerii nonensis episcopi, ac Georgii veclensis, et Andree quondam episcopi, ac multorum bonorum hominum, tempore Nicole prioris et stratigo ciuitatis Jadere, et indictione tercia.

Matica na koži. U gubern. zadarskom arkivu. Cass. XVIII. br. 457.

CXLIV. 1066.

Čika Dujmova, udova ubitoga Andrije i nećakinja priura Maja, odvaži se zajedno sa starijom kćerju Domnanom postati kaludjericom.

Anno incarnacionis domini nostri Jhesu Christi milesimo sexagesimo VI. Cresimiro rege regnante Croatie, et Stephano Jadere presulante, ac Drago ibidem priorante. Ego Cicca, filia Doimi et Vekenege, neptis Madii prioris, uxor Andree, filii Pape, post interfectionem mariti, cum duabus remanens filiabus in viduitate, videlicet Domnanna et Vekenega, cepi corde perpendere,[1] qualiter istius caduce vite non perderem hereditatem, et futuram non ammitterem perpetuitatem; sicque michi salubrius estimans consilium, ut ego cum maiori filia, scilicet Domnanna, deo dicarer monacha, minorem vero Vekenegam maritali subderem iugo. Huius vero consilii fratrem germanum et consanguineos, quos habebam, propinquos feci michi conscios,[2] Stephanum episcopum et Drago priorem, et Crinam, tocius mei actus cooperatores, ac prouidos ordinatores, et que dictanda sunt adiutores. At postquam eis utilis est visa mea tractatio, ipsi communi cum conciuibus habito consilio, ac Petrum sanctissimum abbatem sancti Chrisogoni, cum omnibus monachis huic innectentes[3] meditationi, donauerunt michi ecclesiolam[4] sancte Marie minoris ante portam Bellate, ut ibi monasterium — — — — (dalje manjka cieli list).

Dva prepisa, stariji i noviji čuvaju se u arkivu kaludjericah zadarskih sv. Msrije.

CXLV. 1066. U Tokinji.

Kresimir IV. kralj hrvatski daruje novosagradjenomu samostanu sv. Marije u Zadru kraljevsko imanje Tokinju.

Anno dominice incarnationis millesimo sexagesimo, (sexto)[5], Ego Cressimir rex Chroacie et Dalmacie, ob remedium anime mee et precessorum meorum monasterio san-

[1] U drugom prepisu dodano: ad salutem anime mee. [2] U dr. prepisu sliedi: et. [3] consentientes. [4] Et domum virginum. [5] U jednom prepisu stoji g. millesimo septuagesimo secundo, u druga dva kasnija prepisa imadu g. millesimo sexagesimo sexto, što je i vjerojatnije, jer kako prvašnja listina sviedoči, postade i Čika iste godine kaludjericom.

Digitized by Google

cte Marie monialium, quod nouiter factum est Jadere, rogatu sororis mee Cicche, dono terram in Tochenia, que regalis esse dinoscitur, vel regalium seruorum, vergentem per conuallem ab oriente in occidentem, que mari determinatur, in aquilonem vero usque ad super eminentem montem, ad meridianam autem plagam trahentem, quam auus meus C.[1] dedit cognato suo Madio, et filio eius Dabrone, coram his testibus: Dabro priore, filio Bolize, Nikiforo et fratre eius Madio, Madio filio Zelle, Dobrodrago[2], scitonosa, Descini ubrusar[3], Budilo[4], capellanus, Desa iaderensis clericus. Si quis autem contumax nostre donacioni in posterum contraire voluerit, bannum persoluat regalem, nostra donacio semper firma permaneat. Hoc actum est in Tochinia, et firmatum est Jadere coram Stephano eiusdem ciuitatis episcopo, et Drago priore, Sega iudice, Zella et Doda et aliis quam pluribus.

U arkivu zadarskih kaludjericah sv. Marije, ima četiri prepisa.

CXLVI. 1066. 25. prosinca U Šibeniku.

Kresimir IV. kralj hrvatski, uzimlje pod svoju zaštitu novosagradjeni samostan kaludjericah sv. Marije u Zadru.

Anno incarnacionis domini nostri Jhesu Christi millesimo LXVI. Dukyzi Constantinopoleos imperante, Cresimir rex Chroatie et Dalmatie, filius Stephani regis, concessione Laurencii spalatensis archiepiscopi, omniumque nostri regni episcoporum, et laudatione nostri ducis Stephani, ceterorumque Chroatie[5], comitum, do regiam libertatem monasterio sancte Marie iadrensis, quod soror mea Cicca fabricauit, sic quidem, ut si aliquis proteruus in aliquo predicto monasterio contraire voluerit, vel vi[6], aliquid abstulerit ecclesie, quadruplum restituat, et sua omnia regali iuri subiaceant. Hocque ab archiepiscopo et ab omnibus episcopis confirmatum canonice, ac ab uniuerso cetu collaudatum est.

L(aurentius) archiepiscopus laud. Stephanus episcopus Jadere laud. Rainerus episcopus Chroatie laud. Johannes traguriensis episcopus laud. Dabro belgradensis episcopus laud. Drago arbensis episcopus laud. Petrus absarensis episcopus laud. In die natalis domini in Sibiniquo, coram omnibus, predicte abbatisse Ciche hec scripta data sunt.

Tri prepisa u arkivu zadarskih kaludjericah sv. Marije.

CXLVII. 1062—1067. 18. ožujka. U Rimu.

Aleksander II papa, podieljuje Petru nadbiskupu dukljanskomu i barskomu, nadbiskupski plašć i stavlja pod njegovu vlast njeke južno-dalmatinske biskupije, zajedno sa srbskom i bosanskom.

Alexander seruus seruorum dei, Petro venerabili archiepiscopo diocliensis atque antibarensis ecclesie, salutem perpetuam in domino.

Si pastores ouium sole geluque pro gregis sui custodia diu ac nocte intenti sunt, et ut, ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis laniata morsibus deficiat, oculis semper vigilantibus circumspectant, quanto sudore, quantaque cura debemus esse per-

[1] Cresimirus. [2] U drugom prepisu Dobro drugu. [3] U drugom prepisu zarisar. [4] U starijem prepisu Budizo. [5] U novijih prepisih. Dalmatie. [6] Ut si.

Digitized by Google

vigiles nos, qui pastores animarum esse dicimus. Attendentes igitur, ut susceptum officium exhibere erga custodiam dominicarum ouium non cessemus, ne in die diuini examinis pro desidia nostra ante summum pastorem negligentiae nos reatus excruciet, unde modo honoris reuerentia inter ceteros sublimiores iudicamur. Igitur, dilectissime frater, petitionibus tuis iustis annuentes, apostolica auctoritate decernimus, ut per huius priuilegii nostri paginam, sic sanctissimam diocliensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, antibarensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, ecaterensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, palachiensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, suatinensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, diuastinensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, polatinensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, serbiensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, bosoniensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, tribuniensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, monasteria quoque tam Latinorum quam Graecorum siue Sclauorum cures, ut scias, et haec omnia unam ecclesiam esse, teque omnibus praedictis locis episcopali regimine praeesse. Pallium autem fraternitati tuae ex more ad missalia solemnia celebranda, sicut antecessoribus tuis concessum est, concessimus: videlicet in natali domini, epiphania, caena domini, pascha, ascensione, pentecoste, sic natali sancti Joannis baptistae, apostolorum Petri et Pauli, et quatuor festiuitatibus sanctae Mariae, scilicet natiuitate, annuntiatione, purificatione, assumptione, et duobns festis sancti Angeli, sic pro natalitiis quoque duodecim apostolorum, natali sancti Georgii et sanctorum Sergii et Bacchi, et festiuitate omnium sanctorum, atque natali tuo, et quoties ordinationem vel consecrationem ecclesiarum celebramus. Hortamur itaque charitatem tuam, ut mores vitae tuae tanto honori conueniant, quatenus auctore deo, exemplis verbisque possis esse conspicuus. Vita igitur tua filiis tuis sit regula, ut, si qua fortitudo in illis deprehenditur, in ea dirigatur. Cor ergo tuum, neque prospera, quae corporaliter hic blandiuntur, extollant, neque aduersa deficiant, sed quidquid illud fuerit, virtutis paritate deuincat. Nullum apud te locum ira, odium, nullum furor indiscretus inueniat. Sacrae benedictionis, iustique iudicii opus nulla venalitatis interuentio commaculet. Sit in te et boni pastoris dulcedo, sit et iudicis seuera districtio, unum scilicet, quod innocenter viuentes foueat, aliud quod inquietos a prauitate conpescat. Misericordem te, prout — — patiatur, pauperibus exhibe, opressis defensio tua subueniat, opprimentibusque modesta ratio contradicat. Nullius faciem contra iustitiam accipias. Nullum quaerentem iura despicias; custodia in te aequitatis excellat, ut nec diues potentia sua aliquid apud vos extra viam suadeat rationis audere, nec pauperum de se sua faciat humilitas desperare, quatenus, deo miserante, talis possis existere, qualem sacra lectio praecepit, dicens: oportet episcopum irreprehensibilem esse. Sed his omnibus uti salubriter poteris, si charitatem magistram habueris, quam qui secutus fuerit, a recto aliquando tramite non recedit. Ecce, frater charissime, inter multa alia, ista sunt sacerdotii, ista sunt pallii ornamenta, quae si studiose obseruaueris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. Crux etiam ante te, sicut ante praedecessores tuos, per Dalmatiam et Slauoniam ubique geratur. Archiepiscopatum quoque ecclesiae tuae iuxta formam sanctorum praedecessorum tuorum, a quorum auctoritate non debes aberrare, concedimus et confirmamus. Sancta trinitas gratia suae protectionis fraternitatem tuam circumdet, atque in timoris sui vos viam dirigat, ut post huius vitae amaritudinem, ad aeternam possis dulcedinem peruenire. Bene valete.

Sliedi pečat: Circulus quadrifidus in forma crucis cum nomine Alexandri II. circumirca huiusmodi habens inscriptionem: EXALTAUIT ME DEUS IN VIRTUTE BRACHII SUI.

Digitized by Google

Zatiem: Pontificatus domini Alexandri papae II. indictione XII Datum Romae XV. kalendas aprilis. Manus Petri cancellarii vice domini Annonis, coloniensis archiepiscopi anno sexto. (XI).[1]

Illyr. Sacrum. T. VII. str. 17. Jaffe. Regesta Pontif. Rom. ad A. 1067.

CXLVIII. 1067.

Petar opat samostana sv. Krševana u Zadru popisuje sva zemljišta pripadajuća istomu samostanu, priobčujući i darovnicu kralja hrvatskog Kresimira IV.

† Anno quoque dominice incarnacionis millesimo LX septimo, indictione quinta, epacta III. concurrente septima. Regnante domno Constantino Duca magno imperatore, prioratum Jadere vero presidente domno Leo imperiali protospathario et totius Dalmacie Catapano. Ego quidem Petrus, sancti Chrisogoni abbas immeritus, cerno, quod in his temporibus, in quibus iam deuenerunt fines seculorum, nonnulla subtrahuntur de possessionibus sanctoruu per ingluuias hominum mundanorum, ac deum non verencium, callida machinamenta, et dolosa se amancium plurima argumenta. Unde cyrographum hoc ad posteritatis memoriam esse studui, cum consilio ac voluntate et testificatione prephate urbis nobilium, quorum nomina subtus ascripta reperientur. De possessionibus, hoc est terris, vineis, oliuetis, pascuis ac piscacionibus prenominati cenobii, videlicet beati Chrisogoni Christi martyris, vel in quibus locis hec omnia habeantur, que tempore mei regiminis in obsequio fratrum in eadem ecclesia deo seruientium esse cognoui, ne alicui de subscriptis rebus minuendi facultas in posterum tribuatur. In primis namque scribere curamus territorium, in quo uinee et oliue nostri monasterii esse plantate noscuntur, in loco qui Yculus nominatur et his terminis terminatur: Est in eodem loco vallis infra duos humiles sed petrosos colles porrecta in oriente, que Rabiosa dicitur, et est primus terminus huius dicti territorii a capite ipsius vallis in oriente, ubi eciam pusillus ulmus stare cernitur, usque ad limitem qui ultra putheum eiusdem loci in occidentali parte habetur et alius per transuersum a mare usque viam antiquam, que est contra Sablata, in qua eciam hac de causa sita est antiquitus petrina paruula columnella, que erat ab insidiatoribus de suo occidentale loco priore remota in oriente quasi passos ducentos, quam nos cum consensu Chroatorum regis, nomine Cresimiro, suorumque nobilium restituimus in loco pristino. Hanc ipsam denique terram his paulo snpradictis terminis terminatam, sine infestacione quorumlibet hominum seruis dei perpetuo possidendam, hoc modo antiquitus in nostro iam dicto monasterio fertur fuisse datam, quod quidam enim Chroatorum rex veniens ad oracionem in ecclesiam prephatam, pro sue remedio anime optulit eam, quod factum, pronepus eius Cresimir dictus, iam rex nostris quoque stabiliuit diebus, inde nobis tradens libellum continentem ita: Ego Cresimir, qui alio nomine vocitor Petrus, Chroatorum rex Dalmatinorumque, notifico omnibus, quod iustum est visum michi, ut statuta parentum meorum antiquorum non cassarentur, maxime ea, que ad salutem eorum pertinent animarum. Comperimus namque in gestis proaui nostri

[1] Zaključak imao bi po Jaffeu glasiti ovako: Datum Romae XV. kal. aprilis, per manum Petri cancellarii vice domini Annonis Colon. archiepiscopi anno sexto, pontificatus domini Alexandri papae II. Indict. XII. Nu ova indikcija nepada u vrieme papinstva Aleksandrova, nego se ima staviti ind. V. Ako se pako uzme obzir na šestu godinu nadbiskupovanja Annonova, i na drugu popinstva Aleksandrova onda bi ova listina pisana bila g. 1062. ind. XV. kamo ju je i Baronio uvrstio.

Digitized by Google

Cresimiri maioris, quod pro remedio anime sue tradidisset in monasterio sancti Chrisogoni territorium aliquod in fundo, qui dicitur Yculus, a quercu qui stat supra vallem rabiosam usque ad Stafilum, qui hac de causa situs est in triuio quod est contra Sablata, perpetuo possidendum. Quod tutum possessoribus suis mansit tempore ipsius et filii eius Dirzislai, et eorum potentibus banis Pribyne et Godemiro, et temporibus Suataslao, et fratrum eius Cresimir et Goyslao, et filii eius Stephani, patris mei, fauentibus nobilibus banis, qui eorum fuere temporibus, hi sunt: Guarda, Bosethech, et Stephanus Prasca. Unde nos sanccimus eorum sancciones a nobis roboratas perpetuo permanere. Si quis autem post obitum nostrum ista violare temptauerit, sumpmi incurrat iudicis iram, et in orrendi examinis die sinistrum possidens locum audiat que sinistris merentur. Actum est hoc in nonense ciuitate his coram testibus, Boleslauo tepze, testis. Adamizo nonensis iupanus testis. Vakyzo iupanus de Luca testis, Volesa dad, testis, Bydiz, postelnic testis, Johannes regis capellanus, testis, Zouiz, volar, testis, Dragona scutobaiulus testis, Dadouit vinotoc, Grubona decanus testes. Et ego Adam monachus, Chroacie electus episcopus, iussu domini regis manu mea scripsi. — Est et aliud territorium sancti Chrisogoni in insula, in loco qui antiquo nomine Flaueyco dicitur, quod nunc alio nomine Postimana nominatur, in quo loco edificata est ecclesia ad honorem beati Michaelis archangeli, que noscitur cella esse nostri cenobii, ubi eciam similiter ut in alio predicto territorio vinee plurime et oliue plantate in obsequio fratrum habentur, quam videlicet cellam, cum adiacentibus sibi territoriis, domnus Maius de Columna, iaderensis prior, cum suis nobilibus nostro contulit monasterio, in opus fratrum ibidem Christo famulancium, quod factum utique inconuulsum mansit tempore ipsius et eius nep tis, equidem nomine dicti domni Magii, iaderensis similiter prioris, ac tempore filii huius secundi Magii, domni Gregorii imperialis protospatharii et Dalmacie stratigi, seu Jadere prioris, qui tempore sui prioratus veniens cum suis nobilibus, his terminis terminauit predictum territorium, videlicet a mare usque ad moncium summitates et a capite vallis, que in oriente post ecclesiam cernitur esse, in quo et factum fossatum habetur, qui contra ipsos montes mitti videtur, usque maceriam, que ultra desertum oppidum est in parte occidentale, quo eciam tunc ob sui facti memoriam pusillum pro signo aceruum statuit lapidum, quatinus iam serui dei morantes ibidem molestiam quippe nunquam aliquam sustinerent.

Izvor na koži u guber. arkivu u Zadru. Cap. XXIII. br. 573.

CXLIX. Oko g. 1067. U Zadru.

Stjepan I. biskup zadarski opisuje kako je selo Postimana pripalo samostanu svetoga Krševana u Zadru.

Territorium sancti Crisogoni, in insula, in loco, qui antiquo nomine Flaueico dicitur, nunc vero Postimana nominatur, in quo loco Prestancius episcopus una cum Maio fratre suo priore edificauerat ecclesiam ad honorem beati archangeli Michahelis et quibus voluerunt dotauerunt beneficiis. Traso denique, qui illis diebus huic nostro cenobio preerat abbas prospiciens hanc sibi suisque fratribus satis esse congruum et ad suam utilitatem nimis proficuum vocauit ad se dictos fratres et petiuit illum disponens eis necessitatem suorum fratrum ac domus dei. Cuius voluntatem ac petitionem consecuti sunt dicti presul et fratres eius, obtuleruntque in obsequio abbatis et fratrum tam ecclesiam

Digitized by Google

quam hedificauerant, quamque adiacentia territoria, et ut perpetuo beati martiris cella fieret, tradentes eam legaliter coram nonnullis iaderensium stabiliunt et confirmant. Quod factum utique inconuulsum mansit temporibus ipsorum. Sed post obitum illorum quidam temptabant subtrahere aliquid de donatis iam ecclesie dei territoriis, qua de causa veniens ad insulam filius dicti prioris Gregorius, similiter iadrensis prior et imperialis patricius, ac tocius Dalmacie stratigo, ad insulam cum suis consobrinis filii dicti episcopi, quatinus quis iam nunquam posset in aliquo seruos dei molestare, predicta territoria sicut a suis patribus sacro cenobio donata fuerant, clarius propalauerunt, confirmarunt et his terminis terminarunt: a mari videlicet usque ad moncium summitates, et a fundo vallis que in orientem post prephatam ecclesiam esse cernitur, in quo fossatu, habetur, qui contra ipsos montes mitti videtur usque ad maceriam, que ultra desertum opidum in parte occidentali similiter habetur, quo eciam tunc ob sui facti memoriam lapidum pro signo pusillum statuunt aceruum. Et hec quippe nomina sunt eorum qui huius rei cum eo tunc adiutores, cooperatores et testes affuerunt, quorum iussu et voluntate et hoc cyrographum scilicet scribere fecimus. In primis scilicet Prestancius tribunus, Dabro tribunus, Martinus tribunus, Cerneca tribunus, Andreas tribunus, qui postea prior effectus est, Dabro tribunus, Sergius tribunus, Georgius tribunus, Maius tribunus, Ursana tribunus, Petrus tribunus, Pancella tribunus et alii plurimi. Ego Stephanus iaderensis episcopus horum et aliorum nobilium plurimorum consilio, et voluntate, et testificatione, curis prepeditus nonnulis, cyrographum hoc rustico sermone conscripsi.

S vana: De Postumana ubi erat monasterium sancte Neuiane — zatim novijim pismom: Territorium sancti Chrysogoni in insula Postimane olim Flauisco, seu in villa Neuiana.

Arkiv zadarski. Caps. I. Masso H. br. 7. Istodobni prepis u zemalj. arkivu u Zagrebu Acta ant. Doc. IV.

CL. 1068.

Petar Semivitov sa sinovi Krinovimi daruje samostanu zadarskih kaludjericah sv. Marije crkvu sv. Petra i Pavla u Obrovcu, sa svojimi zemljišti i pristojališći.

Ego Petrus, Semiuiti filius, una cum filiis Crine et omnes mei propinqui, donamus pro animabus nostrorum parentum et pro salute nostra et nostrorum successorum, cenobio sancte Marie, ecclesiam que est in Brauizo, dedicata in honore sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et cum omni territorio nostro, incipiente a territorio sancti Chrisogoni ex utraque parte descendentem usque ad riuum, et ex alia parte riui ascendentem usque ad siluam iuxta territorium sancti Nikolai, excepto quasdam terrulas, que est [1] in medio sancti Crisogoni, ut habeant et possideant in perpetuum. Si quis hoc nostrum factum frangere presumpserit, maledictionem dei incurrat et secundum mos terre satisfaciat. Actum est hoc coram horum nobilium presentia, videlicet: Dabrane, iadertini episcopi, et Drago prioris, atque Madii iudicis, nec non Slauici iupani, et Zidimiri iupani, et aliorum nobilium. Et ego presbyter Martinus, capellanus, interfui, scripsi et testis sum.

U arkivu kaludjericah sv. Marije u Zadru. Dva prepisa.

[1] Drugi prepis: sunt.

Digitized by Google

CLI. Oko g. 1068.

Petar opat samostana sv. Krševana u Zadru, predaje Maju sinu Barbe na njeko vrieme zemlju u polju Lukoranu, što ju bijaše samostanu darovao Dabro, sin Nikiforov.

† In nomine dei eterni. Future recordacionis litteris notificare satagimus, ut posteris pateant, ut si quis a veritate exorbitare voluerit, ipsas litteras (sic) eundem arguat. Ego denique P. sancti Ghrisogoni abbas breuis litteris facio de quodam terras in campo Laucarani, ab ecclesia sancti Laurencii quasi passos sexaginta, in parte occidentali, quem Dabro filio Nichifori pro remedio anime sue in domo sancti Laurentii offerens, postea vero obiens, Maius filio Barbe abstraere non metuit, sed abstracta aliquantulum, vineas ibidem sibi composuit. Pro qua re ego quadam die in episcopatu iadertine sedis conueni, presente domino Stephano eiusdem cathedra residente, et Candido prior, et Maius iudex et aliis plures nobilibus, quos longum esset enarare. Ibique plurima sunt memorata; et quod iniuste a domo dei fuerat abstractum, iuste reddere est iudicatum, ut terras et vineas sit in perpetuum in ecclesia sancti Laurencii et nobis nostrisque successoribus possidendum. Hoc actum est coram supramemorati testes. Sed tandem diuina clemencia inspirante, atque misericordia commotus, placuit michi meisque confratribus ut ipsas vineas ad ipso Maio in vita sua sine aliquo censo retinere concedimus, post abscessum vero eius si quis ex suo genere eam retinere voluerit, reddat quarta in domo sancti Laurentii. Et hoc actum est presentibus istis testibus: Imprimis Fusco Branza, Dominic Mehine, Dabro Snathola. Andreas filio diaconi Martini, et Dabrana filio Petri Lipe.

Listina ova pisana na malenoj pergameni pismeni XI. vieka, čuva se u zagrebačkoj zemalj. pismohrani medju najstarijimi listinami Doc. V.

CLII. 1069. U Ninu.

Kresimir IV. kralj hrvatski daruje samostanu sv. Krševana u Zadru otok Mauni.

† Quoniam diuinitatis eximia celsitudo summos ac minimos non modo pro meritis verum etiam dispensatione profunda terrenos largitur honores et modo inuestigabili eleuat sublimandos, et sublimium superborum colla pessundet, ut ineffabilis iudicis ineffabile quoque iudicium perseueret, et omnipotentis discrecio ex inexausto procedens fonte terrena dispenset imperia. Ideo ego Cresimirus, diuina gratia largiente Chroacie atque Dalmacie iura gubernans, acque aui mei beate memorie Cresimir, regis, patrisque mei regis Stephani in elisio campo feliciter quiescentis, habenas regni retinens, anno dominice incarnacionis Jhesu Christi, domini nostri MLXVIIII, indictione VII, epacta vero (XX). V. concurrente III, in nostro nonensi cenaculo residens, una cum nostris iupanis, comitibus atque banis, capellanis etiam nostre regalis aule, cogitare cepi, qualiter omnipotens deus hereditarii regni mei concessa gubernacula conseruaret et animabus meorum predecessorum requiem eternam donaret. Inueni nichil in operibus memorie digniius, nichilque deo acceptabilius quam et nostra terrestri aula supernorum ciuium atque sanctorum sacrata habitacula possessionibns, muneribusque ditare condignis. Igitur quia deus omnipotens terra marique nostrum prolongauit regnum decreuimus et prompto animo stabiliuimus monasterium sanctissimi G(risogoni) martiris, cuius venerabile corpus infra eiusdem ciuitatis menia requiescit prediis atque possessionibns honorare, simul quia in gestis antecessorum

Digitized by Google

nostrorum, regum silicet excellentissimorum, in campis et territoriis plurimis predictum monasterium inuenimus priuilegiatum. Nos ergo a predecessoribus nostris in nullo deuiantes, pro remedio anime mee, meorumque omnium defunctorum, offerimus hoc et stabiliter horum tenore donamus tibi beatissimo G(risogono), martiri glorioso, et per te domino Petro, tue sancte aule digno abbati, nostram propriam insulam, in nostro dalmatico mari sitam, que vocatur Mauni, cui ex orientali parte adiacet insula, que in vulgari sclauonico Veru, nuncupatur, ut eam habeat et possideat in eternum, absque cuiusquam mortalium inquietudine, predictum sanctissimi martiris monasterium, nam sic bona nostra decreuit voluntas, annuentibus et supplicantibus uniuersis nostri regni principibus. Ut autem hec nostra donatio in eternum fundetur et stabilitate perpetua perseueret, eam, nostra nostrorumque episcoporum attestatione, simulque cum testacione astringimus, et inuiolabiter premunimus, statuentes, ut quicumque mortalium immemor diuini examinis et peruersor nostre regie dignitatis voluerit unquam ausu temerario de predicta insula a nobis regaliter concessa, monasterium sanctissimi G(risogoni) inquietare, simulque nostra iura confundere, incurrat iram super iam futuri iudicii, et sit reus in conspectu extremi examinis, cum Herode, Juda et Simone mago, portionem in eternum habiturus, et Antichristi consortium possessurus, ab omnipotente deo, suisque apostolis, et cuncta sanctorum cetu, et beatissimo G(risogono) maledictionem accipiat sempiternam, et nostre regali curie, quibuscumque successoribus meis regibus, iupanis, comitibus, siue banis componat libras auri C. et in nostro regno perpetuo sit infamis. †. Ego Cresimir rex Cru(acie) atque Dalmacie. † Ego Stephanus Jadre episcopus signaui. Et hec sunt nomina testium qui in hoc facto interfuerunt. † Admizo nonensis iupanus, testis, Bolesclaus curialis comes, testis, Viachizo iupanus de Luca testis, †. Volessa dad testis, Budez postelnic berberensis iupanus testis, Johannes regis capellanus testis, Petrus regalis curie iudex testis, Studec, regalis, pincerna testis, dominus Leo imperialis protospatarius ac tocius Dalmacie ac iupanus testis, Saluisclauus nonensis iudex, testis, Adam monachus sancti Bartholomei abbas testis, Petrus iupanus de Sidraga testis. Dragomir iupanus de Cetina testis, Andreas belgradensis prior, testis. †. Ego Anastasius huius cirographi dictator cruatensis episcopus, et aule regie cancellarius iussu et voluntate predicti domini mei regis scripsi et confirmaui feliciter in ciuitate Nona. Amen.

Iz prepisa od g. 1248. U arkivu u Zadru Cap. XVIII. br. 430.

CLIII. 1069. mjeseca listopada.

Kresimir IV. kralj hrvatski podieljuje samostanu sv. Tome u Belgradu njeke slobode i kraljevsko zemljište Rasokaticu.

De libertate ecclesie sancti Thome.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis, anno quoque dominice incarnationis millesimo LXIX. indictione VI(I) mense octubris. Ego Chresymir rex Chroatorum atque Dalmatinorum, testimonium facio cum omnibus nobilibus meis, quod monasterio sancti Thome apostoli sub manu domine Dabrize, eiusdem monasterii matris, conferro firmum stabilemque obseruando decerno, scilicet ut idem monasterium amodo et deinceps absque omni tributo perpetue existat liberum, ita ut nec mihi, nec meis successoribus cuiuslibet consuetudinis debito implicatum esse videatur, nisi tamen voluntariam exibe(n)s honori-

Digitized by Google

ficentiam, quatenus omnium ancillarum dei in eodem comorantium cenobio libertas et diuturna quies omnium seclarium infestatione exempta, licencius atque instancius suo possint famulari creatori, cui se sub sacre legis iugo libentissime, subdidisse noscuntur. Quapropter iam dictum cenobium non solum libertati donamus, verum insuper et regale territorium in loco qui Rasochatiza vocatur, incipiente ab ipsa Rasochatiza, ubi sunt due funtane et vadit usque ad puteum qui manet iuxta terram Mogorouici, in longitudine et in latitudine a monte Tini usque ad riuum et ibidem Smurdazani incipiente a termino vallis usque ad predictum montem Tini. Si enim quandocumque quislibet michi successor interuenerit, huiusque mei decreti stabilitum parui penderit, et ex omnibus, que a me fideliter statuta sunt, aliquid minuere, vel transgredi voluerit, iram habeat omnipotentis dei et omnium sanctorum super illos maneat, nec non et trecentorum decem et octo patrum anatematis vinculo inodetur, et in nouissimo ac tremendo examine cum diabolo suisque ministris ac Juda traditore damnetur et inextinguibilis flamma incendio crucietur. Huius denique rei stabilitum palam actum et coram his testibus roboratum: L(aurencio) archiepiscopo, R(ainerio) croatico episcopo, G(oizone) bano et alii plures.

Polichorion. U arkivu zadarskoga gubernija.

CLIV. 1069.

Kresimir IV. hrvatski daruje samostanu sv. Stjepana kod Splieta, njeki mlin koj dar potvrdi nečak mu Stjepan.

In nomine domini nostri Jesu Christi. Ego Cresimirus, dei gratia rex Chrobatorum atque Dalmatorum, constitui exiguum donum contribuere cenobio sancti Stephani proto-martiris prope Spalatum sito. Nam cum me alliceret, atque adeo admoneret venerabilis archiepiscopus Laurentius, itemque abbas Gisilbertus, ut pro expiatione, ac salute anime mee, meorumque parentum, eidem cenobio traderem locum moletrine, quem, ut nobis ostensum est, monachis opportunum esse comperimus, quippe proximum ecclesiae sancti Petri in agro salonitano: illum ergo libenter eisdem monachis concedimus; ut eam in perpetuum obtineant, ac possideant. Si quis vero ex nostris successoribus, quod deus avertat, hanc nostram donationem irritam fecerit, subsit maledicto, et anathemate prepotentis dei sanctorumque patrum, et cum Juda proditore eternis apud inferos supliciis torqueatur. Acta sunt coram testibus, supradicto Laurencio archiepiscopo, Petro archi-diacono, Johanne sacerdote et monacho, Petro primicerio, Dragano stitonossa, Asdricio podzupo, et Gregorio podzuppo. Ego Theodorus presbyter, et sacrario positus, iussu eiusdem regis domini mei hanc donationem litteris mandaui, et testis adfui. Ego vero Stephanus, eiusdem patrui mei heres, et diuina clementia futurus in regno successor, hanc donationem confirmo, et ratam in perpetuum esse iubeo, coram eodem archiepiscopo, et Gregorio episcopo Chroatie. Ego Joannes sacrario archiepiscopali prepositus testis adfui.

Ovu listinu prevede Farlati iz talijanskoga, u kom jeziku bijaše uvršćena u zborniku listinah samostana sv. Stjepana kod Spljeta. Farlati Illyr. Sacr. T. III. p. 138.

Digitized by Google

CLV. 1069.

Petar imenovani biskup krčki polaže zakletvu, kojom se obvezuje da će biti poslušan nadbiskupu spljetskom.

Ego Petrus presbiter, ecclesie veclensis futurus episcopus, ab hac hora in antea promitto ecclesie spalatine, et tibi domino Laurentio archiepiscopo, tuisque successoribus canonice intrantibus, obedientiam et fidelitatem, et auxilium pro meo posse et scire, secundum ordinem meum. Sic me deus adiuuet et hec sancta quatuor euangelia.

Farlati. Illyr. Sacr. T. III. sti. 141.

CLVI. 1069. mjeseca prosinca. U Spljetu.

Lovro nadbiskup spljetski utemeljuje samostan kaludjericah sv. Benedikta u Splietu, i naznačuje prava tako ovoga samostana kao i crkve sv. Marije.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno quidem dominice incarnacionis millesimo LXVIIIII, (sic) indictione vero VII, regnante Cressimiro rege Chroatorum et Dalmatinorum. Ego Laurencius nuper apsarensis ecclesie presul, diuina ministrante clemencia, cuius absque nutu nulla consistunt, nulla inesse, nulla in mundo videntur deesse, spalatine sedis electus et ordinatus archiepiscopus. Igitur magnitudinem miseracionis eius considerans, imperiumque formidans, et illud quod exigiturus est quandoque in iudicio futuro expauescens, dicente scriptura: cui plus comittitur, plus ab eo exigitur; cepi equanimiter de tanta michi grege a domino commissa, quomodo, qualiterue sibi eterni verbi possit concedere pastionem. Denique prout etas aut sexus cuiuscumque indigebat, diuina largitate suggerente, illis necessaria suficienter subministrabuntur. Verumtamen locus, immo portus feminino sexui perfecte saluacionis nusquam inueni, in quo religiosam et deo placitam vitam agere posset. Unde factum est, communi cum consilio, locum sibi utilem aptaremus (ad) monasterium construendum, clericorum scilicet, et laycorum fidelium, Valize prioris cum suis nobilibus cunctis. Inuento itaque loco cum ecclesia, que ad honorem sancti Benedicti constructa fuerat, que eciam cellam beatissimi Domnii pontificis et martiris Christi, clerici ac layci sub iureiurando confirmauerunt esse. Inuente quoque sunt et persone, que ibidem deo deuote adessent seruiture. Inprimis domna Chatena, nobillissima feminarum, quam postea abbatissam vidimus, domino volente, sua cum sorore Stana, domnaque Anna, et domna Agapis, ac domna Vera, cum ceteris deo deuotis personis. Quibus, ut superius, cum communi consilio, locum concessimus ad monasterii construccionem et ad nostrarum omnium animarum dignam remuneracionem. Tali denique pacto, talique confirmacione, quatinus sit illud prelibatum, deo volente monasterium ita liberum et absolutum ab omni seculari nexu, ab omnique paccione securum, quemadmodum monasterium beati protomartiris Stefani a nostris antecessoribus statutum et ordinatum videtur. Quibus inprimis ad auxilium et solacium inferiorem pauimentum cum canaua turris sancti Petri, omnibus eiusdem ecclesie ereditariis consencientibus concessimus. Inprimis Duimo Zoppo, Forminus Budichino, presbitero Bizancio, Duimo Dragauiti cum Marculla uxore sua, et filiis suis Petrana et Drago, domna Anna mulier — —ione Naplate. Non enim ibi congregacio esse poterit sine hoc. Hec et enim ante horum noticiam testium condonacio facta fuit, videlicet: domni Johannis monachi venetici, Gregorii presbiteri in

Digitized by Google

Asca, Petri archidiaconi, presbiteri Petri, omniumque clericorum, prioris Valize, Nichodemi, prenominati Duimi, Claudii, Mesagalina, Duimi, filii Valize prenominati, Duimi Dragauiti ac nobilium laicorum ciuitatis spalatine Sed quia incongruum ac inutile uidebatur eisdem sanctimonialibus fratres vel seruitores sexus masculini pariter commorare, habito consilio, studiose locum, in quo prouisores ancillarum dei seorsum manerent perquirere statuimus. Itaque dei ordinacione locus cum ecclesia, que a bone memorie viro, scilicet sacerdote Andrea, quondam ad honorem sancte dei genitricis et virginis Marie constructa uidebatur, inueta est. Unde communi omnium clericorum ac laycorum, prioris videlicet memorati, omniumque nobilium voluntate, nec non illo eodem consenciente cui eiusdem ecclesie cura fuerat data, in potestate dei seruorum ad regendum con endata, illam prephato cenobio cum terris ac vineis vel libris, seu quicquid habere videbatur ad auxilium firmantes, perpetue concessimus, ita quidem, ut restauracionem sui status nullo tempore, quod est illud edificii vel diuini oficii ammitteret Ad hec, ante stabiliuimus si habuerint nauigia siue comercia, eant et redeant. Piscatores gyrrum sibi galetam prebeant. I. Alii autem piscatores singulos cum habuerint, deferant pisces. Quodcumque nauigium, frumenta deferrens, singula modia contribuat. Terram, que prope monasterio est que dicitur ad Gusternam, quia in commune erat, sibi concessimus. De sororibus autem, que nunc domino seruiture ibi ingrediuntur vel que eodem inuitate ingressure aderint, suis facultatibus, immo territoriis libera cuncta que in prephato monasterio optulerint territoria, volumus adesse ab humano cuncto seruicio, scilicet ab illo quod vulgo zuirum dicitur. Verumtamen et hoc quod sibi iniunctum est, a nobis gracia honoris nostre methropolis ecclesie, in precipua festiuitate, videlicet beatissimi Domnii, duos quippe cereos singularum librarum et duas oblatas tantum offerant in tributum. Deinde vero nulli subiaceant tributo, nulli vi subsistant, nisi gratia dileccionis et munere oracionis. Hacta sunt autem hec mense duodecimo, ante noticiam horum testium. In primis Valize et Nichodemi priorum, Petri archidiaconi, Miche archipresbyteri, domni Johannis presbyteri, et monachi, Basilii capellani, Stefani presbyteri, diaconi Fusconis, presbyteri Johannis, presbyteri Popini, Micha presbyteri, Martini, presbyteri, Johannis iudicatoris, Duimi domni Petri, Johannis Mesagaline et fratris ipsius, Johannis de Porta, Duimi domni Dragi, Formini Busice et omnium clericorum sancti Domnii ac laycorum spalatine urbis. Si quis autem, quod absit, huius nostre confirmacionis violator temerario ausu extiterit, iratum habeat trinum et unum deum et CCC decem et octo sanctorum patrum consequatur maledicciónem, et cum Juda, perpetuam sustineat dampnicionem. Ego vero Teodorus licet immeritus presbyter et cancellarius ecclesie sancti Domnii, per iussionem domini mei prenominati archiepiscopi huius confirmacionis dictaminis scriptor et testis sum.

Pripisano: Ego Nemira, filia Mesagalina emi isto loco, ubi edificaui ecclesiam sancti Nicolai, pro triginta romanatis, et offero eam ad onorem sancti Benedicti et una peza terre in loco ubi dicitur petra in Pinat et unum amictum aureum. Ego autem presbyter Teodorus scripsi.

Izvornik na koži u arkivu kaludjericah u Zadru.

CLVII. Oko g. 1069.

Kresimir IV. kralj hrvatski daruje samostanu sv. Tome u Belgradu njeke zemlje u Sidragi.

Ego rex Chresimir per caritatem dei et beate Marie virginis nec non et sancti Thome apostoli, aliquam benedictionem dono pro redemptione anime mee meorumque

Digitized by Google

successorum, et monasterium [1] predicti sancti Thome situm [2] in ciuitate Belgrado, idem terras que in Sydraga nominantur, ut sint perpetuum illorum et qui post nostro discessu aliud aliquid corrumpere temptauerit, maledictus sit a deo omnipotente, a beato Thoma apostolo et ab omnibus sanctis dei, et cum Juda particeps fiat in eternum incendium, et hec contra his donum michi concessit optimum equum. Hec facta sunt coram his testibus: episcopo Theodosio, Drago priore, Rainerio chroatino episcopo, Goizone bano et alii plures.

Polichorion. U arkivu zadarskoga gubernija.

CLVIII. 1070. 16. svibnja.

Kresimir IV. kralj hrvatski potvrdjuje listinu kojom rabljani osnovaše samostan benediktinski sv. Petra na Rabu.

Quemadmodum hoc testamentum bonum et iustum vidimus, a vestro episcopo et clericis, ceterisque vestris ciuibus corroboratum et laudatum, ita ego Cresimirus rex eandem collaudationem et confirmationem corroboro, et si aliquis instinctu diaboli conpulsus, hanc corroborationem nostram dirrumpere temptauerit, conuenit sibi fortior nobis esse et amicitiam nostram spernere. Anno domini millesimo septuagesimo, indictione octaua, die sextodecimo intrante madio; presentibus magistro Gregorio gramatico, et Paulo de Bulia et aliis.

Izvadjeno iz dvajuh starih prepisah čuvanih u Rabu kao i listina g. 1060. pod brojem CXXXVIII. priobćena.

CLIX. 1070. U Ninu.

Radovan, unuk Vlkića daruje samostanu sv. Krševana u Zadru, posjed svoga djeda u Suhovaru, prizivajuć se na sud kralja Kresimira.

† Anno dominice incarnationis, millesimo septuagesimo, indictione VIIII. (VIII), augusto regnante [3] Romano tercio, tempore Cresimiri regis Chroatorum et Dalmatinorum. Ego Radouan, nepos Lilici [4] trado omnem possessionem meam, que fuit predicti aui mei in loco qui dicitur Suchouara [5] beato martiri Crisogono, presente eiusdem monasterii Petro abbate, que possessio his manifestis indiciis declaratur. A lacu ex septemtrionali plaga protendendo in directum versus boream ad riuum, et ab isto loco eundo ad australem partem ad terminos predii de Duculo [6] cum suis circumadiacentis pascuis. Sed quia resistebat michi Vekemir [7] Luce iupanus, cum Boleslao tepci, et hoc donum quod sancto martiri intuitu dei et pro remedio meorum predecessorum animarum feceram contradicebant, et ad nichilum deuenire satagebant, dicentes ipsam terram a rege predicto sibi esse concessam. Ob quam igitur contentionem, die sancto pasce studui adesse ante presentiam predicti regis, ubi non modica turba nobilium, tam Chroatorum [8] quam Dalmatinorum adherat. Tunc coram omnibus interrogaui satis diligenter dominum meum regem, si tantillam hereditatem meam illis iupanis habere concessisset, qui in facie omnium id [9] se minime egisse respondit [10], atque mei misertus [11], largitus est michi legatum suum nomine Apricium Socolarem, qui regia fretus auctoritate, michi et meam

[1] Drugis prepis: monasterio. [2] sito. [3] U drugom prepisu: imperante. [4] Valjda Vilice, ili Vilici — v'lci. [5] Dr. prepis: Suhovari. [6] Dr. prepis: Dubio. [7] Dr. pr. Velcimir. [8] Dr. pr. Chroatinorum. [9] Dr. pr. Tunc rex coram omnibus illud. [10] dixit. [11] miserescens.

Digitized by Google

terram ab illis defendens redderet [1], ac meam donacionem publice coram vicinis in loco supradicto, hoc est in monasterio sancti martiris Grisogoni, confirmaret, et sigilli proprii munimine roboraret. Quod diuine misericordie instinctu factum est, nam predictus Apricius una mecum ad predictum locum videlicet Suchouara [2] veniens, coram omnibus ibidem manentibus, nec non coram aduenientibus subscriptis testibus, terram iniuste querentibus interdixit et sicut illam domni dei largitus fueram una mecum regali institucione iterum tradidit et confirmauit. Unde ego predictus Radouan, regia potitus iustitia rogo et contestor omnes Christi fideles, per patrem et Jhesum Christum filium eius, nec non et spiritum sanctum ab utroque procedentem, ut hec omnia inuiolabiliter conseruent. Si quis antem hanc meam oblationem, qualibet cupiditate deceptus, quocunque ingenio, vel aliquo tempore a domo dei auferre temptauerit, sumpmi [3] numinis iram incurrat, sortemque possideat cum his, qui dixerunt domino deo: recede a nobis, nec ut iudicetur, sed in perpetuum dampnetur, resurgat. Cui donationi et facto interfuerunt hi testes: Desinna nonensis iupanus, testis, Cerminicus breberschico, testis, Volcinna [5] zatinschico, testis, Dabro [6] poliscico testis, Cosma luschico [7] testis, Mutimir Sidraschico [8] testis, Saraceno sitinico [9] testis, Jacobizo Zastotinscico [10] testis, Bolano tepciza, testis, Johannes dat, testis, Johannes capellanus, testis, Budicio postelnico testis, Desimir Smulie filius testis, Tolimir psar testis, Vitomir duornich. Hii omnes testes fuerunt coram rege. Suchouare vero: Tribigoi grasciche [11] Chroatinus, Zelodrag, Dragouit, Dobrogoi, Negouan. † Ego Anastasius chroatensis episcopus et aule regie cancellarius, hanc donacionis cartulam rogatu predicti Radouani et ex mandato domini mei regis, intus ut in ciuitate Nona scripsi et confirmaui feliciter [12].

Od ove listine ima dva prepisa na pergameni. Stariji prepis nalazi se u arkivu zadarskoga gubernija medju pismi mon. sv. Krševana. Rottolo E. Capsula XIV. br. 2. Drugi noviji prepis takodjer na pergameni čuva se u zem. arkivu u Zagrebu. Documenta antiquissima br. VI.

CLX. 1070. U Ninu.

Radovan daruje sve zemlje i vinograde svoga djeda Vuka (Valeka) samostanu sv. Krševana u Zadru.

† Anno ab incarnacione domini nostri Jhesu Christi millesimo LXX, indictione VIIII (VIII), regnante Romano imperatore tercio [13] rege Chrobacie, Dalmacieque Petro, Suuinimir bano. Actum in ciuitaie Nona. Adamizo iupano. Ego Radouanus trado omnem possessionem meam in terris et vineis queque fuit aui mei Valeco, de ciuitate Nona, monasterio sancti Chrisogoni, abbate Petro presente, iure perpetuo possidendam. His coram testibus, capellano Petro teste, Laurencio teste, Desinna iupano teste, Adamizo iupano teste, Souinna setenico teste, Dedu [14] teste, Vitadrago teste, Nepostoy teste, Petro presbytero teste, Michael presbytero teste, Prodano teste, Rugota teste, Andreas presbyter teste. Si quis autem hanc conscripcionis vel donacionis (cartulam) voluerit corrumpere, cupiditate deceptus, superni numinis iram incurrat, sortemque possideat cum his, qui dixerant domino deo:

[1] redderat. [2] Suchouari. [3] supremi. [4] Iam perpetuo [5] Vocinna. [6] Dalizo. [7] Luscicho. [8] Sidraschicho. [9] Sitnicho. [10] Zastobrinschicho. [11] Tribigoi Grascile. [12] Na dr. pr. Ego Adam presbyter et monachus veritate comperta manu propria scripsi. [13] Romau III. carevao je od g. 1028. do 1034. tu je dakle pogriešno stavljeno njegovo ime. [14] Dat.

Digitized by Google

recede a nobis; nec ut iudicetur, sed ut perpetuo damnetur, resurgat. Ego Adam presbyter et monachus, veritate comperta rogatus, manu mea scripsi.

Ovaj istodobni prevod iz hrvatskoga pisan, na malenoj pergameni nalazi se u arkivu zadarskoga gubernija. Stari prepis iz XI. vieka, u zagreb. zemalj. pismohrani. Doc. antiquissima br. VII.

CLXI. 1070. U Zadru.

Hrvatin i brat mu Ljutostrah, daruju svoje zemljište u Sekiranih samostanu sv. Krševana u Zadru,

† Anno ab incarnacione domini nostri Jhesu Christi millesimo LXX, indictione VIIII (VIII) imperante Romano tercio, regnante Crobacie rege Cresimiro, bano Suinnimir. Actum in ciuitate Jadera. Ego Chrobatinus, una cum fratre meo Lutostracho [1] tradimus in monasterio sancti Chrisogoni territorium quod abemus in loco qui dicitur Sekirani,[2] abbate Petro presente, contiguum eiusdem ecclesie territorium [3] his coram, testibus: priore Jadere Drago, teste, Cusma iupano Luce, teste, Adamizo, iupano [4] teste, iudex Maio, Jadere [5], testis, Apricio, teste, Cando teste, Dabro de Bonamuta [6], testis, Andreas, filius episcopi, testis. Ego Adam presbyter et monachus veritate comperta, rogatus [7] manu mea scripsi.

Dva suvremena prepisa na pergameni. U zad. guber. arkivu. Caps. XXIII. Rotollo I. Nr. 611. i Caps. I. Masso H. br. 7.

CLXII. 1070. U Belgradu.

Ivan djed sa svojom suprugom Dobrilom, daruje samostanu sv. Krševana u Zadru svoj posjed u Cepriljanih i na Brdih.

Anno ab incarnacione domini nostri Jhesu Christi millesimo LXX. indictione nona. (VIII) Imperante domno Romano tercio, Croacie vero regnante Chresimiro rege, ego Johannes Chroatorum dad cum conscia uxore mea Dobrila, vendo possessionem meam in loco qui dicitur Cepriylani, monasterio beati Grisogoni per viginti solidos iure perpetuo possidendam, presente Petro abbate. Que his cingitur terminis ac lateribus: a latere orientali via publica, ab australi colina deserti, ab occidentali terra sancti Platonis, a septemtrionali terra Adamizo iupani, his coram testibus: Laurencius testis, Desinna iuppanus testis, Adamizo iupanus testis, Souina Sachich, testis, Saracenus setnic testis, Petrus capellanus testis, Vitodrago testis, Nepostoy testis, Michahel presbyter testis, Prodano testis, Rugata, Andreas presbyter, Radouan testes. Ego Adam presbyter et monachus rogatus et veritate comperta (scripsi — — —).

Item ego Johannes, Chroatorum dad, pro remedio anime mee, eodem tempore concedo monasterio beati Grisogoni martiris, curtem in loco qui dicitur Berda, perpetuo possidendam, presente Formino abbate. Hanc ipsam denique terram promerui a domino

[1] U drugom prepisu: Lutstrach. [2] U dr. prepisu: Sacherani. [3] Drugi prepis: contiguum territorio eiusdem ecclesie, presente Petro abbate perpetuo retinendum. Qui autem hanc nostram donacionem subtraere voluerit, omnipotentis iram incurrat. Actum hoc in ciuitate Jadera, [4] None iupano, [5] Maius Jadere iudex, testis. [6] Bonemute. [7] Rogatus a donatore et veritate comperta.

Digitized by Google

meo Chresimiro rege, et ipse concessit mihi hanc facere donacionem. Acta sunt hec in ciuitate Belgrado, coram ipso domino meo Chresimiro rege, et his coram testibus: Drugona scutonos, testis, Michael testis, Johannes capellanus, testis. Et ego Dominicus presbyter et monachus iussu donatoris manu mea propria scripsi.

Iz kašnjeg prepisa. U gub. arkivu zadarskom. Caps. I. Masso H. Nr. 7.

CLXIII. Oko g. 1070.

Dabro opat samostana benediktinskoga sv. Stjepana u Solinu, daruje sav svoj imetak istomu samostanu.

In nomine aeterni dei et saluatoris nostri Jesu Christi. Ego Dabrion indignus abbas, egro corpore, mente tamen adhuc sana, vegetaque, post multa pericula, et calamitates, quas meis delictis acceptas fero, cum mihi tandem diuina misericordia id concesserit, quod summopere precatus sum, et de consilio amicorum onus ad perniciem animae meae susceptum deposuerim, eaque demum omnia perfecerim, quae multo antea effici praestarique oportebat; nunc mihi et rebus meis consulere statui pro eo, ac lex diuina et regula sancti Benedicti praescribit in hoc caenobio sancti Stephani, inter cuius alumnos ego, quamuis indignus, annumeror. Itaque res omnes abdico, quae vel nostrae sunt vel nostrae videri possunt, vel nobis commissae fuerunt, quasque a maioribus nostris accepi, tum a Paulo archiepiscopo, tum a Dabra matre mea adoptiua. Item renuncio ecclesiae sanctae Mariae in Palude, et omnibus eius appendicibus, caeterisque omnibus rebus, quae vel nostrae videntur esse, vel ad nos quoquo modo pertiuent, mobilibus pariter atque immobilibus. Quae omnia in ius potestatemque transfero eiusdem monasterii, ut arbitratu suo illis in perpetuum utatur, habendo, possidendo, permutando. Si quis vero nostrorum consanguineorum diabolico instictu impulsus, huic nostrae donationi aduersari audeat, subsit indignationi unius ac trini dei, et anathemati trecentorum et duodeuiginti sanctorum patrum.

Huic donationi testes adfuerunt: venerabilis Laurentius archiepiscopus, Gregorius episcopus, dominus Benedictus abbas, Petrus archidiaconus, dominus Urso abbas, Joannes sacellarius, Petrus praesbyter et cardinalis (?), prior traguriensis dominus Petrus Bella, Joannes praesbyter, et dominus Petrus decanus.

Ego vero Theodorus praesbyter scripsi et testis adfui.

Listina ova prevedena je iz talijanskoga prevoda na latinski po Farlatu, koj ju nadje u samostanu sv. Stjepana de Pinis u Splietu. Farlati, Illyricum sacrum T. III. str. 153.

CLXIV. Oko g. 1070

Ivan djakon prodaje svoju zemlju u Obrovcu, samostanu sv. Krševana u Zadru.

Ego Johannes diaconus, frater Dimitri presbyteri, tibi domino Petro abbati sancti Grisogoni, ad opus tuorum fratrum, vendidi terram in loco qui vocatur Obrouizo, pro sex solidos aureos, continentem sementi modia usque viginti quatuor, que est iuxta terram vestri cenobii, hoc quidem tenore: ut si aliquis meorum vel extraneorum vobis banc terram me viuente subtrahere voluerit, ego me anteponam illam ad deffendendam. Quod si eam deffendere nequiuero, promitto me vestrum vobis reddere, nisi vestra michi

Digitized by Google

aderit pietas, duplicatum preeium. Actum est hoc in vestro monasterio sub camera beati Danielis, subque noticia horum testium, ante quorum presentiam prefactos michi dedisti solidos: Stephanus iaderensis episcopus, Maius diaconus et monachus testis, Petrizo Pezenego testis.

Matica u gubern. zadarskom arkivu. Caps. I. Masso H. br. 7.

CLXV. 1071. 8. srpnja. U Belgradu.

Kresimir IV. kralj hrvatski, uredjuje župe biskupije rabske,

Anno ab incarnatione domini nostri Jhesu Christi MLXXI. indictione VIIII. die octaua mensis iulii. Tempore domini Alexandri pape urbis Rome. Ego C. rex Dalmatinorum ac Chroatorum, insimul meis cum principibus, iustitiam arbensis ecclesie retinentes, et eam in protectione nostra suscipientes, volumus et perpetuo iure assentientes firmamus, ut dicta ecclesia habeat suas parochias, silicet: iuppam, que fuit sub alpibus, a castro latine Murula vocitato, sclauonice Steniçe, usque ad fluuium Copriue, et ecclesiam sancti Georgii in Rawna, Kissam suis cum pertinentiis, tantum retinentes de iure suo paucas villas Pagi, Peçani, Murowlani, Wlasiçi, quas, et si pro malo habent, nouo dedimus episcopo nonensi. Juppam Licche, iuppam Buçani et Boçachi. Et hoc statutum volumus perpetuo inuiolabile manere, sicut semper a maioribus natu didicimus dicte iam ecclesie inuiolabile perstitisse. Quicumque igitur nostris de successoribus hoc priuilegium perturbare et ei vim infferre aliquo molimine atemptauerit, nostro iudicio pellatur a regno. De inferioribus sanctimus componere centum libras auri, regali curie meditetatem, et sancte predicte arbensi ecclesie aliam medietatem. Ad roborem et vigorem nostreque cartule dationis, assentionisque iustitie, mitram nominis nostri inpressis litteris prelibate donamus ecclesie, et nostri sigilli inpressione firmando roboramus. Indictione VIIII. Datum est hoc priuilegium arbensi ecclesie in castro Belgrado, per manus Johannis diaconi et domini regis notarii, coram comuni curia.

Od sdola visi vošćena pečat, na kojoj se vidi sjedeći na stolici kralj, koj u desnoj ruci drži mjesto žezla, palicu s lierom, a u lievoj kruglu svieta. Na okolo nadpis: SIGILLUM REGIS CRESIMIRI DALM. AC CHROAT. Izvorna listina čuvana do sada u pismohrani obćine rabske, nalazi se za njeko vrieme u Zagrebu, kod predsjednika jugosl. akademije gosp. kan. Račkoga.

CLXVI. 1071.

Obćina pažka predaje samostanu benediktinskomu sv. Mihovila, u selu Sansikovu, svoj samostan sv. Petra (de Nimbis) sa susjednimi školjići i sa znatnimi dohodci; osim dohodka pristine, koj pripada rabskomu knezu.

Anno ab incarnatione domini nostri Jesu Christi MLXXI. indictione nona. Tempore Cresimiri Dalmatinorum et Croatorum regis, et Dragi arbensis episcopi. Nos denique kesensis comunitas, quia deo et monasterio sancti Michaelis de Sansicouo, in primordio edificationis ipsius monasterii occulte et aperte offendimus, et quia deus sua misericordia nos per reuelationem sancti Nicolai visitauit, quod strages qua deprimimur ob id super nos deuenisset, comuni consilio, pro emendatione male facti, quod fecimus, donamus nostrum monasterium sancti Petri de Neumis [1] insulis monasterio Sansicouo, cum suis utrisque insulis Neumis, et eorum pertinentiis, et cum decem libris ecclesie, et tribus aratris bouum,

Digitized by Google

et duobus campanis, et CCVI ouibus, et XVIII iumentis, et quinquaginta vachis; pristinum vero rogamus dari Mazolino [2] arbensi comiti, qui noster est. Que omnia volumus ut dictum monasterium sancti Michaelis, excepto nominato pristino, habeat, et iure hereditario perpetuum possideat, salua tamen iustita arbensis episcopatus. Ego Mazolinus arbensis et kesensis comes, testor, et me subscribi iussi. Ego — — — dono et subuolo et subscribere me rogo. Ego Dobrogost hanc donationem esse volo. Ego Petrus dono et volo. Ego Duinus valastelin dono et volo. Ego Stanimir dono et volo. Ego Dardinus dono et volo. Ego Perlug dono et volo. Ego Sudimir dono et volo. Ego Paulus dono et volo. Ego Bastian dono et volo. Ego Stojan dono et volo. Ego Gostime(ir) dono et volo. Ego — — — — — dono et volo. Ego — — — dono et volo. Et omnes quotquot sumus, hanc donationem volumus esse in perpetuum valituram. † Et Ego Dragus arbensis episcopus notate interfui donationi et salvo iure nostre sedis, assentio, et hoc priuilegium fieri iubeo, in cuius diocesi donate donata sunt. Ego Martinus diaconus examinator manum misi.

Ego Martinusius de Slouigna examinator domini comitis Marchi Mi chaelis, et eius curie examinaui.

Farlati T. V. p. 229. Lucius ima ovu listinu samo u izvadku. Lib. III. c. XII.

CLXVII. 1072. U Ninu i oko g. 1105.

Braća Sovinja, Desimir, Petar, Gromilo i Slavic daruju za dušu svojih roditeljah i starijih samostanu sv. Krševana u Zadru svoj posjed u Obrovcu.

Anno incarnacionis domini nostri Jhesu Christi millesimo LXXII. indictione VII(X) regnante Cressimir Chroacie et Dalmacie, Stephanoque episcopante.[3] Visum nobis est fratribus Zouinne, Desimir, Peter, Gromela, Slauizo de ciuitate Nona, ut pro remedio animarum nostrarum et parentum nostrorum defunctorum, quorum nomina indicamus[4] Veliacus, Stepan, Tomidrag, Vekemir, Raddomir. Nomina autem feminarum defunctarum[5] Petronna, Bolinega, dare in cenobio sancti Chrisogoni martyris situm in Jadera possessionem in Brauizo[6] a mare infra et supra, que a nostris possessa est, septam antiquis maceriis[7] cuius pertingit terminus per collem a meridie usque ad aquam recto itinere, que oritur iuxta siluula que vocatur Lusiz,[8] et inde extenditur in australi parte iuxta Mozaua usque ad aliam aquam[9] que subterraneo meatu videtur habere originem a fonte qui vocatur Sliuinich qui fons in eadem possessione[10] est. Indeque ducitur terminus[11] iuxta siluam que dicitur Virrouika qui rursum tenditur contra mare, et peruenit ad antiqua sepulcra que in eadem habentur possessione. Et inde ducitur funiculus usque ad terrulam ecclesie sancti Chrisogoni ubi primitus idem martir sepultus fuerat, et ab ipsa tenditur usque ad ecclesiam iam dicti martiris, que adheret ecclesie sancti Petri, site ibidem

[1] Nunc de Nimbis. Farlati. [2] Luc. Mozoline arb. et keseno [3] U drugom prepisu ove dvie rieči izpuštene. [4] U drug. pr. hec sunt [5] U dr. pr. feminarum autem defunctarum itidem hec sunt, nomina Petrona, Boldenega. [6] U dr. pr. od rieči martiris, osim rieči possessionem, sve izpušćeno i dodano iuxta — mare etc. [7] U drugom prepisu opet od rieči supra do cuius, sve izostavljeno. [8] Od rieči terminus ima drugi prepis ovo: a parte aquilonali usque ad aquam que oritur non longe a siluula que vocatur lucus. [9] Od rieči extenditur ima prepis samo: iuxta alternam aquam. [10] U drugom prepisu dodana rieč nostra.

Digitized by Google

hinc et inde iterum usque ad mare,[12] tam in collibus quam in vallis et quicquid nostri iuris reperiri potest in [13] Brauizo, in abbatis Petri presencia fratrumque eius [14] iure perpetuo tradimus possidendum. Si quis autem nostrum post obitum hoc donum pietatis auferre a dicto cenobio [15] temptauerit, parui pendens nostro voto, iram omnipotentis dei incurrat [16] et cum supremus idem iudex mundum iudicaturus aduenerit, non cum electis ad dexteram positus vocem beatitudinis[17], sed cum reprobis condempnacionis audire mereatur.

Actum in ciuitate Nona, in presencia prefati regis. Druznik [18] ded, Pribidrug postelnik, Drugana scitinik [19] regis, Addamiz iuppanus, Desinna iuppanus, Prodanus iuppanus.[20] Item testes latini [21] Drago prior, Andreas prior, Maius iudex [22] Candidus, Nikyforus, Petrus comerzarius, et Prestancius frater eius. Ego Adam rogatus, a predictis donatoribus scripsi.[23]

Od ove listine ima u arkivu gubernija dalmat'nskog u Zadru, medju pismi samostana sv. Krševana sv. XVIII. br. 455 i 445 dva jednako stara prepisa na pergameni, po svoj prilici iz XII. vieka; izvornika neima. Iz toga zaključujem, da je ova listina prvobitno pisana bila na hrvatskom jeziku, a zatim dvakrat prevedena na latinski, jer samo tako može se protumačiti velika razlikost teksta, prem da je sadržaj jedan te isti. Lucio priobći Lib. II. Cap. XV. samo početak i konac ove listine, takodjer s njekimi promienami.

Na jednom eksemplaru ove listine sliedi zatim sljedeća bilježka XII. vieka.

Dehinc elabentibus pluribus annis, temporibus videlicet apud nos domini Colmanni regis, quidam peruersi nepotes vire (sic) substraxerant aliquos agellulos de predicta possessione, falsificantes cartam istam. Quod perspicientes nostrates iam dicti cenobii, eos stare fecimus ad iudicium episcopale, et datis iudicibus, iudicauerunt nobis, a tribus monachis iurando firmare cartam istam et alii tres similiter iurarent de nepotibus illorum qui illam donauerant nobis possessionem, quod et factum est. Inprimis iurat dominus Dabrus nuper abbas, deinde Georgius presbyter, et Gauzulus presbyter. Item de heredibus illorum qui nobis hoc benigne egerant, iurat Radoslau, filius Petri iuppani. Stracin filius Slauici iuppani, similiter et Climin, filius Desinne iuppani, similiter. Iudices autem hi tres fuerunt — — — regis iudex. Miroslau Psarensis commes, et Desinna noster iudex. Hoc itaque iudicium factum est in quadruuio maiore, sacramentum in nostro capitulo, palam his testibus. Maius archidiaconus, Vitaza olim prior, Trunzan iudex, Vilcinna iudex, Maius Puzana, Maius tribunus. Zanizus, tribunus. Gregorius tribunus. Forminus tribunus. Vilzinna comerzarius — — — — — ex Slauis testes. † Slauizus. † Radoslau. † Saracin. † Jacous. † Geronnus. † A. † A. † C. † G. † Pribinna.

Postea perlustrantes omnia loca illa, ita inueuimus ut scriptum erat, erigentesque lapideos aceruos possedimus.

---

[11] Od rieči ducitur terminus ima drugi prepis ovako: ducitur funiculus non longe a sepulcris, ipsaque sepulcra in eodem nostro habentur territorio. Et inde porrigitur usque ad ecclesiam s. Grisogoni que adheret . . . kako gore. [12] Percurrens, dalje izostavljeno do rieči et quicquid. [13] loco qui vocatur. [14] Fratrumque eius izostavljeno kao i zatim rieči tradimus. [15] A dicto cenobio izostavljeno. [16] Od rieči paruipendens sliedi summi numinis iram. [17] remunerationis. [18] Druzinic. [19] Scutarius. [20] Za svakim imenom sliedi u drugom prepisu rieč testis. [21] Item alii testes latini ex ciuitate Jadera [22] Za svakim imenom sliedi rieč testis, zatim prije Kandida: Prestancio Doda testis Petrus, commerciarius testis. [23] Rogatus manu mea scripsi.

Digitized by Google

CLXVIII. 1072. U Zadru.

Petar župan sidražhi, sa svojim bratom Slavicom, daruje sav posjed svoga otca Semivita, u mjestu Obrovcu, samostanu sv. Krševana u Zadru.

† Anno ab incarnatione domini nostri Jhesu Christi millesimo LXXII, indictione VII. (X). Ego Petrus iupanus de S draga cum Slauizo fratre, pro remedium (sic) animarum nostrarum et parentum defunctorum trado in cenobium sancti Grisogoni omne territorum quod pater meus Semiuit possedit, in loco quod appelatur Brauizo. Si quis autem hoc irritare temptauerit, quod cauet, repperiat, quod uitat inueniat. Actum in ciuitate Jadera, presente Petro abbate, Martino comerciario, testis, Sergio testis, Maio, filius Cerneza testis, Neuprat testis.

Ego Adam rogatus a predictis fratribus manu mea scripsi.

Matica na pergameni. U arkivu zadarsk. gub Caps- XVIII. Nr. 454.

CLXIX. Oko g. 1072.

Crkveni sbor zadarski potvrdjuje samostanu kaludjericah sv. Marije u Zadru, darovanje otoka Slivna.

Laurentius dei gracia spalatensis sedis archiepiscopus, A(ndreas) iadertinus episcopus, Petrus, arbensis episcopus, Petrus, vecliensis episcopus. (Iohannes) traguriensis episc. B. belgradensis episc. A. nonensis episc. G. abbas monasterii s. Chrisogoni, Theodorus s. Stephani, Petrus s. Nicolai, Joannes s. Michaelis, Dabragna s. Petri, cum omnibus clericis, atque laicis deum timentibus, Jadertine scilicet ecclesie, congregatis nobis plurima ventilanda et examinanda allata ut moris est generalis concilii confluerent, interea eciam nichilominus illud affuit muniminis scriptum, quod episcopus et prior, nobiles et ignobiles iaderensis ecclesie beate Marie semper virginis, monasterio videlicet virginum Deo deuote famulancium nouiter in eadem ciuitate nostris temporibus constructo, tempore consecrationis iam dicte ecclesie, deuote et allacriter concesserunt insulam Silue; hoc denique licet continens, ut que de solo patrimonio nobilium puellarum, illuc ob amorem Christi concurrencium edificatum fuerat, sic ab omni infestatione tributi quiete viuerent, ut libere ab omni mancipacione humani seruicii toto mentis affectu seruirent, cui se desponsantes ancillulas tradiderunt. Hoc solummodo patentes, abbatissa ingenuitate precipua, nomine Cicha, cum omnibus sororibus, volentibus, illis amplissima de fisco ciuili dona conffere, quod namque dum diligentius perscrutantes inuestigaremus illud inde cassare studuimus, quod cassandum et impossibile ad obseruandum perspeximus. Inerat siquidem ei, ut si quis ex omnibus bonis monasterio usque ad formellam casci violenter presumeret anathematis vinculo ex triplo ligaretur, quo iure abraso cetera perpetua stabilitate firmare salubrius decreuimus. Ita quidem ut nullus de clero vel populo, magna vel parua persona, igenuus vel servus, abinde in antea quicquam violenter auferre presumat, quod si presumpserit, et emendare post actam querimoniam resistendo voluerit, tunc anathematis vinculo inpenitens innodatus intereat, excepto quando prior sepedicte ciuitatis pro comuni utilitate omnium conciuium ipsemet, vel filius eius iuerit, vel suum legatum transmiserit, quod tamen cum omni honestate et mensura fiat. Hoc denique promulgato acclamatum est, si placeret! succlamatum quoque est omnibus: „ placet . .“ —

Iz starinske sbirke poveljah zadarskoga samostana sv. Marije. — Lucio de regno Dalm. e Croat. Lib. II. Cap. XVI. Farlati V. p. 49.

Digitized by Google

CLXX. 1072.

Kresimir IV. kralj hrvatski, daruje zadarskomu samostanu kaludjericah sv. Marije njeko zemljište u Brdah što su prije držali kmetovi Benak i Beneda.

Anno ab incarnatione domini nostri Jhesu Christi millesimo LXXII.[1] indiccione VII. (X) Ego Cressimir, dei prouidentia rex Chroatorum et Dalmatinorum, pro remedio anime mee et parentum meorum trado[2] in monasterium virginum, situm Jadere, in honore beate virginis Marie, (in) presentia Agapis abbatisse, territorium in loco, quod Berda vocatur, quondam possessum a duobus colonis, nomine uni Benach, alteri Beneda[3] iure perpetuo possidendum. Si quis autem meorum successorum id irritare temptauerit, pauendi incurrat sumpmi iudicis iram, damneturque cum his, qui leuam tenuerint partem.

Johannes, causidicus regis, testis. Draugana[4], scutarius regis, testis. Adam, iuppanus nonensis, testis. Desinna iuppanus testis, Prodano iuppano, testis. Zounna setinico testis, Vekenego setinico, testis. Michacio[5] presbyter, testis.

U arkivu zadarskih kaludjericah sv. Marije više prepisah.

CLXXI. 1072.

Kresimir IV. kralj hrvatski potvrdjuje samostanu kaludjericah zadarskih na dan posvećenja crkve sv. Marije svoje prvašnje darovanje kraljevskog imanja Tokinje.

Anno dominice incarnacionis millesimo LXXII. indictione VII(X). Ego Cresimir rex Chroacie et Dalmacie, ob remedium anime mee et predecessorum meorum, monasterio sancte Marie monialium, in dedicatione basilice, dono terram in Tochenia, que regalis esse dinoscitur, vel regalium seruorum, vergentem per conuallem ab oriente in occidentem, que mari determinatur, in aquilonem vero usque ad supereminentem montem, ad meridianam autem plagam traentem, quam auus meus C. dedit cognato suo Madio et filio eius Dabrone, coram his testibus: Dabro priore, filio Bolicie, Nikiforo et fratre eius, Madio, filio Zelle, Dobro drugu scitonoso, Desimir ubrusar, Vitaza. l. et confirmo Micha. l. et Desinna. l. et conf. Madio Zelle. l. et Madius gener Zelle, Prestancii. l. Pruana l. Grubize, l. Gauzulo Prestabarba l. Budinellus, l. Neupret, l. Barba, l. Domaldus, l. Brate, l. et alii quam plures colaudantes et confirmantes.

Et ego Madius archidiaconus interfui, scripsi et confirmaui.

U arkivu kaludjericah zadarskih.

CLXXII. 1072.

Andrija biskup zadarski, priur Drago i sva občina zadarska daruju samostanu zadarskih kaludjericah sv. Marije otok Slivno.

Anno dominice incarnationis millesimo LXXII, indiccione VII(X). Ego Endreas, presul Jadere urbis una cum Drago priore, et clero et populo eiusdem ciuitatis. Placuit nobis dare insulam Silue et veram libertatem veramque ingenuitatem monasterio sancte

[1] U drugih prepisis millesimo Lll. [2] dono beatissime. [3] Benada izpuštsno. [4] Dragana. [5] Et ego presbyter Michacio capellanus regis scripsi et corroborani.

Digitized by Google

Marie, situm in eadem urbe, in die consecrationis eius basilice, iure perpetuo tenenda ob salutem omnium nostrum viuorum et defunctorum. Quod si quis proteruus deinceps hoc nostrum actum violare aut rumpere temptauerit in aliquo et vim sanctis monialibus illic habitantibus vel usque ad formellam casei rapuerit, diuinam et sanctorum eius et nostram percipiat malediccionem, et medietas domus sue careat in publico.

Ego Joannes iudicator laudo et confirmo. Candidus laudo et confirmo.

U arkivu zadarskih kaludjericah sv. Marije.

CLXXIII. 1072.

Draguš priur sa svimi gradjani zadarskimi čini zakon, da samostanu sv. Marije u Zadru nitko ništa na silu oteti nesmije.

In Christi nomine. Ego Dragus, gratia eius, prior Jadere urbis, una cum nobilibus et omni populo huius ciuitatis, tibi domna Cicca abbatissa, tuisque sororibus presentibus et futuris. Placuit nobis concedere propter deum et sancta dei genitrice, et pro salute animarum et corporum nostrorum, veram libertatem, quam nullus ex nostris monasteriis habet, ut non cauallus, non famulus, usque ad formellam casei, per vim eis aliquis tollerit. Et si quis hoc nostrum rumpere vel contraire voluerit, deificam habeat maledictionem, et incurrat eis penam, medietas domus sue. Actum est hoc in die consecrationis basilice sancte Marie, ante Andream nostrum episcopum, et eius clero, et Madii abbati et Ursoni abbati.

Stari prepis na pergameni u arkivu kaludjericah zadarskih sv. Marije.

CLXXIV. Oko g. 1072.

Čika opatica samostana sv. Marije u Zadru bilježi kupljene stvari i zemlje za svoj samostan.

— —

duo ymnaria, unum matutinale, cereum laudum pro decem et octo sol. In candelis, candeolisque, hac arcella maiori, decem sol. dedi. Hec ego Cicca abbatissa in thesauro apposui nostro monasterio sancte Marie. Nunc vero eadem scribo, que in domibus siue terris vel construccionibus eodem tempore sunt acquisita:

Eodem tempore comparaui medietatem domus a Posterulensi Sergio funditus deuastatam, ex australi parte curie, protendentem ab aquilone in meridiem. Aliam uero medietatem donauit nobis Neupret cum sorore sua, quam monachauimus, et superaddidit coquinulam cum subiacenti curiola. Domum autem illam restauraui, totamque cooperui atque straui. Istius vero domus comparacio de propriis meis et mee filie Vekenege bonis facta est. Per idem vero tempus domina Dabra cum sua nepte D. ad nos veniens, monacha effecta, attulit nobis domunculam ex occidentali parte cum puteo, ac coquinola, et subiacenti curiola ab aquilone in meridiem protendente.

Per idem vero tempus veniens ad nos domnus Uncio, mortis preventus, vir nobilis, attulit nobis suum subiacens alodium, a termino domine D. protendens in meridiem usque ad viam, et insuper addidit duodecim sol.

Per idem vero tempus a quibusdam conciuibus comparauimus ortum ante fores ecclesie iuxta viam ex occidentali parte pro XV sol. in quo domum fratribus, et hospitibus a fundamento fabricauimus, et stratam, ut est honorifice, composuimus.

Digitized by Google

Per idem vero tempus domina Bona, filia Madii Sege, iudicatoris, pro filia sua Marichina, quam monacham fecimus, dedit nobis quartam partem destructe domus Plani post pinnaculum templi, et quantum illi quarta pars exigit, quartam partem subiacenti curie. Ego uero Cicca abbatissa comparaui tres partes illius domus de proprio meo matrimonio, dedi Cicle pro medietate domus et curie triginta solidos, dedi Petrizo, filio Trunzanni, nepoti Sege XV sol. pro quarta parte domus et subiacentis curie. Hec in domibus et curia, ut prescripsi, adinuenta sunt monasterio sancte Marie.

U samostanu zadarskih kaludjericah.

CLXXV 1072—1073.

Kresimir IV. kralj hrvatski pošilja Vujla Draga u Belgrad, da razvidi tužbu Feliksa opata samostana sv. Kuzme i Damjana, poradi crkve sv. Ivana.

Breue recordationis, quomodo placuit regi (Cresimiro), quod mitteret suum nuntium in Alba ciuitate inquirere a populos ciuitatis, si vera essent ea, que abbas Felix requirebat et proclamationem faciebat, scilicet de iustiticia ecclesie sancti Johannis euangeliste de sanctis Cosme et Damiano, et quid populus diceret: inde misit Vuillum Dragum, qui vocauit populum ad se ad sanctum Johannem. Ad quem populus venit, dicens: quod quicquid abbas requirebat, de iusticia ecclesie iustum requirebat. Ista sunt nomina hominum: Semiuitus, Petrus iudex, Nicolaus archidiaconus, Micha vetulus, frater eius Belzo, Vitaza, Johannes presbiter, Negulus, Lube, Andreas, Drasè, et fratres eius Dabrana, Gregorius, Domaccha, Trunzannes, et omnes ciues affirmauerunt priuilegium sancti Johannis de sanctorum Cosme et Damiani, et semper debuisset permanere sub potestate huius monasterii.

Polichorion. U arkivu zadarske gubernije.

CLXXVI. Oko g. 1072—1073.

Bilježka o kupljenih zemljah za samostan kaludjericah sv. Marije u Zadru.

Abbatisa C.(icca) monasterii sancte Marie, cum suis sororibus comparauit terram in Petrizani, sub Cresimiro rege et Suinimiro bano, a filiis Dobromiri, Rudinna, Adamizo, Saracenus, pro XXXVII sol. In eodem loco a Grigo Seuotik pro uno sol. de capris et uno boue comparauit terram, et aliam a Teona, Trilie filio, pro duobus sol. In eodem loco ab Adam Debel per V. sol. Et aliam in eodem loco a presbytero Breberizo per III. sol. Et pro rogatione eiusdem terre, Neupreto dedimus III sol. de grano. His testibus: Episcopus Dabra, Sega, Dabro Striaza, Trunzani filius iudicator, Margastrona presbyter, Seraia Dabrize, Trudalaca, Doda, diaconus Madius, presbyter Barba, Santasedra Gosik, Spizar, Stoiana det, Crasona douornik, Zarondris Keuik et frater eius Adamiz.

Stari prepis na koži u arkivu zadarskih kaludjericah.

CLXXVII. 1073. U Ninu.

Vekenego daruje u ime zadužbine samostanu zadarskih kaludjericah sv. Marije sav svoj nepokretan imetak.

In nomine domini nostri Jhesu Christi, et eiusdem incarnationis anno millesimo septuagesimo tercio. Regnaute Cressimiro Chroatie, bano Suinimiro, episcopatum vero

Digitized by Google

gubernante domino Stephano, in ciuitate Nona, iuppanus Adammizo. Ego denique Vekenego, pro remedium anime mee, precipio fieri in domo sancte Marie de Jadera, omnem possessionem meam, quam habeo (in) vineis, terris cultis, et incultis et omnia animalia, pecoribus vel iumentis, omnia et in omnibus sit in predicta domo sancte Marie in perpetuum possidenda. Et si quis parentum meorum contraire temptauerit, quod absit, iratum habeat trinum et unum deum, et cum Juda Scarioth in inferno dampnetur. Adammizo iuppanus, testis. Prodano testis. Desinna testis. Capellanus Grubina, testis. Tollimiro testis. Presbyter Dedochna, testis. Presbyter Barba, testis. Zouinna testis. Nepostoy testis. Presbyter Milotech, testis. Petrus de Bonemute testis et alii plures testes.

U arkivu zadarskih kaludjericah sv. Marije.

CLXXVIII. Oko g. 1073.

Samostanu sv. Krševana dopituju Zadrani pravo ribarenja.

Tempore dompnii Magii iaderensis prioris, pro necessitatibus publicis fuerunt vendite piscationes. Una in insula Melata, altera in Tilago, in valle maiori sancti Victoris ex parte Altana, que continet a loco ubi Mecar dicitur, usque ad casas, que sue piscacionis quartam portionem se habentibus dare solebant, quas vero pauci iaderanensium nobiles emerant propter quartam piscium portionem. Sed quia sepe in diuisione piscium litigabant, et se inuicem scindentes et cedentes lacerabant, venit iam dictus prior, cuius superius in alio loco mentionem fecimus, cum eis ad monasterium, et timens ne in peius malum deuenirent, presente Trasone abbate, feci eos portionem suam piscium offere coram omni populo beato Grisogono martiri. At illi omnes in hoc facto letati sunt, et minime iam sentientes litigium, in pace fraternitatis manserunt, empcionem suam piscium data sacro quippe cenobio. Post multorum autem curricula annorum, quando omnia iam diruta fuerant queque utilia erant et seruorum dei pertinencia, tempore Candonis, iterum piscatores ad sinistram tendentes, machinabant auferre quartam partem vallis sancti Victoris, adicientes, quod de sola Melata quartam dedimus partem, Unde paruo interuallo euoluto, Dragonis nobilissimi prioris sub tempore, iudicium inter eos fuit, que equalis pars iustior esset. Statim inflamati spiritu nequam, monachis sacramentum dederunt, quamuis se nimium penitentes egisse talia. Inter hec affuit Stephanus iaderensis presul, una cum Drago priore et Maifredo aduocato testes et omnes nobiles nostre urbis. Et ego Dominicus presbyter rogatus ab omnibus, propria manu scripsi et roboraui.

Iz guber. arkiva u Zadru. Kašnji prepis. Cap. I. Masso H. Nr. 7.

CLXXIX. Oko g. 1073.

Aprico Sokolaristić[1] *daruje samostanu sv. Ivana evangjeliste u Belgradu svoju zemlju u Jelčanih, što ju dobi na dar od hrvatskoga kralja Kresimira IV.*

De terris quas Aprizo dedit in Elzani.

Aprizo Socalaristich pro eterna gloria concessit eidem monasterio terram in Elzani, testibus his: Radoslav Lissizai, Musar et Stephano fratre Radoslai, et hoc sub Petri abbatis tempore. Habuit autem Aprizo hanc terram tali ordine: quadam die hic

[1] Ovaj Petar Sokolaristić spominje se u listini pod br. g. 1070.

Digitized by Google

Aprizo regem Chresimirum, ac reginam hospitio suscepit, regali apparatu eis cenam ministrauit, qua peracta, eos largis muneribus honorauit. Regi per se optimum puerum cum optimo equo attribuit, regine vero ancillam optimam donauit, et regis schitanosse scutum et lanceam, et aliis diuersis diuersa dedit munera, alias vero terras interiacentes eidem rex condonauit monasterio sancti Joannis sub tempore Petri abbatis.

Polichorion. U arkivu zad. gubernija.

CLXXX. 1070 -1074.

Rusin Morstić daruje samostanu sv. Petra kod Solina svoje zemlje u Trsteniku, koje darovanje potvrdi Slavic kralj hrvatski.

Breuem recordationem facio ego Rusinus, qui et Morsticus, de terris que sunt in Tristenico, pars que mihi contigit, volo et iubeo ut sint in monasterio sancti Petri, pro remedio anime. Nam si quis eam subtrahere (temptauerit) iratum habeat trinum et unum deum, et meam maledictionem. Oblata sunt autem hec coram Preda filio Stepanici et Dragisse. Denique post mortem prefati Morstici, venit uxor eius et affiirmauit prefatas terras, coram presbytero Vilcana, et filio Mileso et Rusello filio Souine, et Desimiro filio Dreuaro, nec non Deuiano. Postea venit Slauiz rex, et corroborauit prenominatas terras, coram Petro bano, et Sarubba iupano, et Ded filio Climini, et Vulcano setnico, et Juuano filio brauaro et Zurra filio Tripuni, presbyter Panesa, Budimir tepciza, et presbyter Vilcano. Ibidem Slauiz ante eosdem testes, sicut partem fratris sui affirmauit, sic suam partem, quam ibi habebat in eadem ecclesia, pro remedio anime sue, nec non sui fratris perpetualiter contulit.

Regesta samostana sv. Petra gumajskoga, str. 16. rukopis XII vieka, čuva se u arkivu kaptola splietskog. Noviji prepis u rukopisu: Instrumenta fundamentalia mensae archiepiscopatus Spalatensis, u mojoj bivšoj sbirci broj 287. str. 53.

CLXXXI. 1074. 20. ožujka. U Rimu

Grgur papa VII. nalaže dubrovčanom, da svoga biskupa Vitala, kog bješe zatvorili, iz zatvora izpuste, i da ga natrag stave na biskupsku stolicu za koju već drugoga izabrali bjehu. Ujedno pošilja u Dubrovnik Giralda kao svoga poslanika.

Omnibus Raguseis.

Gregorius episcopus seruus seruorum dei, omnibus Raguseis salutem et apostolicam benedictionem, si obedierint. Peruenit ad aures nostras vos Vitalem episcopum vestrum cepisse, et eo in custodia et vinculis posito, alium vobis in episcopum elegisse, que quidem res quam sit inordinata, quam iniqua, quam criminosa, quam diuinis et humanis legibus contraria, nulli fidelium in dubio esse credimus. Proinde misimus ad vos dilectum fratrem nostrum Giraldum sypontinum archiepiscopum, ut in hac re nostra legatione fungens, iustitiam inde decernere debeat. Ammonemus itaque, et apostolica vobis auctoritate precipimus, ut relaxato episcopo, quem in captione tenetis, in presentia prefati archiepiscopi conueniatis, et ad faciendum super hac re canonicam iustitiam, et in aliis etiam ecclesiasticis causis, que inter vos corrigende sunt, eandem, quam nostre presentie deberetis, obedientiam et fauorem exhibeatis. Quod si peccatis impedientibus, causa apud

Digitized by Google

vos examinari et deffiniri non possit, volumus ut utrumque, videlicet episcopum captum, et eum quem irregulariter elegistis, in nostram presentiam conducatis, quatinus adiuuante deo, quod iustum fuerit, inde iudicare, et auctorabiliter statuere valeamus. Alioquin si nostra, immo apostolica monita et precepta, contempseritis, a liminibus ecclesie, et omni christiana communione vos apostolica auctoritate pellendos et sequestrandos esse sciatis. Data Rome XIII. kalendas aprilis. Indictione XII.

Iz vatikanskoga rukopisa XII. vieka: Gregorii VII. Bullarum Lib. I. lit. 64. list. 37.

CLXXXII. Oko g. 1075.

Prodan Draganegov i njegovi rodjaci daruju samostanu sv. Petra kod Soline njeke zemlje i vinograde.

Ego filio Draganego Prodano offero terra supra Saline in monasterio sancti Petri, quod mihi precepit dari pater meus, pro remedio anime sue, coram auunculo suo Nicla, nec non eiusdem ecclesie abbate. † Post hec verum in ipsum monasterium Paulus et Petrus filii Palunduzuli, fratrisque nostri dederunt terras per remedium anime sue. Inprimis a Zuuano vineam, et aliam in Calamito, supra vineas Petracca, et vineam a sancto Ysidoro, et vineam a Ballo, et a sancto Casiano, vineam quam habuit impignoratam Susazo pro IIII. solidis, et a sancto Casiano agrum, in Spalazulo vero II petie de terra, a Spinanti quoque I. agrum, et medietatem de domo in Spalato, que fuit de Anzulo. Ista omnia suprascripta dederunt pro remedio anime sue, et quartam partem de terra eorum.

Iz regestrah samostana sv. Petra gumajskoga, rukop. XII. vieka str. 17. u arkivu kaptola plietskog.

CLXXXIII. 1075. 8. veljače.

Njeki gradovi dalmatinski obvezuju se duždu mletačkomu, da neće u Dalmaciju voditi bud Normane, budi druge neprijatelje inostrance.

In nomine domini dei eterni et saluatoris nostri Jesu Christi, anno ab incarnatione eiusdem MLXXV. mense februarii die VIII. indictiono XV(XIII) Dalmatie et Croatie. Promittentes promittimus nos prior spalatine ciuitatis, videlicet Stephanus Vualiza nomine, atque Gaudinus tribunus, dom Marra, Joannes Peripano, Petrus filius Dominici, Desa filius Cocini, aliusque Desa, Michael, Stephanus Nichiforus, Dominicus Drasi, Forminus, Salatus, cum uniuersis nostris conciuibus, maioribus et minoribus, nec non et prior Tragurine ciuitatis, Vitalis nomine, et Petrus Bello, Georgius Bogaboici, Joannes Chudi, Sabaudicius archidiaconus, Desa, Andreas, Dominicus cum cunctis nostris conciuibus maioribus et minoribus nostre ciuitatis, atque Candidus prior iadrensis ciuitatis, et Madius Sega iudex, Nichiforus Seluis, Zella, Madius, Gallus, Dabro, Strincia. Joannes, Spatarius, Candidatus, Lampridius, Madinus Martini, Valentinus Speri, Andreas Camerarii ac uniuersi nostri conciues, maiores et minores, atque prior de Belgrado Justus veneticus,[1] Gregorius frater episcopi, Drago de Crustina, Michael de Utica, Prestancius, Petrigna Anastasii, Michael de Diachuiro atque omnes conciues nostre ciuitatis, vobis domino Dominico Siluio, duci Venetie et Dalmatie et imperiali prothofodro et seniori nostro, ut ab

[1] U listini g. 1076. spominje se pod imenom: Dominicus Justus.

Digitized by Google

hac die in antea, quarum nullus nostrorum ciuium audeat adducere Nortmannos aut extraneos in Dalmatiam, aut per se ipsum vel quouis ingenio.

Si quis autem huius sceleris preuaricator inuentus fuerit, et se legitime excusare non poterit, amittat vitam suam, et quidquid possidet in hoc seculo, medietatem in camera ducis, et medietatem ciuibus, qua in ciuitate preuaricator inuentus fuerit, per iudicem et per romanam legem, que in presenti pagina scripta esse videatur in quarto capitulo eiusdem legis. Quia si quis inimicos infra prouinciam inuitauerit, aut introduxerit, anime sue incurrat periculum et res eius inferantur.

Signum manus prioris spalatine ciuitatis Stephani Valize, qui hoc rogauit fieri. Et successere omnes, qui supranominati, subscribunt ut supra, inde in calce.

Ego Laurentius sancte salonitane ecclesie archiepiscopus ratifico et confirmo.

Ego Forminus nonensis episcopus ratifico et confirmo.

Ego Joannes abbas sancti Bartholomei, ratifico et confirmo.

Ego Prestantius episcopus belgradensis ratifico et confirmo.

Petrus Hencius sancti Marci diaconus et ducis Venetie domini Siluii cappellanus, rogatus a dictis hominibus, scripsit et compleuit feliciter.

Iz rukopisa: Codex diplomaticus Treuisanus s. Marci, u knjižnici mletačkoj sv. Marka. Cl. X. cod. LXXXI. f. 113.

CLXXXIV. 1075. mjeseca studena.

Gerardo poslanik papinski umiruje na crkvenom zboru splietskom, razpru medju biskupom zadarskim i opatom sv. Krševana radi kapele sv. Ivana, koju darova Gorbina samostanu sv. Krševana.

In anno MLXXV. ab incarnacione domini nostri Jesu Christi, mense nouembris, ea tempestate, qua comes Amicus regem Croatie cepit. Ego Girardus s. romane ecclesie apocrisarius, sipontineque sedis gratia dei archipresul, missus a domino Gregorio papa partes in istas, statui sanctam synodum spalatina in urbe sedens, uniuerso cum cetu, firmans vera, execrans illicita, respuens falsa. Tum in hora Petrus venerabilis abbas sancti Grisogoni conquestus est de cella sancti Johannis, que vulgo Silagus nominatur, quod suus episcopus, videlicet Stephanus, inde sibi abstulerat, unde abbas nobis chartulam porrexit, in qua inuenimus, quod Gorbina, que olim supradictam cellam sua sponte donauerat, post suggerente sibi inimico studebat auferre. Hoc gestum est tempore Acuzonis legati domini Nicolai pape. Sed dictus apocrisarius videns hoc arte diabolica machinari, audax ut scriptura testatur, iustus confidit ut leo, inuestiuit abbatem per baculum, quem gestabat manu, eodem priore concedente cum suo populo, et insuper eternas maledictiones futuris usurpatoribus dedit. Ego autem videns sibi iuste fieri, et omne consilium meum, rursum precipimus suo presuli inuestire abbatem suo illo cenobio, per pedum, quod manu portabat; contradicentibus autem nostra verba hec, et auferre volentibus, post noxia verba illius missi prioris collaudamus, et nostra insuper posuimus. Laurentius archipresul collaudat, et roborat; Joannes tragurinus episcopus collaudauit; Prestantius castilanus [1] episcopus collaudauit; et omnis synodus collaudat et roborat.

Farlati Illyr. Sacr. T. III. p. 142.

[1] i . e . belgradensis.

Digitized by Google

CLXXXV. 1076. 21. svibnja. U Rimu,

Grgar VII. papa podieljuje Petru nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašć.

Gregorius episcopus seruus seruorum dei, dilecto in Christo filio Petro archiepiscopo sancte pitauritane sedis ex ciuitate Labusedi in regno Zachulmie, et Sorbulie et Tribunia vel ciuitatis Catere, et Antiuari seu Ulcinii, et Driuasti, Polati atque Scodre cum ecclesiis atque parochiis earum. Si pastores ouium sole geluque pro gregis sue custodia die ac nocte contenti sunt, ut ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis laniata morsibus rapiatur oculis semper vigilantibus. Quanto sudore, quantaque cura debeamus esse peruigiles nos, qui pastores animarum dicimur, (ut) attendamus et subiectum officium exibere erga custodiam dominicam non cessemus, ne in die diuini examinis pro desidia nostra ante summum pastorem negligentie nos reatus excruciet, unde modo honoris reuerentia sublimiores inter ceteros iudicamur. Pallium autem ex more ad missarum solempnia celebranda, tibi tuisque successoribus utendum transmisimus, quod tibi non aliter, ecclesie tue priuilegiis in suo statu manentibus, utendum concedimus, nisi solummodo in die sancte resurectionis Jesu Christi domini nostri, siue ascensionis et pentecosten, seu in natalitiis sanctorum apostolorum, atque Baptiste Joannis, nec non in assumptione sancte Marie, similiterque in domini nostri Jesu Christi die, verum etiam in ordinatione suffraganeorum tuorum, sicut a beato Gregorio predecessore nostro huius alme sedis presule sancitum est, in secretario induere pallium debent, et sic ad missarum solempnia proficisci, et nihil tibi amplius liceat ausu temerarie presumptionis arrogare, quam decessores precessoresque tuos usos esse incognitum non habes, ne dum in exteriore habitu inordinate aliquid arripiatur, ordinate etiam, que licere poterant, ammittantur. Hortamur itaque, ut morum tuorum ornamenta huic conueniant, quoniam huius indumenti honor modesta actuum viuacitate seruandus est, quatinus auctore deo utrobique possis esse conspicuus. Itaque vita tua filiis tuis sit regula, in ipsa si qua fortitudo illis iniecta est, dirigant, in ea quod imittentur aspiciant, in ipsa semper considerando proficiant, ut tuum videatur esse post deum bene quod vixerint. Cor ergo neque prospera, que temporaliter blandiuntur, extollant, neque adversa deiciant, sed quicquid illud fuerit, virtute patientie deuincant. Nullum apud te odia locum, nullum fauor indiscretus inueniat, discretum te mali cognoscant, insontem apud te culpabilem sugestio mala non faciat, nocentem gratia non excuset, remissum te delinquentibus non ostendas, nec quod ultum non fuerit, perpetrari permittas ; sit in te et boni pastoris dulcedo, sit et iudicii seuera districtio, unum scilicet quod innocenter viuentem foueat, aliud quod inquietos corrigendos a prauitate compescat. Sed quoniam nonnunquam prepositorum zelus, dum districtus malorum vult vindex existere, transit in crudelitatem correctionis, iram in iudicio refrena, et censuram discipline sic utere, ut in culpam ferias, et a dilectione personarum quas corrigis non recedas. Misericordem te prout virtus petitur in omnibus exibe, opressis deffensio tua iuste subueniat, opprimentibus modestie ratio contradicat, nullius faciem citra iustitiam accipias, nullum querentem iustitiam despicias, custodia in te equitatis excellat, ut nec diuitum potentia sua apud vos extra viam suadeat rationis ardere, nec pauperes sua faciat humilitas desperare, quatinus deo miserante talis possis existere, qualem sacra lectio precipit dicens: oportet episcopum irreprehensibilem esse. Sed his rebus uti salubriter poteris, si magistram charitatem habueris, quam qui sequutus fuerit, a recto tramite non recedat. Ecce frater charissime, inter multa alia ista sunt sacerdotii, ista sunt pallii, que si studiose seruaueris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. Fidem autem (quam)

Digitized by Google

in tuis epistolis breuiter adscripsisti, literatim explanare debueras. Redemptori tamen gratias agimus, quod iam ipsa etiam breuitate esse cognouimus rectam. Sancta trinitas fraternitatem vestram gratia sue protectionis circumdet, atque in Simonis sui via vos dirigat, ut post vite huius amaritudinem, ad eternam simul dulcedinem peruenire mereamur. Scriptum per manum domini secretarii nostri palatii. Bene Valete. Datum duodecimo Kalendas Junii per manum Petri diaconi bibliothecarii et cancellarii sancte apostolice sedis, anno domini Gregorii septimi papae, IV. (III) indictione quartadecima.

Iz rukopisa: Varie bolle ed instrumenti cavati del archivio p. di Ragusa str. 432. U Dubrovniku kod g. Dr. Ivana Agusta Kaznačića.

CLXXXVI. 1076. mjeseca listopada. U Solinu.

Dimitar Svenimir kralj hrvatski obvežuje se, prilikom krunisanja i zasjedanja na kravljevsko prestolje, pred papinskim poslanikom Gebizonom, vjernošću stolici rimskoj, obečajući crkveni danak od godišnjih 200. bizantinah i darujući samostan sv. Grgura u Vrani za stan papah i budućih papinskih poslanikah.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis anno dominice incarnationis millesimo septuagesimo sexto, indictione decima quarta, mense octobris. Ego Demetrius, qui et Suinimir nuncupor, dei gratia Croatie, Dalmatieque, a te domino Gebizo,[1] ex apostolice sedis legatione, domini nostri pape Gregorii potestatem obtinens, in salonitana basilica sancti Petri, synodali concordia totius cleri et populi electione, de Croatorum, Dalmatinorumque regni regimine, per vexillum, ensem, sceptrum et coronam inuestitus, atque constitutus rex, tibi deuoueo, spondeo, et policeor, me incommutabiliter completurum omnia, que mihi tua reuerenda iniunxerit sanctitas, videlicet, ut in omnibus, et per omnia apostolice sedi fidem obseruem, et quicquam hoc in regno tam apostolica sedes, quam sui legati sanxerunt, vel sanxerint, irreuocabiliter custodiam, iustitiam excolam, ecclesias defendam, primitie, decime, omniumque ad ecclesiam pertinentium, procurator existam, vite episcoporum, presbiterorum, diaconorum, subdiaconorumque, ut caste et regaliter viuant. prouideam; pauperes, viduas, atque pupillos protegam, parentele illicitam copuiam destruens, legitimam dotem anulo, sacerdotisque benedictione constituam, et constitutam corrumpi non permittam; hominum venditioni contradicam, atque in omnibus, que ad rectitudinis statum congruuut, deo auctore, me equum exhibeam. Ducentorum quoque bizantinorum tributum, meorum omnium consultu primatum, sancto Petro, per singulos annos, in resurrectione domini, de mihi concesso regno, persoluendos statuo. Et ut post me regnaturi hoc idem perpetuo seruent, censeo, corroboro, atque sancio. Dono insuper, concedo, atque confirmo apostolice sedi sancti Gregorii monasterium, cui Vrana est vocabulum, cum omni suo thesauro, scilicet cum capsa argentea, reliquias sacri corporis eiusdem beati Gregorii continente, cum duabus crucibus, cum calice et patena, cum duabus coronis aureis, gemmis ornatis, cum euangeliorum textu ex argento, cumque omnibus suis mobilibus et immobilibus bonis, ut sancti Petri legatis sit semper ad hospitium, et omnino in potestate eorum. Hoc tamen interposito tenore, ut nulli alii potestati detur, sed omni tempore sancti Petri sit proprium, et a me, meisque successoribus defensum,

[1] Ovaj Gebizo s. Bonifacii abbas, bijaše g. 1075. zajedno sa Mavrom opatom sv. Save, poslanik papinski u Marki.

Digitized by Google

atque ab omni homine liberum, et securum. Cuiuscunque autem audacia, temerario ausu prefatum monasterium ex assignato thesauro priuauerit, terribillem illam iudicis vocem, quam diabolus cum suis angelis auditurus est, audiat. Preterea cum deo seruire, regnare sit, vice beati Petri, et domini nostri pape Gregorii, atque post se successorum in apostolica sede, me tuis manibus committo, et commendo, hanc fidelitatem sacramento stabilio. Ego, inquam, Demetrius, qui et Suinimir, dei gratia et apostolice sedis dono rex, ab hac hora, in antea sancto Petro, et Domino meo pape Gregorio, suisque successoribus canonice intrantibus, ero fidelis; et ut ipse, siue post eum futuri pontifices, siue legati eorum, vitam aut menbra perdant, aut capiantur, neque in consilio, neque in facto ero, et consilium quid mihi crediderint, ad illorum damnum scienter nulli intimabo. Regnum autem, quod mihi per manum tuam, domine Gebizo, traditur, fideliter retinebo, et illud, suumque ius apostolice sedi, aliquo ingenio, aliquando non subtraham. Dominum meum papam Gregorium et suos successores atque legatos, si in meam potestatem venerint, honorifice suscipiam, et honeste tractabo, et remittam, et undecunque me inuitauerint, prout potero, eis simpliciter seruiam.

Iz knjižnice korsinijanske u Rimu, rukopis br. 244. str. 424.

CLXXXVII. 1076. 9. listopada.

Svenimir kralj hrvatski potvrdjuje na saboru solinskom darovanje crkve sv. Jurja u Putalu, učinjeno nadbiskupiji spljetskoj po Trpimiru i Mučimiru.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Ego quidem Suinimir Croatorum atque Dalmatinorom rex, residente me in regno meo, anno dominice incarnationis millesimo septuagesimo sexto, indictione vero XIIII. die nona mensis octobris, ac diuina gratia confortante, suffragantibus meritis beatissimorum martirum Domnii et Anastasii, ob quorum reuerentiam et deuotum amorem, venerabilis presulis michi spiritualis patris domini Laurentii ecclesie spalatensis, in qua eorum corpora requiescunt, per presentem paginam do et confirmo eidem domino archiepiscopo, et suis successoribus, ac ipsi ecclesie sue, perpetuo ecclesiam sancti Gregorii de Putalo cum toto territorio suo, a rupibus montis signatis ex utraque parte, usque ad mare, iuxta donationem et confirmationem regum predecessorum meorum videlicet Tirpimir et Mucimir, ut in ipsorum conscriptis paginis vidimus contineri; cum seruis et ancillis in eodem territorio positis, atque commorantibus presentibus et futuris seu in eodem territorio in posterum, residere volentibus. Ita tamen quod — — — dominus archiepiscopus eiusque successores, temporaliter et spiritualiter merum dominium — — — in ipsa manentibus villa, et eorum bonis mobilibus et immobilibus — — — prenominata spalatensis ecclesia perpetuo possideat pacifice et quiete. Nulli igitur liceat hanc paginam nostre donationis et confirmationis infringere vel turbare. Si quis vero attemptare presumpserit, trinum et unum deum iratum habeat et maledictionem CCCXVIII. sanctorum patrum incurrat, et aliorum sanctorum, ac cum Juda proditore in inferno damnetur eterno suplicio.

Acta sunt hec in presentia horum seruorum dei videlicet: Stephani episcopi iadertini . . . episcopi chroatensis Gregorii, episcopi arbensis, Theodosii episcopi belgradensis, Basilii episcopi absarensis, Formini episcopi nonensis, Johannis episcopi traguriensis. Dabri abbatis s. Stephani, nec non comitum et baronum Dominici tepzi curialis comitis, Kirne — — — comitis. Dobrili comitis cleunensis. Pribini comitis cetinensis. Lubomiri

Digitized by Google

comitis et aliorum nostrorum comitum et baronum, ubi fuit fidelium maxima congregatio. Pro quibus omnibus et singulis perpetuum robur habentibus, presentis priuilegii paginam nostri sigilli charactere fecimus muniri.

(Exemplum sumptum ex originali in membrana cum sigillo magno pendente, cum cordula rubri et crocei coloris existente in archivo archiepiscopali.)

Prepisao iz rukopisa: Donationes Principum, u arkivu biskupije spletske.

CLXXXVIII. 1076. U Belgradu.

Gradjani belgradski obvezuju se davati desetinu od maslinah samostanu sv. Ivana evangjeliste.

Notum sit omnibus fidelibus tam posteris quam presentibus, quia nos belgradenses diuites ac inopes, nullo cogente, nullo monente, immo spontanea voluntate, gratia deuote intentionis, promisimus dare singulis annis decimas nostrarum oliuarum monasterio sancti Johannis apostoli et euangeliste, die uidelicet dedicationis eiusdem ecclesie, quam viri religiosissimi dominus silicet Laurentius, spalatinus archiepiscopus, una cum apochrisariis romane sedis episcopo Fulcoino et Gebizone abbate sanctorum Bonifacii et Alexii, nec non et Prestancio eiusdem urbis episcopis dedicauerunt, eisdem etiam donum supradictum collaudantibus, ac firmiter corroborantibus, et auctoritate apostolica interdicentibus, ne umquam ab aliquo violari presumatur. Quod si forte aliquis temerario conatu abnegauerit, iram superne mayestatis omniumque sanctorum maledictionem pòssideat. Et hec donatio acta sancitaque fuit anno ab incarnatioe domini nostri Jhesu Christi millesimo septuagesimo sexto, indictione uero XV. (XIV) et hoc apostolante Gregorio VII papa, apud Grecos Michail imperante, apud Sclauos Suuinimiro regnante, Petro in eodem monasterio abbatiante, Dominico Justo Belgradi priorante.

Polichorion. U arkivu zadarskoga gubernija.

CLXXXIX. Oko 1076. U kraljevskom dvorcu kod Solina.

Svenimir kralj hrvatski daruje samostanu kaludjericah sv. Benedikta u Spljetu zemljište Lažane kod Pustice.

In Christi nomine. Ego Suinimir nutu dei Chroatorum et Dalmatinorum rex, nobis diuina clemencia concedente in regali solio inuiolabiliter residentibus, undique uterque sexus, militum videlicet, utriusque uite laicorum, seruorum, et ancillarum nostrarum affluens, pro rebus sibi oportunis curiam, ac causis sibi necessariis perquirens semper astabat. Inter quos quedam sanctimonialium mater, Maria videlicet, cenobii sancti Benedicti, in solempnitate consecracionis ecclesie nostri episcopatus sancte Marie vocabulo, auxilium, immo subsidium memorati cenobii a nobis perquirens, et regali throno cum suis quibusdam sororibus coram nobis astitit. Unde consultu omnium seruorum dei, et nobilium nostrorum, qui supradicte solempnitati aduenerant, propensione et voluntate prefate abbatisse, et quia locus territorii eidem monasterio contiguus videbatur, nostra regali potestate quod Pustiza nominatur, perpetuo iure possidendum sibi inuiolabiliter concessimus in Lazani. Actum est hoc in villa regali, quo in loco iam dicta ecclesia sancte Marie (sita videtur, his) coram testibus Inprimis coram Laurencio venerabili

Digitized by Google

(archiepiscopo). Petro chroatensi episcopo, Stephano, iaderensi episcopo, Johanne traguriensi episcopo, Johanne sancti Bartholomei abbate, Petro belgradensi abbate, Dominico tepsio, Iwrina tenenstico, Viseno polistico. Isti ad (nostram) confirmacionem cum, (in numerabili multitudine ibidem astante sufficiant). Jacobum vero ducem Marianorum ex parte (nostra legatum et intro) ductorem abbatisse fieri immemoratis (sic) terris permisimus. Si quis regum vel principum, iupanorum, parua siue magna persona, huic nostre donacioni contraire temptauerit, trinum et unum deum habeat iratum et CCC. decem et octo sanctorum patrum consequatur maledicciones. Et molendinum que est vita ipsorum similiter eis fiat.

Ego Theodorus presbiter et ecclesie sancti Domnii et eiusdem regis cancellarius, scripsi et sum testis ibidem-

Izvorna listina pisana na pergameni, u sriedini poderana, nalazi se u zemaljskoj pismohrani u Zagrebu. Doc. VIII. Rieči pod zatvorom popunjene su iz Farlatova teksta. Illyr. Sacr. Tom. III. str. 155.

CXC. 1076.

Preštancio biskup belgradski daruje samostanu sv. Ivana evang. crkvu ss. Kozme i Damjana kod Belgrada.

In nomine patris et filii et spiritus sancti, unius trinitatis et trine unitatis indiuidue. Notum sit omnibus fidelibus tam presentibus quam futuris, quod Prestancius, belgradensis episcopus, gratia diuine et humane karitatis, ecclesiam sanctorum Cosme et Damiani, que sita est in acuto vertice cuiusdam monticuli, non longe a supradicta urbe distantis, monasterio sancti Johannis euangeliste perpetualiter habere concessit Ne autem aliqua succedentium violentia principum, regis videlicet, episcopi, aut prioris eiusdem ciuitatis temeraria mente, feroci tirannide, hec statuta violare audeat, et sua audacitate corrumpat, huius concessionis sanctio ante personas virorum honestissimorum et sancte religionis cultum iugiter exequentium, absque ulla contradictione laudabiliter corroborata est, in presentia scilicet Laurencii tocius Dalmacie ac Chroacie reuerentissimi archiepiscopi, et domni Gebizonis sanctorum Bonifacii et Alexii religiosissimi abbatis, una cum Fulcoino Fori Simphronii venerabili episcopi, apostolice sedis apochrisariorum, in vinea iustitie dei totis viribus misericorditer laborantibus, astantibus etiam belgradensis ecclesie archipresbitero Drago, et archidiacono Johanne, et Jadere archidiacono Dabro, et omnibus clericis utriusque ciuitatis et Dominico Justo priore, Gregorio iudice, Drago, Prestancio, Michael, Drusia, et fere tocius supradicte ciuitatis clero fauente ac populo. Anno millesimo ab incarnatione domini nostri Jhesu Christi, videlicet septuagesimo sexto, indictione vero quarta decima, tempore autem Gregorii septimi pape, et Demetrii Dalmacie ac Chroacie regis, et domni Petri eiusdem monasterii abbatis religiosi. Quicumque autem corruperit quod horum omnium laude confirmatum est, dei et eorum maledictionem perpetuo incurrat. Amen.

Polichorion. U arkivu zadarske guberije.

Digitized by Google

CXCI. Oko godine g. 1076.

Madia ili Maria opatica kaludjericah spljetskih sv. Benedikta popisuje zemlje pripadajuće svomu samostanu.

Sub primo Simonis ducis anno, ego Madia sancti Benedicti monasterii (abbatissa) paginam testamenti scribere iubeo, de terris que sunt, ubi dicitur ad petram Nebogam, et alia peza de terra, que dicitur ad muros, quas Dabriza monacha, filia Bonice in tempore abbatisse Chatenne prephati monasterii prime, sua pro anima suorumque parentum in sancti Benedicti cenobio optulit, in quibus vere multo tempore triticum — — — ulerunt et duobus vicibus vineas plantauerunt; denique iam transactis pluribus annis Preda et Vilcmiro eius fratres, contra moniales proterue insurexerunt, et supradictas terras suas proprias suorumque parentum esse dicebant. Quibus cum prorsus insistere non valuimus, huius rei causa cum eis tali sub voce, uno solido duobus galetis uini cederent p — — nib — — sanxiuimus, ut prephate terre perpetuo monasterio sancti Benedicti permanerent ipsique — — — modo — — — — inferri — — — auderent. Hoc autem actum est coram diacono Cirnecha. Tribuchi, Caloso Calone, Aprizzo, Cicle, Matalario, Prarinna — — — one nepote, Gaudio Scarnice, Sabati Za — — — freni filio, Zirno, Zabne filio, et Georgio sancti L(auren)ti capellano presbitero.

Prepis na pergameni. U kol. zadars. samostanu.

CXCII. Oko 1076.

Lampridio rodjak opata Petra daruje samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu trećinu svoga imetka.

De tercia parte hereditatis Lampredii, cognati Petri abbatis.

Recordacio quam Petrus abbas fecit scribi, qualiter Lampredius, eiusdem Petri abbatis cognatus, pro sua suorumque parentum animabus, cessit eidem monasterio terciam partem totius sue possessionis; et hoc post mortem eius, qualicumque modo, terra mariue obiret, seu quocumque tempore, sic, ut eo defuncto, predicta pars tercia totius sue facultatis rediret in potestatem abbatis et suorum monachorum, et hoc absque ulla contrarietate, seu fratrum, seu parentum, aut consobrinorum, vel cognatorum, vel auorum, vel proauorum, vel uxoris, vel nurus, vel socri, vel socrus, vel nouerce seu matertere, siue quorumlibet ex suo genere. Et hoc actum est in presentia domini Prestancii episcopi et Dominici Justi prioris, et Gregorii iudicatoris, et Petri de Nobilibus, et Petricii, filii Madii et aliorum plurimorum virorum.

Polichorion. U arkivu zadarske gubernije.

CXCIII. 1075 — 1076.

Bilježke o zemljištu Mirani, koju nabavi i parbom izvojeva za belgradski samostan sv. Jvana ev. opat istoga samostana Petar.

De territorio Meirane.

Petrus abbas cum suis fratribus conparauit eidem monasterio mediam partem tocius territorii Meirane, precio XXX. sol. romanorum a Chrenicio cuiusdam Johannis filio et ab eius consobrino nomine Johanne, testibus his: Dragorado, Chrucainna postiuppo·

Digitized by Google

Drasauith, Negauan, Veitrich, Strearado, et Drusba filie eius et Gorbina presbitero, et Radanech presbitero de Sichoua, et quodam presbitero de Jagadeua, et Dabrainna, et Dragabut, eiusque filio Sluuinna de Cerani.

Determinatio huius territorii.

Hec autem terra determinatur sic, ab amigdalo, que est ab aquilone, incipiens recta mensura tenditur per transuersum usque ad collem, que est ab austro, [item ab eadem amigdalo iuxta lapides prolatatur in longitudine usque ad siluam, que sibi est contigua ab oriente.

Quomodo P. abbas certauit contra Berberistich pro hac terra.

Hanc terram vero conatus est auferre P. abbati, Stresinna Berberistich suique parentes, quare idem P. abbas, qui comotus cum quibusdam ex fratribus, Nonam adiit, et in presencia regis Suuinimir contra eos viriliter decertauit, ac iuuante Christi gracia, honeste superauit, dato iudicio a tepizone Dominico, eodem Berberistich, volente et collaudante rege Suuinimir, suisque nobilibus. Testibus his: eodem scilicet rege Suuinimir, eodem etiam Stresinna Berberistich, et Jurra nonensi iupano, et tepizone Jacobo et fratribus eius et Lubomir iuppano.

Polichorion. U arkivu zadarske gubernije.

CXCIV. 1073 — 1077.

Popis različitih darovah učinjenih samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu, za vrieme Petra opata istoga samostana.

De terra in valle Pagnana.

Est et ibidem alia quam emit abbas P. de Plachabudi pro III. sol roman.

De alia terra in eadem valle.

Est et ibidem alia, pro qua idem P. abbas mutauit bis tantum terre ad locum Murazol cum monachabus sancti Thome apostoli.

De alia terra in eadem valle.

Est et ibidem alia quam Johannes absarensis dedit eidem monasterio pro animabus tam sua quam et parentum suorum.

De terra ex alio latere callis.

Est et ibidem alia ex alio latere callis, in qua est largum vinetum, partem cuius donauerunt eidem monasterio archidiaconus belgradensis, Dominicus vero Dernicius duas partes, et episcopus Theodosius maiorem partem, et hoc sub tempore abbatis P.

De alia in eodem loco.

Est et ibidem alia quam idem P. abbas accepit pro mutuo ab hereditariis sancti Clementis, dans eis terras Thome presbiteri in territorio quod Roretum dicitur.

De alia in eodem loco.

Est et ibidem alia quam Rosa sochrus Streizy donauit eidem monasterio, tamen partim dando, partim eam pro alia mutando.

De alia terra in Pagnana.

Est et ibidem alia quam abbas accepit pro mutuo, dans pro ea ter tantum terre hereditario ecclesie sancti Georgii, in loco qui Frugi dicitur.

De alia ibidem.

Digitized by Google

Est et alia ibidem pro qua P. abbas dedit Dominico brauario aliam terram in Roreto.

De alia ibidem.

Est et ibidem alia quam emit abbas P. a quodam veglensi pro IIII roman

De alodio Barbare vidue.

Idem abbas P. comparauit a rege Chresimiro alodium cuiusdam Barbare vidue pro quadraginta romanatis, parentibus vero eiusdem Barbare dedit XV. similiter roman. videlicet III. casas cum tota curte que infra est, et duas terre pecias in valle Pagnana.

De terra in valle Fustina.

Idem abbas P. comparauit terram in valle Fustina de Valentino, filio Petri episcopi, pro XV romanatis et ex altero latere calis emit idem Petrus abbas unam terre peciam pro eodem precio XV. roman. ab Andrea. Est et ibidem alia, quam idem Petrus abbas comparauit de Iuuaza consobrino cuiusdam Valentini pro VII, roman.

De terra in Kutuno, quam dedit Prestancius castellanus.

Prestancius castellanus dedit eidem monasterio terram ad sanctam Mariam in Kutuno, pro anima sui filii eo sepulti. Et hoc sub tempore M. abbatis.

De alia ibidem.

Alia est et ibidem pro qua P. abbas dedit Vitazai vineam Petri presbiteri, filii Rose in Zulio.

De alia ibidem.

Est et ibidem alia vinea quam dedit eidem monasterio Plato, filius archipresbiteri Cernec pro animabus tam sua, quam et suorum parentum, et hoc sub tempore abbatis P.

De alia in eodem loco.

Est et alia vinea ibidem, quam donauit eidem monasterio quidam nomine Breida, pro animabus tam sua, quam et suorum parentum et hoc sub tempore abbatis P.

De terra Platonis et Johannis sui auunculi, sub monte sanctorum Cosme et Damiani.

Idem predictus Plato una cum Truniano suo auunculo et quodam Vitaza suo consanguineo condonarunt eidem monasterio eam terram, que est ab austro sub monte sanctorum Cosme et Damiani, pro animabus tam sua quam et suorum parentum, et hoc sub tempore abbatis P.

De terra Rose socrus Streizii.

Rosa quedam socrus Streizii vendidit eidem monasterio terram inibi pro XV. romanatis, et hoc sub tempore abbatis P.

De teritorio vendito a Jurainna iuppano in Sidraga.

Eidem monasterio vendidit Jurainna iuppanus de Sidraga suum territorium, quod est in Sidraga, a puteo usque ad palatium, pro eo accipiens optimum equum, testibus his: Michael, Gregorio, Drago, Prestancio, Druse, Petriza, et hoc sub tempore abbatis P.

De terra quam in eodem loco vendidit Dedacha villanus.

Eidem monasterio vendidit suam terram Dedacha villanus pro III. romanatis, testibus Chruchenna postiuppo, et Vitadrago et aliis pluribus, et hoc sub tempore abbatis P.

De vinea quam dedit Nassemir Gussichius.

Eidem monasterio donauit Nassemir Gussichius, factus ibidem monachus, bonam vineam in Nabryskia, testibus priore Dragoslao, et Michael et Gregorio et Prestancio et Drago de Castriza, et hoc sub tempore abbatis P.

Digitized by Google

De territorio in Seruiza.

Terra vero que est in Seruiza, incipiens a lacu orientis, protensa vero adusqne puteum occidentis in longitudine, et a colle aquilonis tensa usque ad alium collem meridie ex latitudine, partim data est eidem monasterio a rege Chresymiro, ut predictum est. Partem vero tribuit Petrus Chaida, factus ibidem monachus, aliam quoque Veilcaza et Dragorado ibidem dedit, aliam partem silicet quidquid suum fuit, et hoc fecit pro suo filio, quem P. abbas excomparauit de Cossiza teuzone. Et pro illius parte dedit P. abbas illi Dragorado vaccam unam et iuuencum arare potentem, et quinque lanatas (sic). Est et ibidem alia terra empta sub tempore Lupi abbatis a capellano ecclesie sanctorum Cosme et Damiani pro una vacca in Jagodanna, et ab villanis mibi cohabitantibus.

De territorio Moimiri.

Ego Moimir, pro eterna gloria dono totam partem alodii mei, volente et consentiente et colaudante fratre meo Draselo, quod incipit ad valle sanctorum Cosme et Damiani, usque ad territorium monacharum sancti Thome. Isti sunt testes, quorum nomina leguntur. Jurana iuppano de Sydraga, et Crucona postiuppo, et Lisizao et Vitodrago et aliis quam plures. (sic).

De terra quam dedit Budizo presbiter.

Budizo presbiter concessit eidem monasterio pro eterna vita terram in Dollani pro qua P. abbas cum suis fratribns dedit ei optimum equum. Testibus his: Chrukenna postiuppo, et Vitale et Ursainna

De alodio Petri presbiteri et monachi.

Presbiter Petrus, effectus ibidem monachus, concessit eidem monasterio totum suum alodium ibidem in Dolani, testibus his utriusque doni, Chruchenna postiuppo, Vitale, Urseinna. Et hoc sub Petri abbatis tempore.

De terra quam dedit Nassemir in Nasseri.

Eidem monasterio dedit idem Nassemir Gussichius vineam in Nalosai-Nasseri, similiter pro requie animarum, immo quicquid terrarum ibidem sitarum sue parti pertinebat, testificantibus presbitero de Assericha, Rauizai, Dragazai et Dessina suo fratre, et Symone cum suo fratre, nec non et vineam idem ibidem concessit in territorio Vlosynasseri et quicquid terrarum illic sitarum sue parti pertinuit, et boc tempore abbatis P.

De curte Cossyza in Crastani.

Chossiza teuzo pro gloria superne paterne concessit eidem monasterio curtem frugibus terre fertilem in Crastani, cum omnibus inibi coniacentibus humili prece, sinceraque deuotione, fratres eius loci ad se conuocans, eosque superne obsecrans sub tempore P. venerabilis abbatis, his legitime testificantibus, silicet Slaiza, Chaleinna, Deiigazai.

De terra, que est in Jagothne.

Abbas Petrus emit terram in Jagothne de Bratichi Besrodie pro XII. romanatis, dans pro ea etiam bonum equum Lubomir iuppano de Sidraga, et quicquid inibi est terrarum, aquarum, petrarum, siluarum et omnium illic pertinentium. Testibus idoneis.

De curte filiorum Dobrozai in Crastani.

Filii Dobrozai vendiderunt eidem monasterio curtem optimam in Crastani pro VII. solidis, testibus Thesinna, suoque fratre Braticha, Sidinna; et hoc sub tempore abbatis P.

De terra Luthstrach fratris Chroatini.

Eidem monasterio vendidit Luthstrah, frater Chroatini suum optimum alodium in Chrastani pro XIIII solidis Testibus Slaiza duornich, Chalenna et suo fratre Prebinnae et Jurainna et Desinna. Et hoc sub tempore abatis P.

Digitized by Google

De alodiis in Garriza.

Eidem monasterio vendiderunt alodia sua in Garriza pro XXXV sol. isti villani: videlicet Thessimir et Dabraza cum omnibus suis pertinenciis, in aquis, in siluis, in pratis, testibus his: Slaiza duornich et Chaleinna et Prebinna suo fratre et Thesinna, suoque fratre ac suis filiis duobus Szidinna et Desinna, et Lubidrago et fere omnibus de eodem vico villanis. Et hoc sub tempore abbatis. P.

De alodiis in Jassene vico.

Eidem monasterio alodia sua vendiderunt hi villani, scilicet Thessinna et Dilgazai, Ubi, (sic) in Asene vico. Quo precio, pro tribus romanatis, quibus adentibus istis Scidina et Jurainna una cum Budinna suo fratre, utrisque filiis Petri, et hoc sub tempore abbatis P.

De agro Andree in Chrastani, in loco qui dicitur Vellchiza.

Eidem monasterio vendidit suum agrum in Vellchiza quis(nam) Andreas, filius Trebauizo, quo precio, pro tribus romanatis. Quorum testimonio, istorum: Tessinna cum suis filiis et Dragazai. Et hoc sub tempore abbatis. P.

De terra Stanimir vendita in Dubrouiza.

Eidem monasterio vendidit Stanimir terram in Dubroviza pro VIIII romanatis. Testibus his: Slauiza duornich, et Chaleinna et Drugaza et filiis Petri Juraina et Budinna, et hoc sub tempore abbatis. P.

De terra Zouinna filii Negomir.

Eidem monasterio vendidit terram suam in Seuischane Zouinna, filius Negomir, tragos quinque pro ea in precio accipiens. Testibus his: Thesinna, suisque filiis et hoc sub tempore abbatis, P.

Polichorion. U arkivu gubernija zadarskoga.

CXCV. 1077.

Njeki Kerniz daruje samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu, svoju crkvu sv. Mihalja i njeko zemljište u Miranu.

De terra in Mirane.

In nomine domini dei eterni et saluatoris nostri Jhesu Christi, anno ab incarnatione eiusdem millesimo LXXV(II) indictione vero XV. apostolante Gregorio VII papa, imperante Michael apud Grecos, regnante Suinimir apud Sclauos, Petro existente abbate in monasterio sancti Johannis. Ego Kerniz precogitans diuina inspirante gratia diem mortis ac deposicionis mee, et comissa atque facinora mea valde pertimiscens, ne districtus iudex me occisum vel dormientem et tantis criminibus obuolutum inueniat, confratrem me in predicto monasterio exhibui, postea vero michi maximo superueniente infortunio, quedam soror mea a quisbudam latronibus est rapta et in seruitute extra nostram prouinciam miserabiliter vendita, de cuius venditione et captiuitate ut (de) propria carne mea contristatus valde, cum non haberem censum, quem pro predicta sorore mea daremus, ad abbatis illius misericordiam pietate cucurri, atque ut nostri miseretur postulaui. Ille vero utpote bonus pastor, sororis mee benignissime iutuitus et misertus est, et eam precio redemit et sic de captiuitate liberauit. Cum igitur diuina clementia ex hac uita me uocare dignata est, predicti venerabilis abbatis non immemor, pro salute anime mee et pro

Digitized by Google

prefate redemptionis precio, ecclesiam sancti Michaelis in Mirani, et terram meam propriam, que est a limite eiusdem ecclesie in occidentali parte usque ad vallem, in predicto sancti Johannis monasterio concessi, et hoc ante presentiam horum testium: Drago et Vachinna postiuppo, Draseuiz, Negouan, Vetrich, Streirado et Drusba filio eius, et Gorbina presbytero, et Judauech presbytero, Desichaua, et Dabranna, et Dragabuth eiusque filius Juena de Cheran.

Polichorion. U arkivu zadarskoga gubernija.

CXCVI. 1078. 9. siečnja. U Rimu.

Grgur VII. papa piše Mihalju kralju zahumskomu, da glede razpre medju crkvom dubrovačkom i spljetskom ništa dosuditi nemože, dok nedodju u Rim pouzdaniji poslanici nego li bijaše njeki Petar.

Sclauorum regi.

Gregorius episcopus seruus seruorum dei. Michaheli Sclauorum regi salutem et apostolicam benedictionem. Cognoscat debita tue deuotionis circa sedem apostolicam reuerentia, Petrum apud vos dictum nostrum legatum, adhuc (in) nostram non aduenisse presentiam, suas tamen misisse litteras, que ita vestris dissonantes existunt, quod nostram causam, seu ragusane ecclesie, penitus finire nequimus. Quapropter Petrum antibarensem episcopum atque rugusinum, siue alios idoneos nuntios ad nos mittere oportet, per quos de lite. que est inter spaletanum archiepiscopum ac raguensem, iustitia possit inquiri, ac canonice diffiniri, tuique regni honor a nobis cognosci. Tunc vero re cognita, tue petitioni iuste satisfacere, secundum quod cupimus, valebimus, ac in dono vexilli et in concessione pallii, quasi karissimum beati Petri filium, dictante rectitudine audiemus. Date Rome, V idus ianuarii Indictione. I.

Iz vatikanskoga rukopisa. Gregorii VII. Bullarum Liber V. Epistola 12. list 141.

CXCVII. 1078. 12. ožujka.

Svenimir kralj hrvatski podieljuje Braćanom slobodu trgovine.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno ab incarnatione domini nostri Jesu Christi millesimo septuagesimo septimo (octauo) die 12. Martii, indictione I. apostolante papa Gregorio septimo et apud Grecos Michaele imperante. Notum sit omnibus tam presentibus quam posteris, quod ego Suinimir seu Demetrius diuina concedente gratia rex Chrobatorum et Dalmatinorum, cum omnibus nobilibus meis, concessi prestanti Pelagio iudici insule Bracie in Dalmatia, quod ipsi nobiles amici cum omnibus insulanis possint libere vendere et emere in omnibus ciuitatibus, locis, et villis regni mei, omnes mercaturas, quas placuerit eis emere et vendere, sine ulla collecta, daia, et impositione, nec quisquam de fidelibus meis audeat eos molestare ullo modo, sub pena mee indignationis, et hoc propter beneuolam tractationem, quam ipsi nobiles de Bracia fecerunt fidelibus meis preclaris Dragote bano et Slauogosto iupano. Et hec facta sunt in presentia venerabilis Gregorii episcopi Chrobatorum, Petri capellani, Dragote bani, Slauogosti iupani, Berislaui comitis, et Drazine iudicis, per manum Georgii notarii, cum appensione mei sigilli.

Digitized by Google

Ego Drago Radini ciuis Sibenici imper. auctoritate notarius Pub. iudex ord. et communis Bracie iuratus cancellarius, ex alia membranula in hanc fideliter extraxi die 4. Julii anno 1379 et meo proprio nomine et signo contacto in fidem et testimonium signaui.

Cicarelli. Osseruazioni sull isola della Brazza. Venezia 1802. p. 104.

CXCVIII. 1078.

Svenimir kralj hrvatski daruje crkvi splietskoj županiju cetinsku.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis, anno scilicet ab incarnacioue domini nostri Jhesu Christi MLXXVIII, indictione prima. Ego Suinimir qui et Demetrius gratia diuinitus collata subministrante et sagacis vigore sciencie vere celitus attribute cooperante rex tocius Chroacie simulque Dalmacie. Perspicaci suspense mentis intuitu precipites rerum mundanarum transitus prospiciens, et non sine admiratione nullas earum stabiles, nec alicuius spei future beatitudinis collectiuas inueniens, eis modo acceptis, que deo et electis eius quasi accomodatiue, quia cencies duplicate, redient commendate. Una cum Gregorio venerabili Chroatorum episcopo, et tepcii Dominico, meorum comitum, aliorumque nobilium comuni fulcitus consilio, salutare et perutile ducens, tam mihi quam meis successoribus, ex uniuersalitate multiplicum mei regni climatum, beatissimo spalatine sedis pontifici ac martiri Domnio, tempore videlicet Laurentii reuerendissimi archiepiscopi, iuppam eam, quam Centenam aiunt, sine ulla contradictione omnium eorum, quicunque post me hoc in regno successerint, affirmatiue corroboro, corroboratiue ab omni parte perenniter habendo, concedo sic: ut quantumque longitudine seu latitudine protenditur, eius sanctifice dominationi plane et omnino subiciatur. Ita dico, et hoc edico, ut quicquid ad ecclesiastice dispensacionis ordinem sano intellectu pertinere videtur, pleniter habeat, christiane fidei doctrinam ubique teneri faciat, ordinatos tam presbyteros, quam alios, ut caste viuant, constringat, ordinandos ordinari et synodis uti faciat, discordes canonicali regula pacificare studeat. Primitiarum ac decimarum omnium, que legaliter decimari possunt et debent, tam a maioribus, quam a minoribus, generaliter iure recipiat, viuorum ac mortuorum ecclesie debitas oblationes perpetualiter possideat. Hoc autem ideo feci, ut deus et dominus noster Jhesus Christus, et gloriosa eius genitrix et virgo, sanctus quoque Petrus et beatissimus Domnius, contra omnium aduersantium molimina, vires ac triumphum terris conferant, et in celis apud summum iudicem peccatorum veniam exorant, dignenturque preparare gloriam. Si quis autem, quod absit, hanc nostram donationem dirrumpere conatus fuerit, ira omnipotentis dei veniat super eum, et maledictiones CCCX et VIII sanctorum patrum incurrant super ipsum, et XII apostolorum, atque in eterna dampnatione perpetim sustineat combustionem, nec non sexaginta libras componat auri, medietas quarum regali inferatur fisco, alia vero prefate ecclesie beatissimi Domnii conferatur. Hoc vero nostrum obseruantes decretum, locum, amena loca, ubi piorum anime requiescunt elisii possideat amenum. Hacta sunt hec ante noticiam horum testium: inprimis quidem Helene, gloriosissime regine, Gregorii venerabilis chroatensis episcopi, Johannis venerabilis abbatis cenobii sancti Bartholomei apostoli, dein Dominici tepzi, Pribinne cetinstici, Jacobi Gilfaci, Adam nonensis iupani, Stersninne breberstici, Desmini Corbaustici, Dominici iadrensis sacerdotis, et Stephani capellani et presbyteri sancti Nicholai. Et ego

Digitized by Google

Theodorus, licet immeritus sacerdos, iussu domini mei regis prenominati Suinimiri, qui et Demetrii, atque domini Gregorii sui episcopi, scriptor huius decreti et testis sum ibidem. —

Prepis ove listine nalazi se u arkivu biskupije splietske, u rukopisu: Donaciones principum itd. br. 13. Na čelu listine stoji bilježka: Exemplum sumptum ex autentico in membrana cum impressione unius sigilli cerei, apparentibus tamen signis aliorum quatuor sigillorum, existente in archiuio archiepiscopali spalatensi. (Nu sada je neima tamo) Iza ove bilježke sliedi opet druga:

Hoc exemplum est sumptum, sive transcriptum ex quodam montaneo antiquissimo, in quo sunt quam plura priuilegia Papalia et Regalia antiquitus scripta, aliqua iura ecclesia et archiepiscopatus Spalatensis, per me Dominicum cancellarium Spalatensem, auctoritate imperiali notarium et nunc iuratum notarium reuerendissimi in Christo patris et domini Andreae dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopi Spalatensis, legum doctoris, ex mandato et auctoritate ipsius do. archiepiscopi. Lectumque et insinuatum fuit de verbo ad verbum in presentia ipsius domini archiepiscopi, per me notarium supradictum et auscultantem diligenter per infrascriptos notarios in presentia testium subscriptorum, cum ipso principali scripto, et eum D. archiepiscopus cognouit cum ipso scripto principali concordare, et ut habeatur huic exemplo in posterum plena fides, suam autoritatem interposuit et decretum. Cuius quidem series montanei seu priuilegii per omnia talis est.

Prepis ovaj posvedočiše i potvrdiše kao istinit: Jacobus filius Ubertini q. Leonardi de Puglia. — Joannes q. Colusii de Cingulo notarius. — Natus q. ser Dominici de Perusio — Dominicus Dragoslaui Malconich ecclesie spalatensis canc. et notarius scripsit presentibus archiepiscopo Andrea, fratre Beneuenuti Episcopo Farensi. Fratre Joanne Episcopo Mucharensi, fratre Nicolao ordinis s. Benedicti abbatis monasterii sancti Stephani de Pinis, et capitulo et canonicis maioris metropolitanae ecclesiae Spalati. Anno MCCCLXXXXVI. die 6. Martii.

Splietski arkiv. Mensa episcopalis.

CXCIX. 1078. 16. travnja.

Svenimir kralj hrvatski daruje nadbiskupiji splietskoj mnoga miesta, i dozvoljuje podložnikom njezinim da oko njih pasu marvu.

In dei nomine amen. Hoc est exemplum cuiusdam priuilegii regalis, muniti appensione cuiusdam sigili magni rotundi cum cordula sirica — — — crocei rubrique coloris, in quo quidem sigillo sculta est quedam regalis ymago, sedens in throno, habens in manu destra quendam lilium baculo suppositum, et in manu sinistra quandam sculturam rotundam et arcum, circha sculte erant littere cruce premissa, sic dicentes: Rex Suinimir Dalmatinorum et Chroatorum. Cuius quidem priuilegii tenor per omnia talis est: In nomine sancte et indiuidue trinitatis, anno scilicet ab incarnatione domini millesimo septuagessimo octauo, die XVI mensis aprilis, indictione (pr)ima. Ego siquidem Suinimir Chroatorum atque Dalmatinorum rex, cupiens ardentissime iura et bona ecclesie gloriosissimorum martirum Dompnii (et) Anestagii recuparare et ampliare pro posse, ob ipsorum martirum reuerentiam, quorum precibus meritis spero ante eterni iudicis examen munere adiuuari, et (ad) instantissimam petitionem venerabilis patris mei spiritualis Laurentii archiepiscopi, et multorum nobilium suorum ciuium de Spalleto meorum dilectorum fidelium, qui una cum eodem eorum presule in grauem quierelam

Digitized by Google

exposuerunt, quod propter copiam diffusam animalium ipsorum ciuium et hominum ac villarum eiusdem archiepiscopi et ecclesie sue, pascuas sufficientes habere nequibant libere in meo regali districtu, eo, quod homines et villani vicini villarum ecclesie memorate, molestabant et perturbabant ciues predictos et homines ac villanos ipsius archiepiscopi, pascuis pro predictis, contra priuilegia donationum ac conffrmationum progenitorum meorum, presertim villarum atque terrarum Serennine, Gotle, Tugare, Osici, Debric Dlanoce, Vollari et Cremene, que posite sunt infra montes Massari, nec non villarum et terrarum sancti Georgii de Putalo, Cosice, Lasany, Ostrogh, Biachy cum to(ta) iurisdictione castri Albona, Radosichy, et Smine, que site sunt circha montes et in montibus, et sub montibus Dubraue, ac etiam villarum et terrarum Stolec in Cettina, Suduschice in Cleuna, ecclesiarum sanctorum — —ysii, sancti Stephani, sancti M — — —ma, sancti Petri de Clobucec, et aliarum villarum et terrarum memorate ecclesie spalatensis. Quas quidem villas atque terras et ecclesias cum omnibus suis pertinenciis — — — — pro animarum suarum donauerunt ecclesie spalatensi, et ego firmaui et confirmo tibi predicto archiepiscopo, tuisque successoribus, et ecclesie prenotate, ac ex noua donatione concedo in perpetuum. Et ideo volo ex donatione perpetua, quod tu et tui successores, hominesque tui, et villani villarum et terrarum tuarum, ac etiam ciues tui spalatenses, habeant potestatem et libertatem pascendi et adaquandi vestra cuncta animalia in districtu meo, in pascuis et locis contiguis ac vicinis villarum et terrarum predictarum ecclesie spalatensis, sine contradictione vel turbatione alicuius persone. Et presertim in Bosiline meo regali territorio, absque decimatione seu collecta aliqua, preter decimas, quas per omnia loca prenotata, ex mea concessione, et meorum antecessorum, colligere debet integre et exigere idem archiepiscopus et sui successores, sine contradictione temporibus perpetuis, ita tamen, quod predicta omnia tu et tui successores et ecclesia spalatensis possideant pacifice et quiete. Si quis vero huic donationi ac confirmationi mee, contrarius existerit, iratum habeat trinum et unum deum, et maledictionem trecentorum decem et octo patrum et aliorum sanctorum incurrat. Et cum Juda proditore dampn·tur eterno supplicio, atque LX libras auri persoluat ac conponat, quorum medietas regali inferatur fisco, altera autem pro thesauro ;prefate ecclesie spalletensis. Acta sunt hec, ante noticiam horum testium: videlicet: Gregorii venerabilis episcopi Chroatensis, Johannis abbatis cenobii sancti Bartholomei, Adami iuppani nonensis, Stresegne breberestici, Dessimiri corbaustici, Dominici iadrensis sacerdotis, et Stephani cape(lani) sancti Nicholai, et aliorum multorum, in quorum omnium testimonium et memoriam perpetuam, presentis priuilegii paginam, mei sigilli caracteris appensione feci muniri.

Listina ova prepisana je na pergameni oko g. 1318—1348 za vrieme Dominika nadbiskupa spljetskoga. Razderana je na više miestih, osobito od spoda fali skoro trećina od pergamene. Čuva se u dvorskom arkivu bečkom, medju pismi arkiva splietskog. Spalato. K. XVI. .

CC. 1078.

Stjepan vojvoda, nećak kralja Kresimira, ostaviši po naputku svećenikah sve časti svietske, otišav u samostan svetoga Stjepana, daruje istomu samostanu dvoja sela.

In nomine Christi. Ego Stephanus, olim dux illustris Croatorum, cum graui morbo oppressus conuocari iussissem venerabiles sacerdotes regni Crobatie, qui grauioribus anime mee morbis medicinam adhiberent, de illorum consilio me transferendum curaui

Digitized by Google

ad monasterium sancti Steph ani protomartiris, ubi ducis titulo et dignitate omni deposita, locum meo sepulchro designaui; et rogas abbatem, ut me assiduis precibus deo commendaret, eidem cenobio, pro subsidio et expiatione anime mee, duo predia ex meo patrimonio concessi, apud pontem Atneslug, quod adiacet prediis nepotis mei, atque usque ad fluuium porrigitur; alterum per territorium Brestempotock protenditur, et eodem fluuio iisdemque prediis terminatur. Hec acta sunt coram Suinimiro rege, ac domino meo, Lepa regina, Radouano regis filio, Petro presbytero cardinali, et romane ecclesie legato, Laurentio archiepiscopo, Gregorio episcopo, Joanne abbate s. Bartholomei, Ursone abbate s. Moysis, Andrea et Nicolao regio sacello prepositis. Ego vero Theodorus, scriba domini regis, has tabulas confeci, et testis adfui. Ego autem presbyter Sabatius notarius iuratus communis, ex ipso autografo hoc exemplu in hoc libro totidem verbis descripsi.

Farlati Illir. Sacr. T. III. p. 153.

CCI. 1078. U Kninu.

Svenimir kralj hrvatski potvrdjuje samostanu kaludjericah sv. Marije u Zadru, kralja Kresimira darovanje zemljišta Tokinje (List. br. CXLV).

Ego Suinimir, rex Chroatie atque Dalmatie, concedo, firmo et corroboro coram Laurentio archiepiscopo, et Johanne abbate sancti Bartolomei, et Andrea nostro capellano, et Dominico tepize, et Crenia iuppano, hanc donationem, quam dedit antecessor noster rex Cresimir, monasterio sancte Marie sito Jadere, de terris in Tochinia, et de conditione sicut in suprascripta continetur cartula. Hoc actum est in Teneno. Anno dominice incarnacionis millesimo septuagesimo octauo.

Iz zapisnika samostana sv. Marije u Zadru.

CCII. Oko g. 1078.

Pribina Gušić daruje Kamenjane, a Dubrova svak Nikiforov, prodaje zemlju Narak samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu,

De terra in Chamennani que fuit Prebinnne Gussichii, filii Priuanego.

Terra autem in Chamennani, que incipit ab orientis puteo ad usque alium puteum occidentis, de latitudine vero ad usque latus boreale, quicquid est ibi arabile, effectus ibidem unus ex fratribus, donauit eidem monasterio Prebinna Gussichius. Et hanc terram concessit ei rex Chressimir pro benedictione post tonsionem capillorum, testibus his: Jurainna iupano, Vuerdata, filio Apridzi, Johanne schytanossa regis Suuinimir, Thaisa, filio Jurra et fere omnibus villanis de his tribus vicis, silicet Treizizi, Vchichi et Chamennani et Michael castellano, et Drago et Gregorio.

De terra in Narach quam vendidit socer Dubroa Nikifori.

Est terra in Narach, quam emit abbas Lupus octo solidis a sochro Nikifori Jadere, et est sex locis diuisa. Testibus his: Slaiza Duornich et Chalainna, Nikiforo grasso Thesinna et filio eius et Deilgaza.

Polichorion. U arkivu zadarske gubernije.

Digitized by Google

CCIII. Oko g. 1078.

Popis medjah zemljišta Petricani, pripadajućega samostanu kaludjericah svete Marije u Zadru.

Hii sunt termini terrarum ecclesie sancte Marie monacharum, que permanent in loco, qui dicitur Petrizani. Primum incipiendo a mari usque ad puteum, qui est iuxta terram sancti Platonis, et ab eodem puteo usque ad bregum, qui est ad superiori parte, quemadmodum dictus bregus discurrit, ab australi parte super aquam. Et a terra Desinne, filii Mrate, usque ad puteum, usque ibi conuicimus. Valis magna sicut iacet usque ad carsum, et a carso quemadmodum bregus iacet usque ad mare supra terram Desinne, filii Mrate, a boreali parte, ut bregus iacet, usque ad puteum, a puteo vero usque ad carsum et a carso usque dum homo potest laborare. Deinde veniens in dextra parte ad solis occasum, incipiens a carso, in quo quedam erat oliua, usque ad terram Miche nepotis, filii Grilize. Postea inde descendens et veniens usque ad terram Petri Farine, ut ferebatur. Hec omnes sunt terre cenobii sancte Marie, quas a quibusdam ratione conuicimus sub tempore Cerne, Cucille filii, prudentissimi viri, nostri aduocati.

Iz zapisnika kaludjericah sv. Marije u Zadru.

CCIV. 1079. 4. listopada. U Rimu.

Grgur VII. papa savjetuje i zapovjeda Veselinu plemenitomu vitezu, koji bijaše podigo bunu proti kralju Svenimiru, neka nevojuje proti njemu, ako neće da ga stigne mač osvete sv. Petra.

Wezolino nobili militi.

Gregorius episcopus, seruus seruorum dei. Wezelino nobili militi salutem et apostolicam benedictionem. Scias nos de prudentia tua multum mirari, ut qui te esse dudum beato Petro et nobis fidelem promiseris, contra eum, quem in Dalmatia regem auatoritas apostolica constituit, tu modo coneris insurgere. Quapropter nobilitatem tuam monemus, et ex parte beati Petri precipimus, ut aduersus iam dictum regem deinceps arma capere non presumas; sciens, quicquid in illum ausus fueris, procul dubio te in apostolicam sedem facturum. Si vero aduersus ipsum aliquid te forte dicis habere, a nobis iudicium debes expetere, et expectare iustitiam potius, quam contra eum ad iniuriam sedis apostolice manus tuas armare. Quod si te temeritatis tue non penituerit, sed contra mandatum nostrum contumaciter ire temptaueris; scias indubitanter, quia gladium beati (Petri) in audaciam tuam euaginabimus, et eodem pertinaciam tuam, et omnium, qui tibi in ea re fauerint, nisi resipiscas, mulctabimus. Si vero obediens, sicut christianum decet, prudenter extiteris, gratiam beati Petri et apostolice sedis benedictionem, sicut obtemperans filius, consequeris. Data Rome IIII. nonas Octobris, indictione tertia.

Iz vatikanskoga rukopisa: Gregorii VII. Bullarum. Lib. VII. Epistola 4. str. 174.

CCV. Oko g. 1080.

Brana udova, sa svojimi sinovi, daje njeke zemlje kod Sekirice i pod Stlbucom samostanu sv. Petra kod Solina.

Memoratorium facio ego Brana una cum filiis meis, videlicet Dragus priur tragurinus, nec non Vlcina, de terris, que sunt a Sekyriza subtus Stilbica. Volumus et

Digitized by Google

confirmamus, ut sit in monasterio sancti Petri principis apostolorum, pro remedio anime nostre, meique viri, nec non filiorum meorum. Quod si, quod absit, aliquis preter quod precipimus, egerit, iratum habeat trinum et unum deum, et nostram maledictionem consequatur. Hec oblata sunt coram Duimo priore et Georgius Discha, et omnes monachos sancti Benedicti.

Iz regestah samostana sv. Petra gumajskoga, u arkivu kaptola splietskog str. 15.

CCVI. Oko g. 1080.

Ivan Slovinac kaludjer daruje samostanu sv. Ivana u Belgradu njeki posjed u Gorici.

Joannes Sclauus, et idem monachus, concessit eidem monasterio (sancti Joannis in Belgrado) totum suum alodium, quod est in Agorizo, volente ac collaudante suo fratre Nosdra, in horum presentia testium: Regis videlicet Suinimiri, suorumque nobilium iuppanorum Stressinne Berberistich et Jacobi tepzonis, et Jure nonensis iuppani, Madii abbatis sancti Grisogoni, cum quibusdam suis monachis.

Polichorion u arkivu zadarskoga gubernija i Lucius Memorie di. Tran. p. 495.

CCVII. Oko g. 1080.

Popis različitih darovah učinjenih samostanu sv. Ivana ev. u Belgradu, za vrieme Maja opata istoga samostana.

De terra in loco Narach.

Est et alia ibidem quam emit M. abbas, Lupi a(bbatis) successor, octo solidis de Chalainna et Junassa, quinque locis dispertita. Testibus his.

De alia terra in eodem loco.

Est et alia ibidem quam emit ille idem abbas. M. a Desinna pro X romanatis a filio Bolemiri et a nepote Radaniza, cum petris, aquis, siluis et omnibus suis appendiciis. Testibus his: Seimolli duornich et Chalenna et Petro de vico Treizizi et Deilgaza et Zudinna. Hec autem sunt nomina auorum illius, qui hoc territorium vendidit: Cyprianus auus eius, auia Helena, pater eius Clonimir. Ipse autem venditor nominatus est Ubladicha de Chelmennani, cuius venditionis sunt hii testes idonei: Lampredius, Michail, Petrus longus, Nychiforus, Prestancius.

De terra Pissachani in eodem loco.

Est et ibidem alia quam emit ille idem abbas M. XXXV. solidis de Pissachani, et quicquid pertinebat illi terre in aquis, petris, siluis. Testibus his: Stresinna Berberistich et quinque suis militibus, et Streisata, Suinimiri regis auunculo.

De terra ad muros quam vendidit Pribinego.

Eidem monasterio vendidit suam terram, que est ad muros, Pribinego et sui parentes pro VII solidis. Testibus his, Chruchenna postiuppo, et Vitale suo genero, et Charabiza, et hoc sub tempore abbatis M.

De territorio Thasa in Elzani.

Eidem monasterio vendidit totum suum territorium in Elzani, Thasa, filius Jurra pro XV romanatis, et hoc sub tempore abbatis M. testibus his: Radoslao, Musan, Lisizai, et Stephano fratre Radoslai, et Milodrago, et Jurainna, Jacono, et Vuerdata, Aprizonis filio.

Digitized by Google

De territorio quod vendidit Zouinna et sui fratres.

Eidem monasterio in eodem territorio vendidit suam terram Zouinna et fratres eius Juuaza et alii duo pro XV romanatis, testibus his: Radoslao et suo fratre Stephano, et Vechedrach filio Chroatini, et Bosithecha de Coquichino vico, et fere omnibus villanis de Gaunichi vico, et Andrea commerzario, et Dabrize Napisdimecho, et hoc sub tempore abbatis M.

De vinea in territorio na Sumoch.

Andreas Gussichius, Prebinego filius, vendidit eidem monasterio pro duobus bonis equis bonam vineam in territorio Sumochui nasseri, cum idoneis testibus: videlicet, presbytero Nasseri, Dabrazai, Charabizi, Desinna et fratre suo Symone, suoque fratre.

De curte Thasa in Crastani.

Thasa Gussychius, Gurgi filius, pro vite superne gloria, concessit eidem monasterio curtem in Crastani, quam habuit ab Jodrochina, testibus his: Prebinna, filio Beroe, Jurainna et Budinna fratre eius, filiis Petri, sub tempore abbatis M.

De curte Petri in Lessani.

Petrus, Semiuiti filius, curtem in Lessani cum tota illius pertinentia pro eterna gloria concessit eidem monasterio, pro qua et optimum equum a parte fratrum habuit, testibus his: Jurainna, Jacono, et Musan, Lisizai, Milodrago, sub M. abbatis tempore.

De terra in Sydraga, quam emit abbas M. de Jacobo, filio Priuanego.

Est et terra in Sydraga, pro cuius parte media donauit abbas M. optimum equum, et unum solidum romanatum Jacobo, filio Priuanego, alteram vero partem dedit Thechenna filius Vuerdenna pro sua et animabus parentum. His testibus idoneis: Petro, filio Madii, et Prestancio et Michael et Prebinna et suo fratre Tholimir.

De territorio in insula sancti Johannis euangeliste.

In valle Pagnana Candulus presbyter dedit terram eidem monasterio, effectus ibidem monachus.

De terra in eadem valle Pagnana.

Abbas P. emit terram in eodem loco supra ecclesiam sancti Alexandri, a quodam absaritano, pro IIII. solidis romanatis.

De terra quam donauit Vuerdata filius Aprizonis.

Vuerdata, Aprizonis filius, donauit terram in Nabryskie eidem monasterio pro sua et parentum animabus, tamen tam pro ea, quam et caritatis indicio accepit a fratribus unum equum valentem VIII romanatos, testibus Lisizai, Radoslao, Jurainna, Jacono, et hoc sub tempore abbatis M.

De terra in Nabrese.

Madius abbas cum suis fratribus in Nabrese comparauit terram pro XV solid. romanorum de Suinidrago Trebenignanin, testibus: Chruchenna postiuppo, et fere omnibus villanis qui sunt in Jaggognani, et aliis qui sunt in Lesani, et Vitale genero postiuppi, et Pecchai.

De terra Madii filii Armati.

Est et alia ibidem pro qua M. abbas mutuauit alias terras cum Madio, filio Armati in Pustimano, eas dico terras, que fuerunt regine, et illam, que fuit nurus Dragazai.

De terra Dese archipresbyteri in valle Sustina.

Archipresbyter Desa, filius presbyteri Johannis, vendidit eidem monasterio terram in valle Sustina, et aliam terre peciam ab occidente iuxta puteum.

Digitized by Google

CCVIII. Oko g. 1070—1080.

Popis zemaljah samostana kaludjericah sv. Benedikta u Splietu.

Hoc est territorium monasterii sancti Benedicti. Imprimis namque est terra a Funtaneila, in capite vie, in parte manu dextere, qui tendit ad sanctum Stephanum. Est et alia terra supra — via, que similiter tendit ad sanctum Stephanum, cui adiacet ex parte pellagi valle sancti Stephani, quam prephatam terram dedit Dominicus Galate. Est terra in Murnano supra mare, et suptus vico iuxta ecclesiam sancti Domnii. Est et alia regia terra ibidem — — — — — — — no s— — — — —s ante nominate — — — iuxta ecclesiam sancti Domnii. Est terra supra via iuxta ecclesiam sancti Petri. Est terra a castel — — — — — — — — —a, supra mare. Est terra in Murnano supra calle suptus monte, et ibidem est terra iuxta ipsa terra supra via suptus. Est terra Balechia iuxta terra Pachiare. Et alia terra ibidem a Balechia et ambe suptus calle antiqua. Est vero terra in loco qui Spinunti nominatur supra mare, suptus ecclesia s. Marie, et inter ipsa est via, que incipit a prephata ecclesia, et tendit usque ad mare. Est et alia terra in Spinunti suptus ecclesia sancte Marie, suptus via antiqua, ex parte manu sinistre. Est tercia pecia terre ibidem suptus via antiqua, ex parte manu sinistre, veniente a mare et redeunte ad ciuitatem. Est quarta pecia terre in Spinunti prope ecclesiam sancti Nicolai. Est quinta pecia terre in Spinunti iuxta ea. Et est denique terra in loco qui Cri— —ce vocitatur. Est autem terra in Laureto in qua seminantur septem modia. Et ibidem est una peciola terre. Est namque tercia pecia terre in Laureto. Est et quarta pecia terre in Laureto. Est autem quinta pecia terre in Laureto. Et est sexta pecia terre in Laureto, qui tendit usque ad viam sancti Cassiani. Est septima pecia terre in Laureto iuxta via que tendit ad puteum sancti Cassiani, ex parte manu sinistre, quam ante nominatam terram nuper tempore eam dedit Petrizo filius Theodori Tiberi, pro anima sua. Est terra iuxta ecclesiam sancti Cassiani. Et ibidem est terra prope ipsa terra. Est terra supra via, que tendit a Salona ex parte manu sinistre. Est terra suptus secunda grippa de Lagaronum, que est ex parte occidentis, et ipsa terra ex tribus partibus est circumdata cum viis. Est autem terra ad Lagaronum magna, supra via, que tendit ad puteum ex parte orientis, et alia via adiacet sibi ex parte aquilonis. Et ibidem est terra ex alia parte vie sinistre iuxta prephata terra. Est terra ad caput de Cumano in qua seminatur videlicet II modia seminis, supra magna via que tendit ad Salonam. Et ibidem ad caput de Cumano est terra iuxta terram ecclesie sancti Petri de Danacie presbiteri, ex parte occidentis, de via que tendit ad Pilatam. Et ibidem est terra ex alia parte vie orientis. Est terra in capite Panuli supra magna via, que tendit ad Salona ex parte pelagi. Est valle in loco qui Pilato vocitatur ex parte occidentis, suptus via, que tendit ad aquam. Est magna terra ad sanctum Thomam ex parte boree supra mare. Est terra — — —a ecclesia sancti Thome ex parte orientis iuxta terra sancte trinitatis. Et ibidem ad sanctum Thomam est magna terra, que adiacet ex pelagi. Et ibidem iuxta ipsa terra est magna terra, que adiacet ex parte orientis et ex parte pelagi. Est terra ad Lagaronum supra via, que tendit ad sanctum Paulum ex parte orientis, inter duas grippas. Est terra in Muchia de Mirculano, maxima ex parte orientis, de via, que tendit ad Muchia. Est terra supra paludo suptus via que tendit ad Mirculano ex parte occidentis suptus grippa. Est terra in loco qui Cruce vocitatur supra via que tendit ad Mirculano. Et alia ibidem est terra suptus

Digitized by Google

ipsa terra ex alia parte vie iuxta terra sancti Laurencii. Est terra in Conscaco in Dolcio cui ex parte meridiana adiacet terra sancti Domnii, que protenduntur versus orientem, usque ad conductum magnum aque, et supra est terra eiusdem ecclesie.

Listina pisana na pergameni, na više miestih oštećena, čuva se u zemaljskom arkivu u Zagrebu, medju najstarijimi pismi Doc. X. S vana; Inuentarium territorii monasterii s. Benedicti.

CCIX. 1074—1080.

Petar Cerni sin Gumaja, sa svojom suprugom Anom, kćerju Mojslave, daruje samostanu sv. Petra kod Solina mnoga sela i zemljišta, zajedno se popisuju i darovi od inijeh darovnikah.

In Christi nomine et eiusdem incarnacionis; anno millesimo octogesimo, indictione vero VIII (III). Temporibus quoque domini Laurentii venerabilis Spalatine sedis archiepiscopi. Regis Chroatorum Suinimiri, nec non Valizze prioris. Petrus ego Zerni, qui et Gumay filius, una cum domina Ana mea coniuge, filia scilicet Mayfaue.[1] Diuina docente clementia, ac plurimorum dei seruorum fulti consilio, salubre causa nostrorum defunctorum immo delictorum, redemptionis inniuimus consilium. Quatinus de nostro proprio conquestu, more fidelium, omnipotenti deo pro posse nostro aliquam portionem offerre possemus. Quodque deo iuuante expleri diffinimus. Igitur in loco qui dicitur Selle, circa ecclesiam sancti Stephani, que ditioni domini nostri videlicet beatissimi Domnii subiacet, cepimus ad honorem principis apostolorum omnium Petri ecclesiam construere, quamque deo permittente studio artificum compleuimus. Deinde iam peracta, conuocato presule iam memorato, ceterisque ministris ordinis diuini, v. idus mensis octobris, eandem consecrari rogauimus. Ad cuius solempnitatem quam plurimi Spalatinorum, Chroatorumque virorum, gratia remissionis seu absolutionis venerunt. Denique auctoritate duce diuina, prephatus archiepiscopus, cum ceteris sibi astantibus ministris, pro dotis eiusdem ecclesie nos exigere cepit. Nos vero pro viribus, et nostro posse, quecumque tamen necessaria eiusdem dei seruis dictantibus erant, optulimus ibi. In primis[2] quidem competentia officii missarum, librum missalem I. calicem argenteum, cum sua patena, et omni apparatu misse, librum passionum sanctorum I. antiphorium nocturnale I. psalterium I. Terras autem dedimus omnes que in circuitu eius habentur ecclesie, a confinio territorii prelibate ecclesie sancti Domnii, usque ad locum qui dicitur Saline, quicquid infra, est mons siue vallis, a maris ripa usque ad vineam Tilstocosse. Omnia enim ista nostro proprio acquisiuimus pretio, ideo in domo dei dedimus. Nam in primis terram in qua sita videtur ecclesia, comparauimus a Pribistrio pro duobus solidis, et uno modio frumenti, alio autem de sale, quod dedimus pro fine sibi, et hoc factum est coram Stephano filio iupani Pribinne, et presbitero Prodanno, et presbitero Dragsano, atque Girgi de Tugari. † Ibidem iuxta eandem terram, emimus terras a Zulo pro IIII. modiis frumenti, et I. argenteum pro fine, coram Johanne Mesagalina, et Stephano Curano, Boledrugo de Tugari. † Insuper emimus Semianum a suis inimicis pro XL. romanatis, ipse autem non habens unde se redimeret, dedit mihi territorium, quod sui patris erat, ut ego diuiderem cum filio suo omne per medietatem, et in parte mea dedit totum territorium super ecclesia, et sibi retenuit territorium in Malcin, et quod remaneret diuiderem; et sic a me liber abscessit.

Et hec conuentio ac diffinitio facta fuit ante ecclesiam in Nade, coram his no-

[1] Moyslaue. [2] Do ovdje ima Farlati T. III. p. 154.

Digitized by Google

bilibus: scilicet presbitero Lasca, et alio presbitero Lasca, presbitero Prodano, presbitero Picna et Girgi de Tugari, et Draganego, et Habraham, et fratre suo Andrea, et omnibus eiusdem loci villanis, ac coram testibus aliis, quos a Spalato mecum duxi, Johanne filio Gastano, Petro filio Salati, et Bilza filio Girdeo. † Post hec vero Miroslauus cum filiis Michahelis a Cedeno quidem et Chualo, aduersus nostram diffinitionem hanc maligno spiritu concitatus surrexit, et non modicam partem de prephato territorio a me subtrahere cepit. A territorio Pribistrii usque sursum ad petram. Unde nos conuocatis iterum multis Spalatinorum nobilibus, inter quos etiam Jacobum Marianorum ducem cum suis militibus ibidem interesse rogauimus. Ante quorum presentia cum prefato decertauimus Miroslauo, ubi et conuentionem hisdem monentibus nobilibus cum eis denuo fecimus. Quapropter afirmauit nobis prephatas terras, quas subtraere volebat, et insuper nobis augmentauit monticellum, quod prope petra situm est, et valle similiter incipiente de Saline usque Satilie et de Satilie usque ad mare. Et dedimus sibi pro conuentione octoginta modia ordei et unum solidum pro fine. Et ipse Miroslauo anteposuit se dicens: quicumque amodo voluerit te de hoc requirere, ego me omnibus pro te opponam. Actum est ante notitiam horum testium. Ducis videlicet iam dicti, et sui risari Sauide, ac certis militibus eius, et Dragisani filii Semiani, Girgi de Tugari, Habraham et fratre eius Jadreio, Dabrouito setnico, et Semidrago, et fratre eius Vilcizo, et alter frater Basili, et Draganego duornico, et fratre illius Boledrugo, Formini spalatini qui et Busica, presbiteri Petri Piseniza, Formini Platimisse, diaconi Duymi Boce, Grubitizane, Prodani et diaconi Dabri et aliorum multorum. † Nam post multorum annorum curricula decidi in infirmitatem, ut nulla spes euadendi esset, ideo votum voui in ipsa infirmitate, ut si ego conualescerem de infirmitate, in prefata ecclesia Petri apostoli ibi me totonderem, et habitum beatissimi Benedicti reciperem. Igitur dispensante diuina clemencia, surrexi de lectulo, et consilio et adiutorio Laurentii archiepiscopi, ceterorumque clericorum, in supra nominata ecciesia domnum Gregorium nostrum nepotem abbatem ordinauimus, et hoc quod voui, auxilio dei adimpleui. Set cum cepimus edificare domos, que necessaria erant fratribus, aminiculo dei consumauimus. Quapropter consilio memorati abbatis, aliorumque fratrum, voluimus in nominato monticellum, quod comparaui a Miroslauo et a filiis Michahelis, vicum construere nostris famulis. Ceperunt Vilkiki, nec non Prodanus duornico, cum omnibus Tugaranis, causa inuidie zeloque diaboli inflammati, resistere, dicentes: Non licet tibi construere vicum in monticellum, quia nostrum est. et ego illis: vallem et montem incipiente ex Saline usque Satilice, omnia mea sunt, quia emi a Miroslauo coram idoneis testimoniis. Attigit eo tempore venire in nostris partibus Slauizo rex, et Petrus banus, nec non Sarubba, causa discordie, que erat inter Slauizo et Lubomiro, unde vocauerunt nos ante hos nominatos viros omnes Tugarani, residentibus in ecclesia beati Petri, que sita est in Olmisi; scilicet coram Slauizo, nec non Petro et Sarubba. Ceperunt altercare nobiscum, et ita nobis indicauerunt, ut ego vocarem tres meliores ex prefatis testimoniis, videlicet presbiterum Petrum Piseniza, et Forminum Platimisse, nec non diaconum Duymum Boce, Igitur habii Spalatum, mecumque adduxi eos, et ad nominatas petras ascenderunt, et ita ut suprascriptum est, quia monticellum et vallem, et incipiente a Saline usque ad vineam Tilstocosse, totum nostrum esse testificauerunt. Coram Dabro diacono filio Dilli, presbitero Dominico Macica, presbitero Runtino, Duymo filio Lezamoza, Oliuerio, Rugata, Vlcina, Damanego, Dabro Petriti, Kerna de Tugari, Dragana Tilstocosse.

†. Et alias terras ultra torrentem comparauimus a Juanizo pro I. sol. et pario de sola pro fine, coram Nycola et fratre suo Girgi. † Et comparauimus terram aliam a

Digitized by Google

Dobrouito, et filio suo Dedomiro, que est supra terras sancti Stephani, sub rupe que vulgo dicitur Lav, pro VI. galetas vini et media pro fine, coram presbitero Urso, et diacono Dabro, Johanne Mesagalina, et Petro Carboni † Adhuc comparauimus promunctorium, qui dicitur Pissi rit, a filiis Stephanizi, Petracia et Sdedrugo, pro III. solidis, et duobus pariis de solis pro fine, coram Mesagalina, et Petro Carbone. † Ibidem prope vinea Nicolay comparauimus vineam a Girgi fratre Nicole pro II. sol. et I. modium frumenti pro fine, coram Gregorio Cimpli, et Johanne Cotini. † Ibidem comparauimus vineam a presbitero sancto Maximo pro I solido, et I. argenteum pro fine, coram Micha Masitulo, et Andrea de Tugari. †. Comparaui terram de Zulo infra nostras terras pro I. soli, et II. stara de sale pro fine, presbiter Madius Barbazani testis. † Emimus terram de Juannizo iuxta terra supranominati Zuli pro IIII modia de grano, et medio pro fine, Ante presenciam horum testimoniorum: Paulo Acina, Fusco Pece filio Miriza. † Adhuc quoque comparauimus de Zulo terra prope meas terras pro III stara de grano, et alias de ipse Zulo emi terra subtus terras sancti Maximi, pro VII galetas vini, et I. prandium pro fine, presbiter Girgi, Pradano frater de Marco testes. † Et comparaui de Zuli supra terras sancti Domnii, secus meas terras pro IIII caseis, et IIII panibus pro fine, filio Calendulo, Zanni testes. † Emimus terram que pertinet ad Cozzinzani, iuxta territorium nostrum de Bozza, et de fratre eius, et de totis parentibus eius, pro I. pinguissima porca, et CCC. cepas pro fine. Ante hos testes: Boledrug, Pradano filio Semidrago, Boiano filio Setnico, Boza, et fratre eius Vilcanus. † Ego Petrus comparaui terram in die sancti Benedicti de Drugana, et de fratre eius Bolano, terra que fuit de sancto Maximo infra territorium sancti Petri. Nam prefatus Drugana et Bolana mutauerunt suam terram a sancto Maximo, que habuerunt sursum, et mihi ista deorsum vendiderunt pro IIII soli et I modio de sale pro fine, presbiter Johannes raguseus testis, Anastasius presbiter testis, et alius Johannes testis. Johanne filio Paulezze. Ista sunt testimonia Raguseorum: Sabatius subdiaconus filius Cepuci, Velconiza filio Dabraza testes, Andreas presbiter, et Dretillo celararius testes. † Et aliam terram comparaui de Bolano filio Dabrouito supra terras sancti Maximi, pro II soli, et I. modio de grano pro fine, Duornico Dragonego, et Johannes Calendulo filio testes. † Et emi tres pezze de terra supranominata de fratre eius Dragano, pro I modio frumenti, et II. stara de sale pro fine, Draganego duornico testis. Ibidem comparaui terram ubi dicitur Grebeni, de filiis Semidragi, Pradano et Drugana, pro XX vellera ouium, et II. pro fine, Ursane filio Junzze testis, et omnes terras que habuerunt supra Grebeni, totam comparaui a prenominatis fratribus pro I soli, et II. vellera, et tres cubiti de lenzo pro fine, Ursana Junzze testis, Draganego testis † Et emi a Vilkizo auunculo Pradani terras, incipientes a terra Dragane usque ad terras Zurili, et usque ad terras Vitaze, que sursum sunt pro v. modis frumenti, et medio I caseum pro fine, coram Draganego duornico, et Calendulo. Ibidem emi terram de Vitaza, supra ipsas terras pro III modio frumenti, et medio, et I caseum pro fine, magister filio Calendulo, et Boledrago, et Zuli testes. † Et emi terram de Zurillo, et de filio eius Dabriki, pro I sol et II galetas vini pro fine, coram Girdana Tilstacossa, et Draganego duornico † Et alia terra comparaui ab ipso Zurillo in loco ubi dicitur Arca, supra terras sancti Stephani, pro VII galetas vini et meza pro fine, filio Kalendulo, et Bolledrago, nec non Jadrei, qui fuit a Cataro, testes. † Comparaui vineas de Draganego Vites, et terra pro XI. sol. et I. modio sale pro fine, coram Girgi, Habraham, et setnico Dabrauito. † Et de ipso Draganego comparaui aliam terram a Bresteni pro I sol. et I. ouis pro fine, coram Semiano et Girgi. † Comparaui terra, a Jnuela longa iuxta meas terras de Juanizo pro

Digitized by Google

medio sol. et I. capra pro fine, coram filio Dragisani, et Draganego, et filio Calendulo. † Et emi terra a Grubizo aurifico, incipiente, de Stilbiza, usque deorsum ad terras prioris Tragurii, coram nostro abbate, et presbitero Paulino, et filio Calendulo, et Zurillo pro III. capras, et I. modio frumenti pro fine. † Et emi terram de consobrino suo Zura aurifico, ibidem iuxta eum, pro I. modio ordei, et I. caseum pro fine, coram Draganego et Zuli. † Et emi vinea de Dabressa sursum iuxta Boledrugo pro IIII. sol. et I. modio salis pro fine, coram Girgi. Comparaui de fratre suo Martino vineam, que est a Surbo pro I. sol. et I. modio salis pro fine, coram Girgi. † Et emi terram a Prasizo què fuit avio meo Michazza, quam vendidit uxor eius, et ego redemi eam ab illorum nepotibus, qui eam comparauerant, videlicet: a Vraseana Metazza et de consobrino eius Velcai et Michazza filio Jadrei, pro X. sol. et II. argentei, atque II. galetas vini pro fine, coram Osrizzo podzuppo, et Togedrago cluzaro, et Vilcana brauaro, Petrana Scurpunne, Balla, Duymo, Dragauito. † Adhuc quoque comparaui terram supra Salona, ubi dicitur a Suatizzo, de nepote de Vale pro v. sol. et medio pro fine, coram Sinize et Rarara. † Deinde comparaui locum in Salona a Gribiza nepote de Daza pro II. sol et I. modio de sale pro fine. Ante presentiam Jacobi Morstici, et sue uxoris, et in ipso loco statui molendinum, et in ipsa domo prefata emi locum de filio Eruizo Nesnu, et de nepote eius pro II. sol. et mezo, et I. galetas pro fine, coram eodem Jacobo Morstico, Velioco cum filio suo, Gregorio podzuppo, Vuca Cotino. Deinde post multos annos insurrexerunt contra me nepus suus, et filius Vilcane brauari Johannes, volentes per iniustitiam tollere prefatum molendinum. Unde preiudicauit eos Vilcana brauare ita, dicente: filii, sine (iure vultis) requirere prefatum molendinum, quia praue illum requiris. Nam ego scio quod pretium tulit exinde, et pretium dedit Cicle pro seruitute sua, coram presentia Dobromiri filii Saraceni, et filio Tripuni Zurra, puer Dedo. † Deinde comparaui similiter in ipsam domum locum de Vilcana filio Martino Locarda pro II. sol. et I. modio de sale pro fine, Formino Platamissa, et Benedicto Orbazai, atque Vicha testes † Et emi in alio loco quarta pars de memorato loco de Semina, et de fratre eius pro II. modio de grano et medio, et meza galeta vini, et III. pani pro fine, coram Vlcina Trubillo, et Petro de Muto, et Zanni de Maraldo. † Et emi quarta pars in ipsum locum de Drasizo filiastro de Crasano, pro I. sol. et meza galeta vini pro fine. Coram Formino Platumissa, et Benedicto Orbazai. † Denique comporaui medietatem de ipsum suprascriptum locum a presbitero veterano qui cantat missam in sancti Joannis aram, pro II. sol et I galeta vini pro fine, coram Prodano nepus de Mattana, presbiter Marco, diaconus Dabro, Duymo de Tulo testes. † Adhuc vero comparaui seruum nomine Cyprianum, cum filiis et filiabus, et vineis que sunt super callem, sub ecclesia sancti Maximi pro fine. A Nycola pro XV. sol. coram Petro Cegaita, Johanne de Porta, Dabro Laudula, Fusco Pucipaui. In eadem ecclesia dedimus seruum nomine Nycolaum, cum uxore sua Dabrina, cum filiis et filiabus, ac vineis suis, que (sunt) iuxta vineas Cypriani, quia comparauimus illum aliis a fratre suo Girgi. Nam prenominatus Nicola sit in ipsa ecclesia coram Lucaro et multis, et dedimus illum per manum suo fratri Girgi prenominato, coram Stephano iupano, Formino Platimissa. † Comparaui nomine Negozai, a Duymo filio Stresinna, pro VI. sol. pro fine, coram Fusco Tiberi, et Drago muti. Similiter comparaui seruum nomine Dragaza a presbitero de Orechoa pro v. sol coram Basilio Stasucco, et Lempredio Cybriulo, cui et c. pecora et II. vacce atque par bouum dedimus ad opus eiusdem ecclesie, et sit ibidem. † Emimus puerum adhuc paruum qui nuncupatur Slobba, a suo genitore, quem studio literarum erudiri fecimus, quemque libertauimus, et usque

Digitized by Google

ad presbiterii honore sublimari fecimus, ad eiusdem ecclesie opus, ibi illum perpetuo manere volumus. Et dedimus Petrum Dracculum, quem comparaui a Catarinis pro III. sol. Comparaui Zorzi Dracculum a Bartholeo setnico, pro VII. sol. coram archiepiscopo, et Johanne capellano, pro fine. Comparaui seruum Andriulum nomine, qui dedi patri suo XL. sol. ad laborem, et non habenti unde reddere, tuli prenominatum filium pro sol. Comparaui pro I. sol. et I. staro de grano pro fine, in tali pacto, ut si daret seruum similem sui, liber abscederet, sin autem non, perpetuum fieret ecclesie seruus, coram omnes fratres, et coram sorore sua, hoc firmatum est. Deniqus comparaui seruum nomine Pribilum ex Olmisanis pro IIII. sol. de Preda, et Gradinna. Comparaui seruum nomine Bolezzo filio Vlasizo de Preda et ex Desa, pro VII. sol. coram omnes monachos. Ad hec comparaui seruum nomine Dragadet de Gurgi filio Boriuoy, pro uno mernico, qui fuit per manupriso de Ludino, et ipse mediator ex seruo. Denique comparaui seruum nomine Dedona, cum filio de mulier Casari, et de filiis suis, pro III. solidis pro fine, ante ecclesiam, et coram omnes monachi, et omnes Tugarini. Adhuc quoque comparaui seruum nomine Maracus de Radaslauo de Narente pro I. caballum pro fine. Comparaui seruum nomine Vilcota quod dedit mihi Tollanus per seruum quem mihi furauit Miroslauo pater Tollani pro manupriso, coram Bartholy setniquo. Comparaui seruum Radouano nomine, ex Campisanis, pro X. sol. et Dedullum per manum ad Ursanum de Sirnounyze. Denique comparaui seruum filius Mirane, et dedit michi per se puerulum nomine Bratessa, coram Brano iupano, et filio eius et prenominatus filius Mirane pro manupriso. Et emi seruum nomine Nycola, et soror eius nomine Marina, ex monachis sancti Bartholomei, pro IIII. sol. pro fine. Comparaui seruum nomine Desinna de Micha Tigala pro VII. sol. pro fine, pro manupriso pater suus Vilconiza, coram Sarubba iupano, et Gregorio Scapule, et Nyciforo filio Telina. Denique comparaui seruum uomine Lubizo de Gruba filio Purci, pro I. ancilla, et I. seruiolum, rogante me patre suo, ut illum redimerem. Coram Marslico Rusino, et Grubizo suo consobrino, pater vero suus per manupriso, et mater. Ante presentiam horum testimoniorum: Duymo de Srenine, et Vilkiki, et nepos suus Pradano, et omnes monachi. Comparaui seruum nomine Raccana, qui fuit Usemiro, de Subbenzani pro III. sol. pro fine. Comparaui Lutizo seruum, nam ipse Lutizo michi debebat III. sol. non habenti unde redderet, dedit se michi seruum, coram duo filii Ededrago et Stiglizo. Comparaui seruum nomine Perinna, pro II. sol. pro fine. Dedit hic Zacharia filium suum Chuduli nomine, ut esset seruus sancti Petri pro III. sol. pro fine Et Raccana similiter dedit filium suum Belatiza, in prefata ecclesia in sempiternum. Denique Dabressa dedit filium Strosit, in memorata ecclesia ut esset seruus in sempiternum. Comparaui seruum nomine Velcoz de Nebistan, pro II. sol. pro fine. Utecha, et duo filii, sint similiter in ecclesia sancti Petri. Porcarus similiter se dedit in nominata ecclesia, atque illum curauit Decara abbas cum magno dispendio, quam habebat in capite. Comparaui medium molium de Brataza fratre Zezani, quem dedit Criuali[1] rex pro XXV. cubiti de Lenzo, et I. galeta de vino pro fine, coram Madio longo, et Formino Salato, et alium medium fuit de sancto Petro, dedit illum mihi presbyter, et omnes serui sancti Petri, ut illum laborarem, ut fieret medietas michi, et alia medietas illis. Coram duo filii Cacaunti, et duo filii Riuelli. Omnia ista, que hic prelibata sunt, volumus in sempiternum ecclesiam habere. Nostris autem filiis ad regendum hec omnia committimus, sed tali modo, ut que ibi suntoblata, regant, custodiant, conseruent, et ab omni perturbationis incursu defendant. Cotidianum

[1] Triuali.

Digitized by Google

ut habeant oficium, elaborent non ad opus suum, set ad ecclesie, et ibi seruientibus, illud custodiant, quod si, quod absit, aliquis eorum aliter preter quod precipimus egerit, ut ad suum opus illud retinuerit, iratum habeat trinum, et unum deum, et maledictionem CCCX. et VIII. sanctorum patrum consequatur, et in perpetuo nostram possideat maledictionem †. (Tu sliedi druga bilježka koja ovamo nespada).

Comparaui curtem in Brazza de Tessen Pupazuro, a Gomilie omnes agros, et vineas, coram omnibus insulanis. †.

Comparaui vineas in Toednico de Cipriano, et aliam comparaui vineam ab ipso Cipriano, ad viam que ducit ad vicum, pro IIII. sol. pro fine, coram Usemiro. †. Et emi terram ubi dicitur a Praszo, que fuit avio meo Michazzo, quam vendidit mulier eius, et ego redemi eam ex illorum nepotibus, qui eam comparauerunt, videlicet a Vrascana, Martazza, et de consobrino eius Vilcai, et a Michazza filio Jadrei, pro X. sol. et II. argentei, ac. II. galetas vini pro fine, coram Astrizo podsuppo et Togedrago Cluzaro, et Vilcana brauaro, Damiano filio Matana, Petrana filio Scurpune, Balla, Duymo Dragauiti.

Post hec vero Suinimir rex dederat Stresi avunculi sui totas terras, que erant in Masaro, et incipiente a Salona usque Biaki, ut ipse tolleret tributum ab eis. Denique volebat michi per vim tollere memoratam terram, ita dicendo, quod essent regales. Nam ego statim iui ad Suinimirum in Subenico, et duxi mecum venditores terre et — — — recti quod ipsa terra non esset regalis, nisi illorum qui eam vendiderunt, tam de ista terra, quam de illa, quam comparaui in Vranna a Cillaua Niwa. Unde mihi confirmauit prefatus rex nominatas terras, ut nullus deinceps inde querimonias faceret, et etiam maledictionem dedit omnibus, qui eam quesierint. Ante Laurentium archiepiscopum, Abbatem sancti Bartholomei, Duymum priorem, abbatem sancti Stephani, Dabrum Platichlebi, et Jacobum Marsticum, Dauarado duornicum, Ulcina Sagorsticum, presbiterum Petrum cardinalem, Johannem capellanum, Duymo podsuppum. †. Adhec emi terras a filiis Viseni, Desizo, et Bogdano, et aliis fratribus, in loco ubi dicitur Podspilize, cognomento Mirizo, terra et silua, et petras, totum quod est in Mirizo, pro VI. sol. pro fine, et medium besuetie. Coram his testibus: presbitero Dabro filio Telina, diacono Micha Jurre filio, diacono Cernata filius Pradanni Pecce, diacono Dabro filius Petrici, Ulcina filius Climini, Grubo filio Bipirelle, Paulo Acina, Drase Hanzulo nepus Zune, Stano filii Petrici. Et ego Diti filius diaconus Dabro, sicut audiui a prefatis testibus sic scripsi. †

Denique emi de Germano presbytero pronepote Tamali, tertiam partem ecclesie sancti Martini, que est sita in monte grasso, et totas terras que pertinent de Tamali, pro III. sol. et medium pro fine, coram his testibus: Nyciforo nepote Cini, Gauzulo filio Scanacani, et Cegayta, Trunzanni filio Rugate, nec non Paulo Acina, Dominicus abbas sancti Stephani, Johannes filius Putipani. et Sennica, atque Cicla. †.

Emi vineas de Vilcumiro fratre Prede, subtus ecclesia sancti Maximi, que fuit a Rabizo, pro XII. galetas vini, et I. porca pro fine, coram Germano Tamali, et Paulino monacho, et ceterorum monachorum. †.

Post hec vero emi ex Girdana medietatem de vinea, que est, ubi dicitur in Bresti, totam sibi pertinet, pro I. soli, et medium pro fine modium de grano. Coram Zirnugo, et Clonimiro fratre Grubti, et Vitan fratre duornico, et abbas cum suis monachis, et ego Dabrus diaconus sicut audiui ex memoratis testibus sic scripsi. †

Denique emi de muliere Beneda, et ex filiis suis vinea que est subtus sancta Maria, que vocatur Nache, prope mare, pro I. modie de grano, et I. staro pro fine, Girdana, et omnes monachi testes. †.

Digitized by Google

Comparaui filiam, Scarane cum filio suo Nadeia pro I. sol. et II. stara de grano pro fine, Pradano duornico, et fratre eius testes. †.

Post hec emi mulier Neuadi cum filia sua, pro I. sol. et I. libra de lino pro fine. ante Pradano duornico, et fratre eius, et Boledrugo de naconale, et Kerna de Tugar cum fratre suo Belata, et Girdana. Ego Dabro diaconus scriptor sum et testis. †.

Ad hec comparaui mater Striani de Purnecha filio prioris pro III. soli. et filiam comparaui de Longobardis, pro X. sol. in tali tenore, ut sint omnes fratres et sorores in seruitute. Duymus prior, et filius eius testes. †.

Emi d.. Bratizo filio Chudina, vineam, et agrum a Bresti secus me, pro IIII. galetas de vino, et media pro fine, Cirnotta, et presbitero Cechizo, et diaconus Stephanus t.

Iz regestah samostana sv. Petra gumajskoga, rukopis XII vieka, u arkivu kaptola splietskoga. str. 1. te iz novijeg rukopisa: Instrumenta mensae archiepiscopatus Spalatensis, u bivšoj mojoj sbirci broj 287. str. 43.

CCX. Oko g. 1080.

Njeki Petrić naznačuje razne po sebi kupljene zemlje koje kao kaludjer darova samostanu sv. Petra gumajskoga.

Breuem recordationem ego Petrizo facio de conuentione quam feci cum Ludino filio Miroslauo, quando illum retinui Spalato apud me. Nam dimisi sibi duos seruos, et trecentos porcos, tali quidem tenore, ut si deinceps michi faceret aliquod damnum, isti parentes eius, scilicet: Vilcano de Goynego, et Braniza, et Vekemiro, et Jeroslauo, et Slauizo frater eius, et duo nepotes filii Casari, et omnes parentes iurauerunt, etiam ipse Ludinus, ut michi componerent damnum prenominati parentes, insuper et nepta dedi ei baptizare.

Post hec habii ad monasterium, set ipse non quieuit facere mihi damnum, venit et deuastauit totam villam meam, cepit quatuor seruos, et duas ancillas, et patrem ancillarum flagellauit usque ad mortem, et cepit duos optimos equos, et unum mulum, et tres boues, et due vacce, et quinque tele de sagis, habentes unaquaque viginti cubiti, et quatuor tela, et nouem camise, et una racana, due cucure, et quatuor spate, et quinque para — — — et duodecim marre, et sex vomeres, et quinque delatoria, et sex saga, octo putatoria, et duodecim sichli, et sex porcos. Post hec habii ad prenominatos parentes eius, videlicet, et per manuprisos, ita dicendo: reddite michi damnum que fecit vester consanguineus, at ipsi responderunt: verum est sicut tu dicis, iam nos te rogamus, ut accipias totam hereditatem illorum, que pertinet illis ex suo patre. Set ego nolebam, nisi michi vinxeritis terra a Bellay, que terra incipiente a muris usque ad meas terras, quas emi a Tomizay, et de fratre suo Sbinna. Denique dederunt michi totam hereditatem ipsorum et ipsa terra a Belay, ante presentia horum testimoniorum: presbyterorum Joannis Kerne, Mica de Suliza, Michune monacho, Sauida, Vratinna, Demalla. Nam ipsi prenominati testes presbiter Johannes, et filio Suliza, et Sauida, et filio malla Vratinna, ambulauerunt per totas terras, quas michi dederunt parentes illorum. Postea iuimus a Raccinico, et dederunt totum quod est in Raccinico, et in Jessemeno totas vineas, et ubicumque que pertinet illis. Post hec dicebat Susalo de Bilsoy, quia non est verum, non dedit a Racinico, set prescripti testes testificauerunt in Clisa coram iudice Volenno, et Vlcina filio brauari, nec non et Vlcina de Stresazza, Tessenno de Sittimiro, Tomidrugo

Digitized by Google

filio Naiesda, Dimitrio filio Stocolle, quondam Racinico, et omnia que illis pertinent dedimus in sempiternum.

Denique emi terra de Tomizay, et de fratre suo Sbina, in loco ubi dicitur a Belay, ex uno torrente usque ad alium, pro trecentos vellera de lana, et quinquaginta dedi eis pro fine. Et eodem die comparaui de Vilemiro, et de fratre suo Preda curtem in Sirnouniza, et vinea in Peruno, pro uno equo. Ante presentiam horum testium: presbiter Vilcana, Teodorus Pudisini, Sauida, et filio Malla, et filio Souinna, et filio eius Rusello, Vecemiro, et fiiio eius Cernugnuo, et omnes parentes eius. Et comedi cum prefatis testibus unam porcam, et unum modium de farina, et duodecim galetas vini, in loco ubi dicitur a Cobilache, de duobus emtionibus isti prenominati sunt testes, et de Tomizay, et de Preda.

Iz regestah samostana sv. Petra gumajskoga, rukopis XII. vieka u arkivu kaptola Splietskoga, str. 1., te iz novijeg rukopisa: Instrumenta mense archiepiscopatus Spalatensis u bivšoj mojoj sbirci broj 287. str. 43.

CCXI. 1083.

Svenimir kralj hrvatski daruje Gizilbertu opatu spljetskog samostana sv. Stjepana, zemlju Raduna.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno incarnacionis dominice MLXXXIII. indictione sexta. Ego Suinimirus, dei gratia rex Chroatorum atque Dalmatarum. Cum singulari dei beneficio quies, et tranquillitas ubique vigeat in regno meo, ecclesie presidente Gregorio papa, nihil antiquius habui, quam ut erga meos fideles subditos, seu potius erga dei cultores, benefacere inciperem; optimum factu esse existimens, neminem a nostra beneficentia excludi. Quapropter ex omnibus deo deuotis ac fidelibus seruis, unum precipue seligimus Gisilbertum, abbatem spalatensem sancti Stephani, in quem nostra beneficia conferremus; cui proin grati animi causa donauimus territorium in eo loco, quem vulgo vocant Radunam, cuius possessionem penes ipsum perpetuam esse volumus, cum iure eiusdem retinendi, fruendique, et cuicunque libuerit donandi. Si quis vero eorum, qui post nos deinceps regnauerit, hanc nostram donationem rescindere audeat, incidat in indignationem potentis dei, execrationemque sanctorum patrum, et cum Juda proditore eternam apud inferos damnationem subeat. His actis et constitutis, testes interfuerunt primum: regina Lepa, et Radouanus filius regis, Andreas presbiter et regio sacello prepositus, Dabro abbas, dominus Ugo curator sacelli archiepiscpalis, Mosica postelnicus, Simon presbiter, Dragolubus sacellarius, Visa ubrussarus. Ego vero Theodorus sacerdos, idemque regius scriba, hec eiusdem regis iussu scripsi.

Iz zbirke listinah samostana sv. Stjepana. Farlati Illyr. sacr. T. III. p. 154.

CCXII. 1083.

Svenimir kralj hrvatski duruje Lovri nadbiskupu splietskomu zemlju Konustinu u Smini,

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno quidem dominice incarnacionis millesimo octogesimo tercio, indictione VI. Ego Suinimir, gratia dei Chroatorum atque Dalmatinorum rex. Cum me dei omnipotentis pietas sua miseratione in regali locaret

Digitized by Google

solio, cum etiam regni diademate sceptroque, a vicario eiusdem clauigeri Petri, Gregorio videlicet papa beatissimo, legaliter adhornarer, equanimiter cepi circa meos fideles, imo dei oratores donationis gratia esse sollicitus, dignum ducens, quo nullus fieret exterus e nostra donatione. Igitur inter plurimos nostra regalis dignitas, fideles et oratores, hunc sibi eligere decreuit Laurentium scilicet, spalatinum venerabilem archiepiscopum, vice patris, cuique placuit, corde gratissimo, territorium in loco, qui Smina nuncupatur, illud quidem, quod Conustina nominatur donare, tali vero modo, ut ipse illud possideat, habeat, donet cuicumque voluerit. Si quis autem, quod absit, nostrorum successorum, instinctu diaboli, hanc nostram donationem disrumpere temptauerit, iratum habeat trinum et unum deum, et habeat maledicciones CCCX et VIII. sanctorum patrum, et cum Juda traditore domini in inferno perpetualiter trudi mereatur. Hacta sunt autem hec ante presentiam huiusmodi testium: inprimis regine Lepe, Radouani, regis filii, presbiteri Andree et capellani regis, Dabri abbatis, Ugonis capellani archiepiscopi, Mouia (Mosica?) postelnici, Simonis presbiteri, Dragolubi capellani, Visse ubrusari. Ego Theodorus sacerdos et cancellarius eiusdem regis, iussione regali scripsi.

Donationes Principum, noviji rukopis u arkivu biskupije splietske.

CCXIII. 1085.

Petar Crni Gumajev, sa svojom ženom Anom, daruje samostanu sv. Petra po njima sagradjenom, svoj posjed u Bilaju.

In Christi nomine et eiusdem incarnationis millesimo octauogesimo (V) indictione vero octaua, temporibus quoque domini Laurentiii venerabilis archiepiscopi Spalatine sedis, regis Croatorum Suinimiri, nec non Volize prioris. Ego Petrus Cerni, qui et Gumay filius, una cum uxore mea domina Ana, dedimus omnes terras, que sunt in Bilay, incipiendo a muro qui est supra mare, et ad alium murum, ubi fuit pons ad torrentem, qui vocatur Gargenus, et usque ad aquam, que vocatur Cripotin, et inde ad alium torrentem, et inde versus mare ad murum pristinum, et ego Ysac habas sancti Stephani hoc scripsi.

Iz regestah samostana sv. Petra gumajskoga, rukopis XII. vieka, u arkivu kaptola splietskoga str. 28.

CCXIV. 1085.

Lovro nadbiskup splietski daruje crkvu sv. Mihalja opatu i redovnikom samostana sv. Stjepana.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno incarnationis dominice MLXXXV. indictione septima (octaua). Ego Laurentius dei gracia episcopus spalatensis, una cum Valiza priore, clero et uniuerso populo, Dabrum abbatem cenobii sancti Stephani protomartiris extra urbem, cum ipse et eius monachi expositi essent incursionibus hostilibus, omniope et consilio iuuandum esse censuimus. Itaque de communi consensu constitutum est, ut eidem traderetur locus quidam proximus templo s. Michaelis, unde via est ad menia ciuitatis oramque maritimam; insuper ecclesiam ipsam eidem daturos nos esse polliciti sumus, et quando ipsi libuerit, et iis conditionibus, quas in suam rem esse

Digitized by Google

udicauerit. Itaque idem abbas cum suis monachis, eius loci possessione inita, cepit edificare, et absoluto edificio, palatium extruxit. Tandem haud multis post annis, dominus Dabralis rector eiusdem templi, idemque olim archiepiscopus, se hac prefectura abdicare omnino constituit, et templi regimen ac procurationem nobis renunciauit, negans se velle imposterum huic templo regendo preesse. Nos hanc abdicationem libenter admisimus et templum S. Michaelis cum omni eius supellectili, libris, ornamentisque detulimus monachis eiusdem cenobii, accersiri iussis, ut tradite sibi ecclesie curam susciperent. Qui cum venissent, ego cum archidiacono et ceteris omnibus, qui aderant, eos ad hunc modum alloqui cepi: En hec illa est dies, fratres filiique, que diuino fauente auxilio, nobis facultatem attulit promisso nostro ac recepto satisfaciendi. Vos itaque, licet nunc abbate. vestro orbati, templi procurationem suscipite, et donum iam diu vobis promissum recipite. Tum negotium datum est Joanni edituo, ut hanc donationem litteris consignaret; qui cum sepius rogatus abnueret, et excusatione voletudinis uteretur, ego Theodorus presbiter indignus hec omnia scripsi rogatu archiepiscopi, qui his actis et constitutis ab initio ad finem usque interfui; ut huiusmodi donatio, quam eorum, qui supra nominati sunt, auctoritas sanciuit, videlicet archiepiscopi, cleri, prioris, nobilitatis et plebis uniuerse, firma sit ac perpetua, et edes sancti Michaelis, ab ecclesia sancti Stephani, cui nunc rite coniuncta est, nullius cauillatione seu malitia segregari possit. Si quis autem nostrorum successorum cuiusuis cause pretextu, eam ab ecclesia sancti Stephani, quod deus auertat, seu potius ab ipso Michaele principe angelorum disiungere conetur, eiusdem archangeli indignationem subeat, et perpetuum dolorem sustineat.

Hec acta et confirmata sunt coram testibus infrascriptis, videlicet: Petro archidiacono, Gregorio episcopo, Petro primicerio, Martino presbitero, Dominico Mazzuola presbitero, Joanne edituo, Maione Barbaiane, presbitero, et Ceculo presbitero. — Ego vero Theodorus presbiter pro Joanne edituo, cui id mandatum fuerat, hec scripsi et testis adfui.

Farlati Illyricum sacrum. T. III. p. 155. Iz pismohrane samostana sv. Stjepana.

CCXV. 1086.

Petar Crni Gumajev sa svojom ženom Anom, daruju samostanu sv. Petra svoj posjed u Polju

In Christi nomine amen. Anno incarnationis eiusdem milesimo octauogesimo (VI). indictione nona. Temporibus quoqne domini Laurentii venerabilis archiepiscopi sedis spalatine, domini Suinimiri regis Croatorum, nec non Volize prioris. Ego Petrus Cerni qui et Gumay filius, una cum coniuge mea domina Ana, dedimus monasterio sancti Petri omnes nostras terras, quas in loco vocato Campo, incipiendo a muro in inferiori versus mare recta linea, et sicut currit litus usque ad Potoch, et usque ad ripam superiorem, et recte sicut currit ripa versus torrentem, usque ad pedem montis po — — — longe et versus mare, sicut currit ripa, et inde ad murum pristinum, et hii fuerunt testes: Bogdan, Rac, Dragonego, Ric, Juray setnico cum aliis.

Et ego Dobrona hoc breve scripsi iussu Pribimiri viearii regis.

Iz regestah samostana sv. Petra ruk. XII. v. u arkivu kaptola spljetskoga.

Digitized by Google

CCXVI. 1086. U Splietu.

Miraca opatica kaludjericah sv. Benedikta u Spljetu, popisaje njeke zemlje kupljene za svoj samostan.

In dei nomine et saluatoris nostri Jhesu Christi, anno sacre eiusdem incarnationis M. octogesimo VI. per indictione VIIII — — — — — — domno Laurencio spalatane sedis venerabili archiepiscopo, comitatu — Duimo prioris, ego Mirazza quamquam indigna — — — — abbatissa, una cum meis sororibus, quicquid a no(bis) repertum fuerat, presenti facto memorie mandamus. Comparauimus igitur de Duimo Casline terram, que a parte aquilonis iuxta monasterium sita est, cum cripta et omnibus sibi pertinenciis, et — — — — intus et foris per C. solidos perpetue tenendi, possidendi — — — — — prope m — — — — alia monasterii sit. Hoc actum est ante hos testes: Dusigrani abbate sancti Petri, Lorran — — iudice filius Sal. — —uli. Draze Neslane, Platinissa, Micha filius Mari — — nisse, Petrana Carni — — — — aduocatus — — — — — Item ab eodem Duimo Caslina postea — — — — prope territorio per VIIII solidos comparauimus ante predictos testes.

Ova listina pisana je na velikoj pergameni, sa još dvie listine, i to: 1. nadbiskupa Lovre od g. 1069 kojom utemeljuje somostan kaludjericah sv. Benedikta, 2 Marije opatice od g. 1119. kojom kupuje njeko zemljište Ture. Pismo pripada XII. vieku. Nalazi se u pismohrani samostana sv. Marije u Zadru, medju pismi spljetskog samostana sv. Rajnera.

CCXVII. 1087. 8. listopada. U Kninu.

Svenimir kralj hrvatski potvrdjuje samostanu kaludjericah sv. Marije u Zadru one slobode, koje mu podieli Kresimir kralj.

Ego Suinimir, rex Chroatie Dalmatieque, tibi abbatisse Ciche, regali iure, tuoque monasterio sancte Marie, eandem, quam precessor meus, Crèsimir rex, subscribo libertatem, firma perpetuitate, Laurentii archiepiscopi laudatione. Petrus chroatensis episcopus laud. Johannes abbas sancti Bartholomei, laud. Firminus, nonensis episcopus, laud., et alii episcopi et comites laudantes confirmauerunt.

Confirmatio ista data est abbatisse Ciche in Teneno, in festiuitate s. Dimitrii. Anno domini millesimo octuagesimo VII.

Iz zapisnika kaludjericah sv. Marije u Zadaru.

CCVXIII. Oko g. 1088.

Gruba opatica sv. Benedikta u Splietu i njeki Ferrarius, daruju samostanu sv. Benedikta njeke zemlje.

Ego Gruba abbatissa sancti Benedicti, cum cunctis meis sororibus, edificauimus domum in paratina prope sancti Cipriani, (quam) Pradana mater Gaudii Falsamine secum in monasterio aduxit, quam predictam paratinam diuisimus de pa— — — sancti Cipriani et sancti Nicolai et de propria nostra terra (permi)simus ex omni parte sex palmos pro sacellis, ante hos testes — — — — abbas sancti Petri — — — — Prarana aponachus eiusdem monasterii, filius Mene, Sabacius filius Lampredii, Ercalfus? — — omoncator — — — Jurra Falculi aduocator sancti Cipriani.

Digitized by Google

Ego (dominus) Ferrarius paratinam offero meam inter ecclesiam sancti Benedicti iuxta portam eiusdem monasterii pro remedio anime mee, meorumque. Ferarius do paratineam meam in monasterio sancti Benedicti iuxta portam meorumque defunctorum. Si quis autem (infr)ingere incurrat. — — —

Prepis na hrbtu listine od g. 1069, kojom Lovro nadbiskup utemeljuje splietske koludrice. U arkivu kolud. u Zadru.

CCXIX. 1088.

Lovro nadbiskup splietski, u prisutnosti kralja hrvatskoga Stjepana II., rieśava njeku parbu medju Vekom Madijevom i Čikom opaticom samostana sv. Marije.

Ego Laurentius (s)palatensis archiepiscopus iussi describi iudicium sinodaliter difinitum a memetipso, et a subscriptis coepiscopis, scilicet A(ndrea) iaderensi, atque A(nastasio) croatensi, quam J(oanne) traugurensi ac V(itale) arbensi, coram Stephano rege Chroatie et Jacobo maristico, Firminoque priore, multisque alliis nobilibus presentibus in ecclesia sancti Domnii, inter Vecam, Madii prioris filiam, ac Ciccam abbatissam suam neptim, Vekenege genitam. Episcopus Stephanus suus nepos, et Madius, eiusdem gener, Nicifori frater, aduersus Ciccam sic interpellabat ex parte Veze, dicens: se pro ea subiise debitum XXXX. solidorum, insuper ob id sua pignora dedisse; quibus e contra Gregorius predicti Madii filius, pro prefata abbatissa sic respondebat: se ab ea nil accepisse, filios enumerando sororum una cum ea pro parte domus, quam non habuerat, pignora posuisse, et in eodem fratres, sororum filios, sibi illos XL. (sol.) dedisse ab illa vero penitus nichil, sed sicut ab aliis accepisse absque placito, absque termino pro, parte domus XL. solidi, et hoc abbatissa confirmabat, testibus: domno Madio, iaderensi archidiacono, et Dominico Ticine, a quibus in medium deductis, dicta abbatisse sunt confirmata. Quibus sic iudicauimus, ut ea pignora, que abbatisse vi ablata sunt, reddantur et XL. sol. partitores se ipsos numerantes, siue de suis propriis, seu de communi facientes eos, cui subiacent, reddant, hec vero suam, prout sibi data est, teneat partem.

Prepis na pergameni u arkivu zadarskih kaludjericah sv. Marije.

CCXX. Oko g. 1089. 8. rujna. Kod grada Šibenika.

Stjepan II Kralj hrvatski potvrdjuje samostanu Kaludjericah sv. Benedikta u Spljetu Svenimirovo darovanje Lužana (Lazana) kod Pustice.

† In Christi nomine. Stephanus ego nutu dei Chroatorum et Dalmatinorum rex, huius paginis seriem vel dictaminis causam cunctis nostri regni conprouincialibus ad futuram (diuini numini)s graciam notare [1], his studui scriptis. Cum igitur omnipotentis dei pietas me sua clemencia p(atrum), auum, proauumque solio (in) regio, omnibus Chroacie et Dalmacie nobilibus collaudantibus, exaltauerit honore, undique [2] u(niuersa) nobilitas seu exigui populi manus, ac ceteri ecclesiarum cenobiorumque (rectores, vel retroactis pro) causis (vel) confirmacio — — — — — que vel gracia comunis nostri regni utili tatis, ad nostram ut moris [3] est — — — imperantibus, confluere ceperunt. Itaque

[1] Lucius: gratie nostrae. [2] kod Lucija izpuščeno. [3] Luc. maioris.

Digitized by Google

mater et pro(curatrix) sanctimonialium spalatini cenobii, sancti videlicet Benedicti martiris, inter hos nostri presencia [1], una cum quibusdam suis sororibus, quoddam scriptum a nuper rege defuncto Suinimiro concessum sibi, hoc ad opus sui cenobii de quodam territorio regali, qui in loco, qui dicitur Lasani, habetur, secum deferens, in die natiuitatis sancte dei genitricis et virginis Marie se medium statuit. Et hoc ideireo e — at ut quemadmodum a memorato rege illud donacionis scriptum habebatur ratum atque firmatum, pari modo, immo meliori, a nostra regali dignitate cum nostri impressione sigilli roborari, nec non perpetim [2], deberet firmari. Quo cognito, tum illarum precibus flexi, tum nostrorum nobilium consilio sufulti, quod postulauerant adimpleri illis precepimus. [3] Igitur memoratum territorium iam dicto in loco inconcussum, perpetualiter atque inuiolatum, ad opus prescripti monasterii, cum terris [4] que Pustiza nominatur [5] firmamus. Ita quidem, ut [6] nostrorum successorum (nullus) vel cuiuslibet persona magna vel parua nullomodo his nostris firmacionibus et sigilli impressioni [7] contra ire debeat. Quod si, quod absit, aliud aliquis agere temptanerit et prenominatam domum dei his terris disuestire voluerit, trinum et unum deum [8] habeat iratum et CCCtorum X. et VIII. sanctorum patrum consequatur maledicciones, et cum Juda traditore in inferno mancipetur.

Actum est hoc apud castrum Sibinico, in die prefate solempnitatis, ante noticiam horum testimoniorum: In primis Laureucii archiepiscopi. Johannis tragurini episcopi. Petri spalatini archidiaconi. Presbiteri Petri spalatini Jacobi morstici. (Lu)bomiri (te)pzi. Stresigna breberstici. [9] Uiseni [10] zetinstici. Dragoslaui sagorstici [11], Vratina [12], polstici. Osrina dridistici, Desimiri — — — — — — — nonensis. Ser — — — — tici — — Tole(no) (t)epiciza, ac ceterorum (nostrorum) nobilium. Ad hec (quoque) causa diuini amoris a parte nostri sibi concessimus perpetue Salone molendium similiter et starea que est propria nostra — — — — — — — — testibus confirmantibus. Quibus eis omnibus legatum iupanum Centene, Visenum [13] uidelicet (dedimus).

Izvorna listina na pergameni pisana, oštećena i razderana je na njekih miestih tako, da se pojedine rieči pročitati nemogu. Njeke pod zaporom popunjene su iz Lucia Lib. II cap XI. Izvornik nalazi se u zemaljskom arkivu u Zagrebu, medju najstarijimi pismi. Doc. IX. O istoj listini kaza jur Lucio: Membrana in calce corrosa est ita, ut an sigillum apprehensum fuerit, cognosci nequit.

CCXXI. 1089.

Stjepan kralj hrvatski daruje samostanu svetog Stjepana M. njeku zemlju Raduna zvanu.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno incarnationis dominice MLXXXIX Indictione XII et epacta XXV Ego Stephanus dei gratia rex Croatorum et Dalmatarum, hoc regium nostrum priuilegium litteris mandandum curaui. Scriptum est: imperia et regna huius mundi haud aliter, atque fumus in auras euanescere, tempore procedente, paullatim consumi, et quidquid dei causa erogatur, id auctius fieri, ac melius, iuxta illud apostoli effatum: Seminatur in coruptione, surget in incorruptione; seminatur in ignobilitate, surget in gloria; seminatur corpus animale, surget corpus spirituale; itemque illum psalmiste versiculum: Qui seminat in lacrymis, in gaudio metet. Que quidem unusquisque apud se diligenter reputet, et pro viribus exequatur, oportet. Quamobrem ego rex supradictus,

---

[1] L. presenciae. [2] L. perpetino. [3] L. precipimus. [4] L. cui et terras [5] L. Pustize nominantur. [6] L. izpustio. [7] L. impressione [8] L. dominum. [9] L. Strezigne Berberistici. [10] L. Jagorstici [11] L. Vracina. [12] L. Cenaene Jusenum.

Digitized by Google

his admonitionibus impulsus, et preclaris exemplis seruorum dei excitatus, ac presertim precibus Theodori nostri abbatis sancti Stephani protomartyris, cius postulato assentiendum censui; itaque illi concedimus regium nostrum territorium, in ea regione positum, que vulgo dicitur Raduna, totum atque integrum, in unius dei gratiam, gloriamque, ut anime nostre et parentum nostrorum, extremo illo formidandi iudicii die, propitius esse velit; iusque eidem tradimus illius territorii in perpetuum habendi, possidendi, et permutandi. Illud vero silentio minime pretereundum est, quamuis a nobis sine aliquo pudore commemorari nequeat, ut posteris innotescat, quod cum necessitas quedam nos subegerit ad illos (monachos) auxilii et consilii causa, confugere, et aliquid subsidii, seu doni ab iisdem petere, illi admodum comiter, et benigne, amplius centum aureos suppeditarunt, ea conditione, ut ipsi quoque pro eo, ut digna compensatio postularet, aliquid iisdem tribueremus, id quod nobis prestare nondum licuit. Hec omnia nota sunt Laurentio venerabili archiepiscopo, et Gregorio olim episcopo Croatie et Gregorio nostro scribe. Si quis instinctu diabolico percitus huic nostre donationi aduersari audeat, vel aliquam corruptelam inferre, subeat indignationem dei trini et unius, itemque execrationem sanctorum patrum, et preterea onus restituendi centum illos solidos monasterio s. Stephani protomartyris, quod prope abest ab urbe spalatensi in promontorio situm."

Farlati Illyr. Sacr. T. III. p. 158. Farlati prevede ovu listinu iz talijanskoga prevoda.

U talijanskom prevodu glasi ovako:

Nell nome della santa et indiuidua Trinità. L' anno della incarnazione del signore 1089. nell indictione XII. et epacta XXV. [1]

Io Stefano per la Dio gratia re de Croati et Dalmatini, ho fatto scrivere questa nota di nostra regal donatione, che essendo scritto, che con il tempo si consuma (no) gl' imperii et regni di questo mondo, nella guisa a ponto che svanisce il fumo per l' aria, e che quello, che si concede per l' amor di Dio, si transmuta in meglio. Dicendo l' apostolo: si semina in corruttione nasce in corruttione, si semina nell ignobiltá, nasce nella gloria, si semina corpo animale, nasce corpo spirituale, et dicendo il salmista, chi semina nelle lacrime, raccoglie in allegrezza. Le qual cose sono da pensar grandamente, et con ogni spirito mandarle ad essecutione da cadauno, sęcondo le sue forze. Però io re prenominato, mosso da questi essempi, et invitato dalli essempi dei buoni servi di Dio, anzi del nostro abbate di S. Stefano protomartire, chiamato Theodoro, ho voluto sadisfare alla sua dómanda, li concedemo dunque il territorio nostro regale, posto in luoco detto Raduna, tutto qual si sia, per l' amor di Dio, et per la liberatione dell' anima nostra, anzi di nostri padre e madre, nell giorno del tremendo giudizio, da esser da esso perpetuamente havuto, posseduto et permutato. E quello che non è da tralasciarsi, die scrivere, benche con qualche rossore, acciò da i posteri esser letto, e che constretto da qualche necessità, et recorso, da loro per conseglio in nostro seruitio, domandandoli qualche dono, il che loro molto cortesemente adempierono in cento e piu soldi d'oro, per esser degnamente ricompensati, ilche finhora non ho potuto adempire. Sapendo queste cose, Lorenzo venerabile arcivescovo et Gregorio già vescovo di Croazia, et Gregorio nostro cancellier. Se alcuno ardirà per l' instinto diabolico contravenire o corrompere questa nostra donatione, incorra nella disgratia di Dio trino et uno, et nella maleditione dei santi padri, et sia tenuto alla restituzione dei

[1] Ova epakta pripada g. 1088, dočim se s godinom 1089 slaže epakta VI.

Digitized by Google

cento soldi predetti al monasterio di s. Stefano protomartire, che è posto vicino alla città di Spalato nel promontorio. Fatte furono le cose predette alla presenza di questi testimoni: Primo al prenominato arciuescovo. Gregorio vescovo, Agralisto da Bari (?) Dobroslao figliolo di Gerbina, Desimiro ubrisarico, Dragoslao Bridstic (bribirstico) Dominico postelnico, Budrago capellano. Budimiro figliolo di Deridrug.

Et io Gregorio cancelliere del prefato Re signor mio, ho scritto queste cose de suo ordine et fú testimonio. Et io Giovanni figliolo di Dragarado, per ordine di detto re signor mio, introduttore di questo territorio fu testimonio.

Extractum ex Codice manuscripto Bibliothecae Marcianae Venetiis, sub titulo. Scritture del monastero di s. Stefano di Spalato. Classe V. Cod. 51. Italica. pag. 21. a terzo.

CCXXII. oko 1090.

Popis dragocienostih samostanske crkve kaludjericah sv. Marije u Zadru.

Capsa sancti Cirin, capsa sancti Grigoro. Crucem magnam et aliam argenteam. Crucem lignam copertam argento. Quatuor cruces paruulos, et unum cristaldum. Duos angelos de argento. Coperta de argento. Fistula aurea. Turibulum argenteum. Duos zeroferarios magnos et alios paruulos. Duos calices argenteos. Tria altaria viatica. Unam pixidem cum reliquiis. XIIII camsi, V suprapelicia, tres campanas, unam dalmaticam, duos strites, X umeralia, X stolas, VIII manipulos, VI zingulos, VIIII pannos de sita coperta de al — — sex pannos sutos cum seta, V sauani cumsutos cum seta, VI sine seta, — — pannos sutos cum seta, que ponuntur infra cortina, VI cortinas et unum pannum, que vocatur velosa, et VIII. pannos ad cooperiendum. Tres pannos de seta et unum sine seta ad suspendendum infra columbas. X pannos ad pedes crucis, XIII pannos, que ponuntur super cortinas, VI. pepelos, qui dicuntur fazali, quatuor casulas coti, dianas et unum pannum de sepulcro, V corporalia, unum tapete grecum, duos ranes (sic) et duos pannos ad coperiendum mortuos.

U arkivu kaludjericah sv. Marije u Zadru.

CCXXIII. God 1091.

Drago, priur Zadarski dosudjuje u dobit Veki kaludjerici samostana sv. Marije u Zadru, njeka imanja.

Anno incarnationis Jhesu Christi nostri domini millesimo XCI Kyri Alexio Constantinopoleos imperante, tempore quo Uladislaus Pannoniorum rex, Chroatie inuadens regnum, dominum Almum, suum nepotem in illo statuit regem, iaderensi vero cathedre domno Andrea venerabiliter presulante, meque Drago, domni Prestantii episcopi nepote, iam tercio priorante, Accidit ut in primo anno mee tercie recuperationis coram nobis ac prefato episcopo, alliisque quam pluribus, oriretur querimonia domne Veke filie Ciche, que viri sui, videlicet Dobroslavi thorum custodiens viginti annis, deo deuota, monastico utebatur habitu, quam Petrus socer suus, filius domni Dabri, verbis suorum deceptus propinquorum, suo exhereditauerat verbo, filiumque suum, quem cum quadam sclauuncula natum habebat, moriens tocius sue hereditatis fecerat heredem, hanc autem monachali irretitam vinculo, que illum alimentis, vestimentisque fouerat continue, quod veris probatur assertionibus, expertem suorum fieri iusserat, dicens filio mortuo, huic viuenti nurui, quasi mortue, nil deberi dari. Quem etiam iam dictus Dobroslauus, filius eius, paterna motus pietate, consensu coniugis sue Veke, quam futuram nouerat monacham,

Digitized by Google

eadem notificante, moriendo sue illum proprietatis fecerat participem, par boum sibi tribuens cum suis culturis, aureosque nastalos, quin etiam suam vineam, nempe neminem estimans illi compotizari hereditati, sua pretermissa coniuge. Quippe nondum ipse pater alia utebatur uxore; unde factum est, ut utrisque coram nobis litigantibus, ipsamet domna Veka cum sua matre, aliisque propinquis, et ex alia parte Madio, electo, eiusque fratre Petrinna, nec non Zanizo, Mazikyrne filio, cum pluribus aliis consencientibus, demum iussi presulis, episcopali quo sedebamus egressi palatio, ibidemque cisternam ingredientes, cum iam dicto episcopo et Johanne iudicatore, aliis nobilibus, ducto in medium utrorumque certamine, quid hinc rei exitus doceret perscrutari cepimus, quod more antiquorum diiudicare volentes, ut ipsa sua fruaretur parte, velut si viuus adesset, cuius caritate se monastice dederat professioni. Sed huic rei contrariantibus hoc displicuit, seque archiepiscopali velle obedire iudicio conclamarunt. Quibus et illa una nobiscum assentiens sepissime inuitauit, ut ad suum cum ea irent propositum. Qui sub unius anni induciis, nobis cernentibus, centies exclamati, ire renuerunt. Quos nos hoc modo difiniuimus: inprimis anni illius atributo sibi tribuno Trunzanno Maio, Peze filio, partis domus et vinee heredem eam fecimus, ut vel sic Spalatum, prout expetierant, cum ea proficiscerentur. Quibus et ex hoc inducie a mense iulio usque in natalem domini largite sunt, sed procaciter resistentes, et se hinc subtraxere. Quapropter ego Dragus, priur, commune seruans sacramentum, neminem volens ab aliquo vim sustinere, cum iam nominato episcopo, aliisque nobilibus, ad domum illius pergentes, que sita est in quadruuio sancti Petri, legali hoc definientes iudicio, sub episcopali vinculato precepto, illam pleniter habere debere partem iussimus, ipsique nos illis domum partientes, monache occidentalem partem domus dedimus, duasque ulnas et eo amplius medietatis domus propter misericordiam illam consentire voluimus infantulo. Hec ego Maius archidiaconus, quia his omnibus interfui, et ut a memoratis presulibus michi iniunctum est fideliter, veraciterque scripsi, et post traditam coram his testibus lecta est, et sigillo dicti prioris signata. Johanne iudicatore. Vitaza testis. Micha testis. Desinna testis. Madio Zelle testis. Budinellus testis. Madius gener Zelle testis. Prestancii, Pruona testis. Grubize filius Gregorii, testis. Gauzulus Prestabarba, testis. Barba testis, Neupret testis. Dolmaldus testis, Brate testis, et alii quam plures collaudantes et confirmantes.

Stari prepis na pergameni u arkivu kaludjericah sv. Marije u Zadru.

CCXXIV. God. 1091.

Lovro nadbiskup splietski potvrdjuje prvašnju odsudu zadarskog priura Draga.

Quoniam quod a minoribus legaliter diffinitum est iudicibus, a maioribus, si oportet, debeat confirmari. Corroboro ego L(aurentius), salonitane sedis archiepiscopus, et laudo hoc iudicium a tanto honestissimo viro D(rago), iaderano priore cum suis nobilibus, iam dictum in ecclesiasticis enim et mundialibus sancitum habetur legibus, ne quelibet persona in sua arrogantia erecta contra iudicia semel iam facta conqueratur, iterum in sua maleuisa querimonia. In libello quidem quem Vekenege filia Ciche, a prelibato priore datum et ab archidiacono M. scriptum ad meam contulit laudationem, iuste et canonice cognoui finitum. Quis namque arrogans exhereditare auderet hanc viduam ab hereditate mariti sui, dum non solum eius lectum sic nobiliter, utputa cognoscimus, obseruauit, ac inter viduas, quas laudat apostolus P. se certamen, et ad premium utique assumpto earun-

Digitized by Google

dem habitum, proiectoque cum suo sarcine mundo, se contulit, unde hec ordinata, sicut superius, confirmo, et immo laudo, atque sub ligamine anathematis, et Niceni concilii vinculo quenquam pono, qui hoc nititur infringere et delere. Hanc vero sigillo sancti Domnii cartulam iussi signari, ut contra omnes permaneat conquestores in sua stabilitate firma. In hac laudatione A(ndreas) episcopus Jadere, et D(rago) eiusdem ciuitatis prior, testes.

Prepis na pergameni u arkivu kaludjericah sv. Marije u Zadru.

CCXXV. 1096.

Draguš priur zadarski, predaje samostanu sv. Krševana sve one dohodke u gradu Ljubrikatu, koje prije dobivahu priuri zadarski.

† Anno ex quo redemptor humani generis dominus Jhesus Christus, factam carnem ex intemerata virgine recepit, millesimo XCUI. habebatur, indic(tione) IIII, epacta XXIII, concurrente VII, imperante Alexio magno imperatore, apud nos Jadera episcopante Andreas presul. Quia magis illud mortalibus prodesse conspicimus, qui in utilitatibus seruorum dei, prout competit, aliquid elaborare procurat, quam qui in mundanis rebus inutiliter insudare aliquo modo insistit, verbi gratia, quia mundus transit et concupiscencia eius. Et idcirco ego Dragus, iaderensis prior, nepos scilicet Dragoni magni prioris, iam senex, in quinto anno tercii mei prioratus, post plurima pericula et agones, que ab incolis nostris et diuersarum gencium feritate quassatus, sed adiuuante me larga dei misericordia adiutus, emulaui in bonis antecessorum meorum actus, ob salutem animarum nostrarum, preteritorum videlicet, insistencium et futurorum, consiliatus omnibus nobilibus nostris, flagitante domino Madio abbate cenobii sancti Chrisogoni martiris, cum confratribus suis, concessi eis omnia illa seruicia, que antiquitus priores nostri in castro Lubricata habuisse manifestum est, id est sal, quem incole illius loci per unamquamque domum nouem modia colligentes omni anno, et duas piscaciones deseruiebant, absque illa, que nostro episcopio debentur. Hanc quidem donacionis paginam lecta est a domino Maio archidiacono post euangelium in die natalicii eiusdem martiris ad missam in presencia supradicti pontificis et eius clerus, quam audientes ab omni populo acclamatum est: fiat, fiat, fiat.

Et post, facto silencio, ego dictus prior una cum proceribus nostre urbis, post signa corroboracionis addidimus hec: Si quis nostrorum hoc actum post rumpere temptauerit, deificam et huius sancti martiris et nostram habeat maledictionem. Iterum multociens dictum est: fiat, fiat.

† Signum manus Dragi prioris et eius filii. † Signum manus Candidi et filiorum eius. † Signum manus Uitaze nuper prioris et fratrum eius. † Designe iudicis et fratris eius. † Slauane Comerzarii et fratris eius. † Petrinne, Andree filii et filiorum eius. † Madii, Zalle filii et nepotum eius. † Dode et nepotum ac filiorum eius. † Filiorum domni Pauli, et omnium procerum communi signo. † Ego Gregorius episcopus [1] hanc concessionem confirmo.

Izvornik na koži. U gub. arkivu zadarskom. Nr. 2. Masso A Capsula I.

[1] Jaderensis.

Digitized by Google

CCXXVI. 1096.

Majo opat sv. Krševana preuzimlje samostanska zemljišta na otoku Pustimanu.

Tempore quo Maius cenobio beati Grisogoni abbas erat, fuerunt quidam, qui vinolebant (sic) de territoriis, que sunt in insula Pustimani, que dederat episcopus Prestancius cum fratre suo Maio [6] beato Grisogono, partem sibi usurpare, et iam ceperant ibi laborare. Predictus autem abbas hec ut vidit, valde contristatus est, et consilio inito cum monachis suis, quosdam nobiles viros iadretinos illuc secum venire rogauit. Atque nauicula ascensa cum eis et cum monachis suis illuc peruenit, et ecce, que iam ceperant fines territorii sancti Grisogoni laborare, foreas eminauit, nec non cum decreto illorum nobilium et collaudatione eorum collonelas siue aceruos, qui fuerant ab inuasoribus immurata vel destructa, ubi prius steterant, erexerunt, et terminis predicta territoria lustrauerunt, a mare versus boream usque ad locum tribus vallibus, quod est in sumitate montium, et usque ad mare ad locum qui dicitur Pechize, versus austrum ab ecclesia s. Michaelis usque ad montem qui dicitur Gedinichi usque ad mare, et in sinistra terminos terras, montes, et valles, et nullus fuit qui hoc decretum rumpere seu violare presumpsisset, nam nomina illorum, qui cum abbate fuerunt et hec statuerunt, hec sunt: Drago prior, Vitaza prior, Desinna iudex, Micha iudex, Cando Bodanellus, Cerneta, Slora et alii multi. Cum abbate vero suo fuerunt monaci hii: Benedictus presbiter et monachus, Gaudius presbiter et monachus et alii plures.

U starinskom montaneu u arkivu zadarskoga gubernija. Cap. II. Nr. 12.

CCXVII. 1097. mjeseca srpnja.

Lovro heretik, načiniv svojim posinkom Boleslava Bodina, (krivo prepisano Prodin) darova ovomu crkvu sv. Martina u Šumetu, koj Boleslav darova opet istu crkvu kaludjerom sv. Benedikta u Lokrumu, sa svimi k istoj crkvi pripadajućimi zemljami, seli, vinogradi, podložnici, sa 200 ovacah, devet robovah, šest volovah i 34 kravah. Mjeseca srpnja u indikciji osmoj (1097). Kasnije postavši rečeni Boleslav Bodin kraljem, potvrdi ovo darovanje godine 1100 u indikciji osmoj (gledaj listinu g. 1100).

Iz rukopisa: Spogiio delle scritture di Lacroma.

CCXXVIII. 1097. U Spljetu.

Spljetćani obvežuju se mletačkomu duždu Vitalu Mikaelu, podati u pomoć jednu ili dvie galije, kad mletučko ratno brodovlje stigne pred Spliet.

Nos spalatini priores, scilicet senior et iunior, cum cuncto populo, maioribus et minoribus, promittimus vobis domino nostro Vitali Michaeli, glorioso duci Venetie atque Dalmatie siue Chroatie et imperiali Prothoseuastori, ut, cum venerit stolus vester Spalatum, nos preparare debeamus unam saginam, vel duas galleas alias ad veniendum vobiscum; tantum tamen in prouidentia vestra sit, quas illarum vobiscum ducere velitis. Qnod si hoc non obseruauerimus, tunc componere debeamus in camera vestri palatii solidos romanatos mille. Et hec permissionis cartula in sua firmitate permaneat.

[1] Oba življahu g. 986.

Digitized by Google

Signum manus Petri senioris, qui hoc rogauit fieri. Signum manus Aloymi prioris, qui hoc rogauit fieri. Signum manus Andree Petri, qui hoc rogauit fieri. Signum manus Gaudii iudicis, qui hoc fieri rogauit. Signum manus Andree, qui hoc fieri rogauit. Signum manus Petri fratris prioris, qui hoc fieri rogauit. Signum manus Chirnechie, qui hoc fieri rogauit. Signum manus Pauli, Prodani, Dragi et Luchari. Ego Petrus subdiaconus, rogatus a suprascriptis, compleui et roboraui.

Hec promissio facta est presentibus legatis vestris, dominis scilicet Badoario da Spinale et Faletro Stornato.

Iz rukopisa: Codex dipl. Trevisanus u mletačkoj knjižnici sv. Marka. CL. Cod. LXXXI. fol. 117.

CCXXIX. 1100.

Bodin kralj južne Dalmacije, daruje samostanu sv. Benedikta u Lokrumu selo sv. Martina u Šumetu sa svimi pristojališći.

In nomine domini nostri Jesu Christi. Anno ab incarnatione domini millesimo centesimo. Indictione octaua. Testamentum hoc firmum stabileque factum a me dei gratia Bodino rege, ex locho qui vocatur sanctus Martinus de Zonchetto. Scilicet notum sit omnibus, nos dedisse illum, et cum omni possessione tam de terris, quam de vineis, que pertinent ad eundem locum, in monasterium sancti Benedicti: ita quidem, ut licitum habeant monachi perfruere illum et possidere perpetualiter; absque contrarietate omnium nostrorum presentium et futurorum. Et si quis autem hec nostra statuta deprauare intuerit, et aliquam molestiam vel vim ipsis monachis intulerit, iram omnipotentis dei et maledictionem omnium sanctorum incurrat. Et ego A. abbas e cenobio sanctorum martyrum Sergi et Bachi per iussionem domini regis scripsi in presentia dompni Petri archiepiscopi et aliorum nobilium.

Iz knjige rukopisne dubrovačkih fratarah: Cronaca antíchissima di Ragusa. Dio II. str. 209.

CCXXX. Oko g. 1100.

Bilješka nepoznatog pisca o načinu biranja hrvatskih kraljevah, kad je kralj bez odvjetka umro.

Tempore transacto erat consuetudo in regno Croatorum: erant septem bani, qui eligerant regem in Croacia, quando rex sine liberis moriebatur, scilicet banus Croacie primus, banus Bosniensis secundus, banus Sclauonie tercius, banus Posige quartus, banus Podrauie quintus, banus Albanie sextus, banus Sremi septimus. Et de sex generibus Croatorum erant bani in Croacia, quos eligebant duodecim tribus Croatorum, et de aliis sex generationibus erant comites in comitatibus Croacie: Kacigi, Cuccari, Suacigi, Cudomirigi, Mogorouigi, Subigi, isti sunt principales, quibus pertinet banatum, et mittunt sortes cui eorum sors dederit.

Iz regestah samostana sv. Petra gumajskoga, rukopis XII. vieka u arkivu kaptola splietskoga list. 27.

Digitized by Google

CCXXXI. oko 1101.

Bilježka nepoznatog pisca o hrvatskih banovih, za vrieme nezavisnih vladarah hrvatskih.

Isti fuerunt bani in Croacia de genere Croatorum, a tempore regis Suetopelegh usque ad tempus Suenimiri regis Croatorum: Stephanus Cucar, Saruga Cudomirig, Ouirica, Peter Mogorovig, Cacig — — — Marian Cacig, Can — — — Slauaz, Mucar fuit iudex regis Cresimir, Cucar, tempore Suenimiri fuit Petrus Suacig banus. Omnes isti fuerunt bani in Croacia.

Iz regestah samostana sv Petra gumajskoga, rukopis XII vieka, na pergameni. U arkivu kaptola splietskog list. 28.

CCXXXII. oko 1100.

Popis rukopisah pripadajućih samostanu sv. Petra gumajskoga.

In nomine domini. Incipit nota librorum. Inprimis misalum et duo tefenarios nocturnales, et alios vernales, et vitas patrum, et tres omelias, et matutinalem, et passionalem, et unum collectarium, et unum penitentialem, et unum ordo ad visitandum infirmum, et unum textus regule de generibus vel vita monachorum, et unum liminarium, et unum librum pro mortuorum, et salterium, et lectionarium anni circulo, et alium salterium, et ordo ad penitentiam dandas, et ordo ad monachum faciendum, et librum cum lectionibus dominicis et cum canticis, et orationibus de pasca usque in sancti Martini, et alium ymnarium, et ordo de dominicis diebus, siue cotidianis, secundum ordinem sancti Benedicti, et psalterium cum litteris francigenis.

Iz regestah samostana sv. Petra gumajskoga u arkivu kaptola splietskog.

CCXXXIII. oko 1100.

Granice kraljevine hrvatske pobilježene od Tome naddjakona spljelskoga, pisca 13. vieka.

Reges Dalmatie et Croatie — habebant ex successione sue originis patrum et proauorum dominium regni Dalmatie et Croatie. Istaque fuerunt regni eorum confinia: ab oriente Delmina, ubi fuit ciuitas Delmis, in qua est quedam ecclesia, quam beatus Germanus capuanus episcopus consecrauit, sicut scriptum reperitur in ea, ab occidente Carinthia versus mare, usque ad opidum Stridonis, quod nunc est confinium Dalmatie et Istrie, ab aquilone vero, a ripa Danubii usque ad mare dalmaticum, cum tota Maronia et Chelmie ducatu.

Thomas archidiaconus Spalatensis in Historia Salonitana cap. XIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

DODATAK.

Digitized by Google

Digitized by Google

CCXXXIV. Oko g. 507.

Teodorik kralj Gotah, nalaže Januaru biskupu solinskomu, da izplati njekomu Ivanu dug za kupljene od njega posude maslinske.

Januario viro venerabili episcopo salonitano, Theodoricus rex.

Omnes quidem iustitiam colere et obseruare praecipimus, sed eos maxime, qui diuinis honoribus eriguntur, ut supernae gratiae fiant proximi, dum a terrena fuerint cupiditate longinqui. Joannes itaque flebili nos allegatione pulsauit, sanctitatem vestram a se sexaginta orcas olei ad implenda luminaria suscepisse, quarum praetium sibi postulat oportere restitui. Bonum quidem votum, si tamen non ibi aliquid misceatur aduersum, nam licet ubique deceat iustitiam custodiri, in illis rebus maxime necessaria est, quae diuinis obtutibus offeruntur, ne putemus ignorare deum unde accipiat, si fraudatis oblationibus acquiescat. Et ideo si veram quaerimoniam cognoscitis supplicantis, consideratione iustitiae, quam sancta lege praedicatis, facite quae iuste debentur, sine tarditate restitui. Quatenus nullus ingemiscat illata sibi per vos fuisse dispendia, quos decet potius praestare iuuamina. Quapropter studete, ut qui non soletis pro magnis rebus excedere, non videamini, quam absit, in paruitate peccare.

Cassiodori Opera. Geneuae. 1637.

CCCXXXV. Oko g. 508.

Teodorik kralj Gotah, podajući knezu Šimunu čast predstojnika daćah trgovine u Dalmaciji, nalaže mu, da u istoj pokrajini revno iztražuje rude željezne.

Simeoni viro illustri comiti, Theodoricus rex.

Amamus publicis actionibus personas inserere morum probitate conspicuas, ut per obsequia fidelium nobis crescat utilitatis augmentum. Proinde sinceritatem animi tui per praeclara documenta noscentes, siliquatici titulum, quem fide dominicatus iure dederamus, discussione indictionis primae, secundae, vel tertiae per prouinciam Dalmatiam, ordinatio tibi nostra committit. Ut quodlibet damnum fraudis vestigio publicum, te fuerit explorante repertum, procul dubio nostris aerariis inferatur; quia non tantum lucra querimus, quantum mores subiectorum deprehendere festinamus. Praeterea ferrarias praedictae Dalmatiae cuniculo te veritatis iubemus inquirere, ubi rigorem ferri parturit terrena molities, et igne decoquitur, ut in duritiem transferatur. Hinc auxiliante deo, defensio patriae venit, hinc agrorum utilitas procuratur, et in usus humanae vitae multiplici comoditate porrigitur. Auro ipsi imperat, et seruire cogit locupletes pauperibus constanter armatis. Conuenit itaque hanc speciem diligenti inquisitione rimari, per quam et nobis lucra generantur, et hostibus procurantur exitia. Esto ergo de antefata discussione sol licitus, et in publicis utilitatibus temperatus, ut nostrum rationabile compendium crescendi tibi possit procurare augmentum.

Cassidori opera Variaa. Lib. III. Ep. 25.

Digitized by Google

CCXXXVI. Oko godine 508.

Teodorik kralj Gotah nalaže knezu Osunu, da podupira kneza Šimuna u pobiranju daće i iztraživanju železnih rudah.

Osuni viro illustri comiti, Theodoricus rex.

Quamuis prudentiae tuae sit utilitati publicae deputatis ferre praesidium, tamen admonitio nostra se cumulat, ut securius fiat, ubi se reuerentia nostrae iussionis accomodat. Simeonem itaque virum clarissimum, cuius fides olim nobis est cognita, vel deuotio comprobata, ad ordinationem siliquatici, nec non ferrariarum, ad prouinciam Dalmatiam nostra ordinatione direximus. Cui expetita solatia non negetis, ut sublimitas tua nobis commendatior fiat, eum actibus se publicis praebere festinat.

Cassiodori opera varia. Lib. III, Ep, 26,

CCXXXVII. Oko g. 510—520.

Teodorik kralj Gotah nalaže Epifaniju vječniku konzularskomu u Dalmaciji, da za kraljevsku komoru osvoji imutak njeke Ivane, udove Andrijine, koja osliepi, nenačiniv oporuke.

Epiphanio viro senatori consulari prouinciae Dalmatiae, Theodoricus rex.

Joanna Andreae quondam iugali suo successisse legis munere perhibetur, quae iutestata, nullis existentibus proximis, luce dicitur esse priuata. Cuius substantia a diuersis nullo iure suffultis usurpatione voluntaria suggeritur possideri. Et quia caduca bona fisco nostro competere legum cauta decreuerunt, ideo te praesentibus oraculis admonimus, ut huius rei veritate discussa, si re vera, ut ad nos perlatum est, nullus ei aut testamento haeres extitit, aut proximitatis iure successit, fisci nostri eam facias compendiis aggregari. Quando innocentiae nostrae professio est, iusta compendia non negligere, apud quem calumnia numquam locum potuit inuenire. Rogari enim in talibus causis non fraudari principem decet. Quia negligentiae vitium est praesumptiones relinquere, quas iura praecipiunt amputare. Si quid autem contra compereris, qnietos dominos habere patiaris. Quia magis illa nostra sunt patrimonia, qnae a subiectis possidentur.

Cassiodori Opera varia. Lib. V. Ep. 24.

CCXXXVIII. Oko konca god. 526.

Atalarik kralj Gotah nagovara taljanske i dalmatinske Rimljane, da mu budu vierni kao i njegovomu djedu Teodoriku.

Uniuersis Romanis per Italiam et Dalmatiam constitutis, Athalaricus rex.

Honorabile credimus indicare, quod fama potuistis teste cognoscere. Jure siquidem de se arbitrabitur aestimatum, qui regium meretur alloquium; quia dignitas est, subiecti affatus meruisse dominantis, in ea praesertim causa, in qua omnium corda sic videntur esse sollicita, ut si non cognoscant prosperum, creduut semper aduersum. Nam qui audit mutatum, nouum nihilominus formidat imperium. Et re vera nescio quid triste creditur cogitare, qui tardat inter initia beuigna promittere. Quapropter locum sinistris

Digitized by Google

cogitationibus amputantes, aliter de nobis non patimur credi, quam quod de nostris potuit parentibus aestimari. Et ideo, quod diuinitate propitia dictum sit, glorioso domno auo uostro feliciter ordinante, tam Cothorum, quam Romanorum praesentium, pro munimine indepti regni, sacramenta suscepimus; quod vos quoque facturos esse libentissime iudicamus, ut qui fideles parentibus nostris extitistis, nobis quoque simili deuotione pareatis. Suauius enim diligit haeredem, qui beneficiorum recordatur auctorem; sed ut vobis benevolentiae nostrae iam nunc integritas innotesc.t, iurisiurandi fecimus religione promitti, quod et nostro possit declarare propositum, et spem debeat munire cunctorum.

Cassidori Var. Ep. Lib. VIII. ep. 4.

CCXXXIX. G. 530. U Solinu.

Zaključci prvoga vrkvenoga zbora solinskoga.

Acta concilii provincialis salonitani.

Honorius iunior A. salonitanus XXI. Iste fecit concilium solemne ut infra, sub die 17. cal. iuliarum, consulatu vero Lampadii et Horesti, congregatis beatissimis viris episcopis, presbyteris, diaconibus, nobilibusque filiis, et cuncti ordinis clero. Honorius dixit: Decet nos iugiter ecclesiasticae ordinationis solicitudine communiri, ut licentiam prauae usurpationis ablatam, ea nobis exercere, filiorumque nec canonicam latet disciplinam, nec ad detestanda pauperum damna prorumpunt; sicut nuper Bestoensis ecclesiae scriptum tenentes agnoscimus, quae tanto est diuino honore commodata, ut non solum oppressis adesse non cogitet, sed nec suae a deo valeat subuenire pressurae. Unde praesenti venerabili concilio cunctas ad nos pertinentes ad ecclesias hoc statuimus iure constricti.

I. Nullus presbyterorum ad obligationem commissae sibi cuiuslibet ecclesiae audeat mutuare pecunias, nisi apud episcopi ipsius ineuitabilis debiti pro ecclesiasticis titulis fuerit patefacta necessitas.

II. Smiliter quoque apud metropolitanum de episcoporum contractibus, si oporteant fieri, prius est facienda probatio, ut habita deliberatione, in tanto ecclesiam liceat obligari, quantum perpensa fuerit ratione concessum. Pro qua parte cunctis deinceps creditoribus pro dei timore, et temporum contradicimus disciplina, ut facultates pauperum sibi non studeant obligari, nisi suprascripto ordine fieri cuncta claruerint. Aliter vero praesumptione commissa ob noxietatem suam repellit et condemnat ecclesiam; nec praevalere permittit, nisi in priuata debitoris facultate contractus, ut ipsius tantum res usque ad eum obligari, quem non sufficit ecclesiae suae stipendiis cum pauperibus esse contemptum.

III. Statuimus quoque secundum patrum curam, ecclesiastica praedia donandum atque vendendum nullatenus esse licentiam, commutandum quoque similiter damnantes arbitrium, nisi pro ecclesiae compendiis fieri apud eas personas, et eo ordine quod in mutuanda pecunia memorauimus, fuit comprobatum, ut omni utilitatis ratione perpensa, episcopi presbyteris suis tribuant facultatem; episcopis vero utilitate cognita, ab archiepiscopo concedendum, nec aliter factum obtineat firmitatem, et praesumptum personas abdicare cogatur ecclesia.

IV. Decernimus etiam iuxta canonicam disciplinam pro ecclesiasticis promouendis ordinibus dantem, accipientemque qualibet arte, atque figmento, vel qui se ipsis commerciis duxerint inserendum, anathemate perculsum, in simoniacae haeresis reputandum.

Digitized by Google

V. Illud quoque secundum (sanciendum), si quis episcoporum, presbiterorum, vel diaconorum, qui fuerint praesentes inuenti, scientes illicitas ordinationes fieri resistere neglexerint, aut tacendas, subripiendumque crediderint, ipsi paenam malae ordinationis incurrant.

VI. Praeterea canonice admonemus, ut nullus episcoporum vel sequentis ordinis quaecunque persona, ad comitatum proficiscendi, vel mutandi provinciam, nisi ordine iam superius dicto, causa iustae intentionis exposita, ab eis, ad quos pertinent, fuerint licentiam consecuti: Contra vero venientes ordinis officiique sui se meminerint sustinere iacturam. Eodem quoque monasterii praesidentes volumus iure constringi, ne sacri operis relinquentes studium ad religionis maculam, sub ypochrisidis cursibus delectentur.

VII. Illud quoque simili cura iuxta canonum statuta monemus, ne manentes in ordine presbyterorum, seu diaconorum ad aliam transferantur ecclesiarum, nisi idoneis promissionibus inuitati. Sed nec clericus cuiusque ordinis accipiendus ab alio, nisi sibi iusta fuerit contemplatione concessum. Relictis vero basilicis sibi commissis, nulla vagare, sed liberum se sciens ex hac parte non leui ultione constringi.

VIII. Credimus etiam subiungendum, ne volentes praestare personis, per diuersas parochiales ecclesias presbyteros, ultra quam necesse est, aut diaconos ordinemus; per quam rem non aemulatio boni operis, sed dissensionum volunt studia promoueri.

IX. Stipendia ecclesiastica debita clericorum (alimentis) omnibus conseruentur; ne quibus esse volumus cum ratione districti, efficiamus tenuitatis confessione ignominiose remissi.

X. Admonentes etiam, ne negotiis alienis eis se liceat implicare, quatenus ad audientiam suam euocandi habeant praesumptionem, neque alienis iudiciis partem defendentes occurrant, sed tantummodo audientes . . . . . litigia, veritatem requisiti proferre non negligant.

XI. Usuram namque contra praecepta canonum accipientem cuiuslibet ordinis in clero merito abdicandum, ut nullam vel ipsius mutuatae pecuniae repetendae possit habere licentiam.

XII Nulla etiam altaria nobis liceat dedicare, nisi a fundatoribus firmo iure dignis fuerint dotata redditibus, ut nulla deinceps de stipendiis clericorum, vel pauperum querela nascatur, nec huius egestatis necessitate subiaceant.

XIII. Poenitentes igitur de omnibus peccatis ex fide quacunque die, atque momento semel a sacerdote absoluendum statuimus, si ad saecularia minime habuerint recursum. Nec poenitendi bonis operibus vetantes studium, sed peccandi facultatem frequentis absolutionis spe videantur habere concessam. Scientes etiam quod nullum sacrati ordinis veram penitentiam liceat accipere, quem in sacro ordine constitutum iugiterque ad dei timorem pertineat conuenit exercere. Nec tamen mouere, quod iisdem sacrati ordinis viris processum est afflictionibus deputantur, vel quibusdam per canones certa, et grandia poenitentiae tempora concessa, quia non eis per spatia temporum gratiae voluntariae attribuetur poenitentiae, si publicus indicitur reatus excessibus.

XIV. Haec quae nuper salubri ordinatione statuenda credimus, imo potius canonum constitutos ad memoriam reuocandos, sanctitas vestra, si pro communis ecclesiae utilitate sibi placere non dubitat, propria subscriptione confirmet.

Honorius archiepiscopus sanctae ecclesiae salonitanae hoc constitutum consentiens subscripsi. Condemnans, qui contra umquam venire temptauerit.

Andreas episcopus iadertinae ecclesiae subscripsi ut supra.

Ticynus episcopus ecclesiae arbensis subscripsi ut supra.

Digitized by Google

Joannes episcopus siscianae ecclesiae subscripsi ut supra.
Fabrianus episcopus ecclesiae epitauritanae subscripsi ut supra.
Constantinus episcopus ecclesiae scardonitanae subscripsi ut supra.
Marcellus episcopus ecclesiae naronitanae subscripsi ut supra.
Andreas episcopus bestoensis ecclesiae subscripsi ut supra.
Victor episcopus ecclesiae martaritanae subscripsi ut supra.
Dominicus archipresbyter ecclesiae salonitanae subscripsi ut supra.
Barbarus presbyter ecclesiae salonitanae subscripsi ut supra.
Caesarius presbyter subscripsi ut supra.
Hereneus presbyter subscripsi ut supra.
Lucerus presbyter ecclesiae salonitanae subscripsi ut supra.
Bacauda presbyter ut supra.
Stephanus presbyter ut supra.
Ursus presbyter subscripsi ut supra.
Bassus presbyter subscripsi, ut supra.
Vitalis presbyter sarniensis ecclesiae subscripsi ut supra. Explicit.

Codex. Bibl. Barb. N. 3481. p. 114.—116.

CCXL. G. 532. dne 9. svibnja. U Solinu.

Zaključci drugoga crkvenoga zbora solinskoga.

Acta concilii secundi salonitani.

Post iterum atque iterum Lampadii, et Horestis, sumens sub die nona maias, facto sacerdotali consilio, Andreas vir venerabilis iadertinae ecclesiae episcopus dixit: Omnium sacerdotum, fratrumque meorum, papa beatissime prosequor voluntatem, quia tanta est bonitatis magnitudo, ut omnes nos faciat de sui oneris leuamine cogitare. Quippe cum gratum vobis fore credamus propter differentiam hos pro parochia consignandae plebi excursus, parochiasque presbyteros vestra consecratione merentur alios ordinare pontifices. Sicut etiam in barcensi ecclesia, praedecessore vestro beatae recordationis Honorio, est prouide ordinatum, quia in tanta distensione locorum rarius consignationem chrismatis populus renatus adsequitur. Quapropter qui omnium nostrum primatum, deo iuuante, quo praesides, curam geris ordinationemque commissam tuorum, necesse est pontificum adminiculis releveris. Honorius beatissimus vir respondit archiepiscopus: Ago gratias, quod talibus me creditis solatiis releuandum, ut crescente fratrum, et coepiscoporum nostrorum numero, et leuior fiat sarcina diuisa per plures, et onus gratum, quod cum honore suscipitur. Atque ideo talis fraternitatis vestrae prosecutione perpensas parochiasque nostra sorciebantur consecratione presbyteros, et longinquitatem sui visitationem dificillimam merebantur. Ad ordinandorum episcoporum curam facta distributione credimus pertinere, praesertim cum nihil canonicis sit contrarium constitutis, quia nec episcopalis vilescit auctoritas, cum in tanta locorum distensione, tot parochiis necessario proponuntur, nec ubi presbyter possit sufficere, ordinantur episcopus, quí nec consignandi, nec reconciliandi licentia facile dei sacerdotibus est concessa. Pro qua re huius ordinationis nobis est prouisa necessitas, ne quod maxima ecclesiae sollicitudine est gerendum, pro raritate pontificum negligatur. Quapropter qui, vel in quibus locis episcopi debeant consecrari, diligentius pertractemus. Tractatu itaque habito, adiectae quam hoc communi noscitur sedisse

Digitized by Google

consilio, ut in Sarsentero, Muccuro, et Ludro episcopi debeant consecrari, futurorum personas antistitum decretorum tenor adsignet. Itaque prolatis decretis, in quibus electionis includebant officium, in Muccuro Stephanum presbyterum, in Sarsentero Paulinum presbyterum, in Ludrio Cellianum presbyterum spirauere episcopos consecrari. Qua electione decursa suprascriptus beatissimus vir Honorius archiepiscopus ita subiunxit: Patefacto nobis decretorum tenore, solemniter dioecesis statuimus obseruandum, ut in Sarsenterensis episcopatus, basilicasque in municipiis de Lontino, Stantino, Novense per Rusticiarum, Pecutiaco, et Beuzzauatico supra constituta, quae tamen ad nos hactenus respexere, in parochia consequantur, Ludrecensis vero episcopus magnioticum, equitinum, salviaticum et sarciaticum, sicut ad ordinem nostrum noscit obtinuisse, percipiat. Muccuritanus namque episcopus se montanorum, delminense, onestinum, salonitanum quoque dumtaxat quidquid in insulis continetur, vel transoneum noscitur esse diuisum, quod continens appellatur; sed etiam redditicum in dioecesim habiturum accipiat; et exceptis reliquis in territorio salonitano basilicis, vel pro adiacentia sui rare, modones, atque sagitagine. Statuentes etiam ut nullus in alterius dioecesim quolibet modo audeat dedicare basilicas, nec fratrum priuilegia illicita praesumptione turbare. Necesse est etiam de celebrandis conuenientibus patrum modis omnibus constituta seruari: sed quia bis in anno concilia fieri praeceperunt propter diuersas necessitates ecclesiae amputandas; et fraternitati vestrae difficultate itineris atque visitandarum occupatione parochiarum grauissimum iudicatur, vel hoc sine aliqua excusatione seruetur, ut semel in anno ad concilium metropolitani venire nullus omittat; quod si quidem forte nisi desidiosa voluntas, sed ineuitanda eccessitas detinuerit, per primates suae ecclesiae se praesentet. Tempus autem congruum videtur, ut depositis albis pentecosten ebdomadae, quae sequitur, debeat conueniri. Quae omnia placuit sic ordinari, prompta voluntate consentio, et deo propitio implenda curabo. Andreas vir venerabilis Bestoensis ecclesiae dixit: Necesse nobis est bonae institutionis formam libenter amplecti, praesertim cum de sacro laudabiliter cogitate obsequio, atque ideo quaeso ut a loco Copella et Arena; usque ad has urbes, basilicasque, quae in mea patrocinia continentur, ad proponendum isdem locum faciatur episcopum pertinere. Tantae vexationis labore submoto, aptior mihi sollicitudo sit de sacerdotibus plebeque comissa. Quantus grex dominicus vicino pastore melius gubernetur. Honorius vir beatissimus archiepiscopus respondit: Non est dubium venerabilis frater, et te bonae ordinationis intuitu libenter offerre quibus et perpetuam talis gloriam mereatur oblatio, et diuinum melius perficeretur obsequium. Et ideo cum diuinitas propitiata concesserit, adhuc unum, ad quem eadem loca pertinere debeant, curauimus ordinari pontificem. Unde ne sequens aetas, aut audendo superflue episcoporum numero, aut per cupiditatem forsitam imminuendo, haec violari constituta praesumat, si quis tale quippiam tentauerit, anathematis vinculis obligatus, poenam diuino iudicio condemnatus incurrat. Cui rei consensum omnium nostrum conuenit subsriptione firmari. Actum Salonis.

Honorius archiepiscopus s. ecclesiae salonitanae his gestis consentiens subscripsi.

Andreas episcopus iadertinae ecclesiae his gestis consentiens subscripsi.

Tycinus episcopus s. ecclesiae arbensis, his gestis consentiens subscripsi.

Constantinus episcopus ecclesiae siscianae his gestis consentiens subscripsi.

Paulus episcopus. Marcellus episcopus naronitanae ecclesiae consentiens subscripsi. Savilianus episc. Andreas episc. bestoensis ut supra consentiens subscripsi. Paulinus episc. ecclesiae sarsenterensis. Stephanus episc. muncorensis. Celianus episc. ecclesiae ludricensis cosentiens subscripsi. Explicit.

Farlati Illyr. Sacr. T. II. p. 173. Cod. Bibl. Barb. N. 3481. p. 117—119.

Digitized by Google

CCXLI. G. 731.—741.

Grgur III. papa piše naddjakonu solinskomu, u poslu ćuvanja crkvenih dragocienostih.

— — — — — Scire vero te volumus, quod a te districte quaesituri sumus, quia vel propriae ecclesiae, vel ea, quae de diuersis ecclesiae cimilia sunt collecta, non sub omni sollicitudine et fide seruantur. Quod si quid ex eis, vel negligentia, vel cuiusquam fraude deperiit, tu hoc reatu adstringeris, qui per archidiaconatus ordinem custodiae eiusdem ecclesiae arctius deputaris.

Decretalia D. Gregorii papae. Venetiis 1615. Lib. I. Tit. XXIII. cap. III. p. 223.

CCXLII. G. 880. mjeseca prosinca.

Ivan VIII. papa piše Mihalju kralju bugarskomu, da pošalje svoje poslanike u Rim, koje bijaše obećao poslati zajedno s Teodozijem biskupom ninskim.

Dilecto et spiritali filio Michaheli glorioso regi Vulgariorum.

Gratia vobis et pax a deo patre et domino Jhesu Christo. Miramur, quod tanto iam tempore transacto missos vestros ad sanctam romanam ecclesiam matrem vestram, et ad nos non transmisistis. Modo vero, sicut nobis retulit Theodosius venerabilis episcopus, missos tuos cum eo dirigere promiseras; sed pro qua causa eos dirigere praetermiseris, ignoremus. Unde vos iam recognoscere oportebat, etiam ad pastorem et pontificem animarum vestrarum tota deuotione debueratis. Unde his nostris apostolicis litteris, vos quasi karissimos filios ammonemus et exhortamur, ut de praesenti vestros idoneos missos nobis transmittere non dubitetis. Quatenus ab uberibus matris vestrae, sanctae videlicet romanae ecclesiae saciemini, omniumque bono repleamini. Quia nos more paterno, ulnis extensis vos amplectere, et quasi oues Christi nobis commissas alere et saluare parati existimus; secundum quod dominus dicit beato Petro: pasce oues meas. Quicquid enim vobis dirigimus, credere omnino potestis, qui pro salute vestra semper agere ac perficere incunctanter cupimus. Optamus vos in Christo nunc et semper bene valere.

Iz vatikanskoga rukopisa XI. vieka. Epistolae Joannis VIII. Ep. 300. p. 116.

CCXLIII. Oko g. 888—67.

Nikola I. papa, piše izabranomu biskupu i svećenstvu ninskomu, da se biskupija bez dozvole papine utemeljiti nesmije.

Nicolaus papa electo et clero nonensis ecclesiae.

Ecclesia id est catholicorum collectio, quomodo sine apostolicae sedis instituetur nutu, quando iuxta sacra decreta, nec ipsa debet absque praeceptione papae basilica nouiter construi, quae ipsam catholicorum intra semetipsum amplecti cateruam dinoscitur.

Decreta Gratiani III. Distr. I. cap. 8.

Digitized by Google

CCXLIV. 978. 1. listopada. U Pasovi.

Kralj Otto II. potvrdjuje crkvi solnogradskoj sav nje posjed, zajedno s njekimi predjeli na Muri i Dravi.

In nomine sanctae et indiuiduae trinitatis. Otto diuina fauente gracia Imperator Augustus. Oportet nos qui diuino sumus munere quodamodo prae caeteris mortalibus sublimati, eius in omnibus parere mandatis, cuius clemencia praelati sumus. Unde loca deo, cuius gracia praecellimus, dicata, si nostrae dacionis et confirmacionis augeantur stabilianturque auctoritate, et ad praesentem vitam temporaliter transigendam, et ad aeternam feliciter obtinendam profuturum liquido credimus. Quapropter omnium nostrorum fidelium tam praesencium quam futurorum nouerit solertia, qualiter Fridaricus Salzburgensis ecclesiae venerabilis archiepiscopus, ad nos veniens nostram postulauit serenitatem, ut ob mercedis nostrae augmentum, quaedam loca, quae nostri antecessores ad ecclesiam sancti Petri sanctique Roudberti confessoris Christi, ubi ipse corporaliter requiescit, cui praedictus archiepiscopus praesse videtur, fidelium suornm peticionibus concesserunt, a nobis etiam confirmarentur. Cuius peticioni ob amorem domini nostri Jesu Christi, et ob remedium animarum antecessorum nostrorum, ac beatae memoriae domni ac genitoris nostri, nostraeque eciam mercedis augmentum, libenti animo assensum praebentes, id ita fieri decreuimus. Ideoque firmamus ad praedictum monasterium sancti Petri sanctique Ruodberti primitus castellum sanctae Erntrudis, cum omnibus iuste ac legaliter ad idem castellum pertinentibus, cum curtibus, venacionibus, piscacionibus, idest ab ecclesia sancti Martini quae respicit contra monticulum, qui vulgo Nochstein nuncupatur, sursum ex utraque parte fluminis Luaris nominati usque in riuulum Quartinspach. Insuper eciam in ipso riuulo venacionem, piscacionemque ex utraque parte praenotati fluminis ad sanctum Maximilianum usque dum Tuontina ex aquilonali parte fluit in praedictum flumen, atque riuulus Gastuna ex australi parte. Ad haec eciam firmamus ad praefatum monasterium iuuauense, forestem a termino qui in Pisoncia incipit, hoc est de riuulo Erilipach usque ad Acutum montem, qui diutisce vocatur Wassinperch, prope Iscalam, in illo loco ubi terminus forestis Ratpotoni comitis se de isto disiungit. Et in aquilonali parte de riuulo Tinnilinpach usque ad summitatem montis Ciruencus nominati, et de iam dicto monte Wassinperch usque ad praefatum monticulum Nochstein illa montana omnia quae in potestate antecessorum nostrorum fuerunt et nostra, ad iam dictum monasterium firmamus. Curtem quoque Piscoffesdorf cum omnibus iure ad eandem curtem pertinentibus, atque piscacionem in lacu Aterseo vocitato, sine alicuius hominis contradictione, id est illos quondam praedictos tractus XI. sicut dominicalis terra se ad Poumgarten ipso lacu audiungit, cum piscacione in eodem lacu ad Atarhof nostri iuris pertinenti, firmamus eciam istas curtes in proprium quae antea in inibi in beneficium fuerunt, siue ex parte antecessorum nostrorum seu ex alterius ibi antea beneficiata essent, quarum hec sunt nomina: Ad Scafaraffelt curtem et ecclesiam cum decima, et sicut ille terminus in australi parte incipit qui Wagreini dicitur ultra Ipisam, et in occidentali usque dum ducitur, ubi Urula fluit in praefatam amnem, et quidquid in orientali parte iam dicti fluminis habere videmur, per totum firmamus ad praedictum monasterium, exceptis duobus piscatoribus cum eorum ruribus in aquilonari parte. Ad Magelicham terciam partem ciuitatis, et sicut ille terminus se disiungit de illis rebus in occidentali parte, quas quondam ad sanctum Emmeramum nostri antecessores tradiderunt, totum in termino orientali ad praefatum monasterium firmamus, exceptis hobis tribus. Ad Arnesdorf, id est ad Uua-

Digitized by Google

chauuam quicquid ibi habuimus cum vineis et saginacione et monte querceato pratisque inter ipsum querceatum montem sitis, et inter siluam Paltam, vel quicquid in ipsis silvis habuimus, totum in usum praedicti monasterii firmamus. Ad Grunzitam quicquid superfuit hobis V. quas nostri antecessores Deotrico dederunt, hoc sunt hobe L. Ad Liubinam, ad Holumpurch terciam partem ciuitatis cum vineis XXX. et hobis XV. sine curtili terra. Ad Treisimam ciuitatem et ecclesiam sancti Martini cum decima, et sursum in australi atque in orientali parte fluminis Treisime usque ad Potilinesprunnen, et sicut Deotrichespach fluit contra duos aceruos qui in orientali parte campi positi sunt, et exinde usque ad Danubium in illum locum qui Tripoliza dicitur, et ita sursum prope Danubium cum agris, pratis, pascuis, cultis et incultis, auiis, locis piscacionum, quae deutisce Arichsteti vocantur, et ita sursum usque ad illam marcham quae inter Treisimam et Holumpurch utrasque res diuidendo discernit. Ad Penninuuanch quicquid ibi habuimus. Ad Ecclesiam Anzonis, ad Witinesperch quicquid ibi habuimus, excepto quod Mosogouuoni nostri antecessores dederunt, hoc est hobae C. Ad Ecclesiam Ellodis, ecclesiam Mingonis presbyteri. Ad Gumpoldesdorf quicquid ibi habuimus. Ad Rapam, ad Sabariam ciuitatem et ecclesiam cum decima, et theloneis, vineis, agris, pratis, pascuis, forestibus, montibus, cunctisque ad eandem ciuitatem iure pertinentibus. Ad ficcam Sabariam, ad Mosapurch abbaciam ubi sanctus Adrianus requiescit, et nonam de omnibus nostris curtibus cum theloneo in ciuitate et piscina uti nostri antecessores ad iam dictum monasterium dederunt. Ad Salapiugin curtem cum CCC. mansis et totidem vineis, et quicquid ibi habuimus. Ecclesiam ad Quartinaha. Ecclesiam ad Gensi, ad V. Ecclesias cum theloneis, vineis, forestibus, et cum omnibus quae ab antecessoribus nostris beneficiata erant firmamus in proprium. Ad Ruginesfeld quicquid ibi habuimus. Ad Durnauua ecclesiam, quae est constructa in honore sancti Ruodberti ceterorumque quamplurimorum martyrum cum monte Parauoz dicto, cum vineis, agris, pratis, siluis et cum omnibus quae ibi videmur habere circa montem sitis. Ad Petouiam ecclesiam cum decima, et duas partes ciuitatis, cum bannis, theloneis, et ponte, et insuper terciam partem ciuitatis, quae proprietas Carantani fuit, eique diiudicatum erat, eo quod reus maiestatis criminatus est constare, exceptis illis rebus quae suae uxori concessae fuere. Id est in superiori ciuitate in origentali parte ciuitatis curtilem locum, ubi noua ecclesia incepta est, atque in inferiori ciuitate, in occidentali parte ciuitatis ipsius, illa curtilia loca quae in potestate tunc habuit, cum hobis C. et vineis X. In Zistanesfeld ubi firmamus ad praefatum monasterium, sicut acerui duo prope Trauum positi sunt, ex summitate termini qui Uuagreini dicitur, et sicut ille Uuagreini tendit usque dum Treuuina fluit in amnem Trauum. Ad Sulpam, ciuitatem Zuip vocatam, cum omnibus iure ad eandem ciuitatem pertinentibus, cum quercetis et campis, sicut illa fossa, quae incipit de Muora et tendit usque ad Luonznizam et ut Luonzniza, et Sulpa de alpibus fluunt, quicquid inter has duas amnes habemus, totum ad praedictum monasterium firmamus, et forestum Susel cum banno, sicut in potestate antecessorum nostrorum fuit, venationemque in dulcis vallibus, quam populus cum sacramentis in potestatem antecessorum nostrorum affirmauit, id est ebdomadas tres ante aequinoctium autumpnale, ac postea usque ad natale sancti Martini, ad venandos ursos et apros. Ad Lumnicham iuxta Rapam quicquid ibi habuimus. Ad Nezilinpach, ad Sabnizam ecclesiam et curtem cum mansis L. Item ad Rapam, ad Tudleipin, ad Labantam ecclesiam sancti Andree, uti antecessores nostri ad iam dictum monasterium firmauerunt, cum decima ut ibi consuetudo est, et de curtibus quas nostri antecessores ibi habuernnt, decimam ut in sacris codicibus habetur, nec non et saginacionem in omni Labanta valle, excepto

Digitized by Google

monte Forest dicto, ligna quoque secanda ad ecclesiam et ad aliud seruitium episcopi tam in ipso monte, quam in aliis omnibus montibus firmamus, et unam fossam ruderis in monte Gamanara semper per totum annum habendam. Ad Gurcizam beneficium Engilbaldi, ad Carantanam ecclesiam sanctae Mariae cum decima sicut ecclesiasticus praecipit ordo de curtibus, quae temporibus antecessorum nostrorum ed Carantanam ciuitatem pertinebant et adhuc pertinent, ea lege ac racione, ut deinceps praedictae res ad praenominatam sancti Petri sanctique Roudberti iure perpetuo permaneant ecclesiam, absque ullius hominis contradictione. Et ut haec auctoritas nostrae confirmacionis firmior habeatur, et per futura tempora verius credatur, hanc cartam scribi, manuque propria firmantes, anuli nostri impressione iussimus insigniri

Signum domni Ottonis Imperatoris Augusti.

Data Kalendas Octobris anno dominicae incarnacionis DCCCCLXXVIII. regni vero domni Ottonis inuictissimi imperatoris Augusti XIIII. imperii autem X. Iudictione VI. Actum in ciuitate Patauii.

Kleinmayer. Juuauia. str. 200. s popravci polag izv. listine br. LXXXIV.

CCXLV. 979. 7. listopada. U Moguncu.

Kralj Otto II. potvrdjuje crkvi solnogradskoj, na prošnju nadbiskupa Friderika, sav njen posjed, zajedno s njekimi predjeli na Muri i Dravi.

In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis. Otto diuina fauente clemencia rex. Oportet igitur nos, qui diuino sumus munere quodammodo prae ceteris mortalibus sublimati, eius in omnibus parere praeceptis, cuius clemencia praelati sumus, atque cuius praecellimus munere; loca utique sibi dicata per peticiones fidelium nostrorum nostro releuari iuuamine, atque regali tueri munimine, quoniam hoc nobis et ad mortalem vitam temporaliter transigendam, et ad aeternam feliciter obtinendam profuturum liquido credimus. Quapropter comperiat omnium fidelium nostrorum praesencium scilicet et futurorum solercia, qualiter quidam vir venerabilis Fridaricus salzburgensis ecclesiae archiepiscopus ad nos veniens nostram postulauit serenitatem, ut ob mercedis nostrae augmentum, quaedam loca quae nostri antecessores ad ecclesiam sancti Petri sanctique Roudberti confessoris Christi, ubi corporaliter requiescit, et ipse praedictus venerabilis archiepiscopus praeest, fidelium suorum peticionibus concesserunt, a nobis quoque renouata firmarentur. Cuius peticioni ob amorem domini nostri Ihesu Christi, seu ob remedium animarum antecessorum nostrorum, ac beatae memoriae domni ac genitoris nostri, nostraeque mercedis augmentum, libenti animo assensum praebentes, decreuimus ita fieri. Renouamus igitur ac confirmamus ad praedictum monasterium sancti Petri sanctique Roudberti, primitus castellum sanctae Erndrudis, cum omnibus ad idem castellum iuste ac legaliter pertinentibus, cum curtibus, venacionibus, piscacionibus, id est ab ecclesia sancti Martini, quae respicit contra monticulum, qui vulgo Nochstein nuncupatur, sursum ex utraque parte fluminis Luaris nominato, usque in riuulum Quartinispach. Insuper etiam de ipso riuulo venacionem piscacionemque ex utraque parte praenotati fluminis ad sanctum Maximilianum usque dum Tuontina ex aquilonali parte fluit in praedictum flumen, atque riuulus Gastuna, ex australi parte. Ad haec etiam firmamus et renouamus ad praefatum monasterium iuuauense forestem a termino qui in Pisoncia incipit, hoc est de riuulo Erilipach usque ad acutum montem, qui diutisce Uuassinperch dicitur, prope Iscalam, in illo loco, ubi terminus fo-

Digitized by Google

restis Ratpotoni comitis se ab isto disiungit, et in aquilonali parte de riuulo Tinilinpach usque in summitatem montis Ciruancus nominati, et de iam dicto monte Uuassinperch usque ad praefatum monticulum Nochstein, illa montana omnia, quae in potestate antecessorum nostrorum fuerunt, et nostra, ad iam dictum monasterium firmamus. Ad Chiemisse abbaciam cum omibus ad eandem abbaciam iuste ac legaliter pertinentibus. Curtem quoque ad Piscofesdorf, cum omnibus iuste ad eandem curtem pertinentibus, atque piscationem in lacu Atarseo vocitato, sine alicuius hominis contradictione, illos quondam praedictos XII priuatos tractus, sicut dominicalis terra se ad Poumgarten ipso lacu adiungit, sine alia communi piscacione in Atarseo, ad Atarhof pertinenti, de potestate nostra firmamus etiam istas curtes in proprium, quae ante inibi beneficium siue ex parte antecessorum nostrorum siue ex alterius cuiuslibet parte beneficiatae fuissent, quarum haec nomina sunt: ad Scafarafelt curtem et ecclesiam cum decima, et sicut ille terminus in australi parte incipit, qui Uuagreini dicitur, ultra Ipisam, et in occidentali usque dum ducitur, ubi Urula se dimittit in praefatum amnem, et quicquid in orientali parte iam dicti fluminis habere videmur, totum ad praedictum monasterium confirmamus, exceptis duobus piscatoribus, cum eorum ruribus in aquilonali parte. Ad Magilicham terciam partem ciuitatis, et sicut ille terminus se disiungit, de illis rebus in occidentali parte, quas quondam ad sanctum Emmeramum antecessores nostri tradiderunt, totum in termino orientalis ad praefatum monasterium confirmamus, exceptis hobis tribus. Ad Arnesdorf, id est ad Uuachauuam, quicquid ibi habuimus, cum vineis et saginacione et monte querceato, pratisque inter ipsum querceatum montem sitis, et inter siluam Paltam, vel quicquid in ipsis siluis habuimus, totum in usum praedicti monasterii confirmamus. Ad Grunzitam quicquid superfuit hobis V. quas fideli suo Dietrico, antecessores nostri dederunt, hoc sunt hobe L. Ad Liubinam, ad Holunpurch terciam partem ciuitatis cum vineis XXX et hobis XV sine curtili terra. Ad Treisimam ciuitatem et ecclesiam sancti Martini cum decima, et sursum in australi atque orientali parte fluminis Treisime usque ad Potilinesprunnen et sicut Dietrichespach fluit contra duos aceruos exteriores, qui in orientali parte campi positi sunt. Et exinde usque Danubium, cum agris, pratis, cultis et incultis, auiis, locis piscacionum, quae diutisce Arichsteti vocantur, et ita sursum usque ad illam marcham, quae inter Treisimam et Holunpurch utrasque res discernendo diuidit. Ad Penninuuanch quicquid ibi habuimus, ad ecclesiam Anzonis, ad Uuitinesperch, quicquid ibi habuimus, excepto quod Mosogouuoni datum est, hoc est hobas C. Ad ecclesiam Ellodis, ecclesiam Minigonis presbyteri, ad Guntpoldesdorf quicquid ibi habuimus, ad Rapam, ad Sabariam ciuitatem, et ecclesiam cum decima et theloneis, agris, pratis, pascuis, forestibus, montibus, cunctisque ad eandem ciuitatem legaliter pertinentibus, ad siccam Sabariam, ad Peninchaha, ad Moseburch abbaciam, ubi sanctus Adrianus requiescit, martir Christi, quam antecessores nostri ad praedictum monasterium tradiderunt, et nos confirmamus. Nonam quoque de omnibus curtibus nostris inibi cum theloneo in ciuitate et piscina confirmamus. Ad Salapiugen curtem cum CCC mansis et totidem vineis vel quicquid ibi habuimus. Ecclesiam ad Quartinaha, ecclesiam ad Gensi, ecclesiam ad Ternberch, ecclesiam Gundoldi, ad V ecclesias, cum theloneis et vineis, forestibus, et cum omnibus, quae ab antecessoribus nostris antea beneficiata essent, firmamus in proprium. Ad Ruginesfeld quicquid ibi habuimus. Ad Durnauua ecclesiam quae est constructa in honore sancti Roudberti, et ceterorum sanctorum quamplurimorum martyrum, cum monte Paruuoz dicto, cum vineis, pratis, siluis et cum omnibus quae ibi sunt circa montem sita. Ad Petouiam ecclesiam cum decima et duas partes ciuitatis cum bannis, the-

Digitized by Google

theloneis et ponte, quae ab antecessoribus nostris illo tradita erant, et insuper terciam partem ciuitatis, quae proprietas fuit Carantani, eique diiudicatum erat eo, quod reus maiestatis criminatus est constare, exceptis illis rebus, quae suae uxori concessae fuerunt, id est in superiori ciuitate in orientali parte ciuitatis curtilem locum, ubi noua ecclesia incepta est, atque inferiori ciuitate in occidentali parte ciuitatis ipsius illa curtilia loca, quae in potestate tunc babuit cum hobis C. vineis X. In Cistanesveld firmamus ad praefatum monasterium sicut acerui duo prope Trauum positi sunt ex sumitate superioris et exterioris termini qui Uuagreini dicitur, et sicut ille Uuagreini tendit usque dum Treuuina fluit in amnem Trauum. Ad Sulpam, ciuitatem Zuip vocatam cum omnibus iuste ad eandem ciuitatem pertinentibus, cum quercetis, campis, sicut illa fossa incipit a Muora, et tendit usque ad Luonznizam, et ut Luonzniza et Sulpa de alpibus fluunt, quicquid inter hos duos amnes habemus, totum ad praedictum monasterium, et forestum Susel cum banno, sicut in potestate antecessorum nstrorum fuit, venacionemque in dulcis vallibus, quam populus cum sacramentis in potestatem antecessorum nostrorum firmauit, id est ebdomadas III. ante aequinoctium autumpnale, et postea usque in natale sancti Martini ad venandos ursos et apros. Ad Luminicho iuxta Rapam quicquid ibi habuimus. Ad Nezilinpach, ad Sabnizam ecclesiam et curtem cum mansis L. Item ad Rapam ad Tudleipin, ad Labantam ecclesiam sancti Andreae ut antecessores nostri ad praedictum momasterium firmauerunt, cum decima ut ibi consuetudo est, et de curtibus quas antecessores nostri ibi habuerunt, decimam ut in canonibus habetur, nec non saginacionem in omni Labanta valle, excepto monte Forst nominato. Ligna quoque secanda ad ecclesiam et ad aliud seruicium episcopi tam in ipso monte, quam in aliis omnibus montibus concedimus, et unam fossam ruderis in monte Gamanara semper per totum annum habendam. Ad Gurzizam beneficium Engibaldi. Ad Carantanam ecclesiam sanctae Mariae cum decima, sicut ecclesiasticus ordo praecipit, de curtibus omnibus quae ad Carantanam ciuitatem pertinent; id est Trahof, Grauindorf, Curnuz, ad Szreliz operarios seruos duos in monte cum hobis illorum, ad ligna secanda in ipso monte, sine contradictione omnium hominum cum saginacione. Trebina, Ostaruuiza, Chrapuchfeld, Vitrino, Frisach, Curca, Grazluppa, Lungouui, Sublich, Tiufinpach, Chatissa, Pelissa, Chubenza, Undrima, Linta, Lienznicha, Prucha, Muoriza, Liubina Ad Strazzinulam duo loca, ea lege ac racione, ut nullus successor noster, aut dux, vel comes, vel quaelibet potestas, aliquid de praedictis rebus potestatem habeat subtrahere, sed iure perpetuo ad sanctum Petrum, sanctumque Roudbertum stabiliter absque omnium hominum contradictione permaneant. Et ut haec auctoritas nostrae renouacionis et confirmacionis firmior habeatur, et per futura tempora verius credatur, hanc cartam propter peticionem matris nostrae dominae Augustae Theophanae ac Heinrici Bauuariae ducis nostri fidelis scribi iussimus, manuque propria firmantes, anuli nostri impressione praecepimus insigniri.

Signum domni Ottonis serenissimi Regis.

Hildibaldus episcopus et notarius ad vicem Willigisi archicapellani notaui. Data nonas octobris anno dominicae incarnacionis DCCCCLXXVIIII. regni vero domini Ottonis XIII. Actum Mogoncie.

Kleinmayer. Juuauia. str. 303. S izpravci polag listine br. LXXXIV.

Digitized by Google

CCXLVI. 982. 18. svibnja. Izpred Tarenta.

Kralj Otto II. potvrdjuje crkvi solnogradskoj darovnicu kralja Arnulfa, kojom ovaj istoj crkvi darova grad Optuj i njeka sela na Muri i Dravi.

In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis. Otto diuina fauente clemencia imperator Augustus Si peticiones sacerdotum, quas pro usu et stabilitate ecclesiarum suarum nostris auribus infuderint, ut ante nos regia et imperialis agere consueuit dominacio, pia deuocione compleuerimus, id procul dubio praesenti ac tempore futuro nobis profuturum esse credimus. Quapropter omnium fidelium nostrorum tam praesencium quam et futurorum pateat industriae, qualiter Fridaricus sanctae Salzburgensis ecclesiae venerabilis archiepiscopus, per interuencionem dilectae coniugis nostre Theophanae videlicet imperatricis Augustae, ac fidelis nostri Deoderici metensis ecclesiae digni prouisoris, nobis praesentauit praeceptionem Arnolfi regis, in qua continebatur, quomodo ipse ob interuentum Tiethmari reuerendi archiepiscopi, qui suis temporibus iuuauensis ecclesiae prouisor egregius extiterat, quae est in honore beati Petri principis apostolorum et sancti Roudberti confessoris Christi constructa ac consecrata, suae praeceptionis auctoritate ad praefatam ecclesiam tradidit Petoviam ciuitatem, unacum ecclesia et decima illuc pertinente, et duas partes ciuitatis, cum bannis, theloneis et ponte, quae ab antecessoribus praenominati regis illo tradita fuerunt, et ex parte sua eciam addidit terciam partem ciuitatis,, quae proprietas Carantani fuit, ilique diiudicata est eo, quia reus maiestatis illius criminatus est constare, exceptis subnotatis rebus, quas uxori illius propter fidele seruicium concessit, id est in superiori et orientali parte ciuitatis praedictae curtilem locum, ubi noua ecclesia incepta est, atque in inferiori et occidentali parte ciuitatis ipsius illa curtilia loca, quae in potestate tunc habuit cum hobis C. et vineis X. In Cistanesveld ubi nunquam antecessores eius alicui quicquam dederunt, propter fidele seruicium superius iam dicti archiepiscopi tradidit ad praefatum monasterium sicut acerui duo prope Trauum positi sunt, ex sumitate termini qui Wagreini dicitur, et ita sicut ille exterior Wagreini tendit usque dum Treuina fluit in amnem Trauum. Ad Sulpam, ciuitatem Zuip vocatam cum omnibus inste ad eandem ciuitatem pertinentibus, cum quercetis et campis sicut illa fossa, qnae incipit de Muora et tendit usque ad Luonznizam, et ut Luonzniza et Sulpa de alpibus fluunt, quicquid inter has duas amnes habuit, totum ad praedictum monasterium concessit, et forestum Susel cum banno, sicut in potestate antecessorum illius et sua fuit, venacionemque in dulcibus vallibus quam populus cum sacramentis in potestatem regiam affirmauit, id est ebdomadas tres ante aequinoctium autumpnale et postea usque in natale sancti Martini, ad venandos ursos et apros. Ad Lumnicham iuxta Rapam quicquid ibi habuit. Ad Nezilinpach, ad Sabnizam ecclesiam et curtem cum mansis L. Item ad Rapam, ad Tudleipin, ad Labantam ecclesiam sancti Andreae, ut antecessores eius ad iam dictum monasterium firmauerunt, cum decima ut ibi consuetudo est, et de curtibus suis adiecit decimam, ut in sacris codicibus habetur, nec non et saginacionem in omni Labante valle, excepto monte Forest nominato, propter venacionem regalem. Ligna quoque secanda ad ecclesiam et ad aliud seruicium episcopi, tam in ipso monte quam in alliis omnibus montibus concedimus, et unam fossam ruderis in monte Gamanara semper per totum annum habendam. Ad Gurzizam beneficium Engilbaldi. Ad Carantanam ecclesiam sanctae Mariae cum decima, sicut ecalesiasticus praecipit ordo de curtibus regiis, id est de Carantana ciuitate aliisque curtibus ad eandem ciuitatem pertinentibus, id est Trahof, Grauindorf, Curnuz, ibique ad Curnuz operarios seruos duos in

Digitized by Google

monte cum hobis illorum, ligna secanda in ipso monte sine contradictione ministrorum regiae potestatis, cum saginacione. Trebina, Astaruuiza, Chrapuchfelt, Vitrino, Friesach' Curca, Grazluppa, Lungouui, Sublich, Tiufinpach, Chatissa, Pelissa, Chubenza, Undrima, Linta, Lieznicha. Prucca, Mouriza, Liubina, ad Strazzinulam duo loca. Et qualiter haec omnia, cum rebus iam supra per ordinem nominatis, statim a suo iure ob animae suae remedium praelibatae ecclesiae in potestatem perpetualiter ibi habendum ac possidendum redegit, et suae dominacionis regia auctoritate confirmauit, sed pro rei statu et firmitate nostram humiliter rogauit celsitudinem, ut nos denuo illius donacionis traditionem et confirmacionem imperiali magnitudine nostrae munificenciae confirmaremus. Cuius peticioni vero piae ob votum et intercessionem ut ante dictum est carae contectalis nostrae Theophanae scilicet imperatricis Augustae, ac fidelis nostri Deoderici iam dictae metensis ecclesiae episcopi, assensum praebentes, quicquid praefatus Arnulfus rex ad ecclesiam superius iam dictam in honore sancti Petri principis apostolorum et sancti Roudberti confessoris Christi in Iuuauia ciuitate, cuius corpus eciam ibi iacet, constructam ac consecratam dedit ac confirmauit, aut alii antecessores siue successores illius illuc tradiderunt, parum cum magno, totum a nouo imperiali celsitudinis nostrae auctoritate ad integrum concedimus ac confirmamus. Ea videlicet racione, ut ab hodierna die et deinceps praedictae res, sicut ab antiquis regibus videlicet vel imperatoribus et nouiter a nobis traditae et confirmatae sunt, sub perpetuo iure eiusdem ecclesiae absque alicuius contradictione permaneant, nec ullus successor noster, aut dux, vel comes, siue vicarius vel quaelibet iudiciaria potestas, de praedictis rebus potestatem habeat quippiam abstrahere vel minuere seu quicquam molestiae eidem ecclesiae inferre praesumat. Et ut haec auctoritas largicionis et confirmacionis nostrae firmior habeatur, ac per futura temporum curricula verius credatur, hoc praeceptum iude conscriptum anuli nostri impressione signare iussimus, manuque propria, ut infra videtur, corroborauimus.

Signum domni Ottonis inuictissimi Imperatoris Augusti.

Hildibaldus episcopus et cancelarius vice Willigisi archicapellani recognoui, et subscripsi.

Data XV. Kalend. iunii anno dominicae incarnacionis DCCCCLXXXII. Indictione X. Anno vero regni secundi Ottonis XXII. Imperii autem XV. Actum iuxta Tarentum foras muros ciuitatis feliciter. Amen.

Kleinmayer Juuauia p. 206.

CCXLVII. G. 1051.

Henriko III. car njemački potvrdluje crkvi soluogradskoj darovnice svojih predšastnikah kojimi ovi darovaše istoj crkvi njeka uiesta us Muru i Dravu.

In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis. Heinricus diuina fauente clemencia Romanorum imperator Augustus. Oportet igitur nos, qui diuino sumus munere prae ceteris mortalibus sublimati, eius in omnibus parere praeceptis, cuius clemencia praelati sumus atque praecellimus; loca utique sibi dicata per peticiones fidelium nostrorum relevari iuuamine atque imperiali tutamine nobis et ad temporalem vitam prospere transigendam, et ad aeternam feliciter obtinendam profuturum liquido credimus. Quapropter comperiat omnium nostrorum fidelium praesencium scilicet et futurorum sollercia, qualiter quidam vir venerabilis Balduuinus Salzburgensis ecclesiae archiepiscopus, ad nos veniens, nostram postnlauit serenitatem, ut ob mercedis nostrae augmentum, quaedam loca

Digitized by Google

quae nostri antecessores ad ecclesiam sancti Petri sanctique Roudberti confessoris Christi, ubi corporaliter requiescit et ipse venerabilis archiepiscopus praeest, fidelium suorum peticionibus conceserunt, a nobis quoque renouata confirmarentur. Cuius peticioni ob amorem domini nostri Jesu Christi, seu ob remedium animarum antecessorum nostrorum et beatae memoriae domni ac genitoris nostri, nostraequae mercedis augmentum, libenti aeimo assensum praebentes, decreuimus ita fieri. Renouamus igitur atque confirmamus ad praedictum monasterium sancti Petri sanctique Roudberti, primitus castellum sanctae Erntrudis, cum omnibus ad idem castellum iuste ac legaliter pertinentibus, cum curtibus, piscacionibus, venacionibus, id est ab ecclesia sancti Martini quae respicit contra monticulum. qui vulgo Nochstein nuncupatur, sursum ex utraque parte fluminis Luaris nominati, usque in riuulum Quartinespach. Insuper etiam de ipso riuulo piscacionem, venacionem, ex utraque parte praenotati fluminis ad sanctum Maximilianum, usque dum Tuontina ex aquilonari parte fluit in praedictum flumen, atque riuulus Castuna ex australi parte. Ad haec eciam firmamus et et renouamus ad praefatum monasterium Iuuauense forestum, a termino qui in Pisconcia incipit, hoc est de riuulo Erilipach usque ad acutum montem, qui vulgariter Wassinperch dicitur, prope Iscalam, in illo loco ubi terminus foresti Raptonis comitis se ab isto disiungit, et in aqui lonari parte de riuulo Tinnilinpach usque in summitatem montis Ciruancus nominati. Et de iam dicto monte Wassinperch usque ad praefatum monticulum Nochstein, illa montana omnia quae in potestate antecessorum nostrorum fuerunt et nostra, ad iam dictum monasterium firmamus. Ad Chimisse abbaciam cum omnibus ad eandem abbbacia iuste ac legaliter pertinentibus, curtem quoque ad Piscofesdorf cum omnibus iuste ad eandem curtem pertinentibus, atque piscacionem in lacu Atarseo vocitato, sine alicuius hominis contradictione, illos quondam praedictos XII. priuatos tractus, sicut dominicalis terra se ad Poumgarten ipso lacu adiungit, sine alia communi piscacione in Atarseo ad Atarhof pertinenti; de potestate nostra firmamus etiam istas curtes in proprium, quae antea inibi in beneficium siue ex parte antecessorum nostrorum, siue ex alterius cuiuslibet parte ibi antea beneficiatae essent, quarum haec nomina sunt: Ad Scafarafelt curtem et ecclesiam cum decima, et sicut ille terminus in australi parte incipit, qui Wagreini dicitur, ultra ipsam, et in occidentali usque dum ducitur, ubi Urula se dimittit in praefatum amnem, et quicquid in orientali parte iam dicti fluminis habere videbamur, totum ad praedictum monasterium confirmamus, exceptis duobus piscatoribus, cum eorum ruribus in aquilonari parte. Ad Maiglicham terciam partem ciuitatis, et sicut ille terminus se disiungit ab illis rebus in occidentali parte, quas quondam antecessores nostri ad sanctum Emmeramum tradiderunt, totum in termino orientalis ad praefatum monasterium confirmamus, exceptis hobis tribus. Ad Arnesdorf et ad Wachauua quicquid ibi habuimus, cum vineis et saginacione, et monte querceato, pratisque inter ipsum querceatum montem sitis, et inter siluam Paltam, vel quicquid in ipsis siluis habuimus, totum in usum praedicti monasterii confirmamus. Ad Grunzitam quicquid superfuit hobis V. quas fideli suo Dietrico antecessores nostri dederunt, hoc sunt hobae L. Ad Liubinam, ad Holunpurch terciam partem ciuitatis cum vineis XXX et hobis XV. sine curtili terra. Treisimam ciuitatem et ecclesiam sancti Martini cum decima, et sursum in australi atque orientali parte fluminis Treisine usque ad Potilinesprunnin et sicut Diotrichespach fluit contra duos aceruos exteriores, qui in orientali parte campi positi sunt, et exinde usque Danubium in illum locum, qui Tripoliza dicitur, et ita sursum prope Danubium cum agris, pratis, cultis et incultis, viis et inuiis, locis piscacionum, quae teutonice Arichsteti vocantur. Et ita sursum usque ad illam marcham, quae inter Treisimmam et Holunpurch

Digitized by Google

utrasque res discernendo diuidit. Ad Penninuanch quicquid ibi habuimus, ad ecclesiam Anzonis et Witanesperch quicquid ibi habuimus, excepto quod Mosogouuoni datum est hoc est hobe centum. Ad ecclesiam Ellodis, ecclesiam Minigonis presbyteri, ad Guntpoldesdorf quicquid ibi habuimus, ad Rapam et Sabariam ciuitatem ecclesiam cum decima et theloneis, vineis, agris, pratis, pascuis, forestis, montibus, cunctisque ad eandem ciuitatem legaliter pertinentibus. Ad siccam Sabariam, ad Penninchaha, ad Mosaburch abbaciam ubi sanctus Adrianus requiescit martir Christi, quam antecessores nostri ad praedictum monasterium tradiderunt, et nos firmamus. Nonam quoque de omnibus curtibus nostris inibi cum theloneo in ciuitate et piscina confirmamus. Ad Salapiugen curtem CCC mansis. et totidem vineis, vel quicquid ibi habuimus. Ecclesiam ad Quartinaha, ecclesiam ad Gensi, ecclesiam ad Ternperch, ecclesiam Gundoldi, ad V. ecclesias cum theloneis, ac vineis, forestis, et cum omnibus quae ab antecessoribus nostris antea beneficiata erant, in proprium firmamus. Ad Ruginesfeld quicquid ibi habuimus. Ad Turnouua ecclesiam quae est constructa in honore sancti Roudberti, ceterorum que sanctorum quam plurimorum martyrum, cum monte Parauuoz dicto, cum vineis, pratis, silvis, et cum omnibus quae ibi sunt circa montem sita. Ad Petouiam ecclesiam cum decima et duas partes ciuitatis, cum bannis, theloneis et ponte, quae ab antecessoribus nostris confirmantibus illo tradita erant. Et insuper terciam partem ciuitatis, quae proprietas fuit Carantani, eique diiudicatum erat, eo quod reus maiestatis criminatus est constare, exceptis illis rebus quae suae uxori concssae fuerunt, id est in superiori ciuitate in orientali parte ciuitatis curtilem locum, ubi noua ecclesia incepta est, atque in inferiori ciuitate occidentali parte ciuitatis ipsius illa curtilia loca, quae in potestate tunc habuit cum hobis C. et vineis X. In Cistanesfeld firmamus ad praefatum monasterium sicut acervi duo prope Travum positi sunt, ex summitate superioris et exterioris termini qui Wagreini dicitur, et sicut ille Wagreini tendit usque dum Treuuina fluit in amnem Trauum. Ad Sulpam, ciuitatem Zuip vocatam, cum omnibus iuste ad eandem ciuitatem pertinentibus, cum quercetis, campis, sicut illa fossa incipit a Muora et tendit usque ad Luonznizam, et ut Luonzniza et Sulpa de alpibus fluunt, quicqnid inter hos duos amnes habemus, totum ad praedictum monasterium firmamus, et forestum Susel cum banno, sicut in potestate antecessorum nostrorum fuit. Venacionem quoque in dulcibus vallibus, quam populus cum sacramentis in potestatem antecessorum nostrorum firmauit, id est ebdomadas tres ante equinoctium autumpnale, et postea usque in natale sancti Martini ad venandos ursos et apros. Ad Luminicham iuxta Rapam quicquid ibi habuimus, ad Nezzilinpach, ad Sabinizam ecclesiam et curtem cum mansis L. Item ad Rapam, ad Tudleipin, ad Labantam ecclesiam sancti Andreae, quam antecessores nostri ad praedictum monasterium firmauerunt, cum decima, ut ibi consvetudo est, et de curtibus quas antecessores nostri ibi habuerunt, decimam et incononibus habetur, nec non saginacionem in omni Labanta valle, excepto monte Forst nominato, ligna quoque secanda ad ecclesiam, et ad aliud seruicium episcopi, tam in ipso monte quam in alliis montibus concedimus, et unam fossam ruderis in monte Gamanara semper per totum annum habendam. Ad Gurzizam beneficium Engilbaldi, ad Carantanam ecclesiam sanctae Mariae cum decima, sicut ecclesiasticus ordo praecipit, de curtibus omnibus quae ad Carantam ciuitatem pertinent, id est Tralıof, Grauindorf, Gurnuz. Ad Zreliz operarios seruos duos in monte cum hobis illorum, ligna secada in ipso monte sine contradictione omnium hominum cum saginacione, Trenuinam, Ostaruiza, Crapuchfeld, Vitrico, Friesach, Gurca, Grazluppa, Lungoui, Sublich, Tiufinpach, Chatissa, Pellissa, Chumbenza, Undrima, Linta, Lieznicha, Prukka, Muoriza, Liubina. Ad Strazinulam duo loca. Ea lege ac

Digitized by Google

racione, ut nullus succesor noster, aut dux, vel comes, vel quaelibet potestas, aliquid de praedictis rebus potestatem habeat subtrahere, sed iure perpetuo ad sanctum Petrum sanctumque Roudbertum stabiliter absque omnium hominum contradictione permaneant. Et ut haec auctoritas nostrae renouacionis et confirmacionis firmior habeatur, et per futura tempora verius credatur, hanc cartam propter peticionem Balduuini venerabilis archiepiscopi scribi iussimus, manuque propria corroborantes, sigilli nostri impressione praecepimus infigniri.

Signum domni Heinrici tercii regis inuictissimi, secundi romanorum imperatoris augusti.

Wintherius cancellarius vice Bardonis archicancellarii recognoui

Data VI. idus februarii anno dominicae incarnacionis MLI. Indictione IIII. Anno autem domni Heinrici tercii regis, imperatoris secundi, ordinacionis eius XXII. regni quidem XII. imperii autem V. In nomine domini feliciter. Amen.

Kleinmayer. Juvavia. 236.

CXVIII 1097. m. svibnja. U Trogiru.

Trogirani čine savezni ugovor s Mlečani.

In nomine domini dei eterni. In anno ab incarnatione eiusdem millesimo nonagesimo septimo, mense madii, indictione quinta, Traguri. Quoniam sub tantorum dominorum regimine nos degere, atque sub eorundem euigilata cura, atque assidua tutela nos persistere congruum atque tutissimum satis esse cognouimus; iccireo nos Joannes, dei gratia tragurensis episcopus, cum nostris successoribus, una cum Drago priore et Petro Bela, cum cunctis conciuibus maioribus et minoribus, cum nostris heredibus, promitimus vobis domino nostro Vitali Michaeli duci Venetie et Dalmatie atque Croatie et imperiali prothoseuastori, ut a modo sine vestro volontario concensu — — — — (dalje neima.)

Ljubić. Listine I. str. 4.

Kao izvanredni dodatak priobčujem ovdje još njeke izvadke iz inostranih ili kasnijih listinah, u kojih se spominju vladari hrvatski.

G. 819. dne 4. Srpnja. U Panoniji. Njeki Meginhard, vojnik njemački, čini oporuku, polazeći u rat proti Ljudevitu velikomu županu posavskomu.

Traditio Meginhardi laici. — Omnibus tam ecclesiasticis, quam etiam secularibus venerabilibus viris satis sit dilucidatum, qualiter Meginhard vassus Dominici, in manus Hittonis episcopi, pro manice ceruino, capsam, quam a domo sancte Marie cum reliquiis accepit Wassucrim aramiator, et ipsam, quam iam dudum fecit traditionem, iterum renouauit, eo modo: si in ipso comitatu, quem contra Liuduinum hostiliter carpebant, dies suus eum prosequeretur, IIII. pars de iumentis saluaticis, cum III. warinone, pro remedio et indulgentia anime sue omni perseuerantia, ad domum beate Marie teneretur, aliuquin, si saluus et incolumis domi reuertisset, ad suum haberet, quousque degeret, usum, post obitum vero suum quandocunque ex hac deficeret vita, statim ipsa capsa, cum supra

Digitized by Google

dicta traditione, vel ceteris addimentis, sicut in illa repertum fuisset die vestita, ad memorato domo beatissime dei genitricis firma ac stabilis in perpetuum perduraret. Testibus etc. Actum in Pannonia, siquidem sub die quod est IIII. nonas iulias, anno beatissimo Hludouico regnum gubernante augusto V. indictione XII. Luna VIII.

C. Meichelbeck. Historia Frisingensis. Aug. Vind. 1724. T. I. p. 246. Nr. CDLXVI II

G. 821. dne 16 srpnja. U Akvisgrani. Njeki Fulkvin iz župe Engernsgau, sela Meineburg, predaje svoje stvari carskomu pismohranitelju Teuthardu, u ono doba, kad se spremao u rat protiHrvatom (Sclavos) Ljudevitovim.

— — — Hludouicus diuina ordinante prouidencia imperator augustus, omnibus fidelibus etc. notum sit vobis, quia quidam homo, nomine Fulquinus, de pago Engrisgoe et de villa Meineburo nostram adiit clemenciam, innotuit mannsuetudini nostre, qualiter dum in dei et nostra utilitate contra Sclauos pergere deberet, res suas proprias quas habebat, Teuthardum quondam cartolarium nostrum tradidit, ea videlicet conditione, ut si domno auxiliante de illo itinere reuerteretur, easdem res suas illi redderet, et si vitam presentem in illo exercitu amitteret, pro eius anima iam dictas res daret. Sed dum ipse de eadem expeditione fuisset reuersus, defunctum inuenit eundem Teuthardum, etiam omnes res illas, quas idem Fulquinus modo superius comprehenso illi delegauerat, in iuris nostri vestituram habere acceptam. etc.

Data XVII kalendas augusti anno Christo propicio imperii nostri VIII. indictione XIIII. actum Aquisgrani palacio regio, in dei nomine feliciter amen.

Beyer H. Urkundenbuch der mittelrheinischen Territorien. Coblenz 1860. Bd. I. p. 49. N. 53.

G. 1083. Izpod listine broj CCXII. g. 1083. str. 177. stoji u novijem prepisu kaptola splietskoga, sljedeća važna bilježka :

Exemplum sumptum ex originali in membrana, cum sigillo plumbeo pendente, cum cordula canapis, in cuius una facie est imago regis sedentis, in altera vero scriptum : „Suinimir rex Chroatorum“ existente in archivio archiepiscopali spalatensi.

G. 1111 Koloman kralj ugarski i hrvatski potvrdjuje darovnicu Kresimira kralja od g. 1071. kojom ovaj uredi biskupiju rabsku.

Ego Colomanus dei gratia rex Hungarorum, per misericordiam dei potitus regno Dalmacie atque Chroacie, assentimus, et quantum ad nos pertinet, confirmamus arbensi ecclesie suas parochias, iuppam sub alpibus, suis cum terminis, a castro latine Murula vocitato, sclauonice autem Stenize, usque ad flumen Copriua, Chissam suis cum terminis, iuppam Liche, iuppam Bucani, et Bochachi, sicut semper didicimus habuisse per priuilegium Crescimiri regis et idoneos testes.

Matica na pergameni u arkivu občine rabske. Stari prepisi u mene i u arkivu Zadarske gubernije: Acta ecclesiae arbensis.

G. 1116 Ordelafo Faledro dužd mletački potvrdjuje samostanu sv. Ivana u Belgradu darovanja Kresimira kralja hrvatskoga od g. 1059.

Faletrus Ordelafus gracia dei dux Veneticorum, Dalmaticorum atque Croaticorum. Priuilegium sancti Johannis belgradensis monasterii a Cressimiro rege factum, ego collaudo et in sua stabilitate confirmo.

Polichorion u arkivu gubernije zadarske.

Digitized by Google

G. 1158. Gejza II. kralj ugarski i hrvatski, potvrdjuje na korist crkve splietske darovanje selah Sreníne, uz ostala miesta, koja darova oko g. 880—890. Branimir veliki župan hrvatski rečenoj crkvi.

— — — Do et confirmo beato Dompnio et tibi Gaudio archiepiscopo spalatensi — — — — omnes quoque villas, terras et possessiones, quam Branimir dux Chroatorum, et sui progenitores donauerunt beato Dompnio, vel confirmauerunt, simul cum — villa Srenine, cum seruis et ancillis, quos et quas ab antiquo ecclesia s. Dompnii habuit in ipsis villis, terris et possessionibus.

Farlati. Illyr. Sacr. T. III. p. 178.

G. 1166. Stjepan II. kralj ugarski i hrvatski, potvrdjuje samostanu sv. Ivana u Belgradu darovnice hrvatskih kraljevah Kresimira i Svenimira.

Monasterio s. Joannis in finibus Dalmatie sito, in urbe, que quondam, dum in suo statu existeret, Alba vocabatur, confirmamus et presenti priuilegii testimonio corroboramus, ut integre fratres predicti monasterii habeant omnes terras illas, quas olim Cresimir et Suennimir, quondam Croatie reges et eorum principes, iam dicto monasterio iure perpetuo tradiderunt, sicut in eorum priuilegiis continetur, secundum quantitatem et terminum terrarum illarum, videlicet terram in Rogoua et Virbiczam cum aqua molendinaria, et in Chamenian, et ceteras terras, quas in diuersis locis per Chroatiam sepe dictum monasterium obtinet.

Prepis od g. 1259 u arkivu gubernija zadarskoga, i Farlati Illyr. Sac. IV. str. 7.

G. 1166. Ivan opat sv. Krševana u Zadru, sa svojom braćom spominju one zemlje i njih granice, koje istomu samostanu darova njegda Kozma župan lužki. (Biaše županom g. 1070.)

Nos — Johannes sancti Chrisogoni abbas una cum meis fratribus, cartulam recordationis iubemus fieri de terra, que manet apud Camenani, quam Cosmas iupanus de Luca, frater et monachus noster, moriendo, in presentia archiepiscopi, aliorumque multorum, qui ibi aderant, in monasterio beati Chrisogoni, tradidit. Hec namque terra ab orientali usque in occidentali parte in longitudine protenditur; in superiori, hoc est in orientali parte, duobus lacis terminatur. In occidentali vero parte via antiqua cum terminis sibi inpositis terminatur. Inde igitur in aquilonari parte luco terminari videtur, in australi ora puteo concluditur. — — — — — — — — Et ego Johannes iadrensis notarius ibidem interfui, quando Cosmas iupanus monachus moriendo prenonominatam terram apud Camenani donauit, iubente ipso Cosma iupano scripsi et roboraui.

Starinski prepis na pergameni u arkivu gubernija zadarskoga Casseta. II. br. 12.

G. 1167. Lampredio nadbiskup i Dominik Maurocen knez zadarsk, sviedoče, na korist samostana kaludjericah sv. Marije u Zadru, istinito darovanje njekih zemaljah u Obrovcu (Brauizo) koje učini Petar Semiritov sa sinovi Krne (Crine) g. 1068.

Nos — Lampredius archiepiscopus et Dominicus Maurocenus comes, et alii nobiles viri — iubemus fieri cartulam recordationis in placito, quod abbatissa sancti Platonis Vrania, contra Scemosam, sancte Marie abbatissam, de terris, que in Brauizo site sunt, placitabant; quas Petrus Semiuiti filius, una cum filiis Crine et suis propinquis prenominato cenobio dederant. Hec namque terra incipit a territorio sancti Chrisogoni,

Digitized by Google

ex utraque parte usque ad riuum descendentem, et ex alia parte riui ascendentem, usque ad siluam iuxta territorium sancti Nicolahi, preter quasdam terulas, in medio positas, que sancti Chrisogoni fieri probantur. Dicebat enim sancti Platonis abbatissa: hec terra sancti Platonis attinere, et testamentum ostendebat, quod a quodam viro pro viginti romanatis emerat. E contra sancte Marie abbatissa respondebat: Imo nobis attinet, et nos eam semper laborauimus, et per manus nostras aliis ad laborandum tradidimus, quia Petrus Semiuiti filius, una cum suis propinquis hanc terram monasterio beate Marie dederat, et etiam testamentum inde ostendebat. Unde nos rationem perscrutantes ex utraque parte, iudicauimus Scemose abbatisse sancte Marie, cum sex sanctis monialibus suum testamentum affirmare, quod ipsa, ut curia precepit, coram pluribus affirmauit.

Iz starinskog zapisnika kaludjericah sv. Matije u Zadru.

G. 1169. 18 Veljače. Aleksandro III papa spominje darovnicu vojevode (kralja) Dimitrije (Svenimira) kojom darova samostan Sv. Jurja u Vrani, papinskoj stolici. g. 1076.

Alexander etc. In registro patris et predecessoris nostri Eugenii pape annotatum inuenimus: Demetrium quondam Dalmatie Croaticque ducem, monasterium diui Gregorii, quod Vrana vocatur, tempore bone memorie Gregorii septimi predecessoris nostri, romane ecclesie obtulisse cum omnibus mobilibus suis et immobilibus.

Farlati. Illyr. Sacr. T. IV. str. 11.

G. 1176. Ivan sakrista splietski i odvjetnik samostana sv. Petra od Gumaja, zajedno s opatom Robertom i županom Talmacom, potvrdjuju da je zemljište St'lpiza (Stilpiza) darovana rečenomu samostanu po Rosenu županu morskomu i njega sinu Petru Slovinjanu, i ovoga stricu Slaviću. (oko g. 1070 — 1080.)

Ego Johannes sancti Domnii sacrista et procurator monasterii sancti Petri de Gumay, una cum Roberto eiusdem monasterii preposito, et cum iuppano Talmazo etc. — -- — Denique iuppanus Talmazo noster aduocatus, voluntate et mandato omnium nostrorum ita respondit: Monasterium sancti Petri de Gumay, a longis retro temporibus sepedictas terras possedit, quas quidem terras Rossene Moristicus prius donauit monasterio sancti Petri de Gomay, et post mortem ipsius Rossene Moristici Petrus Slavus filius eius, et Slauizo auunculus eiusdem Petri Slavi, prenominatas terras in sepedicto monasterio confirmauit, et eas in pace et magna quiete hactenus possedit, et quod a predictis viris donatione et confirmatione, prelibate terrre nostro monasterio fuerint tradite, cartam confirmationis dimonstrauimus. — — — — — — Sic autem prefate terre describuntur et terminantur: Ex parte boree est mons, ex australi parte incipiunt a Stilpiza descendendo, usque ad magnum lapidem qui est supra fontem, et ab illo lapide descendendo usque ad mare. Ex occidentali vero parte sunt terre de Serecla, continue istis terris, incipiendo a prefato monte, usque ad mare.

Iz rukopisnih regestrah XII. vieka u arkivu kaptola splietskog.

G. 1182. Dedomir Sramlenov, pristav Dioniša bana, uvadja u posjed mjesta Brda kod Slivnika samostan s. Krševana u Zadru, kojemu ga darova Družinik ded, dozvolom Kresimira kralja, oko g. 1072.

Decuit me Dedomirum, filium Sramleni, presenti comprehendere scripto, quomodo et quo ordine dominus meus Dionisius illustrissimus vir, Dalmacie et Chroacie banus,

Digitized by Google

me pristoldum constituit et tradidit Marino venerando abbati cenobii sancti Chrisogoni de Jadera, super quandam curtem in Berdam manentem, et locum qui dicitur Sliunicus, quam Druzinico dedo, pro sue anime remedio, cum assensu Cresimiri regis, monasterio beati Grisogoni martiris, perpetuo possidendam tradiderat, sicut in autentico scripto exinde facto continetur.

Matica na koži u arkivu gub. zadarskoga Caps. I. Masso k. br. 4.

G. 1187. Petručija Negomir kaludjer zadarski, sviedoči, kako je Svenimir kralj hrvatski, njeko zemljište kod Kavke, darovao njekomu tesarskomu meštru pradjedu Šestaka.

Testificor ego siquidem Petrucia Negomire, monacus, et in ipsa veritate quod Cristus est, dico: Quod tunc temporis, quando abbas Niciforus (1146—1174) monasterium sanctorum Cosme et Damiani regebat, et ego secum apud partes Rogoue multociens equitassem, audiui ab ore eius, quod rex Suinimir quoddam territorium, a quadam marceria, que Cauca dicitur, usque ad viam grandem versus occidentem, que sclauice Colnicus dicitur, et ab inde recto tramite, deorsum versus usque ad Blatam, omnia que inter hos terminos coli possunt, cuidam magistro suo, proauo videlicet Scestaki, regia auctoritate propterea, quod sancti euangeliste ecclesiam cooperierat, antiquitus donauisset, et sui heredes post ipsum, illud territorium, ut proprium donum regium multis temporibus possedissent.

Polichorion. U arkivu gubernija zadarskoga.

G. 1188. Grubeša knez splietski, čini nagodbu medju Vulčinom Vitovim s jedne, i samostanom kaludjericah sv. Benedikta s druge strane, poradi miestah Lagoperšine kod Dilate izpod zmijah (subter vipera), koje istomu samostanu darova Svenimir kralj hrvatski.

Contigit, quod in prescriptorum tempore, monasterium s. Benedicti, tunc sub Chazze abbatisse regimine, de quodam territorio, quod est in Dillato supter vipera, quod Lagoperscina vocitatur, in spalatensi curia super Vulcinam, filium Biti nasitorti, proclamationem faceret asserendo: quod predictum territorium olim a rege Suinimiro, per priuilegii instrumentum, iure hereditario possidendum, sibi datum et concessum esset et Vulcine non pertineret. Constituto itaque termino et hora — — — — — — — — pactum concordie inretractabiliter inter illos, deo volente composuimus, talem scilicet, ut totum territorium — — — — — — — — — exceptis vineis perpetuo sit monasterio.

Matica u arkivu zadarskih kaludjericah sv. Marije.

1188. Bela III. kralj ugarski, i hrvatski potvrdjuje samostanu sv. Ivana u njegdašnjem Belgradu, sva ona prava i darove, koje mu podieliše hrvatski kraljevi Kresimir i Svenimir.

Ego Bela tercius, Geyse regis filius, dei gracia Hungarie, Dalmacie, Chroacie, Rameque rex. — — — — — — Monasterio sancti Johannis in finibus Dalmacie sito, in urbe, que quondam, dum in suo statu existeret, Alba vocabatur, confirmamus — — — — — — — — ut integre abbas et fratres predicti monasterii habeant omnes terras illas, quas olim Cressimir et Suennimir, quondam Chroacie reges et eorum principes, nec non Stephanus, beate memorie frater et antecessor noster, rex, iam dicto monasterio in perpetuum tradiderunt, sicut in eorum priuilegiis continetur etc. — — — — —

Digitized by Google

Videlicet terram in Rogoua, et Virbiza, cum aqua molendinaria, et in Cameniani, et ceteras terras, quas in diuersis locis per Chroaciam, sepe dictum monasterium obtinet. (Istu listinu potvrdi g. 1198 i Andrija vojvoda Hrvatske, Dalmacije i Zahumlja. [1])

Polichorion u arkivu gnbernije zadarske.

1190. Zadrani, iza slavne pobjedena d Mlećani, daruju iz nova samostanu sv, Krševana otok Mauni, što mu ga bijaše darovao hrvatski kralj Kresimir godine 1069.

Cum nos (sliede imena svećenikah, gradskih poglavicah i gradjanah) cum uniuersa commnnitate in sancti Crisogoni ecclesia, post bellum cum Venetis habitum, et post victoriam de castello in promontorio Treni quondam erecto nobis celitus destinatum — — — — — — conuenissemus etc, — — — — — stabiliuimus et presenti scripti munimine roborari precepimus, decreto in perpetuum valituro, ut insulam Mauni, quam iam dictum sancti Crisogoni monasterium regis Cressimiri beate memorie largitione, sicut in eius breuilegio continet, a multis retroactis posssedit temporibus, nostrique postmodum priores pro communi nostre ciuitatis constructione, et utilitate eam una nobiscum abstulerant, etc. memorato monasterio iterum redderemus, quod et fecimus.

Matica u arkivu zadarske gubernije. Svezak XVIII br. 428.

G. 1197. Damjan knez zadarski, sa sudci i vlasteli obćine zadarske, dosudjuje samostanu sv. Kuzme i Damjana zemljišta u Jasenici i Dražanih, koje darova istomu samostanu Kresimir kralj hrvatski.

Cum nos namque Damianus, dei gratia Comes Jadre, una cum — — — — iudicibus, multisque aliis nobilibus, condam in plateis s. Michaelis resideremus, Petriz, Michael ac Martinus Sluradi, et Ciprianus Damiani, propter uxorum suarum, quarum commissarii fuerant, insimul venientes, contra — — — — — — — — — — monasterium, sanctorum Cosme et Damiani super terras de Jasseniza, et terras Drazani, que inferius terminantur — — querimoniam deponebant. etc. Tu vero prescriptus abbas, cum tuo conuentu, et aduocato tuo Coscie Gregorii, easdem terras ad vestrum monasterium ex donatione Cresimiri condam regis pertinere respondebas, et super hec cartam hostendendo, et quemdam Mogorouichium, satis vetulum, Mergia nomine, testem producebas, qui etiam pre senectute nimia, proprio priuatus lumine, memoratas terras de loco ad locum terminabat, dicendo: quod vere prescripte terre cum omnibus terminis ac pertinenciis suis non ad alium, quam ad monasterium sancti Joannis de Castello et ad monasterium sanctorum Cosme et Damiani, quod nunc capud est, omnino pertinent. Auditis igitur etc. tu prefatus abbas et tuum monasterium causam optinuisti etc. Prefatarum autem terrarum termini sunt hii, et ita distinguntur: Inprimis ab aluio fluuioli siue torrentis Jassenize, ubi est via carri, qui sclauice colnic dicitur, ubi est lapis immersus in promontorio riui, et ab inde usque ad alium lapidem, pro signo positum versus meridiem, ubi est congeries lapidum, et abinde versus austrum usque ad acervum lapidum et rupium, et ab inde versus meridianam partem usque ad radices ficulneas, et usque ad collem sursum ubi via carri habetur, et ab inde recto tramite in Curina, usque ad alium campum in Draciani, et usque ad montes maximos quicquid excoli potest, et ab inde versus austrum usque ad terras s. Dimitri, ubi lapides immersi sunt, et ab ipsis signis tendendo versus aquilonem, usque ad Blattam recto calle, ubi

[1] U potvrdi vojvode Andrije stoji na miesto Kameniani: et terras de Teno et Gorizza.

Digitized by Google

certa et aperta signa lapidum posita sunt, et ab inde iterum versus occidentem recto calle iuxta Blattam, usque ad prefatum promontorlum aluei, ubi lapis immersus cernitur, et usque sursum ad montes, quicquid infra est in terris, et pascuis ac aquis, et omnibus que ibi sunt. etc.

Polichorion u arkivu gubernije zadarske.

G. 1199. 10 svibnja: Zadarski sud dopituje Toli opatici i svemu samostanu sv. Marije u Zadru, mjesto Brda, koje istomu samostanu darova Kresimir kralj hrvatski g. 1072.

Cum nos etc. consules, in plateis post tribunas s. Petri noui ad diuersorum causas discutiendas et difiniendas resideremus, tu Tollia s. Marie monialium abbatissa, cum tuo conuentu, per Cosmam filium Janzi — — — aduocatum, in nostri curia veniens, contra Urientem filium Cipriani et plures nobiles Jadre, qui terram vestram de Berda inuasam tenebant, taliter alegasti dicens: Fratres, certum est, quod Laurentius filius Joseph, dum esset prescripti cenobii aduocatus, coram comite Damiano, illustris memorie, cum adhuc viueret, vobiscum placitauit, et priuilegium Cresimiri regis, bone memorie, quod habebat, ac testes ostendit, et causam ipsam ex iudicum sententia obtinuit. etc. Auditis igitur hinc inde partibus iudicium prenotati comitis expleuimus. etc. Terminatur autem prescripta vestri monasterii terra in hunc modum: In primis namque ex parte occidentis a via publica, que vadit Nonam, ubi est lapis signatus signo s. Marie inuersus, eundo versus boream recta linea usque ad Bregum, qui est ultra arborem pirum, et iterum sursum per limitem, usque ad spinam collis, ubi est lapis priori signo sculptus et impositus, et ab inde versus austrum per spinam collis, per viam antiquam, ubi sunt pruna plurima, et ab inde iterum versus austrum, per viam inter duos bregos, seu limites positam, usque ad aliam viam antiquam, ubi est lapis inmersus, signo s. Marie sculptus, a quo signo versus meridiem, recto tramite per vallem, inferius in silua, quousque peruenias ad lapidem insignito priori signo, et ad viam prescriptam, que vadit Nonam, et ab inde iterum versus occidentem, qousque peruenias ad priorem lapidem insignitum, qui est supra villam, que nuper posita est, quodcumque autem infra prescriptos terminos in terris et aquis habetur, vestrum est. etc.

Iz starinskog zapisnika kaludjericah sv. Marije u Zadru.

9. 1200. Bernardo nadbiskup splietski, dopituje putem suda samostanu kaludjericah sv. Benedikta u Splietu, selo Lugoperšina u kotaru dilatskom, što ga darova istomu samostanu pokojni kralj hrvatski Svenimir.

B. dei gratia spalatensis ecclesie archiepiscopus, dilecte in Christo filie C.(haze) sancti Benedicti. — — Lecto plenius instrumento — de his, que fuerant in controuersia actitata, inter venerabilem sororem nostram sancti Benedicti ex una parte, et Vulcinna filii Biti Nasitorti ex alia, super territorio quod est in Dillato, supter Viperam, quod territorium vocitatur Lugoperscina, et est in curia spalatensi constitutum, quod territorium dictum fuit iure hereditario ecclesie beati Benedicti, cui diuino munere presides, ad habendum perpetuo et possidendum, utendum, fruendum cum omnibus, que super se tunc habebat — corporaliter quoque traditum et inuestitum ab inclite recordationis quondam rege Suinimiro, sicut per publicum instrumentum ipsius apparet. Quod territorium intra hos fines contineri dicimus: Desuper a Vipera, quomodo vadit Predel sancti Do-

Digitized by Google

mnii, usque ad viam supra mare, qua itur Tragurium, et inde a parte occidentis usque ad terras de Mesagalina, et ab ipsis terris de Mesagalina, iterum sursum, sicut vadit Potoc superius ad montem. etc.

Matica na velikoj pergameni u pismohrani kaludjericah sv. Marije u Zadru.

G. 1334. Vieće mletačko, prilikom riešenja razmirice medju Šibeničani i Zadrani glede njekih otokah, spominje listinu Kresimira kralja od g. 1059. (v. br. 135 str. 118.)

Item quoddam priuilegium regis Cresimir, quod sic „incipit:“ In nomine sancte, et indiuidue“ etc. et finitur: et ei facere (eius fratre) cum pluribus aliis.“

Ljubić. Listine knj. I. str. 348.

1359. Ludovik ugarski i hrvatski kralj, potvrdjuje plemičem lapačkim darovanje njeke zemlje koju kralj hrvatski Svenimir darova svomu zetu Vuniću, plemiću lapačkomu, kad mu dade za ženu svoju hromu kćer, pošto rečeni plemići dokazaše da su pravi baštinici Vunićevi.

Ludouicus, dei gracia Ungarie, Dalmacie, Croacie ete. rex — — — — — ad uniuersorum notitiam harum serie volumus peruenire, quod cum nos serenissimam principissam, dominam Elisabeth reginam Ungarie, genitricem nostram carissimam, pro reformacione status regnorum Dalmacie et Croacie in Jadram destinassemus, Nasman filius Petri, Jurislauus filius Slauna, Radoslaus filius Marnu, Ivan filius Mathie, Radoslaus filius Johannis, et Mladinus filius Gregorii, nobiles de Lapuch (Lapacz) in suis et uniuersorum nobilium generatione de eadem personis, ipsius domine regine adientes conspectum, nobis et eidem reginali excellentie exposuerunt, et eo modo declararunt: Quod prout ipsi percepissent, nonnuli obloquentes et eorum hono(rifico) statui diabolica fraude inuidentes, tacita veritate, nostras et ipsius domine regine aures his verbis propulsassent; quod terras etc. in qua iidem nobiles residerent, per quondam Zuanimerum regem Croatie cuidam nobili de genere Lapuch, Vunycha nomine, cum quadam filia sua clauda, perpetuo data extitisset et collata, et demum eodem Vonycha, absque heredum solatio ab hac luce decesso, dicta terra iuri regio fuisset certo deuoluenda, sicque dictis nobilibus in nichilo attineret. Cum tamen sicut ipsi forent gentis ipsius Vonycha veri heredes et successores, ipsamque terram tamquam ipsorum hereditariam a tempore ipsius Zuanimeri regis, usque ad hec tempora iusta et legitima prescriptione precedente, tam vigente pace, quam guerra seuiente, semper pacifice tenuissent, et conseruassent, nec quisquam regum, predecessorum nostrorum, ipsos ratione dicte terre impetiuisset, et mouisset; de quibus omnibus, iuratis assessoribus, uniuersis nobilibus regni Croacie omnimoda veritatis constaret certitudo. Suplicantes iidem nobiles — — — — quod prefati nobiles de Lapuch, ipsius Vonicha, cui dictus rex suam filiam matrimoniali federe nubendam tradiderat, et copulaudam, veri heredes forent, etc. (sequitur confirmatio noua eiusdem terrae N. a Ludovico rege facta.)

Fejèr. Codex Dlpl. Regni Hung. T. IX. vol. III. p. 156. Matica imala bi se čuvati u arkivu budimskog komorskog arkiva, u vjerodostojnom prepisu kaptola ninskoga od g. 1367. Na temelju valjda ove listine, skovane su darovnice Kolomana i Tvrdka I. kralja, koje priobči Mikotzi, Otiorum Croatiae str. 433. i Kerčelič, Not. Prael. str. 114. i koje ćuva porodiça grofovah Oršićah u svom Arkivu.

Digitized by Google

Nadpisi

sačuvani iz vremena samostalnih vladarah hrvatskih.

I.

G. 680.

Nadpis nad mramornim grobom prvoga nadbiskupa spljetskoga Ivana ravenskog, u crkvi sv. Mateja u Spljetu.

† HIC REQVIESCIT FRAGILIS ET INVTILIS IOHANNES PECCATOR HARCHIEPISCOPVS.

Farlati Illyr. Sacr. T. III. p. 42.

II.

G. 888.

Na kamenu izkopanom u Muću gornjem u Dalmaciji, sada u nar. muzeju u Zagrebu.

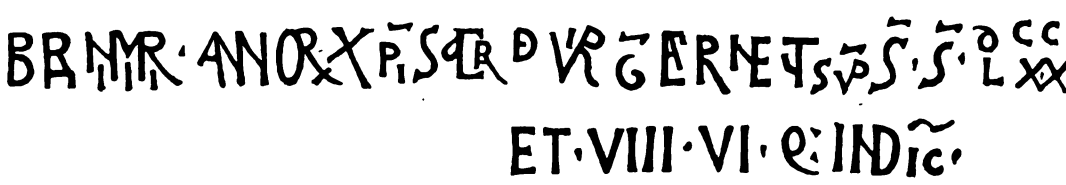

III.

Oko g. 870—900,

Na krstionici velikoga župana Višeslava, koja se nalazi u Correrovom muzeju u Mletcih.

HEC FONS NEMPE SVMIT INFIRMOS, VT REDDAT ILLVMINATOS. HIC EXPIANT SCELERA SVA. QVOD (sic) DE PRIMO SVMPSERVNT PARENTE, VT EFFICIANTVR CHRISTICOLAE, SALVBRITER CONFITENDO TRINVM PERENNE. HOC IOANNES PRESBITER SVB TEMPORE WISASCLAVO DVCI OPVS BENE COMPOSVIT DEVOTE.

IN HONORE VIDELICET SANCTI IOANNES BAPTISTAE VT INTERCEDAT PRO EO CLIENTVLOQVE SVO.

Digitized by Google

IV.

Oko g. 1030.

U Lokrumskom bivšem samostanu benedictinskom, sadašnjem dvorcu u hodniku, nad grobnom pločom dubrovačkoga nadbiskupa Vitala.

† HIC REQVIESCIT VI
TALES ACRHIĒP. DO
M̄I THEODORI FILIVS
P. CVI. ĀMA. HVMIT. O.

T. j. Hic requiescit Vitalis archiepiscopus, Domni Theodori filius, pro cuius anima humiliter orate.

V.

G. 1087.

Na grobu Svenimira kralja hrvatskoga imao je stojati ovaj nadpis:

Epitaphium Svonimeri regis Croatorum.

GEMITVM QVIS POTERIT GENTIS RETINERE,
CVM HANC TVMBAM VIDERIT FLETV FLENDAM VERE.
NAM HAC CALIGINE IVBAR REQVIESCIT
EXCELSO DE SEMINE, QVAM MIRE TORPESCIT.
CVIVS NAMQVE MORS DIRA POTEST PANDI.
PROPTER ATRA SCELERA POPVLI NEPHANDI.
MENTES SVAS AD IMA RABIDI FLEXERVNT
ET NECE DVRISSIMA REGEM PERIMERVNT.
ROBVSTARVM VIRIVN, BRACHIO POTENTEM,
PIVM SVONIMIRVM, INMENSE PVDENTEM.
QVI CLIPEVS FVERAT PRO EIS IN HOSTES.
TERERE CONSVEVERAT INIMICI POSTES.
FLETE IAM PROCERES PRINCIPEM HONORVM.
SENES ATQVE PVBERES TERRE CROATORVM.
NAM REGNI SOLEMNIA PRIMA QVE FVERE.
HINC HONOS ET GLORIA SIMVLQVE RVERE.

Iz rukopisa barberinske knjižnice XIII. ili XIV. vieka. Broj 3481. str. 142. Historia Salonitanorum Pontificum Thomae archidiac. spalat. Premda nije ni malo vjerojatno da je gore-stavljeni nadpis doista stojao na grobu Svenimirovom. jer ga je po svoj prilici prepisatelj djela Tome naddjakona ili sam sastavio ili u kojem drugom rukopisu zabilježena našao ; to ga ipak ovamo uvrstih radi toga, što se iz nadpisa vidi, da je narodna priča o nasilnoj smrti kralja Svenimira, koju i hrvatskl ljetopis po meni u I. knjizi arkiva priobćena spominje, još u XIII. i XIV. vieku u obće poznata i vjerovana bila.

Digitized by Google

VI.

Oko g. 1089.

Nad vrati crkve sv. Jurja u Zestinju ili Miranu stajaše sljedeći nadpis.

HAEC AVLA ET PORTA SACELLI, HIC FESSIS REQVIES, SALVSQVE EGROTIS. HIS SCELVS, DELICTA PVRGANTVR. ET CRIMINA CVNCTA. QVAM EGO LUBIMIRO TEPSI CONDIDI. AD HONOREM VIDELICET INVICTISS. SS. PETRI SVMMI . . . . . NICOLAI CONFESSORIS, ET GEORGII MARTYRIS.

Lucius. Memorie istoriche di Tragurio. str. 495.

VII.

G. 1095.

Na otoku Braču nalazio se sljedeći nadpis na kamenitoj ploči.

CLARIŚS. LVX. IN TENEBRIS DIRAE SORTIS AN, F. SAL. R. VN. D. P. P. HIC M. V. P. D. P. R. ANNO MXCV.

Ovaj nadpis protumači Cicarelli ovako:

Clarissima lux in tenebris dirae sortis. Andreas filius Salamonis regis Ungariae, defuncto patre Polae, hic miseram vitam pastor ducens, posteris reliquit. Anno 1095.

Cicarelli. Osservazioni sull isola della Brazza. Venetiis 1802.

VIII.

G. 1099.

U crkvici sv. Mateja u Spljetu, stajaše na mramornoj grobnoj ploči nadbiskupa spljetskoga Lovre sljedeći nadpis:

QVIS SIM. SCIRE VENIS, QVI MORTIS STRINGOR HABENIS.
PASTOR ERAM TVRBIS, HVIVS LAVRENTIVS VRBIS.
QVAM EGO DVM REXI. SI QVID MINVS VTILE GESSI.
ID PRECE TE FLAGITO, TERGAS VT OPIFICE XPISTO. (CHRISTO).
CRIMINE TE SANCTVS REX PVRGET VIRGINE NATVS.

Lucius. De Regno Dalmatiae et Croatiae. Francofurti 1666 p. 474. — Farlati Illyricum sacrum T. III. p. 160.

IX.

G. 1100.

Na spodnjoj strani arkitrava crkvice sv. Križa, negda sv. Dominika, na polju ninskom.

GODEZLAI IVPPA. NO- EN- IS. TO. D· M·C·

Godezlai iuppani Nonensis tempore? dedicatum? 1100.

Digitized by Google

X.

G. 1100.

Na njekadašnoj tamnrci i sudnici tvrdjave knezovah krčkih u gradu Krku na Kamplinu, nad prvimi vrati:

.OC. OPVS E. TOIS. H. COMVNIS
† A. DNI. M. C. NA. MO.
I. TPOE I VEGLS. EPI. ET. B. AC. W. COV.
OC. OPVS E ICEPTV.

Ovaj nadpis priobći Ivan Črnčić u svojih Krčkih starinah, književnik g. 1865. str. 19, te ga ovako protumači:

Hoc opus est omnis (mislim da bi bolje bilo t o c i u s) huius communis anno domini MC. Natale? Magistro? in tempore Joannis? Veglensis episcopi et Bartholomaei? ac Witi? Comitum. Hoc opus est inceptum.

XI.

G. 1101.

Na jednom komadu kamena donešena iz Modruša u narodni Muzej zagrebački.

Digitized by Google

Index

Historicus, topographicus, iuridicus, ac aliarum rerum praecipuarum.

A.

A. Abbas ss. Martyrum Sergi et Bachi 188.
Abbas Benedictus ignoti monasterii a 1070 p. 139.

Abbates monasteriorum.

Altahensis. S. Mauricii. Otgarius abbas. A. 861, 49.
Arbensis eccl. s. Petri. Fulco abbas a 1060 121. 122.
Belgradensis ss. Cosmae et Damiani. Felix abbas A. 1072—1073, 146. Nicifcrus. 1146—1174. 213.
Belgradensis s. Joannis evangelistae abbates: Andreas A. 1059 p. 118, 119. 120. Lupi abbatis memoria A. 1073—1078. p. 159. 165, 167. Petrus A. 1073. p. 148. A 1076. 154, 155, 157, 158. A. 1077. 160. Madius A. 1072. 145. A. 1080. p. 167, 168.
S. Bartholomaei dioec. belgradensis abbates: Adamus monachus A. 1069. 132. Joannes A. 1075. 150. A 1076. p. 155. A. 1078. p. 162, 164, 168.
Jaderensis s. Chrisogoni. Abbates: Adolbertus A. 919. p. 76. Madius A. 986. p. 94. Traso Transo c. A. 990. 95. A. 1020 p. 106. A. 1033 p. et 107. A. 1036. p. 110. c. A. 1042 p. 112. 129. eius memoria 147. Vitalus a 1044. 114. Gisus A 1056 p. 115. Petrus A. 1065 p. 124. A. 1066. 125. A. 1067 p. 128. A. 1069 p. 130. A. 1070. p. 136, 137. 138. Forminus A. 1070 p. 138. Petrus 1072. p. 142, 143. Maius A. 1072 p. 145. G . . . c. A. 1072 143. Petrus A. 1075. 150. Madius A. 1086 p. 167. 168. A. 1096. 186. 187. Dabrus nuper abbas A. 1005 p. 142. Joannes. A. 1166. 211. Marinus. A. 1182. 213.
Lacromensis s. Benedicti. Petrus abbas A. 1025. 105. Vitalis c. A. 1035—1040 A. 109. Petrus A. 1044 p. 113. A 1056 p. 118
Meletensis s. Benedicti. Grobus abb. A. 1035—1040. p. 109.
De Neumis s. Petri in valle. Dabragna abbas c. A. 1072 p. 143.
S. Nicolai. Petrus abbas c. a. 1072 p. 143.
Ragusanae dioecesis. SS. Sergi et Bachi Mart. A. abbas A. 1100 p. 188.
De Salona s. Moysis. Ursus abbas A. 1070 139. A. A. 1072 p. 245. A. 1078 p. 165.
De Salona s. Petri. Nicla abbas A. 1075 p. 149.
De Salona s. Stephani. N. abbas A. 1020 p. 102. Urso abbas a 1026 105. 106. Dabro abbas A. 1060 p. 123 Gisilbertus a 1069 p. 133. Dabrionis abbatis memoria a 1070 p. 139. Theodorus. A. 1073. 143. Dominicus A. 1076—1086 p. 175. Gisilbertus A. 1083. p. 177. Ysaac abbas A. 1085 ẽ. 178.
Sansicovensis s. Michaelis, Joannes abbas A. 1072. 143.
Selensis prope Salonam s. Petri. Gregorius abbas c. A. 1074—1080. 171. Decara A. 1074—1080. p. 174. Dusigran A. 1086. p. 180.
Spalatum prope s. Stephani (extra urbem). Dabro abbas A. 1076. p. 151. A. 1083. 177. A. 1085. p. 178.
Abbatia s. Adriani 69.
Abbatia Chiemisse 203. 207.

Abbatissae monialium

Belgradensis s. Thomae ap. Dabriza abbatissa A. 1069. 132. Madia A. 1076. p. 156.
Jadrensis s. Mariae. Ciccha abbatisa A. 1066 p. 126. 1072. p. 143., 144. Agapis A. 1072. 145. Ciccha 1087. p. 180. Scemosa A. 1167. 211 212. Tollia. A. 1199. 215. S. Platonis. Vrania. 1167. 211. 212.
Spalatensis s. Benedicti. Chatena abbatissa A. 1069 p. 134. eius memoria A. 1076. p. 154. Maria A. 1076. p. 154. Mirazza A. 1086. p. 180. Gruba A. 1088. p. 186. Chaza. A. 1188. 213. A. 1200. 215.
Traguriensis s. Domni. Eufemia abbatissa A. 1064. p. 124.
Abrahae convivium 11.
Abraham, episcopus frisingensis 89.
Abricus Taco 98.
Absarensis ecclesia 81.
Absarensis episcopus 62. 125.
Absaro civitas 101.
Acina Paulus 172. 175.
Acuzonis legati memoria 150.
Adalbero dux et Marchio Charintiae 108.
Adalbertus archiep. Magdeburgensis 92.
Adalbertus dux frater Andreae regis Hung. 116. 117.
Adalbertus marchio Austriae 108.
Adaldago archiep. bremensis 92.
Adalrich testis 67.
Adalvinus archiep. Juvav. 50.
Adam, s. Bartholomaei abbas 132.
Adam episc. rubinensis 90.
Adam, Adamizo nonensis iupanus 129, 132, 137. 138 142, 144, 147, 162, 164.
Adam presbyter et monachus, notarius 138. 142.
Adamiz frater Zarondris Kevik 146.
Adamizo, filius Dobromiri 146.
Adammizo iuppanus vide Adam.
Adamizo iupani terra 138.
Adamus, civis absar 101.
Adamus, Croatiae electus episcopus 129.
Ad muros, locus 119.
Adalbertus abbas s. Chrisog. 76.
Adriani s. Abbatia 69.
Adrianus papa 63.
Adrinae praedium 102.
Advenae 38. 39.

Digitized by Google

Advocatus Maifredus 147.
Adzanellus, servus 76.
Africa 55.
Agape, filia Andreae prioris 75.
Agape 1. uxor Andreae prioris 75.
Agapis abbatissa s. Mariae iadr. 144.
Agapis, soror s. Benedicti 134.
Agapita filia Dabri tribuni 90.
Agapitus II. papa 87.
Agleiensis (aquileiensis) metropolitana eccl. 39.
Agoriza, locus 167.
Agralisto da Bari 184.
Aio comes 36. 39. 42.
Alba civitas, vide Belgrad 146. 211. 213.
Albaniae banus 188.
Albona, castrum 164. civitas 37.
Albuna urbs 56.
Aldefreda episc. nonensis 72.
Alemanni 74.
Alevinus episc. Nitraviensis 44.
Alexander, nepos principis Pincii 96.
Alexander II. papa 123. 124. 126. 127. 128. 140. III. 212.
Alexius imperator Constant. 184. 186.
Almus rex Croatiae 184.
Aloimus prior Spalat. 188.
Altaha monasterium s. Mauritii 49.
Altana, locus 147.
Altaria viatica 184.
Altarium dedicatio 196.
Ambricho episc. Carantaniae 48. 67.
Ambricho, testis 67.
Amicus comes 150.
Amictus aureus 135.
Anastasiae s. ecclesia 110.
Anastasius chroatensis episcopus et aulae regiae cancellarius 132. 137, 181.
Anastasius episc. iaderensis 94. 95.
Anastasius patriarcha Const. 5. 19.
Anastasius presbiter 172.
Anastasius, tribunus iadert. 76.
Anatolius diaconus 25. 27.
Anconenses 47.
Anconitana urbs 114.
Anconitanus episcopus 56. 63. 77.
Ancillae in Croatia 46. 76. 112. 153. 211.
Andreae ager in Chrastani 160.
Andreae prioris haeredes 94.
Andreas abbas mon. s. Joannis ev. Belgradi p. 118. 119. 120. 121.
Andreas arbens, 99.
Andreas archidiaconus Ragus. 103.
Andreas archiepisc. Spalat. 163.
Andreas archiepisc. Epitauritanus 35.
Andreas capellanus regis 165.
Andreas civis absar. 102.
Andreas civis Belgrad. 146.
Andreas, civis Jader. 107.
Andreas civis spalat 188.
Andreas diaconus 113.
Andreas episc. vestoensis 197. 198.
Andreas episc. Jader. 106. 107. 110. 115. 116. 143. 144. 145. 184. 185. 186. 196. 197. 198.
Andreas quondam episc. Jadr. 125.
Andreas episc. nonensis 143.
Andreas filius Andreae prioris 75.
Andreas filius Caste 98.
Andreas filius diaconi Martini 131.
Andreas filius episcopi 138.
Andreas filius Gervasii 105.
Andreas filius Papae, maritus Cicchae 125.
Andreas filius presbiteri notarii 103. 113.
Andreas filius Salamonis regis Hung. p. 219.
Andreas frater Dabranae prioris 124.
Andreas patritius trag. 124.
Andreas Petri spalat. 188.
Andreas presbiter testis 137, 138.
Andreas presbyter iader. 91.
Andreas presbyter raguseus. 172.
Andreas presbyter et regis sacello praepositus. 177, capellanus regis 178.
Andreas prior 142.
Andreas prior iaderensis 75. 114.
Andreas prior belgradensis 132.
Andreas prior veglensis 100. 101.
Andreas I. rex Ung. 116. 117.
Andreas sacerdos spal. 135.
Andreas tribunus iadr. postea prior 130.
Andreas vir religiosus p. 111.
Andreas et Nicolaus regio sacello praepositi. 165.
Andreatius Cattarensis 40. 41.
Angariae 39.
Angeli de argento 184.
Anglorum archiepiscopi 93.
Anna filia Andreae prioris 75.
Anna filia Maifavae (Moislavae) coniux Petri Zerni 170.
Anna filia Praestantii prioris 102.
Anna soror s. Benedicti 134.
Anna uxor Petri Cerni 178. 179.
Anno II. Coloniensis archiepiscopus 128.
Annonus vetuarensis episc. 44.
Antaima Joannes 123.
Antibari civitas 86.
Antivarensis civitas 104.
Antivaris civitas 151.
Antiquorum mos 155.
Antiquorum anthiphonariorum 112.
Antoninus subdiaconus 9, 13, 14, 15, 16, 17,
Antonius Margaritae notarius 85, 86.
Anzonis ecclesia 50, 69, 201, 203. 208.
Anzulo civis spalatensis 149.
Appenius praef. praet. Sirmii 3.
Apollinaris s. corpus 28, 29, 30,
Apricius, Aprizzo (Socolar) Socolaristich 136, 137, 138 147, 148, 156
Apridzi filius, Verdata 165.
Aprizzo, testis 155.
Aprizonis filius Verdata 167, 168.
Apsaro civitas 91.
Aquilegia civitas 41.
Aquileia civitas 90.
Aquileiae patriarchatus 36—39, 41, 42, 90.
Aquileiensis ecclesia 41.
Aquileiensis patriarcha. Fortunatus A. 804, p. 36, 37, v. Patriarchae.
Aquis civitas 3, 4.
Aquisgrana civitas 42, 43. 210.
Aquisgranense capitulare 40. 210.
Arabarbi Petrus 113.
Arabum reges 53.
Arbe civitas 37, 99.
Arbensis comes Mazolinus 141.
Arbensis ecclesia 81, 140. 210.
Arbensis episcopus Ticynus 196, 198.
Arbensis urbs 122.
Arca locus 172.
Ardingen, curtis 71.

Digitized by Google

Archiepiscopi.

Antibarensis. Petrus A. 1062—1067. p. 126.
Bremensis. Adaldago A. 974. p. 92.
Coloniensis Gereo. A. 974. 92 H. . . (Hermannus II.?) A. 1035. p. 108. Anno c. A. 1062—1067. p. 128.
Diocliensis. Petrus A. 1062—1067. p. 126.
Epitaurensis. Andreas A. 743. p. 35.
Justinianae primae. Catellianus A. 535. p. 3, 4. Joannes A. 602. p. 32, 33. 38.
Juvaviensis seu Salzburgensis. Arno. A. 811. p. 41, 42, 88. Adalvinus. A. 861. p. 50. Diothmarus A. 890. 68. A. 891. p. 71. v. Salisburgensis.
Laureacensis. Yrolphus. A, 804—836. p. 44, 45. Gerardus. A. 954. p. 57. Pilgrinus. A. 974. p. 92.
Magdeburgensis. Adalbertus A. 974. 92.
Moguntinus. Houtbertus A. 974. p. 92.
Moraviae. S. Methodius A. 879. p. 63, 64.
Pannoniensis ecclesiae. S. Methodius A. 879. 63, 71. N. 1020. p. 102.
Pitauritanus vide Epitaurensis et Ragusiensis.
Ragusanus. Vitalis A. 1023. p. 103, 104. A. 1030. p. 200. Vitalis II. A. 1044 p. 112. A. 1058. p. 118. A. 1074. p. 148. Petrus A. 1076. p. 151. A. 1100. p. 188.
Ravennae. Marinianus A. 599. p. 30.
Salonitanus seu Spalatensis. Joannes de Ravenna A. 680. p. 217. Petrus A. 807. 45. Petrus A. 892. 72. Joannes A. 925—927. p. 76, 77, 78, 80, 81, 82. Martinus A. 994. p. 96. A. 1000. 97, 105. Paulus A. 1020. 102. A. 1026. p. 106. eius memoria A. 1070. p. 139. Vitalis. A. 1030. 217. Lampridius A. 1036. p. 111. Laurentius A. 1059. p. 120. Joannis memoria A. 1061. 123. Laurentius archiepiscopus electus A. 1065. 125. Laurentius A. 1066. 126 1069. 133. nuper absarensis 134. A. 1070. 139. c. A. 1072. 143. A. 1075. 150. 1076. 153. 154. 155. A. 1078. 162, 163, 165. A. 1080. 170, 175. A. 1083. 178. A. 1085. 178. A. 1086. 179, 180. A. 1088. 181. A. 1089. 182, 183. A. 1091. 185. A. 1099. 219. Gaudius. A. 1159. 211. Bernardus. A. 1200. 215.
Salisburgensis. Joannes 899. 74. Heroldius A. 954. 87. 88. Fridericus A. 973. 91. A. 974. 92. A. 978—979. Balduinus A. 1051. 206.
Sypontinus. Giraldus. A. 1074. 148. A. 1075. 150.
Trevirensis. Diotericus A. 974. p. 92.

Arena, locus dioeces. Bestoensis 198.
Argenteus (moneta) 170, 172, 173.
Arischu, arator 116.
Arichsteti, locus 69 201, 203, 207.
Ariminenses 47.
Armati filius Madius 168.
Armatus archidiaconus iaderensis 95.
Armeni 51.
Armonius, princeps Bulgarus 96.
Arnesdorf, locus 69, 200. 203, 208.
Arno archiepiscopus iuvavensis 41, 42.
Arnoldus de Lumbah 109.
Arnolfus dux Carantaniae 67.
Arnolfus rex 68, 70, 71, 72. memoria 204.
Arnulfus dux, 48, rex 71.
Articulus excommunitatis 12.
Asca, locus 135.
Asdrizius podzupo 133.
Assericha, locus 159.
Astarviza locus 50. 70.
Astriz podsuppan 175. v. Ostrizz.
Atarhof, Aterhof locus 68, 200, 203, 207.
Atarsee lacus 68, 200, 203, 206.
Athalaricus rex Gothorum p. 194.
Atneslug, pons 165.
Attilana tempora 3.
Audulfus Francus 40.
Anffredus presbyter iader. 107.
Anffredus sacerdos et notarius 110.
Auluci coniux 75.
Aureus, moneta 183.
Auri pondera 119.
Aurificus, Grubiz 173. Zura 17.
Aurum obrizi 99.
Avares 43.
Avari 53.
Avaria 44, 93.
Avarorum partes 40.
Avarorum provincia 35.
Avarorum regio 88.
Avo testis, 67.
Azeco episcopus Wormaciae 158.
Azo advocatus 90.

B.

Babina palla (polje) 105.
Babine pale 109.
Bacauda, presbyter 197.
Bacensis civitas 3.
Bacharinus presbyter 98.
Badoarius da Spinale legatus venet. 188.
Baioaria 43.
Balduuinus archiep. Salisb. 206.
Balechia, terra 169.
Baleni (babinopolje) monasterium 118.
Balla, testis 173, 175.
Balli vinea 149.
Balsamus, vir 112.
Bani Chroatiae 118, 129.
Bani: Croatiae, Bosniensis, Sclavoniae, Posigae, Podraviae, Albaniae, Sremi p. 188.

Bani Croatorum.

Pribina c. A. 990—1000. p. 129.
Godemir A. 1029. p. 106, 129.
Gvarda c. A. 1030. p. 129.
Bozetech c. A. 1035—1040. 129.
Stephanus A. 1042. p. 111. Prasca 129. Cucar p. 189.
Goizo (Goislav?) a 1059. p. 119, 120. A. 1069. p. 133, 136.
Svinimir A. 1070. p. 137, 138. A. 1072—1073. 146.
Slavaz c. A. 1072. p. 189.
Dionisius. A. 1182. 212.
Petrus A. 1073—1075. p. 148. 171. Mogorovig 189.
Dragota A. 1078. p. 161.
Petrus Svacig c. A. 1086—1102. p. 180.
Dionisius A. 1182. 212.
Bani in Croatia de genere Croatorum a tempore regis Svetopeleg usque ad Svenimirum regem. 183. Stephanus Cucar, Saruga Cudomirig, Ovirica, Peter Mogorovig, Cacig, Marian Cacig, Slavaz, Cucar, Petrus Svacig. 189.

Bani Zachulmiae.

Ratimir c. A. 1035—1040. p. 109.
Strassimir c. A. 1035—1040. p. 109.
Bani electores regis Croatiae 188.
Banni 200 201, 203.
Banus Croatorum 86.
Barcensis ecclesia 197.
Barba, civis absar 101.

Digitized by Google

Barba iadrens. 144.
Barba presbyter 122, 146, 147.
Barba, testis 185.
Bárba, tribunus iaderensis 95.
Barba veglensis 100.
Barbana de Cresconi 76.
Barbarica vastatio Illyrici A. 592 10.
Barbarus presbyter salonitanus 197.
Barbazani Madius presbyter 172.
Barda, locus apud salinas 98.
Bardaenovic locus 4.
Bardo, archicancellarius Heinr. III. 209.
Barenses 54.
Bari civitas 54.
Bari da Agralisto 184.
Barones et Comites Croatiae 154.
Bartholomeus presbyter tergestinus 85.
Bartholomaeus setnicus 174.
Bartzus insula 86.
Barus Bonus 120.
Basilica salonitana s. Petri 152.
Basilicae territorii salonitani 198.
Basilius archidiaconus 98.
Basilius A. consul. 4.
Basilius capellanus spal. 135.
Basilius episcop. absarensis 153.
B. (Basilius), episc. belgrad. 143.
Basilius episc. iaderensis 90. 91.
Basilius imperator (53, 90, 94. 97, 103.
Basilius magister militum 36, 37.
Bassano, locus in Dalmatia 119.
Bassus, veglensis 100.
Bassus presbyter 197.
Bastian, arbensis 141.
Bavarii 109.
Bavariorum dux Henricus 92.
Bavariorum regnum 88.
Bela III. rex 213.
Bela Petrus 209.
Belata de Petrus 110.
Belatiza filius Racceanae, in servum datus a patre 174.
Belay, locus 177.
Belay, terra 176.
Belgrad, civitas Dalmatiae 119, 120, 136, 139, 140,
Belgradenses cives A. 1075. Gregorius frater episcopi Drago de Crustina, Michael de Utica, Praestancius, Petrigna Anastasii, Michael de Diachuiro p. 149.
Belgradenses cives Drago, Praestancius, Michael, Drusia A. 1076. p. 155.
Belgradenses episcopi. v. episcopi.
Bella Petrus, prior tragur.? 139.
Bellata, porta civit. Jaderae 125.
Bellata tribunus arbensis 99.
Belleta, filius Petri 104.
Belisarius Consul 4.
Belscicho, villanus 119.
Belzo, frater Michae vetuli, civis belgrad. 146.
Benach, colonus 144.
Beneda, colonus 144.
Beneda, mulier 175.
Benedictus abbas 139.
Benedictus episcopus 74.
Benedictus VI. papa 91.
Benedictus VII. papa 92.
Benedictus VIII. papa 104, 105.
Benedictus presb. et monachus 187.
Benvenuti episc. Farensis A. 1386. p. 163.
Berberensis iupanus 132.
Berberistich Stresinna. 157, 162, 164. 167, 182.
Berda, locus 138, 144.213. 215.
Bericinus Cirvica Tobri 97.
Berislav Comes 161.
Bernardus medicus 86.
Berzana, veglensis 100.
Bestoensis ecclesia 195.
Bestoensis episc. Andreas 197, 198.
Besrodie Bratichi 159.
Besvetia? 175.
Beuzavaticum, municipium 198,
Biachy, locus 73. 164.
Biaki, civitas 175.
Bilay, locus 178.
Bilisasee (Pelissa, Pleso) lacus 67.
Billa, locus 98.
Bilsoy (de) Susalo 176.
Bilza filius Girdeo 171.
Bipirelle filius Grubo 175.
Bis de Cucca, villanus 119.
Bitta 111. 213. 215.
Bizantini moneta 152.
Bizançius presbyter spalat. 134.
Blatta locus 119. 213. 215.
Boçachi, iupa 140. 210.
Bocius, veglensis 100.
Bodanellus Cando 187.
Bodinus rex Dalmatiae 188.
Bogdan, testis 179. 213. 214. 214.
Bogoboise Mirce, patricius trag. 124.
Boheimi 43.
Boianus filius setnici 172.
Bolan frater Drugani 172. filius Dabraviti 172.
Bolan, tepciza 137.
Boledrag iupanus camerarius
Boledrug frater Draganego dvornici 171.
Boledrug testis 172.
Bolemir iupanus nonensis 106.
Bolemiri filius 167.
Boleslaus Bodinus, rex Dalmatiae meridionalis 187.
Boleslaus curialis Comes 132.
Boleslaus, tepzo. 120, 129, 136.
Bolesminus testis. 113.
Bolicii filius Dabro, prior 144.
Boliza, pater Dabro Prioris 126.
Bolinega de Nona 141.
Bona filia Madii Segae iudicatoris 146.
Bona Lapata 111.
Bonamuta de Dabro 138.
Bonemute de Petrus 147.
Bonifacius defensor 19.
Bonifacius notarius 18.
Bonosiacorum scelus 4.
Bonus, arbens, 99.
Borivoy filius Gurgi 174.
Bosethech, banus 129.
Bositech de vico Coquichino 168.
Bosilina, territorium regale 164.
Bosniensis banus. 188.
Boza et frater eius Vilcanus 172.
Bozza, territorium 172.
Bracia insula 161, 162.
Bracile (de) paria 112.
Bran iupanus cum filio suo 174.
Brana mulier traguriensis 166.
Branislav, filius Padoslavi regis 118.
Branimir, dux. 59, 61, 65, 211. 217.
Branisa parens consanguineus Retrizi 176
Brataza, frater Zezani 174.
Brate, iadrensis 144.

Digitized by Google

Brate, testis 185.
Bratessa puerulus 174.
Bratichi Besrodie 159.
Bratiza filius Chudina 176.
Bravar 98, 148.
Bravar Dominicus 157, 158.
Bravar Vilcan 173.
Bravizo (Obrovac) locus 130, 141, 142, 143. 211.
Brazza, locus 175.
Brebera iupa 56.
Breberizo presbyter 146.
Breemberga, locus 40.
Bregus, mons 166. 215.
Bremensis archiepisc. 92.
Brestenpotock, territorium 165.
Bresteni, terra 172.
Bresti, locus 175, 176.
Breviarium 112.
Brivinus (Pribina) dux 49.
Bruniae et arma 40.
Brunno cancellarius 90.
Bruno episc. Wirceburg. 108.
Bubanus frater Lampredii 131.
Bucani iupa 140. 210.
Bucinus, civis Ragus. 103.
Budez, Bydiz, postelnic 129, 132.
Budicio postelnic 137.
Budichinus Forminus spalat. 134.
Budimir, filius de Deridrug 184.
Budimir, tepciza 148.
Budimir iupanus comitissae 73.
Budimir, iupanus Palatinus ducis Mucimiri. 73.
Budillo capellanus 126.
Budinellus iadrens. 144.
Budinellus, testis 185.
Budinna, villanus 160.
Budizo filius Daneico 120.
Budizo presbiter 119.
Budrag capellanus (regis) 184.
Budvanensis civitas 35.
Bulcsisce, villa 89.
Bulgari 81.
Bulgaria 81, 86.
Bulgarorum episcopus. 59.
Bulgarorum imperator Stephanus (Samuel) A. 994 96.
Bulgarorum „ Sismanus, eius memoria p. 96.
Bulgarorum rex Michael A. 866. p. 51. A. 878 p. 57, 200.
Bulgarorum terra 96.
Bulia de Paulus 136.
Busica Forminus spalatensis 171.
Butinaves, curtis 112.
Butiranus, pater Casani 76.
Butte de vino 76.
Byach locus 46.

C.

Cabrona, locus 75.
Cachinus, quidam 120.
Cacig, banus 189.
Cacig Marian banus 189.
Cadas, famulus 116.
Cadolaus comes 36, 39. Cadolas comes 42.
Caenobium s. Chrisogoni 106.
Caenobium ss. Domnii et Anastasii, Cosmae et Damiani p. 46. v. monasteria.
Caesarius presbyter 197.
Calabria 54, 55.
Calafato, civis tragur. 124.
Calamito, locus 149.
Calbarolae praedium 102.
Calcariae 38.
Calenduli filius 172. Calendulo Joannes 172. frater Dragani.
Calinicus exarcha Rav. 26, 27, 29, Italiae 30.
Callis antiqua 169.
Calonus, testis 156.
Calosus testis 156.
Calmon Benedictus 123.
Camera ducis 150.
Campanae 112, 141, 184.
Campisani locus 174.
Campus, locus 179.
Cancellarius civitatis Novae 37.
Cancellarius regis 132. 137, 155, 178, 184.
Cancianico Joannes 37.
Candido, prior iadrensis 131, 149.
Candidus, testis 142. 145. et filii 186.
Cando testis 138, 187.
Cando presb. vegl. 100.
Candonis (prioris) tempore 147.
Candulus presbyter 168.
Candussus presb. absar. 102.
Canialbus testis 113.
Canonica poena 13.
Canonica probatio 31
Canonica sententia 23.
Canonica ultio 13.
Capella, locus dioecesis Bestoensis 198.
Capellanus regalis Johannes 174, 175, v. Dignitates
Caprense territorium Istriae 36.
Capritana insula 26, 30.
Capsa argentea 152.
Captivi vendibiles 76.
Caput de Cumano 169. Caput Panuli 169.
Caputa Doimus 102.
Caputac Duimo 111.
Carantana, civitas 69. 202, 204, 205.
Carantanus 69, 201, 204, 205, 208.
Caravia, presbyter 111.
Carboni Petrus 172.
Carentani (Karentani) 43.
Carentanus 248.
Carento, servus 47.
Carinthia 189.
Carolus magnus imperator 36, 39.
Carosus, civis Ragus 104.
Carsus 83, 166.
Carumbizon, famulus 116.
Casanus filius Butirani 76.
Casari de mulier 174.
Casari filii 176.
Casini 38.
Casini montis monasterium s. Ben. 94.
Caslina Petrana 111.
Caslinae Duimus 180.
Cassan, possesiio 98.
Cassiani s. vinea et ager 149.
Castellanus Michael 165.
Castellum-Belgrad. 214.
Castellum in promontorio Treni. 214.
Castilanus (belgradensis)episcopus, 150
Castorius notarius, chartularius, 28, 29, 30, 31.
Castriza de Drago 120, 158.
Catarinensis civitas 35, 104.
Catarini 174.
Cataro a Jadrei 172.
Catellianus archiepiscopus Primae Justinianae. 3.
Catera civitas 151.

Digitized by Google

Catharitana ecclesia 81.
Causidicus regis 144.
Cecchiz presbyter testis 176.
Ceculus presbyter Spalat. 179.
Ceden locus 171.
Cegaita Petrus 173.
Cegayta testis 175.
Celararius 172.
Celestinus princeps bulgarus 96.
Celianus Ludiocensis (Ludrensis) episcopus 198.
Cenetenses 47.
Centarchae 38.
Centena iuppa 162.
Centurio 106.
Ceprigliani, locus 138.
Cerani, locus 157.
Cerminichus brebersticus iupanus 137.
Cernata diaconus filius Prodani Pecce 175.
Cerne Cucilli filius advocatus coenobii s. Mariae 166.
Cernec archipresbyteri filius Plato 158.
Cerneca tribunus Jadr. 110. 130.
Cerneta nobilis iadr. 187.
Cernezae filius Maius 143.
Cerni Petrus qui et Gumay filius 178, 179.
Cero frater Sidici 97, 98.
Cesentenses 47.
Cetina Cottus 164.
Ceustil, servus 47.
Cha Fisole 100.
Chaganus Avarorum 53.
Chaida Petrus monachus 159.
Chalaina villanus 167.
Chalainna 165,
Chalenna cum fratre Pribina, 159, 160.
Chameniani, locus 165. 211. 214.
Chartula emphiteoseos 37.
Chataritanus episcopus 79.
Chatenna abbatissa 134.
Chatennae abbatissae memoria 156.
Chatissa, locus 70. 204. 206, 209.
Chelmenani, locus 167.
Chelmiae ducatus 189.
Cheran, locus 161.
Chesica, locus 97.
Chezil dux (vide Chocil) 67.
Chiemisse v. abbatia,
Chirichstetin, locus 49.
Chirnechia civis spalat. 188.
Chiso de Repusina 97.
Chissa, urbs et insula 139. 210.
Chlebena iupa 86.
Chlebiana v. Chlebena
Chortinus servus 46.
Chozil comes 48.
Chozil dux (Kozel) 71.
Chranco iupanus Zacholmiae 109.
Chrapuchfeld, locus 70. 204. 206. 209.
Chrastani, locus 119.
Chreinicus filius Joannis 156.
Chresimiri regis allodium 158.
Chripino, locus 119.
Chroatensis episcopatus 119.
Chroatia 96. 211. 214. v. Croatia.
Chroatiae Comites 126.
Chroatiae episcopus Rainerius 126.
Chroatiae nobiles 128.
Chroatiae regnum 184.
Chroatini filius Vechedrag 168.
Chroatinus frater Lutstrachi 159.
Chroatinus, testis 137.
Chroatorum dad. 138.
Chroatorum nobiles 136.
Chroatorum rex quidam 128.
Chroatorum regnum 46.
Chroatorum viri 170.
Chrobatia 86.
Chrobatinus frater Lutostrahi 138.
Chrubenna, postiuppo 120.
Chrucaina postiuppan 156.
Chruchenna 158, 159.
Chruchena postiuppo cum suo genero Vitali 167, 168.
Chruchola Simon 98.
Chubenza 70, 204, 206, 208.
Chudi Andreas. Desa Dominicus 149
Chuduli filius Zachariae a patre pro serve datus 174.
Chulmorum dux Michael 76, 78.
Chumbenza, locus 50.
Chval, locus 171.
Cicca filia Doimi et Vekenegae, soror monialis 125. 126.
Ciccha, Cicca, abbatissa s. Mariae in Jadera 143, 145, 146, 180, 181
Cicla, testis 146, 175.
Cicle, testis 156.
Cildalagana, mulier 111.
Cillava Niva, venditor 175.
Cimilia ecclesiae salonitanae 199.
Cimpli Gregorius 172.
Cingulo de Joannes q. Colusii 163.
Ciprianus servus comparatus 173.
Cipryanus presbyter capellanus 47.
Cirnecha, diaconus 156.
Cirnotta testis 176.
Cirvancus, mons 68. 200, 203, 207.
Cistanesfeld, locus 204, 208.
Cisterna Jaderae 185.
Cives maiores et minores 149.
Civicitus Buzaicho 98.
Claudius nobilis spalat. 135.
Clementis s. reliquiae 52.
Cleonia (Hlievno) comitatus 73.
Clevna Cottus. 164.
Climin, filius Desinne iupani 142.
Clisa, civitas 176.
Clissa, comitatus 73.
Clobucec locus 164.
Clonimir frater Grubti 175.
Cluzar Togedrag 173, 175.
Clusan, curtis regia 46.
Cobilache, locus 177.
Collaudatio nobilium in electione regis Chroatiae 181.
Collectae 38, 39.
Collecta ecclesiastica 164.
Collectae ovium 39.
Collonellae, sive acervi immurati in limitibus 187.
Colnic, via 213.
Colomannus rex 142. 210.
Coloniensis archiepiscopatus 92.
Coloni 144.
Colosseus Comes Pannoniae 1, 2.
Columna de Maius, prior iaderensis 129.
Comaclenses 47.
Comareto, locus 75.
Comercia 135.
Comerzarius 142, 143.
Comerzarius Andreas 168.
Comerzarius Maius 114.
Comites 162.

Digitized by Google

Comerzarius Petrus 142.
Comicin, iupanus. 46
Comites comitatum Croatiae 188.
Comites Croatiae 180.
Comites et Barones regni Croatiae 154.
Commissor fidei 76.
Comnenus imperator 121.
Comparatio servi Cypriani et eius filiorum et filiarum
Comunionis cosortio prohibita 23.
Concilia bis celebrantur 198.
Concilium episcoporum 13.
Concilium sacerdotale 13.
Concilium salonitanum I. et II. 195, 197.
Confirmationales lit. regum 153.
Congregatio regni 154.
Conprovinciales regni 181.
Conscach, locus 170
Conscriptae paginae Trpimiri et Mucimiri ducis 153.
Constantina augusta 18.
Constantini filii 107.
Constantinopolis urbs 4, 5.
Constantinus arbensis 122.
Constantinus Ducas imp. 124, 128.
Constantinus imperator 36, 44, 75, 90, 94, 97, 103.
Constantinus magister 76.
Constantinus Monomacus imperator 111, 112.
Constantinus philosophus 52 quondam 65.
Constantinus tribunus iader. 76.
Constantinus episc. Mediolanensis 27, 28.
Constantinus episc. scodritanus 32, 197.
Constantius imperator 58.
Constitutio regis Croatiae 152.
Consularis senator Dalmatiae 194.
Conventio 176.
Convivia communia 11.
Conustina, territorium 178.
Copertorium de lecto quirino investito cum sirico 76.
Coperta de argento 184.
Coppa de argento 76.
Coprive, fluvius 140. 210.
Coquichin, vicus 168.
Corona regni Croatiae 152.
Coronae aureae gemmis ornatae 152.
Coronae de auro 1.
Corinthi 65.
Cortena de serico 112.
Corvus Petrus 123.
Coscie Gregorii advocatus. 214.
Cosice, locus 164.
Cosma luschicus iupanus 137, 138.
Cossiza curtis 159.
Cotahelm, testis 48.
Cothi, Gothi 195.
Cotini Johannes 172.
Cotinus Vuca 173.
Cozil (vide) Kozel dux 48, 52, 56, 67, 71.
Cozzinzani, locus 172.
Crasona dvornik 146.
Crastani locus 168.
Crasulpa, locus 50, 70.
Cravati vide Croati 89.
Craymir procurator 109.
Crebesoy, testis 111.
Cremene, locus 164.
Crenia, iupanus 165.
Cresamusti, camerarius secundus 73.
Cresimir, avus Cressimiri Petri 126. 144.
Cresimir maior rex Croatiae 129.
Cresimir rex Croatiae et Dalmatiae 126, 125, 128, 131, 132, 133, 134, 135. A. 1070. 136. (Petrus) 137, 138, 139. 1071. 140. 1072. 141, 144. A. 1072—1073. 146, 148 memoria A. 1077. p. 158, 159, 165 180. 210, 211, 213, 214, 216.
Cresimir rex, Stephani regis filius 118.
Cresimir rex; regis (Svatoslai) filius 129.
Cribasa iupa 86.
Cricine, testis 111.
Crina patricius iader. 125.
Crine, filii 130.
Cripotin, aqua 178.
Crisana diaconus 114.
Crisogoni s. territorium 129, 130.
Croatae 81.
Croatensis episc. Marco 112.
Croatia 149.
Croatiae et Dalmatiae confinia 189.
Croatiae regis captivitas 150.
Croatorum Dalmatiuorumque regni regimen 152.

Croatorum Duces.

Mislavus c. A. 836. 46.
Trpimirus A. 837 45. 46. eius memoria 72. et A. 1076. 153.
Domogoj (Demago) circa A. 873. p. 56.
Mutimir (Montemir) dux Salvinicae (Slavoniae) A. 875. p. 57.
Sedeslav (Sedesclavus) A. 879. p. 59.
Branimir A. 879. p. 59, 61. A. 880. p. 65. memoria 211. A. 888 p. 217.
Mučimir (Muncimir) A. 892. p. 72. 73. eius memoria 1076. p. 153.
Stephanus nepos Cresimiri regis, dux Croatorum A. 1066. p. 126. haeres Cresimiri regis A. 1069. p. 133.
Jacobus dux Marianorum. Jacobus Morsticus, Marsticus, Maritimus A. 1076. p. 155. A. 1074—1080. 171, 173. 175. A. 1088. 181. A. 1089. 182.
Simon dux? A. 1076. p. 156. c. A. 1080. p. 171.

Croatorum Duces in Pannonia.

Liudvinus, (Ljudevitus) A. 819. 209.
Pribina dux, eius memoria. A. 861. 49.
Kozel (Chozel. Chozil) dux A. 860, 48. A. 869. 52 A. 873, 56. A. 884. 67. et A. 891 71. (memoria)
Croatorum episcopus 80. v. episcopi.
Croatorum generationes, seu tribus, ex quibus eligebantur Bani: Kacigi, Cuccari, Svacigi, Cudomirigi, Mogorovigi, Subigi. p. 188.
Croatorum princeps 81.
Croatorum provincia 78.

Croatorum reges.

Tamislaus (Tomislav) A. 925 — 927. 76, 78.
Cresimir maior, pater Drzislavi regis, eius memoria p. 129.
Dircislaus (Držislav) A. 994. p. 96. A. 1000. p. 97. eius memoria p. 129.
Cresimir, avus Cresimiri Petri, eius memoria p. 126, 129, 144.
Svetoslaus et Goislavus, fratres Cresimiri avi Cresimiri Petri, eorum memoria p. 129.
Stephanus I. defunctus pater Cresimiri Petri A. 1059. p. 118. A. 1066. p. 126. filius Svetoslai regis p. 129. eius memoria p. 131.
Cresimir Petrus A. 1059 p. 118, 120. A. 1060. p. 121. A. 1061. p. 123, 124. A. 1066. p. 126. A. 1067. p. 128. A. 1069. p. 131, 132, 133, 134,

Digitized by Google

135. A. 170. p. 136, 137. memoria v. Cresimir. p. 180. et.
Slaviz rex A. 1673—1074. p. 148. Slavizo c. A. 1075. p. 171.
Demetrius Svinimir A. 1076. p. 152, 153, 157. A. 1077. p. 160. A. 1078. p. 161, 162, 163, 165. A. A. 1080. p, 167. A. 1076—1080. p. 170. 175. A. 1083. p. 177. A. 1085. p. 178. A. 1086. p. 179. A. 1087. p. 189. Nuper defnnctus c. A. 1089. p. 182. Svenimir rex p. 189, 211, 212. 213, 215, 216, Svonimir rex A. 1088. 218.
Stephanus II. A. 1088. p. 181. c. A. 1089. p. 181, 182, 183.
Almus rex Chroatiae. A. 1091. p. 184.
Boleslaus Bodinus rex Dalmatiae meridionalis A. 1097. p. 187. A. 1100. p. 188.
Croatorum regnum 188.
Croatorum terra 82.
Crobatiae regni sacerdotes p. 164.
Crowati 109.
Crovati Cravati pagus 87, 89.
Cruce, locus 169.
Cruces de auro et argento 1.
Crustina, locus 149.
Crunzita, locus 69.
Crux magna et argentea 184.
Cucar banus 189.
Cucar Stephanus banus 189.
Cuccari comites 188.
Cudomirigi comites 188.
Cula locus 91.
Cumano de Caput 169.
Cumas dux Bulgariae 81.
Cumnenus imperator 118.
Cundbat diaconus 67.
Cuono dominus 109.
Curan Stephanus 170.
Curator sacelli archiepiscopalis Ugo 177.
Curca, locus 70, 204, 206. 209.
Curcura insula 86.
Curia regalis Croatiae 132. 140.
Curia regia 154.
Curina campus 214.
Curinus Joannes 98.
Curnuz, locus 70 205, 208.
Curoztov, mons 89.
Cybriulus Lampredius 173.

D.

Dabra, mater adoptiva abbatis Dabrionis 139.
Dabra monaca cum sua nepte D. 145.
Dabragna, abbas s. Petri 143.
Dabrainna, testis 157.
Dabranis rector templi s. Michaelis de Spalato, olim archiepiscopus 179.
Dabrana, episc. iadert. 130.
Dabrana filius Petri Lipe 131.
Dabrana, prior tragur. 124.
Dabranna, testis 161.
Dabravit setnicus 172.
Dabraza, villanus 190.
Dabrazai, testis 168.
Dabreina prior 120.
Dabressae vinea 173.
Dabrion, abbas s. Stephani 139.
Dabrius, abbas s. Stephani 123.
Dabriza, consobrina Sirmi. 102.
Dabriza monacha, filla Bonicae 156.
Dabro abbas coenobii s. Stephani protomartyris extra urbem 153, 177. 178.
Dabro, arbens 99.
Dabro, civis absar 101.
Dabro, civis tragur. 124.
Dabro, diaconus 73, 98, 171 (filius Dilli) 171 filius Diti notarius 175, 176.
Dabro, diaconus filius Petrizi 175.
Dabro diaconus spalat. 111.
Dabro episcopus 146.
Dabro episc. belgradensis 126.
Dabro archidiac. jaderens. 155.
Dabro filius Bolicie prior iadr. 144.
Dabro filius Madii cognati Cressimiri regis avi, 126. 144.
Dabro filius Nikiphori 131.
Dabro frater maji tribunus iader. 95.
Dabro Poliscicus županus 137.
Dabro presb. spalat. 102.
Dabro, prior iadrensis filius Bolizae 126.
Dabrovit setnicus 161. v. Dobrovit.
Dabro tribunus iaderensis 76. 90. 170 110. 130.
Dabro, veglensis 100.
Dabruc, filius Plesi principis 98.
Dabrus, diaconus 113.
Dabrus filius Tellinae praesbyter 175.
Dabrus, nuper Abbas 142.
Dabrus scriptor 111.
Dacia mediterranea 3. 4.
Dacia ripensis 3, 4.
Dad (Ded) Croatiae 129. v. Dignitates.
Dadovit, vinotoc 129.
Dalen iupa 86.
Dalmatia 2, 4, 5, 8, 14, 15, 30, 38, 39, 77, 82, 89, 127, 149, 150, 161, 193, 194.
Dalmatiae et Croatiae confinia 189.
Dalmatiae atque Chroacie regnum 210.
Dalmatiae totius Catapanus. 128
Dalmatiae totius stratigo 130.
Dalmatiae universi episcopi 8, 15.
Dalmatiarum civitates 79.
Dalmatiarum ecclesiae 80, 81
Dalmatiarum fines 78, 110.
Dalmatiarum patrimonium 4, 5, 10, 14.
Dalmatiarum proconsul 94.
Dalmatiarum rex 123.
Dalmaticum mare 132, 189.
Dalmatiensis (delmitanus) episc. Malchus 6.
Dalmatinorum episcoporum primatus 80.
Dalmatinorum nobiles 136.
Damanego testis 171.
Damay testis 47.
Damiani Ciprianus, civis iadr. 214.
Damianus comes Jadrae A. 1197, 214. 215.
Damianus incola Istr. 39.
Damir, civis absar 101.
Danacia praesbyter 169.
Daneico et frater eius Pisa 120.
Daniel David Iudaeus, tinctor 83, 85.
Daniel episcopus 74.
Daniel, sororius Plessi principis 98.
Danubii ripa 189.
Danubius fluvius. 3, 46, 69, 116, 201, 203, 207.
Danulo, civis absar 101.
Darnava locus 69.
Durdania 3, 4.
Dardinus, arbensis 141.
Dationis cartula 140.
Dauculo (Uculo) locus 75.

Digitized by Google

Dausetta peccatrix 114.
Davarad dvornicus 175.
Dazina, villanus 98.
Debel Adam 146.
Debriz, locus 164.
Decapolis urbs 34.
Decara, abbas s. Petri de Gumai 174.
Decatera civitas 86.
Decimae 69, 200
Decima de nascentibus 46.
Decimae ecclesiasticae 39, 152, 162, 164.
Decimae olivarum 154.
Decimatio 164.
Decretum regium 162.
Ded filius Climini 148.
Ded, testis 137.
Dedacha, villanus 158.
Deditio spontanea Lutizi in servum pro debito 174.
Dedo (Dedj) puer 173.
Dedochua praesbyter 147.
Dedomir filius Dobroviti 171.
Dedomir, filius Sramleni 212.
Deilgaza villanus 165, 167.
Delmina provincia 189.
Delminense municipium 198.
Delminensis ecclesia, 81.
Delmis civitas 189.
Demagoi dux. (Domogoj) 56.
Demalla, testis 176.
S. Demetrii monasterium supra Savam 117.
Demetrius, dux Dalmatiae Croatiaeque 212.
Demetrius Svinimir rex Croatiae 152.
Denarii, mon. Chroatiae 97.
Deodericus Metensis episc. 205.
Deonicius Dominicus 157.
Deotrichespach, Dietrichespach, rivulus 201, 203, 207.
Deotrici, Dietrici episcopi memoria. 201, 203, 207.
Dessa archipraesbyter filius praesbiteri Johannis 168.
Desa, clericus iaderensis 126.
Desa filius Cocini 149.
Desa, locus 174.
Descina, ubrusar 126.
Desichava, testis 161.
Desideria, filia Omiconis pastoris 75.
Desiderius, pastor 75.
Desimani Andreas 103
Desigua iudex iadrensis 186, 187.
Desimir corbavsticus iupanus 162, 164, 182.
Desimir filius Drevari 148.
Desimir filius Smulje 137.
Desimir, nonensis 143.
Desimir Ubrisar 144, 184.
Desina, iupanus 106.
Desinae filii Mrate terra 166.
Desinna iudex 142.
Desinna cum fratre Symone, testes 168.
Desinna, iuppanus nonensis 137, 142, 144, 147.
Desinna, testis 185.
Děsinna testis cum fratre 159.
Desinna venditor terrarum 167.
Deugazai, testis 159.
Devian, testis 148.
Diachviro, locus 149.
Diadema regni Croatiae 178.
Dieprecht clericus 87, 89, 90.
Dietrichespah, rivulus 69.
Dietricus fidelis Arnolfi regis 69.

Dignitates ducum Croatiae.

Palatinus županus 73.
Armiger županus 73.
Cavallarius županus 73.
Macceharius (macehar-Ensifer) Ducis 73.
Macceharius comitissae 73.
Pincernarius županus 73.
Cammerarius primus, secundus et tertius 47, 73.
Capellanus Ducis 47, 73.
Superpositus monasteriis 73.

Dignitates Croatiae minores.

Castellanus 165.
Judex civitatis v. Judex.
Nobiles regni 136, 181.
Nobiles cives v. Cives.
Prior civitatis v. Priores.
Tribuni civitatum v. Tribuni.
Valastelin (Vlastelin) 141.

Dignitates sumptae a Graecis.

Catapanus totius Dalmatiae 128.
Consul 4, 195.
Consularis senator 194.
Epithocrusso Serviae et Zachulmiae 105.
Proconsul Dalmatiae 14, 26, 94, 107.
Protospatarius imperialis. 110, 111, 128, 129.
Protospatarius universae Dalmatiae 110, 129.
Protospatarius Serviae et Zachulmiae 105.
Stratigo universae Dalmatiae 110, 129.
Stratigo Serviae et Zachulmiae 105.
Triclyno Serviae et Zachulmiae 105.
Ypato Serviae et Zachulmiae 105.

Dignitates regum Croatiae.

Proceres regni 78.
Primates regni 119, 152.
Principes regni 132, 155.
Comites regni 126, 131, 154, 155.
Barones regni 154. 155.
Bani, vide Croatorum Bani.
Jupani
Dux marianorum, morsticus, marsticus Comes 155, 171, 181, 182.
Princeps Spalati et Clissi 97.
Curiae regiae Comes 132, 152.
Curiae regiae Judex 132 189.
Causidicus regis 144.
Bravar 98. 148, 173, 176.
Cancellarius aulae regiae (regis) 132, 137, 155, 178, 184.
Capellanus regis 129, 132, 137, 144, 147, 161, 165, 175, 178, 184, regalis Aulae 131.
Dad, Ded, Dedu Croatorum 129, 137, 138, 142, 146, 148, 213.
Dvornich (Dvornik) 137, 146, 159, 165, 167, 171 172, 175.
Ključar (Cluzar) 173.
Notarius regis 140.
Pincerna regalis 132.
Postelnich (Postelnik) 129, 132, 137, 177, 184.
Posiuppanus, Postiuppo, Podiupo 120, 132, 156, 158. 159, 173, 175.
Praepositus sacello regis 165, 177.
Psar 173.
Sacellarius regis 177.
Sacrarius regalis 133.
Scitinik, Scitonossa, schitonossa, stitonossa, scutarius, scutobaiulus, scutonos regis 120, 126,

Digitized by Google

129, 133, 138, 142, 144, 148, 165.
Scriba domini regis 165, 177, 183.
Setenicus, setnicus, sitinico 137, 138, 144, 148, 171, 172, 174, 179. Centurio 106.
Tepac, Tepciza, Tepiciza, Tepcize, Tepizo. Tepsius, Tepzo 120, 129, 136, 137, 148, 153, 155, 157, 162, 182, 200,
Ubrusar 126, 144, 177, 178, 184.
Vicarius regis 179.
Vinotok 129.
Volar 129.
Vratar 120.
Dilgazai, villanus 160.
Dillato super viperam, locus 215.
Dillatum, locus 213.
Dimitrii s. terrae 214.
Dimitrius praesb. iadr. 139.
Dioclea 86.
Diocliensis archiepiscopus Petrus 126.
Diotericus archiep. Treverensis 92.
Diodericus Metensis episcopus
Dionisius Dalmatiae et Chroatiae banus A. 1182, 212.
Diotmarus archiep. iuvav. 68, 71.
Dircislaus rex Chroatiae 96, 97.
Dirzislaus, filius Cresimiri maioris 129.
Discha Georgius 167.
Disinius filius Petri 103.
Districtio canonica 19.
Districtio iuris 13.
Disvestitio terrarum 182.
Diti filius diaconus Dabro notarius 175.
Dlanoce, locus 164.
Dobrila comes elevnensis 153.
Dobrila uxor Johannis Dadi Chroatorum 138.
Dobro presbyter vegl. 100,
Dobrodrag scitonosa 126
Dobrodrug scitonosa 144.
Dobrogost arbensis 141.
Dobromiri filii 146.
Dobrona scriptor 179.
Dobrosia, filius Andreae prioris 75.
Dobroslaus filius de Gerbina 184.
Dobroslav maritus Vekae filiae Cichae 184.
Dobrovit pater Dedomiri 171.
Dobrozai filii 159.
Doda, civis iadrensis 126.
Doda, testis 146.
Dodac nepotes et filii eius 186.
Doimus pater Cicchae 125.
Dolci, locus 170.
Dollani, locus 119.
Dolmaldus, testis 185.
Domaciai, servus 47.
Domaldus, iadrens. 144.
Domenicus Maurocenus comes Iadr. 211.
Domenicus postelnik 184.
Domestici seu Vicarii 38.
Dominicus abbas s. Stephani 175.
Dominicus archipresbyter salonitanus 197.
Dominicus cancellarius spalatensis 163.
Dominicus diaconus vegl. 100.
Dominicus episc. Absarensis 62.
Dominicus, filius diaconi Dabri 98.
Dominicus iadrensis sacerdos 162, 164.
Dominicus iudex spalat 102.
Dominicus, iudicator 111.
Dominicus Mazzuola presbiter 179.
Dominicus presbyter 112.
Dominicus presbyter capellanus 47.
Dominicus presbiter notarius iadrensis 147.
Dominicus, prior Ragus, civ. 118.
Dominicus tepaz curialis comes 153, tepsius 155, tepizo 157, tepzi 162, tepize 165.
Dominicus, veglensis 100.
Domnanna, filia Cicchae 125.
Domnii beati domus 124.
Domnii s. terrenum 98.
Domnius beatus 79.
Domnius tribunus iader. 95.
Donatio 137, 139.
Donatio optimae ancillae Reginae Croatiae 148.
Donatio pueri et equi Regi Cresimiro 148.
Donatio scutei et lanceae schitonossae regis 148.
Donationales lit. regum 153.
Donationes et Confirmationes 164.
Donationis cartula 137.
Donationis et Confirmationis pagina 153.
Dos legitima 152.
Draculus Petrus et Zorzi, servi 174.
Dragabuth testis 157, 161.
Dragan, stitonossa 133.
Draganae terra 170.
Draganego dvornich 171, 172.
Draganego Prodan 149.
Draganego, testis 179.
Draganego, villanus 171.
Dragaviti Duimus, spal. 134, 175.
Dragavitus testis 173.
Dragasai, filius Semicasui 73.
Dragazai, testis, 159.
Dragazai, villanus 160.
Dragi Domni filius Duimus 135.
Dragisani filius 173.
Dragissa, testis 148.
Drago archipraesbyter belgradensis 155.
Drago, arbensis episcopus 121, 126, 140, 141.
Drago de Castriza 120.
Drago magnus, prior iadrensis, eius memoria 185.
Drago mutus 173.
Drago prior belgradensis 136.
Drago, Dragus, prior iadrensis, nepos episcopi Praestantii 184, 185, 186.
Drago, prior Jaderae 120, 125, 126, 130, 142, 144, 147.
Drago prior Iadr. et eius filii 186, 187.
Drago prior trag. (1097) p. 209.
Drago Radini civit. Sibenici notarius 162.
Drago, testis 161.
Drago, tribunus iader. 107.
Dragolubus sacellarius 177 capellanus 178.
Dragomir iupanus de Cetina 132.
Dragomir de Spalato 91.
Dragonis prioris tempore 147.
Dragona scutobaiulus 129.
Dragorad, donator 159.
Dragorad, testis 156.
Dragoslaus bridsticus (dridsticus?) vide Dr. zagorsticus.
Dragoslav, zagorsticus županus 182.
Dragoslavus prior belgradencis p. 118, 120, 158.
Dragota banus 161.
Dragovit testis 137.
Dragsan praesbiter 170.
Dragus, prior Jaderae 145.
Dragus prior tragurinus, filius Branae 166.
Dragus spalat. testis 188.
Drasa, Tribunus iader 107.

Digitized by Google

Drasavith testis 157.
Drascviz, testis 161.
Drase civis belgr. cum fratribus Dabrana, Gregorio, Domacha, Trunzanno p. 146.
Draselo frater Moimiri 159.
Drasen postiuppo de Blatta 120.
Drasiza filiaster de Crassano 173.
Draugana scutarius regis 144.
Drava, fluvius 117.
Dravus fiuvius 41.
Drazani, locus 119, 214.
Drazina iudex 161.
Dretillus celararius raguseus 172.
Drevari filius Desimir 148.
Drivastinensis civitas 35.
Drivastum civitas 151.
Droant, testis 48.
Drudolt, testis 48.
Drugana, scitinik 142.
Drugan et frater ejus Bolan 172.
Drugona scutonos 139.
Drunuzanni Parvacca 107.
Drusba filia Strearadi 157.
Druse filius Episcopi 120.
Druznik, ded 142, Druzinice dedo 213.
Dubroviza, locus 160.
Dubroa Nikifori 165.
Duces Croatorum, vide Croatorum duces.
Duces et Principes Chulmorum seu Zachulmorum,
Wissasclavus dux 870—900 p. 217.
Michael c, A. 925 p. 76.
Ljutovit protospatarius, epithocrussus, tryclinus, ypatus et stratigo Serviae et Zachulmiae 1025. p. 105.
Chranco, comes Zachulmiae c, A. 1035—1040, p. 109.
Miroslaus iudex Zachulmiae 1035—1040 p. 109.
Ratimir banus " " "
Radoslaus rex (?) c. A. 1058 p. 118.
Michachel rex Sclavorum 1078. p. 161.
Duces Moravorum.
Moimarus A. 824—826 p. 44.
Rostislav A. 869, 52.
Svetopluk A. 879, p. 63, a. 880, p. 64, a. 881, p. 66, c. a. 890, rex Sclavorum p. 71. dux 74.
Ducla civitas, 40.
Duculo (v. Dauculo) locus 76, 136.
Dudleipa, comitatus 71.
Duimi filii Petrana et Drago 134.
Duimi filius Nicodemus 135.
Duimi uxor Marcula 134.
Duimus Boce, diaconus 171.
Duimus Dragoviti Spal. 134, 135.
Dulces valles 201. 204, 205, 208.
Durnavva, Durnovva cum ecclesia s. Ruodberti 201, 203, 205, 208.
Duymo podiuppo 175.
Duymus testis 173.
Duinus, valastelin arb. 141.
Dukyza, imperator Const. 126.
Duntha, fluvius 68.
Durnavva locus cum ecclesia s. Ruodberti v. Turnova.
Dusigran abbas s. Petri 186.
Duymus de Tulo 173.
Duymus prior spalat 167, 175, 176, 180.
Dux Istriae Joannes, A. 801 p. 37.
Dyrachium civitas 86.

E.

Ebarhardus notarius Ludov. II. regis 49.
Ecclesia vetus 119.

Ecclesiae.

Absarensis 81.
S. Adriani abbatia ad Mosapurch 69.
S. Alexandri in Pagnano 168.
S. Anastasiae in Jadera 110.
S. Andreae ad Labantam 70.
S. Anzonis 50, 69, 201, 203, 208.
Aquensis in Dacia 4.
Arbensis 81, 197.
Barciensis 197.
Bestoensis (Bistvensis in Bosnia?) 197.
S. Cassiani prope Salonam 169.
Catharitana 81.
S. Cosmae et Damiani ad Belgradum 155.
S. Chrisogoni (Grisogoni) Jaderae 76, 91, 94, 95, 111, 129, 214, v. monasteria.
S. Chrisogoni in Obrovizzo 106, 141.
S. Clementis ad Roretum 157.
S. Cypriani in Arbe 121, 122.
Dalmatiarum ecclesiae 80, 81.
Delminensis 81.
S. Demetrii supra Savam 117.
S. Dominici ad Nonam 200.
SS. Domnii et Anastasii in Salona 72, 169.
S. Domnii in Spalato 81, 181, 211.
Ellodis ecclesia 50. 69, 201, 203, 208.
S. Emmerami in Carantania 48, 67, 69, 200.
Epitauritana 197.
S. Georgii in Frygi 157.
S. Georgii in Putalio 46, 72, 153.
S. Georgii in Rawna 140.
S. Georgii in Zestinje vel Mirano 219.
Gundoldi ecclesia 50.
Jadrensis 197.
S. Joannis in Belgrado 146, 213.
S. Joannis in Carantania 67.
S. Joannis in Insula 124.
S. Joannis in Sidraga 119.
Kensi (ad) et Gensi 50, 69.
S. Laurentii Iaderae 75.
S. Laurentii in Laucurano 131.
S Laurentii ad Salonam 169.
S. Laurentii in Tragurio 1.
Ludrensis seu Ludiocensis 198.
S. Mariae ad Carantanam 70, 202, 204, 208.
S. Mariae in Cattaro 46.
S. Mariae Jaderae 125, 145.
S. Mariae in Kutuno 158.
S. Mariae in Muć 217.
S. Mariae de Palude 120, 123, 139.
S. Mariae prope Salonam subtus Spinunti 169.
S. Mariae ad Spalatum 135.
S. Mariae et Justi in Tergesto 85.
S. Marthae mart. in Biać 73.
S. Martaritana ecclesia 197.
S. Martini ad monticulum Nochstein 68, 200, 202, 207.
S. Martini ad Salonam in monte Grasso 175.
S. Martini ad Spalatum 96.
S. Martini de Zonchetto 187, 188.
S. Matthaei in Spalato.
S. Mauritii in Altaha 49.
S. Maximi prope Salonam 98, 173. 175.
S. Maximiliani ad fluvium Luarum 68.

Digitized by Google

Meridiana, in Thracia 4.
S. Michaelis arch. in Spalato 96, 97, 98, 178.
S. Michaelis in Iadera 214.
S. Michaelis in Mirani 161.
S. Michaelis in Postimana 129.
S. Michaelis supra Dravam 117.
Mingonis presbyteri 50, 69, 201, 203, 208.
S. Moysis ad Salonam 164.
Muccarensis 198.
Naronitana 197.
S. Nicolai Jaderae 111.
S. Nicolai ad Spalatum 135.
S. Nicolai in loco Spinunti 169.
Nonensis 81.
S. Pancratii in Babinopolje 105, 109.
S. Pauli ad Salonam 169.
S. Petri in Arbe 121, 122.
S. Petri in agro Salonitano 130.
S. Petri basilica salonitana 152, 169.
S. Petri in Clobucac 164.
S. Petri in Insula 112.
S. Petri novi in Iadera 215.
S. Petri in civitate Olmisi 171.
S. Petri Quinqueeclesiis 116.
S. Petri prope locum Selle in agro salonitano 171.
S. Petri in Spalato 96.
S. Petri in nonensi agro 141.
S. Petri Nicolai et Georgii in Zestinje seu Mirano 218.
S. Petri et Pauli in Bravizo (Obrovazzo) 130.
S. Petri et Rodberti, Juvaviae 68, 71.
Quartinahu ad Ecclesia 50, 69.
Quinqueecclesiae 69.
Ragusitana 81, 197.
S. Ruodberti ad Darnavam 69.
ad Sabnizam 50, 70.
Salonitana 197.
Sarniensis 197.
Sarsenterensis 198.
Scardonitana 81, 197.
Sisciana 81, 197.
Stagnensis 81.
S Stephani de Salona prope locum Selle 164, 169, v. Monasteria.
S. Stephani ad Spalatum v. Monasteria.
ad Ternperch 50.
S. Thomae Iaderae 110.
S. Thomae ad Salonam 169.
Veclensis 81.
Caesteras ecclesias St. vide in monasteriis, Archiepiscopis et Episcopis.
Ecclesiae parochiales 196.
Ecclesiastica praedia non vendenda 195
Ecclesiasticae regulae 4.
Ecclesiastica stipendia 196.
Echardus Marchio 108.
Eckirih, testis 67.
Ededrag filius servi Lutizi 174.
Egilbertus episcopus 108.
Einhart, testis 48.
Ekkiricus, missus s. Emmerami 48.
Electio regis Svinimiri per clerum et populum 152.
Electio episcopi 14.
Elisabeth, regina Hung. 216.
Eliso (Alessio, Leš) civitas 86.
Ellodis ecclesia 50, 69.
Elisii suburbium 96.
Elzani (Jelčani) locus 119, 147, 167.
Emptio filiae Scaranae cum suo filio Nadeia 176.
Emptio filiae Striani de Longobardis 176.
Emptio matris Striani 176.
Emptio mulieris Nevadi cum filia sua pro. 1. solido et. 1. libra de lino 176.
Emptio parvi pueri Slobba 173.
Emmerami s. Ecclesia 48.
Emmerami monasterium 69. v. monasteria.
Emota župa 86.
Engelwart fidelis Arnolfi 71.
Engilbaldi beneficium 50, 70, 202, 204, 205, 208.
Engilbertus notarius Arnolfi regis 72.
Engildeo, testis 48.
Engilscalh, testis 67.
Engrisgoe (Engernsgau) pagus 210.
Ensis regalis 152. Ensifer. v. Dignitates.
Eparachar, testis, 48.
Epidauriensis civitas 13, 25. Epitaurum 35.
Epiphanius senator consalaris provinciae Dalmatiae 194.

Episcopi ecclesiarum.

Absarensis Ecclesiae. Dominicus A. 897. 62. Martinus 1018. 101, 102. Gaudentius (Petrus) a 1044. 114. N. A. 1065, 125. Petrus A. 1066, 126. Laurentius nuper absarensis 1069, 134. Basilius 1076. 154.
Anconitanae. Paulus c. A. 874. 56. A. 878. 63. Joannes A. 925. p. 77, 78.
Antibarensis. Petrus A. 1078. 161.
Aquensis in Dacia N. A. 535. 4.
Arbensis. Taianus seu Ticyanus A. 530. p. 197. Petrus A. 986. 95. Maius. A. 1018. 99. Drago A. 1060. 171, 172. A. 1066. 126. A. 1071. p. 140, 141. Petrus c. A. 1072. 143. Gregorius A. 1076. 155. Vitalis A. 1088. 181.
Barciensis. N. 532. 199.
Belgradensis, Theodosius A. 1059. 118. 120. Dabro A. 1066. 126. Theodosius A. 1069. 136. B. (asilius) c. A. 1075. 143. Praestancius A. 1075. 150. Theodosius 1076. 153. 157. Praestancius 1076. 154. 155. 156.
Bestoensis (Bistvensis) Andreas A. 530. 197.
Bulgarorum Georgius A. 878. 59.
Carantanae. Ambricho A. 860. 48. A. 884. 67.
Croatensis. Marco A. 042. 112. Chroatiae seu Nonensis. Rainerius A. 1059. 120. A. 1066. 126. electus ep. Adam 1067. 129. Anastasius A. 1069. 132. Rainerius 1069. 133. 136. Gregorius A. 1069. 133. Petrus 1076. 155. Gregorius A. 1069. 133. A. 1078. 161, 162, 163. A. 1078. 164. 165. A. 1083. 179. Petrus A, 1087. 180. A. 1088. 181. Gregorius olim episcopus A. 1089. 183.
Daciae meditarraneae A. 541. 4.
Daciae ripensis A. 541. 4.
Dalmatiae A. 592. 8.
Dalmatiensis (Delmiensis) Malchus A. 591. 6. A. 592. 9. 10. 14. 15. 18.
Dardaniae A. 541. 4.
Diocletanae. Neemesion A. 602. 32. 33. Paulus A. 602. quondam episcopus. 32.
Epidauri. Fabrianus A. 530. p. 197. Florentius A. 592. p. 13. A 598. 25.
Fauianensis. Rathfredus A. 824—826. 44,
Fori Simphronii. Fulcoinus A. 1076. 155.
Frisisingensis. Abraham. A. 9 1. 89.
Illyrici. A. 591. 6.
Istrienses. Istrici. A. 598. 26. Theedorus. Leo, Stauratius, Stephanus, Laurentius, epiecopi istriensium A. 804. 36. 39.

Digitized by Google

Jaderensis. Andreas I. A. 530, 197. Sabinianus A. 597, 23, 24, A. 598, 25, A. 599, 29, 31. Vitalis A. 879, 62. Forminus A. 919, 76, 78, 81, A. 928, 82. Basilius A. 969, 90, 91. Anastasius A. 986, 94. Praestancii Epi. memoria A. 1018, p. 129. Andreas II. A. 1029, 106, A. 1033, 107, A. 1034, 107, A. 1036, 110, (quondam 1065, 125) Petrus A. 1044, 114. Andreas III. A. 1056, 115, 116. Stephanus A. 1066, 125, A. 1067, 130, A. 1068, 131, 1069, 132, A. 1070, 140, A. 1072, 141, Praestancii memoria. A. 1072, 142. Andreas IV. c. A. 1072—1073, 143, A. 1072, 144. Dabra o 1072—1073, 146. Stephanus III. A. 1076, 154, 155, Andreas 1088, 181, Andreas A. 1091, 184, 186, Gregorius A. 1096, 186.

Ludiocensis (ludrensis) Celianus A. 532, 198.
Martaritanae. Victor A. 530, 197.
Mediolanensis. Constantius A. 598, 27, 28.
Meridianae in Thracia. A. 535, 3, 4.
Metensis, Diodericus, A. 982, 203.
Minicorensis (Farl. Muccurensis) Stephanus A. 532. 198.

Moraviae, Methodius A. 869, 52.
Muccarensis, Joannes A. 1396, 163.
Mysiae superioris A. 541, 4.
Naronitanus, Marcellus A. 530, 197. 198.
Nitraviensis, seu Nitriensis. Alevinus A. 824—826, p. 44. Vichinus A. 880, 65, Wichingus A. 899, 74.

Nonensis, N. electus A. 857—867 p. 199. Theodosius A. 880, 65. Aldefreda A. 892, 72, Gregorius A. 925—27, 78, 81, A. 928, 82, Rainerius A. 1065, 125, A. 1066, 126, Andreas c. A. 1072, 143. Stephanus A. 1073, 147. Forminus A. 1075, 150, A. 1076, 154. Firminus A. 1087, 180.
Novensis in Istria. Joannes A. 966, 90.

Quinqueecclesiensis. Maurus A. 1057, 116.
Palestrinensis. Leo A. 925—927, p. 77, 79.
Pannoniae A. 541, 4.
Parentinae, N. A. 966, 90.
Polensis N. episcopus et primas (Istriae) A. 804, 37, Gaspaldus, A. 966. 90.
Praevalis, A. 541, 4. 5.

Ravennae. Joannes A. 592, 10, 18, Marinianus, A. 598, 26, 28, 30.
Rhizinensis, Sebastianus. A. 590, 5, 595, 19.
Rubinensis, Adam A. 966. 90.

Salonitanae, Januarius A. 507. 193, Honorius A. 549, p. 5. Natalis A. 590, 5, A. 591, 6, A. 592, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15. Maximus A. 593—[illegible], 16. 17, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30. A. 599, 31, A. 600, 31, A. 602, 34.
Sarniensis, N. A. 530, p. 197.
Sarsenterensis Paulinus A. 532, 198.
Savillanae. N. A. 532, 195.
Scardonitanae, Constantinus A. 530, 197.
Scodrensis, Scodritanae, Stephanus 591, 6, Constantinus 602, 32.
Sisciensis, (Scisciensis) Joannes A. 530, 197, Constantinus A. 532, p. 198.
Speculi Juliensis, seu Soriguturensis. Methodius A. 824—826, p. 44.
Soriguturensis episcopus 44.

Tergestinae? Joannes A. 949, 83, 85, Joannes A. 966, p. 90.
Thessalonicensis N. A. 535, 3.
Traguriensis, Joannes Rhetoricus A. 1064, 124. A. 1066, 126, c. A. 1072, 143, A. 1075, 150, A. 1076, 154, 155, A. 1088, 181, A, 1089, 182, A, 1097, 209.
Veglensis. Vitalis A. 1018, 100-101, Georgius A. 1065, p. 125, Petrus futurus episcopus A. 1069, 134. Petrus c. A. 1072, 143, Joannes? A. 1100, 219.
Vetuarensis, Annonus a 824—82[illegible], 44.
Wirceburgensis, Bruno a. 1035, 108.
Wormaciae, Azeco A. 1035, 108.
Zachulmiae. Gabriel c. A. 1035—1040, 109.
N. Gregorius episcopus 139.
Episcopi filius Andreas 138.
Episcopi Petri filius Valentinus 158.
Episcopus Gregorius? C. A. 1070, 139.
Episcopus nonensis electus 199.
Epitauritana ecclesia 35.
Epitauritani episc. v. Archiepiscopi et Episcopi.
Epitauritanus episcopus Fabricius 197.
Epithocrussus 105.
Equitinum, municipium 198.
Erchanpercht, testis 67.
Erilipach, rivulus 68, 200, 202, 207.
Erimbertus comes 71.
Erndrudis castellum 68, 200, 205, 207.
Eufemia, abbatissa 124.
Eugenius episcopus 59.
Eugenius II. papa 44. III. 212.
Eunuchus, Joannes 120.
Evangeliorum textus ex argento, 152.
Evellatio a cognatione et patria, ab uxore et filiis 46.
Examinator Comitis et eius curiae 141.
Exarchus (Ravennae) 25, 26, 27, 29, 30.
Excommunitatis articulus 12.
Exenium imperatoris 39.
Exhaereditatio 184.
Exigui populi manus 181.
Exilium 13.

F.

Fabricius episc. epitauritanus 197.
Facultates pauperum. 195.
Falculi Jura, advocator s. Cipriani 180.
Faletro Stornato legatus Veneticus 188.
Faletrus Ordelafus dux Venet. 210.
Falsaminae Gaudii mater Pradana 180.
Fanenses 47.
Farcinae 38.
Farinae Petri terra 166.
Farisanus diaconus spalat. 102.
Fasmot, testis 67.
Favianensis episcopus 44.
Felix abbas ss. Cosmae et Damiani. 146.
Feltrum paratum cum sirico 76.
Ferrariae Dalmatiae 193.
Ferrarius dominus 181.
Ferreum corpus 79, (ferreo corpore praecinctus).
Ferri fodinae 193.
Firmarischo Chirini 97.
Firmenses 47.
Firminus diaconus et capellanus ducis Mučimiri 73.
Firminus episc. nonensis 180.
Firminus prior spalatensis? 181.
Firmitana (Sirmitana) civitas 3.
Fiscus civilis 143.
Fistula aurea 184.
Fistula de argento 112.
Flaveyco, locus 129.
Flavisco insula seu Postimana 130.

Digitized by Google

Florentius episc. epidauritanus. 13, 25
Florinus princeps Spalati et Clissi 97.
Foracheim locus 40.
Forest, Forst, mons 70, 201, 204, 205, 208.
Forestis locus 202.
Forminus, abbas s. Grisogoni, 138.
Forminus episc. Jad. 76, 78, 81, 82.
Forminus episc. nonensis 150, 153.
Forminus tribunus 142.
Foroiulicuses 47.
Fortunatus patriarcha aquileiensis 36, 37, 39, 42.
Fossa ruderis in monte Gamanara 202, 204, 205.
Framrich, testis 48.
Franci 54, 74.
Francia 34, 38, 42.
Francia orientalis 49, 50, 70,
Francorum rex 41.
Fridericus archiep. iuvavensis 91, 92, 200, 202, 205.
Friesah, locus 50, 70, 204, 206, 208.
Frontianistae 32.
Frugi locus 157.
Fulco abbas benedictinorum Arbensis mon. 121, 122.
Fulcoinus episcopus legatus Pont. 154.
Fulquinus, miles germanicus 210.
Fumaria in Cattaro 40.
Funtaneillae terra 169.
Furtum servi 174.
Fusco, archidiaconus spalat. 111.
Fusco diaconus spal. 135.
Fusculi haeredes 94.
Fuscus Arbens. 99.
Fuscus Branza 131.
Fuscus, civis spalat 162.
Fuscus presbyter 111.
Fustina vallis 158.

G.

G ? abbas s. Chrisogoni 143.
Gabriel episcopus Zachulmiae 109.
Galatae Dominicus 169.
Galeta vini 172.
Galli terra 102.
Gallia 92.
Gallinichus exarcha. vid. Callinichus.
Gamanara, mons 70, 202, 204, 205.
Gammo, testis 67.
Ganizara de Lampridius 103.
Gargenus pons ad torrentem 178.
Garriza, locus 160.
Gaspaldus episc. polensis 90.
Gastani filius Johannes 171.
Gastuna, rivulus 68, 200, 202, 207.
Gatta Petrus 98.
Gattina Messana 98.
Gattus maius 122.
Gaudentiius absarensis episcopus 114.
Gaudinus tribunus spalat 149.
Gaudius archiepiscopus spalat. A. 1159, 211.
Gaudius iudex spalat. 188.
Gaudius presb. et monachus 187.
Gauzulo filius Scanacani 175.
Gauzulus presbyter 142.
Gavalenses 47.
Gavnichi vicus 168.
Gazari 53.
Gebizo abbas SS. Bonifacii et Alexii, legatus Pontif. Gregorii VII. p. 152, 153, 154, 155.
Gedinichi, mons 187.
Gensi (vide Kensi) locus 69, 201, 203, 208.
Georgii b. Ecclesia in Putalio v. Ecclesiae.
Georgii de Putalo terrae 164.
Georgius capellanus presb. s. Laurenti 156.
Georgius, civis absar. 102.
Georgius civis tragur. 124.
Georgius diaconus arb. 122.
Georgius episc. Bulgarorum 59.
Georgius, nepos principis Pincii 96.
Georgius Notarius 161.
Georgius praefectus per Italiam 6.
Georgius presbyter 142.
Georgius stratigus 55.
Georgius, tribunus Jadr. 76. 130.
Georgius veclensis episc. 125.
Georgius vratar 120.
Gepidarum aetas 44.
Gerardus archiepiscopus Lauriacensis 87.
Gerbertus cancellarius 202.
Gereo archiep. Coloniensis 92.
Germania 56, 90.
Germanus presbyter pronepos Tamali 175.
Geronnus testis 142.
Gilfaci Jacobus 162.
Gimai, maritus Savinae 107.
Giraldus Archiep. sypontinus et legatus Pont. rom 148.
Girardus legatus pontif. 150.
Girdanae vinea 175 Girdana testis. 175.
Girdano 176.
Girgi presbiter 172.
Gisilbertus. abbas S. Stephani spalatensis 177.
Gisus, Abbas S. Chrisogoni 118.
Glandaticum 37, 38.
Glaz. testis 48.
Glubaz, villanus 98.
Godemir, banus 106, 129.
Godeslaus iupanus nonensis 219.
Godostro Serenico 100.
Goislav frater Svatoslavi et Cresimiri Regum Croatiae 129.
Goizo banus 133, 136.
Gorbina fundatrix cellae S. Joannis in Sillago 150.
Gorbina (Grubina) donator S. Chrisog. 124, 125.
Gorbinus (Grubissa) prior Jader. 115.
Gorbina, presbyter 157, 161.
Goritia 83.
Gostimir arbensis 141.
Gotaperht, testis 67.
Gothi 1, 2.
Gotthia 34.
Gothorum gens 58.
Gathorum quondam sedes Pannonia. 1.
Gothorum rex Theodoricus, Atalaricus 193, 194.
Gotle, locus 164.
Gradinna, locus 174.
Graeci 37, 39, 51, 54, 57, 58, 127.
Graeci vel Sclavi 62.
Gramaticus Magister Gregorius 136.
Grancus libertus 41.
Grasciche Tribigoi 137.
Grassu Duimus 111.
Graulo. frater Ursanae 111.
Gravalana Dabro 102.
Grauindorf, locus 70, 204, 205, 208.
Grazlupa locus 70, 204, 206, 208.
Grebeni, locus 172.
Gregorii papae decretum 93.
Gregorii papae doctrina 77.
Gregorii papae memoria 104.

Digitized by Google

Gregorius abbas s. Petri 171.
Gregorius de Episcopo 110.
Gregorius episcopus 139, 186.
Gregorius episcopus arbensis 153.
Gregorius episcopus Chroatensis 133, 161, 162, 163, 164. 165, 179.
Gregorius episc. nonensis 78, 81, 82.
Gregorius filius Madii generis Stephani epi. iader. 181.
Gregorius gramaticus, magister 136.
Gregorius, imperialis protospatharius et Dalmatiae Stratigus, prior Jaderae p. 129, 130.
Gregorius incola Istr. 39.
Gregorius iudex belgrad. 155, iudicator 156.
Gregorius I. papa 5, 6, 7, 8, 9, 10. 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34.
Gregorius II. papa 84.
Gregorius III. papa 731—741, 199.
Gregorius VII. papa 148, 150, 151, 152, 153, 154, 160, 161, 166, 177, 178, 212.
Gregorius Petraina armati 120.
Gregorius podiupo. 133, 173.
Gregorius presbiter in Asca 134.
Gregorius, prior iaderensis et proconsul 109.
Gregorius protospatarius et stratigo universae Dalmatiae 110.
Gregorius olim episcopus Croatiae 183, 184.
Gregorius scriba regis Stephani II. 183, Cancellarius 184.
Gregorius tribunus 142.
Gregorius, veglensis 100.
Gribizae nepos 173.
Grigina, civis spalat 102.
Grimaldus, Archicapellanus 70.
Grisogoni beati corpus 115, 116.
Grisogoni s. Monasterium 76, v. Monasteria.
Grobus Abbas Meletensis 109.
Gromela, nonensis 141.
Grizzine Fuscus 111.
Gruba abbatissa S. Benedicti de Spalato 180.
Gruba filius Purci 174.
Grubina Capellanus (regis) 147.
Grubissa seu Gorbinus prior Iader. 116.
Grubitizan Prodani 171.
Grubiz aurificus 173.
Grubiza, iadren. 144.
Grubiza consobrinus Rusini Marstici 174.
Grubize filius Gregorii 185.
Grubona, decanus 129.
Grunzita locus 201, 203, 207.
Gubernator 42.
Gumayi filius Petrus Zerni 170, 178, 179.
Gundbat, diaconus 48.
Gundbertus advocatus episcopi Ambrichonis 67.
Gundoldi ecclesia 50, 204.
Gundpold, comes 48.
Gundpold, testis 48.
Gundpoldesdorf, locus 69, 201, 203, 208.
Guntpoldus 48.
Gundram, Comes 48.
Guoizo (Goizo) banus 119 Goizo 120.
Gurcha 204, 206, 208.
Gurciza flumen 202, 204, 205.
Gurniz (Gurnuz) locus 50, 204, 205, 208.
Gussich Nassemir 158 factus monachus 159.
Gussich Prebinna filius Privanego 165.
Gusterna, terra 135.
Gutzeca iupa 86.
Gvarda banus 129.

H.

Habraham cum fratre Andrea, villani 171.
Hadamar, testis 67.
Hademarus abbas fuldensis 87.
Hadrianus II. papa 52,
Hadrianus, servator loci 54.
Haeretici in Dalmatia 12.
Haeresis simoniaca 20, 29.
Hainricus dux (Heinricus) 87, 89.
Halazstat, locus 40.
Hartungus, comes 89.
Hanzulo Drasae, nepos Zunae. 175.
Hebarhardus notarius Arnolfi regis 70.
Heinricus Bavariae dux 204.
Heinricus III. imp. 206, 209.
Heinricus rex 108.
Helena, regina uxor Svinimiri regis 162.
Hencius Petrus s. Marci diaconus et ducis Venetici capellanus.
Helenica soror Godemiri bani 106.
Heleynio civitas 86.
Henricus dux Bavariae 92.
Herbaticum 37, 38.
Hereneus presbyter 197.
Heripold, testis 67.
Heroldus archiep. salisb. 87, 88.
Herrant, testis 67.
Hesperia 56.
Hildibaldus episc. notarius Ottonis II. 204, 206.
Hilibaldus episc. et cancellarius Ottonis II. 205.
Hipatus vide Ypatus 38.
Hismaelitae Calabritanorum 54.
Histria 89.
Histriae provincia (vide Istria.) 12.
Histrienses 47.
Hitto, abbas s. Emmerami 48.
Hitto episcopus (a. 819) 209.
Hludovicus II. rex 49, 50.
Hludovicus imperator 210.
Hludovicus filius Lud. Imp, 43. v. Ludovicus.
Hlutharius primogenitus Lud. Imp. 43.
Hoholt. testis 48.
Holunburc, locus 50.
Holunpurc, civitas 69, 201, 203, 207.
Hominum venditio illicita 152.
Honoratus archidiaconus salonitanus 5, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 21, 22, 27, 29, 31.
Honoratus incola Istr. 39
Honorius episcopus salonitanus 4, 5.
Honorius iunior Archiepiscopus Salonitanus 195, 196, 197, 198.
Hospitium legatorum Romanorum 152.
Houdbertus archiep. moguntinus 92.
Hozugdy, famulus 116.
Hrabagiskeit, locus 49.
Hredi Francus 40.
Hrodbertus s. et eius corpus 71.
Humanenses, 47.
Hungis, testis 67.
Hunniae plebs. 44.
Hunniae regio 44.
Hunnorum tempora 88.
Hunolf, testis 48.
Huogo, testis 48.

I.

Icona de Argente 112.

Digitized by Google

Iconae 112.
Illyrici fastigium 3.
Illyricum 3, 6, 56.
Immunitas tributi et servitii 143.
Incursiones hostiles A. 1085, p. 178.
Induciae iuridicae 185.
Ingenuitas 144.
Ingoldesstat pagus 43.
Institutio regalis 137.
Insula s. Joannis evangelistae 168.
Invela longa, vend trix 172.
Ipisa, fluvius 68, 200, 203, 207.
Irmperht, testis 67.
Isangovve, locus 71.
Iscala, locus 68, 200, 202, 207.
Istria 31, 36, 86, 189.
Istrici episcopi 26.
Istriensium provincia 36.
Italia 6, 18, 31, 41, 42, 45, 56, 74, 114.
Italiae exercitus primus 18.
Ivan filius Mathiae 216.
Ivanizius venditor 171.
Ivanizo terra 172.
Ivaza, consobrinus Valentini 158.
Ivena filius Dragabuth 161.
Izzo presbyter 36, 39, 42.

J.

Jacob, testis 67.
Jacobizo zastotinschicus iupanus 137.
Jacobus dux Marianorum 155, 171, 181, 182.
Jacobus filius Ubertini 163.
Jacobus Maristicus 181.
Jacobus Morsticus vide Marsticus et Marianorum dux 182.
Jacobus tepizo cum suis fratribus 157, tepzo 167.
Jacon, testis 167.
Jacous testis 142.
Jadareus, villanus 119.
Jadera civitas 22, 75, 90, 94, 106, 107, 112, 115, 125, 126, 138, 141, 143, 145, 165, 185.
Jaderensium nobiles 147.
Jadertina ecclesia 143.
Jadrei filius Michazza 173, 175.
Jadrei a Cataro 172.
Jadrenses cives 1075. Nichiforus Selvis, Zella, Madius, Gallus, Dabro, Strincia, Joannes, Spatarius. Candidatus, Lampridius, Madinus Martini, Valentinus Speri, Andreas Camerarii 149.
Jagadeva, locus 157.
Jaggognani, locus 168.
Jagodanna, locus 159.
Jagothna, locus 159.
Januae civitas 85.
Januarius episcopus salonitanus 193.
Jassene, vicus 160.
Jasseniza, fluviolus 214.
Jasseniza, terra 214.
Jeroslav parens Petrizi 176.
Jessemeno. locus 176.
Joachimus filius Gauri 113.
Joanna vidua Andreae 194.
Joannes abbas S. Bartholomaei 150, 155, 162, 164 165, 180.
Joannes abbas s. Chrisogoni A. 1166, 211.
Joannes, abbas s. Michaelis 143.
Joannes absarensis 157.
Joannes, arbens. 99.
Joannes archidiaconus arbensis 122.
Joannes archidiac. belgrad. 155.
Joannes Archiepiscopus Salisburg 74.
Joannes Archiepiscopus Salonitanus 76, 77, 78, 80, 81, 82, 217.
Joannes de Ravena Archiepiscopus Salonitanus A. 680, p. 217.
Joannes Archiep. Spalat 123.
Joannes archypresbiter Arbesanus 99, 122.
Joannes archipresbyter salonitanus 62.
Johannes Capellanus (regis) 129, 132, 137, 139.
Joannes, causidicus regis 144.
Joannes Chroatorum dad. 137, A. 1070, 138.
Joannes Consiliarius praefecti per Italiam 6.
Joannes de Pannoniis 26.
Johannes diaconus 76.
Joannes diaconus et regis notarius 140.
Joannes diaconus iadrensis 139.
Joannes dux 81.
Joannes dux Istriae 37, 38, 39.
Joannes edituus spalat 179.
Joannes episc. Anconitanus 77, 79.
Joannes episc. Mucarensis A. 1396, p. 163.
Joannes episc. Novae civ. 90.
Joannes episcopus primae Iustinianae 32, 33.
Joannes episcopus Ravennae 10. 18.
Joannes episcopus Tergestinus 83, 85, 90.
Joannes, episc. tragur 143, 150, 153, 155, 181, 182, 209.
Joannes episcopus Siscianus 197.
Joannes episc. veglensis 219.
Joannes Eunuchus 120.
Joannes filius Dragoradi introductor 184.
Joannes filius Magistri Bernardi medici 86.
Joannes, filius Plesi principis 98.
Joannes, filius Theodoriae 75.
Joannes iadrensis notarius 211.
Joannes Iadrensii testis 114.
Joannes iudicator 135.
Joannes iudicator iadrensis 185.
Joannes Longi 83.
Joannes mercator 193
Joannes, nepos principis Pincii 96.
Joannes VIII. papa 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 199.
Joannes X. papa 76, 77, 78, 80.
Joannes presbiter 217.
Joannes presbyter missus Branimiri ducis 59, 60, 61, 62.
Joannes presbiter. Spal. 139.
Joannes presbiter belgrad. 146.
Johannes presb. et monachus spal. 135.
Joannes presbyter tergestinus 85.
Joannes presbiter Zachulmiae 217.
Joannes princeps bulgarus 96.
Joannes, prior absarensis 101.
Joannes rethoricus episc. Traguriensis 124. 126.
Joannes sacellarius spalat. 139.
Johannes sacerdos et monachus spal. 133.
Joannes sacrarius archiepiscopalis 133.
Joannes S. Domnii sacrista et procurator monasterii 212.
Joannes schytonossa regis Svinimiri 165.
Joannes tribunus arbesanus 95.
Joannes, veglensis 100, 101.
Joannes vicarius Ragus. 103.
Jobinus, praepositus per Illiricum 6, 10.
Jadrochina venditor 168.
Judavech presbiter 161.
Judicator 146.

Digitized by Google

Judicator Gregorius belgrad. 156.
Judicator Joannes 145.
Judicatob Joannes spal. 135.
Judicator Trunzani filius 146.
Judices civitatum Chroatiae et Dalm.:
Belgradi, Petrus A. 1072—1073, 146 Gregorius. A. 1076, 155.
Clissae. Volen, c. A. 1080, 176.
Duclae N. A. 809. 40.
Jadrae. Sega. A. 1066, 126, Madius A. 1068, 130, 131. Maius, A. 1070, 138, 1072, 142. Madius Sega A. 1075, 149. Designa, A. 1096, 186, Micha A. 1096, 187.
Nonae. Salvisclavus. A. 1069, 132.
Spalati. Joannes Podcupize, A. 1000, 98. Gaudius, A. 1097, 188.
Zachulmiae, Miroslavus c. A. 1035—1040, 109.
Ignotae civitatis. Desinna iudex. Trunzan iudex.
Vilcan iudex. c. A. 1105, 142.
Iudices civitatis Ragusanae, A. 1023, 103.
Judices iadrenses 214.
Judicium episcopale 142.
Judicum sententia 215.
Julia uxor Radoslavi regis 118.
Julianus Scriba 31.
Junossa villanus 167.
Jupa 140.

Jupae (župe) sub Ducibus Croatiae.

Brebera (Brebir) 86.
Chlebiana, Cleonia (Hlievno) 73, 86.
Clissa (Klisa) 73.
Cribasa (Krbava) 86.
Dalen (D'lmno, Duvno) 86.
Emota (Imota) 86.
Gutzeca (Gadska) 86.
Litza (Lika) 86.
Mokrum (Makarska) 86.
Nina (Knin?) 86.
Nona (Nin) 86.
Parathalasia (Primorje) 86.
Pesente (Vezenta) 86.
Pleba (Pleva) 86.
Rastolza (Rastočka) 86.
Sidraga (oko Skradina) 86.
Tzena (Tnin) 86.
Tzentzena (Cetina) 86.

Jupae sub regibus Croatiae.

Arbe (Rab) 141.
Boçachi (Boćak) 140.
Brebir, Berbir (Bribir) 132, 137, 157, 162, 164, 167, 182.
Bugani (Bužani) 140.
Cetina, Centena 132, 137, 162, 164, 182.
Clevnae 154, 164, Chelmiae ducatus 189.
Corbavia (Krbava) 162.
Dridi (Drid) 182.
Kesa, Kisa (Pag) 141.
Licha (Lika) 140, 210.
Lucha (Luka) 120, 129, 132, 136, 137.
Maronia (primorska župa?) 189, marianorum, marstica? morstica? 155, 171, 181, 182.
Nona (Nin) 106, 129, 137, 138, 142, 144, 147, 157, 162, 164, 182.
Polica, Poliscica (Poljice) 137, 158, 182.
Psarensis 142.
Sidraga, 120, 132, 137, 142, 143, 158, 159.
Sub alpibus (Podgorje u primorju hrv.) 140, 210.
Teneni (Tnin) 155.
Zacholmia (Zahumlje) 109.
Zagoria (Zagorje) 175, 182.
Zastotinia (Zastonj? Zastinje? i Zastobrinje 137.

Jupani (Župani) seu Comites Comitatuum sub ducibus Croatiae.

Comizin Zuppanus, A. 837, 46.
Leledrag Zuppanus Clissae A. 892, 73.
Ludovicus Zuppanus A. 837, 46.
Nemustl Zuppanus A. 837, 46.
Ozanulo Zuppanus A. 837, 46.
Petrus iupanus A. 892, 73.
Pretilia zupanus A. 837. 46.
Zarsata zupanus A. 837, 46.
Zelliver (Želimir?) iupanus Cleoniae (Hlievnae) A. 892, 73.

Jupani seu Comites, sub regibus Croatiae.

Adam, Adamiz, Adammizo iuppanus nonensis, A. 1067, 129, A. 1070, 137, 138, A. 1072, 142, 144, A. 1073, 147, A. 1078. 162, 164.
Bolemir, iup. nonensis, A. 1029, 106.
Bran iupanus N. A. 1074—1080, 174.
Budez iup. berberensis A. 1069, 132.
Cerminicus iup. breberschicus a 1070, 137.
Cosma iup. luschichus, A. 1070, 137, Cusma iupanus Lucae 138.
Crenia iuppanus (idem cum Kirne?) A. 1078, 165, Filii Crine A. 1068, 130.
Dabro iup. poliscicus (de Poljica) A. 1070, 137.
Desimir, Desmin iup. corbavsticus A. 1078, 162, 164.
Desimir, iup. nonensis? A. 1089, 182.
Desina iupanus N. A. 1029, 106
Desinna iup. nonensis A. 1070, 137, A. 1072, 142, A. 1073, 147.
Desini iupani filius Climin A. 1105, 42.
Dobrila, comes clevnensis, A. 1076, 53.
Dragomir iup. de Cetina A. 1069, 132.
Dragoslav, iup. zagorsticus A. 1089, 182, Bridsticus (dridsticus?) A. 1089, 184.
Godeslaus iup. nonensis A. 1100. 219.
Jacobizo iup. zastotinscicus, zastobrinschichus. A. 1070, 137.
Jacobus iup. Morsticus, (Marsticus, dux Marianorum) A. 1076, 155, A. 1074—1080, 171, 173, 175, A. 1088, 181, A. 1089, 182. sua uxor, 173. [1]
Jura iup. nonensis A. 1076, 157, A. 1080, 167.
Juraina, Juranna iup. de Sidraga A. 1059, 120. Eius memoria c. A. 1073—1077, 158, A. 1078, 165.
Jurina, iup. tenensticus, A. 1076, 155.
Kirne comes (v. Crenia iuppanus) A. 1076, 153, Kerniz 160.
Leo iupanus ac. imp. protospatarius totius Dalmatiae a 1069, 132.
Lubomir comes de Sidraga A. 1076, 153 iuppanus a 1075—1076, 157, c. A. 1073—1077, 159, c. A. 1078, 171.

[1] Veliko je pitanje dali tako zvani Comes Morsticus, Maristicus i Dux Marianorum, bijaše u pravom smislu županom ili predstojnikom pojedine primorske župe. Ja bi ga prije smatrao za ravna bizantinskomu Drungaru (δρουγγάριος τῶν πογιμῶν) ili admiralu t. j. vojevodi, ili županu pomorstva, te se je mogao zvati i županom morskim, morsticus, maristicus, a ne primorskim, kako bi valjalo da se je zvao kad bi bio predstojao primorskoj župi.

Digitized by Google

Mazolinus, comes arbensis et kessensis A. 1071, 141.
Miroslaus comes psarensis A. 1105, 142.
Mutimir iup. sidraschicus A. 1070, 137.
Osrina, iup. dridisticus. A. 1089, 182.
Petrus filius Semiviti iupanus de Sidraga, A. 1069, 132, A. 1072, 143, Eius frater Slavizo A. 1072, 143. Eius filius Radoslav A. 1105, 142.
Pribina comes cetinensis, A. 1076, 153, iup. cetinsticus. A. 1078, 162, eius filius Stephanus c. A. 1074—1080, 170.
Privanego iup. de. Lucha A. 1059, 120.
Prodanus, iupanus? A. 1072, 142, 144, A. 1073, 147.
Rusinus, Rosenus morsticus et eius uxor A. 1070—1074, 148. A. 1074—1080 Marslicus 174, 212.
Sarubba iupanus A. 1073—1074, 148, A. 1074—1080, 171, 174.
Slaviza iupanus A. 1068, 130, Slavizi iupani filius Stracin. A. 1105, 142.
Slavogost iupanus A. 1078, 161.
Stersuinna, Stresinna, Stresegna. Stresigna iup. brebersticus Berberistich A. 1076, 157, A. 1078, 162, 164, A. 1080, 167. A. 1089, 182.
Talmazo iuppanus A. 1176, 212.
Vakyzo, Viachizo, iup. de Luca, A. 1067—1069, 129, 132.
Vekemir, iup. de Luca A. 1070, 136.
Visen, iup. zetinsticus A. 1089, 182.
Visen, iup. polisticus (de Poljica) A. 1076, 155.
Vlcinna, iup zagorsticus A. 1074—1080, 175.
Volcinna zatinschicus (zetinschicus) A. 1070, 137.
Vratina, iup. polsticus (de Poljica) A. 1089, 182.
Zidimir iupanus A. 1068, 150.

Jupani seu Comites secundum dignitates et Comitatus.

Comes arbensis Mazzolinus A. 1071, 141.
Jupanus Armiger Tugina A. 892, 73.
Jupanus berberensis, seu brebirschicus. Budez A. 1069, 132, Cerminicus A. 1070, 137, Stresinja A. 1076, 157, A. 1078, 162, 164. A. 1080, 167, A. 1089, 182.
Jupanus Camerarius primus, Zelisto. A. 892, 73. Boledrag 892, 73.
Jupanus Camerarius secundus, Cresamustl A. 892, 73.
Jupanus Camerarius tertius, Stephanus filius Budimiri A 892, 73.
Jupanus Cavallarius, Prvadra, A. 892, 73.
Jupanus Cetinae, Centenae, Dragomir A 1069, 132, Volcinna A. 1070, 137. Pribina A. 1076, 154, A. 1078, 162. Visen A. 1089, 182.
Jupanus Cleoniae, Clevnae. Zelliver A. 892 73, Dobrila comes. A. 1076, 154.
Jupanus Clissae, Leledrag. A. 892, 73.
Jupanus Comitissae, Budimir A. 892, 73
Jupanus Corbaviae, Desimir, Desmin, A. 1078, 162, 164.
Jupanus Dridisticus, Osrina A. 1089, 182.
Comes Kessensis (pagensis) Mazzolinus A. 1071, 141.
Comes Luchae, luschicus, Privanego. A. 1059, 120, Vachyzo, Viachizo A. 1067—1069, 129. 132. Vekemir A. 1070, 136. Cosma, Cusma. A. 1070. 137, 138.
Comes Macceharius, Prisma A. 892, 73.
Comes Macceharius Comitissae, Zellidrag. A. 892, 73.
Comes Maristicus, Morsticus, Marianorum, Jacobus dux, A. 1076, 155, A. 1088, 181, A. 1089, 182. v. Rusinus iupanus.
Comes Nonensis. Bolemir A. 1029, 106, Adam, Adamiz, Adamizo, a. 1067, 129, A. 1070, 137, 138, A. 1072, 142, 144, A. 1073, 147, A. 1078, 162, 164, Desimir? 1089, 182, Godeslaus A. 1100, 219.
Comes Palatinus, Budimir A 892, 73.
Comes Pincernarius, Zellided A. 892, 73.
Comes Poliscicus, Dabro A. 1070 137. Visen A. 1076, 155, Vratina 1089, 182.
Comes Psarensis, Miroslaus 1105, 142.
Comes Sidragae, Juraina, Juranna A. 1059, 120. Petrus filius Semiviti A. 1069, 32. A. 1072, 143. Mutimir A. 1070, 137 Lubomir A. 1076, 153. Comes 157. A. 1077, 159, A. 1078, 171.
Comes Tenensticus, Jurina A. 1076, 155.
Comes Zachulmiae Wissasclavus, Comes A. 870—900, 217. Chranco c. A. 1035—1040, 109
Jupanus Zagoriae, zagorsticus. Vlcinna a 1071, 140. A. 1074—1080, 175. Dragoslav. A. 1089, 182, 184.
Jupanus Zastotinschicus, Zastobrinschichus. Jacobizo A. 1070, 137.
Jurainna iupanus 165.
Jura, iupanus nonensis 157.
Jurainna iuppanus in Sidraga 120, 158 Jurana 159.
Jurainna et Budinna filii Petri 168.
Jurainna, testis 167.
Jurainna, villanus de Gariza 160.
Jurai setnicus 179.
Juramentum Svinimiri regis 153.
Jurati 39.
Jure, nonensis iupanus 169.
Jurina tenensticus iupanus 155.
Jurislaus, filius Slavna 216.
Jus regale 180.
Justiniana prima, civitas 3, 4, 32, 33.
Justinianus imperator 3. 4.
Justus cum uxore 76.
Justus Dominici, prior belgr. 154, 155, 156.
Justus mercator Tergesti 85, 86.
Justus, veglensis 100.
Justus (veneticus) Dominici, prior belgradensis p. 149, 154, 155, 156.
Juvan filius bravari 148.
Juvavensis Archiepiscopus vide Archiepiscopi.
Juvavensis seu salzburg, archiepiscopatus 92.
Juvavensis ecclesia 41, 42, 68, 71.
Juvaviensis ecclesia s. Petri et Rudberti 50.
Juvavia civitas 205.

K.

Kacigi, Comites 188 v. Bani.
Kakdy, famulus 116.
Kana, villa 116.
Karantana, civitas 50, 70.
Karantana provincia 41.
Karentanus, testis 48.
Karinthiae dux 83 84.
Karolus (vide Carolus) imp 41.
Kastanagu, testis 111.
Kasiz, testis 48.
Kensi (ad) ecclesia 50.
Kerna de Tugari 171.
Kerna de Tugari cum suo fratre Belata et Girdana 176.
Kerne Joannes presbiter 176.

Digitized by Google

Kerniz (Comes?) 160.
Kessensis comes Mazolinus 141.
Kessensis (pagensis) Communitas 140.
Kevik Zarondris 146.
Kirne Comes 153.
Kissa, insula 140.
Knezaha aqua 71.
Koccl dux v. Chozil et Chezil.
Kopas, fluvius 116.
Koras, vinitor 116.
Kuethedy, arator 116.
Kundboldesdorf, locus 50.
Kupi, arator 116.
Kurciza, locus 50 Cureiza 70.
Kutun, locus 158.

L.

Labanta, locus 50, 70.
Labenta, cum ecclesia s. Andreae. 201, 204, 205, 208.
Labusedi civitas (Ragusa) 104, 151.
Lachomis, (Zachulmiae) regnum 104.
Laeroma insula 118.
Lacromona ins. 109.
Lacronoma insula 103.
Lacrumeo insula 113.
Lacus ad Serviza 119.
Lagaronum grippa 169.
Lagaronum magna terra 169.
Lampadius Consul 195 197.
Lampredius arb. 99.
Lampredius, archiepiscopus Jader 1167, p. 211.
Lampredius archiep Spalat. 111.
Lampredius cognatus Petri abbatis 156.
Lampredius frater Bubani 113.
Lampredius prior arb. 122.
Lampredius tribunus iader 95.
Lamprezi, (Лампрези) filius Andreae Saraca 103.
Lampridius filius Bilze vicarius Ragus. 103.
Lampridius filius Michatii monachi 113.
Lampridius praeses civitatis Ragusitanae 103, 104.
Lampridius presbyter frater Joannis 113.
Lantpecht, testis 48.
Lapach, locus et generatio 216.
Lapata Bona 111.
Lapis collo suspensus 79.
Lasani, locus 46, 164, 182.
Lasca presbyter 171.
Lastarus, pater Sirvi 98.
Latini 105, 127.
Latrones 160.
Latrunculi marini 56.
Laucarani, campus 131.
Laudula Dabro 173.
Laureacensis Archiepiscopatus 44, 92, 93.
Laurentii archiep. spalat. epitaphium A. 1099, 219.
Laurentii mart. ecclesia Trag. 1.
Laurentii s. ecclesia in Laucurano 131.
Laurentii s. ecclesia Jaderae 75.
Laurentius, archiep spalat 120, 126, 133, 134, 139, 143, 150, 153, 154, 162, 163, 165, 175, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 185, 219.
Laurentius filius Joseph, advocatus 215.
Laurentius spalat et totius Dalmatiae et Croatiae archiepiscopus A. 1076, p. 155.
Laurentius episc. Istriensis 36, 39.
Laurentius haereticus 187.
Laurentius Nonensis 137.
Laurentius, veglensis 100.
Lauretanus fundus 102.
Lauretum locus 169.
Lauriacensis ecclesia 87, 88.
Lauriacensis urbs. 88.
Lauriacum locus 40.
Lav, rupes 172.
Lavenata (vide Labanta) 71.
Lazarus apotecarius 85, 86.
Lazani, locus 154.
Legatarii 39.
Legatus romanus Mainardus 118, 120, 123.
Legitima dos 152.
Leledrag, iupanus Clissae 73.
Lena, locus 119.
Leo, civis absar. 102.
Leo episcopus Istriensis 36, 39.
Leo episc. palestrinensis. 77 79.
Leo imperialis protospatarius et totius Dalmatiae Catapanus, prior Jaderae p. 128.
Leo imperialis protospatharius totius Dalmatiae, ac iupanus 132.
Leo Isaurus imperator 34.
Leo papa 88.
Leo VI. papa 82.
Leo presb. Rogus 103.
Leo presb, vegl. 100.
Leo, veglensis 100.
Lepa, regina Croatiae 165, 177 178.
Lephus, civis Ragus.
Lesani, locus 168.
Lezamozae filius Duimus 171.
Levita, Martin, Petrus 114.
Lex parentum in Istria 39.
Libellarium ius. 37.
Liberatio empti pueri Slobba 173.
Liberi homines 38, 39, 76.
Libertas 144.
Liberti 38, 39, 79.
Liberti in Cattaro 41.
Librae 140.
Librae argenteae 45.
Librae auri 43, 132, 140, 162.
Librae auri obrizi 99.

Libri manuscripti.

Antiphonaria 112.
Antiphorium nocturnale 170.
Breviarium 112.
Cantica 189.
Collectarium 189.
Evangeliúm, 152.
Lectionarium per anni circulum 189.
Lectiones dominicae 189.
Liminarium 189.
Manicale 112.
Matutinale 189.
Missales 112.
Missalis liber 170, 189.
Missarum officium 170.
Mortuorum liber 189.
Orationes de pascha 189.
Ordo ad poenitentiam dandam 189.
Ordo ad monachum faciendum 189.
Ordo ad visitandum infirmum 189
Ordo de dominicis diebus 189.
Ordo de rebus cotidianis 189.
Ordo s. Benedicti 189.
Omeliae 112, 189.
Passionale 189.

Digitized by Google

Passionarius liber. 112.
Passionum sanctorum liber 170.
Poenitentialis liber 189.
Psalteria 112, 170, 189.
Psalterium cum litteris francigenis 189.
Regulae de generibus 189.
Tefenarii nocturnales et vernales 189.
Vita Monachorum 189.
Vitae patrum 189.
Ymnarium, (imnarium) 112, 189.
Licchae, iupa 140, 210.
Lichina, locus 97.
Liciniatensis civitas 35.
Licinius episcopus 79, 80.
Liestinicha, locus 50.
Lieznicha, locus 70, 204, 206, 208.
Lilicus vide Vilicus 136.
Linta, locus 70, 204, 206, 208.
Lisizai testis 167.
Literata, civitas 3.
Litterarum studium 173.
Litteralia studia 80.
Litza (Lika) iupa 86.
Liubina 69, 70, 204, 206, 208.
Liupina, locus, 50.
Liutamir, servus 47.
Liutperht, testis 67.
Liuduinus (Liudenitus dux Pannoniae inf) A. 819, p. 209.
Locanda Martinus 173.
Locoservati magistr. 38.
Longobardi 24, 41.
Longobardi venditores servorum 176.
Longobardia 75.
Longobardorum gens. 18, 19.
Longobardorum rex 41.
Lontinum, municipium 198.
Lorii beneficium 71.
Lotavit prothospatarius, Stratigo etc. Serbiae et Zachulmiae 105.
Lotharius Francorum rex 45.
Lotharius imperator 47, 48.
Luaris, flumen 68, 200. 204, 207.
Lube, civis belgr. 146.
Lubidrag, villanus 160.
Lubimir tepsi 219.
Lubomir comes 153.
Lubomir iupanus 171.
Lubomir iuppanus de Sidraga 157, 159,
Lubomir tepez 182.
Lubricata castrum 186.
Lucarus, testis 173.
Lucerus, presbiter salonitanus 197.
Luchari, spalat, testis. 188.
Lucia uxor palatini Radonis 116, 117.
Ludovicus I. rex Hung. D. Croat. 216.
Lagoperscina, territorium 213. 215.
Luminicha, fluvius 50, 201, 204, 205, 208.
Lumnicha iuxta Rapam 70.
Lungouui, locus 70, 204, 206, 208.
Luonzniza fluvius 70, 201, 204, 205, 208.
Lupus abbas antecessor Madii 167.
Lupus abbas s. Joannis Ev. 159. 165.
Lusiz, silvula 141.
Lustrachi allodium in Chrastani 159.
Luteciai, servus 47.
Lutolfus cancellarius regis Ottonis I. 90.
Lutostrach frater Crobatini 138.
Lutstrach, frater Chroatini 159.
Luttraof pagus 43.
Ludinus 174.
Ludinus filius Miroslavi 176.
Ludovicus imperator 42, 43, 53.
Ludovicus inpanus 47.
Ludrensis episcopus Cecilianus 198.
Ludrum, civitas 198.

M.

Macedonia prima 3.
Macedonius Constantinopolitanus antistes 58.
Macica Petrus 106.
Macica Dominicus presbiter 171.
Madalbertus episcopus et legatus 81, 82.
Madalgaudus Francus 40.
Madia abbatissa s. Benedicti spal. 156.
Madius (Maius) abbas s. Chrisogoni 94, 145, 186, 187.
Madius archidiaconus iaderensis 144, 181.
Madius cognatus Cresimiri, avi Cres. Petri 126, 144.
Madius diaconus 146.
Madius electus et eius frater Petrinna 185.
Madius filius Armali 168.
Madius filius Zallae, Zellae Jadr. 126, 144, 185, 186.
Madius frater Nikifori Jadr. 126.
Madius gener Stephani episc. iader. 181.
Madius gener Zellae, testis 144, 185.
Madius, Maius, iudex iadrensis 130, 131.
Madius Lupi abbatis successor 167.
Madius prior Jadr. 125.
Magalicha, Megelicha. Magilicha civitas 50, 200, 203, 207.
Magdeburgensis archiepiscopatus 92.
Magilicha, locus. 69.
Magister grammaticus Gregorius 136.
Magister (coopertorii, contegulator) Svinimiri regis. 2 3.
Magister militum 38.
Magius II. nepos Mai prioris iader. 129.
Magius prior iadrensis 147.
Magnioticum, municipium 198.
Mai prioris fratris Praestantii episc. memoria 129.
Maianus bravar 98.
Maidiati Trutianis Dominicus 101.
Maifredus advocatus 147.
Mainardus eccles. romanae Apochrisarius, p. 118, 119, 120.
Maio, iudex Jaderae 138.
Maio presbyter vegl. 100.
Maio prior iaderensis 90, 91.
Maion Barbaiane presbiter. 179.
Maius Arbensis 122.
Maius archidiaconus iadr. 186.
Maius archidiaconus nonensis 142.
Maius archidiaconus spalat 185.
Maius Cerneche, tribunus iader. 95.
Maius comerzarius 114.
Maius de Columna, prior iaderensis 129.
Maius diaconus et monachus iader. 140.
Maius, diaconus et notarius iader. 107.
Maius, filius Barbae 131.
Maius filius Cerneza 143.
Maius episcopus arbensis 99.
Maius iudex 142.
Maius prior iaderensis 94, 95.
Maius tribunus 142.
Maius tribunus de Cula 91.
Maius tribunus Mariae in acu 91
Maius, tribunus Jadr. 130.
Malchus episcopus Dalmatiensis 6, 9, 10. 14, 15, 18.

Digitized by Google

Malein, locus 170.
Malconich Dominicus Dragoslavi 163.
Malic de Domus. 110.
Mallae filius 177.
Mancipia 67.
Mancipia utriusque sexus 71.
Manuprisi 176.
Manuprisum 174.
Marahorum regio 88.
Maraldo de Zavni 173.
Marani (vide) Moravi 74.
Maravia 93.
Maravna (vide Moravia).
Marcelliuus proconsul Dalmatioe 27.
Marcellus episc. Naronitanus 197. 198.
Marcellus proconsul Dalm.? 14 26.
Marcellus scholasticus 17.
Marchus Michaelis Comes. 141.
Marco episcopus croatensis 112.
Mareo presbiter 173.
Marcula uxor Duimi spal. 134.
Marcus diaconus 99.
Marcus presb. absar. 102.
Margastrona presbyter 146.
Margutius filius Sisinii 113.
Maria abbatissa s. Benedicti spal. 154.
Maria conjux Andreatii 40. 41.
Maria filia Andreatii 40.
Maria s. de Palude 102. 123
Maria? uxor Andreae prioris 75. 76.
Maria uzor Stephani bani. 111.
Maria, uzor Plesi principis Bulgari, p. 98.
Maria publica 37.
Maria Venetica 76.
Mariae s. de Mesabra, terra 102.
Mariae s. Ecclesia in Cattaro. 40.
Mariae S. ecclesia suptus locum Spinunti 169.
Marianorum dux Jacobus de Spalato 155. 171.
Marichina monacha, filia Bonae 146.
Marinianus episc. Ravennae 26. 28. 30.
Marinus, abbas s. Chrisogoni. A. 1182. p. 213.
Marinus arbensis 122.
Marinus libertus 41.
Marinus, presb. et notarius vegl. 100. 101.
Marinus presbyter veglensis 100.
Maristicus, vide Moristicus et Marianorum dux 181.
Marius, diaconus absar. 101.
Marnaci filius Andreas 113.
Marni filius Radoslaus 216.
Maronia 189.
Marra dom. 149.
Marslicus (Marsticus) Rusinus 174.
Martaritanus episc. Victor 197.
Martin levita 114.
Martini s. Ecclesia ad monticulum Nochstein 68.
Martini s. Ecclesia ad Treisimam 69.
Martinus, Arbens, 99. 122.
Martinus archiep. Spalat. 96. 97.
Martinus, capellanus 130.
Martinus, civis absar. 101.
Martinus, Comerciarius 143.
Martinus, episc. absarensis 101. 102.
Martinus diaconus examinator 141.
Martinus filius Maurentii, iudicator Jaderae 107.
Martinus, nepos principis Pincii 96.
Martinus presb. Capellanus Trpimiri ducis. 47.
Martinus presbiter spalat. 135. 179.
Martinus, tribunus Jadr. 130.
Marturinae pelles 100.
Marunus liberatus. 76.
Masitulus Micha. 172.
Massarius 83. 84.
Massari montes 164.
Massaro (Mosor) locus 47.
Massaro (Mosor) territorium 175.
Matoni filius Damianus 175.
Matalarius, testis 156.
Mathahova, villa regia 50. 70.
Mater adoptiva 139.
Mauni insula 132. 214.
Mauritania 34.
Mauritii s. Monasterium 49.
Mauritius Ypatus 37.
Maurocenus Dominicus comes Jader. 211.
Maurus episcopus Quinqueeccles. 116. 117.
Maxentius patriarcha Aquileiensis 42.
S. Maximi ecclesia. 98.
Maximi sancti terra. 172.
Maximiliani s. ecclesia ad Luarem fl. 68.
Maximiliani s. locus 200. 202. 204.
Maximus episc. salonitanus 16, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 34.
Mazo, Arbens. 99.
Mazolinus comes Arbensis et Kessensis 141.
Mazykirne filius Zanizo 185.
Mecar, locus 147.
Meddicha, major. 68.
Megarus, locus 95.
Megingoz, filius Gundrami Comitis. 48.
Meginhardus laicus et vassus 209.
Meincburo (Meineburg) villa. 210.
Meirane, territorium 156.
Mehine Dominicus 131.
Meleta insula 86, 105, 109.
Mellata insula 95. 147.
Meridianum Thraciae oppidum 3. 4.
Mernic 174.
Mesabra de S. Maria 102.
Mesagalina de, terra, 216.
Mesagalina Johannes 135, 170, 172.
Mesiae regio 44. 93.
Mesopotamia secunda 3.
Messagalina nobilis spalat 135.
Messagalinae filia Nemira 135.
Messelingen, locus 71.
Metazza Vrascana 173.
Methodius episcopus Moraviae 52. Archiepiscopus pannoniensis 63. 66. archiep. Marahensis 64. 71.
Methodius episc. Speculi suliensis seu Soriguturensis p. 44.
Metropolis Dalmatiae, Spalato 79.
Metropolis ecclesia Spalati 163.
Mezulo, villanus 76.
Mica de Suliza 176.
Micha, Archidiaconus spal. 135.
Micha diaconus filius Jure 175.
Micha filius Mari 180.
Micha iudex iadr. 187.
Micha presb. spal. 135.
Micha, testis 185.
Micha vetulus 146.
Michacius presbiter iadr. Capellanus regis. 144.
Michae nepotis filii Grilizae terra 166.
Michael Castellanus 165.
Michael dux Chulmorum 76. 78.
Michael et eius frater Petrus 120.
Michael filius Pribiseti 97.
Michael imperator Graecorum 52. 160. 161.

Digitized by Google

Michael presb. nonens. 137. 138.
Michael rex Vulgarum (Bulgarorum) 51. 57.
Michaeli Vitalis dux Venetiae 209.
Michaelis Archangeli Ecclesia 96.
Michaelis Archangeli Ecclesia in Postimana 229.
Michaelis Archangeli ecclesia supra Dravam 117.
Michabel Imperator Romanorum 110. 111.
Michahel rex Bulgarorum A. 880. 199.
Michahel Sclavorum rex 161.
Michahelis filii a Cedeno et Chvalo 171.
Michail imperator rom. 154.
Michatius monacus pater Lampridii 113.
Michazza avius Petri Zerni, filii Gumaj 173. 175.
Michazza filius Jadrei 175.
Michun monachus 176.
Mihae Caput de Ropo 113.
Milesi filius 148.
Milica de Sicirane ancilla 76.
Milites Croatiae 154.
Milites Jacobi Ducis Marianorum 171.
Milites iupani de Brebir 167.
Milodrag, testis 167.
Milogay filius Michaelis, presbiter 109.
Milotech presbyter 147.
Mingonis, Minigonis presbyteri ecclesia 50. 69.
Ministri 70.
Mirana locus 160.
Mirazza Abbatissa s. Benedicti de Spalato 188.
Mirculani terra 169.
Mirani locus 161.
Mirei, testis. 48.
Miriza, terra 175.
Mirmidones (Bulgari) 109.
Miroslav comes psarensis (pharensis?) 142.
Miroslavus iudex Zachulmiae 109.
Miroslavus nobilis 171.
Misia secunda 3. superior 4.
Mislavus dux Croatorum 46.
Missi imperiales 38, 39.
Missia provincia 96.
Mitra nomine Cressimiri regis, impressis litteris ornata 140.
Mladinus filius Gregorii 216.
Mocrum iupa 86.
Modia ordei 171.
Modones, municipium 198.
Mogorovich Mergia 214.
Mogorovigi, comites 188.
Mogorovig Petrus banus 189.
Mogorovigi terra 133.
Moguntia civitas 108. Mogontia 204.
Moguntinus archiepiscopus 92.
Moimarus dux Moraviae A. 824—826. p. 44.
Moimir donatarius 159.
Molendinum regium 98.

Monasteria.

Altahae. S. Mauritii monachorum S. Benedicti 49.
Arbae. S. Petri monachorum S. B. 121.
Babinopolje (Baleni) monach. S. B. 118.
Belgradi S. Cosmae et Damiani monach. S. B. 146. 213. 214.
Belgradi S. Joannis Ev. monach. S. B. 118. 119. 120. 148. 155. 160. 161. 210. 211. 213. De Castello 214.
Belgradi S. Thomae monialium S. B. 132. 136. 157.
Belgradum prope, S. Batholomaei monach. S. B. 132. 150. 162. 180.
Casini Montis S. Benedicti 94.
Fuldae. 87.
Gumay de, S. Petri 212.
Jadrae. S Chrisogoni (Grisogoni) monach. S. B. 76. 94. 95. 106. 107. 110. 114. 115. 124. 129. 131. 132. 136. 137. 138. 139. 141. 142. 143. 158. 167. 168. 186. 187. 211. 213. 214.
Jadrae. S. Mariae monialium 126. 130. 143. 144. 145. 146. 147. 165. 166. 180. 212.
Jadrae. S. Platonis 212.
Laeromae S. Benedicti Monach. S. B. 103. 105. 187. 188.
Meletae Insulae. S. Benedicti Monach. S. B. 109.
Neumis in insula. S. Petri monach. S. B. 140. 143.
Ragusanae dioec. SS. Sergi et Bachi Monach. S. B. 188.
Salona de S. Moysis M. S. B. 165.
Salona de S. Petri Monach S. B. 148. 149. 167.
Salona de S. Stephani Prothomartyris Monach. S. B. 102. 105. 123.
Salonam ad, prope Selam sea Gumaj. S. Petri, Monach. S. B. 171. 179. 180. 212.
Sansicovo de, in insula Arbe. S. Michaelis Monachorum. S. B. 140. 141. 143.
Savam supra, S. Demetrii. Monach. S. B. 117.
Spalati S. Benedicti Monialium. 134. 154. 155. 169. 180. 182. 213.
Spalatum prope, S. Stephani. Monachorum S. B. 133. 134. 139. 165. 169.
Tragurii. S. Domnii, Monialium 124.
Tragurii. S. Nicolai Monachorum? 143.
Vranae S. Gregorii Monach. S. B. 152. 212.

Monetae.

Argenteus 170. 172. 173.
Aureus 183.
Auri pondera 119.
Byzantini 152.
Librae 140.
Librae auri. 43. 132. 140. 162.
Librae argenteae 45.
Librae auri obrizi 99.
Mancosi solidi 37.
Marcosi aurei 39. Pecuniae Graecorum 112.
Pecuniarum Mutuatio prohibita. 195.
Romanati 135. 158. 160. 167. 168. 170. 187. 212.
Solidi. 37. 111. 112. 138. 145. 146. 149. 165. 167. 170. 172. 180. 181.
Solidi aurei. 139.
Solidi in Cattaro. 41.
Solidi mancosi. 37.
Solidi Romanorum. 156. 157. 168.
Solidi Romanati 187.
Tragi? 160.
oniales S. Mariae Jader. 126.
ons. acutus. 200. 202. 207.
ons grassus 175.
ontanorum municipium 198.
Montemirus (Mutimir) dux Salvinicae (Slavoniae) 57.
ontessilicenses. 47.
onticalen-is fundus 102.
ontis, locus 116.
Montona civitas 37.
Moravi 93.
Moravia 44. 63. 64.
oraviensis episcopus et Archiepiscopus 52, 63. 64.
oriza fluvius, 50 Muoriza 70.
orsticus Jacobus et sua uxor 173. 175.

Digitized by Google

Morsticus Rusinus 148. Rossenus 212.
Mosapurch, Abbatia s. Adriani 69. 201. 203. 208.
Mosica postelnicus 177. Mouia 178.
Mosogovv, fidelis Arnolfi r. 69.
Mosogovonnus. 201. 203. 208.
Mozava, aqua 141.
Muchia, locus 169.
Mucimiri ducis memoria 153. v. Muncimir.
Muccurensis episcopus Stephanus. 198.
Muccurum, civitas 198.
Mukar index regis Cresimiri 189.
Muncimir (Mucimir) dux Croatorum 72 73.
Kunicipia 198.
Munus, vide donatio.
Muora, fluvius. 69. 201. 204. 205. 208.
Muorica 204. 206. 208.
Muralo Joannes 98.
Murazol locus 157.
Murazulum, locus 119.
Murca, amita Plesi principis 98.
Murca, principissa bulgara 96.
Murnan, locus 169.
Murovlani, villa. 140.
Murula Castrum, slav. Stenice 140. 210.
Murus inferior versus mare 179.
Murus pristinus 178. 179.
Murus supra mare. 178.
Murus, ubi fuit pons ad torrentem 178.
Murus vetustus Salonae 97.
Musan testis 167.
Musar testis 147.
Mutimir, sidraschicus iupanus 137.
Muto de Petrus 173.
Mutuatio pecuniarum prohibita 195.

N.

Nabrese, locus 119. 168.
Nabryskia locus 158.
Nabryskie, locus 168.
Nache vinea 175.
Naconale de Boledrug 176.
Nade, locus 170.
Naiesdae filius Tomidrag 177.
Napisdimecho Dabriza 168.
Naplate mulier Anna 134.
Narach, locus 165. 167.
Narenta 174.
Naronitanus episcopus Marcellus. 197. 198.
Nasman, filius Petri. 216.
Naslane Draze 180.
Nasseri, praesbiter 168.
Nassezai, servus 47.
Nastali aurei 185.
Nastani, locus 159.
Na Sumoch, territorium 168.
Natalis episcopus Salonitanus 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 25.
Navigatio seu opus 39.
Navigia 135.
Neapolitani, 55.
Nebistan, locus 174.
Neboga petra 156.
Necliuchin, testis 48.
Nedamusl, servus 47.
Negomir Petrucia, monacus. 213.
Negomiri filius Zovinna 160.
Negovan, testis 137. 157. 161.
Negozai 175.
Negulus civis belgr. 146.
Negusius Podcupiza 98.
Negutia Camerarius Trpimiri ducis 47.
Neemesion episc. Diocletanus 32. 33.
Neimivir, villanus 119.
Nemira filia Messagalinae 135.
Nemustl iupanus 46.
Nepostoy, testis 137. 138. 147.
Nesnu, Ervizzi filius 173.
Neumis, insula 140.
Neuprat iadrensis 143.
Neupret iadrensis cum sorore sua monacha. 145. 146.
Neupret iadrens. 144. 185.
Neviana villa 130.
Nezilinpach, locus 50. 70. 201. 204. 205. 208.
Niceforus, filius Andreae prioris 75.
Nicephorus diaconus 113.
Niceta patricius 54.
Nicifor nepos Cini 175.
Nicifori frater Madius gener Steph. episc. Jad. 181.
Niciforus Abbas ss. Cosmae et Damiani (1146—1174) p. 213.
Niciforus Arbensis 99.
Niciforus prior spalat. 111.
Nichodemus prior spal. 106. 135.
Nicla Abbas s. Petri et avunculus patris Prodani Draganego 149.
Nicolai papae memoria 150.
Nicolai S. territorium 130. 212.
Nicolaus abbas s. Stephani de Pinis A. 1396. 163.
Nicolaus Archidiaconus belgrad. 146.
Nicolaus de Stablis, notarius 85.
Nicolaus I. papa. 51. 199.
Nicolaus II. papa 114.
Nicolaus prior et stratigo Jadrensis 125.
Nikifor grassus 165.
Nikifor Jadrensis 144.
Nikiphori filius Dabro 131.
Nikifori sochrus 165.
Nikiforus nobilis Jadr. 126.
Nikyforus, testis 142.
Nina iupa 86.
Nitraviensis episcopatus 44.
Nitriensis ecclesia 65.
Nitriensis episcopus. 44. 65. 74.
Nobiles 162.
Nobiles et ignobiles Tragur. civitatis 124.
Nobiles de Lapuch (Lapac) 216.
Nobiles et populus Jaderae civ. 22.
Nobiles iaderenses 145. 187. 215.
Nobiles Ragusani 100.
Nobiles regni 157.
Nobiles regni Croatiae. 216.
Nobiles Salonae civ. 22.
Nobilibus de, Petrus 156.
Nobilitas Chroatiae 181.
Nibilitas civitatis spal. 179.
Nobilium consilio suffultus rex 182.
Nochstein monticulus 68. 200. 202. 204. 207.
Nona civitas 137. 141. 142. 147. 151. 215.
Nona iupa 86
Nonae datio 69. 201. 208.
Nonensis ecclesia 81. 199.
Nonensis episcopus 65. 72.
Norata, nurus Plesi principis 98.
Norica provincia 91.
Norica regio 88.
Nortgaoe pagus 43.
Northmanni. 53.
Nortmanni 150.

Digitized by Google

Nosdra, frater Ioannis Sclavi monachi 167.
Nova civitas Istriae 37. 38. 90.
Nova sela, curtis 112.
Novas castellum 26.
Novense municipium, 198.
Nychiphorus Tribunus iader. 95.

O.

Oblatio 137.
Oblationes ecclesiasticae vivorum et mortuorum 162.
Obravicio, locus. 75.
Obrovizo civitas 106.
Obrovizo, locus 139.
Odalricus comes. 50.
Odolbertus Abbas S. Grisogoni 76.
Oliverius testis 171.
Olmis, civitas 171.
Olmisani 174.
Omeliarum liber 112.
Ominic, pastor 75.
Ominicus, Coltaroso. 76.
Onestinum municipium 198.
Oppidum desertum 129.
Optatus, defensor eccl. sal. 34.
Opus seu navigatio 39.
Orbasius, filius Plesi principis. 98.
Orbazai Benedictus 173.
Orcionis casale 37.
Ordelafus Faletrus dux Venet. 210.
Orechoa locus. 173.
Orestes, Consul 195. 197.
Ornamenta sericea p. 1.
Orontius flumen 86.
Osici, locus 164.
Osrina, dridisticus iupanus 182.
Osrizz podiuppan 173. v. Astriz.
Ostarviza 204. 206. 208.
Ostrogh, locus 164.
Osunus, Comes Dalmatiae 194.
Osvin Comes Pannoniae Saviae. 2.
Otachar testis, 48.
Otgar.us Abbas m. Altahae 49.
Otto dux Venetiarum et Dalmaticorum 99—100
Otto imperator 92. 200. 202. 204. 205.
Otto I. rex. 87. 89. 90.
Oviriza banus. 189.
Ozanulo iupanus 47.
Oziae, mons 89.

P.

Pachiare, terra 169.
Pagana arbor. 119.
Pagani 74. 86.
Pagani Sclavi 39.
Pagania 86.
Paganelli terrenum 98.
Pagnana locus 120.
Pagnana, vallis 157. 158. 168
Pagum, villa in insula Kissa 140.
Palatium episcopalee Jaderae 185.
Palatium ad Sidraga 108.
Pallatium sacrum. 39.
Palta, silva. 69. 201. 203. 207.
Palude de, S. Maria 123.
Palunduzuli filii Petrus et Paulus 149.
Pancella, tribunus Jadr. 130.
Pancratii s. ecclesia 105.
Pancratius, nepos principis Pincii 96.
Panesa presbyter 148.
Panisani terra. 102.
Panni de seta 184.
Panni de sirico 76.
Panni suti cum seta 184.
Panno de serico 112.
Pannonia 1. 2. 4. 44. 56. 210.
Pannonia inferior 88. 93.
Pannonia oecidentalis 88.
Pannonia orientalis 88.
Pannonia Savia 2.
Pannonia secunda 3.
Pannonia superior 39. 93.
Pannonia superior et inferior 91.
Pannoniae dioeceses 92.
Pannoniensium dioecesis 57.
Pannoniensis ecclesia 63.
Pannoniensis episcopus 57.
Pannoniis de Joannes 26.
Pannoniorum rex 184.
Panormo, civitas 55.
Papa pater Andreae mariti Cicchae 125.
Papia civitas 47.
Paralinea 111.
Parathalasia iupa 86
Paratineae 111.
Parauuoz, mons 69. Parvvoz 201. 203. 205. 208.
Parentellae copula illicita 152.
Parentinus episcopus. 90.
Parentio civitas 37.
Parochiae. 197.
Partitores 181.
Parva vel magna persona 155.
Patavia civitas 202.
Pataviensis ecclesia 74.
Pataviensis episcopatus 74.
Pater ancillarum 176.
Patraca diaconus 113.
Patriarchae Aquileienses.
Fortunatus A. 804. p. 36—39. A. 815. 42. Ursus A. 811. p. 41. 42. Maxentius A. 804. p. 42. Rodoaldus A. 966. p. 90.
Patriarcha Constantinopolitanus Anastasius A. 590. 5. A. 595. 19.
Patricius imperialis 130.
Patrimonium Dalmatiarum 4. 5. 10. 14.
Patrimonium nobilium puellarum 143.
Patto, testis 67.
Pauli proceris iadr. filii. 186.
Paulinus episcopus in Dalm. 21 22.
Paulinus monachus 175.
Paulinus, nepos principis Pincii 96.
Paulinus presbiter 173.
Paulinus sarsenterensis episcopus 198.
Paulus. Arbensis 141.
Paulus Archiep. spalat. 102 ejus memoria 139.
Paulus episcopus 59.
Paulus episc. Anconitanus 56. 63.
Paulus papa 41.
Paulus spalat. testis 188.
Paulus, tribunus iader. 76. 114.
Pavalo Linicena 73.
Pavlezzae filius Johannes 172.
Pazina 98.
Pecani, villa 140.
Pecchai, testis 168.
Pecce Prodanus 175.
Pece Fuscus filius Miriza 172.
Pechize, locus 187.
Peciazitus frater Trimonii 97.

Digitized by Google

Peculia 37.
Peculium 75. 76.
Pecuniae Graecorum 112.
Pecutiacum, municipium 198.
Pedena civitas 37.
Peinicahu locus 50.
Peinihhaa, v. Pennichaha locus. 50. 71.
Peininchaha, locus 69.
Peisa, donator 120.
Pelagius iudex insulae Braciae 161.
Pelisa (ad) 50.
Pelissa, locus 70, 204, 206, 208.
Pelles marturinae pro tributo. 100. 101.
Pennichaha v. Peinihhaa locus 71, 203, 208.
Penninuuanc, locus 50, 69.
Pepeli qui dicuntur fazali 184.
Perinna servus 174.
Peripano Joannes 149.
Perlug, arbensis 141.
Pernhart, testis. 67.
Pero, testis. 48.
Perun, territorium 177.
Perusio de Dominicus 163.
Pervan filius Stephani 103.
Pesenta iupa 86.
Petalio (vide Putalio) locus. 72.
Peter, nonensis 141.
Petovia civitas 201, 203, 205, 208.
Petracca, losus 149.
Petrana Masitulo. 111.
Petralo de Repusina 98.
Petrinna filius Andreae 186.
Petriolo, casale 37.
Petriti Dabro 171.
Petrizani locus 146. 166.
Petricius filius Madii 156.
Petrizo filius Theodori Tiberi. 169.
Petrizo filius Trunzani nepos Sege 146.
Petrizo nobilis 176.
Petronna de Nona 141.
Petronus, filius Plesi principis 98.
Petrus Abbas s. Grisogoni 124, 128, 131, 137, 139, 143, 147, 150.
Petrus abbas s. Joannis belgr. 154. 155, 156, 157, 158, 160.
Petrus abbas lacromensis 105, 113, 118.
Petrus, abbas s. Nicolai 143.
Petrus, arbens. 99, 141.
Petrus archidiaconus spal. 133, 135, 139, 179, 182.
Petrus, archiepiscopus diocliensis et antibarensis 126.
Petrus archiepisc. Ragusinus 151, 188.
Petrus archiepiscopus salonitanus. p. 45.
Petrus archiep, spalatensis 72.
Petrus archypresbyter iader. 95.
Petrus banus 148, 171.
Petrus Bernardi, syndicus procurator et massarius 83, 84, 85.
Petrus Cancellarius Alex. II. PP. 128.
Petrus capellanus (regis) 137, 138, 161.
Petrus, civis absar 101.
Petrus (Cressimirus) Croatiae Dalmatiaeque rex. 121.
Petrus diaconus bibliothecarius et cancellarius Pontif. Gregorii VII. p. 152.
Petrus decanus spalat. 139.
Petrus diaconus 76.
Petrus diaconus agleiensis 39.
Petrus diaconus arb. 99. diaconus veglensis 100.
Petrus diaconus commissor fidei. 76.
Petrus diaconus frater Georgii 113.
Petrus, diaconus Jader. 107.
Petrus diaconus spalat. 105.
Petrus dux veneticorum 47.
Petrus episcopus antibarensis 161.
Petrus episc. arbensis 95, 143.
Petrus episc. absarensis 126.
Petrus episcopus chroatensis. 155, 180.
Petrus episc. iaderensis 114.
Petrus episc. veclensis 143.
Petrus, filius Andreae prioris 75.
Petrus filius Andreatii 40.
Petrus filius Dabreina prioris 120
Petrus filius Dabri socer Dobroslavi mariti Vekae filiae Cichae 184.
Petrus filius Dominici 149.
Petrus, filius Semiviti 130, 211, 212.
Petrus, filius Stephani civis Ragus. 104.
Petrus frater prioris spalat. 188.
Petrus frater Ursani presb. 113.
Petrus futurus episc. veclensis 134.
Petrus (Geudentius) Absar. episcopus 114.
Petrus iudex belgrad. 146.
Petrus, iupanus 73.
Petrus iupanus de Sidraga 132, 143.
Petrus legatus Gregorii VII. Pont. 161
Petrus levita 99, 114.
Petrus monachus ragus 103.
Petrus Nigri 85.
Petrus Odeliarius diaconus absar. 102.
Petrus, pastor 75.
Petrus praefectus sacrorum praetoriorum. 4.
Petrus, presb. absar. 101, 102.
Petrus presb. Cardinalis et rom. eccles. legatus 139 165, 175.
Petrus presbiter filius Rosae in Zulio 158.
Petrus presbiter nonens. 137.
Petrus presbyter Spalatensis 80, 135, 182.
Petrus presbyt. vegl. 100.
Petrus primicerius Spalat. 133, 179.
Petrus, regalis Curiae iudex. 132.
Petrus Scamini 101.
Petrus senior spalat. 188.
Petrus subdiaconus spalat 188.
Petrus tribunus iader. 95. 130.
Petrus tribunus spalatinus 95.
Petrus, veglensis 100.
Pettovia, civitas 69.
Pezenego Petrizo 140.
Pharus insula 86.
Phrodrupglaue, locus 97.
Pilata, locus 169
Piligrinus archiep. lauriacensis 92.
Pinat locus cum petra 135.
Pincius princeps Bulgariae 96, 98.
Pinguente civitas 37.
Pipinus rex. 36.
Pippinus filius Lud. Imp. 43.
Piratae de Carsis 83.
Pirvo, presbyter 107.
Pisa Capellanus et frater eius Dancico 120.
Pisaurenses. 47.
Piscium contributio 186 Tributum.
Piscofesdorf, locus 68, 200, 203, 207.
Pisenica Petrus presbiter spalat 171.
Pisoncia, locus 68, 200, 202, 207.
Pissachani, locus 167.
Pissirit promontorium 172.
Pitauritanus Archiep. v. Rhacusitanus.
Pitulel, piscator. 116.

Digitized by Google

Plachabudi villanus 157.
Planete de serico 112.
Plani domus Jaderae 146.
Platichlebi Dabro 175.
Platuchlebu, testis 111.
Platimissae Forminus spal. 171.
Platinissa, testis 180.
Plato, filius archipresbiteri Cernec 158.
Plato, quidam 120.
Plato tribunus iader. 95.
Platonis et Joannis Avuneuli terra 158.
Platonis s. terra 138. 166.
Platumissa, diaconus. 111.
Platumissa, testis 111.
Pleba iupa 8[illegible].
Plebs civitatis spalat. 179.
Pleso, filius principis Pincii 96. 97.
Podboi, piscator 116.
Podcupica Joannes iudex 98 Negusius 98.
Podraviae (fors. Podramae) Banus 188.
Podspilize locus p. 155.
Podzuppo Asdricius et Gregorius 133 Osrizza et Gregorius. 173. Astriza et Duymus. 175. v. Postiuppan et Podcupiza.
Poena mortis contra adductiorem Nortmannorum et extraneorum in Dalmatiam p. 150.
Pola. Polensis civitas 37. 219.
Pola de, Basilius 110.
Polatum civitas 135, 151.
Polensis episcopus 90.
Pollemio, princeps bulgarus 96.
Pollensis primas et episcopus 37.
Polidussa Zorgi 111.
Polo, testis 67.
Popinus, presb. spal, 135.

Pontifices romani.

Vigilius papa p. 4.
Gregorius I. papa 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23–27, 28, 29—32, 33, 34, 35.
Gregorius II. p. 34. Gregorius III. p. 199.
Zacharias. 35.
Eugenius II. papa 44. 212.
Nicolaus I. 51. 199.
Hadrianus II. papa 51, 63.
Joannes VIII. 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 199.
Stephanus VI. 71.
Joannes X. 76, 77, 78, 80.
Leo VI. 82, 88.
Agapitus II. 87.
Benedictus II. 91.
Benedictus VII. 92.
Symmachi pontificis memoria 92.
Benedictus VIII. 104, 105.
Nicolaus II. 114.
Nicolaus IV. 118, 123.
Alexander II. c. A. 1061, p. 123, 124, 126, 127, 128, 130.
Gregorius VII. p. 148, 150, 151, 152, 153, 154, 160, 161, 166, 177, 178, 212.

Populus belgradensis Civitatis 146.
Populus et clerus civitatis Salonae 14.
Populus Istriae 39.
Populus iaderensis 145.
Porcarus, servus 174.
Porta de Johannes 135, 173.
Porta theatri in Salona 97.
Posigae banus 188.
Postellio, servus 47.
Postelnic. 129.
Posterulensis Sergius 145.
Postimana insula olim Flavisco 130.
Postimana, locus, 129, 130.
Postiuppan Chruhenna et Drasen de Blatta. 120, Chrucainna 156. Crucona 159. v. Podiupan et Podcupiza.
Potecan testis 47.
Pothoir, arator 116.
Potilinesprunnin, locus 69, 201, 203, 207.
Potoc, fluvius. Potoch, aqua 179. 216.
Poumgartin, locus 68, 200, 203, 207.
Pradan frater Marci 172.
Pradana mater Gaudii Falsaminae 180.
Pradanns dvornich 176. et frater eius.
Praszo territorium 175.
Prasizi terra 173.
Praedia ecclesiastica non vendenda. 195.
Praefectus per Italiam Georgius 6.
Praefectus praetoriorum Sirmi, Appennius, 3.
Praefectus sacrorum praetoriorum Petrus 4.
Praepositus per Illyricum, Jobinus 6.
Praepositus sacello regis, Andreas. 177.
Praestantii episc. iadr. et eius fratris Maii memoria 187.
Praestantii episcopi memoria 129.
Praestantii Prvona testis 185.
Praestantius castellanus (episcopus?) 158.
Praestancius, dominus 98.
Praestancius episc. 119, 120.
Praestantius episc. belgrad 154, 155, 156, seu Castilanus 150.
Praestantius frater Petri Comerzarii 142.
Praestancius Jadren. 144.
Praestantius prior spalat. 102, 122.
Prestantius, tribunus iaderensis 76, 107, 110, 130.
Praevalitana provincia 3, 4.
Praevalitanus episcopus 5.
Prarana monachus 180.
Prarinna, testis 156.
Prebinna et suus frater Tholimir 168.
Prebinna, filius Beroe 168.
Preda filius Stepanici 148.
Preda frater Vilcomiri 156, 175.
Preda, locus 174.
Predel s. Domnii. 215.
Premarch libertus 41.
Presbiteri nobiles 171.
Prestabarba Gauzulus 144, 185.
Prest et frater suus Madius 120.
Pretilia iupanus 46.
Priatello, possesio in Istria 38.
Pribidrug, postelnik 142.
Pribimir vicarius regis Svinimiri 174.
Pribina banus 129.
Pribina comes cetinensis 153.
Pribinnae iupani filius Stephanus 170.
Pribinae servi filius. 76.
Pribinna iupanus cetinsticus 162.
Pribinna testis 142.
Pribinego, venditor 167.
Pribistrius, venditor 170, 171.
Primas provinciae Archiep. Spalat. 79.
Primates Istriae 39.
Primates populi Istriae 42.
Primates regni Croatiae 158.
Primatus Dalmatinorum episcoporum 80.

Digitized by Google

Primitiae ecclesiasticae 152, 162.
Princeps Spalati et Clissii, Florinus A. 1000 97.
Principes, regni Chroatiae 132, 140, 155, 211.

Priores civitatum.

Absarensis. Joannes A. 1018 p. 101.
Arbensis. Maius A. 1060. p. 121, 122 Lampredius A. 1060, p. 122.
Belgradensis. Dragoslaus A. 1059, p. 118, 120. Andreas A. 1069, 132, Drago A. 1069, 136, Justus veneticus (Dominicus) A. 1075, 149, A. 1076, 154, 155, 156. memoria Dragoslai c. A. 1073—1077, p. 158.
Jadrenses. Andreas A. 919, p. 75, eius haeredes A. 986, p. 94, Maius I. A. 969, p. 90, et fratris eius memoria 1066, p. 125, de Columna A. 1067 p. 129, Maius II. nepos Mai proconsul I. A. 986, p. 94, 95, c. A. 990, p. 95. Gregorius prior et proconsul Dalmatiae filius Mai II. A. 1033, p. 107, 1034, p. 107, 129, 130. — Andreas A. 1044, p. 114. Gorbinus A. 1056, p. 115. Grubissa A. 1056, p. 116. Nicolaus prior et stratigo civ. Jadr. A. 1065 p. 125. Drago A. 1066. p 125, 126. Dabri prioris memoria A. 1066, p. 126. Leo prior et prothospatarius imp. A. 1067, p. 128. Drago A. 1068, p. 130. Cando et Candidus prior. eius memoria A. 1068, p. 131, 1073, 147. Drago A. 1070. p. 138, A. 1072, p. 142. Dabro filius Bolicie c. A. 1072, p. 144, Drago A. 1072, p. 144. Dragus A. 1072, p. 145, 147. Candidus A. 1075, p. 149. Drago, Dragus A. 1091, p. 184, 185. Dragusa nepos Dragonis magni A. 1096, p. 186, 187. Vitaza nuper prior A. 1096, p. 186, 187, olim prior A. 1105, p. 142.
Spalatenses. Praestantius A. 1020, p. 102. eius memoria p. 122. Nicodemus A. 1026, p. 106. Niciforus A. 1040. p. 111. Zirmus filius Praestantii prioris A. 1060, p. 122. Valiza A. 1069, p. 134, 135, Nicodemus una Cum Valiza A. 1069, p 135. Valiza Stephanus A. 1075, p. 149, 150, 170. Duimus A. 1080, p. 167, 175, 176. Volizi A. 1085. p. 178, A. 1086, p. 179. Duimus A. 1086, p. 180. Firminus A. 1088, p. 181. Aloymus A. 1097, p. 188.
Ragusani. Lampridius, praeses civitatis A. 1023, p. 103, Petrus Slabba prior A. 1044, p. 112, Dominicus A. 1058, p. 118.
Tragurienses. Dabrana A. 1064, p. 124. Bella Petrus? A. 1070, 139. Vitalis A. 1075, p. 149. Dragus filius Brani A. 1080, p. 166, 167. Drago A. 1097, 209.
Veglensis. Andreas. A. 1018, 100, 101.
Prisinaci servi filius 76.
Prisna macceharius iupanus 73.
Pristinum (aliquod tributum) 141.
Pristoldus. 212.
Privanegi filius Jacobus 168.
Privanego iupanus de Lucha 120.
Privilegia papalia 163.
Privilegia regalia 163.
Privilegii censura 46.
Privilegium 140, 141, 146.
Privilegium regium 182.
Proceres Croatorum 78, 79, 80.
Proceres Zachulmiae 78
Proculus, filius Petri, 103.
Proculus frater Ursacii diaconi 113.
Prodan dvornich 171.
Prodan, iupanus 142, 144, 147.
Prodan repos de Mattana 173.
Prodan presbyter 170, 171.
Prodan spalat, testis 188.
Prodan, testis 137, 138.
Prodani terrenum 97.
Promotio ordinum ecclesiasticorum 195.
Protospatarius 105, 129.
Protospatarius imperialis Stephanus 111.
Prubitech, filius Petri iupani 73.
Prucca, Pruccha locus 50, 70, 204, 206, 208.
Prvadro iupanus cavallarius 73.
Prvana iadrens. 144.
Psalteriorum 112.
Pucipani Fusco 173.
Pudisini Theodorus 177.
Puglia de Leonardus 163.
Puienses (Pisenses) 47.
Pulsio a regno 140.
Pultago, locus 75.
Pundrulo, Dominicus 111.
Puoso, testis. 48.
Pupazurus Tessen 175.
Puppin, presbyterus 98.
Purnecha filius Prioris (Duimi?) 176.
Pustimana, locus 168.
Pustimani insula 187.
Pustiza, locus 154.
Pustiza, terra 182.
Putalio locus 46.
Putalo locus 152. 164.
Puteus, Pervan. 113
Puteus s. Cassiani 169.
Putipani filius Johannes 175.
Puzana Maius. 142.

Q.

Quadruvium s. Petri in Spalato 185.
Quarta porcio piscium 147.
Quartinahu (ad) ecclesia 50.
Quartinaha locus iuxta Bilisasco 48, 67, 69, 301—203, 208.
Quartinespach, rivulus, 68, 202, 204, 107.
Quinqueecclesiae, locus, 69, 202, 205, 208.
Quinqueecclesiensis ecclesia s. Petri 116.
Quinqueecclesiensis episcopatus 116, 117.
Quirinus de principibus Salonae 1.

R.

Raba, amnis 67.
Rabiosa vallis 128, 129.
Rabici vinea 175.
Rac, testis 179.
Raccinico, locus 176, 177.
Radanech presb. de Sichova 157.
Radanizae nepos 167.
Rado. palatinus Hungariae 116, 117.
Radomir, Nonensis 141.
Radoniza, testis 106.
Radosichy, locus 164.
Radoslav, filius Petri iupani 142.
Radoslaus, filius Johannis 216.
Radoslaus, filius Marnu, 216
Radoslaus rex (?) 118.
Radoslaus, testis 142, 167, 168,
Radovan filius regis Svenimiri 165, 177, 178.
Radovan, nepos Hilici (Vilici) 136, 137.
Radovan, testis 138.
Raduna, locus 177.
Raduna regio. 183.

Digitized by Google

Ragusei 105, 109, 148, 172.
Raguseus Johannes presbiter 172.
Ragusinus episcopus 79, 161.
Ragusitana Urbs. 81.
Rainerius Chroatinus episcopus 120, 126, 133, 136.
Rainerius Nonensis episcopus 225
Rapa, fluvius 50, 70, 201, 204, 205, 208
Rapa, locus, 50, 69, 201, 203, 208.
Rapoto, Comes. 68.
Rarara, testis 173.
Rasinaci servi uxor. 76.
Rasochatizza locus 133.
Rastotza iupa 86.
Rathfredus Favianensis episc. 44.
Ratimir banus 109.
Ratpot, Comes 48, 200, 202.
Raunenses. 47.
Rausium civitas 86.
Ravenna 10, 18, 26, 27, 28, 30, 31, 34, 38.
Ravennae episcopus Joannes 10.
Ravizai, testis 159.
Ravna (in) ecclesia S. Georgii 140.
Recidua civitas 3.
Rector 42.
Redditicum, municipium 198.
Reformacio status regnorum Dalmaciae et Croatiae 216.
Regale ius 180.
Regale territorum 133, 152.
Regales servi 144.
Regalis apparatus. 147.
Regalis fiscus 162.
Regalis terra 144, 175.
Reganesburch civitas. 49, 72.
Regenisburg civitas 40.
Regensperg, civitas 90.
Reges Croatorum, v. Croatorum reges.
Regina civitas 87.
Regina, uxor regis Cresimiri Petri 148.
Regingeri beneficium 71
Reginhart, testis. 67.
Reginhoh, testis, 67.
Reginivvartersdorf villa. 48.
Repusina, locus, 97, 98.
Resinicus Vecinto 101.
Respectus diaconus salonitanus 14.
Retiliustein, locus 68.
Rex tocius Croatiae simulque Dalmaciae 162.
Rhacusina respublice 104.
Rhacusitanus Archiepiscopatus 103, 104.
Rhacusium civitas 104.
Rhizinensis episcopus Sebastianus 5, 19.
Riburgi civitas 85.
Ric, testis 179.
Rihger, testis, 48.
Risar ducis Jacobi Marianorum. 171.
Riziano, locus Istriae 36.
Robertus praepositus Monast. s. Petri de Gumay A. 1176, p. 212
Rodoaldus patriarcha Aquileiensis 90.
Rogova, curtis, locus 119, 120, 211, 213, 214.
Rogatio terrae 146.
Roma urbs 4, 34, 53, 128, 140, 149, 161, 166.
Romana lex 150.
Romanati, moneta 135, 158, 160, 167, 168, 170, 210.
Romani 1, 195.
Romani in Italia et Dalmatia. 194.
Romani patricii 16.
Romani viri 34.
Romanorum legati 81.
Romanus. 19.
Romanus, imperator 89, 106, 107.
Romanus III. imperator 136, 137, 138.
Roretum, territorium 157, 158.
Rosa seu Cattaro civitas 35.
Rosa, socrus Streyzi 157.
Rosdorf, villa 48.
Rossenus meristicus. 212. v. Morsticus et Russinus.
Rostislav dux Moraviae 52.
Rotberti s. Corpus. 50, 70.
Rubinensis civitas 90.
Rudina filius Dobromiri 146.
Rugata, testis 171.
Ruginesfeld, locus. 69, 71, 201, 203, 205, 208.
Rugota, testis 137, 138.
Runcorae 38.
Runtinus presbiter 171.
Ruoperth. 67.
Rupes montis signatae 153.
Rusello, testis 177.
Rusellus filius Sovinne 148.
Rusini Morstici uxor 148.
Rusinus marslicus (marsticus) 174.
Rusinus Morsticus 148, v. Rossenus.
Rusticiarum Municipium 198.
Rusticus diaconus 4.
Rusticus sermo. 130.
Ruvingio civitas 37.

S.

Saba regina 53.
Sabachius testis 120.
Sabaria civitas 50, 69, 201—203, 208.
Sabaria sicca, locus 50, 69, 201—203, 208.
Sabati filius 15.
Sabatius filius Cepuci subdiaconus Raguseus. 172.
Sabatius notarius communis 165.
Sabaudicius Archidiaconus traguriensis 149.
Sablata, locus. 128, 129.
Sabniza (ad) ecclesia 50, 70.
Sabinianus diaconus 17.
Sabinianus episcopus Jader. 23, 24, 25, 29, 31.
Sabniza 201, 204, 205, 208.
Sabulo, locus 97.
Saccus Joannes 102
Sacellarius exercitus Italiae 18.
Sacellarius romanus. Pontifex Gregorius I. 18.
Sacramentum commune 185.
Sacramentum dare 147.
Sacrarius Archiepiscopalis 133.
Sacrarius regalis 133
Sagoleo servus 46.
Sagitagine, municipium 198.
Sala fluvius 49, 67.
Sala, locus, 48.
Salacho, testis. 67.
Salamon rex Hung. 200.
Salapiugin, locus, 50, 201, 203, 208.
Salapiugiti, locus 49.
Salapuigin, locus 69.
Salati filius Petrus 171.
Salinae 91, 98.
Saline, locus 49, 170, 171.
Salis contributio 186. Tributum.
Salisburgensis ecclesia 74.
Salona civitas 1, 4, 9, 16. 20, 22, 79, 169, 173, 175, 182, Salonae 198.
Salonitana ecclesia metropolis usque ad Danubium 46.

Digitized by Google

Salonitana urbs 4.
Salonitanum municipium 298.
Salonitanum territorium 295.
Salonitanus Archiepiscopatus p. 45, 46, v. Archiepiscopi.
Salonitanus clerus 15.
Salviaticum, municipium 198.
Salvisclavus, iudex nonensis 132.
Salzburc, civitas 50, 70.
Salzburgensis ecclesia 93.
Sancciones apostolicae sedis et legatorum 152.
Sancta Anastasia locus 76.
Sancta Maria, locus. 76.
Sanctorum Cosmae et Damiani mons 158.
Sanctus Thomas, locus 76.
Sansicovo, locus 140.
Santasedra Gosik 146.
Sapana, piscator 116.
Saraca Andreae, filius Lamprezius 103.
Saraceni 54, 55.
Saracenus filius Dobromiri 146.
Saracenus sitinicus, setnicus 137, 138.
Saracin testis 142.
Sarciaticum, municipium 198.
Sarmatae 34.
Sarniensis ecclesia 197.
Sarniensis episcopus 197.
Sarsenterensis episcopus 198.
Sarsenterum, civitas 198.
Sarubba iupanus 148, 171, 174.
Saruga Cudomirig banus 189.
Sassi filius 111.
Satilie, Satilice, locus 171.
Sava, fluvius 117.
Savanus? 76.
Savia (Svavia) regio 2.
Savid, risar ducis Jacobi Marianorum 171.
Savida testis 176, 177.
Savina, uxor Gimmai 107.
Savinianus episcopus vid. Sabinianus.
Saxones 77.
Saxoniae partes 40.
Sbinna frater Tomizai 176.
Scafarafeld curtis et ecclesia 68, 200, 203, 207.
Scamini Petrus 101.
Scapulae Gregorius 174.
Scardonitana ecclesia 81.
Scardonitanus episcopus Constantinus 197.
Scarnicae Gaudius 156.
Scarpune filius Petrana 175.
Scarmosa, abbatissa s. Mariae in Jadera. A. 1167, 211, 212.
Sceptrum regis Croatiae 152.
Sceptrum regni Croatiae 178.
Scestaki proavus, magister coopertorii 213.
Schezla locus 40.
Schitonossa Johannes eunuchus 120.
Schitonossae Regis donatio scutei et lanceae 148.
Schuleha, locus 98.
Scitonossa, 126.
Sclaveni 54, 55.
Sclaveniae populi 55.
Sclavi 74, 93, 105, 127, 154.
Sclavi barbari 90.
Sclavi (Croatae) 160, 210.
Sclavi gens. in Italia A. 598. 30.
Sclavi in Istria 38, 39.
Sclavi orientales 43.
Sclavi pagani 39.
Sclavi vel Graeci 62.
Sclavinica lingva 65, 77, 80.
Sclavinienses partes 71.
Sclaviniscae litterae 65.
Sclavinorum regna 77.
Sclavonia 77.
Sclavoniae banus 188.
Sclavonicum regnum 114
Sclavorum generationes 48.
Sclavorum gens in Dalmatia. Italia et Istria A. 600, p. 31.
Sclavorum lingva 71.
Sclavorum nationes 93.
Sclavorum partes 40.
Sclavorum rex Svetopluk c. A. 890, p. 71, Michachel A. 1078, 161.
Sclavorum terra 74.
Sclavuncula 184.
Sclavus Joannes Monachus 167.
Scodra civitas 151.
Scodrensis civitas 6.
Scodrensis episcopus Stephanus 6.
Scodrensis civitas 35.
Scurpunnae Petrana 173.
Scutobaiulus, scitonosa 129.
Sdedrug filius Stephanizi 172.
Sebastianus diaconus 4.
Sebastianus episcopus Rhizinensis 5, 19.
Sodesclavus comes (dux) 59.
Sega filius Madii iudicator 146.
Sega iudex iaderensis 126.
Sega Madius iudex iadrensis 149.
Sega testis 146.
Seimolli dvornik 167.
Sekirani, locus 138.
Sekyriza locus 166.
Sclepi filius Andreas 113.
Sella argentea 76.
Selle, locus circa ecclesiam s. Stephani 170.
Semiani filius Dragisan 171.
Semianus servus 170.
Semianus testis 170.
Semicasus, iupanus 73.
Semidrag et fratres Vilcizo et Basilius 171.
Semidragi filii Prodanus et Drugan 172.
Semidragi filius Prodanus 172.
Semina et frater eius 173.
Semisisnus missus Svetopluki ducis 64.
Semisina, servus 76.
Semivit, pater Petri iupani 143.
Semiviti filius Petrus 130, 168, 211, 212.
Semivitus 145.
Senda, fluvius 71.
Sennica, testis 175.
Senogalienses 47.
Sepelato, civis tragur. 124.
Sepulcra antiqua ad mare, iuxta silvam Virrovika in županiа Nonensi p. 141.
Seraia Dabrizae 146.
Serborum proceres 79.
Serecla (de) terrae. 212.
Serenicus Godostro 100, 101.
Serennine, locus 164.
Sergis, famulus 116.
Sergius, Arbens. 99.
Sergius eunuchus, Sclavus 59.
Sergius filius Petri 110.
Sergius iadrensis 143.
Sergius Laurentii 85.

Digitized by Google

Sergius Posterulensis 145.
Sergius tribunus Jadr. 130.
Sericea ornamenta p. 1.
Serma, testis 111.
Ser (Seruba, Saruba?) iupanus 182.
Servi 76, 80, 112, 153, 211.
Servi in Croatia 46.
Servi operarii 70.
Servi regales 126, 144.
Servia 86.
Servica, locus 119.
Servicia incolarum 186.
Servicii immunitas 143.
Serviciorum libertas 135.
Serviza, locus 159.
Servuli 106.
Servuliae regnum 35.
Servus Nicolaus cum uxore Dabrina 173.
Setenicus (setnicus) Saracenus et Sovinna A. 1070. p. 137, 138.
Seta serica 99.
Setinicus (setnicus) 144.
Setnicus Vulcan 148.
Sevischava, locus 160.
Sevotik Grigo 146.
Sfentopulch (vid. Svetopluk).
Sibenicum, civitas 162.
Sibinico, castrum 182.
Sibiniquo, civitas 126.
Sichova, locus 157.
Sicilia 14, 19, insula 20.
Sicirani (Sekirani) locus 75.
Sidica, homo sclavonicus 97.
Sidraga iupa 86.
Sidraga locus 136, 158.
Sidragenses testes: Michael, Gregorius, Drago, Praestancius, Druse, Petriza A. 1077, 158.
Sigihart, testis. 48, 67.
Sigillum impressum Stephani II. regis Chroatiae 182.
Sigillum plumbeum Suinimiri regis 210.
Sigillum regale 163.
Sigillum regis 161.
Sigillum regis Cresimiri 140.
Sigiperht, testis, 48.
Silagus, seu cella s. Joannis 150.
Silva insula 143, 144.
Silvius Dominicus dux Venetiae et Dalmatiae et imperialis prothofodrus p. 149.
Simeon, comes Dalmatiae siliquaticus 193, 194.
Simon dux 156.
Simon presbiter 177, 178.
Siliquatici titulus 193, 194.
Sinize testis 173.
Sirmi praefectura 3.
Sirmienses 2.
Sirmiensis Pannonia 1.
Sirmium 3.
Sirmus, filius Praestantii prioris Spalat. 102.
Sirnovniza, locus 174, 177.
Sirvus, filius Lastari 98.
Sisciana ecclesia 81.
Siscianus episcopus Joannes 197. Constantinus 198.
Sisinii filii Margutius et Ursatius 113.
Sismanus imperator Bulgarorum 96.
Sittimiro (de) Tessen 176.
Sitinicus vide (setinicus)
Slabini 86.
Slaiza (Slavica) dvornik 159, 160, 165.
Slaiza, testis 159.
Slano, locus. 98.
Slavan Commerzarius 186.
Slavaz, banus 189.
Slaviz rex Croatiae 148, 171, et ejus frater 148.
Slaviza frater iupani Petri 143.
Slaviza, iupanus 130.
Slavizo, avunculus Petri Slavi, filii Rosseni Moristici. 212.
Slavizo frater Jeroslavi 176.
Slavizo, nonensis 141.
Slavizo rex Croatiae v. Slaviz.
Slavizus, testis 142.
Slavnae filius Jurislaus 216.
Slavogost, iupanus 161.
Slavonia, 127.
Slavorum regio 88.
Slavus Petrus, filius Rosseni Moristici 212.
Slivinich, fons 141.
Slivicus, locus 213.
Slobba Petrus 112.
Slobba parvus puer, emptus 173.
Slora, nobilis iadr. 187.
Slovgenzin marcha, (slovenska krajina) 49.
Slovigna de Martinusius, examinator Comitis Marchi et eius Curiae 141.
Sluradi Petriz, Michael ac Martinus, cives Jadr. 214.
Sluvina filius Dragabuti de Cerani 157.
Smaragdum 112.
Smina, locus 178.
Smine, locus 164.
Smurdazani, locus 133.
Snathola Dabro 131.
Socolar Apricius 136.
Socolaristich Aprizo 147, 148.
Solidi 37, 111, 112, 138, 145, 146, 149, 165, 167, 170, 172, 180, 181, aurei 139.
Solidi in Cattaro 41.
Solidi mancosi 37.
Solidi romanati 187.
Solidi Romanorum 156, 157, 168.
Solium regale 178.
Solomon, testis, 67.
Sorbuliae regnum 104, 151.
Soriguturensis episcopatus 44.
Soriguturensis episcopus 44.
Sova, famulus 116.
Sovinna setenicus 137 Sachih (satnik?) 138.
Sovinnae filius 177.
Spalatenses cives: Desa, Michael, Stephanus, Nichiforus, Dominicus, Drasi, Forminus, Salatus A. 1075, p. 149.
Spalatensis Archiepiscopatus 163.
Spalatinorum, viri 170.
Spalato civitas 171, 176.
Spalatum civitas 73, 78, 79, 91, 98, 133, 149, 185, 187.
Spalazulo, locus 149.
Spaletanus archiepiscopus 161.
Spalleto civitas 163.
Speculi-Juliensis episcopus 44.
Spinanti, locus 149.
Spinunti, locus 169.
Spiritualis pater regis Svinimiri 153.
Spizar, testis 146.
Sramleni filius Dedomir. 212.
Sremi banus 188.
Srenine de Duimus 174.
Srenine, villa. 211.

Digitized by Google

Stafilum locus
Stablis de Nicolaus notarius 85.
Stagnenses 105.
Stagnensis ecclesia 81.
Staligatus, civis tragur 124.
Stana, soror s. Benedicti 134.
Stanimir, arbensis 141.
Stanimir, terra 160.
Stano filius Petrizi 175.
Stantinum, municipium 198.
Stara de grano 175, 176.
Stara de sale 172.
Starchand, advocatus 48.
Stasuccus Basilius 173.
Statuta 188.
Statuta antiqua regum Chroatiae 128.
Statuta canonum 20.
Statuta maiorum 12.
Statutum 140.
Stauratius episcopus Istriensis 36, 39.
Stenice, locus et castrum lat. Murula 140, 210.
Stephanizi filii Petrazia et Sdedrug 172.
Stephanizo, testis 106.
Stephanus banus Croatiae 111.
Stephanus capellanus (regis) et presb. s. Nicolai 162, 164.
Stephanus diaconus salonit 6, 30, 31.
Stephanus diaconus spalat. 102.
Stephanus diaconus testis 176.
Stephanus dux Croatorum 126, 164.
Stephanus dux et haeres Cresimiri regis 133.
Stephanus episc. Istriensis 36, 39.
Stephanus episc. jadrensis 125, 130, 131, 132, 140, 141, 153, 154, 155.
Stephanus episcopus mucurensis 198.
Stephanus episc. Nonensis 147. 150.
Stephanus episcopus scodrensis 6.
Stephanus, filius Budimiri, Camerarius tertius 73.
Stephanus frater Radoslai 147, 167, 168.
Stephanus iupanus 173.
Stephanus magister militum 37.
Stephanus monachus et presb. spalat 106.
Stephanus nepos Cichae abbatissae? Episcopus iader. 181.
Stephanus papa 41.
Stephanus VI. papa 71.
Stephanus Prasca (Protospatharius?) banus p. 129.
Stephanus presbiter 197.
Stephanus presbyter, filius Beles 113.
Stephanus presb. Spal. 135.
Stephanus primicerius notariorum salonit. 14.
Stephanus I. rex Croatiae, pater Cresimiri p. 118.
Stephanus I. rex Croatiae 126 filius Svatoslai regis p. 129.
Stephanus II. rex Chroatiae 181 rex Chroatorum et Dalmatinorum 181. 182, 183.
Stephanus II. rex Hung. 213.
Stephanus (Samuel) imperator Bulgarorum A. 994, 96.
Stepan, Nonensis 141.
Stepus servus 46.
Stersninna brebersticus iupanus 162 Stresegna 164. Stressinna 167.
Stiglic filius servus Lutizi 174.
Stilbica, locus 166, 173, Stilpica 212.
Stinica, locus 98.
Stocollae filius Dimitrius 177,
Stojan, Arbensis 141.
Stoiana ded 146.
Stolec locus in Cetina 164.
Stracin, filius Slavici iupani 142.
Strasimir banus? 109.
Strasiviza, locus 119.
Stratigo civ. Jaderae 125.
Stratigo 105.
Stratigus Dalmatiae 129.
Strazinolun, locus 50, Strazinola 70, Strazinula 204, 206, 208.
Strerad, testis 157.
Stredrago Marinus 101.
Strehemil, servus 47.
Streirado et Drusba filia eius. 157.
Streisata Svinimiri regis avunculus, 167.
Stresazza (de) Vlcina 176.
Stresigna brebersticus iupanus 182.
Stresinna Berberistich Comes p. 157.
Stresinna Berberistich cum quinque suis militibus 167.
Stresinae filius Duimus 173.
Stresmaren, locus. 49.
Stressa, Streisata, avunculus regis Svinimiri 167, 175.
Stressae avunculi Svinimiri regis terrae in Massaro, a Salona usque Biaki 175.
Stridonis oppidum 189.
Striaza Dabro 146.
Strietech servus 76.
Strioza filius Zenici 97.
Stromogin, locus 48.
Strosit, filius Dabressa, in servum datus a genitore 174.
Strupo, testis 67.
Studez, regalis pincerna 132.
Subenico civitas 175.
Subenzani (de) Usemirus 174.
Subigi Comites 188.
Sublich, locus 70, 204, 206, 208.
Suchovara, locus 136, 137.
Sudimir, arbensis 141.
Suduschice, locus in Clevna 164.
Suliza de Mica 176.
Sulpa fluvius 50, 69, 70, 201, 204, 205, 208.
Sumocha nasseri, territorium 168.
Suna famulus 116.
Superpostae 39.
Surbo, locus 173.
Susalo de Bilsoy 176.
Susazo villanus 149.
Susel forestum 70, 201, 204, 205, 208.
Sustina, vallis 168.
Suvitker, testis, 67.
Svacig Petrus banus tempore Svinimiri 189.
Svacigi, Comites 188.
Svanimiri regis filia clauda. 216.
Svataslaus rex Croatiae 129.
Svatizz locus 173.
Svavia (Savia) 2.
Svenimiri regis tempus 189.
Svennimir rex. 211, olim 213, v. Svinimir.
Svetopluk dux Moraviae 63, 64, 66, rex Sclavorum 71, dux p. 74.
Svinimir banus 137, 138, 146.
Svinimir Demetrius rex Croatiae et Dalmatiae 152, 153, 157, 160, 161, 162, 163, 165, 167, 170, 175, 177, 178, 182, 189, 210, 213, 215, vide Svanimir, Svennimir et Svonimir.
Svinimiri regis avunculus Streisata. 167.
Svinimiri regis avunculus Stresa 175.
Svinidrag, Trebenignanin 168.
Svonimiri regis epitaphium c. A. 1087, p. 218.

Digitized by Google

Svverana testis 111.
Svviskhani, locus 119.
Sydraga, locus 119, 168.
Sychova, locus 119.
Symmachus papa 92.
Symon, testis cum fratre 159.
Symoniaca haeresis 195.
Syndicus procurator 83, 84.
Synodalis inquisitio 13.
Synodus spalatina A. 1075, 150.
Szreliz, Zreliz locus 204, 205, 208.

T.

Tabalecus testis 113.
Tabiscavicus Civicus. 98.
Tabulae 165.
Taco Abricus 98.
Taina Joannes 106.
Talmazo, iuppanus A. 1176, 212.
Tamali pronepos, Germanus presb. 175.
Tamislaus Croatorum rex 76, 78.
Tapete graecum 184.
Tarentum, civitas 55.
Tarvisanenses. 47.
Techomil, servus 76.
Tegoriae 38.
Telinae filius Niciphorus 174.
Tenenum civitas 165, 180.
Teona, Triliae filius 146.
Tepaz, Tepciza, Tepiciza, Tepizo, Tepzo, Tepsius v. Dignitates.
Tepaz Lubomir A. 1089, 182, 219.
Tepci Dominicus, Curialis Comes A. 1076, 153. A. 1078, 162.
Tepciza Belan A. 1070, 137.
Tepciza Budimir A. 1070—1074, 148.
Tepiciza, Tolen seu Tolemir A 1089. 182
Tepizo Jacobus A. 1075—1076, una cum fratribus p. 157.
Tepsius Dominicus A. 1076, 155.
Tepzo Boleslaus A. 1059, 120, A. 1067, 129, A. 1070, 136.
Terbuniae principatus 86.
Tergesti districtus 82, 84, 85.
Tergestinus episcopus 83.
Tergestinus numerus 37.
Tergestum civitas 83, 85
Termini cum lapidibus et ferro signati 46.
Ternova civitas Bulgariae 96.
Ternperch (ad) ecclesia 50, 201, 203, 204, 208.
Terra regalis 144.
Terraticum 98.
Territorium regale in Croatia 46.
Tessen de Sittimiro 176.
Tessina cum fratre Braticha Sidinna 159.
Tessina cum sua filio 165.
Tesina, servus 47.
Tetralo, nepos principis Pincii 96.
Teuthardus cartolarius imp. 210.
Teuzo, legatus Alexandri II. papae 124.
Thaiza filius Jurae 165.
Thassa Gussichius, Jurae, Gurgi, filius 167, 168.
Theatri porta in Salona 97.
Thechenna, filius Verdenna 168.
Thelonea. 69, 201, 203, 208.
Theodora Augusta imp. 112, 115, 116.
Theodoria, mater Joannis 75.
Theodoricus rex Gothorum 1, 2, 193, 194.
Theodorius presbiter et sacrarius regalis 133.
Theodorius sacerdos, regius scriba 177, cancellarius regis 178.
Theodorius, tribunus iadrensis 75.
Theodorus abbas s. Stephani protomartyris 143, 183.
Theodorus diaconus scriniarius Zach. papae 36.
Theodorus, episc. Istriensis 36.
Theodorus filius Zubinici 97.
Theodorus presb. et cancellarius eccl. s. Doimi 135.
Theodorus presbyter et Cancellarius regis Svinimiri 155.
Theodorus presb. notarius 123, 139.
Theodorus presbiter Spal. 179.
Theodorus scriba d. regis 165.
Theodorus scriptor 163.
Theodorus Ypato 37.
Theodosius diaconus nonensis 60.
Theodosius episc. belgradensis 118, 120, 136, 153, 157.
Theodosius episcopus nonensis 65, 199.
Theodosius tribunus iader. 95.
Theophana augusta mater Ottonis II. 204, coniux Ottonis 205.
Theophilactus Archidiaconus 36.
Theotmarus archicapellanus 72.
Thessalonica urbs 3. 5.
Thessalonicensis episcopus 3.
Thessimir villanus 160.
Thessina villanus cum filiis Szidina et Desinna 160.
Thitmari epis. memoria 205.
Thoma presbyter 157.
Thomas defensor eccles salonit. 34.
Thracia 3.
Tiberi Fuscus 173.
Ticine Dominicus 181.
Ticyanus episcopus Arbensis 196.
Tigala Micha 174.
Tilago insula 147.
Tilago, locus 95.
Tilagus, insula 124.
Tilstacossa Girdan 172.
Tilstacosae Dragana 171
Tilstecossae vinea 170.
Tin, mons 133.
Tinnilinpach rivulus 68, 200, 207.
Tirpimirus dux Croatorum 45, 46, 72, eius memoria 153.
Tiufinpach, locus 70, 204, 205, 208.
Tochenia, Tochinia terra regalis 126. 144, 165.
Toednic, locus 175.
Togedrag cluzar 173, 175.
Tolen aut Tolemir tepiciza 182.
Tolimir psar 137.
Tollanus filius Miroslavi 174.
Tollia, abbatissa s. Mariae A. 1199, 215.
Tollimir testis 147.
Tomidrag, nonensis 141.
Tomidrug filius Naiesdae 176.
Tomizai, frater Sbinnae 176, 177.
Torreziae praedium 102.
Tragi, moneta, 160.
Tragurienses cives, Petrus Bello, Georgius Bogaboici Joannes Chudi, Desa, Andreas, Dom. 149.
Traguriensis civitas 124.
Tragurii prioris terra 173.
Tragurinus, Joannes filius Pirvo presbyter 107.
Tragurinus Martinus 107.
Tragurinus Petrana 111.
Tragurium civitas 1, 209, 216.

Digitized by Google

Trahoue, locus 50, Trahof 70, 204, 205
Translatio servorum 176.
Transo Abbas s. Chrisogoni 110 v. Traso.
Trapico, villanus 97.
Traso abbas s. Chrisogoni 95, 106, 107, 112, 121, 129, 147.
Travus, amnis 69, 201, 204, 205, 208.
Trebavizi filius Andreas 160.
Trebenignanin Svinidrag 168.
Trebina, locus 50, 70, 204, 206, 208.
Treisima civitas 69, 201, 203, 207.
Treisima, flumen, 69, 201, 204, 205, 208.
Treizizi villa 165, 167.
Tremitana insula 103.
Treni promontorium 214.
Treverensis archiepiscopatus 92.
Treuuina amnis 69.
Tribigoi Grasciche 137.
Tribis, vallis 97.
Tribisetus pater Michaelis 97.
Tribuchi, testis 156.
Tribunati 38.

Tribuni Civitatum Dalmatiae et Croatiae.

Absarensis Viaro A. 969, p. 91.
Arbenses, Arbesani: Joannes A. 986, p. 95, Bellata A. 1018, p. 99.
De Cula, Maius A. 969, p. 91.
Jadrenses: Theodorius 75, A. 918, Praestantius, Constantinus, Vitalis, Georgius, Dabro, Anastasius, Paulus, p. 76. — Anno 969. Dabro p. 90. — A. 986, Domnius, Lampredius, Petrus, Maius Cernechae, Dabro frater Mai, Ursana, Barba, Nichiphorus, Plato p. 95 — A. 990 Domnius, Theodosius, Lampredius, Petrus, Maius, Dabro frater eius, Ursana, Petrus II. Barba, Nykiphorus, Joannes, Plato. — A. 1033 Vitalis, Drago, Drasa, p. 107. — A. 1034, Praestancius, Dabro, p. 107. — A. 1036, Praestancius, Dabro, Cerneca, p. 110. — A. 1044, Paulus p. 114. — A. 1067, Praestantius, Dabro I. Dabro II. Martinus, Cerneca, Andreas postea prior, Sergius, Georgius, aius, Martinus, Ursana, Petrus, Pancella p. 130. A. 1091. Trunzanus filius Peze 185.
Mariae in Acu. Maius tribunus A. 969, p. 91.
Spalatini: Petrus A. 986, p. 95, Gaudinus A. 1075, 149.
Tribuni in Istria 38.
Tribuniae regnum 35, 104, 151.
Tribunus 42.
Tribunus Maius 1105, 142, Zanisus 142, Gregorius, 142, Forminus 142.
Tributi immunitas 143.
Tributorum libertas 135.
Tributum agni et ampullae vini 120.
Tributum cereorum 135.
Tributum piscationum 147.
Tributum pontificale 152.
Tributum tollere 175.
Tributum veneticum 99.
Tridullo, civis tragur. 124.
Trigisima, locus 50.
Trimonius frater Peciaziti 97.
Triphonius diaconus 113.
Tripoliza, locus 69, 201, 203, 208.
Tristenich locus 148.
Trubillo Vlcina 173.
Trubula, serva 47.
Trudalaca, testis 146.
Trunzan, iudex 142.
Trunzani filius Rugate 175.
Trunzanus Majus filius Peze, anni tribunus 185.
Trutianis Maidiati Dominicus 101.
Tryclinus 105.
Triipho s. Confalonius 40.
Tryphonis s. corpus 40, 41.
Tudleipin, locus 50, 70, 201, 204, 205, 208.
Tugarani Tugarini 171, 174.
Tugare, locus 164.
Tugari locus 46.
Tugari de Andreas 172.
Tugari de Boledrug 170.
Tugari de Girgi 170.
Tugari de Kerna 171.
Tugari de Picna et Girgi 171.
Tugina, iupanus armiger 73.
Tulo de Duymus 173.
Tuontina fluvius 200, 202, 207
Turibulum argenteum 184.
Turkon, famulus, 116.
Turris s. Petri 134.
Tuttundus dux 44.
Typus regalis Croatiae 119.
Tyrrhenum mare 55.
Tzena iupa 86.
Tzentzena iupa 86.

U.

Ubladica de Chelmenani, eius pater Clonimir, avus Ciprianus, avia Helena p. 167.
Ubrusar Desina A. 1066, 126.
Ubrusar, Desimir A. 1072, 144, A. 1089, 182.
Ubrusar Visa. A. 1083, 177, 178.
Uculo (Dauculo-Diklo) locus 75, 91.
Ugo curator sacelli archiepiscopalis 177, capellanus archiepiscopi 178.
Uladislaus Pannoniorum rex 184.
Ulciua filius Climini 175.
Ulcina Sagorsticus iupanus 175.
Ulcinium civitas 104, 151.
Uncio, nobilis 145.
Undrima, locus 50, 70, Undrina. 204, 206, 208.
Ungari 74, 93.
Ungarorum confinia 92.
Unlaz, testis 67.
Urala fluvius 68.
Uriens, filius Cipriani. 215.
Ursacius diaconus 113.
Ursacius filius Jacobi 113.
Ursainna testis 159.
Ursana, tribunus Jadr. 95, 130.
Ursana (uxor) de Petrana Masitulo 111.
Ursanae filius Junzze 172.
Ursanus de Sirnovnyza 174.
Ursanus presbyter cum filio suo Dabra 113.
Urso abbas s. Moysis 165.
Urso abbas s. Stephani 105, 106.
Urso presbiter 172.
Urso sacerdos ragus. 103.
Ursus Abbas 139.
Ursus, diaconus absar. 101.
Ursus, missus regis Bulgarorum 58.
Ursus presbyter 197.
Ursus patriarcha Aquileiens. 41.
Urula, fluvius 200, 203, 207.
Usemir, testis 175.
Usura 196.
Utanhusa, locus 71.

Digitized by Google

Utecha cum duobus filiis pro servo comparatus 174.
Utiza, locus 149.

V.

Vachinna, postiuppo 161.
Vadia 39.
Vahava. — Uuahauua, locus 50, 69.
Vakyzo, Viakizo iupanus de Luka 129, 132.
Valae nepos 173.
Valecus avus Radovani 137.
Valentinus, de Proculi 104.
Valentinus filius Gervasi 103.
Valentinus filius Petri episcopi 158.
Valentinus veglensis 100
Valiza prior spalatensis 134, 135, 170.
Valizae priores filius Duimus 135.
Valiza Stephanus prior spalatensis 149, 150.
Vallis obscura 121.
Vallis ss. Cosmae et Damiani 159.
Vallis s. Stephani 169.
Vallis s. Victoris 147.
Vandali 34.
Vasa argentea 45.
Vchichi, vicus 165.
Veca, Madii prioris iader. filia 181.
Vecemir et filius eius Cernugnuo 177.
Vechedrag filius Chroatini 168.
Veclensis ecclesia 81.
Veglenses Comites Bartholomaeus et Witus A. 1100, 219.
Vegla, civitas 99, 100.
Vegliae Episcopi v. Episcopi.
Vcileazza donator 159.
Veitrich, testis 157.
Veka filia Cichae 184, 185, Vekenega 185.
Vekemir, iupanus Luce 136.
Vekemir, nonensis 141.
Vekemir parens Petrici 176.
Vekenega filia Cichae abbatissae 125, 145.
Vekenega mater Cicchae 125.
Vekenegae genita Cicca 181.
Vekenego donator 147.
Vekenego setinicus 144.
Velconiza filius Dabrazae, raguseus 172.
Veliaco, testis 106.
Veliacus, nonensis 141.
Veliga (Velika) locus 48.
Velih (Velika) locus 67.
Vellchiza, locus 160.
Vellera de lana, loco monetae 177.
Vellera ovium 172.
Veneti 214.
Venditio hominum illicita 152.
Venditio pueri Slobba et servi Andriuli a suis genitoribus 173, servorum Petri, Zorzi, Draculi, et Pribili 174. Bolezzi filii Vlasiz, Dragadeti, Dedonae, cum filio, Maraci Radoslavi de Narenta, Vilcotae Radovani, Dedullir, Mirani, Nicolai et sororis Marinae, Desinnae, Lubizo, Raccana, Lutizi, Perinnae, Velcozi. 174.
Venditio servorum 173, 174.
Venditio sororis Kerniz 160.
Venetiae 38, 39, 89.
Venetici 40, 41, 47.
Veneticorum dux Petrus 47.
Veneticus Johannes monachus 134.
Vera, soror s. Benedicti 134.
Veranizza Toduri filia, uxor Andocu 111.
Verdata Aprizonis filius 165, 167, 168.
Veru, insula 132.
Vestimentum de squirinco investito cum panno vario 76.
Véteranus presbyter 31, 34.
Vetrich, testis 161.
Vetuarensis episcopus 44.
Vexillum regni Croatiae 152.
Via ad moenia civitatis Spalatensis oramque maritimam, prope templum s Michaelis 178.
Via antiqua. 128, 211, 215.
Via antiqua ad ecclesiam s. Mariae subtus Spinunti 169.
Via carri, slavice colnic. 214.
Via magna ad Salonam ex parte pelagi 169.
Via publica 119.
Via publica ad Nonam 215.
Via s. Cassiani 169.
Viachizo, vide Vakyzo iupanus 132.
Viar de Apsaro 91.
Viatro, civis Absarensis 101.
Vicarius Svinimiri regis Croatiae, Pribimirus 179.
Vicha, testis 173.
Vicentenses 47.
Vichingus episcop. nitr. 74.
Victor, episcopus martaritanus 197.
Victoris s. vallis 95, 147.
Vicus, iuxta ecclesiam s. Domnii 169.
Vigilius papa 4.
Vilcai consobrinus Martazzae 175.
Vilcan, bravar 173, 175.
Vilcan de Goinego 176.
Vilcan, presbyter 148.
Vilcana presbiter 177.
Vilcani bravari filius Joannes 173.
Vilcinna iudex 142.
Vilemir et Preda 156.
Vilcomir frater Prede 175.
Vileona pastor 106.
Vilemir et frater suus Preda 177
Vilkiki testis et nepos suus Prodan 174.
Vilkiki, tugarani, 171.
Vilkizo avunulus Prodani 172.
Vilicus (V'lcus) Valecus,) avus Radovani 136, 137, v. Lilicus.
Villa, nuper posita 215.
Villa regalis 154.
Vilzinna comerzarius 142.
Viminacium civitas 3.
Vinculatum praeceptum episcopale 185.
Vinotoc 129.
Vipera supter, territorium 213, 215.
Virbicza, terra 211, 214.
Virrovika silva 141.
Visen polisticus iupanus 155.
Visen zetinsticus, Centene iupanus 182.
Viseni filii Desiza et Bogdan et alli fratres 175.
Vissa Ubrusarus 177, 178.
Vitadrag, testis 137, 138.
Vitalis Archiep. Ragus. 103, 104, 112, 118, 148.
Vitalis episc. arbensis 181.
Vitalis episc. iadrensis 62.
Vitalis episc. veglensis 100, 101.
Vitalis filius Theodori, Archiep. Ragusanus c. A. 1030, p. 217.
Vitalis, gener Postiuppi (Chruchennae?) 168.
Vitalis Michael dux Venetiae atque Dalmatiae sive Croatiae et imperialis prothosevastor 187.
Vitalis presbyter sarniensis 197.
Vitalis prior tragur. civ. 149.

Digitized by Google

Vitalis subdiaconas rag. 113.
Vitalis, tribunus iaderensis 76, 107.
Vitalus abbas s. Chrisogoni 114.
Vitan frater Dvornici 175.
Vitaza belgradens. 146
Vitaza, civis tragur. 124.
Vitaza, nuper prior et fratres 186, 187.
Vitaza olim prior A. 1105, 142.
Vitaza, testis 185.
Vitazae terra 172.
Vitazai venditor 158.
Vites Draganego 172.
Vitizo, villanus, 119.
Vitodrag. testis 158, 159.
Vitomir dvornich 137.
Vitrino, locus 70, 204, 206, 208.
V'lcina de Stresazza 176.
Vlcina filius Branae 166.
Vlcina filius bravari 176.
Vlcina, testis 171.
Volar 129.
Volen iudex Clissae 176.
Volessa, dad 129, 132.
Volcinna zatinschicus (Zetinschicus) iupanus 137.
Voliza prior Spalatensis 178, 179.
Vollari, locus 164.
Voneto, veglensis 100.
Vrania, abbatissa s. Platonis in Jadra A. 1167, p. 211, 212.
Vrana, locus 152, 212.
Vranna, locus 175.
Vrascana et Martazza nepotes Michazzi avi Petri Zerni de Gumaj 175.
Vratina mala, testis 176.
Vratina polsticus iupanus 182.
Vrera servus 87.
Vreten 97.
Vuicker, testis 67.
Vuillus Drago 146.
Vuitgarius canc. Lud. II. regis. 49.
Vuitger, testis 48.
Vuitiuesperch, locus 69.
Vulcan, setnicus 148.
Vulcina, filius Biti Nasitorti. 213, 215
Vulgari (Bulgari) 54.
Vulgarorum (Bulgarorum) rex. 60.
Vulgarum (Bulgarorum) princeps 53.
Vulpinae pelles 100.
Vunicha, Vonicha, nobilis de Lapach, gener Svanimiri regis. 216.

W.

Wagreini, (va Krajni) locus termini. 68, 69, 201, 202, 204, 205, 207, 208.
Wahavva, locus 201, 203, 207.
Waltungesbah, locus. 49.
Warnarius 40.
Wassinperch, mons. 68, 200, 202, 207.
Wassucrim aramiator. 209.
Wezelinus nobilis miles 166.
Wibbenebogala rupes. 68.
Wichinus, Uuichinus, episcopus nitriensis 65, v. Vichingus.
Willigisus archicapellanus 202.
Willigisus archicapellanus 204, 206.
Willihelm testis, 48.
Wintherius cancellarius Heinr. III. 209.
Wirceburgensis episc. Bruno 108.
Wissasclavus dux. (Zachulmiae?) A. 870—900, 217.
Witanesperc, locus, 50, 202, 203, 208.
Witigoba, Uuitigobba, fluvius 68.
Wlasici, villa 140.
Wormaciae episc. Azeco 107. 108.
Wyzdyhitlen, famulus 116.

Y.

Yculus, locus (Diklo) 128, 129.
Ylena, serva 47.
Ymnaria 145.
Ypatus Mauritius 37, Theodorus 38, Lotavitus 105.
Yrolphus laureacensis Archiepiscopus p. 44, 45.
Ysaac miles Erimberti 71.
Ysac, habas s. Stephani 178.
Ysidori s. vinea 149.

Z.

Zabrae filius 156.
Zacharias papa 35, 36, 41.
Zacheus 115.
Zachlumorum principatus 86.
Zacholmia 109.
Zachulmiae nobiles 109.
Zachulmiae regnum 35, 151.
Zalaca, villanus 111.
Zamarus testis 113.
Zanisus tribunus 142.
Zaratina generatio 41.
Zarsata, iupanus 47.
Zelisto, iupanus camerarius 73.
Zella, civis iadrensis 126.
Zellided iupanus pincernarius 73.
Zellidrag, macceharius comitissae 73.
Zelliver (Želimir?) župan Cleoniae. 73.
Zelodrag testis 137.
Zentina flumen 86.
Zerni Petrus 170.
Zeroferarii magni et parvuli 184.
Zerotina casa 37.
Zestinje, locus, p. 219.
Zidimir, iupanus 130.
Zirmus prior spalatensis, filius Prestantii prioris 122.
Zirnug testis 175.
Zirno, testis 156.
Zistanesfeld, locus, 69, 201.
Zitallo, superpositus monasteriis 73.
Zoippo Duimus spalat. 134.
Zomboir, vinitor 116.
Zovinna, centurio 106.
Zovinna et eius frater Ivaza 168.
Zovinna filius Cregomir 160.
Zovinna, Nonensis 141.
Zovinna testis 147.
Zoviz, volar 129.
Zovna setinicus 144.
Zremil, servus 76.
Zuanimerus, rex Croatiae. 216.
Zubinic, venditor 97.
Zudinna villanus 167.
Zuip, civitas 69, 201, 204, 205, 208.
Zulicus frater Joannis Podcupiza 98.
Zulio, locus 158.
Zulio testis 47.
Zulus venditor 170, 172.
Zura, aurificus 173.
Zuri (Žir), insula, p. 118. Zuris. 120.
Zuric, locus 87.
Zurilli filius Dabrik 172.

Digitized by Google

Zurilli terra 172.
Zurra filius Tripuni 148.
Zutimusl testis 47.
Zuvani vinea 149.
Zuedlobrudo (Svetlobrdo) mons 89.
Zventibaldus dux (v. Svetopluk) 74.
Zuentopolcus rex. Sclavorum 71.
Zverana, testis 111.
Zvir, servitium 135.
Zvuenlap (vide) Svetopluk dux 63.

Pogrieške tiska.

Strana	35.	redak	7.	auarorom,	izpravi:	auarorum.
„	52.	„	3.	Svatopluka	„	Rastislava.
„	61.	„	20.	Cum literis	„	Cum literas.
„	75.	„	12.	morbis	„	mortis.
„	75.	„	13.	loquende	„	loquendi.
„	75.	„	14.	tramite	„	transitu.
„	76.	„	8.	tena	„	lena.
„	76.	„	10.	fetro iocato	„	feltro parato.
„	76.	„	14.	mog.	„	magistro.
„	76.	„	26.	faratri	„	baratri.
„	76.	„	29.	Odolberti altatii	izpravi:	Odolberti abbatis.
Strana	104.	„	4.	presule	izpravi:	preside.
„	104.	„	10.	Benedikto VII.	„	Benedikto VIII.
„	105.	„	23.	sigmanus	„	signamus.
„	112.	„	31.	donique	„	denique.
„	120.	„	25.	cui etiam	„	cui et ut.
„	224.	„	27.	čuvaga	„	čuvanoga.
Strana	135.	redak	8.	inueta	izpravi:	inuenta.
„	143.	„	14.	otoka Slivna	„	otoka Želve.
„	144.	„	34.	Endreas	„	Andreas.
„	147.	„	u bilježci 1.	Petar	„	Aprizo.
„	148.	„	8.	Rusin Morstić	„	Rusin morski
„	161.	„	4.	filio	„	filia.
„	161.	„	16.	nostram	„	uestram.
„	161.	„	17.	nequimus	„	nequiuimus.
„	161.	„	22.	Date	„	Data.
„	163.	„	35.	et arcum	„	et circum.
„	165.	„	2.	rogas	„	rogans.
„	166.	„	23.	auatoritas	„	auctoritas.
„	180.	„	39.	aconachus	„	monachus.
„	180.	„	40.	omoncator	„	aduocator.
„	188.	„	1.	Aloymi	„	Doymi.
„	189.	„	1.	oko 1101	„	oko 1100.
„	199.	„	28.	oko g. 888-867	„	oko 866–67.
„	209.	„	15.	CXVIII.	„	CCXLVIII.

Digitized by Google

V.

Digitized by Google

Digitized by Google

Slav 8105.8

CODEX DIPLOMATICUS

REGNI CROATIAE, SLAVONIAE ET DALMATIAE.

DIPLOMATIČKI SBORNIK

KRALJEVINE HRVATSKE S DALMACIJOM I SLAVONIJOM.

IZDAJE

IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI.

DIO II.

U ZAGREBU.

ŠTAMPARIJA DRAGUTINA ALBRECHTA.

1876.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

MONUMENTA HISTORICA

SLAVORUM MERIDIONALIUM.

POVJESTNI SPOMENICI

JUŽNIH SLAVENAH.

IZDAJE

IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI.

KNJIGA III.

DIPLOMATIČKI SBORNIK

KRALJEVINE HRVATSKE S DALMACIJOM I SLAVONIJOM.

OD GOD. 1102—1200.

(CODEX DIPLOMATICUS REGNI CROATIAE DALMATIAE ET SLAVONIAE).

AB ANNO 1102. USQUE AD ANNUM 1200.

U ZAGREBU 1875.

TISKOM DRAGUTINA ALBRECHTA.

Digitized by Google

CODEX DIPLOMATICUS

REGNI CROATIAE, DALMATIAE ET SLAVONIAE.

DIPLOMATIČKI SBORNIK

KRALJEVINE HRVATSKE S DALMACIJOM i SLAVONIJOM

IZDAJE

IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI.

DIO II.

OD GODINE 1102—1200.

(TROŠKOM DRUŽTVA ZA JUGOSLAVENSKU POVJEST I STARINE).

U ZAGREBU 1875.

TISKOM DRAGUTINA ALBRECHTA.

Digitized by Google

Slav 8105.8

Digitized by Google

Predgovor.

U ovoj knjizi priobćujem one izprave i listine kraljevine Hrvatske i Dalmacije sa Slavonijom, koje pripadaju jedino dvanaestomu vieku.

Ako su i mnoge od njih u različito vrieme i u raznih dielih tiskom jur priobćene, to sam ipak nastojao svekolike, nakoliko bijaše moguće, novoj reviziji podvrći, i sravnjivajući ih bud s maticami, bud sa starijimi ili novijimi prepisi, u prvobitnom licu priobćiti.

Načela držao sam se onoga istoga, koje sam prihvatio kod izdanja prve knjige ovoga sbornika. I u tu knjigu uvrštene su izprave i listine ne samo kraljevine Hrvatske i Dalmacije (s kasnijom Slavonijom) u užjem, nego i u širjem smislu, budući da sam i opet za dužnost smatrao, u krug ovoga sbornika povući takodjer izprave, protežuće se na dolnju, južnu Dalmaciju, koja je često mienjala svoje gospodare, pokrovitelje i vladavine.

Gradja ove sbirke sabrana je ponajviše u onih istih miestih, iz kojih je izvadjeno gradivo i prve knjige.

Pogledom na opredieljenje vremena, uvukle su se u njeke listine pogrieške, koje sam stranom odmah u tekstu izpravio, a stranom tekar kasnije opazio, kad su jur tiskane bile. Tako me glede listine priobćene pod br. CXXVIII učini pozornim g. Tkalčić, da nepripada g. 1175 nego 1185. I doista je moguće, da se je po svoj prilici krivnjom sastavitelja sbornika poveljah biskupije zagrebačke (Liber Privilegiorum episcopatus zagrabiensis) uvukla u istu listinu pogriešno g. 1175., budući da se u njoj spominje biskup zagr. Prodan kao pokojni, prem da još u listinah g. 1181 kao živ dolazi. Nadalje spominje se u njoj Job ostrogonski i Pavao koločki nadbiskup, koje imenuju ugarske listine tekar g. 1186.—1188. Isto tako spominje se palatin

Digitized by Google

Farkaš, koj dolazi tekar g. 1181, u našoj listini pod br. CLXIV. dočim mu u ugarskih listinah neima ni traga. Pogriešku godine niesu žalibože opazili ni Kerčelić, ni Farlati, ni Katona, a iz prva ni sam g. Tkalčić, u svojih izdanjih, svakako ima se dakle pomaknuti vrieme izdanja ove listine iz g. 1175 napred do g. 1185. ili 1186. Pogrieškom godine zavedeni Kerčelić i Farlati, načinili su i drugu veliku pogriešku, stvorivši dva zagrebačka biskupa Prodana, koju je pogriešku šematizam crkve zagr. jur od davna hvalevriedno izpravio.

Isto tako imade se listina pod br CXXXVIII za jednu godinu napred, to jest u g. 1179 pomaknuti, budući da je Mauro Mastropetro stoprv ove godine postao dužd0m. Mjesto broja indikcije XI imade se staviti broj XII. a epakta XI. Nad listinama pod br. CIII i CLXIII (pogrieśno CLXIV) stoji suvišna rieč oko g. prem da se u tekstu izrično spominju godine 1167. i 1181. Isto tako imade se i nad listinom CXCII izostaviti rieč oko, budući da listina pada uprav u g. 1188. Za listine CCXV i CCXVI neznam pravo da li padaju u naznačeno vrieme oko g. 1190, budući da glede opatice Stane potanjih podatakah naći mogao nisam.

Pošto sam za razjašnienje tamnih vremenah naše povjesti u prvoj knjizi sbornika dodao i nadpise od g. 680 do 1101. to sam smatrao za dosliednju dužnost, da i ovoj knjizi dodam njeke riedke dosada sačuvane nadpise XII. vieka, kad žalibože toli potriebita sbornika nadpisah sriednjega vieka jošte neimamo; prem da je naša revna akademija znanostih, kako se glasa, i na takovu sbirku u novije doba takodjer svoju pozornost obratila, navlastito pako na toli mnogobrojne nadpise dalmatinske, dočim je moj sbornik nadpisah kraljevine Hrvatske i Slavonije, od sriednjega i novijega vieka, u rukopisu mal ne dovršen.

Kao prvoj knjizi, dodao sam i ovoj toli nuždan imenik povjestni, mjestopisni, juridički i ostalih važnijih predmetah, potaknutih u priobćenih izpravah i listinah, poredavši azbučno i kronologično kraljeve, knezove, banove, župe, župane, državne i gradske dostojanstvenike, pape, patriarke, nadbiskupe, biskupe, crkve, monastire, opate i opatice, tekuće pjeneze itd. te će moći ovo poredanje dobro služiti svakomu, koj će se bawiti budi kojom vrsti državnog i kulturnog života naroda hrvatskog na pose, a slavenskog u obće.

Napokon dodao sam k hrvatskomu popisu sadržaja, još i latinski „Summarium“, za laglju porabu knjige onim, koji hrvatski neumjedu, zadovoljivši time ponješto i zahtjevu inostrane kritike.

Digitized by Google

Da li će se nastaviti izdavanje ovoga Sbornika s trinaestim itd. vjekom, to zavisi od okolnostih vremena. Svakako bi trebalo, ako se već podpuni sbornici izpravah i listinah trinaestoga i sljedećih vjekovah, u ogromnom broju u našoj domovini nalazećih se, tako brzo izdavali i nebudu, da se barem pokušaju sastaviti što podpunija kronologička regesta onieh listinah, koje su jur tiskane, ili koje su u rukopisu za porabu pristupačnije, čim bi se iztražiteljem naše povjesti učinila prem velika usluga.

U Zagrebu dne 31. prosinca 1875.

I. K. S.

Digitized by Google

Digitized by Google

SUMMARIUM.

		Pag.
I.	1101—1102. Colomanus, Hungariae rex, inito cum Vitale Michaele, Venetiarum duce, foedere et amicitia, Croatiae et Dalmatiae ducem eum appellat.	1
II.	1102. 27. Jan. Albae. Pascalis II. pontifex Dominico, archiepiscopo Ragusino, pallium archiepiscopale mittit.	2
III.	1102. 19. aprilis. Laterani, Pascalis II. pontifex, Crescentio, archiepiscopo spalatensi, jura ejus archidioecesis sanciens, pallium archiepiscopale tribuit.	3
IV.	1102. Nota de foedere duodecim Croaticorum županorum cum Colomano rege inito	4
V.	1102. Nota ignoti aequalis scriptoris de Colomani regis jurejurando, quo se ad regni Croatiae et Dalmatiae jura conservanda et defendenda obstringit.	5
VI.	1102. Colomanus, Croatiae et Hungariae rex, jura monasterii monialium s. Mariae, Jaderae degentium, sancit.	5
VII.	1102 16. Nov. Aquileiae. Wodalricus, Istriae dux ejusque uxor Adelaidis, ecclesiae Aquilejensi plura Istriae loca donat, ex quibus nonnulla in Croatiae finibus sita sunt.	6
VIII.	1103. 15. Junii. Colomanus, Croatiae et Hungariae rex, archidioecesi Spalatensi omnia jura et possessiones confirmat.	8
IX.	1103. Augustinus, cardinalis et Pascalis II. pontificis legatus, ecclesiam ss. Cosmae et Damiani monasterio Belgradiensi sti. Joannis Ev. restituit	9
X.	c. a. 1103. Pascalis II. pontifex archiepiscopo Spalatensi exponit, qua de causa sui legati, tradito pallio archiepiscopali, ab eo postulaverint, ut se jurejurando obstringat, quod quidem Hungariae rex ejusque proceres fieri vetabant	9
XI.	1105. Vekenega, monialium abbatissa, matris suae Cichae mancipium de terra Caprula describi curat, quam haec a Jadrensibus emerat.	11
XII.	1106. 30. Aprilis Jaderae. Dobro monachus, Veresti filius, vineam Lucorani sitam, emolumento ecclesiae sti. Grisogoni, redimit.	11
XIII.	c. a. 1106. Gregorius sti. Petri abbas, terrarum ecclesiae sti. Moysen ad Spalatum sitae, fines determinat	12
XIV.	1107. Vekenega abbatissa nonnullas terras Obrovacii sitas, monasterio Jadrensi stae. Mariae, emit	13
XV.	1107. Vekenega abbatissa nonnullas terras loci, qui Lesse dicitur, Obrovacii sitas, a Sirone et Vekenega, Radonegae nepte, monasterio Jaderensi stae. Mariae emit	13
XVI.	1108. 25. Mai. Colomanus, Croatiae et Hungariae rex, jurejurando se obstringit Tragurinis, urbis eorum totiusque agri jura conservaturum et defensurum esse	14
XVII.	1109. Ragusae. Dominicus archiepiscopus Ragusinus, edicit, ut Ragusina ecclesia sti. Simeonis monialium monasterii porro quoque sit.	14
XVIII.	1110. Spalati. Pactum de ecclesiae sti. Leonis, et de nonnullis terris quas Biula, Vitalis uxor, cathedrali ecclesiae, Traguriensi dono dedit.	15
XIX.	c. a. 1106—1111. Fragmentum litis, quam Gregorius, sti. Petri abbas, cum Teobaldo, Laurentii archiepiscopi Strigoniensis praeposito, habuit.	16
XX.	1111. 2. Jan. Braciae. Vitus, Stanislai filius, terram, quae Starmeni prodol dicitur, ecclesiae sti. Georgii, Straxevnichii sitae, dono dat.	16

Digitized by Google

		Pag.
XXI.	1111. Colomanus, Croatiae et Hungariae rex, ecclesiae Arbensi sancit privilegia et iupanias a Cresimiro, Croatiae rege data.	17
XXII.	1112. m. Julio. Boleslavus, judex Zetensis, ecclesiam sti. Martini, quae Sumeti est, cum appendiciibus, monasterio sti. Benedicti, in insula Laeroma sito, dono dat.	17
XXIII.	1114. m. Nov. Gerdo judex ecclesiam sti. Martini cum appendicibus, laeromonensi Benedictinorum monasterio restituit.	18
XXIV.	1115. m. Aug. Ragusae. Georgius, Dalmatiae meridionalis et Chulmiae rex, donationem pagi s. Martini Sumetensis monasterio sti. Benedicti laeromonsis factam confirmat.	19
XXV.	1115. 15. Augusti. Georgius, Dalmatiae meridionalis et orae maritimae rex, Prevlakam, Lusticam, Posiljanum, aliasque terras usque ad Gerblje Catarensibus dono dat	19
XXVI.	1116. Ordelafo Faledro, Venetiarum dux, dona et libertates, a Cresimiro, Croatiae rege factas, monasterio sti. Joannis Ev., Belgradini sito, sancit.	20
XXVII.	1118. Arbae. Pactum ducis Ordelafi Faledri cum Arbensibus initum	20
XXVIII.	1119. 1 Jul. Spalati. Maria, monasterii sti. Benedicti Spalatensis abbatissa, quinque partes cujusdam turris, ad monasterium suum aedificatae, emit.	21
XXIX.	1119. Marihena quaedam, vineae cujusdam partem monasterio sti. Benedicti Spalatensis donat	21
XXX.	1119. Dana, Gaudii Falsamini mater, possessionem quandam ecclesiae sti. Benedicti Spalati sitae, dono dat.	22
XXXI.	c. a. 1119. Dominicus Galatae, ejusque uxor Chatena, vineam quandam, penes ecclesiam sti. Stephani sitam, monasterio sti. Benedicti Spalatensis dono dat.	22
XXXII.	c. a. 1119. Praestancius Basamure ejusque filius Gronda quasdam terras monasterios ti. Benedicti Spalatensis dono dant.	22
XXXIII.	1121. 28. Sept. Beneventi. Calixtus II. pontifex, Gerardo, archiepiscopo Ragusino, pallium archiepiscopale mittens, jura ejus ecclesiae sancit.	23
XXXIV.	1121. 28. Sept. Beneventi. Calixtus II. pontifex, Dalmatiae superioris seu Dioeceae episcopis injungit, ut primatum, Gerardi, archiepiscopi Ragusini, agnoscant.	24
XXXV.	1124. m. Jul. Stephanus II., Croatiae et Hungariae rex, Tragurinis et Spalatensibus ea jura sancit, quae iis Colomanus rex jurejurando dederat	25
XXXVI.	1124. Ursacius episcopus et nobiles Catarenses ecclesiam sti. Trifuni Catarensis donis augent.	25.
XXXVII.	1129. Michaelis, episcopus Jaderensis, sti. Michaelis ecclesiam monasterio sti. Joannis Ev., ad Belgradum sito, donant	26
XXXVIII.	1129. Virna, abbas, monasterii sti. Stephani, ad Salonam siti, fines terrarum sui monasterii determinat	26
XXXIX.	1133. 3. Nov. Vegliae. Veglienses Duymo judici permittunt, ut collectas urbi reparandae et strenis Venetis dandis faciat	27
XL.	c. a. 1134. Cernota sacerdos quosdam pagos monasterio sti. Benedicti, Spalati sito, donat .	27
XLI.	1134. 28. Aprilis. Felicianus, archiepiscopus Strigoniensis, silvam Dubravae sitam, dioecesi Zagrabiensi adjudicat, quam Ladislaus rex, episcopatu zagrabiensi constituto, eidem dioecesi donaverat, quamque quidam Sudenja, deinde Adilbertus judex aliique nobiles ad se pertrahere voluerant	28
XLII.	1134. Michael, archiepiscopus Jaderensis, et Petrus, urbis Jaderae judex totiusque Dalmatiae dux dirimunt litem de quibusdam terris, Bravcii sitis, inter monasterium sti. Chrisogoni et stae. Mariae agitatam	29.
XLIII.	1137. Bela II., Hungariae rex, cuidam judici Martino permittens, ut suas possessiones monasterio sti. Petri, Chiatari in comitatu Zaladiensi sito, donet, quasdam possessiones, ad Muram et trans Dravum sitas, et Semezam in zagr. Dioec. commemorat	30
XLIV.	1138. Bela II., Croatiae et Hungariae rex, ecclesiam stae. Mariae, quae est Salonae, archidioecesi Spalatensi donat	31
XLV.	1138. 24. Mai. Laterani. Innocentius II. pontifex, ad preces Belae II. Hungariae regis, pallium Gaudio archiepiscopo Spalatensi confert	31
XLVI.	1142. 11. Junii. In monte Tiburtino. Innocentius II. pontifex judici et civibus Ragusinis injungit, ut archiepiscopum suum Andream, cui pallium archiepiscopale contulerit, honorifice excipiant	32

Digitized by Google

		Pag.
XLVII.	11. Junii. In m. Tiburtino. Innocentius II. pontifex pallium archiepiscopale Andreae, archiepiscopo Ragusino mittit, privilegia ejus ecclesiae sanciens.	33
XLVIII.	1142. Geysa, Croatiae et Hungariae rex, Spalatensibus antiqua jura confirmat.	34
XLIX.	1142. m. maio, Spalati. Gejza, Croatiae et Hungariae rex, Colomani regis jusjurandum de conservandis juribus, Spalatensibus renovat	35
L.	1142. Gejza II., Croatiae et Hungariae rex, donationem ecclesiae stae. Mariae, ad fluvium Salonam sitae archidioecesi Spalatensi confirmat	35
LI.	1144. Cernota sacerdos quandam terram, quae pod Cileo dicitur, et omnes suas facultates, monasterio sti. Benedicti Spalatensis dono dat. Item donatae possessionis termini describuntur.	36
LII.	1145. Cernota sacerdos in emolumentum monialium monasterii sti. Benedicti Spalatensis testamentum conficit	38
LIII.	1145. Magister Henricus, romanae sedis legatus, res inter monachos sti. Stephani Spalatensis et canonicos ecclesiae sti. Dujmi Spalatensis, de coena, quam monachi canonicis secundo die Paschatis dare obligabantur, ad concordiam adducit	38
LIV.	1145. m. Dec. Rivoalti. Cives Justinopolitani et Insulani, in Istria, spondent, se Venetis auxilio adfuturos, quandocunque classem usque ad Ragusam aut ad Anconam e portu eduxerint	39
LV.	1145. m. Dec, Polae, Cives Polenses, in Istria, spondent, se Venetis in omni bello usque Ragusam et Anconam auxilio adfuturos	39
LVI.	1146. Dedomirus spondet, se Gorizam non esse a monasterio sti. Cosmae et Damiani repatiturum	40
LVII.	1147. Ludovicus, Galliae et Aquitanorum rex, Sugerio, beati Dionysii abbati, nunciat. se secundis avibus in Hungariae portus appulisse, et a proceribus magno cum gaudio, donis cumulatum, exceptum fuisse	40
LVIII.	1150. Spalati. Gaudius, archiepiscopus Spalatensis, subsidio renuntians, suos sacerdotes rogat, ut sibi, Romam profecturo, 50 byzantios mutuos dent, se iis quartam partem tributi urbis Spalati oppignorare velle	40
LIX.	1150. Urbs Umago in Istria, Dominico Mauroceno, Venetiarum duci spondet, se ei fidem servaturum, auxilioque cum classe adfuturum, si Veneti ad Jaderam vel ad Anconam stolum fecerint	41
LX.	1150. Urbs Parentium in Istria, spondet Venetis, se iis cum classe auxilio adfuturam, si ad Jaderam aut Anconam stolum fecerint.	42
LXI.	1150. Urbs Rovigno, in Istria spondet Venetis, se iis fidem servaturam, et annum tributum soluturam	42
LXII.	1150. Nova civitas in Istria, spondet Venetis, se cum iisdem stolum facere usque ad Jaderam aut Anconam	43
LXIII.	1150. Urbs Pola, in Istria sita, Venetis spondet, se iis usque ad Jaderam aut Anconam cum classe auxilio adfuturam.	43
LXIV.	1151. Gejza II. Croatiae et Hungariae rex, Tragurinorum precibus permotus, Colomani jusjurandum et privilegia, cunctis Dalmatiae urbibus data, renovat	44
LXV.	1151. Belussi, Croatiae bani nomen, Hungariae regis nomini subjunctum legitur	45
LXVI.	1151. Dessa, Diocleae et Chulmiae dux, insulam Melitam monasterio Stae. Mariae in Pulsano in monte Gargano Apuliae sito, dono dat.	45
LXVII.	c. a. 1151. Dessa, Chulmiae magnus comes, ecclesiam Sti. Pancracii omnesque terras, quae in Babino polje sunt, monasterio sti. Benedicti Lacromonensis dono dat.	46
LXVIII.	1152. 22. Sept. Sienae. Eugenius III. pontifex, Andream, archiepiscopum Ragusinum propter infirmitatem consolatur, ne, dum male valeat, Romam proficisci teneatur	46
LXIX.	1153. 19. Dec. Laterani. Anastasius IV. pontifex pallium archiepiscopale Andreae, archiepiscopo Ragusino mittit, et ecclesiae Ragusinae privilegia sancit.	47
LXX.	1153. 24. Dec. Laterani. Anastasius IV. pontifex. Ragusinorum cum sede romana agendi modum nec non excommunicationem, a suo legato in nonnullos episcopos et Catarensem judicem vibratam probat	48

Digitized by Google

		Pag.
LXXI.	1153. m. Dec. Vegliae, Petrus. episcopus Vegliensis, monasterium sti. Benedicti, in Veglia constituit	49
LXXII.	1153. m. Dec. Vegliae. Dedocha et Radoslavus, Castri Castelmuschii, in insula Veglia legati, ecclesiam sti. Martini una cum capellani sti. Apollinaris monachis sti. Benedicti dono dant	50
LXXIII.	c. a. 1154. 1. Dec. Slavogostus banus, donationem ecclesiae sti. Paneracii monasterio sti Benedicti Lacromonensis dono dat.	51
LXXIV.	1154. 17. oct. Laterani. Anastasius IV. pontifex episcopum Jaderensem nominat archiepiscopum, collato ei pallio archiepiscopali	51
LXXV.	1155. 22. Febr. Romae. Adrianus IV. pontifex Henrico patriarchae gradensi ejusque successoribus primatum super archidioecesim Jadrensem confert	54
LXXVI.	1155. 24. Apr. Romae. Adrianus IV. pontifex Lampridio, Jaderensi archiepiscopo ejusque suffraganeis notum reddit, se archidioecesim Jaderensem patriarchae gradensi subjecisse	55
LXXVII.	c. a. 1156—59. 7. Augusti. Baricius banus donationem ecclesiae sti. Paneratii Meletensis monasterio sti. Benedicti Lacromonensis confirmat	56
LXXVIII.	1157. 13. Jun. Laterani. Adrianus IV. pontifex, ecclesiae gradensis privilegia sanciens, primatum ei super archidioecesi Jaderensi confert	56
LXXIX.	1158. 4. Jul. Laterani. Adrianus IV. pontifex, Tribuno, archiepiscopo Ragusano pallium archiepiscopale confert, ecclesiae ejus privilegia confirmans.	58
LXXX.	1158. Gejza II. Croatiae et Hungariae rex, pagum Sreninam archidioecesi Spalatensi donat, Branimiri, Croatarum Ducis donatione confirmata	60
LXXXI.	c. a. 1158. in Tino. Gejza II., Croatiae et Hungariae rex, ecclesiam sti. Bartolomaei Tinensis, et monasteria sti. Stephani et Moysen Salonensis, cum appendicibus archidioecesi Spalatensi dono dat.	60
LXXXII.	c. a. 1160. Absolon, archiepiscopus Spalatensis, relicta propter persequutiones sua sede, sacerdotibus et civibus spalatensibus scribit, ut legatos ipsum revecturos mittant	61
LXXXIII.	1161. 13. Jun. Alexander III. pontifex Henrico patriarchae aquileiensi pallium archiepiscopale et primatum iaderensem confert	61
LXXXIV.	1161. 2. Jul. Ferentini. Alexander III. pontifex, quum episcopum Narniensem nominasset archiepiscopum Spalatensem, eum clero et civibus Spalatensibus commendat	62
LXXXV.	1161. 1. Sept. Ferentini. Alexander III. pontifex archiepiscopo Spalatensi injungit, ut Croatarum episcopus et episcopus Tragurinensis aut munus abdicent, aut sede episcopali ammoveantur	62
LXXXVI.	1162. 8. Junii, in Viterbo. Alexander III. pontifex, quum ab archiepiscopo Spalatensi audivisset, Spalatenses legem tulisse, ne quis in posterum ex immobilibus bonis quidquam ecclesiae donaret aut venderet: archiepiscopo Jaderensi injungit, ut Spalatenses ad legem illam deserendam, si aliter non succedat, anatemate impellat	63
LXXXVII.	1163. 3. Aug. Venetiis. Vitalis Michaelis, Venetiarum dux, Bartolomaeo et Guidoni, Dujmi comitis filiis, insulam Vegliam sub certis conditionibus, dum vixerint, dono dat.	64
LXXXVIII.	1163. Stephanus III., Croatiae et Hungariae rex, omnia jura et donationes, a Geyza patre factas, ecclesiae Spalatensi confirmat.	66
LXXXIX.	1163. Strigonii. Stephanus III., Croatiae et Hungariae rex, ratam habet sententiam Belussi bani, qua silvam Dubravensem Ladislai regis donum, Bernardo, zagrabiensi episcopo adjudicaverat, quamque, Gejza rege, quidam Nicolaus comes, nonnullique simegiensis comitatus nobiles ad se pertrahere volebant	66
XC.	1164. Petrus, archiepiscopus Spalatensis, ademptam possessionem, ad Tinum sitam, monasterio monialium s. Thomae Belgradiensis restituit	67
XCI.	1166. 28. Junii. Venetiis. Vitalis Michael, Venetiarum dux. urbi Arbae privilegia confert.	68
XCII.	1166. Jaderae. Joannes, sti. Chrisogoni abbas, terrarum Kameniani fines describit, quas Cosmas, iupanus de Luca, monasterio sti. Chrisogoni donaverat	71
XCIII.	1166. 5 mai. Anagniae. Alexander III. pontifex, Petrum, archiepiscopum Spalatensem de quibusdam aerumnis et persequutionibus, quas perpessus est, consolatur, spondetque, nihil se de dioecesi Jaderensi decreturum, quod ecclesiae Spalatensis jura et dignitatem violare possit	72

Digitized by Google

Pag.

XCV. 1166. 20. mai. Majus, episcopus Cattarensis, neo consecrata altaria ecclesiae sti. Triphonis describit 73

XCVI. 1167. Jaderae. Lampredius, archiepiscopus Jaderensis, cum Dominico Mauroceno comite ceterisque nobilibus Jaderensibus, terras Bravicenses monasterio stae Mariae Jaderensis adjudicat 73

XCVII. 1167. Stephanus III., Croatiae et Hungariae rex, antiqua jura Sibenicensibus sancit . . . 74

XCVIII. 1167. 22. aug. Beneventi. Alexander III. pontifex Alberto cardinali, Dalmatiae legato, notum reddit, quae de quodam Bonumiro de Siponto liberando, mandaverit archiep. Jaderensi, ea observatione addita, sibi non carum futurum, si eundem Albertum Spalatenses archiep. eligerent 75

XCIX. 1167. 29. Dec. Beneventi. Alexander III., archiepiscopo Ragusino pallium archiepiscopale mittens, possessiones et privilegia ecclesiae Ragusinae sancit 75

C. 1167. 29. Dec. Beneventi. Alexander III. pontifex, clero Ulcinensi et Antivarensi injungit, ne pareant suis episcopis, quoad se ii episcopo Ragusino non subjecerint 77

CI. 1167. 29. Dec. Beneventi. Alexander III. pontifex, superioris Dalmatiae clero severe injungit, ut Tribuno archiepiscopo Ragusino, pareant 77

CII. 1167. 29. Dec. Beneventi. Alexander III. pontifex Lazarum Arbaniae episcopum laudat, quod ex graeco-orientali ad romanam ecclesiam transire velit, eique injungit, ut Tribunum, archiepiscopum Ragusinum, mitropolitam agnoscat 78

CIII. 1167. Almisani cum Cattarensibus amicitiam ineunt 79

CIV. c. a. 1167—1172. Maurello quidam Gerardum, archiepiscopum Spalatensem rogat, ut Albertum, suum, generum puniat, quod repulsa legitima uxore, consanguineam quandam matrimonio sibi junxerit 79

CV. 1168. 3. Jan. Beneventi. Alexander III. pontifex Durachianis romani ritus injungit, ut Tribunum, sedis apostolicae legatum, archiepiscopumque Ragusinum bene excipiant 80

CVI. c. a. 1168. 12. Febr. Beneventi, Alexander III. pontifex Gerardo, neocreato archiepiscopo Spalatansi suadet, ne sit mox initio nimium sollicitus de ecclesia sua, cum nimia solertia magnopere animos concitaverit 80

CVII. 1168. 4. Jul. Ragusae. Joannes, de Canale, sibi Ragusae secundum leges judicatum fuisse dicit 81

CVIII. 1167—1169. 23. Dec. Beneventi. Alexander III. pontifex archiepiscopo Spalatensi injungit, ut cives Sibenicenses impellat ad ea restituenda, quae Godfrido, filio Bonimiri rapuerint 82

CIX. 1168—1169 5. apr. Beneventi.. Alexander III. pontifex canonicis Spalatensibus injungit, ut collegae Cerno canonicatum restituant 82

CX. 1168—1169. 1. Jan. Beneventi. Alexander III. pontifex Pharensibus injungit, ut pulsum episcopum Martinum episcopum agnoscant 83

CXI. 1168—1170. 3. Jan. Beneventi. Alexander III. pontifex legatum Gerardum, archiepiscopum Spalatensem docet, quo modo cum iis agendum sit, qui duas uxores habent 83

CXII. 1169. 30. Jan. Beneventi. Alexander III. pontifex Mireo, episcopo Segniensi injungit, ut praedecessorum more se archiepiscopo Spalatensi fidelem exhibeat 84

CXIII. 1169. 13. May. Ragusae. Cives Pisani cum Ragusinis et Spalatensibus amicitiam ineunt . . 84

CXIV. c. a. 1169—1170. Communitas de Popovo Ragusinis turbatam pacem oggerit 85

CXV. 1169—1170. 18. Febr. Beneventi. Alexander III. pontifex Gerardo, archiepiscopo Spalatensi suo legato, scribit, ut in lite, quae inter Templarios et episcopum Scardonensem, de Vrana, a Dimitrio, Croatiae duce, sacrae sedi donata, suscitata sit, sententiam Templariis favorabilem dicat 86

CXVI. 1170. 3. Junii. Verulis. Alexander III, pontifex archiepiscoporum Gaudii et Gerardi decretum confirmat, ne clerus adjutorium conferat archiepiscopo, Graecorum imperatorem vel Hungariae regem invisenti 86

CXVII. c. a. 1170. Rosana, monialium s. Mariae Jaderensis abbatissa, quemdam puerum Pervosum, qui a moribunda moniali Stana monasterio traditus est, educandum suscipit 87

CXVIII. c. a. 1171. Chaza, monialium sti. Benedicti Spalatensis abbatissa, terminos terrarum, quae Dillati sunt, profert 87

Digitized by Google

		Pag.
CXIX.	1171. m. apr. Spalati. Spalatenses pacem cum Clissanis agitant, et de vendendis mancipiis decernunt	88
CXX.	c. a. 1170.—1171. Verulis. Gerardus, archiepiscopus Spalatensis, corripit clerum quod nullas ad se dederit litteras, quum suos legatos Romam misisset	89
CXXI.	1172. Jaderae. Dessen Slovini filius, Sidragae jupanus, monasterio s. Cosmae et Damiani ablatum territorium Mojmiri, adjudicat	90
CXXII.	1173. 2. oct. Spalati. Petrus sacerdos et ecclesiae sti. Michaelis Sabulensis dominus, eidem ecclesiae quandam terram dono dat	90
CXXIII.	1173—1176. Status Hungariae Croatiae et Dalmatiae Bela III. rege	91
CXXIV.	1174. m. Feb Venetiis. Sebastianus Ziani, Venetiarum dux, Tragurinos in suam tutelam suscipit, et a violentibus tributis liberat	92
CXXV.	1174. m. Aug. Rivoalti. Sebastianus Ziani, Venetiarum dux, urbem Chesam, in insula Pago sitam, Rogero Mauroceno, comitis Jaderensis filio donat	92
CXXVI.	1174. Nicephorus, monasterii sti. Cosmae et Damiani abbas, terras ad Tinum sitas, a Vulcina Bruconia emit	93
CXXVII.	1174. Spalatenses lege cavent, ne mulieres coram judice testes sumantur	95
CXXVIII.	1175. (erronee loco 1185) vide p. 225. Bela III., Croatiae et Hungariae rex, capitulo Zagrabiensi Zelinam et Novi confirmat, quae praedia Prodanus, episcopus Zagrabiensis, ut ea capitulo dono det, emit	93
CXXIX.	1175. 15. Nov. Jaderae. Judicium Jaderense terram Petrizani, ad ecclesiam sti. Vigilii sitam monasterio monialium stae. Mariae adjudicat	94
CXXX.	c. a. 1175. Jaderae. Termini terrarum s. Mariae in loco Petrizani	95
CXXXI.	1176. Spalati. Monasterio s. Petri Gomaiensis quaedam sub lite exhaerentes terrae adjudicantur	96
CXXXII.	1177. m. Febr. Jaderae. Lampredius, archiepiscopus Jaderensis, cum consulibus et dominis Jaderensibus inter Arbenses et Rogerum, comitem Pagensem, jus dicunt	97
CXXXIII.	1177. Raimundus, cardinalis saeraeque sedis legatus, archiepiscopum Jaderensem totumque clerum dalmaticum ad synodum Spalatum vocat	98
CXXXIV.	1177. Sacerdos quidam Jaderensis, probabiliter ipse archiepiscopus, se apud Spalatenses excusat, quod ad synodum Spalatensem propter diversa impedimenta venire non possit, rogatque ut synodus differatur	99
CXXXV.	1177. 23. Jul. Venetiis. Alexander III. pontifex archiepiscopo Spalatensi suoque legato et episcopo Traguriensi notum reddit, suum legatum, ex Sicilia redeuntem, in itinere a quibus dam piratis spoliatum fuisse, iisque injungit, ut abreptas res inveniant, piratasque cum duobus comitibus, qui una erant, et pro necessitate, cum omnibus civibus Sibenicensibus anatemate et excommunicatione feriant	100
CXXXVI.	1177. 22. aug. Venetiis. Alexander III. pontifex, Raimundum de Capella cardinalem in Dalmatiam mittit, ut litem, quae inter archidioecesim Spalatensem et Jaderensem de potestate dioecesis Farensis agitetur, dirimat	101
CXXXVII.	1177. Matheus, episcopus Nonensis, archiepiscopum Spalatensem rogat, ut se in querela, a quadam muliere apud sacram sedem suscitata, defendat, ea re addita, saerae sedis legatum ab archiepiscopo Jaderensi aegro animo abivisse	101
CXXXVIII.	1178. (erronee loco 1179) m. Sept. Venetiis. Aureus Mastropetrus, Venetiarum dux, Tragurinenses tutandos suscipit	102
CXXXIX.	1178. Laterani. Alexander III. pontifex omnia jura et bona monasterio sti. Cosmae et Damiani confirmat	103
CXL.	1178. Spalati. Dujmus, Prestantii filius cum fratre Stano cunctisque consanguineis, ex decreto judicis, Croatiae ducis, villam Zovigi terrasque ad Perun sitas, quae a Niceforo, avo suo, testamento acceperunt, suscipiunt	104
CXLI.	1178. 21. oct. Isacus, monasterii sti. Stephani ad Salonam siti, abbas, quasdam monasterii terras, terra Kobila dicta, quae Bettae, Mesagalini uxoris ejusque filii Radi erant, permutat	105
CXLII.	1178. 21. oct. Isacus, monasterii sti. Stephani ad Spalatum siti abbas, Bettae, Joannis, Mesagalini uxori ejusque filio Rado terras monasterii in Retosig. pro terra, quae dicitur Kobila, permutandas tradit	106

Digitized by Google

		Pag.
CXLIII.	1178. Gregorius, archiepiscopus Antivarensis, primatum archidioecesis Salonensis, tota Dalmatia exercendum, agnoscit	106
CXLIV.	1178. Stanica, qui Valar dicitur, a molendinis Salonensibus hebdomade Natalis Domini et Paschatis tributum exigere prohibetur	107
CXLV.	1178. Fragmentum, quo Spalatenses Emanuelis, Graecorum regis, imperium agnoscunt	107
CXLVI.	c. a. 1178. 24. Nov. Anagnani. Alexander III. Teobaldo, archiepiscopo Jaderensi scribit, ut Jaderenses mitiget, quorum animi concitati sint propter Pontificis decretum, quo patriarchae gradensi jus archiepiscopum Jaderensem confirmandi et ordinandi collatum fuerit	107
CXLVII.	1178. Arbae. Judicium Arbense decernit, ut sacerdos, si caput sit familiae, rebus in administrandis et rationibus praestandis, non comiti, sed episcopo pareat	108
CXLVIII.	1179. 24. Jun. Laterani. Alexander III. pontifex patriarchae gradensi scribit, a se, ad preces cleri Jaderensis, episcopum Egubiensem nominatum et consecratum fuisse archiepiscopum Jaderensem, jus tamen patriarchae, consecrandi, hac re violatum non esse	109
CXLIX.	1179. 27. oct. Ablanae. Quidam Croatiae jupani cum Arbensibus pacem ineunt	110
CL.	1179. Arbae. Duodecim Arbenses juriejurando confirmant antiquam consuetudinem, ut sacerdos, si caput familiae sit, non comiti, sed episcopo obnoxius sit	110
CLI.	1179. Gregorius, archiepiscopus Antivarensis, Ferro et Raynerio, archiepiscopi Salonensis legatis promittit, se mox Romam iturum, et coram pontifice archidioecesis salonensis primatum agniturum esse	111
CLII.	1179. Rajnerius, archiepiscopus Spalatensis, episcopos Tininiensem, Segniensem, Nonensem et Tragurinensem Spalatum vocat, secum ad concilium Romam ituros	111
CLIII.	c. a. 1179. Matheus, episcopus Nonensis, Alexandrum pontificem rogat, ut divisionem, quae inter dioecesim Segniensem et Nonensem facta sit, confirmat.	112
CLIV.	c. a. 1179. Rajnerius, archiepiscopus Spalatensis. Alexandrum III. pontificem rogat, ne Mirei, episcopi Segniensis preces, si quid contra novam Segniensis et Nonensis dioecesis divisionem moliretur, exaudiat	112
CLV.	1180. m. martio. Emanuel, Graecorum rex, Rogerio, Dalmatiae duci, scribit, ut quasdam abreptas terras ecclesiae Spalatensi restitui curet, imprimis terram in villa Sarengine sitam	112
CLVI.	1180. 10. Jun. Spalati. Rogerius, Slavoniae dux, Rajnerio, archiepiscopo Spalatensi, duos pristaldos mittit, qui eum in possessionem terrarum ecclesiae st. Bartolomaei inducant.	113
CLVII.	1180. 4. oct. Tusculani. Alexander III. pontifex clero totique Dalmatiae populo, nec non toti Slavoniae notum reddit, se eo misisse Teobaldum, suum in rebus ecclesiasticis administrandis legatum	114
CLVIII.	1180. Teobaldus, sacrae sedis legatus, Culino, Bosniae bano, pontificias litteras mittit, ut sibi duos famulos et pelles martulinas mittat	114
CLIX.	c. a. 1180. Georgius, archiepiscopus Diocleensis et Antivarensis, Gualtero, canonico Spalatensi sacraeque sedis legato scribit de persequutione, a Nemanja magno iupano contra ecclesiam concitata	115
CLX.	c. a. 1180. Chaza, monasterii monialium s. Benedicti ad Spalatum siti abbatissa, nonnullas monasterii abreptas terras conscribi curat	115
CLXI.	c. a. 1180—1190. Aureus Mastropetrus, Venetiarum dux, Philippo de Aiboles injungit, ut Jaderensibus persuadeat, se invito eos a nonnulis Venetis mari damnum passos fuisse.	116
CLXII.	1181. m. Jan. aut Febr. Teobaldus, pontificis legatus, dioecesim Farensem archidioecesi Spalatensi adjudicat	117
CLXIII.	1181. m. Febr. Jaderae, Maurus, comes totiusque marittimae orae belli dux pagum, qui dicitur Coquickiani Stancio Lapçanin adjudicat	117
CLXIV.	1181. m. martio. Jaderae. Michaelis, episcopus scardonensis, arreptas terras in Bubniani monasterio monialium sti. Thomae adjudicat	118
CLXV.	1181. 12. mai. Tusculani. Alexander III. pontifex monasterium Benedictinorum sti. Silvestri, in insula Buci ad Lissam situm, in suam tutelam suscipit	119
CLXVI.	1181. 6. Jul. Viterbii. Alexander III. pontifex Belae III. regi suadet, ut clero populoque Spalatensi antiquo more jus archiepiscopum eligendi permittat	121

Digitized by Google

		Pag.
CLXVII.	1181. 7. Jul. Viterbii. Alexander III. pontifex, Miroslavum Chulmiae comitem, ecclesiae Dalmatae libertatem violare prohibet, episcopo vero Spalatensi ablatum aes restituere jubet	122
CLXVIII.	1181. 20. Aug. Albae. Bela III. Croatiae et Hungariae rex Toplicam, ad Varasdinum sitam, capitulo Zagrabiensi adjudicat	122
CLXIX.	1181. 20. Sept. Ragusae. Ragusini cum Cattarensibus pacem faciunt	123
CLXX.	c. a. 1179—1181. Alexander III. pontifex episcopo Dulmensi respondet, sacerdotes non dum adultae aetatis sacerdotalem dignitatem, quam ante concilium Lateranense obtinuerint, retinere posse	123
CLXXI.	1182. 23. Jan. Velletri. Lucius III. pontifex omnia jura et bona monasterio sti. Cosmae et Damiani confirmat	124
CLXXII.	1182. 9. Febr. Dedomirus, Sramleni filius, Dyonysii bani pristaldus, monasterium sti. Chrysogoni inducit in possessionem terrae Berda ad Slivnik sitae, quam ei Druzinik Ded, annuente Cresimiro rege, dono dederat	125
CLXXIII.	1183. m. oct. Jaderae. Prodanus de Gudizo ejusque uxor Slava omnia sua immobilia bona monasterio stae. Mariae Jaderensis testamento relinquunt	127
CLXXIV.	1184. m. martio. Jaderae. Miroslavus, jupanus Brebiriensis, Dyonisii bani pristaldus, pagum, qui dicitur Berda qui in loco Slivnic est, monasterio sti Chrisogoni restituit	128
CLXXV.	1184. Jaderae. Furminus, Constantini filius, famulo Milodrago permittit, ut Milcam filiam Zerkanae sibi matrimonio jungat, ea lege, ut posteri eorum liberi sint	129
CLXXVI.	c. a. 1184 Brazatus de Canale, dat suum filium lacromensi monasterio pro manupresa.	129
CLXXVII.	1182—4. 23. martii. Veletri. Lucius III. pontifex Petro, archiepiscopo Spalatensi, scribit, se ab eo commendatum hominem, propter senectutem, episcopum nominare non posse	129
CLXXVIII.	1185. 1. maii. Spalati. Decreta synodi Spalatensis	130
CLXXIX.	1184—1185. 22. Nov. Veronae. Lucius III. pontifex donationem urbis Segniae et ecclesiae sti. Georgii, a Bela III. rege factam, Templariis confirmat	132
CLXXX.	1185. Spalati. Petrus archiepiscopus, synodusque Spalatensis confirmant canonicis Spalatensibus tributum, quod eis monasterium sti. Stephani singulis annis die Paschatis praestare tenebatur	133
CLXXXI.	1185. Spalati. Synodus Spalatensis quaedam convivia canonicis Spalatensibus confirmat	134
CLXXXII.	1186. m. Jan. Cattari. Jurha setnicus Nemanjae, Rassiae jupani, legatus, cum judicibus Cattarensibus quaedam decreta edunt	135
CLXXXIII.	1186. 9. maii. Veronae. Urbanus III. pontifex Cruciferorum hospitale sti. Petri de Boisce in dioecesi Nonensi situm, confirmat	135
CLXXXIV.	1186. 27. sept. Ragusae. Ragusini cum Nemanja jupano ejusque fratribus Strazimiro et Miroslavo pacem ineunt	137
CLXXXV.	1186. 11. Nov. Veronae. Urbanus III. pontifex omnia decreta synodi Spalatensis confirmat, exceptis duobus	138
CLXXXVI.	1186. 12. Dec. Veronae. Urbanus III. pontifex archiepiscopo Spalatensi jus tribuit, ut ante eum crux deferatur	139
CLXXXVII.	1187. 18. Febr. Radicha, Sramliani filius, dvornicus, monasterio sti. Cosmae et Damiani ablatas terras et vineas ad Tinum sitas, restituit	139
CLXXXVIII.	1187. 30. Sept. Jaderae. Petracia Negomirus, monachus Jaderensis testatur, Svinimirum, Croatiae regem, quandam terram cuidam magistro, proavoSeestako dono dedisse	140
CLXXXIX.	1187. 25. oct. — 17. Dec. Gregorius VIII. pontifex monasterio Benedictinorum. M. Cassini ecclesiam s. Mariae de Rezzata confert	141
CXC.	1187. Spalati. Cerne, Krapi filius, in lite contra monasterium sti. Petri Gumaiensis suscitata, sententia decidit	141
CXCI.	1187. Duymus, Praestantii filius ejusque consanguinei terram, quae dicitur Brest pod Perunom, pristaldi sententia aquirunt, quam tamen monasterio sti. Stephani, ad Spalatum siti, dono dant	142
CXCII.	1188. 19. Febr. Laterani. Clemens III. pontifex omnia jura et bona monasterio sti. Cosmae et Damiani confirmat	142

Digitized by Google

		Pag.
CXCIII.	1188. 15. martii. Spalati. Grubisa, comes Spalatensis, inter Vulcinum, Viti filium et monasterium sti. Benedicti transactionem facit de nonnulis terris et vineis, sub lite pendentibus	144
CXCIV.	1188. 5. maii. Strigonii. Bela III. Hungariae et Croatiae rex monasterio sti. Joannis Ev. Belgradini sito, omnia, a Cresimiro et Svenimiro, Croatiae regibus, data jura et dona confirmat	145
CXCV.	1188. m. Junio. Rivoalti. Joannes, episcopus Vegliensis, ecclesiam sti. Joannis, in urbe Veglia sitam, ordini sti. Benedicti dono dat.	146
CXCVI.	1188. 21. Jun. Laterani Clemens III. pontifex pallium archiepiscopale Tribuno, archiepiscopo Ragusino mittit, et antiqua ecclesiae Ragusinae jura sancit	147
CXCVII.	1188. 8. Oct. in Rubigno. Rubinienses cum Ragusinis iterum pacem ineunt	149
CXCVIII.	1188. 8. Dec. Jaderae. Paulus, Petri Ljubae filius, monasterio sti. Cosmae et Damiani Rogovo vendit	150
CXCIX.	1189. 14. mart. apud Aquapendentem. Fridericus, Romanorum imperator, Almissanos damnum, quod piratae quibusdam subditis in Apulia agentibus fecerunt, resarcire jubet	150
CC.	1189. 2. Maii. Jaderae. Michaelis, episcopus Scardonensis, possessionem Bubnjani monasterio monialium sti. Demetrii Jadereusis iterum adjudicat	151
CCI.	1189. 28. Jun. Laterani. Clemens III. pontifex donationem ecclesiae sti. Martini monasterio sti. Grysogoni Jaderensis confirmat	151
CCII.	1189. m. Junio. Spalati. Fragmentum, in quo magistratus Spalatenses commemorantur	152
CCIII.	1189. 29. Aug. Ragusae. Culinus, Bosniae banus, jus in suis provinciis mercatum exercendi Ragusinis tribuit	152
CCIV.	1189. Tragurii. Termini, terrarum ecclesiae st. Mariae Spiljanensis conscribuntur.	153
CCV.	1189. Petrus monachus terras et terminos monasterii sti. Petri Klobuccensis, aput Tragurium siti conscribit	154
CCVI.	1190. 3. Febr. Ragusa. Ragusini legem condunt. ut omnes advenae, debitores vel malefici, qui ad sti. Blasii festum Ragusam veniant, liberi atque immunes sint per tres dies ante festum, totidemque post festum	155
CCVII.	1190. 5. martii. Jaderae. Tollia, Lampridi filia, monialium stae. Mariae Jaderensis abbatissa, nonnullarum monasterii vinearum terminos describit	155
CCVIII.	1190. 3. Maii. Ragusae. Ragusei cum Cachicbibus de pace agunt	156
CCIX.	1190. 14. maii. Jaderae. Jaderenses, relata de Venetis victoria, monasterio sti. Grysogoni insulam, quae dicitur Mauni, a Kresimiro rege donatam, confirmant	156
CCX.	1190. 17. Jun. Ragusae. Miroslavus, Chulmiae comes, cum Ragussis de pace agit	157
CCXI.	1190. 26. Jun. Jaderae. Jaderenses cum Arbensibus de pace agunt	159
CCXII.	1190. Dabissa, filius Radci, quandam suam terram, Panoli sitam, alia terra, quae Martini Dobrussevi fuit, permutat	160
CCXIII.	1190. Slaba, Sabini nepos, ablata bona, quae a Sabino avo donata fuerunt, monasterio Lacromonensi restituere tergiversatur	161
CCXIV.	c. a. 1190. Notae monasterii monialium stae. Mariae Jaderensis	161
CCXV.	1190 (?) Stana, stae. Mariae Jaderensis abbatissa, famulos emit	161
CCXVI.	c. a. 1190 (?) Stana, stae. Mariae Jaderensis abbatissa, quot pecora vendiderit, notat.	161
CCXVII.	1191. 13 mart. Romae. Clemens III. pontifex pallium archiepiscopale Petro, archiepiscopo Spalatensi, confert, ejusque archidioecesis ambitum describit	162
CCXVIII.	1191. ad Labenam. Termini inter Smokvicam et Labenam describuntur	164
CCXIX.	1192. 16. Mart. Spalati. Petrus, archiepiscopus Spalatensis, tributa, quae capitulo Traguriensi dari debeant, adducit.	164
CCXX.	1192. Petrus, archiepiscopus Jaderensis, terram, quae Abula dicitur, monasterio monialium sti. Benedicti Spalatensis adjudicat.	165
CCXXI.	1192. Ecclesia stae. Mariae Toplicensis sacrae sedi tributum pendit	166
CCXXII.	1193. 1. Jan.—28. Martii. Joannes, Ratini filius, quandam terram, Salonae post ecclesiam stae. Mariae sitam, monasterio sti. Stephani in Salona vendit	166

Digitized by Google

		Pag.
CCXXIII.	1193. 25. Junii. Isaias filius Andreae terras a monasterio lacromensi abreptas iterum cedit	167
CCXXIV.	1193. 7. Sept. Arbae. Petrus Foscarus, Henrici Danduli, Venetiarum ducis legatus, Arbenses in Venetiarum ditionem suscipit, omniaque jura et consuetudines eorum, jurejurando sancit	
CCXXV.	1193. Calanus, episcopus Quinqueecclesiensis et totius Dalmatiae et Croatiae gubernator, quandam possessionem, ad Kamenicam sitam, Dominico, episcopo zagrabiensi, adjudicat.	167
CCXXVI.	1893. Calamus episcopus Quinqueecclesiensis, et totius Croatiae et Dalmatiae gubernator, decimam pagorom Krapina, Okich, Pogoria, quam prius totius Slavoniae dux percipiebat, Dominico, episcopo Zagrabiensi adjudicat	168
CCXXVII.	1193. Bela III. Croatiae et Hungariae rex comitatum Modrussiensem Bartolomaeo, Vegliae comiti, dono dat.	169
CCXXVIII.	1193. Joannes, Ratini filius, quandam terram, Salonae sitam, quae Stajec dicitur, monasterio st. Stephani, quod ad Spalatum est, vendit	170
CCXXIX.	1193. 8. oct. Jaderae. Rogerius, Dominici Mauroceni comitis filius, domum suam, Jaderae sitam, Matheo, Zorobabelis filio, vendit	170
CCXXX.	1194. 4. Junii Jaderae. Termini terrarum monasterii sti. Cosmae et Damiani, apud Belgradum siti, et sti. Demetrii Jaderensis describuntur	171
CCXXXI.	1184. 9. Julii ad Tinum. Termini terrarum Templariorum et monasterii sti. Cosmae et Damiani praefiguntur	172
CCXXXII.	1195. 5. Maii, Laterani. Celestinus III. pontifex, omnia bona et possessiones monasterio sti. Grysogoni Jaderensis confirmat	173
CCXXXIII.	1195. 3. Maii. Ragusae. Arbitri in lite pendenti, inter Bernardum, archiepiscopum Raguseum et ejus canonicos reliquumque clerum jus dicunt	175
CCXXXIV.	18. Maii Laterani. Celestinus III. pontifex Vincentio, sti. Grysogoni Jaderensis abbati, mitrae, annuli, baculi et sandaliorum usum permittit	177
CCXXXV.	1195. Spalati. Chazza monialium sti. Benedicti spalatensis abbatisa, de haeredibus haereditateque famulae Dussicae decernit	177
CCXXXVI.	1195. Jaderae. Fragmentum, quod documento est, Emericum, Belae III. regis filium, vivo fratre, bis regem fuisse coronatum, quum Dalmatiam et Croatiam conjunctas administaret	178
CCXXXVII.	c. a. 1195. Testamentum Gregorii, archiepiscopi Antivarensis	178
CCXXXVIII.	1196. 15. Junii. Laterani. Celestinus III. pontifex. inter archiepiscopum Spalatensem ejusque clerum de decimis et tributis praestandis transactionem facit	178
CCXXXIX.	15. Junii Laterani. Celestinus III. pontifex episcopis Scardonensi et Tiniensi injungit, ut litem, inter archiepiscopum Spalatensem ejusque canonicos pendentem componant	179
CCXL.	1196. Emericus, Croatiae et Hungariae rex, tributum Eszekinense, monasterii Chikadorensis abbati adjudicat	180
CCXLI.	1196. Dabissa Radki filius, quandam suam terram, quae pod Smokovichem dicitur, Dobricae, Prodani Cheleminae uxori permutationis nomine dat.	180
CCXLII.	c. a. 1196. G. archidiaconus et G. archipresbyter Spalatensis, de itinere Romam suscepto et de suo episcopo canonicis Spalatensibus scribunt	180
CCXLIII.	1186—1196. Asjenus, Bulgarorum imperator, liberum mercatum Raguseis facit	181
CCXLIV.	1197. m. Febr. Michaelis, Starci filius, ejusque consanguinei, Verbicam monasterio sti. Cosmae et Damiani dono dant	182
CCXLV.	1197. 24. Aprilis. Coetus quidam episcoporum Dalmaticorum Mathiae, episcopo Corbaviensi mandat, ut litigantem Sibenicensem et Tragurinensem clerum ad pacem perducat	182
CCXLVI.	1197. 1. Martii Jaderae. Damianus, comes Jaderensis, cum judicibus et dominis Jaderensibus, terras Jasenicae et Draxani sitas, et a Kresimiro, Croatiae rege, donatas, monasterio sti. Cosmae et Damiani adjudicant	183
CCXLVII.	1197. 29. Junii Ragusae. Senatus Raguseus ecclesiam stae. Mariae Racatensis monasterio Lacromonensi restituit	184

Digitized by Google

		Pag.
CCXLVIII.	1197. Emericus, Croatiae et Hungariae rex, praedium Vodicam, in Croatia situm, Stephano comiti, Ursinorum gente nato, donat.	185
CCXLIX.	1197. 15. Decembr. Jaderae. Paulus, Petri ex Ljuba filius, suam terram, Rogovchicae sitam, monasterio sti. Cosmae et Damiani vendit	187
CCL.	1189. 29. Jan. Laterani. Innocentius III. pontifex, Andream, totius Slavoniae ducem, cum Cruciatis in terram sanctam proficisci jubet	188
CCLI.	1198. 6. Febr. Laterani. Innocentius III. pontifex, capitulo Jaderensi notum reddit, a saecularibus hominibus intrusum archiepiscopum munere privari, aliumque eligendum esse	189
CCLII.	1189. 22. Martii. Vilcoi Clissensis, Kurkani nepos, terram, quae Bada u Kurilu dicitur, monasterio sti. Stephani Spalatensis vendit	189
CCLIII.	1189. m. Martio, Laterani. Innocentius III. pontifex episcopo cleroque Tragurinensi injungit, ut sacerdotem P., qui aegrotus ad amplectendum monachorum ordinem pellectus sit, ordine liberent	190
CCLIV.	1189. 31. Martii. Andreas, Dalmatiae, Croatiae et Chulmiae dux, possessiones, a Kresimiro et Svenimiro, Croatiae regibus, donatas, monasterio sti. Cosmae et Damiani confirmat	191
CCLV.	1198. 9. Aprilis. Ragusae. Senatores Ragusei ecclesiam stae. Mariae Racatensis monasterio Lacromohensi adjudicant	191
CCLVI.	1198. 6. Maii. Jaderae. Andreas, Croatiae dux, victoria de Chulmensibus Rasianisque reportata, abreptum a nonnullis pagum Suhovaram monasterio sti. Grysogoni Jaderensis adjudicat	192
CCLVII.	1198. 11. Maii. Andreas, Dalmatiae, Croatiae et Chulmiae dux, Dominico, episcopo Zagrabiensi facultatem dat, ut subditis episcopalibus, tantummodo episcopus ejusque judices jus dicant	193
CCLVIII.	1197. 5. Maii. Venetiarum ducis legatus, litem, inter Bartolomaeum, Vegliae comitem et Veglienses pendentem, componit	194
CCLIX.	1198. 16. Maii Laterani. Innocentius III. pontifex Andream, Croatiae ducem, in fratrem et regem bellum movere, excommunicationis poena prohibet	196
CCLX.	1198. 22. Dec. Laterani. Innocentius III. pontifex archiepiscopo colocensi concedit, ut in monasterio Keuiensi canonicos sti. Augustini constituat, monachis sti. Abrae, propter dissolutum vivendi modum, pulsis	197
CCLXI.	1198. 22. Dec. Laterani. Innocentius III. pontifex, Emerico, Croatiae et Hungariae regi, scribit, ut Slavos (slavici ritus), in archiep. dioecesi colocensi degentes, ad decimam eidem archidioecesi pendendam impellat	198
CCLXII.	1198. 30. Dec. Laterani. Innocentius III. pontifex, archiepiscopo Colocensi episcopisque Geuriensi et Zagrabiensi injungit, ut contra archiepiscopos Jaderensem et Spalatensem quaestionem instituant, qui delati sint. se cum excommunicato Andrea, Hungariae regis fratre, consortium fovere, et ut hac re comprobata ipsos archiepiscopos excommunicatione feriant	198
CCXLIII.	1198. Andreas, Croatiae dux, donationem ecclesiarum sti. Moysen et Stephani, Salonae sitarum, cum appendicibus, erchidioecesi Spalatensi confirmat	199
CCLXIV.	1198. Andreas, Croatiae dux, dioecesim Farensem archidioecesi Spalatensi, cui subfuit, subjicit	199
CCLXV.	c. a. 1198. Romae. Innocentius III. pontifex, archiepiscopo Colocensi injungit, ut monasterium Keuicense, a Beluso duce belli constitutum, restauret	200
CCLXVI.	c. a. 1198. Emericus, Croatiae et Hungariae rex, Michaeli, episcopo Scardonensi injungit, ut archiepiscopo Jaderensi pareat	201
CCLXVII.	c. a. 1198. Emericus, Croatiae et Hungariae rex, jus, dioeceses Scardonensem et Nonensem suffraganeas habendi archidioecesi Spalatensi confirmat	201
CCLXVIII.	1199. 2. Jan. Laterani. Innocentius III. pontifex, precibus Vukani, Dalmatiae et Diocleae regis permotus, legatos Joannem et Simeonem subdiaconos in Dalmatiam et Diocleam mittit	201

*

Digitized by Google

Pag.

CCLXIX. 1199. 26. Jan. Laterani. Innocentius III. pontifex, legatis in Dalmatiam et Diocleam missis injungit, ne pallium archiepiscopale electo episcopo Antivarensi tradant, donec persuasum habuerint, utrum ecclesia Antivarensis etiam antehac metropolitanae dignitatis fuerit, et utrum non sit archidioecesi Raguseae subjecta 202

CCLXX. 1199. 1. Martii. Testamentum cujusdam Martini Madijevii, a suis confessoribus, Dujmo et Martino sacerdotibus, communicatum 202

CCLXXI. 1199. 14. Apr. Ragusae. Joannes, episcopus Drivastensis fidelitatem archiepiscopo Ragusco jurejurando confirmat 203

CCLXXII. 1199. m. Apr. Venetiis. Guido, Vegliae comes, se suosque fratres Joannem et Henricum Venetis obstringit, se staturum pacto, quo sibi insula Vegliae a senato Veneto concessa fuerit 204

CCLXXIII. 1199. 10. Maii. Jaderae. Judicium Jaderense terram, quae Berda dicitur, a Kresimiro, Croatiae rege, donatam monasterio stae. Mariae Jaderensis adjudicat 205

CCLXXIV. 1199. 25. Maii. Laterani Innocentius III. pontifex omnes possessiones monasterio Benedectinorum Belgradensi confirmat 207

CCLXXV. 1199. 29. Junii. Ragusaei ecclesiam s Mariae de Razzata, abbati de Lacroma cedunt . 207

CCLXXVI. 1199. 11. Julii. Fani. Ragusei cum urbe Fano de pace agunt 207

CCLXXVII. 1199. 12. Julii. Laterani. Innocentius III. pontifex episcopo Tiniensi et Scardonensi nec non abbati Tragurinensi injungit, ut contra episcopum Farensem, electum archiepiscopum Jaderensem, quaestionem instituant 208

CCLXXVIII. 1199. 14. Julii. Laterani. Innocentius III. pontifex capitulum Spalatense dioecesis Farensis curam habere jubet 209

CCLXXIX. 1199. 25. Aug. Anconae. Ragusei cum Anconitanis de pace agunt 209

CCLXXX. 1199. 7. Sept. Laterani. Innocentius III. pontifex Joanni, archiepiscopo Diocleensi et Antivarensi injungit, ut B. episcopo Soacensi, homicidii accusato, qui quamvis esset innocens, hac de causa episcopatum abdicaverit, adjutum aliquod ex reditibus ejusdem dioecesis assignet 210

CCLXXXI. 1199. 3. Decembr. Laterani. Innocentius III. pontifex Nicolaum, neoelectum archiepiscopum Jaderensem, cum pluribus canonicis Romam venire jubet, si in munere confirmari et pallio donari velit. 211

CCLXXXII. 1199. 28. Dec. Laterani. Innocentius III. pontifex archiepiscopum reliquumque clerum ecclesiae Raguseae provocat, ut quadragesimam redituum suorum partem bello in sancta terra gerendo pendant 212

CCLXXXIII. 1199. Vulcanus, Deocliae et Dalmatiae rex, se sacrae sedi subjicit, pontifici notum faciens, Kulinum banum, cum uxore et sorore, Miroslavi comitis vidua, nec non cum omnibus consanguineis et 10.000 subditorum ad Bogomilorum sectam transivisse, rogatque pontificem, ut Hungariae regem ad illos infideles e suo regno ejiciendos impellat 215

CCLXXXIV. 1199. Stephanus Nemanja, Serviae magnus jupanus, Innocentio III. papae scribit se sacrae sedi uti pater suus erat semper fidelem mansurum, suosque legatos mox Romam missurum esse 116

CCLXXXV. 1199. Innocentius III. pontifex suos legatos Vulcano, Dalmatiae et Diocleae regi commendat, palliumque archiepiscopo Diocleensi mittit 217

CCLXXXVI. 1199. Vulcanus, Dalmatiae et Diocleae rex Innocentio III. pontifici propter missos Roma legatos gratias agit 217

CCLXXXVII. 1199. Joannes, archiepiscopus Diocleensis et Antivarensis, Innocentio III. pontifici propter missum pallium archiepiscopale gratias agit, notumque reddit, suos legatos Joannem et Simeonem muneri exasse satisfecisse 218

CCLXXXVIII. 1199. Pontificis legati Joannes et Simeon cum archiepiscopo Diocleensi ejusque episcopis de legibus pro clero Dalmatiae (meridionalis) et Diocleae ferendis: de non accipiendis pecuniis, de sacerdotum et saecularium matrimonio, de decima et Latinorum servitute, aguut 218

Digitized by Google

Pag.

CCLXXXIX. 1199. Bonda vidua monasterio de Lacroma ecclesiam s. Stephani donat 221
CCXC. 1199. Andreas, Croatiae dux, omnia a Colomano rege promissa jura Spalatensibus sancit 221
CCXCI. 1199. Emericus, Croatiae et Hungariae rex, decimam ex marturinis et porcis provenientem, ecclesiae Zagrabiensi concedit 221

Additamentum.

CCXCII. 1163. Devesius, Canalis dominus, terram quandam, in comitatu Breunensi sitam, filiae Dragoslavae et genero Michatio dotis nomine dat. 224
CCXCIII. 1174. Spalati. Spalatenses legem condunt de feminis testibus in judicio admittendis et de viris perjuris 225
CCXCIV. 1184. Bratiae. Bratco comes et Prvos Brachiae jupanus, quandam terram monasterio sti. Joannis adjudicant 226
CCXCV. 12. Cec. Veronae. Urbanus III. pontifex Spalatensibus injungit, ut in negotis confirmationis episcopi Farensis, legatos, quum archiepisc. Jaderensis consecratus fuerit, Romam mittant 226
CCXCVI. 1186. m. Nov. Veglae. Joannes, episcopus Vegliensis, suam ecclesiam sti. Joannis, in superioribus Vegliae portis sitam, monasterio sti. Cypriani Veneti dono dat. 227
CCXCVII. 1187. m. Jun. Rivoalti. Venetis, cum classe contra Jaderam proficiscentibus, indemnitas promittitur 229
CCXCVIII. 1184. 7. Nov. Rivoalti. Mastropietro dux senatusque Venetus reditus ex donatis capitalibus iis adjudicat, qui Venetis in bello cum Jadera et Hungariae rege gerendo, pecuniarum auxilium tulerunt 230
CCXCIX. 1188. 21. Nov. Ravenae. Communitas de Ravenna cum Ragusanis de concordia agit. . 233
CCC. 1189. 25. Nov. Laterani. Clemens III. pontifex Bernardinum archiepiscopum Venetis commendat 233
CCCI. 1189. 25. Nov. Laterani. Clemens III. pontifex, Bernardinum, archiepiscopum Raguseum, Nemanjae, magno jupano, ejusque fratribus, Strassimiro et Miroslavo commendat . . . 233

Inscriptiones duodecimi saeculi.

I. 1101. In antiquae tabula magnae arae monialium stae. Mariae Jaderensis 235
II. 1103. In lapideo operculo sepulcri sti. Doymi in metropolitana ecclesia Spalatensi 235
III. 1105. In turri ecclesiae monialium stae. Mariae Jaderensis 236
IV. 1105. In cruce super ciborium magnae arae in ecclesia monialium stae. Mariae Jaderensis . 236
V. 1105. In muro horti monasterii stae. Mariae Jaderensis 236
VI. c. a. 1105. In manu deaurata st. Donati episcopi Jaderensis, in gazophilaceo ecclesiae st. Anastasiae Jaderensis 137
VII. 1111. In marmoreo sepulcro Vekenegae. monialium stae. Mariae abbatissae 237
VIII. 1111. In marmoreo sepulcro Crescencii, archiepiscopi Spalatensis, in atrio metropolitanae ecclesiae Spalatensis 238
IX. 1181. Ad calcem turris ecclesiae sti. Andreae Arbensis 238
X. 1189. In sepulcro Tribuni archiepiscopi Ragusei, in metropolitana ecclesia stae. Mariae Raguseae 238
XI. 1191. In portis antiqui carceris et curiae urbis Vegliae 238
XII. 1195. In muro ecclesiae s. Lucae in Cattaro 239

Digitized by Google

Digitized by Google

SADRŽAJ.

		Strana
I.	Oko god. 1101—1102. Koloman kralj ugarski sklopiv savez i prijateljstvo s duždom mletačkim Vitalom Mikaelom, daje mu naslov dužda hrvatskog i dalmatinskog	1
II.	1102. 27. siečnja. U Albi. Paskal II. papa, pošilja Dominiku nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašć	2
III.	1102. 11. travnja. U Lateranu. Paskval II. papa daje Krescenciju nadbiskupu splietskomu nadbiskupski plašć, potvrdjujući prava njegove nadbiskupije	3
IV.	1102. Bilježka o ugovoru dvanaest hrvatskih županah sklopljenom s kraljem Kolomanom	4
V.	1102. Bilježka nepoznatog suvremenika, o zakletvi kralja Kolomana, kojom se obveza da će čuvati i braniti prava kraljevine Hrvatske i Dalmacije	5
VI.	1102. Koloman kralj hrvatski i ugarski potvrdjuje prava samostana kaludjericah sv. Marije u Zadru	5
VII.	1102. 16. studena. U Oglaju. Vodalrik knez istranski sa svojom suprugum Adelaidom, daruje crkvi oglajskoj mnoga miesta istranska, medju inimi njeka na granici hrvatskoj	6
VIII.	1103. 15. lipnja. Koloman kralj hrvatski i ugarski potvrdjuje nadbiskupiji splietskoj sva prava i sav posjed	8
IX.	1103. Augustin Kardinal i poslanik pape Paskala II. vraća samostanu belgradskomu sv. Ivana Ev. crkvu ss. Kuzme i Damjana	9
X.	Oko god. 1103. Paskval II. papa tumači nadbiskupu spljetskomu, zašto njegovi poslanici, predavši mu nadbiskupski plašć, zahtjevaše od njega da položi zakletvu, kojoj se upiraše kralj ugarski sa svojimi velmožami	9
XI.	1105. Opatica Vekenega daje prepisati kupovni list svoje matere Čike, vrhu zemlje Kaprule (Kozice?) koju bješe ova kupila od Zadranah	11
XII.	1106. 30. travnja. U Zadru. Kaludjer Dobro, sin Verestov, odkupljuje vinograd u Lukuranu, na korist crkve sv. Krševana u Zadru	11
XIII.	Oko g. 1106. Grgur opat sv. Petra naznačuje medje zemaljah crkve sv. Mojsije kod Splieta	12
XIV.	1107. Vekenega opatica kupuje za samostan sv. Marije u Zadru njeke zemlje u Obrovcu	13
XV.	1107. Vekenega opatica kupuje za samostan sv. Marije u Zadru njeke zemlje Leše u Obrovcu od Gjurone i od Vekenege nećakinje Radonjeve	13
XVI.	1108. 25. svibnja. Koloman kralj hrvatski i ugarski zaklinje se Trogiranom na svetom krstu, da će čuvati i braniti prava njihova grada i čitave zemlje	14
XVII.	1109. U Dubrovniku. Dominik nadbiskup dubrovački naredjuje, da crkva sv. Šimuna u Dubrovniku ostane i nadalje vlastitost samostana duvnah	14
XVIII.	1110. U Splietu. Nagoda učinjena poradi crkve sv. Leona i njekih zemaljah što ih darova Biula žena Vitalova stolnoj crkvi trogirskoj	15
XIX.	Oko g. 1106.—1111. Ulomak o riešenju njeke pravde, što ju je imao Grgur opat sv. Petra, s Teobaldom predstojnikom Lovre nadbiskupa ostrogonskoga	16
XX.	1111. Dne 2. siečnja. U Braču. Vid Stanislavov daruje zemlju Starmeni prodol, crkvi sv. Jurja u Straževniku	16
XXI.	G. 1111. Koloman kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje crkvi rabskoj povlastice podieljene i županije darovane joj po Kresimiru kralju hrvatskom	17

Digitized by Google

		Strana
XXII.	1112. mj. srpnja. Boleslav župan zetski, daruje crkvu sv. Martina u Šumeti, sa svimi pristojališći, samostanu reda sv. Benedikta na otoku Lokrumu	17
XXIII.	1114. mj. studena. Grdo župan, dopituje iz nova crkvu sv. Martina sa svojimi pristojališći, samostanu benediktinskomu u Lokrumu	18
XXIV.	1115. mj. kolovoza. U Dubrovniku. Juraj kralj južno-dalmatinski i zahumski, potvrdjuje darovanje sela sv. Martina u Šumetu, samostanu sv. Benedikta u Lokrumu	19
XXV.	1115. Dne 15. kolovoza. Juraj kralj južno-dalmatinski i primorski, daruje Kotoranom Prevlaku, Lusticu, Posiljan i sve zemljište do Grblja	19
XXVI.	1116. Ordelafo Faledro dužd mletački, potvrdjuje na korist samostana sv. Ivana Ev. u Belgradu, darovanja i podieljene mu slobode od Kresimira kralja hrvatskoga	20
XXVII.	1118. U Rabu. Ugovor dužde Ordelafa Faledra s Rabljani	20
XXVIII.	1119. 1. srpnja. U Splietu. Maria, opatica samostana sv. Benedikta, kupuje pet stranah njekog tornja, sagradjena uz njezin samostan	21
XXIX.	1119. Njeka Marihena, daruje samostanu sv. Benedikta u Splietu njeki kus vinograda	21
XXX.	1119. Dana, mati Gaudija Falsamina, daruje njeku svojinu crkvi sv. Benedikta u Splietu	22
XXXI.	Oko g. 1119. Dominko Galateov, sa svojom ženom Katenom, daruje samostanu sv. Benedikta u Spljetu njeki vinograd kod crkve sv. Stjepana	22
XXXII.	Oko g. 1119. Preštancio Basamure, i sin njegov Gronda, daruju njeke zemlje samostanu sv. Benedikta u Spljetu	22
XXXIII.	1121. 28. rujna. U Beneventu. Kaliksto II. papa, pošiljajući Gerardu nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašć, potvrdjuje prava njegove crkve	23
XXXIV.	1121. 28. rujna. U Beneventu. Kaliksto II. papa, nalaže biskupom gornje Dalmacije ili Dukle, da priznadu za svoga vrhovnog pastira Girarda nadbiskupa dubrovačkog	24
XXXV.	1124. mjeseca srpnja. Stjepan II. kralj hrvatski i ugarski potvrdjuje Trogiranom i Spljetćanom ona prava, koja im podieli kralj Koloman, obvezav se zakletvom	25
XXXVI.	1124. Ursacio biskup i vlastela kotorska, nadaruju crkvu sv. Trifuna u Kotoru	25
XXXVII.	1129. Mihalj biskup zadarski, daruje samostanu sv. Ivana Ev. kod Belgrada, crkvu sv. Mihalja	26
XXXVIII.	1129. Virna opat monastira sv. Stjepana kod Solina, uredjuje granice zemaljah svoga monastira (prevod talijanski)	26
XXXIX.	1133. dne 3. studena. U Krku. Krčani povladjuju svoga kneza Dujma, da bira prineske za popravljanje grada Krka i za mletački porez	27
XL.	Oko g. 1134. Crnota pop, daruje samostanu sv. Benedikta u Spljetu njeka sela	27
XLI.	1134. 28. travnja. Felicijan nadbiskup ostrogonski, dosudjuje biskupiji zagrebačkoj šumu u Dubravi, koju je njekoč kralj Ladislav, utemeljiv biskupiju zagrebačku, darovao istoj biskupiji, a posvojit ju hotio najprije njeki Sudenja, a za njim knez Adilbert s inimi plemići.	28
XLII.	1134. Mihalj nadbiskup zadarski i Petar knez grada Zadra i vojevoda čitave Dalmacije, riešavaju parbu glede njekih zemaljah, ležećih u Bravcu (Obrovcu) vodjenu medju samostani sv. Krševana i sv. Marije	29
XLIII.	1137. Bela II. kralj ugarski, podieljujući dozvolu njekomu knezu Martinu, da može darovati svoja posjedovanja samostanu sv. Retra u Čataru, u salajskoj županiji, spominje takodjer njeke posjede uz Muru i preko Drave, kao i Šemovec (Semeza) u zagrebačkoj biskupiji, (U izvadku.)	30
XLIV.	1138. Bela II. kralj hrvatski i ugarski daruje, nadbiskupiji spljetskoj crkvu sv. Marije u Solinu	31
XLV.	1138. 24. svibnja. U Lateranu. Inocencio II. papa, podjeljuje nadbiskupu spljetskomu Gaudiju, plašć na molbu kralja ugarskoga Bele II.	31
XLVI.	1142. 11. lipnja. Na brdu Tiburtinu. Inocencio II. papa nalaže knezu i obćini dubrovačkoj, da častno primu svoga nadbiskupa Andriju, kojemu on podieli nadbiskupski plašć	32
XLVII.	1142. 11. lipnja. Na brdu Tiburtinu. Inocencio II. papa, pošilja Andriji nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašć, potvrdjujući povlastice njegove crkve	33
XLVIII.	1142. Gejza kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje Spljetćanom stara prava	34

Digitized by Google

		Strana
XLIX.	1142. mj. svibnja. U Spljetu. Gejza kralj hrvatski i ugarski, ponavlja Spljetćanom zakletvu kralja Kolomana, glede čuvanja njihovih pravah	35
L.	1142. Gejza II. kralj hrvatski i ugarski. potvrdjuje darovanje crkve sv. Marije kod rieke Soline, nadbiskupiji spljetskoj	35
LI.	1144. U Spljetu. Crnota pop, daruje samostanu sv. Benedikta u Spljetu, njeku zemlju pod Kilom, sa svim svojim imutkom. Kasnije opisuju se medje darovanoga po njemu posjeda	36
LII.	1145. Pop Crnota, čini oporuku na korist samostana duvnah sv. Benedikta u Spljetu	38
LIII.	1145. Meštar Henrik, poslanik stolice rimske, nagadja redovnike sv. Stjepana u Spljetu sa kanonici spljetske crkve sv. Dujma, poradi njekog objeda, što ga redovnici na drugi dan uzkrsa kanonikom davati dužni bijahu	38
LIV.	1145. mjeseca prosinca. U Rivoaltu. Koprani i Ižolani u Istri, obvežuju se pomagati Mletćane, kadgod će ovieh pomorska vojska krenut proti Dubrovniku ili Jakinu	39
LV.	1145. mjeseca prosinca. U Puli. Stanovnici grada Pula u Istri, obvežuju se pomagati Mletćane u' ratnih poduzećih do Dubrovnika i Jakina	39
LVI.	1146. Dedomir, obvežuje se da neće više tražiti Goricu od samostana ss. Kuzme i Damjana	40
LVII.	1147. Ludovik kralj francezki i vojevoda akvitanski, javlja Sugeriju opatu bl. Dioniža, kako je sretno prispio 'u luke ugarske (dalmatinsko-hrvatske) i kako ga radostno dočekuju s darovi tamošnji boljari	40
LVIII.	1150. U Spljetu. Gaudio nadbiskup spljetski, odustavši od zahtjevanja podpore, moli svoje svećenike, da mu za putovanje u Rim posude 50 bizantinah, zašto im zalaže četvrtinu desetine grada Spljeta	40
LIX.	1150. Grad Umag u Istri, obvežuje se prisegom duždu mletačkomu Dominiku Maurocenu, da će mu ostati vjeran, i pomagati ga s brodovi, kad bude mletačka mornarica udarila prema Zadru ili Jakinu	41
LX.	1150. Grad Poreč u Istri, obvežuje se Mletčanom tvrdom vjerom, da će sa svojimi brodovi priteći u pomoć kad bi udarili na Zadar ili Jakin	42
LXI.	1150. Grad Rovinj u Istri, obvežuje se tvrdom vjerom Mletćanom, da će im ostati podložan i plaćati godišnji danak	42
LXII.	1150. Novigrad u Istri, obvežuje se Mletćanom tvrdom vjerom, da će im pripomoći sa svojimi brodovi kad bi udarili na Zadar ili Jakin	43
LXIII.	Grad Pulj u Istri, obvežuje se Mletćanom tvrdom vjerom, da će im priteći u pomoć sa svojimi brodovi, kad bi udarili na Zadar ili Jakin	43
LXIV.	1151. Gejza II. kralj hrvatski i ugarski, ponovljuje na prošnju Trogiranah zakletvu Kolomanovu i povelju podanu po njem svim gradovom dalmatinskim	44
LXV.	1151. Ban hrvatski Beluš spominje se u listini odmah iza kralja ugarskoga	45
LXVI.	1151. Deša knez dukljanski i zahumski, daruje otok Mljet monastiru sv. Marije od Pulsane, na brdu Garganu u Pulji	45
LXVII.	Oko god. 1151. Deša veliki župan zahumski, daruje monastiru sv. Benedikta u Lokrumu crkvu sv. Pankraca i sve zemlje u Babinom polju	46
LXVIII.	1152. 22. rujna. U Sieni. Eugenio III. papa, tješi Andriju nadbiskupa dubrovačkoga radi bolesti, riešavajući ga, dok je bolestan, od dužnosti da putuje u Rim	46
LXIX.	1153. 19. prosinca. U Lateranu. Anastazio IV. papa, podieljuje nadbiskupu dubrovačkomu Audriji, nadbiskupski plašć, i potvrdjuje povlastice dubrovačke crkve	47
LXX.	1153. 24. prosinca. U Lateranu. Anastazio IV. papa povladjuje postupanje dubrovčanah naprema stolici rimskoj, i odobrava izobćenje njekih biskupah i kneza kotorskoga, proglašeno po njegovom poslaniku	48
LXXI.	1153. mjeseca prosinca. Na Krku. Petar biskup krčki utemeljuje samostan sv. Benedikta na Krku	49
LXXII.	1153. mj. prosinca. Na Krku. Dedoka i Radoslav, zastupnici grada Mošćenice na otoku Krku, daruju redovnikom sv. Benedikta crkvu sv. Martina, s kapelom sv. Apolinara	50

Digitized by Google

		Strana
LXXIII.	Oko god. 1154. 1. prosinca. Slavogost ban potvrdjuje monastiru sv. Benedikta u Lokrumu darovanje crkve sv. Pankraca	51
LXXIV.	1154. 17. listopada. U Lateranu. Anastazio IV. papa, imenuje biskupa zadarskoga nadbiskupom, podjeljujući mu plašt	51
LXXV.	1155. 22. veljače. U Rimu. Adrijan IV. papa, podieljuje Henriku patriarki gradskomu i njegovim nasljednikom vlast nad zadarskom nadbiskupijom	54
LXXVI.	1155. 24. travnja. U Rimu. Adrijan IV. papa, priobćuje Lampridiju nadbiskupu zadarskomu i njegovim sufraganom, da je nadbiskupiju zadarsku podčinio vlasti patriarke gradskoga	55
LXXVII.	Oko g. 1156—59. Dne 7. kolovoza. Barić ban, potvrdjuje samostanu sv. Benedikta u Lokrumu darovanje crkve sv. Pankraca na Mljetu	56
LXXVIII.	1157. 13. lipnja. U Lateranu. Adrijan IV. papa, potvrdjujući povlastice crkve gradske, podaje joj primat nad zadarskom nadbiskupijom	56
LXXIX.	1158. 4. srpnja. U Lateranu. Adrijan IV. papa, podieljuje Tribunu nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašt, potvrdjujući povlastice njegove crkve	58
LXXX.	1158. Gejza II. kralj hrvatski i ugarski, daruje nadbiskupiji spljetskoj selo Sreninu, potvrdjujući darovanja velikog župana hrvatskog Branimira	60
LXXXI.	Oko g. 1158. U Tninu. Geiza II. kralj hrvatski i ugarski, daruje nadbiskupiji spljetskoj crkvu sv. Bartola u Tninu, i samostane sv. Stjepana i Mojsije u Solinu, sa svimi pristojališći	60
LXXXII.	Oko g. 1160. Absolon, nadbiskup spljetski, ostavivši radi njekih progonah svoju stolicu, piše svojim svećenikom i puku spljetskomu, neka pošalju po njega poslanike, ako žele da se vrati	61
LXXXIII.	1161. 13. lipnja. U Rimu. Aleksandro III. papa, uzimajući pod svoju zaštitu crkvu gradsku, potvrdjuje njezin posjed i njezina prava, te podjeljuje Henriku patriarki gradskomu nadbiskupski krst i plašt, zajedno s primatom zadarske nadbiskupije. (Apostolicum Officium etc.)	61
LXXXIV.	1161. 2. srpnja. U Ferentinu. Aleksandro III. papa, naimenovavši biskupa narnienskoga nadbiskupom spljetskim, preporuča ga svećenstvu i puku spljetskomu	62
LXXXV.	1161. 1. rujna. U Ferentinu. Aleksandro III. papa, nalaže nadbiskupu spljetskomu, neka gleda da se biskup Hrvatah, i biskup trogirski, svojih častih odreknu, ili od biskupske stolice uklone	62
LXXXVI.	1162. 8. lipnja. U Viterbu. Aleksandro III. papa, čuvši od nadbiskupa spljetskog, kako Spljetćani načiniše zakon, da u napred od negibivih dobarah nitko ništa crkvi darovati, ili prodati nesmie; nalaže nadbiskupu zadarskomu, neka Spljetćane, ako ne drugačje a to prokletstvom natjera, da od rečenoga zakona odustanu	63
LXXXVII.	1163. 3. Kolovoza. U Mletcih. Vital Michael dužd mletački, podieljuje knezovom Bartolu i Gvidonu, sinovom Dujmovim, uz njeke uvjete otok Krk doživotno	64
LXXXVIII.	1163. Stjepan III. kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje crkvi spljetskoj sva ona prava, i darovanja, koja joj učini otac mu Gejza	66
LXXXIX.	1163. U Ostrogonu. Stjepan III. kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje sud Beluša bana, kojim bijaše ovaj Bernardu biskupu zagrebačkomu dopitao šumu Dubravu, dar kralja Ladislava, koju htjede posvojit za vladanja Gejzina, župan Nikola i njeki plemići šumedjke županije	66
XC.	1164. Petar nadbiskup spljetski, dopituje samostanu kaludjericah sv. Tome u Belgradu, oteti im posjed kod Knina	67
XCI.	1166. 28. lipnja. U Mletcih. Vitalis Michael, dužd mletački, podieljuje povlastice gradu Rabu	68
XCII.	1166. U Jegru. Stjepan III. kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje samostanu sv. Ivana kod Belgrada, darovanje Rogova, Vrbice, i Kameniana, sa svimi pristojališći, kako mu ih darovaše kraljevi hrvatski Kresimir i Svenimir	70
XCIII.	1166. U Zadru. Ivan, opat sv. Krševana, popisuje medje zemaljah od Kamenjana, koje darova samostanu sv. Krševana. Kuzma župan lučki	71

Digitized by Google

Strana

XCIV. 1166. 5. svibnja. U Ananji. Aleksandro III. papa, tieši Petra nadbiskupa splietskoga radi njekih pretrpljenih nevoljah i progonah, te obećaje: da glede zadarske biskupije ništa odrediti neće, što bi vriedjalo prava i dostojanstvo crkve spljetske 72

XCV. 1166. 20. svibnja. Majo biskup kotorski, bilježi novo posvećene oltare u crkvi sv. Trifuna 73

XCVI. 1167. U Zadru. Lampredio nadbiskup zadarski, s knezom Dominikom Maurocenom i s ostalimi vlasteli zadarskimi, dopituju zemlje od Braviza (Obrovca) samostanu sv. Marije u Zadru 73

XCVII. 1167. Stjepan III. kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje Šibenčanom stara prava . . . 74

XCVIII. 1167. 22. kolovoza. U Beneventu. Aleksandro III. papa, javlja svomu poklisaru u Dalmaciji kardinalu Albertu, kako je podao nalog nadbiskupu zadarskomu radi izbavlenja njekog Bonumira od Siponta, primjetiv ujedno, da mu ne bi s voljom bilo, kad bi ga spljetćani za svoga nadbiskupa izabrali 75

XCIX. 1167. 29. prosinca. U Beneventu. Aleksandro III. pošiljajući nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašt, potvrdjuje posjed i povlastice crkve dubrovačke 75

C. 1167. 29. prosinca. U Beneventu. Aleksandro III. papa, nalaže svećenstvu ulčinjskomu i barskomu, da ne slušaju svoje biskupe, dok se ovi nepokore nadbiskupu dubrovačkomu 77

CI. 1167. 29. prosinca. U Beneventu. Aleksandro III. papa, nalaže strogo svećenstvu gornje Dalmacije, da se ima pokoriti dubrovačkomu nadbiskupu Tribunu 77

CII. 1167. 29. prosinca. U Beneventu. Aleksandro III. papa, hvali Lazara vladiku arbanskoga, da želi ostaviti istočno-grčku vjeru i primiti rimsku. te mu nalaže, da prizna za svoga mitropolitu Tribuna nadbiskupa dubrovačkog 78

CIII. god. 1167. Omišani čine savez prijateljstva s Kotorani 79

CIV. Oko god. 1167.—1172. Njeki Maurello, moli nadbiskupa spljetskoga Gerarda, da kazni Aldeverta, zeta mu, što je protjeravši zakonitu svoju ženu, uzeo za drugu ženu njeku svoju rodjakinju 79

CV. 1168. 3. siečnja. U Beneventu. Aleksandro III. papa, nalaže Draćanom rimskoga obreda, da čestito primu dubrovačkoga nadbiskupa Tribuna, kao papinskog poslanika . . . 80

CVI. Oko god. 1168. 12. veljače. U Beneventu. Aleksandro III. papa, savjetuje novomu nadbiskupu spljetskomu Gerardu, neka se nebrini odmah u početku suviše za blago svoje crkve, jer je veliku razdraženost proti sebi pobudio 80

CVII. 1168. 4. srpnja. U Dubrovniku. Ivan od Kanala, sviedoči, kako je našao pravdu pred sudom u Dubrovniku 81

CVIII. 1167—1169. 23. prosinca. U Beneventu. Aleksandro III. papa, nalaže nadbiskupu spljetskomu, neka prisili gradjane šibeničke da povrate one stvari, koje oteše Gotfridu, sinu Bonumira od Siponta 82

CIX. 1168—1169. 5. travnja. U Beneventu. Aleksandro III. papa, nalaže kanonikom spljetskim, da svomu sudrugu Crnu, otetu kanoničku čast povrate 82

CX. Oko god. 1168—1169. 1. lipnja. U Beneventu. Aleksandro III. papa, nalaže Hvaranom, da protjeranoga svoga biskupa Martina, iz nova biskupom priznadu 83

CXI. 1168—1170. 31. siečnja. U Beneventu. Aleksandro III. papa, podaje svojemu poslaniku Gerardu, nadbiskupu spljetskomu, naputak, kako se ima postupati prema onima, koji imadu dvie žene 83

CXII. 1169. 30. siečnja. U Beneventu. Aleksandro III. papa, nalaže Mireju, biskupu senjskomu, da bude vjeran i pokoran nadbiskupu spljetskom, kao što mu predšastnici bijahu 84

CXIII. 1169. 13. svibnja. U Dubrovniku. Poslanici pizanski čine savez prijateljstva s Dubrovčani i sa Spljetčani 84

CXIV. Oko god. 1169—1170. Občina popovska predbacuje Dubrovčanom da su narušili mir, i pozivlje ih na stanak u Zatonj 85

CXV. 1169—1170. 18. veljače. U Beneventu. Aleksandro III. papa, piše Gerardu nadbiskupu spljetskomu, svomu poslaniku, neka u razpri što se porodila medju božjaci i biskupom

Digitized by Google

		Strana
	skradinskim, poradi Vrane, darovane po vojvodi hrvatskom Dimitru papinskoj stolici, izreče odluku za božjake	86
CXVI.	1170. 30. lipnja. U Verulah. Aleksandro III. papa, potvrdjuje naredbu spljetskih nadbiskupah Gaudija i Gerarda, da svećenstvo ne mora pridonašati podpore, kad im nadbiskup ide na put k caru grčkomu ili ka kralju ugarskomu	86
CXVII.	Oko god. 1170. Rosana, opatica sv. Marije u Zadru, prima u samostan i u odhranjenje njekog dječaka Prvoša, kojega je istomu samostanu predala umirajuća opatica Stana	87
CXVIII.	Oko god. 1171. Kaza, opatica sv. Benedikta u Spljetu, daje razvadjati medje zemaljah od Dilata	87
CXIX.	1171. mjeseca travnja. U Spljetu. Spljetčani ugovaraju mir s Klisani i čine naredbe glede prodaje robovah	88
CXX.	Oko god. 1170—1171. U Verulah. Gerardo, nadbiskup spljetski, kori svoje svećenstvo, što mu nepisà onom prilikom kad je odpremilo svoje poslanike u Rim	89
CXXI.	1172. U Zadru. Dešen Slovinov, župan sidražki, dopituje samostanu sv. Kuzme i Damjana. zemljište Mojmirovo, koje mu bješe oteto	90
CXXII.	1173. 20. listopada. U Spljetu. Petar pop i posjednik crkve sv. Mihalja u Sabulu, daruje istoj crkvi njeku zemlju	90
CXXIII.	1173.—1176. Stanje Ugarske, Hrvatske i Dalmacije, u vrieme kraljevanja Bele III	91
CXXIV.	1174. mjeseca veljače. U Mletcih. Sevastijan Ziani dužd mletački, uzima Trogirane pod svoju zaštitu i oprašta ih od svake prisiljene daće	92
CXXV.	1174. mjeseca kolovoza. U Rivoaltu. Sevastijan Ziani, dužd mletački, daruje Rogeru Maurocenu, sinu kneza zadarskoga, grad Kesu na otoku Pagu	92
CXXVI.	1174. Nikifor, opat samostana sv. Kuzme i Damjana, kupuje zemljišta oko Knina od Vlčine Brukonje	93
CXXVII.	1174. Spljetčani ustanovljuju zakonom, da žene pred sudom svjedočiti nemogu	93
CXXVIII.	1175. mjeseca kolovoza. U stolnom Biogradu. Bela III. kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje zagrebačkomu kaptolu Zelinu i Novi, koja dva imanja bijaše kupio biskup zagrebački Prodan, darovavši ih kaptolu	93
CXXIX.	1175. 15. studena. U Zadru. Zadarski sud dopituje samostanu kaludjericah sv. Marije zemljište u Petričanih, kraj crkve sv. Vigilja	94
CXXX.	Oko god. 1175. U Zadru. Razvod medjah zemlje Petričani	95
CXXXI.	1176. U Spljetu. Samostanu sv. Petra gumajskoga dopituju se njeke pod parbom bivše zemlje	96
CXXXII.	1177. mjeseca veljače u Zadru. Lampredio, nadbiskup zadarski, sa zadarskimi konzuli i vlasteli, čini pravdu medju Rabljani i Rogerom knezom pažkim	97
CXXXIII.	1177. Rajmundo kardinal i poslanik papinski, poziva nadbiskupa zadarskoga sa čitavim svećenstvom dalmatinskim na crkveni sabor u Spljet	98
CXXXIV.	1177. Njeki zadarski svečenik, valjda sám nadbiskup, izpričava se Spljetćanom, da nemože doći na crkveni sbor u Spljet, poradi različitih zapriekah, i moli da se isti sbor odgodi	99
CXXXV.	1177. 23. srpnja. U Mletcih. Papa Alexandro III., priobćuje nadbiskupu spljetskomu, svomu legatu, i biskupu trogirskomu, kako je njegov poslanik, vraćajući se iz Sicilije, na putu porobljen od njekih šibeničkih gusarah, zašto im nalaže neka gledaju da se ugrabljene stvari pronadju te isti gusari sa dva kneza koji š njimi bijahu, pak ako potrebno bude, sa svimi stanovnici šibeničkimi, prokunu i izobće	100
CXXXVI.	1177. 22. kolovoza. U Mletcih. Aleksandro III. papa, pošilja kardinala Rajmunda de Capella u Dalmaciju, da rieši razpru medju nadbiskupijom spljetskom i zadarskom, poradi priležnosti biskupije hvarske	101
CXXXVII.	1177. Mateo biskup ninski, moli zaštitu od nadbiskupa spljetskog radi tužbe, koju bješe njeka žena podniela papinskomu dvoru proti njemu, javljajući mu ujedno, kako je papinski poslanik nezadovoljan i zlovoljan razstao se s nadbiskupom zadarskim	101
CXXXVIII.	1179. mjeseca rujna. U Mletcih. Auro Mastropetro, dužd mletački, uzimlje pod svoju zaštitu Trogirane	102

Digitized by Google

		Strana
CXXXIX.	1178. U Lateranu. Aleksandro III. papa, potvrdjuje samostanu sv. Kuzme i Damjana sva stečena prava i dobra	102
CXL.	1178. U Spljetu. Dujam, sin Prestancijev, sa svojim bratom Stanom i ostalimi rodjaci, preuzimlju po izreki suda vojvode hrvatskog, dvorac Jovićev, i zemljišta oko Peruna, što im ostavi u baštinu njihov djed Nikifor	104
CXLI.	1178. 21. listopada. Isak, opat samostana sv. Stjepana kod Solina, mienja njeke zemlje samostanske sa zemljom Kobila, svojinom Bete, žene Mesagalinove i nje Sina Rade	105
CXLII.	1178. 21. listopada. Izak, opat samostana sv. Stjepana kod Spljeta, daje u zamienu samostansku zemlju u Retosiću, Beti, ženi Ivana Mesagaline i nje sinu Radu, za zemlju Kobila zvanu	106
CXLIII.	1178. Grgur, nadbiskup barski, priznaje prvenstvo nadbiskupije solinske nad čitavom Dalmacijom	106
CXLIV.	1178. Stanici, rečenomu Valaru, zabranjuje sud da nesmije pobirati daće od mlinah solinskih u sedmici božičnoj i uskrsnoj	107
CXLV.	1178. Odlomak listine, kojom priznavaju Spljetćani gospodstvo Emanuila cara grčkoga.	107
CXLVI.	Oko god. 1178. 24. studena. U Ananji, Aleksandro III. piše Teobaldu nadbiskupu zadarskomu, neka umiri Zadrane, koji se uzbuniše radi nove papinske naredbe, kojom gradski patriarka dobi pravo potvrdjivati i posvećivati nadbiskupa zadarskoga	107
CXLVII.	1178. Na Rabu. Sud rabski priznaje, da pop, ako je glava zadrugi svoje obitelji, ima biti glede upravljanja i računah odgovoran svomu biskupu, a ne knezu	108
CXLVIII.	1179. 24. lipnja. U Lateranu. Aleksandro III. papa, piše patriarku gradskomu, da je na prošnju zadarskog svećenstva izabrao i posvetio za nadbiskupa zadarskog biskupa egubijskoga, (Tebalda) nu da zato pravo patriarke, glede posvećenja, ni malo povriedjeno nije	109
CXLIX.	1179. 27. listopada. U Jablancu. Njeki župani hrvatski čine mir sa Rabljani	110
CL.	1179. Na Rabu. Dvanaest Rabljanah potvrdjuje zakletvom stari običaj, da kad je pop na čelu obiteljske zadruge, ima zajedno sa zadrugom u svemu odgovoran biti svomu biskupu, a ne knezu	110
CLI.	1179. Grgur nadbiskup barski, obečaje poslanikom nadbiskupa solinskoga Ferru i Rajneru, da će doskora poći u Rim, i pred papom priznati prvenstvo nadbiskupije solinske	111
CLII.	Rajnerio nadbiskup spljetski, poziva u Spljet biskupe kninskog, senjskog, ninskog i trogirskog, da idu š njim u Rim na veliki sabor crkveni	111
CLIII.	Oko god. 1179. Mateo biskup ninski, moli papu Aleksandra, da potvrdi diobu što je iz nova načinjena medju biskupijom senjskom i ninskom	112
CLIV.	Oko god. 1179. Rajnerio nadbiskup spljetski, moli papu Aleksandra III. da nesluša Mirea biskupa senjskoga, kad bi ovaj proti novomu razdieljenju biskupije senjske i ninske molbenicu podnio	112
CLV.	1187. siečnja. U Kotoru. Turha setnik i poslanik velikoga župana Nemanje, sa svimi vlasteli kotorskimi, naredjuje da se u uapred za kupovanje soli od seljakah, plaćati ima šest mihaljevacah	112
CLVI.	1180. 10. lipnja. U Splietu. Rogerio vojvoda Slavonije, daje spljetskomu nadbiskupu Rajneru dva pristava, koji ga imadu uvesti u vlast svih zemaljah crkve sv. Bartola	112
CLVII.	1180. 4. listopada. U Tuskulanu. Aleksandro III. papa, priobćuje svećenstvu i svemu narodu u Dalmaciji i čitavoj Slavoniji, da je onamo poslao Teobalda za svoga poslanika u poslu vjerozakonskom	114
CLVIII.	1180. Tebaldo, poslanik papinski, pošilja Kulinu banu bosanskomu njeko pismo papinsko, moleći ga, da mu pošalje dva sluge i kože od kunah	114
CLIX.	Oko god. 1180. Grgur nadbiskup dukljanski i barski, piše Hvalteru kanoniku spljetskomu i poslaniku papinskomu o progonu, što mu crkva trpi od velikog župana Nemanje	115
CLX.	Oko god. 1180. Kaza, opatica samostana sv. Benedikta kod Spljeta, daje popisati njeke otete zemlje samostanske	115

Digitized by Google

		Strana
CLXI.	Oko god. 1180—1190. Aurio Mastropetro, dužd mletački, nalaže Filipu de Aiboles, neka Zadrane uvjeri, da je bilo preko njegove volje što im njeki Mletćani na moru nanesoše štetu	116
CLXII.	1181. mjeseca siečnja ili veljače. Teobaldo poslanik papinski, dopituje nadbiskupiji spljetskoj biskupiju hvarsku	117
CLXIII.	God. 1181. mjeseca veljače. U Zadru. Mavro knez i vojvoda vojske čitavoga primorja dopituje Stanu Lapčaninu selo Kokićane, i naredjuje zavod	117
CLXIV.	1181. mjeseca ožujka. U Zadru. Mihaljo biskup skradinski, dosudjuje samostanu kaludjericah sv. Tome, oteta im zemljišta u Bubnjanih	118
CLXV.	1181. 12. svibnja. U Tuskulanu. Aleksandro III. papa, prima pod svoju zaštitu samostan benediktinski sv. Silvestra na otoku Bučju (?) kod Visa	119
CLXVI.	1181. 6. srpnja. U Viterbu. Aleksandro III. papa, nagovara kralja Belu III. neka dozvoli svećenstvu i puku spljetskomu da po starinskom običaju biraju nadbiskupa	121
CLXVII.	1181. 7. srpnja. U Viterbu. Aleksandro III. papa, nalaže Miroslavu knezu zahumskomu, neka nevriedja slobodu crkve u Dalmaciji, a nadbiskupu splietskomu neka povrati otete mu novce	121
CLXVIII.	1181. 20. kolovoza. U stolnom Biogradu. Bela III. kralj hrvatski i ugarski, dosudjuje kaptolu zagrebačkomu Toplice kod Varaždina	122
CLXIX.	1181. 20. rujna. U Dubrovniku. Dubrovčani ustanovljuju mir s Kotorani	123
CLXX.	Oko god. 1179.—1181. Aleksandro III. odgovara biskupu duvnanskomu, da onaj nepunoljetni svećenik, koji je prije sabora lateranskog dobio svećeničku čast, može ovu i zadržati	123
CLXXI.	1182. 23. siečnja. U Veletru. Lucio III papa, potvrdjuje samostanu sv. Kuzme i Damjana sva stečena prava i dobra	124
CLXXII.	1182. 9. veljače. Dedomir Sramlenov, pristav Dioniša bana, uvadja u posjed Brda kod Slivnika, samostan sv. Krševana, kojemu ga darova Družinik Ded, dozvolom Kresimira kralja	125
CLXXIII.	1183. mj. listopada. U Zadru. Prodan Gudićev i žena mu Slava, ostavljaju oporukom sva svoja negibiva imanja, samostanu sv. Marije u Zadru	127
CLXXIV.	1184. mjeseca ožujka. U Zadru. Miroslav župan bribirski, kao pristav bana Dioniša, povraća samostanu sv. Krševana selo Brda u Slivniku	128
CLXXV.	1184. U Zadru. Furmin Konstantinov, daje svomu slugi Milodragu dozvolu, da se ženi s Milkom Žerkanovom, pod uvjetom, da sav njihov odvjetak bude prost i slobodan	129
CLXXVI.	Oko god. 1184. Bracat iz Konavlja, daje svoga sina u službu monastiru lokrumskom na deset godinah, uz godišnju plaću od pet soldah, i kaže da ga daje „per manupresa“ to jest, sa dozvolom svojom i svoga brata, po običaju dubrovačkom	129
CLXXVII.	1182—4. dne 33. ožujka. U Veletru. Lucio III. papa rimski, piše Petru nadbiskupu spljetskomu, da njekog, kojeg mu ovaj preporuči za biskupa, nemože potvrditi poradi njegove starosti	129
CLXXVIII.	1185. 1. svibnja. U Spljetu. Naredbe i zaključci crkvenoga sabora, držana u Spljetu	130
CLXXIX.	1184—1185. 22. studena. U Veroni. Lucio III. papa, potvrdjuje crkvenjakom darovanje grada Senja i crkve sv. Jurja, učinjeno im od kralja Bele III.	132
CLXXX.	1185. U Spljetu. Petar nadbiskup, i crkveni sabor spljetski, potvrdjuju kanonikom spljetskim njeku daću, koju im morade davati svake godine na uzkrs, samostan sv. Stjepana	133
CLXXXI.	1185. U Spljetu. Crkveni sabor spljetski, odobrava na korist kanonikah spljetskih, njeka pripadajuća im goštenja	134
CLXXXII.	1186. mj. siečnja. U Kotoru. Jura poslanik Nemanje, velikog župana srbskog, čini zajedno sa sudci kotorskimi njeke naredbe	135
CLXXXIII.	1186. 9. svibnja. U Veroni. Urban III. papa, potvrdjuje utemeljenje hospitala božjakah kod sv. Petra na Bojišću, u ninskoj biskupiji	135
CLXXXIV.	1186. 27. rujna. U Dubrovniku. Dubrovčani utanačuju mir s velikim županom Nemanjem i njegovom braćom Strašimirom i Miroslavom	137

Digitized by Google

		Strana
CLXXXV.	1186. 11. studena. U Veroni. Urban III. papa, potvrdjuje sve naredbe i zaključke sabora spljetskog, osim dvajuh	138
CLXXXVI.	1186. 12. prosinca. U Veroni. Urban III. papa, potvrdjuje nadbiskupu spljetskomu pravo, da se pred njim nosi krst	139
CLXXXVII.	1187. 18. veljače. Radić Sramljanov, dvornik, uvadja kao pristav samostan ss. Kuzme i Damjana u posjed otetih mu zemaljah i vinogradah oko Knina	139
CLXXXVIII.	1187. 30. rujna. U Zadru. Petračija Negomir, kaludjer zadarski, sviedoči kako je Svinimir kralj hrvatski njeko svoje zemljište darovao njekomu meštru pradjedu Šestaka	140
CLXXXIX.	1187. 25. listopada do 17. prosinca. Grgur VIII. papa, podieljuje samostanu benediktinskomu u Monte Cassino, crkvu sv. Marije od Rezata, u dubrovačkoj državi, sa svimi pristojališči, pozivajući se na darovanje iste crkve istomu samostanu, učinjeno po nadbiskupu dubrovačkom i knezu Sabinu vlastniku rečene crkve, koj knez bijaše poslao dvie srebrne škrinje opatu samostana sv. Benedikta na brdu kasinskom s molbom, da mu pošalje njekoliko kaludjerah, da ustroje uz rečenu crkvu samostan svoga reda, na što opat doista pošalje trojicu kaludjerah, koji ustrojiše samostan lokrumski podčinjen samostanu kasinskomu	141
CXC.	G. 1187. U Splietu. Crne Krapov, tjerajući parbu proti samostanu sv. Petra Gumajskoga, poradi zemaljah što se protezaše od Belaja do solinskoga zida i do glave od mosta, bude odsudjen na gubitak	141
CXCI.	1187. Dujam sin Prestancijev, sa svojimi rodjaci, dobiva po izreki pristava zemlju Brest pod Perunom, darujući ju zatiem samostanu sv. Stjepana kod Spljeta	142
CXCII.	God. 1188. 19. veljače. U Lateranu. Kliment III. papa, potvrdjuje samostanu ss. Kuzme i Damjana sva stečena prava i imanja	142
CXCIII.	1188. 15. ožujka. U Spljetu. Grubiša, knez spljetski, čini nagodbu medju Vulčinom Vitovim s jedne, i samostanom sv. Benedikta s druge strane, poradi njekih zemaljah i vinogradah, stojećih pod parbom	144
CXCIV.	1188. 5. svibnja. Kod Ostrogona. Bela III. kralj ugarski i hrvatski potvrdjuje samostanu sv. Ivana Ev. u negdašnjem Belgradu, sva ona prava i darove, koje mu podieliše kraljevi hrvatski Kresimir i Svenimir	145
CXCV.	1188. 8. mj. lipnja. U Rivoaltu. Ivan biskup krčki, daruje redu sv. Benedikta, crkvu sv. Ivana u gradu Krku.	146
CXCVI.	1188. 21. lipnja. U Lateranu. Kliment III. papa, pošilja Tribunu nadbiskupu dubrovačkomu plašt nadbiskupski, i potvrdjuje stara prava dubrovačke crkve	147
CXCVII.	1188. 8. listopada. U Rovinju. Rovinjani ponavljaju mir s Dubrovčani	149
CXCVIII.	1188. 8. prosinca. U Zadru. Pavao sin Petra Ljube prodaje samostanu st. Kozme i Damjana, Rogovo	150
CXCIX.	1189. 14. ožujka. Kod Aquapendenta. Frideriko car rimski, nalaže Omišanom, da naknade štetu, što ju kao gusari počiniše njekim njegovim podložnikom iz Pulje	150
CC.	1189. 2. svibnja. U Zadru. Mihaljo skradinski biskup, dopituje iz nova samostanu kaludjericah sv. Dimitrije u Zadru, njegov posjed u Bubnjanih	151
CCI.	1189. 28. lipnja. U Lateranu. Klimento III. papa, potvrdjuje samostanu sv. Krševana u Zadru darovanje crkve sv. Martina	151
CCII.	1189. mjeseca lipnja. U Spljetu. Početak izprave, u kojoj se dostojanstvenici spljetski spominju	152
CCIII.	1189. 29. kolovoza. U Dubrovniku. Kulin ban bosanski daje Dubrovčanom slobodu trgovine u svojoj zemlji	152
CCIV.	1189. U Trogiru. Utemeljitelji crkve sv. Marije od Spiljana, popisuju medje i zemlje iste crkve, kao i crkvene ine stvari	153
CCV.	1189. Petar kaludjer, popisuje zemljišta i medje samostana sv. Petra od Klobučca, kod Trogira	154
CCVI.	1190. 3. veljače. U Dubrovniku. Dubrovčani čine zakon, da svaki stranac bio dužnik, bio zločinac, ako na svećanost sv. Vlahe dodje u Dubrovnik, ima biti prost od suda i kazne, tri dana prije i toliko poslije blagdana	155

Digitized by Google

		Strana
CCVII.	1190. 5. travnja. U Zadru. Tolja, kći Lampredova, opatica kaludjericah sv. Marije u Zadru, opisuje medje njekih samostanskih vinogradah	155
CCVIII.	1190. 3. svibnja. U Dubrovniku. Dubrovčani ugovaraju mir s Kačići	156
CCIX.	1190. 14. svibnja. U Zadru. Zadrani vraćaju iza slavne pobjede nad Mletčani, samostanu sv. Krševana otok Mauni, što mu ga bijaše darovao njegda kralj Kresimir	156
CCX.	1190. 17. lipnja. U Dubrovniku. Miroslav, knez humski ugovara mir s Dubrovčani	157
CCXI.	1190. 26. lipnja. U Zadru. Zadrani ugovaraju mir s Rabljani	159
CCXII.	1190. Dabiša, nećak Radkov, zamienjuje njeku svoju zemlju u Panolu, s drugom zemljom istoga mjesta, a svojinom popa Martina Dobruševa	160
CCXIII.	1190. Slaba, nećak Sabinov, neće da povrati oteta dobra samostanu lokrumskomu, darovana mu po djedu Sabinu	161
CCXIV.	Oko g. 1190. Bilježke samostana kaludjericah sv. Marije u Zadru	161
CCXV.	1190. Stana opatica sv. Marije u Zadru kupuje sluge	161
CCXVI.	Oko god. 1190. Stana opatica sv. Marije u Zadru bilježi koliko je prodala marve	161
CCXVII.	1191. 13. ožujka. U Rimu. Klemento III. papa, podieljuje Petru nadbiskupu splietskomu, nadbiskupski plašt i naznačuje obsjeg njegove nadbiskupije	162
CCXVIII.	1191. U Labinu. Zavod medjah med Smokvicom i Labinom	164
CCXIX.	1192. 16. travnja. U Spljetu. Petar nadbiskup splietski, naznačuje njeke podanke što se imaju davati kaptolu trogirskomu	164
CCXX.	God. 1192. Petar nadbiskup zadarski, dopituje njeku zemlju Abala, samostanu kaludjericah sv. Benedikta u Spljetu	165
CCXXI.	1192. Crkva sv. Marije u Toplicah plaća daću rimskoj stolici	166
CCXXII.	1193, od 1. siečnja do 28. ožujka. Ivan sin Ratinov prodaje samostanu sv. Stjepana u Solinu njeko zemljište, ležeće u Solinu iza crkve sv. Marije	166
CCXXIII.	1193. 25. lipnja. Isaija sin Andrašev, priznajući pred mnogimi svjedoci da je oteo njeke zemlje što pripadaju crkvi sv. Martina u Sumetu, vraća iste zemlje samostanu lokrumskomu	167
CCXXIV.	1193. 7. rujna. U Rabu. Petar Foskar, poslanik mletačkoga dužda Enrika Dandula, prima Rabljane pod gospodstvo mletačko i osigurava zakletvom svoga dužda sva prava i običaje Rabljanah	167
CCXXV.	1193. Kalan biskup pečuvski i upravitelj dalmatinski i hrvatski, dopituje Dominiku, biskupu zagrebačkomu, njeki posjed kod Kalnika (Kemenika)	167
CCXXVI.	1893. Kalan, biskup pečuvski i upravitelj hrvatski i dalmatinski, dopituje Dominiku, biskupu zagrebačkomu, desetinu u Krapini, Okiću i Podgorju, koju je prije birao vojvoda ciele Slavonije	168
CCXXVII.	1193. Bela III. kralj hrvatski i ugarski daruje knezu krčkomu Bartolu, županiju modrušku	169
CCXXVIII.	1193. Ivan Ratinov prodaje njeku zemlju Stajec u Solinu, samostanu sv. Stjepana kod Spljeta	170
CCXXIX.	God. 1193. 8 listopada. U Zadru. Rogerio sin kneza Dominika Maurocena, prodaje svoju kuću zadarsku Mati sinu Zorobabela	170
CCXXX.	1194. 4. lipnja. U Zadru. Razvod medju zemljišti samostanah sv. Kuzme i Damjana kod Belgrada, i sv. Dimitrije u Zadru	171
CCXXXI.	1194. 9. srpnja. Kod Knina. Razvod medju zemljišti crkvenjakah i samostana sv. Kuzme i Damjana	172
CCXXXII.	God. 1195. 5. svibnja. U Lateranu. Celestin III. papa, potvrdjuje samostanu sv. Krševana u Zadru sva njegova dobra i posjede	173
CCXXXIII.	1195. 3. svibnja. U Dubrovniku. Izabrani sudci sude u njekoj razpri medju nadbiskupom dubrovačkim Bernardom i njegovimi kanonici i svećenici	175
CCXXXIV.	1195. 18. svibnja. U Lateranu. Celestin III. papa, daje vlast Vinku, opatu sv. Krševana u Zadru, da može nositi mitru, prsten i palicu sa sandali	177
CCXXXV.	1195. U Spljetu. Kaza opatica samostana sv. Benedikta u Spljetu, čini naredbe o potomcih i o baštini služkinje Dušice	177

Digitized by Google

Strana

CCXXXVI. 1195. U Zadru. Odlomak listine, koja svjedoči, da je Mirko sin kralja Bele III. za života svoga otca, dvakrat kao kralj krunjen bio, kad je zajedno upravljao Dalmacijom i Hrvatskom 178

CCXXXVII. Oko god. 1195. Oporuka Grgura nadbiskupa barskoga 178

CCXXXVIII. 1196. 15. lipnja. U Lateranu. Celestin III. papa, nagadja nadbisknpa spljetskog i njegovo svećenstvo u poslu desetine i daćah 178

CCXXXIX. 1196. 15. lipnja. U Lateranu. Celestin III. papa, nalaže biskupom skradinskomu i kninskomu, da uredo razpre medju nadbiskupom spljetskim i njegovimi kanonici 179

CCXL. 1196. Emeriko kralj hrvatski i ugarski, dopituje osječki danak brodarine ili trgovine opatu samostana Čikadora 180

CCXLI. 1196. Dabiša Radkov, daje Dobrici ženi Prodana Čelemine u zamienu njeku svoju zemlju pod Smokovićem 180

CCXLII. Oko god. 1196. G. naddjakon i G. nadpop spljetski, pišu svojoj braći kanonikom spljetskim o svom putu u Rim i o svom nadbiskupu 181

CCXLIII. 1186—1196. Asjen, car bugarski podieljuje Dubrovčanom slobodu trgovine 181

CCXLIV. 1197. mj. veljače. Miha Starčev, sa svojimi rodjaci, daruju Vrbicu, samostanu ss. Kuzme i Damjana. 182

CCXLV. 1197. 24. travnja. Sbor njekih biskupah dalmatinskih, izašilja Matiju biskupa krbavskog da izmiri pruće se medju sobom svećenstvo sibeničko i trogirsko 182

CCXLVI. 1197. 1. ožujka. U Zadru. Damjan knez zadarski, sa sudci i vlasteli zadarskimi, dosudjuju samostanu sv. Kuzme i Damjana zemljišta u Jasenicih i Dražanih, darovana mu po Kresimiru kralju hrvatskomu 183

CCXLVII. 1197. 29. lipnja. U Dubrovniku. Dubrovačka obćina vraća crkvu sv. Marije od Racata samostanu lokrumskomu 184

CCXLVIII. 1197. Emeriko kralj hrvatski i ugarski daruje knezu Stjepanu od porodice rimskih Ursinah, gospoštinu Vodice u Hrvatskoj 185

CCXLIX. 1197. 15. prosinca. U Zadru. Pavao sin Petra od Ljube, prodaje samostanu sv. Kuzme i Damjana svoje zemljište u Rogovčici 187

CCL. 1198. 29. siečnja. U Lateranu. Inocencio III. papa, nalaže Andriji vojvodi ciele Slavonije, da ide s krstonosci u svetu zemlju 188

CCLI. 1198. 6. veljače. U Lateranu. Inocencio III. papa nalaže kaptolu zadarskomu, da se izabrani po svjetovnjacih nadbiskup časti svoje lišiti, te drugi izabrati ima 189

CCLII. 1198. 22. ožujka. Vlkoj Klisanin, nećak Krukana, prodaje samostanu sv. Stjepana kod Spljeta njeko zemljište Bada u Kurilu 189

CCLIII. 1198. mj. ožujka. U Lateranu. Inocencio III. papa, nalaže biskupu i kaptolu trogirskomu, da njekog popa P. odrieši od reda kaludjerskoga, s toga, što se je u velikoj svojoj bolesti dao premamiti da stupi u red kaludjerah 190

CCLIV. God. 1198. 31. ožujka. Andrija vojevoda Dalmacije, Hrvatske i Zahumske, potvrdjuje samostanu ss. Kuzme i Damjana, sav onaj posjed, što mu ga darovaše hrvatski kraljevi Kresimir i Svenimir 191

CCLV. 1198. 9. travnja. U Dubrovniku. Viećnici dubrovački, dosudjuju samostanu lokrumskomu crkvu sv. Marije od Racata 191

CCLVI. 1198. 6. svibnja. U Zadru. Andrija vojvoda hrvatski, iza slavne pobjede nad Zahumljani i Srbi, dopituje samostanu sv. Krševana u Zadru, selo Suhovare, kojega mu bješe njeki oteli 192

CCLVII. 1198. 11. svibnja. Andrija vojvoda Dalmacije, Hrvatske i Humske, dozvoljuje Dominiku biskupu zagrebačkomu, da biskupskim podanikom nitko drugi nesudi, nego biskup i njegovi sudci 193

CCLVIII. 1198. 5. svibnja. Namjestnik dužde mletačkoga nagadja razmirice medju knezom krčkim Bartulom i stanovničtvom otoka Krka 194

CCLIX. 1198. 16. svibnja. U Lateranu. Inocencio III. papa, zabranjuje Andriji vojvodi hrvatskomu, podići vojsku na svoga brata i kralja, pod kaznom crkvenog izobćenja . . . 196

Digitized by Google

		Strana
CCLX.	1198. 22. prosinca. U Lateranu. Inocencio III. papa, dozvoljuje nadbiskupu kološkomu, da u samostan Keu (Banski monastir) uvede kanonike reda sv. Augustina, pošto je crne kaludjere sv. Abre, iz doline ebronske, poradi njihova razuzdana života protjerao . .	197
CCLXI	1198. 22. prosinca. U Lateranu. Inocencio III. papa, piše Emeriku kralju hrvatskomu i ugarskomu, neka natjera Slovjene (obreda slovjenskog) stanujuće u okružju nadbiskupije kološke, da plate desetinu istoj nadbiskupiji	198
CCLXII.	1198 30. prosinca. U Lateranu. Inocencio III. papa, nalaže nadbiskupu kološkomu i biskupom gomorskomu i zagrebačkomu, neka povedu iztragu proti nadbiskupom zadarskom i spljetskom, koji su tuženi da obće s izobćenim od crkve Andrijom bratom kralja ugarskoga, te ako se tužba obistini, da i rečene nadbiskupe izobće	198
CCLXIII.	1198. Andrija vojvoda hrvatski, potvrdjuje darovanje crkvah sv. Mojsije i Stjepana u Solinu sa svojimi pristojališći nadbiskupiji spljetskoj	199
CCLXIV.	1198. Andrija vojvoda hrvatski, stavlja biskupiju hvarsku pod nadbiskupiju spljetsku, pod kojom i prije bijaše	199
CCLXV.	Oko god. 1198. U Rimu. Inocencio III. papa, nalaže nadbiskupu kološkomu, da monastir u Kamenici, što ga bješe utemeljio vojevoda Beluš, iz nova u dobro stanje postavi . .	200
CCLXVI.	Oko g. 1198. Emeriko kralj hrvatski i ugarski nalaže Mihalju biskupu skradinskomu, da se pokori nadbiskupu zadarskomu	201
CCLXVII.	Oko god. 1198. Emeriko kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje crkvi spljetskoj vlast, nad crkvom skradinskom i ninskom	201
CCLXVIII.	1199. 2. siečnja. U Lateranu. Inocentio III. papa, pošilja na molbu Vukana kralja dalmatinskoga i dukljanskoga, svoje poslanike Ivana i Šimuna poddjakone u Dalmaciju i Duklju	201
CCLXIX.	1199. 26. siečnja. U Lateranu. Inocencio III. papa, nalaže svojim poslanikom, koje posla u Dalmaciju i Duklju, neka nepredadu odmah nadbiskupski plašt izabranomu biskupu barskomu, dok se neuvjere dali je barska crkva i prije obnašala čast prvostolne crkve i dali nije podčinjena nadbiskupiji dubrovačkoj	202
CCLXX.	1199. 1. ožujka. Oporuka njekog Martina Madijeva, priobćena od njegovog izpovjednika popa Dujma i popa Martina	202
CCLXXI.	1199. 14. travnja. U Dubrovniku. Ivan biskup od Drivasta, potvrdjuje prisjegom vjernost nadbiskupu dubrovačkomu	203
CCLXXII.	1199. mj. travnja. U Mletcih. Vid, knez krčki, obvezuje se Mletćanom za se i za svoju braću Ivana i Enrika, da će se tačno držati pogodbe, kojom im biaše odstupljen otok Krk od mletačke vlade	204
CCLXXIII.	God. 1199. 10. svibnja. U Zadru. Sud zadarski dopituje Toli opatici i svemu samostanu sv. Marije u Zadru, zemljište Brda, što ga istomu samostanu darova Kresimir kralj hrvatski	205
CCLXXIV.	1199. 25. svibnja. U Lateranu. Inocencio III. papa, potvrdjuje samostanu benediktinskomu sv. Petra na Rabu, sav njegov posjed	207
CCLXXV.	1199. 29. lipnja. Prilikom čitanja mise na dan sv. Petra i Pavla po opatu lokrumskom, u nadbiskupiji dubrovačkoj, prije nego bi čitano evangjelije, izjaviše mnogi plemići dubrovački da odstupljuju rečenomu opatu sva prava na crkvu sv. Marije od Racata . .	207
CCLXXVI.	1199. 11. srpnja. U Fanu. Dubrovčani utanačuju mir s gradom Fanom	207
CCLXXVII.	1199. 12. srpnja. U Lateranu. Inocencio III. papa, nalaže biskupu kninskomu i skradinskomu kao i opatu trogirskomu, da povede iztragu proti biskupu hvarskomu, izabranomu nadbiskupu zadarskomu	208
CCLXXVIII.	1199. 14. srpnja. U Lateranu. Inocencio III. papa, nalaže kaptolu spljetskomu, neka se pobrini za biskupiju hvarsku	209
CCLXXIX.	1199. 25. kolovoza. U Jakinu. Dubrovčani utanačuju mir s Jakinjani	209
CCLXXX.	1199. 7. rujna. U Lateranu. Inocencio III. papa, nalaže Ivanu nadbiskupu dukljanskomu i barskomu, neka B. biskupu svadskomu, okrivljenomu radi ubijstva, koj se radi toga prem da nekriv odreće biskupske časti, naznači njeku podporu od dohodakah rečene biskupije	210

Digitized by Google

Strana

CCLXXXI. 1199. 3. prosinca. U Lateranu. Inocencio III. papa, nalaže Nikoli novoizabranom nadbiskupu zadarskomu, da dodje sa više kanonikah u Rim, ako hoće da ga u časti potvrdi i da mu podieli plašt 211

CCLXXXII. 1199. 28. prosinca. U Lateranu. Inocencio III. papa, pozivlje nadbiskupa i ostale svećenike crkve dubrovačke, da četrdesetu stranu svoga dohodka doprinesu na pomoć rata za svetu zemlju 212

CCLXXXIII. 1199. Vukan, kralj dukljanski i dalmatinski, podlaže se crkvenoj vlasti stolice rimske, javljajući ujedno papi, kako je ban bosanski Kulin sa svojom suprugom i sestrom, udovom kneza Miroslava, kao i sa mnogimi rodjaci i 10.000 podložnikah primio vjeru bogomilsku, s toga moli papu, neka prisili kralja ugarskoga da rečene nevjernike iz svoga kraljevstva protjera 215

CCLXXXIV. 1199. Stjepan Nemanja, veliki župan srbski piše Inocenciju III. papi da će ostati uvjek vjeran stolici rimskoj, kao što mu bijaše i otac, i da će do skora svoje poslanike poslati u Rim 216

CCLXXXV. 1199. Inocencio III. papa, preporuča Vukanu kralju Dalmacije i Dukle, svoje poslanike i pošilja plašt nadbiskupu dukljanskomu 217

CCLXXXVI. 1199. Vukan kralj dalmatinski i dukljanski, zahvaljuje se papi Inocenciju III. za poslane mu iz Rima poslanike 217

CCLXXXVII. 1199. Ivan nadbiskup dukljanski i barski, zahvaljuje se Inocenciju III. papi na poslanom mu plaštu i javlja, da su njegovi poslanici Ivan i Simeon podpunoma odgovorili svojoj zadaći 218

CCLXXXVIII. 1199. Papinski poslanici Ivan i Simeon, ustanovljivaju s nadbiskupom dukljanskim i njegovimi biskupi, zakone za svećenstvo u Dalmaciji (južnoj) i u Duklji, glede neprimanja novacah, glede ženitbe svećenikah i svetovnjakah, glede desetine i robstva Latinah 218

CCLXXXIX. 1199. Udova Bonda iz Dubrovnika, daruje samostanu sv. Benedikta u Lokrumi crkvu sv. Stjepana 221

CCXC. 1199. Andrija vojvoda hrvatski, potvrdjuje Spljetćanom sva ona prava koja i Koloman kralj čuvati se obveza 221

CCXCI. 1199. Emeriko kralj hrvatski i ugarski, dozvoljuje crkvi zagrebačkoj desetinu kunah i svinjah 221

Dodatak.

CCXCII. 1163. Deveš, gospodar od Konavlja, daje svojoj kćeri Dragoslavi i zetu si Mikeu, njeku zemlju u župi brenskoj, u ime miraza 225

CCXCIII. 1174. U Spljetu. Spljetćani ustanovljuju zakon o svjedočanstvu ženskom pred sudom, i o muževih, koji krivu zakletvu polažu 225

CCXCIV. 1184. U Braću. Bratko knez. i Prvoš župan brački i hvarski, dopituje njeku zemlju samostanu sv. Ivana 226

CCXCV. 1185. 12. prosinca. U Veroni. Urban III. papa, nalaže Spljetćanom, da pošalju svoje poslanike u Rim, u poslu potvrdjenja biskupa hvarskog onda, kad bude zadarski nadbiskup posvećen 226

CCXCVI. 1186. mj. studena. U Krku. Ivan biskup krčki daruje mletačkomu samostanu Sv. Ciprijana, svoju crkvu sv. Ivana, ležeću kod gornjih vratah u Krku. 227

CCXCVII. 1187. mj. lipnja. U Rivoaltu. Mlećanom, polazećim sa svojimi brodovi na Zadar, obećava se naknada štete 229

CCXCVIII. 1187. 7. studena. U Rivoaltu. Mastopietro dužd, s občinom mletačkom, osigurava dohodke od darovane glavnice onim, koji bijaše podali novčanu pomoć Mletcima, za oružanje proti Zadru i proti ugarskomu kralju 230

CCXCIX. 1188. 21. studena. U Raveni. 233

CCC. 1189. 25. studena. U Lateranu. Klimento III. papa, preporuća Dubrovčanom nadbiskupa Bernardina 233

Digitized by Google

Strana

CCCI. 1189. 25. studena. U Lateranu. Klimento III. papa, preporuča dubrovačkog nadbiskupa Bernardina velikomu županu Nemanji, i njegovoj braći Strašimiru i Miroslavu 233

Nadpisi dvanaestoga vieka.

I. G. 1101. Na starinskoj izdubenoj trpezi velikoga oltara crkve kaludjericah sv. Marije u Zadru, (pretvorenoj sada u sud za umivanje) 235

II. G. 1103. Na pokrovcu kamenite grobne škrinje sv. Dujma, u stolnoj crkvi spljetskoj. . . . 235

III. G. 1105. Na zvoniku crkve kaludjericah sv. Marije u Zadru 236

IV. G. 1105. Na krstu iznad mramorna ciborija velikog oltara crkve kaludjericah sv. Marije u Zadru. 236

V. G. 1105. Na zidu bašće samostana sv. Marije u Zadru 236

VI. Oko g. 1105. Na ruci zlatom okovanej sv. Donata biskupa zadarskoga, u riznici crkve sv. Stošije u Zadru 237

VII. G. 1111. Na mramornoj grobnici Vekenege (Veke) opatice kaludjericah sv. Marije, u nutarnjoj bogomolji samostana istih u Zadru 237

VIII. G. 1112. Na mramornoj grobnici spljetskog nadbiskupa Krescencija, u veži stolne crkve spljetske 238

IX. G. 1181. Na podnožju zvonika crkve sv. Andrije, kaludjericah sv. Benedikta u gradu Rabu . 238

X. G. 1189. Na grobnici dubrovačkog nadbiskupa Tribuna u stolnoj crkvi sv. Marije u Dubrovniku 238

XI. G. 1191. Nad prvimi vrati starinske tamnice i sudnice grada Krka 238

XII. Na crkvi sv. Luke, kaludjericah sv. Andjela, sada obćine pravoslavne, u Kotoru 239

Digitized by Google

I. Oko god. 1101—1102.

Koloman kralj ugarski sklopiv savez i prijateljstvo s duždom mletačkim Vitalom Mikaelom, daje mu naslov duždu hrvatskog i dalmatinskog.

Colomanus diuina fauente ac gubernante clementia Ungarorum rex, Vitali Michaeli strenuissimo Venetorum duci, suisque optimatibus salutem, amicitiasque perpetuas. Cum scriptura quotidie clamet dicens: viam non esse deserendam; mirum est super his, qui aliam existimant fore capiendam. Quapropter vobis litteras has studemus referentes nos vestras, sicuti antecessores nostri inter se habuerunt, amicitias cupere sempiternas. Verum quando nec litteris nec legato vestris, uti petiueratis, respondimus petitionibus, ideo vero minime arbitrari oportet, hoc factu doloue fecisse, sed ob commodum atque utilitatem, nec non indifficientem unamquamque stabilitatem distulisse, fati namq ue scimus hoc fir mum minus stare, si sine totius regni consilio factum esset. Quare nunc vobis, quod quesiueratis, firmius totius regni voluntate, non solum litteris, verum etiam proprio legato effectum curamus reddere. Vestra igitur, vestrorumque procerum noscat prudentia, nos, nostrumque regnum, vestro vestrorumque amore indissolubili vinculo recte desiderare. Unde quia cuncta, que dicere cupimus, scribere ob legenas fastidium nequimus. Idcirco talem studemus dare nuncium, verbo cuius non detractetis adhibere auditum atque studium; sed ut nostris perpetuis non dubitetis obtemperare vocibus, attamen pauca etiam litteris insinuare laboramus. Volumus equidem ob stabilitatis firmamentum inter nos atque vos, nostros vestrosque maiores merum fieri sacramentum, qui commune habere ac facere cum necessarium fuerit vicissim valeamus augumentum. Firmius enim constat, magisque perpetuum, quod undique unitur firmissimo ligamento, quam quod debiliori subnectitur fundamento. Et que recte mandamus ad perfectam exequutionem communi voto sincere omni nixu animi aminiculante potentia dicere valeamus et laboremus. Preterea indefectibiles grates, nostrosque nuncios semper non honorifice tractauistis tamquam sagaciter, omne consilium exhibuistis. Quod idem vero honorificentius atque sagatius huic nostro legato uti nobismet ipsis exhibere petimus. Quippe vera dilectio non voce solum, sed etiam opere ostenditur. Amicus namque in necessitate probatur.

Conuenientia amicitie, que facta est inter regem Ungarorum et ducem Venetorum.

Ego Colomanus, Ungarorum rex, per memetipsum, et per meos omnes tecum Vitalis Michael, Venetie, Dalmatie et Croatie dux, et cunctis omnibus (proceribus) de vestro ducatu, veram et firmam amicitiam atque concordiam ab hoc die in antea obtinebo, et te ac tuos et cunctas ciuitates subiectas ducatui tuo, et omnia castella ac loca subdita et obedientia potestati tue, per me et per meos conseruabo, et nullo modo inquietabo. Et si aliquis ex meis aliquem vestrum foris fecerit aut offenderit, ac incognitum fuerit, infra dies triginta emendabo. Hec omnia per sacramentum sunt confirmata ac confederata equali conditione ab atraque parte.

Digitized by Google

Sed tamen quia in principibus meis et senioribus dubium videtur, utrum te ducem Croatie et Dalmatie nominauerim, volo, imo desidero pro seruanda, sicut statutum est, amititia, ut a te et tuis, et a me ac meis, ita omne prius de medio auferatur ambiguum, ut in quocumque casu tibi per antecessores tuos, et mihi per meos certa comprobatione iustitia fuerit, alter alteri nullatenus adversetur.

Codex Trevisanus, u muzeu Correrovom u Mletcih.

Tafel i Thomas. Urkunden zur ält. Handels- und Staatsgeschichte der Republik Venedig. T. I. str. 65.

II. 1102. 27. siečnja U Albi.

Paskal II. papa, pošilja Dominiku nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašć.

Pascalis episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri Dominico Racusie ciuitatis antistiti eiusque successoribus canonice promouendis in perpetuum. Potestatem legandi atque soluendi in celis et in terra beato Petro eiusque successoribus auctore deo principaliter tradita illis ecclesia verbis agnoscit, quibus Petrum est dominus allocutus: Quemcumque ligaueris super terram erunt ligata et in celis, quecumque solueris super terram erunt soluta et in celis. Ipsi quoque proprie firmitas et aliene fidei confirmatio eodem deo auctore prestatur cum dicitur: Rogaui pro te ut non deficiat fides tua Petre, et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Oportet ergo nos, qui licet indigni Petri videmur residere in loco, gracia corrigere, recta confirmare, et in omni ecclesia ad interni arbitrium iudicis sic disponenda disponere, ut de vultu eius iudicium nostrum prodeat et oculi nostri videant equitatem. Fraternitatis igitur tue iustis peticionibus annuentes, tibi tuisque legittimis successoribus sanctam Raguseorum ecclesiam decreti presentis pagina confirmamus. Sane quascumque parochias eadem ecclesia preteritis temporibus possedisse cognoscitur, tibi tuisque successoribus integras permanere sancimus. Scilicet Zachulmie regnum, et reguum Seruilie, Tribunieque reguum, ciuitatem quoque catharinensem, seu Rose, atque buduanensem Auarorum, liciniatensem, atque scodrinensem, nec non driuastensem, atque polatensem cum ecclesiis et parochiis eorum. Pallium quin eciam ex more ad missarum sollempnia celebranda diebus vite tue tantummodo tibi concedimus, more predecessorum tuorum. Consecrationem vero tuorum successorum nobis nostrisque successoribus in perpetuum reseruantes. Preterea decime, possessiones, predia, seu cetera bona, que in presenti eidem ecclesie pertinent in ecclesiis, in villis, in colonis seu colonabus, in agris vel aquis, vel aliis rebus diocesane seu proprietarie disposicionis, queque in futurum liberalitate principum, vel oblacione fidelium iuste poteritis adipisci, firma vobis et illibata seruentur. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexacionibus fatigare, set omnia integre conseruentur, tam tuis qnam clericorum et pauperum usibus profutura. Tu itaque frater karissime, quem pastoralis cure constringit officium, dilige fratres, ipsi quoque aduersarii propter mandatum dominicum tuo circa te copulentur affectu. Pacem sequere cum omnibus et sanctimoniam sine qua nemo videbit deum. Piis utere operibus, virtutibus polleas, fulgent in pectore tuo racionale iudicis cum superhumeralis actione coniunctum. Ita procedas in conspectu dei et tocius Israel. Huiusmodi

Digitized by Google

gregi commisso prebeas exempla, ut videant opera tua bona, et glorificent patrem tuum qui in celis est. Sit in lingua sermo. Sit celi feruor in animo. Creditum tibi agrum dominicum exerce. Dum licet, semina in timore. Dum tempus est bonum faciendo non deficias. Tempore enim suo metes non deficiendo. Vigilanter itaque terrena negotia relinquendo, celestibus anhela. Que retro sunt obliuiscens, in ea que ante sunt temetipsum enixius extende. Mens tua in seculari non defluat, sed tota in unum currat atque confluat finem, quem mira suauitate Dauid respexerat, cum dicebat: Unam pecii a domino hanc requiram, ut inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee. Sancta trinitas fraternitatem tuam glorie sue protectione circumdet, et ad finem qui non finitur peruenire concedat.

Ego Pascalis catholice ecclesie episcopus. (L. S.) Bene valete.

Datum Albe per manus Johannis sancte romane ecclesie diaconi. VI. kal. febr. Indictiore X. Incarnacionis dominice anno M°C°II°. Pontificatus domini Paschalis secundi pp. III.

Matica na koži pisana i novi prepis na koži u c. kr. dvorskom Arkivu, u Beču. Ragusa Fasc. I. Nr. 3.

III. 1102. 19. travnja. U Lateranu.

Paskval II. papa daje Krescenciju nadbiskupu splietskomu nadbiskupski plašt, potvrdjujući prava njegove nadbiskupije.

Paschalis Episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Crescentio salonitano archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Apostolice sedis benignitas consueuit sua cuique iura seruare, et sic honoris a domino contributi priuilegium custodire, ut fratribus dignis consortium non deneget dignitatis. Idcirco venerabilis frater Crescenti salonitane archiepiscope, presentis decreti pagina fraternitati tue tuisque successoribus confirmamus ciuitatis salonitane dioecesim, cum omnibus suis appendiciis, parochiam Maronie, et quiquid episcopali vel metropolitano iure ad salonitanam ecclesiam cognoscitur pertinere. Pallium preterea fraternitati tue, plenitudinem videlicet pontificalis officii, apostolica liberalitate concedimus, quod te intra ecclesiam tantum ad missarum solemnia subscriptis diebus noueris induendum; id est, cene domini, resurectionis, ascensionis, pentecostes, natiuitatis domini, epiphanie, in tribus festiuitatibus sancte Marie, omnium apostolorum, natiuitatis Joannis babtiste, solemnitate sancti Domnii, in consecrationibus ecclesiarum, episcoporum, presbyterorum et diaconorum, et anniuersario salonitane ecclesie consecrationis tue die. Cuius nimirum pallii volumus te per omnia genium vindicare. Hujus siquidem indumenti honor, humilitas atque iustitia est, tota ergo mente fraternitas tua se exhibere festinet in prosperis humilem, in aduersis si quando eueniunt, cum iustitia erectam, amicam bonis, peruersis contrariam, nullius unquam faciem contra veritatem recipiens, nullius unquam faciem pro veritate loquentem premens, misericordie operibus, iuxta virtutem substantie insistens, et tamen insistere etiam supra virtutem cupiens; infirmis compatiens, beneuolentibus congaudens, aliena damna propria reputans, de alienis gaudiis tamquam de propriis exultans, in corrigendis vitiis pie seuiens, in fouendis virtutibus auditorum animum demulcens, in ira iudicium sine ira tenens; in tranquillitate

*

Digitized by Google

autem seueritatis iuste censuram non deferens. Hec est frater charissime, pallii accepti dignitas, quam si solicite seruaueris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. Fraternitatem tuam diuina miseratio per tempora multa seruare dignetur incolumem. Amen, Amen, Amen.

Ego Paschalis catholice ecclesie episcopus. Datum Laterani per manum Joannis S. R. E. diaconi cardinalis. XIII. calendas maii, indictione X. incarnationis dominice MCIII. (MCII.) Pontificatus autem domini Paschalis SS. PP. III.

Farlati. Illyr. Sacr. T. III. str. 162.

IV. 1102.

Bilježka o ugovoru dvanaest hrvatskih županah s kraljem Kolomanom.

„Colomanus, filius Vladislaui regis Ungarie, stans in regno loco patris sui, et quia multa strenuitate vigebat, proposuit totam Chrouatiam usque ad mare dalmaticum sub suo dominio subiugare. Venit cum suo exercitu usque ad flumen Draue. Crouates vero audientes de aduentu regis, congregauerunt exercitum suum et preparauerunt se ad pugnandum. Rex vero audita congregatione ipsorum, misit suos nuncios, volens ipsos gratiose tractare et pacta cum eisdem, ut voluerint, ordinare. Crouates vero audita legatione domini regis, inito consilio omnes in simul acceptauerunt, et miserunt XII. nobiles sapientiores de XII. tribubus Crouatie, videlicet: comitem Guran de genere Chacittorum, comitem Hugrinum de genere Chuccacorum, comitem Marmogniam de genere Subithorum, comitem Pribislauum de genere Çuddomirorum,[1] comitem Georgium de genere Suacithorum, comitem Petrum de genere Murithorum (Mogorouithorum),[2] comitem Paulum de genere Gusichorum, comitem Martinum de genere Carinensium, et de genere Lapçanorum, comitem Pribislauum de genere Politchorum, comitem Hobradum de genere Lasniçitorum, comitem Joannem de genere Jammomethorum, comitem Mirognum de genere Tugomirorum. Qui venientes ad dominum regem ei debitam reuerentiam exhibuerunt. Dominus vero rex ad osculum pacis eos rocipiens et honorifice eos tractans, ad talem concordiam deuenerunt: quod omnes predicti teneant suum pacifice et quiete, et quod non teneantur aliqua predictarum generationum nec eorum homines regie maiestaii soluere censum, nisi tantum teneantur domino regi, quando aliqui inuaderent sua confinia regalia, tunc si dominus rex mittet pro ipsis, tunc ire debeant adminus cum decem armigeris equitum de qualibet generatione prenominata[3] cum suis sumptibus et expensis usque ad flumen Draue; inde versus Ungariam ad expensas domini regis, usque quo exercitus durauerit, debeant permanere. Et sic extitit ordinatum de anno nostre redemptionis millesimo C secundo.“

Iz rukopisah knjižnice grofa Fanfonje u Trogiru „Chronica salonit. Pontif.“ p. 546. i knjižnice vatikanske br. 7019. Sravni: Tomu arcidjakona Cap. XVII.

---

[1] U vatikanskom rukopisu, Guddomirorum.

[2] Vat. rukop. Cithorum.

[3] F. r. prenominatarum.

Digitized by Google

V. 1102.

Bilježka nepoznatog suvremenika, o zakletvi kralja Kolomana, kojom se obveza da će čuvati i braniti prava kraljevine Hrvatske i Dalmacije.

Colomanus rex veniens Jadram, ante ciuitatem conuocauit curiam, ibique de Dalmacie libertate integra, perpetuaque seruanda, communiter tractante, ipse rex inprimis supra sancta quatuor dei euangelia, patre meo G. episcopo anitente, manu confirmauit propria. Videlicet: ut antiquam Dalmatie libertatem, in nullo unquam deberet fraudare, nec episcopum, vel primatem aliquem nisi ab eorum velle electum illis dare confirmareue. Deinde hoc idem similiter supra sancta quatuor euangelia iurauerunt: Laurentius strigoniensis archiepiscopus, Marcellus vaciensis episcopus, Simon quinque ecclesiensis, Mattheus vesperensis, Georgius georensis, Sixtus varadensis, Fulbertus colocensis, cum ceteris Hungarie episcopis. Comites vero maiores omnes hoc idem iurauere, quorum paucorum nomina scio. Hii sunt: Johannes palatinus, Cledinus, [1] Marcus, Saulus, Saunicus, Vguranus, Theobaldus, Jandinus, et multi alii, quorum nomina, aut nunquam scire curaui, aut si sciui, in memoria non habeo, quorum si omnium scirem, et vellem ponere nomina, in altum nimium nostra turgesceret pagina. Nam preter regem et episcopos, et comites magnos, iurauere hoc idem et multi centurionum. Ille enim, qui prouinciam Dalmatie subesse regi disposuerat securus esse volebat per multas, et magnas personas, sibi, suisque successoribus, et eorum heredibus, antiquam fore debere libertatem. Ad memoriam vero tante confirmacionis tres cruces aureas dedit rex, supra quas, et prout supra explicauimus, confirmauerat. Vnam videlicet iaderensi ecclesie, aliam spalatensi, tertiam arbensi, simul quosque nobiles prouincie ad se vocauit. Hac ergo securitate pace firmata, simulque terra tota per circuitum peruisa, rex regressus est in Vngariam.

U arkivu mletačkom. Liber Pactorum I. p. 150. U bečkom ark. Lib. Pact. I. p. 238.

VI. 1102.

Koloman kralj hrvatski i ugarski potvrdjuje prava samostana kaludjericah sv. Marije u Zadru.

Anno incarnationis domini nostri Jhesu Christi millesimo centesimo secundo. Ego Collomannus, dei gratia rex Ungarie, Chroatie atque Dalmatie. Saluo abito consilio, postquam coronatus fui Belgradi supra mare, in urbe regia, rogatu subscriptorum meorum comitum, pro karitate dei et remedio anime mee, dono perpetuam pacem et regiam libertatem monasterio sancte Marie monialium, quod situm est in Jadera, ut ibi deo deuote degentes, secure deum interpellare pro me et pro statu mei regni valeant. Nam nemo secularibus inuolutus curis, deum, ut tanto decet ordini, contemplari potest. Unde sub istius priuilegii scriptione hanc dationem regie libertatis sic corroboro, ut nullus mei regni audeat quicquam distrahere vel auferre illi monasterio, tam in mobilibus, quam et in immobilibus. Si quis vero contumax nostre legali huic iussioni contraire temptauerit, et aliquid de bonis monasterii usurpauerit, illi ecclesie quadruplum reddat, usurpator vero cum suis omnibus regali sententie subiaceat. Et hoc confirmamus nostra sigillatione, istorumque comitum:

[1] U drugih listinah dolazi pod imenom: Queledinus. v. Fejér C. D. Regni Hung. I. 43. 46. 57.

Digitized by Google

Procopius, Acriensis episcopus, laud.
Sigindinus Zagoriensis episcopus, laud.
Ysaac, comes, laud.
Petrus, comes, laud.
Clodia comes, laud.
Saul comes, laud.
Arnej comes, laud.
Thomas comes, laud.
Andreas comes, laud.
Cosmas comes, laud.
Vochan comes, laud.
Dionisius comes, laud.

Iz zapisnika kaludjericah sv. Marije u Zadru.

VII. 1102. 16. studena. U Oglaju.

Vodalrik knez istranski sa svojom suprugom Adelaidom, daruje crkvi oglajskoj mnoga miesta istranska, medju inimi njeka na granici hrvatskoj.

In nomine domini dei et saluatoris nostri Jesu Christi anno ab incarnatione eiusdem nostri redemptoris millesimo (C.) secundo XV. kal. decembris, indictione X. (XV.) (in) ecclesia sancte Marie virginis et sancti Hermachore martiris Christi patriarchatus sancte aquilensis, ubi nunc dominus Wodalricus vir venerabilis patriarcha preordinatus esse videtur. Nos Wodalricus filius quondam item Wodalricus marchionis et Adeleita iugales, qui professi sumus ex natione nostra lege viuere Boioariorum, ipso namque viro meo mihi qui supra Adeleita consentientem et subter confirmantem, offertor et offertrix, donator et donatrix, ipsius sancte ecclesie altario proprium duximus: ut quisquis in sanctis hac venerabilibus locis ex suis aliquid contulerint iuxta auctoris vocem in hoc seculo centuplum accipiat, insuper at qu od melius est vitam possidebit eternam ideoque nos qui supra . . . . iugales donamus et offerimus in eadem sancte aquilensis ecclesie pro anime nostre mercedis, i sunt ex integris cunctis casis, castris, et capellis, et monasteriis, et villis, seu seruis, et ancillis, et omnibus rebus, iuris nostri, quas habere et tenere visi sumus et nobis pertinet in comitatu istriensi per locis quos nominauerimus vel ubicumque inueuire potueritis, excepto quod ante ponimus et in nostra reseruamus potestate . . Illud quod dedimus fidelibus nostris . . hec enim Meginhardo dedimus. Ronz . cum suis pertinenciis, Adalberto dedimus duo castella cum suis pertinentiis quorum nomina sunt Cernogradus et Bellegradus. Adalberto minori dedimus Calisedum et piscationem in Lemo cum suis pertinenciis. Et cum aliis omnibus rebus et familiis nobis pertinentibus in comitatu istriensi in eandem ecclesiam facimus traditionem. Inprimis nominatim castrum Pinquent et castrum Cholm, castrum Baniol et castrum Vrane et castrum Letai et castrum sancti Martini et castrum Josilach et villa ubi dicitur Cortalba inter latinos, castrum Veneris, villam Cuculi et villam Mimilliani et villam Cisterne et villam Petre albe et villam Druuine et villam Maticeniga, villam Cavedel, castrum Uuege, castrum Brisintina, villam Castan, castrum Castilione, villam sancti Petri cum monasterio sancti Petri et sancti Mi-

Digitized by Google

chaelis, vel per aliis quibuscumque locis inuenire potueritis de nostri iuris rebus in eodem comitatu, in ciuitatibus quamque et de foris, in ipsis istis rebus i (hi) sunt tam casis cum sedeminibus, castris, capellis, monasteriis, villis, terris aratoriis, vineis, campis, pratis, pascuis, siluis, salcetis, sacionibus, riuis, rupinis, hac palludibus, tam in montibus, quamque in planiciis, locis cultis, et incultis, diuisis, et indiuisis, sortitis et insortitis, una cum finibus, terminibus, hac cessionibus, et usibus aquarum aquarumque ductibus, et cum omni iure adiacenciis, et pertinenciis earum rerum, per loca et vocabula, ab ipsis casis et omnibus rebus pertinentibus, una cum predicta familia in integrum; que autem istis ex integris cunctis casit, et omnibus rebus, in eodem comitatu iuris nostri superius dictis una cum accessionibus et ingressoriis earum, seu cum superioribus et inferioribus suis, qualiter superius legitur, in integrum ab hac die in eadem sancte aquiliensis ecclesie donamus, et offerimus, et per presentem cartulam offersionis ibidem abendum confirmamus faciendum. Exinde patriarcha Wodalricus, qui nunc est vel qui pro tempore post eum in eodem patriarchatu ordinati fuerint et deo seruierint, ad eorum usum et sumptum tam ipsi quamque successores eorum faciendum ex frugibus earum rerum vel censum quibus exinde annue dominus dederit, quitquit voluerint pro an me nostre nostrorumque parentum mercede, insuper per cultellum festucam, uuantonem et uuasonem terre, atque ramum arboris et vestitura, et nos exinde foris expellimus, unarpiuimus et absasno (sic) fecimus et ad eadem ecclesiam abendum reliquimus faciendum, exinde partes ipsius ecclesie, vel cui patres ipsius ecclesie dederint iure proprietario nomine quidquid voluerint, sine omni nostra et eredum ac proeredumque nostrorum contradictione, vel repetitione. Si quis vero, quod futurum esse non credimus, si nos ipsi iugales, quod absimus, aut ullus de heredibus hac proheredibus nostris seu quislibet homo, oposita persona contra hanc cartam ofersionis ire quandoque tentauerimus, aut eam per quoduis ingenium infrangere quesierimus, tunc adinseruimus ad illam partem vel contra quem exinde litem intulerimus, mulcta quod ex pena auri optimi unciis quinquaginta argenti ponderis centum, et quod repetierimus accin . . . . . eamus, sed presens anc cartam ofersionis eternis temporibus firma et stabilis permaneat, atque persistat inconuulsa, cum stipulatione subnixa, et ad nos qui supra iugales et nostris heredibus hac proheredibus suprascripta ofersio ab omni homine defensare, que si defendere non potuerimus, aut si aput eandem ecclesiam exinde aliquid per quoduis ingenium subtrahere quesierimus, tunc in duplum eadem ofersionis ad predictam ecclesiam restituamus, sicut pro tempore fuerit melioratam, aut valuerint sub estimatione hominum ibidem aut in consimilis locis et predicta familia in consimiles duplas personas, et nec nobis liceat ullo tempore, nolle quod voluimus, sed quod a nobis semel factum vel conscriptum est, sub iusiurandum inuiolabiliter conseruare promittimus, et bergamena cum hanc trementario destera leuauimus, me paginam Wal (til)oni notarius, (et) iudex tradidi et scribere rogaui in qua etiam hic subter confirmans testibus que optulit roborandam. Actum in supra scriptam civitatem Aquilegiam feliciter.

Signum manuum supra scripti iugales qui hanc cartam ofersionis scribere rogaverunt et ipse Wodalricus cum eadem iugale sua consenti ut supra.

Signum manuum Woldarici comitis et Conradus avocatus et Henricus de Gorizia et Adeleita de Ortemburg, Poppo Rodulfi manus. Gebahardus, Godolscalcus, Baiuariorum rogati testes.

Digitized by Google

Signum manuum Cadulus, Berardus, Johannes, Poppo, Johannes, isti sunt histrienses testes.

Signum manuum Adalgerus, item Adalgerus Torengus, isti sunt forulienses testes. . . . . o dei gratia petenensis episcopus manu sua subscripsit.

Ego qui supra Waltilo notarius et iudex scriptor huius cartule ofersionis post tradita compleui et dedi.

Priobčio mi Dr. Petar Kandler iz Trsta.

VIII. 1103. 15. lipnja.

Koloman kralj hrvatski i ugarski potvrdjuje nadbiskupiji splietskoj sva prava i sav posjed.

In nomine domini nostri Jhesu Christi. Anno ab incarnatione eius MCIII. die XV. junii. Colomanus dei gracia Hungarie, Dalmacie, Chroacie, Rameque rex. Consideratis fidelibus ac deuotis obsequiis venerabilis patris domini Crescencii spalatensis archiepiscopi, nobis per ipsum exhibitis, eiusque prece dignanter inducti, donationes ac confirmationes regum atque principum et aliorum dominorum adinstar priuilegiorum ecclesie spalatensis, que in priuilegiis, literis, nel antiquis montaneis ipsius ecclesie conscripta habentur, presentis priuilegii pagina confirmamus auctoritate regia, ac pleno iure subicimus eidem archiepiscopo, suisque successoribus et ecclesie omnes eius episcopatus, quos ad presens obtinet ipsa ecclesia per Dalmatiam et Chroatiam, omnesque villas et possessiones et alia ad eandem ecclesiam spectantia, presertim villam sancti Georgii de Putalo, ut ab olim donata fuit, cum omnibus hominibus in ea residentibus, seruis et ancillis, et eorum omnibus bonis, villam Syrenine, Gete, [1] Tugari, Asseti, similiter cum seruis et ancillis et eorum posteris, ecclesias sancte Marie de Salona et sancti Stephani et sancti Moysi et ecclesiam sancti Bartholomei cum omnibus pertinentibus earumdem, villam quoque Gosilam, [2] villam Ostrog, villam Labenam et totum territorium de Smina, villam in Cleuna Sudumirizam, et villam in Zetina [3] Stolez. Decimas preterea Cleune, Zetine, Clisie et eius districtus, Massari cum toto monte magno Politii et decimas Almisii usque Mucar, que omnia supradicta volumus, quod teneat, possideat, regat atque gubernet perpetuo spalatensis ecclesia ac eius presules sine alicuius perturbatione seu molestacione pacifice et quiete. Si quis autem in premissis vel quolibet premissorum dictam spalatensem ecclesiam vel ipsum archiepiscopum et eius successores molestauerit vel turbauerit, iram dei et nostram indignationem incurrat. Et ad robur omnium predictorum presens priuilegium nostro sigillo autentico communiri mandauimus.

Prepis novije dobe. Splietski arkiv, mensa eppalis. Lucius. L. VI. C. IV. Farl. III. 164.

---

[1] Lucio i Farl. Gese.
[2] Luc. Norizam, Farl. Hosizam.
[3] Farl. Lesina.

Digitized by Google

IX. 1103.

Augustin Kardinal i poslanik pape Paskala II. vraća samostanu belgradskomu sv. Ivana Ev. crkvu ss. Kuzme i Damjana.

Qualiter fuit reddita monasterio sancti Johannis euangeliste ecclesia sanctorum martirum Cosme et Damiani de monte.

In Christi nomine. Anno ab incarnatione millesimo (centesimo) tercio, indictione IV. regnante Alexio imperatore. Ego Augustinus sancte romane sedis cardinalis missus a domino papa Paschali beatissimo in Dalmatiam et Ungariam apochrisarius, adiutorio omnipotentis adiutus et defensione apostolorum Petri et Pauli circumtectus, et zelo iusticie accinctus, ad propagandam per dalmatinas ciuitates iusticiam, ea, que inuenimus in eis extirpanda extirpauimus, et que plantanda erant plantauimus, et que corrigenda erant canonice correximus. Inter quod nobis Belgradum cum tortibulensi relioso (sic) episcopo, sacre romane ecclesie dilecto commorantibus, Dabro, abbas cenobii sancti Johannis euangeliste, valde vir religiosus cum suis fratribus regulariter viuentibus, conquestus est nobis de ecclesia sanctorum Cosme et Damiani, que non longe ab urbe sita est in insula, quam Bonus belgradensis episcopus per longos annos de sub prephato cenobio iniuste et temere retraxerat. Ita, quod pendente querimonia isdem Bonus episcopus ad mortem iam infirmabatur, quem fraterno amore curauimus visitare, et de iniusticia quam monasterio per multa tempora fecerat studuimus recordari, et de presumptione redarguere. Qui diuino tactus timore, quoniam cognouerat se magnum periculum sue anime incurrisse eo, quod concessionis decretum quod Prestancius episcopus illius antecessor fecerat, presumptuose corrupisset, redidit ecclesie sanctorum martirum Cosme et Damiani cum omnibus ad eam pertinentibus abbati et eius fratribus. Concesserat namque Prestancius bone memorie belgradensis episcopus prefatam ecclesiam martirum, humana et diuina caritate deuictus, predicto cenobio sancti Johannis perpetualiter habendam, possidendam atque fruendam, consenciente clero cuncto et populo . . . . . Domino Laurentio spalatensis sedis archiepiscopo et domino Gebizone religiosissimo abbate, una cum Fulcoyno venerabili episcopo et apostolice sedis apochrisariis consentientibus atque collaudantibus, manu sua subscripserunt et corroborauerunt. Huius decreti testis: Dabro abbas, Andreas monachus, Bosna monachus, Johannes monachus, abbatissa Agapi, Dominicia, Marichna, Donanna, Micha testis, P. iudex testis, Micha vetulus testis, Zurra testis. Ego Johannes iadertine ecclesie archipresbiter, rogatus testis.

Polichorion, u arkivu gub. zadarskoga.

X. Oko god. 1103.

Paskval II. papa tumači nadbiskupu spljetskomu, zašto njegovi poslanici, predavši mu nadbiskupski plašć, zahtjevaše od njega da položi zakletvu, kojoj se upiraše kralj ugarski sa svojimi velmožami.

Significasti, frater karissime, regem et regni maiores admiratione permotos, quod pallium tibi ab apocrisariis nostris tali conditione oblatum fuerit, si sacramentum, quod

Digitized by Google

a nobis scriptum detulerant, iurares. In pallio, frater, plenitudo conceditur pontificalis officii, quia iuxta sedis apostolice, et totius ecclesie consuetudinem, ante acceptum pallium, metropolitanis minime licet aut episcopos consecrare, aut synodum celebrare. Mirentur in hac causa et dominum Jesum Christum; quum enim dominus Jesus Christus, ut omnium ouium suarum curam Simoni Petro committeret, conditionem posuit, dicens: Diligis me, Simon Petre, pasce oues meas. Si conscientiarum factor et conditor conditione hac usus est, nec semel tanto, sed et secundo, et usque ad contristationem, qua nos solicitudine, qua prouisione oportet tantam ecclesie prelationem, tantam Christi ouium curam fratribus imponere, quorum conscientias non videmus, illis maxime, qaos nullo usu nouimus, quorum dilectionem penitus ignoramus. Aiunt, omne ius iurandum a Christo deo in euangelio esse prohibitum, nec ab ipsis apostolis post dominum, nec in conciliis inueniri posse statutum, quid est ergo, quod idem dominus subsequutus ait, quod amplius est, a malo est. Hoc enim amplius, ut exigamus, malum nos, illo permittente compellit. Nonne malum est ab ecclesie unitate, a sedis apostolice obedientia resilire? Nonne malum est, contra sacrorum canonum statuta prorumpere? Quam multi hoc etiam post sacramentum presumpserunt? Nonne predecessor tuus, preter romani pontificis conscientiam, damnauit episcopum? quibus hoc canonibus, quibus conciliis legitur permissum? Quid super episcoporum translationibus loquar, que apud vos non auctoritate apostolica, sed nutu regis presumuntur? Propter hec mala et alia euitanda huiusmodi iuramentum exigitur. Cur autem iuramentum dominus prohibuerit, apostolus Jacobus manifeste adiiciens docet: ut non sub iudicium incidatis, ne quisquam, sicut et Augustinus exponit, assiduitate iurandi ad periurium per consuetudinem dilabatur. Quapropter iuratione quis non utatur, nisi necessitate, quum videt pigros esse homines ad credendum, quod utile est eis credere, nisi iuratione firmetur. Hoc nimirum malo et necessitate compellimur iuramentum pro fide, pro obiedientia, pro unitate requirere. Porro apostolum Paulum pro auditorum diffidentia iurasse, eius epistole testantur. Aiunt in conciliis statutum non inueniri. Quasi romane ecclesie legem concilia ulla profixerint; quum omnia concilia, per ecclesie romane auctoritatem et facta sint, et robur acceperint, et in eorum statutis romana patenter auctoritas excipiatur, nonne in chalcedonensis concilii actione XVI. statutum est: ante omnia quidem primatus honorem precipuum secundum canones antique Rome reuerendissimo archiepiscopo conseruari? Itaque quod censuerunt rex et magnates, a supradicta sacramenti conditione te quiescere, videtur ne vobis iudicium euangelicum? Videtur ne primatus nostri honor precipuus? Numquid animo cecidit illa sententia domini: Non est discipulus supra magistrum? Numquid hungarico principi dictum est: Et tu conuersus confirma fratres tuos? Numquid hec nos commodi nostri profectione requirimus, et non unitatis catholice statuimus firmamentum? Possunt apostolicam sedem contemnere, possunt aduersum nos calcaneum suum eleuare; datum a deo priuilegium euertere vel auferre non possunt, quo Petro dictum est: Tu es Petrus, et super hanc petram edificabo ecclesiam meam, et tibi dabo claues regni coelorum. Quibus tamen quatuor conciliorum decretis dandi pallii modus prescriptus est, et professionis, vel obedientie ordo sancitus est. Quum igitur a sede apostolica vestre insignia dignitatis exigitis, que a beati tantum Petri corpore assumuntur, iustum est, ut vos quoque sedi apostolice subiectionis debite signa soluatis, quas vos cum beato Petro, tamquam membra de membro, herere, et catholici capitis unitatem seruare declarant. In quibus a predecessoribus nostris ea est adhibita moderatio, ut nihil iniuriosum, nihil difficile sit ap-

Digitized by Google

positum, quod non etiam preter exactionem nostram ab omnibus debeat episcopis obseruari, qui sub apostolorum principum Petri et Pauli obedientia decreuerunt et unitate persistere. Numquid non ultra vos Saxones, Danique consistunt? Et tamen eorum metropolitani et idem iuramentum asserunt, et legatos apostolice sedis honorifice tractant, et in suis necessitatibus adiuuant, et apostolorum limina per legatos suos non tantum per triennium, sed annis singulis visitant. Ita te frater karissime, fruamur in domino, ut non per te in ecclesiis subtractionis et dissidii, quod absit, oriatur occasio.

Ovu poslanicu priobči prvi Baronius u svojih crkvenih ljetopisih pod g. 1102. nro. VIII. ali ju pogriešno pripisa panormitanskomu nadbiskupu. Katona dokaza u svojoj Hist. crit. regni Hungariae T. III. str. 149. da pripada nadbiskupu splietskomu, niti se može izvan Dalmacije ili Ugarske pripisati ikojemu inostranomu nadbiskupu, pošto je u njoj govor o kralju ugarskom i njegovih velmožah. Kollar ju htjede pripisati crkvi koločkoj, ali u ono doba nebijaše nadbiskupija koločka još utemeljena. Jaffe stavlja ovu poslanicu u g. 1099—1118.

XI. 1105.

Opatica Vekenega daje prepisati kupovni list svoje matere Čike, vrhu zemlje Kaprule (Kozice?) koju bješe ova kupila od Zadranah.

Anno incarnacionis domini nostri Jhesu Christi M C.V. indictione XIII. regnante piissimo Colomagno Ungarie, Chroatie et Dalmatie, primo anno quo triumphaliter Jaderam ingressus est, eiusdemque urbis episcopali presidente cathedre domno G(regorio) venerabili presule. Ego Vekenega abbatissa monialium sancte Marie, filia Cicche, hoc iussi describi priuilegium de possessione terre, quam genitrix mea Cicca abbatissa comparauit a iaderensibus, in loco qui dicitur Capruli, pro uno equo albo, XL. romanatorum appretiato, tempore Stephani episcopi et Dragi prioris, unde etiam sue venditionis cartulam testationi sibi fecerunt. At postquam diuino nutu per Colomagnum, sanctissimum regem, pax terre et mari est reddita, quisque nostrum cepit ire ad propria. Sed quia humana mens in suo est insaciabilis tractatu, quod primitus precando vendiderant, postmodum negando ceperunt iaderenses defendere. Sed quia longe aliter deus quam homo iudicat, maxima pars nobilium supererat, qui tunc precantes terram vendiderant. Quibus acersitis veritatem testantes, terram suis terminis ostenderunt, quam vendiderant. Coram Gregorio episcopo et Cesare comite et aliis quam pluribus Ungaris et ciuibus nobilibus et ignobilibus.

Lampredius prior, Vitaza prior, Designa iudex, Trunzan iudex. Vilcinna iudex, Sorca, Madius archidiaconus.

Iz zapisnika samostana sv. Marije u Zadru.

XII. 1106. 30. travnja. U Zadru.

Kaludjer Dobro, sin Verestov, odkupljuje vinograd u Lukuranu, na korist crkve sv. Krševana u Zadru.

In Christi nomine et eiusdem incarnationis anno MCVI., indictione XIV., epacta sexta, concurrente septima. Sancte Anastasie Gregorius presulante, in Jadera L. priorante.

Digitized by Google

Ego Dabro, monachus, filius Veresti, breue recordacionis facio de vinea, que est in loco qui dicitur Lucorano, quemadmodum Matafar monachus pro redemtione anime sue beatissimo Grisogono tradidit cum oliuetis et ficis in perpetuum habendum et possidendum. Accidit temporum, quod monachi in magna inopia venerunt, vinea pro octo solidis vendiderunt, unde ego Dabro hic non eram illo in tempore, quando hoc factum fuerat, sed in seruicio dei et sancti Grisogoni in Arbensem ciuitatem a monachis missus fui. Reuertente hoc factum audiui, dolui, ingemui non tantum de vinea sed de oliuetis, quemadmodum die noctuque ante corpus beati Grisogoni lucerna ardebat. Aspexi in lucerna extincta, lacrimaui, mecum cogitando cogitaui, quid agerem, vel quid inde facerem, per plurimos dies meditaui. Tandem per vestimenta mei corporis habebam octo solidos, ante presenciam fratrum dedi illi Petro Zastauarello qui vineam habebat comparatam et tradidi beatissimo Grisogono martiri ut in perpetuum arderet ibi lucerna pro redemcione anime mee, patris et matris mee: Et quicumque temptauerit post mortem meam alia vice donare vel vendere pro aliqua necessitate, habeat trinum et unum deum irratum et sanctum Grisogonum martirem nunquam habeat pacificatum. Et monachi responderunt: fiat, fiat, fiat.

† Ego . . . . monachus sancti Grisogoni illo die quando hec cartula scripta fuit tradidi oliueta mea de Cuculuco cum fratre meo Prestancio beatissimo Grisogono martiri, habendi in perpetuum et possidendi. Ut quicumque de monachis seu laicis subtraere voluerit, habeat istam maledictionem que suprascripta est, insuper emoriat deramatus sicuti ego morior, et non habeat filios neque filias, nepotes neque nepos, qui possideat hereditatem temporalem. Actum est hoc in capitulum s. Grisogoni pridie kalendas maias, coram his testibus: Dominicus sancti Petri arbensis abbas electus, L. Jadere prior et Vitalis iam dictus prior, Pucarla, Dabrana, Zagayta, Damianus Chor (sic). Et ego Prestancius arbiter similiter testes.

Stari prepis na pergameni u gub. arkivu u Zadru. Caps. I. Masso H br. 7.

XIII. Oko g. 1106.

Grgur opat sv. Petra naznačuje medje zemaljah crkve sv. Mojsije kod Splieta.

Ego Gregorius abbas sancti Petri recordationem facio, qualiter interpellaui cum Teobaldo preposito Laurentii strigonensis archiepiscopi in synodo iaderensi, coram archiepiscopo Crescentio, et Gregorio iaderensi [1] episcopo, nec non Lupo arbensi episcopo, [2] atque Petro, absarensi episcopo, et Dominico veclensi episcopo, et Johanne traguriensi episcopo, et Duymo abbate sancti Stephani, et Desa sancti Grisogoni abbate, et Damiano traguriensi abbate, et alii plures qui ibi interfuerunt. Nam Teobaldus dicebat: quod totas terras illas, incipiente a Geseniza, usque ad Tessemil dub, pertinet a sancto Moysen, e contra ego hec respondebam: Non est verum, nam sunt ibi terre de sancto Domnio, et de sancto Martino, et de sancto Gregorio, et alie sunt de nobilibus chroatensis, et ignobi-

[1] Stolovao od g. 1101—1111.
[2] Stolovao od g. 1097—1111.

Digitized by Google

libus, in super et de priore Valiza. E contra ipse dicebat: Habetis testes? Ego respondi: plures testes habeo presbiteros et laycos. Denique sic iudicauerunt prephatus archiepiscopus, et alii episcopi: ut sicut presbiteri, et alii seniores dixerint, sit ratum, et firmum; quod et factum est. Postea pereximus utrique ad testes, ego et Teobaldus, et cepimus interrogare illos ita dicentes: Sunt omnes terre iste de sancto Moysen, an non? Qui dixerunt: Non omnes, sed solummodo insula que infra Montem grassum est, pertinet sancto Moysi. Histi sunt testes qui testificauerunt; presbiter Ponesa, et frater eius Belzo, Pradano duornicus, presbiter Clemente de Srenina, et omnes Srenani, isti testificauerunt coram Crescentio archiepiscopo et Dabro diacono et presbitero Johanne filio Kerna, et presbitero Vlcina, et Fusco iudicatore, Nicyforo filio Cino, Lucaro filio Benetie, Gaudio Frucci.

Iz regestah XII. vieka na prgameni, u pismohrani kaptola splietskoga str. 23.

XIV. 1107.

Vekenega opatica kupuje za samostan sv. Marije u Zadru njeke zemlje u Obrovcu.

Anno dominice incarnationis millesimo centesimo septimo. Ego Vezenega abbatissa sancte Marie, comporaui terras in Brauizo a parte aquilonis iuxta riuum, a riuo usque ad siluam, a murulis occidentalibus usque ad terram Prisne, que est nunc sancti Platonis, in australi parte, a Stephano Drisceuiz, filio Desimiri per decem solidos coram his testibus:

Sergius, nonensis comes, testis.
Bratona duornicus, testis.
Paulus archipresbyter.
Marin archidiaconus.
Micha, frater episcopi.
Pratona presbyter sancte Barbare.
Sdebor, Petrinna Drisceu, consanguineus Stephani, testis.
Nosdronna, staresinna.
Martinus subdiaconus, filius archipresbiteri.
Radoan, filius Drusen.
Desinna, filius Vidomiri, subdiaconus, testis.
Et ego Gregorius episcopus scripsi et testis sum.
Et ego Johannes jadertinus notarius ut in quadam cartula pene consumta vidi, neque addidi, neque minui, scripsi hec.

Iz zapisnika samostana sv. Marije u Zadru.

XV. 1107.

Vekenega opatica kupuje za samostan sv. Marije u Zadru njeke zemlje Leše u Obrovcu od Gjurone i od Vekenege nećakinje Radonjeve.

Ego Vekenega abbatissa sancte Marie comparaui terras in Brauzo a Zurona filiastro Mazogomile, in uno loco, ubi Lesse dicitur, pro VI. romanatis. In testimonio Wil-

Digitized by Google

cinne et Johannis de Brauzo maiori et presbyteri Sirone. Item comparaui a Vekenega, neptis Radonege, in eodem Brauzo mediam terram, cuius aliam medietatem Mira habebat, pro II. romanatis, supradictorum testimonium et Gridinna et Wilcinna testes et presbyter Sirona testis.

Iz zapisnika samostana sv. Marije u Zadru.

XVI. 1108. 25. svibnja.

Koloman kralj hrvatski i ugarski zaklinje se Trogiranom na svetom krstu, da će čuvati i braniti prava njihova grada i čitave zemlje.

Anno dominice incarnationis M C. VIII. mense V. die XXV. Anno XII. regni mei. Ego Colomanus rex Ungarie, Croatie atque Dalmatie iuro super sanctam crucem vobis Tragurinis meis fidelibus ciuibus firmam pacem; mihi et filio meo aut successoribus meis tributarii ne sitis; episcopum vero aut comitem quem clerus et populus elegerit ordinabo, et lege antiquitus constituta vos uti permittam, preterquam introitus portus ciuitatis de extraneis duas partes rex habeat, tertiam vero comes ciuitatis, decimam autem episcopus. In ciuitate quoque vestra neminem Ungarorum. vel alienigenarum habitare permittam, nisi quem voluntas vestra expetierit. Cum autem ad vos coronandus, aut vobiscum regni negotia tractaturus aduenero, nemini ciuium vis inferetur domorum suarum, nisi quem dilectio vestra susceperit. At si forte aliquando dominium meum aliquem aggrauare videbitur, et alias ire voluerit, secure cum uxore et filiis et familia et omnibus suis quocunque sibi placuerit eat. — Hoc autem sacramentum a rege et ab archiepiscopo Laurentio et comitibus Hungarie confirmatum est. Ego Joannes palatinus comes laudo, et confirmo. Ego Appa comes laudo et confirmo. Ego Thomas albanensis comes laudo et confirmo. Ego Jacobus bosordiensis comes laudo et confirmo. Ego Vgudi wasuariensis comes laudo et confirmo. Ego Slauiz comes nouogradensis laudo et confirmo.

Lucius. De regno Dalm. et Croat. Lib. III. c. 4. Lib. VI. cap. 2.

XVII. 1109. U Dubrovniku

Dominik nadbiskup dubrovački naredjuje, da crkva sv. Šimuna u Dubrovniku ostane i nadalje vlastitost samostana duvnah.

Ego Dominicus gracia dei Rachuseorum archiepiscopus. Cupiens in archiepiscopatu nostro ea qne bene acta fuerant, roborare atque firmare, et ea que aliquo modo depravari contigerat, corrigere et reformare, dumque hec pura satagere nitimus intentione, relatum est nobis de monasterio sancti Symeonis, quod in urbe nostra situm est, in quo sancte moniales soli deo militare ordinate fuerant, quod occasione heredum illorum scilicet A. et L. qui prius monasterium in proprietate sua pro remedio animarum suarum suorumque parentum constructum deo deuotissime obtulerunt, quidam mutare et destruere conarentur. Nos autem iam dictos heredes ad nos euocauimus et diligenter sciscitati su-

Digitized by Google

mus ab eis, quam subiectionem vel quod seruitium ipsi a monasterio exigere vellent? At illi dixerunt: Nullam potestatem omnino ibi requirimus ordinandi aut disponendi vel aliquid exigendi, sed obediendi, seruiendi et in quibus possumus adiuuandi eas personas qui inibi deo militauerint, ad hec ibi congregantes, ut pro omnibus fidelibus viuis atque defunctis diuinam debeant exorare clementiam. Que responsio nullo modo nobis displicuit. Ideoque nos auctoritate nostra sanctimus et confirmamus per dictam ecclesiam sancti Symeonis, ut in perpetuum sit monasterium sicut et prius ordinatum fuerat, et omnes res que ibi actenus a fidelibus iuste delegant . . mobiles siue immobiles, vel quod ad ipsum cenobium legaliter iusteque peruenient firmo iure possideat, sine omni controuersia vel molestia vel impedimento nostro aut successorum nostrorum aut predi torum heredum. Si quis autem hanc nostram institucionem temerario ausu violare temptauerit, nisi digna satisfaccione resipuerit, anathematis iaculo percussus extorris sit ab ecclesia dei, sitque eius porcio cum Dathan et Abiron, Juda traditore et Symone mago in perpetuis Gehenne incendiis. Acta sunt hec anno dominice incarnacionis. M. C. VIII. (IX.) Indictione II. Regnante Imperatore Alexio Anno imperii eius XXXI. (28.) Quod ut firmius credatur et inconuulsum maneat, manus nostre subscriptione firmauimus.

† Ego Dominicus per dei graciam archiepiscopus, manum misi.

† Ego ⁂ Subdiaconus ss. (subscripsi) Ego A. Mycha presbiter ss.
Ego Johannes ss. Ego Valentynus dictus ss. Ego Petrus dictus prymiceryus ss.

U pismohrani okružja dubrovačkoga. F. I. N. 4. Na pergameni dobro sačuvanoj.

XVIII. 1110. U Splietu.

Nagoda učinjena poradi crkve sv. Leona i njekih zemaljah što ih darova Biula žena Vitalova stolnoj crkvi trogirskoj.

. . . . in qua ecclesia s. Leonis diutina controuersia inoleuerat, succedente concordia omnis . . . . . tali fine sopita est. Episcopus igitur traguriensis cum clero conquestus est nobis filios Ad (aleni . . sancti Leonis beato Laurentio cui eam donauerat Biula uxor Vitalis, qui illam ec . . . . . tenore, ut beatus Laurentius eam possideret post obitum eius. Unde utrosque vocauimus . . . . . lati statuto die se nobis pariter presentarent Ubi presente archipresule Crescentio stud. . . . . partis obiectionibus huiusmodi conuenientiam inter eos debere fieri definiuimus cum asse . . . . . usque partis scilicet, ut episcopus et clerus beati Laurentii possideant perpetuo iure tres partes, (unam in) Balanzana et aliam in Scalauaria cum oliuis, et tertiam ad s. Stephanum contra partem austri . . . . . tem quas predicta ecclesia s. Leonis contulerat. Filii autem Adaleni haberent solute . . . . . illam quam scilicet suus auus id est Vitalis fabricauerat, ita tamen, ut nullatenus presbiter . . . . . per manum episcopi; promiserunt etiam nobis firmiter filii Adaleni, quod de propria possessione rece . . . . . ecclesie aliam terram, que equiualeret terris illis, quas concesserunt beato Laurentio. Ha . . . . . dauerunt concordiam Johannes episcopus et abbas Damianus. Clerici vero Mar . . . . . nis diaconi, Duymus diaconus et Fuscus iudex Spalati, Gauzulo Scanacani filius. Dra . . . . . Mesagaline filius, Fuscus Pace filius, Duymus electus, Dabro diaconus, Johannes presbyter, Duymus Tule filius. Acta sunt hec in palacio sancti Domnii, coram archiepiscopo

Digitized by Google

Crescentio . . . . . Anno ab incarnatione domini millesimo, centesimo undecimo (decimo) Indictione tertia. Presidente in romana sede papa Paschali II. Si quis hanc concordiam violauerit iram domini incurrat et anathematis vinculo subiaceat.

Lucius. Memorie di Trau. str. 491.

XIX. Oko g. 1106.—1111.

Ulomak o riešenju njeke pravde, što ju je imao Grgur opat sv. Petra, s Teobaldom predstojnikom Lovre nadbiskupa ostrogonskoga.

Ego Gregorius abbas sancti Petri recordationem facio, qualiter interpellaui cum Theobaldo preposito Laurentii strigoniensis archiepiscopi, in synodo iadrensi, coram archiepiscopo Crescentio, et Gregorio iadrensi episcopo, nec non Lupo arbensi episcopo, Petro absarensi, Dominico veglensi, Joanne Traguriensi episcopis. Gregorio abbate sancti Petri de Humai, Duimo abbate sancti Stephani de Pinis, Desa abbate sancti Gregorii et Damiano abbate sancti Joannis trăguriensis, et aliis pluribus qui ibi interfuerunt.

Illyricum sacrum T. V. str, 53 i 235. T. I. str. 165.

XX. 1111. Dne 2. siečnja. U Braču.

Vid Stanislavov daruje zemlju Starmeni prodol, crkvi sv. Jurja u Straževniku.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen, a natiuitate domini nostri Jesu Christi MCXI die II. ianuarii. Regnante domino nostro serenissimo Colomanno rege Hungarie, et in spiritualibus dominante venerabili viro Crescentio archiepiscopo Spalati, nec non gubernante glorioso Stephano comite Bracie, cum suis iudicibus Radouano Slauogosti, et Joanne Matthie, actum et factum in cancellaria communis Bracie, et ibi coram nobilibus viris Georgio Jurievich, Cypriano Pobrinich, et aliis nobilibus Bracie comparuit Vitus Stanislaui, qui per auditum communem senciens quamdam terram vocatam Starmena prodol pertinere ecclesie s. Georgii de Straxeunich, illam sponte dat et relaxat ecclesie; quod si non fuerit ecclesie, erit pro anima sua et suorum, volens, ut semper ipsa sit ecclesie in remissionem peccatorum suorum.

Et ego Laurencius filius Fabiani Radomiri scriba secundus scripsi, prout voluerunt leges, bona fide sine fraude et dolo.

Ego Petrus de Sandris filius ser Augustini de Montagnana, publ. imperiali auctoritate notarius et iudex ordinarius, ac cancellarius spectabilis domini Marci de Molino Comitis Bracie ex alio in membrana existente apud presbyterum Martinom Curatum de villis Prasnice et Straxevnich fideliter descripsi, meis signo et nomine apposui.

Ciccarelli. Osservazioni sull' Isola della Brazza, Venezia 1802. p. 105.

Digitized by Google

XXI. G. 1111.

Koloman kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje crkvi rabskoj povlastice podieljene i županije darovane joj po Kresimiru kralju hrvatskom.

Anno dominice incarnationis MCXI. indictione IV. epacta nona, concurrentibus VII. Ego Colomanus dei gratia rex Hungarorum, per misericordiam dei potitus regno Dalmacie atque Chroacie, assentimus, et quantum ad nos pertinet, confirmamus arbensi ecclesie suas parochias, iuppam sub alpibus, suis cum terminis, a castro latine Murula vocitato, sclauonice autem Stenice, usque ad flumen Copriue, Chissam suis cum terminis, iuppam Liche, iuppam Bucani et Bochacchi, sicut semper didicimus habuisse per priuilegium Crescimiri regis, et idoneos testes, quos Paulus eiusdem ecclesie presul induxit, cognouimus, decreuimus quoque, ad honorem et dignitatem illius ecclesie, inuestituras tam ecclesiarum, quam episcoporum et abbatum absque regis consilio, quemadmodum fuisse probauimus, fieri debere. Postea necessarium duximus cum utriusque regni uniuerso consilio, ut qua libertate fruuntur clerici Hungarie, fruantur et clerici Dalmacie, scilicet ut qualiscumque potentie sigillo non constringantur, sed solo archiepiscoporum et archidiaconorum suorum sigillo, lege canonum cogantur et iudicentur, hoc modo: Decimacionem quemadmodum in Hungaria accipiant. Prestaldus regis cum prestaldis episcoporum ex decimatione episcopi ipsi accipiant decimam partem, ex qua prestaldus regis dimidiam partem illius decimationis accipiat. Prestaldi vero aliam dimidiam cum curiali comite sui episcopi per medium diuidant, et sic curialis comes dimidiam sibi habeat, prestaldi vero aliam dimidiam inter se diuidant. Indictione IV. Datum est hoc priuilegium dicte arbensi ecclesie per manus venerabilis Laurencii strigoniensis archiepiscopi, perpetuo ex concessione Colomanni regis Ungarie et Dalmacie atque Chroacie, in presencia suorum episcoporum ac comitum, quorum nomina hec sunt: Marcelli vaciensis episcopi, Simonis quinqueecclesiensis episcopi, Mathei wesprimiensis episcopi, Georgii geuriensis episcopi, Sixti waradiensis episcopi, Fulberti colocensis episcopi. Comitum vero Johannis palatini comitis, Claodini, Marci, Sauli, Saunici, Ugareni, Theobaldi, Jandini et quam plurium aliorum dalmatinorum episcoporum et asserentium et testificantium, per quorum testimonium probauit predictus presul dicta, arbensis ecclesia semper ita habuisset. Crescencii spalatensis archiepiscopi, Anasthasii, tiniensis episcopi, Johannis, traguriensis episcopi, Boni (sic) [1] albensis episcopi, Marci iadrensis episcopi, Dominici vegliensis episcopi, Petri absarensis episcopi, et generalis domini regis curie. Et ut hoc priuilegium ratum et stabile perpetuo maneat, nostro iubemus sigillo imprimi atque roborari.

Arkiv gub. zadr. Kašnji prepis. Acta ecclesie arbens. Drugi prepis Ivana Spalatina javnog bilježnika rabskog od g. 1784. potvrdjen občinskom pečatju, u mene. Treći prepis u rukopisnom djelu Ruića: Riflessioni storiche sopra la città et isola di Pago.

XXII. 1112. mj. srpnja.

Boleslav župan zetski, daruje crkvu sv. Martina u Šumeti, sa svimi pristojališći, samostanu reda sv. Benedikta na otoku Lokrumu.

In nomine domini dei eterni, mense iulio, indictione quinta. Ego Boleslaus iudex ecclesiam sancti Martini, que in Sumeto esse videtur, olim ab hereticis fundatam, atque

[1] U drugom prepisu: Xani.

Digitized by Google

possessam, dei auxilio fretus, cum ea nostrorum antecessorum esset hereditas, necessarium duxi recipere eam ab eis, et tradere chatolicis et orthodoxis viris; quatenus non solum mihi, verum etiam omnibus nostris propinquis deus propitius esset. Unde continuo vocatis ad me monachis sancti benedictini cenobii, predictam ecclesiam sancti Martini, cum omnibus, que ei pertinere videbantur, sponte condonaui, terras videlicet atque vineas, domos et predia, mobilia et immobilia concessi. Insuper et ducentas oues, et nouem seruos, tria iuga bouum, et viginti quatuor vaccas. Itaque testamentum firmissimum eis facio, et nullus sit, qui contradicere audeat, vel aliquid tollere presumat, sed magis ampliato munere pro nostris animabus, et sua salute fideliter tribuat. Sin aliter egerit, et iam dictam ecclesiam a monasterio sancti Benedicti separare temptauerit, iratum habeat trinum et unum deum, et a sanctis angelis, prophetis, et apostolis, et trecentis et octo sanctis patribus perpetuam in se maledictionem recipiat, in novissimo dei iudicio cum diabolo, suisque ministris eterna pena, et inextinquibili flamma crucietur.

Et ego A. abbas pro iussione domini regis [1] scripsi.

Farlati. Illyricum sacrum T. VI. p. 59. Od ove listine priobčio sam u knjizi I. Sbornika, pod g. 1097. kratak izvadak iz rukopisnog regestra pisamah lokrumskih, nu mislim da je u Farlatijevom djelu pravilnije stavljena ova listina u g. 1112.

XXIII. 1114. mj. studena.

Grdo župan, dopituje iz nova crkvu sv. Martina sa svojimi pristojališći, somostanu benediktinskomu u Lokrumu.

Anno ab incarnatione domini nostri Jesu Christi Millesimo centesimo decimo quarto, mense nouembri, indictione septima, regnante rege Georgio filio regis Bodini. Primo autem anno regnante predicto rege, surrexit Miro [2] de Paris, qui dicebat, quod ecclesia sancti Martini cum omni hereditate sua, quam Boleslauo iudex dedit ad monasterium sancti Benedicti, qui vocatur Lacromono, est propria nostra, et donauit eam iniuste, vim nobis faciendo. Ait eis iudex Gerdo: Verum non dicitis, quoniam ab initio regale fuit terra ipsa et ecclesia, et sunt adhuc homines senes, qui bene sciunt istam rem, videlicet Lampredi monacus, cognomento Belmonette, [3] et Bella uxor Proculi de Cazariza, monaca, filia Thyhaslaue, [4] que fuit soror domino Regi Dabraslauo. Placuit autem ex utraque parte credere ipsorum testium dictis, [5] et iuimus ad Lacromono interrogare, ego Gerdo cum meis consanguineis, et nobiles Ragusii, et de Tribunia. [6] In primis Riccatina Marciuisii [7] filii regis Bodini et iudex Grubessa filius Branislauo, et Drago priore filio Slabbe, et Luccaro priore filio Nicolize, Tepla Formino de Rasbigaleri, [8] Goislauo filio Crossii, Ilenoch, [9] Zanello, Casnazo, Lauatino, Dabraheno [10] zuppano de Comene. Thechomiro setnico [11] de Canale, Svergia [12] zuppano de Tribigna, et Dauid Casnaz [13] de eadem zuppania. Ante ipsorum presentiam interrogauimus predictos testes, et dixerunt: Quia nos audiuimus pro certo, quoniam ipsa ecclesia cum sua hereditate

[1] U Farlatu dodaje se: Michaelis filii Bodini, a imalo bi valjda stojati . . „regis Bodini“. [2] Farlati: Marco. [3] Farl. Pelmonebo. [4] F. Tidiaslave. [5] Kod F. izpušćena rieč. [6] F. Tribune. [7] F. Marica vel Marcus. [8] Kod F. posliednja tri imena izostavljena. [9] Kod F. izostavljeno. [10] Zabrathocho [11] F. Sarcito. [12] F. Greogira. [13] F. Carniz.

Digitized by Google

semper regalis fuit, et Labezo hereticus per iussionem regibus eam tenebat, et in vita sua tradidit omnia in manibus iudicis Bolislaui, et fecit eum sibi filium, ab illo (quarto) die omnia causa ipsius in potestate predicti iudicis fuit, et tunc ille dedit ipsam hereditatem ad sanctum Benedictum. Quapropter ego iudex Gerdo, et cum meis suprascriptis consanguineis, similiter eam affirmamus, per remedium nostrorum consanguineorum defunctorum et nostro. Hoc factum est et definitum ante presentiam de suprascriptis testibus. Et ego A. abbas suprascriptus scripsi per iussionem domini regis suprascripti.

Stari prepis nalazi se u knjižnici fratarah dubrovačkih, u rukopisu: „Cronaca autichussima." Dio II. str. 210. gl. Farlati. T. VI. str. 59.

XXIV. 1115. mj. kolovoza. U Dubrovniku.

Juraj kralj južno-dalmatinski i zahumski, potvrdjuje darovanje sela sv. Martina u Šumetu, samostanu sv. Benedikta u Lokrumu.

Georgius gratia dei rex, una cum matre mea domina Jaquinta [1] regina, et Gerdo [2] consobrino meo, de quadam ecclesia sancti Martini, quam olim datam habuerunt patres nostri et domini, cum omni sua pertinencia ad monasterium sancti Benedicti, cognomento Lacromono, modo nos affirmamus eam similiter, ut secure possideant predictam hereditatem, quam suprascripti nostri priores dederunt. Ut nullus de nostris parentibus presumat contrariari, nam si quis temptare probauerit, veniat super illum ira dei cum [3] omnibus electis eius. Et ego A. abbas ex cenobio sanctorum martyrum Sergi et Bachi, per iussionem domini regis scripsi in presentia domini P. archiepiscopi et aliorum nobilium Ragusii, mense augusti, indictione octaua.

Iz rukopisa „Cronacha antichissima di Ragusa" u knjižnici OO. reda sv. Franje u Dubrovniku. Farlati. T. VI. str. 60.

XXV. 1115. Dne 15. kolovoza.

Juraj kralj južno-dalmatinski i primorski, daruje Kotoranom Prevlaku, Lusticu, Posiljan i sve zemljište do Grblja.

Brevelegio del molto glorioso domino Zorzi. Come signor re Zorzi, dette alli zentilomeni de Catharo, Preulacha nel patrimonio, che reedificano la giesia de sancto Archangelo, la qual a principio fo edificata per loro, come per veri fundatori, et cuxi la giesia reedificassemo al onor del signor dio et archangielo Michaele, et in quel tempo signor re Zorzi confirmo et benedisse a Catharo tutti li orti, et le vigne loro, et Lustiza et Possiglan, et tutta la pianura fina el confin de Garbal, con tutte le raxion sue fina la marina, maledizendo a chadauno re et signor in aeternum, che contradizesse soprascritta scrittura de li Signori.

---

[1] U Farlatu izostavljeno. [2] F. Girde. [3] F. et ex.

*

Digitized by Google

Le qual scritture erano scritte nel 1115. nativitate domini, a dì 15 avosto.

Ovo je izvadjeno iz listine Radoslava kralja od g. 1250. prevedene iz slovjenskoga na talijanski jezik u „Flaminia Cornelia:" Catharus Dalmatiae civitas p. 49. i Nani. De duobus Nummis Regis Rassiae str. XLV.

XXVI. 1116.

Ordelafo Faledro dužd mletački, potvrdjuje na korist samostana sv. Ivana Ev. u Belgradu, darovanja i podieljene mu slobode od Kresimira kralja hrvatskoga.

Anno domini et saluatoris nostri Jhesu Christi MCXVI, indictione VIII. Falctrus Ordelafus gratia dei dux Veneticorum, Dalmaticornm atque Croaticorum. Priuilegium sancti Johannis belgradensis monasterii a Cressimiro rege factum, ego collaudo et in sua stabilitate confirmo ita, ut nullus episcopus aut comes vel ciuis predicti monasterii libertatem violare audeat, quam non solum a nobis confirmandam esse dicimus, sed a beato Gregorio romane urbis papa sancitam in suis decretis esse cognoscimus. Volo igitur ducali auctoritate firmare, ut si quislibet huius libertatis concessionem temerario ausu infringere temptauerit, libram auri regali fisco persoluat, similiter ecclesiam sanctorum Cosme et Damiani laudo et confirmo, ideo, ut agnosco veraciter fuisse propria monasterii beati Johannis euangeliste belgradensis monasterii, ex donatione episcopi illius ciuitatis, Prestancius nomine, et aliorum episcoporum et ciues illius ciuitatis et romane sedis apocrisariorum confirmacionēm et clero ac populo, collaudo et firmo eam habendam in perpetuo. Quicumque autem episcoporum aut aliorum hominum hoc decretum infringere temptauerit, et alia illius ecclesie priuilegia violauerit, omnia que possidet, in fisco ducali et regali deueniant. Hec decreta silicet libertatis monasterii beati Johannis euangeliste tibi Fusco abbati omnibusque successoribus tuis firmiter et iure perpetuo tenenda.

Polichorion u gub. Arkivu u Zadru str. 25. sravni Ljubić Listine III. str. 387.

XXVII. 1118. U Rabu.

Ugovor dužde Ordelofa Faledra s Rabljani.

Anno dominice incarnationis MCXVIII. indictione undecima, epacta XXVI, concurrente I. Nos namque Arbenses, Paulus episcopus, et Oriens comes, et tota communitas, recordationem veritatis et certitudinis facimus nostris successoribus heredibusque dimittendam. Qualiter Ordilaffus Faledrus dux Venetiarum nobis iurauit suis cum nobilibus, cum Joanne Trevisanno Caprulano episcopo, Dominico Pulano, Dominico Michaeli, Dominico Mauroceno, Raynerio Michaeli, et Marino Longoferaro, et cum perpluribus aliis. Predictus dux suo cum exercitu ibat Jadram, et nos missimus Vitazam, et Madium Rage filium, diaconos ad dominum ducem, et ad exercitum eius, dicentes: Volumus dominio vestro subesse, et si Jadrenses noluerint, vel non potuerint, si voluntatis est vestre, nos perpetuo retinere in consuetudine, statu, et libertate terre nostre. Et promisit eis dux tenere, et ita venerunt Arbum. Et ipse dux cum supradictis nobilibus hoc modo iurauit: Iuramus vobis Arbensibus, et vestris successoribus heredibus-

Digitized by Google

que, perpetuo vestram consuetudinem, et statum vestrum, et libertatem terre vestre, potestatemque, prout antiquitus dicitis habuisse sub imperatore constantinopolitano, et sub rege Vngarorum, presulem vobis eligendi ac comitem, confirmatione comitis reseruata nostre curie. Insuper taliter vos regere et manutenere, sicuti unam ex Venecie horis Riualti et sicut vobis Dalmatinis Colomanus rex Hungarie iurauit suis cum archiepiscopis, episcopis, et comitibus, ut in breuiario illo continetur. Actum est hoc in arbensis ecclesie atrio, in tempore predicti presulis et comitis, vita felice.

U mletačkom arkivu Dei Frari. Lib. Pactorum I. str. 150. 6. U c. k. dvorskom arkivu u Beču. Liber Pactorum I. str. 238.

XXVIII. 1119. 1. srpnja. U Splietu.

Maria, opatica samostana sv. Benedikta u Splietu, kupuje pet stranah njekog tornja, sagradjena uz njezin samostan.

Anno ab incarnacione nostre redemcionis milesimo centesimo nono decimo, indiccione vero septima, tempore Cirnetha prioris. Ego Maria abbatissa cenobii sancti Benedicti, cum meis omnibus sororibus, emi terciam partem de turre, que aliquando fuit Grimaldi, a nepotibus Trescale, scilicet Piruana et a fratre Cirnetha, pro viginti octo solidos romanatos pro fine, et IIIIor modia frumenti (pro) benediccione, a fundamento usque ad culmen, et quinta pars de turre, quia alie quatuor partes antea emimus, tali modo, ut nullus audeat super nos fenestras aperire vel super nos prospicere. Ante noticia horum testium: Domnii archidiaconi, diaconi Nichodemi, diaconi Dabri, filii Petrici, presbiteri Stephani, presbiteri Amici sacriste, Cirnetha patruus priori, Niciforo Dexini, Draze Neslana, Zanizo iudicator, et alio Zanizo de Petrizo, et Stano fratre eius, Petri Cocini, Sabacii Benecie, Teodori Tiberi . ., Petri Malate et Andreas, nepos eius, Sergulo et gener Petri auocati. Ego Dabrus archipresbiter precipiente supradicta domna abbatissa, filia Ursi Tiberi, scripsi et ibidem sum teste. Acta sunt hec in kalenda iulia, in curia monasterii sancti Benedicti.

Pripis na izvornoj listini g. 1069. u arkivu zadarskih kaludjericah sv. Marije.

XXIX. 1119.

Njeka Marihena, daruje samostanu sv. Benedikta u Splietu njeki kus vinograda.

In Christi nomine. Ego Marihena paginulam recordacionis fieri precepi, scilicet de partenea que prope portam monasterii sancti Benedicti est, qualem pro remedio anime mee ac meorum defunctorum in eodem monasterio optuli. Si quis autem contemtor mee donacionis extiterit, iratum habeat trinum et unum deum, nec non meam malediccionem incurrat.

Digitized by Google

XXX. 1119.

Dana, mati Gaudija Falsamina, daruje njeku svojinu crkvi sv. Benedikta u Splietu.

Ego . . Dana, mater Gaudii Falsamine, offero paratinam prope ecclesiam sancti Cipriani, in ecclesiam sancti Benedicti, que est inter para . . sancti Cipriani ex parte orientali, occidentali vero ex parte est paratina sancti Nicolai de Collegaci, pro remedio anime mee meorumque defunctorum. Si quis autem hoc frangere voluerit, habeat iratum trinum et unum deum et nostram maledicciones

Pripis na fundacionalnoj listini Lovre nadbiskupa spljetskog. od g. 1069. za spljetske duvne. U arkiva zadarskih kaludjericah.

XXXI. Oko g. 1119.

Dominko Galateov, sa svojom ženom Katenom, daruju samostanu sv. Benedikta u Spljetu njeki vinograd kod crkve sv. Stjepana.

Ego Dominicus Galate, una cum coniuge mea Chatena, vineam, que est ad sanctum Stephanum protomartirem, nostrum remedio, monasterio sancti Benedicti offero. Hoc actum est coram his testibus: Dabrone archipresbitero, diacono Dabrone, Petrici filio, presbitero Nicolao spirituali patre, Lampredio Scarnacani. Et ego Brizna diaconus, huius cartule scriptor, ibidem sum testis. Et si aliquis hanc nostram ordinacionem, quam ego Dominicus et Cathena uxor mea scribere precepimus, disrumpere temptauerit, iratum habeat trinum et unum deum et trecentorum decem et octo sanctorum patrum maledicciones incurrat, et sit deramatus in hoc seculo, et in futuro cum Juda traditore igneis vinculis mancipetur.

Iz arkiva zadarskih kaludjericah sv. Marije.

XXXII. Oko g. 1119.

Preštancio Basamure, i sin njegov Gronda, daruju njeke zemlje samostanu sv. Benedikta u Spljetu.

Ego Prestancius Basamure, filius Anch, recordacionem filie mee monialis scribere feci de terris, quas sibi contuli, et secum portaret ad monasterium. Inprimis una terra ad sanctum Paulum iuxta mare, et aliam terram ubi dicitur Campanana iuxta sanctum Andream, et unam terram in murnario iuxta ecclesiam sancti Petri, quam pro anima mea et pro amore supradicte filie mee in eiusdem monasterio fieri testamentum feci.

Et ego Gronda, filius supradicti Prestancii, pro terra mea in eodem monasterio offero terram ubi dicitur Abal.

Iz arkiva zadarskih kaludjericah sv. Marije.

Digitized by Google

XXXIII. 1121. 28. rujna. U Beneventu.

Kaliksto II. papa, pošiljajući Girardu nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašt, potvrdjuje prava njegove crkve.

Calixtus episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Girardo Ragusie ciuitatis antistiti, nostris per dei gratiam manibus consecrato. eiusque successoribus canonice substituendis in perpetuum. De domini sapiencia scriptum est, quia pertingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suauiter. Huius disposicione beato Petro, eiusque romane ecclesie concessus est tocius ecclesie principatus, ut per eius constanciam fratrum infirmitas confirmetur, et per eiusdem tutelam, et protectionem diffuse per orbem ecclesie muniatur. Eapropter frater in Christo charissime Girarde, quem nostris tamquam beati Petri manibus in Ragusie ciuitatis archiepiscopum per dei graciam consecrauimus. Nos, qui licet indigni beati Petri locum obtinere conspicimur, peticioni tue clementer annuimus, et ad exemplar predecessorum nostrorum sancte memorie, Zacharie, Benedicti et Paschalis, sanctam Raguseorum ecclesiam presentis priuilegii pagina communimus. Statuimus enim, ut parrochie omnes quas ecclesia eadem preteritis temporibus possedisse cognoscitur, tibi tuisque successoribus quiete in futurum et integre conseruentur; videlicet Zachulmie regnum, et regnum Seruilie, Tribunieque regnum, ciuitas quoque cathariensis seu Rose, buduanensis Auarorum, liciniatensis, scodrinensis, driuastensis et polatensis, cum abbaciis, ecclesiis et parochiis earum. Pallei vero usum ex apostolice sedis liberalitate tibi concedimus intra ecclesiam, tantum diebus illis, qui in antiquis ecclesie vestre priuilegiis distinguntur. Consecracionem tamen successorum tuorum nobis, nostrisque successoribus in perpetuum reseruantes. Porro decime, possessiones, predia, seu cetera bona, que in presenti eidem ecclesie legittime pertinent, in ecclesiis, in villis, in colonis seu colonabus, in agris, vel aquis, vel aliis rebus diocesane seu proprietarie disposicionis, queque in futurum libertate principum, vel oblacione fidelium iuste poteritis adipisci, firma vobis semper et illibata permaneant. Decernimus igitur, ut nulli omnino hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexacionibus fatigare, sed omnia integra conseruentur, tam tuis quam clericorum et pauperum usibus profutura. Tua igitur interest, frater karissime, in prosperis te humilem exhibere, et in aduersis, si quando eueniunt, cum iusticia erectum, amicum bonis, peruersis contrarium, nullius umquam faciem contra veritatem suscipias, nullius umquam faciem pro veritate loquentem premas. Misericordie operibus iuxta virtutem substancie insistas, et tamen insistere eciam supra virtutem cupias. Infirmis compaciens, beneualentibus congaudens, aliena dampna propria deputans, de alienis gaudiis, tamquam de propriis exultans. In corrigendis viciis pie seuiens, in fouendis virtutibus auditorum animos demulcens. In ira iudicium sine ira tenens, in tranquillitate autem seueritatis iuste censuram non deserens. Hec est enim accepti ministerii dignitas, quam si sollicite seruaueris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. Sancta trinitas fraternitatem tuam dextere sue protectione custodiat, ut ministerium tuum fideliter impleas, et cum populo tibi commisso duce deo ad finem, qui non finitur in exultacione, peruenias.

L. S. † Ego Calixtus catholice ecclesie episcopus ss. Bene valete.

Digitized by Google

Datum Beneuenti per manus Grisogoni sancte romane ecclesie diaconi cardinalis, ac bibliothecarii IIII. kalendas octobris, indictione XIV. incarnacionis dominice anno MCXXI. pontificatus autem domini Calixti secundi pape anno II.

Prepis 13. vieka na pergameni u sbirci listinah jugoslavenske akademije, s visećom pečatju kaptola dubrovačkog. Na kraju listine stoji: „Habet Ragusina ecclesia priuilegia Romanorum pontificum Benedicti octani, unum. Gregorii septimi unum. Pascalis secundi unum, Calixti secundi duo, Innocentii secundi, unum. Anastasii quarti, unum. Alexandri tercii, unum. Vrbani tercii, unum. Clementis tercii, unum. Gregorii noni, duo." Bullarium. dubr. str. 1.

XXXIV. 1121. 28. rujna. U Beneventu.

Kaliksto II. papa, nalaže biskupom gornje Dalmacije ili Dukle, da priznadu za svoga vrhovnog pastira Girarda nadbiskupa dubrovačkog.

Calixtus episcopus seruus seruorum dei, omnibus episcopis superioris Dalmacie, seu Dioclee, salutem et apostolicam benedictionem. Omnis ammonicio salutaris, quam domino credimus aspirante contingere, in mercedem proficit monitoris et moniti. Et ideo nos hoc libenter arripimus, quoniam placere deo nostro non solum nostris, sed et omnium fratrum consacerdotumque nostrorum actibus festinamus. In nostram nempe recurrit graciam, si ecclesie sic regantur, ut nullus querimoniis aditus reseretur. Sit itaque dilectioni vestre, fratres karissimi, dulcis et iucunda precepcio, quam sedis apostolice auctoritate seruata, caritatis gracia manere noscatis. Nec vobis aliquid iuris credatis imminui, si tam presentibus, quam futuris rebus videatis, ne illicitis presumpcionibus reseretur aditus, precaueri. Exigente hoc a nobis domino, qui apostolice dignitatis beatissimo apostolo Petro primatum pro fidei sue remuneracione commisit, uniuersalem ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate constituens, necessitatem sollicitudinis, quam habemus cum his, qui nobis collegii karitate iuncti sunt, sociamus. Annuentes igitur peticionibus karissimi filii et fratris nostri Girardi, quem nostris tamquam beati Petri manibus Rachusie ciuitati archiepiscopum per dei gratiam consecrauimus, et ad exemplar predecessorum nostrorum eandem ecclesiam priuilegii nostri pagina communiuimus, statuentes: ut omnes parochias, quas preteritis temporibus possedisse cognoscitur, eidem archiepiscopo quiete in futurum et integre conseruentur. Insuper ad conseruacionem priuilegiorum vicem nostram ei commisimus in eisdem tantummodo episcopatibus, qui in priuilegiis suis leguntur; videlicet in regno Zacholmie, et regno Seruilie, Tribunieque regno, ciuitate quoque catharinensi, seu Rose, buduanensi Auarorum, liciniatensi, scodrinensi, driuastensi, et polatensi, cum abbaciis, ecclesiis et parochiis earum, cui in his, que ad ecclesiasticam pertinent disciplinam, ut dilectio vestra pareat, admonemus. Non enim tam illi obtemperabitis, quam nobis, qui hoc illi pro nostra solicitudine per illam prouinciam cognoscimus commisisse. Ad synodum quicumque euocatus fuerit, occurrat, nec congregacioni se deneget, in qua ad deum pertinentes causas nouerit esse tractandas. Quidquid causarum, ut assolet, inter consacerdotes euenerit, eius, cui vicem nostram commisimus, examini reseruetur, ut illo sub timore dei presule omnis ambiguitas finiatur. Nihil in eius, aut nostram, contra hec, que constituimus, presumatur iniuriam, eius nobis relacione, si quid referendum fuerit, innotescat. Ita enim vos ad illius ius pertinere volumus, ut ad vos vestrarum ecclesiarum pertinent sacerdotes. Qui ergo iure sibi debito uti cupiunt, apostolice sedis auctoritate concessa, per suam contumaciam imminuere non nitantur. Ut vero vestre dilectioni ecclesie ordinacio sue permittitur sacerdotum, ita fratrem et coepiscopum nostrum Girardum de ordinando antistite volumus consultari, cui episcoporum

Digitized by Google

consecrationem statuimus reseruari, ut eo inquisitore, atque custode, cum certus licentie modus imponitur, ecclesiastice discipline in omnibus ordo seruetur. Bene valete.

Ego Callixtus catholice ecclesie episcopus scripsi.

Data Beneuenti per manum Grisogoni sancte romane ecclesie diaconi cardinalis ac bibliothecarii. IIII. kalend. octobris, indictione XIIII. incarnationis dominice anno MCXXI. pontificatus autem domini Callixti II. pape, anno II.

Bullarium dubr. kako gore str. 25. i 373.

XXXV. 1124. mjeseca srpnja.

Stjepan II. kralj hrvatski i ugarski potvrdjuje Trogiranom i Spljetćanom ona prava, koja im podieli kralj Koloman, obvezav se zakletvom.

Ego Stephanus Colomani regis filius, rex Hungarie, Croatie, atque Dalmatie. Anno dominice incarnationis MCXXIV. indictione secunda, mense iulio, nono anno regni mei. Eandem libertatem et pacem a patre meo vobis Tragurinis et Spalatinis ciuibus stabilitam, cum episcopo et comitibus et omnibus regni mei principibus, sub eiusdem sacramenti obligatione confirmo et corroboro. Ego Marcellus strigoniensis archiepiscopus laudo et confirmo. Ego Gregorius baacensis archiepiscopus laudo et confirmo. Ego Simon Quinqueecclesie episcopus laudo et confirmo. Ego Ambrosius episcopus iauariensis, laudo et confirmo. Ego Cledinus [1] comes laudo et confirmo. Ego Marcus laudo et confirmo. Ego Lambertus comes laudo et confirmo. Ego Buzco Comes laudo et confirmo. Ego Nicolaus laudo et confirmo. Ego Jacobus comes laudo et confirmo. Ego Sergius comes laudo et confirmo.

Lucius. De Regno Dalm. et Croatiae Lib. III. C. IV. Memorie di Trau. str. 20.

XXXVI. 1124.

Ursacio biskup i vlastela kotorska, nadaruju crkvu sv. Trifuna u Kotoru.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Annó MCXXIIII. Ego Ursacius episcopus una cum Mele priore et nobilibus catharensibus, in primis Businas Catapanus, Georgius de Gurhana, Euaicius Bollia de Groni Crosi, Vita Dabrazze, Triphon de Domana, Ursacius de Visao, Simeon Pauli, Vitalis de Grasana Derza, Sergius de Buda, Micha de Belez, Goislauus Derze, Baliazza, bis et semel consiliarii, pulsauimus campanam . donamus tumbam sancti archangeli ad ecclesiam sancti Triphonis, videlicet a Vaize usque ad littus maris, et a littore maris usque ad Vaice, . . Si aliquis esset heres in eadem tumba . . qui omnes unanimiter . . Quoniam nulla humana persona habet aliquam hereditatem in eadem tumba, extra quatuor vel quinque . . que sunt a parte sancti Vincentii. Et hanc donationem si aliquis rumpere temptauerit, vel calumniam fecerit, ex parte dei omnipotentis et beate Marie semper virginis, et omnium sanctorum

[1] Lucić u Memorie di Trau ima Adelfo conte.

Digitized by Google

excommunicetur, et cum condemnatis condemnetur, et ex parte nostra, quamuis peccatores . . et in secundo aduentu appareant. Et sicut luminaria, que a vento extinguuntur, extinguantur. Ego autem prefatus Ursacius episcopus, per voluntatem omnium nobilium et auctoritate communi, propria manu scripsi.

Illyricum sacrum. T. VI. str. 433.

XXXVII. 1129.

Mihalj biskup zadarski, daruje samostanu sv. Ivana Ev. kod Belgrada, crkvu sv. Mihalja.

Almifice incarnationis Jhesu Christi, nostreque reparationis anno domini millesimo CXXIX. abeunte, indictionis VI. elabente. Ego M(ichael) diuina fauente clementia alme Anastasie cathedra presulante, notum facio tam presentibus, quam et remotis stabile priuilegium libertatis ecclesie sanctorum Cosme et Damiani, quam ecclesiam post reuersionem Romanie, desolacionemque ciuitatum, dux Veneziarum michi concessit abere, quam de re maxima colleccio clericorum hac laicorum unanimes venerunt ad me, obnixeque rogauerunt me, ut ego concederem sibi prefatam ecclesiam, quod deo illustrante fauorabili voluntate vel precamine istorum condonaui abbati Johanni suisque fratribus ecclesiam M. frui diuinis officiis, pro ablucione suorum facinorum vel suorum comissorum, quod si aliquis procax temere hoc meum exaratrum corrumpere temptauerit, habeat maledictionem dei et trecentorum X. et VIII. patrum, nec non et meam, iner sit ab omnibus bonis in futuro, particeps sit cum Iuda proditore. Huius rei testes Micha, Cotona, Micha de Starecca, Michael de Panza, Cuzilla, Domazza. Ego Madius Vernula (sic) sancti Michaelis hanc scendulam scripsi et huius rei testis suum.

Testimonium de vinea. [1]

Ii sunt testimonii de vinea. In primis presbiter Benedictus, Pribislauo filius Bolesi, Priboi, filius Vironi, Vilcouic, Dragos, Vilcodruga, Golube, Prodanus, filius Vilcoseri, Opprinna, Chropizo, Dalmozanino, Grubessa, Priben, Bratona, Dessinna, monachus (m°) Madius, monachus Grubessa, filius Vicussi, Cruina, Drasimir, Vilcina, filius Tolsi, Pristauopor et Brucona et Tolima, Damianus clericus rogatus scripsi.

Polichorion. U arkivu gub. zadarskoga.

XXXVIII. 1129.

Vrna opat monastira sv. Stjepana kod Solina, uredjuje granice zemaljah svoga monastira (prevod talijanski).

Nel nome di Christo. Amen. L' anno della di lui incarnatione 1129. Abbate Virna havendo la cura del monastero di san Stefano, ho procurato con ogni diligenza

[1] Ova bilježka uvršćena je u rukopisu odmah izpod gornje listine, nu neznam dali se darovanje vinograda ima takodjer pripisati višespomenutomu biskupu.

Digitized by Google

di mantenere ogni cosa, et essendo da alcuni Schiavoni dato molestia al monasterio, et non volendo io sopportarla, mi opposi, et venuto in luce (?) delle terre di detto monasterio, che erano state occupate, procurai di recuperarle, et ho trovato un eredità di san Stefano di sette pezze di terra et dalla terra di san Benedetto, fino alla cima di una chiesa di santa Maria terra grand.. me eccettuatane una pezza di san Giovanni. Et de li, fino al fiume andando in su et venendo in giu fino alla Steniza, et fino al ponte, et sotto il ponte, dalla fabrica fino al ponte, et chiariti li confini, ne havemo ricevuto il frutto, et ne habiamo lasciati il possesso al monastero. Queste cose furono fatte alla presenza de sottoscritti testimoni. Prima di Sagarella avvocato della medesima chiesa, di Giovanni Mila, Rusina Drago di Pirla, di Nercinna Vratina, et di Dabro suo fratello, Otra et Ugrino suo figlio di Subri Brugog, Ponasevich, di Raiesda Cocosevich, di Nesdravoj Sokolich, di Prete Alessio et di molti altri. Et io Pre Sabatio nodaro giurato del comune ho copiato.

Documenti di san Stefano di Spalato. U knjižnici mletačkoj sv. Marka. MSS. Italiani. Class. V. Cod LI. str. 39.

XXXIX. 1133. dne 3. studena. U Krku.

Krčani povladjuju svoga kneza Dujma, da bira prineske za popravljanje grada Krka i za mletački porez.

Anno MCXXXIII. die III. nouembris Dominus Dominicus vegliensis episcopus, in suo episcopali palatio, una cum iudicibus ciuitatis pro communitate Veglie ex una parte, et dominus Duymus comes ex altera conuenerunt, ut colta, que apud commune erat pro urbe reparanda, et aliis expensis fiendis, nuntiisque mittendis, et strena Venetis danda, predicto comiti promittenti singula exequi concessa fuit. etc. [1]

Illyricum sacrum F. V. str. 229.

XL. Oko g. 1134.

Crnota pop, daruje samostanu sv. Benedikta u Spljetu njeka sela.

In Christi nomine. Quod constat actum diuino iudicio, non potest corumpi humano. Et ideo ego presbiter Cernota recordacionem facio de territorio meo posito in Dolcio de Conscaco, iuxta territoria sancti Domnii, que equaliter in longum ad orientem respiciunt, tendentes ad aque antiquum conductum, pro meta supra quod est aliud territorium sancti Domnii, quod territorium Doleci dono pro remedio anime mee et meorum parentum monasterio sancti Benedicti in perpetuum, sicut michi commissum fuit a meis

[1] Iste godine 1133. bijaše učinjen njeki ugovor ad strane Mletćanah s krčkim knezom Dujmom, kojim se grad Krk stavi pod zaštitu mletačku, s obvezom da će svake godine plaćati njeki danak poradi toga što su Mletćani pomogli Krčanom proti njekim gusarom. Gl. Cicogna Iscrizioni Veneziane T. IV. iz rukopisa knjižnice sv. Marka: Storia della famiglia Frangipane.

Digitized by Google

parentibus. Insuper dono eidem monasterio terram, quam sub . . terras eiusdem monasterii. Dono eciam terram unam in Gladnico prope . . . ex parte orientis, ita tamen, quod de ipsis terris nullus meorum eredum contradicere possit, vel partem petere aliquam, sed in ipso monasterio remaneat iure perpetuo. Si quis vero, quod absit, spiritu diabolico inflatus, per aliquam fraudem ipsas terras ab ipso monasterio abstraere voluerit, dei omnipotentis iram incurrat, et maledicciones CCC decem et octo sanctorum (patrum), ac duodecim apostolorum, ac cum Juda proditore in inferno dampnetur, et blasfemiam eternam et premium optineat. Hoc autem fuit factum coram Grubce Salatii, atque Sabacio Tiueri diacono. Et ego Duimus clericus de mandato dicti presbiteri Cernote, sicut audiui a suo ore, ita scripsi propria manu et testis sum ad predicta.

Matica na pergameni u arkivu kaludjericah sv. Marije u Zadru, medju pismi splietskog samostana sv. Benedikta.

XLI. 1134. 28. travnja.

Felicijan nadbiskup ostrogonski, dosudjuje biskupiji zagrebačkoj šumu u Dubravi, koju je nekoč kralj Ladislav, utemeljiv biskupiju zagrebačku, darovao istoj biskupiji, a posvojit ju hotio najprije njeki Sudenja, a za njim knez Adilbert s inimi plemići.

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Amen.

Regnante nobilissimo rege Ladislauo, strigoniensis vero ecclesie primatum Acha gubernante, et baaciensi archiepiscopo Fabiano existente, vesprimensi episcopo Cosma, palatino comite Jula, semegiensi comite Grab, predictus rex diuina gratia inspirante, horum ceterorumque nobilium consilio zagrabiensem constituit episcopatum; videlicet ut quos error idolatrie a dei cultura extraneos fecerat, episcopalis cura ad viam veritatis reduceret. Ad instruendam igitur huius plebis ignorantiam, quendam boemicum venerabilis vite virum, nomine Duch, idoneum reperit, quem eidem ecclesie pastorem per suum capelanum Francicam delegauit, qui etiam illi ecclesie officinarios de semigiensi et zalensi comitatu ordinauit. Preterea alter capellanus Cupan nomine, precepto eiusdem regis, dedit eidem ecclesie populum de Dumbroa cum terra et silua sibi appendente. Transacto igitur non paruo tempore, regnante rege Stephano, predicto vero Francica illius ecclesie episcopatum tenente, a quodam viro nomine Sudengna, de predicta silua ecclesie iniuria illata est. Quod episcopus egre ferens, ad regis patrocinium confugit, qui totam causam Feliciano strigoniensi archiepiscopo discutiendam commisit. Illius igitur ecclesie aduersarii ad iudicium vocati, cum ad determinatum diem venire noluissent, nec L. pensas secundum legem terre persoluere potuissent, archiepiscopi iudicio predicta silua per pristaldum Ysaac nomine ecclesie restituta est; et quamdiu Francica illi ecclesie prefuit, nullus ei aliam iniuriam inferre presumpsit. Defuncto igitur rege Stephano, piissimus Bela diuina gracia largente Pannonie sceptra feliciter gubernanda suscepit, cuius gracia predictus Francica ad baaciensem archiepiscopatum translatus est, zagrabiensi vero ecclesie Macilinus iherosolomitanus canonicus, episcopus ordinatus est. Tercio igitur episcopatus sui anno, Adilbreth frater Kaladini comitis, sumigiensis comes, una cum Clanisa et Petro fratre eius, et Sudangna, aliisque quam pluribus eiusdem terre melioribus, de predicta silua in concilio waradiensi, tempore Walterii episcopi, ante

Digitized by Google

Felicianum strigoniensem archiepiscopum litigium renouauit. Cuius iudicio II. episcopi, videlicet Francica baaciensis, et Macilinus zagrabiensis, salua episcopali dignitate, pro iusticia sancte ecclesie veritatem dixerunt, III. vero de nobilioribus eiusdem ecclesie, scilicet Barkis, Mahal, Dersihna, super sacrum altare waradiensis ecclesie in presentia canonicorum iurauerunt, Augustino strigoniensis ecclesie canonico existente pristaldo. Quod factum est anno dominice incarnacionis MCXXXIV. epacta XXIII. VI. kalendas maii. Archiepiscopus vero volens suum iudicium inmobile permanere, alterum eis pristaldum, nomine Marcellum, filium Gira comitis, dedit, qui priore pristaldo, silicet predicto Ysaac, premonstrante singulas metas renouauit, et ecclesie siluam ea condicione restituit, ut nullus in ea omnino sine consensu episcopi quicquam agere presumat, vel (v)enando, vel aliquid de ea auferendo, vel intromittendo. Huius rei testes sunt archiepiscopi iudicio assidentes: Nicolaus nitriensis episcopus, Euzidinus comes de Saunic, Geuril filius Andree comitis. Laurencius filius Salamonis canonicus waradiensis ecclesie, Benedictus custos, Opus decanus, Sebastianus.

Iz vana. Priuilegium Ladislai regis super constitucione Zagrabiensis episcopatus. Priuilegium canonicorum. Na okrajku s jedne i druge strane prerezana 9. velika pismena.

Pisano na pergameni, pismeni 12. vieka. na njekih miestih razderan je kver, te se mogu njeke rieči težko pročitati. Nalazi se u nadbiskupovom arkivu u Zagrebu, Privilegia Br. 1. Gl. I. Tkalčić. Povjestni spomenici zagr. bisk. knj. I. str. 1.

XLII. 1134.

Mihalj, nadbiskup zadarski i Petar knez grada Zadra i vojevoda čitave Dalmacije, riešavaju parbu glede njekih zemaljah, ležećih u Bravcu (Obrovcu) vodjenu medju samostani sv. Krševana i sv. Marije.

† Anno domini millesimo centesimo XXXIV. indictione XII. presidente cathedre beate Anastasie M. archiepiscopo, Petro comitatum Jadere, totiusque Dalmacie principatum feliciter procurante. Orta est contentio inter abbatem sancti Grisogoni cum monachis suis, et abbatissam sancte Marie cum monialibus suis, propter quasdam terras in Brauizo, que sunt subtus ecclesiam beati Petri ab occidente. Nam ut est cupido et auaritia seculi presentis, dicebat abbatissa, terras esse suas, quas abbas cum fratribus suis: veris indiciis et equissima ratione ostendebant et fuisse et esse suas. Vtraque igitur parte inter se minime conueniente, venerunt tandem in episcopium, et steterunt coram archiepiscopo, comite, iudicibus, et ceperunt huius rei causam studiose perquirere. Pro parte monasterii sancte Marie certabat Zanizus, filius Vitaze prioris, aduocatus illarum. Diu autem inter se illis litigantibus, iudices causam subtilissime discutientes, reppererunt equiorem et iustiorem, tam assertione verborum, quam exaratione litterarum, quamque etiam memoria quorumdam presentium, qui causam noscebant, rationem monachorum. Sed nullum inposuerunt finem. Conuersi vero ad Zanizum, dixerunt: Si testes idoneos haberent, qui exploratius propositi negotii causam nossent. Tunc confessus est, quod haberent archidiaconum Maium testem qui interfuerit, cum Gregorius archiepiscopus iudiciali ratione terras illas diuiserit. Tunc missi sunt duo ingenui viri, unus Fuscus diaconus, plebanus sancte Marie, et alter laicus Prestancius Fera ad archidiaconum, interro-

Digitized by Google

gare eum, si res se ita abet, sicuti Zanizus et moniales autumabant. Archidiaconus autem, utpote venerandus senex, nec a veritate declinans, cepit detestare et contradicere, quod nunquam ibi fuisset, nec hoc agi vel vidisset, vel audisset. Tunc confusa pars monialium, pre verecundia nichil iam dicere potuerit. Tunc dati iudices, data sentencia, utramque partem habire preceperunt. Dein paucis interiectis diebus, salubri roborati auxilio, abbas et ceteri fratres, adeuntes archiepiscopum, simul et comitem, rogauerunt eos, ut se parum vexarent et exirent videre terras illas, et secundum antiquam dationem et dispositionem sic roborarent et firmarent, quatenus deinceps nullum litigium, nulla contencio posset oriri inter duo predicta monasteria, quod et factum est. Perrexit igitur Michahel archiepiscopus cum clericis aliquibus, quorum nomina hec sunt: Gaudius archipresbiter, Micha diaconus, filius Strezicuze, Lampridius clericus, filius Marichne, Petrizus clericus, filius Camassi; deinde Petrus comes cum proceribus suis, quorum nomina hec sunt: Maius Zambata, iudex, Grube iudex, Zanizus aduocatus, Bergullus aduocatus, Prestancius Fera, Vitaza, filius Stance Dassare, Bratona frater comitis, Mandreius, et alii plures. Abbas cum suis, et abbatissa cum suis, et sic peruenerunt ad ecclesiam beati Petri, et per ostensionem analium et recordationem veteranorum inuenerunt, quod medietas coquine, quam edificauerant homines sancte Marie, staret in terra sancti Chrisogoni, sed precatu archiepiscopi, pariter et comitis et abbatisse, et omnium clericorum et laicorum ibi presentium, consensit abbas et reliqui fratres, ut miteretur linea ab angulo ecclesie interioris, hoc est extra turrim, quia turris ecclesia (sic) est beati Chrisogoni. Et missa est linea ab angulo ecclesie, parum in obliquum, in apuilonem, ita ut tota coquina sit eis concessa, et sic monachi ad terminos terre sue magnos lapides fundotenus locauerunt, in quibus etiam lapidibus litteram G. imprimerunt, ut extra hoc terminos non liceat hominibus sancte Marie in occidentem vel pedem ponere, vel quodcumque animal minare.

Matica na pergameni. U zadarsk. gub. arkivu. Cass. XVIII. 446.

XLIII. 1137.

Bela II. kralj ugarski, podieljujući dozvolu njekomu knezu Martinu, da može darovati svoja posjedovanja samostanu sv. Petra u Čataru, u salajskoj županiji, spominje takodjer njeke posjede uz Muru i preko Drave, kao i Šemovec (Semcza) u zagrebačkoj biskupiji. (*U izvadku.*)

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Notum sit omnibus sancte dei ecclesie cultoribus, tam clericis quam laicis, quod rex Bela inclitus, in conuentu strigoniensi, ubi filio suo Ladislao, communi regni consilio, bosnensem ducatum dedit, in insula abbatie monialium, ubi ecclesia s. Marie, archiepiscopo Feliciano presidente, et ceteris episcopis presentibus, scilicet Machario, Saulo, Martyno, Petro, Waltero, Zacheo, Macelino (zagrabiensi) et curiali comite Francello .. His nihil contradicentibus, Bela rex concessit Martino comiti ad placitum sua ordinare. Gratiam quam pater concesserat, concessit succedens filius in regnum Geuczha, presente Belos duce, et Hitelano preposito, Quuchino preposito, et Calixto et Iuliano comite et Rolando Predium Chiatarii, in quo monasterium est edificatum, quod erat cum fratribus suis commune, cambiuit mutando a filiis Andree, cum parte de terra, quam habebat in Beschen, non ultra aquam Muram, sed citra, pars Alexii data est. . .

Digitized by Google

Item dedit predium de Zala, quod sibi dedit rex, quesitor a rege dominus prestaldus Seraphim, frater eius, ubi datum est sibi illud predium, interfuerunt hi proceres: Iula, Salamon centurio, Sau centurio, kenez Petrus, istis dati sunt numi in recordationem. Ibidem sunt duo aratra cum sex mansionibus et decem domibus, et seruiant abbati, qualiter preceperit, sed si abbati placuerit, dent filias liberis et ducant de liberis, quorum nomina hec: Donamer, cum duobus filiis, Didec cum filiis, Radosta, Dracem, Sadem, Blasius filius Grapo, Cace, Budissa, Pribizla, Odila. Predium Fertew cum uno aratro et tribus mansionibus, predium Galani, quod dedit rex pro suo predio, scilicet Sar, quod datum est episcopo (zagrabiensi) Macellino, dedit monasterio cum decem mansionibus. . . . Terram, quam emit a Symeone filio Nicolau comitis, ultra Dravum, centum pensis et duobus dextrariis, dedit monasterio. Terram quam habuit gratia Stephani (II.) regis in zagrabiensi parochia, scilicet Semeza, quesitor Georgius comes, filius Saul, pristavdus Weng, filius Radoan. etc.

Čitavu listinu priobći Bernardo Pez, Codex dipl. T. VI. col. 355. iz knjižnice admontske i Fejer Cod. dipl. R. Hung. T. II. str. 88.

XLIV. 1138.

Bela II. kralj hrvatski i ugarski daruje, nadbiskupiji spljetskoj crkvu sv. Marije u Solinu.

In nomine domini nostri Jhesu Christi. Anno ab incarnatione eiusdem millesimo CXXXVIII. indictione prima. Ego B(ela) dei gracia Hungarie, Dalmacie, Chroatie, Rameque rex, do ecclesie spalatensi, pro remedio anime mee meorumque successorum, et tibi Gaudio predicte matris ecclesie archiepiscopo, ecclesiam sancte Marie, que est Salone, cum omnibus appendiciis suis, tam mobilium, quam immobilium rerum, et cum molendinorum redditibus, ut nulli omnino hominum, nisi prenominate ecclesie spalatensi, reddatur tributum. Et quicumque nostro priuilegio (cont)rarius assistere voluerit, iratum habeat trinum et unum deum, et habeat maledictionem sanctorum patrum, insuper nostram iram incessanter incurrat, et decem libras auri componat, medietatem in regali palatio, et medietatem ecclesie, cui iniusticiam fecerit, et hec cartula maneat in sua roboracione.

Prepis u spljetskom arkivu. Mensa episcopalis.

XLV. 1138. 24. svibnja. U Lateranu.

Inocencio II. papa, podjeljuje nadbiskupu spljetskomu Gaudiju, plašć na molbu kralja ugarskoga Bele II.

Innocentius seruus seruorum dei, venerabili fratri salonitano archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Sicut beati Gregorii testatur auctoritas, et tam veterum quam modernorum gestorum monumenta declarant, examinatio et consecratio salonitani archiepiscopi ex antiqua institutione ad romanum pontificem specialiter per-

Digitized by Google

tinet. Quocirca in sanctam romanam ecclesiam grauiter deliquisse, et claues beati Petri ausu temerario euacuare voluisse dignosceris, dum spreta dignitate sedis apostolice, ad aliam prouinciam conuolasti, et contra veterum consuetudinem, a strigoniensi archiepiscopo consecrationem suscipere attentasti. Licet ergo vehementer excesseris, licet contra stimulum calcitrare molitus sis; quia tamen dilectus filius noster Bela rex Hungarie pro te multoties apud sedem apostolicam per litteras et nuncios intercessit, ipsius tandem precibus condescendimus, et per dilectum filium nostrum Ubaldum diaconum cardinalem,[1] virum siquidem honestum, et litterarum peritia eruditum, fraternitati tue pallium, pontificalis officii plenitudinem, signum humilitatis et iustitie destinamus; ut videlicet eo his diebus utaris, qui in ecclesie tue scriptis authenticis continentur. Tua itaque interest ita te erga beatum Petrum deuotum et humilem in omnibus exhibere, ita te in eius obsequio exercere, et preceptis apostolicis obedire, ut hac gratia dignior valeas inueniri, et nos de tue actionis studiis exultare possimus. Preterea episcopos per Dalmatiam constitutos suffraganeos, quibus Salona tempore suo rutilando utebatur, sancte spalatine ecclesie, ubi corpus sancti Domnii discipuli beati Petri requiescit, cum omni reuerentia obedire sancimus, quem unum totius Dalmatie metropolitanum in salonitana ecclesia fore scimus, iuxta quod in decretis nostris comperimus. Item quia per vestras litteras conquesti estis de suffraganeis recusantibus venire ad concilium sancte salonitane ecclesie metropolitane, nos ita statuimus, ut in Dalmatia nullo alio in loco synodus, preter in vestra metropolitana ecclesia celebretur, et ibidem omnes suffraganei prefate ecclesie salonitane more solito consecrentur. Datum Laterani IX. kal. iunii.

Lucius de regno Dalmatie et Croatie Lib. III. cap. XI. Farlati Illyricum Sacrum. III. p. 173.

XLVI. 1142. 11. lipnja. Na brdu Tiburtinu.

Inocencio II. papa nalaže knezu i občini dubrovačkoj, da častno primu svoga nadbiskupa Andriju, kojemu on podieli nadbiskupski plašć.

Innocentius episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis, clero, P. comiti, et populo ragusiensi catholico, salutem et apostolicam benedictionem. Ex ipsius redemptoris nostri Jesu Christi domini constitutione sancitum est, ut romana ecclesia in beati Petri apostoli fide et confessione fundata, uniuersis per orbem terrarum debeat ecclesiis prouidere. Unde nos, qui licet indigni loco eiusdem apostolorum principis residere conspicimur, omnes ecclesias in eiusdem fidei sinceritate et unitate cupimus confirmare, et in unius compage corporis indissolubiliter solidare. Ideoque venientem ad nos venerabilem fratrem nostrum A(ndream), archiepiscopum vestrum, debita benignitate suscepimus, et inter

[1] Ovaj Ubaldo, rodom iz Luke od porodice Accingola, bje imenovan djakonom kardinalom od pape Inocenca II. sa naslovom sv. Marije in via lata.

Kasnije postade presbiterom kardinalom od sv. Praksede i biskupom ostienskim i velitrenskim, napokon godine 1181. dne 1. rujna, rimskim papom, pod imenom Lucija III. † 25. studena 1185. U pečatnicah pape Inocenca II. dolazi isti kardinal Ubaldo podpisan od god. 1135—1143.

Digitized by Google

fratres nostros, prout decuit, honorauimus. Palleum quoque, videlicet pontificalis officii plenitudinem, humilitatis et iustitie signum, secundum quod predecessoribus suis a sede apostolica concessum est, sibi indulsimus. Ipsum itaque cum gratia sedis apostolice et litterarum nostrarum prosecutione ad vos remittentes, uniuersitatem vestram rogamus, monemus, et monendo precipimus, quatinus tanquam patrem et pastorem vestrum benigne recipiatis, diligatis, et honoratis, et debitam ei obedientiam et reuerentiam humiliter exhibeatis.

De ordinationibus (?) vero Rogerii a Petro Leonis . . preces eius audire nequiuimus, quoniam in concilio, quod in basilica saluatoris domino presidente celebrauimus, ordinationes ab ipso, et aliis hereticis et scismaticis factas, euacuauimus et irritas esse censuimus. Datum in monte Tiburtino III. idus Junii.

Iz rukopisnog bularija dubrovačkog str. 259.

XLVII. 1142. 11. lipnja. Na brdu Tiburtinu.

Inocencio II. papa, pošilja Andriji nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašć, potvrdjujući povlastice njegove crkve.

Innocentius seruus seruorum dei, venerabili fratri Andree Ragusii ciuitatis antistiti, eiusque successoribus canonice promouendis in perpetuum. Ex commisso nobis apostolatus officio, fratribus nostris tam vicinis, quam longe positis, paterna nos conuenit prouisione consulere, et ecclesiis in quibus domino militare noscuntur, suam iustitiam conseruare, ut quemadmodum disponente domino fratres vocamur in nomine, ita nihilominus conprobemur in opere. Iustis itaque postulationibus tuis debita benignitate gratum impertientes assensum, sanctam Raguseorum ecclesiam, cui deo auctore preesse dinosceris, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti priuilegio communimus. Sane quascunque parochias eadem ecclesia vestris temporibus iuste possedisse dignoscitur, tibi tuisque successoribus integras permanere sancimus; scilicet Zachulmie regnum, et regnum Seruilie, Tribunieque regnum, ciuitatem quoque catharinensem seu Rose, atque buduanensem Auarorum, ulicinіensem atque scodrensem, nec non driuastensem et polatensem cum abbatiis, ecclesiis et parochiis earum. Preterea decime, possessiones, predia, seu cetera bona, que ipsa ecclesia in ecclesiis, in villis, in colonis seu colonabus, in agris aut aquis, siue aliis rebus, dioecesane et proprietarie dispositionis in presentiarum iuste et canonice possidet, quecumque etiam in futurum liberalitate principum et oblatione fidelium rationabilibus modis poterit adipisci, firma vobis et illibata seruentur. Pallium quoque pontificalis videlicet officii plenitudinem, humilitatis et iustitie signum, ad missarum solempnia celebranda tibi concedimus, quo hiis diebus uti memineris, quibus a sede apostolica predeccesoribus tuis concessum fuisse dinoscitur. Studeat itaque tua fraternitas plenitudine tante dignitatis suscepte ita strenue cuncta peragere, quatinus morum tuorum ornamenta eidem valeant conuenire. Sit vita tua subditis exemplum, ut ex ea cognoscent, quid debeant appetere et quid cogantur vitare. Cure tibi sit magis hominibus prodesse quam preesse. Non in te potestatem ordinis sed equalitatem oportet pensare conditionis. Stude, ne vita doctrinam destruat, nec rursum vite doctrina contradicat, memento, quia ars est artium regimen animarum. Ecce frater in Christo

Digitized by Google

karissime, hec sunt pallii, ista sunt sacerdotii, que omnia facile Christo adiuuante adimplere poteris si virtutum omnium magistram, karitatem cum humilitate habueris, et quod foris habere ostenderis, intus habebis. Consecrationem vero tuorum successorum nobis nostrisque successoribus in perpetuum reseruamus. Decernimus igitur ut nulli omnino hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, et ablatas retinere, minuere, et temerariis vexationibus fatigare. Sed omnia integra conseruentur, tam tuis, quam clericorum et pauperum usibus profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona huius nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptauerit, secundo, tertioue commonita, si non satisfactione congrua emendauerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sanctissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem iura seruantibus sit pax domini nostri Jesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen, Amen.

Ego Innocentius catholice ecclesie episcopus ss.

† Ego Albitius hostiensis episcopus ss.

† Ego Octavianus diaconus cardinalis s. Nicolai in carcere ss.

† Ego Nicolaus diaconus cardinalis s. Palatii ss.

Datum in monte Tiburtino per manum Gerardi s. romane eclesie presbiteri cardinalis ac bibliothecarii III. idus iunii, indictione quinta, incarnationis dominice anno MCXLII pontificatus vero domini Innocentii secundi pape anno XII.

Iz rukopisnog bularia dubrov. str. 430. Farlati T. VI. 63 ima samo odlomak iste pečatnice.

XLVIII. 1142.

Gejza kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje Spljetćanom stara prava.

G. dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatie, Rameque rex. G(audio) suo archiepiscopo, Cerneche comiti, omnibusque urbis Salonitane proceribus, gratiam cum salute. Litterarum vestrarum intelligentiam diligenter, ut oportuit animaduertimus, in quibus et vos nostro compati dolori pro patris nostri obitu, et regie congaudere dignitati totaliter nobis adherendo fide plena asseruistis; qua de re grates vobis, vestrisque contribulibus (conciuibus?) habemus, et habere volumus non modicas. Laudabiliter etenim nostri decessores vos dilexisse comprobantur, cum in fide firma erga nos habita, tam vos, quam vestros conciues perseuerare videamus; unde et potiori gratia vos complecti et volumus et promittimus. Placuit itaque ut petitioni vestre libentissime annueremus, nam et priuilegium vestrum, prout voluistis, corroboramus, antiqua lege patrum nostrorum, et vos ampliori dilectione, ut diximus, amplecti volumus et promittimus.

Iz pismohrane kaptola spljetskog. Farlati Illyr. Sacrum T. III. p. 174.

Digitized by Google

XLIX. 1142. mj. svibnja. U Spljetu.

Gejza kralj hrvatski i ugarski, ponavlja Spljetćanom zakletvu kralja Kolomana, glede čuvanja njihovih pravah.

Anno dominice incarnationis MCXLII. indictione V epacta XXII currentibus III. mensis maii, anno secundo regni mei. Ego Geysa rex Hungarie, Chroatie atque Dalmatie iuro super sanctam crucem urbis spalatensis principibus firmam pacem et libertatem, mihi quoque et successoribus meis tributarii, aut angariarii ne sitis; episcopum vero aut comitem, quem clerus aut populus elegerit, confirmabo, et lege autiquitus constituta cum vestro iudice uti permittam vos, preterquod introitus portus ciuitatis de extraneis duas partes rex habeat, tertiam comes ciuitatis. In ciuitate vestra neminem Hungarorum, vel alienigenarum habitare permittam, nisi quem voluntas vestra expetierit. Cum autem ad vos coronandus, aut vobiscum regni negotia tractaturus venero, nemini ciuium vis inferatur domorum suarum, nisi quem dilectio vestra susceperit. Iudicem inter vos et extraneos a me constitutum, vobiscum in ciuitate sedulo commorari volo, nec eum extra urbem alias proficiscentem sui precepto aut sigillo a vobis causa placitandi sequendum concedo. Si quis vestrorum per meum regnum terra, marique negotia exercuerit, mihi aut alicui nostrorum hominum ex proprio commercio nullum persoluat debitum; obsides a vobis nullo modo recipiam, sed in curia nostra seruire volentibus rogam impendam, et morandi siue discedendi ad suum velle, facultatem obtineant, nullamque super hoc molestiam inferam. Ac si forte aliquem dominium meum aggrauare videbitur, et urbem vestram exire voluerit, secure cum uxore et filiis, et familia, et omnibus suis bonis quocumque sibi placuerit eat. Hec autem omnia absque fraude et ingenio ac detrimento ciuium vel ciuitatis in aliquo attinente obseruabo.

Sacramentum hoc a rege et archiepiscopo Muchia (?) confirmatum est. Ego bachiensis archiepiscopus laudo et confirmo. Ego Martinus agriensis episcopus laudo et confirmo. Ego Paulus vesprimiensis episcopus laudo et confirmo. Ego Verblen zagrabiensis episcopus laudo et confirmo. Ego Zacheus iauariensis laudo et confirmo. Ego Joannes quinqueecclesiensis episcopus laudo et confirmo. Ego Paulus canadiensis laudo et confirmo.

Farlati. Illyricum Sacrum T. III p. 175. Farlati stavi ovu listinu pogriešno u godinu 1143. s kojom se neslaže indikcija V. niti epakta 22. niti concurrens III. Jer indikcija V. pada u g. 1142. isto tako i epacta 22. i concurrens III.

L. 1142.

Gejza II. kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje darovanje crkve sv. Marije kod rieke Soline, nadbiskupiji spljetskoj.

Anno ab incarnatione domini nostri Jhesu Christi MCXLIII. Ego Geycha, dei gratia Hungarie, Dalmatie, Chroatie, Rameque rex. Confirmo ecclesie spalatensi et tibi Gaudine, archiepiscope, ecclesiam sancte Marie, que iuxta riuum salonitane ciuitatis est sita, cum omnibus suis appendiciis, tam in terris, quam in vineis atque hominibus, sine

Digitized by Google

molendinis; habendi, possidendique potestatem obtineas, uti a predecessoribus meis, Colomano, Stephano et nouiter a patre meo Bela, iure fuit regali concessa, annuentibus cunctis nobis episcopis siue proceribus, predictam institutionem sanctimus. Et si quis contra nostrum priuilegium aliquid frangere vel machinare voluerit, regalis gracie priuetur beneficio.

Prepis u spljetskom arkivu. Mensa episcopalis.

LI. 1144. U Spljetu.

Crnota pop, daruje samostanu sv. Benedikta u Spljetu, njeku zemlju pod Kilom, sa svim svojim imutkom. Kasnije opisuju se medje darovanoga po njemu posjeda.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno igitur sacram postquam Christus carnem sumpsit ex uirgine. M (C quadra)gesimo V. (IV) per indictione vero VII. Temporibus autem regnante Geuza, Ungarie rege, atque Bellosi bani, in ciuitate nostra spalatina sedem beati Domnii regente Gaudius archiepiscopus, comitatu vero obtinente (Cerne)cha prior, hoc conscriptum, ut posteris ad memoriam fieret. Magnum est prouisionis consilium suas antea ordinare ac dispensare facultatula, (sic) prius quam metu mortis quis possit arguere. Idcirco ego Cirnota . . et quod non meis meritis sed dono gracie spiritus sancti infra sacerdotalem numerum dignatus presbiter aduocare, (corpore) sanus, et sana mente, integroque consilio, nichil in me infirmitatis vel mortis adhibens, nam (ut dixi) superius, sanus et sana mente, fretus diuino consilio, apud memet ipsum tractaui, quemadmodum debeat obseruari. H(eredita)rium vero sanctum Benedictum meis seu meorum genitorum acquisitis facere disposui. Nam pro remedio anime mee, meorumque genitorum esse credo quicquid sacrosanctis preuenimus ecclesiis. Nec abesse existimo, quod ibidem pro bona voluntate conferimus, ubi nos in perpetuo reddimus possessores. Unde hoc ordine sanctum Benedictum heredito, scilicet hereditate, que in loco, qui sclauonica lingua Pot Cilco nominatur, quam olim antecessores mei a suis antecessoribus possiderant. Denique vero ipsi pro suis animabus suorumque defunctorum in predicto monasterio perpetualiter condonauerunt. Ego autem non tantum ipsum territorium sed eciam cuncta mea vel meorum genitorum acquisita mobilia et inmobilia, empta seu donata, domos, agros, vineas, aurum vel argentum, siue cruccellas, ac me ipsum in eodem monasterio trado, tamen, ut dum diuina pietas hac in fragili vita viuere permiserit, de sepe dicto monasterio adiutis consiliis, auxiliis et sustentacionibus esse debeat. Postquam vero anima a corpore egredierit, omnia mea, vel meorum genitorum, que in potestate visa fuerint, in iam dicto monasterio perpetualiter permaneant. Insuper autem omnibus tam modernis quam et futuris sub hac voce contestor, quod in ipso territorio nullum meorum heredum aut extranea persona partem vel societatem habet, sed absque omni calumpnia alicuius persone in predicto monasterio . . meis antecessoribus, sicut supra scriptum continet, traditum esse sciatis. Ita et ego confirmo. Si quis quod absit, fretus vel infamatus diabolico spiritu, cum fraude et malo ingenio ipsam hereditatem a sepedicto monasterio abstraere voluerit, ac paginam hanc huius nostre ordinacionis violare temptauerit, habeat iram cuncta potentis dei, et maledictionem CCCX et octo sanctorum patrum et de duodecim apostolis, atque cum Juda domini proditore in infernum manci-

Digitized by Google

petur. Hec vero pagina testamenti ante presenciam nobilium virorum, seu eciam quorum cum consilio, facta est, quorum nomina nunc dicemus: in primis Nosdre, abbas sancti Stephani, Grubice Salati, qui et subdiaconus, Sabacius Tiueri, subdiaconus, Dragus Pirle, Mille Lapstici filius, Dabrana Gumai.

His ita peractis, alio igitur tempore, quidam domini, vel (nec?) supra maledictionem metuentes, immo diabolico infamati spiritu, scilicet Stephanus, suoque cum fratre Bacula proterue agentes, in nos insurrexerunt, et hereditatem quam a presbitero Cirnata, seu a suorum antecessorum in monasterio sancti Benedicti dederant, abstraere intenderunt, dicentes: illorum heredes esse. Cum quibus ante presenciam Johanni comitis, Petrus Gricine iudici, ac aliorum nobilium litigium habuimus, quos per iusta iudicia deuicimus. Judicium vero nobis taliter dederunt, ut a terra quas ipsi furtiue et absconse tenebant, fora(s) expeteremus, ac eciam frumentum earum abstulissemus, quod et ita non diu morante adimpleuimus, quia mendaci inuenti erant. Et hoc in tempore abbatisse Chazze, Sc(edin)ne vero Casarius qui et aduocatus, Micha Pradani, Gaudius Sirizi presbiter, Grubice Sungari atque Dirsko. [1]

Igitur vero, ego abbatissa Chazza, sepe preponens ad predictam hereditatem que Pot Cilco est, quem presbiter Cirnata dedit, adere, et nomina locorum unde est scr bere, quod optaui adinpleui et scripsi. In primis vero parum subtus capella, ubi eius antecessorum cadauera iacent. Ex parte occidentis inter capella et calle antiqua, et tendit sursum in parte orientis, usque ad vallem que sclauonice dicitur Tirstenic, latine vero Calamet, exinde autem sursursum (sic) in parte aquilonis ad Grippam, que est iuxta agro, in quo sunt petre, que sclauonice Brus nuncupantur. Exinde vero deorsum in valle, et de valle sursum usque ad ripam, que est parum subtus puteum, in qua sunt tres petre, una super altera, ex cacumine illius ripe, sursum ad agro, que in modum velis, qui sclauonice Jedro vocatur. Iterum a capella que supradiximus, infra eadem capella et macerie usque ad magnum arborem, et de arbore usque ad terram sancti Stephani, et de eadem terra, usque ad puteum, qui est cum dubus (sic) coronis, et de puteo sursum ad macerias et de macerias ad agro iterum qui vocatur Jedro. Hec vero omnia sicut scriptum continet, in circuitu sancti Benedicti sunt, nisi sola terra sancti Stephani, que interiacet, non est, et est terra in valle que sclauonice Cladiue nuncupatur, de una terra usque ad aliam terram in longitudine continens, et intraiacet infra terra que Godimirscina sclauonice nuncupatur, quas Budico tenet, scilicet predicta terra unum vretenum [2] et medium et vineam que est a Graniza. Et ibidem ex alia parte Cladiue, ex parte pelagi, una magnavalle, et continet usque ad excelsum saxum. Ex parte borree sunt due magne pecie de terra, quarum adiacet ex parte orientis terra sancti Johannis de fonte, et ex parte occidentis adiacet terra nobilium Spalatinorum, et ibidem subtus ipsum saxum sunt ripe non modice. Hec sunt vero nomina virorum, qui introductione et ostensione huius territorii fuerunt. In primis quoque duo nostri aduocati: Petrus, Girgutelli filius, et Vulcina Viti, archipresbiter de Cilco nomine Vilcotta, Beros qui Agimbo (a Gimbo?) premitur, Iuan, Chualis, nepos Arseni, Tollinna de Brechle, Gruban Zanici, qui est ostensor predicti territorii, Musco Jadreiz, Dragos Siloe, Milesa nepus Ozor, Rugona, filius Striani, Stephanus cum suo fratre Bacula, ibidem vero Micha Malanarate, [3] Sabacius clericus.

Suvremeni prepis na pergameni u arkivu kaludjericah sv. Marije u Zadru.

---

[1] Tkalčić je čitao: Virsa. [2] Jedan vreten ima 12 gvozdah ili klaftarah. [3] ili incola Narate?

Digitized by Google

LII. 1145.

Pop Crnota, čini oporuku na korist samostana duvnah sv. Benedikta u Spljetu.

In Christi nomine. Quod constat actum diuino iudicio non potest corumpi umano. Ideoque ego presbiter Cirnotta, recordacionem facio de territorio videlicet que (sic) est in loco qui Pod Chilco nominatur, quam olim antecessores mei a suis successoribus ipsum possederunt. Denique ipsi pro animabus suis suorumque defunctorum in monasterium sancti Benedicti perpetualiter condonauerunt. Ego autem ex parte mea prelibatum territorium in supranominato monasterio confirmo, et contestor sub ac (sic) uoce, quod in ipso territorio nullum meorum heredum aut aliquam extraneam personam abet (sic) in eam partem aut societatem, sed absque omni calumpnia alicuius persone, in supradicto monasterio a meis antecessores (sic), sicut scriptum continet, traditum esse sciatis. Si quis, quod absit, diabolico infamatus spiritu, proterue agens, cum aliqua fraude et malo ingenio ipsum territorium a sepe dicto monasterio abstraere voluerit, habeat iram cuncta potentis dei, et maledictionem CCCtorum decem et octo sanctorum patrum, et duodecim apostolis (sic) et cum Juda domini proditore mancipetur in infernum, et blasphemia sit sua premia. Hoc autem factum fuit coram diacono Grubice Salati, atque Sabacio Tiueri, qui et subdiacono. Et ego Duimus clericus suoque condiscipulo, ex iussione domini presbiteri Cirnotte, sicut audiui a suo ore, ita scripsi et testis tum.

Matica pisana na pergameni, nalazi se u pismohrani kaludjericah sv. Marije u Zadru.

LIII. 1145.

Meštar Henrik, poslanik stolice rimske, nagadja redovnike sv. Stjepana u Spljetu sa kanonici spljetske crkve sv. Dujma, poradi njekog objeda, što ga redovnici na drugi dan uzkrsa kanonikom davati dužni bijahu.

Cum uniuersorum mortalium non sit una eademque voluntas, et iam definita negotia in priorem dubitationem sepissime reducere consueuerint, inoleuit consuetudo, ut omnes contractus, siue conditiones adnotent in scriptis, ne postmodum exinde oriatur dissensio, et a tramite veritatis audientes compellat auertere. Inde est, quod ego magister Henricus apostolice sedis legatus, tempore sanctissimi Eugenii pape, et archiepiscopi Gaudii, hanc paginam de placito, quod fuit inter monachos sancti Stephani, et canonicos sancti Domnii, in nostri presentia scribi precepi. Dum autem hinc inde varie ostenderentur cause, confessus est abbas nostri predicti monasterii, cum omnibus suis monachis, quod debite tenebant dare optimum prandium canonicis sancti Domnii in secunda feria in albis pasche. Sed quoniam videbat asperum et molestum prefatis monachis, per innumerabilem hominum affluentiam, predictum prandium preparare, rogauerunt ipsi monachi ut illum domi acciperent. Tandem prefati canonici habito consilio, et nostris precibus et rogatu totius communis adquiescentes, consenserunt illud domi suscipere hoc modo: Quod omni anno debeant ipsi monachi representare canonicis L. bucellatos optimo pane, et tante quantitatis, quod quilibet eorum abundet, cuilibet clerico; et duos

Digitized by Google

optimos berbecos [1] trium annorum, et duos agnos perfectissimos, et duas galletas de bono vino. Hujus autem placiti et conuentionis sunt testes, in primis: Mirata iupanus de Cetina, Vita Jude, Dabrana Trumpani, Desa Sallone, Drago Pirle, Vlcina tribunus cognomine Pilosus, Desa, Vazaro, Perumna.

Iz pismohrane kaptola spljetskog. Farlati Illir. Sacrum T. III. p. 175.

LIV. 1145. mjeseca prosinca. U Rivoaltu.

Koprani i Ižolani u Istri, obvežuju se pomagati Mletćane, kadgod će ovieh pomorska vojska krenut proti Dubrovniku ili Jakinu.

In nomine domini nostri Jhesu Christi: Anno domini millesimo centesimo quadragesimo quinto, mense decembris, indictione nona. Riuoalto.

Hoc est capitulare et pactum, quod pepegit Almericus gastaldio et Adalperus notarius et Rantulfus iudex et populus Justinopolis, id est Caput Istrie, et cum Insula, et cum domino nostro Petro Polano, dei gratia duce Venetiarum, Dalmatie atque Croatie, et cum suis successoribus perpetualiter.

(Ostalo izostavljeno.)

Verum si dux vel suus missus iuerit per commune ad preliandum de Venetiis usque ad Ragusium, et de Venetiis usque ad Anconam, et infra easdem partes, eodem modo nos homines suprascripte Justinopolis et Insule, secundum nostrum posse, cum eis in seruitium Venetiarum ire debemus.

Iz rukopisa: Liber Albus fol. 286 i Liber Pactorum II. fol. 230 u mletačkom arkivu.

LV. 1145. mjeseca prosinca. U Puli.

Stanovnici grada Pula u Istri, obvežuju se pomagati Mletćane u ratnih poduzećih do Dubrovnika i Jakina.

Ulomak.

Verum a Ragusio usque ad Venetias, et exinde usque Anconam, si ipsi Veneti aliquam guerram increuerint, unde dominus dux cum suo comuni contra suos inimicos ire voluerit, et ille per se vel per suum missum expeditionem suam direxerit . . ita nos cum omni comuni, prompto animo ac mente fideli, in suum seruicium venire et esse debemus.

Ljubić. Listine I. 6.

---

[1] vervex, škopac.

Digitized by Google

LVI. 1146.

Dedomir, obvežuje se da neće više tražiti Goricu od samostana ss. Kuzme i Damjana.

In nomine domini. Anno eiusdem incarnationis millesimo CXLVI. indictione IX. in tempore Petri Pollani ducis Veneciarum, et Lampredii iadertini archiepiscopi, et Petri comitis. Ego Dedomir, ut ceteri mortales ignorancia primi peccati detentus, meum esse obtabam illud, quod non erat, querebam terram, que vulgo Goriza vocatur, a monachis sancti Damiani; postquam enim recordatus sum, quod iniuste querebam, quod michi non attinebat, vocaui abbatem Niciforium nomine coram archiepiscopo et comite et tribus iudicibus, Grube nomine, et Desinna et Fera, et multis aliis astantibus, quorum nomina subscripta sunt, et promisi me nunquam amplius pro illa terra inquietare abbatem nec aliquem, quia nec michi nec alicui meorum attinet. Hi sunt testes: Prata (ili Perta) regis iude(x) et Petrunus ex parte Sclauorum, ex alia vero parte erat Johannes filius Zanbare, filius Sluradi, et Petraza Petirzuli et Cosuto et Vitaza frater pontificis.

Polichorion. U arkivu gub. zad.

LVII. 1147.

Ludovik kralj francezki i vojevoda akvitanski, javlja Sugeriju opatu bl. Dioniša, kako je sretno prispio u luke ugarske (dalmatinsko-hrvatske) i kako ga radostno dočekuju s darovi tamošnji boljari.

Ludouicus dei gratia rex Francorum et dux Aquitanorum, carissimo suo Sugerio venerabili abbati b. Dionysii salutem et sinceram dilectionem. De portis Hungarie (Dalmatie) scribimus vobis, illucusque diuino nutu recto limite procedentes, cum omni sospitate, gaudio et honore, nos et principes nostri leti peruenimus, ubique nobis auxiliante domino. Terrarum principes et ouantes occursant, et leti nos recipiunt, et libenter deseruiunt et honorant deuoti. Et in his omnibus benedicimus Domino etc.

Duchesne. Historiae Francorum Script. coaetanei. T. IV. str. 494. Wenzel. Cod. Dipl. Arpad. cont. I. p. 59.

LVIII. 1150. U Spljetu.

Gaudio nadpiskup spljetski, odustavši od zahtjevanja podpore, moli svoje svećenike, da mu za putovanje u Rim posude 50 bizantinah, zašto im zalaže četvrtinu desetine grada Spljeta.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno quidem dominice incarnationis MCL. indictione XIII hoc conscriptum (est) ut subsequitur. Ego Gaudius sancte salonitane ecclesie archiepiscopus, firmum et stabile permanere dispono: qualiter ego prenotatus archiepiscopus, causa visitationis ad curiam romanam ire volens, paupertatis necessitate aggrauatus, a clericis pro suis ecclesiis adiutorium quesiui, prefati vero clerici contra me tali modo responderunt: Quia nec tuis predeccessoribus dedimus, nec tibi, nec tuis

Digitized by Google

successoribus causa consecrationis, vel visitationis, nullo modo pro debito, vel consuetudine, nec per nos, nec per nostras ecclesias aliquid dare debemus. Et hoc bonis testibus scientibus, scilicet duo filii Carusii monachi sancti Stephani, Zuzalo et Cernecha. Ego autem una cum iudicibus, scilicet Vita Dindiculo, et Drago Pirle, atque Dabranna Trunzanni, ad cenobium sancti Stephani testes ad testimonium rogandum misimus, scilicet Lucam de Sumite, et Petrum de Manana, atque Dominicum Paleteci. Testes vero cum iuramento eis prenominatis nostris tali modo testati sunt. Quod clerici, nec per se, nec per suas ecclesias suo archiepiscopo causa consecrationis vel visitationis, neque ullo modo aliquid dare debent. Quoniam hec a patre nostro comite audiuimus, qui a nostro auo archiepiscopo Gaudio audiuit, et vidit eum euntem ad domnum apostolicum causa consecrationis cum suo proprio; et quod sibi defuit, duos proprios fornaces vendidit, et ad curiam causa consecrationis perrexit; et non tantum hoc archiepiscopus facere debet, verum etiam clericos, quos in legatione miserit, vel secum duxerit, cum expendio sue curie ducere debet. His auditis, ego Gaudio . archiepiscopus, cum prescriptis iudicibus, clericos in pace dimisimus. Tum videns me ab eis de supradicta ratione conuictum, tandem eos tamquam filios et fratres rogare cepimus, ut de quinquaginta byzantiis nobis fideiussores existerent. Qui votis et petitionibus nostris fauentes, illos inde securos ac certos reddere volentes, quid in pignore dandum foret, recogitauimus. Quia igitur ipsi tum partem nostram decimarum ciuitatis cum oblatione nummorum a predecessoribus nostris, pro quodam eorum iure scilicet, quia olim archiepiscopalis curia quinque canonicis, presbytero, diacono, sacriste, acolytho, per totam hebdomadam alimenta prebere tenebatur, ne quinque, nisi tribus tantum, dominico die, exinde teneretur, concessam possidebant; nihil de curia nostra in pignore quid dare habuimus, nisi quartam partem decimarum, videlicet restaurationis, qua potiebamur, cum oblatione nummorum, quousque ipsi quinquaginta byzantii cum usuris extorqueri possent, eis tenere concessimus.

Iz pismohrane kaptola spljetskog. Farlati. Illyricum Sacr. T. III. p. 178.

LIX. 1150.

Grad Umag u Istri, obvežuje se prisegom duždi mletačkomu Dominiku Maurocenu, da će mu ostati vjeran, i pomagati ga s brodovi, kad bude mletačka mornarica udarila prema Zadru ili Jakinu.

V. Michael legatus Humaghi etc. Nos omnes de Humago iurauimus super sancta dei quatuor euangelia, fidelitatem beato Marco apostolo et euangeliste, et Dominico Mauroceno inclito duci et eius successoribus in perpetuum, sacramentum singulis ducibus renouare, et omnes Veneticos saluos et securos sine omni datione in omnibus partibus sicut nostros conciues habere, et manutenere debemus, et si commune venetum stolum fecerit ad Jadram, vel ad Anconam, nos vobiscum stolum facere promittimus, nisi per vos remanserit.

Et domino duci omni anno in mense Septembris romanatos duos persoluere debemus, et eius successoribus etc.

Digitized by Google

Ego Vivianus scriptor etc. autenticum istum cum tribus sigillis, et uno sigillo de plumbo posito per prememoratum ducem vidi et exemplaui.

Priobčio mi Dr. Kandler iz Trsta.

LX. 1150.

Grad Poreč u Istri, obvežuje se Mletčanom tvrdom vjerom, da će sa svojimi brodovi priteći u pomoć kad bi udarili na Zadar ili Jakin.

Nos quidem omnes de Parentio, scilicet ego archipresbiter et Rozus gastaldio, etc. (sequuntur nomina sex civium) per communem consensum et collaudationem omnium vicinorum nostrorum, maiorum atque minorum, in presentia Dominici Mauroceni filii ducis Venetiarum et Marci Gradonici capetaneorum stoli Venetorum, et multorum sapientum et nobilium Veneticorum, in ipso stolo super sancta dei quatuor euangelia iuramus fedelitatem domino nostro Dominico Mauroceno, dei gratia gloriosissimo duci Venetie, Dalmatie atque Croatie, et totius Istrie dominatori, et eius successoribus in perpetuum, fidelitatem similiter facere et obseruare promittimus.

Beato vero Marco apostolo et euangeliste per unumquemque annum XV. libras olei ad luminaria dabimus et omnes Veneticos saluos et securos, sine omni datione in omnibus partibus, sicut nostros conciues, habere et manutenere debemus.

Domino vero duci omni anno XX anatres dare promittimus, et eius successoribus similiter, et insuper si Venetia per commune stolum fecerit ad Judram vel ad Anconam, nos vobiscum stolum facere promittimus, nisi per vos remanserit, et a duodecim annis et super omnes fidelitatem domino duci et eius successoribus facere debemus, et sacramentum singulis ducibus renovando usque in perpetuum obseruare et adimplere promittimus.

Ego Vivianus scriptor etc. autenticum istum cum tribus sigillis cere sigillatis et uno sigillo de plumbo posito per prememoratum ducem vidi et exemplaui.

Priobčio mi Dr. Kandler iz Trsta.

LXI. 1150.

Grad Rovinj u Istri, obvežuje se tvrdom vjerom Mletćanom, da će im ostati podložan i plaćati godišnji danak.

Nos quidem omnes de Ruigno, Penzo et Bertoldus et Nodizzo etc. (sunt autem nominati circiter quindecim) per consensum omnium vicinorum nostrorum maiorum et minorum, iuramus super sancta dei quatuor euangelia, a modo in antea, obedire beato Marco et fidelissimi permanere domino nostro Dominico Mauroceno inclito duci Veneticorum, dum vixerimus, et ei, qui post eum venerit, similiter iurare et fidelitatem retinere debemus. Insuper omni anno quinque romanatos ad operam sancti Marci deliberare

Digitized by Google

debemus, et omnes Veneticos saluos et securos et sine omni datione in omnibus partibus nostris retinebimus et manutenebimus.

Ego Viuianus scriptor etc autenticum istum cum tribus sigillis cere et uno sigillo de plumbo posito per prememoratum ducem vidi et exemplaui.

Priobčio mi Dr. Kandler iz Trsta.

LXII. 1150.

Novigrad u Istri, obvežuje se Mletćanom tvrdom vjerom, da će im pripomoći sa svojimi brodovi kad bi udarili na Zadar ili Jakin.

Nos quidem omnes de ciuitate Nova, iurauimus super quatuor dei euangelia fidelitatem beato Marco apostolo et euangeliste et domino nostro Dominico Mauroceno inclito duci Venetiarum, et ejus successoribus in perpetuum similiter facere et obseruare promittimus. Beato vero Marco apostolo per unumquemque annum quadraginta libras olei ad luminaria dare promittimus Et omnes Veneticos saluos et securos sine omni datione in omnibus partibus sicut nostros conciues habere et manutenere debemus, et stolum vobiscum facere ad Jadram et Anconam, nos vobiscum stolum facere promittimus, nisi per vos remanserit.

Ego Viuianus scriptor etc. autenticum istum cum tribus sigillis cere et uno sigillo de plumbo posito per prememoratum ducem vidi et exemplaui.

Priobćio mi Dr. Kandler iz Trsta.

LXIII. 1150.

Grad Pulj u Istri, obvežuje se Mletćanom tvrdom vjerom, da će im priteći u pomoć sa svojimi brodovi, kad bi udarili na Zadar ili Jakin.

Nos quidem Andreas Deloposito (Locopositus) etc. (Hic omissa sunt in codice nomina aliorum 14 civium Polae) cum consilio episcopi nostri, omniumque nostrorum ciuium maiorum ac minorum, in persona Dominici Mauroceni filii ducis et M. Gradonici capitanei stoli Veneticorum et multorum sapientum Venetorum in ipso stolo, iurauimus fidelitatem domino Dominico Mauroceno, inclyto duci Venetiarum, eiusque successoribus in perpetuum, et iurantes iurauimus et stabilientes stabiliuimus, quod omnes nostros homines a duodecimo anno in antea, eandem fidelitatem prefato domino nostro duci facere compellemus, et omnibus successoribus eius in perpetuum, nos omnes sicut intenti fuerimus, simili modo fidelitatem facere debemus, et omnes Venetici salui et securi et sine omni datione in omnibus nostris districtibus, in mari et in terra esse debent.

Et a prima natiuitate domini, quam expectamus in antea, per unumquemque annum, duo milliaria de oleo, id est in opere sancti Marci et aliter luminariam persoluere vere debemus, et si a Medolino usque Ruignum aliquem latronem in mare senserimus, eum si possumus, capere debemus, et cum tota naui domino nostro duci mandare

Digitized by Google

debemus, et si Venetia aliquem stolum fecerit a XV. galleis et supra, unam galleam cum ligno venetico facere debemus, si nobis imperatum fuerit, et si Venetia fecerit hostem usque Jadrum vel usque Anconam, nos sicut una ciuitas eius fecerit, facere debemus. Hec omnia suprascripta usque in perpetuum adimplere promittimus.

Ego quidem Warnerius episcopus Pole, iuro supra sancta dei quatuor euangelia, quod a modo in antea consilium et auxilium dare debeam domino Dominico Mauroceno inclyto duci Venetiarum, ac eius successoribus, sine fraude et malo ingenio, ut omnia ista compleantur et a ciuibus Pole.

Iste sunt ville que iurauerunt retinere honorem beati Marci apostoli et euangeliste et obedire domino duci Venetiarum, in primis:

Medolinum, Orines, Sisanum, Azanum, Popinianum, Cipicliriones, Hermanum, Zartianum, Zisinianum, Areanum, Barbolanum, Uricranum, Quernianum, Pomarium, Tortilanum.

Ego Viuianus scriptor et notarius authenticum istud cum tribus sigillis cere sigillatum et uno sigillo de plumbo posito per prememoratum ducem vidi et exemplaui etc.

Priobčio mi Dr. Kandler.

LXIV. 1151.

Gejza II. kralj hrvatski i ugarski, ponovljuje na prošnjù Trogiranah zakletvu Kolomanovu i povelju podanu po njem svim gradovom dalmatinskim.

Anno dominice incarnationis MCLI. in anno regni mei II. Ego Geysa secundus rex, secundi Bele regis filius, sceptra paterni regni, scilicet Hungarie, Dalmatie, Croatie, Rameque iure hereditario optinens, iuro supra sanctam crucem vobis Tragurinis, fidelibus meis ciuibus, firmam pacem, michi et filiis meis, et successoribus tributarii ne sitis, episcopum vero et comitem, quem clerus aut populus elegerit, confirmabo, et lege antiquitus constituta vos uti permittam cum vestro iudice. Preterquam introitus portus ciuitatis de extraneis mercatoribus duas partes rex habeat, terciam vero comes ciuitatis, decimam autem episcopus. In ciuitate quoque vestra neminem Ungarorum, vel alienigenarum habitare permittam, nisi quem voluntas vestra expetierit. Cum autem ad vos coronandus, aut vobiscum regni negotia tractaturus aduenero, nemini ciuium vis inferatur domorum suarum, nisi quem dilectio vestra susceperit. At si forte aliquando dominium meum aliquem aggrauare videbitur, et alias ire voluerit, secure cum uxore, et filiis, et familia, et omnibus suis quocumque sibi placuerit, eat. Michi, aut alicui nostrorum hominum nullum persoluatur debitum. Obsides a vobis nullo modo recipiam, sed in nostri curia seruire volentibus rogam inpendam, et morandi siue discedendi ad suum velle facultatem obtineant, nullamque vobis super hoc molestiam inferam. Insuper vobis talem libertatem concedo, quod nullus homo cum sigillo vos audeat conuocare extra ciuitatem. Si aliquis per medm regnum vestrorum ciuium terra marique negotia exercuerit, michi nullum tributum persoluat. [1]

Lucius. De regn. Dalm. et Croat. Lib. VI. cap. II. Farlati Illyr. Sacr. IV. 330.

[1] Niti Lucić, niti Farlati nepriobčiše u cjelosti ovu listinu, koja je sada izgubljena i koju iz njihovih odlomakah u jedno sastavih. Lucić dodaje u svom djelu: „Memorie di Trau"

Digitized by Google

LXV. 1151.

Ban hrvatski Beluš spominje se u listini odmah iza kralja ugarskoga.

Diuina dispensante clementia, Geyse rege regnante, anno quo Martyrius in archiepiscopum est electus, Belo bano existente, colloquii causa regis ac totius regni cum duce Austrie habita est. Ad quod cum, ut moris est, rex cum suis proficisci voluisset, mandauit abbati sancti Martini, Raphaeli, qui eodem quoque anno in abbatem fuerat electus atque benedictus, ut absque ulla dilatione XL. ei marcas argenti examinatissimi mittere non differet. Qui cum nichil argenti se habere dixisset, Heynricus comes curialis dispensatorem abbatis nomine Ogguz accesseri fecit, et illum comminando, ut iussui regis satisfaceret, misit. Qui recedens iuit Posonium, et illic uno predio ecclesie vendito, precium, videlicet XX marcas regi obtulit. Post paulum vero abbas, quia rex predictas marcas ab ecclesia mutuo acceperat, diligenter requisiuit, et vice illius dati terram cuiusdam uduornici cum duabos solummodo mansionibus, que ouili ecclesie vicina habebatur, impetrauit, et ex precepto regis comes Heynricus huius rei prestaldum nomine Caba constituit atque dedit. Post aliquos autem dies uduornici, facto in unum conuentu, de predicta terra in festo sancti regis clamorem facientes, eam ab ecclesia distrahere laborabant. Sed abbas regem adiit, et rogauit, ut vel purum precium ecclesie redderet, vel quod dederat, forcius stabiliret. Quod et factum est. Nam rex uduornicos reppulit, et memoratam terram per manus Odonis, filii Bethleem, ecclesie perpetuo possidendam tradidit, et cautione cyrographi huius a Barnaba notario conscripti et regio signo signati firmiter sancciuit. Unde si quilibet modernorum seu futurorum aliquid demoliri voluerit, mille maledictionibus, et duplici contricione eternaliter feriatur. Amen.

Originale in Archivio Abbatiae Szentmártonensis. Monumenta Hungariae Historica. Vol. VI. Codex Diplom. Arpadianus continuetus Pestini 1860, pag. 60.

LXVII. 1151.

Deša knez dukljanski i zahumski, daruje otok Mljet monastiru sv. Marije od Pulsane, na brdu Garganu u Pulji.

Anno domini M°. C°. LI. indictione XIIII. Ego Dessa dei gratia Dioclie, Stobolie, (Serbulie) Zacholmie dux, offero, concedo, nech non delibero, insulam Melite pro remedio meorum peccatorum, venerabili monasterio sancte dei genitricis ac virginis Marie in Pulsano, quod situm est in partibus Apulie, in monte Gargano, eamque voluntarie cedo in manus quorundam monacorum eiusdem monasterii, scilicet Guilelmi Marini et Simeonis recipiencium (sic) vice domini Johelis venerabilis abbatis eorum; ut absque omni impedimento ac inquietacione Sclauorum, laborare, pascere ad utilitatem sui monasterii possint. Et si quis preter monacos sancti Benedicti laboratum habet, vel in futuro laborare insulam ipsam presumpserit; territorium, quod nobis dari solitum est, prefacto

str. 20. da je osim gorepriobćenoga teksta stojalo još na kraju listine: Che conferma in perpetuo tutte le possessioni situate tra monti e mari dal monasterio di s. Pietro sino alla porta oltre Smoquiza; le quali Suinimiro re di Croatia haveva concesso alli antecessori.

Digitized by Google

eorum monasterio aportet. Hoc siquidem libera mente concedo, atque affirmo coram subscriptis iupanis et setnicis meis, nec non Ragusii nobillibus, quatenus nullus nostri dominatus siue pertinentium, contra eos superbe agere presumat, seu inquietacionem inferat. Si quis autem nostrorum heredum vel successorum, hec pro nichilo duxerit, dei et duodecim apostolorum patrumque sanctorum maledictionem incurat. Ego iupanus Gerdessa testis. Ego Desimir testis. Ego setnicus Rastessa testis. Ego iupanus Grubessa testis. Ego Charilus testis. Ego Sranlanitus testis. Et ego Petrus comes Raguseorum, cum filio Gailauo, testis Ego Siluester, Auelinus, Stopaça etc. Ego Mateus notarius scripsi, et testis sum. Concessum fuit hoc prefatis monachis Gulielmo, Marino et Simeoni, tempore predicti sui abbatis domini Johelis.

Et ego . . fideliter acopiaui in verbo veritatis ut inueni in predicto instrumento.

Et si quis hoc delebit instrumentum, deletum sit nomen eius de libro vite, et anatema sit.

Matica na pergameni u arkivu dubrovačke republike Fasc. I. br. 26.

LXVII. Oko g. 1151.

Deša veliki župan zahumski, daruje monastiru sv. Benedikta u Lokrumu crkvu sv. Pankraca i sve zemlje u Babinom polju.

† In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Ego Desse, voluntate et disposicione dei magnus comes terre Zachulmie, fateor veritatem dicere. Venit enim abbas lacromonensis et petiit michi ecclesiam sancti Pancratii sibi et monasterio Lacromonis dare, cum omnibus terris, que in Babbina polla sunt. Ego autem amore dei et remedio anime mee, cum consilio nobilium omnium terre Zachulmie, abbati lacromonensi dictam ecclesiam sancti Pancratii in insula Melete cum omnibus terris Babbine polle tribuimus et concessimus ut habeat et possideat quiete in perpetuum. Si quis autem dicto abbati vel monasterio lacromonensi aliquod inpedimentum pro hoc nostro statuto inferre voluerit, sit inimicus tocius terre Zachulmie, et sit a deo et a beata virgine Maria et sancto Benedicto et duodecim apostolis et omnibus sanctis maledictus, et ego presbiter Millogoy in ecclesia sancti Michaelis scripsi. Amen.

U arkivu republike dubrovačke, na maloj pergameni pisano i dobro sačuvano. F. I. br. 26.

LXIII. 1152. 22. rujna. U Sieni.

Eugenio III. papa, tješi Andriju nadbiskupa dubrovačkoga radi bolesti, riešavajući ga, dok je bolestan, od dužnosti da putuje u Rim.

Eugenius episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri A(ndree) ragusiensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Cognito fraternitatis tue statu per latorem presentium S. presbyterum tuum, qui ad nos domino ductore peruenit, infirmitati corporis tui debita cordis infirmitate compatimur; sed gaudemus, quia in huius ignis camino, conditor omnium dominus rubiginem dilectorum suorum expurgans, te in filiorum

Digitized by Google

suorum numero collocare dignatur. Tu vero inter hec animum ad patriam erigens exilii presentis angustiam, attentis oculis cordis excogita, et plebem dominicam regimini tuo commissam iusto exemplo et gubernare et fouere non desinas. In lucrandis animabus inuigila . . cleri rectitudinem esto sollicitus; utilitatem ecclesie iniuste perire et deteriorari nulla negligentia vel surreptione permittas, et in certis bonis operibus sacerdotali sollicitudine, ita domino largiente inuigila, ut ante tribunal eterni iudicis constitutus, fructum bone operationis, qui ad mercedem tuam pertineat, eidem redemptori nostro, in quo letari possit, exhibeas. Illud vero, unde a nobis sollicite indulgentiam postulas, scilicet, quod ex debito iuramenti apostolorum limina visitare astringeris, et graui egritudine prepeditus, id per se ipsum hactenus non potuisti efficere, tue fraternitati, ex apostolice sedis benignitate remittimus. Sed cum opportunitatem tibi clementia diuina permiserit, si per te ipsum non poteris, per tuum nuntium matrem tuam sanctam romanam ecclesiam deuotione debita studeas visitare. Quatenus nos, de tue habitudinis statu, et tu de his, que circa nos aguntur, possis prestante domino informari. De cetero pro visitatione tua fraternitati tue gratias agimus. Datum Signie X. kalendas octobris.

Iz rukopisnog bularija dubrovačkog, str. 262.

LXIX. 1153. 19. prosinca. U Lateranu.

Anastazio IV. papa, podieljuje nadbiskupu dubrovačkomu Andriji, nadbiskupski plašć, i potvrdjuje povlastice dubrovačke crkve.

Anastasius episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Andree regusino archiepiscopo eiusque successoribus canonice substituendis in perpetuum. In eminenti sedis apostolice specula disponente domino constituti, fratres nostros episcopos fraterna debemus caritate diligere, et ecclesiis sibi a deo commissis paterna solicitudine prouidere. Quocirca venerabilis in Christo frater Andrea ragusine archiepiscope, tuis iustis postulationibus gratiam impertientes assensum, et predecessoris nostri felicis memorie pape Innocentii vestigiis inherentes, prefatam ecclesiam, cui deo auctore preesse dinosceris, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti priuilegio communimus, confirmamusque tibi tuisque successoribus, et illibatas vobis omni tempore decernimus permanere, omnes parochias ad ius commisse tibi ecclesie pertinentes, scilicet regnum Zachulmie, regnum Seruilie, ac regnum Tribunie, ciuitatem quoque catharinensem seu Rose, buduanensem Auarorum, liciniatensem, scodrinensem, driuastinensem et polatinensem cum abbatiis, ecclesiis et parochiis suis. Preterea quascunque possessiones, quecunque bona in ecclesiis, decimis, villis, colonis, prediis, agris, nemoribus, montibus, collibus, aquis, pratis, aut quibuslibet aliis rebus, diecesane vel proprietarie dispositionis titulo eadem ecclesia in presentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis prosperante domino poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Pallii quoque usum, pontificatus videlicet officii plenitudinem, humilitatis et iustitie signum, ad missarum solemnia cebebranda, sicut antecessoribus tuis concessum fuisse dinoscitur, tibi auctoritate apostolica confirmamus. Quo his diebus tantum fraternitas tua uti meminerit, quibus antecessoribus tuis ab apostolica sede con-

Digitized by Google

stat indultum. Sane succesores tuos a nobis nostrisque successoribus consecrationis gratiam in perpetuum decernimus recepturos. Nulli ergo omnino hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu aliquibus vexationibus fatigare, sed illibata omnia et integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesia secularisue persona hanc nostre constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptauerit, secundo, tertioue commonita, nisi presumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine dei et domini nostri Jhesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax domini nostri Jhesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen.

Ego Anasthasius catholice ecclesie episcopus ss.
† Ego Hugo ostiensis episcopus subscripsi.
† Ego G. G. presbyter cardinalis titulo Caliati ss.
† Ego Hubaldus presbyter cardinalis titulo s. Praxedis ss.
† Ego Aribertus presb card. tit. s. Anastasie ss.
† Ego Julius presb. card. tit. s. Marcelli ss.
† Ego Guido presb. card. tit. s. Pastoris ss.
† Ego Octauianus presb. card. tit. s. Cecilie ss.
† Ego Joannes presb. Card ss. Joannis et Pauli tit. Pomachii.
† Ego Cencius presb. card. tit. s. Laurentii in Lacina ss.
† Ego Otto diaconus card. s. Georgii ad velum aureum ss.
† Ego Gregorius diaconus card. s. Angeli ss.
† Ego Joannes diaconus card. s. Sergii ét Bachi. ss.
† Ego Odo diaconus card. s. Nicolai in carcere Juliano ss.

Datum Laterani per manum Rolandi s. r. e. presbiteri cardinalis et cancellarii XIV. kal. ianuarii. Indictione II. Incarnationis dominice anno MCLIII. Pontificatus vero domini Anastasii pape IV. anno primo.

Iz rukopisnog bularija dubrovačkog str. 391.

LXX. 1153. 24. prosinca. U Lateranu.

Anastazio IV. papa povladjuje postupanje dubrovčanah naprema stolici rimskoj, i odobrava izobćenje njekih biskupah i kneza kotorskoga, proglašeno po njegovom poslaniku.

Anastasius episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri A(ndree) archiepiscopo et dilectis filiis P. comiti et uniuerso clero et populo Raguseorum salutem et apostolicam benedictionem.

Rediens ad apostolicam sedem dilectus filius Henricus subdiaconus noster, per quem sacrosancta romana ecclesia prouincie vestre visitationis munus intendit, plurimum nos fecit in domino iocundari, quod se a vobis, tanquam apostolice benedictionis baiulum honeste receptum asseruit, et doctrinam suam pre ceteris conprouincialibus vestris

Digitized by Google

maiori desiderio in penetralia cordium vestrorum admissam. In quo facto nobis euidenter datur intelligi, quantum, unde gaudemus et omnipotenti gratias agimus, in ecclesie unitate persistitis, et fundamentum fidei firmiter retinetis, dum beati Petri apostolorum principis et sacrosancte matris vestre romane ecclesie deuotione feruentes, legatum eius veneratione debita suscepistis, et de ore ipsius salutis monita, et verbum vite studuistis audire. Unde filii (karissimi) depenso vobis nostre salutationis alloquio, uniuersitatem vestram admonemus, et exhortamur in domino, quatenus doctrinam, quem inter vos idem filius noster ex parte saluatoris nostri domini Jesu Christi proposuit, in memoria retinentes, eidem doctrine actus et conuersationem vestram iugiter informetis, et non tantum auditores verbi, sed et factores operis existatis, ut iuxta vocem psalmiste mandata domini ad faciendum ea in memoria videamini retinere. Nos enim de omnipotentis dei pietate confidimus, quoniam, si quod nos optamus, usque ad finem in soliditate fidei catholice permanseritis, et supra dicti filii nostri doctrinam fide recta et intentione pura volueritis obseruare, omnipotens deus, qui cepit in vobis opus bonum perficiet, solidabitque, ac beatorum Petri et Pauli interuenientibus meritis ad superna celorum gaudia in die iudicii pertingetis. Ut igitur de medio vestrum omnis hesitatio auferatur, et nullus sit, qui vos a predicti filii nostri doctrina valeat remouere, nos ea, que per eum auctoritate nostra salubriter inter vos instituta noscuntur, auctoritate apostolica confirmamus, et rata et inconuulsa permanere sancimus.

Et Quoniam longum est, omnia, que vobis dicenda sunt, presenti abbreuiationi committere, depositionis et interdicti sententiam ab eo in quosdam fratrum nostrorum episcoporum, pro eo, quod vocati ad conciliuno eius accedere contempserunt, auctoritate nostra prolatam, a nobis noueritis ratam haberi, depositionis in dristinensem et dulichinensem, interdicti vero in catharinensem, excommunicationis quoque sententiam, quam in catharinensem comitem promulgauit, firmam habemus, et donec episcopum suum ecclesie vestre, sicut debet, obedire permittat, ab uniuersitate vestra precipimus obseruari. Ad hec deuotioni, quam in antedicto filio nostro nobis exhibuistis, condigne respondere volentes, nuntios vestros, quos cum eo ad sedem apostolicam destinastis, benigne recepimus, et ad eorum petitionem sufraganeis ecclesie vestre mandauimus, quatenus tibi frater archiepiscope, sicut metropolitano suo, studeant humiliter obedire. Datum Laterani VIIII kal. Januarii. (Bulla plumbea Anastasii PP. IV.)

Iz rukopisnog bularija dubrovačkog str. 5. Koletti u Illyricum Sacrum T. VI. str. 65. i T. VII. str. 151. priobči samo ulomke ovoga papinskoga pisma, i Jaffé, spominje ga kao ulomak.

LXXI. 1153. mjeseca prosinca. Na Krku.

Petar biskup krčki utemeljuje samostan sv. Benedikta na Krku.

Anno salutifere incarnacionis domini et saluatoris nostri Jesu Christi millesimo centesimo quinquagesimo tercio, indictione prima, mense decembris. Ego Petrus diuina opitulante clementia veclensis episcopus, presidens una cum fratribus nostris fratrum monasterii sancti Cipriani, et Benedicti super Padum, religiositatem viteque honestatem cognoscentes, et earum sanctissimis disciplinis nostra monasteria institui et in melius prouehi cupientes, illorum vite testimonia, quibus domino aderere possemus, penes nos

Digitized by Google

habere curauimus. Consilio igitur domini Doymi veglensis felicis comitis, et aliorum quorumdam bonorum hominum, quorum subscripta sunt nomina, nobiscum astantibus, eiusdem ecclesie aduocatis: Dedocha videlicet, et Radosclauo, tibi domino Uberto monasterii sancti Benedicti super Padum venerabili abbati, loco tuo recipientibus domino Henrico sancte romane ecclesie subdiacono, apostolice sedis tunc legato, et domno Alberto tuo monacho, pro anima nostre domine, bone memorie Marie olim nostre comitisse, ecclesiam sancti Martini tradimus, tuisque successoribus cum capella sancti Apollinaris et cum omnibus pertinentiis suis tam mobilibus quam immobilibus, quatenus hinc in antea habeatis, dominemini, possideatis, et saluo nostri episcopatus iure, quicquid in ea et ex ea volueritis, faciatis. Preterea nos nostrosque successores obligantes, ne in posterum aliqua oriatur questio, pena excommunicationis mulctamus, quod si aliquando nos vel nostri successores nobis aut vestris successoribus calumniam infecerimus, vel molestiam per nos aut per submissam personam fecerimus, iaculo anatematis perpetuo feriamur. Insuper quicumque contra fas hoc rescindere ausus fuerit, a gremio sancte matris ecclesie separantes, ut ecclesie violatorem extorrem esse censemus, predicta traditione salua et inconcussa suo iure manente.

Ego Petrus veclensis sedis episcopus subscripsi.

Ego Doymus veclensis comes subscripsi.

Ego Iuresclauus subscripsi.

Ego archipresbyter Petrus subscripsi.

Ego primicerius Johannes subscripsi.

Ego Andreas de Budimeo aduocator scribere rogaui.

Ego Johannes de Brit(er)o scribere rogaui.

Ego Dominicus Grotulus presbyter et notarius hoc exemplum exemplaui, anno domini millesimo centesimo nonagesimo nono, mensis Augusti, sub indictione secunda, ut vidi in littera domini Petri episcopi veglensis, nec minui, nec ampliaui, sed compleui et roboraui.

Illyricum Sacrum. T. V. str. 639.

LXXII. 1153. mj. prosinca. Na Krku.

Dedoka i Radoslav, zastupnici grada Mošćenice na otoku Krku, daruju redovnikom sv. Benedikta crkvu sv. Martina, s kapelom sv. Apolinara.

Anno salutifere incarnationis domini et saluatoris nostri Jesu Christi, millesimo centesimo quinquagesimo tertio, indictione prima, mense decembris. Nos Dedocha et Radoslauo de castro Muschlo, aduocati ecclesie sancti Martini et sancti Appolinaris, eius capelle de insula Vegle, cum voluntate et assensu aliorum confratrum et patronum, tibi domino Uberto monasterii sancti Benedicti super Padum venerabili abbati, loco tui recipientibus domino Henrico sancte romane ecclesie subdiacono, apostolice sedis tunc legato, et dompno Alberto tuo monacho, pro anima nostra et propter religionem tuam et honestatem, consilio domini Doymi veglensis felicis comitis, ecclesiam sancti Martini tradimus, tuisque successoribus cum capella sancti Apollinaris, et cum omnibus pertinentiis suis tam mobilibus, quam immobilibus, et possessionibus suis, que ita continentur: A

Digitized by Google

maceria vetere, que tenet unum capud in Castellare, et aliud in mare, eundo continuo usque ad maceriam, que est prope mercandam, et a maceria predicta eundo continue usque ad tres monticellos, et abbassus tribus monticellis, eundo continue usque ad lacum de Morincalo. Has autem suprascriptas ec lesias, ut dictum est, cum omnibus eorum habentiis, et pertinentiis, et adiacentiis, in vestra vestrorumque successorum damus et transactamus potestatem habendi, tenendi, dominandi, cultandi, meliorandi et in perpetuum possidendi, vel quicquid inde vobis placuerit faciendi, nullo vobis homine contradicente. Si vero unquam aliquo tempore nos vel aliquis contra hanc offercionis cartam ausus fuerit venire, vinculo anathematis perpetuo feriatur, et cum Iuda traditore domini nostri Jesu Christi perpetuo dampnetur incendio.

Ego Doymus veglensis comes subscripsi.
Ego Dedoqha aduocato subscripsi.
Ego Radoslauo aduocato „
Ego Johannes presbiter „
Ego Tolizo testis „
Ego de Britero testis scribere rogaui.
Ego Andreas notarius et predicti domini legati scriba, his presens fui, et rogatus scribere scripsi.

Illyricum sacrum. T. V. str. 640.

LXXIII. Oko g. 1154. 1. prosinca.

Slavogost ban potvrdjuje monastiru sv. Benedikta u Lokrumi darovanje crkve sv. Pankraca.

Sicut enim mei predecessores et antiqui nobiles ecclesiam sancti Panchratii de Meleta cum omnibus terris dederunt monasterio sancti Benedicti, quod testificat iupanus Gerdissa cum aliis nobilibus, ita ego banus Slauagast, cum meis filiis et omnibus Zachulmie nobilibus, affirmo prephatam ecclesiam sancti Panchratii monasterio sancti Benedicti, ut quiete atque secure semper locum optineant, et absque omni impedimento possideant, et adiutorium meum semper promitto ut habeant, et contra omne impedimentum malorum hominum sint defensores et adiutores post me mei filii et omnes nobiles terre. Qui autem eis contrarium fecerit, maledictionem dei omnipotentis et sanctorum omnium habeat. Has litteras eis do in kalendis decembris meo signiculo sigillatas.

Matica na maloj podugačkoj pergameni pisana, čuva se u arkivu dubrov. Fasc. 1. N. 26.

LXXIV. 1154. 17. listopada. U Lateranu.

Anastazio IV. papa, imenuje biskupa zadarskoga nadbiskupom, podjeljujući mu plašt.

Anastasius episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Lampredio iadertino archiepiscopo eiusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum. Licet uniuersalis ecclesie pastor ac pontifex dominus noster Jhesus Christus existat, sicut per

*

Digitized by Google

primum apostolicum dicitur: Conuersi estis ad pastorem et episcopum animarum vestrarum. Ascensurus tamen ad celos hanc apostolis commendauit et per eos successoribus eorum, nobis silicet (sic) quos episcopos super eam pastoresque constituit, tamquam hereditario iure omnis (ipsius) prouidencie curam indulsit. Quatenus ex diuini dispensacione conscilii nati pro patribus filii, et pro eis super omnem terram principes constituti, imitatores eorum simus, sicut et ipsi Christi. Ceterum et inter beatos apostolos iuxta sancti Leonis sen'enciam, in similitudine honoris quedam habita est discrecio potestatis, et quamuis omnium par esset eleccio, uni tamen datum est, ut ceteris premineret, de qua utique forma episcoporum eciam est orta distinctio, et sollicita discretione prouisum est, ne omnes sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis prouinciis singuli, quorum prima inter fratres scentencia (sic) haberetur, et rursus quidam in maioribus urbibus constituti solicitudinem eorum caperent ampliorem, per quos ad unam beati Petri sedem uniuersalis ecclesie cura confluueret, et nichil usquam a suo capite dissideret. Ad hanc siquidem constitutionem regularum paternarum et generalem formam ecclesie, postquam Dalmacia imbre superne gracie irrigata predicantibus apostolicis viris semen verbi dei suscepit, et iuxta euangelicum verbum fructum cepit reddere, tricesimum, sexagesimum et centesimum, ne pontificalis ei plenitudo deesset officii, unus ibidem qui aliis presideret, ordinatus antistes, et salonitana ciuitas, que ad hoc conuenientior videbatur, est metropolis instituta. Que nimirum huius excellenciam dignitatis per annos multos obtinuit, et tamquam prima sedes, caput est habita regionis illius, exibentibus silicet aliarum ciuitatum episcopis, salonitano antistiti, sicut metropolitano suo, plenam obedientiam, et in maioribus causis iuxta formam canonicam recurrentibus ad eius examen. Ab aliquantis vero temporibus Salona redacta in solitudinem, et in alium locum sede translata, et tam super illam (quam super) quasdam alias eiusdem prouincie ciuitates Ungaris dominium usurpantibus, et Jadera cum quibusdam aliis ciuitatibus im (sic) priori remanentibus libertate, grauis inter ipsas ciuitates est orta discensio, ut nec episcopis et hominibus quarumdam ipsarum ad metropolim suam licuerit preiminentibus causis accedere, nec ille, qui metropolitani officio fungebatur, fratres et coepiscopos suos ausus fuerit visitare. Quocirca nos, qui uniuersalis ecclesie curam, deo prout ipsi placuit disponente, suscepimus, et pro necessitate locorum et temporum nouos episcopos, nouos etiam debemus archiepiscopos constituere, ne illis urbibus, que a subiectione ac dominio Ungarorum libere remanserunt, metropolitani cura deesset, et metropolitani iudicium, dum non possent in sua, in alienis querere prouinciis cogerentur, euidenti necessitate illarum ciuitatum inspecto, de omni fratrum nostrorum consilio, te venerabilis in Christo frater Lampredi, honore pallii statuimus decorandum, et super quatuor subscriptos episcopos, archiepiscopum ordinandum, decreto quidem valituro im perpetuum, statuentes: Ut commissa tuo pontificio ciuitas iadertina perpetuis temporibus metropolis habeatur, cui nimirum absarensis, veglensis, arbensis et farensis episcopatus, tamquam sue metropoli subiacebunt, et eorum episcopi, tibi tuisque successoribus. sicut metropolitanis suis, plenam obedientiam semper impendant. Palleo itaque, plenitudine videlicet pontificalis officii insignitus, erga subiectos tuos talem te satage iugiter exibere, ut plus pensari onus regiminis, quam dignitatis excellenciam videaris, qui tamen pallio his diebus tantum uteris, qui inferius leguntur in scriptis: Natiuitate domini, in celebratione festiuitatis beate Anastasie, Epiphania, cena domini, resurectione, Ascensione, Pentecostes, in solempnitatibus beate dei genitricis, semper virginis Marie, in natalicio beatorum apostolorum Petri et Pauli,

Digitized by Google

in natiuitate beati Johannis baptiste, in festo beati Johannis euangeliste, in commemoracione omnium sanctorum, in consecracionibus ecclesiarum et episcoporum, benedictionibus abbatum, ordinationibus presbiterorum, in dedicatione ecclesie tue, in festiuitate beati Grisogoni, et in anniuersario consecrationis tue die. Studeat ergo tua fraternitas plenitudine tante dignitatis suscepta, ita strenue cuncta peragere, quatinus morum tuorum ornamenta eidem valeant couuenire. Sit vita tua subditis exemplum, ut per eam agnoscant quid apetere debeant et quid cogantur vitare. Esto discrecione precipuus, cogitacione mundus, actione purus, discretus in silentio, utilis in verbo. Cure tibi sit magis hominibus prodesse quam preesse. Non in te potestatem ordinis sed equalitatem oportet pensare condicionis. Stude, ne vita doctrinam destituat, nec rursum vite doctrina contradicat. Memento, quia ars est arcium regimen animarum. Super omnia studium tibi sit apostolice sedis decreta firmiter obseruare, eique tamquam matri et domine tue humiliter hobedire. Ecce frater in Christo karissime, inter multa alia hec sunt pallei, ista sunt sacerdotii. Que omnia facile Christo adiuuante adimplere poteris, si virtutum omnium magistram, caritatem et humilitatem habueris, et quod foris habere ostenderis, intus habebis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostram constitucionem infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona hanc nostre constitucionis paginam sciens contra eam temere venire temptauerit, secundo, tercioue commonita, si non satisfactione congrua emendauerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Jhesu Christi, aliena fiat, atque in extremo examine districte ulcioni omnino subiaceat. Conseruantibus autem sit pax domini nostri Jhesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud discretum iudicem premia eterne pacis inueniant. L. S.

† Ego Anastasius catholice ecclesie episcopus ss.
† Ego Wido diaconus ecclesie sancte Marie in porticu ss.
† Ego Cencius portuensis et sancte Rufine episcopus ss.
† Ego Johannes diaconus ecclesie sanctorum Sergi et Bachi ss.
† Ego G(regorius) Sabinensis egiscopus ss.
† Ego Guido presbiter cardinalis s. Grisogoni ss.
† Ego Manfredus pbr. cardinalis s. Sauine ss.
† Ego Julius pbr. cardinalis s. Marcelli ss.
† Ego Ubaldus presbiter cardinalis tt. s. crucis in Hierusalem ss.
† Ego Otauianus „ „ „ s. Cecilie. „
† Ego Astaldus „ „ „ s. Prisce. „
† Ego Johannes „ „ „ s. Siluestri et Martini. „
† Ego Johannes „ „ „ s. Johannis et Pauli Pamachii.

Datum Laterani per manum Rolandi sancte romane ecclesie presbiteri cardinalis et cancellarii. XVI. kan. nouembris. Indictione tercia (II) Incarnacionis dominice, anno M°. C°LIIII°. pontificatus vero domini Anastasii IIII pape, anno II.

Bene Valete.

Na starijem prepisu stoji još odzdola:

Ego Petrus Sterminus presbiter et notarius hoc exemplum ut in auctenticis litteris dicti domini pape Anastasii bone memorie suo sigillo bullatis reperi, scripsi, nichilque addens vel minuens, compleui et roboraui.

Digitized by Google

Dva stara prepisa nalaze se u mletačkom arkivu dei Frari. Pacto I. charta 46. i Pacto II. charta 105. Ovu prevažnu bullu nije priobčio Farlati u Illyr. Sacr. a nebijaše poznata ni Jaffću.

LXXV. 1155. 22. veljače. U Rimu.

Adrijan IV. papa, podieljuje Henriku patriarki gradskomu i njegovim nasljednikom vlast nad zadarskom nadbiskupijom.

Adrianus episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Enrico gradensi patriarche, eiusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Ne passim et indiscrete sibi omnes ecclesie omnia vindicarent, consulta satis, utilique sanctorum patrum deliberatione sanxit auctoritas, ut alie alias prerogatiua dignitate excellerent, et eis tam iudicandi auctoritate, quam potestate corrigendi preessent. Super omnes autem ex superni dispositione consilii sacrosancta est romana ecclesia constituta, ad cuius examen uniuersarum ecclesiarum negotia referrentur, et cuius statuta uniuersa multitudo fidelium sequeretur. Hec nimirum ex indulto sibi a prima fundatione ecclesie a beato Petro apostolorum principe priuilegio statutum omnium ecclesiarum prouida consideratione disposuit, et quoties expedire cognouit, alias aliis ad ampliorem curam earum habendarum statuit preeminere. Inde est, quod nos honestatem ac prudentiam tuam, et deuocionis sinceritatem, quam erga sacrosanctam romanam ecclesiam semper habuisse dignosceris, attendentes, et ne commissa regimini et dispositioni tue gradensis ecclesia, que de benignitate apostolice sedis prerogatiua gaudet honoris, ex breuitate patriarchatuum inferior et abiectior valeat apud simpliciores haberi, ad ampliandam dignitatem ipsius, primatum ei super Jadertinum archiepiscopatum et episcopatus ipsius apostolica auctoritate concedimus, et tam te, quam successores tuos iadertino archiepiscopo et episcopis eius, qui pro tempore fuerint, dignitate primatus presidere statuimus, et consecrationis munus eidem archiepiscopo impertiri, romano quidem pontifici traditione pallii seruata. Ut igitur hec nostra constitutio firma in perpetuum et inconcussa permaneat, eam scripti nostri pagina communimus, et auctoritate apostolica confirmamus. Decernentes, ut nulli unquam hominum liceat hanc paginam nostre constitutionis et confirmationis infringere, vel ei modis quibuslibet contraire, salua in omnibus apostolice sedis auctoritate. Si quis autem id attemptare presumpserit, secundo tertioue commonitus, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, atque in extremo examine districte ulcioni subiaceat.

Ego Adrianus catholice ecclesie episcopus subscripsi.
Ego Gregorius sabinensis ecclesie episcopus ss.
Ego Guido presbyter cardinalis tituli s. Chrysogoni ss.
Ego Hubaldus „ „ „ „ Praxedis „
Ego Manfredus „ „ „ „ Sabine „
Ego Aribertus[1] „ „ „ „ Anastasie „
Ego Julius „ „ „ „ Marcelli „
Ego Guido „ „ „ „ Pastoris „

[1] U drugom prepisu Iribertus.

Digitized by Google

Ego Astaldus [1] presb. cardinalis tituli s. Prisce ss.
Ego Gerardus [2] „ „ „ „ Joannis [3] in Celio monte ss.
Ego Henricus „ „ „ „ Nerei et Achillei ss.
Ego Joannes „ „ „ „ Syluestri et Martini ss.
Ego Guido diaconus „ sancte Marie in Porticu „
Ego Joannes „ „ „ Sergii et Bachi „
Ego Gerardus [4] „ „ „ Marie in via lata „
Ego Odo „ „ „ Nicolai in carcere Tulliano ss.

Datum Rome apud sanctum Petrum per manum Rolandi sancte romane ecclesie presbyteri cardinalis et cancellarii, octauo kalendas Martii, indictione tertia. Incarnationis dominice, anno millesimo centesimo quinquagesimo quinto, pontificatus vero domni Adriani pape quarti, anno primo.

U mletačkom arkivu. Liber Pactorum I. Charta 55. Liber Privilegiorum u c. kr. dvorskom arkivu u Beču. Bullarium Romanum I. str. 622.

LXXVI. 1155. 24. travnja. U Rimu.

Adrijan IV. papa, priobćuje Lampridiju nadbiskupu zadarskomu i njegovim sufraganom, da je nadbiskupiju zadarsku podčinio vlasti patriarke gradskoga.

Quoniam sacrosancta romana ecclesia uniuersarum ecclesiarum caput et mater est, vel remotione obsistente terrarum, vel multiplicitate impediente negotiorum, quarumdam ecclesiarum necessitatibus non tam facile potest, ut oportet, aliquando consulere; ideo aliarum ecclesiarum, que ampliorem curam illis impenderent, super eas institutos et discretos, tum prouidos viros in partem sue sollicitudinis consueuit euocare. Huius itaque rei nos consideratione inducti, tum quia dignitatem gradensis ecclesie dignum duximus ampliare, tum quia utile vobis et temporaliter et spiritualiter esse prospeximus, habere prope vos, a quo et in dubiis magisterium, et in necessitatibus solatium recipere valeatis; venerabilem fratrem nostrum Henricum gradensem patriarcham, primatem vestrum duximus statuendum, et gradensis ecclesie dignitatem primatus, ecclesiis vestris declarauimus de cetero presidere. Ea propter, per presentia vobis scripta mandamus, quatenus eundem patriarcham, a modo primatem vestrum humiliter habeatis, et sicuti primati vestro, exhibeatis ei obedientiam, et honorem. Ad magnum quidem profectum vestrum, annuente domino pertinebit, si doctrinam eius deuoto animo receperitis, et quod salubriter ipse preceperit, prosecutione operis studueritis adimplere. Datum Rome apud sanctum Petrum. VIII. kal. maii, pontificatus nostri anno primo.

Farlati. Illyricum Sacrum T. V. p. 58.

---

[1] U drug. prep. Anastaldus. [2] U drug. prep. Guirardus. [3] S. Stephani. [4] Bernardus.

Digitized by Google

LXXVII. Oko g. 1156.—59. Dne 7. kolovoza.

Barić ban, potvrdjuje samostanu sv. Benedikta u Lokrumu darovanje crkve sv. Pankraca na Mljetu.

Quodam tempore facta est acusatio super monachos sancti Benedicti lacruminensis insule, quod iniuste possiderent ecclesiam sancti Panchracii de Meleta, coram me bano Baricio Ego cum aures meas eorum fallacibus verbis non statim accomodaui, usque dum veniret aliquis de fratribus monasterii, interea siquidem veniens dominus Vincencius abbas predicti monasterii cum quibusdam de fratribus, ostendit michi litteras idoneas atque veraces scriptas a Lotauitto protospatario, et alias litteras ab aliis nostris antiquis decessoribus, terre principibus, in quibus litteris data est dicta ecclesia sancti Panchracii prephato monasterio sancti Benedicti, eorumque sigillo perpetuo affirmata. Unde ego banus Baricius, cum filiis meis, atque propinquis, quoram (sic) huniuerso populo terre mee, cum magno gaudio affirmo eandem ecclesiam de Babina polhla, que est in Meleta, cum omnibus terris et planicie monasterio sancti Benedicti, his litteris domino Vincentio eiusdem monasterii abbati datis, et sigillo meo signatis, ut sine omni impedimento possideant et secure optineant. Ego et filii mei defensores et protectores atque adiutores eorum omni tempore esse volumus. Quicumque autem eis contrarium fecerit, maledictionem et iram dei super se concitet, eiusque ulcione et iudicio cum improbis dampnetur.

Data in . . mense augusto in die septima.

Svana: De ecclesia sancti Panchratii facta a bano baricio.

Matica pisana na maloj pergameni, čuva se u okružnom arkivu dubrovačkom fasc. I. br. 26. U Illyr. Sacr. T. VI. p. 79. pogriešno priobćena.

LXXVIII. 1157. 13. lipnja. U Lateranu.

Adrijan IV. papa, potvrdjujući povlastice crkve gradske, podaje joj primat nad zadarskom nadbiskupijom.

Adrianus episcopus seruus seruorum dei. Venerabili fratri Henrico gradensi patriarche, eiusque successoribus canonice substituendis in perpetuum. Apostolice officium dignitatis et credite nobis dispensationis debitum utiliter exequi comprobamur, cum collatam unicuique ecclesie dignitatem prouida solicitudine custodimus, et singulis ecclesiis iura sua illibata studemus et integra conseruare. Sicut enim nulli, ultra quam mereatur, aliquid extra sede apostolica fauore gratie concedendum, ita nemini quod sui iuris esse dinoscitur, a nobis est ullatenus denegandum. Quanto itaque maiori est prerogatiua superne respectu gratie sublimatus, tanto solicitius tibi est adtendendum, ut in corrigendis subditis plus apud te possit ratio, quam potestas, atque te boni dulcem, mali vero pium sentiant correctorem, personas diligas, et subiectorum vitia persequaris, ne si aliter agere forte volueris, transeat in crudelitatem correctio, et perdas quos desideras emendare, sicque vulnus debes abscidere, ut non possis, quod sanum est ulcerare, ne si ferrum, plus quam res exigit inprimatur, noceat cui prodesse festinas, sed sic alterum candiatur ex altero, quatenus et boni habeant amando quod caueant, et mali metuendo quod diligant. Quapropter venerabilis in Christo frater Henrice patriarcha, tuis postula-

Digitized by Google

tionibus grato concurrentes assensu, Gradensem ecclesiam, cui auctore deo preesse dignosceris, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti priuilegio communimus. Igitur predecessorum nostrorum felicis memorie Pelagii, Alexandri, Vrbani secundi et Adriani vestigiis inherentes, illius precipue constitutionis tenorem seruantes, quam predecessor noster Leo nonus papa sanctissimus, et sinodali iuditio, et priuilegii pagina confirmauit, tibi tuisque successoribus canonice substituendis, patriarchalem concedimus dignitatem et magisterium Gradensis ecclesie gerendum, in his tantum finibus confirmamus, qui per supradictos predecessores nostros eidem noscuntur ecclesie constituti. Crucem quoque ante te ferendam esse concedimus, nisi cum Rome fueris, aut in presentia vel comitatu romani pontificis, palleum etiam, plenitudinem videlicet pontificalis officii, fraternitati tue et apostolice sedis liberalitate largimur. Quo intra ecclesiam tuam ad missarum solempnia celebranda uti memineris eis diebus, quibus predecessores tuos non ambigimus usos fuisse; videlicet in natiuitate domini, epiphania, ypopanti, tribus festiuitatibus sancte Marie, coena domini, sabbato sancto, ressurrectione domini, ascensione, pentecoste, in natalitio sancti Johannis Baptiste, et omnium apostolorum, in festiuitatibus quoque sancti Marci, sancti prothomartyris Stephani, sancti Laurentii, sancti Martini, in solempnitate omnium sanctorum, et principalibus ecclesie tue festiuitatibus, nec non in ecclesiarum, episcoporum, et ceterorum clericorum consecrationibus, et anniuersario consecrationis tue die. Preterea ne commissa reginimi et dispositioni tue, prefata gradensis ecclesia, que de benignitate apostolice sedis prerogatina gaudeat honoris, ex breuitate patriarchatus, inferior et abiectior valeat apud simpliciores haberi, et ad ampliandam dignitatem ipsius, primatum ei super Jadertinum archiepiscopatum et episcopatus ipsius, apostolica auctoritate concedimus, et tam te, quam successores tuos iadertino archiepiscopo et episcopis eius, qui pro tempore fuerint, dignitate primatus presidere statuimus, et consecrationis munus eidem archiepiscopo impertiri. Romano quidem pontifici traditione pallii reseruata. Statuimus etiam, ut quecumque bona, quascumque possessiones eadem gradensis ecclesia in presentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum iustis modis deo propitio poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Porro ecclesiam a religiosis viris ipsi gradensi ecclesie oblatas, per episcopatum tuum constitutas, tibi tuisque successoribus libere confirmamus, ita ut nulli episcopo liceat absque tuo assensu in eis consecrationes celebrare, aut sacerdotibus in eisdem domino seruentibus, donec in locis ipsis fuerint, diuina officia prohibere. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat supradictam ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed illibata omnia et integra conseruentur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnibus profutura. Salua in omnibus apostolice sedis auctoritate. Si qua igitur in futuro ecclesiastica secularisue persona hanc nostre constitutionis paginam, sciens, contra eam temere venire temptauerit, secundo tercioue commonita, nisi presumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iuditio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore, ac sanguine dei, et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, sit pax domini nostri Jesu Christi. Quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen.

Digitized by Google

Ego Adrianus catholice ecclesie episcopus.
Ego Imarus tusculanus episcopus.
Ego Cintius portuensis et sancte Rufine episcopus
Ego Guido presbiter cardinalis s. Chrisogoni subscripsi.
Ego Ubaldus „ „ tituli sancti Praxedis ss.
Ego Manfredus„ „ „ „ Sauine subscripsi.
Ego Julius „ „ „ „ Marcelli subscripsi.
Ego Hobaldus „ „ „ „ Crucis in Hierusalem.
Ego Octauianus„ „ „ „ Cecilie.
Ego Girardus „ „ „ „ Stephani in Celio monte.
Ego Joannes „ „ „ „ Joannis et Pauli tituli Pamachi subscripsi.
Ego Henricus „ „ „ „ Nerei et Achillei.
Ego Joannes „ „ „ „ Siluestri et Martini.
Ego Ildebrandus„ „ „ „ Basilee duodecim apostolorum.
Ego Gregorius sabinensis episcopus subscripsi.
Ego Odo diaconus cardinalis s. Georgii ad velum aureum subscripsi.
Ego Guido „ „ „ Marie in Aquiro. „
Ego Odo „ „ „ Nicolai in carcere Tuliano „
Ego Jacintus „ „ „ Marie in Cosmedin. „
Ego Bonadicus „ „ Angeli „
Ego Boso „ „ „ Cosme et Damiani „
Ego Albertus„ „ „ Adriani „

Datum Laterani per manum Rolandi s. romane ecc. presb. card. et cancellarii, idibus iunii, indictione quinta. Incarnationis dominice millesimo centesimo quinquagesimo septimo. Pontificatus vero domini Adriani pape quarti, anno tertio.

Iz rukopisa c. kr. dvorskog arkiva u Beču. Liber Commemorabilium, T. I. str. 94. Bullarium Romanum II. str. 647.

LXXIX. 1158. 4. srpnja. U Lateranu.

Adrijan IV. papa, podieljuje Tribunu nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašt, potvrdjujući povlastice njegove crkve.

Adrianus episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Tribuno ragusino archiepiscopo eiusque successoribus canonice substituendis in perpetuum. In apostolice sedis specula, disponente domino constituti, fratres nostros episcopos fraterna debemus caritate diligere, et eorum quieti ac tranquilitati salubriter auxiliante domino prouidere. Ea propter, venerabilis in Christo frater Tribune ragusine archiepiscope, tuis iustis postulationibus gratum impertientes assensum, et predecessorum nostrorum felicis memorie pape Innocentii, atque Anastasii vestigiis inherentes, prefatam ecclesiam, cui deo auctore preesse dignosceris, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti priuilegio communimus. Confirmamus tibi tuisque successoribus, et illibatas vobis omni tempore decernimus permanere omnes parochias ad ius commisse tibi ecclesie pertinentes,

Digitized by Google

scilicet regnum Zachulmie, regnum Seruilie, et regnum Tribunie, ciuitatem quoque catharinensem seu Rose, buduanicensem Auarorum, [1] liciniatensem, scodrinensem, driuastinensem et polatinensem cum abbatiis, ecclesiis et parochiis suis. Preterea quascunque possessiones, quecumque bona in ecclesiis, decimis, villis, colonis, prediis, agris, nemoribus montibus, collibus, aquis, pratis, aut quibuslibet aliis rebus diocesane aut proprietarie dispositionis titulo eadem ecclesia in presentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum et principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Pallii quoque usum, pontificalis videlicet officii plenitudinem, humilitatis et iustitie signum, ad missarum solempnia celebranda, sicut antecessoribus tuis concessum fuisse dinoscitur, et in festiuitate beati Blasii, tibi tuisque successoribus auctoritate apostolica confirmamus, quo hiis diebus tantum, adiuncto festo beati Blasii, fraternitas tua uti meminerit, quibus antecessoribus tuis ab apostolica sede constat indultum. Sane successores tuos a nobis nostrisque successoribus consecrationis gratia in perpetuum decernimus recepturos. Nulli ergo omnino hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia illibata et integra conseruentur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salua sedis apostolice auctoritate Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona, hanc nostre constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire temptauerit, secundo tertioue commonita, si non satisfactione congrua emendauerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimi corporis ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine diuine ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax domini nostri Jesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premium eterne pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Adrianus catholice ecclesie episcopus ss.
† Ego Hubaldus presbyter cardinalis titulo s. Praxedis ss.
† Ego Julius presb. card. tit. s. Marcelli ss.
† Ego Vbaldus presb. card. tit. s. Crucis in Hierusalem ss.
† Ego Idelbrandus presb. card. basilice XII. apostolorum ss.
† Ego Joannes presb. card. tit. s. Anastasii ss.
† Ego Alb rtus presb. card. tit. ss. Laurentii et Lucie ss.
† Ego Guilelmus presb card. tit. s. Petri ad Vincula ss.
† Ego Oddo diaconus card. s. Georgii ad velum aureum ss.
† Ego Boso diac. card. ss. Cosme et Damiani ss.
† Ego Cinthius diac. card. ss. Adriani ss.
† Ego Raimundus diac. card. s. Marie in via lata ss.

Datum Laterani per manum Rolandi sancte romane ecclesie presbiteri cardinalis et cancellarii, IIII. nonas Julii, indictione VII. anno MCLVIII. Pontificatus vero domini Adriani pape IIII. anno IIII. (pendet Bulla plumbea.)

Iz rukopisnog bularija dubrovačkog str. 424. U Illyricum Sacrum pogriešno priobćena T. VI. str. 79.

[1] Farlati pridaje još: Ulcinatiensem sive olchiniensem.

Digitized by Google

LXXX. 1158.

Gejza II. kralj hrvatski i ugarski, daruje nadbiskupiji spljetskoj selo Sreninu, potvrdjujući darovanja velikog župana hrvatskog Branimira.

In nomine sancte trinitatis et indiuidue unitatis. Ego Geyza dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatie, Rameque dux (Rex), do et confirmo beato Dompnio, et tibi Gaudio archiepiscopo spalatensi etc. villam, que vocatur Srenina, cum pratis, syluis, pascuis, nemoribus et aquimoliis, et omnibus aliis suis pertinentiis, incipiendo a Mazera, que vocatur Zavala, iuxta torrentem nominatum Potocha, et versus partem aquilonarem ad rupes proximioris montis, et inde versus orientem recto tramite per Stinizam, in longum ad magnas macerias, que dicuntur sclavice: Gomille lipe, et inde ad meridianam plagam ad aquam, que vocatur Brisnich, deinde ad lapidem cum cruce sculptum, et ad alium montem Zavale; omnes quoque villas, terras et possessiones, quas Branimir Dux Chroatorum et sui progenitores donauerunt beato Dompnio, vel confirmauerunt, simul cum predicta villa Srenine, cum seruis et ancillis, quos et quas ab antiquo ecclesia sancti Dompnii habuit in ipsis villis, terris et possessionibus, et filios et filias eorumdem do et confirmo perpetuo possidendum, decernens auctoritate regia, ut non liceat alieni bano, principi, comiti, et aliis meis ministris, ipsum archiepiscopum et eius ecclesiam in prefata donatione et confirmatione molestare, inquietare, vel defraudare. Quicumque huius mee donationis et confirmationis paginam violare presumpserit, iram omnipotentis dei, et regiam indignationem incurrat, et ipsa donatio et confirmatio suum robur obtineat perpetue firmitatis. Data per manus Barnaba aule regie cancellarii, in presentia Luce archiepiscopi, et Arpe bani et aliorum principum. Anno incarnationis millesimo centesimo quinquagesimo octauo.

Iz pismohrane nadbiskupije spljetske. Farlati Illyricum Sacrum T. III. p. 178. Farlati ima na početku listine sljedeće:

In Christi nomine Amen. Hoc est exemplum cuiusdam priuilegii regalis, muniti appensione cuiusdam sigilli magni rotundi super appensiua membrana, in quo quidem sigillo sculpta est regalis imago, sedens in throno, habens in manu dextera quoddam lilium superpositum, et in manu sinistra quamdam sculpturam rotundam, cum cruce; et sculptae sunt hae litterae circum circa cruce praeposita: Geyza dei gratia Hungarie Dalmatie Chroatie Rameque Dux (Rex).

LXXXI. Oko g. 1158. U Tninu.

Geiza II. kralj hrvatski i ugarski, daruje nadbiskupiji spljetskoj crkvu sv. Bartola u Tninu, i samostane sv. Stjepana i Mojsije u Solinu, sa svimi pristojališći.

In nomine sancte trinitatis et indiuidue unitatis. Ego Geyza dei gratia Hungarie, Dalmatie, Chroatie, Rameque rex, do et confirmo beato Domnio, et tibi Gaudio archiepiscopo, fideli nostro, pro anima mea et parentum meorum, ecclesiam sancti Bartholomei de Tino, cum omnibus pertinentiis suis, et monasterium sancti Stephani et sancti Moysi de Salona cum omnibus pertinentiis ipsorum, auctoritate regia decernens, ut non

Digitized by Google

licet alicui hominum, bano, principi, comiti, seu cuilibet ministrorum nostrorum ipsam ecclesiam, siue archiepiscopum ipsius de prefata donatione molestare, inquietare, minuere vel defraudare. Quicumque vero hujus mee donationis paginam violare presumpserit, iram omnipotentis dei et regiam indignationem incurrat, et ipsa donatio nihilominus suum robur obtineat. Datum per manum Barnabe aule regie cancellarii, in presentia Luce archiepiscopi, et Arpe bani et aliorum principum. Anno incarnationis Christi millesimo, centesimo, quinquagesimo octauo.

Iz pismohrane nadbiskupije spljetske. Farlati Illry. Sacrum T. III. p. 179.

LXXXII. Oko g. 1160.

Absolon, nadbiskup spljetski, ostavivši radi njekih progonah svoju stolicu, piše svojim svećenikom i puku spljetskomu, neka pošalju po njega poslanike ako žele da se vrati.

A(bsolon) dei gratia spalatensis ecclesie humilis minister, spalatensi clero et populo salutem, et paternam benedictionem. Filii dilectissimi, mallem inter vos morari propter sancta corpora beati Domnii et Anastasii, quam alibi in diuitiis. Audiuimus enim quod minamini nobis sine nostra culpa. Scitis enim in presentia vestra, quam coram legato regis, qualiter Marcutius comes contra dominum, quam in nos insaniuit, idcirco quia iustitiam meam querebam, relatum est hoc regi, quam duci, et toti regno. Unde valde indignati fuerunt, et quia ego in presentia regis fui interrogatus, voluit, noluit, oportuit me dicere. At tum tantum rogaui regem, quam ducem, quod condonauerit sibi, et cum gratia circa regem moratur, et cum honore Spalatum redibit. At tum hoc mando vobis, si placeat vobis paternitas nostra, et honor ecclesie vestre, aliquem de nostris clericis ad nos mittetis. Hoc rex et banus audientes, maiores grates vobis referent. Quod si non feceritis, nos quidem per gratiam regis quam ducis in Dalmachia erimus, ut pater et dominus S. quia ecclesia vestra sine pastore sedebit, peccatum vobis erit. Satisne vobis precipimus. Mittite nobis incensum pro romanato emptum. Nos vero cum consilio regis et ducis mittimus inter vos Joannem comitem nostrum, causa vos visitandi, et ut emat nobis oleum et bonum vinum, quam vos, fili karissimi, clerici et laici, iuuate eum quantum potestis. Joannes qui peregrinus est, gratia dei et regis magno honore nobiscum moratur, qui pro pascha nobiscum redibit. De cetero valete.

Iz pismohrane nadbiskupije spljetske. Farlati Illyr. Sacrum T. III. p. 180.

LXXXIII. 1161. 13. lipnja. U Rimu.

Aleksandro III. papa, uzimajući pod svoju zaštitu crkvu gradsku, potvrdjuje njezin posjed i njezina prava, te podjeljuje Henriku patriarki gradskomu nadbiskupski krst i plašt, zajedno s primatom zadarske nadbiskupije. (Apostolicum Officium etc.)

Jaffe! Regesta Pont. Rom. p. 683.

Digitized by Google

LXXXIV. 1161. 2. srpnja. U Ferentinu.

Aleksandro III. papa, naimenovavši biskupa narnienskoga nadbiskupom spljetskim, preporuča ga svećenstvu i puku spljetskomu.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis uniuerso clero, et populo salonitano salutem et apostolicam benedictionem. Illa deuotionis sinceritas, et puritatis constantia, quam circa matrem vestram sacrosanctam romanam ecclesiam et personam nostram habetis, in hoc euidenter apparet, quod venerabilem fratrem nostrum Julium prenestinum episcopum et dilectum filium nostrum Petrum s. Eustachii diaconum cardinalem, sicut ipsi idem nobis insinuarunt, benigne recipere et honeste curastis pertractare. Pro tanto igitur charitatis feruore et fidei constantia, gratiarum vobis actiones persoluentes, et sincera in Christi visceribus charitate vos diligentes, P. abbatem s. Stephani F. O. et VV. nuncios vestros, debita benignitate suscipimus, et ad petitionem illorum super electione vobis et ecclesie vestre volentes utiliter prouidere, venerabilem fratrem nostrum quondam narniensem episcopum, virum siquidem litteratum, honestum, prouidum, et discretum, in archiepiscopum vobis concessimus et patrem spiritualem, atque animarum vestrarum pastorem duximus statuendum; ad plenitudinem pontificalis officii ostendendam ei pallium de beati Petri corpore sumptum exhibentes, ut per eius sollicitudinem et prouidentiam spiritualibus et temporalibus valeatis proficere incrementis. Illum itaque cum gratia sedis apostolice ac nostra, et cum sui officii plenitudine ad vos et ad commissam sibi ecclesiam ducente domino venientem, uniuersitati vestre duximus attentius commendandum; per apostolica scripta vobis precipiendo mandamus, quatenus eum benigne ac reverenter recipiatis, et debitam ei obedientiam tamquam archiepiscopo vestro impendatis humiliter et honorem; decimas et alia, que de jure parochiali ipsum contingunt, illi sine contradictione aliqua persoluentes. Sane si in eius obedientia humiliter permanseritis et ipsius saluberrimis monitis acquiescere volueritis, vos et ecclesia vestra, sicut credimus et speramus, spiritualiter et temporaliter suscipietis auxiliante domino incrementum. Si quis autem vestrum aduersus eum contumax inuentus fuerit, vel rebellis, sententiam, quam idem archiepiscopus in illum propter hoc canonice promulgauerit, nos auctore deo ratam et firmam habebimus. Data Ferentini VI. nonas Julii.

Farlati Illyr. Sacrum T. III. p. 183. Ughelli. Italia sacra I. 1015.

LXXXV. 1161. 1. rujna. U Ferentinu.

Aleksandro III. papa, nalaže nadbiskupu spljetskomu, neka gleda da se biskup Hrvatah, i biskup trogirski, svojih častih odreknu, ili od biskupske stolice uklone.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri P(etro) salonitano archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Pater et predecessor noster pie recordationis Eugenius (III) papa . . in V. quondam Chroatensem episcopum, pro eo, quod cum uno solo archiepiscopo, nullo alio presente episcopo, contra sacros canones alium presumpsit, non dicimus consecrare, sed potius execrare, et in eum, qui ab eis est consecratus, depositionis sententiam promulgauit. Is videlicet V. contra eiusdem pre-

Digitized by Google

decessoris nostri mandata diuina non veretur officia celebrare. Nos vero sententiam ipsam, sicut est rationabiliter promulgata, ratam et firmam habentes, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus predictum V. diligenter commoneas, ut de tanta presumptione condignam satisfactionem exhibeat, et contra tenorem eiusdem sententie non presumat aliquid attemptare. Si vero admonitioni tue parere contempserit, in ipsum excommunicationis sententiam proferas et ecclesiam cui incubare presumit, interdicto supponas. De cetero sicut ex relatione dilecti filii nostri P(etri) sancti Eustachii diaconi cardinalis, et quorumdam aliorum accepimus, quidam P. nomine necdum tonsuratus, cum adhuc esset duodennis, neque de legitimo natus coniugio, per laicorum potentiam, traguriensem episcopatum inuasit, et in anime sue periculum eidem episcopatui contra canonicas sanctiones incubare non cessat. Unde presentium auctoritate litterarum tibi mandamus, ut huius negotii veritatem diligenter inquirens, si ita esse contigerit, prout superius notatum est, omni excusatione et dilatione remota, prenominatum P. exinde amouere, et sub plena ecclesiastice severitatis illum a sua presumptione cessare compellas. Datum Ferentini VI. nonas septembris.

Farlati. Illyricum Sacrum. T. III. p. 184.

LXXXVI. 1162. 8. lipnja. U Viterbu.

Aleksandro III. papa, čuvši od nadbiskupa spljetskog, kako Spljetćani načiniše zakon, da u napred od negibivih dobarah nitko ništa crkvi darovati, ili prodati nesmie; nalaže nadbiskupu zadarskom, neka Spljetćane, ako ne drugačje a to prokletsvom natjera, da od rečenoga zakona odustanu.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Lampridio archiepiscopo iadrensi, salutem et apostolicam benedictionem. Ex parte venerabilis fratris nostri Absalonis archiepiscopi spalatensis fuit propositum coram nobis, quod ciues spalatenses statuerunt, ut nulli de ciuitate ipsorum liceat aliquas possessiones, vel bona immobilia ecclesie alicui donare, vendere seu legare, se ad obseruationem statuti huiusmodi iuramenti vinculo obstringentes, in animarum suarum periculum, et derogationem non modicam ecclesiastice libertatis. Quocirca fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus si ita est, Potestatem, Consilium, et Communem ciuitatis ejusdem, quod huiusmodi statutum, iuramento non obstante predicto, penitus revocantes illud de . . vel simile in eis de cetero nullatenus rescripturi monitione premissa, per excommunicationem in officiales ipsius ciuitatis, et in eamdem ciuitatem interdicti sententia, appellatione remota, compellas. Non obstante aliqua indulgentia eisdem Potestati, Consilio et Communi ab apostolica sede concessa. per quam attribute tibi iurisdictionis explicatio impediri valeat, vel etiam retardari. Datum Viterbe V. idus iunii, pontificatus nostri anno tertio.[1]

Farlati Illyricum Sacrum. T. III. p. 181.

[1] Farlati je mislio, da bi imalo stojati: primo, jer se spominje bivši nadbiskup Absolon, ali pismo papinsko negovori o njemu kao sjedećemu još na stolici, budući da se rieč fuit proteže na prošasto vrieme.

Digitized by Google

LXXXVII. 1163. 3. Kolovoza. U Mletcih.

Vital Michael dužd mletački, podieljuje knezovom Bartolu i Gvidonu, sinovom Dujmovim, uz njeke uvjete otok Krk doživotno.

In nomine domini dei et saluatoris Jesu Christi. Anno domini millesimo centesimo (sexagesimo tertio), tertio mensis augusti, indictione XI. Quanto queque maioris negotii esse probantur, tanto propensiori studio debent per scripturam memorie annotari, ne decursus temporum tollat, quod innocentia et bone opinionis intentio efficere studuit. Qua propter nos quidem Vitalis Michael, dei gratia Venetiarum, Dalmatie atque Croatie dux, cum iudicibus et electis sapientibus atque totius populi collaudatione seu confirmatione, utilitati Venetiarum et saluti diligenter consulentes, comitatum veglensem, post discessum comitis Doimi vacantem, ordinare decreuimus ad honorem et profectum communis Venetiarum. Et quoniam te Bartholomeum atque Guidonem fratrem tuum, filios predicti comitis Doimi, tales fore nouimus, qui comitatum veglensem prudenter regere atque tueri potestis; idcirco ipsum comitatum, et totam insulam vobis ambobus fratribus tempore vite vestre damus, concedimus, atque transactamus, et illi de vobis, qui superuixerit, tali modo et pacto, quali predictus pater vester habuit tempore predecessorum nostrorum bone memorie ducum, videlicet Dominici Michaelis, Petri Polani, Dominici Mauroceni, et tempore nostri per nostrum priuilegium confirmatum, cum omnibus redditibus, sicut pater vester habuit, ut omnia integra et illibata habeatis, et potestatiue cuncta vendicatis vobis, preter barchas Veglensium, quas nolumus ut oneretis, neque asinos vel iumenta illorum volumus ut per vim auferatis, canistrum quoque uuarum per vineas illorum non tollatis. Ista quatuor omnino prohibemus ne faciatis. Cetera sicut diximus, licenter habeatis sine contradictione et sine omni diminutione, angerias nostras quotiens opus fuerit, sicut tempore predictorum ducum et nostro, veglenses communiter faciant. Legatos nostros excipietis et honorabiliter cum propriis vestris expensis illos procurabitis, sine ciuium vestrorum requisitione. Singulis vero annis in festo sancti Michaelis pro ipso comitatu et insula atque redditibus illorum trecentos quinquaginta romanatos nostri communi persoluere debetis. Insuper etiam ipsam insulam ab omnibus inimicis venetis, sine nostro adiutorio, sine fraude defendere debeatis, exceptis coronatis personis, et illorum exercitu, si verum constiterit, quod super ipsam insulam veniant. Hec omnia nobis obseruare debeatis, aut ambo simul, aut alter de vobis qui superuixerit. Nos vero cuncta vobis integra et illibata cum nostris successoribus conseruare sine diminutione debemus, conseruantibus nobis ea, que superius dicta sunt, et que continebuntur in promissione charte, quam proinde nobis facturi estis. Quod si non obseruauerimus vobis cuncta eo modo ut superius legitur, tunc cum successoribus nostris vobis et vestris heredibus emendare debeamus auri obrizi libras decem; et hec concessionis charta in sua permaneat firmitate. Ut nostra tamen regalia per omnia sint salua ad veniendum in nostram potestatem.

Ego Vitalis Michael dei gratia dux, manu mea subscripsi.

Ego Sebastianus Ziani iudex, manu mea subscripsi.

Ego Aurio Mastropetro „ „ „ „

Digitized by Google

Ego Vitalis Dandulo index manu mea subscripsi.
Ego Joannes Nauigaioso " " "
Ego Ananias Quirinus " " "
Ego Leonardus Fradelo " " "
Ego Philippus Julianus " " "
Ego Petrus Vilioni. " " "
Ego Rainerio Batiauro " " "
Ego Marinus Michael " " "
Ego Engelpetro Maurocenus " " "
Ego Craton Dandulo " " "
Ego Dominicus Celso " " "
Ego Ocho Jantani " " "
Ego Amadeo Pollani " " "
Ego Marcus da Canale " " "
Ego Stefanus Mazamanus " " "
Ego Jacobus Contarenus " " "
Ego Marcus Aurio " " "
Ego Dominicus Barozi " " "
Ego Dominicus Sanudo " " "
Ego Andreas Geno " " "
Ego Petrus Faletrus " " "
Ego Joannes Pantaleo " " "
Ego Dominicus Concoreoni " " "
Ego Petrus Barozi " " "
Ego Petrus Carosus " " "
Ego Joannes Regini " " "
Ego Vitalis Michael " " "
Ego Bonoflio Enlongo " " "
Ego Andreas Dontodero " " "
Ego Tribunus Barozi " " "
Ego Vitalis Basilio " " "
Ego Henricus Navigaioso " " "
Ego Joannes Cornario " " "
Ego Joannes Dandulo " " "
Ego Henricus Dauro " " "
Ego Petrus Antolinus " " "
Ego Marcus Ledi " " "
Ego Matheus Cabriel " " "
Ego Pangratius Vitaliano " " "
Ego Jacobus Basilio " " "
Ego Petrus Boldu " " "
Ego Michael Barzegeso " " "
Ego Vitalis Gradenigo " " "
Ego Andreas Boldu " " "
Ego Dominicus venerius diaconus et notarius compleui et roboraui.

Digitized by Google

Ego Jacobus Lambadus sancte Sophie plebanus, presbiter et notarius, sicut vidi in matre, ita testor in filia.

Ego Petrus Michael iudex vidi in matre, testis sum in filia.

U Arkivu Mletačkom dei Frari. Libri Comm. XVI. 165.

LXXXVIII. 1163.

Stjepan III. kralj hrvatski i *ugarski, potvrdjuje crkvi spljetskoj sva ona prava i darovanja, koja joj učini otac mu Gejza.*

In nomine sancte et indiuidue unitatis. Ego Stephanus domini regis Geize filius, dei gratia Hungarie, Dalmatie, Chroatie, Rameque rex, una cum domina regina matre mea, et principibus meis, confirmo beato Domnio, et tibi Petro archiepiscopo fideli nostro, preceptionem et subiectionem, quam fecit illustris pater noster omnibus episcopis per Dalmatiam constitutis, et omnes parochias, quas predecessores tui tenuerunt, et maxime parochiam Corbauie, Bucani, Plasi, et Vallis vinarie, Modrusse, Novigradi, capellam etiam sancti Stephani et sancti Moysi de Salona, cum omnibus ad eas pertinentibus, quas pater noster rex Geyza concessit eidem ecclesie sancti Domnii, auctoritate regia confirmamus, precipientes, ut non liceat alicui hominum, bano, principi, comiti, siue cuilibet ministrorum nostrorum, ipsam ecclesiam, siue archiepiscopum ipsius, de prefata subiectione et preceptione facta episcopis, siue de predictis rebus molestare, inquietare, minuere, vel defraudare. Quicumque vero hujus nostre confirmationis paginam violare presumpserit, iram omnipotentis dei, et nostram indignationem incurrat, paterna donatione et preceptione, confirmatione quoque nostra, nihilominus suum robur obtinentibus. Datum per manum Stephani cancellarii domine regine, capellani in parochia Tituli, in presentia episcoporum: Rodani nonensis, Lampridii scardonensis, et Dede chroatiensis, in presentia comitum: Martini spalatensis, et Gregorii Sclouinie filii, et Cotromani, secundo anno regni nostri, anno incarnationis Christi millesimo centesimo sexagesimo tertio.

Farlati. Illyricum Sacrum. T III. p. 184.

LXXXIX 1163. U Ostrogonu.

Stjepan III. kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje sud Belušu bana, kojim bijaše ovaj Bernardu biskupu zagrebačkomu dopitao šumu Dubravu, dar kralja Ladislava, koju htjede posvojit za vladanja Gejzina, župan Nikola i njeki plemići šumedjke županije.

Ego Stephanus, inspirante diuina gracia, paterna insignitus dignitate, pro cunctis negociis ecclesie sancte dei prouidens, que sanctis patribus statuta membris Sathane destructa reperio, emendare non differo. In nomine itaque sancte et indiuidue trinitatis, que prior Ladislaus rex gloriosissimus et secundus Bela rex, felicis memorie pater meus et dominus, zagrabiensi ecclesie contulerant, et coram principibus suis sigillis confirmauerant, omnia predicte ecclesie et siluam Dembron cum terra ei appendente, quam Sudegna auferre conatus, concedo. Huius litigii Belus banus iudex exstitit, in quo

Digitized by Google

litigio Bernaldus, episcopus predicte ecclesie, suique iobagiones: Yssa, Petrus, Cosmas, predictam siluam cum terra a Ladislao datam fuisse, et in tempore Bele regis in litigio positi, per pristaldum Marcellum recuperauisse dicebant. Iterum autem tempore gloriosissimi regis Geyce, Nicolaus comes, filius Pauli, et iobagiones sumugiensis castri, Cicigna, Johannes, Marascelau, vim inferentes predicte ecclesie, terram cum silua ei abstulerunt et violenter usque ad tempus Ladislai secundi tenuerunt. Hanc iniuriam passam ecclesiam fuisse Bernaldus episcopus suique iobagiones clamabant. Tunc Belus banus rem querens iustificare iudicauit, si prenominati hostes ecclesie, Marcellum fuisse pristaldum, comprobare possent, eis terra cum silua remaneret. Sed quoniam hoc probare non potuerunt, iniusti remanserunt; et ecclesie, ut iustum erat, terra cum silua redita est. Insuper episcopo Belus banus dedit pristaldum Lepoldum, filium Petri, ut sicut tempore Bele regis Marcellus pristaldus predictam terram cum silua reddiderat, ita et iste per easdem metas circumiens, per pontem Colomagni regis, et ibidem signa, que in cortice arborum sunt, renouaret, et per vias Garig usque ad aquam Pissenca, et terram cum silua et villis istis: Chitamer, Scelna, Warda, Roeca, Guerdi, Boyllola, Wehle, Damasca, ecclesie redderet. Tunc Stephanus rex piisssimus rei veritate cognita, ut possessio ecclesie firma stabilisque maneret, priuilegium inde fieri iussit, et sigillo sue magestatis confirmari, coram principibus regni: Michone bachiensi archiepiscopo, Stephano sunadiensi electo, Belo bano, eiusdem cause iudice, Thoma pallatino comite, Hendrico bodreguiensi comite, Esau sunadiensi comite. Anno dominice incarnacionis MCLXIII. indiccione XI. epacta XIV. a tercio Stephano piissimo rege Vngarie, secundi Bele regis filio, primo anno regni sui. Hugone notario, Thoma magistro capelle, Strigonii hoc priuilegium factum est. Quicumque vero emulus et inimicus ecclesie dei huic decreto regis detrahere presumpserit, graciam regis inexorabiliter amittat et eternis deputetur suppliciis.

Liber Priuilegiorum Episc. Zagr. str. 33. Tkalčić. Monumenta str. 2.

XC. 1164.

Petar nadbiskup spljetski, dopituje samostanu kaludjericah sv. Tome u Belgradu, oteti im posjed kod Knina.

Sentencia terrarum de Tyno.

Anno domini nostri Jesu Christi MCLXIIII. indictione XII. temporibus itaque domini Stephani regis Vngarie, filii Geyce regis, et Ampudii eius bani, nos denique Petrus dei gratia salonitane ecclesie archiepiscopus, atque sedis apostolice legatus, precipimus Johanni sancte Anastasie subdiacono et notario, fieri cartulam Bone abbatisse sancti Thome, de ratione quam habuit cum Glamozanis, de terra que est in Mocrani, que terra incipit sub monte Tini, et vadit usque ad riuum in latitudine, in longitudine vero incipit a Rasochatiza, ubi sunt due fontane, et vadit usque ad puteum, qui manet iuxta terram Mogorouizi, hanc itaque rationem ante vestram presentiam predicti Glamozani habebant, dicebant enim terram nobis attinere ex nostra propinquitate, et vobis nullo modo subiacere. E contra abbatissa beati Thome taliter respondebat: ab antiquo tempore illam terram possidemus, et ante Albeusum, qui tunc temporis in loco bani erat, rationem una nobiscum habuimus, ac predictus Albeus, [1] visa ratione, pristoldum nobis

[1] Idem qui Belus.

Digitized by Google

Bogdanizum dedit, deinde Stephanus, frater Cippe, loco fratris sui venit cum Petrana comite, qui tunc temporis sub rege ungarico erat, et miserat illum banus cum fratre suo in istis partibus, et alia vice aduersus nos insurexistis ibi, quia (?) nostra ratione prospecta premenominatum Bogdanizum nobis alia vice pristoldum dederunt, et granum, quod in nostra terra inseminaueratis, vobis abstullit, ac partem suam quam illi subiacebat nobis causa elimosine concessit. Hoc igitur nos audientes, ea que prenominatus Stephanus, frater bani, cum Petrana comite iudicauerant, nos confirmauimus atque abbatisse cum duabus sanctis monialibus super sacrum euangelium confirmare decreuimus, atque Mirgam archipresbiterum ei pristoldum concessimus, quod et factum est coram his testibus: Prestancius Sauidde, plebanus sancti Stephani, Petraza diaconus, Crisogonus iudex, Pruona Comerzari, Maurellus Jacobi Fere, Petrus nepos Bratulini; ex Sclauis interfuerunt: Tolen, iudex Tini, Zirnotta, Pribiz Zudone, Dragos Sitnich, Desinna, Bogdan, frater eius Radomiric, Desco Dobroniz, Viecha potsub, Dragos, Bogdan, Dragomir, Desimir, Striessa et frater eius Dragos et Milen, frater eius Desan, atque Chalzo filius Berizi, et ego Johannes iadertinus notarius ibidem cum his suprascriptis testibus interfui, et ex precepto Petri salonitani archiepiscopi et apostolice sedis legati scripsi et roboraui.

Polichorion. U arkivu gub. zad.

XCI. 1166. 28. lipnja. U Mletcih.

Vitalis Michael, dužd mletački, podieljuje povlastice gradu Rabu.

Quotiescumque earum rerum negotia geruntur, quarum memoria necessario posteritati transmittitur, vinculo scripture innodari oportet, ne processu temporis ab usu memorie antiquata, aliquod in dubium rediuiua contemptio reuocet et gignat ex pace litigium. Quapropter nos quidem Vitalis Michael dei gracia Venecie, Dalmacie atque Chroacie dux, omnibus nostris fidelibus sue antiquitatis statum, et quod sui iuris esse dignoscitur intemerate perpetuo seruare cupientes, ea, que venerabilis domini Henrici Danduli gradensis patriarche, nostrorum iudicum et sapientum consilio, inter nos, et nobiles arbensis ciuitatis viros, fideles nostros, quiete sancita sunt, in scriptis redigere fecimus, et ut huius sanccionis pagina solidam perpetuis temporibus firmitatem obtineat, nostra et supra memoratorum illustrium virorum subscriptione roborari, nostrique sigilli impressione muniri decreuimus. Dum itaque iam dicte ciuitatis nobiles viri Andreas sacerdos, et Christoforus et Vitalis sacerdotes, Dabregna, (et) Prestancius iudices, Lampredius iupanus, Albertus, Dobrosclauo, Fuscus, Stephanus, Bertoldus, Nicholaus, Grube, Dimigna et ceteri qui cum eis fuerunt, ad presenciam nostram venissent, secundum sue antiquitatis statum, liberam eligendi comitis electionem instanter requirebant. Nos vero e contrario, licet prorsus ista primo abnueremus, in potestate nostra esse comitis electionem et eius confirmationem asserentes, prememorati tamen venerabilis patriarche, iudicum et sapientum communicato consilio, liberam eligendi comitis facultatem predicte ciuitatis ciuibus tandem tali conditione concessimus, ut ipsi quatuor de conciuibus suis nobilioribus personas sine exactione aliqua eligere, et nostro debeant conspectui presentare. Nos vero ex hiis unum, qui nobis aptior et fidelior visus fuerit, sapientum, qui tunc

Digitized by Google

religione iuris iurandi honoris Venecie astricti erunt, consilio, confirmare debeamus. Quod si forte inter se dissenserint, et de suis, sicut suprascriptum est, concorditer eligere noluerint, de Veneticis duos, quos voluerint, absque exactione libere eligant, et non de alienis. Nos vero unum ex illis, quem voluerimus, communi consilio confirmabimus. In presentiarum vero de Veneticis unum quem voluerint eligere debeant. Actum est hoc in palatio Venecie, tempore ducatus Vitalis Michaelis dei gracia nobilissimi atque gloriosissimi ducis. Anno domini M. C. sexagesimo VI. indictione quartadecima, quarto kalendas iulii. Prefate tamen electionis ordine sine fraude seruato, si noluerint prius quam a nobis premoniti fuerint, infra V. menses electionem sicut suprascriptum est facere, in potestate nostra electio sicut confirmacio remanebit, et hoc sine dei impedimento.

† Ego Vitalis Michael, dei gracia dux, manu mea scripsi.

† Ego Henricus Dandolus, dei gracia gradensis patriarcha et Dalmacie primas, scripsi.

† Ego Sebastianus Ziani manu mea scripsi.
† Ego Vitalis Dandulo „ „ „
† Ego Petrus Orsiulo „ „ „
† Ego Craton Dandulo „ „ „
† Ego Johannes Bembo „ „ „
† Ego Johannes Cornario „ „ „
† Ego Petrus Ziani „ „ „
† Ego Henricus Contareno „ „ „
† Ego Marcus Gausuni „ „ „
† Ego Petrus Ruybulo „ „ „
† Ego Dominicus Celso „ „ „
† Ego Andreas Geno „ „ „
† Ego Vitadino Geno „ „ „
† Ego Johannes Contareno „ „ „
† Ego Johannes Nauigaioso „ „ „
† Ego Petrus Michael „ „ „
† Ego Stephanus Maciamanus „ „
† Ego Johannes Dandulo „ „ „
† Ego Leo Faletro „ „ „
† Ego Angelus Medicus „ „ „
† Ego Michael Citino „ „ „
† Ego Philippus Bonus „ „ „
† Ego Annonias Quirinus „ „ „
† Ego Dominicus Contareno „ „ „
† Ego Henricus Bono „ „ „
† Ego Guido Michaelis „ „ „
† Ego Angelus Gabriel „ „ „
† Ego Marco Dauidore „ „ „
† Ego Johannes Naizo „ „ „
† Ego Rainerius Janne „ „ „
† Ego Enricus Contareno „ „ „
† Ego Leonardus Sagorninus „ „ „

Digitized by Google

S. N. Ego Gabriel Paulinus notarius et ducalis aule Veneciarum cancellarius, hoc exemplum sumptum ex autentico domini Vitalis Michaelis, dei gracia Venecie, Dalmacie atque Chroacie bone memorie ducis, cuius bulla plumbea pendet cum filo sirico roborato, nil addens, vel minuens, quod sententiam mutet, bona fide ut comperii scripsi, et exemplaui, et signo proprio roboraui, de mandato domini Jacobi Teupoli dei gracia incliti ducis Veneciarum. Currente anno ab incarnacione domini nostri Jhesu Christi Millesimo ducentesimo quadragesimo septimo, mense februarii, indictione sexta. In palacio ducatus Venecie.

Od zdola drugim pismom.

Nota, quod in Commemoriali de MCCCXXIIII. in cartis 144. est exemplum quorundam ordinamentorum et concessionem datarum per dominum Petrum Ziani ducem Venecie, hominibus Arbi, sub bulla plumbea ipsius domini ducis, que concessiones et ordinamenta bullata data fuerunt domino Andree Michaeli comiti Arbe.

Sliedi opet novijom rukom.

Ego Laurentius Eustachius notarius publicus et ducalis scriba, supranotatum Arbensium priuilegium autenticum vidi et legi, et cum hoc exemplo contuli die secundo martii MCCCCLXXXVII. duce serenissimo domino Augustino Barbadico, inuenique in omnibus ac singillatim per omnia conuenire, nec in ulla usquam particula discrepare; tum in priuilegii contextu, tum in subscriptionibus. Quod quidem priuilegium in membranis scriptum est carractere antiquo elegantissimo, bulla plumbea, serica chordula crocea appensa, in qua ab uno latere extant littere, in hec verba V. MICHAEL DI. GRA. VENEC. DALMACIE. ATQ. CROACIE DUX. Ab alio diui Marci sedens in sella imago sine mitra, et ducis genibus nitentis et barbati, ac more veterum capillo passo, et ceruice de pendulo ducali in capite insigni Quorum utraque vexillum medium inter eas sustentat. In cuius rei fidem me propria manu subscripsi et signum meum solitum apposui. [1]

Iz Arkiva mletačkoga. Liber Pactorum I. str. 17. i 218. Sravni Ljubić listine I. str. 8.

XCII. 1166. U Jegru.

Stjepan III. kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje samostanu sv. Ivana kod Belgrada, darovanje Rogova, Vrbice, i Kameniana, sa svimi pristojališći, kako mu ih darovaše kraljevi hrvatski Kresimir i Svenimir.

In nomine dei et salvatoris nostri Jhesu Christi. Anno eiusdem incarnacionis millesimo centesimo sexagesimo sexto. Ego Stephanus, Geyce regis filius, dei gracia Vngarie, Dalmatie, Chroatie, Rameque rex. Cognoscens et firmiter tenens regii esse officii ad honorem et exaltationem ecclesie totis intendere viribus, et ecclesiastica pro iure suo seruare, augere ab in . . s . . bus potestate celitus sibi data defendere. Mo-

[1] Na koncu rukopisnog ljetopisa mletačkoga Andrije Dandule, u knjižnici sv. Ambrozija u Milanu, nalazi se takodjer ova listina na kraju rukopisa, s bilježkom na koncu listine: „Bulla plumbea habet a fronte sculpta haec verba: VI. MICHAEL DEI GRATIA VENET. DALM. ATQUE CROAT. DUX. Altrinsecus vero imaginem Ducis genuflexi ante diuum Marcum."

Digitized by Google

nasterio sancti Johannis, in finibus Dalmatie sito, in urbe, que quondam, dum in suo statu existeret, Alba vocabatur, confirmamus et presenti priuilegii testimonio corroboramus: ut integre fratres predicti monasterii habeant omnes terras illas, quas olim Cresimir et Suennimir quondam Chroatie reges, et eorum principes, iam dicto monasterio iure perpetuo tradiderunt, sicut in eorum priuilegiis continetur, secundum quantitatem et terminum terrarum illarum. Videlicet: terram in Rogoua et Virbiczam cum aqua molendinaria et in Chamenian et ceteras terras quas in diuersis locis per Chroatiam sepedictum monasterium obtinet. Hoc autem edicto presen . . statum confirmamus, ut si quis infringere temptanerit et fratribus illis de predictis terris diminutionem vel molestiam aliquam facere voluerit, diuine ire periculum incurrat, et nostram se sentiat ledere maiestatem, ac regali iudicio subiaceat. Preterea ob peccatorum nostrorum remissionem nos eis concedimus, ut quoscunque hospites ad inhabitandas terras illas de quibuscunque locis adducere poterint, à nemine nisi a fratribus et eorum prepositis iudicentur, ad neminem cum sigillo vel homine terminati ire cogantur; quod si quis eis vim intulerit aliquam, predicte sentencie subiaceat. Factum est autem Agrie istud in communi presencia principum nostrorum, presente Sarna, agriensi episcopo, et Stephano, morisene (?) sedis electo. Ampudino palatino comite, Laurentio curiali comite, Weza . . diensi comite, Seza, albensi comite, Fulcone saunikiensi comite, Johanne bichoriensi comite, Luca nitriensi (comite), multisque aliis, qui presenti institutioni interfuerunt.

U arkivu gub. u Zadru, prepis g. 1258. Farlati priobči ovu listinu T. IV. str. 7. veoma manjkavo.

XCIII. 1166. U Zadru.

Ivan, opat sv. Krševana, popisuje medje zemaljah od Kamenjana, koje darova samostanu sv. Krševana, Kuzma župan lučki.

Anno ab incarnatione domini MC sexagesimo sexto, indictione XIIII. Temporibus itaque Vitalis Michaelis ducis Venetie, et Lampredii iadertini archiepiscopi, atque Dominici Mauroceni comitis. Nos denique Johannes sancti Crisogoni abbas, una cum meis fratribus cartulam recordationis iubemus fieri de terra, que manet aput Camenani, quam Cosmas iupanus de Luca, frater et monachus noster, moriendo in presentia archiepiscopi aliorumque multorum, qui ibi aderant, monasterio beati Crisogoni tradidit. Hec namque terra ab orientali usque in occidentali parte in longitudine protenditur; in superiori, hoc est in orientali parte, duobus lacis terminatur, in occidentali vero parte via antiqua cum terminis sibi inpositis terminatur. Inde igitur in aquilonali parte luco terminari videtur, deinde in australi ora puteo concluditur. Et hii sunt testes ante quorum presentiam hec acta sunt, et etiam ex Sclauis, qui super terram fuerunt quando tradita fuit, introscribere curauimus. In primis: Lampredius archiepiscopus, Josep Zurra Talarigi, Dimitrius Cumerzari, Martinus Zluradi, Petrizus Vitaze, Vilcinna Lopre, Borizius Michaeli. Ex Sclauis interfuerunt super terram: presbiter Dominicus, cognomine Platinissa, Tolidrug potsub, et Tolimir, frater eius, et eius filii, Tesen, Peze nepos, Staniz Lapzanin, Desco Chalini filius, Dabraz filius Draseni, Ciprianus, filius Tolinne de Budiniriz, Miros, filius Tolen, Sirnosec, Stefan, filius Uisinni, Pius Viziz, S . . bis, Cusina . . et filius, Pribosina, Berigna, filius Cirnotis Lapzanin. Hii omnes interfuerunt tunc, quando

Digitized by Google

terra fuit Johanni abbati supradicti monasterii tradita. Et ego Johannes, iadertinus notarius ibidem interfui, quando Cosmas iupanus, monachus, moriendo prenominatam terram aput Camenani donauit, et iubente ipso Cosma iupano scripsi et roboraui.

Iz vana: Pars de insula Puscumani.

Matica na pergameni u zadarskom gubernijalnom arkivu. Casseta II. br. 12.

XCIV. 1166. 5. svibnja. U Ananji.

Aleksandro III. papa, tieši Petra nadbiskupa splietskoga radi njekih pretrpljenih nevoljah i progonah, te obečajc: da glede zadarske biskupije ništa odrediti neće, što bi vriedjalo prava i dostojanstvo crkve spljetske.

Alexander episcopus seruus seruorum dei. Venerabili fratri P(etro) salonitano archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem. Litteras et dilectum filium nostrum J(oannem) sacristam latorem presentium, quem ad sedem apostolicam destinasti, tanto benigniori charitate suscepimus, quanto speciali matri tue sacrosancte romane ecclesie ac nobis ipsis te cognoscimus firmius adherere, cuius deuoti filii et fideles, etsi aliquando peruersorum persecutionibus perturbantur, et oprimi videantur ad tempus, temporalibus tamen auxiliis non sunt penitus destituti, sed in illa congruum semper inueniunt et tutum suffragium. Illam siquidem deuotionis constantiam et sincere puritatis effectum, quam circa eandem matrem suam romanam ecclesiam euidenter habere cognoscimus, et de qua anteacta opera non sinunt nos dubitare, gratam admodum acceptamque tenemus, et tanto maiori preconio laudis extollimus, quanto de sinceriori charitatis indice illam prouenire sentimus. Inde est, quod nos et romana ecclesia personam ecclesiasticam et ciuitatem tue gubernationi commissam mera pinguedine charitatis diligimus, et interne dilectionis brachiis amplectimur, propositum et voluntatem feruentem habentes de honore et exaltatione tua, quibuscumque modis cum deo et iustitia fieri potest, libenti animo cogitare, ac pro tante deuotionis feruore sibi auctore domino prouidere. Super illis verò angustiis et pressuris, que tibi sine causa rationabili conferuntur, nec aliter quam de propriis nostris conturbamur, ed ad dominum preces effundimus, ut secundum multitudinem miserationum suarum, de imminentibus te persecutionibus in breui eripiat, et ad portum tranquillum deducat. Speramus autem, quoniam non continebit dominus in ira misericordiam suam, et faciet cum tentatione ista prouentum, ut possis sustinere, et preter virgam correctionis baculum consolationis apponet, ut possis dicere cum propheta: secundum multitudinem dolorum meorum consolationes tue, domine, letificauerunt animam meam. Cum igitur dominus est, qui potestati maris imperat, et motum eius in ictu oculi mitigat, oculos mentis ad celum leua, unde veniet auxilium tibi, considerans quoque, qualiter omnipotens dominus gloriam superborum manu puerili in iactu lapidis pusilli deiecerit, et filiis Israel victoriam de multitudine hostium in muliere una concesserit; in illo ipse spem tuam ponas, quod inter imminentes angustias euentum nouit prosperum suis fidelibus exhibere, et preter lacrymationem et fletum, consolationem inducere. De illius ergo auxilio plenam fiduciam obtinens, spiritu fortitudinis induaris et inimicis tuis prudenter et viriliter restiteris et in deuotione beati Petri et nostra immo-

Digitized by Google

biliter persistas. Si vero . . quod ad commodum et honorem sancte romane ecclesie ac tuum debeat pertinere, nobis gratum admodum et acceptum existit. Nos enim de iadrensi ecclesia nihil citra iustitiam et honorem spalatensis ecclesie de nouo, auctore domino, statuimus, vel statuemus. Ad hec dilectum filium L(aurentium) capellanum nostrum fraternitati tue attente recommendamus, rogantes, quatenus pro reuerentia beati Petri et interuentu nostro, de caro eum habeas, de cetero cariorem. Noueris ad hec nos et fratres, qui circa nos sunt, per dei gratiam sanos et incolumes esse, et sic speramus, ecclesia dei in proximo pace potietur tranquilla. Datum Anagnie III. nonas maii.

Farlati Illyricum Sacrum. T. III. str. 186.

XCV. 1166. 20. svibnja.

Majo biskup kotorski, bilježi novo posvećene oltare u crkvi sv. Trifuna.

† Ego Maio episcopus declaro, quod duodecimo anno mei episcopatus, cum confratribus nostris episcopis: Lazaro albanensis, et cum Martino driuastensis, et cum Johanne episcopo dulcinensis, sacrauimus, ecclesiam sancti Triphonis nostri episcopatus, adiunctis abbatibus, Michahele abbate (archimandrita) sancti Johannis, et cum Petro abbate (archimandrita) [1] sanctorum Sergii et Bachi, et Johanne Abbate sancti Saluatoris antibarensis, et Petro abbate sancti Michahelis catarensis, et Triphone abbate sancte Marie buduensis, et Petro abbate sancti Petri, et Johanne abbate sancti Georgii, et Georgio abbate sancti Saluatoris arbanensis, cum tribus altaribus, quorum medium sacraui ego Maio ad honorem sancti Triphonis et sanctorum martyrum Primi et Feliciani; aliud altare a sinistro latere sacrauit Lazarus episcopus arbanensis ad honorem beate Marie sanctorumque innocentum, nostra concessione et voluntate; a dextro videlicet latere sacrauit altare Johannes episcopus dulcinensis, nostra concessione et voluntate ad honorem sanctorum apostolorum, et sanctorum martyrum Johannis et Pauli. Anno incarnacionis domini nostri Jhesu Christi, millesimo C. LXVI indictione XIII. (XIV.) terciadecima kalendas iulii, in sede apostolica residente papa Alexandro, imperante piissimo et semper triumphatore Hemanuhele, duce existente Dalmacie atque Dioclie kyr Izanacio, qui in eadem dedicatione sua gratuita voluntate et benignitate affuit. Priore Vita, existente in Cataro. Petrus soacinensis electus interfuit et Andrêas prior arbanensis cum toto populo ciuitatis.

Matica na maloj pergameni, na njekih miestih izpravljena, nalazi se u knjižnici akademije jugoslavenske. Sravni Farlati. T. VI. str. 433.

XCVI. 1167. U Zadru.

Lampredio nadbiskup zadarski, s knezom Dominikom Maurocenom i s ostalimi vlasteli zadarskimi, dopituju zemlje od Braviza (Obrovca) samostanu sv. Marije u Zadru.

Anno ab incarnatione domini millesimo centesimo sexagesimo septimo. Indictione XII. (XV) temporibus itaque Vitalis Michaelis, ducis Venetie, et Lampredii iadertini

[1] Rieč archimandrita je obadvakrat pripisana odozgor.

Digitized by Google

archiepiscopi, atque Dominici Mauroceni comitis. Nos denique prenominatus Lampredius archiepiscopus et Dominicus Maurocenus comes, et alii nobiles viri, qui in isto placito interfuimus, iubemus fieri cartulam recordationis de placito, quod abbatissa sancti Platonis, Urania, contra Scemosam sancte Marie abbatissam, de terris, que in Brauizo site sunt, placitabant, quas Petrus, Semiuiti filius, una cum filiis Crine et suis propinquis prenominato cenobio dederant. Hec namque terra incipit ha (sic) territorio sancti Crisogoni ex utraque parte, usque ad riuum descendentem, et ex alia parte riui ascendentem, usque ad siluam iuxta territorium sancti Nicolahi, preter quasdam terulas in medio positas, que sancti Crisogoni fieri probantur. Dicebat enim sancti Platonis abbatissa: hec terra cenobio sancti Platonis attinere, et testamentum ostendebat, quod a quodam viro pro viginti romanatis emerat. Contra, sancte Marie abbatissa respondebat: immo nobis attinet, et nos eam semper laborauimus, et per manus nostras aliis ad laborandum tradidimus, quia Petrus, Semiuiti filius, una cum suis propinquis hanc terram monasterio beate Marie dederat, et etiam testamentum inde ostendebat. Unde nos rationem perscrutantes ex utraque parte, iudicauimus Scemose abbatisse sancte Marie cum sex sanctis monialibus suum testamentum affirmare, quod ipsa, ut curia precepit, coram pluribus affirmauit. Hoc actum est coram his testibus: Josepho iudice, Crisogono iudice, Madio plebano sancti Petri, Michaele plebano sancti Petri, Nicolao Milzaci, Andrea Lisce, Zurra Talarigi, Lemesso, Vilcinna filio Lopre, Grubessa filio Josephi, Micha, filio Tripte, Gregorio Vitaze, et Stephano Cosutti, Jacobo Segurlutti, Surdano atque Stephano Zeze. Et ego Johannes sancte Anastasie subdiaconus atque notarius, ibidem cum his supradictis testibus interfui, scripsi et corroboraui.

Iz starog zapisnika zad. samostana sv. Marije.

XCVII. 1167.

Stjepan III. kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje Šibenčanom stara prava.

Anno dominice incarnationis millesimo centesimo sexagesimo septimo, anno octauo regni mei. Ego Stephanus rex Ungarie, Croatie atque Dalmatie, iuro super sanctam crucem, vobis Sibinicensibus, meis fidelibus ciuibus, firmam pacem, mihi et filio meo, aut successoribus meis, tributarii ne sitis, comitem vero, aut iudicem, quem commune, et consilium ellegerit, ordinabo, et lege antiqua constituta vos uti permittam, preter quod introitus, portus ciuitatis, duas partes rex habeat de extraneis, tertiam vero comes ciuitatis, decimam autem clerici. In ciuitate quoque vestra neminem Ungarorum, vel alienigenarum habitare permittam, nisi quemque voluntas vestra expetierit. Cum autem ad vos coronandus, aut ubicunque regni negotia tractaturus aduenero, nemini ciuium vis inferatur domorum suarum, nisi quem dilectio vestra susceperit, aut si dominium meum aliquem aggrauare uidebitur, et alio ire voluerit, secure cum uxore, et filiis, et familia, et omnibus suis, quocunqne sibi placuerit, eat, et hoc illis concedo per regale iuditium, et singulariter, et quod extra ciuitatem non exeat. si de ciuibus iudicare voluerit, in ciuitate cum iudicibus, comite et nobilibus iudicetur Hoc autem sacramentum a rege Stephano Geyse regis filio, et a principibus Ungarie confirmatum est. Ego Sayna collocensis archiepiscopus laudo, et confirmo; Ego Vlcina Ultrasiluanus laudo, et con-

Digitized by Google

firmo. Ego Stephanus morisene sedis electus laudo, et confirmo. Ego Ompodinus comes Pallatinus, atque banus, laudo et confirmo. Ego Fulcus laudo, et confirmo. Ego Gurcha laudo et confirmo. Ego Smaragdus laudo, et confirmo. Ego Tupco laudo, et confirmo.

Liber Commemorialium. U mlet. arkivu sr. Fejér Cod. R. Hung. T. II. p. 179.

XCVIII. 1167. 22. kolovoza. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, javlja svomu poklisaru u Dalmaciji kardinalu Albertu, kako je podao nalog nadbiskupu zadarskomu radi izbavlenja njekog Bonumira od Siponta, primjetiv ujedno, da mu ne bi s voljom bilo, kad bi ga spljetćani za svoga nadbiskupa izabrali.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, dilecto filio Alberto, tituli sancti Laurentii in Lucina presbytero cardinali, apostolice sedis legato, salutem et apostolicam benedictionem. Litteras deuotionis tue paterna benignitate recepimus, et intellecta earum continentia pro liberando filio Bonumir de Siponto, venerabili fratri nostro Lampridio archiepiscopo et nobilioribus de Jadra, iuxta quod nos rogasti, litteras satis diligentes et efficaces transmisimus. — De cetero super eo, quod nobis significasti, quod clerus et populus spalatensis te in pastorem suum voluerunt assumere, tibi voluntatem nostram et animum aperimus, quod si etiam tu velles, et maior pars fratrum nostrorum instaret, nulla ratione consentiremus, nec unquam possemus induci, quod a nobis absenteris, a quibus ita pure et sincere diligeris, et tam carus acceptusque haberis. Quapropter huiusmodi ab animo tuo sollicitudinem et suspicionem omnino propulsa, iniuncte tibi legationi prudenter et studiose intendas, ut ecclesia romana de diligentia et studio tuo letum incrementum recipiat, et tu quoque de labore et vigilantia tua fructum dignum valeas reportare. Datum Beneuenti XI. kal. septembris.

Farlati. Illyricum Sacrum T. III. 188.

XCIX. 1167. 29. prosinca. U Beneventu.

Aleksandro III. pošiljajući nadbiskupu dubrovačkomu nadbiskupski plašt, potvrdjuje posjed i povlastice crkve dubrovačke.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Tribuno ragusino archiepiscopo, eiusque successoribus canonice substituendis in perpetuum. In eminenti apostolice sedis specula disponente domino constituti, fratres nostros archiepiscopos, (et) episcopos tam vicines, quam longe positos, fraterna debemus caritate diligere, et de illorum tranquillitate soliciti debemus existere. Iccireo venerabilis in Christo frater archiepiscope, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et ecclesiam ragusinam, cui auctore domino preese dinosceris, ad exemplum predecessorum nostrorum felicis memorie Innocentii, Anastasii, Adriani, romanorum pontificum, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presenti scripti priuilegio communimus, statuentes: ut quascumque possessiones, quecunque bona, eadem ecclesia in presentiarum iuste et legitime possidet,

Digitized by Google

aut in futurum concessione pontificum, largitione regum, vel principum, dotatione fidelium, vel aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibate permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: Omnes parochias ad ius commisse tibi ecclesie pertinentes, scilicet: regnum Zachulmie, regnum Seruilie et regnum Tribunie, ciuitatem quoque catharinensem seu Rose, buduanensem Auarorum, liciniatensem, scodrinensem, driuastensem, et polatensem, cum abbatiis, ecclesiis et parochiis suis. Confirmamus etiam vobis omnes possessiones, quecunque bona in ecclesiis, decimis, villis, colonis, agris, prediis, nemoribus, montibus, collibus, aquis, pratis, aut quibuslibet rebus aliis diocesane vel proprietarie dispositionis titulo, predicta ragusina ecclesia iuste et canonice possidet. Pallei quoque usum, pontificalis videlicet officii plenitudinem, humilitatis et iustitie signum, ad missarum solempnia celebranda, sicut antecessoribus tuis concessus fuisse dinoscitur, et in festiuitate beati Blasii tibi tuisque successoribus auctoritate apostolica confirmamus. Quod his diebus tantum, adiuncto festo beati Blasii, fraternitas tua uti meminerit, quibus antecessoribus tuis ab apostolica sede constat indultum. Sane sucessores tuos a nobis nostrisque successoribus consecrationis gratiam in perpetuum decernimus recepturos Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam ecclesiam temere perturbari, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet fatigare molestiis, sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concesse sunt, usibus omnimodis profutura, salua sedis apostolice auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, secularisque persona, hanc nostre constitutionis paginam, sciens contra eam temere venire temptauerit, secundo, tertioue commonita, nisi presumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examinis districte ulcioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, sit pax domini nostri Jesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

L. S. Ego Alexander catholice ecclesie episcopus ss.

† Ego Bernardus portuensis et sancte Rufine episcopus ss.
† Ego Hubaldus presbiter cardinalis tituli s. Crucis in Hierusalem ss.
† Ego Johannes „ „ „ „ Anastasie ss.
† Ego Albertus „ „ „ „ Laurentii in Lucina ss.
† Ego Boso „ „ „ „ Pudentiane tituli pastoris ss.
† Ego Petrus „ „ „ „ Laurentii et Damasi ss. [1]
† Ego Johannes „ „ „ „ Marci ss.
† Ego Theodinus „ „ „ „ Vitalis tituli Vestine ss.
† Ego Jacinthus diaconus „ sancte Marie in Cosmedin ss.
† Ego Ardiclo „ „ „ Theodori ss.
† Ego Cinthius „ „ „ Adriani ss.
† Ego Hugo „ „ „ Eustachii iuxta templum Agrippe ss.
† Ego Vitellus „ „ „ Sergii et Bachi ss.
† Ego Petrus „ „ „ Marie in Aquiro ss.

[1] Imalo bi stojati: in Damaso.

Digitized by Google

Datum Beneuenti per manum Girardi sancte romane ecclesie notarium. IIII. kalendas ianuarii, indictione prima, incarnationis dominice anno MCLXVII. pontificatus vero domni Alexandri pape tertii, anno VIII.

Olovna pečat viseća, s nadpisom. U sredini: „S. Petrus. S. Paulus. Alexander P. P. III.“ Na okolo: „Vias tuas domine demonstra mihi.“

Iz rukopisnog bularia dubrovačkog. str. 241. Illyr. Sacr. T. VI. str. 80. ima ovu bulu samo u izvadku.

C. 1167. 29. prosinca. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, nalaže svećenstvu ulčinjskomu i barskomu, da ne slušaju svoje biskupe, dok se ovi nepokore nadbiskupu dubrovačkomu.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis uniuersis clericis per dulchinensem et antiuarensem episcopatus constitutis, salutem et apostolicam benedictionem. Sicut ex insinuatione venerabilis fratris nostri T(ribunii) ragusini archiepiscopi nuper nobis innotuit, dulchinensis et antiuarensis episcopi, ita contra eum et ecclesiam suam cornua elationis et superbie calcarium erexerunt, per inobedientie vitium adeo grauiter deliquerunt, quod auctoritate romane ecclesie et sua ipsos excommunicationi subiecit. Sed ipsi in sua obstinatia indurati, delicti sui reatum recognoscere noluerunt, nec ad satisfactionem redire curarunt. Unde merito de ipsis potest dici: computruerunt iumenta in stercore suo. Jam enim videntur infixi in limo profundi, et puteus abyssi os suum super eos clausisse videtur. Sane scire debent, quod obedientie virtus omne sacrificiorum genus incomparabiliter antecedit, et per ipsam primum hominem, qui corruerat miserabiliter per superbiam, omnipotens deus mirabiliter celesti glorie reparauit. Unde nos per apostolica eis scripta mandauimus, et in virtute obedientie precepimus, quatenus a predicto archiepiscopo absolui, cum omni humilitate et pacientia postulent, et sibi et ecclesie sue iure metropolitico supliciter et deuote obedientiam debitam et reuerentiam impendant. Quod si neuum superbie et inobedientie dati in reprobum sensum deponere noluerint, nos legato, quem ad partes illas domino fauente dirigimus, firmiter mandauimus, ut sententiam archiepiscopi inconcusse faciat et inuiolabiliter obseruari, et alio modo, si nec sic resipuerint, in ipsos studeat vindicare. Vobis autem nihilominus precipiendo mandamus, ut predictis episcopis donec in excommunicatione perstiterint, filialem deuotionem aut subiectionem aliquam nullo modo exhibeatis, nec eos reuereamini, quousque archiepiscopo, tamquam metropolitano suo studeant in his, que dei sunt, humiliter obedire. Datum Beneuenti IIII. kal. ianuarii.

Dole visi olovna pečat pape Aleks. III.

Bullarium Ragusinum. str. 244. Illyr. sacr. T. VI. str. 81. sa više praznina.

CI. 1167. 29. prosinca. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, nalaže strogo svećenstvu gornje Dalmacije, da se ima pokoriti dubrovačkomu nadbiskupu Tribunu.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, venerabilibus fratribus politanensi, svacensi et driuastensi episcopis et dilectis filiis uniuersis clericis staniensis, scutari-

Digitized by Google

ensis et tribuniensis ecclesiarum salutem et apostolicam benedictionem. Si quanta sit virtus obedientie, humili mente et sincera deuotione considerare velletis, et quantum bonum de illius obseruantia procedat, ad cor reduceretis, prelatis vestris in omni deberetis humilitate substerni, et eorum salubribus monitis atque preceptis toto cordis affectu curaretis parere. Obedientia enim sola virtus est, que transcendit meritum, unde dicitur: melius est obedire quam sacrificare, quoniam quasi peccatum ari . . andi est repugnare, et quasi scelus idolatrie nolle acquiescere. Per inobedientiam enim primus homo corruit, propter obedientiam, filius dei, nomen, quod est super omne nomen, meruit obtinere. Hec ideo dilecti in domino filii vobis proposuimus, quoniam, sicut accepimus, bone memorie Adrianus papa antecessor noster vobis per sua scripta mandauit, ut venerabili fratri nostro Tribuno ragusino archiepiscopo, tamquam patri et rectori animarum vestrarum debitam obedientiam et reuerentiam impenderetis. Vos autem prout nobis suggestum est, ad hoc efficiendum, unde magis miramur, atque grauamur, cum filii obedientie esse deberetis, aures vestras obturastis, nec bone memorie Anastasii et Adriani romanorum pontificum, qui super hoc satis paterne vos instruxerunt, mandatum, atque admonitionem attendere voluistis. Unde quoniam de inobedientia non solum . . simplex clericus graui esset animaduersione plectendus, et ad periculum animarum vestrarum, nisi citius cor . . dubio pertinere, per apostolica vobis scripta precipiendo mandamus, et in virtute obedientie, sicut antecessores vestri antecessoribus eius fecisse noscuntur, plenam studeatis obedientiam exhibere, et metropolitano vestro sicut boni et deuoti filii humiliter persistatis. Quod si forte neglexeritis . . legatus noster, quem ad partes, illas dirigimus, propter hoc in vos canonice promu . . permanere. Quod si nec sic resipueritis, timendum vobis erit, ne depositionis sententiam . . discessum legati memoratus archiepiscopus propter inobedientiam et rebellionem vestram . . curabimus firmam habere. Datum Beneuenti quarto kalendas ianuarii.

Pendet bulla plumbea Alexandri Papae III.

Bullarium ragusinum, p. 245. Illyr. Sacr. VI. str. 81. Čini se da je Farlatijev nastavitelj upotrebljivao isti rukopis, pošto ima iste praznine koje se u njemu nalaze, ali osim toga njeke pogrieške odmah iz početka.

CII. 1167. 29. prosinca. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, hvali Lazara vladiku arbanskoga, da želi ostaviti istočno-grčku vjeru i primiti rimsku, te mu nalaže, da prizna za svoga mitropolitu Tribuna nadbiskupa dubrovačkog.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri L(azaro) episcopo de Arban(ia?) salutem et apostolicam benedictionem. Deuotionis et fidei integritas, quam circa sacrosanctam romanam ecclesiam habere dinosceris, tanto amplius ad honorem et incrementum tuum, et ecclesie tibi commisse, multimodis nos accendit, quanto credimus, et sine dubietatis scrupulo speramus, de tue discretionis prudentia, nobis et beato Petro optata commoda prouenire. Redeuntes siquidem de partibus illis dilecti filii nostri J(ohannis) tituli sancti Marci presbiteri et V. et I, subdiaconi, apostolice sedis legati, nunc autem cardinales, de deuotione et non modica humanitate quam eis exhibuisti, multa in presentia nostra et fratrum nostrorum, leta atque iocunda proposuerunt. Unde nos personam tuam, sicut karissimi fratris nostri, sincera volumus caritate diligere et ad commodum

Digitized by Google

et profectum tuum feruenti animo aspirare. Ad hoc, sicut accepimus, propositum et voluntatem habes ritum Grecorum, qui in multis romane ecclesie consuetudini obuiare videtur, in quibus potes vitare, et nostris te velis moribus informare. Quod utique satis gratum acceptumque tenemus, et te super hoc multimodis in domino commendamus, et ille, qui dedit tibi velle, sua misericordia largiatur et proficere. Sed ut hoc commodius facere possis, et ritum sacrificiorum et aliorum sacramentorum iuxta consuetudinem romanam firmum valeas tenere, fraternitatem tuam rogamus, monemus, consulimus, atque mandamus, quatinus venerabili fratri nostro T. ragusano archiepiscopo, tamquam metropolitano tuo, promptam obedientiam et reuerentiam impendas, et ecclesiam tuam illi et ecclesie sue iure metropolitico subiicere non postponas. In hoc enim tam tu, quam grex tibi commissus, beato Petro et nobis deuotam et debitam obedientiam probabimini exhibere. Datum Beneuenti IIII. kalendas ianuarii.

Pendet bulla plumbea Alexandri III.

Bullarium ragusanum, p. 384.

CIII. Oko god. 1167.

Omišani čine savez prijateljstva s Kotorani.

Ego Nicola kenesius Alemyscii, una cum meis consanguineis, et cum omnibus qui sub meo dominio sunt, iuramus tibi vicecomiti catharino, et omnibus catharinis, qui sub vestro dominio sunt, super dei euangelia, salua fide, et bona intentione, ut ab hodierna die nos, et nostri successores vobiscum, et vestris successoribus, puram, et rectam pacem habeamus, absque dolo, usque ad nonam generationem, et si catharinus conduxerit nauem, et fecerit nobis iustitiam,. nullam lesionem ei faciemus, et a Malonta [1] usqe. Traecti [2] si viderimus nauem que Catharum venire voluerit, nullum damnum ei faciemus. Sic nos deus adiuuet et sua sancta dei euangelia. Anno domini, millesimo CLXVII.

Lucius. Memorie di Trau. Str. 60. Farlati Illyr. Sacr. T. VI. str. 434.

CIV. Oko god. 1167.—1172.

Njeki Maurello, moli nadbiskupa spljetskoga Gerarda, da kazni Aldeverta, zeta mu, što je protjeravši zakonitu svoju ženu, uzeo za drugu ženu njeku svoju rodjakinju.

G(erardo) dei gratia sancte salonitane sedis. archiep. summe religionis dignissimo. Maurellus eius sanctitatis amicus fidelissimus salutem, et seruitium. Quamuis pater reuerendus circa plurimos et fere innumeros vestre paternitatis subiectos vos cotidie inuigilare. et diligentem curam adibere oporteat, circa tamen eos, qui vobis spirituali fidelitate subduntur, specialem sollicitudinem vobis congruit adibere. Aldeuertum siquidem, meum sceleratissimum generum, in errorem sue preuaricationis diu perseuerantem, non

[1] Farlati. Malonto. [2] Farl. Trasti.

Digitized by Google

sufficerat sibi coniugem legitimam relinquere, sed ad sue anime damnationem perpetuam. alteram sibi sociauit, que proxima consanguinitatis linea iuncta cum coniuge derelicta. Ea propter quia hec catholica ecclesia perorrescit, sancti spiritus gladio feriendo illum compescite, ut ad viam rectitudinis cum uxore pristina unanimiter perseuerare valeat.

Izvana: G. Salonitano Archiepiscopo.

Iz c. kr. dvorskoga arkiva u Beču, medju pismi spljetskimi.

CV. 1168. 3. siečnja. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, nalaže Dračanom rimskoga obreda, da čestito primu dubrovačkoga nadbiskupa Tribuna, kao papinskog poslanika.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis abbatibus et ceteris Latinis, tam clericis, quam laicis apud Durachium commorantibus, salutem et apostolicam benedictionem. Ne cura dominice ouis his, qui in diuersis mundi partibus sunt constituti, posset deesse, romanus pontifex alios in partem iniuncte sibi administrationis vocauit, ut solicitudinem et curam, quam presens non potest omnibus simul impendere, per illos studeat diligentius ministrare. Unde quia vos non possumus corporali presentia visitare, nec fratres nostri cardinales, qui ad illustrem constantinopolitanum imperatorem pro tempore destinantur, ibi possunt diuturniorem apud vos moram habere, per venerabilem nostrum T(ribunum) ragusinum archiepiscopum, virum honestum, prouidum pariter et discretum, vos tamquam dilectos filios duximus visitandos, ut vice nostra ea, que inuenerit inter vos euellenda, euellat, et plantet que nouerit complantanda. Ideoque uniuersitatis vestre prudentiam per apostolica scripta monemus, atque mandamus, quatinus predictum archiepiscopum ad vos venientem benigne recipiatis, et monitis et mandatis ipsius in his, que ad animarum vestrarum spectant salutem, humiliter annuere et obedire curetis, nec excommunicatis suis, presertim antiuarensi et dulchinensi episcopis, donec in excommunicatione perstiterint, communicare presumatis, ita quod nos deuotionem vestram commendare possimus, et ipse in vobis bonam valeat sementem plantare Datum Beneuenti tertio nonas ianuarii.

Pendet bulla plumbea, Alexandri tertii PP.

Bullarium Ragusinum. str. 263. Illyr. Sacr. T. VI. str. 81. pogriešno.

CVI. Oko god. 1168. 12. veljače. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, savjetuje novomu nadbiskupu spljetskomu Gerardu, neka se nebrini odmah u početku suviše za blago svoje crkve, jer je veliku razdraženost proti sebi pobudio.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Girardo spalatensi archiepiscopo, apostolice sedis legato, salutem et apostolicam benedictionem. Intellectis anxietatibus et sollicitudinibus tuis, quibus vehementer urgeris super conseruandis iusticiis eccles'e tue, satis inde tuam sumus prudentiam admirati, eo quod nimis repente super episcopatu et aliis ceperis questiones mouere, cum deceat episcopum usque ad annum ita

Digitized by Google

omnia videre, tamquam non videat, et in simplicitate dissimulare, que alias essent durius requirenda. Quapropter monemus prudentiam tuam, consulimus et hortamur, ut in presentiarum his supersedeas, statum terre, et qualitates et mores hominum plenius cognoscere studeas, et paulatim rationes ecclesie tue diligenter inquiras; et cum fueris super his informatus, si quid questionis vel dubietatis emerserit, nobis confidenter significes, securus et certus, quod nos fraternitati tue, in quibus salua conscientia poterimus, libenti animo deferre, et in iustitiis tuis tibi tamquam venerabili fratri nostro adesse curabimus, et fauorem et auxilium conferemus. De cetero S. latorem presentium ad te redeuntem sinceritati tue solicite commendamus, rogantes atque monentes, quatenus cum . . opportunum habueris, quod domino volente in proximo erit, predicto S. ita prouideas et benefacias, quod tibi possit deuotior, et magis fidelis existere, et preces nostras sibi sentiat apud te profuisse. Datum Beneuenti II. idus februarii.

Farlati. Illyricum Sacrum. T. III. p. 189.

CVII. 1168. 4. srpnja. U Dubrovniku.

Ivan od Kanala, sviedoči, kako je našao pravdu pred sudom u Dubrovniku.

In anno dominice incarnacionis, millesimo centesimo LXVIII. indictione prima, quarto die intrante mense iulio. Ego Johannus de Canale, hoc breue fieri rogo conscriptum. Missus equidem a domino Vitale Michaele duce Venecie, Chroacie atque Dalmacie, cum omnibus eiusdem regni consiliariis atque iudicibus, veni ad presentiam Ragusium domini Tribuni Michaelis archiepiscopi et consulum eiusdem ciuitatis, atque iudicum querere iusticiam de naue fracta apud sanctum Martinum, tam pro me, quam pro omnibus meis sociis, quibus aliquid in ea contigit. A quo archiepiscopo et omnibus prescriptis bene receptus, tantam iusticiam habui, quantam nec in Venetia habere potuissem. Videlicet, ut nullus aliquid Raguseus de rebus in eadem naue acceptis negare posset, voluntate consulatus, archiepiscopus nominatus cum toto clero excommunicationem uniuersaliter fecit, ut quocunque modo aliquis Raguseorum habuisset aliquid, secundum legem duas mihi reddere partes, et tertiam habeat sibi, quod et fecerunt. Illos autem quos ibi fuisse per me sciebam, sacramento constrinxi omnia reddere ut predixi, iussu consulatus et iudicum. Sed quia non potui expectare illos, qui in ciuitate non erant, rogaui dominum archiepiscopum, ut vice mea illud quod minus habui, una cum Pancratio reciperent sub sacramento et mihi mitterent vel seruarent. Eapropter de tanta iusticia grates maximas omnibus ferens, quietos omnes Raguseos fieri coram vobis subscriptis de hac re dispono, tam per me, quam et personis que in antedicta naue mea aliquid habuerunt. Sicut ab eis data mihi licentia in conspectu ducis fuit, et omnibus Venecie nobilibus. — Quod si aliquis propter hoc damnum aliquod Raguseo alicui intuleret, per me restauretur duplicatum, et meos heredes, omni sine intermissione. † Ego Johannes da Canale manu mea subscripsi.

† Ego Tribunus dei gratia Ragusines sedis humilis archiepiscopus m. m. s.

† Ego Mauresa, consul Ragusii, testes (sic).

† Ego Mauresa — Macie Ragusii consul, scripsi.

Digitized by Google

† Ego Alexius, consul Ragusii, manus meas (sic) scripsi.
† Ego Pancracius Ragusii, testis.
Ego Marcus diaconus et comunis notarius, rogatu Johannis de Canale scripsi.

Matica na pergameni veoma liepo pisana, u arkivu okružja dubrovačkog Fasc. I. N. 27.

CVIII. 1167—1169. 23. prosinca. U Beneventu. [1]

Aleksandro III. papa, nalaže nadbiskupu spljetskomu, neka prisili gradjane šibeničke da povrate one stvari, koje oteše Gotfridu, sinu Bonumira od Siponta.

Alexander seruus seruorum dei, venerabili fratri G(erardo) spalatensi archiepiscopo, apostolice sedis legato, salutem et apostolicam benedictionem. E transmissa dilecti filii nostri relatione nobilis viri Bonumir de Siponto, auribus nostris innotuit, quod homines de Sevenico, Guofrido filio eius violenter et furtim res suas auferre non dubitarunt. Unde, quoniam eidem B. tum ex officii nostri debito, tum etiam consideratione deuotionis, quam circa nos specialiter gerit, in suo iure adesse debemus, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus predicte ciuitatis homines, qui hoc facinus commiserunt, instanter moneas et districte compellas, ut ea, que furtim vel per violentiam filio prefati B. abstulerunt, eidem postposita cunctatione remittant. Quod si infra congruum terminum a te sibi prefixum facere forte renuerint, eos usque ad dignam satisfactionem excommunicationis vinculo non differas innodare. Datum Beneventi X. kal. Januarii.

Farlati. Illyricum Sacrum T. III. p. 190.

CIX. 1168—1169. 5. travnja. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, nalaže kanonikom spljetskim, da svomu sudrugu Crnu, otetu kanoničku čast povrate.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis archidiacono, archipresbytero, et canonicis spalatensibus salutem et apostolicam benedictionem. Litteras, quas nobis vestra dominatio destinauit, benigne recepimus, ex quarum tenore comperimus quod Cern. concanonicus vester, ecclesia sua nulla sit alia de causa priuatus, nisi quod pro dolore capitis, sicut ei fuerat iniunctum, in ecclesia legere semel neglexit. Unde quoniam hec facilis et levis culpa fuit, quam debuerit ita dure tractari, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus, si alia causa non fuit sue priuationis, nisi quam nobis exposuistis, ei ecclesiam suam, omni excusatione et appellatione cessante, in integrum auctoritate nostra restituatis, et in pace faciatis dimitti. Satis enim fuit ei ad penam usque ad nos laborare. Si autem pro alia culpa fuit expoliatus, vos

[1] Jaffé.

Digitized by Google

causam audiatis, et ita fine debito terminetis, quod idem C. non possit conqueri se iniuste grauari. Datum Beneuenti, nonas aprilis.

Farlati. Illyricum Sacrum T. III. str. 191.

CX. Oko g. 1168—1169. 1. lipnja. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, nalaže Hvaranom, da protjeranoga svoga biskupa Martina, iz nova biskupom priznadu.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, dilectis in Christo filiis Chaialisio comiti strenuissimo, et uniuersis nobilibus pharensine insule salutem et apostolicam benedictionem. Insinuatum nobis esse noueritis, quod erga fratrem nostrum Martinum episcopum et pastorem vestrum, diabolo instigante, non congruam habeatis indignationem, diciţis enim eum, quem in iuuentute honorifice habuistis, nunc senectute grauante vobis esse incongruum, et inhonestum; volentes vestro arbitrio meliorem eligere, cum dominus illum ecclesie vestre diu constituit esse pastorem Sed quia non licet, per apostolica scripta vobis mandamus, ut tam eos, quam et ceterarum insularum rectores eum usque ad obitum suum magis quam aliquando reuerenter habeatis. De cetero autem, si quisquam huius amentie causa fraudare in decimis visus est, aut primitiis, ex penitentia ductus non emendauerit, atque illi debitam non exhibuerit reuerentiam, prout nostra facultas est, apostolica auctoritate excommunicationis vinculo innodamus. Datum Beneuenti, kalendas iunii.

Lucius de regno Dalm. et Croat. Lip. III. cap. XIII. Farlati IV. 242.

CXI. 1168—1170. 31. siečnja. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, podaje svojemu poslaniku Gerardu, nadbiskupu spljetskomu, naputak, kako se ima postupati prema onima, koji imadu dvie žene.

Alexander episcopus seruus seruorum dei. Venerabili fratri G(erardo) salonitano archiepiscopo, apostolice sedis legato salutem et apostolicam benedictionem. Super eo, quod a nobis tua fraternitas requisiuit, quid videlicet faciendum sit de bigamis, inquisitioni tue litteris presentibus respondemus, quod et ordinatores potestate et officio ordinandi, et ordinati, si ad sacros ordines promoti fuerint, eisdem debent ordinibus omnino priuari; quia in bigamis contra apostolum dispensari non licet, ut ad sacros ordines debeant promoueri, vel in eisdem, si promoti fuerint, possint aliquatenus permanere. In ordinatore autem potest dispensatio adhiberi, ut ordinandi potestate et officio non priuetur. De simoniace vero ordinatis iuxta postulationem tuam certum tibi non possumus dare responsum, nisi plenius nosceremus qualiter fuerint ordinati, cum quidam, licet secundum quamdam speciem, utpote ignorantibus ipsis ordinatis, simoniaci non sunt. Verum super eo, quod in quarto et in quinto gradu consanguinitatis quidam in prouincia tua dicuntur esse coniuncti, propter duritiam populi talia matrimonia, licet sint contra sacrorum canonum institutionem contracta, sub silentio et dissimulatione pretereas; et

*

Digitized by Google

ne similia de cetero matrimonia contrahantur, uniuersis generaliter studeas in communi synodo sub interminatione anathematis prohibere, decernens, quod talia matrimonia, si post prohibitionem tuam contracta fuerint, irrita debeant esse, et tu deinceps, si in prescripto gradu consanguinitatis contracta inueneris, cassare nepuaquam omittes. Uxores autem iuxta diuine vocis preceptum et commonitionem apostoli dimittere nullus presumat, nisi sola fornicationis causa. Et si quis uxorem suam ob aliam causam dimiserit, eum ad ipsam celerius recipiendam, auctoritate nostra et tua arctius studeas districtione ecclesiastica coercere, et si eam ob causam formicationis dimiserit, vel ei reconcilietur, aut ipsum ea vivente continentiam seruari compellas.

Datum Beneuenti II. kalendas februarii.

Farlati. Illyr. sacrum. T. III. str: 191.

CXII. 1169. 30. siečnja. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, nalaže Mireju, biskupu senjskomu, da bude vjeran i pokoran nadbiskupu spljetskom, kao što mu predšastnici bijahu.

Alexander seruus seruorum dei, venerabili fratri Mireo episcopo salutem et apostolicam benedictionem. Significauit nobis venerabilis frater noster G(erardus) spalatensis archiepiscopus, apostolice sedis legatus, quod cum sibi sis metropolitico iure subiectus, ipsum debita obedientia et subiectione fraudare presumas. Quia igitur non decet te, nec nos possumus aliqualiter tolerare, quod prefatus archiepiscopus, qui tam feruenter et precipua nobis est affectione mentis adstrictus, honoris vel dignitatis sue quamlibet diminutionem sustineat, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus eidem archiepiscopo metropolitano tuo, quemadmodum predecessores tui suis consueuerunt antecessoribus obedire, contradictione et appellatione sublata, debitam obedientiam et reuerentiam promittas, et humiliter ac deuote persoluas ita, quod aduersum te propter hoc iterata querela merito ad auditum sedis apostolice proferri non possit. Sane si te predicto archiepiscopo rebellem amodo, vel minus obedientem esse conceperimus, contumaciam et presumptionem tuam grauiter auctore domino puniemus, quod pena tua subditis erit exemplum, prelatis suis obedientiam obseruandi. Datum Beneuenti tertio kalendas februarii.

Farlati. Illyricum Sacrum. T. IV. str. 118.

CXIII. 1169. 13. svibnja. U Dubrovniku.

Poslanici pizanski čine savez prijateljstva s Dubrovčani i sa Spljetčani.

In nomine Jhesu Christi veri dei eterni. Amen. Ego Albertus Pisanorum consul et legatus, et Marcus et Burgundius iudex, similiter legati, constituimus et ordinamus tam pro nobis, quam pro toto populo ciuitatis nostre pisane, firmam et illibatam pacem vobis consulibus Ragusii, Vitali et Lucaro et Lampridio et Felicio et Michatio et Dabraslauo, et uniuerso populo supradicte ciuitatis Ragusii, tali modo: Ut quicumque Ra-

Digitized by Google

guseus nostris in partibus vel in nostro districtu deuenerit, tam ipse, quam et omnis res eius, salue sint et secure et a nullo nostratum violentiam ed damnum patiantur, si vero aliis in partibus qualibetcumque, aliquis Raguseus ab aliquo Pisano inuenietur, nullum ab eo damnum in persona sua vel in rebus suis Raguseus patiatur, nec erit in consilio vel facto aliquis Pisanorum, qualicumque in parte, ut a quoquam damnietatem in persona sua aut rebus suis habeat. Si vero contigerit aliquem Pisanorum, aliquam iniustitiam alicui Raguseo facere, infra triginta dies rationem ac iustitiam plenam coram vicecomitibus vel consulibus vel prelatis nostris, in regione in qua iniustitiam passus est, consequatur. Sin autem in regione illa nullum prepositum habuerimus, a nauclerio nauis que ibi inuenta fuerit, iustitiam similiter habeat. Sed si nauclerius nullus ibi aderit, aliquis vel aliqui Pisanorum bonorum hominum, qui illic intererunt, ad hoc eligantur, ut Raguseo coram eis Pisanus rationem faciat. Hec autem pax in perpetuum a nobis custodietur et obseruabitur, salua tamen fidelitate domini nostri imperatoris Federici. Hanc autem pacem, ut ut prescriptum est, se firmam et illibatam custodire, Marcus vicecomes noster constantinopolitanus, nobis predictis legatis consentientibus, iurauit. Statuimus etiam: ut nullus Raguseus nostris in partibus vel in nostro districtu, aliquem comercium vel aliquam directuram pro qualicumque sua merce, alicui persone priuate vel publice tribuat. Hanc autem pacem in uno quoque anno a nouis vicecomitibus nostris constantinopolitanis iurare faciemus. Hoc actum est Ragusio, in palatio archiepiscopi prescripte ciuitatis. Anno dominice incarnationis, millesimo, centesimo, LXVIIII° indictione secunda. III° decimo die mensis madii. Coram testibus Stephano, Vito, Cerno, Valentino, Nicolao, ciuibus Ragusii, et coram Panchatio (sic) camerario nostro, et Enrigo Pandulfi, Gualfredo Rabie, Giraldo Buchie, Vgolino Petridentis, ciuibus pisauis. Hanc vero pacem quam vobiscum constituimus, et ut suprascriptum est confirmamus, eandem et cum Johanne comite Spalati et omnibus Spalatinis similiter constituimus et confirmamus.

U dubrovačkom okružnom arkivu. Osim izvornika, ima još dva stara prepisa na pergameni.

CXIV. Oko god. 1169—1170.

Občina popovska predbacuje Dubrovčanom da su narušili mir, i pozivlje ih na stanak u Zatonj.

Ѡть поповьске опькине кнезꙋ дꙋбровьчькомꙋ и градьсбои о(пь)кинѣ. то, єрє смо ꙋговорили станькм о ꙋзьмѣхь ꙋ недѣлꙋ, да ви ни сте рекли, да се станемо на нои странѣ рѣке, некемо (и)ти кь вамь на онꙋ странꙋ, дѣ ни нѣ законь, дѣ ви радославꙋ[1] давьше рꙋкꙋ, тере га везасте. да (а)ко кемо правомꙋ станькꙋ, ꙋ ки дьнь дꙋрьдев дьнь, ꙋ тьде дьнь да се станемо ꙋ затонѣ, дѣ имамо властельскꙋ потрѣбꙋ. и кака є ваша правина, ꙋговористе, да пꙋтника прѣдаде трьстениꙋане на станьцѣ, тер є бекли мѣнькевикь хранишꙋ ꙋ градь привель. бог ви дан зьдравие.[2]

Odozdol:

Кнезꙋ и опькинѣ.

Matica u c. kr. dvorskom i državnom arkivu u Beču. Ragusa broj 987. Šafařik, Památky, ima više pogriešakah.

---

[1] Živio za vrieme Emanuela cara 1143—1180. Vodeći rat s vel. županom Dešom, zamoli on pomoć od Dubrovčanah. [2] Na drugoj strani pergamene (membrana rescripta) zabilježena su sljedeća, drugom rukom pisana imena dubrovačkih vlastelah:

Digitized by Google

CXV. 1169—1170. 18. veljače. U Beneventu.

Aleksandro III. papa, piše Gerardu nadbiskupu spljetskomu, svomu poslaniku, neka u razpri što se porodila medju božjaci i biskupom skradinskim, poradi Vrane, darovane po vojvodi hrvatskom Dimitru papinskoj stolici, izreče odluku za božjake.

Alexander seruus seruorum dei, venerabili fratri G(erardo) spalatensi archiepiscopo, apostolice sedis legato, salutem et apostolicam benedictionem. In registro patris et predecessoris nostri Eugenii pape, annotatum inuenimus, Demetrium quondam Dalmatie Croatieque ducem monasterium diui Gregorii, quod Vrana vocatur, tempore bone memorie Gregorii septimi predecessoris nostri, romane ecclesie obtulisse, cum omnibus mobilibus suis et immobilibus. Unde quoniam inter fratrem nostrum L(ampridium) scardonensem episcopum, et dilectos filios militie templi, super monasterio prescripto controuersia est suborta, presertim, cum idem episcopus hoc ad se iure parochiali spectare proponat; fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus iam dictum monasterium, quemadmodum beato Petro et ecclesie romane fuit a prefato duce oblatum, liberum facias permanere, et memoratos fratres a prelibato episcopo super hoc de cetero molestari nequaquam permittas. Transcriptum autem illius, quod in suprascripto registro inuenimus, tibi presentibus litteris inclusum transmittimus.

Datum Beneuenti XII. kalendas Martii, anno videlicet MCLXIX.

Farlati. T. IV. str. 11.

CXVI. 1170. 30. lipnja. U Verulah.

Aleksandro III. papa, potvrdjuje naredbu spljetskih nadbiskupah Gaudija i Gerarda, da svećenstvo ne mora pridonašati podpore, kad im nadbiskup ide na put k caru grčkomu ili k kralju ugarskomu.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis uniuersis clericis spalatensibus salutem et apostolicam benedictionem. Quotiens ab apostolica sede super aliqua re confirmatio postulatur, ad concedendum debemus faciles inueniri, et rationabilibus votis gratuitum impertiri consensum. Constitutus siquidem in presentia nostra venerabilis frater noster G(erardus) archiepiscopus vester, proposita nobis assertione monstrauit, quod cum inter vos et laicos super ecclesiis, que tenetis, grauis esset questio exorta,

---

. . . . . вовикь. пилипь печенѣжикь. тѹдьрь мачадасикь. жань сь граждьва. дѹмь матѣо лѹчикь. матѣина радославикь. марьтинь сѹчибабикь. жѹрьгь котораниинь. калѹдьрица оть врьтоломѣѣ пальма пикѹларевикь. рѹсинь болеславикь. пилипь мовьрѣшикь. марьтоокь ѣлиникь, петрь пикѹларевикь. дьрагѹнь монстрь. вьл..... жань гѹлѣревикь. коленьда натикь ломпьд... тѹдьрь растикь. доумь томаш крѹновикь. дьмитрь тихосьлавикь. ѣков кашица. опатица ѡть семиюна. мала сесьт(р)а врьсанка кьки. богьдань пижиновикь, миха гамо. вальдесерь боровикь. пѹськь беньчѹликь. ѣковица чикѹлина. побрать маньдеровикь. вьласи расьтикь. бисьти гатальд . . . . .

Digitized by Google

et laici dicerent, quod archiepiscopo nostro, quando ad imperatorem constantinopolitanum vel regem Ungarie esset iturus, adiutorium facere deberetis, predictus archiepiscopus auditis et cognitis rationibus vestris eandem contrauersiam fine congruo definiuit, et vos ab huiusmodi exactione absoluens, ad exemplar bone memorie Gaudii quondam archiepiscopi, vobis libertatem, quam habebatis, auctoritate pontificali corroborauit. Quam utique libertatem vestris iustis postulationibus, grato concurrente assensu, deuotioni vestre, auctoritate apostolica confirmamus, et presentis scripti patrocinio communimus. Statuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei aliquatenus contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Verulis VII. kalendas iulii.

Farlati. Illyricum Sacrum. T. III. str. 192.

CXVII. Oko god. 1170.

Rosana, opatica sv. Marije u Zadru, prima u samostan i u odhranjenje njekog dječaka Prvoša, kojega je istomu samostanu predala umirajuća opatica Stana.

Anno ab incarnatione domini millesimo centesimo septuagesimo, indictione III. Ego namque Rosana, cenobii sancte Marie abbatissa, iubeo cartulam recordationis fieri de hoc, quod Stana, uxor Gaudii Nedosecci, moriendo puerum unum nomine Pruosum monasterio beate Marie tradidit tali modo, et conditione, ut illum literas discamus, et si peruenire poterit ad sacerdotium, peruenire faciamus, si autem ipse superbuerit et discere noluerit, in vita sua monasterio seruiat, quicquid ei inperatum fuerit, etiamsi ad sacerdotium peruenerit. Et hii sunt testes, ante quorum presentiam Stana, uxor Gaudii, moriendo predictum Pruosum tradidit: Stana, soror Gaudii, et Dabraza uxor Domaldi. Et ego Johannes sancte Anastasie subdiaconus atque notarius, ut a supradictis testibus audiui, scripsi et roboraui.

Iz zapisnika samostana sv. Marije u Zadru.

CXVIII. Oko god. 1171.

Kaza, opatica sv. Benedikta u Spljetu, daje razvadjati medje zemaljah od Dilata.

† In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno igitur sacram postquam Christus carnem sumpsit ex virgine, milesimo C. septuagesimo primo, indiccione vero III. (IIII) sub tempore magnifici imperatoris nostri Manuelis, in ciuitate nostra spalatina et in toto regno Dalmacie et Chroacie imperante Constantino Sebasto, in sede quoque beati Domnii residente Gerardo venerabili archiepiscopo, comitatu prephate ciuitatis gubernante Johannes comes, hoc scriptum ut subsequitur, ut posteri (sic) ad memoriam fieret Ideoque ego Chaza dei nutu quamuis indigna, tamen cenobii sancti Benedicti abbatissa, una cum omnibus meis sororibus hoc testamentum scribere precepimus, videlicet de hereditate prelibati monasterii, que in Dillato est, quam per longum temporis spacium maxi-

Digitized by Google

mam partem de ipso territorio quam antecessores dederant et priuilegium nostrum refert, nobis ignotum erat. Nunc autem diuina prouidencia inuenimus ostensores et loci illius habitatores, qui se supra nominatum territorium certissime scire dicebant et a suis senioribus ostensum habebant, videlicet Juance et Mraci. Nos autem hec ab eis audito, statim cum nobilibus spalatenses usque ad ipsum territorium adiuimus, et ipsi ostensores ad nos vocauimus. Qui venientes, ipsum territorium cum nobilibus nostris et cum aliis loci illius habitatores totum eum circuendo, cum suis signis coram illorum presencia ostenderunt. Inprimis namque incipiente a saxo, in loco qui Turrize vocatur, in qua est sculptum signum sancti Benedicti, et tendit usque ad dubo Budrasi, ibique ipse requiescit, et usque ad caput Spille suptus monte ad Laucelle. Et est terra ad Solinne suptus Malcin lugo, iuxta terras Scindonii ex parte pelagi. Est autem terra suptus vico, qui Ostrog nominatur, subtus Planou. Incipiente vero a Placca et alii lapides qui ibi iacent in via, et tendit usque ad puteum qui Malun vocitatur, et supra ipsum puteum usque ad Calcara. Et est terra suptus Chilmizo et suptus ecclesia sancti Michaelis Pod Cosica, et tendit usque ad Steniza. Et insuper incipiente a capite qui Vipera nominatur usque ad lapis, in qua est fixum clauis ferreum. Post hanc ostensionem venimus ad ecclesiam sancti Cosme et Damiani, que sita est in territorium sancti Benedicti, et ipsum locum Pustizam nominantur, et ibi discurebant ad prandium, fere plusquam centos homines surrexerunt, hii duos hostensores Juance et Mraci, et excelsa voce omnibus auditoribus in re vera, que deus est, et in animabus suis dixerunt: quia hanc ostensionem quam nos hodie vobis ostendimus procul dubio veram esse credatis. Hec sunt nomina testium, qui ibi fuerunt: Paulo Acine, Dabrali, Johannee Buzule, Gaudius Sirici, Dabro Oduli, Jurminus Bausi, Pecenego Jacha, Petraca Cauanie, Michaelo Sulize, Petrana Pici, Fusco Torize, Duimo Casari, Lube Diruize, Radde, Pisaule filius, Zanizo, Bolance filius, Gregorio, Tesce filius, Micha, Girgurelli filius. De Sclauis qui ibidem fuerunt inprimis namque: Priban, Otare filius, Desici, Lutoseri filio, et suo filio Dobrona, Goiano, Dragina podzuppo, Desizo, Bratoso, Piruizo, Crucona, Useradi filio, Desimir, Otare filius.

Matica na pergameni u zadarskom samostanu sv. Marije.

CXIX. 1171. mjeseca travnja. U Spljetu.

Spljetčani ugovaraju mir s Klisani i čine naredbe glede prodaje robovah.

In Christi nomine dominantis. Constantini ducis ducatus anno primo, mense aprilis. Nos Spalatini hoc testamentum et stabilimentum pacis inter nos et iupanum Saracenum, atque Bratozai iudex castri Clisse, Radone, Ar . . lii, presbiter Petrus, presbiter Drasinne, nauclerus Vilcodrug, Desinne, Toliso, Oame, Junota, Desimir, Boles(laus), Tolimir, Pomeza, Pinnez, post hoc centum quinquaginta alii conciues Clissani firmauimus, ut nos fideliter amicemus coram duce isto cum eiusque [1] sequacibus et nostro posse eorum iustitias manutenere curemus. Sed et hoc adiecimus, ut si inscienter eos nos ab extraneis comparauerimus accepto pretio, et unum solidum supra eos dimittemus. Quod si scienter ipsos nolente comparauerimus, absque pretio liber discedat, nihil dando. Et si Clisanus Clisanum palam vendiderit, quantumcumque eum vendere possum, vendam. Et

[1] U Luciju stoji pogriešno: ceu et usque et

Digitized by Google

quodcumque tempore guere a Clissanis contra nos patratum est, cadat, et quod tempore pacis cum ipsis placitare coram eorum iupano et iudicibus debemus; quod si iustitia dictante Clisanus compositus est, componat . . ns vacat, si non persona, et si eorum iupanus aut iudex nobis rectum iudicium non iudicauerit, siue iustitiam non fecerit, nos habemus potestatem eos vocandi coram presenciam ducis . . et si quis latro apud nos, que sunt eorum, furatus fuerit, aut reddat totum, aut tradatur eorum ditioni. Et si quis nostrum super aliquem eorum debitum quesierit, si sine placito eum ceperit, amittat placitum, et si inuenire poterimus, eorum damnum notificemus, et ipsi nostrum campum et omnia que habemus mobilia et immobilia ab omnibus latronibus, absque fraude et malo ingenio custodiant. Et insuper si quis extraneus pro aliqua re pignorare voluerit, antequam iustitiam quesiuerit, vos nos defendere studeatis. Hoc sacramentum firmauimus: Ego Volcinna Sagarelle, Tolnize, Drago iupano, Petrizo Palumbello, Furminus Constantini suo cum fratre, Iure Sulize, Micha Malanarete, Caualea Sole, Binaldo, Zane Marci, Drago Gumay, ceterique centum quinquaginta. Si quis, quod absit, hanc ordinationem cum aliqua fraude et malo ingenio frangere temtauerit, habeat iratum trinum et unum deum, et maledictionem CCCX et octo sanctorum patrum et duodecim apostolis et omnium sanctorum. Ego Duymus leuita et ecclesie beati Domnii primicerius, hoc testamentum scriptor et de hac re existens testis.

Lucius de regno Dalm. et Croat. Lib. VI. cap. IV.

CXX. Oko god. 1170—1171. U Verulah.

Gerardo, nadbiskup spljetski, kori svoje svećenstvo, što mu nepisà, prilikom kad je odpremilo svoje poslanike u Rim.

G(erardus) dei gratia sancte salonitane ecclesie humilis minister et apostolice sedis legatus. L. archipresbytero, primicerio, nec non sacriste, Walgot acolytho, uniuersoque clero spalatensi salutem et orationes in domino. In intrinseca confidentia et pura dilectione, quam circa vos hactenus habuimus, et amodo habere speramus, non modica iugiter admiratione tenemur, quare vestris litteris per nuncios istos non fuimus visitati. Comes etenim cum populo litteris et viva voce verba quadam significauit, volentes nos ad propria utcumque reuerti. Nos nimirum ecclesiam nostram iniuriam aliquam perpeti nequaquam volentes, vobis intimare curamus, domini videlicet pape et cardinalium consilio tali tenore adquiesse, quod presentium latores ad propria debent reuerti, et comes cum uniuerso populo a maiori usque ad minorem, preter manualem fidem iam datam, iuramenta super sancta euangelia solito more debent facere hoc modo: Quod ipsi bona fide et sine aliquo malo ingenio defendent nos et omnia nostra, et aliquam iniuriam perpeti pro eorum posse non permittant, nec cogant nos, nec cogi sinant ad constantinopolitanum imperatorem, aut alibi. Quibus iuramentis exhibitis preparent nauem competentem, saginam vel aliam, et eam usque Bestiam ducant, in qua nos et omnia nostra honorifice valeant deportare. Nos itaque in partibus illis usque ad kal. ianuarii domino concedente erimus preparati. Quod si effectui mancipari non poterit, adnitamini, ut nos in curia commorantes nostris reditibus possimus visitari, adeo enim laborauimus, quod uniuersa, que nobiscum apportauimus, parum aut nihil habere videmus.

Digitized by Google

Timemus enim, quod si iam dicta executioni mandata non fuerint, domini pape indignatio super vos non extendatur.

Ex archivo Capituli Spalat. Farl. Illyr. Sacr. T. III. str. 193.

CXXI. 1172. U Zadru.

Dešen Slovinov, župan sidražki, dopituje samostanu sv. Kuzme i Damjana, zemljište Mojmirovo, koje mu bješe oteto.

Anno ab incarnatione domini millesimo CLXXII. indictione V. temporibus itaque Stephani regis Ungarie, et Dessenni filii Sclòuine, qui tunc temporis iupanus Sidrage erat. Ego namque Niciforus sanctorum Cosme et Damiani abbas, iubeo cartulam recordationis posteris fieri, qualiter ante supradictum Dessenum iupanum et coram pluribus Sclauonie hominibus, aput Tinum, de territorio Moimiri, cum Brucona nepote Plessani, et de vineis abuimus (altercationem) vendiderat enim Brucona vineas quas Moymirus dederat monasterio sancti Johannis, et ipse faciebat suas, suorumque parentum. Ego hostendebam cartulam et testes viuos et mortuos, qualiter prenominatus Moymirus vineas et territorium ob remedium anime sue, suorumque parentum, monasterio sancti Johannis dederat. Tandem diu inter nos altercantibus, iudicauit Desen iuppanus cum aliis qui ibi aderant, mihi Niciforio abbati affirmare cartulam et meos testes, quod itaque compleui, iusurandum aput Tinum, ante fratres templi: nomine Sadiluc et capelanum et diaconum Stoianum, qui et ipsi reliquias aduxerunt. Insuper et Sclaui ibi multi interfuerunt, quorum nomina sunt hec: Drasimir, filius Comesse, iudex Grubessa, filius Gauzuli, Damianus scutifer, et Dragos, filius Frocci, Vilcinna Tolei filius et . . Tolissa. Deinde completo iusiurando, Desen iupanus dedit pristaldum Dobrannam, filium Johannis Madesiuisi, qui me in vineas et in terrenum misit et pristaustinam dedit. Post hec itaque venit ipse Dobrona aput Jadram, et moriendo uniuersa sicut suprascripta sunt, Tòlisio, filio Prodanici testificatus est; ipse vero Tolisius omnia per ordinem, qualiter sepius scripta sunt, coram Lampredio iadertino archiepiscopo et Dominico Mauroceno comite, Damiano Sluradi, Dauiddo iudice, Martino Petrane, filio Petrizo, Michaeli et Prestancio fratre, et Blasio Mirce et Bolessio, Stephano Cosuti, Stephano Camasi, Dimitrio Cumerzari, Madio Cosse, Trunzanno, Segurlato, Dobrono Zipriani, Prestancio fratre eius, Bitte Prestancii, Prestancio plebano sancti Stephani, Andrea plebano sancte Marie, in ecclesia sancte Anastasie publice testificatus est. Et ego Johannes iadertinus notarius ibidem cum his testibus interfui, scripsi et roboraui.

Polichorion. U arkivu gubernija zadarskoga.

CXXII. 1173. 20. listopada. U Spljetu.

Petar pop i posjednik crkve sv. Mihalja u Sabulu, daruje istoj crkvi njeku zemlju.

In nomine Christi Amen. Ab incarnatione domini nostri Jesu Christi anno millesimo, centesimo, septuagesimo tertio, die XX. mensis octobris. — Ecce ego presbyter

Digitized by Google

Petrus, cum essem possessor ecclesie sancti Michaelis in Sabulo, quia pertinebat ad me iure predecessorum meorum, et ex ordinatione maiorum nostrorum, et pro memoria posterorum nostrorum, et ne exeat a posteris nostris ecclesia hec, emi unum terrenum supra ecclesiam saneti Michaelis, in collibus denariis VIII. a Pallino, qui fuit de Regustina, et dedit illud huic ecclesie.

Iz pismohrane obitelji Cindrianske. Farlati Illyr. Sacr. T. III. p. 196.

CXXIII. 1173.—1176.

Stanje Ugarske, Hrvatske i Dalmacije, u vrieme kraljevanja Bele III.

Regni Ungarie fines et dominatus amplitudo. In regno Bele regis Ungarie sunt he terre: Ungaria caput regni, Croacia, Dalmacia et Rama. In Ungaria sunt due sedes archiepiscopales, strigoniensis et colocensis. Strigonium habet de curia regis de moneta VI. mille marcas et decimam monetarum, et est metropolis Ungarie. Colocensis sedem habet bachiensem et habet duo millia et quingentas marcas. Suffraganei domini strigoniensis sunt: Episcopus agriensis habens III. millia marcarum. Episcopus woacensis habens septingentas marcas. Episcopus quinqueecclesiensis, habens mille et quingentas marcas. Episcopus geuriensis, habens mille marcas. Episcopus wesprimiensis, habens mille septingentas marcas. Episcopus nitriensis, habens mille centum marcas. Suffraganei colocensis sunt: Episcopus sunadensis (chanadensis?) vel a fluuio preterlabente morisensis, habens duo millia marcarum. Episcopus biarch. cuius sedes dicitur orosiensis (olasiensis) habens mille marcas. Episcopus Vltrasyluanus, habens duo millia marcarum. Episcopus zagrabiensis super flumen Soa, habens mille quingentas marcas. In Dalmacia sunt duo archiepiscopatus: iadrensis (iacezensis) habens quingentas marcas, espaletensis, habens quadringentas marcas. Unde espaletensis et insimiliter (iadrensis) habent suffraganeos decem. — Rex Ungarie de reditu monete sue habet sexaginta millia marcas per annum. Idem habet de sale suo XVI. millia marcas. Idem habet de pedagiis et passagiis et mercatis seu foris, que omnia sunt, XXX. millia marcarum. Idem habet de alienis hospitibus regis de Ultrasyluas XV. milia marcarum. Idem habet de sua tertia parte de septuaginta duobus comitibus suis de redditu annuo XXV. millia marcarum. Idem habet de duce Sclauonie, per annum X. mille marcas. Unusquisque comitum LXXII. semel in anno regem Ungarie procurat, et ante quam de mense surgat, dona dat munus centum marcarum, et aliquis eorum II. C. marcas. In quibus adminus presumitur summa solius regis larga computatione X. mille marcarum. Et preter hec dona regine et filiorum regis magna in argento, seu pannis, sericis et equis. Et preter hec tricesima. Populus terre regi facit victum plenarium.

Fejér. Codex Diplomaticus Regni Hungarie. T. II. p. 217. E. codice Regio Parisiensi nro. 6238. fol. 20.

Digitized by Google

CXXIV. 1174. mjeseca veljače. U Mletcih.

Sevastijan Ziani dužd mletački, uzima Trogirane pod svoju zaštitu i oprašta ih od svake prisiljene daće.

S(ebastianus) Ziani, dei gratia Venetiarum, Dalmatie atque Chroatie dux, omnibus fidelibus suis ad quos iste littere peruenerint salutem, cum bone voluntatis gratia. Credentes et certa relatione scientes, quod Traurini ad nostram deuotissime existunt fidèlitatem, nolumus, ut aliquo mcdo offendantur, neque tollatur eis aliqua inconsueta strinna, nisł quam ipsi sponte dare voluerint. Quapropter vobis precipiendo mandamus, quatenuš eosdem Traurenses et illorum bona custodientes, nullam ab eis inconsuetam strinnam exigatis, sed illam, quam vobis sponte dederint, bene recipiatis . . ne aliqua eis molestia inferente (inferatur?), et quicumque aliter facere presumpserit, nostram se sciat amisisse gratiam. Data mense februarii, indictione VII. feliciter.

Lucius de Regno Dalm. et Croat. Lib. III. cap. X.

CXXV. 1174. mjeseca kolovoza. U Rivoaltu.

Sevastijan Ziani, dužd mletački, daruje Rogeru Maurocenu, sinu kneza zadarskoga, grad Kesu na otoku Pagu.

In nomine domini dei et saluatoris nostri Jhesu Christi. Anno domini MCLXXIV. mense augusto, indictione VII. Riuoalto. Quoniam ad nostri ducatus regimina, que deo propicio suscepimus, pertinet, ut omni cura et instantia, que ordinata sunt, prouisione congrua disponamus. Ideo nos Sebastianus Ziani, dei gracia Venetie, Dalmatie atque Chroatie dux, cum nostris successoribus hanc presentem concessionis cartam damus atque concedimus tibi Rogerio, filio comitis Jadere, castrum Kesse cum omnibus suis habentiis et pertinentiis, intus et foris, usque ad campum Lonis (Leonis?) quod est versus Arbes, quod quidem castrum positum est in insula Pagi, quod est de iure et pertinencia nostra nostrique ducatus, sicut te inuestimus in presentia plurimorum bonorum hominum. Ideoque predictum castrum cum omnibus suis habentiis et pertinentiis, ab intus et foris, sicut supra scriptum est, a die presenti in antea tibi suprascripti Rogerii Mauroceni plenissima potestate damus, cum omni districtu et honore, sicut nobis pertinet, habendi, tenendi, fruendi, atque omnes tuas utilitates faciendi; et hec concessionis carta in sua firmitate permaneat. Ego Sebastianus dei gracia dux, m. m. s. Ego Stephanus Baroci, testis, subscripsi, Ego Marcus Tanoligo, testis, s. Ego Marcus Maurocenus, qui interfui et testis subscripsi, rogatus sum. Ego Joannes Dandulo, testis. s. Ego Vitalis Faletro testis, s. Ego Jacobus Basileo, testis, s. Ego Mauricius Mauroceni testis s. Ego Joannes Encio testis s. Ego Otto Rasticus presbiter et notarius et ecclesie sancti Geruasii plebanus, compleui et roboraui.

Stari prepis u arkivu gubernija u Zadru. Acta Arbensia. Sravni: Lucius: De regno Dalm. et Croat. Lib. III. cap. XII.

Digitized by Google

CXXVI. 1174.

Nikifor, opat samostuna sv. Kuzme i Damjana, kupuje zemljišta oko Knina od Vlčine Brukonje.

Anno domini milllesimo centesimo septuagesimo quarto, mense aprili, indictione septima. Ego Niciforus abbas sanctorum Cosme et Damiani, emi a Vilcinna, Brucona cognomine, omnem possessionem quam habuit in Tino, precio XV. romanatis, in presentia istorum testium: Lampridius archiepiscopus Jadre, Vita episcopus arbensis, Prestancius plebanus sancti Stephani, Stanus presbiter, et Siluester diaconus, Gregorius Cozze, Petrus Farine, Borizius Michaelis Pance, me vero voluntarie abbatiam dimitente, successor meus eiusdem s. monasterii abbas Octo nomine, nacione Lombardus, parte supradicti precii, quam non exsolueram, exsoluit, cui supradictus Vulcinna hanc eandem possessionem confirmauit in presencia mea; hec uero confirmacio facta est in curia domini Miri episcopi, qui et ipse testis, Grubessa, filius Gauzul testis, Desimir, filius Ussechna testis, Dobroneg presbiter testis, et frater eius Petricha presbiter testis, Dominicus presbiter testis, Rados, filius Petrichna, testis.

Polichorion. U arkivu gubernija zadarskoga.

CXXVII. 1174.

Spljetčani ustanovljuju zakonom, da žene pred sudom svjedočiti nemogu.

In Christi nomine, anno ab incarnatione domini nostri Jesu Christi MCLXXIV. indictione septima, tempore inuictissimi ac semper triumphatoris domini nostri imperatoris Manuelis, in ciuitate nostra spalatina prominente Constantino Seuasto, in buccaratu Helie. Ego Joannes spalatinus comes, pariter cum Petro iudice, et cum toto eiusdem ciuitatis populo, pari voluntate et communi consilio decreuimus (Lex. de testimonio mulierum non acceptando) etc. ut hoc autem firmum et stabile a modo et semper consistat, iureiurando firmauimus.

Lucius. de regno Dalm. et Croat. Lib. III. cap. X Žalibože nepriobći Lucić rieči zakona.

CXXVIII. 1175. mjeseca kolovoza. U stolnom Biogradu.

Bela III. kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje zagrebačkomu kaptolu Zelinu i Novi, koja dva imanja bijaše kupio biskup zagrebački Prodan, darovavši ih kaptolu.

Notum sit omnibus catholice fidei cultoribus, quod ego Bela tercius, secundi Geysse regis filius, dei gracia Ungarie, Dalmacie, Croacie, Rameque rex, cum Albe sancti Stephani regis solempnes agerem dies, zagrabienses canonici cum Ugrino tunc temporis zagrabiensis electo, presencie nostre assistentes, deuotas porrexerunt preces, simul et apostolicas litteras presentantes, quod Prodanus, quondam episcopus zagrabiensis, tria emerit predia: Golgonisa, Zelina et Nouum predium, in propriis distincta terminis. Sed Golgonisa templariis tradidit, Zelina vero et Nouum predium ecclesie zagra-

Digitized by Google

biensi in usus canonicorum perpetuo habendum instituit. Supradicti vero canonici secundum temporis qualitatem et hominum malignitatem, prouida caucione sibi et ecclesie sue consulentes, iam dicta predia per successores episcopos vel per alios, ne ab ipsis possent alienari, ab apostolica auctoritate literarum confirmacionem impetrauerunt, nostram eciam serenitatem interuenientibus domini apostolici peticionibus postulauerunt, ut institucionem prenominati Prodani episcopi, et confirmacionem domini apostolici, regie celsitudinis priuilegio communirem. Ego vero, ut dignum erat, iustis petencium desideriis facilem prebui consensum, et quia vota eorum a rationis tramite non discordabant, effectu volui prosequente conplere. Concurrens igitur grato assensu eorum postulacionibus, prenotata duo predia, Zelina videlicet et Nouum predium, que bone memorie Prodanus episcopus emit, in perpetuo zagrabiensibus canonicis habendum regia auctoritate institui, et priuilegii regalis patrocinio communiui, sigillo eciam meo et annuli mei impressione roboraui, statuens, ut nulli hominum omnino liceat hanc paginam nostre confirmacionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, regalis excellencie iram se nouerit incursurum, et decem marcas auri persoluat. Factum est autem hoc priuilegium anno dominice incarnacionis MCLXXV, regnante gloriosissimo rege Bela tercio, secundi Geisse regis filio. Job strigoniensi archiepiscopo existente, Paulo colocensi archiepiscopo existente, notario Adriano, Farcasio palatino comite, Subano bano, Ugrino zagrabiensi electo, et aliis compluribus eiusdem regni principibus existentibus.

Tkalčić. Mon. p. 3. ex hibro priuilegiorum Episc. zagrab. p. 53. Kerchelich Hist. Eccl. zagrab. p. 78. Farlati Illyricum Sacrum. T. V. p. 355.

CXXIX. 1175. 15. studena. U Zadru.

Zadarski sud dopituje samostanu kaludjericah sv. Marije zemljište u Petričanih, kraj crkve sv. Vigilja.

Anno domini et saluatoris nostri Jhesu Christi, millesimo centesimo septuagesimo quinto, quintodecimo die mensis nouembris, indictione octaua, Jadere. Temporibus equidem Sebastiani Ziani, ducis Venecie, et Lampredii venerabilis iadertini archiepiscopi, atque Dominici Mauroceni eiusdem ciuitatis comitis. Diuina prouidencia ideo principes et iudices in mundo constituuntur, ut praua corrigant, et que iusta videntur, legaliter examinantes ad rectum deducant tramitem. Igitur nos quidem Lampredius dei gracia sancte iadrensis ecclesie venerabilis archiepiscopus, et Dominicus Mauroceni comes egregius, dum in nostre ciuitatis platea resideremus, una cum nostris iudicibus Grisogono, filio Zauarelli, Voticarra Bergulli et Dauid Grubinice, atque consulibus, Petrizo Michaelis Panze, Gregorio Cose, Dimitrio, filio Sane de Spirso, ac Micha Petrizi, multisque aliis nobilibus iusticiam pertractantes et unicuique eam poscenti legaliter diffinientes. Tunc venit ante nostram presenciam, Damania, filius Zigali, cum filiis Fere Jacobo et Johanne, et filiis Vitaze, Petrizo et Lampredio, Maldenario, Petrissa, filio Oure, Lampredio, filio Bogdani, et conquerebantur se aduersus Rosanam abbatissam sancte Marie, de illa terra, que permanet iuxta sancti Vigilii ecclesiam, in loco, qui dicitur Petrizani, a mari usque ad riuum, et a riuo usque ad bregum, quemadmodum vadit usque ad alium riuum, suam-

Digitized by Google

que esse dicebant. Nos vero, prenominatus archiepiscopus Lampredius et Dominicus Mauroceni comes, cum Damiano, filio Sloradi, Prodano Karanie, Madio, Johannis Greci, multisque aliis nobilibus, et cum ipsismet euntes, vidimus dictam et assignatam terram et post Jadram sumus reuersi. Nam et prenominati nostri iudices ac consules iusto legis iudicio decreuerunt, ut dicta abbatissa Rosana cum tribus suis monialibus iuraret, quod dicta terra sua foret. Et si Damania Zigali cum duodecim suis propinquis secundum quod dicebat iuramento vellet firmare, prescriptam terram acciperent. Qui penitus iusiurandum spernentes, illud sepedicte abbatisse Rosane dederunt. Que itaque coram nobis iurans, assignatam et predictam terram in sancte Marie monasterio dedimus. Et hec nostre diiudicacionis pagina in sua semper maneat firmitate.

† Ego Lampredius dei gracia iaderensis archiepiscopus, manu mea scripsi propria.
† Ego Dominicus Maurocenus dei gracia Iadere comes „ „ „ „
† Ego Crisogonus iudex, manu mea scripsi propria.
† Ego Voticarra „ „ „ „ „
† Ego Dauid „ „ „ „ „
† Ego Petrizo Michael. Panze „ „ „ „
† Ego Gregorius Cose „ „ „ „
† Ego Dimitrius „ „ „ „
† Ego Micha Petrizi „ „ „ „
† Ego Matheus sancte Anastasie subdiaconus atque iadrensis notarius, iussu curie scripsi, roboraui et consueto signo signaui.

Iz stsrog zapisnika samostana sv. Marije u Zadru. Matica pisana na podugačkoj pergameni.

CXXX. Oko god. 1175. U Zadru.

Razvod medjah zemlje Petričani.

Hi sunt termini terrarum ecclesie sancte Marie monacarum, que permanent in loco qui dicitur Petrizani:

Primum incipiendo a mari usque ad puteum, qui est iuxta terram sancti Platonis, et ab eodem puteo usque ad Bregum, qui est a superiori parte, quemadmodum dictus Bregus discurrit ab australi parte super aquam. Et a terra Desinne filii Mrate usque ad puteum, usque ibi conuicimus, vallis magna sicut iacet usque ad Carsum, et a Carso quemadmodum Bregus iacet usque ad mare supra terram Desinne filii Mrate; a boreali parte ut Bregus iacet usque ad puteum, a puteo vero usque ad Carsum, et a Carso usque dum homo potest laborare. Deinde veniens in dextra parte ad solis occasum, incipiens a Carso, in quo quedam erat oliua usque ad terram Miche nepotis filii Grilizi. Postea inde descendens, et veniens usque ad terram Petri Farine, ut ferebatur.

Hec omnes sunt terre cenobii sancte Marie, quas a quibusdam ratione ibi conuicimus sub tempore Cerne, Cucille filii, prudentissimi viri nostri aduocati.

Iz zapisnika samostana kaludjericah sv. Marije u Zadru.

Digitized by Google

CXXXI. 1176. U Spljetu.

Samostanu sv. Petra gumajskoga dopituju se njeke pod parbom bivše zemlje.

In Christi nomine. Anno ab incarnatione domini nostri Jesu Christi millesimo, centesimo, septuagesimo sexto. Indictione vero nona, regnante domino nostro Manuele sanctissimo imperatore, et in sede beati Domnii presidente domino Rainerio, venerabili archiepiscopo, et in ciuitate spalatina existente comite Martino, et in buecaratu Miche, filii Predani, hoc actum est. Cum instantis temporis omnia sint momentanea et transitoria, et queque dilapsa nullum ulterius possint habere recursum; congruum valde ac laudabile fore asseritur, ut quecumque sint digna memorie, ea sollicitudine et cautela priuilegiis annotentur, quod presentibus fidem faciant, et pro his que scripta fuerint, omnem ambiguitatem et errorem a cordibus audientium plane remoueant. Ea propter ego Johannes, sancti Domnii sacrista et procurator monasterii sancti Petri de Gomai, una cum Roberto eiusdem monasterii preposito, et cum iuppano Talmazo, et cum consensu omnium fratrum predicti monasterii, et de voluntate uniuersorum parentum, hoc memoriale scribere fecimus. Factum est in prenominato tempore quod quidam Sclaui Adrianiki videlicet, Predanus scilicet cum parentibus suis Sclauis, et quidam Latini, videlicet Jacobus de Aprizi, qui fuit eorum aduocatus, Dabrali, Cascarus, Prodanne, Cicla, Paulus, et Nicolaus de Caloianni, et omnes eorum parentes, insurgentes aduersus monasterium sancti Petri de Gomai, ceperunt petere terras, que sunt in loco qui dicitur Stilpiza, asserentes utique: quod prenominate terre eisdem pro suo parentatu pertinerent, et hereditario iure ipsas possidere volebant. Tandem vero ad placetum deuenimus, et in presentia domini Rainerii venerabilis spalatensis archiepiscopi, et aliorum nobilium virorum, tam laicorum, quam clericorum, nomina quorum inferius leguntur, placetum habuimus. Hoc modo: Conquerebantur itaque predicti Adrianiki, de prefato monasterio, quod memoratas terras sibi per violentiam et usurpationem retineret. Quibus denique iuppanus Talmazo, noster aduocatus, de voluntate, et mandato omnium nostrum ita respondit: Monasterium sancti Petri de Gomai, a longis retro temporibus sepedictas terras possedit, quas quidem terras, Rossene Moristicus prius donauit monasterio sancti Petri de Gomai, et post mortem ipsius Rossene Moristici, Petrus Slauus, filius eius, et Slauizo, auunculus eiusdem Petri Slaui, prenominatas terras in supradicto monasterio confirmauit, et eas in pace et magna quiete hactenus possedit, et quod a predictis viris donatione et confirmatione prelibate terre nostro monasterio fuerint tradite. Cartam confirmationis demostrauimus, et in presentia omnium assistentium perlecta fuit. Auditis igitur utriusque partis allegationibus, et visa carta confirmationis pariter, et audita ratione et iustitia dictitante, dominus Rainerius, venerabilis spalatensis archiepiscopus iudicauit: quod ego Johannes sancti Domnii sacrista et procurator cenobii sancti Petri de Gomai, et iuppanus Talmazo, predictam cartam confirmationis veram esse iuramento firmaremus, et terre sepedicte, sicut prius fuerant date et confirmate predicto monasterio, ita essent in perpetuum, et eas in omni quietudine ac sine molestia possideret ammodo et usque in seculum. Sic autem prefate terre describuntur, et terminantur: Ex parte boree est mons, ex australi parte incipiunt a Stilpiza, descendendo usque ad magnum lapidem, qui est supra fontem, et ab illo lapide descendendo usque ad mare. Ex occidentali vero

Digitized by Google

parte sunt terre de Serecla, continua istis terris, incipiendo a prefato monte usque ad mare. Huius autem placeti pro prelibatis terris duo fuerunt dati pristaldi: Dabre videlicet, filius Ottoli, et Alexander seruiens domini Reinerii venerabilis archiepiscopi. Huius autem rei isti sunt testes, in primis: Domnius primicerius sancti Domnii, presbiter Radde, Micha de Malaurata, et Dragus iuppanus. Et ego magister Gualterius, communis notarius, huius cartule scriptor testis sum.

Iz prepisa XVI. vieka, u arkivu kaptola crkve spljetske.

CXXXII. 1177. mjeseca veljače. U Zadru.

Lampredio, nadbiskup zadarski, sa zadarskimi konzuli i vlasteli, čini pravdu medju Rabljani i Rogerom knezom pažkim.

Anno domini . . Jesu Christi MCLXXVII. mense februario, indictione XI., temporibus equidem Sebastiani Ziani ducis, et Lampridii venerabilis iadrensis archiepiscopi, atque Dominici Mauroceni comitis. Nos namque Lampridius iadrensis sedis archiepiscopus, una cum nostris consulibus Bar . . nice, Martino Sloradi, Petri Ro . . itaze, et aliis nostre ciuitatis nobilibus, Grisogono iudice, Damiano Sloradi, Vota . . arra, Madio Joannis, greci, Scioppe, Micha Botoluge, Valentino Kessi, Prestancio . . Michael Pance, Lampredio Vitaze, Micha Petrizi, Bolisio de Bonoguali, Martino lip. . . a, et multis aliis, hunc contractum fecimus, volentes resecare controuersiam, que inter arbenses et Rogerium Dominici Mauroceni iadertini comitis filium, de comitatu insule Kesse vertebatur. Nam predictus Rogerius insulam Kesse, incipiendo a columpnis Canuli et Bar . . um, ab introitu ve . . Pagum, sui comitatus, scilicet Kesse fore asserebat. E contra And . . as archidiaconus, Stephanus Maldenarius Miche, iadrenses iudiçes, Petrus, Dominna Basilii, qui ad huius negotii causam tractandam ad nos venerunt, respondentes dicebant: Manifestum quidem et certum habetur, predecessores nostros, per ducentos annos et eo amplius prefatam insulam possedisse, et coluisse; super hac igitur vos domine archiepiscope, et iadrensium consulum, ceterorumque nobilium prouideat sagacitas, si nos in iam dicta insula cau . . respondere teneminib. Nos itaque Lampridius archiepiscopus, una cum supradictis c(onsulibus) et (n)obilibus . . utramque partem sua iustitia et ratione . . iter destitui, de his omnibus per duos . . m habentes per legem et iudicium statuen . . (de)creuimus, ut arbenses sepe dicto Rogerio eiusque successoribus in perpetuum respondere non de(beant) . . stabiliuimus, quatenus predicta insula Kesse communiter a iadrensibus, arbensibusque hominibus . . coli, pasci et omnibus modis uti, perpetuis temporibus debeatur; et ut presens contractus . . (fir)mus et stabilis . . etim conseruetur, archiepiscopalis sigilli munimine firmauimus, simul et ipsum communiuimus.

Ego Lampridius dei gratia iadrensis archiepiscopus, manum meam misi.

† Ego Andreas dei gratia arbensis episcopus „ „ „
† Ego Cosmas arbensis archidiaconus „ „ „
† Ego Andreas presbyter Saldini filius „ „ „
† Ego Johannes sancte Anastasie diaconus „ „ „
† Ego P . . dicte sancte Anastasie subdiaconus „ „ „
† Signum Dauid consulis, qui hoc fieri iussit.

Digitized by Google

† Signum Martini Sloradi consulis, qui hoc fieri iussit.
† . . trizi Vitaze, qui hoc fieri iussit.
† Signum Grisogoni iudicis, qui hoc scrib . .
† Signum Damiani Sloradi, „ „ fieri voluit.
† . . Madii Johannis greci qui hoc fieri voluit.
† Signum Sciop(pe Micha) Botoluge, qui hoc fieri voluit.
† Signum Valentini Kessi . . nee, „ „ „ „
† Signom Nicolai Mazzaci, qui hoc fieri voluit.
† Signum Dabre Resinne „ „ „ „
† Signum . . taze „ „ „ „
† Signum (Bono)gualdi, „ „ „ „
† Signum Martini Lippe, „ „ „ „

Ego Mattheus sancte Anastasie subdiaconus et iadrensis curie notarius, voluntate prescripti domini mei iadertini archiepiscopi Lampridii, consulum et reliquorum nobilium, scripsi et roboraui, et solito signo signaui.

Et ego Maratha arbensis archipresbyter ac notarius hoc exemplum exemplaui sic (ut) repperii sigillo domini Lampridii archiepiscopi munitum, nec auxi, nec minui, compleui, et (sigillo) consueto signaui.

Lucius de Regno Dalm. et Croat. Lib. III. cap. XII. Farlati V. str 62.

CXXXIII. 1177.

Rajmundo kardinal i poslanik papinski, poziva nadbiskupa zadarskoga sa čitavim svećenstvom dalmatinskim na crkveni sabor u Spljet.

Raymundus cardinalis de Capella, dei gratia sancte romane ecclesie subdiaconus, apostolice sedis legatus, venerabili fratri L(ampredio) iadrensi archiepiscopo, et ceteris episcopis et suffraganeis, atque abbatibus archidiaconis, archipresbiteris uniuersis per eorum episcopatus constitutis, salutem et sinceram in domino dilectionem. Cum dominus papa et sacrosancta romana ecclesia nos ad Dalmatie atque Chrobatie partes propter hoc destinauerit, ut pro vigili sollicitudine apostolica, doctrinam et ecclesiasticam disciplinam, in quantum dominus ministraret, ibidem dilataremus, que corrigenda essent corrigentes, et que plantanda plantantes, salubriori habito consilio perspeximus, de omnibus ecclesiarum prelatis, qui in nostra sunt legatione, unum celebrare concilium, ut de communi tantorum patrum auctoritate, que fuerint statuenda, in domino statuantur. Volentes itaque vestris laboribus et expensis, salua honestate, in quantum possumus parcere, et (ut) prelatos superioris Dalmatie non videamur nimium fatigare, in spalatensi ciuitate, in loco sat magni confinii, et propinquo tam vobis, quam eis, predictum concilium auctore domino duximus celebrandum. Ideoque uniuersitati vestre mandanus presenti scripto et auctoritate domini pape, cuius vices licet indigni gerimus, firmiter precipimus, quatenus ad predictum concilium, quod in predicta ciuitate spalatensi proximis kalendis septembris, Christo permittente, sumus celebranturi, ad eandem diem, contradictione et occasione cessante, accedatis, ut que ad honorem dei et utilitatem vestre ecclesie, ad salutem

Digitized by Google

animarum ibi statuta fuerint et ordinata, tanquam obedientie et discipline filii scire studeatis, et obseruare, subditosque vestros ad eorundem obseruationem diligenter exhortari et commonere, ut sic in diuersis talentis fenerantes, una cum grege vobis credito ad vitam mereamini peruenire sempiternam. Si quis autem vestrum in hac parte, quod non credimus, inobediens extiterit, qui ad prelibatum concilium non venerit, sciat se procul dubio canonice sententie subiacere. De cetero, prefatum? Lucarem familiarem nostrum, quem persepe dicto concilio vocando ad vos dirigimus, fraternitati vestre commendamus, rogantes affectuose et mandantes, quatenus eum benigne tractetis, et nostri amoris, ac sacrosancte romane ecclesie intuitu, sic liberaliter benefaciatis; scientes, quod si eum uti decet, honoraueritis, nos valde gratum habebimus et acceptum, et pro temporis oportunitate libenti animo vobis inde curabimus respondere.

Farlati. T. V. str. 61. i T. III. str. 198. nepudpuno.

CXXXIV. 1177.

Njeki zadarski svećenik, valjda sám nadbiskup, izpričava se Spljetćanom, da nemože doći na crkveni sbor u Spljet, poradi različitih zapriekah, i moli da se isti sbor odgodi.

. . Spalatensi primicerio et eiusdem sedis toti venerabili capitulo, maioribus et magistris et dominis . . uti fratribus, nobilissimo E. comiti, suo carnali consanguineo et ordine filio spirituali, et omnibus eiusdem ciuitatis hominibus . . propinquis . . salutem, orationem et . . est. Qualiter nobis Dalmatinis spalatensis ecclesia, mater, magistra, et domina extiterit, qualiterque ditioni eius tota Dalmatia, obedientia et subiectione subdita fuerit, dominus scit, et homines, vobisque et integre et melius scientibus non est intimandum. Inde est, quod decessorum nostrorum exempla volens multotiens prosequi, a fratribus nostris Iadrensibus multa aduersa patiens, aliquando naui et rebus in ea necessariis ablatis, aliquando naui perforata et in fundum versa, ut vestrorum multi, qui presentes fuerunt, viderunt; et aliis multis machinationibus ac minis hucusque venire nequiui. Nunc autem desiderio desidero venire, sed prohibeor, quoniam angustie mihi sunt ubique. Si venirem, inciperent . . Veneticorum dicentium, non pro synodo, sed pro nostro impedimento et dolo vadit illuc, amicorum ciuium, rogantium me Venetiam ire pro communitate et libertate et statu terre Iadrensium, Sclauorum, Ungarorum, aliorum(que) aliquorum manibus non euadam. Quapropter vobis et maioribus supplico, ut cum domino legato termino prefixo synodi elongare dignemini, congruo nobis ac pacis tempore venturis episcopis, vel importabilia nobis precepta ac grauamina impossibilia remittat. Alioquin summum appellamus pontificem. Ut cupitis, valete.

Farlati V. str. 61.

*

Digitized by Google

CXXXV. 1177. 23. srpnja. U Mletcih.

Papa Alexandro III., priobćuje nadbiskupu spljetskomu, svomu legatu, i biskupu trogirskomu, kako je njegov poslanik, vraćajući se iz Sicilije, na putu porobljen od njekih šibeničkih gusarah, zašto im nalaže neka gledaju da se ugrabljene stvari pronadju te isti gusari sa dva kneza koji š njimi bijahu, pak ako potrebno bude, sa svimi stanovnici šibeničkimi, prokunu i izobće.

Alexander episcopus — Venerabilibus fratribus spalatensi archiepiscopo apostolice sedis legato et Michaeli traguriensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Cum dilectus filius Raymundus de Capella subdiaconus noster, a presentia karissimi in Christo filii nostri W. illustris Sicilie regis, ad quem fuerat a nobis et a dilecto filio nostro Jacobo sancte Marie in Cosmedim diacono cardinali transmissus, rediret ad nos, pirate, qui erant in sagettia castri de Seuenico, in qua duo comites erant, Nestos videlicet et Perlat [1] in ipsum et socios suos presumpserunt violentas manus iniicere, et ei quidquid habebat in naui, valens ultra sexaginta marchas argenti, et litteras etiam nostras, et illas etiam, quam prefatus rex nobis mittebat, ut scriptum de d . . pecunie ipsius cardinalis, ei turpiter et inhoneste auferre minime dubitarunt. Super quo igitur tanto mouemur amplius, et turbamur, quanto id amplius in nostram iniuriam respicit et contemptum ; cum tantam iacturam et iniurias cuiuslibet clerici, ne dum subdiaconi nostri, non possemus sub taciturnitate et silentio preterire. Quoniam igitur sustinere non possumus, nec debemus, ut tanta presumptio et excessus incorrectus remaneat, fraternitati vestre per apostolica scripta precipiendo mandamus, et mandando precipimus, quatenus illos duos comites, et piratas, et raptores alios, qui in predicta sagettia fuerunt, quantocius moneatis, ut tam litteras, quam etiam ablata nuncio memorato subdiacono nostro, latori presentium, sine diminutione et dilatione cum expensis, quas propter hoc facere coactus est, restituant, et castrum de Seuenico, cuius illa sagettia fuit, ad restituendum quicquid de his ad suas manus deuenit, diligenter inducatis. Si vero ad commonitionem vestram id non fecerint, eosdem et omnes, qui tunc in predicta sagettia fuerunt, contradictione et appellatione cessante, publice accensis candelis auctoritate nostra excommunicetis; et si nec sic infra decem dies resipuerint, in ciuitate Seuenici, et in alia terra communis Seuenici, si eius fuit ipsa sagettia, omnia diuina preter babtisma paruulorum et penitentiam, prohibeatis officia celebrari. Illos autem, qui in predictum subdiaconum nostrum violentas manus iniecerunt, sublato appellationis remedio, publice excommunicatos sine dilatione denuncietis, et eos faciatis sicut excommunicatos vitare, donec uniuersa ablata restituant, et cum litteris vestris nobis et prefato cardinali, nec non etiam eidem subdiacono nostro satisfacturi, ad apostolicam sedem accedant. Qualiter autem idem nuncius cum his, que recuperauerit, ad nos secure posset redire, studeatis solicite prouidere. Per eo [2] si uterque vestrum . . sequendis interesse non poterit, alter et nihilominus exequatur. Datum Venetiis Riuoalti, X. kal. Augusti.

Lucius. Lib III. cap. X. iz arkiva kapt. spljetskog. Farl. Illyr. Sacr. T. III. p. 197. iz arkiva kaludjericah sv. Ben. u Spljetu.

---

[1] Lucius Poclat. [2] Lucius Parro, Farlati Pereo.

Digitized by Google

CXXXVI. 1177. 22. kolovoza. U Mletcih.

Aleksandro III. papa, pošilja kardinala Rajmunda de Capella u Dalmaciju, da rieši razpru medju nadbiskupijom spljetskom i zadarskom, poradi prileżnosti biskupije hvarske.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri spalatensi archiepiscopo, apostolice sedis legato, salutem et apostolicam benedictionem. Cum inter te et venerabilem fratrem nostrum iadrensem archiepiscopum, super episcopatu de Fara controuersia agitetur, caussam ipsam dilecto filio Raymundo de Capella subdiacono nostro, quem in Sclauoniam legatum apostolice sedis dirigimus, duximus committendam; quia cum sit literatus, prouidus, ac discretus, speramus quod eadem causa sub examine suo dignum debeat effectum sortiri. Mandamus itaque fraternitati tue, atque precipimus, quatenus ab eodem subministro nostro propter hoc vocatus fueris, per te vel per sufficientem responsalem eius presentiam adeas, et quod ipse inde statuerit, suscipias firmiter et obserues. Si vero alterutra pars appellauerit, eidem subdiacono dedimus in mandatis, ut ipse nihilominus rationes et allegationes hinc inde diligenter audiat, testes appellatione cessante recipiat, eorumdem iuratorum depositiones studiose conscribat, atque nobis transmittat, prefigens utrique parti terminum competentem, quo debeant cum ipsis attestationibus et allegationibus apostolico se conspectui presentare. Porro si alterutra partium se absentauerit, quominus ad presentiam ipsius subdiaconi nostri accedat, vel requisita valeat inueniri, eidem subdiacono nostro dedimus in mandatis, ut nihilominus testes alterius partis appellatione cessante recipiat, et eorum depositiones transmittat.

Datum Venetiis in Riuoalto, XI. kal. Septembris.

Farlati. Illyricum Sacrum T. III. 198.

CXXXVII. 1177.

Mateo biskup ninski, moli zaštitu od nadbiskupa spljetskog radi tužbe, koju bješe njeka žena podniela papinskomu dvoru proti njemu, javljajući mu ujedno, kako je papinski poslanik nezadovoljan i zlovoljan razstao se s nadbiskupom zadarskim.

Suo venerabili patri ac Domino R(aynerio) sancte salonitane ecclesie archiepiscopo et apostolice sedis legato, Matheus sancte nonensis ecclesie episcopus licet indignus, salutem et debitam reuerentiam. Visis vestre paternitatis litteris, tam corde, quam animo perganisus fui, et ad seruitium vestrum, sicut vester clientulus vidit, feruens fui, et in omnibus undique negotiis me viuente, et deo concedente, semper ero. Notificamus vobis sicut patri ac domino, de quodam nostro negotio, videlicet de una muliere de Clino, que de nobis ad curiam domini pape cum fallaciis fecit querimoniam, de decima nostra, quam antecessores nostri semper manutenuerunt, quod apostolicus fecit ei priuilegium, quod de cetero, nec de decima, nec de clero illius ciuitatis potestatem haberemus. Unde deprecando, sicut discreto ac religioso domino, rogamus vobis amore dei, et nostro paruo, et fratrum nostrorum seruitio, ut in constituto tempore auxilium vestrum nobis prebeatis. Et alterum notificamus vobis, quod legatus domini pape mala vuluntate recessit a iadrensi archiepiscopo, et appellauimus ad romanam curiam pro Joanne filio

Digitized by Google

Bernardi, qui fecit archidiaconum esse voluntatem suam et totius cleri sue ciuitatis. Sciatis quod magister F(erro) iuit, et R(ainerius) [1] vult ire Lumbardiam.

Iz izvorne listine čuvane u pismohrani kaptola spljetskog. Farl. Illyr. Sacr. T. III. 199.

CXXXVIII. 1178. mjeseca rujna. U Mletcih.

Auro Mastropetro, dušd mletački, uzimlje pod svoju zaštitu Trogirane.

Aureus Mastropetrus dei gratia Venetie, Dalmatie atque Croatie dux, omnibus fidelibus suis, ad quos iste littere peruenerint, salutem et dilectionem. Uniuersitatem vestram scire volumus, quod Traurenses omnes fidem nobis seruare volentes, sicut etiam nostris predecessoribus olim seruauere fidelitatem, a minimo usque ad maiorem, nobis iurauere, eapropter eos tanquam fideles nostros diligentes, securos deinceps illos et saluos in personis et rebus eorum esse volumus, eundo, stando, atque redeundo, mandamus igitur vobis et mandantes precipimus, quatenus prefatos Traurenses liberos, atque saluos dimittentes, pro honore nostro dilectionem eis et amorem exhibeatis, ubicumque illos inueneritis, scientes pro certo, quod si aliter facere presumpseritis, nos non modicum offendetis, et insuper nostro subiacebitis banno.

Datum mense septembris indictione XI. feliciter.

Lucius. De regno Dalmatie et Croatie. Lib. III. cap. XII.

CXXXIX. 1178. U Lateranu.

Aleksandro III. papa, potvrdjuje samostanu sv. Kuzme i Damjana sva stečena prava i dobra.

Alexander episcopus seruus seruorum dei. Dilectis filiis Ottoni abbati monasterii sancti Damiani de Monte, eiusque fratribus, tam presentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum. Et si omnibus necessitatem pacientibus debeamus adesse, religiosos tamen benigniori nos conuenit oculo intueri, ut eo fortius obseruantie sue professionis insistant, quo magis se videant a sede apostolica in iustis postulationibus exaudiri. Et eapropter dilecti in domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus et prefatum monasterium in quo diuino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti priuilegio communimus. Statuentes, ut quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium in presentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum, vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, prestante domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant, in quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: Possessiones omnes monasterii sancti Jo-

[1] Imena Ferra i Rayneria spominju se u jednom suvremenom pismu Grgura biskupa barskog.

Digitized by Google

hannis euangeliste, quod Veneti destruxerunt. Preterea libertates et immunitates [1] que fuerunt prescripti [2] monasterii, vobis et monasterio vestro, quod illius capella fuit, auctoritate apostolica confirmamus. Sane noualium vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, siue de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a vobis decimas presumat exigere. Liceat vobis quoque clericos et laicos a seculo fugientes liberos et absolutos absque alicuius contradictione ad conuersationem vestram recipere, et in vestro monasterio retinere. Obeunte vero te nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia proponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum [3] pars consilii sanioris, secundum dei timorem et beati Benedicti regulam prouiderint eligendum. Sepulturam quoque eiusdem loci liberam esse decernimus, ut eorum deuotioni et extreme voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat, salua tamen iustitia illarum ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat [4] monasterium vestrum [5] temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, imminuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum sustentatione hac gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salua sedis apostolice auctoritate et dioecesani episcopi [6] canonica iusticia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona, hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptauerit, secundo, tercioue commonita, nisi presumptionem suam digna satisfaccione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se diuino iudicio existente de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore hac sanguine dei et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte ultionis subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, sit pax domini nostri Jesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen.

Ego Alexander catholice ecclesie episcopus m. p.
† Ego Johannes presbyter cardinalis ss. Johannis et Pauli tt. Pamachii m. p.
† Ego Johannes „ „ tt. s. Anastasie m. p.
† Ego Joannes „ „ „ „ Marci „ „
† Ego Petrus „ „ „ „ Grisogoni „ „
† Ego Hugo „ „ „ „ Clementis „ „
† Ego Arduinus „ „ „ „ crucis Jerusol. „
† Ego Petrus „ „ „ Susane „
† Ego Hubaldus hostensis episcopus m. p.
† Ego Jacobus s. Marie in Cosmedyn diac. card. m. p.
† Ego Arditio diac. card. s. Teodori m. p.
† Ego Rainerius „ „ „ Georgii ad velum aureum m p.
† Ego Gratianus „ „ „ Cosme et Damiani m. p.
† Ego Johannes „ „ „ Angeli m. p.
† Ego Rainerius „ „ „ Adriani „ „
† Ego Matheus s. Marie noue, diac. card. m p.

---

[1] Lucius: canonicas. [2] Lucius supradicti. [3] Lucius dodaje: maior. [4] Lucius: fas sit prefatum. [5] Lucius izpustio. [6] Lucius: iaderensis archiepiscopi.

Digitized by Google

Datum Laterani, per manus Albeni sancte romane ecclesie presbiteri cardinalis et cancellarii, indictione XII., incarnationis dominice anno MCLXXVIII., pontificatus vero domini Alexandri pape III. anno XX.

Izvornik na pergameni, u gubernijalnom zadarskom arkivu. Acta monasterii ss. Cosme et Damiani fasc. III. br. 149.

CXL. 1178. U Spljetu.

Dujam, sin Prestancijev, sa svojim bratom Stanom i ostalimi rodjaci, preuzimlju po izreki suda vojvode hrvatskog, dvorac Jovićev, i zemljišta oko Peruna, što im ostavi u baštinu njihov djed Nikifor.

(Talijanski prevod.)

Nel nome di Christo, l' anno dalla di lui Incarnatione 1178. nel indictione XI. al tempo di Emanuele magnifico et piissimo Imperatore, (Rogerio) Duce in Spalato et in tutto l' Regno di Croatia et Dalmatia il Filocale (?) et arcivescovo Reniero et conte Martino, furono scritte le infrascritte cose a memoria dei posteri, et accio per l' avvenire non nasca contesa in questa materia Jo Doimo figliolo di Prestantio, insieme con il mio fratello Stano, et con tutti i miei parenti, Paulo, Micha, Prodani, figlioli di Marco Digo, habbiamo voluto che sia fatta questa nota, cioe della corte di Zovigo, et de tutte le sue pertinenze, quale è nell' luogo detto Perun, et quale il predetto Zovig haveva dato a Niceforo nostro avo, quando essendo preso insieme con Sandolo, fui (fú) da lui liberato et riscosso. Et il predetto Niceforo possede detta Corte, et la lascio a suoi he redi. Occorse la guerra de gl' Ungari, per la quale apena mi arrischiavo uscire dalla città. In questo mente alcuni Schiavoni detti Cucari, et i figlioli di Beriuoy, spinti da diavolo, lavoravano nascostamente la predetta corte et altre terre. Piaque alla divina clemenza, che si quietassero i rumori, et che noi havessemo comodo di procurarli non perdere quello, che ne avevano lasciato i nostri avi, anzi che ne aquistassemo delle altre, et peró nel medesimo tempo anco di Filocale (?) Duca supradetto, cominciassimo a investigare sottilmente di quelli, che occupavano la predetta Corte, et altre terre, li quali ritrovati con il sigillo del Duca, li chiamassimo alla sua presenza e venissemo con loro in contrasto. Il Duca veramente con il suo giudice Bratagna et con altri nobili sentendo il contrasto dell' una et dell' altra parte, et considerato il tutto sottilmente, et con discretezza ne diede con giusto suo giudizio due Pristaldi, che si metessero in possesso dell' heredità, cioè Plasco Adrianico et Vilcico figliolo dell arciprete di Clissa, con i quali, et molti nobili tanto Schiavoni, quanto Spalatini, i nomi di quali sono di sotto scritti, andassimo al heredita, et ne pigliassemo il posseso. Prima cominciando dalla pietra che in schiavon si chiama Smicamice, nella quale habbiamo scolpito la prima lettera del nome del nostro avo, cioè un N. et andando in lá verso l' oriente a dritta era un' altra pezza di terra, habbiamo ancora ivi posta la medesima lettera, et un poco in lá dalla parte di tramontana, in un altra pezza di terra habbiamo similmente fatto il medesimo segno. Andando poi all' in giú, secondo che tira il monte pino alla riva del fiume dove si dice Brod, et dopo siamo ritornati dove habbiamo posto la prima pietra, con i Pristaldi et altri nobili che erano presenti, et

Digitized by Google

ivi dessimo due romanati alla presenza di tutti a Plasigo Pristaldo, et un romanato e mezzo a Vilcico figliolo dell arciprete. Fatte tutte queste cose, tutti d' accordo arivassimo alla chiesa di santa Maria, et essendo stati ivi tutto il giorno mangiando et in conversatione, et poi ritornassimo a casa. Questi sono i nomi di testimoni che furono presenti, quando ne fu dato il possesso di detta heredità. Prima: Pre Cosimo per nome Mocibob, Desa Stefanelli, Bugula Andriga, Lucaro figliolo di Petrarca, Bratta Muca muraro, il quale fece i segni nelle pietre della predetta heredità, Radolo figliolo di Gana Mesagallina, Miha figliolo di Beta Suliga. I nomi veramente delli Schiavoni sono questi: Vilcina figliolo di Pritina, Sebenna figliolo di Boiano, Sonion et suo fratello Giacomo figlioli del conte Nicola Aprico, Raddo figliolo di Bralco, Mergen figliolo di Girgo, et suo fratello Desen, Pribina figliolo di Draguno, Vilcoy figliolo di Sinda, Dragonico figliolo di Vratinego, Chuale figliolo di Ugrino, Radona figliolo di Nobba, Bucala figliolo di Drusa, Malesa figliolo di Tirpesa, Brato figliolo di Dragun, Stresimiro figliolo di Trusello, et assaissimi altri, i nomi di quali per tedio si é tralasciato di notare, et io Sabatio ho scritto et fui presente.

De zavod:

Fatto questo così, come è predetto, compito l' anno et incominciando il secondo, tolto il possesso di detta heredità, si levo un certo, tentato dal diavolo, chiamato Mergen figliolo di Girgo, contra di me Duimo di Prestanzo, et mi molestó di due pezze di terra, una delle quali e sotto la Capella et sopra la strada dalla parte d' occidente, et l' altra che è al Fiume dalla parte sopra la strada, vicino alla terra nostra la quale lavora Vilcona, dicendo, quelle terre essere de suoi genitori. Per le quali terre piu volte molestato, finalmente compari con lui avanti il Conte Aprico. Il qual conte udite le ragioni dell' una e l' altra parte, all' usanza schiavona ne rimesse alla consuetudine, ma avanti che capitarsi con lui alla consuetudine, incominciò a domandarmi un romanato, per l' accordo era anco prestaldo, così consigliato da mei propinqui Paulo Saranovo, Giovanni, Marco, et altri, acciò lui renunciasse, come fece, a ogni ragione, et attione che ivi cre desse havere, promettendo di non molestare per l' avenire noi ne nostri fratri (?). Presenti per testimonio Andrea Angelo, con il chierico Delvrina Batiana.

Et io Sabatio chierico ho scritto.

Documenti di San Stefano di Spalato. Rukopis u mletačkoj knjižnici sv. Marka. MSS. Italiani. Class. V. Cod. LI. str. 40.

CXLI. 1178. 21. listopada.

Isak, opat samostana sv. Stjepana kod Solina, mienja njeke zemlje samostanske sa zemljom Kobila, svojinom Bete, žene Mesagalinove i nje Sina Rade.

Nel nome di Christo. L' anno dall' Incarnatione del Signore MCLXXVIII. nell' Indictione XI. a di 21 del mese di ottobre. Jo Isach abbate di san Stefano, con il consenso di tutti i miei confratelli, abiamo cambiato la terra della Cobilla, con donna Betta moglie di Giovanni di Mesagallina, et Rado suo filiolo, per la quale habbiamo dato quelle che

Digitized by Google

erano di nostra ragione anticamente. Furono a ció testimoni: Giovani Prugola et Sabatio chierico, quale ha scritto.

Documenti di San Stefano di Spalato. Rukopis u mletačkoj knjižnici sv. Marka MSS. Italiani. Classe V. Cod. LI. str. 40.

CXLII. 1178. 21. listopada.

Izak, opat samostana sv. Stjepana kod Spljeta, daje u zamienu samostansku zemlju u Retosiću, Beti, ženi Ivana Mesagaline i nje sinu Radu, za zemlju Kobila zvanu.

L' anno dall' Incarnatione del Signore MCLXXVIII. l' Indictione XI. a di 21. del mese d' ottobre. Jo Isack abbate di san Stefano con i miei frati di comun conuento, habbiamo cambiato la terra Cobilla con donna Betta moglie di Giovanni Mesagallina et Rado suo figliolo, per la quale li habbiamo dato a Retosig la terra che anticamente fu del monastero di san Stefano. Furono presenti a questo per testimonij Giovanni Rugola, et Sabatio chierico, qual ha scritto la presente.

Doumenti di san Stefano di Spalato, rukopis u mletačkoj knjižnici sv. Marka MSS. italiani Classe V. Cod LI str. 61. Ova listina biti će po svoj prilici ista s prvašnjom, ali je različna u prevodu.

CXLIII. 1178.

Grgur, nadbiskup barski, priznaje prvenstvo nadbiskupije solinske nad čitavom Dalmacijom.

Venerabili patri suo et domino R(ainerio), dei gratia sancte salonitane ecclesie archiepiscopo, apostolice sedis legato, G(regorius) antibarensis minister licet immeritus, salutem cum reuerentia. Ex antiquis rescriptis et monumentis antecessorum meorum et diuersis aliis coniecturis ueritatem perpendens, quod salonitana ecclesia totius Dalmatie dominatum et primatum quondam obtinuit, et quod diocletana ecclesia, cuius vices antibarensis ecclesia in se recto transtulit consilio, in metropolim predicte salonitane ecclesie consensu se ordinauit, reuerentia sue matrici seruata. Satis et satis mecum reputans tam grauissimum excessum potius cum honore fore sepeliendum, quam quod ut ad consequentiam et exemplum traheretur. Ut illa nobilis ecclesia tam mundissimis monumentis decorata, diutius in tantum sua priuaretur nobilitate, hinc inde quoque curiosius satis permansi, volens debitam decenter reuerentiam domine mee firmiter exhibere. Nuntium certum hoc agendi per me tamen non inueniens, tandem dominus trinus et verus, qui pia gubernatione quemlibet amplectitur, fidelissimos nuntios vestros magistros F(errum) et R(ainerium) qui supra certa seruitia vestra tractare procurant, mihi multa voluenti dirigere destinauit. Quorum auidis precibus sufretus, et quibus inclitam vestram voluptatem referentibus, iam ecclesiam vestram in matrem et dominam recognoscere destinaui, et ei debitum honorem et reuerentiam ceu domine speciali exhibere. Ita tamen, quod mihi ad pallium ad vestrum seruitium, a curia romana inquirendum, tanquam in negotio proprio curiosius existatis, et quod consilium, auxilium et a(di)utorium huic ecclesie antibarensi cum successoribus vestris, mihi et successoribus meis perpetuo vos et vestri

Digitized by Google

successores impendatis, et quod dominus papa hoc velit, vobis incumbat. Me ante eundem hoc dominum papam attestaturum personaliter vel internuncio omnino fore sciatis.

Illyricum sacrum. T. III. str. 200 iz arkiva kaptola spljetskog. T. VII. str. 24.

CXLIV. 1178.

Stanici, rečenomn Valaru, zabranjuje sud da nesmije pobirati daće od mlinah solinskih u sedmici božićnoj i uzkrsnoj.

Prevod talijanski.

Nel nome di Christo. L' anno dalla di lui Incarnatione MCLXXVIII. nell' indictione XI. Nel tempo di Grubesca conte, Formino giudice, et vicariato di Radolo nepote di Mesagallina. Riscotendo Stanicha detto Valar l' entrate di molini, che sono in Salona, per dono di bano Nicolo, credeva anco di riscuoterli le settimane di Pasqua et Natale, come faceva le altre settimane, essendo pero venuto alli molenari per riscuotere in dette settimane il tributo, tutti i monaci e particularmente il monasterio di san Stefano s' opposero a questa riscossione et contradissero, et perciò recorsero a Spalato a Formino Giudice. Pretendeva detto Valar et diceva: che in ogni tempo i tributi dei molini si devano pagare, et i monaci dicevano; che per Pasqua et per Natale, cioè in quelle settimane non erano tenuti a pagare alcun tributo, et sopra ciò nominarono i testimoni: Cuciga et Vilcona staffieri del Re, et altri artegiani de Clissa, et non potendo i molinari fuggere li loro attestati, elessero ad esaminarli Vilzano Pristaldo, il quale interrogati i sopradetti sopra le anime loro, testificarno, che mai nelle predette settimane hanno riscosso ne veduto riscuotere tributo, siche i molinari guadagnarono la causa et Valar resto perdente. Io prete Sabatio nodaro giurato del Comune ho scritto.

Documenti di san Stefano di Spalato, rukopis u mletačkoj knjižnici sv. Marka. MSS. Italiani. Classe Cod LI. str. 45.

CXLV. 1178.

Odlomak listine, kojom priznavaju Spljetćani gospodstvo Emanuila cara grčkoga.

MCLXXVIII. indictione XI. tempore Manuelis imperatoris, in ciuitate Spalatina, Raynerio venerabili archiepiscopo cathedram archiepiscopalem regente, comitatum vero predicte ciuitatis obtinente Martino comite.

Lucius de Regno Dalm. et Croat. Lib. III. cap. X.

CXLVI. Oko god. 1178. 24. studena. U Ananji.

Aleksandro III. piše Teobaldu nadbiskupu zadarskomu, neka umiri Zadrane, koji se uzbuniše radi nove papinske naredbe, kojom gradski patriarka dobi pravo potvrdjivati i posvećivati nadbiskupa zadarskoga.

Alexander episcopus seruus seruorum dei. Venerabili fratri T(ebaldo) iadertino archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Ex fraternitatis tue litteris et rela-

Digitized by Google

tione illorum, qui litteras portauerunt, te apud Fossam nouam dolenter audiuimus infirmari; compacientes autem infirmitati, oramus ut fortior per gratiam omnipotentis resurgas, et apostolum imitatus, glorieris in infirmitatibus tuis, ut inhabitet in te virtus Christi. Ex ipsarum quoque litterarum tenore nobis innotuit, quod clerus et populus ciuitatis tue, licet te honorifice susceptum deuote ac reuerenter audissent, postea vero de promittenda venerabili fratri nostro gradensi patriarche obedientia, intellecto turbati, et moti sunt ultra modum. Miramur autem plurimum, quod sicut te significante accepimus, adquiescant, ut eorum archiepiscopus a prefato patriarcha consecrationem recipiat, et ad ipsius concilium vocatus accedat, confirmationem autem electionis a patriarcha fieri vel ad eum appellari firmissime contradicunt. Sane maius aliquid est consecratio, quam confirmatio electionis, sicut euidenter apparet. Consecrari quidem non potest quis, nisi ab eo qui plenitudinem habet pontificalis officii. Confirmari autem electio alicuius ab electo metropolitano, vel primate potest, aut etiam a capitulo si ecclesia vacat. Appellationes vero a metropolitano ad primatem fieri, canonicum est, et in gradensi et iadertina ecclesiis, a tempore felicis memorie predecessoris nostri pape Adriani, hactenus obseruatum. Ceterum Venetia in unitate catholica laudabiliter stetit, et fuit ciuitas refugii episcopis et aliis ecclesiarum prelatis, qui de Lumbardia, Tuscia, et Marchia a sedibus propiciis instante schismate illuc diuertere voluerunt, in reformatione quoque ecclesie imperii, qualiter sedem apostolicam adiuuerint et honorauerint, ad tuam credimus notitiam peruenisse. Quia igitur sollicitudini tue manet subiectos a presumptione sua compescere, cum non debeamus sequi populum, set docere, nec tibi molestum videri debet obedire iam dicto patriarche, velut primati, cum scriptum sit, qui se scit aliis esse prepositum, non moleste ferat aliquem sibi prelatum, set obedientiam, quam exigit, ipse dependat. Fraternitatem tuam per apostolica scripta monemus, mandamus atque precipimus, quatenus infra tres menses postquam iadertinam inieris, pergens Venetias, eidem patriarche obedientiam, et reuerentiam primati debitam, occasione, et excusatione cessante, promittas, et impendas, et clerum, et populum tuum ad idem, sicut te decet, inducas, ita quod ipse patriarcha continue materiam conquerendi non habeat, nec inter Venetos et Jadrenses grauis ex hoc, et periculosa discordia oriatur. Alioquin usum tibi pallii interdicimus, et te consecrandi suffraganeos tuos, et ecclesias dedicandi auctoritate priuamus. Datum Anagnoni octauo calendas decembris.

Iz rukopisa: Liber Pactorum T. I. charta 40. u mletačkom arkivu; i T. I. N. 62. u c. kr. dvorskom arkivu u Beču. Farlati T. V. str. 63. imade iz Dandulove kronike samo ulomak ovoga pisma.

CXLVII. 1178. Na Rabu.

Sud rabski priznaje, da pop, ako je glava zadrugi svoje obitelji, ima biti glede upravljanja i računah odgovoran svomu biskupu, a ne knezu.

Anno domini MCLXXVII(I) indictione XI. Tempore itaque Sebastiani ducis, ac Andree episcopi, et Nicolai comitis, Stephani ac Michaelis iud cum. Nos quidem arbensis clerus hanc testamenti cartulam fieri facimus posteris perpetuo habendam. Igitur cum prefatus episcopus ac comes et iudices, una insimul cum aliis nobilibus ho-

Digitized by Google

minibus, post altare sancte Marie causa consilii congregati essent; tunc quidam diaconus Johannes nomine, proclamauit se vim pati a comite, dicens: Ego namque cum sim maior omnium domus mee, et mater vidua, fratres ac sorores sub me sint, unde ego de eis rationem facere debeo domino episcopo meo, dominus comes me cogit sibi rationem facere. Tunc vero prenotatus episcopus et clerus dederunt se in testimonium predictorum iudicum ac aliorum nobilium, de hoc iure ecclesie. Ipsi nempe in consilio venerunt, et conuocato consilio testati sunt ita: Quatenus clericus cum sub se matrem viduam habet, et ipse etate omnium fratrum ac sororum maior est, et una insimul omnia communiter habent, et omnia communiter inueniunt ac perdunt, et hoc probabile esse potuit: cui clericus rationem facere debet, ipse et omnis eius domus, et si alias frater aut soror alicuius clerici in matrimonio se iunxerit, et a clerico exierit, et in domu per se moratus fuerit, iam illè non debet alicui rationem facere nisi comiti, et clericus cum subiectis episcopo. Predicti iudices testes: Albertus Betraldi, testis. Dabraua Theodori, testis. Petrus Zuane, testis. Petrus Canatalie, testis. Diminna Baxilii, testis. Micha Siluestri, testis, et nonnulli alii.

Ego Stephanus sancte arbensis ecclesie diaconus, ac notarius scripsi et roboraui. Ego Gabriel scriptor sacri palatii notarius, hoc exemplar exemplaui, et sicut in exemplari continebatur, ita et in isto continetur, nihil addens vel minuens, nisi quas in eo inueni existere litteras, plus minusue, et roboraui signo meo atque § Ego Michael Federici Dragi, sacri palatii notarius hoc exemplaui, nihil addens vel minuens in eo, quod summam mutet, vel tenorem.

Farlati. Illyricum Sacrum. T. V. str. 237.

CXLVIII. 1179. 24. lipnja. U Lateranu.[1]

Aleksandro III. papa, piše patriarku gradskomu, da je na prošnju zadarskog svećenstva izabrao i posvetio za nadbiskupa zadarskog biskupa egubijskoga, (Tebalda) nu da zato pravo patriarke, glede posvećenja, ni malo povriedjeno nije.

Alexander episcopus seruus seruorum dei. Venerabili fratri gradensi patriarche salutem et apostolicam benedictionem. Cum defuncto iadrensi archiepiscopo, clerus loci in terra non posset electionem concorditer facere, quosdam de clericis, et laicis suis ad nostram presentiam destinarunt, plenam eis potestatem prebentes eligendi archiepiscopum, vel recipiendi quem eis apostolica sedes decerneret prouidendum. Qui siquidem venerabilem fratrem nostrum egubiensem episcopum, virum religiosum et honestum in archiepiscopum suum pariter elegerunt, et nos electionem ipsius confirmantes, ipsum eis concessimus in pastorem. Uude quod idem archiepiscopus de manu tua consecrationis munus,

[1] Ovu listinu stavio sam pod godinu 1179. jer je ove godine dne 24. lipnja papa Aleksandro III. doista bio u Lateranu, izdavajući tamo ostale bulle od 15. svibnja do 22. srpnja, dočim je godine 1180. na rečeni dan bio u Tuskulanu, a g. 1181. u Viterbu. Jednu godinu prije 1178. umro je takodjer predšastnik Tebaldov, nadbiskup Lampridio, te je jur godine 1179. imao Tebaldo sjediti na stolici nadbiskupije zadarske, pošto se iste god. u početku na stolici njegove bivše biskupije egubijske spominje njegov nasljednik Ofredo.

Digitized by Google

sicut ecclesie tue priuilegium continet, non accepit, cum ipse pontificali officio preditus, consecratione tua vel nostra nequaquam egerit, statuimus, quod nec tibi, nec ecclesie tue, debeat in posterum preiudicium generare, sed prout in eodem priuilegio continetur, tibi tuisque successoribus iadrenses archiepiscopi tam consecratio quam confirmatio reseruetur. Datum Laterani decimo octauo calendas iulii.

Iz rukopisa Liber Pactorum. T. I. charta 41. u mletačkom, i u c. kr. dvor. arkivu u Beču.

CXLIX. 1179. 27. listopada. U Jablancu.

Njeki župani hrvatski čine mir sa Rabljani.

Anno dominice incarnationis MCLXXIX. indictione XII. Nos quidem Malichnicus filius Borisclaui iupani, una cum fratre meo Stroiano iupano, et Porugano, ac Mirco filio Bogdani iupani, et aliis nostris parentibus, cum in Ablana fuimus insimul cum Andrea arbensi episcopo, Stephano et Micha iudicibus, Dabrana Theodori, et aliis nobilibus, missi causa pacificandi controuersiam, que inter nos et Arbenses erat; pacificata controuersia, placuit nobis renouare pacem et amicitiam cum Arbensibus, ita, ut ipsi securi, et omnia eorum secura, tuta in partibus nostre dominationis sint, ac pro posse nostro . . possessio nostra que a parte maris est, sit communis tam vobis, quam nobis, pascendi, laborandi, venandi, et quidquid placuit faciendi. Et e contra nos et nostra omnia sint secura in dominatione vestra. Insuper ecclesia sancti Nicolai, quam edificauimus, volumus quod Arbenses sint hereditarii ex ea, sicut et nos, omnia que ad eam pertinent communia sint tam Arbensium quam nostrorum. Unde nos iubemus hanc cartulam fieri perpetue memorie commendandam, ut a modo in antea et in perpetuum hoc firmum et stabile permaneat. Ego Stephanus arbensis ecclesie diaconus ac notarius, iussu eorum scripsi et robaraui VI. kalendas nouembris. Ego Miratha arbensis archidiaconus presbiter et notarius, hoc exemplum exemplaui, sicut in eius matre reperi, nec auxi, nec minui, compleui et roboraui, et signo consueto signaui. Ego Stephanus Georgii de Simone, examinator, manum misi. Ego Antonius de Padoua imperiali auctoritate notarius arbensis, de mandato curie arbensis hoc exemplum exemplaui.

Farlati. Illyricum Sacrum T. V. p. 238.

CL. 1179. Na Rabu.

Dvanaest Rabljanah potvrdjuje zakletvom stari običaj, da kad je pop na čelu obiteljske zadruge, ima zajedno sa zadrugom u svemu odgovoran biti svomu biskupu, a ne knezu.

Anno domini nostri Jesu Christi, M. C. septuagesimo nono, indictione VIII. (XIII). Tempore quidem Sebastiani Ziani ducis Venetiarum, Dalmatie atque Croatie. Andreas episcopus arbensis quesiuit et interrogauit duodecim homines, qui ad ecclesiam sancti Leonardi iurauerunt, iudicare iudicio et ostendere, quomodo nauigare debent suum comitem? ut ipsi dicerent sub illo idem sacramento, que esset consuetudo viduarum. Et ipsi videlicet: Diminna Baxilii, Andreas Ergani, Lorentius Scorobagati, Marcius de

Digitized by Google

Manica Boni, Zuanellus Sergie, Stephanus Matine, et ceteri alii dixerunt: Consuetudo viduarum hec est: Si vidua sub se filium habet clericum, qui maior aliis est, mater et omnes qui sub se sunt, episcopo subiacent, de omnibus rationibus quas comiti facere debuerunt. Similiter dicimus, quod episcopus debet excusare tres homines, quoscumque voluerit, hoc scimus, et per verum dicimus testimoniis. Ego Stephanus arbensis ecclesie diaconus et notarius interfui, scripsi et roboraui. Ego Michael Federici Dragi, sacri palatii notarius hoc exemplaui, nihil addens vel minuens in eo, quod summam mutet, vel valorem, et consuetum meum signum imposui.

Iz novijeg prepisa rabskog.

CLI. 1179.

Grgur nadbiskup barski, obećaje poslanikom nadbiskupa solinskoga Ferru i Rajneru, da će doskora poći u Rim, i pred papom priznati prvenstvo nadbiskupije solinske.

G(regorius) antiuarensis humilis archiepiscopus, magistro Raynerio et magistro Ferro suis in Christo dilectis filiis salutem et sincere dilectionis vinculum. Vobis demum nobiscum commorantibus quecumque locutus fui, me firmiter obseruare sciatis; cum enim tempus et hora fuerit, quando ad domini pape presentiam me presentare deo volente potero, ad quod in proximo sum facturus credo, omnia que ad honorem et laudem spalatensis archiepiscopi pertinent, deuotissime agere curabo, utpote nobilitati vestre sum prius locutus. Hunc vero nostrarum litterarum portitorem commendatum esse cupio, et per vos domino archiepiscopo, ne a quoquam iniuriam patiatur, vel aliquam calumniam.

Illyricum Sacrum. T. III. str. 201. iz arkiva kaptola spljetskog. T. VII. str. 26.

CLII. 1179.

Rajnerio nadbiskup spljetski, poziva u Spljet biskupe kninskog, senjskog, ninskog i trogirskog, da idu š njim u Rim na veliki sabor crkveni.

Nos dei gratia salonitane ecclesie archiepiscopus, licet immeritus, apostolice sedis legatus, venerabilibus fratribus: F(lasconi) tininiensi, M(ireo) segniensi, M(atheo) nonensi, et M(ichaeli) tragurіensi electo, episcopis, salutem et fraternam dilectionem. Benignitati vestre incognitum fore non credimus, quod romanus pontifex zizania in agro domini qui est ecclesia, pullulante, prouida maturitate cupiens avellere, et fructiferum germen inserere, uniuersarum ecclesiarum pastoribus generale indixit concilium, et ad sui presentiam omnes prelatos conuocauit. Unde quantum eius mandatis non possumus, nec contraire debemus, fraternitati vestre presentibus scriptis mandamus, et mandando precipimus, quatenus omni occasione et contradictione cessante, usque ad octauos proxime epiphanie, in his, que ad iter fuerint necessaria, parati existentes, ad nos venire festinetis, ut cum dei adjutorio ad prefixum terminum memorato concilio simul interesse

Digitized by Google

possimus. Insuper vero mandamus, ut quicumque vestrum postmodum has litteras recepit, ipse nobis easdem remittere procuret.

Farlati. Illyricum Sacrum. T. III. str. 203.

CLIII. Oko god. 1179.

Mateo biskup ninski, moli papu Aleksandra, da potvrdi diobu što je iz nova načinjena medju biskupijom senjskom i ninskom.

M(atheus) nonensis episcopus a sanctitate vestra petit, ut statutum quod spalatensis archiepiscopus inter eum et Mironem (sic) episcopum super tribus parochiis, Signa videlicet, Geszica, et Lecca de mandato vestro statuit, vestris litteris confirmetis. Ipse enim archiepiscopus, sicut vobis per suas litteras insinuauit, de utriusque partis assensu ita statuit: ut Mattheus episcopus nonensis habeat Leccam, et Miro episcopus habeat Signam et Geszicam.

Farlati. Illyr. sacrum. T. IV. str: 119.

CLIV. Oko god. 1179.

Rajnerio nadbiskup spljetski, moli papu Aleksandra III. da nesluša Mirea biskupa senjskoga, kad bi ovaj proti novomu razdieljenju biskupije senjske i ninske molbenicu podnio.

Sanctissime pater, postulat a sanctitate vestra R(aynerius) humilis archiepiscopus spalatensis, ut compositionem parochiarum et diuisionem, quam fecit inter Mireum signiensem, et Matheum nonensem, suos suffraganeos, firmam et ratam, si placet, habeatis. Cum de eorum voluntate compromittentium in manibus meis, sub forma sacramenti processerit, et consilio et voluntate aliquorum (alicorum) suffraganeorum, diligenter utraque parte audita et perquisita veritate, iam dictam composicionem fecerim; restituendo prius Mireo signiensi episcopo episcopatum cum omnibus fructibus, et accessionibus, quas ipse iuxta tenorem litterarum vestrarum exigebat. Verum quia prefatus Mireus variam, et inconstantis hominis formam seruat, idem (Raynerius) nec probando, nec reprobando, sanctitatem vestram humiliter exorat, quatenus iniquas petitiones eius in hac parte, si placet, salua legatione, quam seruo vestro archiepiscopo concessit, non exaudiatis, illesam manutenentes. (Ostalo izgubljeno.)

Farlati. Illyricum Sacrum. T. IV. str. 119.

CLV. 1180. mjeseca ožujka.

Emanuel car grčki piše vojvodi Dalmatinskomu Rogeriju, neka prisili njeke otimače, da vrate crkvi spljetskoj ugrabljene zemlje, navlastito Srenjine kod Mosora.

Ligio [1] imperii mei Rogerio Sclauoni. Insinuatum est imperio meo ab honorificentissimo archiepiscopo spalatensi R(aynerio), quod quidam incolarum eiusmodi

[1] feudatario

Digitized by Google

regionis, sed et Caciclorum aliqui, non pauca eorum, que in suo priuilegio et ad suam ecclesiam pertinent, possident in Serengene, [1] et quod predicta ecclesia illis suis bonis priuetur. Hi autem violenter ac tenenter dicte ecclesie prelato nullam propter hoc reuerentiam faciunt. Iubet ergo tibi Rogerio imperium meum, ut discutias huiusmodi negotium in presentia predicti archiepiscopi, et predictorum incolarum, atque Caciclorum. Quod si in priuilegio predicte ecclesie constiterit, omnia predicta ecclesie in integrum restituas, sicut in chartula predicte ecclesie apparuerit pertinere ; possessores autem repellas, et interdicas eis, ut desistant ab inuasionibus rerum huius ecclesie et presertim in villa Serengene. Quum vero et idem archiepiscopus conquestus est, quod predia ecclesie sancti Bartholomei occupata sunt a quibusdam, considera tu Rogeri, ligio mei imperii, et omnem terram quam suprascriptus archiepiscopus poterit monstrare per chartam, aut per bonos testes esse vel fuisse sancti Bartholomei, archiepiscopatui sancti Domnii in integrum tribuas. Mense martio, indictione XIII.

Lucius de Regno Dalm. et Croat. Lib. III. cap. X. iz arkiva kaptola spljetskog. Farlati. Illyr. Sacr. T. III. p. 204.

CLVI. 1180. 10. lipnja. U Splietu.

Rogerio vojvoda Slavonije, daje spljetskomu nadbiskupu Rajneru dva pristava, koji ga imadu uvesti u vlast svih zemaljah crkve sv. Bartola.

In Christi nomine. Anno dominice incarnationis millesimo centesimo octuagesimo [2] indictione vero tercia decima, regnante domino nostro Manuele, sanctissimo imperatore, et in ducatu Dalmatie et Croatie existente domino Rogerio Sclauonie duca. Hoc actum est ante presentiam idoneorum testium, nomina quorum inferius leguntur, et in ciuitate spalatina, et in podio imperialis turris. Dominus Rogerius, Sclauonie ducas, de mandato domini nostri sanctissimi imperatoris Manuel, dedit michi Rainerio, spalatensi archiepiscopo, duos pristaldos, Michaelem Dragumanum et Petrum de Sagarella, de terris videlicet sancti Bartholomei, quod ab isto die in antea, scilicet die martis, qui est decimus dies mensis iunii, in introitu eiusdem mensis ubicunque reperte fuerint terre et omnia predia memorate ecclesie, sint ecclesie beati Domnii in perpetuum ita, quod deinceps nullus iuppanus, vel postiuppanus, et nullus alius homo, aliquam molestiam siue iniuriam deo et beato Domnio et mihi Rainerio spalatensi archiepiscopo, omnibusqe meis canonicis successoribus audeat inferre. Quicunque autem aliquid contrarietatis seu aduersitatis deo et beato Domnio, michique Rainerio spalatensi archiepiscopo, vel meis canonicis successoribus aliqua temeritate presumpserit facere, habeat iratum trinum et unum deum, et indignationem summi imperii omnino incurrat et consequatur. Huius autem rei isti sunt testes: inprimis Mireus segnensis episcopus, Flasco tiniensis episcopus, Martinus Spalatinorum comes, Marinus, traguriensis comes, Juppanus Desa, iudex Vilcota, Breuero [3] iuppanus, comes Nicolaus, iuppanus Mirozlaus, filius Bogdanazi, iuppanus Scepanus, filius Raccos, iuppanus Grubessa, filius Saioli, iuppanus Desco, presbiter Kadole, Vilcuta subdiaconus, Sorizius clericus, Bellaiza clericus, [4] iuppanus Drago, Paulus de Accina, [5]

[1] Srenjine, kod brda Mosora. [2] U novom prepisu spljetskom stoji pogrješno: nonagesimo. [3] Breberio. [4] Farl. i Luc. izpustili. [5] Lucius: de Auina, Farl. de Acuria.

*

Digitized by Google

Nicolaus de Caloiatine, Dabre, filius Ottoli, [1] Michael, frater Joue, [2] Bogdanus, filius Kale, Dobre de Mari, Vitus clericus, Grobce [3] clericus, Caraldus clericus, et Sagarella. Et ego magister Gualterius communis notarius, qui hanc chartulam scripsi, testor. † Ego Rogerius Sclauone, dei et imperiali gracia Dalmatie et Chroatie ducas, manu mea subscripsi.

Iz spljetskog arkiva. Mensa episcopatus. — Lucius. de Regno Croatie et Dalmatie Lib. III. c. X. Farlati. T. III. p. 205.

CLVII. 1180. 4. listopada. U Tuskulanu.

Aleksandro III. papa, priobćuje svećenstvu i svemu narodu u Dalmaciji i čitavoj Slavoniji, da je onamo poslao Teobalda za svoga poslanika u poslu vjerozakonskom.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis et dilectis filiis nobilibus viris, comitibus, baronibus, uniuerso clero et populo per Dalmatiam et totam Sclauoniam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem. Ordo postulat rationis, et cura iniuncte nobis administrationis exposcit, ut qui sumus in supremo examine rationem de omnibus reddituri, de salute omnium cogitemus, et studeamus per nos et alios, que pertinent ad profectum fidelium procurare. Cum autem longe positis per nos ipsos paternam impendere diligentiam non possimus, dignum est, ut vices apostolicas illis committamus, qui specialius nobis coniuncti sunt, et quorum prudentiam sumus et fidem experti. Inde utique sit, quod dilecto filio T(eobaldo) subdiacono nostro, viro litterato, honesto, nobisque caro plurimum et accepto, in prouinciis vestris officium legationis commissimus, ut vice nostra euellat et destruat, que fuerint destruenda, edificet ac plantet, que domino viderit instruente plantanda. Ideoque uniuersitati vestre per apostolica scripta mandamus, atque precipimus, quatenus eum sicut legatum sedis apostolice curetis honeste recipere, et ad vocationem ipsius humiliter accedentes, que pro statu ecclesie, vel salute fidelium, auctoritate nostra decreuerit, suscipiatis, firmiterque seruetis. Alioquin si quis inobediens illi extiterit, sententiam, quam canonice idem legatus dictauerit, nos auctore domino ratam habebimus, nec patiemur leuitate qualibet immutari. Datum Tusculani IV. nonas octobris.

Iz pismohrane kaptola spljetskog. Farlati Illyricum Sacrum T. III. p. 211.

CLVIII. 1180.

Tebaldo, poslanik papinski, pošilja Kulinu banu bosanskomu njeko pismo papinsko, moleći ga, da mu pošalje dva sluge i kože od kunah.

Nobili et potenti viro Culin bano Bosine, Thebaldus dei gratia sancte romane ecclesie subdiaconus, apostolice sedis legatus, cum benedictione et victoria salutem. Mul-

[1] Luc. Ottoch. Farl. Osoch. [2] u rukopisu Sorre [3] Luc. Grobie

Digitized by Google

tum desiderauimus personam vestram videre et benedictionem et litteras domini pape vobis representare. Nunc vero quia per nosmetipsos non possumus, per latorem presentium, et benedictionem et litteras domini pape mittimus et representamus, magnitudinem liberalitatis et glorie vestre rogantes, ut pro reuerentia beati Petri apostoli et domini pape, et pro salute anime vestre duos famulos et pelles martulinas nobis mittatis, et si placet prudentie vestre per nos aliquid domino pape significare, sciatis, quod libenter et fideliter vos exaudimus.

A tergo. Culin magno bano Bosine.

Farlati. Illyricum Sacrum. T. IV. str. 44.

CLIX. Oko god. 1180.

Grgur nadbiskup dukljanski i barski, piše Gvalteru kanoniku splietskomu i poslaniku papinskomu o progonu, što mu crkva trpi od velikog župana Nemanje.

Magistro Gualterio inclito Spalati canonico, et sancte romane ecclesie legato. G(regorius) dioclitane atque antivarine ecclesie humilis minister, salutem et sincere dilectionis affectum. Dignitatis vestre litteras, quas nobis direxistis, summa cum reuerentia suscepimus, et earum continentiam intelligentes, innumeras benignitati vestre grates rependere curamus. Quoniam ecclesie nostre clementer sollicitudinem gerentes, que valde nobis congruunt, cum comite et ceteris nobilibus Spalati locuti estis, quorum prudentie et caritatis compago nobis semper consulere cosueuit. Nam salonitanam ecclesiam primatum in tota Dalmatia prouincia, et nostre ecclesie matricem fuisse non ignoramus. Unde in nullo nobis conueuit ab ea discrepare, set auxilii et consilii commodum sperare. Itaque magna controuersia superueniente ciuitati nostre a magno iupano, factum quod vobiscum locuti fuimus, prosequi nequiuimus. Octingentos namque perperos, quos in preterito anno coacti sibi dari promisimus, nunc cum violentia exigit, et quia persoluendi facultas non adest, agrorum nostrorum reditibus ammissis, iterum in nos seuit, iterum minatur, iuxta quod presbiter Maraldus lator presentium, ocularia fide poterit vobis referre. Unde in tantis perturbationibus et pressuris positi, omnes gemunt et dolent. Knesius quoque Michahel, cui diocletiane ecclesie cura et sollicitudo non modica est, ab auunculis molestatus, ad ea que nos cupimus, nunc intendere minime valet. Tamen in proximo, superna gratia concedente, nostre ecclesie commodum prosequi, et usque ad effectum perducere, vestro consilio et auxilio indubitanter speramus.

Matica bijaše u c. kr. dvorskom arkivu bečkom, ali je sada natrag poslana u spljetski kaptolski arkiv.

CLX. Oko god. 1180.

Kaza, opatica samostana sv. Benedikta kod Spljeta, daje popisati njeke otete zemlje samostanske.

In Christi nomine. Ego Chaza, licet inmerita cenobii sancti Benedicti abbatissa, hoc conscriptum ut subsequitur, ut monasterum (sic) ad memoriam fieret, scribere cum

Digitized by Google

omnium monialium consensu studui. Scilicet de paratineis, que ante portam eiusdem monasterii sunt, quas domina Marichna Benezie, dum ad monasterium venit, secum detulerat. Post multorum vero annorum curicula, de predictis paratineis a quibusdam impetita, quibus volens certissimam rationem de eis ostendere, Dominicum filium Cirnate, qui disposicionem iamdicte domine pleniter cognoscebat, venire feci, et cum ante subscriptos testes de paratineis interogaui, ante quorum presenciam ipse prenotatus paratineas ostendit et iurans in anima sua, dixit predictam dominam illas in monasterio detulisse . . . . . quidem ab angul. . . Rama incipiunt et usque ad angulum de foris furni . . . . . tur. Inde autem su . . . in aquilone rectum cursum tendentes, usque ad rupem viuam . . u. iterum in occidente sicut continet angulum unde incipiunt. Hec autem ostensio facta est in presencia Vilcotte iudicis et Petri filii Mille, ac Gaudii Sirizi, nec non Petri Ortulani, et Ego Sabatius clericus ibidem interfui, et sicut audiui et vidi, ita scripsi et testis sum.

Matica pisana na maloj pergameni, poderanoj na više miestih, čuva se u pismohrani kaludjericah sv. Marije u Zadru, medju pismi duvnah spljetskih sv. Rainerija.

CLXI. Oko god. 1180—1190.

Aurio Mastropetro, dužd mletački, nalaže Filipu de Aiboles, neka Zadrane uvjeri, da je bilo preko njegove volje što im njeki Mletćani na moru nanesoše štetu.

Nos A(ureus) Mastropetrus, dei gracia Venecie, Dalmacie atque Chroacie dux, committimus tibi Philippo de Aiboles, quod dicere debeas comuniter hominibus Jadere, quamuis ipsi fecerint quod facere non deberent, tamen voluntas mihi non erat facere eis fieri aliquod malum, nec in personis, nec in causis illorum, sed homines Jadere stetissent super se, et non venissent Veneciis, quousque ipsi taliter reuertentur, quod esset ad illorum saluamentum, et spes nostra talis erat, quod ipsi sic facere debuissent, et propter hoc nolebamus aduentum illorum in Veneciis, ne oriretur aliquid, unde malum cresscere debuisset. Illud vero quod homines de nostris galeis nuper fecerunt, non fecerunt per nostrum preceptum, nec per nostram voluntatem, sed sicut homines de ipsis galeis dicunt, per illud, quod prius homines ipsius ciuitatis sagittas eiecerint et superbe multa mala verba dicebant seueriter. Sed quod accidit aliter, modo non potest fieri nisi quod factum est. Nec vero mutat (sic) dominus cognoscere voluntates illorum, qualiter inde se continere voluerint, et si ipsi interrogant, que sit voluntas nostra, dicat, quod aduenit, non aduenit per nostrum preceptum, nec per nostram voluntatem, et si ipsi quiete voluerint stare, non erit nostra voluntas ut homines Venecie eis offendere debeant

Iznad ovoga pisma stoji:

Aurii Mastropetri Ducis, Commissio Philippo de Aiboles, ut Jaderenses certiores reddat, preter voluntatem Ducis contigisse, ut damna iisdem a nautis quibusdam venetis inferrentur.

Iz rukopisa Cod. LXXII. classis XIV. snb CVI— 3. U knjižnici sv. Marka u Mletcih.

Digitized by Google

CLXII. 1181. mjeseca siečnja ili veljače.

Teobaldo poslanik papinski, dopituje nadbiskupiji spljetskoj biskupiju hvarsku.

Theobaldus dei gratia sacre romane ecclesie subdiaconus, apostolice sedis legatus, dilectis in Christo fratribus, uniuerso clero, M . . . comiti et toti populo spalatensi cum dilectione salutem. Ad robur et memoriam rerum gestarum plurimum valere cognoscitur series litterarum, quandam namque firmitatem prestat, nec sinit obliuisci scriptura que diligenti solicitudine et cura sub uno paginali contextu fuerint conprehensa. Ideoque per scripta presentia notum facimus, et ad notitiam tam presencium quam futurorum significamus, quod cum de mandato summi pontificis in Dalmatie et Sclauonie partibus officium legationis haberemus, spalatensis ecclesia, que et salonitana dicitur, super farensem episcopatum querimoniam deposuit aduersus iadertinam ecclesiam. Profecto sub generali vocatione clero iadertino scripsimus, significantes et mandantes, ut eorum aliqui taliter instructi et parati ad nos accederent, quod super motis controuersiis sufficienter respondere valerent; cumque ad diem et terminum denunciatum prefatus clerus nec venisset, nec responsum misisset, quibusdam diebus postea elapsis, in presentia episcoporum et multorum aliorum, iam dictam querelam audiuimus, et auditis, visis et intellectis rationibus, priuilegiis et allegationibus ecclesie spalatensis, eidem, habito plurimorum venerabilium virorum consilio, predictum episcopatum farensem adiudicauimus et assignauimus. Anno dominice incarnationis MCLXXXI. indictione XIII. pontificatus Alexandri pape III. anno XXII.

Lucius de Regno Dalm. et Croat. Lib. III. cap. XIII. Farlati Illyr. Sacr. T. III. str. 212. T. IV. str. 243.

CLXIV. Oko god. 1181. mjeseca veljače. U Zadru.

Mavro knez i vojvoda vojske čitavoga primorja, dopituje Stanu Lapčaninu selo Kokićane, i naredjuje zavod.

Anno, incarnato Jhesu Christo domino nostro MCLXXX. primo, mense februario, indictione XV(III), Jadere. Regnante domino nostro Bela, dei gratia Hungarie, Dalmacie, Chroacie, Rameque serenissimo rege. Que in iudiciis decisa sunt, ut a memoria non relabantur in posterum dignum duximus literarum indiciis denotare. Meminimus nos, q(uidem) Maurus dei et regia gratia comes et tocius maritime prouincie studiosus exercitator, quod cum castrametati essemus in predio Desconis, quod Belize vocatur, una cum Miroslao breberiensi iuppano, Cathlo [1] tyniensi, Desinno Slouinie, Cosma Pribicheuic, Posillo Rusinich, Jacobo, filio Mislimiri et Micha Tirpite [2] iaderensi, accesserunt in nostra presentia Dragos, filius Prodani, Vtolenich et Stançe, filius Petri Lapçani et placitati sunt de quadam villa, que est in loco, qui dicitur Coquickiani. Volebat predictus Dragos ipsam villam sibi habere, asserens, eam proprietate sibi attinere. Cuius verbis memoratus Stançe respondens aiebat: auus meus Pribiç iuste illam possidens, post suum

[1] ili Cathro. [2] tpite.

Digitized by Google

decessum, filio suo Petro patri meo reliquit, hereditario iure fruendum et possidendum, et pater meus ipsam michi filio suo dimisit, quod predium post eorum obitum hucusque iuste tenui et possedi, paratus etiam sum hoc legittimis testibus probare, quod proprietas aui et patris mei fuit, et auctoritate, iureque ipsorum id possideo et rationabiliter optineo. Nos itaque sicut in mandatis nobis iniunctum erat a serenissimo domino nostro Bela rege, in singulorum causis iuste procedere et fine debito terminare, ex consilio predictorum iuppanorum aliorumque virorum qui presentes erant, diximus ut Stançe testes suos in medium produceret. Qui duxit Grubesciam Gauçuli, Radosium nepotem Chirçic, Rastisium Desimiri de Virouicis, Michalium, filium Strianni, qui omnes sub multa contestacione iure iurando testati sunt, quod predictum predium Pribiç, auus Stançe rationabiliter usque ad mortem possedit et post Petro, filio suo tradidit, et Petrus, Stançe, suo filio reliquit. Comperta igitur nos comes Maurus per testium approbationem veritate, dedimus eidem Stancio nostrum pristoldum Gradislauum Miroseuich Chleuinianin, ut nostra auctoritate poneret ipsum Stançe in possessionem ipsius ville, tribuentes ei plenam potestatem habendi, tenendi, vendendi, donandi, comutandi, pro anima iudicandi et hereditaria ratione quicquid placuerit faciendi, nemine sibi contradicente. Legitime peracto iudicio, cum venissemus Jaderam ad quedam patranda negotia, Matheum iaderensem notarium ad nos vocantes, de verbo ad verbum totum hoc factum ei retulimus, rogauimus etiam, ut cum prefato nostro pristoldo ad idem predium pergeret et quemadmodum a nobis audierat et nostrum pristoldum agere cerneret, in scriptis redigeret. Quando autem pristoldus noster iuxta consuetudinem terre fuit ad sauodum, quod in vulgari nostro dicitur circumuolutio, et posuit ipsum Stançe per nostrum iudicium in dominio ipsius predii, sicut predictum est. Hii fuerunt presentes: Miros Caciclus et filius eius Dobros, Dragoslaus, filius Otre, Lemescius Predco et Techomir, filii Mathei Sernosechi, Georgius et Desco Tolisii Cacicli, Dragos et Pribislaus, Premco Cacicli, Peruoslaus et Strahonia Prascouiç, Graniç Prascouçiç.

Ego Matheus sancte Anastasie subdiaconus et iaderensis notarius, rogatu predicti Mauri comitis ut audiui scripsi, roboraui et solito signo signaui.

(Sliedi znamenje bilježničtva.)

Matica na pergameni u knjižnici jugoslavenske akademije.

CLXIV. 1181. mjeseca ožujka. U Zadru.

Mihaljo ḳiskup skradinski, dosudjuje samostanu kaludjericah sv. Tome, oteta im zemljišta u Bubnjanih.

In nomine eterni dei. Anno incarnacionis eius MCLXXXI. mense marcio, indictione quarta decima, Jadre, temporibus domini Thebaldi, venerabilis iadrensis archiepiscopi hoc actum est. Ego in Christi nomine Michael, scardonensis episcopus, residentibus mecum magistro Marino Ragusino, Nicolao sancti Petri plebano, Drase et Martino capellanis meis, Rainerio quinqueeclesiensi, magistro Laurencio, Purce, Bratonia sacerdotibus, Votchania iudice, Nicolao Molcac, Dimitrio Sclauo, Petro Sloradi consule, Blanculino, Domachia, Strechia et Gaudio Mutagange, Lampredio Vitaze ac Botta, quod iam in mea presencia actum fuerat, intimare curaui. Quippe cum non minus sit pecatum

Digitized by Google

veritatem tacere, quam proferre mendacium. Venit equidem Petriz, filius Michaelis Panze, sanctorum Dimitri martiris et Thome apostoli aduocatus respondere pro eisdem ecclesiis de quibusdam terris, que sunt in loco, qui dicitur Bubniani, quas moliebantur inuadere Saracenus, filius Besciani, et Bruconia. Prefati vero Saracenus et Bruconia in nostra presencia positi, post litis contestacionem inducias postularunt, et habitis, volentes utramque partem suo iure esse contentam, ad cause decissionem illis terminum primum, secundum, tercium, quartum et quintum preficimus, consideratis temporibus et ambarum parcium utilitatibus. Audito quod aput Jaderam Farcasius palatinus comes domini mei regis Ungarie et cum eo Flasconus tiniensis episcopus, ac Machareusius comes et plures nobiles viri Sclauonie essent, ad illos pergere studui, in quorum presencia et mea, et ad quorum collaudationem, vollens quod racio ista diffiniri deberet, predictos Saracenum et Bruconiam citauimus, habito et dato illis ultimo termino, ut ad litem contestandam si de causa confiderent, accederent responsuri, sin vero non sentencie lucrarentur examen. Ipsi vero non venientes, nec iusta necessitatis precedentes causam nobis dande sentencie prestiterunt oportunitatem. Nos itaque instrumenta, testes, atque allegaciones predictorum factorum (scorum) sufficientes esse cernentes, de consilio omnium astancium episcopi et comitum pro ecclesia sanctorum Dimitrii et Thome sentencie corroborationem nostra auctoritate firmauimus, terram a predictis Saraceno et Bruconia inuasam iure perpetuo ad ecclesiam beatorum Dimitrii martiris et Thome apostoli reuerti debere secundum regulam canonum et ciuilis iuris et ad ultimum per soliditatem pristoldi nobilis viri Drascenni iuppani, filii Slouinie, dominam Bonam, predicti monasterii abbatissam, in possessione predictarum terrarum ponere fecimus, eas perpetuo iure possidendas. Hanc utique sentenciam de mandato predicti Michaelis scardonensis episcopi, scripsi ego Matheus sancte Anastasie subdiaconus et Jadre tabelio, ut audiui, roboraui, et solito signo signaui.

Polichorion. U arkivu zad. gub. i Farl. T. IV. str. 11. s pogrieškami i prazninami.

CLXV. 1181. 12. svibnja. U Tuskulanu.

Aleksandro III. papa, prima pod svoju zaštitu samostan benediktinski sv. Silvestra na otoku Bučju (?) kod Visa.

Alexander episcopus seruus seruorum dei dilectis filiis abbati monasterii sancti Siluestri de insula Buci, eiusque fratribus tam presentibus, quam futuris, regulari vita professis in perpetuum etc. — Quapropter dilecti in domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et prefatum monasterium sancti Siluestri, quod in insula Buci situm est, in quo diuino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti priuilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium in presenti iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum, vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, prestante domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: Locum ipsum, in quo prefatum monasterium situm est, cum ipsa insula et aliis suis pertinentiis. In ciuitate spalatensi ecclesiam sancti Siluestri cum pertinentiis suis, ecclesiam sancti Michaelis, et ecclesias sancti Nicolai in insula, que dicitur Lissa, cum earum

Digitized by Google

pertinentiis; et possessiones alias, quas habetis in eadem insula. Sane noualium vestrorum, que propriis manibus, aut sumptibus colitis, seu de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a vobis decimas exigere presumat. Liceat quoque vobis clericos, vel laicos seculo fugientes, liberos et absolutos ad conuersionem recipere, et eos absque contradictione aliqua retinere. Obeunte vero te nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus tibi qualibet surreptionis aut astutia, seu violentia proponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum dei timorem et beate virginis, prouiderint eligendo. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum fas sit prefatum monasterium temere (sic) aut eius possessiónes auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet fatigare vexationibus. Sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura; salua sedis apostolice auctoritate, et diocesani episcopi, secundum canonicam iustitiam. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, secularisue persona, hanc nostre constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptauerit, secundo, tertioue commonita, nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine dei et domini redemptoris nostri alienus fiat, atque in extremo examine diuine ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, sit pax domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen Amen.

Ego Alexander catholice ecclesie episcopus.
Ego Baldus ostiensis, (et) velitrensis „
Ego Theodinus Rufine sedis „
Ego Paulus prenestine „ „
† Ego Joannes sancti Marci presbyter cardinalis.
† Ego presbyter Petrus cardinalis tituli sancte Susane.
† Ego Viuianus sancti Stephani in monte presb. card.
† Ego Cinthius presb. card. s. Cicilie.
† Ego Ugo presb. card. (S. Agrippe?)
† Ego Arduinus presb. card. s. crucis in Jerusalem.
† Ego Marcus „ „ „ Marcelli.
† Ego Laborius „ „ „ Marie trans Tyberim et Callixti.
† Ego Jacobus diaconus „ „ Marie in Cosmedin.
† Ego Raynerius „ „ „ Georgii ad (velum aureum)
† Ego Gratianus ss. Cosme et Damiani diac. card.
† Ego Joannes diac. card. s. Angeli.
† Ego Matheus s. Marie noue diac. card.

Datum Tusculani per manus Alberti sancte romane ecclesie presbyteri cardinalis et cancellarii IV. idus mai indict. VIII. incarnationis domini MCLXXXI pontificatus vero domini Alexandri pape III. anno XXII.

Farlati. Illyricum Sacrum T. IV. str. 243.

Digitized by Google

CLXVI 1181. 6 srpnja. U Viterbu.

Aleksandro III. papa, nagovara kralja Belu III. neka dozvoli svećenstvu i puku spljetskomu da po starinskom običaju biraju nadbiskupa.

Alexander episcopus seruus seruorum dei, dilecto in Christo filio Bele illustri Ungarie regi salutem et apostolicam benedictionem. Significantibus nobis dilectis filiis nostris clero et populo spalatino, nobis innotuit, quod cum ecclesia spalatina diu pastore vacauerit, et usque ad hec tempora iuxta formam priuilegiorum romanorum pontificum et sacrorum canonum liberam electionem habuerit, tu in ea episcopum secundum quod obseruatum est, eligi non permittis. Volentes igitur regie saluti consulere, et indemnitati prefate ecclesie pro nostri officii debite prouidere, monemus regiam excellentiam, et exhortamur in domino, quatenus libere et sine contradictione de persona idonea ordinari permittas, qui et populo dei preesse valeat et prodesse. Alioquin licet magnificentie regie deferre velimus, iam dicte ecclesie in iure suo deesse non poterimus aliqua ratione; nam et serenitati regie credimus expedire, ut ciuitatem ipsam in sua libertate conserues, et habitatores eius in fidelitate tua facias firmiores, et ne eis circa dominium tuum occasionem tribuas malignandi. Ad hec etiam regiam magnificentiam monemus attentius, et rogamus, quatenus Miroslauum comitem ad reddendam pecuniam prenominate ecclesie, quam olim bone memorie Raynerio spalatensi archiepiscopo abstulit, vel ad estimationem congruam; et ut loca illa, in quibus olim cathedrales sedes fuisse noscuntur, ordinari permittat, si aliter ad hoc induci nequiuerit, regia potestate compellas. Data Viterbii XI. nonas iulii.

Iz pismohrane Arcibiskupije spljetske. Farlati. Illyr. Sacr. T. III. p. 212.

CLXVII. 1181. 7. srpnja. U Viterbu.

Aleksandro III. papa, nalaže Miroslavu knezu zahumskomu, neka nevriedja slobodu crkve u Dalmaciji, a nadbiskupu splietskomu neka povrati otete mu novce.

Alexander episcopus seruus seruorum dei. Nobili viro Miroslauo comiti tacholmitano (zacholmitano). Quod tibi benedictionis alloquium non impendimus, non de duritia nostra, sed de tuis credas potius meritis prouenire, quia ea te penitus reddidisti indignum. Cum enim ab omnibus Christi fidelibus romane sit deferendum ecclesie, que inter omnes, diuina disponente clementia, obtinet principatum, tu sicut homo ad creatorem tuum respectum non habes, nec legatum nostrum recipere, nec nostris parere litteris voluisti, quas tibi pro restituenda pecunia venerabilis fratris nostri spalatini archiepiscopi miseramus. Accepimus etiam, quod loca illa, in quibus cathedrales sedes olim fuisse noscuntur, ordinari libere non permittas: propter quod dilectus filius T. subdiaconus noster in te, dum in partibus illis legationis officio fungeretur, sicut eo referente accepimus, excommunicationis sententiam promulgauit. Quia vero durum est tibi omnipotenti deo et ecclesie sue resistere, cui humiliter per omnia obedire teneris, monemus nobilitatem tuam, et tibi paterno pietatis affectu consulimus, ne ecclesias dei vel ecclesiasticas personas, quo minus, sicut a sanctis patribus noscitur institutum, valeant ordi-

Digitized by Google

nari, aliquatenus inquietes. Alioquin graue anime tue periculum in diuino poteris examine formidare, si ecclesie ipsius, dum fueris in carne mortali, filialem obedientiam ac reuerentiam sicut spirituali matri neglexeris exhibere. Datum Viterbii nonis iunii.

Theiner. Vetera monumenta Slauorum meridionalius. T. I. p. 1.

CLXVIII. 1181. 20. kolovoza. U stolnom Biogradu.

Bela III. kralj hrvatski i ugarski, dosudjuje kaptolu zagrebačkomu Toplice kod Varaždina.

Quoniam diuturnitate temporum benefactorum sepius obliuiscatur memoria, et quod pie deuotionis geritur officio, per paucos admodum dies ingrata celat obliuio. Idcirco que tam a nostra regia maiestate et munificentia, quam ab illustribus viris, sine quibuscunque dei fidelibus sub nostra potestate degentibus, dei ecclesiis sunt collata, regia auctoritate firmare et priuilegiis perpetuare proposui. Notum igitur sit omnibus tam modernibus quam future vite successoribus, quod ego Bela III. dei gracia rex secundi Geysse regis filius, cum Albe solempnes sancti Stephani regis agerem dies, zagrabienses canonici de sua inopia et iniuriis sibi illatis conquesti sunt. Ego vero ecclesiam dei subleuare desiderans, non adterere, lacrimosam eorum querimoniam in presencia quam plurium regni mei principum ascultaui, et causam discussi. Propositum est enim a supradictis canonicis, quod Alexius quondam banus, pro anima filii sui, eo tempore ex hoc seculo decedentis, predium quoddam Toplissa nomine ecclesie zagrabiensi cum omnibus sibi pertinentiis tradidisset. Quod postea quondam Belée nomine comes de Garestin [1] tempore aui mei regis Bele secundi violenter subripuisset, et idem postmodum Mothmer eius heres et successor fecisset; et quia regnum Ungarie sicut peccatis exigentibus sepius fieri solet, erat in disturbatione, prenominati canonici supersederunt questioni, tempus expectantes opportunum. Ad ultimum vero nostro regni tempore ante nostram excellentiam Albe contra Mothmerum de prefato predio querimoniam deposuerunt. Ego vero veritate undique circumspecta, per adtestationem virorum nobilium veritatem rei et iusticiam iam dictorum canonicorum cognoscens, prenominatum predium, per consilium et assensum principum, ecclesie zagrabiensi reddidi, dato aduocato Dionisio bano. Meta vero predicti predii tendit usque ad riuulum Globossa, et diuiditur cum meta Srumsey. Deinde tendit superius ad montem Wolcmerii, ibi protenditur in longum in dorso montis et descendit in vallem per nasum eiusdem montis, et inde recto tramite ascendit ad montem alium ubi est via, et de via descenditur et ascendit ad tercium montem, et per montem itur, et certis metis descendit et ascendit ad magnum montem, ad viam, ubi iungitur cum garestiensibus, et per viam illam itur in magnam viam per quam descendit ad aquam Bigne et iungitur zagrabiensibus. Et ne hoc nostrum institutum annosa aboleret vetustas, vel iniquorum peruertere valeat sagacitas, priuilegium per notarium meum Wasca inscribi feci et regali sigillo et anuli mei impressione roboraui. Quod si quis violare temptauerit, ut regie institutionis reus et ecclesie violator penam luat, et rebus multatus (sic) excomunicationis subbeat sententiam. Factum est autem hoc priuilegium anno dominice incarnationis MCLXXXI. Regnante gloriosissimo rege Bela III. Luca strigoniensi archiepiscopo existente, Johanne besprimiensi episcopo, Prodano zagrabiensi

[1] Varestin.

Digitized by Google

episcopo, Farcasio palatino comite, Cumpredino curiali comite, Dionisio bano, Bot albensi comite, et aliis pluribus regni eiusdem principibus existentibus.

Na pergameni, čuva se u arkivu kaptola zagrebačkoga. Acta Antiqua. Fasc. 52. N. 4. Pečat izgubljen. Tkalčić. Listine I. str. 4.

CLXIX. 1181. 20. rujna. U Dubrovniku.

Dubrovčani ustanovljuju mir s Kotorani.

In anno dominice incarnationis millesimo centesimo octogesimo primo, indictione quarta (decima), vicesimo die mensis septembris, in Ragusio. Comes Triphon dominator Catari veniens Ragusium cum Dabrio, et Johanne de Dabro, et Jotze de Dabro, et Bolla de Sazauezo, Blasio de Fancello, Ruticio de Poto, ad pacem firmam in eternum tenendam, hoc statuerunt ex parte tocius Catari, cum Flascono et tota comunitate ragusina, ut quicumque Raguseus vel Catarinus crediderit sua, primum videat, cui credat, et dum crediderit, super alium non valeat tenere se nisi super debitore suo. Ut pignora non sint infra Ragusium et Catarum. Et quicumque Raguseus vel Catarinus iusticiam quesierit, cum carta de communi ciuitatis vadat ad querendam iustitiam, et rediens ad ciuitatem, suam cartam adducat de communi ciuitatis, de iniusto vel iusticia quod perpessus fuerit, cum carta vadat et cum carta redeat. Nulli credatur nisi cartam habuerit de communitate ciuitatis.

Matica u bečkom dvorskom arkivu na malenoj pergameni, sa dva jednaka prepisa. S vana na savitku: 1181. 20. Sept. Der Graf von Cattaro trifft mit Ragusa die Anordnung, dass man sich in Schuldsachen nur an dem Schuldner allein halten könne. Ragusa. — Cattaro. 163. 5.

CLXX. Oko god. 1179.—1181.

Aleksandro III. odgovara biskupu duvnanskomu [1], da onaj nepunoljetni svećenik, koji je prije sabora lateranskog dobio svećeničku čast, može ovu i zadržati.

A nobis tua discretio requisiuit, utrum is, cui ante XXV. annum etatis sue, nondum concilio, quod nuper Laterani fecimus, celebrato, ecclesie magisterium concessum fuit, occasione decreti, quo in concilio eodem clericis minoris etatis conferri ecclesias prohibuimus, possit ecclesia spoliari, quam ante concilium [2] obtinuerat; presertim cum ipsa concessio fuerit ab ipso dioecesano post concilium approbata. Super quo consultationi tue taliter respondemus: Quod nisi alia causa rationabiliter obstet, occasione minoris

[1] Jaffé. Regesta Pont. Rom. p. 824. Episc. Diuellensi, alias Dulmensi. [2] Razumieva se concilium lateranense, god. 1179. u kom su osim drugih prisutstvovali: De Provincia iaderanensi: Andreas albensis, Lampredius absarensis, Drobo véglensis, Renerius spalatensis archiepiscopus, Matheus nonensis. Michael sardonensis (scardonensis). Mansi. XXII. 216.

Digitized by Google

etatis, aut decreti quod in concilio promulgauimus, nolumus eum a percepto ante beneficio remoueri.

Mansi XXII. 366. Bochmeri corp. iur. can. II. app. 242.

CLXXI. 1182. 23. siečnja. U Veletru.

Lucio III. papa, potvrdjuje samostanu sv. Kuzme i Damjana sva stečena prava i dobra.

Lucius episcopus seruus seruorum dei. Dilectis filiis Dominico abbati monasterii sancti Damiani de Monte, eiusque fratribus, tam presentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum. Et si omnibus necessitatem pacientibus debeamus adesse, religiosos tamen benigniori nos conuenit oculo intueri, ut eo fortius obseruantie sue professionis insistant, quo magis se videant a sede apostolica in iustis postulacionibus exaudiri. Et eapropter dilecti a domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et prefatum monasterium in quo diuino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti priuilegio communimus. Statuentes, ut quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium in presentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largicione regum, vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, prestante domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant, in quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: Locum ipsum in quo prefatum monasterium situm est, cum omnibus pertinenciis suis. Possessiones omnes monasterii sancti Johannis euangeliste quod quondam Venetici destruxerunt. Ecclesiam sancti Michahelis de Rogoua cum pertinenciis suis. Grobounizza cum pertinentiis suis, et unum molendinum Bubniani, cum pertinenciis suis. Tin cum pertinenciis suis. Alesani cum pertinenciis suis. Choruscani cum pertinenciis suis. Merani cum pertinenciis suis et in Scladon unum molendinum. Preterea libertates et immunitates que fuerunt prescripti monasterii vobis et monasterio vestro, quod illius capella fuit, auctoritate apostolica confirmamus. Sane noualium vestrorum nullus a vobis decimas presumat exigere. Liceat vobis quoque clericos et laicos a seculo fugientes liberos et absolutos ad conuersationem recipere et absque contradictione aliqua retinere. Sepulturam quoque eiusdem loci liberam esse decernimus, ut eorum deuotioni et extreme voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat, salua tamen iusticia illarum ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte vero te nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astucia, seu violencia proponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris secundum dei timorem et beati Benedicti regulam prouiderint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat monasterium vestrum temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, imminuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum sustentatione hac gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salua sedis apostolice auctoritate et dioecesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona, hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire

Digitized by Google

temptauerit, secundo, tercioue commonita, nisi presumtionem sua digna satisfaccione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se diuino iudicio existente de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore hac sanguine dei et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte ultionis subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, sit pax domini nostri Jesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen.

Ego Lucius catholice ecclesie episcopus. m. p.
† Ego Petrus presbiter cardinalis tt. s. Susanne, m. p.
† Ego Laborans p. c. s. Marie trans Tiberim tt. Calixti m. p.
† Ego Rainerius p. c. ss. Johis et Pauli, tt. Pamachii m. p.
† Ego Hubertus p. c. tt. s. Laurencii in Damaso m. p.
† Ego Pandulfus p. c. tt. basilice XII. apostolor. m. p.
† Ego Theodinus portuensis et s. Rufine sedis episcopus m. p.
† Ego Paulus prenestinus episc. m. p.
† Ego Jacobus diaconus cardinalis s. Marie in Cosmidin m. p.
† Ego Ardicio tt. s. Teodori, d. card. m. p.
† Gracianus ss. Cosme et. Damiani d. card. m. p.
† Bobo diac. card. s. Angeli m. p.
† Ego Gerardus diac. card. s. Adriani m p.
† Ego Octauianus d. c. ss. Sergii et Bacchi m. p.
† Ego Gofredus d. card. s. Marie in via lata m. p.
† Ego Albinus d. c. s. Marie noue m. p.

Datum Velletri per manus Alberti sancte romane ecclesie presbiteri cardinalis et cancellarii, XI. kal. februarii, indictione prima. Incarnacionis dominice anno millesimo centesimo LXXXII. pontificatus vero domni Lucii pape III. anno II.

Matica na pergameni u arkivu gub. zadarskog. Acta monast. SS. Cosme et Damiani. Fasc. III. br. 144.

CLXXII. 1182. 9. veljače.

Dedomir Sramlenov, pristav Dioniša bana, uvadja u posjed Brda kod Slivnika, samostan sv. Krševana, kojemu ga darova Družinik Ded, dozvolom Kresimira kralja.

In Christi nomine. Anno incarnationis eius millesimo centesimo octogesimo secundo, festo sancti Sauini canusini episcopi, quod est quinto idus februarii, indictione prima. Regnante domino nostro Bela dei gratia Hungarie, Dalmacie, Chroacie, Rameque inuictissimo rege, et in ciuitate iadertina presidente Damiano Desinnie comite. Quoniam humani ingenii naturalis infirmitas plures diu iugiterque memorie retinere non poterat causas, ideo diuina inspiratione ad litteras et earum notas nostri peruenere maiores, ut per eas earumque instrumenta seu documenta perhennia facilis perpetuaque memoria et incorrupte veritatis et fidei integre obseruantia indubitanter habetur, et in omnem posteritatem nullis mortalium casibus turbata commutaretur. Igitur decuit me Dedomirum, filium Sramleni, presenti comprehendere scripto, quomodo et quo ordine dominus meus

Digitized by Google

Dyonisius, illustrissimus vir Dalmacie et Chroacie banus, me pristoldum constituit et tradidit Marino venerando abbati cenobii sancti Crisogoni de Jadera, super quandam curtem in Berdam, manentem ad locum, qui dicitur Sliunicus, quam Druzinico dedo, pro sue anime remedio cum assensu Cresimiri regis monasterio beati Crisogoni martiris perpetuo possidendam tradiderat, sicut in autentico scripto exinde facto continetur. Hanc autem predictam curtem cum per longa annorum curricula iure proprietario sine molestia possideret et frueretur venerabile monasterium beati Crisogoni, et de ipsa nulla eidem monasterio contentio ab olim orta esset; Zudonia Kerbozic, qui iuxta proprii nominis etimologiam nequam sortitus est nomen, diabolico instinctu, ignorante abbate et fratribus memorati cenobii, illam clam Georgio Scioppe et Prestantio Gridosce pro precio XX. romanatorum auri vendiderat. Quod cum ad aures prefati abbatis peruenisset, ad presenciam pretitulati domini mei bani Dionisii accedens, querimoniam deposuit aduersus eundem Zudoniam usurpatorem predicte curtis, humiliter et constanter postulans, quatinus monasterium sancti Grisogoni a suis bonis tam iniuste et contra deum in suo tempore expoliare non concederet. Verum quia dominus meus banus iusticiam diligebat et semitas domini nostri Bele serenissimi regis sectabatur, eidem Zudonia, qui presens erat, dedit in mandatis, ut abbati suis iusticiis ante suum examen ita pleniter et sufficienter respondere debet, ut iram dei et indignationem non incurreret. Ipse quoque Zudonia causam in longum pretendere cupiens, putans fallacibus occasionibus euadere, ait ad banum: Propinqui mei, quibus sicut et michi possessio illa atinet, absentes sunt, absque quorum consilio et scire domino abbati respondere nequeo, sed inducias peto, ut interim communicato cum eis consilio, coram presentia vestra ad interrogata sufficienter loqui et respondere possimus. His auditis banus petitioni eius assensum prebuit, locans et prefigens ei terminum, ut post octo dies abbati rationem exhibiturus accederet ad Berdam, eo loco, in quo banus multorum placita diffinire proposuerat. Primo autem superueniente termino, ecce Zudonia cum venisset, retulit propinquos suos abesse. Cui dominus meus banus, secundum statuit et prefixit terminum, ad locum qui dicitur Yarani, ut cum abbate causam intraret et sue celsitudinis examen subiret. Tercium quoque locauit ei terminum ad locum qui dicitur in vulgari sclauonica Dobra gorra, taliter, quod nisi abbati coram sue magnitudinis presentia responsurus et racionem facturus veniret, causam omnino amitteret, et de cetero nullis temporibus audienciam de hoc haberet. Ceterum cum abbas non sine magno itineris labore et difficultate sectando bani preceptum ad loca predesignata peruenisset, et paratus staret in secundo et tercio termino rationem susceptus; Zudonia nec ullus pro eo ad secundum et tercium terminum, qui ultimus erat, venire voluit. Et quoniam sepedictus Zudonia ad ultimum terminum venire contempsit, et abbas post octo dies iam lassus moram fecisset non modicam, dominus banus de consilio et iudicio cunctorum iupanorum Sclauonie, qui presentes erant, per inuiolabilem sententiam adiudicauit, ut monasterium beati Crisogoni rationabiliter et quiete perpetuis temporibus habeat et possideat sepedictam curtem. In qua ego Dedomirus, qui a domino meo bano Dyonisio pristoldus datus sum, una cum Luca subdiacono, filio Cecre, per baculi firmitatem inuestiuimus domnum Obliganum prepositum eiusdem monasterii, qui iussione abbatis et cunctorum fratrum cum Saraceno Cobilaci, et Diminia Maza in pectus (sic) monachis venerat. Prefata autem curia in hunc modum designata est: ex orientali plaga ad austrum habet unum fontem, in quo fonte sunt tres viui lapides in modum graduum, in quorum superiori est sculptum sancti Grisogoni signum, scilicet G. littera,

Digitized by Google

a quo in directum protendens per lapides plura sculpta sunt signa a parte aquilonis, ubi arbor est maxima, in qua idem signum impressum apparet, a qua arbore veniendo ad meridiem usque ad lucum, iuxta quem discurrit aqua yemali tempore, et inde procedendo ad alium puteum, et ab illo puteo eundo ad predictum fontem. Scientes illam siluulam, que est supra eandem curtem, quantum ipsa continet, datam esse in pascuis eidem monasterio, ad utilitatem illorum, qui in ea curte erunt hominum, siue pecodum. Die vero illo, quo ego Dedomirus pristoldus circumeundo curtem prefatam tradens illam in iure et possessione monasterii beati Grisogoni, datus est mihi infrenatus et insellatus bonus equus ibidem a Petrana filio Cucille pro ipso monasterio, qui cum abbate memorato ad banum pro hac ratione aduocatus venerat, velut antiquius pristaldorum exigit (ordo). Huic quoque cause interfuerunt hii nobiles: Votcarra iudex, Prestancius et Trunzannus, filii Michaelis, Pance, Diminia, filius Madii, Bolescius Bonoaldi, Petrus Petrizi, Stephanus Josep, Maldenarius, filius Laurencii Briacelle, Petrus, filius Stephani Camascii, Jacobus Andree de Lisca, Gaudius Nosse, Grisogonus Prestancii, Scioppe filius Georgii, Andriolus murator, Radonia Virouich, Tolimir, filius Stephani Subici et Murun Scemesceuich, ante quos ego et predictus Lucas subdiaconus, qui una mecum pristoldus fuit, monasterium sancti Grisogoni locauimus, et ego Matheus sancte Anastasie subdiaconus et jadrensis notarius, a predictis pristoldis rogatus, ut audiui scripsi, roboraui, et solito signo signaui.

Matica na koži. Crvena svil. vrpca bez peč. U guber. zad. ark. Caps. I. Masso K. nr. 4.

CLXXIII. 1183. mj. listopada. U Zadru.

Prodan Gudićev i žena mu Slava, ostavljaju oporukom sva svoja negibiva imanja, samostanu sv. Marije u Zadru.

In nomine eterni dei. Amen. Anno incarnato Jhesu Christi, domino nostro, millesimo centesimo octogesimo tercio, in mense octobris, indictione secunda (I.), Jadere. Regnante domino nostro Bela, dei gratia serenissimo rege Hungarie, Dalmatie, Croatie atque Ramme, et in ciuitate iadertina presidente Damiano Desinie comite. Cum ego Prodanus de Gudizo animaduerterem fragilem et debilem humanitatis in hoc seculo statum, intuens illud euangelicum, estote parati, quia nescitis diem neque horam, nam dies domini sicut fur in nocte ita veniet, timens de supplicio anime mee, et ne omnia mea inordinata manerent post decessum meum, cogitare cepi, quomodo peccatorum meorum indulgentiam ab omnipotente domino consequi possem, non meis meritis. Spiritus ille cordium illustrator mentem meam sue claritatis lumine viuificans, cordi meo salubre consilium inseruit. Tunc ad uxorem meam Slauam conuersus, illam talibus verbis alloqui studui: Ecce quia post obitum nostrum nulla hereditas bonis nostris est successura, et quoniam fortuna nobis in habenda prole contraria extitit, eligamus nobis viam illam, per quam ad eterne felicitatis gaudia intrare et delictorum nostrorum veniam habere possimus. Predicta siquidem uxore mea assensum mihi prebente, quod in animo meo diu reuolueram, palam, quibus potui, denunciaui. Tradens animam et corpus meum in manus domine Rosane religiosissime et deo dicate abbatisse ecclesie sancte Marie semper virginis, cenobio videlicet monacharum, deo deuote famulantium, quod et iam dicta coniux mea sua sponte fecit. His itaque promta voluntate peractis, dominum Andream archi-

Digitized by Google

presbyterum, patrem meum spiritualem, Cernam Cucille, aduocatum ipsius monasterii, nec non et Matheum sancte Anastasie subdiaconum, iadrensem notarium, et alios nobiles viros, quorum nomina subscripta sunt, vocare feci. In notitia et testimonio quorum volo et stabilio, ut omnia bona mea, domorum, vinearum, agrorum et omnium mearum rerum mobilium et immobilium, in quocunque loco sunt, et omnem ordinem domus mee, perueniat in potestate et dominatione predicti huius sancti monasterii, beate Marie virginis, preter vestes, que sunt in arca mea, et aliquantos perperos, quos memorata uxor mea ad remedium sue et anime mee pertractabit, cum in predicto sacro cenobio fuerit ingressa. Hoc meum testamentum stabile in perpetuum fore, ego Prodanus Gudici cum consensu uxoris mee Slaue laudo et confirmo.

Statuta sunt hec omnia et firmata in aspectu et testimonio Andree archipresbyteri, Martini Scandarelle, Cerne, filii Cucille, Madii Cosce presbyteri, Prouonie capellani ipsius monasterii, Trunzanni filii Michaelis Pance, et Manchiauini ad hec conuocatorum et rogatorum testium.

Ego Matheus sancte Anastasie subdiaconus et iadrensis notarius, a predicto Prodano Gudizi et Slaua eius uxore rogatus, ut audiui scripsi, roboraui et solito signo signaui feliciter.

Iz starog zapisnika samostana kaludjericah sv. Marije u Zadru.

CLXXIV. 1184. mjeseca ožujka. U Zadru.

Miroslav župan bribirski, kao pristav bana Dioniša, povraća samostanu sv. Krševana selo Brda u Slivniku.

In Christi nomine. Anno incarnationis millesimo centesimo octogesimo IIII., mense marcio, indictione secunda. Jadere. Regnante domino nostro Bela dei gratia Vngarie, Dalmatie, Chroatie, Rameque serenissimo rege, et in ciuitate iadertina presidente Damiano Desinne comite, omnibus tam presentibus, quam eciam et futuris cognitum fieri volo, quod ego iupanus Miroslaus brebriensis, filius Bogdanizi, veneram ad curiam predicti domini regis et illustris viri Dionisii maritime prouincie bani, ubi inueni Marinum venerabilem abbatem s. Grisogoni de Jadera, qui illuc venerat ad determinationem quam fecerat Zudonia Kerbozic super quandam villam ad Berdam, in loco qui dicitur Sluunicus manentem, quam predictus abbas per antiqua priuilegia constanter ostendebat fore monasterii b. Crisogoni martiris. De qua memoratus Zudonia molestabatur predictum monasterium, nec sinebat illam eundem monasterium in pace detinere. Sed et tempore illo, quo iam dictus banus Jaderam venerat, rationibus abbatis plenius intellectis, data determinatione per multos terminos Zudonia, et per viros citatus ad ultimum et prefixum sibi terminum venire nolens, dominus banus de consilio iupanorum Sclauonie per sententiam predictam villam monasterio s. Crisogoni adiudicauit, et Dedomirum Sramleni abbati pristaldum dedit, qui iuxta domini bani mandatum, prenominatum abbatem in iam dicta villa posuit. Super quam memoratus Zudonia priorem morem sequens, nitebatur ponere questiones. Unde dominus banus mihi firmiter precepit postmodum, ut ego essem pristoldus abbati de hac villa, quam ego per mandatum et firmum iudicium bani affirmo esse s. Grisogoni in sempiternum, et in loco mei do pristoldum Gregorium, filium

Digitized by Google

meum, coram his testibus: Juriza Zudoniz, Saraceno Bescianni, Mestichna Stupich, Tomichia Desse, Georgio Scioppe, Diminna Madii, Petro Cece, Domaldo Briacelle, Crisogono Bitizi.

Matica na pergameni u arkivu gubernijalnom u Zadru. Caps. I. b. 5. masso. K.

CLXXV. 1184. U Zadru.

Furmin Konstantin, daje svomu slugi Milodragu dozvolu, da se ženi s Milkom Žerkanovom, pod uvjetom, da sav njihov odvjetak bude prost i slobodan.

In Christi nomine. Anno dominice incarnacionis, millesimo, centesimo, octogesimo quarto. Tempore comitis Martini, et in buccaratu filii Maratunne, hoc actum est, ante presentiam bonorum hominum, nomina quorum subterleguntur. Ego Furminus filius Constantini, do potestatem seruo meo nomine Milodrago accipiendi filiam Zercanne nomine Milcam in uxorem, tali pacto, talique condicione, quod omnes filii et filie qui ex eis nati fuerint, sint libere et franci, et nec ego nec filii mei possint eos impetere, vel de seruitute vel de libertate, et omnem pecuniam, quam ipse Miledrago habet siue in antea habiturus est, habeat potestatem dandi uxori sue et heredibus, et faciendi quod voluerit in vita et in morte. Si vero contigerit quod predictus Miledrago captus siue mortus fuerit in suo seruitio, ego Furminus vel filii mei non possint dare aliquam calumpniam ex hoc uxori sue Milce. Huius autem rei isti sunt testes. Presbiter Radde filius Marole, diaconus Mattheus. Vragus (sic) filius Luce de Tole.

Et ego magister Gualterius communis notarius hoc breue sripsi et testor.

Svana: 1184. Contractus Sponsalium Furmini filii Constantini.

Matica pisana na malenoj pergameni, nalazi se u pismohrnni gubernija zadarskog, medju pismi dignutog monastira sv. Dominika, pod brojem 670.

CLXXVI. Oko god. 1184.

Bracat iz Konavlja, daje svoga sina u službu monastiru lokrumskom na deset godinah, uz godišnju plaću od pet soldah, i kaže da ga daje „per manupresa“ to jest, sa dozvolom svojom i svoga brata, po običaju dubrovačkom.

Iz rukopisa: Spoglio delle Scritture di Lacroma.

CLXXVII. 1182—4. dne 23 ožujka. U Veletru.

Lucio III. papa rimski, piše Petru nadbiskupu spljetskomu, da njekog, kojeg mu ovaj preporuči za biskupa, nemože potvrditi poradi njegove starosti.

Lucius episcopus seruus seruorum dei. Venerabili fratri spalatino archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem. C. litteras quas nobis per D. latorem presentium

Digitized by Google

direxisti, ad nostram notitiam noueris peruenisse, quod a nobis instantius postulabas, ut ei quem bone memorie predecessor tuus, ad episcopalis officii dignitatem, alio episcopo viuente promouit, et felicis recordationis Alexander papa, predecessor noster statuit remouendum, nos, quia tamen iam dictus episcopus viam uniuerse carnis intrauit, licentiam exequendi, predictum officium conferremus. Noueris igitur, quod licet voluntatem et propositum habeamus petitiones tuas in quantum cum deo possumus exaudire, quia tamen predicta persona, sicut ab illis accepimus, qui eam se nosse fatentur, iam in diebus suis processit, et ad tanti fastigii dignitatem propter senilem etatem, et alia plurima inutilis perhibetur, preces tuas in ea parte non duximus admittendas. Nam cum terram videretur — inutiliter occupare, saluti eius et honori tuo congruere non putamus, quod ut ipsius in hac parte desiderio satisfiat. Datum Veletri X. kalendas aprilis. Pečat izgubljena.

Iz vana: Spalatino Archiepiscopo.

Matica u c. k. dvorskom arkivu u Beču, medju pismi kaptola spljetskog.

CLXXVIII. 1185. 1. svibnja. U Spljetu.

Naredbe i zaključci crkvenoga sabora, držana u Spljetu.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno ab incarnacione domini MCLXXXV. indictione III., domino Lucio papa III. apostolice sedi presidente, ac domino Bela III. Hungarie regnum gubernante, ac domino Henrico filio eius eo viuente coronato, et domino Petro Hungaro venerabili archiepiscopo spalatensem sedem regente, hoc actum est. Quoniam pastoralis officii cura, quibus summa spiritualium rerum comittitur, admonet uniuersos, ac paterna sollicitudo inuitat, ut gregibus sibi creditis ita quisque prouideat, quod luporum morsibus non exponantur incaute, et ne congrua abutentes licentia, terrenis commodis inhiare videantur, et ne animarum lucra omittant diligenter inquirere. Ideo ego Petrus diuina fauente gratia, spalatine sedis archiepiscopus, videns multa enormia per . . nostrum spalatensem archiepiscopatum emersisse, multiplicesque subditorum errores considerans grauiter pullulare, ut domino prouidente excessibus tantis finem congruum imponere, atque salutaribus monitis audientium corda possem informare, de mandato et voluntate summi pontificis, in nostra spalatensi ciuitate, cum omnibus suffraganeis et abbatibus, nec non clericorum copia, generalem synodum, inuocata sancti spiritus gratia, kalendis maii deuotissime celebrauimus. In qua videlicet, que digna correctione videbantur, correximus, et que fuerunt plantanda, domino cooperante, prouida maturitate omnium fratrum communicato consilio, plantare curauimus.

(1 Ubi vero anathematizauimus omnes sectas hereticorum, et eorum complices contra sacrosanctam romanam ecclesiam et eius doctrinam oblaterantes, et omnes indebite ecclesiastici officii verberatores, et decimarum terrarum, redituumque ecclesiasticorum raptores, inuasores, ac illicite retentores, nisi digna satisfecerint satisfactione. Ubi et statuimus, ut omnes usualitates antiquas, quas ecclesia sancti Domnii habuerat, et iuris-

1 Što pod zaporom ( ) sliedi, toga neima stari naš prepis, niti Lucić u svojoj Hist. Dalm. et Croat. nego sam Farlati, koj isto iz drugoga rukopisa prepisa.

Digitized by Google

dictiones tam in episcopos, quam in alium clerum percipiendo, secundum deum habeant auctoritatem; et quod neminem ad ordinem archiepiscopus promoueat, nisi per archidiaconum aut per canonicos sancti Domnii presentatum, sicut in alio priuilegio, quod canonicis super antiquis usualitatibus seruandis fecimus plenum et expressum. Instituimus etiam, ut officium beate virginis Marie in omnibus ecclesiis per nostram diocesim omni die cantetur. Preterea.)

Inter cetera quidem, cum parochie suffraganeorum nostrorum ad se inuicem essent confuse, et ceteris limitibus nequaquam distincte, et nullis priuilegiis communite, ita ut ipsi episcopi in errorem et controuersiam sepe inducerentur, placuit primo nobis, et postea omnibus nostris episcopis, memoratas parochias taliter distinguere, ac priuilegiis communire, ut de cetero unusquisque episcoporum attributis sibi parochiis et priuilegiatis gaudeat, et nulli umquam fratrum suorum questionem exinde mouere presumat. Diffiniuimus itaque pari voto et communi voluntate eorundem suffraganeorum, ut archiepiscopus spalatensis has habeat parochias: Clissam, Scalle, Zminam, Zettinam, totam Cleunam, totum Masurum et totum Dol, [1] usque ad Vrullam, et ubicumque sunt terre sancti Domnii, debeant dare decimam sancto Domnio. (Insuper habeat has ecclesias: sanctam Martham, sanctum Petrum de Clobuco, sanctam Mariam, sanctum Stephanum, sanctum Moysem, sanctum Bartholomeum) [2] Tiniensis episcopus habeat sedem suam in Tenin, et habeat has parochias: Tenin campum, Verchrecam, Pset. Traguriensis episcopus habeat has parochias: Scardonam, Brebir, Belgrad, cum tota Sidraga. Nonensis episcopus habeat has parochias: Nonam, totam Lucam, et medietatem Lice. Signiensis episcopus habeat sedem suam in Signia, et habeat has parochias: Signiam, vallem vineariam, Gazcam, et Busan. [3] Corbauiensis episcopus habeat sedem suam in Corbaua, et habeat has parochias: Corbauam, medietatem Lice, [4] Nouigrad, Dresnic, Plas, et Modrusam. (Pharensis episcopus habeat sedem suam in Phar, et habeat has parochias: Phar, Braciam, et Lissam, Corceram, Lastam, et Mulcer, et totam Crainam) [5] Ecclesie vero sancti Stephani regis, et capelle nostre in honore sancti Johannis, quam nos manu nostra consecrauimus, hanc ordinationem fecimus: Quod ei post archiepiscopum, nullus presit, nisi sacerdos ei ordinatus. Cui hos reditus, communi voluntate fratrum ibi asistentium [6] concessimus, vineam unam in Biaci, quam a quodam Tragurino, filio Furmini Calageorgii, iustitia dictante, iudicio Dircemiri, [7] Tragurii tunc comitis, recepimus. Cuius cause pristaldus est Cerne filius Cypriani, testes sunt: iupanus Petrus, filius Gregorelli, et Martinus Tragurinus de Benedicite, [8] et alii quam plures. Et ibidem [9] in Biaci terram ad duos boues, bouem, et vaccam. Statuimus siquidem ut nulli omnino hominum [10] liceat hanc paginam nostre constitutionis et confirmationis infringere, vel ei [11] aliquatenus contraire. Quicumque [12] vero ausu temerario id facere attemptauerit, indignationem omnipotentis dei, et nostram et fratrum nostrorum maledictionem [13] se nouerit incursurum, et sancto Domnio componat centum Marcas argenti.

---

[1] U Farlatu: totum Pol, što bi se sa Politium tumačiti dalo. [2] Što je pod zaporom, neima opet starinski prepis, niti Lucić, već jedini Farlati. [3] Farlati dodaje ovamo: et totam medietatem Lice. [4] Farlati dodaje ovamo još: Vinodol, Bussan. [5] Što je pod zaporom, izpušćeno je u starinskom prepisu i u Luciću. [6] Lucić pogriešno: existentium. [7] Lucić: Dirsemari, Farl. Pirsemiri. [8] Lucić: Benedicte. [9] Farl. itidem. [10] Lucić: homini. [11] Luc. eis. [12] Farl. Quisquis. [13] Stari prepis: fratrum maledictionem nostrorum.

Digitized by Google

(Precipimus insuper, quod presens scriptum in maiori ecclesia sub eura canonicorum seruetur, qui loco nostri, dum ecclesia vacat, tam episcopis, in quibus ecclesie obedire iuramento tenentur, quam uniuerso clero nostre diocesis de iure presunt, et auctoritatem habent imperandi, ut si alicui violentia fuerit illata, habeat illuc recursum, et si opus fuerit, per censuram ecclesiasticam eorumdem canonicorum, iuxta considerationem puniantur, nolentes nostra statuta obseruare.) [1] Ut autem hec ordinatio, quam his personis presentibus [2] et eam approbantibus statuimus: Flascone, tiniensi episcopo; Michaele, traguriensi episcopo; Michaele scardonensi episcopo; Matheo nonensi episcopo; Mireo, signiensi episcopo; Matheo, corbauiensi electo; (Micha, pharensi electo;) [3] Ysaac, sancti Stephani abbate; Vincentio, traguriensi abbate; Alberto Pisano sancti Bartholomei preposito, [4] Duimo, sancti Domnii primizerio; Johanne sacrista, cum toto eiusdem ecclesie capitulo; Vilcotta archipresbytero de Clissa; Vilcotta archipresbytero de Bribiro; [5] Gaudio, archidiacono traguriensi, cum suis clericis; Drasez, [6] scardonensi presbytero, cum eiusdem ecclesie clericis; Desimiro, licensi archipresbytero, cum clericis eiusdem ecclesie; Radona, busanensi archipresbytero, cum clericis eiusdem ecclesie; Techomiro, [7] nonensi archipresbytero et Petro primicerio, cum reliquis eiusdem ecclesie clericis; firma stabilisque permaneat (per cancellarium nostrum Albertum sancti Bartholomei prepositum fecimus conscribi et insigniri propriis sigillis. Datum Spalati in ecclesia sancti Andree apostoli, per manum supradicti prepositi Alberti cancellarii nostri.) [8]

Stari prepis ove velevažne izprave iz 13. ili 14. vieka na pergameni pisan, kupljen po meni u Trogiru, čuva se sada u knjižnici jugoslavenske akademije. Po njemu izpravio sam tekst Lucićev: De regno Dalm. et Croat Lib. III. cap. XIII. i dodao pod zapori ono, što je tu izostavljeno, iz Farlata T. III. str. 213—214. O toj izpravi i o rukopisu iz kojega izvadi svoj priobćeni sadržaj, veli Farlati ovo: Hujus concilii provincialis exemplaria plura quidem habemus, alia ex aliis tabulariis Ecclesiarum Dalmatiae deprompta, sed nullum nancisci potuimus, quod plane integrum esset, nullaque ex parte diminutum, cuiusmodi est illud, quod Joannes Lucius Lib. III. cap. XI. (XIII) inseruit, in quo praeter descriptionem Dioeceseon episcopalium nihil fere aliud continetur. Ab aliis itidem exemplis aliquot canones absunt, quos tamen constat in hoc synodo conditos fuisse, cum illos commemoret in suis ad Petrum litteris Urbanus Papa III. qui Concilium hoc auctoritate apostolica confirmauit. Exemplum huius concilii coeterum plenius et copiosius, quod hic subjicimus, desumptum est ex antiquissimo Codice membranaceo Euangeliorum tabellis corio nigro obductis utrinque munito, quod asservatur in tabulario Capituli spalatensis.

CLXXIX. 1184—1185. 22. studena. U Veroni.

Lucio III. papa, potvrdjuje crkvenjakom darovanje grada Senja i crkve sv. Jurja, učinjeno im od kralja Bele III.

Lucius episcopus seruus seruorum dei. Dilectis filiis magistro et fratribus militie templi salutem et apostolicam benedictionem. Justis petencium desideriis dignum est nos

[1] Što je pod zaporom, opet je izpušćeno kod Lucića i u starom prepisu. Farlati priobčio. [2] Ove rieči neima u Farlatu. [3] U Luciću i u starom prepisu izostavljeno. [4] Farlati neima ovoga svjedoka, već ga od ozdo stavlja kao kancelara i pisca ove izprave. [5] Lucić: de Kileo, Farl. Kalco. [6] Farlati Prasez. [7] Lucić: Techemiro, Farl. Decomiro. [8] Što je pod zaporom, ima Farlati, kako mislim pravilnije, mjesto ovoga ima Lucić i stari prepis sljedeće: „per notarium nostrum Sabbatium scribi et sigillo sancti Domnii et nostro imprimi precepimus."

Digitized by Google

facilem prebere assensum, et vota que a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere. Ea propter dilecti in domino filii, vestris postulationibus grato concurrentes assensu, villam Signye a charissimo in christo filio nostro Bela illustri Hungarie rege, cum omnibus pertinenciis pia domui vestre liberalitate collata, cum ecclesia sancti Georgii, et omnibus que in eodem loco de donatione regia rationabiliter possidetis, vobis et successoribus vestris apostolica auctoritate confirmamus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Verone X. kalendas decembris.

Fejer. Codex Dipl. R. Hung. II str. 204. Jaffé. 1184—1185. 22. Nov.

CLXXX. 1185. U Spljetu.

Petar nadbiskup, i crkveni sabor spljetski, potvrdjuju kanonikom spljetskim njeku daću, koju im morade davati svake godine na uzkrs, samostan sv. Stjepana.

Petrus dei gratia archiepiscopus ecclesie spalatensis, omnibus ad quos hec scripta peruenerint, salutem in domino. Quoniam etas huius seculi perpetuo cursu instar fluminis delabitur, et nihil stabile et fixum retinet; preclare ac prudenter more maiorum comparatum est, ut mortalium acta et decreta litteris publicis impressa posteritati tradantur. Quare cum nos presideremus synodo prouinciali, quam ex mandato Lucii pape III. cum nostris episcopis, abbatibus et clero totius prouincie in ede sancti Andree apostoli celebrauimus; postquam omnia, que agenda erant, facta et transacta essent, ut finis aliquando controuersiarum omnium constitueretur, palam ediximus, ut quisquam in medium proferret, que synodi auctoritate decerni, aut confirmari oportere putaret; nam post synodum dimissam de hisce rebus agendi facultatem ademptum iri. Tunc Duimus primicerius sancti Domnii et canonici edis metropolitane surgentes e subselliis, exposuerunt coram nobis, quid et quantum ex antiqua consuetudine singulis annis die paschatis post prandium sibi contribuere monachi sancti Stephani deberent. Nimirum duos verueces, duos agnellos adhuc intonsos, duas amphoras vini optimi, itemque panes triticeos quinquaginta; id quod Ysaac abbas eiusdem cenobii, Martinus prepositus, Claudius Dresedape, et ceteri monachi confirmarunt. Quamuis autem faterentur canonici, hec omnia sibi quotannis integre ac fideliter prebita fuisse, tamen ne huiusmodi contributio, aut in controuersiam vocari, aut desuetudine exolescere aliquando posset, postularunt, ut illa omnia hisce litteris singillatim ac distincte consignarentur. Contra vero monachi aiebant: moris esse canonicorum spalatensium, ut singulis annis die dominica in albis, que octaua est post diem festum paschalem, solemni suplicatione instituta, ad edem sancti Stephani adirent. Sed ex testimonio M(ichaelis) episcopi traguriensis et Michaelis episcopi scardonensis, et G(audii) archidiaconi traguriensis, qui legitime rogati fuerant, cognitum ac decretum est, morem illum canonicis nulla lege prescriptum fuisse, sed plane liberum ac voluntarium esse, eiusque abrogandi vel retinendi penes ipsorum arbitrium ac potestatem esse. Quocirca, ne ad contributionem illam annuam, vel canonici aliquid addere, vel monachi de illa aliquid detrahere possent, hec per M. Albertum prepositum sancti

Digitized by Google

Bartholomei, et canonicum nostrum, tabulis publicis mandari, et has tum nostro, tum fratrum nostrorum signo muniri iussimus. Datum Spalati anno MCLXXXV indictione III, Lucio III. pontifice et Bela rege Hungarie.

Farlati. Illyricum Sacrum T. III. str. 218.

CLXXXI. 1185. U Spljetu.

Crkveni sabor spljetski, odobrava na korist kanonikah spljetskih, njeka pripadajuća im goštenja.

Flasco tiniensis, Matheus nonensis, Mireus signiensis, Michael scardonensis, et Michael traguriensis, dei gratia episcopi, uniuersis presens scriptum suscipientibus, eternam in domino salutem. Duritie quidem merito redargui possemus, si iusta petentibus assensum denegare videremur. Decens enim est, et omnino videtur laudabile, quotiescumque id petitur, quod iuri et honestati conuenire dignoscitur, nec a rationis tramite discrepat, fauorem prestare. Eapropter, quia sancti Domnii canonicorum affectio id, quod ab archiepiscopo Petro, filio Chilenni, in nostrorum presentia gestum est, testificari et in promptum duci voluit, petitioni eorum fauorem prestantes, ne postmodum aliquam prestaret obscuritatem, nostro scripto ad futurorum memoriam mandare sanciuimus. Cum igitur predictus archiepiscopus ad extirpanda enormia, et plantanda utilia, nos et multitudinem cleri sui archiepiscopatus sub generali synodo congregaret, statutis omnibus que statuenda sunt, tandem ultimo die concilii idem archiepiscopus cunctis proposuit, dicens: ut si quis aliquid ad proponendum haberet, nisi tunc proponeret, nihil postea proponere posset. Duimus itaque sancti Doimii primicerius, et uniuersi canonici ad eius imitationem unanimiter insurgentes, ut eorum iura ab eo integre soluerentur, eum petierunt, scilicet: XII. prandia per annum, decimam forinsecarum decimarum suarum parochiarum, sabbathorum potationes, et dominicis diebus tribus hebdomadariis prandium. Quia vero ipsi tunc propriam partem eius intrinsece decimationis tenebant, quáre eam tenebant? eos petiuit. Cui respondentes ideo eam possidere dicebant, quia quondam archiepiscopi tenebantur per totam hebdomadam quinque pascere, videlicet presbyterum diaconum, subdiaconum, diaconum, acolythum, et sacristam; et quoniam graue eis erat, ne tot per hebdomadam pascerent, nisi tantum dominicis diebus tres hebdomadarios, ipsam portionem tenendam concesserunt. Igitur quoniam antiquo usu ipsos canonicos portionem illam possidere cognouit, et nolens eos a suis iustitiis euacuari, pro ipsis, quas petebant, quas etiam ipse soluerat in parte; tam quartam partem decime videlicet restaurationis, quam tenebant, quam oblationis, habenda et possidenda immobili firmitate eis concessimus. Anno dominice incarnationis MCLXXXVII (V) indictione VI (III) Presidente romane sedi Lucio III., Ungarie regnum gubernante Bela III. hec scribi per communem notarium Sabbatium et nostrorum sigillorum impressione communiri voluimus.

Farlati Illyr. sacr. T. III. str. 218. Da izpravi pogriešan datum i indikciju ove isprave, mislio je Farlati da bi se na koncu pisma ovako čitati imalo: „Habenda et possidenda immobili firmitate eis concessimus (de sententia concilii) presidente romanae sedi Lucio III. Hungariae ragnum gubernante Bela III. Haec scribi per com. notarium Sabatium et nostrorum sigillorum impressione communire voluimus. Anno dominicae incarnationis MCLXXXVII indictiore VII.“ Nu i tu je pogriešio Farlati u indikciji, jer broj VI neodgovara g. 1187. nego 1188. Pošto ipak isprava jasno

Digitized by Google

spominje posliednji dan sabora crkvenoga, koj se držao g. 1185. i pošto je poznato, da je papa Lucio umro iste godine dne 25. studena, a njegovo mjesto zauzeo papa Urban III. još rećene godine dne 1. prosinca, to sam dakle izpravu uvrstio kamo i spada, u godinu 1185.

CLXXXII. 1186. mj. siečnja. U Kotoru.

Jura poslanik Nemanje, velikog župana srbskog, čini zajedno sa sudci kotorskimi njeke naredbe.

In nomine eterni dei et saluatoris nostri Jesu Christi. Anno millesimo centesimo octuagesimo sexto, mense ianuarii, tempore domini nostri Nemanne iupani Rasse. Ego Jurha setnicus, directus in ciuitatem Cataro a predicto magno iupano, una cum iuratis iudicibus ab ipso constitutis, Junio Sergii, Jacobo Boce, Petrolino Gregorii, et cum omnibus nobilibus catarensibus . . sub pulsatione campane . . ut ab hodierno die in antea, si quis ex nostris conciuibus emerit de aliquo seruo palas vel arundines, siue salices, det sex michalatos, de quibus unum accipiat comes ciuitatis, et quinque dentur ad utilitatem ecclesie sancti Trifonis. Et seruus qui habet iubbatum, vendet palam siue in porta, vel dominus eius interogetur. Et super seruum qui furtum fecerit, non possit plus dari iudicatura, nisi duo vel tres perperi, super liberum autem detur iudicatura quantumcumque datori iudicature placuerit.

Rád. I. str. 127. iz starog rituala kotorske crkve sv. Trifuna.

CLXXXIII. 1186. 9. svibnja. U Veroni.

Urban III. papa, potvrdjuje utemeljenje hospitala božjakah kod sv. Petra na Bojišću, u ninskoj biskupiji.

Urbanus episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis Matheo rectori et fratribus cruciferariis hospitalis sancti Petri (de) Boisce, tam presentibus quam futuris, communem vitam ducentibus, in perpetuam memoriam. Effectum iusta postulantibus indulgere, et vigor postulat equitatis, et ordo exigit rationis, presertim, quando petentium voluntatem et pietas adiuuat, et veritas non relinquit. Eapropter dilecti in domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et prefatum hospitale sancti Petri de Boisce cum omnibus que in presentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti priuilegio communimus. Statuentes, ut ea firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Possessiones autem istas duximus propriis nominibus exprimendas. Locum ipsum in quo prefatum hospitale situm est cum omnibus pertinentiis suis. Ecclesiam in Boisce in partibus Sclauonie positam, quam nonensis episcopus ordini vestro rationabiliter assignauit, sicut in autentico ipsius scripto plenarie continetur, vobis et successoribus vestris auctoritate apostolica confirmamus, et quicquid habetis in loco, qui dicitur palatium. Sane noualium vestrorum, que propriis manibus vel sumptibus colitis, siue de nutrimentis vestrorum animalium, nullus omnino a vobis decimas exigere vel extroquere presumat. Liceat quoque vobis clericos vel laicos e seculo fugientes, li-

Digitized by Google

beros et absolutos, ad conuersionem vestram recipere et eos absque contradictione aliqua retinere. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatum hospitale temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salua sedis apostolice auctoritate et diocesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, secularisue persona, hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptauerit, secundo tertioue commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se diuino iudicio . . stere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena, fiat, atque in extremo examine districte ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Bene valete.

(Na desnoj strani okrugli biljeg. U sriedini krst s napisom: scs. Petrus. scs. Paulus. Urbanus pp. III. Na okolo: Animam meam ad te domine leuaui.)

Ego Urbanus catholice eccles. episcopus ss.
† Ego Henricus albanensis episcopus ss.
† Ego Paulus prenestinus „ „
† Ego Teobaldus kostiensis et velletriensis episcopus ss.
† Ego Johannes presbyter cardinalis tt. sancti Marci „
† Ego Petrus presbyter cardinalis tt. sancte Susanne „
† Ego Laborens presb. card. sancte Marie trans Tiberim, tituli Calisti ss.
† Ego Pandulfus presb. card. tt. XII. apostolorum ss.
† Ego Albinus presb. card. sancte crucis in Jerusalem ss.
† Ego Melior „ „ ss. Joannis et Pauli tt. Pagmachii ss.
† Ego Adelardus tt. sancti Marcelli presb. card. ss.
† Ego Jacinthus sancte Marie in Cosmidyn diac. card. ss.
† Ego Gratianus ss. Cosme et Damiani diac. card. ss.
† Ego Bobo s. Angeli diac. card. ss.
† Ego Octauianus sanctorum Sergii et Bachi diac. card. ss.
† Ego Goffredus sancte Marie in via lata, diac. card. ss.
† Ego Petrus sancti Nicolai in carcere tulliano, diac. card. ss.

Datum. Verone per manum Alberti sancte romane ecclesie presbiteri cardinalis et cancellarii, VII. idus Maii. indictione quarta. Incarnationis dominice anno MCLXXXVI. Pontificatus vero domini Urbani pp. III. anno primo.

Matica na pergameni u zagr. narodnom muzeju. Iz vana: In favorem hospitalis fratrum cruciferiorum sancti Petri Boiçe dioecesis Nonensis. Anno 1186. sravni: Farlati. Illyricum sacrum T. IV. str. 216.

Digitized by Google

CLXXXIV. 1186. 27. rujna U Dubrovniku.

Dubrovčani utanačuju mir s velikim županom Nemanjem i njegovom braćom Strašimirom i Miroslavom.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Anno eiusdem incarnationis millesimo centesimo octogesimo sexto, indictione quinta, mensis septembris, die sanctorum Cosme et Damiani. In ciuitate Ragusii, in curia domini gloriosissimi regis W(ladislaui) et domini Tribuni archiepiscopi, in presentia et Tasaligardi regis camerarii ac Gerasii comitis, cunctorumque nobilium et populi uniuersi. Venit Neudalus iupanus et Drusinna setnichus, Vidossi filius, ex parte magni iupani Nemanne, et fratrum eius comitis Strazimiri et comitis Miroslaui, quorum locutiones audientes, archiepiscopus, camerarius, comes cum nobilibus et populo, hoc ordine pacem fecerunt. Videlicet: ut omnia mala, que retro tempore acta fuerunt inter Raguseos et Sclauos pro lite de vineis, galeis, sagittis, hominum, animalium et omnium rerum, ex utraque parte usque ad diem istum in pace remaneant, et nunquam rememorentur omni tempore, salua tamen hereditate Raguseorum quam antiquitus possederunt ex patribus, ex auis et proauis suis pro se, excepto locum Ragat et omni . . in lege habende sunt posite. Et quod secure Ragusei per totam terram illorum, nominatim portum Narente, mercando, laborando, pascendo et sua reposita recipiendo (et) ligna incidendo pergant, sine ullo contrario, secundum antiquam consuetudinem, et sine aliqua decima que ex nouo super Raguseos posita fuit. [1] Et ut vas antiquum de vineis tollatur, pro quibus antea acceptum fuit. Et quod solidos nullo umquam tempore super Raguseos querant aut accipiant, sicut prius retro tempore acceperunt pro nulla culpa quorumlibet hominum. Item Sclaui ut a parte Ragusii sint salui, et nullum malum sit eis a Raguseis per terram aut per mare, et nullam captionem habeant sine iustitia. Et Sclaui de Chelmania, ut per ciuitatem ubi voluerint emant. Et quod Ragusei . . non querant. Et quod pax pro nulla re aut culpa aliquorum (hominum) proici possit perpetuo, sed quorum . . fuerit per iustitiam emendetur. Insuper quod innimici illorum, Ragusium stando, illis et terre eorum non offendant, et quod Raguseorum inimici in terra illorum stando, Raguseis non offendant. Hanc pacem cum megaiupano Nemanna, Strazimiro (et) Miroslauo, nos Ragusei fecimus, et (cum) heredibus eorum et terra illorum, ut perenne firma permanet omni tempore, salua tamen iussione et ordinatione atque fidelitate domini nostri gloriosissimi regis. Et nos Ragusei ut nullum quid queramus a megaiupano et eius fratribus sine ratione sac . . uex. et hec sancta patrocinia (atque dei euangelia) et crux sancta, hoc quod hic scriptum est tenemur. Amen.

† Ѣзъ вели жѹпань кльнь се и подъписахь
† Ѣзь кнезь Мирославь Клънь се и подъписахь.

Listina ova pisana na pergameni i priljepljena na platnu, oštećena je na mnogih mjestih tako, da se težko pročitati može, nu budući da se još dva prepisa, naime jedan suvremeni, takodjer razderan, i na pergameni, a drugi mnogo kasniji na papiru, nalaze, to sam koliko bijaše moguće iz tih dvajuh moj prepis popunio. S vana na savitku napisano je: 1186. den 27. September

[1] U drugom prepisu ima: et ut tollatur decima qua (sic) ex nouo supra Raguseos posita fuit.

Digitized by Google

Freundschaftsbündniss zwischen Ragusa und zwischen den Jupann Nemagna, und dessen Brüdern den grafen Strassimir u. Miroslav. — Alle ältern Unbilden sollen vergessen u. den Ragusanern der Handel, das Holzfällen unbenommen bleiben. Ragusa — Rub. Servien. 163—5. Ljubić List. I. ju je takodjer ali ponješto pogriešno priobćio.

CLXXXV. 1186. 11. studena. U Veroni.

Urban III. papa, potvrdjuje sve naredbe i zaključke sabora spljetskog, osim dvajuh.

Urbanus episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Petro spalatensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Que a fratribus et episcopis nostris rationabiliter pertractantur, firma debent, et illibata permanere; et ne processu temporis per alicuius malitiam immutentur, apostolico presidio communiri. Eapropter tuis iustis postulationibus gratum impertientes assensum, diuisiones parochiarum, quas de suffraganeorum tuorum assensu fecisse dignosceris, et redigi fecisti in scriptum, pro eo quod ex confusione ipsarum questiones difficiles sepius consurgebant, [1] sicut rationabiliter de illorum suffraganeorum conscientia facta sunt, et in scripto authentico continentur, et constitutiones alias, que pro corrigendis quorumdam excessibus et aliis honestis causis congregato concilio deliberatione prouida statuistis, cum additionibus et determinationibus que in ipsis capitulis inferius apponuntur, auctoritate apostolica confirmamus. [2] — Ut officium beate Marie ab omnibus communiter celebretur, preterea canonici, qui reditus canonicos habent, in nigris cappis, vel albis superpelliceis ad diuina officia celebranda conueniant, et dormiant in dormitorio uno; et si aliquis ex canonicis ecclesie tue de mandato archiepiscopi, qui pro tempore fuerit, vel capituli, processerit aliquorsum, donec extra permanserit, exigente necessitate, fructus prebende sue, seu alios reditus suos integre consequatur. Prohibuisti etiam ne conuenticula fierent, que fraternitates appellantur, et ne comes, vel alius quicunque laicus, cum tuam ecclesiam rectorem vacare contigerit, de domo, vel aliis rebus ecclesiasticis se intromittere ulllo modo presumat, vel personam aliquam eis preficere. . . Clericus de communi vel maioris et sanioris partis suffraganeorum consilio duxerit ordinandum. Statuisti etiam, ut nullus in sacerdotio ducat uxorem, nec ad sacerdotis ordinem assumatur, nisi se victurum promiserit continenter, quod volumus etiam in diaconatus ordine obseruari. — Ad hec insuper statuisti, ut nullus episcopus presbyterum, seu clericum alterius dioecesis accipere sine proprii episcopi litteris, vel ordinare presumat; et ut nullus clericus ecclesiam obtinere per laicos, vel accipere ab aliquo inuestituram ecclesie non vacantis attemptet, quod si fecerit, officii beneficiique pena mulctetur. — In causa ecclesiastica nisi parua sit, nullius sine iuramento testimonium admittatur, quod in qualibet etiam ecclesiastica causa dicimus obseruandum. — Ita vero de monialibus decreuisti, quod post annum sue probationis velamen accipiant, aut egrediantur de claustro; quod sic tantum volumus obseruari, ut expulse in aliquo loco votum suum (obseruent), ne redarguende transgressionis videantur. Abbatissa vero infra mensem electionis sue benedictionem accipiat, vel remota eadem, alia subrogetur, et neque lineo vestimento, neque carne utantur, nisi forte fuerint infirmitate detente. — Et quia multi passim legitimis dimissis uxoribus superinducunt alias, statuisti: ut si quis dimissa propria uxore acceperit aliam, nisi se correxerit, nec in vita, nec in morte sepultura, vel alia ei sacramenta ecclesiastica impendantur. —

[1] Lucius. emergebant. [2] Sequuntur statuta Concilii spal. Farlati.

Digitized by Google

Quod etiam de imponendis decimis decreuisti, decernimus obseruandum. — Illud vero quod de usurariis, et de contractu matrimonii aute quintum consanguinitatis, vel affinitatis gradum lineam statuisti, ne videantur in aliis gradibus indulgeri, non decernimus confirmandum, vel usuram in aliquo casu permitti. — Preterea vinculo anathematis innodasti, qui auferret ecclesie priuilegia, vel ex eis utile aliquod ex sua iniquitate abradunt, quod quidem obseruari iubemus. — Reliquum vero capituli, ut videlicet, qui cumque rem mobilem vel immobilem ecclesie auferunt, et presertim ecclesie sancti Bartholomei, eadem pena plectantur, quia nimium seueritatis esse videtur, non decernimus confirmandum, nollentes tamen auctoritati tue per hoc aliquatenus derogari. Nulli igitur hominum liceat hanc paginam infringere nostre confirmationis, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Verone 3 idus novembris.

Iz pismohrane nadbiskupije spljetske Farlati Illyricum Sacrum T. III. p. 219. Lucius u izvadku. De Regno Dalm. et Cr. lib. III. C. X. III.

CLXXXVI. 1186. 12. prosinca. U Veroni.

Urban III. papa, potvrdjuje nadbiskupu spljetskomu pravo, da se pred njim nosi krst.

Urbanus episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Petro spalatensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Fratres et episcopos nostros sincera debemus charitate diligere et utilitati honoris cum ipsorum propensiori cura intendere, ac iura sua, quantum in nobis fuit, illibata seruare. Eapropter tuis iustis postulationibus grato concurrentes assensu, consuetudinem deferendi crucem, sic dicendum dominicum vexillum, per totum regnum Hungarie rationabiliter ecclesie tue concessam, et hactenus obseruatam, fraternitati tue auctoritate apostolica confirmamus, et presentis scripti patrocinio communimus. Statuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis ergo hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Verone secundo idus decembris, pontificatus nostri anno primo.

Urbanus papa III.

Farlati. Illyricum Sacrum III. 221.

CLXXXVII. 1187. 18. veljače.

Radić Sramljanov, dvornik, uvadja kao pristav samostan ss. Kuzme i Damjana u posjed otetih mu zemaljah i vinogradah oko Knina.

Anno incarnacionis domini nostri Jhesu Christi millesimo CLXXXVII. mensis februarii die XVIII. indiccione VI. (V), temporibus domini nostri Bele tercii, dei gracia inuictissimi regis Ungarie, Dalmacie, Chroacie atque Rame, et Petri iadrensis archiepi-

Digitized by Google

scopi electi, et Damiani eiusdem urbis incliti comitis. Ego nempe Raddicha, filius Sramliani Ysaci, duornicus, dimissus pristaldus a Stephano Yerace et Sracinno Besanni iupanis, mitto te Dominicum sanctorum Cosme et Damiani abbatem et omnes monachos eiusdem cenobii tam presentes quam futuros, per predictorum iuppanorum sententiam, tam in vineam quam in cunctis territoriis et possessionibus, que Bruconia cum suis heredibus aput Tenum in territorium (o) Moimiri, fratris Drascei, habere dicebatur, quod idem Moimir antiquitus monasterio sancti Johannis euangeliste pro sue anime remedio, sicut superiori cartula continetur, donauerat, tali videlicet ordine, ut omnia supradicta iure hereditario perpetuis temporibus habeatis et possideatis, ac ut idem Bruconia in his se de cetero non intromittat per se, neque per intermissam personam, per predictorum iudicio iuppanorum sum directus, ut X. boues a iam dicto Bruconio acciperem, quod et feci et pristaustinam recepi, quod meum ius fuerat, sibi suisque heredibus perpetuum silencium imponens eo, quod ydoneis testibus fuerat approbatum, quod si qua ibi aliquando habuerat, prefato monasterio pro XXI. romanatis auri vendiderat, iudicio quorum iuppanorum hii nobiles affuerunt testes: Boricius Gussich, Martinus Sluradi, Trunzanus Michaelis, Gaudius Nosse, Grubessa de Joseph et multi alii, tam Sclaui quam Latini. Ubi autem vos in vestris possessionibus intromisi, fuerunt hii testes: predictus Boricius, Vilcinna, Tolei filius, Beloscius de Teno, Jacobus, Chropinuce filius, et ego Blasius diaconus et iadrensis notarius, qui facto interfui et omnia que predicta sunt a prefato pristaldo audiui, has difinicionis paginas, scripsi, roboraui et solito signo signaui.

Polichorion. Arkiv gub. zad.

CLXXXVIII. 1187. 30. rujna. U Zadru.

Petračija Negomir, kaludjer zadarski, sviedoči kako je Svinimir kralj hrvatski njeko svoje zemljište darovao njekomu meštru pradjedu Šestaka.

Anno incarnacionis domini nostri Jhesu Christi millesimo centesimo octuagesimo septimo, mense septembri, die ultimo, indiccione sexta, (V) Jadre. Temporibus domini nostri Bele, dei gracia inuictissimi regis Hungarie, Dalmacie, Chroacie atque Rame, et Petri iadertine sedis venerabilis archiepiscopi, ac Damiani eiusdem ciuitatis illustrissimi comitis. Testificor ego siquidem Petracia Negomire monacus, et in ipsa veritate, quod Christus est, dico, quod tunc temporis, quando abbas Niciforus monasterium sanctorum Cosme et Damiani regebat, et ego secum apud partes Rogoue multociens equitassem, audiui ab ore eius, quod rex Suinimir, quoddam territorium a quadam maceria, que Cauca dicitur, usque ad viam grandem versus occidentem, que sclauice Colnicus dicitur, et ab inde recto tramite deorsum versus, usque ad Blatam, omnia que inter hos terminos coli possunt, cuidam magistro suo, proauo videlicet Scestaki, regia auctoritate propterea, quod sancti Johannis euangeliste ecclesiam cooperierat, antiquitus donauisset, et sui heredes post ipsum illud territorium ut proprium donum regium multis temporibus possedissent. Quia vero te Damianum nepotem prenotati Scestaki esse cognosco, et hec multociens a iam dicto Niciforo et a multis aliis in veritate audiui, coram te ac coram Micha Pecenegi, Bitte Prestancii, Blasio diacono et iadrensi notario, ac Anastasio Birfi (Biufi) ydoneis testibus per verum dixi testimonium, rogans plurimum, ut omnia

Digitized by Google

que predicta sunt, in scriptis redigerentur. Et ego supradictus Blasius diaconus et notarius a iam dicto diacono Petrazi, ac coram supradictis testibus deprecatus, hanc testificacionis cartulam ut audiui, scripsi, roboraui et solito signo signaui.

Polichorion. U arkivu gub. zad.

CLXXXIX. 1187. 25. listopada do 17. prosinca.

Grgur VIII. papa, podieljuje samostanu benedictinskomu u Monte Cassino, crkvu sv. Marije od Rezata, u dubrovačkoj državi, sa svimi pristojališći, pozivajući se na darovanje iste crkve istomu samostanu, učinjeno po nadbiskupu dubrovačkom i knezu Sabinu vlastniku rečene crkve, koj knez bijaše poslao dvie srebrne škrinje opatu samostana sv. Benedikta na brdu kasinskom s molbom, da mu pošalje njekoliko kaludjerah, da ustroje uz rečenu crkvu samostan svoga reda, na što opat doista pošalje trojicu kaludjerah, koji ustrojiše samostan lokrumski podčinjen samostanu kasinskomu.

Iz rukopisa: „Spoglio delle scritture di Lacroma."

CXC. G. 1187. U Splietu.

Crne Krapov, tjerajući parbu proti samostanu sv. Petra Gumajskoga, poradi zemaljah što se protezaše od Belaja do solinskoga zida i do glave od mosta, bude odsudjen na gubitak.

In Christi nomine. Amen. Anno dominice incarnationis millesimo, centesimo, octogesimo VII. indictione. V. existente Petro filio Chitleni, venerabili spalatensi archiepiscopo, Issaac sancti Stephani abbate, predicti archiepiscopi vicario, insurexit Cirne filius Chrappe adversum monasterium sancti Petri de Gumaio, et placitauit cum eius abbate Ruberto, ante predictum archiepiscopi vicarium Issaac, de terris que sunt a Belayo ad murum, scilicet ad caput pontis, quas terras Cirne dicebat esse suas; sed quia nullam ostendebat certitudinem, et monasterium eas possidebat, et scriptum ostendebat, iudicauit monasterio, quod eas iuramento firmaret, et placitum obtineret; quod iuramentum Talmatius sancti Petri iuppanus ibidem fecit, astantibus testibus: Magero et Duimo Pinose, et etiam predictus abbas Isaac suum prepositum Martinum pristaldum dedit. Ego Sabatius subdiaconus communis iuratus notarius precepto abbatis Isaac hoc breue scripsi.

Iz rukopisa XII. vieka, što se čuva u pismohrani kapitula splietskog, te iz rukopisa bivše moje knjižnice br. 287.

Digitized by Google

CXCI. 1187.

Dujam sin Prestancijev, sa svojimi rodjaci, dobiva po izreki pristava zemlju Brest pod Perunom, darujući ju zatiem samostanu sv. Stjepana kod Spljeta.

(Talijanski prevod.)

Nel nome di Christo. L' anno dall' Incarnatione di lui MCLXXXVII. nell indictione V. Nel tempo di Grubesca Conte Vilcotta Giudice et vicariato di Cosmo genero di Giovanni Budico. Io Doimo figliolo di Prestanzo, ho fatto fare questa carta di testamento. Come pretendendo Cerna figliolo di Crappa, che le terre poste in Brest, luoco detto Olmo sotto Perun, fossero state de suoi ascendenti, et allegando per testimonio Vilico figliolo di Rasomeo Vescovo, arciprete de Clissa, Pristaldo delle nostre terre, dicendo: che esso haveva sentito, mentre Stressimiro lavorava esse terre per parte di Cirna s' opposo et contradisse, et rimettendo mi a quello fusse da lui arrestato, elegessimo di comum consenso il nobil huomo Lucato figliolo di Stenna Stresio, accio fosse nostro Pristaldo, et interrogasse il d. Ulivo di questo fatto. Il quale Ulivo interrogato dal nostro Pristaldo disse: che non ha mai udito ne Stressimiro, ne alcun altro per nome di detti Cerna contradicente, et cosi Cerna hebbe torto, et io fui vincitore. Io Sabatio subdiacono nodaro giurato del Comune ho scritto.

Stante le cose come e predetto, e piaciuto a me sopradetto Doimo figliolo di Prestanzo, et a mio fratello Stano, et alli nostri parenti Paolo Michel, Prodano et Giovanni Maria Saranovo, et tutti gli altri tanto maggiori quanto minori, tutti cosi concordi di dare la sopradetta corte con tutti le terre lavorate et non lavorate, come si legge dal principio al fine de questo priuilegio, al monasterio di san Stefano, per l' anima di quello che l' aguistò, et di tutti li nostri antenati. E ben vero, che la spesa fatta et questa recupera che fú di 20 Romanati fú di bona del monasterio.

Documenti di s. Stefano di Spalato. Rukopis u knjižnici mletačkoj sv. Marka. MSS. Italiani Clas. V. Cod. LI. str. 44.

CXCII. Oko god. 1188. 19. veljače. U Lateranu.

Kliment III. papa, potvrdjuje samostanu ss. Kuzme i Damjana sva stečena prava i imanja.

Clemens, episcopus seruus seruorum dei. Dilectis filiis Dominico abbati monasterii sancti Damiani de monte, eiusque fratribus tam presentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum. Quotiens a nobis petitur quod religioni et honestati conuenire dinoscitur, animo nos decet libenti concedere et petentium desideriis congruum suffragium impertiri. Ea propter dilecti in domino filii, vestris postulationibus clementer annuimus, et felicis recordationis Lucii pape predecessoris nostri vestigiis inherentes, prefatum monasterium sancti Damiani de monte, in quo diuino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti priuilegio communimus. Statuentes: ut quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium in presenciarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis prestante do-

Digitized by Google

mino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant, in quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: Locum ipsum, in quo prefatum monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis. Possessiones omnes monasterii sancti Johannis euangeliste, quod quondam Venetici destruxerunt. Ecclesiam sancti Michaelis de Rogoua, cum pertinentiis suis. Grobounizza cum pertinentiis suis, et unum molendinum Bubniani cum pertinentiis suis. Tin (Tcon) cum pertinentiis suis. Alesani cum pertinentiis suis. Choruscani cum pertinentiis suis. Merani cum pertinentiis suis. Chamenani cum pertinentiis suis et unum molendinum in Schardona. Preterea libertates et immunitates que fuerunt prescripti monasterii, vobis et monasterio vestro, quod illius capella fuit, auctoritate apostolica confirmamus. Sane noualium vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, siue de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a vobis decimas presumat exigere. Liceat vobis quoque clericos et laicos a seculo fugientes liberos et absolutos absque alicuius contradictione ad conuersationem vestram recipere et in vestro monasterio retinere. Cum autem generale interdictum terre fuerit, liceat vobis clausis ianuis, exclusis excommunicatis et interdictis, non pulsatis campanis, supressa voce, diuina officia celebrare. Sepulturam quoque eiusdem loci liberam esse decernimus, ut eorum deuotioni et extreme voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat, salua tamen iustitia illarum ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat monasterium vestrum temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, imminuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum sustentatione hac gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salua sedis apostolice auctoritate et diocesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona, hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptauerit, secundo tertioue commonita, nisi presumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se diuino iudicio existente de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine dei, et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, sit pax domini nostri Jesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen.

Ego Clemens catholice ecclesie episcopus m. p.
† Ego Theobaldus hostiensis et veletreiensis episcopus m. p.
† Ego Johannes presbiter cardinalis tt. s. Marci m. p.
† Ego Laborans „ „ s. Marie trans. Tiberim tt. Calixti m. p.
† Ego Albinus tt. s. crucis in Jerusalem presb. card. m. p.
† Ego Melior presb. card. ss. Johannis et Pauli tt. Pamachii m. p.
† Ego Jacobus diac. card. s. Marie in Cosmidyn m. p.
† Ego Octavianus ss. Sergii et Bachi diac. card. m. p.
† Ego Soffredus s. Marie in via lata diac. card. m. p.
† Ego Petrus s. Nicholai in carcere Tulliana diac. card. m. p.
† Ego Radulfus s. Georgii ad velum aureum „ „ m. p.

Digitized by Google

Datum Laterani per manum Moysi lateranensis canonici, vicem agentis cancellarii XI. kal. marcii, indictione sexta. Incarnacionis dominice anno MCLXXXVIII. Pontificatus vero domni Clementis pape III. anno primo.

Matica na koži u zad. gub. arkivu: Acta ss. Cosmae et Damiani fasc. V. r. 186. Ima i prepis od g. 1222, koga učini Vital, zadarski notar. Acta ss. Cosmae et Dam. fasc. VII. br. 120.

CXCIII. 1188. 15. ožujka. U Spljetu.

Grubiša, knez spljetski, čini nagodbu medju Vulčinom Vitovim s jedne, i samostanom sv. Benedikta s druge strane, poradi njekih zemaljah i vinogradah, stojećih pod parbom.

In nomine domini nostri Jhesu Christi. Anno eiusdem incarnationis millesimo centesimo octogesimo VIII. indictione vero VI. mediante mense martio. Regnante domino nostro rege Hungarie Bela, in sede vero sancti Domnii residente Petro Hungaro venerabili archiepiscopo, spalatensem autem comitatum optinente Grubessca comite, Vilcotta iudice et in bucaratu Cosme generis Johannis Budicci, hoc actum est Uniuersa mortalium facta, nisi litterarum annotatione memorie commendantur, tum hominum negligentia, tum temporis successione obliuioni tradita, cito a cordibus dillabuntur, et quorumdam corda in maximum errorem inducuntur. Unde ad presentium notitiam et ad futurorum memoriam presens priuilegium [1] constat esse factum. Contigit igitur, quod in prescriptorum tempore monasterium sancti Benedicti tunc sub Chaze abbatisse regimine, de quodam territorio, quod est in Dillato subter vipera, quod Lugoperscina vocitatur, in spalatensi curia super Vulcinam, filium Biti Nasitorti proclamationem faceret, asserens: quod predictum territorium olim a rege Suinimiro per priuilegii instrumentum, iure hereditario possidendum sibi datum et concessum esset, et Vulcine non pertineret. Constituto itaque termino et hora, quando utraque pars placitatura in curia deberet adstare pro monasterio, Borislau, filius Nicolay, comitis [2] Cacicli aduocatus extitit. Ex parte vero Vulcine, Dragus, filius Dabrane Gumay, placitator affuit. Qui cum fortiter inter se pro eodem territorio disceptarent et diutissime verba replicarent, ac vario modo ad inuicem interpellarent, auditis et pleniter intellectis eorum altercationibus, tandem ego comes Grubessca, non modica cum turba nobilium, quorum inferius leguntur nomina, super illorum placito in consilio adiuimus, ibique subtiliter hinc inde tractantes, habito et communicato omnium nobilium ibi residentium consilio, antequam super illos iudiciali sentencia iudicium extenderemus, pactum concordie inretractabiliter inter illos, deo volente composuimus. Talem scilicet, ut totum territorium, unde placitum erat laboratum et non laboratum, ammodo in antea, omni interpellatione et contradictione cessante, exceptis vineis, perpetuo sit monasterio. Vineas vero, quas ipse Vulcina vel soror eius cum suo pretio [3] in sepedicto territorio pastinauit, quousque vites earum durauerint, ipse Vulcina et soror eius sine agratico teneant. Vitis autem defficientibus terra illa vinearum tota sit perpetualiter monasterio in eadem concordia ut alie terre. Nam monasterium debeat dare eidem Vulcine et sorori eius ibidem, ubi nunc vinee videntur esse, tantum de

[1] U starom prepisu briuilegium. [2] U prep. comitis Nicolai [3] U prepisu: quas ipse cum suo pretio, vel soro reius.

Digitized by Google

terra, quantum octo modia seminis seminantur, attamen ex qua parte monialibus placuerit, sed in uno loco. Quod autem huius nostre ordinationis concordia, quam subscriptis personis scientibus et collaudantibus inter monasterium et sepe nominatum Vulcinam eiusque sororem stabiliuimus, firma stabilisque permaneat, nec anullo umquam homine possit infringi vel violari, per communem notarium nostrum [1] Sabatium subdiaconum [2] scribi et sigillo sancti Domnii communiri fecimus. Huius quippe concordie isti sunt actores et testes: Grubessca comes, Vilcotta iudex, Petre de Sagarella, Micha de Malantrata, Forminus Constantini, Petre de Rufine, Talmatius Johannes de Marco, iupanus Dragus, Gaudius Sirizzi, Johannes Buzula, Petre, filius Stresi, Nicola Caloiannis. Stosse, Mathia, filius Marci, Petre, filius Mille, Prodanne de Cicla, Micha, filius Prodani, Streza, filius Tirmisi, Juanus [3] frater comitis, Marinus, filius Paule et frater eius Johannes, Dabre, filius Mari, Mager, filius Murge, [4] Duimus, filius Pinose [5], Johannes, filius Dabrane Gumay.

Sciendum namque est, quod territorium, unde inter illos placitum fuit, est incipiente de super a vipera [6] quomodo vadit predel [7] sancti Domnii, usque deorsum ad viam supra mare, qua itur Tragurium, et inde ad partes occidentis usque [8] ad terras de Mesagalina, et ab ipsis [9] terris de Mesagalina iterum sursum sicut vadit potoc. Omnes utique terre, que [10] inter potoc et predel sancti Domnii sunt, monasterio sancti Benedicti, ablato omni incredulitatis errore, fore cognoscuntur. [11]

Ego itaque [12] Sabatius, subdiaconus, comunis notarius, huius placitis vel concordie conscius, de mandato comitis Grubesce et totius curie ad sepe notatum territorium adfui, eumque circumiens hoc priuilegium composui, scripsi et testor.

Matica ove listine, na velikoj pergameni pisana, dosta dobro sačuvana, i samo na njekih okrajcih izštećena, čuva se u arkivu kaludjericah sv. Marie u Zadru, od zdola vidi se mjesto izgubljene pečati. Starinski, čini se suvremeni prepis, nalazi se u knjižnici jugoslavenske akademije.

CXCIV. 1188. 5. svibnja. Kod Ostrogona.

Bela III. kralj ugarski i hrvatski potvrdjuje samostanu sv. Ivana Ev. u negdašnjem Belgradu, sva ona prava i darove, koje mu podieliše kraljevi hrvatski Kresimir i Svenimir.

In nomine domini et saluatoris nostri Jhesu Christi. Anno eiusdem incarnacionis millesimo centesimo octogesimo octauo, II. nonas madii, indictione VI, (ad) Strigonium. Ego Bela tercius, Geyce regis filius, dei gratia Hungarie, Dalmacie, Chroacie, Rameque rex, cognoscens et firmiter tenens regii esse officii ad honorem et exaltacionem ecclesie totis intendere viribus, et ecclesiastica pro iure suo seruare, augere, ab inuasoribus potestate celitus sibi data defendere. Monasterio sancti Johannis in finibus Dalmacie sito, in urbe,

---

[1] U prepisu ova rieč izostavljena. [2] U pr. izostavljeno. [3] U originalu nemože se čitati. [4] U pr. filius Murge izostavljeno. [5] U izvoru nemože se ovo ime čitati. [6] U pr. izostavljeno. [7] U izvorniku nemože se čitati ova rieč. [8] Četiri posliednje rieči u prepisu izpušćene. [9] U pr. a terris. [10] U pr. na mjesto 4 posliednjih riečih, totum. [11] Od rieči s. Benedicti do kraja u pr. sve izostavljeno, samo rieč „est“ pripisana. [12] U prepisu glasi svrha ovako: Ego Sabatius subdiaconus spalatensis notarius, de mandato comitis Grubesce et totius curie hoc priuilegium scripsi et testor.

*

Digitized by Google

que quondam dum in suo statu existeret, Alba vocabatur, confirmamus et presenti priuilegii testimonio corroboramus, ut integre abbas et fratres predicti monasterii habeant omnes terras illas, quas olim Cresimir et Suennimir quondam Chroacie reges et eorum principes, nec non Stephanus, beate memorie frater et antecessor noster, rex, iam dicto monasterio in perpetuum tradiderunt, sicut in eorum priuilegiis continetur, secundum quantitatem et terminum terrarum illarum, videlicet terram in Rogoua et Virbiza cum aqua molendinaria et in Cameniani et ceteras terras, quas in diuersis locis per Chroaciam sepe dictum monasterium optinet. Hoc autem edicto presens statutum confirmamus, ut si quis infringere temptauerit, et abbati vel fratribus illis de predictis terris diminucionem vel molestiam aliquam facere voluerit, diuine ire periculum incurrat et nostram se sentiat ledere maiestatem, ac regali iudicio subiaceat. Preterea ob peccatorum nostrorum remissionem, sicut in rescriptis predecessoris nostri Stephani iam dicti regis comperimus, eiusdem fratribus regia auctoritate concedimus, ut quoscumque hospites ad inhabitandas terras illas de quibuscunque locis adducere poterint, a nemine nisi ab abbate et a fratribus eorumque prepositis iudicentur, ad neminem cum sigillo vel homine determinati ire cogantur. Quod si quis eis vim intulerit aliquam, predicte sentencie subiaceat. Actum est autem istud apud Strigonium in comuni presencia principum meorum, presente Paulo colocensi electo, Stephano comite de Sala, Mochone nitrensi comite, Dominico comite, Damiano iadrensi comite, Lampredio, Vitaze, Bogdano, Zizonis, Detrizo, Blasio notario, Luca presbitero, Slauogost iupano, Slouinia iupano. Datum Strigonio per manus Pauli aule regie.

Polichorion. U arkivu gub. zad.

CXCV. 1188. 8. lipnja. U Rivoaltu.

Ivan biskup krčki, daruje redu sv. Benedikta, crkvu sv. Ivana u gradu Krku.

In nomine domini dei et saluatoris nostri Jesu Christi, anno millesimo centesimo octogesimo octauo, mense iunii, indictione sexta, Riuoalto. Quidquid datur vel offertur, oportet, ut scripture vinculo confirmetur. Quapropter nos quidem Johannes dei gratia veglensis episcopus, cum nostris successoribus, per presentem offercionis cartulam, ab hodie in antea damus, offerimus deo et monasterio sancti Benedicti super Padum, et monasterio sancti Cypriani de Murianis, et abbati atque priori supradictorum monasteriorum et vestris successoribus ecclesiam nostram sancti Johannis positam in ciuitate Vegle, quam nos, antequam ad episcopatus officium adscendissemus, propriis nostris expensis edificari fecimus. Hanc autem supradictam ecclesiam cum libris et sacerdotalibus indumentis et cum omnibus edifitiis et possessionibus, que in circuitu eiusdem ecclesie sunt, vobis et vestris successoribus et eisdem monasteriis damus, offerimus atque transactamus habendum, tenendum, cultandum, dominandum, edificandum, vel quidquid exinde vobis placuerit faciendum, nullo vobis homine contra dicente. Unde omni anno perpetuis temporibus dare et soluere debetis nobis et nostris successoribus et eidem nostro episcopatui pro incenso, libram unam incensi. Super hec autem damus, donamus, offerimus, atque transactamus vobis et vestris successoribus et eisdem monasteriis duas nostras vineas et terras nostras proprias quas nos habemus, et eas adquisiuimus et recuperauimus propriis

Digitized by Google

nostris expensis, antequam ad supradictum officium episcopatus adscendissemus, que sic distribuntur: Ab uno capite versus Zacarinum, et maceria vetere prope locum Deregna, ab alio latere mare, usque ad riuum de Zaulo, et a dicto riuo usque Burguldum, et insuper dictum Burguldum et Polize cum omnibus pertinentiis suis. Has autem suprascriptas duas vineas nostras cum suprascriptis terris, et cum omnibus earum habentiis et pertinentiis ac adiacentiis, et cum vigore et robore de omnibus cartulis nouis et veteribus, ad suprascriptas vineas et terras pertinentes, atque cum virtute et potestate quam inde habemus, in vestram vestrorumque successorum damus et transactamus potestatem habendi, tenendi, dominandi, cultandi, meliorandi, in perpetuum possidendi, vel quidquid inde vobis placuerit faciendi, nullo vobis homine contradicente. Amodo igitur in antea semper inde securi et quieti permaneatis, ita, ut nullis diebus, nullisque temporibus vos inde amplius requirere valeamus. Quod si ullo unquam tempore contra hanc offercionis et transactionis cartulam per aliquod vos ingenium ire temptauerimus, componere promittimus cum nostris successoribus vobis et vestris successoribus auri libras quinque, et hec offercionis et transactionis cartula maneat in sua firmitate.

Ego Johannes veglensis episcopus, manu mea scripsi.

S(ignum) Johannis primicerii veglensis ecclesie, nesciente scribere, pro se rogauit scribere.

Ego Paternianus de Putheo, subdiaconus testis subscripsi.

Ego Johannes Vilionis testis subscripsi.

Ego Dominicus Arduinus presbiter plebanus sancti Johannis euangeliste, testis subscripsi.

Ego Johannes presbiter manu mea scripsi.

Ego Marcus Paulinus diaconus ac notarius compleui et roboraui.

Ego Nicolaus presbiter sancti Canciani et notarius ut vidi in matre, testis sum in filia.

Ego . . . . . .

Illyricum sacrum. T. V. str. 641.

CXCVI. 1188. 21. lipnja. U Lateranu.

Kliment III. papa, pošilja Tribunu nadbiskupu dubrovačkomu plašć nadbiskupski, i potvrdjuje stara prava dubrovačke crkve.

Clemens episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Tribuno ragusino archiepiscopo, eiusque successoribus canonice substituendis in perpetuum. In eminenti apostolice sedis specula disponente domino, licet immeriti constituti, fratres nostros archiepiscopos et episcopos, tam vicinos quam longe positos, fraterna debemus charitate diligere, et ecclesias eorum gubernationi commissas, apostolice sedis priuilegio communire. Ea propter venerabilis in Christo frater Tribune archiepiscope, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et ecclesiam ragusinam, cui auctore deo preesse dinosceris, ad exemplar predecessorum nostrorum felicis recordationis Innocentii, Anastasii, Adriani, Alexandri et Urbani romanorum pontificum, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti priuilegio communimus. Statuentes, ut quascumque possessiones, que-

Digitized by Google

cumque bona eadem ecclesia in presentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant, in quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum in qua prefata ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis suis; omnes parochias ad ius commisse tibi ecclesie, pertinentes, scilicet regnum Zachulmie, regnum Seruilie, quod est Bosna, ac regnum Tribunie, ciuitatemque catarinensem seu Rose, buduanensem, antiuarensem, licianensem, scodrinensem, driuastinensem et polatensem, cum abbatiis, ecclesiis et parochiis suis. Confirmamus etiam vobis omnes possessiones, et quecumque bona in ecclesiis, decimis, vallibus, collonis, prediis, agris, nemoribus, montibus, collibus, aquis, pratis, aut quibuslibet aliis rebus diocesane, vel proprietarie dispositionis titulo predicta ragusina ecclesia iuste et canonice possidet. Pallei quoque usum pontificalis videlicet officii plenitudinem, humilitatis et iustitie signum, ad missarum solempnia celebranda, sicut antecessoribus tuis concessum fuisse dinoscitur, et in festiuitate beati Blasii, et in precipuis festiuitatibus ecclesie tue, tibi tuisque successoribus auctoritate apostolica confirmamus. Quo his diebus tantum, adiuncto festo beati Blasii, et precipuis festiuitatibus ecclesie tue, fraternitas tua uti meminerit, quibus antecessoribus tuis ab apostolica sede constat indultum. Sane successores tuos a nobis, nostrisque successoribus consecrationis gratiam in perpetuum decernimus recepturos. Prohibemus insuper ne interdictos, vel excommunicatos tuos ad diuinum officium, aut communionem ecclesiasticam, quisquam recipere sine congrua satisfactione presumat, nisi forte periculum mortis immineat, ut dum presentiam tuam habere nequiuerit, per alium, secundum formam ecclesie, satisfactione premissa oporteat ligatum absolui. Ad hec libertates et immunitates a regibus, principibus et ab aliis personis tam ecclesiasticis quam mundanis ecclesie tue concessas, et antiquas et rationabiles consuetudines haetenus obseruatas, integras et inlibatas, presenti decreto manere sancimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum fas sit prefatam ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integre conseruentur, eorum pro quorum gubernatione ac substentatione concessa sunt, usibus omnibus profutura, salua sedis apostolice auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, secularisue persona hanc nostre constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptauerit, secundo, tertioue commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate, cognoscat, et a sacratissimo corpore, ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine diuine ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax domini nostri Jesu Christi. Quatenus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Sigillum cereum, cum inscriptione: SS. Petrus. Paulus. Clemens Papa III. Doce me domine facere voluntatem tuam.

Ego Clemens catholice ecclesie episcopus subscripsi.
Ego Joannes presbiter cardinalis tituli sancti Marci, subscripsi.
Ego Laborans presb. Card. s. Marie trans Tyberim, tituli Calixti subscripsi.
Ego Pandolfus „ „ basilice duodecim apostolorum subscripsi.
Ego Melior „ „ sanctorum Joannis et Pauli tituli Pamachii subscripsi.

Digitized by Google

Ego Radus tituli s. Praxedis presb. Card. subscripsi.
Ego Petrus tituli s. Clementis „ „ „
Ego Bobo tituli sancte Anastasie„ „ „
Ego Petrus presb. Card. tituli s. Petri ad vincula subscripsi.
Ego Jordanus „ „ sancte Pudentie, tituli Pastoris subscripsi.
Ego Jacobus diaconus cardinalis s. Marie in Cosmedin subscripsi.
Ego Bracianus sanctorum Cosme, et Damiani diac. Card. „
Ego Octauianus sanctorum Sergii et Bachi „ „ „
Ego Gregorius sancte Marie in porticu „ „ „
Ego Joannes Felix s. Eustachii diac. Card. iuxta templum Agrippe subscripsi.
Ego Joannes s. Theodori diac. Card. subscripsi.
Ego Bernardus s. Marie noue diac. Card. subscripsi.
Ego Gregorius s. Marie in Aquiro diac. Card. subscripsi.

Datum Laterani per manus Moysis sancte romane ecclesie subdiaconi vicem agentis cancellarii, undecimo kal. Julii, indictione sexta. Incarnationis dominice anno millesimo centesimo octuagesimo octauo. Pontificatus vero domini Clementis pape tertii anno primo.

Ego Petrus de Bonouicino presbiter et notarius, ducalisque aule cancellarius, hoc exemplum exemplaui de mandato domini Jacobi Teupuli, dei gratia inclyti Venetiarum ducis, sumptum ex autentico dicti domini Clementis pape tertii, eius sigillo sigillato, non viciato, non cancellato, currente anno domini millesimo ducentesimo trigesimo septimo, mense septembris, indictione undecima, Riuoalti, in quo nihil scienter addens, vel minuens quod seutentiam mutet, scripsi, compleui, et roboraui.

Iz rukopisa Liber Pactorum T. IV. str. 102. U arkivu mletačkom Dei Frari, i Liber Pact. T. IV. str. 25. u bečkom dvorskom arkivu. — Bullarium Ragusinum str. 31.

CXCVII. 1188. 8. listopada. U Rovinju.

Rovinjani ponavljaju mir s Dubrovčani.

Nos hominibus de Rubinio facimus rescriptum de renonatione pacis, quod fuit inter nos et hominibus Ragusii. Ego Bertaldus gastaldio filius Sipon, et Johannes filius domini Scandole, et Johannes de Antonino, et Pensu filius Dominicus Caualero, Dominicus Galiopo, Talliauento filius Johannis Sigilfredo, Cesarius filius Vitalo. Isti omnes iurauerunt firmam pacem in perpetuum cum hominibus Ragusii. Anno domini millesimo centesimo octogessimo octauo, indictione sexta, octaua die intrante mense octubris, firmatum est hoc capitulare. — Ego diaconus Marinus, et communis notarius Ragusii exemplaui, precurrente anno domini M. C. nonagessimo, mensis februarii, die sancti Blasii.

S vana: Capitulum H . . . arum de Ystria.

Pisano na malenoj pergameni. Čuva se pod br. 959 Ragusa. U bečkom dvorskom arkivu. gl. Ljubić listine I. str. 14.

Digitized by Google

CXCVIII. 1188. 8. prosinca. U Zadru.

Pavao sin Petra Ljube prodaje samostanu st. Kozme i Dumjana Rogovo.

Anno ab incarnatione domini nostri MCLXXXVIII. mense decembri, die VIII. astante, indictione VII, (VI) Jadre, temporibus equidem domini nostri Bele dei gracia inuictissimi regis Ungarie, Dalmacie, Chroacie atque Rame et Petri iadertine sedis venerabilis archielecti, ac Damiani eiusdem ciuitatis incliti comitis, confiteor ego siquidem Paulus, filius Petri Liube, una cum nepote meo Desa et cum omnibus meis participibus per hoc scriptum, quia vendidi tibi Dominico sanctorum Cosme et Damiani abbati, terram nostram secus Rogouam positam, et tuis successoribus cum terminis et pertinentiis suis pro XX. romanatis a te plene susceptis, et ideo volo ut prefatam terram cum omnibus signis et terminis suis habeas et possideas tam tu, quam omnes fratres et successores eiusdem cenobii in perpetuum, sitque vobis amodo in antea libera potestas si opportuerit vendere, commutare, vel quicquid volueritis facere, nemine resistente. Acta sunt quidem hec et firmata coram his testibus: Damiano predicto comite, Martino Sluradi et filio eius Jacobo, Micha de Viti, Soppe, Gaudio, Mutagange, Desa Stricalla, Drasinna de Cece, Micha Cigali, Pettula, Curtisia, Martinus Platoni, Tollisio, Bruconia, Gregorius Mogorouich, Bratei Lapzanin, Johannes Gusich, Mironego de Couacizi, Dominico de Scardona, et Gridesia Jacobo, et Cusina ac multis aliis. Et ego Blasius sancte Anastasie diaconus et iadrensis notarius, qui facto interfui hoc venditionis scriptum ut a Paulo et Desa ceterisque testibus audiui, scripsi, roboraui, et solito signo signaui.

Polichorion. U arkivu gub. zad.

CXCIX. 1189. 14. ožujka Kod Aquapendenta.

Frideriko car rimski, nalaže Omišanom, da naknade štetu, što ju kao gusari počiniše njekim njegovim podložnikom iz Pulje.

Fridericus dei gratia Romanorum imperator semper augustus, Jerusolimi et Sicilie rex, uniuersis hominibus Dalmacii, fidelibus suis, gratiam suam et bonam voluntatem. Ex his que audientiam nostram de Apulie partibus fidelis relatio pertulit, de vobis ad nos turbationis occassio cum ammiratione peruenit, dum pro fructibus deuotionis et fidei, quam maiestati nostre debetis, aborsum opinionis bone, quam dudum de vobis conceperamus, offertis. Cum enim ex receptis a vobis humanitatis exemplis et vestrorum obsidum dacione fideles nostri de regno fidem a vobis plene ac debite securitatis expectent, nonnulli ex vobis sub velamento fidelium per Apulie maritima discurrentes, piraticam in regnicolas fideles nostros exercent, et quo magis mouemur et dignius, vascella, specialiter nauigantia cum rebus nostris offendunt, mentitis (mtitis) in hiis vic..m aquilarum nostrarum insignis ut nauigautes intrepide dolosas ipsorum insidias non eūrtēt (euertent?). Cum igitur sicut pro certo tenemur, committi predicta non valeant, quin ipsis cogniuentia vestra vel consensus accedat, deuotioni vestre mandamus, quatinus infra II. menses a receptione presentium numerandos, dampna queque, que Vgo de Lilla magister procurator curie in Apulia, fidelis noster, per litteras suas vobis ascribet, nobis et

Digitized by Google

regnicolis fidelibus nostris illata, faciatis cum omni integritate restitui. Scitis (sic) quod si presenti mandato nostro non fuerit a vobis debita satisfactione prouisum, fidelibus nostris et vobis digne mandabimus fore cautum. Datum apud Aquapendentem XIIII. Martii VII. Indictione.

Matica u dvorskom arkivu bečkom, medju pismi splietskimi, na maloj pergameni.

CC. 1189. 2. svibnja. U Zadru.

Mihaljo skradinski biskup, dcpituje iz nova samostanu kaludjericah sv. Dimitrije u Zadru, njegov posjed u Bubnjanih.

Anno ab incarnatione domini MCLXXXVIIII. mense maii, die II. astante, indictione VII. Jadre, temporibus equidem domini nostri Bele gloriosissimi regis Ungarie, Dalmacie, Croacie, Rameque, nec non Galacie; et Macharii curialis comitis eius, vice-bani, ac Petri salonitane sedis archiepiscopi. Cum ego siquidem Michael sancte scardonensis ecclesie episcopus, ad iam dictum comitem Macharium visendum, Jaderam perexerim, tocius mei episcopatus iura pro viribus ventilando difinissem, Bruconia cum filiis in mea multorumque aliorum presentia, quos inferius dicemus, veniens, sua nobis insinuatione monstrabat, quod tu Bunna, sancti Dimitri abbatissa cum tuo conuentu, quedam territoria eius in Bubniani ac in campestribus deorsus posita, per violentiam retinebas, tu vero e contra taliter respondebas: quod sibi de cetero super hoc respondere non deberes, eo quod ante me a multis retroactis temporibus pro eadem iam steteras, et Drascennum, Slouinie filium, pristaldum, tali tenore susceperas, quod ad primum et secundum, tercium et quartum et usque ad quintum terminum prefatus Bruconia cum filiis citatus fuerat et venire contempserat. Auditis igitur utrisque partibus et recordans, quod omnia, que tu abbatissa dixeras, vera erant, tibi prefate abbatisse et tuis posteris abbatissis prenotata territoria cum omnibus terminis et pertinenciis suis habere et perpetuo possidere per sentenciam adiudicauimus, tibique prefatum Drascennum ad nostri iudicii confirmationem iterato dedimus, ipse vero vice sui Tolisium Tugomirik super eandem causam constituit. Acta sunt quidem hec et difinita coram Damiano comite Jadre, Dimitrio Sclauo et Petronio Cucille, iudicibus. Micha Strigule, Boricio Michaelis, Michaele Subbe, Nicolao Segerlatti, Gregorio Cilumbuli; de Sclauis autem fuerunt hii: Vilcani frater, eius filius Goysce, Milonia cum filio, de genere Criscelzo, et multi alii, coram quibus prefata territoria circumuenta et terminata fuerunt. Et ego Blasius, sancte Anastasie diaconus, iadertine ciuitatis notarius, a prefato episcopo scardonensi rogatus, hanc difinicionis et protectionis cartulam, ut audiui scripsi, roboraui et solito signo signaui.

Polichorion. U arkivu zad. gabernija.

CCI. 1189. 28. lipnja. U Lateranu.

Klimento III. papa, potvrdjuje samostanu sv. Krševana u Zadru darovanje crkve sv. Martina.

Clemens, episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis G. abbati et fratribus salutem et apostolicam benedictionem. Justis petentium desideriis dignum est nos facile

Digitized by Google

prebere consensum, et vota que a rationis tramite non discordant, effectu prosequente complere. Ea propter dilecti in domino filii, vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, ecclesiam sancti Martini cum omnibus pertinentiis suis, a patronis ipsius ecclesie, de consensu iadertini capituli, monasterio vestro pia largitione concessam, sic ut ipsam iuste ac sine controuersia possideatis, vobis et per vos eidem monasterio auctoritate apostolica confirmamus, et presentis scripti patrocinio communimus, statuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Data Laterani IV. kalendas iulii, pontificatus nostri anno secundo.

Illyricum Sacrum. T. V. str. 65.

CCII. 1189. mjeseca lipnja. U Spljetu.

Početak izprave, u kojoj se dostojanstvenici spljetski spominju.

In nomine sanctissime trinitatis et indiuidue unitatis. Anno igitur sacro postquam Christus carnem sumpsit, milleno, centeno, addito quater viceno, et ut numerus certus sciatur, nouenus adiiciatur. Indictione vero VII. regnante quoque domino nostro Bela rege Hungarie. Spalatine sedi presidente Petro Hungaro archiepiscopo, eiusdem vero ciuitatis comitatum regente Grubessa, existentibus iudicibus Micha de Malantrata [1] et Petro de Sagarella, et in buccaratu filii Gregorelli, scilicet mense Junii actum est. etc.

Farl. T. III. str. 222. Ex Tabulario Comitum de Cindris.

CCIII. 1189. 29. kolovoza. U Dubrovniku.

Kulin ban basanski daje Dubrovčanom slobodu trgovine u svojoj zemlji.

† Ѹ име ѡца и сына и светаго дѹха. ѣ бань босьньски Кѹлинь присезаю тебѣ, кнеже Кръвашѹ, и вьсѣмь граѣамь дѹбровьчамь правы приѣтель быти вамь ѡдь селѣ и до вѣка, и правь гои дрьжати сь вамы и правѹ вѣрѹ, до колѣ сьмь живь, вьси дѹбровьчане кире ходе по моемѹ владанию трьгѹюке, гьдѣ си кьто хоке крѣвати, годѣ си кто мине, правовь вѣровь и правымь срьцемь дрьжати е безь вьсакое зьледи, разьвѣ що ми кьто да своновь воловь поклонь, и да имь не бѹде ѡдь моихь честьниковь силе, и до колѣ ѹ мене бѹдѹ, дати имь сьвѣть и комокь, какоре и себѣ, коликоре могѹке, безь вьсега Зьлога примысьла, тако ми богь помаган и сие свето ваньѣелие. ѣ Радое днѣкь бань писахь сию книгѹ повеловь бановь ѡдь рождства христова тисѹка и сьто и ѡсьмь десеть и деветь лѣть, мѣсеца авьгѹста ѹ дьвадесети и девети дьнь, ѹсѣчение главе Иѡвана крьстителa.

Latinski prevod glasi: † In nomine patris, et filii et spiritus sancti. Amen. Ego banus Culinus Bosene, iuro comiti Geruasio et omnibus Raguseis, rectum amicum fore

[1] Farl. Malantrata.

Digitized by Google

perpetuo, et rectam vobiscum pacem manutenere et amicitiam veram, et omnes Raguseos per totam terram nostram ambulantes, mercantes, seu habitantes vel transeuntes recta fide et conscientia vera recipere, absque ulla datione, nisi quis suam per voluntatem mihi donum dare voluerit, et aput nos dum fuerint manutenere, et consilium eis prebere ut nostre persone ad nostrum posse, absque fraude et malo ingenio. Sic me deus adiuuet et hec sancta quatuor euangelia.

Stari prepis matice i prevoda, na pergamcni u c. k. dvorskom arkivu u Beču. Priebćena je listina od Šafařika u Pamàtkyh, zatiem u Izvjestju akademije petrogradske g. 1852. str. 344. i od Miklošića, Monumenta serbica str. 1.

CCIV. 1189. U Trogiru.

Utemeljitelji crkve sv. Marije od Spiljana, popisuju medje i zemlje iste crkve, kao i crkvene ine stvari.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis amen. Anno incarnacionis MCLXXXVIIII. indictione VII. regnante domino nostro Bela rege Vngarie. Traguriensi quippe ecclesie venerabilis episcopi Michaelis, comite scilicet Marino hoc actum est. Nos quidem fundatores ecclesie sancte Marie de Spilano, Stance Orebina, Bratiza Matheye, Petrus scilicet et Stephanus Podcupp, Strumbrada, Grubina, Drasechna. Imprimis namque est terra s. Marie sub via de Spilano sita in loco, quod dicitur Pociuala; ex aquilonari parte cuius est terra s. Nicolai, iuxta terra eiusdem ecclesie, ex parte orientali cuius est terra s. Marie sub viam, que ducit ad Spilanum supra aqua, que appellatur Snnichem, terra s. Marie, sub eadem aqua est terra s. Marie, in occidentali parte ecclesie sub via est terra s. Marie, ex orientali et occidentali parte cuius sunt terre Bratco supra viam que ducit ad Ostrog, ex otientali parte ecclesie est terra s. Marie. In eodem loco subtus ecclesiam, subtus viam, est terra s. Marie; ex occidentali parte eius est terra s. Joannis sub Steniza; in orientali parte ecclesie est terra s. Marie. In loco quod dicitur Sustie supra rupem (est) terra s. Marie; ex australi parte, cuius terra s. Joannis, apud Stinizam, est terra s. Marie, ex orientali parte cuius est terra s. Nicolai. In loco qui dicitur Sustie est terra s. Marie, ex australi parte cuius est terra, Ponete; in orientati parte, atque apud Pocrounicum est terra s. Marie, ex australi parte cuius est terra s. Marie; ex orientali parte cuius est terra Branco. A vegete Maramide usque ad terram s. Joannis tota terra illa est s. Marie. In australi parte Becize est terra s. Marie. In eodem est terra s. Marie ex orientali parte, cuius est terra Bufali, et in aquilonari est terra s. Georgij de Mirano; ex aquilonari parte ecclesie, tota illa terra in qua diuidit aqua per medium usque ad Stenizam est terra s. Marie; ex orientali parte quedam arbor nux supra aquam que surgit ante ecclesiam est terra s. Marie. Sub lacu, qui est prope viam, que vadit apud s. Georgium, est terra s. Marie. Dictis et numeratis nominibus terrarum oportuit scribi nomina rerum ecclesie. In primis est unum missale continuum, unum ymnarium, et ymnarius mixtus cum psalterio; vna cortina, et pannus vnus super altare.

Lucius. Memorie di Trau. str. 496.

Digitized by Google

CCV. 1189.

Petav kaludjer, popisuje zemljišta i medje samostana sv. Petra od Klobučca, kod Trogira.

In nomine sancte trinitatis et indinidue unitatis. Anno domini MCLXXXIX. indictione quoque VII. regnante domino nostro rege Hungarie Bela, spalatensi sede presidente Petro archiepiscopo Hungaro, eiusdem ciuitatis comitatum obtinente Grubessa comite. Existentibus iudicibusMicha de Malantrata et Petro de Sagorella, nec non in buccaratu filii Gregorelli hoc actum est. Quoniam omnium gestarum rerum certitudo, si diligenti studio comprehensa fuerit, et in scriptis redacta, ad succedentium memoriam plurimum valere agnoscitur, et quia eis series litterarum maximam prestat utilitatem; ideo presente briuilegium scribi sancitum est. Ego itaque Petrus, licet indignus mŏnacus, dilapsis aliquantis temporibus post susceptam amministrationem monasterii sancti Petri de Clobucez, habito consilio omnium fundatorum eius monasterii, tam Sclauorum, quam Latinorum, omnes terras, quas monasterium sine alicuius contradictionis obstaculo possidet, illuminare et certis limitibus determinare, et per eorumdem terminos lapidum signa infigendo, ab aliorum terris distinguere curauimus, et scripto redigimus. Imprimis illarum terrarum terminus incipit a latere maris, a loco, qui sclauonice dicitur Putez, ubi in quodam lapide viuo designatur littera P. Dein recto gradiente tramite sursum in parte aquilonis ad alium lapidem viuum, in quo eadem littera designatur. Inde autem sursum ad columnam, in qua eadem littera scribitur, a columna vero deorsum in parte occidentis sicut signa lapidum constant prefixa, usque ad lapidum congeriem, et inde iterum ad mare recto tramite iuxta terras, que vocantur Trepunscia supra illa . . . terra, que intra predicta signa constat sancti Petri est. Sursum a Dubrouiza, in loco qui sclauonice vocatur Cal, est magna terra, que tota ex parte aquilonis et meridie circumdatur viuis lapidibus, ex parte vero eisdem terris in hoccidente, est terra filiorum Neuini Valizi; in loco vero qui dicitur Valizi, est magna vinea. In loco quod sclauonica lingua nuncupatur Dominici Drazie, est magna terra, in loco vero qui Pocrounic dicitur . . . . a maceriis, que sunt ex parte australi, et usque ad aquam de Pocrounic est terra sancti Petri. In loco qui Stragisce dicitur, super aliam que est terra domne Dabrize, est magna terra sancti Petri. Ibidem super Stragisce est magna terra incipiente a petra viua, et ut continentur rupes usque ad terras in Magduscina, sub qua terra est terra sancti Nicolai. Harum igitur terrarum ostensores et illuminatores fuerunt: podzup regis Juaniz Strunbrada, Desiz Meiumis, Dragina Neuini Valizi. Testes autem, qui in circumdatione illarum terrarum fuerunt, isti sunt; Mager filius Murgie de Spalato. De Tragurio Cerne filius Cipriani, Siluester filius Verseni, cum fratre suo Sanicha, Dabrana Vodouari, Dirsen filius Slouinne, Petrus et Nicolaus filiastri Oscominne, Vilcoiz Caciz. Drago Sadnouiz, presbiter Radun de Ostrogo, presbiter Graguy podiup de Ostrogo, Petricha Grubinna, Drasechna, Dragouan, Vulcinna, Pipogan, Stoian, Zauriz, Dragun filius Neuadi Rastis, et frater eius Jorra, Dragoy filius Draguni.

Matica, na pergameni nalazila se u mojoj sbirci, sada u knjižnici jugosl. akademije. Lucić u Memorie di Traù str. 497. veoma pogriešno priobćio.

Digitized by Google

CCVI. 1190. 3. veljače. U Dubrovniku.

Dubrovčani čine zakon, da svaki stranac bio dužnik, bio zločinac, ako na svećanost sv. Vlahe dodje u Dubrovnik, ima biti prost od suda i kazne, tri dana prije i toliko poslije blagdana.

Anno domini millesimo centesimo nonagesimo, mensis februarii, die sancti Blasii . . . Geruasius comes. Facta curia cum campana, voluntate . . . nobilium et sapientum ac totius populi confirmatione . . . archiepiscopi. — bandum omnibus Raguseis fecit, statuens . . . martyris Blasii, si quis extraneus debitor mu . . . . ominibus, ut sit malefactor, Ragusium venire . . . liber et immunis, ante festum per tres dies, idem et post festum maneat in perpetuum, et ut nunquam hoc rumpi possit nisi in primis? . . . andum duxerit. Quod per manus diaconi Marini decamas communis notarii scriptum est hoc capitulare.

U bečkom dvorskom arkivu. Ragusa Nr. 958. Listina je pisana na podugačkoj pergameni, ali na više miestih od vlažine tako izkvarena da se pročitati nemože.

CCVII. 1190. 5. travnja. U Zadru.

Tolja, kći Lampredova, opatica kaludjericah sv. Marije u Zadru, opisuje medje njekih samostanskih vinogradah.

Anno ab incarnacione domini nostri Jhesu Christi, millesimo centesimo nonagesimo, mense aprilis die quinto intrante, indictione octaua, Jadere. Temporibus equidem domini nostri Bele, gloriosissimi regis Hungarie, Dalmacie, Croacie atque Rame, et Petri, jadertine sedis archielecti, ac Damiani eiusdem ciuitatis incliti comitis. Cum ego nempe Tollia, filia Lampridii, abbatissa monasterii sancte Marie, canonice constituta, multa nostri cenobii territoria interminata decernerem, pociori usa consilio, vineam nostram ultra riuum positam, cum territoriis ibidem adiacentibus, secundum quod nostris senioribus occurrit memorie, iussimus terminare et terminos in scriptis redigere, ne forte quisquam contra nos, aut nos contra aliquos aliquando insurgamus. In primis namque vinea terminata est cum sepibus et maceriis suis, incipiente ab occidente usque in austrum, subtus viam puplicam, usque ad terram sancti Stephani recto tramite, et ultra usque ad viam antiquam, que vadit ad mare, versus meridiem usque ad terram Bogdani, que undique est septa maceriis. Est etiam aliud territorium nostrum in austrum terre Bogdani, septum maceriis undique, ubi fuit vinea Slugonnie, finito vero territorio Bogdani, quod est supra viam puplicam, ab ipsa eadem via usque sursum ad vineam prenotatam, recta linea, versus boream, ac ab inde in occidente per conductum aque usque ad terras Pecenegi, ubi sunt termini lapidei, et ab inde deorsum recto tramite usque ad viam supra vineam Tolle positam, et ab inde recto calle in austrum, quousque perueniatur iterum ad terram Bogdani, sunt territoria sancte Marie virginis, quas circumgiraui ego una cum Dabrosa, Bunna Galzane, Viula, Bunna Trebemiri, presbytero Priuonia, Bo . icio Michael, Grube Lampredii, Blasio notario et multis aliis.

Iz starog zapisnika kaludjericah sv. Marije u Zadru.

Digitized by Google

CCVIII. 1190. 3. svibnja. U Dubrovniku.

Dubrovčani ugovaraju mir s Kačići.

(In nomine indiui)due trinitatis, anno domini millesimo centesimo nonagesimo . . lyn H. regis, una cum parentibus meis facio hanc re . . affirmando pacem nos Cazichi cum Raguseis. Videlicet . . Dersimiro comitis Petri, sub sacramento ita . . is salvum sit, sub tali conditione, ut ipsi Ragusei in . . loco inuenti fuerint a Cazichis sani et salui sint cum omnibus rebus . . per mare inuenti fuerint et ipsos non cum armis sed pacifice cum . . ut qd (quidem?) voluntarie Ragusei dare voluerint ipsi accipi . . et si aliquis de Cazichis per fortiam aliquod (sic) Raguseis tulerit, personam propriam tribuatur Raguseis. Si vero aliquis seruus fugeret de Ragusis ad nos, et dominus eius querendo superuenerit, a nobis optimam et plenam habeat iusticiam. Et si naues de Apulia Ragusium venerint, a Malonto usque ad Vratenie, salue fiant. Hec sunt nomina Cazichorum qui iurati sunt: iupanus Brena, filij Nicolay, Borislauus, Simon et Bocdanus, Petrus Velcinnie, Tuerdennus, Velcoina, Sebenna, Velcoe de Chranca et frater eius Dragan, filii Grobinne, Dessislauus, Raddos, et Sintea et Gurrech.

Et ex parte Ragusii pacem hanc firmandam, primo comes iurauit Geruasius, saluo iuramento domini sui. Slabba Lucari iudex, Dersimirus filius Petri iudex. Lucarus Nicolay, Dobre Stepacie, Vitus Lampridii, Lucarius Tudisii, Sergius Vladimiri, Petrus Bubanne, Sauinus . . Simom Stephani, Dnesius, Lampridius Dabranicze.

Matica u c. kr. dvorskom arkivu u Beču, veoma oštećena. Ragusa N. 958. U akademičkom izdanju Listinah I. str. 14. veoma pogriešno priobćena.

CCIX. 1190. 14. svibnja. U Zadru.

Zadrani vraćaju iza slavne pobjede nad Mletčani, samostanu sv. Krševana otok Mauni, što mu ga bijaše darovao njegda kralj Kresimir.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno ab incarnatione domini nostri Jhesu Christi millesimo C. nonagesimo, mense madii, XIIII die intrante, indictione VII (VIII) Jadere. Regnante domino nostro Bela dei gratia inuictissimo Hungarie, Dalmatie, Chroatie Rameque rege, et iadertine ecclesie Petro venerabili archielecto presidente, ac Damiano Desinnie inclito principe, eidem ciuitati principante. Cum nos nempe Johannes Bernaldi, sancte iadertine ecclesie archidiaconus, Andreas archipresbiter, Marcus Michas Gauze, Matheus Monadius, Vitus ac Siluester, maioris ecclesie canonici, cum toto choro beate Anastasie, et Marinus sancte Marie maioris plebanus cum clero suo, Predicius sancti Stephani plebanus, cum suo clero, Johannes Pucine, sancti Petri veteris plebanus cum suo clero, Joseph sancti Petri noui cum suo clero, Johannes Cucile sancti Michaelis plebanus cum suo clero, cunctoque iaderensi capitulo, et Damianus dei gratia iaderensis comes, una cum Damiano Sluradi et Martino fratre eius, Petrizo Vitace et Lampridio fratre eius, Petrona Cucille, Petrizo Michaelis et Prestancio fratre eius, Gregorio Cosse, Martino et Diminia, filiis Madii, Micha Petrizi et Petro fratre eius, Petro Camasci, Grube Lampridii, Prestancio Cipriani, Petriscio Oure, Vulcinna de Cande, Bitte de Juda, Bitte Prestancii, et

Digitized by Google

Crisogono fratre eius, Petro Sluradi, Cellia, Andrea Cotopanie, Forto, Damiano de Rubasac, Coscia Crisogoni, Coscia Gregorii, Grubescia, Stephano et Laurentio filiis Joseph, Stephano Cossuti, Marino Buciardi, Micha et Bertaldo filiis Pecenegi, Gaudio Suronie, Damiano Organie, Dessa et Bitte de (P)ezula, Jacobo Petri mortui, Marandula et uniuersa comunitate, in sancti Crisogoni ecclesia, post bellum cum Venetis habitum, et post victoriam de castello in promontorio Treni quondam erecto, nobis celitus destinatam, ad eiusdem sancti Crisogoni patroni nostri, pie translationis festum deuotissime celebrandum conuenissemus, et omnipotenti deo ac omnibus sanctis eius et precipue huic sacratissimo martiri tutori ac protectori nostro preces humilitatis effundentes, laudes et gratias de euasione maximi periculi et collatione victorie ac omnimodi percepti beneficii deuote retulissemus. Electo nostro Petro in Hungaria persistente, et Nicolao farense episcopo nostre ecclesie suffragante, missarum sollempnia celebrante, et sermonem ad populum more solito faciente, hoc de comuni omnium voluntate adinuenientes stabiliuimus, et presentis scripti munimine roborari precepimus, decreto in perpetuum valituro: ut insulam Mauni, quam iam dictum sancti Crisogoni monasterium regis Cresimiri, beate memorie, largicione, sicut in eius breuilegio continetur, a multis retroactis possedit temporibus, nostrique postmodum priores pro comuni nostre ciuitatis constructione et utilitate eam una nobiscum abstulerant, ob deuotionem, quam in sancto habemus, et ob id, ut semper ab inimicorum visibilium et inuisibilium incursibus liberemus, et de his victoriam ac triumphum iugiter habere possimus, et ob hoc, quod sua cuiquam reddere de iure tenemur, memorato monasterio iterum redderemus, quod et fecimus, statuentes, ut iam dicta sancti Crisogoni ecclesia prephatam Mauni insulam cum cunctis pascuis et omnibus, que in ea sunt perpetuis temporibus habeat et iure hereditario in euum possideat. Nulli igitur hominum liceat hanc nostre largitionis et constitutionis paginam infringere, vel ei ausu temerario aliquatenus contraire, si qua igitur ecclesiastica, secularisue persona contra eam sciens ire temptauerit, nisi ex voluntate abbatis et eiusdem cenobii fratrum, indignationem omnipotentis dei incurrat, et a sacratissimo corpore et sanguine domini nostri Jhesu Christi aliena fiat. Cunctis autem sibi sua iura seruantibus, sit pax domini nostri Jhesu Christi, ut hic et in eternum perpetue felicitatis fructum inueniant. Amen. Amen. Amen. Data per manus Blasii sancte Anastasie diaconi et iadertine curie notarii, tempore abbatis Vincentii, et Symeonis decani, ac Drasce prepositi, ceterorumq fratrum, qui Blasius, scripsit de mandato tocius ecclesie ac ciuitatis et roborauit et signo consueto signauit feliciter.

Matica na pergameni. U gub. ark. zadar. Caps. XVIII. br. 428.

CCX. 1190. 17. lipnja. U Dubrovniku.

Miroslav, knez humski ugovara mir s Dubrovčani.

† In Christi nomine. Anno dominice incarnationis, milesimo centesimo nonagesimo, mensis iunii die XVII. intrante. Salutationibus et locutionibus domini comitis Miroslaui per nuncios suos Maurum iupanum et Sergium [1] directis, hec est Raguseorum

[1] U akademičkom izdanju listinah I. 14. et Sergium izpuščano.

Digitized by Google

responsio. Imprimis videlicet si fortuna ei accidente Ragusium intrare voluerit, promittimus sine fraude salue illum recipere, ad nostrum posse, et res illius et homines eius ut nostras personas, dum in ciuitate nostra steterit, nullo quidem iustitia faciendo. Et si contrarium ex proditione ciuitatis aduenerit. Consiliando insimul comes Geruasius cum nobilibus suis, similiter et comes Miroslauus cum nobilibus suis, promittimus portare ipsum sine fraude cum rebus et hominibus suis quo voluerit, cum suo expendio, [1] sicut et inter nos consuetudinem habemus. Et si redire ad ciuitatem nostram voluerit, ad posse nostrum promittimus illum cum rebus et hominibus suis sine fraude recipere. Tamen ut nunc ipse iustitiam faciat Raguseis sine fraude, electis ex utraque parte iudicibus, ante quorum presentiam iustitia secundum antiquorum mores firmatur. Et si facere illam nunc non potuerit, cum redierit in terra sua, facturus sit illam. Et hoc promittimus fideliter implere saluo sacramento domini nostri regis Tancredi et iuramento pacis, defendere illum ab omnibus sine fraude et malo ingenio. Sic nos deus adiuuet et hec sancta IIII. euangelia.

† Ego Geruasius comes Ragusii in hoc ordine iuro et omnes sequentes idem iurant:

† Vitalis Bodacie.
† Slabba Lucari, iudex.
† Dersimirus iudex.
† Lucarus Pudisij.
† Lucarus comes filius Nicolay.
† Petrus depdi. (Dependi?)
† Michacius vicarius.
† Petrus Bubanne.
† Michael Voyslaui [2]
† Vitalis Vulpis.
† Michael eius nepos.
† Grosius Goyslaui.
† Theodorus Destitus [3]
† Archidiaconus Marinus.
† Johannes Manaue.
† Dimitrius Rosini.
† Simon Stephani.
† Theodorus Domane.
† Vitus Lampri.
† Pizinagus Berisne.
† Vrsus Bani.
† Sauinus Bonde.
† Marinus Derasti.
† Laurentius Pisini.
† Binzola Valentini.
† Sergius Bladimiri.
† Sauinus Mazole.
† Germanus Michatii.
† Johannes Calepi.
† Theodorus Caputassi.
† Dabrisius Mathei.
† Johannes Gondole. [4]
† Felix Traualle.
† Pauersenus Pesane.
† Michael Chunniis.
† Stepi Demacca.
† Tesscius Derigina.
† Priasus Berisne.
† Petrus Derasti.
† Michatius Berserii.
† Michael Mangunis.
† Georgius Clementis.
† Johannes Ursacii.
† Michael Boutii.
† Johannes Petracce.
† Lampredius Vitalis.
† Vrsus Balli.
† Andreas Pauli.
† Michael Ursane.
† Petrus Domane.
† Marinus Grobe.
† Vitana Vitii.
† Laurentius Auelini.
† Mengatia Bocinj.

[1] Listine: dispendio. [2] Listine: Gorslavi. [3] U list. Destitu. [4] U akad. list. ispuščano Gondole, i zatiem Felix.

Digitized by Google

† Teodorus Luce. † Michatius Furatere.
† Georgius Bacenoli. † Domane Placei.
† Dnesius Vetrii.

Omnes homines qui sacramentum hoc supradictum sine fraude et malo ingenio firme non tenuerint, dei et sanctorum omnium incurrant maledictionem, et cum diabolo perpetuo in inferno mancipentur et dampnentur. Omnibus hec iura seruantibus sit pax domini nostri Jesu Christi in perpetuum. Amen.

† Quod scriptum ego diaconus Marinus et Ragusii comunis notarius, plena in curia Raguseorum, residente Bernardo archiepiscopo et Geruasio comite, cum nobilibus et populo cuncto, iussione cunctorum scripsi, compleui, et roboraui.

Ego Comes Miroslauus, sicut comes Geruasius cum suis nobilibus mihi iurauit, idem et ego illis iuro secundum supradictum capitulare, recta fide, et sine fraude, perpetuo manutenere.

Matica u bečkom c. k. dvorskom arkivu. Listina ova pisana na podugačkoj pergameni, sačuvana je veoma dobro. S vana na savitku stoji: 1190 d. 17. Juny. Capitulation zwischen Ragusa und den Grafen Miroslav von 60 adeligen Ragusanern unterzeichnet. Ragusa — Rub. Bosnien und Servien. U akademičkom izdanju Ljubićevih listinah njeke rieči izpušćene.

CCXI. 1190. 26. lipnja. U Zadru.

Zadrani ugovaraju mir s Rabljani.

Anno dominice incarnacionis millesimo centesimo nonagesimo. Mense iunii die sanctorum Johannis et Pauli, indictione VIII. Jadere. Temporibus domini nostri Bele dei gracia inuictissimi regis Hungarie, Dalmacie, Chroacie atque Rame, nec non Galacie, et Petri iadertine sedis venerabilis archielecti. Jura clamant, ratio postulat, ut quicquid bone consuetudines, quelibet ciuitatum inter se statuunt, et ad utilitatem utriusque partis in publico sanctiunt, pro lege firmissima habeatur, et ut umquam dissolui nequeat vinculo briuilegii anodetur. Ac per hoc: Nos siquidem Damianus dei gracia comes Jadere, una cum Gregorio Cosce, Georgio Soppe, Bitte de Juda, et Petro Sluradi iudicibus. Sollicitudo imminet diuersorum cum uniuerso populo iadertino, quod et vobiscum Andrea dei gracia arbensi episcopo, Petrizo Surie vice comite, Stephano Martini iudice, Fusco Manarini, Christophoro Waldenatii, Visciedrago et Petraniola, qui ex parte totius vestre communitatis pro pace et concordia reformanda Jaderam venistis, legem et consuetudinem quam inter nos antiquitus habueramus, reformauimus; tenorem eius . . unitatem in scriptis redigendo firmamus. Statuimus namque, ut si quispiam utriusque ciuitatis aliquam pecuniam alicui crediderit, et eam rehabere nequiuerit, ipsum debitorem suum et non alium querat in aspectu iudicum debitoris, qui cogatur eum reddere uniuersa. Et si nichil in ciuitate habuerit, non debet infra menia capi, sed extra, ubi poterit reperiri, ut libertas ciuitatum illesa permaneat. At vero si quisquam nobilis aut ignobilis

Digitized by Google

in latrocinio seu rapina repertus fuerit, pro XII romanatis, excepta damni conposicione, que ex integro dari debetur, vendatur, et si id unde reddere non habuerit, persona eius infra urbem per manum curie capiatur, et tamdiu in potestate perditoris maneat vinculata, donec reddat uniuersum debitum. Ut autem hec nostre institucionis pagina firmior valeat, per manum nostre curie notarii eam iussimus roborari, nostreque ciuitatis sigillo imprimi.

Et ego Blasius sancte Anastasie diaconus et iadertine curie notarius, iussu comitis prenotati ac iudicum prescriptorum, et rogatu arbensis episcopi suorumque nobilium, hanc constitucionis paginam utrisque ciuitatibus, secundum quod audiui, scripsi, roboraui et signo consueto signaui, ac puplico sigillo impressi.

Dole viseći podugački, okruglošiljasti pečat grada Zadra, s nadpisom: SIGILLUM IADERE VRBIS. SANCTA ANASTASIA. U sriedini slika sv. Anastasije s razširenimi rukami nad dvimi hramovi.

Matica pisana na pergameni nalazi se u zbirci popa Ivana Gurata u Rabu, od kojega dobih i prepis. Lucio u svom djelu De regno Dalm. et Croat. Lib. III. cap. XII. priobći ovu listinu samo u izvadku.

CCXII. 1190.

Dabiša, nećak Radkov, zamienjuje njeku svoju zemlju u Panolu, s drugom zemljom istoga mjesta, a svojinom popa Martina Dobruševa.

(Prevod talijanski).

Nel nome di Christo. L' anno dall' incarnatione del Signore 1190. nell' inditione VIII. Nel tempo di Grubesca conte et nel vicariato di Giovanni nepote di Plusnico. Jo Dabissa figliolo del quondam Radco faccio fare la presente scrittura, cioè: che alla presenza dell' infrascritti testimoni, ho fatto l' infrascritto cambio, secondo il costume della patria, ho assegnato a Martino chierico figliolo di Dobrussa, un passo di terra in Panolo, per larghezza et lunghezza, et inoltre gli ho aggiunto sei Romanati d' oro et due perperi, et ho avuto da lui nel medesimo luogo di Panolo certa terra, posta fra le altre mie terre, quale lui aveva comprata da Sabatio nipote di Sabaudo, et con le piante che lui haveva piantate in essa terra. Con tal patto et conditione, che io abbi ogni autorità et potestà sopra essa terra, et possa di quella disporre secondo . . . mi piacerà. Al qual Cambio furono questi testimoni: Draso Petrarca, Pietro Milla, Jura Raco et Menego Raco. Et io Sabatio subdiacono giurato del Commune ho scritto, cosi pregato dal predetto Martino.

Documenti di san Stefano di Spalato. Rukopis mletačke knjižnice sv. Marka. MSS. italiani Classe V. Cod. LI. str. 102.

Digitized by Google

CCXIII. 1190.

Slaba, nećak Sabinov, neće da povrati oteta dobra samostanu lokrumskomu, darovana mu po djedu Sabinu.

Ulomak.

Marinus Grabe sic eum (Slabam) allocutus est, dicens: Ecce frater, de ecclesia nostra sancte Marie plura in thesauro, terris, ac rebus vendidisti, que ad detrimentum anime tue pertinent; tu scis, quia auus noster statuit, ut si monasterium Casini ea habere non possent, ad monasterium lacromense deuenirent, ut in ea monasterium faceret. Qui Slaba sic respondit: Verum est quod Martinus loquitur, sed unam malam volo finire mortem, quam . . etc. Scio quod contra deum et animam meam facio etc. In anno dominice incarnationis millesimo, centesimo XC.

Farlati. Illyricum Sacrum. VI. 69.

CCXIV. Oko g. 1190.

Bilježke samostana kaludjericah sv. Marije u Zadru.

Comes iadratinus abstulit III. carna. Homines comitis, filii Rogerii I. car. Gener Brauari I. ca.

Ego abbatissa sancte Marie facio recordationem de animalibus que dedi Boxetecho et filiis suis CCCCXXX de pecudibus, et de maioribus animalibus scilicet de vaccis XXVI. Et ipse Boxetecho atulit mihi de pellibus XII.

Iz Arkiva zadarskih kaludjericah.

CCXV. 1190.

Stana opatica sv. Marija u Zadru kupuje sluge.

Ego Stana abbatissa comparaui de Tugurio Cernata per decem sol. per finem. Comparaui de cognato suo Bulichena per decem sol. per finem. Comparaui de Sestaco I. seruo nomine Cucurruz, per finem. Ego Stana abbatissa comparaui nomine Vescen(i) per II. sol., ut faciat seruicium per septem annos, cum compleuerit VII. annos, det II. sol. Judex testis. Manzeri testis. Presbiter Sergj testis. Tezone testis. Petrozo testis.

Matica u arkivu kaludjericah sv. Marije u Zadru.

CCXVI. Oko god. 1190.

Stana opatica sv. Marije u Zadru bilježi koliko je prodala marve.

Ego Stana abbatissa sancte Marie, vendidi X. sol. pecodum fere. Octo ex iis abet filie Panze, et unum in pinesi et unum pro boue. Filius Matelde XV. sol. pecodum,

Digitized by Google

decem ex his dedi filie Roffi, duos Iude, et tercium in oleo, quartum in Nedrisce, quintum dedimus pro tribus pellibus.

Iz arkiva kaludjericah sv. Marije u Zadru.

CCXVII. 1191. 13. ožujka. U Rimu.

Klemento III. papa, podieljuje Petru nadbiskupu splietskomu, nadbiskupski plašć i naznačuje obsjeg njegove nadbiskupije.

Clemens episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri Petro spalatensi archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. In apostolice sedis specula disponente domino constituti, fratres nostros episcopos, tam propinquos, quam longe positos, fraterna charitate debemus diligere, et eorum postulationibus effectum celerem indulgere. Eapropter venerabilis in Christo frater archiepiscope, tuis precibus annuentes, spalatensem ecclesiam, cui deo auctore preesse dignosceris, ad exemplar felicis recordationis Paschalis pape, predecessoris nostri, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti priuilegio communimus, statuentes, ut quascumque possessiones, quecumque bona eadem ecclesia in presentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum, vel principum, oblatione fidelium, vel aliis iustis modis deo propitio poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: Villam sancti Georgii cum omnibus pertinentiis suis Cosiza, Ostrogh, Labina, Srinine, et Gete cum omnibus appenditiis suis; totum territorium de Cremene, montem Crassum, Asceses, Malerne, Delamoze, Classine, et territorium de . . ecclesiam s. Marie in Salona cum molendinis, aquimoliis, et omnibus pertinentiis suis; ecclesiam sancti Moysi in Salona, cum omnibus pertinentiis suis; parochiam Cleune, parochias Citine, Clisse, cum tota iupania Polici, cum toto Massaro, et parochiam Almissi usque ad Macarum, et usque ad flumen de Narente, et totam Rastizam; Segniensem, Corbauiensem, Nonensem, Scardonensem, Traguriensem, Tiniensem, Macarensem, Naroniensem, Stagnensem, Farensem, Bosniensem, et Delmitensem episcopatus. Paleum preterea fraternitati tue, plenitudinem videlicet pontificalis officii, apostolice sedis liberalitate concedimus, quo te intra ecclesiam tuam ad missarum solempnia subscriptis diebus noueris induendum: id est cene domini, resurectionis, ascensionis, pentecostes, natiuitatis domini, epiphanie, in tribus festiuitatibus sancte Marie, omniumque apostolorum, natiuitatis s. Joannis babtiste, solemnitate s. Domnii, in consecrationibus ecclesiarum, episcoporum, presbyterorum, et diaconorum ac subdiaconorum spalatensis ecclesie, et consecrationis tue die. Cuius nimirum palei volumus te per omnia genitum (sic) vendicare. Huius siquidem indumenti honor, humilitas atque iustitia est. Tota ergo mente fraternitas tua se exhibere persinet in prosperis humilem, in aduersis, si quando adueniunt, cum iustitia rectam, amicam bonis, peruersis contrariam, et nullius unquam faciem contra veritatem recipiens, nullius unquam faciem pro veritate loquentem premens, misericordie operibus iuxta veritatem substantie insistens, et tantum insistere etiam supra veritatem cupiens; infirmis compatiens, beneualentibus congaudens, aliena dampna propria deputans, de alienis gaudiis tamquam de propriis exultans; in

Digitized by Google

corrigendis vitiis pie seuiens, in fouendis virtutibus auditorum animos demulcens, infra iudicium sine ira tenens, in tranquillitate autem seueritatem iuxta mensuram non deserens. Hec est frater carissime, palei accepti dignitas, quam si sollicite seruaueris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. Decreuimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum substentatione et usibus omnimodis profutura, salua sedis apostolice auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona hanc nostre constitutionis paginam . . . contra eam temere venire temptauerit, . . . nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se diuino iuditio existere, de perpetrata iniquitate cognoscat; ac a sacratissimo corpore et sanguine dei et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte iudicio subiaceat. Cunctis autem eodem loco sua iura (seruantibus) sit pax domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen.

Ego Pandulphus presbyter cardinalis basilice XII. apostolorum.
Ego Melior sanctorum Joannis et Pauli presb. cardinalis.
Ego Joannes tituli s. Clementis cardinalis, Tuscanus episcopus.
Ego Romanus tituli sancte Anastasie presb. cardinalis.
Ego Hugo presbyter cardinalis sancti Martini.
Ego Joannes ecclesie s. Stephani in Celio monte presb. cardinalis.
Ego Gratianus ss. Cosme et Damiani diaconus cardinalis.
Ego Girardinus s. Donati „ „
Ego Sofredus s. Marie in via lata „ „
Ego Joannes s. Theodori „ „
Ego Bernardus s. Marie noue „ „
Ego Gregorius s. Marci in Aquiro. „ „
Ego Gregorius s. Georgii ad velum aureum diacon. card.
Ego Lotharius ss. Sergii et Bacchi „ „
Ego Nicolaus s. Marie in Cosmedin „ „

Datum Laterani per manum Moysi S. R. E. subdiaconi lateranensis III. idus Martii. Indictione X(IX). Incarnationis dominice anno MCXCI. Pontificatus vero Clementis pape tertii, anno primo (tertio).

Dominicus Migdoleus canonicus et notarius curie archiepiscopalis spalatensis cum authentico processu manu Cesaris de Pace notarii et tunc cancellarii Traguriensis scripto et subscripto, ac sigillo s. Marci munito, presens exemplum ex illo processu satis amplo extractum auscultauit, et corolauit et in fidem subscripsit, ac sigillo dicte curie muniuit. Tragurii die 20 mensis Junii 1612.

Stari prepis u mojoj sbirci. Farlati III. str. 223. ima dosta pogriešakah. Čini se da ova listina pripada Celestinu III., ne pako Klementu III., te je valjda prosto pismo C. prepisatelj zlo protumačio. Nu onda imala bi se uvrstiti u godinu 1192. kamo i Ughelli Italia sacra. VII. 328. sličnu listinu uvrsti.

Digitized by Google

CCXVIII. 1191. U Labinu.

Zavod medjah med Smokvicom i Labinom.

In Christi nomine amen. Nos spalatensis ecclesie canonici Catholdus Vica [1] atque Vulcassius, presens recordationis scriptum ad presentium notitiam et futurorum memoriam fieri voluimus. Tempore enim tertii [2] Petri spalatensis archiepiscopi cum Joanne Strazibrada regali podiupo, multisque aliis podiupis, ad Labenam, faciendum zavod et ad distinguendas terras sancti Domnii, fuimus. Predictus itaque Joannes Strazibrada, regalis podiupo . . ostensione sua, maxima multitudine virorum eum sequente, tali modo zavod tunc fecit, et predicte ville terras distinxit, ceterisque signis determinauit, asserens eodem modo inde Albus Slauogost regio precepto, petitione predicti archiepiscopi, quoddam zauod secum fecisse. Cepit itaque sepedictus Joannes Strazibrada a summitate maioris montis, qui est intra Smoquizam et Labenam, primitus, exinde descendit ad planitiem ad quandam quercum iuxta viam, in qua ex utraque parte est dessignata crux, et inde in parte aquilonari pergens per plurima loca, D. litteram pro signo sculpere fecit; et inde ad quendam lapidem, qui est iuxta viam, que itur in Suchidol, (et) peruenit,.. ubi nobis omnibus videntibus, propria manu, quoddam antiquissimum signum sub terra discoperuit, quod signum sclauonice Vranoua noga, latine vero dicitur: pes cornicis, dicens sibi esse terminum sepe nominate ville. Inde autem versus est in orientali parte versus Varh Suhidol, et sic circuiuit terminos sepe dicte ville, sculpens pro signo predictam litteram. Actum est autem hoc anno dominice incarnationis, millesimo centesimo nonagesimo sexto (primo) indictione nona [3]

Ego presbiter Sabacius [4] communis iuratus notarius, predictorum canonicorum precepto hoc bre(ue) scripsi.

Iz rukopisa 17. vieka moje bivše knjižnice, broj 286.

CCXIX. 1192. 16. travnja. U Spljetu.

Petar nadbiskup splietski, naznačuje njeke podanke što se imaju davati kaptolu trogirskomu.

Quoniam inter lugas temporum et vicissitudines rerum, cum ipso cui adheret humane imbecillitatis memoria defluente, nichil homini firmum, nichil immobile perseuerat. Ego Petrus dei gracia spalatensis archiepiscopus, factum quod inter ipsa mei archiepiscopatus initia discussi, ordine iudiciario et decidi, ab obliuionis interritu volo defendere et ad posteritatis notitiam prorogare. Dilectissimus siquidem frater noster Michael episcopus tragurinus, ab archidiacono eiusdem ecclesie, qui Gaudius nominatur, sub nostre examinationis experientia lite pulsatus, quedam que idem archidiaconus nomine capituli sancti Laurentii, tamquam sindicus, ratione consuetudinis deposcebat, se

---

[1] Možebiti vicarius? [2] Ova rieč je valjda u rukopisu zlo prepisana, jer Petar treći stolovao je na splietskoj nadbiskupskoj stolici od g. 835. do 840. dočim je od god. 1187. do 1200. nadbiskupom bio Petar VIII. [3] U godinu 1196. pada indikcija XIV. bit će dakle godina po svoj prilici zlo prepisana. [4] Bilježnik Sabacius spominje se jur sljedeće god. 1192. kao subdiaconus, novi dokaz da je ova listina pisana prije god. 1192.

Digitized by Google

negabat debere persoluere, et ad ea persoluendi se nulla ratione teneri negatione pertinacissima astruebat. Nos auditis hinc indè rationibus, certitudinem de facto plenissimam colligentes, actionem archidiaconi et canonicorum, qui in eum ius agendi pari consensu contulerant rationabilem esse nouimus et honestam. Ideoque finem negocio iuxta libram rationis et iudicialem calculum imponentes, dilectissimo fratri nostro sepedicto episcopo iuris ratione dictante precepimus . . possit religionem iurisiurandi, quam in presentia nostra ad fidem faciendam veritati archidiaconus subiit pretaxatus, in qualibet die sabbati post vesperas ita comuni capitulo potum debitum et consuetudinarium administret, quod non semel eis cifum porrigi sit contentus, sed post trinam potationem ei nulla imponatur necessitas propinandi. Nichilominus etiam in eundem episcopum sententiam diffinitiuam sicut in anteriori casu dictauimus, quod in qualibet dominica die tribus ebdomadariis eiusdem ecclesie, presbitero videlicet, diachono et subdiachono prandium exhibeat conpetenter. Demum ut post decisionem nostram aliquis dubitationis scrupulus non emergat, qui litem sopitam, immo potius sepultam valeat suscitare, omnisque improbitati calumniantium obtrudatur ingressus; hoc duximus adnectendum, ut si per absentiam episcopi vel ob cuiuscumque casus euentum solutio cessauerit predictorum, ita ut vel potationis debite vel prandii obnoxietas exhibendi diminutionem in aliquo patiatur, in episcopi presentia quod subtractum fuit plenissime restauretur. Preterea quod venerabilis frater noster G. de Sancto apostolo, sancte Marie in Porticu cardinalis, super duobus perperis laudum, uno in pascha, alio in natalitiis persolvendo, super prandio in festo beati Laurentii et super cena et mandato in sacratissima Jouis die comuni capitulo exhibendis, in persona episcopi et successorum eius constituit, ratum habere volumus et inconuulse stabilitatis robore decernimus esse subnixum. Ut autem huius decisionis pagina plenum ab auctoritatis nostre presidio robur habeat et munimen, eam sigilli nostri caractere, ut eius memoria extendatur in euum, merito duximus roborandam, cui quicunque ausu temerario presumpserit obuiare, vel quod recte iudicatum est calumniosis inquietationibus attemptare, celestes iracuudias et indignationem beatissimi Domnii, et nostram se nouerit incursurum. Testes autem qui huic nostro interfuerunt decreto, hii sunt: Duimus primicerius ecclesie sancti Domnii. Mirreus subdiaconus . . . caldus. Michael diachonus. Grupchius. Rada sacerdos. Vitta clericus, qui omnes in ecclesia gloriosissimi martiris Domnii, gloriosum meruerunt canonicatus vocabulum obtinere. Datum Spaleti anno ab incarnatione domini M. C XCII. Indictione X. XVI. kalendas maii. Apostolatus Celestini III anno secundo. Gregorio de Sancto Apostolo tunc fungente legationis officio. In regno Hungarie serenissimo rege Bela eidem Hungarie nec non Croatie, Dalmacie Rameque feliciter imperante, per manum magistri Fulconis et signatum et traditum.

Od zdola na žutoj i crvenoj svili visile su dvie pečati, sada obedvie izgubljene. Izvorna povelja pisana na pergameni, nalazi se u knjižnici akademije jugosl.

CCXX. God. 1192.

Petar nadbiskup zadarski, dopituje njeku zemlju Abala, samostanu kaludjericah sv. Benedikta u Spljetu.

In Christi nomine. Anno dominice incarnacionis millesimo centesimo nonagesimo II, indiccione vero X. Tempore Grubesse comitis et in bucaratu filii Caruchuli, hoc actum

Digitized by Google

est. Factum est, quod predicto tempore clericus Vita, sancti Cipriani plebanus, nepos Mar . . . codizi, contra me Chazzam, sancti Benedicti abbatissam insurgens, ut de terra que est Aballo, quam olim Marcula Neslane monasterio obtulerat, coram archiepiscopo responderemus, assidue instabat. Constituto itaque termino et die pro optinendo monasterii iure, coram archiepiscopo Petro et uniuerso capitulo in curiali palacio astitimus. Igitur nobis ante eum assistentibus, iam dictus clericus Vita, de predicta terra proposuit, asserens ipsam sancti Cipriani esse. Nobis itaque ad inuicem disceptantibus, quam longo temporum curiculo ipsa terra iure hereditario monasterium usus fuerat, michi abbatisse, archiepiscopus simul cum capitulo sacramentum, quia predicta terra non sancti Cipriani sed nostri monasterii est, iudicauit, et exinde diaconem (sic) Sabacium nobis pristaldum tribuit, quod sacramentum his scientibus, presbitero Micha, diacono Helia, Stresio, et Vilce feci. Et ego Sabacius subdiaconus communis notarius huius rei pristaldus scriptor et testis snm.

Ova listina pisana na pergameni, sašita je ujedno sa listinom god. 1144. br. LI. čuva se u samostanu kaludjericah sv. Marije u Zadru medju pismi samostana sv. Benedikta. Sravni Farlati III. 225. koj ju priobći s pogriešKama.

CCXXI. 1192.

Crkva sv. Marije u Toplicah plaća daću rimskoj stolici.

Census Romane sedis in Hungaria MCXCII. (Drugo izostavljeno). In episcopatu Zagrabiensi: Ecclesia sancte Marie de Calidis aquis, unum romanatum.

Endlicher. Monumenta Arpadiana I. 247. E Cencii Camerarii libro censuum.

CCXXII. 1193. od 1. siečnja do 28. ožujka.

Ivan sin Ratinov prodaje samostanu sv. Stjepana u Solinu njeko zemljište, ležeće u Solina iza crkve sv. Marije.

(Prevod talijanski iz latinskoga izvora izgubljena).

Nel nome della sancta Trinitá et indiuidua unitá. L' anno dalla Incarnatione di Christo 1193. nell' Indictione X. Regnante Bela Re d' Ungheria, procurando anco il ducato di Dalmatia et Croatia Calano, et l' arcivescovo di Spalato essendo gouernato da Pietro figliolo di Chetleno, Conte Grubisca et vicario Bogdano nepote di Prodano. Perchè se le cose di questo mondo non si reducono in scrittura, presto vanno in oblivione, et inducono in errore i cuori degli huomini. Peró a notitia dei posteri doverà venire questo scritto, qualmente io Giovanni figliolo del quondam Ratina, ho venduto all' abbate Isach di san Stefano, et a Martino suo Preposto, et a tutta la congregatione del medesimo monasterio, per prezzo con d' accordo di romanati otto, una calavagia posta in Salona dopo la chiesa di santa Maria d' Atago, da esser da loro perpetuamente possessa, et disponolò . . a loro piacere. A la qual vendita furono testimoni: Pietro de

Digitized by Google

Celio, Vido figliolo di Murga, Dirsa Cudana, et Pietro Cigada, et Drago Quintaballo. Et io Sabatio subdiacono nodaro giurato del Commune fui presente alla predetta vendita, et pregato dalle parti ho scritto.

Documenti di S. Stefano di Spalato. MSC. U knjižnici sv. Marka u Mletcih MSS. Italiani Cl. V. Cod. LI. str. 33.

CCXXIII. 1193. 25. lipnja.

Isaija sin Andrašev, priznajući pred mnogimi svjedoci da je oteo njeke zemlje što pripadaju crkvi sv. Martina u Šumetu, vraća iste zemlje samostanu lokrumskomu.

Iz rukopisa: Spaglio delle scritture di Lacroma.

CCXXIV. 1193. 7. rujna. U Rabu.

Petar Foskar, poslanik mletačkoga dužda Enrika Dandula, prima Rabljane pod gospodstvo mletačko i osigurava zakletvom svoga dužda sva prava i običaje Rabljanah.

In Christi nomine amen, anno ab incarnatione domini MCXCIII. indictione septima (XI) mensis septembris exeunte die septima. Tempore domini Henrici Danduli ducis inclyti, atque Andree arbensis episcopi, et Petri Ziani comitis. Ego quidem Petrus Fuscarenus Venetialis, veniens Arben ciuitatem ex iussu dicti domini ducis ad acquirendam fidelitatem a populo eius ciuitatis, testificor in deo et anima mea coram vobis omnibus in hoc episcopali palatio, et in ea veritate qua Christus est, et in ipsa fide qua christianus vocor, verum testimonium dico, quod dominus Henricus dux Venetiarum iurauit supra sacra dei euangelia statum et consuetudinem omnibus et ciuitatibus, que sub districtu sui ducatus videntur esse, eas in rectitudine et iustitia tenere. Unde ego dictus Petrus precipio M(iuto) arbensi notario hoc scriptum scribere et firmare, sub testimonio horum testium:

Ego Petrus Fuscarenus scripsi.

Ego M. filius comitis B(artolomei) de Veglia, testis.

Ego Ve. et An. Balbi testis.

Ego Miuta arbensis presbiter ac notarius iussu dicti Petri nobilis viri et testis compleui et roboraui.

Lucius de Regno Dalm. et Croat. Lib. III. cap. XII. Farlati V. str. 238.

CCXXV. 1193.

Kalan biskup pečuvski i upravitelj dalmatinski i hrvatski, dopituje Dominiku, biskupu zagrebačkomu, njeki posjed kod Kalnika (Kamenika).

Calanus dei gratia quinqueeclesiensis episcopus palleatus, et totius Dalmatie atque Chroatie gubernator, omnibus Christi fidelibus, ad quos presentes littere peruene-

Digitized by Google

rint salutem in eo, qui est vera salus. Quamuis bonorum posteritas priorum suorum bonorum exempla imitari, doctrinam quoque opere propensius studeat adimplere, tamen quia quorundam modernorum ad bonum pigra, ad malum vero prona subtilitas, predecessorum suorum iusta iudicia subuertere et bonos actus sinistra interpretatione molitur extinguere; dilectioni vestre duximus intimandum, quod procurationis nostre tempore inter duos ciuiles, scilicet Descislou et Drassa, et Dominicum venerabilem zagrabiensis ecclesie episcopum, pro terra cuiusdam predii nomine Kemenic, orta est dissensio. Requirentibus enim predictis ciuilibus: terram illam in presentia nostra, episcopo quoque, non eorum, sed suam esse asserente; nos causam ordine canonico decidentes, duobus canonicis atque archidiaconis zagrabiensis ecclesie, scilicet Barano et Timporio, tribusque curialibus comitibus, scilicet Tiwa de Wasca, Michaeli de Dumburou, Martino de Kemenic, super hoc, quod non ciuilium, sed episcopi terra esset, sacramentum indiximus. Accepto vero ab eis sacramento, predium illud, scilicet Kemenic, a duobus viis coniunctis usque ad riuulum ubi habet metam terre, deinde ultra montem usque ad fluuium nomine Rogozice; deinde usque ad alium fluuium cui nomen Bogoce. A Bogocca autem per montem qui Trabs appellatur, usque ad caput unius vallis que dicitur Jasconovina, zagrabiensi episcopo, per manus duorum pristaldorum nostrorum, scilicet Ysani curialis comitis de Kris et Bonci assignauimus. Ut igitur huius iuste examinationis sententia perpetue stabilitatis robore fulciatur, litteras super hoc testimoniales sigilli nostri munimine insigniuimus, volentes et precipientes, ne quis huic canonice obseruationi ausu temerario presumat contraire. Si quis autem facere acceptauerit, anime sue periculum et dignam dei ulcionum vindictam se nouerit incursurum.

S vana. Super praedio Kemenik, cuius metae in metalibus Eppiscopalium bonorum existunt.

Na pergameni, dobro sačuvanoj. Nalazi se u arkivu nadbiskupa zagrebačkoga. Priv. I. N. I. Gl. Tkalčić. Monumenta I. str. 6.

CCXXVI. 1893.

Kalan, biskup pečuvski i upravitelj hrvatski i dalmatinski, dopituje Dominiku, biskupu zagrebačkomu, desetinu u Krapini, Okiću i Podgorju, koju je prije birao vojvoda ciele Slavonije.

Calanus dei gratia quinqueecclesiensis episcopus palleatus, et totius Dalmatie, atque Chroatie gubernator, omnibus Christi fidelibus, ad quoscumque hec presens pagina peruenerit, salutem in domino. Licet omnes catholice fidei professores, quod a pio saluatore precipitur, hoc propensius exequi teneantur, viri tamen summates, quos diuina gratia pre ceteris extulit in hoc mundo, non solum preceptis diuinis sua debent colla subiicere, sed et ipsius consilia attentiori famulatu deuotius amplexari, ut et obedientia ex mandatorum obseruatione proueniens salutem ipsis pariat sempiternam, et consilii salutaris deuota completio multiplicatam gloriam conferat et mercedem. Inde est, quod ego, non ignarus noui et veteris testamenti, in quo tuba clara canitur, et aperte, quod omnis decima sine omni mutilatione domino offeratur, et Cain per hominis passionem, [1] quem pro sacra

[1] Tkalčić ima: prothomartiris passionem.

Digitized by Google

decimarum oblatione inimica fraternitas nequiter interemit, non aure surdastri preteriens, de omnibus victualibus, que vulgo cazun nuncupantur, et de omnibus eorum pertinentiis, tam in bobus, quam ouibus cum agnis, et gallinis, et porcibus, [1] et aliis, si que [2] sunt, que ex diuersis locis, scilicet: Krapina, Okich, et Pogoria ad ducatus cellaria congregantur, decimas dari venerabili Dominico zagrabiensi episcopo, et eius successoribus sine omni cunctatione, et mutilatione, quemadmodum per totum episcopatum suum de aliis ducatus reditibus decimas habet, precipio. Et ut hoc perpetua stabilitate reniteat, huius antique constitutionis, sed nove concessionis paginam, sigilli mei munimine placuit insigniri, nec ulli igitur liceat hanc iustam constitutionem infringere, aut ei ausu temerario contraire. Si quis autem attemptare presumpserit, eternam dampnationem, velud (sic) sacril egus non euadet, et ecclesiastice seueritatis sententia percelletur. Actum est istud anno dominice incarnationis MCLXXXXIII. indict. XII. (XI) regnante piissimo rege Bela tercio.

Matica u arkivu kapt. zagr. acta antiqua. Fasc. V. br. 2. Tkalčić. Mon. I. str. 5. Po indikciji mogla bi se ova listina uvrstiti u g. 1194.

CCXXVII. 1193.

Bela III. kralj hrvatski i ugarski daruje knezu krčkomu Bartolu, županiju modrušku.

In nomine sancte trinitatis et indiuidue unitatis. Bela dei gracia Hungarie, Dalmatie, Chroatie, Rameque rex in perpetuum. Quum fidelitas suscipit incrementum, cum merces fidelitatis digna retributione compensatur, dignum ducimus illis regie munificentie manum copiosius aperiri, quos longeue fidelitatis experientia, et exhibitio deuotionis continua, gracie nostre reddit commendatos. Attendentes itaque occulo benigniori sinceritatem ac deuotionem dilecti ac fidelis nostri comitis Bartholomei, totam terram pertinentem ad comitatum Modrus, cum pertinentiis et totis redditibus, ei et heredibus suis iure hereditario contulimus, perpetuis temporibus possidendam, tali pactionis interuentu, quod prenominatus comes in exercitu serenitatis nostre, infra limites regni, cum decem loricis, in reconpensatione suscepti beneficii nobis asistat. Extra regnum vero cum quatuor loricis nobis seruiat, tali tamen tempore citatus veniat, in quo exercitus chroaticus ex precepto regio uniuersaliter ad exercitum fuerit conuocatus. Sub hac quoque conditionis forma includere decreuimus, quod si iam dictus comes absque prole ingrederetur viam carnis uniuerse, unus ex filiis fratrum ipsius, eodem conuentionis modo obseruato, sub nostre serenitatis dominio terram tranquille possideat et quiete. Preterea volumus et regia auctoritate decernimus, quod omnes homines de terra illa nullius iudicio assistere teneantur, nisi proprii domini; tamen si banus in eadem terra presens fuerit, quamdiu presens fuerit, iudicandi habeat potestatem, sed alias eos determinari non faciat, verumtamen dominus eorum si de hominibus suis aduersariis eorum iustitiam facere voluerit, et querela ante banum peruenerit, pro hominibus suis ante banum in solo tali casu teneatur respondere. Si autem sepedictus comes cum tot loricis quot in conuentione suscepit se exhibiturum, ad exercitum nostrum non venerit, et constiterit serenitati nostre, per pigriciam aut per incuriam et negligentiam factum esse, ad proximum sequentem exercitum duplicatis loricis accedat;

[1] Tk. panibus [2] Tk. qua.

Digitized by Google

vel quot ex loricis defuerint, in alio exercitu totidem recompenset. Ut igitur hec nostre donationis pagina perpetue firmitatis robur optineat, et quod nulli liceat eidem donationi quicquam subtrahere, aut imminuere, imaginis nostre in aurea bulla impressione fecimus communiri. Datum per manus magistri Katapani albensis prepositi, Hungarie cancellarii. Anno ab incarnatione domini millesimo centesimo nonagesimo tercio. Venerabili Job strigoniensi archiepiscopo existente. Saulo colochensi archiepiscopo. Kalano quinqueecclesiensi episcopo et eodem Dalmatie atque Chroatie gubernatore. Crispino senadiensi episcopo. Dominico zagrabiensi episcopo. Mog palatino comite et eodem baachiensi. Dominico curiali comite et eodem budrigiensi. Andrea comite de suprun. Both comite de Bihor. Fulcone comite de Vaswar. Machario comite de Zaunuk.

Locus sigilli pendentis in zona rubra

Matica na pergameni u zemaljskom arkivu. Neo regestrata acta Fasc. 484. N. 1. Čuva se pod staklom u zlatnom okviru.

CCXXVIII. 1193.

Ivan Ratinov prodaje njeku zemlju Stajec u Solinu, samostanu sv. Stjepana kod Spljeta.

Nel nome della santa Trinità et individua unità, l' anno del verbo incarnato 1193. nell' inditione X (XI) Regnando Bela Re degli Ungari, Duca Calano presidente alla Dalmatia et Croatia, et Pietro arcivescovo di Spalato, et Conte dell' istesso luogo Grubesca et vicario Bogdano nepote di Prodano. Perche la serie di tutte le cose, se non si riduca in scrittura, presto si scorda, et induce i posteri in errore. Però acciò sappiano i posteri et le sia palese per il presente scritto, come io Giovanni figliolo del quondam Ratina, ho venduto all' Abbate di san Stefano, a Martino suo Preposto, et a tutta la congregatione del medemo monasterio per prezzo d' accordo di Romanati otto una Calavagia che è in Salona a Stagez, vicino il molino di Cut, da esser da oro perpetuamente posseduta, et dispostene a loro piacere. Alla qual vendita furono testimoni Pietro figliolo di Celia, Vita Murgia, et Ugo Quintavalle. Et io Sabatio subdiacono di Spalato et notaro giurato della Corte fu presente alla sopradetta vendita et pregato ho scritto.

Documenti di san Stefano di Spalato. Rukopis mletačke knjižnice sv. Marka. MSS. italiani Classe V. Cod. LI. str. 76.

CCXXIX. God. 1193. 8. listopada. U Zadru.

Rogerio sin knеza Dominika Maurocena, prodaje svoju kuću zadarsku Mati sinu Zorobabela.

In nomine dei eterni et saluatoris nostri Jhesu Christi. Anno ab incarnacione eiusdem MC. nonagesimo tercio, mense octubris, die octaua intrante, indiccione undecima, Jadere, regnante domino nostro Bela dei gracia Hungarie, Dalmacie, Chroacie, Rameque, serenissimo rege, Petro archielecto ecclesiam iadertinam regente, et in eadem ciuitate presidente Damiano inclito comite. Quicquid venditur vel donatur necesse habet vinculo scripti annodari, ut venditionis seu donationis conditio, non temporis longitudine aut si-

Digitized by Google

lentii taciturnitate compressa obliuioni tradatur, sed perpetuo cordetenus teneatur. Ego igitur comes Rogerius, Dominici Mauroceni comitis filius, fateor per hoc presens scriptum; quoniam vendidi ac tradidi domum meam cum turre, que est ante ecclesiam sancte Marie maioris, cum tota androna, suisque pertinentiis omnibus; et aliam domum quam olim pater meus a quodam Martino prenomine Cassata emerat, collateralem domui Andree Girrize, cum omnibus ingressibus et egressibus, omnibusque suis allodiis, absoluta et spontanea voluntate, tibi nempe Matheo, filio Zorobabel, pro trecentis et quinquaginta perperis aureis, a te plene susceptis in prefinitum. Ita, ut liceat tibi tuisque heredibus ac proheredibus, presignatas domos cum turre libere habere, vendere, donare, committare, pignori locare, possidere et omnimode alienare. Verum si quis alius ius aliquod in predictam venditionem intenderit, spondeo per me et meos heredes tibi tuisque heredibus ac successoribus, presignatas domos cum turre tutare atque defendere absque fraude et malo ingenio. Hec quidem acta sunt in presentia et testimonio Lampredii comitis, Gregorii Cose, Petrizi Vitaze, Cose Gregorii, Duymi comitis, Petronie filii Albini, ac Theodori, Tollie filii. Et ego Joseph, sancti Petri novi plebanus, vicenotarius predicti comitis Rogerii rogatu, ut audiui, scripsi, roboraui, proprioque signo signaui.

Matica na pergameni u zadar. gub. ark. Luochi suburb. Act mon. s. Nicolai de Jadra.

CCXXX. 1194. 4. lipnja. U Zadru.

Razvod medju zemljišti samostanah sv. Kuzme i Damjana kod Belgrada, i sv. Dimitrije u Zadru.

De terris monasterii sanctorum Cosme et Damiani.

Anno dominice incarnationis millesimo CLXXXXIIII, mense iunii, die IIII. astante, indictione XII. Jadre. Regnante domino nostro Bela, serenissimo Hungarie, Dalmatie, Chroatie, Rameque rege, ecclesia iadertina proprio pastore carente, et Damiano inclito comite eiusdem ciuitatis presidente. Cum nos nempe Johannes, iadertine ecclesie archidiaconus, una cum Andrea archipresbitero, Marco et Matheo, maioris ecclesie canonicis et Marino sancte Marie maioris, Johanne sancti Petri veteris, Predicio sancti Stephani, Joseph sancti Petri noui et Johanne sancti Michaelis plebanis, et capitulo iadrensi, nec non prefato Damiano comite, Gregorio Cosce, Damiano Rubb Sacci et Georgio Soppe iudicibus, Micha Petrici, Grisogono Bittizi, multisque aliis nobilibus clericis ac laicis in choro sancte Anastasie ad contrauersias que inter te Dominicum sancti Damiani abbatem, et Liubam sancti Demetri abbatissam, pro terris vertebantur, resecandas resideremus, post multas altercationes et iudicia iudicata, que sancti Dimitrii partem plurimum impetebant. Guadras per stipem ut moris est ab utroque vestrum suscipientes, presentibus Coscia, sancti Damiani, et Desa Bittizi sancti Dimitrii aduocatis, hoc pro bono pacis et concordie de comuni consilio et voluntate statuimus, ut sancti Damiani ecclesia, omnes terras illas, quas antiquitus possedit, a lacu videlicet, qui lacus abbatis vel monialis dicitur, versus australem partem positum incipiente usque ad Blattam, et ab inde tam supra curiam Rogoue, quam subtus eundo versus occidentem, usque ad viam veterem, que sclauice colnic, latine via carri dicitur, usque Blattam, ubi terminus lapideus positus est, et desuper usque quo terre nepotum Lube tenduntur, eundo versus

Digitized by Google

meridiem usque ad Strascizam, et ab inde recto tramite usque arborem paganam, in austro eundo, secundum quod in antiquo priuilegio continetur, habeat et possideat in perpetuum. Cetere autem terre, que ex boreali parte lacus Jassenize sunt, ita distinguimus: inprimis namque, a fonte primo versus boream, qui Rasochattiza dicitur, usque ad riuum Jassenize, recta linea versus meridianam plagam, et a iam dicta Rasochatiza sursum versum Tinum, quicquid in australi parte habetur, et ecclesia sanctorum Cosme et Damiani tenuit et tenet, teneat et adhuc, et quicquid a iam dicta aqua Rasochatiza territoriii in occidente est, ecclesie sancti Dimitrii remaneat perpetuo possidendum. Si autem et ecclesia sancti Dimitrii aliquid in austro sepedicte Rasochatize possidet, possideat et adhuc, et sic utraque pars semper in pace quiescat. Vinea etiam de Tino, in terris sanctorum Cosme et Damiani plantata, quam ecclesia sancti Dimitrii non tenuit, apprecietur a bonis hominibus et precium appreciatum ecclesia sancti Damiani ecclesie sancti Dimitrii tribuat, et memoratam vineam in se perpetuo possidendam recipiat, nec sit licitum deinceps sub pena nostre excommunicationis utrique parti hanc nostre constitutionis concordie cartam infringere, vel ei ausu temerario in aliquo contraire, sed firma, illibataque perpetuis temporibus obseruare. Et ego Blasius sancte Anastasie diaconus et iadertine curie comunis notarius, hanc constitutionis et concordie cartam iussu prefati archidiaconi et capituli, hac eciam domini comitis et iudicum prescriptorum ut audiui, compleui, roboraui et signo consueto signaui.

Polichorion. U arkivu gub. zad.

CCXXXI. 1194. 9. srpnja. Kod Knina.

Razvod medju zemljišti crkvenjakah i samostana sv. Kozme i Damjana.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno ab incarnatione domini nostri Jhesu Christi millesimo centesimo nonagesimo quarto, mense iulii, die nono intrante, indictione duodecima, apud Tinum. Regnante domino nostro Bela, serenissimo rege Hungarie, Dalmatie, Chroatie atque Rame, et Almerico, filio eius, super Dalmatiam et Chroatiam. Cum nos, nempe Petrus, spalatine sedis archiepiscopus, una cum Matheo, nonensi episcopo, et Damiano iadertino comite, ac Grubescia spalatino comite, ceterisque nobilibus, quorum nomina inferius scribentur, in ecclesia sancti Johannis de Teno, ad controuersias, que inter Templarios et monasterium sanctorum Cosme et Damiani pro terris et aquarum decursibus vertebantur resecandas, de mandato regio resideremus, post multas altercationes et verba, que memorate ecclesie inter se habebantur, guadras ab utraque parte per stipitem de voluntate utrisque partis suscipientes, pro bono pacis et concordie talem inter utrasque ecclesias diuisionem auctoritate regia composuimus. Incipiente a via que inter villam Teni et villam sanctorum Cosme et Damiani est, et eundo versus meridiem recto tramite usque ad Gomilam inferius, et ab inde usque ad Blatam, quicquid in austro in terris et aquis est, quod ad monasterium sancti Damiani pertinuit, domui templi remaneat perpetuo possidendum, preter aquam Chriplinam, quam communem esse decernimus utrisque ecclesiis, et quicquid a prefata via in partibus occidentis in terris et aquis ac pascuis etiam ultra vallem Teni habetur, et ad templarios spectauit, prefato sancti Damiani monasterio sit amodo in perpetuum. Aqua vero Chierne cum

Digitized by Google

aquarum decursibus habere statuimus tali videlicet ordine, ut in ea molendina faciant quotquot possunt, tamen quod molendino sanctorum Cosme et Damiani de Virbiza, quod est ultra Blatam, non noceant in aliquo. Volumus etiam et sancimus, ut prefata sancti Damiani ecclesia omnes terras illas, quas ultra Blatam antiquitus possedit, et etiam si qua molendina sub suo molendino in austro fecerint, habeat et possideat semper, sine omni Templariorum calumnia. Stabilimus etiam, ut si qua utrisque partis antiqua testamenta preter hanc nostre constitutionis cartam (contra) ire presumpserint, omnipotentis dei sanctorumque apostolorum Petri et Pauli ac omnium sanctorum ac nostram maledictionem incurrat, fiatque anathema maranatha, et super hoc pena duarum librarum auri mulctetur. Que omnia firma et rata esse volumus presente Gualterio magistro, fratre Azzo preceptore et omnibus fratribus, et Dominico abbate, Priuonia monacho, Dminoscia monacho et cunctis fratribus. Coram hiis ydoneis testibus: Petro Sagarelle, et Tolmatio ac Burello presbiteris spalatinis, Petronia Cucille, Petrizo Vitaze, Petrizo Michaelis, Georgio Soppe, Bitte de Juda, Bitte Prestancii et Grisogono fratre eius, Petro Sloradi Templariorum aduocato, Coscia Gregorii, sancti Damiani aduocato, iadertinis, et multis aliis. Dedomiro iuppano, Vilcomiro iuppano, Berriscio iupano, Grubescia Gaudii iupano, Slilizo iupano, et multis aliis. Fuerunt preterea testes ibidem hi venerabiles viri: Gregorius antiuarensis archiepiscopus, et Vincentius sancti Grisogoni abbas, cum sūis monachis et multis de plebe. Et ego Blasius sancte Anastasie diaconus et iadrensis notarius qui interfui, hanc constitutionis et concordie cartulam, iussu iam dicti archiepiscopi spalatensis et nonensis episcopi et comitum prescriptorum ceterorumque testium rogatu, ut audiui, compleui, roboraui et signo consueto signaui.

Polichorion. U arkivu gub. zada. Farlati Illyr. Sacr. T. III. p. 225.

CCXXXII. God. 1195. 5. svibnja. U Lateranu.

Celestin III. papa, potvrdjuje samostanu sv. Krševana u Zadru sva njegova dobra i posjede.

Celestinus episcopus seruus seruorum dei. Dilectis filiis Vincentio abbati monasterii sancti Grisogoni de Jadera, suisque fratribus tam presentibus quam futuris regularem vitam professis. I. N. P. P. M. Quotiens a nobis petitur quod religioni et honestati conuenire dinoscitur, animo nos decet libenti concedere et petentium desideriis congruum suffragium impertiri. Ea propter dilecti in domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus et prefatum monasterium sancti Grisochoni, in quo diuino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti priuilegio communimus, statuentes: ut ordo monasticus, qui secundum deum et beati Benedicti regulam in eodem monasterio institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Preterea quascumque possessiones, quecumque bona idem monasterium in presentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum in quo prefatum monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis, ecclesiam sancti Martini, Diculi cum pertinentiis suis, ecclesiam sancti Martini ante portam ciuitatis cum pertinentiis suis, ecclesiam sancti Jacobi cum pertinentiis suis, ecclesiam sancti Laurentii

Digitized by Google

Lucorani, cum pertinentiis suis, ecclesiam sanctorum Johannis et Victoris Tilagi, cum pertinentiis suis, et ecclesiam sancti Damiani Berbinei cum pertinentiis suis, terram Ceperlani, terram Secherrani, terram Berde et terram Su(ch)ouarre, ecclesiam sancti Georgii cum tota insula Mauni, et piscationes omnes pertinentes ad vos. Sane noualium vestrorum que propriis manibus aut sumptibus colitis, siue de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a vobis decimas exigere vel extorquere presumat. Liceat quoque vobis clericos vel laicos liberos et absolutos e seculo fugientes ad conuersionem recipere et eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum vestrorum post factam in eodem monasterio professionem, fas sit de eodem loco nisi arctioris religionis optentu discedere, discedentem vero absque comunium litterarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terre fuerit, liceat vobis clausis ianuis, exclusis excomunicatis et interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce, diuina officia celebrare. Crisma vero, oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicàrum, ordinationes monachorum seu clericorum vestrorum, qui ad sacros ordines fuerint promouendi, a diecesano suscipietis episcopo, siquidem catholicus fuerit et gratiam atque comunionem apostolice sedis habuerit, et ea vobis gratis et sine prauitate aliqua voluerit exhibere, alioquin liceat vobis quemcumque malueritis adire antistitem, gratiam et comunionem apostolice sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate, vobis, quod postulatur, indulgeat. Sepulturam preterea ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum deuotioni et extreme voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerunt, nisi forte excomunicati vel interdicti sint, nullus obsistat, salua tamen iustitia illarum ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte vero te nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia proponatur, nisi quem fratres comuni consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum dei timorem et beati Benedicti regulam prouiderint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra et illibata seruentur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salua sedis apostolice auctoritate et diecesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptauerit, secundo tercioue commonita; nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Jhesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte ultioni subiaceat, cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus, sit pax domini nostri Jhesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant. Amen.

Ego Celestinus catholice ecclesie episcopus.

† Ego Albinus, albanen. eps. m. p.

† Ego Octauianus hostiens. et velletrens. eps m. p.

† Ego Pandulfus, basil XII aplor. card. pbr. m. p.

† Ego Jordanus sce. Puden. tt. Pastoris pbr. card. m. p.

† Ego Johannes tt. sti. Clementis card. viterbien. et tuscien. eps. m. p.

† Ego Hugo presb. card. scti. Martini tt. Equitii m. p.

Digitized by Google

† Ego Johannes tt. scti. Stephani in Celio monte presb. card. m. p.
† Ego Centius tt. scti. Laurentii in Lucina presb. card. m. p.
† Ego Bernardus scti. Petri ad vincula presb. card. tt. Eudoxie m p.
† Ego Fidantius tt. sancti Marcelli presb. card. m. p.
† Ego Gratianus ss. Cosme et Dam. diac. card. m. p.
† Ego Gerardus s. Adriani diac. card. m. p.
† Ego Gregorius s. Marie in Porticu diac. card. m. p.
† Ego Nicolaus s. Marie in Cosmydin, diac. card. m. p.
† Ego Gregorius s. Angeli diac. card. m. p.
† Ego Borbo s. Theodori diac. card. m. p.

Datum Laterani per manum Centii sancte Lucie in Orthea diaconi cardinalis, domini pape camerarii, III. nonas Maii, indictione tercia decima, incarnationis dominice anno MCXCV, pontificatus vero domini Celestini pape tercii, anno quinto.

Izvor na koži, pečat pritišnjen. U ark. gub. u Zadru. Capsula I. Masso A. nr. 5.

CCXXXIII. 1195. 3. svibnja. U Dubrovniku.

Izabrani sudci sude u njekoj razpri medju nadbiskupom dubrovačkim Bernardom i njegovimi kanonici i svećenici.

Veritas negotii que vertitur inter matricis ecclesie canonicos ex una parte, et capellarum, ecclesiarum clericos ex alia parte, hec est: Cum opportuna circa Benardum ragusine ecclesie archiepiscopum pro electo bosnensis ecclesie, qui ad consecrandum venerit, solicitudo ageratur, ac cum quibus consecrandus erat, deessent episcopi, prefatus archiepiscopus omnes capellarum clericos in sui presenciam venire statuit, quibus et dixit: Ortor ac moneo vos dilectissimi, quatinus circa ecclesie negocia ut boni filii inuigiletis, et eam ut matrem benigne vestro solamine sustentetis, nunc cum virorum bonorum indiget auxilio, in virtute obedientie precipio, ut ex more solito, sicut a senioribus iam audiuimus, vobis et non canonicis matricis ecclesie pro episcopis ad consecrandum bosnensem electum est pergendum, a me vero nauiculam et expensas accipientes, nunc itaque omni dilatione remota festinantes pergite, ecce nauicula, en preparate sunt vobis expense. Cui tale omnes dedere responsum: nobis solis pergendum non est, quum quidquid huiusmodi obsequii fecimus, simul cum canonicis maioris ecclesie egimus, super hoc nimium vestram paternitatem postulantes, quatinus nobis iniustum facere nequaquam permittas. Audiens autem hoc venerabilis archiepiscopus, euocans ad se Lucarum comitem cum senioribus nobilibus, iussit clericos omnes tam matricis ecclesie quam et capellarum ut in sui presencia et nobilium hominum de hoc inuicem starent ad iudicium. Arbitris itaque statutis iudicibus capellarum, clerus per suum aduocatum Petrizolum, his causam suam muniuit allegationibus, inquit: Nimia quippe ammiracione ducor, cum omnis clerus tam maioris ecclesie quam etiam et capellarum, una sorte cleri vocati sumus, atque omnes in Christo fratres sumus, cur vos tanta elacione ducimini, ut ab hoc obsequio, quod nunc instat maiori ecclesie simul nobiscum, vos sequestratim subtrahi conamini, et nos tamquam alienos sub pedibus vestris conculcare nitimini, cum pastoris ecclesie vox clamet: ne sitis quasi dominantes in clero. Ex antiquo quippe more hoc

Digitized by Google

fuit, ut quandocunque negotium tale seruent, non separatim set communiter tam vos quam etiam nos simul peregimus. Nuper etiam accidit, quando cum sayteia Durachium iuimus, nobiscum in ipsa omnes pariter nauigastis, postmodum vero cum Dulcinum cum alia saytea iuimus, nobiscum remigastis, nam clericus Pascalis Dabranize diaconus, Yessius Veresti, et diaconus Dabrascanus Gayslaui, et alii quam plures maioris ecclesie clerici nobiscum interfuere; sic nunc in continenti facite, nam omnibus bonis ecclesie vos utamini, pariter ergo eamus et maiori intencione vos hoc agere debetis, quia omnibus bonis ecclesie repleti estis. Preterea cum Raymundum romane ecclesie legatum Catarum portauimus, una nobiscum fuistis. E contra, Marinus archidiaconus uniuersorum canonicorum maioris ecclesie voluntate per aduocatum suum Sauinum Bonde in presentia curie constitutus respondit: Cum per uniuersum fere orbem, archiepiscopalis sedis mater ecclesia hanc sibi prerogatiuam vendicat dignitatem, ut in his quasi mater super omnes reueretur capellas, quatinus huiusmodi capelle ei obsequii reuerentiam prebeant, et veluti filie, tamquam sue genitrici honorem pariter deferant, non cum filia matri, set mater filie precipere racio videtur, vobis ergo licet omne obsequiuu exterius explere, nobis vero canonicis tamquam cardinales archiepiscopo[1] interius semper oportet asistere. Quod autem proposuistis contra: quod in sayteia bis interius in huiusmodi obsequiis una vobiscum nauigauimus, verum non est, set si aliquando hoc fecimus, ex voluntate non ex debito fecimus, ut nos tamquam domini et seniores et ut filii matris ecclesie vobis nauigantibus sedebamus, ad hoc itaque confirmandum, ut fides detur sermonibus nostris, veridicos testes assignamus: Vitalem Vulpis senem, et bone fame virum, nobilem Heliam Marini filium, Velcatam de Smalla monachum, Trebessium presbiterum, nunc vero monachum. Nos itaque subscripti iudices ex utraque parte arbitrarii constituti, huius litis implicite negocium perlustrantes, et utriusque partis allegationes intuentes, introductos testes dilligenter statuimus percunctari, quod ante presenciam nostram ita probauere sicut allegatum fuit ex parte canonicorum matricis ecclesie. Testes vero de iure iurando . . in hoc patrie uicit consuetudo. Ergo pariter conuocato consilio et voluntate eiusdem . . timus et sentenciamus: quia capellarum clerici nullos habent testes qui pro sua parte testificentur, iuret unus presbiter ex maioris ecclesie canonicis super sacro sancta dei euangelia, confirmans testimonium suorum testium predictorum, et ita canonici ab omni seruitutis obsequio remaneant absoluti, quod cum euangeliorum liber presentatus fuisset et ex voluntate omnium presbiter Andreas ser Bratanegi iurandum paratus fuisset, capellarum clerici eum iurare non permiserunt. Actum est hoc anno dominice incarnationis M. C. nonagesimo V. die invencionis sancte crucis, que (quarto) nonas maias collitur, in palacio archiepiscopali residente domino Bernardo archiepiscopo in sua sede, et Lucaro comite, iudice Vitale, Vulpis iudice, Michatio vicario iudice, Slabba Lucari iudice, Vitale. Bodatio iudice, Vito Proculi iudice, Theodoro Domane iudice, Vrsacio Milin iudice, Vito Lampri iudice. Ego Vitalis de Bano matricis ecclesie presbiter in his omnibus interfui, et sicut a predictis iudicibus audiui, eorum, maxime comitis Lucari iussu et rogatu, manu propria roboraui, ne vel oppressis exactio debito fine careat vel longeui temporis obliuio, que iusto iudicio ventilata sunt, temerario ausu confundat stili officio, descripsi.

† Ego Bernardus ragusinus archiepiscopus manu mea subscribsi.

Matica pisana na velikoj, nješto oštećenoj i poderanoj pergameni, nalazi se u Dubrovniku u c. kr. okr. ark. pod Fasc. I. br. 31.

[1] Imalo bi valjda stojati: pontifici.

Digitized by Google

CCXXXIV. 1195. 18. svibnja. U Lateranu.

Celestin III. papa, daje vlast Vinku, opatu sv. Krševana u Zadru, da može nositi mitru, prsten i palicu sa sandali.

Celestinus episcopus seruus seruorum dei. Dilecto filio Vincentio abbati sancti Grisochoni salutem et apostolicam benedictionem. Cum te deuotum et fidelem ecclesie filium esse credamus, honori tuo libenter intendimus et personam tuam aliquo speciali priuilegio duximus honorandum, ut eo feruentius in nostra et ecclesie romane deuotione persistas, quo te cognoueris per nos honore ac dignitate ecclesiastica decoratum. Ea propter dilecte in Christo fili, deuotionem tuam et prudentiam attendentes, usum mitre, anuli, baculi et sandalium sicut predecessores tui hactenus habuisse noscuntur, de benignitate sedis apostolice tibi duximus concedendum, ut ipsis ecclesiasticis insignibus in sollemnibus processionibus et precipuis festiuitatibus ecclesie tue, de auctoritate sedis apostolice, tam infra monasterium tuum quam ecclesias pertinentes ad ipsum, libere potiaris. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Laterani XV kalendas iunii, pontificatus nostri anno quinto.

Izvornik na koži, pečat manjka. U ark. gub. zadars. Nr. 6. Masso A. Capsula I.

CCXXXV. 1195. U Spljetu.

Kaza opatica samostana sv. Benedikta u Spljetu, čini naredbe o potomcih i o baštini služkinje Dušice.

In Christi nomine. Anno dominice incarnationis millesimo centesimo nonagesimo V. indictione XIII. Tempore comitis Grubesse, et in bucaratu Dobre nepotis Dane, hoc actum est. Quomodo (qm.) ego Chazza soror . . . et abbatissa presens recordationis scriptum post . . . ri volui, quia post mortem D(u)sizze ancille nostre cum Viro eius Vilcico filioque eius parata sum, filiam vero eius cum domo in monasterio suscepi. Vilcico autem suscepit unum filium sibi cum vineis. Tercium vero filium de quo monasterium medietatem habebat, spontanea voluntate tali tenore partem monasterii sibi concessi, quod si forte vendere aut pignorare sibi contigerit, nulli eum vendere aut pignorare posset nisi monasterio. Cuius particionis aduocatus monasterii Marinus nepos Margarite et Johannes nepos Malantraue sunt testes, et ego Sabatius notarius comunis iuratus hoc breue scripsi et testor.

Matica pisana na malenoj pergameni nalazi se u pismohrani kaludjericah sv. Marije u Zadru, medju pismi samostana spljetskog sv. Rajnera.

*

Digitized by Google

CCXXXVI. 1195. U Zadru.

Odlomak listine koja svjedoči, da je Mirko sin kralja Bele III. za života svoga otca, dvakrat kao kralj krunjen bio, kad je zajedno upravljao Dalmacijom i Hrvatskom.

Anno MCXCV. Indictione XIII. Jadre. Regnante domino nostro Bela Ungarie, Dalmatie, Rame rege, et Enrico eius filio, bis coronato, Dalmatiam et Croatiam feliciter gubernante, ecclesia iadertina proprio pastore vacante, et Damiano inclito comite eiusdem ciuitatis principante etc.

Farlati Illyr. Sacr. T. V. 65. ex tabulario Jadertino.

CCXXXVII. Oko god. 1195.

Oporuka Grgura nadbiskupa barskoga.

In Christi nomine Amen. Ego GG.(regorius) olim dei gratia licet indignus antibarensis archiepiscopus, ex precepto diuino agnoscens que dominus ait: estote parati, quia nescitis extremam vite horam, decidens in egritudinem corporis, valida dei dispensatione, apud monasterium beatissimi Grisogoni facio testamentum, tum stabilitatis rerum ad saluationem anime mee, siue obiero in ipsa infirmitate, vel etiam conualuero, ante abbatem predicti cenobii dominum Vincentium et dominum decanum Simeonem atque fratrem Jordanum et iupanum . . . P. . . . Vitaze. Et in primis capellam meam et duas mitras, et virgam pastoralem, planetam et pluuialem, dalmaticam et comisum, stolam, manipulum et cingulum cum cotta; de libris etiam Decretum, Missale, ordinem episcopalem, atque matutinalem librum, firma donatione volo haberi a predicto cenobio ad honorem dei et matris eius, secula in domino perpetua.

Illyricum Sacrum. T. VII. str. 27.

CCXXXVIII. 1196. 15. lipnja. U Lateranu.

Celestin III. papa, nagadja nadbiskupa spljetskog i njegovo svećenstvo u poslu desetine i daćah.

Celestinus episcopus seruus seruorum dei, venerabili fratri archiepiscopo et dilectis filiis canonicis spalatensibus salutem et apostolicam benedictionem. Cum inter te, frater archiepiscope, et tue ciuitatis clericos super variis articulis questio verteretur, eam nostro conspectui presentastis, ut sub nostro examine ventilata fine debito clauderetur; a quibus utique clericis tu, frater archiepiscope postulabas, ut quartam partem decimationis et oblationum de corpore ciuitatis tibi debitam exhiberent. Petebas etiam, ut eo tempore, quo ad romanam curiam accederes consecrandus, seu romanum pontificem, imperatorem, vel regem causa visitationis adires, tu, vel successores tui, idem clerici tibi adiutorium impenderent oportunum. Ipsi tibi vero ad hec taliter respondebant: Quod

Digitized by Google

cum predecessessores tui quinque hebdomadarios, presbiterum scilicet, levitam, subdiaconum, acolytham et sacristam per totam tenerentur hebdomadam procurare, et hoc eis importabile videretur, ita conuenerunt cum canonicis, ut pro recompensatione procuratianum supradictarum haberent ipsi quartam decimationis et oblationum de corpore ciuitatis, sicut in scriptis bone memorie Gaudii, Gerardi et Petri, predecessorum tuorum, continetur expressum. Petebant insuper duodecim prandia constitutis et certis festiuitatibus anni percipienda, potationes sabbathorum, et procurationes tribus hebdomadariis singulis diebus dominicis exhibendas. Cum igitur nos multis et variis negotiis occupati, ad hec intendere non possemus, venerabilem fratrem nostrum J. viterbiensem episcopum sancti Clementis, et dilectum filium C. de sancto apostolo, sancte Marie in Porticu diaconos cardinales, vobis concessimus auditores; in quorum siquidem vos presentia constituti, post multas disceptationes et allegationes hinc inde saniori usi consilio, taliter conuenistis, quod quartam partem decimationis et oblationis ciuitatis vos clerici ipsi archiepiscopo constituetis, et tu, frater archiepiscope, dabis clericis memoratis de ipsa quarta parte decimationis et oblationum per tuum procuratorem annuatim viginti perperos pro recompensatione supradictarum procurationum, et quod residuum fuerit de ipsa quarta, in usus tuos et commodum conuertatur. Preterea sex tantum prandia dabis eisdem statutis festiuitatibus anni, scilicet: sancti Domnii, pentecostes, in translatione beati Domnii, sancti Anastasii, sanctorum Cosme et Damiani et Vincentii, potationes sabbathorum, et tribus hebdomadariis singulis dominicis diebus procurationes, ab omnibus et aliis adiutoriis, que a totius ciuitatis clericis debito expetebas tam pro te, quam pro successoribus tuis, predictos clericos perpetuo reddes immunes. Quam utique conuentionem amicabilem de asssensu et voluntate utriusqne partis factam, nos ratam habentes et firmam, non obstantibus scriptis supradictis, vel aliis in preiudicium ipsius archiepiscopi apparentibus, eam auctoritate apostolica confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Laterani XXII. kalendas iuhii, pontificatus nostri anno sexto.

Farlati. Illyricum Sacrum T. III p. 226.

CCXXXIX. 1196. 15. lipnja. U Lateranu.

Celestin III. papa, nalaže biskupom skradinskomu i kninskomu, da urède razpre medju nadbiskapom spljetskim i njegovimi kanonici.

Celestinus episcopus seruus seruorum dei, venerabilibus fratribus scardonensi et tiniensi episcopis salutem et apostolicam benedictionem. Cum venerabilis frater noster archiepiscopus vester et eius canonici in nostra essent presentia constituti, super decima parte decimationum, que de toto archiepiscopatu extra ciuitatem proueniunt, ipsi canonici aduersus eundem archiepiscopum ceperunt proponere questionem, et eam ab ipso cum instantia postulare. Verum quia non venerunt ad hoc sufficienter instructi, vestro duximus examini committendam et fine debito terminandam. Ideoque fraternitati vestre

Digitized by Google

per apostolica scripta mandamus, quatenus partibus conuocatis, audiatis que hinc inde duxerint proponenda, et causam inter eos iustitia vel concordia terminetis. Datum Laterani XVII. kalendas iulii, pontificatus nostri anno sexto.

Farlati. Illyricum Sacrum. T. III. p. 227.

CCXL. 1196.

Emeriko kralj hrvatski i ugarski, dopituje osječki danak brodarine ili trgovine opatu samostana Čikadora.

Laurentius litteratus de Kajmath pro abbate et conuentu de Czikador, cum procuratoriis litteris eorundem, in ipsorum banorum exsurgens presentiam, respondit tali modo: quod tributum de Eszek exigi consuetum per prefatos abbatem et conuentum, iuste et legitime exigeretur; nam iidem abbas et conuentus super ipso tributo litteras haberent, et ibidem in horum verborum declarationem litteras domini Henrici, olim regis Hungarie, felicis recordationis, priuilegiales, sub grosso et rotundo suo sigillo, in quatuor locis penes imaginem sigillo in eodem sculptam, pro signo confirmationis secreto sigillo suo consignato, anno gratie millesimo centesimo nonagesimo sexto emanatas, confirmantes salubres donationes et collationes eidem ecclesie de Czikador per pios reges Hungarie, Geysam scilicet auum, Stephanumque et Belam patrem, predecessores videlicet suos reges factas, eorundem banorum obtulisset conspectui; in quibus scilicet ipsius domini Henrici regis priuilegiali interserta talis clausula inuenta fuisset: statuimus etiam, ut Hysmaelite vel Byssenii, vel cuiusecumque conditionis homines sint, in foro Ezek, et in omnibus portubus eorum, qui ad eosdem fratres pertinent, tributum omni remota occasione persoluant.

Fejér. Codex Dipl. R. Hung. T. II. str. 303. Iz osudne listine nadvornika Vladislava Gorjanskog od godine 1404.

CCXLI. 1196.

Dabiša Radkov, daje u zamienu Dobrici ženi Prodana Čelemine, njeku svoju zemlju pod Smokovićem.

(Prevod talijanski).

Nel nome di Christo. L' anno dell' Incarnatione del Signore 1190 (1196) nell' inditione 14 nel tempo di Grubessa Conte et nel vicariato di Desa Zuricha. Jo Dabissa figliolo del quondam Radco faccio fare il presente scritto. Perche alla presenza delli infrascritti testimoni ho fatta l' infrascritta permuta con Dabricha moglie di Prodano Celemina, cioè secondo l' usanza della patria gli ho assegnato mezzo vreteno di terra sotto Smocovich, delle terre di Andrianico, et inoltre gli ho aggionto 26. Romanati d' oro, et ho tolto la terra posta a Berda incontro la mia terra dalla parte d'oriente, la qual terra è piantata, et la ho presa con tutta la terra del figliolo di Giovanni, con tal patto et modo, ch' io habbi libera et assoluta potestà di possederla, venderla, donarla, e farne come meglio a me piacerà. Per questo Cambio furono testimoni Marta Marula,

Digitized by Google

Rucio Drusa Petrinna, Giovanni prete, Bela et Margarita, et io Sabatio Subdiacono Nodaro giurato del commune ho scritto come sopra, cosi pregato dal predetta Dabricha.

Documenti di San. Stefano di Spalato. Rukopis mletačke knjižnice sv. Marka MSS. Italiani Classe V. Cod. LI. str. 103.

CCXLII. Oko god. 1196.

G. naddjakon i G. nadpop spljetski, pišu svojoj braći kanonikom spljetskim o svom putu u Rim i o svom nadbisknpu.

Venerabilibus fratribus et dominis A. primicerio, M. sacriste et ceteris, G. archidiaconus, G. archipresbiter cum omnibus fratribus omnem salutem. Nouerit vestra fraternitas, quoniam licet importunitas temporis per multorum dierum spatium nos detinuerit in insulis Jadere, tamen quintodecimo die transmeauimus, et omnes sani et illacres Marchiam peruenimus, ubi honorifice percepti fuimus, et ibi certissime accepimus, quod littere nostre peruenerunt (ad) archiepiscopum, et cum domino papa representate fuerunt. Archiepiscopus postquam venit, nondum fuit receptus in curia. Dominus papa cum Romanis concors est, et nunc est Florentini, et in festo sancti Johannis dicitur quod cum rege Sicilie debet insimul esse.

Matica u bečkom c. k. dvorskom arkivu, medju pismi spljetskimi Coll. XVI. 1./194.

CCXLIII. 1186—1196.

Asjen, car bugarski podieljuje Dubrovčanom slobodu trgovine.

† Дава царьство ми ѡризьмо си хѡрѣ всеи дѫбрѡвьчистѣи, любѡвьнымъ (в)севѣрьнымъ гѡ(стемъ) царьства ми, да идѹ хѡдать пѡ всеи хѡрѣ царьства ми с кѹплѫ каквѫ (ли)бѡ, или нѡсѫ или женѫ, или кѹпиѫ каквѫ либѡ нѡсатъ, и дѡ коѧ либѡ ꙃемлѣ или хѡры дѡидѫ, или дѡ Бѫдынѣ или Браничьва и Бѣлграда дѡидѫтъ, или дѡ Тръновва и по всемѹ Ꙃагѡриѹ . . . (и)л(и) дѡ (П)раслав(а) или карвѹнъскыѣ хѡры приидѫть, или крънстѣи хорѣ или бѡрѹис(тѣ)и или вѡ Дринѣ и в Димѡт или в скѡпьскѫѫ хѡрѫ или прилѣ(п)скѫѫ или в Дѣвѡлскѫѫ хѡрѫ или в ꙃема арбанаскѫѫ или в Сѡлинѣ идѫтъ, пѡ всадѹ да си кѹпѡвѫ и продаваѫтъ свѡбѡдиѡ бесъ всѣкоѫ пакѡсти, да не имаѫ(т)ъ пѡ всѣхъ хѡрахъ царьства ми и г(ра)дѡвѣхъ и клисѹрахъ ꙃапрѣтениа, и(ж) да си хѡдатъ и кѹпѹѫтъ и продаваѫтъ бес печѣли ѣ(к)ѡ и всевѣрнии любѡвнии гѡсте царьства ми. ктѡ ли имъ спакѡсти ѡ том либѡ или на клисѹрѣ или на фѡрѡсѣхъ или гд(ѣ) л(и)бѡ прѣꙃъ ꙃаконъ о кѹмерки, тѡ да є вѣстъ, тѡи є прѡтивникъ царьствѹ ми, и милѡсти не щетъ (п)мѣти, (и)ж велик(ѫ) . . . . ме ѡргиѫ патитъ . . . ми †.

† Асѣи(ъ) . . , Б(лъгар)ѡ(мъ) и Гръкомі. †.

Matica na koži bijaše u rukuh Jeronima Gagića, priobčio Šafařik u Pamatkih list. III. i Miklošić u mon Serb. l. 2.

Digitized by Google

CCXLIV. 1197. mj. veljače.

Miha Starčev, sa svojimi rodjaci daruje Vrbicu, samostanu ss. Kuzme i Damjana.

Anno dominice incarnacionis millesimo C.LXXXXVII., mense februario mediante, indictione prima (XV) Jadre. Regnante domino nostro Henrico rege magnifico, et Andrea inclito fratre eius, duce Dalmacie ac Chroacie existente, ac Nicholao archielecto iadertine sedi presulante, et Damiano egregio comite eidem ciuitati principante. Cum nos namque Micha de Starec, una cum filia mea Dabra et Lucha presbiter, filius Cecre, cum fratribus, ac Dobre gener Farine, ac Priuiza de Brebero cum filiis Geuriscio et Georgio, ac aliis natis, nec non Curtisia et Laurencius, filius Tollmiri, cum multis aliis parentibus et particibus nostris, quoddam territorium ex occidentali parte veteris molendini Virbizze, quod simul habemus omnes nos, illud idem territorium ex boreali parte vie positum cum omnibus pertinenciis suis, que ibi sunt, excepto Micha prenomine Curtisia, monasterio sanctorum Cosme et Damiani, te Dominico abbate existente, ob animarum nostrarum remedium optulimus et omnino donauimus habendum et perpetuo possidendum, ac quicquid vobis licuerit faciendum exinde. Curtisia vero pro parte sua commutauit vobiscum abbate et fratribus et tulit pro eadem comutacione aliam terram ex curinali parte vie, quam possidet, cum omnibus terminis et possessionibus suis usque in odiernum diem. Acta sunt quidem hec et firmata coram his ydoneis testibus: Coscia Gregorii, Damiano Scide subdiacono. Et ego Blasius, sancte Anastasie diaconus et iadertine curie ac ciuitatis notarius, a prefatis viris et testibus deprecatus hanc donacionis et oblacionis cartam ut audiui scripsi, roboraui, et signo consueto signaui.

Polichorion. U gub. arkivu zadarskom. Po indikciji mogla bi ova listina padati u god. 1198.

CCXLV. 1197. 24. travnja.

Sbor njekih biskupah dalmatinskih, izašilja Matiju biskupa krbavskog, da izmiri pruće se medju sobom svećenstvo sibeničko i trogirsko.

In Christi nomine. Anno dominice incarnationis millesimo, centesimo, nonagesimo VII. indictione vero XV. scilicet VIII. kalendas maias hoc actum est. Cum spalatensis archiepiscopatus, episcopi scilicet M(ichael) scardonensis. M(ichael) traguriensis. G(eorgius) tiniensis. M(atheus) corboensis, ad suam matricem pro tractando de pastorali electione una conuenirent. Tragurienses itaque clerici eis et spalatensi capitulo se conferentes, super clericos de Sibenico de oblationibus consecrationum ecclesiarum conquesti sunt, dicentes eos nullam secum inde habere partem, sed omnes oblationes sue cum eorum episcopo debere esse. Clerici vero de Sibenico dicebant: medietatem earum sibi pertinere, et super hoc sacerdotes ac laicos, qui quando Desa traguriensis episcopus filius Makarelli ecclesias consecrauit, ipsas oblationes tunc per medium diuidere viderunt, testes introducebant. Tragurienses autem clerici similiter quosdam sacerdotes, qui cum idem episcopus ecclesias consecrauit, omnes oblationes tragurinos clericos sibi integre suscipere viderunt, testes introducebant, adicientes et introducentes etiam suum episcopum M. nepotem iam dicti episcopi, qui cum suo auunculo in consecrationibus ecclesiarum exti-

Digitized by Google

terant, exinde testem, dicentes eum vidisse tragurinos clericos assueta antiqua consuetudine ipsas oblationes totas sibi cum suo episcopo suscipere, et non eos cum sibenicensibus clericis diuidere. Ipsis itaque (inter se ita) litigantibus et pleniter intellectis eorum rationibus, quia episcopus omnibus testibus maior et utriusque partis dominus erat, eius testificationem suscipiendam, et ab archidiacono tercia manu sua iuramento firmandam, predicti episcopi simul cum capitulo iudicauerunt, et ut super hoc tragurіensem episcopum interogaret, corboensem episcopum pristaldum dederunt. Cum autem corboensis traguriensem exinde interrogauit, Traguriensis acceptis utriusque partis manibus, talem inter eos composuit concordiam, ut de oblationibus omnium ecclesiarum de Sibenico et de Campo marine et de Macro episcopus habeat terciam partem, tragurienses clerici terciam partem, et sibenicenses clerici terciam partem, eo tamen tenore quod tragurienses clerici eas colligant et illorum voluntate super eas custodem et diuisorem statuant.

Ego Matheus dei gracia corboensis episcopus huius cause pristaldus, ut firmius hoc habeatur, meo sigillo muniri ac imprimi volui, et Ego Sabatius subdiaconus sancti Domnii canonicus ac communis iuratus notarius precepto episcoporum et totius capituli hoc scripsi et testor.

Od zdola vise dvie pečati, jedna mala iz olova, s obadviuh stranah sa slikom jednoga svetca i jednoga biskupa urešena, sa strane pismo, kako se čini kirilsko, koje se pročitati nemože. Druga veća iz voska pripada krbavskoj biskupiji.

Povelja pisana je na pergameni, sačuvana je dobro, nalazila se u mojoj zbirci poveljah, sada u knjižnici jugosl. akademije.

CCXLVI. 1197. 1. ožujka. U Zadru.

Damjan knez zadarski, sa sudci i vlasteli zadarskimi, dosudjuju samostanu sv. Kuzme i Damjana zemljišta u Jasenicih i Dražanih, darovana mu po Kresimiru kralju hrvatskomu.

De terris de Jaseniza et Drazani.

In nomine sancte trinitatis et indiuidue unitatis. Anno ab incarnacione domini nostri Jhesu Christi millesimo centesimo nonagesimo septimo, mense marcii, die primo intrante, indiccione quinta decima, Jadre. Regnante domino nostro Hermerico, inuictissimo rege Hungarie, Dalmacie, Chroacie atque Rame, ecclesia vero iadertina proprio pastore carente, et Damiano inclito comite eidem ciuitati principante. Cum nos namque Damianus, dei gratia comes prescriptus Jadre, una cum Petro Damiani, Micha Petrizi et Damiano de Rubbasacco iudicibus, multisque aliis nobilibus, condam in plateis sancti Michaelis resideremus, Petriz, Michael ac Martinus Sluradi et Ziprianus Damiani, propter uxorum suarum, quarum commissarii fuerant, insimul venientes, contra te abbatem Dominicum et contra monasterium sanctorum Cosme et Damiani super terras de Jasseniza et terras Drazani, que inferius terminantur, huiusmodi querimoniam deponebant, dicentes: omnes terras illas ad eorum socerum Bogdanum omnino pertinere et etiam quemdam hominem nominati Bogdani testem inducebant, qui easdem terras possedisse et laborasse testabatur, tu vero prescriptus abbas cum tuo conuentu et aduocato tuo Coscia Gregorii, easdem terras ad vestrum monasterium ex donatione Cresimiri condam regis pertinere

Digitized by Google

respondebas, et super hec cartam hostendendo et quemdam Mogorouikium, satis vetulum, Mergia nomine, testem producebas, qui etiam pre senectute nimia, proprio priuatus lumine, memoratas terras de loco ad locum terminabat, dicendo, quod vere prescripte terre cum omnibus terminis ac pertinenciis suis non ad alium, quam ad monasterium sancti Johannis de Castello et ad monasterium sanctorum Cosme et Damiani, quod nunc capud est, omnino pertinent. Auditis igitur hinc inde partibus et inspectis monasterii litteris, ac utrisque testibus percontatis, de omnium nostrum communi voluntate per sententiam iudicauimus, ut unus monachorum vestrorum, litteras quas nobis hostenderas, et testem, quem produxeras, sacramento firmaret, quod dum facere decreuisses, licet idem Petriz et Martinus ac Ciprianus, primo plurimum irascerentur, ad ultimum tamen, nec sacramentum tibi dare voluerunt, sed illud vobis facere penitus remiserunt, (h)ac igitur racione tu prefatus abbas et tuum monasterium causam optinuisti et placitum in propatulo deuicisti, et memorati iuri contrariam sentenciam reportauerunt. Prefatarum autem terrarum termini sunt hii et ita distinguntur: inprimis ab alueo fluuioli siue torrentis Jassenice, ubi est via carri, qui sclauice colnic dicitur, ubi est lapis inmersus in promontorio riui, et ab inde usque ad alium lapidem pro signo positum versus meridiem, ubi est congeries lapidum, et ab inde versus austrum usque ad aceruum lapidum et rupium et ab inde versus meridianam partem usque ad radices ficulneas et usque ad collem sursum ubi via carri habetur, et ab inde recto tramite in curina usque ad alium campum in Draciani et usque ad montes maximos quicquid excoli potest, et ab inde versus austrum usque ad terras sancti Dimitri, ubi lapides immersi sunt, et ab ipsis signis tendendo versus aquilonem usque ad vallem et usque ad Blattam recto calle, ubi certa et aperta signa lapidum posita sunt, et ab inde iterum versus occidentem recto calle iuxta Blattam usque ad prefatum promontorium aluei, ubi lapis inmersus cernitur, et usque sursum ad montes, quicquid infra est in terris et pascuis ac aquis et omnibus que ibi sunt, ad iam dictum monasterium pertinet, sicut ex ostensione prenotati Mergeri et plurium aliorum accepimus, quas etiam et qui(dem) tanto pluries circumcinximus; et hoc memoriale scriptum per nostri notarii manus fieri iussimus perpetuo permansurum. Et ego Blasius, sancte Anastasie diaconus et iadertine curie ac ciuitatis notarius, iussu prescripti comitis et iudicis ceterorumque nobilium hanc iudicii cartam, ut audiui, scripsi, roboraui et signo consueto signaui ac bulla principali impressi.

Polichorion. U arkivu gubernija zadarskog.

CCXLVII. 1197. 29. lipnja. U Dubrovniku.

Dubrovačka občina vraća crkvu sv. Marije od Racata samostanu lokrumskomu.

In anno dominice Incarnationis millesimo centesimo nonagesimo septimo, mensis Junii die sanctorum apostolorum Petri et Pauli. Quod Ragusio actum coram presentia domini comitis Lucari et omnium Ragusinorum, in ecclesia sancte Marie . . . declaratum. Dum abbas Stancius lacromonensis monasterii in ipsa matre missam celebrabat, et facto silentio antequam euangelium pronuntiare . . . querenti ad comitem et omnem populum de ecclesia sancte Marie de Razata, quomodo . . . memorie comes Sauigna (Gundula) sumptibus suis fecerit . . . foret, et quod monasterium Lacromone scilicet, cum omnibus suis

Digitized by Google

pertinentiis fuerit habenda et qualiter frater Johannes domini pape capellanus apostolice sedis legatus, videns instrumentum . . . Sauigne scriptum, fecerit excommunicationem contra omnes qui sunt contradicentes, quod etiam scriptum est, — totius populi legentes . . . et spontanea voluntate bono et firmo animo . . . de ipsa ecclesia pertinentia . . . at Lucari, Martinus Grobe, Bogdanus Petri Rose cum filio suo, Johannes . . . Stephanus Sauigne, Petrus Gruanus . . . Caldesci, Radde gener Volcate, Lucari, et quatuor . . . Caldesci nepotes, et Nicolaus Bele donantis, ipsius nepos, pro his . . . veterum testantes idem . . . venerandus abbas loquebatur . . . domini abbatis in manibus ecclesiam sepedictam renuntiantes . . . monasterio sancti Benedicti de Lacromona habendam et possidendam perpetualiter dederunt, ut ibi monasterium haberent . . . dominus comes Sauigna sic . . . statuit et Gauxonus ragusine ecclesie archiepiscopus cum uniuerso capitulo eiusdem ecclesie canonicorum interfuit, et comes Lucarius cum omnibus nobilibus et populo . . . quidem omnium eorum iudicibus. Et ego diaconus Marinus et comunis notarius quia interfui his, scripsi et compleui.

Stari prepis u monastiru fratarah dubrovačkih. gl. Farlati T. VI. str. 69.
U istom rukopisu pod imenom Chronica antichissima dio II. p. 210. stoji povelja ova:

1112 mense Julio indictione 5. Ego Boleslauo Judex. Ecclesiam. s. Martini que in Sumeto esse videtur, olim ab hereticis fundatam atque possessam dei auxilio fretus cum ex nostrorum antecessorum esset haereditas, necessarium duxi auferre ab eis et tradere catholicis et orthodoxis viris — et vocatis ad me monachis s. Benedicti cenobii tradidi illam eis cum omnibus pertinentiis. . . . Et ego A. Abbas Coenobii ss. Martyrum Sergi et Bachi per iussionem D. Regis subscripsi. (Gl. listinu br. XXII.)

CCXLVIII. 1197.

Emeriko kralj hrvatski i ugarski daruje knezu Stjepanu od porodice rimskih Ursinah, gospoštinu Vodice u Hrvatskoj.

In nomine sancte trinitatis et indiuidue unitatis. Henricus dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatie, Rame, Seruieque rex in perpetuum. Quum testante scripture pagina, labilis est memoria et rerum turbe non sufficit, insuper id, quod memorialiter tenetur, citius dilabitur, nisi scripture testimonio roboretur; necesse est ut ad ea, que humanis apta sunt usibus, indiciis fulciantur litteralibus. Proinde ad uniuersorum volumus peruenire notitiam, quod cum iilustris pater noster rex Bela, in ducatu Sclauonie, quemdam nobilem de Teutonia, nomine Albertum de Michouo, habuerit commetaneum, cuius terra a latere ducatus Sclauonie, iuxta Podgoriam et Goritiam esset sita; idem Albertus confinia ipsius patris nostri potenter inuadendo, quam plures homines neci tradere, captos abducere, bona quoque recipere eorum, et possessiones regias omnino igne vastare consueuerat. Dum eiusmodi grauissima et contumeliosissima acta, populique miserrima aflictio ipsius patris nostri auribus inconuissent, nos videlicet filium suum, una cum duodecim regni sui potentioribus magnatibus, in manu potenti, ad deuastandum dominium proteruiamque eiusdem Alberti comprimendam delegauerat. Interimque nondum nobis ad prosequendum ipsum paternum mandatum iter dirigentibus, quidam patris nostri

Digitized by Google

fidelis, nobilis, magnanimus, nomine Stephanus Nicolai filius, quem ortum de genealogia Ursinorum comitum ac senatorum urbis romane, de vico lateranensi a partibus transmarinis, reuera agnouimus fore, et propter quandam seditionem et tumultum inter ipsos comites et senatores urbis romane suscitatas exiuisse, et ad magnificum virum dominum Hermanum de Goritia, in partibus Karinthie existentem venisse, ac filiam suam ritu legitimo matrimoniali in uxorem sibi duxisse. Hic comes Stephanus, attendens et considerans tribulationes et contumelias atque oppressiones gentium antedicti ducatus Sclanonie graues, sperans quoque se posse ipsis opem consolationis ferre, atque eis in huiusmodi iugo et oppressione miserabili patrocinari valere, ipsi quoque patri nostro et nobis, totique regno notabile, atque supreme acceptabile obsequium seruitutis impendere; missis itaque fidelibus ambassiatis suis, ab eodem patre nostro circa huiusmodi oneris assumtionem, seruitiique exsecutionem, licentie et admissionis facultatem impetrare. Qua sibi exinde adhibita, idem comes Stephanus non post multorum decursum dierum, una cum non modica suorum phalangariorum (?) armatorum familiarium, terram annotati Alberti potenter animoseque inuadens, et ipso similiter cum suis sibi occurente, inter partes utrasque dure diutius certaminis conflictu seruato, ubi quatuor ipsius Stephani nobiles, viri sibi in linea consanguineitatis proximi, et septem strenui milites sui per lineam similiter proximitatis attinentes, occubuere, ipseque in suo corpore non pauca suscepit vulnera grauia, ad ultimum vero ipsi Alberto fortuna nouercante, ut cunctis iam bonis tam suis, quam incolarum suorum destitutus, ac antefato Michoua, nec non dominio et possessionibus penitus in fauillam redactis, per ipsum comitem Stephanum in certamine campestri prepotentis dei virtute omnibus fere elisis et deuictis, ad id et in tantum, ut quosdam ex eisdem dira nece consumptos, alios autem captiuitati traditos, reliquos vero aufugatos fore, experimento veritatis perhibente nouimus. His equidem sic feliciter ad ipsius domini et patris nostri decus, regnisque suis fructuosum profectum, et tranquilli status quietem in effectum deductis, eundem nihilominus Albertum, alias indomabili corde tumescentem, iamque permollitum et precipitem ad pedes ipsius domini et patris nostri collapsurum, et ab eodem misericordiam et veniam de commissis imploraturum, atque ad prestandum corporale iuramentum, ne amplius regnum patris nostri hostiliter insultaret, damna et impressiones inferri facere deberet, quin imo eidem et nobis fidelia semper seruitia cum subiectione et obedientia debita, impendere teneretur, per suam probitatis industriam et virtuose militie laudanda opera, licet inuitum compellere fecit. Plura namque et multifaria gesta preclara sincere fidelitatis accensus zelo, seruitiorum acceptabilia obsequia, que presentibus tediosum fuit propagare, tamen memorialiter in nobis recondita vehuntur, per eundem sepedicto domino et patri nostro atque nobis exhibuisse meminimus Respectu quorum idem pie memorie pater noster, insigni specialis dilectionis, quam in cordis sui arcano gestans in ipsum Stephanum comitem finxerat, animadnertensque ipsum de originali et generosa urbis romane senatorum genealogia surrexisse, et tam virtutis innumeris gestis, claraque fidelitate et industria ac laudabili strenuitate insignitum fore; de prelatorum et baronum communicati consilii prouida deliberatione, ipsi comiti Stephano arma seu insignia sua regalia, vigore sui iuramenti presentibus nobis de eisdem prelatis et baronibus, et quamdam terram Vodiza vocatam in partibus inferioribus Sclauonie in contiguitate districtus Zane et Dubica existentem, libero et iusto ordine ad nos et neminem alterum pertinentem, nec non et arma seu insignia sua regalia dare et conficere policitus extitisset; medio denique nondum

Digitized by Google

huiusmodi donariorum per eundem dominum et patrem nostrum ad conclusionem perfectionis mancipatorum, supremo iudice imperante, idem dominus ac pater noster ad mortem egrotans, agnoscensque finem suorum concludere debere dierum, aduertens, ne propter ipsius sue sponsionis imperfectionem, anime subiret detrimentum, nobis sub pena anatematis in suo firmo dedit precepto, ut huius voti sui operam adhiberemus finalem. Cuius igitur mandata ex debito votiue cupiens obsequere, predicto comiti Stephano, suisque heredibus, dictam terram Vodiza mediantibus aliis litteris nostris, aurea bulla in pendenti autentico consignatis, arma etiam seu insignia ipsius domini et patris nostri et nostra, scutum et desuper galeam, de summitate ipsius galee leonis anteriorem medietatem, cum pedibus anterioribus, ungula aurea rapacia, ac coronam auream in capite gestantem, banderium etiam, quemadmodum per singula ipsa arma, et banderium superius tenore presentium appropriatiue pictura denotat lucide, et deliberatione sana eorumdem prelatorum et baronum de maturo consilio, auctoritate et plena potestate regia dedimus et conferimus, damusque et donamus. Ita ut ipsa arma et insignia nostra, nec non banderium, ipse comes Stephanus et tota eius posteritas, semper et ubique ac in omni exercitio militari gestare et deferri liberaliter ac eisdem uti et gaudere valeant, atque possint in perpetuum. Presentes eidem comiti Stephano concessimus in appensione dupplicis (sigilli) nostri roboratas. Datum per manus venerabilis domini Petri albensis prepositi aule nostre cancellarii, anno ab incarnatione domini MCIIIC. regni nostri primo.

Pray Annales R. Hung. P. I. str. 179. Katona Historia crit. R. H. T. V. str. 142. Codex ms. diplomaticus Verantianus u zbirci Jankovićevoj narodnoga muzeja ugarskoga. Fejér Cod. Dipl. R. H. II. str. 304. Prem da mi se vidi ova listina veoma sumnjiva, i to pogledom na sadržaj i pogledom na slog i način pisanja, kao i poradi izkrivljena imena kancelarova, koj u drugoj listini istogodišnjoj dolazi pod imenom meštra Katapana, te bi se s toga uztvrditi dalo, da je ista listina u kasnije doba izmišljena i napisana, to sam ju ipak ovamo uvrstio, budući da o njezinom sadržaju konačan kritićan sud jošte izreći nemogu.

CCXLIX. 1197. 15. prosinca. U Zadru.

Pavao sin Petra od Ljube, prodaje samostanu sv. Kuzme i Damjana svoje zemljište u Rogovčici.

Anno dominice incarnacionis millesimo centesimo nonagesimo septimo, mense decembri, die XV intrante, indiccione prima, (XV) Jadre. Regnante domino nostro Henrico, rege inuictissimo, ecclesia vero iadertina proprio pastore carente, et Damiano inclito comite eidem ciuitati presidente. Quicquid venditur vel conceditur, necesse habet vinculo (scripture) anodari, ac per hoc ego, sic dictus Paulus, filius Petri de Liube, fateor per hoc presens scriptum, quod vendidi monasterio sanctorum Cosme et Damiani, te Dominico existente abbate, totam terram meam, meorumque progenitorum, positam in loco, qui Rogouskiza nuncupatur, cum omnibus terminis et posssessionibus seu pertinenciis suis, secundum quod eam tibi et tuis fratribus circundando demonstraui de termino ad terminum et de loco ad locum, pro centum modiis tritici et pro decem de fabis desuper a te plene susceptis. Quare volo et presenti scripto stabilio, ut iam dictam terram, que ita distinguitur a capite austri: In primis a colle, qui manet super easdem terras et est

Digitized by Google

petrosus prope viam, que venit a Belgrado, que colnic sclauice dicitur, in oblicum versus settemtrionem recto tramite sicut vadit vena saxi, qua eadem terra fere ex aquilonali parte circumcingitur, usque ad terras sanctorum Cosme et Damiani, ubi vinee nunc plantantur, deinde sursum recta linea versus Curinam usque ad terras que dicuntur filiorum Medie monace, et ab australi capite prescriptarum terrarum usque ad collem prescriptum, et iterum iuxta collem eundo versus austrum, quousque veniatur ad priorem terminum prenotatum, quicquid inter habetur, vos prefatus abbas et fratres et iam dictum coenobium habeatis et iure hereditario possideatis, vestrisque posteris in perpetuum dimittatis, et ex eadem terra et eius pertinenciis quicquid vobis placuerit faciatis in eternum, nemine resistente. Polliceor etiam eam ab omnibus expedire et vobis expeditam et discalumpnatam semper dimittere coram his testibus: in presencia Damiani incliti comitis, Grubesce et Laurencii de Joseph, testium, ac Cosce Gregorii et Damiani Scide subdiaconi; et ego Blasius sancte Anastasie diaconus et iadrensis notarius, a prefato Paulo rogatus, hanc vendicionis cartam, ut audiui, scripsi et roboraui et signo consueto signaui.

Polichorion. U arkivu gub. zad.

CCL. 1198. 29. siečnja. U Lateranu.

Inocencio III. papa, nalaže Andriji vojvodi ciele Slavonije, da ide s krstonosci u svetu zemlju.

Nobili viro A(ndree) duci, de prosecutione voti regis Ungarie patris sui defuncti.

Licet uniuersis liberum sit arbitrium in vouendo, nec necessitas in votis locum habeat, sed voluntas, usque adeo tamen solutio necessaria est per votum, ut sine proprio salutis dispendio alicui resilire non liceat ab his, que sponte ac solenniter repromisit. Accepimus siquidem, quod cum inclite recordationis B(ela) quondam rex Ungarie, pater tuus, cum agerat in extremis, et de sua penitus conualescentia desperaret, votum, quod vouerat domino, hierosolomitanam prouinciam in forti manu et brachio extento, corde tamen humili et humiliato spiritu, visitare, sub interminatione paterne maledictionis commiserit tue fidei exequendum. Et tu intellecta pia voluntate parentis, assumpto crucis signaculo, te id implecturum, sine dilatione qualibet promisisse. Verum eodem patre tuo sublato de medio, quum hyerosolomitanum iter te accipere simulasses, assumte tamen peregrinationis oblitus, quam contra inimicos crucis dirigere debueras, in fratrem tuum et regnum Ungarie conuertisti aciem bellatorum, et multa contra serenitatem regiam, malignorum usus consilio, commisisti. Nos autem quos diebus istis ad pontificatus officium, licet immeritos, dominus euocauit, tam paci regni Ungarie, quam tue volentes saluti consulere, nobilitatem tuam rogamus, monemus et exhortamur in domino, ac per apostolica tibi scripta precipiendo mandamus, quatenus postpositis ceteris sollicitudinibus, usque ad festum exaltationis sancte crucis proxime venturum, debitum accepte crucis exsoluens, propositum iter arripias et humiliter prosequaris, ne, si onus tibi a patre iniunctum, et a te sponte susceptum, occasione qualibet detrectaris, paterna te reddas successione indignum, et hereditatis emolumento prieueris, cuius recusaueris onera supportare. Sciturus ex tunc, anathematis te vinculo subiacere, et iure, quod tibi, si dictus

Digitized by Google

rex sine prole decederet, in regno Ungarie competebat ordine geniture, priuandum, et regnum ipsum ad minorem fratrem tuum apellatione postposita deuoluendum. Datum Laterani IV. kalendas februarii.

Fejér. C. D. r. H. II. 313.

CCLI. 1198. 6. veljače. U Lateranu.

Inocencio III. papa nalaže kaptolu zadarskomu, da se izabrani po svjetovnjacih nadbiskup časti svoje lišiti, te drugi izabrati ima.

Capitulo sancte Anastasie.

Ex illo singulari excellentie priuilegio, quod unigenitus dei filius Jesus Christus principi Petro concessit, et sanctorum patrum postmodum instituta manarunt, ut maiores cause ad sedem apostolicam perferrentur, quatenus, quod super eis deberet statui, circumspecta ipsius responsio declararet. Cum igitur in ecclesia vestra, que sub obedientia sedis apostolice perseuerans, Grecorum hactenus et ritum seruauerit et linguam, per laicalem potentiam, preter vestram auctoritatem et electionem vestram, non tam latinus, quam barbarus sit intrusus, nos de fratrum nostrorum consilio intrusionem ipsam irritam decernentes, ne diutius pastoris solatio vestra careat ecclesia, vobis humiliter postulantibus, secundum statuta canonum et antiquam eiusdem ecclesie consuetudinem, liberam concedimus licentiam eligendi, per apostolica scripta mandantes, qualiter talem vobis in pastorem electione canonica preficiatis, qui non minus prodesse desideret et nouerit, quam preesse. Datum Laterani VIII. idus februarii MCXCVIII.

Farlati Illyr. Sacr. T. V. p. 56.

CCLII. 1198. 22. ožujka.

Vlkoj Klisanin, nećak Krukana, prodaje samostanu sv. Stjepana kod Spljeta njeko zemljište Bada u Kurilu.

(Talijanski prevod).

L' anno di Christo incarnato 1198 nel indictione prima. Al tempo di Grubesca conte, et nel vicariato di Raddo Messagalina, cioe a di 22 del mese di Marzo. Gaudio Abbate del monasterio di san Stefano et Martino Preposto, di comun consenso et conforme volonta di tutti li frati, detto Preposto ha fatto l' infrascritto cambio con Vilcoio di Clissa nepote di Crucana. Perche secondo l' costume della patria gli ha assegnato mezzo . . . di terra alla Bada, luogo detto a Kurillo, et in oltre li ha aggionto 18 Romanati d' oro per total adempimento, et ha ricevuto da lui la metà della Calavagia, che é in Salona sotto 'l molino di Costantino, et vicino al molino che si chiama Fracel, cioè dalla parte d' aquilone dove si dice Cut. Con questa conditione però, che renuntiando detto Vilcoi ad ogni ragione, et attione, che haveva sopra di quella, da il gius

Digitized by Google

patronato al Monastero, aciò habbi piena auttorità di farne quello, che le piacerà, et se alcuno Schiavone in alcun tempo moverà lite contro quella, detto Vilcoy sii tenuto alla difesa et manutentione. Ma se alcuno Spalatino s' opponerà, o moverà lite contro essa, sia tenuto solo per due anni alla difesa, et non più, ma dal Schiavone sia tenuto a defenderla in perpetuo. A questa permuta et compra furono testimoni: Vipano Talmotio, Steca Lapate, Doimo Prestanti, Manzio de Paulo, Doimo Pinosa, Petrona Pezai, Andrea Gugeli, Fosco Gumai, Chivale figliolo di Ugrino.

Nel medesimo giorno, anno et alla presenza di medesimi testimoni, ha comprato l' altra metà della medema Calavagia, che fu de Zobenigo de Calanna et Desa suo figliolo, per prezzo così d' accordo di 17 Romanati. Al quale entrò Pietro Raddo Cassera per la manutentione. Et io Sabatio subdiacono Nodaro, giurato del Commune fui presente et pregato ho scritto.

Documenti di s. Stefano di Spalato. MSS. U knjižnici sv. Marka u Mletcih. MSS. Italiani Cl. V. Cod. LI. str. 34.

CCLIII. 1198. mj. ožujka. U Lateranu.

Inocencio III. papa, nalaže biskupu i kaptolu trogirskomu, da njekog popa P. odrieši od reda kaludjerskoga, s toga, što se je u velikoj svojoj bolesti dao premamiti da stupi u red kaludjerah.

Innocentius episcopus seruus seruuorum dei. Venerabili fratri . . . episcopo et dilectis filiis capitulo traguriensibus salutem et apostolicam benedictionem. Sicut tenor vestrarum litterarum nobis aperuit, cum P. lator presentium in sacerdotali esset officio constitutus, et tanta rerum temporalium indigentia laboraret, quod nec sibi nec suis progenitoribus seu fratribus in necessitatibus propriis posset aliquatenus prouidere, proprii corporis laboribus et maris periculis multis se non dubitauit exponere, ut de suo labore et acquisitione honesta suam et suorum posset indigentiam releuare. Contigit autem post hec, quod ipse longe a vestra ciuitate consistens, tam graui cepit egritudine laborare, quod extra se positus desperaret de vita presenti, et dum in tali esset articulo constitutus, a quodam simplici monacho indutus fuit habitu monachali, et ad monasterium deportatus. Deinde paucis diebus elapsis, cum iam esset in principio sue conualescentie, deposuit habitum et de licentia eiusdem loci abbatis monasterium dereliquit; et cupiens progenitorum indigentiis subuenire, a vobis suppliciter postulauit, ut posset sicut prius in sacerdotali officio ministrare, et vobiscum pariter conuersari. Quid autem super hiis vobis fuerit faciendum, sacro apostolice sedis oraculo humiliter petitis edoceri. Nos igitur vestre consultationi taliter duximus respondendum, quod licet ista duo inter se repugnantia videantur, ut scilicet quisquam sit extra se positus et de presenti vita desperet, si tamen eo tempore, quo positus extra mentem asseritur, indutus fuit habitu monachali, cum alienatus non sentiat, ac per hoc non valeat consentire, prefatum presbiterum denuntietis ab obseruatione monastici ordinis absolutum, nisi postquam mentis sue factus est compos, voluntate spontanea professionem fecerit monachalem. Datum Laterani (. . . Martii pont. nostri anno primo.)

Theiner Mon. vet. Slav. Merid. I. p. 2.

Digitized by Google

CCLIV. God. 1198. 31. ožujka.

Andrija vojevoda Dalmacije, Hrvatske i Zahumske, potvrdjuje samostanu ss. Kuzme i Damjana, sav onaj posjed, što mu ga darovaše hrvatski kraljevi Kresimir i Svenimir.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Anno ab incarnacione domini nostri Jhesu Christi millesimo centesimo nonagesimo octauo, mense marcii, die ultimo, indiccione prima, Jadre. Ego Andreas tercii Bele regis filius, dei gracia Jadere ac tocius Dalmacie et Chroacie, Chulmeque dux. Cognoscens et firmiter tenens ducatus esse officii ad honorem et exaltationem ecclesiarum totis intendere viribus, et ecclesiastica pro iure suo seruare, augere, ab inuasoribus, potestate sibi data a deo, defendere. Monasterio s. Johannis in finibus Dalmacie sito, in urbe, que quondam dum in suo statu existeret, Alba vocabatur (ac) monasterio sanctorum Cosme et Damiani in insula posito, quod nunc caput est, confirmamus et presentis priuilegii testimonio corroboramus, ut abbas et ratres predi cti monasterii integre habeant omnes terras illas, quas olim Cressimir et fSuenimir quondam Chroacie reges, et eorum principes, iam dicto monasterio iure perpetuo tradiderunt, et patruus noster, rex Stephanus illustris memorie, eodem prenotato monasterio confir mauit, sicut in eorum priuilegiis continetur, secundum quantitatem terminorum terrarum illarum, videlicet terram in Rogoua et Virbiza cum aqua molendinaria, et terras de Teno et Gorizza, ac ceteras terras, quas in diuersis locis per Chroaciam sepedictum monasterium obtinet. Statuentes presenti edicto, si illud (aliquis) infringere attemptauerit et fratribus illis de predictis terris diminucionem vel molestiam aliquam facere voluerit, diuine ire (iudicium) incurrat, et nostram se sentiat ledere maiestatem, ac regali iudicio nostro subiaceat. Preterea ob peccatorum nostrorum remissionem, sicut idem rex Stephanus fecit, concedimus ut quoscunque hospites, ad inhabitandas terras illas de quibuscunque locis adducere poterint, a nemine nisi ab abbate et fratribus et eorum prepositis iudicentur, ad neminem cum sigillo vel homine determinati ire cogantur. Si autem eis aliquis vim intulerit aliquam, predicte sentencie subiaceat. Factum est autem Jadere istud in communi presencia principum nostrorum: Nicolay iadertini archielecti, Andree bani, Macarii comitis, Damiani comitis iadertini, Josephi comitis, Grubessce spalatensis comitis, Dedomiri sanensis comitis, Slauogosti corbauiensis comitis, ac Bemi? comitis. Coram quibus et multis aliis cuncta ipsorum priuilegia nostra auctoritate firmauimus, et nostro sigillo inprimi iussimus perpetuo valitura.

Datum per manus Petri prepositi aule ducis cancellarii. Anno dominice incarnacionis M. C. nonagesimo VIII. die ultimo marcii consignata, indiccione prima feliciter.

Izvor na koži u arkivu gub. u Zadru. Acta sv. Kuzme i Damjana na Rogovi. Fasc. VII. br. 78.

CCLV. 1198. 9. travnja. U Dubrovniku.

Većnici dubrovački, dosudjuju samostanu lokrumskomu crkvu sv. Marije od Racata.

In nomine Jhesu Christi veri dei eterni, anno eiusdem incarnationis millesimo centesimo nonagesimo octauo mensis apriliis, nono die astante. Quod in curia Raguseorum residentibus consulibus subscriptis et populo terre hic veram habet descriptionem, domnus abbas Stanzius lacromensis monasterii, filios Slabbe Luccari et Rosinum Sauine

Digitized by Google

per curiam vocatos, sic eos cepit alloqui, dicens: Ecce fratres hoc anno domnus Joannes domni pape capellanus, apostolice sedis legatus, videus instrumenta aui nostri comitis Sauine digne memorie, quod ecclesiam sancte Marie de Razato sumptibus suis fecerit ut monasterium foret, et nostro monasterio deueniret, per nostros assignatam consanguineos, ipse scriptum excommunicationis fecit: si aliqua ecclesiastica vel secularis persona hoc contrairet, anatematis (sic) subiaceret. Quod etiam scriptum ut in ecclesia sancte Marie die sanctorum Petri et Pauli missam ego celebrando peregi, feci astante capitulo ragusino, comite Luccaro cum populo, omnes nostri consanguinei de ecclesia pertinentes absque nos hoc verum esse testimonium dantes, ut scriptum iude habeo, nostro monasterio perpetualiter habenda et possidenda nostris manibus tradiderunt. Vos qui contra animas vestras contradicitis et peccatum inde vobis acquiritis, et ne videatur vobis a me aliquid fore iniustum, ante presenciam domini mei archiepiscopi, vel capituli nostri, siue in tota Dalmatia, antequam desideratis ecclesiasticam curiam, siue ante presentiam domini pape, paratus sum vobis inde rationem facere sicut nobilibus viris et in Christo filiis et fratribus dilectis, siue ante communes laicos nostre curie, vel qualibet ciuitate Dalmati norum, et cum sepe et sepius ab abbate colloquerentur, et ipsi nulla ratione iustitiam velle respondentibus; consules videntes tantam illorum duritiam et amentiam secundo et tertio corriggentes eos, inspecta quidem iustitia per iudicium abbatem ratione monasterii per curiales homines in ecclesia sancte Marie cum omnibus suis pertinentiis, cruce posita per monachos, etiam intromiserunt possidendam et habendam perpetualiter. Hii sunt consules: Vitalis Vulpis, Dobàr Bodatre, Vali Vite, Vitus Lamprii, Dersimyrus comitis Petri, Simon Stephani, Sauinus Bonde, Laurentius Vinze, Lampridius Zreue, et Johannes Gondole. Quod ego diaconus Marinus et communis notarius, quia interfui, iussione consulum scripsi.

Iz vana.

S. Mariae de Razata. 1198. apprehensio corporalis possessionis per patrem abbatem Stantium et monachos Ecclesie sancte Marie de Razata, cum omnibus suis pertinentiis, per dominos consules comunis Ragusii. Fasciculus I. n. 4. Capsula 76.

Izvornik na pergameni pisan, čuva se u pismohrani monastira benediktinskog, na brdu Monte Cassino u kraljevini napuljskoj.

CCLVI. 1198. 6. svibnja. U Zadru.

Andrija vojvoda hrvatski, iza slavne pobjede nad Zahumljani i Srbi, dopituje samostanu sv. Krševana u Zadru, selo Suhovare, kojega mu bješe nyeki oteli.

Anno dominice incarnationis millesimo centesimo nonagesimo octauo, die sexto astante mense maio, indictione prima. Post felicem et gloriosissimum victoriose dominationis illustrissimi Andree, tercii regis Bele filii, triumphum, quem sibi omnipotens ducatus sui protector et auctor, de Dalmatia et Chroatia magnifice conferre est dignatus, atque post habitam tam Chulme quam Rasse laudabilem victoriam, cum ad iadertinam ciuitatem victor rediret, ducatus sui iura disponens, iusta confirmans et iniusta ac violenter ablata restaurans, et secundum sue magnifice voluntatis altitudinem cuncta dispo-

Digitized by Google

neret et ordinaret, Vincentius abbas sancti Crisogoni de Jadera, ad ipsius mansuetudinis excellentiam accedens, humiliter et constanter rogauit, ut solius dei intuitu et ipsius sancti martiris meritis de predio ad locum, qui Suchouara dicitur, quod a quibusdam pseudo christianis falso iuuasum fuerat, rationem et iusticiam impendere dignaretur. Verum quia ipsum ad decernendam super populum suum iusticiam dominus constituit cum in planicie secus castrum Ostrouize esset castrametatus, predicti abbatis verba benigne audiens, ac priuilegium ipsius monasterii affectuose considerans, pariter et intelligens, presentibus etiam Maldenario iadrensi, et Tolenio Caciclo ipsius predii inuasores, cum ad Crupam deuenisset, Andree egregii bani et suorum procerum habito consilio, memoratum predium cum omnibus suis pertinentiis sancto monasterio per finitiuam sententiam adiudicauit et confirmauit, michi quoque Paulo comiti, iudici Iadertinorum et Sclauorum, nec non et Pribinie, filio Gurize, firmiter precepit, ut pristaldico more auctoritate ducali in prescripti predii possessione, quod Suchouarra dicitur, poneremus et institueremus, quod volente domino deo felicissime est paratum. Omnibus siquidem his tam prudenter quam legaliter consumatis, ad perhennem memoriam conseruandam, ego iam dictus Paulus comes, vice mea, Miroslaum, filium Rufini, qui cum subscriptis ad ipsius predii inuestitionem et circumuolutionem, que in sclauonico sauod dicitur, presens erat, super hanc sententiam pristaldum locaui et ordinaui, in presentia domni Nicolai, iaderiensis archielecti, Luce de Cecre et Grisogoni presbiterorum, Grubesche de Joseph, Boricii Michalis, Hesernicii Pauli, Petri Lube, Miche de Bitizo, Vitaze Petrizi, Lube Drascinnie, et Marci nepotis Zeze, Mathei Zorobabel, Tempestatis, Miche Beue, Nicolai Cotopanie, Madii Martini, Bergulli, Georgii Bogdani, Nicolai Camasii surdi, et Duymi de Madio muti. Ego Matheus s. Anastasie subdiaconus et preceptor memorati Nicolaii archielecti, hoc memoriale ut audiui scripsi et testor.

Matica na koži. U zadar. guber. ark. Rottolo E. Capsula XIV. nr. 6. Lucić i Farlati priobčiše samo početak listine.

CCLVII. 1198. 11. svibnja.

Andrija vojvoda Dalmacije, Hrvatske i Humske, dozvoljuje Dominiku biskupu zagrebačkomu, da biskupskim podanikom nitko drugi nesudi, nego biskup i njegovi sudci.

Andreas dei gracia Dalmacie, Croacie, Hulmeque dux, secundi [1] Bele regis filius, venerabili in Christo patri Dominico, eadem gracia episcopo zagrabiensi (salutem) in perpetuum. Justis petencium desideriis nos facile prebere decet assensum, et ea, que a racionis tramite non exorbitant, effectu prosequente complere. Justis igitur postulacionibus tuis grato concurrentes assensu, hanc populo tuo et ecclesie zagrabiensi conferimus libertatem, et sigilli nostri munimine confirmamus et roboramus, tam Hungaris, quam Latinis seu Sclauis, ut si quis aliquem de populo tuo et ecclesie predicte in causam trahere voluerit, sub te vel sub iudicibus a te constitutis, eum debeat conuenire; nec aliquis de iam dicto populo tuo et ecclesie sub alio iudice teneatur alicui respondere. Quod si tu vel iudices iusticiam nolueritis exhibere, et aliquis iudices tuos propter hoc

[1] Pogriešno, miesto: tertii.

Digitized by Google

voluerit conuenire, tunc pro homine vel hominibus tuis sub bano nostro, vel sub nostra clemencia iudex ille, qui iusticiam noluit facere, respondebit. Actum est hoc anno dominice incarnacionis MCLXXXXVIII. die lune V idus maii, indiccione prima, epacta XI. concurrente III. Andrea bano existente, Fulcone comite budrugiensi. Crazone comite guarastiensi. Datum per manus Belesini filii Cornelii comitis.

Stari prepis u arkivu nadbisk. zagr. Liber Priv. str. 6. Tkalčić, Spomenici I. 7.

CCLVIII. 1198. 5. svibnja.

Namjestnik dužde mletačkoga nagadja razmirice medju knezom krčkim Bartulom i stanovništvom otoka Krka.

In nomine domini dei et saluatoris nostri Jesu Christi. Anno domini millessimo cęntesimo nonagesimo octauo, mensis madii, indiccione prima, die quinto. Testificamus nos quidem Rogerius Mauroceno arbensis comes, et Thomas Longo habitator in confinio sancte Marie Formose, quod quodam retro tempore, scilicet percurrente anno domini millesimo centesimo nonagesimo septimo, mense iulio, indictione quintadecima, nos eramus in insula Vegle ante presentiam Boni filii Dondi de confinio sancte Marine legatus domini nostri Henrici Danduli et comunis Veneciarum, quando ipse legatus vocauit ante se Bartolomeum, veglensem comitem nuper defunctum, et Veglisanos, et ostendit eis litteras scriptas Veglisanis per dominum ducem et consiliarios eius, in quibus inter alia continebatur, quod idem Bonus filius Dondi deberet facere eis racionem, et quicquid inde faceret, predictus dominus dux et consiliarii eius ratum haberent. Ad hec predictus Bonus filius Dondi dixit eis: quod paratus erat complere et facere totum, quod ei ab illustrissimo domino duce et eius consiliariis iniunctum erat. Et dixit: si quis ex vobis aliquid habet ad dicendum, dicat. Et illustris comes Bartholomeus surrexit et reclamauit se de suprascriptis Veglisanis dicens, quod ipsi non persoluerant ei collectam de illo presenti anno, quam Rogerius Permarinus et Johannes Maurocenus capetanei exercitus Venecie illi dare consueuerant. Et eciam proclamauit se de suprascriptis Veglisanis, de bannis et aliis foris factis, et de hoc, quod ipsi fecerant contra statutum suprascriptorum capitaneorum et contra consuetudinem illius terre. Et volebat suprascriptus comes Bartholomeus, super dictis omnibus habere racionem. Et illustris Bonus filius Dondi dixit eisdem Veglisanis: quid dicitis? respondete comiti; et ipsi pecierunt induciam. Et sepedictus comes Bartholomeus dixit, quod iamdictus legatus non debebat eis dare induciam. Et illustris Bonus filius Dondi dixit, quod sibi videbatur dare eis induciam; et dedit eis induciam ad eorum voluntates. Et tunc precepit eisdem Veglisanis, ut ad constitutam diem, scilicet de inducia, quam ipsi pecierant, fuissent ante eum, faciendum racionem iam dicto comiti Bartholomeo. Qui ad predictum diem non venerunt. Et ex quo ipsi non venerunt, ut dictum est, predictus comes Bartholomeus dixit predicto legato, ut adiudicaret eos sibi secundum morem illius terre. Et illustris Bonus filius Dondi dixit, quod non videbatur illi tunc iudicare eos, imo volebat iterum eos vocare. Iterum illustris legatus per suum nuncium fecit vocare iam dictos Veglisanos, ut venirent ante se faciendum racionem illustrissimo comiti; qui ad constitutam diem venire contempserunt. Et ex quo ad constitutam diem non venerunt, vocati semel, vocati iterum, vocati tercio, predictus Bartholomeus comes lamentare se cepit de illustrissimo legato. Et sepe dictus legatus dixit illustrissimo co-

Digitized by Google

miti Bartholomeo: si habes aliquid ad dicendum, dic. Et ipse comes Bartholomeus omnia per ordinem, que supra, dixerat. Et illustrissimus Bonus filius Dondi fecit venire ante se ordinatos illius terre, et constrinxit eos per sacramentum, ut veritatem supra has prenominatas questiones tractarent bona fide sine fraude, quod eis rectum videretur dicerent, et veritatem inde dicerent et manifestarent. Qui per districtum sacramenti manifestauerunt, quod supra scripti Veglisani non persoluerunt illam collectam de illo anno, quam illis comes Bartholomeus pecierat; et de bannis et aliis foris factis, de quibus illos comes Bartholomeus calumpniabat, predicti Veglisani eidem comiti racionem non fecerant. His et aliis visis et auditis, illustrissimus comes Bartholomeus dixit illustrissimo legato: non cognoscitis veritatem ex toto; dicite quicquid vultis. Et illustrissimus Bonus filius Dondi. habito consilio prudentum, per virtutem et potestatem, quam habebat ab illustrissimo domino nostro duce et consiliariis eius, sicut ostenderat, ut supra continetur, condempnauit seu adiudicauit Veglisanos sepedicto comiti Bartholomeo tam de illa collecta, quam de bannis et aliis foris factis secundum consuetudinem illius terre. Condempnati seu adiudicati fuerunt domnicellus Drasellus filius Menco de Drasi, Johannes . . . . . de Leo, Constantinus de Casera, Leo de Drasi et filia eius Sclava, Strasia de Spador, mulier de Strecha, Johannes de Zupana, Leo de Onemo, Christoforus cum filiis eius . . . et Menco, Quirinus gener de Paulo Sudi, Symon de Marina, Ruba Sacco, mulier Ninca de Drasi, Petrus de Sudi cum eius fratribus, filius de Paulo . . . Petrus de Duimo, filius Piscadri et eius soror Maria, Constantinus de Slauga et frater eius Sdavo, Binna de Stoi, Andrea de Mamma, Johannes de Alberto, Johannes de Andrea de Manno, Arifino Sauarisius, Vulcinna et mater eius, Andrea Permanno et frater eius Johannes, Mena de Stasia, Madius filius Boricii, Vulcinna filius Marco de Sparaueri, Barba de Matelda, sororius de Anselmo, Nichola de Madio, Cerne Radosti, Mencagna de Barba et filia eius Dobra Risso, Johannes de Chreni, Petrus Acius de Marino, Madius gener Lampredii, Radiz Draginno, Bunna de Dabro, Denna soror de Brauo, Dobri de Simon, Bellus gener Risini, Benedocco et mater eius Domza, Dabrosa de Dabro et filia eius Matrona, Drosia, filia de Grossa, Natta de Auso, mulier de Sclava, Berco Stracogna, Girardus, Grubo de Kerzo et filius eius, Boncius de Morta, filius de Matafarro, mater de Murisuno, Pletto, Johannes de Jordano, Sergia de Schera, Utala et filia eius Vera, matrona de Troticio, filiaster de Zappo, Andrea Dogircina, Sirus, mulier de Andrea de Guro, filii de Nata, Bia Delza, filius de Zernouelio, filius Zerni, Johannes de Trellata, Piza de Dresle, Cossula, Grampiza, mulier Tecuni, Necotana, filius Boricii de Greca, Crassio, Bona de Belauso, filius de Grigoro de Manduca, Vacca, filius de Ninco Deleo, filius de Visugna, Maria Deleo de Miragamba, Dessi Niga, Stasia de Sicclo, filius de Uga, Gruba de Trecto, Johannes de Zanochi, mulier de Rastella, Mari, Visa, Pinataro, filia de Richelda, Murca, Sarracenus, Habraham, Raddi de Drasi et filius eius, filia de Burdasclo, Miraza, Bonfazo, Martinus de Criva, Corad, Andreas de Salaza, Belgi, Maria Assalaza, Johannes de Viusa, Guffulinus, Vera de Vescla, filius de Pizina, Manacca, Grigurino, Marinus de Kerzo, Andreas de Kerzo, Stasia de Umcento, Petrus de Ardis diacono, Franzucco, Fusca de Auso, Stosi de Glitana Spento, Seruus de Foriporta, Viuso, Menco de Stosi, Maiolo filius presbiteri Johannis, Vera de Sergi, Mazza de Dessa, Cindriuo, Crasna de Petroua, Lisisleo filio de Marino de Preuocca, Mazo de Visa, mulier de Johanne de Sechira, Viatro, Grassi de Bosazo, Piza de Zampa, Demuiada, Georgius de Siclo, Bonamirus de Srallo, Johannes de Sera, Massicca, Nichola de Pulzo, filius de Dabraza

Digitized by Google

mulier de Batoca, filia de Lasana, Georgius de Saraceno, Maluasius, Petranna de Scutauino, Stossi de Arui, Galdius de Depez, Maza, filia de Brataco, Madius de Cabernazo Dulci, mulier Demica de Suari, Nichola de Snega, Menco de Zanni, Skelfo, mulier de Za . . . ., Johannes de Segna, mulier de Marnechi, Priba mulier de Radouano, Maricca de presbitero Russo, filia de Rinaldi et mater eius, Gener de Masicca, Leo de Miracamba, filia de Nemagna de Gambostorto, filius de Mazucco, filia de Johanne de Gerudo, mulier de Tecca Delanno, Menco de Longo . . . . Azula, filius Johannis de Stoi, Johannes de Kesna, Marinolo, Drago de Cressa, Andreas de Zauino, Dux et filius eius, filia de Kenna, Barba de Cucuuaia, Licca, Maria filia Ciazulini, Sia de Nincagna, Bonito de Bala, Fusclo de Zeuna, Petrazo de Comor, Calcina de Cacallo, Ciprianus, Sorcinus, Bratizolo et Soceracius, Menco de Habraham, Johannes de Scaranato, Gunbertinus, Cosmas de Kylliessa, Maria de Decca, Bia de Kilessa, filia de Zucca, filius de Paulo de Marine, Sarocca, Petrauula de Cauallinno, Verella de Tacnos, Sistina et soror eius, mulier de Barba Girgi, filia de Penzo, Guanara, Grossa, filia de Negula, Andrea de Orua et pater eius, filius de Marzuro, mulier de Gibulo, filia de Genua, de Frangipano Creve, filius de Vicha, Tunella de Zampa, Leo Vardellus, Radda, Sergia de Vitrano, Tolli de Budino, Bia de Marguro, Urania, Zanello de . . . . . Damigna fornarius, Vera de Opor, Johannes de Berta, mulier de Chicli, mulier de Andrea de Pitrigna, mulier de Mini, Menca de Dari, Fuscla de Corbo, Habraham filius . . . de Scar . . . . Biazola filia de Pidruto, Buna de Nerad, Bolca de Stisanel, Stephanus de Manduca Vacca, filius de Ponca, Daga Budala, Jacobus pelizaro, Petrus de Zarara, filia de Pizula, Gretta de Vinca, filius Rodulfi, Bona de Guidon, Nabrus, Simon de Gereiua, Radda, Mia de Constrato, Georgius de Burgulina, mulier de Filusani, Bia de Sergia, Petrus de Pauno, Quirina, Moricca de Johanne de Barba, Bauchyna mulier de Johanne de Barba, Nanni, mulier de filio Auclini, filia de Perfold, filius de Signe, Sia de Durata, Dumnanna de Criuello, Bonicius de Zopi, Menco filius Johannis Trotici, Leogna de Drasi, domnicellus Christoforus, Petrus de Pauno, Grubo de Kerzo. Hoc per testimonium dicimus domini illustrissimi Rogerii Mauroceni arbensis comitis, qui (propter) festinacionem itineris scribere non potuit, pro se scribere et hoc rogauit. Sigillum suprascripti Thome Longo, qui hoc rogauit. Sigillum illustrissimi Boni filii Dondi legati illustrissimi domini ducis, qui pro se scribere rogauit. † Ego Jacobus Basilio testis subscripsi. † Ego Frebeza da Molino testis subscripsi. Andreas presbiter plebanus sancti Johannis euangeliste et notarius compleui et roboraui.

Izvornik na pergameni, u mlet. arkivu dei Frari br. 1335, gl. Ljubić, Listine I. 16.

CCLIX. 1198. 16. svibnja. U Lateranu.

Inocencio III. papa, zabranjuje Andriji vojvodi hrvatskomu, podići vojsku na svoga brata i kralja, pod kaznom crkvenog izobćenja.

Nobili viro A(ndree) duci. Ea semper ecclesie romane regnum Hungarie devotio counivit, illa semper dilectionis sinceritas ecclesiam eidem regno coniunxit, ut apostolica sedes regno ipsi, tam in spiritualibus quam temporalibus paterne sollicitudinis affectum curauerit impertiri, et regnum ipsum a fide ac unitate sedis apostolice nulla recesserit tempestate. Inter ceteros autem, qui eidem regno diuersis temporibus prefuerunt, illustris

Digitized by Google

recordationis B(ela) quondam pater tuus, ecclesie romane deuotior extitit, et se ac regnum suum, in illius necessitatis articulo exponere nullatenus formidauit, quo tumescentibus schismaticorum cordibus, nostri piscatoris nauicula tumultuosis fluctibus iactabatur. Unde nos et predecessores nostros tanto amplius ad idem regnum seruandum in statu felicitatis antique affectus hominis interioris induxit, quanto feruorem fidei et sinceritatis constantiam eiusdem patris tui in maiori necessitate probauimus, nec maculam inuenimus in eo aliquam, neque rugam. Hoc igitur attendentes, ad honorem charissimi in Christo filii nostri H(emerici) Hungarie regis illustris, ac tuum, et reformandam inter vos plene pacis concordiam, et conseruandam inuiolabiliter reformatam, tanto amplius adspiramus, quanto utrumque vestrum dicti patris tui obtentu, sincerius diligimus, et regem ipsum ratione primogeniture ac regni sui, tui iuris dispendio intendimus precipue honorare. Ut igitur maneat inter vos fraterna dilectio, immo, ut de die in diem potius augeatur, ut tu eidem regi, tamquam precellenti, debitam exhibeas reuerentiam, et honorem, ut ipse tibi tamquam duci a deo misso, deferat, et faciat ab aliis sicut fratri deferri; nobilitatem tuam rogamus, monemus et exhortamur in domino, ac per apostolica scripta tibi mandamus, quatenus taliter de cetero in fidelitate ipsius ac deuotione persistas, ut feruentis ac fidelis seruitii nouitas aboleat offense preterite vetustatem, et sic vos ad inuicem mutuus uniat caritatis affectus, sicut sanguis paternus, et uterus maternus uniuit. Ad hec tibi districtius inhibemus, ne in regem aut regnum arma mouere presumas, vel seditionem aliquam suscitare, ne forsan amici te deserant, si fratrem habueris inimicum, et de fide tua desperare cogantur, si fraterne ac naturalis pacis federa te senserint violare; sciturus, nos venerabilibus fratribus nostris N. strigoniensi, N. colocensi archiepiscopis, et eorum suffraganeis, per apostolica scripta districte precipiendo mandasse, ut si contra memoratum regem arma mouere, vel seditionem excitare presumpseris, te ac tuos, sublato appellationis obstaculo, excommunicationis sententia feriant, et totam terram tuam, et eorum subiiciant interdicto. Datum Laterani XVII. kalendas iunii.

Katona. Hist. cr. R. Hung. T. IV. 481.

CCLX. 1198. 22. prosinca. U Lateranu.

Inocencio III papa, dozvoljuje nadbiskupu kološkomu, da u samostan Keu (Banski monastir) uvede kanonike reda sv. Augustina, pošto je crne kaludjere sv. Abre, iz doline ebromske, poradi njihova razuzdana života protjerao.

Innocentius episcopus etc. Venerabili fratri . . . colocensi archiepiscopo, salutem etc. Quum nobis licet immeritis in apostolice sedis specula consistentibus sit uniuersarum ecclesiarum sollicitudo commissa, de statu illarum sollicitudinem nos conuenit gerere dilligentem, et prouidere attente, ut per fratres et coepiscopos nostros, cum non possimus ubique nostram presentiam corporaliter exhibere, possint in melius reformari. Ex parte tua nostris est auribus intimatum, quod cum bone memorie Andreas antecessor tuus monasterium sancti Stephani prothomartyris, situm in loco qui dicitur Keu, concessisset fratribus sancti Abre de valle Ebron, monachis nigri ordinis, propter dissolutionem suam inde remotis, et iidem fratres sancti Abre bona eius dilapidando et ducendo vitam nimium dissolutam, ipsum deduxissent ad nimiam paupertatem, bone memorie C. papa predecessor noster, et nos etiam tibi dedimus in mandatis, ut restitutioni eiusdem mo-

Digitized by Google

nasterii prouideres, tuo committentes arbitrio, utrum predicti fratres sancti Abre tolerandi, an monachi nigri essent in ipso monasterio reducendi. Tu vero, sicut accepimus, fratres sancti Abre propter dissolutionem suam inde penitus abiecisti, et nos per petitionem tuam duxisti super prouisione ipsius monasterii requirendos. Ideoque fraternitati tue per presentia scripta mandamus, quatenus si per monachos ecclesiam illam videris reformari non posse, in ipsa ecclesia canonicos instituas regulares, qui secundum regulam beati Augustini deuotum ibi domino famulatum impendant, et per eorum religionem locus ipse in melius tuo faciente studio reformetur. Datum Laterani XI. kal. ianuarii (pontificatus nostri anno primo).

Theiner. Mon. Vet. Slav. merid. I. str. 4.

CCLXI. 1198. 22. prosinca. U Lateranu.

Inocencio III. papa, piše Emeriku kralju hrvatskomu i ugarskomu, neka natjera Slovjene (obreda slovjenskog) stanujuće u okružju nadbiskupije koločke, da plate desetinu istoj nadbiskupiji.

Innocentius episcopus etc. Carissimo in Christo filio . . . illustri regi Ungarie, salutem etc. Significante venerabili fratre nostro . . . colocensi archiepiscopo, ad audientiam apostolatus nostri noueris peruenisse, quod cum in diocesi sua sint quamplures ville, in quibus Sclavi habitant, archiepiscopo decimas exhibere contempnunt. Quoniam igitur de regia serenitate confidimus et speramus, ut ecclesias et earum ministros diligas, et earum commodis exemplo progenitorum tuorum diligenter intendas, excellentiam tuam rogamus atque monemus per apostolica scripta mandantes, quatenus memoratos Sclauos, ut decimas debitas prefato archiepiscopo sine diminutione persoluant, tradita tibi potestate compellere non omittas. Datum Laterani XI. kal. ianuarii.

Theiner. Mon. vet. Slav. merid. I. str. 4.

CCLXII. 1198. 30. prosinca. U Lateranu.

Inocencio III. papa, nalaže nadbiskupu koločkomu i biskupom gomorskomu i zagrebačkomu, neka povedu iztragu proti nadbiskupom zadarskom i spljetskom, koji su tuženi da obće s izobćenim od crkve Andrijom bratom kralja ugarskoga, te ako se tužba obistini, da i rečene nadbiskupe izobće.

Innocentius episcopus etc. venerabilibus fratribus S. colocensi archiepiscopo, V. Geuriensi et D. Zagrabiensi episcopis, salutem etc, Ad nostram noueritis audientiam peruenisse, quod cum omnes communicantes in aliquo A. fratri karissimi in Christo filii nostri Ungarorum regis illustris, qui scilicet vel litteras sibi dirigerent, aut ab eo reciperent destinatas, vel eidem aliquod consilium vel auxilium exhiberent, vel ei in aliquo communicare presumerent, de mandato bone memorie C. pape predecessoris nostri excommunicationis fuerint vinculo innodati, N. et A. post excommunicationem et inhibitionem apostolicam eidem communicare scienter, consilium et auxilium impertiri, et diuina presumpserant etiam celebraro: unde propter hoc in N. iadertinum et A.

Digitized by Google

spalatinum archiepiscopos, quamuis et illi excommunicationi subiaceant, ab eodem loco remunerationis contra iuris ordinem in regie dignitatis preiudicium sunt promoti. Quia vero tante presumptionis audaciam in iniuriam dei et contemptum sedis apostolice attemptatam impunitam relinquere nec possumus, nec debemus, fraternitati vestre per apostolica scripta districte precipiendo mandamus, quatenus super premissis inquirentes diligentius veritatem, si rem ita noueritis se habere, prefatos N. et A., eorum electionibus, imo verius intrusionibus penitus irritatis, excommunicatos publice nuntietis, et usque ad condignam satisfactionem faciatis ab omnibus artius euitari, districtius inhibentes, ne quis eis obtentu electionum fidelitatem, obedientiam vel reuerentiam audeat exhibere. Nullis litteris obstantibus, harum mentione non habita, a sede apostolica impetratis. Quod si omnes eis exequendis non potueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Datum Laterani III. kal. ianuarii.

Theiner mon. vet. slav. mer. T. I. str. 4. Katona H. Cr. T. IV. 486.

CCLXIII. 1198.

Andrija vojvoda hrvatski, potvrdjuje darovanje erkvah sv. Mojsije i Stjepana u Solinu sa svojimi pristojališći nadbiskupiji spljetskoj.

In nomine sancte trinitatis et indiuidue unitatis, anno ab incarnatione domini MCXCVIII. indictione prima. Ego Andreas dei gratia Dalmatie, Chroatie, Rame, Chulmeque dux, confirmo beato Domnio capellam sancti Moysi et sancti Stephani in Salona, cum omnibus ad eas pertinentibus in perpetuum; quas olim patres nostri, videlicet Geyza rex et Stephanus eidem ecclesie auctoritate regia concesserunt, statuentes scilicet, ut non liceat alicui bano vel principi, seu cuilibet ministrorum nostrorum, hanc nostram confirmationis seriem infringere, vel ei causa temeraria contraire, aut ipsam ecclesiam in aliquo aggrauare, siue eius iura diminuere. Qui autem aliter facere attemptauerit, iratum habeat trinum et unum deum, et nostram indignationem incurrat. Anno domini nostri Jesu Christi MCXCVIII. bano existente Andrea, Georgio tininiensi episcopo, Michaele traguriensi episcopo, Michaele scardonensi episcopo, Mattheo corbauiensi episcopo, Macharia comite, Joseph comite, Bca (Bela?) comite. Hanc nostre confirmationis paginam Petrus ducis cancellarius adnotauit, prestaldo huius rei dato Vratislao filio Vratislai de Zagrabia.

Farlati Illyr. sacr. T. III. str. 228.

CCLXIV. 1198.

Andrija vojvoda hrvatski, stavlja biskupiju hvarsku pod nadbiskupiju spljetsku, pod kojom i prije bijaše.

In nomine sancte trinitatis et indiuidue unitatis. Anno ab incarnatione domini MCXCVIII. indictione prima. Ego Andreas tertii Bele regis filius, dei gratia Dalmatie, Croatie, Rame, Chulmeque dux in perpetuum. Quoniam ducali serenitati iura et dispo-

Digitized by Google

sitiones regni sui licet . . . . . et disponere; hinc est quod nos Dalmatiam perambulantes, inuenimus episcopatum pharensem suo pastore vacantem. Ne igitur iuri ecclesiastico in aliquo derogaretur, diligenti inquisitione, cui archiepiscopatui suffraganatus subiaceret, relatione vero Dalmatie episcoporum, et uniuersorum Chroatorum principum percepimus, quod ex antiqua constitutione sub spalatensi archiepiscopatu fuisset. Nos vero relationi eorum attendentes, pretaxatum archiepiscopatum cuidam spalatensi canonico M. contulimus, ac eundem episcopatum spalatensi ecclesie confirmauimus. Huius autem constitutionis pagina testimonio istorum facta est: Andrea bano, comite Macharia, comite Joseph, comite Marco, comite Andronico filio bani, camerario ducis Venceslauo, preposito Gutfredo, Magistro theobaldo. Datum per manus Petri filii Milke ducis aule notario.

Lucius De Regno Dalm. et Croat L. III. Cap. XIII. Farlati III. str. 228. T. IV. str. 245.

CCLXV. Oko god. 1198. U Rimu.

Inocencio III. papa, nalaže nadbiskupu kološkomu, da monastir u Kamenici, što ga bješe utemeljio vojevoda Beluš, iz nova u dobro stanje postavi.

Colocensi archiepiscopo. — Ad audientiam nostram noueris peruenisse, quod inclite recordationis dux Belus olim in archiepiscopatu tuo, in proprio fondo suo, qui appellatur Keu, monasterium in prothomartyris Stephani honore construxit, adeo illud amplis possessionibus, reditibusque ditauit, quod XXX monachi in eo, secundum beati Benedicti regulam domino seruientes, sustentationem sufficienter habebant, et hospites et pauperes ad ipsum monasterium diuertentes, procurationem recipiebant de necessariis competentem; quadringentas etiam marcas argenti, preter cruces et calices, idem nobilis, eidem loco ad ipsius ecclesie concessit ornatum. Quumque post multa tempora predicti fratres suum ibidem impendissent domino famulatum, tandem de voluntate regia, bone memorie A. predecessore tuo, suum in parte prebente consensum, canonicis sancte Abre de valle Ebron idem cenobium est collatum, tali conditione apposita, videlicet, si sedis apostolice moderatio translationem huiusmodi approbaret et duceret sustinendam. Verum dicti canonici, monachis prenominatis exclusis, auctoritate apostolica nullatenus comparente, monasterium ipsum intrarunt, per quorum administrationem inutilem adeo bona eiusdem cenobii dilapidata noscuntur, possessionesque distracte, quod ipsum monasterium propter nimiam paupertatem deserere sunt coacti, vix in eo tribus solum remanentibus; qui cum rubore et verecundia multa in eo, sicut dicitur, commorantur. Quia igitur de ipsius processu negotii nobis plene non constitit, discretioni tue, de qua plene confidimus, ipsius monasterii ordinationem auctoritate presentium commitentes, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus, quatenus eiusdem cenobii utilitate pensata, solum deum pre oculis habens, quidquid de ipsius institutione, siue de reducendis monachis in monasterium ipsum, seu dimittendis in eo canonicis nominatis secundum deum videris statuendum, auctoritate nostra, sine omni contradictione, et appellatione obstante, instituere non intermittas; ita quod idem monasterium in meliorem statum possit, tua sollicitudine faciente, reduci, et nos quum audierimus, prouidentiam tuam debeamus dignis in domino laudibus commendare. Datum Rome.

Katona. Hist. cr. R. Hung. T. IV. p. 512.

Digitized by Google

CCLXVI. Oko g. 1198.

Emeriko kralj hrvatski i ugarski nalaže Mihalju biskupu skradinskomu, da se pokori nadbiskupu zadarskomu.

Henricus dei gratia Hungarie, Dalmatie, Chroatie, Rameque rex, M(ichaeli) scardonensi episcopo salutem et gratiam. Discretioni tue districte precipimus, ut ad ciuitatem iadertinam visis litteris accedas, et archiepiscopatus priuilegium diligenter perscrutando in omnibus, sicut in eiusdem priuilegii tenore episcopatum tuum archiepiscopatui iadertino subditum esse legeris, fideli nostro archiepiscopo iadertino debite subiectionis officium patienter et diligenter impendas et uniuersis suis successoribus

Farl. Illyr. Sacr. T. IV. p. 12.

CCLXVII. Oko g. 1198.

Emeriko kralj hrvatski i ugarski, potvrdjuje crkvi spljetskoj vlast nad crkvom skradinskom i ninskom.

Henricus dei gratia Hungarie, Dalmatie, Chroatie, Rameque rex, spalatensi capitulo et totius urbis conuentui salutem et gratiam. Uniuersitatis vestre litteris receptis, et nuntiis, ea que debuimus, que nobis significabant, intelligere curauimus; quorum relatione cognouimus, quod auctoritate regia et precepto, Iadrenses iactent se episcopatus vestros, scardonensem videlicet et nonensem amodo possessuros. Quia igitur ex suscepto regie magnitudinis culmine omnium nostrorum fidelium iura illesa et inconcussa iuxta tenorem priuilegiorum nostrorum seruare tenemur, nolumus aliquo modo uniuersitatem vestram a suis iustitiis fore alienam. Fidelitatis namque vestre probata constantia, iura vestra vobis totaliter confirmamus, et vestris suffraganeis uniuersis uniuersaliter, et singulis singulariter regia auctoritate precipientes mandamus, quatenus debitum honorem et reuerentiam spalatine ecclesie exhibeant, et nullius noua suggestione a fide, qua eidem ecclesie tenentur, debeant exorbitare.

Lucius. De regno Dalm. et Croat. Lib. III. cap. XIII. ad A. 1196. Farlati III. 229. ex tabulario Cap. Spal.

CCLXVIII. 1199. 2. siečnja. U Lateranu.

Inocentio III. papa, pošilja na molbu Vukana kralja dalmatinskoga i dukljanskoga, svoje poslanike Ivana i Šimuna poddjakone u Dalmaciju i Duklju

Innocentius episcopus seruus seruorum dei J(oanni) et S(imeoni) capellano et subdiacono nostro, apostolice sedis legatis, salutem etc. Apostolice sedis auctoritas, que per diuersas mundi partes plenitudinem obtinet potestatis, illius sequens vestigia, qui beato Petro: „pasce oues meas,“ tertio replicauit, in partem solicitudinis viros conuocat prouidos et discretos, qui gregem domini et pabulo salutis reficiant, et viam eis eterne felicitatis ostendant. Ad quorum siquidem auxilium, et iuuamen, ut ecclesiastice pote-

Digitized by Google

statis auctoritas in sua semper maneat firmitate, cum requirit necessitas, aliquos a suo latere dirigit et transmittit, quibus legationis iniungit officium exercendum. Hac itaque consideratione diligenter inducti et charissimi in Christo filii Vu(lcani) illustris regis Dalmatie et Dioclie precibus inclinati, qui, ut ad eos legatos mittere deberemus, instantissime postulauit, vos, de quorum probitate nos, et fratres nostri plenam fiduciam obtinemus, ad Dalmaciam, et Diocliam prouinciam duximus transmittendos, in prouinciis ipsis, vobis auctoritate presentium legationis officium iniungentes, ut que inueneritis corrigenda corrigatis, destruatis et euellatis superflua et nociua, edificetis et plantetis utilia, et honesta, quatenus cum domino ducente redibitis talenta vobis reddatis credita duplicata, et a nobis et fratribus nostris valeatis in domino multipliciter commendari. Datum Laterani VI. idus ianuarii.

Illyricum Sacrum. T. VII. str. 28. Theiner mon. vet. Slavorum merid. T. I. str. 5.

CCLXIX. 1199. 26. siečnja. U Lateranu.

Inocencio III. papa, nalaže svojim poslanikom, koje posla u Dalmaciju i Duklju, neka nepredadu odmah nadbiskupski plašt izabranomu biskupu barskomu, dok se neuvjere dali je barska crkva i prije obnašala čast prvostolne crkve, i dali nije podčinjena nadbiskupiji dubrovačkoj.

Innocentius episcopus etc. I(oanni) capellano et S(imeoni) subdiacono, familiaribus nostris apostolice sedis legatis. — Post dies aliquos, ex quo a nostra presentia recessistis, ex relatione quorumdam, et inspectione libri censualis camere nostre, nobis innotuit, quod antibarensis ecclesia inter suffraganeos ragusane metropolis numeretur. Unde cum tu fili I. librum illum inspexeris, miramur, quod facta tibi copia libri premissi, nobis non aperuisti expressius veritatem. Quia vero non est nostre intentionis statum ecclesiarum euertere, deuotioni vestre auctoritate presencium districtius inhibemus, ne antibarensi electo, palleum aliquatenus concedatis, nisi vobis constiterit eius predecessores fuisse palleis decoratos, et dignitatem metropoliticam habuisse. Ne autem iter vestrum, et legationis processus valeat aliquatenus impediri, eisdem personis, quibus per vos apostolica scripta dirigimus, sub eodem tenore litteras nostras transmittimus, dempto capitulo quod faciebat de palleo mentionem; ut utrasque penes vos habentes, vel primas vel secundas, prout opus fuerit, presentetis. Datum Laterani VII. kal. februarii.

Illyricum Sacrum. T. VII. str. 29.

CCLXX. 1199. 1. ožujka.

Oporuka njekog Martina Madijeva, priobćena od njegovog izpovjednika popa Dujma i popa Martina.

Anno dominice incarnationis M. C. nonagesimo VIIII. mense marcii die primo, Indiccione II. Jadere. Temporibus equidem domini nostri Hemerici magnifici regis Hungarie, Dalmacie, Chroacie atque Rame, et Andree viri incliti fratris eius, ac Nicolay iadrensis electi, et septem consulum. Testificor ego namque Martinus sancte Marie

Digitized by Google

maioris presbiter et Doimus Martini de Maio pater spiritualis, super animam meam, et in ea veritate que Christus est, dico: quod olim, cum dictus Martinus Madii viam carnis iudicio dei volebat arripere, et in ultima iam esset positus voluntate, ac mihi tunc diceret pro suis excessibus: mea culpa, sanctamque Christi eucharistiam diligenter aciperet. Domina Priba uxor eius iuxta eundem virum suum sedens, coram me ac coram pluribus aliis, lacrimando taliter exorsa est dicens: O Pater Dimmine! cur me deseris, et qualiter factum domui tue disponis. Cui cum Martinus non posset ita alte ut audiretur a nobis respondere, dictus Dimine filius eorum, qui presens aderat, cepit genitrici sue taliter dicere. Domina mater, videmus quia pater meus est valde debilis in loquendo, sed si placet patri et vobis matri, ego dicam omnia per ordinem, qualiter ipse factum domui sue ordinauit in Spaleto, dum esset in plena memoria. Pater vero annuit filio ut loqueretur, et mater tacendo consensit. Tunc Dimine dixit: Scias mater, quod ipse pater meus, dum esset Spaleti, taliter precepit nobis omnibus notis eius et firmiter imperauit, ut in vita tua nullam tibi violentiam faceremus, sed te uti matrem et dominam honoremus, sed si obieris, vel monasterium intraueris aliquod, tunc quod in Spaleto statuit tam de me, quam de omnibus firmum et stabile fieri opportebit, et hoc voluit et precepit, ut et tibi matri placeret. Et his dictis dixit Dimine patri suo: Est domine pater verum quod dico? pater vero capud inclinando assensit dictis filii, et eo affectu quo potuit eius verba firmauit. Mater autem his auditis tacuit, et nichil contrarium contra aliquem dixit. Et hoc quia vidi et audiui ac postmodum a nostro electo Nicolao monitus sum ut testarem, coram eodem electo et Vitacia s. Petri plebano ac Gregorio Zilumbuli, appositis testibus, per verum dixi testimonium. Et ego Blasius s. Anastasie diaconus et iadrensis notarius, prefati Martini sacerdotis rogatu hanc testamenti cartam ut audiui scripsi et roboraui ac signo consueto signaui. — (Od zdola monogram B. N. S. A.)

Izvornik na pergameni pisan, nalazio se medju mojimi listinami, sada u knjižnici jugoslavenske akademije.

CCLXXI. 1199. 14. travnja. U Dubrovniku.

Ivan biskup od Drivasta, potvrdjuje prisjegom vjernost nadbiskupu dubrovačkomu.

Ego Johannes driuastine ecclesie episcopus, huic metropolitane ragusine ecclesie super sancta dei euangelia iuro, secundum quod propriis oculis illius briuilegia autentica romane ecclesie apostolice confirmata inspexi, sine fraude diebus vite mee debitam obseruare reuerentiam. Actum est hoc in ede archiepiscopatus ragusini, presente comite Dobroslauo, Vrsacio Milini, Dersimiro, Petro Bubanne, archidiacono Marino diacono notario, clerico Matheo, subdiacono Matheo, clerico Lucaro, clerico Gataldo, et notario qui hec scripsit. Anno domini millesimo centesimo nonagesimo nono. Mense aprilis XIIII. die intrante.

Ego Johannes episcopus manu mea subscribo.

Izvornik pisan na malenoj pergameni. U arkivu okr. dubrovačkog Fasc. I. N. 32.

Digitized by Google

CCLXXII. 1199. mj. travnja. U Mletcih.

Vid, knez krčki, obvezuje se Mlećanom za se i za svoju braću Ivana i Enrika, da će se točno držati pogodbe, kojom im biaše odstupljen otok Krk od mletačke vlade.

In nomine domini dei saluatoris nostri Jesu Christi, anno incarnacionis eiusdem millesimo centesimo nonagesimo nono, mensis aprilis, indictione secunda, Riuoalti. Post concessionis cartulam factam anno incarnacionis millesimo centesimo nonagesimo octauo, mensis iunii, indiccione prima, quam Johanni consanguineo meo et mihi fratrique meo Henrico fecistis, per quam prefato Johanni et mihi dictoque fratri meo concessistis et dedistis comitatum Vegle et tocius insule, cum omnibus introitibus et honorificenciis eius et collectam pariter cum insula de Perdichi, ante quam continetur, quod hec nobis, que dicta sunt, concessistis potestate plenissima habendi, tenendi, fruendi, disponendi, donandi et omnes prouenientes redditus recipiendi cum omni racionis integritate, ad suprascriptum comitatum spectantes, videlicet et cum nominata collecta, et cum predicta insula de Perdichi, et cum uniuersis racionibns comitatus iamdicti, et de suprascriptis redditibus, quicquid nostre voluntatis fuerit, faciendum usque dum vixerimus, alterutrum succedentibus, regalia vestra in totum et per omnia salua, propter que nos comitatum ipsum regere, conseruare, manutenere et defensare debemus ad vestrum et communis Veneciarum honorem et ipsius terre utilitatem, secundum consuetudinem bonam, ab omnibus, videlicet hostibus et communi gente sine vestro vestrorumque successorum et communis Veneciarum adiutorio, exceptis coronatis personis et eorum exercitu manifesto, sine omni fraude et ingenio malo. Et debemus annuatim omni festo sancti Michaelis communi vestro persoluere bizantini auri romanatos bonos veteres trecentos quinquaginta, quos habere debetis vos domine Henrice Dandulo, dei gracia inclite Veneciarum, Dalmacie atque Chroacie dux, per cartam concessionis, quam inde nobis suprascriptum commune fecit. Debemus quoque nuncios vestros omnes honorifice recipere, tractare et deducere, et galeas similiter vestras. Nec debemus compagniam vel societatem cum ullo habere cursalium, vel aliorum, qui essent manifesti predones seu draubatores, qui homines Venecias offenderent, vel alios ad Venecias venientes aut redeuntes ab ea; nec debemus eos recipere, nec fiduciam vel securitatem aliquam eis prestare, nec consilium neque auxilium eis impendere, nec in aliquo necessaria ministrare, nec aliquid horum per ullum ingenium fieri facere, que omnia supradicta suprascriptus consanguineus meus Johannes, et ego Guido filius condam Bartholomei Vegle comitis, in integrum obseruare debemus usque ad menses tres, ex quo dictus frater meus Henricus prius venerit ad etatem, infra quod spacium trium mensium si ipse in eum modum, quo per hanc promissionis cartulam vobis et suprascripto communi sum obligatus, pro sua parte simili in suprascripto communi se obligauerit pro comitatu iam dicto, communiter et equaliter in omnibus comites esse debemus, et ab inde non debeo teneri de solucione predictorum bizantinorum nisi in quantum mihi pro mea parte aduenerit. Si vero infra dictum spacium trium mensium non, quod est supradictum per eum, nos videlicet suprascriptus Johannes et ego soli comites esse debemus, et soli equaliter omnia debemus, que suprascripta sunt, obseruare. Si autem, quod in domini potestate consistit, nos obire *(contin)* gerit, ante quam suprascriptus frater meus Henricus ad etatem secundum ordinem suprascriptum veniret, et per eum omnia, que suprascripta sunt, fuerint obseruata, ipse comes esse debet in omnibus superius nominatis, promissionem vobis faciens . . . *(secundum)*

Digitized by Google

ordinem comitatus, et si non ita conseruaretur per omnia, comitatus ipse in vos et commune Veneciarum cum omnibus supra concessis redire debet cum omni plenitudine racionis ad faciendum de omnibus, quicquid vestre fuerit voluntatis, et ipse insuper vobis et suprascripto communi quinquagintas marcas argenti debeat emendare. Nec est pretermittendum, quod pro eorum omni obseruacione, que sunt super us per ordinem comprehensa, unus noster semper obses in Veneciis stare debet, aut de propinquis proximioribus, quos habemus, nisi vestro successorumque vestrorum verbo remaneat. Que omnia supradicta ego suprascriptus Vido cum suprascripto Johanne comite, vobis suprascripto domino duci vestrisque successoribus et communi Veneciarum me observaturum secundum ordinem supradictum promitto, et ita confiteor me ad euangelia sancta dei firmasse; et si omnia hec non obseruauero, que sunt superius, ut denotatum est, comprehensa, comitatum predictum cum omnibus supra concessis auferre mihi debetis cum omni plenitudine potestatis; et insuper cum meis heredibus vobis vestrisque successoribus et suprascripto communi marcas argenti quinquagintas debeam emendare.

† Ego Vido veglensis comes, manu mea subscripsi.

† Ego Rugerius Premarino testis.

† Ego Marinus Storlado testis.

† Ego Paternianus de Putheo subdiaconus et notarius compleui et roboraui.

† Ego Pascale Mauro subdiaconus et notarius sicut vidi in matre ita testifico in filia.

† Ego Bartholomeus Gradonicus iudex ut vidi in matre, testis sum in filia.

L. S. Ego Andreas Conrado presbiter et notarius hoc exemplum exemplaui anno domini millesimo ducentesimo primo, mensis octubris, indictione quinta, (nec) minui nec ampliaui, compleui et roboraui.

L. S. Ego Conradus de Johanne sacri palacii et ducalis aule Veneciarum notarius, ut in predictis instrumentis reperi, sic legi et scripsi et roboraui, nil addens vel minuens, nisi forte punctum vel litteram, quod sententiam mutet, currente anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo sexto, indictione XV, mense februario.

Ljubić. Listine III. 388.

CCLXXIII. God. 1199. 10. svibnja. U Zadru.

Sud zadarski dopituje Toli opatici i svemu samostanu sv. Marije u Zadru, zemljište Brda, što ga istomu samostanu darova Kresimir kralj hrvatski.

Anno dominice incarnationis millesimo centesimo nonagesimo nono, mense madii, die X. astante, indictione secunda, Jadere. Temporibus equidem domini nostri Hemerici magnifici regis Vngarie, Dalmatie, Croatie atque Rame, et Andree viri incliti, fratris eius, ac Nicolai iadertine sedis venerandi archielecti, ac septem consulum. Cum nos, namque Micha Petrizi, Petrizus Vitace, Bitte de Juda et Coscie Gregorii, consules, in plateis post tribunam sancti Petri noui ad diuersorum causas discutiendas et difiniendas residere-remus, tu Tollia, sancte Marie monialium abbatissa, cum tuo conuentu, per Cosmam, filium Janzi, prescripti monasterii aduocatum, in nostram curiam veniens, contra Vrientem, filium Cipriani et plures nobiles Jadre, qui terram vestram de Berda inuasam tenebant,

Digitized by Google

taliter allegasti dicens: fratres, certum est, quod Laurentius, filius Joseph, dum esset prescripti cenobii aduocatus, coram comite Damiano, illustris memorie, cum adhuc viueret, vobiscum placitauit, et priuilegium Cresimiri regis, bone memorie, quod habebat, ac testes ostendit, et causam ipsam ex iudicum sententia obtinuit. Quare igitur a prefata terra monasterii non exitis. Vrientus vero cum ceteris respondentes dicebant, omnia vera esse, que Cosmas fuerat prosecutus, sed quoniam tu abbatissa suum priuilegium non firmaueras iuramento, sicut tibi fuerat iudicatum, ideo a terra nominata exire nolumus nec debemus. Auditis igitur hinc inde partibus, iudicium prenotati comitis et iudicum tali mensura expleuimus. Dedimus namque tibi tuoque conuentui Stephanum de Joseph, pristaldum taliter, ut ipse nominatam terram circumiret, eamque de una villa ad aliam sicut in priuilegio regio habebatur, vobis, vestrisque successoribus de termino ad terminum assignaret, vosque in possessione ex nostri sententia poneret, et tam prefatum Vrientum, quam omnes alios ex inde omnino eiceret, si alicuius vestre monialis iuramento prescriptum vestrum priuilegium affirmare possetis Quia vero sicut ex dictis nominati pristaldi accepimus, Marichna Dragsanni, quondam nurus vestra, monacha, sepedictum priuilegium suo sacramento firmauit, vos placitum deuicisse et tam Vrientum quam omnes contrariam sententiam reportare per sententiam iudicauimus, et eis super hoc perpetuum silentium inposuimus, statuentes, ut non liceat eis super eadem causa ullam questionem mouere, vel vos aliquibus ex inde molestiis in perpetuum fatigare. Terminatur autem prescripta vestri monasterii terra in hunc modum: In primis namque ex parte occidentis a via puplica, que vadit Nonam, ubi est lapis signatus signo sancte Marie inmersus, eundo versus boream recta linea usque ad Bregum, qui est ultra arborem pirum, et iterum sursum per limitem usque ad spinam collis, ubi est lapis priori signo sculptus et impositus, et ab inde versus austrum per spinam collis per viam antiquam, quousque pertranseas primam villam antiquam, ubi sunt pruna plurima, et ab inde iterum versus austrum per viam inter duos bregos seu limites positam, usque ad aliam villam antiquam, ubi est lapis inmersus signo sancte Marie sculptus, a quo signo versus meridiem, recto tramite per vallem inferius in silua quousque peruenias ad lapidem insignitum priori signo et ad viam prescriptam, que vadit Nonam, et ab inde iterum versus occidentem, quousque peruenias ad priorem lapidem insignitum, qui est supra villam, que nuper posita est, quodcumque autem infra prescriptos terminos in terris et aquis habetur, vestrum est. Acta sunt vero hec et definita, ut prescriptum est, in plenari curia, ubi hoc scriptum per manum nostri notarii fieri precipimus, presentibus his testibus: prescripto Stefano de Joseph pristaldo, Petro, filio Cipriani, Jacobo Fasolo, et multis aliis, coram quibus iudicium nostrum explestis et sacramentum fieri precepistis.

Et ego Blasius, sancte Anastasie diaconus, et iadertine ciuitatis notarius, hoc memoriale iudicii scriptum, iussu prescriptorum consulum et curie ut vidi et audiui ita scripsi, roboraui et signo consueto signaui.

Od zdola monogram bilježnikov B. S. A. N.

Matica u arkivu kaludjericah sv. Marije u Zadru.

Digitized by Google

CCLXXIV. 1199. 25. svibnja. U Lateranu.

Inocencio III. papa, potvrdjuje samostanu benediktinskomu sv. Petra na Rabu, sav njegov posjed.

Innocentius etc. Ugoni abbati monasterii sancti Petri de insula arbensi, eiusque fratribus, tam presentibus, quam futuris monasticam vitam professis, in perpetuum. Pie postulatio voluntatis etc. ordo monasticus, qui secundum deum et beati Benedicti regulam etc. . . . locum ipsum in qua prefata ecclesia sita est, cum omnibus pertinentiis et appendicibus suis, et terminis, qui sic distinguuntur: Primitus a capite macerie, a monte usque ad riuum, descendendo per riuum usque ad mare. et per mare ad molendina, et ascendendo per montis verticem, et eundo per illum usque ad priora confinia. Ecclesiam sancti Cipriani cum pertinentiis et appenditiis suis, et terminis, qui sic distinguuntur: A valle obscura usque ad vallem de Trasina, alie tres partes mare circumdant, una cum manumena, omnibusque scopulis, ad istum promontorium subiacentia, et valles que sunt apud sanctum Cyprianum, et alie que sunt apud sanctum Petrum, inter quas saline vestre et piscarie consistunt. Sane noualium . . . liceat quoque . . . Prohibemus insuper . . . Cum autem generale . . . sepulturam quoque . . salva tamen . . . Obeunte vero . . . libertates . . . decernimus . . . salua apostolice sedis auctoritate et dioecesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur . . .

Datum Laterani per manum Rainaldi domini pape notarii, cancellarii vicem agentis VIII. kal. iunii, indictione secunda, incarnationis dominice anno MCXCIX. pontificatus vero domini Innocentii pape tertii, anno secundo.

U Farl. Illyr. Sacr. T. V. p. 238 žalibože veoma oštećeno priobćeno.

CCLXXV. 1199. 29. lipnja.

Prilikom čitanja mise na dan sv. Petra i Pavla po opatu lokrumskom, u nadbiskupiji dubrovačkoj, prije nego bi čitano evangjelije, izjaviše mnogi plemići dubrovački da odstupljuju rećenomu opatu sva prava na crkvu sv. Marije od Racata.

Iz rukopisa: Spoglio delle scritture di Lacroma rkp. g. 1634.

CCLXXVI. 1199. 11. srpnja. U Fanu.

Dubrovčani utanačuju mir s gradom Fanom.

In Christi nomine. A natiuitate eius sunt anni millesimi, centesimi, nonagesimi noni. Indictio secunda. Fani, undecimo die introeunte mense iulii, tempore Innocentii pape pontificatus eius anno secundo, Petrus Peri dei gratia fanensis potestas. Nouerit tam presens etas, quam futurorum posteritas, nos habito prudentum fanensium consilio, firmam ac perpetuam pacem per nobilem fanensem ciuem Guiducium Lenzari nomine et in anima totius populi fanensis, ciuibus Ragusie seu siracusane ciuitatis et eiusdem ciuitatis iurisdictioni subpositis, facere iurasse istius et dicte ciuitatis longeuam amicitiam,

Digitized by Google

sicut a nostris ciuibus accepimus, recolentes, statuentes, quod nos dicte ciuitatis homines ad nostram ciuitatem venientes, stautes et reduntes in generali consilio sub nostra protectione ac defensione iurato pro posse suscepimus, ac res eorum manutenere. Si quis vero hausu temerario prefate ciuitatis homines ac maxime negotiatores ad nostram ciuitatem venientes vel res eorum offenderit, vel molestauerit, sciat se in bannum facultatum suarum omnium ac fanensis populi indignationem ad tantum excessum ulciscendum incursurum. Interfuerunt Uguicio Jordani, Rainerius, de Rupa, Johannes Rustici, Junius Periti, Carletius masarius comunis, Georgius, Gurceo Lambertini, Federicus eius frater, Viuiamus Mattei, Dominicus Nicole, Jordanus eius frater, Rainaldus Ugolini, Ugonis, Robertus Guiducii et alii quam plures.

Ego Fortinus imperialis aule notarius et nunc Janensis ciuitatis notarius, scripsi et absolui.

Matica pisana na malenom komadiću pergamene, čuva se u c. kr. dvorskom arkivu u Beču medju pismi dubrovačkimi, prem da po svoj prilici ovamo nespada, nego se valjda proteže na sirakuzanski grad Ragusu, utemeljen od Dubrovčanah.

CCLXXVII. 1199. 12. srpnja. U. Lateranu.

Inoceneio III. papa, nalaže biskupu kninskomu i skradinskomu kao i opatu trogirskomu, da povede iztragu proti biskupu hvarskomu izabranomu nadbiskupu zadarskomu.

Innocentius episcopus etc. Venerabilibus fratribus . . . tiniensi et . . . scardonensi episcopis, et dilecto filio . . . abbati traguriensi, salutem etc. Constitutus in presentia nostra venerabilis frater noster M(ichael) dictus farensis episcopus sua nobis assertione monstrauit, quod cum venerabilis frater noster N(icolaus) farensis episcopus electus fuisset in archiepiscopum iadertinum, asserens electionem suam fuisse per sedem apostolicam confirmatam, ad iadertinam transiuit ecclesiam, et in ea tamquam archiepiscopus ministrauit. Postmodum autem ad farensem accedens ecclesiam, cepit de substituendo sibi in eamdem ecclesiam pastore tractare, volens in eam intrudere M. diaconum ecclesie iadertine, principe terre alium ibidem intrudere moliente. Propter quod clerus et populus farensis conuenientes in unum, credentes dictum episcopum ad iadertinam ecclesiam auctoritate sedis apostolice transiuisse, dictum M. in pastorem concorditer elegerunt, et electionem factam dilectis filiis spalatensi capitulo presentantes, eam confirmare obtinuerunt, et electum suum per suffraganeum (suffragaueos) spalatensis ecclesie consecrari. Postmodum autem prefatus N. farensis episcopus a nobis ad venerabiles fratres nostros polensem, absarensem et arbensem episcopos litteras impetrauit: a quibus licet propter causam suspicionis idem episcopus appellasset, ipsi nichilominus, sicut ei fuit in via suggestum, excommunicationis sententiam protulerunt; propter quod ipsum ad sedem apostolicam venientem fecimus ad maiorem cautelam absolui. Constitit autem nobis, quod licet dictus N postulatus fuerit in ecclesiam iadertinam, postulatio tamen eius nondum fuit per sedem apostolicam approbata Suggestum etiam nobis fuit per litteras et nuntios eius, quod cum Iadertum, unde oriundus fuerat, ad domum propriam accessisset, et in iadertina ecclesia non tamquam archiepiscopus, sed tamquam archidiaconus ministraret, dictus M. in locum viuentis irrepsit, et in farensem ecclesiam temere se permisit inrudi. Propter quod de mandato nostro per memoratos episcopos excommunicationis fuit

Digitized by Google

vinculo innodatus. Quia vero siue memoratus episcopus temere transiuerit ad ecclesiam iadertinam, siue ipsam tamquam ipsius archidiaconus visitarit, antequam farensis ecclesia fuisset ab eo auctoritate sedis apostolice absoluta, per electionem canonicam alium sibi episcopum non poterat copulare, eidem episcopo dedimus in mandatis, ut a farensi ecclesia omnino recedat, nec se nominet farensem epum., sed ad spalatensem canonicam, unde assumptus fuerat, si voluerat, reuertatur. - Quia vero farensis ecclesia, iusto forsan errore decepta, credens videlicet ipsum episcopum ad iadertinam ecclesiam de mandato ecclesie romane transisse, in hunc contulit sua vota, et ipse occasione simili circumuentus consensit in eam: discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus, sublato appellationis obstaculo, inquiratis diligentius veritatem, si prefatus N. farensis episcopus postulationem suam asseruit per sedem apostolicam approbatam, si ad iadertinam ecclesiam omnino transiuit, si in ea se habuerit ut electus, si de substituendo sibi pastore in ecclesia farensi tractauit, ut de hiis et aliis per litteras vestras certiores effecti melius in ipso negotio procedamus. Quod si omnes hiis exequendis nequiueritis interesse, duo vestrum ea nichilominus exequantur. Datum Laterani IIII. Idus Iulii, pontificatus nostri anno secundo.

Theiner. Mon. Vet. Slav. Merid. T. I. str. 8. Farlati V. 67.

CCLXXVIII. 1199. 14. srpnja. U Lateranu.

Inocencio III. papa, nalaže kaptolu spljetskomu, neka se pobrini za biskupiju hvarsku.

Innocentius episcopus etc. Dilectis filiis capitulo spalatensi, salutem etc. Cum venerabilis frater noster M. dictus farensis episcopus venerabilem fratrem nostrum N. farensem episcopum asserentem: postulationem suam esse per sedem apostolicam approbatam transisse proponat ad ecclesiam iadertinam, et in ea ut archiepiscopum ministrasse, et in farensi ecclesia alium sibi substituere voluisse, se vero ad farensis ecclesie regimen fuisse, illo transeunte, vocatum; prefatus vero N. episcopus ad ciuitatem iadertinam, unde fuerat oriundus, non transisse, sed accessisse proponat, et in ea se non archiepiscopum, sed archidiaconum ministrasse, ac dictum M. farensem se in ecclesia farensi fecisse intrudi, et nos inquisitionem horum duxerimus committendam: sollicite volumus precauere, ne interim in eadem farensi ecclesia aliquid in spiritualibus vel temporalibus detrimentum incurrat Ipsam ergo vestre sollicitudini committentes, donec aliud statuimus, discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus taliter ipsi prouidere curetis, quod occasione controuersie huius aliquod dispendium non incurrat. Datum Laterani II. idus iulii, pontificatus nostri anno secundo.

Theiner. Mon. Vet. slav. merid. T. I. p. 9.

CCLXXIX. 1199. 25. kolovoza. U Jakinu.

Dubrovčani utanačuju mir s Jakinjani.

In nomine patris et filii et spiritus sancti, amen. Hec sunt capitula pacis composite, et componende, et firmande inter Bonum baronem potestatem Ancone ex una

*

Digitized by Google

parte, et Kalendum nuntium ragusinum et comune eiusdem ciuitatis ex altera parte: Imprimis iurabunt pacem firmam tenere et non remouere; et iurabunt Anconitani Ragusinos et res eorum in Ancona et in tota eorum fortia saluare et defendere bona fide sine fraude; et contra: si vero aliquis Anconitanus offenderet Raguseum vel Raguseus Anconitanum, hec pax firma maneat; offensus petat iustitiam a iudice ciuitatis cui pertinet offensor, et eam intra XXX. dies obtineat. Et hec omnia iurabunt obseruare bona fide sine fraude, et hoc sacramentum debent facere CC boni homines sine fraude ex una parte, et CC ex altera. Et si quod debetur ex una parte, ut ex illa homines, quod debetur, valeant debitum repetere secundum supradictum modum. Facta sunt hec in ciuitate Ancone, anno MCXCVIIII. indictione II. VIII. kalendas septembris.

Matica u c. kr. dvorskom arkivu u Beču, medju pismi dubrovačkimi, gl. Ljubić, Listine I. 19.

CCLXXX. 1199. 7. rujna. U Lateranu.

Inocencio III. papa, nalaže Ivanu nadbiskupu dukljanskomu i barskomu, neka B. biskupu svadskomu, okrivljenomu radi ubijstva, koj se radi toga prem da nekriv odreće biskupske časti, naznači njeku podporu od dohodakah rečene biskupije.

Innocentius episcopus etc. Venerabili fratri (Joanni) antibarensi archiepiscopo, salutem etc. Cum accessisset nuper ad apostolicam sedem venerabilis frater noster B. soacensis episcopus, super eo quod dicebatur de homicidii crimine infamatus, coram nobis et fratribus nostris misericordiam sedis apostolice supliciter implorabat. Cum autem nobis de facti serie non constaret, de processu ipsius a dilectis filiis I. capellano et S. subdiacono nostris, qui rei veritatem plenius cognouerunt, dum in partibus Dioclie legationis officio fungerentur, inquisiuimus diligenter: ex quorum assertione tenuimus, quod cum ingressi prouinciam Dalmatie superioris fuissent, a maiori parte cleri et populi soacensis de reatu homicidii dictum inuenerunt episcopum infamatum. Cum autem ad ipsius ecclesiam accessissent, in presentia eius cleri et populi soacensis infra missarum sollempnia quidam de ciuibus S. nomine libellum ipsis accusationis porrexit, asserens se testibus probaturum, quod episcopus reus esset homicidii perpetrati. Episcopus vero per instrumentum purgationis oblatum, quo iurasse cum duobus episcopis dicebatur, se nec fecisse illud, nec fieri precepisse, innocentiam suam ostendere satagebat; quod tam tua quam illorum episcoporum assertione, qui compurgatores dicebantur, fuisse falsum reppererunt, cum nullum a compurgatoribus fuerit exhibitum iuramentum. Unde causam ipsam, ut populi scandalum sedaretur, duxerunt iuris ordine pertractandam, et per receptionem testium productorum in concilio apud Antibarum congregato voluerunt per confessionem ipsius intelligere plenius veritatem; cuius fuit tale responsum, quod nec fecerat, neque preceperat fieri homicidium perpetratum, et tam accusatores quam testes inimicos suos existere capitales. Et cum homicidium a T. et I. presbiteris assereret perpetratum, obiectum fuit ei ab accusatore predicto, quod prescriptum T. in presbiterum ordinarat, in quo se confessus est peccasse. Verum cum dicti legati pariter pertractarent super hiis, que coram eis fuerant actitata, die sequenti mitram eis et anulum in tua et episcoporum presentia, qui conuenerant ad concilium, resignauit, que ab eisdem aliquot

Digitized by Google

dies repetiit, asserens se ob hoc velle ad sedem apostolicam proficisci; cui et adversariis pariter datis dimissoriis, certus fuit a iam dictis legatis terminus assignatus. Ceterum inter alia, que dictus episcopus in nostra et fratrum nostrorum presentia recognouit, confessus est et non negauit se prefatum T. in presbiterum ordinasse, postquam ipsum reatum homicidii audierat et crediderat commisisse; cuius factum, cum familiaris esset ipsius, non poterat penitus ignorare. Cum ergo secundum apostolum epus. bonum testimonium debeat et ab hiis qui sunt intus, et ab hiis qui sunt foris habere, qui ad curam positus aliorum in se ipso debet ostendere, qualiter alios in domo domini oporteat conuersari, nec perferens memorandi criminis labem, lucidam gerat sacerdotii dignitatem; nos attendentes, quod satius sit domino in inferiori ministerio deseruire, quam graduum sublimitatem appetere cum scandalo aliorum, episcopum ipsum monuimus diligenter, ut postquam episcopalia insignia resignarat, citra pontificale fastigium creatori suo deuotum impenderet amodo famulatum; quod in humilitatis spiritu et contritu animo visus est acceptasse, unde ipsius propositum dignis laudibus commendamus. Ceterum quoniam non sine nostro et cleri posset opprobrio mendicare, cum de prouisione ipsius propter locorum incertitudinem deliberare prouide non possemus, ad petitionem ipsius fraternitati tue duximus apostolicas litteras destinare, precipiendo mandantes, quatenus de soacensis episcopatus prouentibus ei competenter in necessariis facias prouideri, ne pro defectu temporalium rerum propositum eius valeat impediri. Et quoniam quidam coram te propriis nominibus designandi eum dicuntur rebus propriis contra iustitiam spoliasse, alii vero manus in eum sacrilegas iniecisse, volumus et mandamus, ut si rem ita inueneris se habere, et primos ad ablata reddenda in integrum, appellatione remota, compellas, et alios excommunicatos publice nuncies, et sicut excommunicatos tamdiu facias euitari, donec passo iniuriam satisfecerint competenter, et cum tuarum testimonio litterarum ad sedem apostolicam venerint absoluendi. Datum Laterani VII. idus septembris.

Theiner mon. vet. slav. merid. T. I. str. 9. Mansi. XXII. p. 706.

CCLXXXI. 1199. 3. prosinca. U Lateranu.

Inocencio III. papa, nalaže Nikoli novoizabranomu nadbiskupu zadarskomu, da dodje sa više kanonikah u Rim, ako hoće da ga u časti potvrdi i da mu podieli plašt.

Mirari cogimur et moueri, quod sicut a multis accepimus, tu regimen ecclesie iadertine sine mandato sedis apostolice, irreuerenter assumere presnmpsisti; licet enim clerici ecclesie iadertine cum sue ciuitatis nunciis ad nostram presentiam accessissent, et nobis tam ex relatione ipsorum, quam litterarum inspectione, quas tulerunt, patuisset, quod in iadertinum archiepiscopum electus fueras, imo verius postulatus; quia tamen etsi de modo postulationis possemus reddi per easdem litteras certiores, de persona tua nobis non poterat fieri certa fides, nec examinare debebamus absentem; eis de consilio fratrum nostrorum decreuimus respondere, ut aliqui de canonicis eiusdem ecclesie nostro se conspectui presentarent, ut de studiis postulationum et de meritis postulati certiores effecti, securius in ipso negotio procedere valeremus, adiicientes, quod licet episcoporum translatio ad solum pertinet romanum pontificem, quia tamen ad venerabilem fratrem nostrum patriarcham gradensem consecratio iadertini electi noscitur pertinere, cum de

Digitized by Google

beneplacito nostro procederet, ut tibi pallium conferemus, et tu nobis iuramentum fidelitatis prestares, te procul dubio faceremus dicto patriarche gradensi professionem canonicam et debitam obedientiam exhibere. Sed ipsi nuncii tales noluerunt litteras reportare, quibus reuersis sine mandato nostro, ecclesie iadertine diceris regimen assumpsisse, et in ea tam temporalia, quam spiritualia administrare; quia vero graue nimis est, quod de tua presumptione proponitur, nec subito volumus damnationis sententiam iaculari, fraternitati per apostolica scripta mandamus, et districte precipimus, quatenus intra duos menses, post susceptionem presentium, cum competenti numero canonicorum ecclesie iadertine, iter aripias ad sedem apostolicam veniendi, redditurus nobis super excessu quem prediximus, rationem. Ita quod si culpabilis inuentus non fueris, cum nobis de postulatione canonica, et persone tue idoneitate constiterit, translationis gratiam, et pallium recipere merearis; postmodum debitam nobis fidelitatem et dicto patriarche gradensi professionem canonicam impensurus; alioquin ex nunc te noueris ab officio pontificali suspensum, et nos canonicis iadertine ecclesie dedisse firmiter in mandatis, ut aliam personam idoneam canonice sibi eligant in pastorem. Datum Laterani III. nonas decembris.

Farlati Illyr. sacr. T. V. str. 68. Theiner. Mon. vet. Slav. merid. I. str. 3.

CCLXXXII. 1199. 28. prosinca. U Lateranu.

Inocencio III. papa, pozivlje nadbiskupa i ostale svećenike crkve dubrovačke, da četerdesetu stranu svoga dohodka doprinesu na pomoć rata za svetu zemlju.

Innocentius episcopus seruus seruorum. Dei venerabilibus fratribus ecclesie ragusine archiepiscopo et suffraganeis eius, et dilectis filiis abbatibus, prioribus, decanis, archidiaconis, et uniuersis clericis tam subditis, quam prelatis in ragusina prouincia constitutis salutem et apostolicam benedictionem. Graues orientalis terre miserias, et necessitates urgentes iam potius, peccatis exigentibus, deflere cogimur, quam referre, cum ad eum statum, si tamen status dicendus est casus, quod dolentes dicimus, eadem terra deuenerit, ut nisi citius ipsius fuerit necessitati succursum, et occursum conatibus paganorum, pauci Christiani, qui se defensioni hereditatis domini et crucifixi obsequiis deuouerunt, hostiles sagittas sui sanguinis effusione inebriaturi credantur, et paganorum gladios suis iugulis placaturi. Reliquiis desolationis illius terre sine spe humani subsidii perdendis totaliter, et ab hostibus occupandis nemo est, qui subueniat, cum de partibus illis pene omnes iam redierint peregrini. Id autem hactenus dominus Jesus Christus, ut probaret adhuc fortius fidem nostram, et intelligeret plenius, qui sunt eius, misericorditer impediuit manus eorum in ipsos conuertere, et eos inter se multiformiter discordantes permittens ad inuicem deseuire, ut Christianis interim ad ipsius terre subsidium excitatis, facilior daretur facultas recuperandi perdita, et de hostibus triumphandi. Recepimus enim litteras venerabilium fratrum nostrorum . . . antiochensis et . . . ierusolimitani patriarcharum, archiepiscoporum etiam et episcoporum utriusque prouincie, similiter et cariss. in Christo filiorum nostrorum A. ierosolimitanorum, et L. armeniorum regum illustrium, et dilectorum filiorum . . . et . . . magistrorum ierosolimitanorum hospitalis et militie templi, aliorumque multorum ipsius terre miserias et necessitates plenius exponentes, et postu-

Digitized by Google

lantes subsidium diutius expectatum, cum plus ibi sperent dante domino paucos hoc tempore propter Saracenorum discordiam profuturos, quam hactenus copiosus exercitus profuisset. Adjectum est etiam, quod cum iam inter Saracenos de pace tractetur, si prius quam subueniatur ierosolimitane prouincie, inter eos fuerit concordia reformata, nisi deus solus resistat, cum sit viris et viribus pene penitus destituta, non erit, qui eorum possit violentiam cohibere. Nos ergo cum fratribus nostris, ascitis etiam episcopis, et aliis viris religiosis apud sedem apostolicam existentibus, de ipsius terre subuentione tractantes, ne videremur onera grauia humeris imponere subditorum, que digito etiam mouere nolumus, dicentes tantum, et aut nihil, aut modicum facientes, ut a nobis ad vos, et a vobis ad laicos benefaciendi deriuetur exemplum, eius exemplo, qui cepit facere et docere; decimam partem omnium reddituum, et prouentuum nostrorum curauimus subuentioni orientalis prouincie deputare, subtrahentes non modicum necessitatibus nostris, quibus cum grauiores sint solito, et ob hoc exigant grauiores expensas, nostre non sufficiant facultates, ut ei, etsi nihil largiremur de proprio, modicum saltem retribueremus de suo, qui nobis sua miseratione tribuit uniuersa, et ut non solum in rebus, verum etiam in personis necessarium terre subsidium destinemus, dilectos filios nostros S. tit. s. Praxedis presbyterum, et P. sancte Marie in via lata diaconum cardinales, apostolice sedis legatos, quibus iam pridem imposuimus signum crucis, illuc proposuimus destinare, qui exercitum domini, vices nostras exequendo, precedant, et ad eos tanquam ad unum caput uniuersi recurrant.

Verum quia id quasi modicum, imo vere modicum ad tot necessitates ipsius prouincie sufficere nullatenus reputamus, uniuersitati vestre per apostolica scripta mandamus, et ex parte dei omnipotentis in virtute spiritus sancti sub interminatione diuini iudicii districte precipimus, quatenus singuli vestrum saltem quadragesimam partem omnium ecclesiasticorum reddituum, et prouentuum suorum, prius tamen deductis usuris, quarum solutio vitari non possit, in subsidium terre sancte conuertant; omnibus clericis, tam subditis, quam prelatis, qui quadragesimam ipsam sponte et fideliter soluerint, de dei omnipotentis misericordia, et beatorum apostolorum Petri et Pauli auctoritate confisi, quartam partem iniuncte sibi poenitentie relaxantes, dummodo nulla fraus interueniat, et pia deuotio suffragetur. Sciat autem se culpabiliter durum, et dure culpabilem, qui tantillum subsidium in tanta necessitate creatori, et redemptori suo negauerit exhibere, a quo corpus et animam et uniuersa bona, que habet, accepit, et nos qui licet indigni vices eius exercemus in terris, huius culpe duritiam nullatenus dissimulare possumus; nec aliquo modo credatis, quod per hoc in dispendium vestrum legem vobis imponere intendamus, ut a vobis imposterum quadragesima quasi debita, vel consuetudinaria exigatur, imo vobis nullum ex hoc preiudicium volumus generari, qui tante necessitatis articulum nobis, et vobis superuenisse dolemus, et quod similis de cetero non contingat optamus. Volumus etiam, et nihilominus vobis precipiendo mandamus, quatenus vos fratres, archiepiscope, et episcopi, in metropolitana ecclesia, vel si hoc ibi propter hostilitatem. vel aliud euidens impedimentum fieri non poterit, in duobus vel tribus locis ragusiensis prouincie, sine dilatione conuenire curetis, et inter vos iuxta formam mandati apostolici de ipsius terre subuentione tractare, et post reuersionem suam quilibet vestrum in sua diocesi concilium conuocet sine mora, auctoritate nostra precipiens abbatibus et prioribus tam exemptis, quam aliis, archidiaconis et decanis, et uniuersis omnino clericis in eius diocesi constitutis, iusta estimatione prouentus et redditus suos taxent, et infra

Digitized by Google

tres menses post factam eis denunciationem, quadragesimam partem valoris eorum sub ipsius episcopi testimonio, et aliquot virorum religiosorum, adhibitis nihilominus ad cautelam aliquibus laicis fidelibus, et discretis, in locum idoneum eiusdem diocesis non differant consignare, quod et nos vobis, fratres archiepiscope et episcopi, sub eadem districtione mandamus. Ab hac autem generalitate monachos cistercienses, premostratenses canonicos, eremitas grandimontenses, et cartusienses excipimus, quibus super hoc mandatum iniungimus speciale. Nolumus autem, ut ii, qui redditus suos et prouentus diligenter estimare curauerint, premisse transgressionem districtionis incurrant, siquidem non ex certa scientia, sed ignoranter potius quadragesime forte aliquid subtraxerint, dum tamen, postquam recognouerint defectum suum, quod minus soluerint, plenarie recompensent. Si quis autem, quod absit, quadragesime persoluende aliquid ex certa scientia subtraxerit, cum digne satisfecerit, ab huius transgressionis debito penitus sit immunis. Nec miretur quisquam, aut etiam moueatur, quod hoc sub tanta districtione precipimus, cum summa necessitas id exposcat; nam etsi voluntarium esse debeat diuine seruitutis obsequium, legimus tamen in euangelio de inuitatis ad nuptias, dominum precepisse, ut compellerentur intrare. Mandamus preterea, ut vos, fratres archiepiscope et episcopi, quadragesimam ipsam per vestras dioceses instanter exactam et collectam fideliter faciatis iuxta predictam formam in tuto loco deponi, summam omnem per vestras litteras et speciales nuncios nobis, quam citius fieri poterit, expressuri. Ad hec in singulis ecclesiis truncum concauum poni precipimus, tribus clauibus consignatum, prima penes episcopum, secunda penes ecclesie sacerdotem, tertia per aliquem religiosum laicum conseruandis, et in eo fidelis quilibet, iuxta quod eorum mentibus dominus inspirauerit, suas eleemosynas deponere in remissionem suorum peccatorum moneantur, et in omnibus ecclesiis semel in hebdomada pro remissione peccatorum, et presertim offerentium, missa publice decantetur. Concedimus autem vobis, fratres archiepiscope et episcopi, ut circa eos, qui de bonis suis terre sancte voluerint subuenire, de discretorum virorum consilio, qualitate personarum, et rerum qualitate pensatis, et considerato nihilominus deuotionis affectu, opus iniuncte poenitentie commutare possitis in opus eleemosyne faciende. Volumus insuper ut adhibitis vobis, ubi poterunt inueniri, duobus fratribus, uno ierosolimitano hospitalis, et alio militie templi, aliisque religiosis laicis et discretis militibus vel aliis bellatoribus, qui signum dominice crucis assumpserunt, si in suis non poterunt sumptibus transfretare, congrua de eadem summa stipendia ministretis, sufficienti ab eis cautione recepta, quod in defensione terre orientalis per annum vel amplius iuxta quantitatem subsidii commorentur, et si, quod absit, in via decesserint, susceptum subsidium non in alios usus conuertant, sed reddant potius in stipendia bellatorum, qui etiam cum redierint, non prius absoluantur a prestita cautione, quam litteras regis vel patriarche, aut ierosolimitan, hospital. vel militie templi magistri, aut etiam legati nostri vobis exhibuerint, de mora ipsorum testimonium perhibentes. Quia vero summa necessitas exigit, et communis requirit utilitas, ut populus christianus non solum in rebus, sed etiam in personis contra paganos in succursum terre sancte sine dilatione succurrat, fraternitati vestre per apostolica scripta precipiendo mandamus, quatenus ad exhortandos et inducendos fideles per vos ipsos et alios viros idoneos prudenter et diligenter instetis, ut qui sufficientes fuerint ad bellum domini preliandum, in nomine domini Sabaoth, signum crucis assumant; alii vero iuxta suarum sufficientiam facultatum pias eleemosynas largiantur. Nos enim de dei misericordia et beatorum apostolorum Petri et Pauli auctoritate confisi ex illa,

Digitized by Google

quam deus nobis licet indignis ligandi et soluendi contulit potestate, omnibus, qui labores huius itineris in personis propriis subierint et expensis, plenariam peccatorum suorum, de quibus cordis et oris egerint poenitentiam, veniam indulgemus, et in retributione iustorum salutis eterne pollicemur augmentum. Eis autem, qui non in personis propriis illuc accesserint, sed in suis tantum expensis iuxta facultatem, et qualitatem suam, viros idoneos destinarint illuc per annum moraturos ad minus, et illis similiter, qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis assumpte peregrinationis laborem impleuerint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Huius quoque remissionis volumus esse participes iuxta quantitatem subsidii et deuotionis affectum omnes, qui ad subuentionem ipsius terre de bonis suis congrue ministrabunt. Personas insuper ipsorum, et bona eorum, ex quo crucem susceperint, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, nec non sub archiepiscoporum et omnium prelatorum ecclesie dei defensione consistant, statuentes, ut, donec de ipsorum obitu vel redditu certissime cognoscatur, integra maneant et quieta consistant. Quod si quisquam contra presumpserit, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescatur. Si qui vero proficiscentium illuc ad prestandas usuras iuramento tenentur adstricti, vos fratres arschiepiscope et episcopi, per vestras dioceses creditores eorum, sublato appelationis obstaculo, eadem districtione cogatis, ut eos a sacramento penitus absoluentes, ab usurarum ulterius exactione desistant. Quod si quisquam creditorum eos ad solutionem coegerit usurarum, eum ad restitutionem earum, sublato appellationis obstaculo, districtione simili compellatis. Judeos vero ad remittendas ipsis usuras per secularem compelli precipimus potestatem, et donec eas remiserint, ab uniuersis Christi fidelibus tam in mercimoniis, quam aliis per excommunicationis sententiam eis iubemus communionem omnimodam denegari. Horum autem vos, fratres archiepiscope et episcopi, singulos in suis diocesibus executores esse volumus et mandamus, que tam diligenter et fideliter exequamini, ut in districto nouissime discussionis examine, cum adstabitis ante tribunal Christi, dignam debeatis reddere rationem.

Datum Laterani V. kal. ianuarii, pontificatus nostri anno secundo.

Bullarium Ragusanum MSC. p. 56.

CCLXXXIII. 1199.

Vukan, kralj dukljanski i dalmatinski, podlaže se crkvenoj vlasti stolice rimske, javljajući ujedno papi, kako je ban bosanski Kulin sa svojom suprugom i sestrom, udovom kneza Miroslava, kao i sa mnogimi rodjaci i 10.000 podložnikah primio vjeru bogomilsku, s toga moli papu, neka prisili kralja ugarskoga da rečene nevjernike iz svoga kraljevstva protjera.

Beatissimo atque sanctissimo patri et domino Innocentio dei gratia sacrosancte romane ecclesie summo pontifici et uniuersali pape, W(ulcan) eadem gratia Dioclie atque Dalmatie rex, salutem et deuotionis effectum. Venientibus ad nostram presentiam domino Iohanne capellano et domino S(imeone) religiosis et discretis sancte catholice et apostolice sedis legatis, amodo iocondati sumus: quia sicut solis splendor in virtute sua radians totum orbem videtur illustrare, ita illorum sancta et salubri predicatione totum regnum nostrum creditur fore illustratum. Unde merito dicimus: Illustrauit nos oriens ex alto. Illorum

Digitized by Google

itaque probitate et scientia nos informati, deo et paternitati vestre innumeras grates rependere curamus, quia tales ad nos misistis, quales in voto semper habuimus suscipiendos, diuino munere preditos, quia omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est. Presentatis igitur litteris vestris intelleximus, quia postulationibus nostris apostolatus vestri beatitudo misericorditer acquieuit. Unde nos cum magna animi deuotione percepimus, ut per totum regnum nostrum omnia, que secundum deum sunt, ordinent et confirment; que autem contraria sunt, iuxta illud propheticum euellant et destruant. Accedentes itaque ad locum, ubi antiquitus concilium celebrari solitum fuit, sanctam synodum celebrare studuerunt, de viciis et virtutibus subtiliter disserentes, in communi deo et beatissime Marie perpetue virgini, et beato Petro apostolorum principi, necnon et apostolatui vestro laudum preconia persoluentes. Interea nouerit paternitas vestra, quia augustali stemmate undique insignimur, et quod gloriosius et beatius est, vestri generosi sanguinis affinitatem habere cognouimus. Igitur innotescimus, quia in voto habuimus nunc legatos nostros ad pedes beatitudinis vestre transmittere; sed quia terram illam turbatam esse audiuimus, facere non potuimus; quia vestris legatis ubique debita reuerentia exhibetur, sed nostri, dum illuc ire voluerint cum magna honoris magnificentia, dampna forsitan aut exicium patientur. Sed dum oportunum et congruum tempus affuerit, honorificentius faciemus, quia sancte exhortationis vestre verba perferant, que dulciora nobis sunt super mel et fauum. Siquidem sperantes et certum tenentes, quia ex quo vicarius domini nostri Jhesu Christi existis, ipse per te nobis aditum regni celestis aperire dignetur; et quia nullo in hoc seculo indigemus, multum rogamus, ut pro nobis peccatoribus preces ad dominum fundatis. Demum vero paternitatem vestram nolumus latere, quia heresis non modica in terra regis Ungarie, videlicet Bossina pullulare videtur, in tantum quod peccatis exigentibus ipse ban Culinus cum uxore sua et cum sorore sua, que fuit defuncti Mirosclaui chemensis (uxor) et cum pluribus consanguineis suis seductus plus quam decem milia Christianorum in eandem heresim introduxit. Unde rex Ungarie exacerbatus illos ad vestram presentiam compulit venire a vobis examinandos. Illi autem simulatis litteris redierunt, dicentes a vobis concessam sibi legem. Unde rogamus, ut regi Ungarie suggeratis, ut eos a regno suo euellat tamquam zizania a tritico.

Theiner Mon. vet. slav. mer. T. I. str. 6.

CCLXXXIV. 1199.

Stjepan Nemanja, veliki župan srbski piše Inocenciju III. papi da će ostati uvjek vjeran stolici rimskoj, kao što mu bijaše i otac, i da će do skora svoje poslanike poslati u Rim.

Innocentio dei gratia summo pontifici et uniuersali pape romane ecclesie beatorum apostolorum Petri et Pauli, S(tephanus) eadem gratia et sancta oratione vestra magnus iuppanus totius Seruye, salutem tamquam patri suo spirituali. Litteras sanctitatis vestre recepimus et bene intelleximus, et que venerabiles legati vestri, scilicet I(oannes) capellanus et Symon subdiacouus, tam in litteris quam in ore eorum narrauerunt nobis. Gratiamur itaque magne sanctitati vestre, quia non tradidisti nos in obliuionem filios tuos, sed recordatus es de nobis. Nos autem semper consideramus in vestigia sancte romane ecclesie, sicut

Digitized by Google

bone memorie pater meus, et preceptum sancte romane ecclesie semper custodire, et in proximo legatos nostros vellemus transmittere ad sanctitatem vestram. Nos autem locuti sumus dictis venerabilibus tuis legatis, quoniam ipsi cum ore eorum narrabunt sanctitati vestre eloquia mea.

Theiner. Mon. slav. mer. T. I. str. 6.

CCLXXXV. 1199.

Inocencio III. papa, preporuča Vukanu kralju Dalmacije i Dukle, svoje poslanike i pošilje plašt nadbiskupu dukljanskomu.

Innocentius episcopus seruus seruorum dei. Vulcano illustri regi Dalmatie et Dioclie salutem et apostolicam benedictionem. Ut vobis euangelica doctrina clarius elucescat, iusta a tua nobilitate facta supplicatione, de fratrum nostrorum consilio et assensu, ad tua regna dilectos filios, Joannem capellanum et Simonem subdiaconum nostros delegare statuimus, in quorum scientia et virtute a nobis et fratribus nostris plene cognitis plurimum confidimus. His igitur nostris apostolicis litteris committimus, quatenus eos benigne accipias, et humiliter tractes, et quidquid ab eis, iuxta dei et iuris dispositionem fuerit statutum, omni cum submissione admittas et absque ulla contradictione obserues; ut quando deo annuente ad nostram redeant presentiam, magnos tue deuotionis et christiane pietatis affectus referendo, ecclesia romana cum omni efficacia et cura, tua augmenta procuret. Habuerunt enim a nobis in mandatis, ut in te et regno tuo apostolorum doctrinam excitando, quidquid reformatione dignum inuenerint, reforment, teque cum sede apostolica, uti membrum cum suo capite, conformem reddant, in illius deuotione et obedientia confirmando. Per eosdem nostros legatos venerabili fratri nostro archiepiscopo Dioclie pallium, in quo plenitudo pontificie dignitatis confertur, mittimus, quo mediante, in partem nostre solicitudinis et cure vocatus, sui muneris debitum quam facilime adimplere possit. Datum (? po svoj prilici mjeseca siečnja g. 1199.)

Fejér. Cod. dipl. R. H. T. VII. vol. V. p. 147.

CCLXXXVI. 1199.

Vukan kralj dalmatinski i dukljanski, zahvaljuje se papi Inocenciju III. za poslane mu iz Rima poslanike.

Beatissimo et serenissimo patri et domino Innocentio, domini nostri gratia romane ecclesie pontifici et pape uniuersalis orbis.

Cum ad nostram presentiam dominus Joannes cappellanus et dominus Simon, viri religiosi et discreti, sedis apostolice legati peruenerint, non exiguam consolationem et letitiam accepimus. Quia quemadmodum sol suo lumine et virtute uniuersum orbem illuminat, ita omne hoc regnum illorum sancta et salubri predicatione verbi dei remanet illustratum, ut merito dicere possumus: visitauit hunc populum oriens ex alto. De eorum igitur virtutibus et scientia informati, deo et sanctitati vestre gratias quam plurimas agimus, qui tales viros ad nos transmittere dignati sunt. Prout decet, eos recepimus,

Digitized by Google

eoque magis, quia illi celestibus ditati bonis apparent, nam omne datum et donum perfectum de sursum est. Exhibitis litteris misericorditer preces nostras a sanctitate vestra fuisse auditas percepimus, et ita magna animi nostri deuotione mandauimus, ut in uniuerso regno nostro, iuxta dei placitum, facienda ordinent, et quidquid sancte legi contrarium inuenerint, secundum prophete verbum euellant et destruant (notificat synodi celebrationem, acta etc.) Datum (po svoj prilici oko sriedine g. 1199.).

Fejér. Cod. Dipl. T. VII. vol. V. p. 150.

CCLXXXVII. 1199.

Ivan nadbiskup dukljanski i barski, zahvaljuje se Inocenciju III. papi na poslanom mu plaštu i javlja, da su njegovi poslanici Ivan i Simeon podpunoma odgovorili svojoj zadaći.

Sanctissimo patri et domino Innocentio dei gratia summo pontifici, Iohannes diocliensis et antibarensis ecclesie humilis minister, tam debitam quam deuotam obedientiam. Gratias uberes refero sanctissime paternitati vestre de honore pallii et plenitudine pontificalis officii, quam michi per dominum Iohannem et dominum Symonem familiares et legatos vestros concedere dignati estis. Ego autem omni tempore vite mee ad deuotionem vestram et fidelitatem et sancte romane ecclesie promptum habeo animum modis omnibus et paratum. Notum siquidem facio sanctitati vestre, quod prefati legati vestri ea, que corrigenda et ordinanda fuerunt, ita cum prudentia et honestate per dei gratiam ad honorem vestrum et sancte romane ecclesie tractauerunt, quod dominus rex et totus populus eorum opera commendantes ad vestrum honorem et obsequium effecti sunt modis omnibus promptiores. Ego vero in proximo nuncios meos ad pedes vestre sanctitatis transmittam, qui deuotionem meam paternitati vestre plenius declarabunt.

Theiner. Mon. slav. merid. T. I. str. 7.

CCLXXXVIII. 1199.

Papinski poslanici Ivan i Simeon, ustanovljivaju s nadbiskupom dukljanskim i njegovimi biskupi, zakone za svećenstvo u Dalmaciji (južnoj) i u Duklji, glede neprimanja novacah, glede ženitbe svećenikah i svetovnjakah, glede desetine i robstva Latinah.

In nomine patris et filii et spiritus sancti. Nos Iohannes capellanus et Symon subdiaconus domini Innocentii pape tertii, apostolice sedis legati, ad euellenda nociua de agro dominico, et virtutum plantaria utiliter inserenda, videntes multa in clero et populo Dalmatie et Dioclie corrigenda, de sanctorum patrum conciliis decreta presentia duximus innouanda. In primis itaque decernimus, ut nullus episcopus aliquem ad sacros ordines per pecuniam promouere, seu ecclesiastica beneficia alicui precio interueniente concedere presumat. Cum enim dominus preceperit apostolis: Gratis accepistis, gratis date; et spiritus sancti gratia venalis esse non possit, que in sacris confertur ordinibus, graui puniendus est pena, qui spiritus sancti dona venalia exponere non veretur. Quocirca presenti decreto statuimus, ut quicumque episcopus hoc agere conuictus fuerit, omni

Digitized by Google

ecclesiastica careat dignitate ,et sine spe restitutionis tam ille qui dederit, quam ille qui scienter sacros ordines pecunia interueniente receperit, perpetuo deponatur.

Cum domini sacerdotes, et hii qui sacro altario deseruiunt, continenter viuere debeant iuxta illud: Mundamini, qui fertis vasa domini; in partibus Dalmatie atque Dioclie sacerdotes et uxores habere et ecclesias tenere dicuntur. Quocira presenti decreto statuimus, ut sacerdotes et diaconos ante susceptum officium, nisi eorum coniuges in manu episcopi votum fecerint continentie, uxores habentes cum ipsis maneant et ecclesias dimittant, non enim possint secundum ordinem romane ecclesie manentes in coniugio, nisi defunctis uxoribus, aut continentiam vouentibus, si digni inuenti fuerint, ad sacerdotium promoueri. Illi vero, qui post susceptum sacerdotii vel diaconatus honorem adulteras potius quam uxores accepisse probantur, nisi eas dimiserint, et dignam egerint penitèntiam, ab officio et ecclesiastico beneficio fiant penitus alieni. Prohibemus etiam, ne aliquis episcopus, nisi in quatuor temporibus iuxta sanctorum patrum constitutionem, aliquem ad sacros ordines promouere presumat: solus enim romanus pontifex dominicis diebus subdiaconos ordinare potest. Cum autem episcopus ordinationem fecerit, non nisi unum ordinem a subdiacono et supra conferre presumat. Ordinatus autem in subdiaconatum ad munus per annum in eodem officio deseruiat, et diaconus similiter faciat. Quicumque autem episcopus contra hoc venire presumpserit, tamdiu a conferendis ordinibus abstineat, donec a romano pontifice misericordiam consequatur.

Quoniam secundum gradus et ordines personarum beneficia ecclesiastica in domo domini secundum sanctorum patrum constitutionem distributa noscuntur, decernimus, ut decime seu oblationes fidelium tam pro viuis quam pro defunctis in quatuor partibus diuidantur, quarum una sit episcopi, alia ecclesiarum, tertia pauperum, quarta clericorum. Portionem quidem pauperum episcopus amministret, portionem vero ecclesiarum archipresbiter conseruet, et ex mandato episcopi in usibus ecclesie fideliter expendat. Quicumque autem clericorum contra hoc venire presumpserit, sua portione priuetur.

Districtius inhibemus, ne aliquis sacerdos filii sui vel filie spiritualis priuatam confessionem alicui reuelare presumat. Quod si facere conuictus fuerit, officio et beneficio ecclesiastico perpetuo spolietur. Idem dicimus de quolibet clerico, qui de homicidio, adulterio, periurio, falso testimonio publice accusatus fuerit et conuictus.

Cum terrarum potestatum nunciis siue ministris honor exhibeatur ab omnibus, multo magis ministris dei honor a laicis exhibendus est, a quibus eis non solum diuina celebrantur officia, verum etiam sacrum baptisma et corpus domini et penitentia, et cetera ecclesiastica sacramenta iugiter ministrantur. Quapropter iuxta decretum domini Innocentii pape secundi districtius inhibemus, ne aliquis in personam episcopi siue sacerdotis, vel cuiuslibet clerici vel religiosi viri violentas manus inicere presumat. Quicumque autem hoc attemptauerit, tamdiu excommunicatus maneat, donec de tanta presumptione satisfacturus apostolico se conspectui representet, vel ab eius legato, prestita congrua satisfactione, absolutionis beneficium consequatur. Similiter sub excommunicatione prohibemus, ne aliquis laicus clericum ad peregrina iudicia trahere presumat, veluti candentis ferri, vel aque, vel cuiuslibet alterius iudicii; non enim pertinet ad laicum clericum iudicare. Si autem clericus peccauerit, ab archiepiscopo vel episcopo, vel etiam prelato suo, aut romano pontifice, si necesse fuerit, iudicetur.

Cum sacrosancta romana ecclesia, que mater est omnium ecclesiarum et magistra, decreuerit, ut nullus christianus usque ad septimum consanguinitatis gradum coniugium

Digitized by Google

contrahere presumat, graue nimis est et diuini dignum animaduersione iudicii, quod in partibus Dalmatie et Dioclie a multis factum in veritate comperimus, ut homines, dei timorem non habentes, cum consanguineis in quarto et quinto gradu vel infra contra sanctorum patrum constitutionum coniugia contrahere non formident. Quapropter presenti decreto statuimus, ut quicumque in quarto gradu presertim vel infra coniugium habere conuincitur, nisi ad mandatum ecclesie satisfecerit, et a sue consanguinitatis incesta coniunctione recesserit, tamdiu maneat excommunicatus et ab omnibus ecclesie sacramentis separatus, donec a nefaria copula separetur, et ad mandatum ecclesie satisfaciat.

Item precipimus, ut clerici rasuram et tonsuram teneant clericalem. Qui autem hoc non fecerit, ab episcopo districtione canonica compellatur.

Cum due sunt in terris potestates a domino constitute, spiritualis videlicet et secularis, et una de spiritualibus et ecclesiasticis, altera de secularibus habeat iudicare, graue committitur peccatum, quicumque laicus vel ecclesias donare vel ecclesiasticas personas iudicare presumit. Quocirca presenti decreto statuimus auctoritate dei omnipotentis et beatorum apostolorum Petri et Pauli, et domini pape Innocentii, ut quicumque clericus de manu laica ecclesiam vel ecclesiastica beneficia receperit, tam qui dederit, quam qui receperit, tamdiu excommunicationis vinculo teneatur astrictus, donec ad mandatum ecclesie plenarie satisfaciat; et quod contra sacros canones factum fuerit, irritum habeatur et vacuum. Illos autem laicos, qui ante constitutionem istam ecclesias donauerint, vel in ecclesiasticas personas manus iniecerint violentas, volumus per episcopos tertio commoneri, et nisi penitentiam egerint competentem, eadem sententia teneantur astricti.

Excommunicamus omnes illos, qui thesauros ecclesiarum iniuste detinent, donec restituant, et eos, qui Latinos detinent in seruitute, nisi recepta pecunia, quam dederunt, eos pristine restituant libertati. Item excommunicamus omnes illos, qui proprias dimiserunt uxores, vel decetero dimiserint sine iudicio ecclesie, donec ad ipsas reuertantur. Prohibemus etiam, ut filii presbiterorum, et qui de legitimo non sunt nati matrimonio, ad sacros ordines non accedant. Similiter prohibemus, ut nullus ordinetur in saserdotem, nisi tricesimum expleuerit annum.

† Ego fr. Iohannes domini pape capellanus apostolice sedis legatus scripsi et subscripsi.
† Ego fr. Symon domini pape subdiaconus apostolice sedis legatus subscripsi.
† Ego Iohannes diocliensis et antibarensis archiepiscopus subscripsi.
† Ego Dominicus archipresbiter arbanensis subscripsi.
† Ego Petrus scutariensis episcopus subscripsi.
† Ego Iohannes polatinensis episcopus subscripsi.
† Ego Petrus aruastinensis episcopus subscripsi.
† Ego Dominicus soacinensis episcopus subscripsi.
† Ego Natalis dulcinensis episcopus subscripsi.
† Ego Theodorus sarcanensis episcopus subscripsi.

Theiner. Mon. slav. merid. T. I. str. 7. Battyanyi. Legum. Eccl. T. II. p. 289.

Digitized by Google

CCLXXXIX. 1199.

Udova Bonda iz Dubrovnika, daruje samostanu sv. Benedikta u Lokrumi crkvu sv. Stjepana.

Iz rukopisa: Spoglio delle scritture di Lacroma.

CCXC. 1199.

Andrija vojvoda hrvatski, potvrdjuje Spljetćanom sva ona prava koja i Koloman kralj čuvati se obveza.

Ego Andreas, dei gratia Dalmatie, et Croatie dux, iuro super sanctas reliquias, vobis Spalati principibus firmam pacem et libertatem; mihi quoque aut filio aut successoribus tributarii ne sitis. Episcopum vero, aut comitem, quem clerus et populus elegerint, confirmabo; et lege, antiquitus constituta, cum vestro iudice vos uti permittam, partiumque introitus portus ciuitatis de extraneis duas partes rex habeat, tertiam vero comes ciuitatis, etc. Datum anno 1199.

Farlati. Illyr. Sacr. Tom. III. pag. 5.

CCXCI. 1199.

Emeriko kralj hrvatski i ugarski, dozvoljuje crkvi zagrebačkoj desetinu kunah i svinjah.

In nomine sancte trinitatis et indiuidue unitatis. Hemericus dei gracia Hungarie, Dalmacie, Chrouacie, Rameque rex in perpetuum. Quanto excellenciori beneficiorum commoditate regia celsitudo celitus perpenditur visitari, tanto diuine gratitudini obligacior ex eorum efficitur accepcione, ut eo amplius de bonorum affluenciis, que summi dispensatoris nutu ad usus temporales sibi sunt suppeditata, vice reciproca benificam ipsius clemenciam tum in ecclesiarum indigenciis subleuandis, tum in aliis pietatis operibus, quoad poterit exercendis conpellatur honorare. Volentes igitur quod in future exulta cionis patria cum multiplici ubertate domino largiente metamus in presentis exilii et luctus loco studiosius seminare, destitucioni et dispendio temporalium, quod per guerre tempestatem zagrabiensis ecclesia ob fidelitatis constanciam corone nostre efficaciter exhibitam perpessa est, pietatis intuitu duximus eonsulendum. Conoedimus itaque, ut nulli bano populum ecclesie memorate pro descensu seu marturinarum siue prebende liceat exaccione molestare, sed in omnibus hiis, tum Cesmagenses et Dumbrogenses, tum ceteri populi ecclesie suo tantum teneantur episcopo. Sanctimus eciam et statu incolumi volumus in posterum perdurare, ut de marturinis nostris vel prouentibus qui loco marturinarum exhibentur, quam eciam de porcis, qui in episcopatu zagrabiensi colliguntur, eiusdem loci episcopus decimas integrales sine alicuius contradiccione percipiat. Ut autem hec regie serenitatis nostre institucio perpetue stabilitatis robur obtineat, presentem paginam imaginis nostre sigillo communiuimus. Datam (sic) per manus Desiderii aule regie

Digitized by Google

cancellarii, anno dominice incarnacionis M. C. XC. VIIII. Venerabili Job strigoniensi archiepiscopo existente, reuerendo Saul colochensi archiepiscopo, Calano quinqueeccle siensi episcopo, Dominico zagrabiensi episcopo, Catapano agriensi episcopo, Johanne chanadiensi episcopo, Kalenda wesprimiensi episcopo, Mog palatino et eodem comite bachiensi, Nicolao bano et eodem comite de Zala, Mica comite de Bychor, Fulcone comite de Budrug, Chephano comite de Suprun, Ampudino comite de Zonuk. Dyonisio comite de Wyvar.

Prepis od g. 1572. na pergameni, nalazi se u pismohrani nadbiskupije zagrebačke. Priuilegia N. 15.

Digitized by Google

DODATAK.

Digitized by Google

Digitized by Google

CCXCII. 1163. [1]

Deveš, gospodar od Konavlja, daje svojoj kćeri Dragoslavi i zetu si Mikeu, njeku zemlju u župi brenskoj, u ime miraza.

In nomine domini nostri Jhesu Christi dei eterni. Anno eius incarnationis MC(L)XIII indictione XI. Regnante imperatore Manuele Comneno, dei et eius gratia ego Deuesius terre Canali et Seruaunitie dominus, dono terram iudicalem in loco Brenni, que dicitur Bretiau.. in quo etiam loco sederunt illi qui dicebantur salis seminatores, (pro) dote Dragoslaue mee filie et Michatio meo genero, nec non illorum omnibus filiis seu postheredibus uniuersis perpetualiter, qualiter dei et mea benedictione, omne tempore laborandi, seminandi, pastinandi et quidquid velle faciendi de ea habeant potestatem. Siquidem gener meus Michatius vice prenotate terre redonauit mihi militarem clipeum cum elmo ferreo, et unam vegetem L. meta vini continens. Unde si quis post meum datum et decretum hoc frangere voluerit, et hos meos filios inquietare temptauerit, omnipotentis dei, et sanctorum CCCXVIII patrum, apostolorum et martyrum, omniumque sanctorum maledictionem incurrat, et cum Juda traditore damnetur. Huic donationi interfuerunt isti testes: Belleca iudex, Staneti Prete filius, Belas Vratimiri filius, Utalez casinicius, Rasuad sednicus, Slit, Drazilo archipresbiter de Canalo. Inter quos et ego Matheus diaconus et testis interfui, una cum Mauresa Mannani, veluti presens super ipsam terram fui, et sicut ab ore domini Deuesii presentibus testibus audiui, ita scripsi.

Iz starog rukopisa u Dubrovniku.

CCXCIII. 1174. U Spljetu.

Spljetćani ustanovljuju zakon o svjedočanstvu ženskom pred sudom, i o muževih, koji krivu zakletvu polažu. [2]

In Christi nomine amen. Anno ab incarnatione Jesu Christi MCLXXIV indictione VII. tempore inuictissimi ac semper triumphatoris Manuelis, in ciuitate nostra spalatina prominente Constantino seuasto, in buccaratu Helie. Ego Joannes spalatinus

[1] Ova izprava nosi na čelu godinu 1113 s indiktiom XI. koja se s rečenom godinom ne slaže. Nu jošte manje odgovara joj doba vladanja Emanuela Komnena, koji je carevao 1142—1180. Pošto dakle za vrieme vladanja ovoga cara indikcija XI triputa dolazi, i to god. 1148. 1163. i 1178. to sam uzeo godinu 1163. jer je najvjerojatnije, da je kod prepisivanja izprave u broju godine izostalo pisme L. te je tako mjesto g. MCLXIII. izašla g. MCXIII.

[2] Ova izprava priobćena je pod brojem CXXVII samo u izvadku.

Digitized by Google

comes, pariter cum Petro iudice decreuimus, quod ab hoc tempore in antea ulla femina in testificatione nullatenus recipiatur, imo penitus sit abicienda. De viris vero sic statuimus: quod duo vel tres testimonium verum reddant; verum tamen quicumque vir palam periurus inuentus fuerit, siue falsus testis fuerit comprobatus, vel in futuro repertus extiterit, iam amplius nec pro se, nec pro aliis in sacramento, seu in testimonio recipietur, et insuper hoc adiungimus, si unicuique homini pro aliquo furto sacramentum iudicatum fuerit, sicut est consuetudo, ille, qui sacramentum dederit, talem habeat potestatem, et medietatem de sacramentariis ad suum velle, de quibuscumque voluerit eligere possit. Ut hoc autem firmum et stabile a modo et semper consistat, iure iurando firmauimus.

Lucius. Memorie di Trau str. 190.

CCXCIV. 1184. U Braću.

Bratko knez, i Prvoš župan brački i hvarski, dopituju njeku zemlju samostanu sv. Ivana.

In Christi nomine amen, ac patris et filii et spiritus sancti. Anno a natiuitate domini nostri Jesu Christi millesimo centesimo octuagesimo quarto, diebus regis Bele . . . Isti homines sunt patriote dominii insularum: Episcopus Nicolaus insularum pharensis et brachiensis. Bratco comes insularum. Paruos zupan, iudex Decia Brachie, Paruoslav, isti omnes sunt patriote dominii insularum. In diebus illis fuit Ratco presbyter, et monachi et seruitores ecclesie sancti Joannis de Poueglie, fuitque plebs Brachie et Phare, cum comite Bratco na Bolu; cepitque loqui Bratco monachus: Comes et omnes nobiles! monasterium sancti Joannis fuit magnum antea sicut vos noscitis, nunc vero sunt destructa eius territoria, sic audiui quod istas terras vos detinetis, po Conzu, comes, et zupanus, fuerunt ante sancti Joannis ecclesie, rogo vos nobiles ut ipsas daretis ecclesie. Tunc dixit Bratco comes, et Paruos zupanus, fiant deo et sancto Joanni deprecationes iste prout fuerunt, (ostalo izpušćeno).

Ciccarelli. Osservazioni sull' isola della Brazza, Venezia 1802. p. 105.

CCXCV. 1185. 12. prosinca. U Veroni.

Urban III. papa, nalaže Spljetćanom, da pošalju svoje poslanike u Rim, u poslu potvrdjenja biskupa hvarskog onda, kad bude zadarski nadbiskup posvećen.

Urbanus episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis, clero, nobili viro M. comiti et populo spalatensi, salutem et apostolicam benedictionem. Cum venissent ad presentiam felicis memorie Lucii pape, predecessoris nostri, dilecti filii B. canonicus ecclesie vestre, et iudex, superuenit postmodum venerabilis frater noster P. archiepiscopus vester, et significarunt sibi iniuriam, quam super episcopatu pharensi videmini sustinere. Verum licet vellet vestre indemnitati ecclesie prouidere, et vos sicut dilectos ecclesie filios in vestris petitionibus exaudire, et nunciorum vestrorum acquiescere voluntati, quia tamen iaderensis ecclesia vacat, nec episcopatum illum ecclesie vestre confirmare potuit, ut petebant, nec antequam ipsa ecclesia ordinetur, de negotio finiendo tractare volens,

Digitized by Google

ipsum in eo, in quo nunc est, statu sine contentione manere permisit. In(de) discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus, cum eadem iadertina ecclesia fuerit ordinata, cum nunciis partis aduerse, ad nostram presentiam accedatis, vestram per nos iustitiam auxiliante deo recepturi. Parati enim sumus et in hoc et in aliis honori ac utilitati ecclesie vestre, quantum secundum dominum possimus, prouidere. Nolumus autem ut rescriptum aliquod iuri vestro preiudicium faciat, a sede apostolica veritate tacita impetratum. Datum Verone II idus decembris.

Farlati. Illyr. Sacr. Tom. IV. pag. 245.

CCXCVI. 1186 mj. studena. U Krku.

Ivan biskup krčki daruje mletačkomu samostanu Sv. Ciprijana,[1] *svoju crkvu sv. Ivana, ležeću kod gornjih vratah u Krku.*

In nomine domini nostri Jesu Christi, anno domini millesimo centesimo octuagesimo sexto, mensis nouembris, indictione quarta. Quod conceditur, ne forte obliuioni tradetur, expedit ut scripture vinculo confirmetur. Quapropter ego quidem Johannes veglensis ecclesie episcopus, pro diuino amore et remedio anime mee, et patris et matris mee, vel parentum meorum, ab hodierno die in antea, do, concedo et offero deo et s. Benedicto, et monasterio sancti Cypriani de Venetiis, videlicet unam meam ecclesiam, que est consecrata ad honorem dei et beati Johannis baptiste, secundum quod est posita prope portam supradicte ciuitatis, in loco qui vocatur Porta suso; videlicet cum tota sua vinea et orto, et cum omnibus suis habentiis et pertinentiis, que ibidem adesse videntur. Et secundum quod a me usquemodo dominata et possessa fuit, ita amodo in antea plenissimam virtutem et potestatem in fratribus eiusdem monasterii sancti Cypriani, habendi, tenendi, et in perpetuum possidendi, et diuinum officium diurnum et nocturnum ibi faciendum. Insuper autem absoluo eam ab omni subiectione episcopali, excepto, quod in omni anno persoluat ecclesie sancte Marie nostrum episcopium libram unam incensi. Similiter autem do ad predictam ecclesiam sancti Johannis, aliam meam vineam, positam in loco qui dicitur Ceroclo. Et insuper do ei tantam terram, quantum laborare possit tria paria boum, que terra est partim in loco qui dicitur Berguto, partim ad lacum de Campis, et etiam tota animalia que ad eandem ecclesiam pertinent. Verumtamen, et si in aliquo tempore mee vite fuerit mea voluntas veniendi et habitandi in predicta ecclesia, cum fratribus qui ibidem habitauerint, nullus debet mihi esse contrarius, nec in aliquo debet me superare, permanente me sub obedientia domni abbatis sancti Benedicti et prioris sancti Cypriani. Et si quis hoc frangere vel corrumpere voluerit, habeat sibi contrarium deum, patrem omnipotentem et Jesum Christum filium eius, dominum nostrum, cum spiritu sancto, et sit sub anathemate trecentorum decem et octo patrum. Et hec concessionis pagina in sua firmitate permaneat.

Ego Johannes veclensis ecclesie episcopus dedi et confirmaui, et manu mea scripsi, et hanc cartulam exemplari iussi. Nos quidem Plesa et Dominicus et Andreas fratres episcopi predicti laudamus et confirmamus.

[1] Ležao je na otoku Muranu.

Digitized by Google

Ego Dominicus archidiaconus eiusdem ecclesie testis sum.
Ego Joannes primicerius tt. ss.
Ego Bonus presbyter et canonicus tt. ss.
Ego Cernota „ „ „ „
Ego Miro „ „ „ „
Ego Marinus „ „ „ „
Ego Johannes Cayse presbyter et canonicus tt. ss.
Ego Barba „ „ „ „
Ego Nicola „ „ „ „
Ego Andreas „ „ „ „
Ego Dominicus „ „ „ „
Ego Johannes abbas de Castellione „ „ „
Ego Sabazo diaconus et „ „ „
Ego Belletto „ „ „ „
Ego Gregorius „ „ „ „
Ego Johannes „ „ „ „
Ego Bonetus „ „ „ „
Ego Johannes „ „ „ „
Ego Dominicus subdiaconus „ „
Ego Bartholomeus frater comitum „ „
Ego Petrus auunculus iam dicti episcopi „ „
Ego Andreas auunculus iam dicti episcopi „ „
Ego Cayfas „ „
Ego Saracenus „ „
Ego Dabro „ „
Ego Volcinna „ „
Ego Rigale „ „
Ego Leogna de Drasi „ „
Ego Bonza de Dragomiro„ „ „
Ego Ramdulfus „ „ „
Ego Leogna de Miragamba „ „
Ego Martinus de Crevia „ „
Ego Symon „ „

Homines de Venetia testes.

Leonardus Augustinus.
Petrus Aymus.
Mayranus.
Angelus Balbus.
Frandizone.
Ego Johannes subdiaconus tt. ss.
Ego Dominicus acolythus, filius Johannis Barbe tt. ss.
Ego Dominicus clericus tt. ss.
Ego Stephanus „ „ „
Ego Bonifacius „ „ „

Digitized by Google

Ego frater Dominicus sancti Cypriani monachus, hoc exemplum ex iussione predicti episcopi exemplaui, et ipse manu propria confirmaui.

Farl. Illyr. Sacr. V. 640.

CCXCVII. 1187. mj. lipnja. U Rivoaltu.

Mlećanom, polazećim sa svojimi brodovi na Zadar, obečava se naknada štete.

In nomine domini nostri Jesu Christi, anno domini millesimo centesimo octuagesimo septimo, mensis Junii, indictione V. Riuoalti. Nos quidem Petrus Justinianus, et Dominicus Memo, ambo procuratores operis beati Marci, per preceptum domini nostri Aurei Maistropetri, et collaudatione iudicum, et maioris atque minoris consilii, et aduocatorum nostri communis et populi Venetiarum, promittentes promittimus cum nostris successoribus eiusdem operis beati Marci, vobis Dominico Venerio, Viuoto et Petro de Salmatia, qui estis cum vestra naui. Petro † Fusculo [1], Michaeli Fusculo. Leonardo Nani, qui estis cum vestra naui. Marco Benedicto, Dominico Vendelino, Petro et Catoldo † Paradiso, qui estis cum vestra naui. Joanni † Ghisi, Pelegrino Ghisi, Joanni Dedo, Henrico Urso, qui estis cum vestra naui. Petro Bono, Petro † Grimami, Jacobo de Mabon, Joanni Caucho, qui estis cum vestra naui. Pancratio Aycardo, Homoleo Albino, Viuiano † et Jacobo Longo, qui estis cum vestra naui. Basilio Simiteculo, Leonardo † Dodo, Matheo Cauallerio, qui estis cum vestra naui. Dominico Griti, Dominico Juliano, Bartholomeo † Rainaldo, qui estis cum vestra naui. Constantino Malianzocho, Angelo Tinto, Dominico † Natal, Aurio Malianzocho, qui estis cum vestra naui. Panzio Pino, Dominico Natal, Stephano Badoario, Henrico Natal, qui estis cum vestra naui, Dominico Sacreto, Leonardo Nanno, Joanni Staniero, Andree † Marcello, Joanni de Molino, Jacobo de Molino, qui estis cum vestra naui. Filocaro Mengolo, Spinello Mengolo, Jacobo † Vitturi, Joanni de Canale, Jacobo Juliano, qui estis cum vestra naui. Bonfilio Ziani, Joanni † Ziani, Petro Pentulo, qui estis cum vestra naui, et vestris heredibus, et successoribus, qui cum suprascriptis vestris nauibus in presentiam cum stolo Venecie ad obsidium Jadre ire, vel mittere debetis, si in via eundo in isto itinere dehinc in Jadram vel inde huc redeundo aliquod damnum vobis aduenerit, de aliquo corredo vestrarum suprascriptarum nauium, de quo supra salientes nauim soliti sunt restituere, et reddere pro habere illorum. Nos de toto illo damno vobis restituere et dare debemus veras tres partes pro communi Venecie de bonis et hauere sancti Marci. Preterea postquam vos cum suprascriptis nauibus vestris iunxeritis ad suprascriptum stolum ad Jadram, vel ad ipsas partes Jadre, et presentaueritis vos ibi, qui ibitis cum suprascriptis nauibus vestris ad capitaneum nostri stoli, ex inde in antea usque dum licentiam habebitis cum ipsis nauibus vestris, ab ipsis nostris capitaneis ipsius stoli, si infra ipsum vobis damnum aduenerit de suprascriptis nauibus vestris, vel de corredis illarum, totum illud damnum vobis restituere et reddere debemus sine omni tenore, et sine omni occasione, videlicet ad laudationem Petri Marcello, et de me Petro Justiniano, vel ad laudationem aliorum proborum duorum marinariorum, scilizet infra dies 30 postquam de suprascripto damno

[1] Oni, kojim je dodan krst, bijahu zapovjednici brodovah.

Digitized by Google

per vos vel vestrum missum, vos qui ipsum damnum habueritis, nos inquisitieritis, et hoc totum damnum vobis reddere et restituere debemus de bonis sancti Marci, seu de thesauro et casaticho, et de omni introitu sancti Marci, tam quod est Venetiis, tam quod est foris Venetiis. Preterea sciendum est, atque statutum habemus, si finito isto mense septembris primo venturo, ex tunc in antea cum suprascriptis nauibus vestris in suprascripto stolo plus steteritis, de quantocumque exinde in antea plus steteritis, de tanto ad laudem de istis suprascriptis duobus, vel de aliis duobus bonis hominibus, quos suprascriptus dominus dux vobis elegerit, nos exinde stare debemus ad perficiendum.

Hec omnia que suprascripta sunt, si non obseruauerimus, tunc emendare debemus cum nostris successoribus eiusdem sancti Marci vobis per ipsum damnum in duplum de bonis sancti Marci, seu de thesauro et casaticho, et de omni introitu sancti Marci, tam quod est Venetiis, tam quod est foris Venetie.

Ego Aureo Mastropetro, dei gratia dux, manu mea scripsi. Ego Petrus Justinianus procurator operis sancti Marci, manu mea scripsi. Ego Joannes Michael iudex manu mea scripsi. Ego Petrus Badoario iudex communis, manu mea scripsi. Ego Aldigerius Baduario consiliator, manu mea scripsi. Ego Stephanus Calbo aduocator communis, manu mea scripsi. Ego Johannes Gresolo manu mea scripsi. Ego Johannes Vilioni manu mea scripsi. Ego Julianus Damiani diaconus et notarius compleui et roboraui. Ego Andreas presbiter sancti Canciani et notarius, sicut vidi in matre, testis sum in filia. Ego Petrus Michael iudex, ut vidi in matre, testis sum in filia.

Iz rukopisa knjižnice sv. Marka u Mletcih. Cod. DLI. Class. VII. Ital.

CCXCVII. 1187. 7. studena. U Rivoaltu.

Mastropietro dužd, s občinom mletačkom, osigurava dohodke od darovane glavnice onim, koji bijaše podali novčanu pomoć Mletcima, za oružanje proti Zadru i proti ugarskomu kralju.

In nomine domini dei et saluatoris nostri Jesu Christi, anno incarnationis eiusdem MCLXXXVII die VII mensis nouembris, indictione V Riuoalto. Quum nos Aureus magister Petrus, dei gratia Venetiarum, Dalmatie atque Croatie dux, cum nostris iudicibus et sapientibus consilii et aduocatoribus communis Venetiarum, videremus nostro communi necessaria esse pro guerra, quam cum Hungarie rege habemus, ad galeas in obsidione Jadre mittendas, pecuniam inuenire, ad eos precibus duximus recurrendum, qui possunt nostre patrie hoc necessitatis tempore subuenire. Rogauimus itaque omnes viros quorum nomina inferius continentur, ut pro sua liberalitate communi nostro in tali necessitate hoc tempore constituto de prefata pecunia subuenirent. Qui quoniam terre nostre veri sunt amatores, promiserunt nostro communi iam dictam pecuniam se daturos. De qua suprascripta pecunia dedit domnus Mattheus abbas sancti Nicolai cum collegio libras Venetorum D. Jacobus Ziani filius quondam domini Sebastiani bone recordationis predecessoris nostri libras M. Marcus Falerio libras D. Dominicus Carauello libras DCCCC. Dominicus Memo libras CCL. Mattheus Triuisanus libras CC. Pancratius Michael de pecunia sancti Leonis pape libras C. Johannes Barbani libras C. Bartholomeus Venerio libras C. Joannes Stornado libras C. Petrus Grimani libras C. Molendina relicta Petri Michael libras CCL. Mattheus Marzulo libras C. Bernardus Signarello li-

Digitized by Google

bras C. Mattheus Calbani libras CC. Henricus Dandulus libras CL. Stephanus Calbo libras C. Nicolaus Antolinus libras C. Jacobus Belli libras C. Angelus Steno libras CL. Andreas Donato libras CL. Philippus Nauillarius libras CC. Jacobus Venero libras C. Mattheus Venero libras CCC. Jacobus Agadi libras CL. Dominicus Janne libras CL. Petrus de Canale, cum Angelo fratre suo libras CCL. Albertinus de Honesto libras C. Pancratius Capellus libras CLX. Daniel de Molino libras CLX. Angelus Caballo libras CXL. Petrus Badoarius libras CL. Mattheus Rapani libras CV Marcus Acotanto cum fratribus libras CC. Vitus Cupo libras C. Dominicus Barbadico cum fratre libras CC. Johannes Cauo libras CL. Frugerius Abramo libras CC. Henricus da Molino libras XC. Dominicus Cupo libras C. Adam de sancto Apollinare libras C. Arnulfinus libras CC. Leonardus de Salmaria cum fratre libras CL. Theonistus Johanne libras CLXII. Johannes Faletro de sancto Samuele libras CXX. Dominicus Vassalo libras CC. Henricus Contarini libras venetorum C. Petrus Calbo de sancto Mattheo, libras C. Johannes Quirinus libras C. Petrus Barbetta libras venetorum CLXXXV. Mattheus Vilioni libras CL. Johannes Baronus libras CCL. Marcus Bondimiro libras C. Pancratius Montanarius libras XC Vinetus libras CXXV. Junzolinus Mudazo libras C. Jacobus Barbo cum fratribus libras CC. Angelus Lombardo libras C. Johannes Marignunus libras CL. Marcus Albrigo libras XCV. Marinus Geno libras XC. Hungarus Natalis libras C. Ambrosius Dagera l. C. Daniel Coro l. XC. Marcus Murulo l. C. Marinus Barbadico l. CCL. Lambertus Tinctor l. C. Gondricus Villi de Caprolo l. CL. Dominicus Triuisanus l. CL. Gisla uxor Marsilii Lombardi pro suprascripto viro suo libras CCC. Armadius de Tuba de Caprulis l. CCC. Dominicus Manaldus libras CL. Leonardus Lixado cum fratre l. C. Martinus Valaresso l. C. Petrus Ziani, quondam domini Sebastiani Ziani ducis l. XC. Petrus da Molino presbyter plebanus sancti Johannis Baptiste l. CL. Marinus Nano l. CC. Damonus Contareno l. C. Henricus Zeno l. C. Georgius Vitulinus l. CC. Spinellus Mergulo l. C. Dominicus Greci l. XC. Jacobus de Molino de confinio sancti Eustachii l. C. Petrus Balduino l. C. Petrus Grimanus de sancta Agnete l. CXV. Guidottus Janne l. CL. Uxor Vitalis Voltani pro dicto viro suo l. C. Marinus Donato l. C. Pancratius Cabriel l. CXXII Michael Entio l. CL. Bernardinus de Vicentia libras CL. Angelus Pinto libras C. Johannes Hungarus l. C. Bonus filius Ziani de Caprulis l. XVI. cum dimidia. Frugerus Tinto l. CCXCV.

Quapropter nos prenominatus dux cum iudicibus et sapientibus consilii et aduocatoribus communis Venetiarum, collaudatione populi Venetiarum, cum nostris successoribus vobis omnibus suprascriptis viris et vestris heredibus et successoribus obligamus omnes introitus nostri communis, qui de sale prouenient, et de moneta et de comitatu Ausari, ab istis calendis mensis decembris nuper venturis per suprascriptam indictionem usque ad annos duodecim. Ut de suprascriptis redditibus tantum debeatis recipere omni anno per terminum quatuor mensium, secundum quantitatem suprascripte pecunie, usque ad suprascriptum terminum, quantum habebunt illi viri, quibus forum Riuoalti et Quadragesimum et quintum et cetera sunt obligata, secundum quantitatem quadraginta millium librarum, quas ipsi nostro communi dedere, sicut per rationem venerit de introitu cuiusque anni. Propter quod nos omni anno debemus facere camerarios ad introitus salis recipiendos, et eos omni anno per sacramentum distringere ad tenendos suprascriptos introitus salis ad vestram utilitatem, secundum ordinem suprascriptum, et ad pacandum vos omni quarto mense ut supra legitur, de suprascripto introitu salis, si tantum fuerit,

Digitized by Google

et ad dicendam veritatem de toto eo, quod vobis pacatum habuerint sine fraude. Similiter autem et monetarios omni anno facere debemus, et distringere eos per sacramentum, si aliquid vobis deerit ad complementum pecunie, quam habere debetis secundum ordinem suprascriptum. Quod ipsi vobis debeant adimplere quidquid deerit vobis, si redditus de moneta fuerit tantus; et dicere veritatem per suum sacramentum quantum vobis datum habuerint similiter sine fraude, quod si nec de introitu salis nec de moneta pacati eritis omni anno secundum ordinem suprascriptum, tunc habeatis cum omni vigore et robore illam promissionem factam anno incarnationis domini MCLXXXV mense iunii, indictione III quam nobis suprascripto duci et iudicibus ac sapientibus consilii atque communis Venetiarum fecere Dominicus Mauroceno comes Jadre et Rogerius filius eius, eodem patre suo sibi consentiente, pro comitatu Ausari et Insule eidem Rogerio concessis, unde nostro communi omni anno soluere debent libras Venetorum CCCC. ut in ea legitur. Et illam aliam promissionis chartam similiter quam nobis fecere Johannes Dandulus, Petrus Ursiolus, Leonardus Sucuculo, Propheta da Molino, Petrus Maurocenus, Henricus Maurocenus, Vitalis Venerius, et Stephanus Constantinus anno domini MCLXXXV. mense iulii, indictione III. Quod si suprascriptus Dominicus Mauroceno et Rogerius, sicut nobis obligati sunt et communi Venetiarum, non soluerent omni anno etc. ipsi infra unum mensem etc. ut in ea legitur, plenissima potestate ad excutiendum cum eis tantum quantum vobis defuerit de suprascripto vestro redditu omni anno. Et si de suprascriptis omnibus non eritis pacati omni anno secundum ordinem suprascriptum, nos omni anno de nostro communi vobis adimplere debemus secundum ordinem suprascriptum quidquid minus habueritis, remota omni occasione et sine ulla diminutione. Sciendum est, quod de ultimis sex mensibus et medio, duodecim anni suprascripte concessionis, debetis esse pacati secundum ordinem introitus duodecimi anni illius concessionis, quam habent suprascripti viri, qui predictas quadraginta mille libras nostro communi dedere. Promittimus itaque vobis hec suprascripta omnia obseruare, et quod distringemus per sacramentum vicedominos, qui erunt annuatim, ad veritatem nobis dicendam, quantum erit introitus de suprascripto foro Riuoalti, et Quadragesimo, et Quinto, et aliarum rerum, que in concessione suprascriptorum virorum continentur, omni anno per terminos suprascriptos Et quod de nullo prestito pro nostro communi dehinc ad annos duos nos impediemus. Si igitur contra hanc concessionem et promissionis chartam ire tentauerimus, componere promittimus cum nostris successoribus vobis et vestris heredibus et successoribus auri obrizi libras X. et hac concessione et promissione charte in sua firmitate permanente.

Ego Aurio Mastropetro, dei gratia dux. Ego Andreas Dandulo iudex. Ego Dominicus Secundo iudex. Ego Henricus Nauigaioso consiliator. Ego Petrus Cornasio consiliator. Ego Aureus Dauro consiliator. Ego Philippus Zancairolo camerarius Ego Propheta de Molino camerarius. Ego Johannes Vilioni. Ego Raphael Bertanus. Ego Martinus Balduinus. Ego Manasses Badoario iudex communis. Ego Jacobus Nauigaioso iudex communis. Ego Philippus Falerio iudex communis. Ego Dominicus Secreto aduocator. Ego Dominicus Aurio aduocator. Ego Johannes Faletro aduocator. Ego Philippus Daibolo. Ego Martinus Martinazio aduocator. Ego Engelperto Mauroceno. Ego Vido de Equilo. Ego Paternianus de Puteo subdiaconus et notarius compleui et roboraui.

Digitized by Google

Ego Paternianus de Puteo subdiaconus et notarius sicut vidi in matre, ita testificor in filia. Ego Andreas Dandulus iudex, vidi in matre et testis sum in filia.

Muratori. Scriptores rerum Italicarum. T. XXII str. 522.

CCXCIX. 1188. 21. studena. U Raveni.

Občina grada Ravene stupa u savez i prijateljstvo sa H. nadbiskupom dubrovačkim, s Gervazom knezom, s vlastelom, s plemići i sa čitavim pučanstvom gradskim (et cuncto ciuitatis populo), obećavajući da će Dubrovčane u napred smatrati za svoje prave prijatelje kao i vlastite svoje gradjane, i to tako u gradu Raveni, kao i svuda, gdje će se š njimi sastati.

Matica nalazi se u c. kr. dvorskom arkivu u Beču Fasc. X. br. 28. Prepis sam žalibože izgubio.

CCC. 1189. 25. studena. U Lateranu.

Klimento III. papa, preporuča Dubrovčanom nadbiskupa Bernardina.

Clemens episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis nobili viro Ger(uasio) comiti, et uniuerso populo ragusino, salutem et apostolicam benedictionem. Cum venerabilis frater noster Ber(nardinus) ragusinus archiepiscopus ad sedem apostolicam accessisset, ipsum sue probitatis, honestatis et litterature intuitu benigne recepimus, eique pallium scilicet pontificalis officii plenitudinem clementer curauimus impertiri. Ipsum igitur, quem sue discretionis et probitatis consideratione sincera caritate diligimus, ad vos cum gratia sedis apostolice remittentes, uniuersitatem vestram monemus, et per apostolica scripta mandamus, atque precipimus, quatinus eum benigne curetis et deuote recipere, et ei obedientiam et reuerentiam debitam exhibentes, ipsius salubria monita et mandata reuerenter et sine refragatione seruetis, et in hiis, que ad deum sunt, ei tamquam patri et animarum vestrarum pastori cum omni mansuetudine ac deuotione assistere studeatis, et fauorem vestrum fidenter impertiri, ut ipse in suscepto ministerio vobis, et commisse sibi ecclesie utiliter proficere valeat, et vos de obedientie et fidelitatis obseruantia premium a domino possitis indeficiens expectare. Datum Laterani VII. kalendas decembris, pontificatus nostri anno secundo.

(Bulla plumbea Clementis III pendens).

Bullarium Ragusinum. MSC. p. 13.

CCCI. 1189. 25. studena. U Lateranu.

Klimento III. papa, preporuča dubrovačkog nadbiskupa Bernardina velikomu županu Nemanji, i njegovoj braći Strašimiru i Miroslavu.

Clemens episcopus seruus seruorum dei, dilectis filiis, nobilibus viris megaiuppano, Straschimiro, et Mirosclabo salutem et apostolicam benedictionem. Cum venerabilis

Digitized by Google

frater noster Ber(nardinus) ragusinus archiepiscopus ad sedem apostolicam accessisset, ipsum sue probitatis, honestatis et litterature intuitu benigne recepimus, eique pallium, scilicet pontificalis officii plenitudinem, clementer curauimus impertiri. Ipsum igitur, quem sue discretionis et probitatis consideratione, sincera charitate diligimus, ad vos cum gratia sedis apostolice remittentes, nobilitatem vestram monemus, et per apostolica scripta mandamus, quatinus eum benigne curetis et deuote recipere, et ei reuerentiam debitam exhibentes, ipsius salubria monita et mandata reuerenter et sine refragatione seruetis, et in iis, que ad deum sunt, ei tamquam patri et animarum vestrarum pastori cum omni mansuetudine et deuotione assistere studeatis, et fauorem vestrum fideliter impertiri; ut et ipse in suscepto ministerio vobis et commisse sibi ecclesie utiliter proficere valeat, et vos de obedientia et fidelitatis obseruantia premium a domino possitis indeficiens expectare. Datum Laterani VII. kal. decembris, pontificatus nostri anno secundo.

(Pendet bulla plumbea Clementis III.)

Bullarium Rag. MSC. str. 376.

Digitized by Google

Nadpisi

dvanaestoga vieka.

I.

G. 1101.

Na starinskoj izdubenoj trpezi velikoga oltara crkve kaludjericah sv. Marije u Zadru, (pretvorenoj sada u sud za umivanje).

M. C. I.

II.

G. 1103.

Na pokrovcu kamenite grobne škrinje sv. Dujma, u stolnoj crkvi spljetskoj.

† HOC HABET EGREGIO SCS. SUA MEMBRA SEPULCRO DOMNIUS.
ANTIQUAE QUI XPI. DOGMA SALONAE MONSTRAVIT PSUL. QUOQ. MAR.
TIR FACTUS EIUSDEM. DISCIPULUS PETRI PARITER FUIT
ISTE BEATI. — HAEC SPALATI PSUL. HUC TRANSTVLIT INDE
IOHS. TEMPORE POST LONGO CUM NONNULI DUBITARENT AN FORET
HIC CORPUS. AN HINC FORET ARTE RELATUM. — CLARUIT
ID CUNCTIS. PERPAUCI PUTAVERUNT. ARCHIPSUL. ENIM
HUIUS CRESCENTIUS URBIS MARMORA DISIUNXIT. SCM.
CORPUS PATEFECIT. MILLE DI. CENTUM
TRES AFFORE CREDIMUS ANNOS TUNC.
ET APOSTOLICUS PASCALIS CONSTITIT ORBI.
mjesto pečati DENA FUIT, MULTIS PATET HOC, INDICTIO DOCTIS. AMEN.

Digitized by Google

Na sriedini istoga pokrovca.

† HIC REQUIESCIT CORPUS BEATI DOMNII
SALONITANI ARCHIEPISCOPI. DISCIPULI
SANCTI PETRI APOSTOLORUM PRINCIPIS.
TRANSLATUM AB SALONA IN SPALATUM
A IOHANNE EIUSDEM SEDIS ARHIPRESULE.

Lucius. Memorie di Trau, straga l. 67. Farlati. T. VII. l. 163. Oba priobčiše nadpis pogriešno.

III.

G. 1105.

Na zvoniku crkve kaludjericah sv. Marije u Zadru.

ANNO INCAR. DNI. NRI. IHV. XPI. MIL. C. V.
POST VICTORIAM ET PACIS PREMIA
IADERE INTROITVS A DEO CONCESSA.
PROPRIO SVMPTV HANC TVRRIM
SCE. MARIE, VNGARIE, DALMACIE,
CROACIE CONSTRVI ET ERRIGI
IVSSIT REX COLOMANVS.

IV.

G. 1105.

Na krstu iznad mramorna ciborija velikog oltara crkve kaludjericah sv. Marije u Zadru, stajaše sljedeći nadpis.

REX COLOMANVS M+C+V.

Memorie sopra la chiesa delle nobili reverende monache Benedictione di s. Maria di Zara. MSC.

V.

G. 1105.

Na zidu bašće samostana sv. Marije u Zadru, stajaše nadpis:

REGALIS MVN. GRAT. COLOMANI REGIS. H. D. CR. CO. DISC. IHS. CHRISOGONO C. H. a. O. (?)

Memorie, kako gore.

Digitized by Google

VI.

Oko g. 1105.

Na ruci zlatom okovanoj sv. Donata biskupa zadarskoga, u riznici crkve sv. Stošije u Zadru.

REX COLOMANE RECTOR AMANDEVIE, HOC BENE FECISTI. RETRIBVE TIBI QVOD VOLVISTI.

Farl. Illyr. Sacr. T. V. str. 38.

VII.

G. 1111.

Na mramornoj grobnici Vekenege (Veke) opatice kaludjericah sv. Marije, u nutarnjoj bogomolji samostana istih u Zadru.

Gore.

LAVDE NITENS MVLTA, IACET HIC VEKENEGA SEPVLTA.
QVAE FABRICAM TVRRIS SIMVL ET CAPITOLIA STRVXIT.
HEC OBIIT VNDENO CENTVM POST MILLE SVB AEVO.
QVO VENIENS CHRISTVS CARNIS GESTAUIT AMICTVS.
NOS HABET ET ANNVS QVINTVS QVO REX COLOMANNVS.
PRAESVL ET EST DECIMVS QVO GREGORIVS FVIT ANNVS.

S lieve strane.	S desne strane.
HVC VENIENS VVL-	ORET QVI SPE-
TUM FERT, HOC	CTAT DICENS.
CERNENDO SE-	IN PACE QVI
PVLCRVM, HVIC	ESCAT.
PIE DIC ANIME	CORPVS ET ARCA
DA REQVIEM	TEGAT FLATVS.
DOMINE.	ET ALTA PETAT.

Dole.

RES FLVCTANT CVNCTAE MVNDI, VELVT IMPETVS UNDAE.
QVIQVID EXORITUR, LABITVR ET MORITVR.
MENTE DEUM PVRA SEMPER VEKENEGA SECVTA. NON
PENITUS MORITUR, SED MORIENS ORITVR.
NAMQVE PROBOS MORES CVPIENS SERVARE, SORORES ACTIBVS
EXCOLVIT, VOCEQVE DEI HAS MONVIT.
HOSTIS AB INSIDIIS ADITVS BENE CAVIT OVILIS, QVAQVE
REGENTE DOMVS, CREVIT ET ISTE LOCVS.
IN FESTO SACRI COSME MIGRAT AC DAMIANI. VT SIT IN
ARCE DEI, VITA PERHENNIS EI.

Digitized by Google

VIII.

G. 1112.

Na mramornoj grobnici spljetskog nadbiskupa Krescencija, u veži stolne crkve spljetske.

VITA SALUS CUNCTIS. QUALIS SIT, CERNITUR URNIS.
IN QUIBUS OSSA, CINIS, REMANEAT DE CORPORE VILI,
QVANTVMCVMQVE BONI GESSIT, QVANTVMQVE DECORIS.
URBE FUIT, DICTA SPALATUM. CRESCENTIUS ISTA.
PONTIFICUM PRESUL. NUNC MUNDI FLORIBUS EXUL.

Lucius. Memorie di Trau. str. 67. straga. Farlati. Illyr. Sacr. T. III. 167.

IX.

G. 1181.

Na podnožju zvonika crkve sv. Andrije, kaludjericah sv. Benedikta u gradu Rabu.

ANNO D. MCLX.
XXI. TRE. ANDREE
EPI. ET OINANE (Joanne) AB
BATISE. EGO COS-
MAS ARCHIDIAC.
FECI CAPANILE H.

X.

G. 1189.

Na grobnici dubrovačkog nadbiskupa Tribuna u stolnoj crkvi sv. Marije u Dubrovniku, stajaše nadpis:

PRESUL TRIBUNIUS CELESTIBUS ASSOCIATUS.
DEGUIT IN MUNDO MULTA VIRTUTE PRECLARUS.
ASTRA PETIT. CELUMQUE SUBIT. IBIQUE LOCATUR.
NAM REQUIES ET AMENA DIES SIBI NUNC FAMULATUR.

Farlati, Illyr. Sacr. T. VI. str. 83.

XI.

G. 1191.

Nad prvimi vrati starinske tamnice i sudnice grada Krka.

.OC OPVS E. TOIS. H. COMVNIS.
+A. DNI M. C. NOAMO.
I. TPOE. I. VEGLS. EPI. ET B. AC W. CO. V.
.OC OPVS E. ICEPTV.

Ovaj nadpis priobčio sam pogriešno u knjizi I. Sbornika, a ima se kako mislim čitati ovako: „Hoc opus est totius communis. Anno domini 1191 tempore Johannis veglensis episcopi et Bartholomaei ac Widonis comitum veglensium, hoc opus est inceptum.“

Digitized by Google

XII.

G. 1195.

Na crkvi sv. Luke kaludjericah sv. Andjela, sada občine pravoslavne, u Kotoru.

† IN XPI. NOMINE. ANNO AB INCARNATIONE DEI
NRI. IHV. XPI. MILLESIMO CENT. NONAG. QVINTO. IND. TERTIA
DECIMA. EGO MAVRVS FILIUS ANDREE CALAFRANGI. VNA CVM
BVONA MEA CONIVGE. FILIA PRIORIS BASILII, EDIFICAMVS ECCLAM.
AD HONOREM DI. ET SCI. LVCE APLI. ET EVANG. P. REMEDIO ANARVM NRAR.
ET OIUM. FIDELIVM XPIANORVM. SVB TEMPORE DNI. NE-
MANE MAGNI IVPANI, ET FILII SVI VELCANNI. REGIS DIOCLIE.
DALMATIE. TRIBUNIE. TOPLIZE ET COSNE. [1] OMNES QVI LEGITIS
P. NOBIS ORARE DIGNEMINI. VT XPS. SIT NOBIS SEMP. VITA, AMEN. †

Iz starinskih rukopisnih bilježakah.

---

[1] Da li se ova rieč ima čitati Bosne, ili se razumieva koja druga malena pokrajina, kao Kosara itd. nemogu za sad još odlučno uztvrditi.

Digitized by Google

Digitized by Google

Index

Historicus, topographicus, iuridicus, ac aliarum rerum praecipuarum.

A.

Abal, terra. 22.
Aballo, terra. 166.
Ablana (Jablanae) locus 110

Abbates monasteriorum.

In Albania. s. Georgii. Johannes abbas. 1166, 73
Antibarensis. s. Salvatoris. Johannes abbas 1166, 73.
Arbanensis. s. Salvatoris. Georgius abbas 1166, 73.
Arbensis. s. Petri. Dominicus abbas. 1106, 12. Ugo. 1190, 207.
Belgradensis. s. Johannis Ev. Dabro, abbas. 1103, 9. Fuscus, 1116, 20. Johannes, 1129, 26.
Belgradum prope in insula Teon. SS. Cosmae et Damiani. seu Damiani in monte. Niciforus, abbas. 1146, 40. 1172. 90. abbatiam voluntarie dimittens. 1174. 93. — Octo Lombardus, successor Nicifori 1174, 93. 1178, 102, eius memoria 1187, 140. — Dominicus, 1182, 124, 1187, 140. 142. 1188. 150. 1194, 171, 174. 1197, 182. 183. 187.
Budvensis S. Mariae. Triphon abbas. 1166, 73.
Castellionensis in insula Veglae. Johannes abbas. 1186. 226.
Catharensis, s Johannis. Michahel abbas (archimandrita) 1166. 73. abbas s. Michahelis. Petrus abbas. 1166. 73.
Humaiensis, seu Gumaiensis s. Petri. Gregorius abbas 1106, 12. 1106 — 1111. 16. Rubertus. 1187, 141.
Jadrensis. s. Chrisogoni. Desa abbas, 1106, 12. Johannes. 1166, 71. Marinus, 1182, 126. 1184, 128. G . . . 1189, 151. Vincentius. 1190, 157, 1194, 173, 1195, 173, 177, 178. 1198. 193.
Lacromensis, s. Benedicti. Vincentius abbas. 1156—1159. 56. Stanzius, 1197, 184, 1198 191.
Padum supra. S. Benedicti. Ubertus abbas 1153, 50.
Pannoniae montis. S. Martini. Raphael abbas, 1151, 45.
Pulsani in Apulia. B. V. Mariae. Johel. abbas. 1151. 45.
Ragusanae dioecesis. ss. Sergii et Bacchi. A . . abbas 1112, 18. 185. 1115, 19. Petrus. 1166, 73.
In Salona. S. Stephani mart. Virna abbas 1129, 26. Nosdra. 1144, 37. 1161, 62. Isaach 1178, 105. 106, 1185, 132, 133, 1187, 141. 1193, 166. 170. Gaudius, 1198, 189.
Spalatensis s. Stephani de Pinis. Duymus abbas 1106, 12, 1106—1111, 16.
Traguriensis. S. Johannis. Damianus abbas. 1106, 12. 1110. 15. 1106—1111, 16. Vincentius. 1185, 184.
Venetiis. S. Nicolai. Mathaeus abbas 1187, 230.
Vranae (Auranae) S. Gregorii. Desa abbas. 1106—1111. 16.
Loci ignoti. S. Dyonisii. Sugerius abbas. S. Petri, Petrus. 1166. 73.
Abbatia monialium s. Mariae Strigonii. 30.

Abbatissae monialium.

Arbensis mon. s. Audreae. Joanna abbatissa 1181, 238.
Belgradensis. S. Thomae. Bona abbatissa. 1164, 67. 1181, 119.
Jaderensis s. Demetrii. Bunna abbatissa 1189, 151. Liuba. 1194, 171.
Jaderensis s. Mariae maioris. Agapi abbatissa. 1103. 9. Vekenega 1105, 11. † 1111, 237. Scemosa. 1167, 74. Rosana. 1170. 87, 1175, 94, 95, 1183, 127 Stana circa a. 1190, 161. Tollia filia Lampredii 1190, 155. 1199, 205.
Jaderensis mon. S. Platonis. Urania abbatissa. 1167, 74.
Spalatensis. S. Benedicti. Maria abbatissa filia Ursi Tiberi. 1119, 21. Chazza. 1144, 37. 1171, 87. 1181 115. 1188, 144, 1192, 166, 1195, 177.
Abbatissa infra mensem electionis benedictionem accipiat. 138.
Abbatissae neque lineo vestimento, neque carne utantur 138.
Absarensis episcopus N. 1199, 208.
Absolon Archiepiscopus (minister) Spalatensis 1160. 61. 1162. 63,
Accina (de) Paulus.
Acha, archiepiscopus strigoniensis. 28.
Acinae Paulus, testis. 88.
Acotanto Marcus. 231.
Acriensis episcopus Procopius 1102, 6.
Adalbertus minor. 6.
Adaleni filii 15.
Adalgerus Torengus, foroiuliensis testis. 8.
Adam de sancto Apollinare 231.
Adalperus, notarius 39.
Adelardus presb. card. s. Marcelli. 136.
Adeleita de Ortemburg uxor marchionis Vodalrici 6. 7.
Adilberth frater Kalodini comitis, sumigiensis, comes 28.
Adrianico Plasco. 104.
Adrianiki Sclavi 96.
Adrianus III. papa 57. eius memoria 57. 75. 78.
Adrianus IV. papa 54. 55. 56. 58. 59.
Adrianus, notarius regis 1185. 94.
Adulterae sacerdotum. 219.
Advocatores communis Venetiarum. 230. 232.
Affinitas Innocenti III. papae cum Vulcano rege Dioclíae et Dalmatiae. 216.

*

Digitized by Google

Agadi Jacobus. 231.
Agapi, abbatissa, testis. 9.
Agraticum. 144.
Agria, urbs 71.
Aiboles (de) Philippus 116,
Alba, (Belgrad) urbs. 71. 146. 191.
Alba (regalis) urbs Hung. 93. 122.
Albanensis episcopus 73.
Albensis comes Thomas 14.
Albertus Pisanorum consul. 84.
„ presb. card. s. Laurentii in Lucina. 75. 76.
Alberto (de) Johannes. 195.
Albertus de Michovo de Teutonia. 185.
Albertus, diac. Card. s. Adriani. 58. ss. Laurentii et Lucae. 59.
Albertus, monachus. 50.
„ nobilis arbensis 68.
„ Pisano praepositus s. Bartholomaei, cancellarius archiepiscopalis 1185, 132, 133.
Albertus s. rom. eccl. presb. Card et Cancellarius 120. 125.
Albeus (Belus) locumtenens bani 67.
Albini filius Petronius 171.
Albinus, diac. card. s. Mariae novae. 125.
„ presb. Card. s. Crucis in Jerusalem 136. 143.
„ episcopus albanensis (in Italia) 1195. 174.
„ Homoleus. 229.
Albitius, hostiensis episcopus. 34.
Albrigo Marcus 231.
Aldevertus gener Maurelli 79.
Alesani, locus, 124. 143.
Alessius presbyter 27.
Alexander III. papa 61. 62. 63. 72. 73. 75. 77. 78. 80. 82. 83. 84. 86. 100. 101. 102. 103. 107. 109. 114. 117. 119. 120. 121. 123. 130 (eius memoria).
Alexius consul Ragusii 82.
„ imperator. 9. 15.
„ nobilis Hung. 30.
„ quondam banus. 1181, 122.
Alimenta pro quinque canonicis per totam hebdomadam praestanda. 41.
Almericus gastaldio 39.
„ (Emericus) filius Belae III. rex Dalmatiae et Croatiae 1194, 172. vide Heinricus.
Almissi knezius Nicolaus 1167. 79.
Almissii districtus. 8.
„ parochia. 162.
Ambrosius, episcopus iavariensis. 1124. 25.
Amicus, sacrista presbyter. 21.
Ampudinus comes palatinus 1166. 71.
Ampudinus comes de Zonuk. 1199. 222.
Ampudius banus. 1164. 67.
Anagnia, urbs. 73. 108.
Anastasius Birfi, testis. 140.
„ episcopus tiniensis 1111. 17.
„ IV. papa. 47 48. 51. 53. eius memoria 58. 75. 78.
Anatres, pro tributo. 42.
Ancillae. 6. 8.
Ancona urbs. 39. 41. 42. 43. 44. 209. 210.
Andreas archiepiscopus collocensis, antecessor Sauli. 197.
Andreas archiepiscopus ragusinus. 1142. 32. 33. 1152. 46. 1153. 47. 48.
A. (Andreas?) Archiepiscopus spalatensis. 1198. 198. 199.
Andreas archipresbyter iadr. 127. 156. 171.
Andreas avunculus Johannis episcopi veglensis. 228.
„ banus. 1198. 191. 193. 194. 199. 200.
„ comes. 6.
„ „ pater Gevrili. 29.
„ „ de Suprun, 1193, 170.
„ dux Dalmaciae et Chroaciae 1197. 182. 1198. 188. totius Dalmaciae, et Chroaciae, Chulmaeque dux. 1198. 191. 192. 193. 196. 198. dei gratia Dalm. Chroat. Ramae, Chulmaeque dux 1198. 199. 1199, 202. 205. 221.
Andreas episcopus albensis (belgradensis) 1179. 123.
„ „ arbensis 1177. 97. 1178. 108. 1179. 110. 1181. 238. 1190 159. 1193. 167.
Andreas, frater Joannis episcopi veglensis. 227.
„ locopositus civitatis Polae. 43.
„ monachus. 9.
„ nepos Petri Malatae 21.
„ notarius et legati romani scriba 51.
„ plebanus s. Mariae iadr. 90.
„ presb. et canonicus 228.
„ presbyter filius Saldini 97.
„ „ s. Canciani et notarius venet. 230.
„ „ plebanus s. Johannis Ev. notarius veglensis. 196.
Andreas prior arbanensis 1166. 73.
„ sacerdos arbensis 68.
Andrianici terrae, 180.
Andriolus murator 127.
Androna? 171.
Andronicus comes filius bani 1198. 200.
Angelus Andreas 105.
Antibarense monasterium s. Salvatoris 73.
Antibarensis ecclesia 202.
„ ecclesia sub primatu spalatensi. 106.
„ episcopus. 77.
Antibarum, civitas. 210.
Antiquorum mores 158.
Antiuarensis civitas. 148.
Antolinus Nicolaus 231.
Antolinus Petrus 65.
Antonino (de) Johannes. 149.
Antonius de Padova notarius arbensis. 110.
Anuli impressio, 93.
Appa, comes. 14.
Aprico Nicolai Comitis filii Sonion et Jacobus. 105.
Aprizi de Jacobus advocatus Latinorum. 96.
Apulia, regio. 150. 156.
Apuliae partes. 45.
Aquapendente, locus. 151.
Aquilarum insignia. 150.
Aquilegia, civitas. 7.
Aquileiensis patriarcha Wodalricus. 6.
Arbanaskaja zemja, (Albania) 181.
Arbanense monasterium s. Salvatoris 73.
Arbanensis archipresbyter Dominicus 220.
Arbe, urbs. 20 167.
Arbenses. 20. 110.
Arbensis civitas. 12.
Arbensis ecclesia. 17.
Arbensis episcopus. N. 1199 208.
Arbes, urbs. 92.
Archiepiscopatus et Episcopatus in Dalmatia 1173—1176 91.
Archiepiscopus iadrensis.
„ espalatensis.
Suffraganei eorundem decem.

Digitized by Google

Archiepiscopatus et Episcopatus in Ungaria 1173—1176. 91.
Strigoniensis archiepiscopus.
Colocensis ,,
Suffraganei strigonienses sunt Agriensis et Woacensis (wacensis.)

Archiepiscopi.

Antibarensis. Gregorius 1194, 173 olim archiepiscopus 1195, 178. Johannes. 1199, 210 antibarensis et diodiensis 1199, 218, 220.
Baaciensis seu bachiensis. Fabianus. 1134, 28. Muchia 1142. 35. Micho, fors idem qui Muchia, 1163, 67.
Collocensis. Sayna, 1167. 74. Paulus 1185. 94. 1188. 146. Andreas, antecessor Sauli. 197. Saulus 1193, 170. 1198, 197. 198, 200. 1199, 222.
Diocliensis seu antibarensis. Johannes 1199. 217. 218. 220.
Iadrensis. Lampredius. 1146, 40. 1154, 51. 52. 1162, 63. 1166, 71. 1167, 73. 75, 1172. 90. 1174, 93. 1175, 94. 94, 1177, 97, 98. Thebaldus, circa 1178, 107. 1181, 118. Petrus archielectus. 1187, 139. 140. 1188. 150. 1190, 155, 157. 159, 1193, 170. Pastore carente 1194, 171. Nicolaus archielectus. 1197, 192. Pastore carente 1197, 183. 187 Nicolaus archielectus. 1198, 191, 193. 198. 1199, 202. 203, 205, 208.
Salonitani seu spalatenses. S. Domnius. eius memoria 235. Johannes. eius memoria 235. Laurentius, eius memoria, 9. Crescentius. 1102. 3. 1103. 8. 235. 1106, 12. 13. 1110. 15. 16. 1106—1111. 16. 17. Gaudius 1138, 31. 1142. 34. 35. 1144, 36. 1145, 38. 1150, 40. 1158. 60. Absolon. 1160. 61. 1162. 63. Petrus 1161, 62. 1164, 67. 68. 1166, 72. Gerardus seu Girardus. 1167—1172. 79. 1168. 80. 82. 1168—1170, 83. 1169, 84. 86. 1171, 87. 89. eius memoria 179. Rainerius. 1176. 96. 1177. 101. 1178, 104. 106. 107. 1179, 123. memoria 1181. 121, Petrus Hungarus filius Chitleni. 1185. 130. 133, 134. 226. 1186, 138. 139. 1187, 141. 1188. 144. 1189, 151. 152. 154. 1191, 162. 164. 1192, 164. 1193. 166. 1194, 172 eius memoria 179. A . . . 1198, 198.
Ragusienses. Dominicus 1102, 2. 1109, 14. 15. P . . 1115, 19. Girardus, 1121. 23. 24. Andreas. 1142, 32. 33. 1152. 46. 1153, 47. 48. Tribunus. 1158, 58. 1167. 75. 77. 78. 79. 1168. 80. Tribunus Michaelis. 1168. 81. 1186. 137. 1186. 147. 1189, 238. Bernardus seu Bernardinus. 1189. 233. 234. 1190. 159. 1195, 175, 176. Gauxonus. 1197. 183. 1199, 212.
Strigonienses. Laurentius 1102. 5. 1106, 12. 1108, 14. 1106—1111. 16. 1111, 17. Marcellus 1124. 25. Feliciani memoria. 28. 29. 30. Acha. 1134. 28. Martyrius. 1151. 45. Lucas 1158, 60. Job 1185. 94. Lucas 1181. 122 Job 1193. 170.

Archidiaconi.

Arbenses. Cosmas. 1177, 97. Miratha 1179. 110 Andreas 1181, 238.
Jadrenses. Madius. 1103, 11. Marin. 1107, 13. Maius. 1134, 29. Johannes Bernaldi 1190, 156. Johannes. 1194, 171.
Ragusiensis Marinus 1190, 158. 1195, 176.
Spalatensis Domnius 1119, 21. 1196, 181.
Traguriensis. Gaudius. 1185, 132. 133. 1192. 164.
Veglensis. Dominicus. 1186. 228.
Zagrabienses. Baranus et Timporius. 1193. 168.
Archimandrita, vide Abbas.
Archipresbyteri. 1185. 132.
De Bribiro, Vilcotta.
„ Clissa, Vilcotta
„ Busan, Radona,
„ Lika, Desimir.
„ Nona. Techomir.
„ Scardona, Drasez.
Archipresbyter iadr. Andreas 171.
„ spalatinus G. 181.
Ardicio diac. card. s. Theodori. 76. 103.
Ardicius presb. Card. s. Theodori 125.
Ardis (de) Petrus, diaconus 195.
Arduinus Dominicus plebanus s. Joh. ev. 147.
Arduinus presb. Card. s. Joannis in Jerusalem. 103. 120.
Areanum. villa Istriae. 44.
Aribertus presb. Cardinalis 1. Anastasiae. 48. 54.
Arma, seu insignia regalia Ursinorum descripta. 186. 187.
Armadius de Tuba de Caprulis. 231.
Armeniorum rex L. 212.
Armigeri equitum decem de qualibet generatione Croatorum. 4.
Arnej, comes. 6.
Arni de Stossia 196.
Arnulfinus, venetus. 231.
Arpe, banus. 60.
Asceses, locus. 162.
Asjen, imperator Bulgariae et Graeciae. 181.
Assalaza Maria 195.
Asseti, villa 8.
Astaldus, presb. Cardinalis 53. 54.
Augustinus canonicus strigoniensis. et pristaldus. 29.
„ Leonardus venetus 228.
„ s. r. e. cardinalis et missus apochrisarius 9.
Aureus Magister Petrus dux Venetiarum, vide Maestropetro Aureus.
Aurio Dominicus, advocator 232.
Aurio Marcus 65.
Ausari comitatus. 231. 232.
Auso (de) Fusca 195.
Austriae dux. 45.
Avarorum ciuitas, vide Budva.
Avelini Laurentius. 158.
Avelinus, testis. 46.
Avocatus Petrus 21.
Avunculi knezii Michahelis 115.
Aycardus Panerotius 229.
Aymus Petrus, venetus 228.
Azula, testis 196.
Azunum, villa Istriae 44.
Azzo praeceptor Templariorum. 173.

B.

B. soacensis episcopus 1199. 210.
Babbine polle, locus 46. Babina polhla 56.
Bacenoli Georgius 159.
Bachiensis eccl. sufraganea Colocensis 91.
Bacula et frater eius Stephanus, spalatenses. 37.
Bada, terra 189.
Badoario Manasses iudex Communis venet. 232.
Badoario Petrus Judex Communis Venetiar 230. 231.
Badoarius Stephanus 229.
Baduario Aldigerius consiliator. 230.
Bala (de) Bonito. 196.

Digitized by Google

Balanzana, locus 15.
Balbi Ve. et An. 167.
Balbus Angelus, venetus 228.
Balduino Petrus 231.
Balduinus Martinus 232.
Baldus episcopus ostiensis et velitrensis 1181. 120.
Baliazza testis 25.
Balli Ursus 158.
Banderium 187.
Bandum 155.

Bani Croatioe.

Bani Alexii memorio 1181, 122.
Belos, Belus 1144, 36. 1151. 45. 1163. 66. 67. 200.
Arpe 1158. 60.
Ampudinus, Ompudinus 1164, 67. nna palatinus, 1167, 75.
Nicolai bani memoria 1178, 107.
Dyonisius 1181, 122, 123. 1182, 126.
„ maritinae provinciae banus 1184, 128.
Subanus, banus 1185. 94.
Andreas. 1198, 191. 193. 194. 199. 200.
Nicolaus et comes de Zala 1199. 222.

Bani Bosnae et Zachulmiae.

Bosnae banus Culinus 1180, 114. 115 1189, 152. 1199, 216 eius soror, uxor defuncti Miroslavi ducis Chelmensis. 216.
Zachulmiae Bani. Slavagast. 1154, 51. Barich 1156—1159, 56.
Bani Ursus. 158.
Baniol, castrum Istriae 6.
Bano, comes pro hominibus suis tenetur respondere 169.
Bano (de) Vitalis presb. et notarius ragus. 176.
Banorum praesentia 180.
Banus 194. banus vel princeps 199.
„ ecclesiam zagr. exactione molestari prohibetur 221.
„ habet potestatem iudicandi in quolibet comitatu 169.
Baranus canonicus et archidiaconus zagrabiensis 168. (1193.)
Barba de Johannis mulier Bauchina et filia Moricca. 196.
Barba de Matelda 195.
„ presb. et canonicus 228.
Barbadico Dominicus. 231.
„ Marinus 231.
Barbadicus Augustinus dux Venetiarum 1487, 70.
Barbani Johannes 230.
Barbarus (slavicus?) ritus, loco graeci, in ecclesia iadrensi intrusus 189.
Barbetta Petrus 231.
Barbo Jacobus 231.
Barbolanum, villa Istriae 44.
Baricius banus in Zachulmia cum filiis suis 1156—59. 56.
Barkis, nobilis zagr. 29.
Barnaba, Geysae II regis notarius 1151, 45. 1158, 61.
Baronus Johannes 231.
Barozzi Dominicus 65.
„ Petrus 65.
„ Tribunus 65.
„ Stephanus 92.
Bartholomaei comitis de Veglia filius M. 1193, 167.
Bartholomaeus comes de Veglia et Modrus. 1193, 169.
Bartholomaeus Comes Veglae. 1163, 64. 1191, 238. 1198, 194.
Bartholomaeus frater comitum de Veglia 1186, 228.
Barzegeso Michael 65.
Basamure Praestancius 22.
Basileo Jacobus 92.
Basilii Dominna 97.
Basilio Jacobus 65. 196.
„ Vitalis 65.
Basilius prior Catharinensis 1195. 238.
Batiauro Rainerius 65.
Batoca (de) mulier et filia Maza 196.
Bauchina, mulier de Johanne de Barba 196.
Bausi Jurminus testis 88.
B'dinje, urbs 181.
Becize, locus 153.
Bela II. rex. Pannoniae 1134, 28. 1137, 30. 1138, Hung. Dalm. Chroat. Ramneque 31. 32. 36. eius memoria. 66.
Bela III. rex Hung. Dalm. Chroatiae, utque Ramae nec non Galatiae Geysae regis filius. 91. 93. 117. 118. 121. 122. 125. 127. 128. 129. 133. 134. 139. 140. 144. 145. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 159. 165. 166. 169. 170. 171. 172. 178. 226. eius memoria 180. 185. 188. 193. 197.
Bela et Margarita, testes 181.
Belas, Vratimiri filius 225.
Belay, locus. 141.
Bele Nicolaus 185.
Belec quondam comes de Garestin (Varestin) 1181. 122.
Belesin filius Cornelii comitis 194.
Belez (de) Micha 25.
Belize praedium Desconis. 117.
Belgi, testis 195.
Belgrad, parochia 131.
„ urbs bulgarica 181.
Belgradum supra mare, urbs regia. 5. 9. 188.
Belmonette Lampredius monachus 18.
Bella uxor Proculi de Casariza monaca filia Thihaslavae. 18.
Bellaiza, clericus, 113.
Belleca, iudex terrae Canali. 226.
Bellegradus, castellum. 6.
Belletto, diaconus et canonicus 228.
Belli Jacobus 231.
Bellum (guerra) cum Ungaris. 104.
„ cum Venetis 157.
Bellus gener Risini 195.
Belos, Belus, Albeus, banus 1144, 36. 1151. 45. 1163. 66. 67. (qua locumtenentis bani, memoria.) 67. eius memoria 200.
Belos dux 1137, 30.
Beloscius de Teno (Tnino) 140.
Belzo, frater Ponesae presbiteri 13.
Bembo Joannes 69.
Bemus? comes 1198, 191.
Bendulik Pusk. 86.
Benecia pater Lucari 13.
Benecia, pater Sabacii 21.
Benedicite (de) Martinus Tragurinus 131.
Benedicti s. regula 124. 174.
Benedictus custos varadiensis 29.
„ Marcus 229.
„ papa, eius memoria. 23.

Digitized by Google

Benedictus presbyter 26.
Benedocco et mater eius Domza 195.
Beneventum, urbs. 25. 75. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 86.
Berardus istriensis testis 8.
Berbin, locus 174.
Berda, villa. locus 126. 128. 178. 180. 205.
Bergullus. advocatus 30.
Bergullus. testis. 193.
Berguto. locus, 227.
Berigna filius Cirnotis Lapzanin 71.
Berisne Pizinagus. 158.
„ Priasus 158.
Berivoi filii 104.
Bernaldi Johannes archidiaconus iadrensis 156.
Bernaldus episcopus Zagrabiensis 1163 67.
Bernardinus (Bernardus) archiepiscopus ragusinus 1189. 233. 234. 1190. 159. 1195. 175. 176.
Bernardus, diac. card. s. Mariae novae. 149. 163.
„ episcopus portuensis et s. Rufinae. 76.
„ presb. Card. s. Petri ad Vincula. 175.
Beros a Gimbo 37.
Berriscius iupanus 1194. 173.
Berserii Michatius 158.
Berta (de) Johannes 196.
Bertaldus gastaldio. filius Sipon. 149.
Bertanus Raphael. 232.
Bertoldus de Ruigno 42.
Bertoldus, nobilis arbensis 68.
Besanni Sracinnus iupanus 140.
Beschen terra citra Muram. 30.
Besciani Saracenus 129.
„ filius Saraceni 119.
Bestia, locus 89.
Bethleemi filius Odo. 45.
Betraldi Albertus 109.
Betta uxor Joannis Messagalinae 105.
Bia de Sergia 196.
Biach, locus 131.
Biazola filia de Pedruto 196.
Bigne, aqua 122.
Binaldo, testis. 89.
Bitte Praestancii 90. cum fratre Crisogono 156. 173.
„ de Juda 173. 205.
Bittizi Dessa, advocatus 171.
Bittizi Grisogonus 129. 171.
Bitizo (de) Micha 193.
Biula uxor Vitalis 15.
Bizantini, moneta 204.
Byzantii, moneta 41.
Bladimiri Sergius 158.
Blanculin iaderensis 118.
Blasius diaconus iadrensis et notarius. 140. 141. 146. 150. 151. 155. 157. 160. 172. 173. 182. 184. 188. 203. 206.
Blasius filius Grapo, colonus 31.
Blatta, locus 140. 171. 172. 173. 184.
Bobo diac. card. s. Angeli 125. 136. 149.
„ „ „ „ Theodori 175.
Boce Jacobus 135.
Bochachi iuppa 17.
Bocini Mengatia 158.
Bodacie Vitalis. 158.
Bodaciae Dobar, consul ragusinus 192.
Bodinus rex, pater regis Georgii et Marcivisii 18.
Bogdan nepos Prodani, vicarius spalat 166. 170.
„ testis 68.
Bogdani Georgius 193.
Bogdani iupani filius Mirco 1179, 110.
„ terra 155.
Bogdaniza. pristoldus bani Belus 68.
Bogdanus filius Kale 114.
Bogoce (Bogačevo) fluvius 168.
Boiani filius Sebenna 105.
Boisce in partibus Selavoniae 135.
Boioariorum lex. 6.
Boldu Andreas 65.
„ Petrus 65.
Bolanze filius Zanizo 88
Bolea de Stisanel. 196.
Boles pater Pribislavi 26.
Boleslaus iudex Chulmiae 1112. 17. 18. 185. 1114. 19.
Boleslaus, testis 88.
Boleslavić Rusin 86.
Bolessius Stephani Cosuti 90.
Bolla de Sazavezo 123.
Bollia Evaicius de Groni Crossi. 25.
Bona abbatissa mon. s. Dimitri 1181. 119.
„ „ s. Thomae 1164. 67.
„ de Belauso 195.
„ „ Gvidon 196.
Bonadicus, diac. card. s. Angeli 58.
Bonci. locus. 168.
Bondae vidua 221.
Bonde Savinus 158 advocatus 176. consul ragusinus 192.
Bondimiro Marcus. 231.
Bonfazo, testis 195.
Bonifacius clericus, venetus 228.
Bono Henricus 69.
Bonoaldi Bolescius 127.
Bonogualdi (de) Bolisio 97. 98.
Bonovicino (de) Petrus presb. et notarius, ducalisque aulae cancellarius 1237. 149.
Bontii Michael 158.
Bonumir de Siponto 75. 82.
Bonus Baro potestas Anconae 209.
„ belgradensis episcopus, eius memoria 1103. 9. 1111. 17.
„ filius Dondi legatus ducis Venec. 194.
„ Petrus 229.
„ Philippus 69.
„ presbyter et Canonicus 228.
Boricii filius Madius 195.
Boricius Michaelis Pance, 71. 93. 151. 155. 193.
Borislav filius Nicolai comitis Cacicli 144.
Borislavi iupani filii Malichnicus et Strojan iupanus 1179. 110.
Borović Valdeser 86.
Bosazo (de) Grassus 195.
Bosenae, Bosinae banus, Culinus 1180. 114. 115. 1189, 152.
Bosna, monachus. 9.
„ seu Seruiliae regnum 148.
Bosnae dux Ladislaus filius regis Belae 1137. 30.
Bosnensis electus episcopus, 1195. 175.
Boso, diac. card. ss. Cosmae et Damiani 58. 59.
„ „ „ s. Pudentianae 76.
Bosordiensis comes Jacobus 14.
Bot comes albensis 1181. 123.
Both, comes de Bihor 1193. 170.
Botoluge Micha Schiope 97. 98.
Botta iadrensis 118.
Boxetech cum suis filiis 161.

Digitized by Google

Boylolla, villa 67.
Bozula Johannes 145.
Bracia civitas 16.
Bracia, parochia 181.
Braciae comes Stephanus 1111. 16.
Braciae iudices, Radovanus Slavogosti, et Joannes Mathiae 16.
Branco, terra 153.
Braničeva, regio 181.
Branimir, dux Croatorum (eius memoria) 60.
Branislav pater iudicis Grubessae. 18.
Brata Muca murarius. 105.
Bratanegi Andreas presbyter 176.
Bratagna iudex ducis in Spalato. 1178. 104.
Bratco, comes insularum pharensis et brachiensis 1184. 226.
Bratco, monachus. 226.
„ terrae 153.
Bratiza Matheye 153.
Bratizolo et soceracius 196.
Brato filius Dragani 105.
Bratona dvornicus 1107. 13.
Bratona frater comitis Petri 30.
Bratona, testis. 26.
Bratonia sacerdos 118.
Bratos, testis. 88.
Bratozai iudex castri Clissae 88.
Bratulini nepos Petrus 68.
Bravari gener 161.
Bravizo, Bravzo, locus 13. 14. 29. 74.
Brazato de Canale 129.
Breberiensis iupanus Miroslaus 1181. 117 filius Bogdanizi 1184. 128.
Brebere (de) Priviza cum filiis Geuriscio et Georgio, nec non Curtisia 182.
Brebir, parochia 131.
Brechle, de Tollina 37.
Breg, locus 206.
Bregus, mons aut locus 95.
Brenni, locus 225.
Brest, locus. 142.
Bretiav terra iudicalis 225.
Breviarium (privilegium) 21.
Brevilegium Cresimiri regis 157.
Briacelle Domaldus 129.
Briacelle Laurentii filius Maldenarius. 127.
Brisintina, castrum in Istria 6.
Brisnich, aqua. 60.
Britero (de) Johannes. 50. 51.
Brizna diaconus. 22.
Brod, riva fluminis. 104.
Brsanka kći, mala sestra. 86.
Brucona, nepos Plessani 90.
„ testis. 26.
„ Vilcinna seu Vulcinna. 93.
Bruconia, cum filiis 151.
„ invasor terrae Bubniani. 118.
Bruconia possessor 140.
Brugog Subri, testis 27.
Brus, sclavonice dictae petrae. 37.
Bubanne Petrus 156. 158. Archidiaconus. 203.
Bubniani locus. 118. 124. 143. 151.
Bucala filius Drusae 105.
Bucani (Bužani) iuppa. 17.
Buccaratus Heliae in Spalato 93.
„ iadrensis 129.
„ Spalati. 96. 144. 152. 154. 165. 225.
Buci (?) insula. 119.
Buciardi Marinus 157.
Buda (Budva) de Sergius 25.
Budala Daga. 196.
Budatie Vitalis, iudex rag. 176.
Budici Johannis gener Cosmas vicarius spal. 141.
Budicus possessor terrae Godimirscina. 37.
Budimiriz (de) Ciprianus filius Tolinne. 71.
Budimeo (de) Andreas, advocator. 50.
Budino (de) Tolli 196.
Budissa, colonus. 31.
Budrasi dub, cum eiusdem sepulcro. 88.
Budva Avarorum civitas. 2. 23. 24. 33. 47. 59. 76.
Budvanensis civitas. 148.
Budvense monasterium s. Mariae. 73.
Bufali terra 153.
Bugula Andriga. 105.
Bulichena, cognatus Tugurii Cernatae 161.
Bulla aurea 187.
„ aurea regis Belae III. 170.
„ plumbea ducis Venetiarum Michaelis Vitalis. 70.
Buna de Nerad. 196.
Bunna de Dabro 195.
„ Galzane 155.
„ s. Dimitri Abbatissa. 1189. 151.
„ Trebemiri. 155.
Buona uxor Mauri Andreae Calafrangi, filia Basilii prioris Catari. 238.
Burdaselo (de) filia 195.
Burellus, presbyter 173.
Burguld, locus. 147.
Burgulina (de) Georgius 196.
Busan. parochia 131.
Businas Catapanus. 25.
Buzco, comes, 1124. 25.
Buzulae Joannes testis 88.

C.

Caba, pristaldus. 45.
Caballo Angelus 231.
Cabernazzo Dulce (de) Madius 196.
Cabriel Pancratius 231.
Cacollo (de) Calcina 196.
Cace, colonus.
Cacich, seu Cazich, Bogdanus 156.
„ „ „ Borislavus 144. 156.
„ Brena iupanus filius Nicolai. 156.
„ Dessislav. 156.
„ Gurrech 156.
„ Petrus Velcinnic. 156.
„ Rados, 156.
„ Sebenna 156.
„ Sinton 156.
„ Sintea 156.
„ Tverdennus 156.
„ Velcoe de Chranca et ejus frater Dragan, filii Grobinnae. 156.
„ Velcoina 156.
„ Vilcoiz 154.
Cacichi seu Cazichi generatio 156.
Cacicli comitis Nicolai filius Borislav 144.
„ generatio 113.
„ Georgius et Desco Tolisii. 118.
„ Milos cum filio Dobros. 118.
„ Premco, Drages et Pribislaus 118.
„ Tolen 193.

Digitized by Google

Cadulus, istriensis, testis. 8.
Caena danda capitulo spal. 165.
Cal, sclavonice, locus. 154.
Calafrangi Andreae filius Maurus, 238.
Calageorgi Furminus. 131.
Calamet, sclavonice Tirstenic, locus. 37.
Calanna de Zobenigo et eius filius Desa. 190.
Calanus dux Dalmatiae et Croatiae 1193. 166 episcopus quinqueecclesiensis palleatns et totius Dalmatiae atque Croatiae gubernator. 1193. 167. 168. 170. Dux 170. episcopus quinqueecclesiensis 1199. 222.
Calavagia. 189. 190.
Calbani Mathaeus 231.
Calbo Stephanus advocator communis Venetiar. 230. 231. Petrus 231.
Caleara, locus. 88.
Calepi Johannes 158.
Calidae aquae, locus, 166.
Calisedum, locus. 6.
Calixtus comes. 30.
Calixtus II. papa. 23, 24, 25.
Caldesci nepotes 185.
Caldesci . . . testis. 185.
Calle antiqua cum capella 37.
Caloianis Nicola 145.
Caloiatine (de) Nicolaus 114.
Caloioanni de Paulus et Nicolaus 96.
Camas Stephanus 90.
Camasci Petrus 156.
Camascii Stephani filius Petrus 127.
Camasii surdi Nicolaus 193.
Camenani, locus, 71.
Cameniani, locus. 146.
Camerarius ducis Croat. et Dalm. 200.
„ regis Siciliae Thasaligrandus 137.
Campanana terra iuxta s. Andream. 22.
Campus marinus, territorium 183.
Canale regio. 225.
„ (da) Johannes 81. 82. 229. Petrus cum Angelo fratre suo 231.
„ (da) Marcus 65.
„ (de) setnicus Thechomir 1114. 18.
Canatalie Petrus 109.
Cancellarius archiepiscopi spalatensis Albertus Pisano praep. s. Barth. 1185. 132.
Cancellarius ducalis aulae Venetiarum, Gabriel Paulinus 1166. 70.
Cancellarius ducis Dalm. et Croat. Andreae, Petrus filius Milke praepositus. 1198, 191, 199. 200.

Cancellarii seu notarii regum Hungariae.

Barnaba Geysae II. r. notarius 1151. 45. 1158. 61.
Adrianus Belae III. r. notarius 1185, 94.
Katapanus magister, praepositus albensis aulae r. canc. 1193. 170.
Petrus praep. albensis, aulae r. canc. 1197. 187.
Desiderius, aulae r. canc. 1199, 222.

Cancellarii romanorum Pontificum.

Rolandus. presb. Card. 1153. 48. 1154, 53. 1155, 55. 1157, 58. 1158, 59.
Albertus presb. Cardin. 1181, 120. 1182, 125, 1186, 136.
Cancellarii vicem agens. Moyses can. lateranus 1188, 144, 149.
Cancellarii vicem agens. Rainaldus, notarius 1199, 207.
Cande (de) Vulcinna 156.
Capella s. Apollinaris, Vegliae. 50.
„ s. Johannis ad Spalatum 131.
Capellus Pancratius 231.
Capitulum s. Anastasiae Jadrae. 189.
Capitulum s. Laurentii. 164.
Capruli, locus 11.
Captio Sclavorum per terram et per mare sine iustitia per Raguseos prohibita. 137.
Caput Istriae, id est Justinopolis, urbs. 39.
Caputassi Theodorus 158.
Caraldus, clericus 114.
Caravello Dominicus 230.
Carinensium gens. 4.
Carletius masarius communis. 208.
Carosus Petrus 65.
Caruchuli filii in bucharatu spal. 165.
Carusii filii Zuzalo et Cernecha monachi s. Stephani 41.
Carsus, mons aut locus? 95.
Carta concessionis 204.
Cartula offersionis. 6.
„ offertionis et transactionis 147.
„ promissionis 204.
„ venditionis. 11.
Cartusienses eremitae 214.
Casari Duimo. 88.
Casariza, locus 18.
Casera (de) Constantinus 195.
Casinieius 225.
Casnaz David de iuppania Trebigna. 18.
Cassata Martinus 171.
Cassera Petrus Raddo. 190.
Cassino mons 141.
Castan, villa in Istria. 6.
Castellare, locus 51.
Castellum (Belgrad) 184.
Castilione, castrum in Istria. 6.
Castrum de Sevenico. 100.
Castrum sumugiense. 67.
Catapanus, Businas 25.
„ episcopus agriensis 1199. 222.
Catharo, Catarum, Catharinensis civitas. seu Rosa. 2. 23, 24, 33, 47, 59, 76, 123, 135, 148. 176.
Catholdus Vica (vicarius?) canonicus spalat. 164.
Cathlus? tyniensis iupanus 1181. 117.
Catopanie Andreas. 157.
Cauca, territorium. 140.
Caucho Johannes 129.
Causa (in) ecclesiastica nullum testimonium sine iuramento. 138.
Cavalero Dominici filius Pensu 149.
Cavallerio Mathaeus 229.
Cavallino (de) Petrovula 196.
Cavanie Petraca testis. 88.
Cavedel, villa in Istria. 6.
Cavo Johannes. 231.
Cayfas, veglensis 228.
Cayse Johannes presb. et canonicus 228.
Cazun, decima de victualibus 169.
Cece Petrus 129.
Cecre (de) Lucas presbyter 193.
Celeminae Prodani uxor Dobricha 180.
Celestinus III. papa. 165. 173. 174. 175. 177. 178. 179.
Celiae filius Petrus 170.
Celio de Petrus. 167.
Cellaria ducatus. 169.

Digitized by Google

Cellia, testis 157.
Celso Dominicus 65, 69.
Cencius, episcopus portuensis et s. Rufinae 53. Cincius 58.
Cencius diac. card. s. Luciae in Orthea, camerarius domini papae. 178.
Cencius presb. Card. s. Laurentii in Lucina 48. 175.
Censura ecclesiastica. 215.
Census romanae sedis in Hungaria. 166.
Centurio Salamon. 31.
„ San. 31.
Centuriones 5.
Ceperlan, terra. 174.
Cerne, filius Cucille, advocatus 95.
Cernecha, comes spalatensis. 1142. 34.
„ filius Carusii monachus s. Stephani 41.
„ prior et comes spalatensis 1144. 36.
Cerne, civis Ragusaeus 85.
„ filius Cipriani pristaldus 181.
Cernogradus, castellum. 6.
Cernota, presbyter 27.
Cernota, presbyter et canonicus 228.
Ceroclo, locus 227.
Cesar, comes iadrensis 1105. 11.
Cesarius filius Vitalo 149.
Cesmagenses populi. 221.
Cetina (de) iupanus Mirata. 1145. 39.
Cetinae (Citinae) parochia 162.
Chacittorum genus. 4.
Chaialisius Comes Pharae. 1168—1169. 83.
Chalini filius Desco 71.
Chalzo filius Berici 68.
Chamenani, Chamenian, locus 71, 143.
Charilus, testis. 46.
Chatarini. 79.
Chatarinus vicecomes 79.
Chatena coniux Dominici Galate. 22.
Chazza, abbatissa s. Benedicti in Spalato 1144, 37, 1171, 87. 1180, 115, 1188, 144, 1192, 166, 1195, 177.
Chelmania, regio. 137.
Chephan comes de Suprun. 1199. 222.
Chiatar praedium cum monasterio. 30.
Chicli, (de) mulier. 196.
Chierne, aqua 172.
Chilenni filius Petrus archiepisc. Spalat. 134.
Chilmizo, locus 88.
Chissa, urbs. 17.
Chitamer, villa 67.
Chivale filius Ugrini. 190.
Cholm, castrum Istricae. 6.
Chorusсani, locus. 124. 143.
Chreni de Johannes 195.
Chriplina, aqua 172.
Christoforus cum filiis et Meneo 194.
„ domnicellus 196.
Christophorus sacerdos arbensis 68.
Chroatenses nobiles 12.
Chroatia. 4 8. 9. 71. 146. 191.
Chroatiae et Dalmatiae dux 1. 2. 87. 88. 93. 182. 188. 191. 192. 193. 196. 198. 199. 202. 205. 221.
Chroaticus exercitus. 169.
Chrobatia. 98.
Chravates, v. Crouates.
Chrovatiae tribus v. Crouatiae tribus.
Chropinnae filius Jacobus 140.
Chropizo, testis. 26.
Chuchacorum gens. 4.
Chulmae ducatus 192.
Chulmiae iudex Boleslaus. 17
Chunniis Michael. 158.
Chvale filius Ugrini. 105.
Chvalis Ivan, nepos Arseni 37.
Ciazulini filia Maria 196.
Cicha, mater Vekenegae abbatissae. 11.
Cicigna, iobagio sumugiensis 67.
Cicla (de) Prodanae 145.
Cigali Micha 150.
Cikulina Jakovica. 86.
Cilco, locus, 36. 37. Chilco 38.
Cilumbuli Gregorius 151.
Cindrinus, testis 195.
Cino, pater Nicyfori. 13.
Cinthius, diac. card. s. Adriani. 59, 76.
„ presb. Card. s. Ceciliae, 120.
Cipicliriones, villa Istriae. 44.
Cipriani Praestancius 156.
Ciprianus filins Cerne de Tragurio. 154.
Ciprianus sorcinus 196.
Circumvolutio. quae in sclavonico savod dicitur 193.
Cirne filius Chrappe. 141. 142.
Cirnetha, nepos Trescalae 21.
Cirnetha, patruus prioris Cirnethae. 21.
„ prior spalatensis 1119. 21.
Cirnota presbyter spal. 36. 37. 38.
Cisterciense monachi 214.
Cisterne, villa in Istria 6.
Citino Michael 69.
Civiles homines. 168.
Cladive, vallis. 37.
Clanisa et frater eius Petrus 28.
Claudinus comes 17 v. Cledinus
Classine, locus 162.
Cledinus (Queledinus) comes 1102 5. 1124, 25. Claodinus 1111. 17. v. Clodia
Clemens de Srenina, presbyter 13.
„ III. papa. 142, 143, 147, 148, 151, 162, 233.
Clementis Georgius 158.
Clerici, qua patris familiae jus. 109.
Clericus ad peregrina iudicia non trahatur. 219.
„ ecclesiam per laicos obtinere non audet. 138.
Clevna, districtus. 8.
„ parochia. 131, 162.
Clin, locus. 101.
Clipeus militaris 225.
Clisia, districtus. 8.
Clissa castrum 88.
Clissa, parochia. 131. 162.
„ urbs. 104. 107.
Clobuco, locus. 131.
Clodia, comes. 6.
Cobilaci Saracenus. 126.
Cobilla, terra 105.
Cocini Petrus 21.
Cocosevich Raiesda. 27.
Collecta 195, 204.
Colnic sclavonice, via vetus, via carri, via grandis 140. 171. 184. 188.
Colocensis episcopus Fulbertus 1102. 5.
„ sedes 91.
Colomani regis pons 67.
Colomanus rex Ungarorum 1. 4. 5. rex Ungariae, Chroatiae atque Dalmatiae. 5. rex Hung. Dalm. Croat. Ramaeque 1103. 8. Ung. Dalm. et Croat. 1105 11.

Digitized by Google

105, 236. 237. 1108. 14. 1111. 237. 1111. 16. 17. 21. eius memoria 1124. 25. 36.
Colonae et coloni 2.
Colloquium regis Hungariae ac totius regni cum duce Austriae. 45.
Columnae Canuli 97.
Comene de Zuppanus 18.
Comerzari Prvona 68.
Commercia civium Dalmaticorum terra marique libera et absque tributo 35. 44.
Commercium terra, marique proprium liberum 35.
Comor (de) Petrazo. 196.
Communitas familiae in civ. Arbe 109.
Comitatus Croat. et Dalm. Ausariensis 231. 232. Corbaviensis. 191. Goritiensis 183. Modrusiensis 169 Podgoriensis 185. Sanensis. 191.

Comites diversi.

Comes Andreas, pater Gevrili. 29.
„ Andronicus filius bani 1198. 200.
„ Aprico Nicolaus cum filiis. 1178. 105.
„ Bela (Bea) 1198. 199.
„ Bemus? 1198. 191.
„ Calixtus 1137, 30.
„ Dominicus 1188. 146.
„ Duymus 1193. 171.
„ Georgius, filius Sauli, quaesitor 1137, 31.
„ Gira pater Marcelli pristaldi. 1134, 29.
„ Josephus. 1198. 191. 199. 200.
„ Jula. 1137, 31.
„ Julianus. 1137, 30.
„ Lampredius 1193. 171.
„ Macarius 1198. 191. Macharia. 1198. 199.
„ Machareusius 1181, 119.
„ Marcus. 1198, 200.
„ Marcutius 1160. 61.
„ Maurus, totius maritimae provinciae exercitator 1181, 117, 118.
„ Nicolaus. 1180. 113.
„ Nicolaus filius Pauli 1163, 67.
„ Nicolaus pater Simeonis, qui emit terram ultra Dravum. 1137. 31.
„ Petrana. 67.
„ Savigna Gundula 184.

Comites Comitatum et civitatum regni Croatiae, Dalmatiae et ducatus Zachulmiae.

Arbenses: Oriens, 1118, 20. Nicolaus 1178. 108. Petrus Ziani 1193, 167. Rogerius Maurocenus 1198 194.
Ausari et insulae eius; Rogerius filius Dominici Mauroceni. 1187. 232.
Braciae, Stephanus 1111, 16.
Cathari, dominator Triphon 1181. 123.
Corbaviensis, Slavogost 1198. 191.
Insularum pharensis et brachiensis, Bratco 1184. 226.
Iaderenses, Caesar 1105, 11 Petrus 1146, 40, Maurocenus Dominicus 1165, 71, 1167, 74, 1172, 90. 1175, 94. 95. 1177, 97. Damianus Desinnie 1182. 225. 1183, 127. 128. Martinus 1184. 129. Damianus 1187, 140. 1188, 146. 150. 1189, 151, 1190, 156. (princeps.) Dei gratia comes. 1190. 159. 1193. 170. 1194, 171, 172. 1195. 178. 1197, 182, 183. 1197, 187. 1198, 191 illustris memoriae 1199, 206.
Nonensis, Sergius 1109. 13.
Pharae, Chaialisius 1168—1169. 83.
Ragusiae, Petrus 1142. 32. 1151, 46. 1153, 48.
Sabinus, eius memoria. 141. Flasconus. 1181, 123.
Gervasius. 1186, 137. 1188, 233. 1189, 152, 233. 1190, 155, 158, 159. Luccarus filius Nicolai. 1190, 158. 1195. 175. 1197, 184. 185. 1198, 192. Dobroslav, 1199, 202.
Sanensis Dedomir 1198. 191.
Sebenici, Nestos et Perlat, 1177, 100.
spalatenses. Cernecha 1142, 34, una et prior., 1144, 36. Johannes 1144, 37. 1160, 61. 1169. 85. 1171, 87, 1174, 93. 225, Martinus 1176, 95, E . . . 1177, 99. Martinus de novo, 1178, 104. 107. Grubessa 1178, 107. Martinus. 1180, 113. 1181, 117. 226. Grubessa. 1187, 142. 1188, 144, 1189, 152. 154. 1190, 160 (filius quondam Radco) 1192, 165. 1193, 166. 170. 1194, 172. 1195, 177. 1196, 180. 1198, 189. 191.
Tragurienses, Dircemir seu Dirsemir (Držimir) 1185, 131. Marinus 1189. 153.
De Garestin (Varestin), Belec, (eius memoria) 1181. 122. comes guarastiensis, (Varasdiensis) Crazo. 1198, 194.

Comites Veyliae.

Duymus 1133. 27.
Doymus 1153. 50. 51. 1163, 64.
Bartholomaeus 1163, 64. frater comitum 1186, 228.
Guido, 1163. 64.
M(arcus?) filius Bartholomaei, 1193. 167.
Bartholomaeus 1191, 238, 1193, 169, nuper defunctus 1198, 194. 195.
Vido 1191, 238. 1199, 204, 205 filius Bartholomaei.
Johannes 1199, 204, 205.
Henricus frater Vidonis 1199, 204.
Comites Zachulmiae, Radoslav 1143—1180, 85. Miroslav, frater magni iupani Nemanie 1181, 121. 1186, 137. 1190, 157. 158. Comes magnus terrae Zachulmiae, Dessa, 1151, 46.

Comites comitatum R. Hungariae.

Johannes Palatinus 1102, 5.
Cledinus „
Marcus „
Saulus „
Savnieus „
Uguranus „
Theobaldus? „
Iandinus „
Comites Hungariae 1108. 14.
Johannes Palatinus
Appa.
Albanensis, Thomas.
Bosordiensis, Jacobus.
Wasvariensis, Ugudi.
Nouogradensis, Slaviz.
Comites Hungariae A. 1111. 17.
Comes Johannes Palatinus
Claodinus. 17.
Marcus
Saulus

Digitized by Google

Savnicus
Ugarenus
Theobaldus
Jandinus
Comites R. Hung. 1124. 25.
Cledinus.
Marcus.
Buzco
Jacobus.
Lambertus.
Nicolaus.
Sergius.
Comites R. Hung. 1167.
Fulcus, Gurcha, Smaragdus, Tupco. 75.

Comites Comitatum.

Albensis: Seza 1166, 71 Bot. 1181, 123.
Bachiensis et Palatinus, Mog. 1193, 170. 1199. 222.
Bedreguiensis (bodrogiensis), budrigiensis. Henricus 1163, 67. budrugiensis Dominicus, una curialis regis. 1193, 170. Fulco. 1198 194. 1199, 222.
Bichoriensis, Johannes 1166, 71. Both. 1193, 170. Mica 1199, 222.
Nitriensis, Lucas 1166, 71. Mochon 1188, 146.
de Sala (Zala) Stephanus 146. Nicolaus banus 1199, 222.
de Saunich, (Solnok) Euzidinus 1134, 29. Fulco. 1166, 71. de Zaunuk, Macharius 1193, 170. Ampudinus 1199, 222.
Sumigiensis seu simegiensis Adelberth, eius memoria 28. Grab. 1134. 28.
de Suprun Andreas 1193, 170. Chephanus 1199, 222.
Strigoniensis Martinus 1137, 30.
Sunadiensis (chanadiensis) Esau. 1163, 67.
Varadiensis? Weza. 1166, 71.
de Waswar, Fulco. 1193, 170.
de Wywar, Dyonisius 1199, 222.

Comites curiales.

Comes curialis archiepiscopi strig. Francell. 1137, 30.
„ „ de Kris. et Bonci, Ysan. 1193. 168.
„ „ Michael de Dumburov, Martinus de Kemenik et Tiwa de Wasca. 1193. 168.
Comes curialis episcopi arbensis. 1111, 17.
„ „ regis Dominicus una comes budrigiensis 1193 170.
„ „ regis Heynricus 1151, 45.
„ „ „ Belae III. Macharius 1189, 151.
„ „ „ Cumpredinus 1181, 123.
„ „ „ Laurentius 1166, 71.
„ do genealogia Ursinorum Stephanus filius Nicolai. 1197, 186.
„ Modrusiae, regi quatuor loricis extra regnum, intra regnum vero decem loricis serviat 169.
„ Palatinus v. Palatinus.
Comitis catharinensis excommunicatio. 49.
„ Nicolai Cacicli filius Borislav, 1188. 144.
„ ragus. Petri filius Dersimir iudex. 1190, 156.
Comitissa olim veglensis, Maria. 1153, 50.
Comitum dona et munera regi danda. 91.
Concilii diocletani decreta 1199, 218.
Concilium antibarense. 1199, 210.
„ ecclesiae ragusanae 49.
„ Laterani celebratum 1179, 123.
„ romanum in basilica Salvatoris 33. generale romanum 111.
Concilium sive synodus salonitanae ecclesiae 1138, 32 1177, 98. 99.
„ spalatense 138. v. Synodus.
„ waradiense 28.
Concoreoni Dominicus 65.
Confinium s. Mariae formosae 194.
„ s. Marinae 194.
Coniugium in partibus Dalmatiae et Diocliae in quarto et quinto gradu cum consangoineis contrahitur. 220.
Coniugium usque ad septimum consangoineitatis gradum prohibitum. 219.
Conrado Andreas presbiter et notarius 205.
Conradus, avocatus. 7.
Conradus de Johanne ducalis aulae Venetiarum notarius 205.
Consecratio salonitani episcopi secundum antiquam constitutionem 31.
Consiliatores communis Venetiarum. 230. 232.
Consilium civium spal. 63.
„ Ducis Chroatiae et Dalm. cum bano et suis proceribus. 193.
Consilium et iudicium cunctorum iupanorum Sclavoniae. 126. Consilium iupanorum Sclavoniae 128.
Consilium Nobilium. 144.
„ prudentum 195.
„ universum utriusque regni Hungariae et Croatiae 17.
Constantini Furminus 89. Forminus 145.
Constantinopolitanus Vicecomes Marcus. 85.
Constantinus Sebastus dux Dalmatiae et Croatiae. 1171, 87. 88. 1174, 93. prominens civitatis spalatensis 174, 225.
Constantinus Stephanus. 231.
Constitutio antiqua. 169.
Constrato (de) Mia 196.
Consul Pisanorum Albertus. 84.

Consules.

Iaderenses, Petrizo Michaelis Panze Gregorius Cose. Dimitrius filius Sane de Spirso, Micha Petrizi. 1175. 94. 95. Bar . . . nice. Martinus Sloradi Petruz, Ro . . . taze. 1177. 97. David 97. Sloradi Petrus 1181. 118 Bitta de Juda, Coscia Gregorii, Micha Petrizi, Petrizus Vitaze 1199, 205. Consules septem iadrenses 202.
Ragusii, Alexius, Mauresa, 1168, 81. 82. Vitalis, Lucarus, Lampridius, Felicius, Michatius et Dobroslavus 1169. 84. Vitalis Vulpis. Dobar Bodatre, Vali Vite, Vitus Lamprii. Dersymirus comitis Petri. Simon Stephani. Savinus Bonde. Laurentius Vinze. Lampridius Zreve. Johannes Gondole. 1198, 192.
Consvetudo antiqua 137.
„ deferendi cruoem seu Dominicum vexillum per totum regnum Hungariae, concessa per pont. rom. 139.
Consvetudo insulae Veglae 194.
„ Raguseorum 158.
„ viduarum in civ. Arbe. 111.
Contareno Damonus 231.
„ Dominicus 69.
„ Henricus 69.
„ Johannes 69.
Contarenus Jacobus 65.
Contarini Henricus 231.
Contributio monachorum s Stephani, canonicis spalat. 133.
Conventicula seu fraternitates prohibitae 138.
Conventus v. Monasteria.

Digitized by Google

Conventus strigoniensis. 30.
Coprive, flumen. 17.
Coquickiani (kokićani?) locus. 117.
Corad, testis 195.
Corbava, parochia 131.
„ urbs. 131.
Corbaviensis episcopatus parochiae 131.
Corbo (de) Fuscla 196.
Corcera, parochia 181.
Cornario Joannes 65. 69.
Cornasio Petrus consiliator. 232.
Coro Daniel. 231.
Coronatio regum Hung. qua Regum Croatiae et Dalmatiae. 14. 35. 44. 74.
Cortalba inter Latinos, villa in Istria. 6.
Cosce Madii presbyter 128.
Cose Cosce, Coscia Gregorius advocatus, 93. 156. 159. 171. 173. 182. 183. 188. 205.
Cose, Madius 90.
Cosiza, locus 162.
Cosma episcopus vesprimiensis. 1134, 28.
„ filius Janzi. 205. 206.
Cosmas arbensis archidiaconus. 1177, 97. 1181, 238.
„ comes. 6.
„ gener Johannis Budicci in buccaratu spalat. existens. 144.
„ iobagio eccl. zagr. 67.
„ iupanus de Luca, frater et monachus (1070) eius memoria. 71.
Cosnae (Bosnae?) regio 238.
Cossula, testis. 195.
Cosutti Stephanus 74. 90. 157.
Cosuto, testis. 40.
Cotona, testis. 26.
Cotopanie Nicolaus 193.
Covacizi de Mironego 150.
Craina tota, parochia 131.
Crassio, testis. 195.
Crassus mons. 162.
Crazo comes gvarastiensis 1198. 194.
Cremene totum, territorium, 162.
Crescentius archiepisc. Salonitanus 3. spalatensis. 8. 12. 13. 15. 16. 17. 235.
Crescimir, Cressimir rex Croatiae. 17. 20. 71. 126. 146. 157. 183. 191. 206.
Cressa (de) Drago 196.
Crevia, (de) Martinus veglensis. 228.
Crinae filii. 74.
Criscelzo (de genere) Milonia cum filio 151.
Crisogoni Coscia. 157.
Crisogonus iudex Jaderae, 68. 74.
Crispinus, episcopus senadiensis 1193. 170.
Criva (de) Martinus 195,
Crivello (de) Dumnanna. 196.
Croatia vide Chroatia.
Crossii filius Goislav 18.
Crouates. 4.
Crouatiae tribus XII. 4.
Crucanae nepos Vilcoja, de Clissa. 189.
Cruces aureae. 5.
Crucona, testis. 88.
Cruina, testis. 26.
Crupa, locus. 193.
Cucari, Slavi. 104.
Cuciga et Vilcona pristaldi Regis (Staffieri). 107.
Cucille Cerna advocatus 128.
Cucille Johannes s. Michaelis iadr. plebanus. 156.
Cucille Petronius iudex iadr. 151. 156. 173.
Cuculli, villa in Istria. 6.
Cuculuco, locus. 12.
Cucurruz, servus 161.
Cucuvaia (de) Barba 196.
Cudana Dirsa. 167.
Cudomirorum gens. 4.
Culin banus Bosnae 1180, 114. 115. 1189, 152. 1199, 216.
Cumerzari Dimitrius 90.
Cumpredinus comes curialis regis. 1181. 123.
Cupan, capelanus. 28.
Cupo Vitus. 231.
Curia cum campana. 155.
„ „ confirmatione nobilium, sapientum ac tolius populi. 154.
Curiales homines 192.
Curina, locus. 188.
Curtisia Micha 182.
Curtisia, testis 150.
Cusina S. et filius 71.
„ testis. 150.
Cut, locus. 189.
„ molendinum 170.
Cuzilla, testis. 26.

D.

Dabissa filius Radco 180.
Dabra filia Staree de Micha 182.
Dabraheno, zuppano de Comene. 1114, 18.
Dabrali Cascarus. 96.
Dabralus, testis. 88.
Dabrana Theodori. 109. 110.
„ testis. 12.
„ Trumzani 39. iudex spalat. 41.
Dabraniczae Lampridius 156.
Dabranizae Pascalis, diaconus 176.
Dabraslavus rex (Diocliae), eius memoria 1114, 18.
Dabraz filius Draseni 71.
Dabraza (de) filius 195.
„ uxor Domaldi 87.
Dabrazae Vita, nob. cath. 25.
Dabre filius Mari 145.
„ „ Ottoli 114.
Dabregna iudex arbensis 68.
Dabrio, seu Dabro cum Johanne et Jotze de Dabro. 123.
Dabrizae domnae terra 154.
Dabro, abbas mon, s. Johannis Ev. 1103, 9. monachus, filius Veresti 1106, 12.
Dabro, diaconus. 13. 15. filius Petri. 21. 22.
„ frater Nercinnae Vratina. 27.
„ veglensis. 228.
Dabrosa, testis. 155.
Dabrossa de Dabro et filia eius Matrona 195.
Dabrus archipresbyter spal. 21. 22.
Dagera Ambrosius 231.
Daibolo Philippus 232.
Dalmacium (Almissa) urbs 150.
Dalmatae non sunt tributarii regum Ungariae 21. 25. 44.
Dalmatia. 5. 8. 9. 32. 52. 61. 98. 114. 115. 117, 119. 192. 210. 238.
Dalmatia superior, seu Dioclea. 24. 202. 218.
Dalmatia provincia cum dioclitano et antivarensi episcopatu 115.
Dalmaticum mare. 4.
Dalmatiae clerici. 17.

Digitized by Google

Dalmatiae et Croatiae dux. v. Chroatiae dux.
Dalmatinis spalatina ecclesia mater, magistra et domina, 99.
Dalmatinorum civitates. 192.
Dalmozanino, testis. 26.
Damania filius Zigali. 94. 95.
Damaniae filii Fere, Jacobus et Johannes 94.
Damasca, villa 67.
Damiani Julianus diaconus et notarius Venet. 230.
„ Petrus, iudex iadr. 183.
„ Ziprianus 183.
Damianus chor. testis. 12.
„ clericus. 26.
„ Desinnie, comes iadrensis 1182, 125. 1183, 127. 1184, 128. 1187, 140. 1188, 146. 150. 1189, 151. 1190, 156. (dei gratia comes.) 1190, 159. 1193, 170. 1194, 171. 1195, 178. 1197, 182. 183. 187. 188. 1198, 191. illustris memoria 1199, 206.
Damianus filius Zloradi. 95.
„ s. Joannis traguriensis abbas. 1106, 12. 1110. 15. 1106—1111, 16.
Damianus seutifer, 1172, 90
Damigna fornarius. 196.
Dana, mater Gaudii Falsaminae. 22.
Dandulo Andreas iudex communis Venetiarum 232.
„ Craton. 65. 69.
Dandulo Henricus. 231.
Dandulo Henricus dux Venetiarum. 167. 194. 204.
„ „ patriarcha gradensis 54. 55. 56. 61. 68. 69.
„ Joannes 65. 69. 92. 232.
„ Vitalis, iudex 65. 69.
Dani, gens. 11.
Dari de Menca 196.
Datio antiqua. 30.
Dauro Aureus, consiliator 232.
„ Henricus 65.
David casnaz de zuppania Tribigna. 18.
„ consul iadrensis 97.
„ Grubinicae iudex iader. 90. 94. 95.
Davidore Marco 69.
Debitores (contra) lex Jadrae 159.
Decca (de) Maria 196.
Decia, iudex Brachiae. 226.
Decima. 8. 137. 168.
„ archiepiscopatus spalat extra civitatem. 179.
„ clericorum 74.
„ ecclesiastica 2. 101.
„ episcopi. 14.
„ „ et Prestaldi Arbae. 17.
„ „ zagrabiensis 221.
„ forinsecarum parochiarum 134.
„ restaurationis 134.
Decimae civitatis spalatensis 41.
„ de redditibus ducatus (Sclavoniae) 169.
„ in quatvor partes dividantur. 219.
Decimatio ecclesiastica Arbae, quemadmodum in Hungaria. 17.
Decimatio et oblatio de corpore civitatis spalatensis 178.
„ intrinseca. 134.
Decretum. 20.
Dedl Druzinik memoria. 126.
Dedo Johannes 229.
Dedocha, advocatus ecclesie. 50. 51.
Dedomir, donator. 40.
„ filius Sramleni, pristoldus bani 125. 126. 127. 128.
Dedomir iupanus 1194, 173.
„ sanensis comes 1198. 191.
Delamoze, locus 162.
Delanno Tecca (de) mulier 196.
Delvrina Batiana clericus 105.
Delza Bia 195.
Demacca Stepi 158.
Dembron, (dubrava), silva cum terra. 66.
Demetrius (Svenimir) dux Dalmatiae Croatiaeque, eius memoria. 86.
Demica mulier de Svari 196.
Demviada, testis. 195.
Denarii, moneta. 91.
Denna soror de Bravo. 195.
Dependi Petrus. 158.
Depez (de) Galdius 196.
Derasti Marinus 158.
„ Petrus 158.
Deregna, locus. 147.
Derigina Tesseius 158.
Dersihna, nobilis zagr. 29.
Dersimirus iudex filius, comitis Rag. Petri (Luccari) 1190, 156. 158. consul rag. 1198, 192.
Dersimir testis ragus. 203.
Derze Goislavus 25.
Desa, abbas s. Grisogoni de Jadere. 1106, 12. 1106—1111, 16.
Desa, dux Dioclie, Stobolie (Serbulie) Zacholmie. 1151. 45. Magnus comes terrae Zachulmiae. 1151. 46.
Desa nepos Pauli Liube. 150.
„ quondam traguriensis episcopus filius Makarelli, eius memoria 1197. 182.
Desa Salonae. 39.
„ Zuricha vicarius spal. 180.
Desan, frater Mileni 68.
Descensus bani. 221.
Descislov, civilis. zagr. 168.
Desco Chalini filius 71.
„ et Dragos Cacicli. 118.
„ iupanus 113.
Desconis praedium Belize 117.
Desici filius Dobrona. 88.
Desiderius aulae regiae cancellarius. 1199, 221.
Designa, iudex iadrensis 1105, 11.
Desimir, archipresbyter licensis. 132.
„ iupanus 46.
„ pater Stephani Drisceviz. 13.
Desimiri Rastiscius de Virovicis. 118.
Desimir, testis 68. 88.
Desinna filius Mrate, 95.
„ filius Vidomiri, subdiaconus. 13.
„ iudex iadrensis. 40.
Dessina monachus. 26.
Desinna, testis. 68. 88.
Desinnus Slovinie. 117.
Desiz, testis, 88.
Desse Tomichia 129.
Dessen filius Sclovine, iupanus Sidragae. 1172, 90.
Destitus Theodorus 158.
Detrizo, testis. 146.
Devesius terrae Canali et Servaunitie dominus 1163, 226.
Dexin pater Nicifori 21.
Diculum, locus. 173.
Didec, colonus 31.
Digo Marcus cum filiis Paulo, Micha, Prodano. 104.
Dillato supter vipera, locus 144.

Digitized by Google

Dillatum, locus 87.
Dimigna, nobilis arbensis 68.
Diminia filius Madii. 127. 129.
„ Maza 126.
Diminna Baxilii 109. 110.
Diminnae filius Martini Madii et Pribae. 203.
Dimitrii sancti terrae. 184.
Dimitrius Cumerzari 71.
Dimot, regio. 181.
Dindiculo Vita, iudex. spal. 41.
Dioclea, seu Dalmatia superior. 24. ducatus 45. 202. 210. 218. 238.
Diocletana et antibarensis ecclesia sub metropoli eccl. salonitanae. 106.
Dionisius banus Chroatiae et Dalmatiae 1181, 122. 123. illustrissimus vlr. 1182. 126. maritimae provinciae banus. 1184, 128.
Dionisius, comes. 6.
Dircemir Comes Traguriensis 1185, 131.
Dirsko, testis. 37.
Dirvize Lube. 88.
Divisio parochiarum per pont. rom. sancita. 138.
Djevolskaja horja 181.
Dobra gora. 126.
Dobranna filius Johannis Madesivisi pristaldus, 90.
Dobre gener Farine 182.
„ nepos Dane, buccaratum tenens in Spalato. 177.
Dobri de Simon 195.
Dobricha uxor Prodani Celemina. 180. 181.
Dobroneg. presbyter 93.
Dobroniz Desko. 68.
Dobroslav, comes Ragusii 1199, 203.
Dobrosclavo, nobilis arbensis. 68.
Dodo Leonardus 229.
Dogircina Andreas 195.
Doimus filius Praestancii 142.
Doimus Martini de Maio, pater spiritualis. 203.
Dol, parochia. 131.
Dolaz de Conscaco. locus. 27.
Domachia iaderensis 118.
Domana (de) Triphon. 25.
Domanae Petrus iudex rag. 158. 176.
„ Theodorus 158.
Domaldi uxor Dabraza 87.
Domaldus Briacelle 129.
Domazza testis. 26.
Dominicia, monacha. 9.
Dominicus abbas mon. s. Damiani de Monte (St. Cosmae et Damiani) 1182, 124. 1187, 140. 142. 1188, 150. 1194, 171. 172. 173. 1197, 182. 183. 1197, 187.
Dominicus abbas S. Petri arbensis. 1106. 12.
„ acolythus filius Johannis Barbae. 228.
Dominicus, archidiaconus Veglennis 228.
„ archiepisc. Racusiae 1102, 2. 1109, 14. 15.
„ archipresbyier arbanensis. 220.
„ cognomine Platinissa 71.
„ comes 1188, 146.
„ „ curialis et budrigiensis 1193, 170.
„ clericus Venetus 228.
„ episcopus soacinensis 1198, 220.
„ „ Veclensis. 1106, 12. 1106—1111, 16. 1111, 17. 1129, 27.
„ „ Zagrabiensis 1193, 168. 169. 170.
„ 1198. 193. 198. 1199. 222.
„ filius Cirnatae 116.
„ frater Joannis episcopi veglensis. 227.
Dominicus Galatae. 22.
„ presbyter 93.
„ „ et canonicus. 228.
„ s. Cypriani monachus. 229.
„ subdiaconus vegl. 228.
Domnii sancti corpus. 32.
„ s. territorium. 27.
Domnius archidiaconus Spalatensis 21.
„ s. praesul Salonae. 235. 236.
„ primicerius s. Domnii 97.
Dona et munera comitum 91.
„ Reginae et filiorum regis, in argento, pannis sericis et equis. 91.
Donanna, monacha. 9.
Donamer, colonus 31.
Donato Andreas. 231.
„ Marinus. 231.
Dontodero Andreas 65.
Doymus, comes veglensis. 1153, 50. 51. 64.
Dminoscia, monachus 173.
Duesius Ragusinus 156.
Dracem, colonus 31.
Draciani campus. 184.
Draconicus filius Vratinegi. 105.
Dragina Nevini Valizi. 153.
Dragina podzuppo 88.
Draginno Radiz 195.
Drago, filius Slabbe, prior ragusanae civ. 1114. 18.
Drago iupanus spalatensis 89. 113.
„ olim prior iaderensis 1105, 11.
„ Pirlae 39 iudex spalat. 41.
Dragos, filius Frocci. 90.
„ testis 68.
„ testis 26.
Dragoslaus filius Otre. 118.
Dragus iuppanus. 97. 145.
Dragus moistr. (magister) 86.
Dragus Pirle. 37.
Dragomanus Michael, pristaldus 113.
Dragomir, testis. 68.
Dragomiro (de) Bonza. 228.
Dragoslava filia Devesii domini terrae Canali et Servaunitiae. 226.
Dragovan, testis. 154.
Dragoy filius Draguni. 154.
Dragsani Marichna, monacha, 206.
Drasce praepositus mon. s. Chrisogoni 157.
Drascen iupanus filius Slovinie pristoldus. 1181, 119.
Drascinie Lube 193.
Drase capellanus 118.
Drasechna, fundator ecclesie. 153.
„ testis 154.
Drasellus, domnicellus filius Menco de Drasi. 195.
Drasez, presbyter scardonensis 132.
Drasi (de) Leo et filia eius Sclava. 195.
„ (de) Leogna. 196. 228.
„ de Ninca mulier Ruba Sacci. 195.
Drasimir, filius Commesse. 90.
„ testis. 26.
Drasinna de Cece. 150.
„ presbyter 88.
Draso Petrarchae. 160.
Drassa, civilis zagr. 167.
Draua, flumen. 4.
Dravus fluvius. 31.
Drazani, terrae 183.
Draze Neslana. 21.

Digitized by Google

Drazie Dominicus 154.
Drazilo, archipresbiter de Canale, 226.
Dresedape Claudius monachus s. Stephani 133.
Dresle (de) Pizza. 195.
Dresnic, parochia. 131.
Drim, regio 181.
Driscev Petrinna, consangvineus Stephani Drisceviz. 13.
Drisceviz Stephanus filius Desimiri. 13.
Dristinensis episcopi depositio 49.
Driastensis civitas. 2. 23. 24. 33. 47. 59. 76. 148.
Drivastensis episcopus 77.
Drobo, (Dobro?) episcopus veglensis 1179. 123.
Drosia filia de Grossa 195.
Drusen, pater Radoani 13.
Drusinna setnichus, Vidossi filius 137.
Druvine, villa in Istria. 6.
Druzinich Ded, eius memoria. 126.
Dubicae districtus 186.
Dubroviza, locus. 154.

Duces Dalmatiae et Croatiae.

Branimir Croatorum dux, eius memoria. 60.
Demetrius (Svenimir) eius memoria 86.
Belos. 1137, 30.
Constantinus Sebastus 1171, 87. 88. 1174, 93. 225.
Rogerius, totius regni Dalmatiae et Slavoniae dux. 1178, 104. 1180, 112. 113. 114.
Calanus. 1193, 166. 170.
Andreas. 1197, 182. 1198, 188. Chulmaeque. 1198. 191. 192. 193. 196. 198. 199. Ramaeque dux. 1199, 202. 205. 221.

Duces Dalmatiae superiorioris.

Dessa, dux Diocliae, Stoboliae et Zacholmiae 1151, 45.
Kyr Izanacius dux Dalm. et Diocliae. 1166, 73.
Miroslavus comes et dux Zacholmitanus, 1181, 121. 1186, 137. frater megaiupani Nemanie 1189, 233. comes zacholm 1190, 157. 158. 159. defuncti ducis uxor. 1199, 216.

Duces Venetiarum.

Michael Vitalis 1101—1102. 1.
Michaelis Dominicus eius memoria 64.
Polani Petrus. 1145, 39. 1146, 40. 64.
Mauroceno Dominicus 1150, 41. 42. 43. 64.
Michael Vitalis 1163, 64. 1166, 68. 69. 70. 71. 1167, 73, 1168, 81.
Sebastianus Ziani 1174, 92. 1175, 95. 1177, 97. 1178, 108. 1179, 110.
Mastropetro Aureus 1179. erronee 1178, 102. 1180—1190. 116. 1187, 229. 230. 252.
Dandulo Henricus 1193, 167. 1198, 194. 1199. 204. Teupoli Jacobus 1247, 70. Ziani Petrus 1324, 70.
Ducis Sclavoniae contributio. 91.
„ Dalmatiae et Croatiae titulus 1. 2.
Duch, episcopus zagrabiensis, eius memoria. 28.
Duimo de Petrus 195.
Duimus filius Praestantii eum fratre Stano. 104.
„ primicerius s. Domnii 132. 133. 134. 165.
Dulcinum, urbs. 176.
Dulcinensis episcopus N. 73. 77.
Dulichinensis episcopi depositio. 49.
Dumbroa (de) populus. 28.
„ terra et silva. 28.
Dumbrogenses populi. 221.
Duodecim potentiores magnates regni. 185.
Duplae personae. 7.
Durachium, urbs. 80. 176.
Durata, (de) Sia. 196.
Dussizza, ancilla 177.
Duymus abbas s. Stephani de Pinis 1106, 12. 1106—1111, 16.
Duymus clericus 28. 38.
„ comes 171.
„ „ Vegliae 1133. 27.
„ diaconus 15.
„ electus (episcopus?) 15.
„ levita et primicerius eccl. spalat. scriptor 89.
„ Tule filius 15.
Dux Aquitanorum et rex Francorum Ludovicus 40.
„ Bosnae Ladislaus filius regis Belae 1137, 30.
„ et filius eius, testis 196.
Dvornicus Bratona. 1107.
„ Pradan. 1106, 13.
„ Radicha filius Sramliani Ysaei. 140.
Dijonisius comes de Wyvar 1199, 222.

E.

E . . . Comes spalatensis 1177. 99.
Ebron vallis cum monasterio s. Abri 197.

Ecclesiae in Croatia, Dalmatia et Zachulmia.

Ecclesia s. Anastasie, Jaderae 11. 67. 90.
„ s. Andreae ap. in Spalato 22. 132. 133
„ „ Archangeli Michaelis in Cattaro 19.
„ „ Barbarae in districtu iadrensi. 13.
„ „ Bartholomaei prope Spalatum. 8. 113. 131.
„ „ „ de Tino 60.
„ „ Benedicti in Spalato 22.
„ „ Cipriani in insula Arbe 207.
„ „ „ „ Spalato 22.
„ ss. Cosmae et Damiani, in territorio s. Benedicti de Spalato 88.
„ ss. Martyrum Cosmae et Damiani prope Belgradum 9. 20. 26. 172.
„ s. Crisogoni in Jadera. 157.
„ „ Damiani, Berbirei 174.
„ „ Dimitri martyris, Jaderae 119. 172.
Domnii in Spalato 12.
„ „ Georgii de Mirano. 153.
„ „ „ ad Segniam 133.
„ „ „ in insula Mauni. 174.
„ „ „ de Straxevich. 16.
„ „ „ in Spalato. 12.
„ „ Jacobi, Jaderae 173.
„ „ Johannis, Belgradi 140.
„ „ „ de fonte in agro spalatensi 37.
„ „ „ in civitate Vegla 146. 227.
„ „ „ de Poveglie, 226.
„ „ „ de Teno 172.
„ „ „ sub Steniza 153.
„ ss. „ et Victoris, Tilagi. 174.
„ s. Laurentii Tragurii 15.
„ „ „ Lucorani 173.
„ „ Leonardi in Arbe. 110.
„ „ Leonis in Tragurio 15.
„ „ Lucae apostoli et Ev. Catari. 238.
„ „ Mariae de Atago in Salona 166.

Digitized by Google

Ecclesia s. Mariae de Calidis aquis, in episc. zagrabiensi 166.
" " " de Spilano. 153.
" " " in Salona. 8. 31. 162. 181.
" " " " " 26.
" " " iuxta rivum salonitanae civitatis 35.
" " " in Lacroma 161.
" " " maioris de Jadra. 156. 171.
" " " prope Tragurium. 153.
" " " Ragusii. 184
" " " de Rezata 141. 184. 192. 207.
" " Marthae in archiep. Spalat. 131.
" " Martini in urbe Jaderae. 152. 173.
" " " ante portam civitatis Jaderae 173.
" " " in Sumeto, monachorum s. Benedicti 17. 18. 19. 166. 185.
" " " prope Spalato 12.
" " " Vegliae 50.
" " Michaelis in Jadera. 156. 171.
" " " in Zachulmia. 46.
" " " pod Cosiza 88.
" " Michahelis de Rogova. 124. 143.
" " Michaelis in Sabulo 91.
" " " " Spalato 119.
" " Moysis in Salona 8. 12. 13. 131. 162. 199.
" " Nicolai de Collegaci in Spalato. 22.
" " " in insula Arbe 110.
" " " " " Lissa 119.
" " " prope Tragurium 153.
" " Pancratii in insula Meletae 46. 51. 56.
" " Pauli iuxta mare ad Spalatum. 22.
" " Petri Jaderae 118.
" b. " in Bravizo. 29.
" s. " de Clobuco 131.
" " " novi. et
" " " veteris Jaderae 156.
" " " murnarium, prope Spalatum. 22.
" " Platonis in Jadera. 13.
" " Silvestri in Spalato 119.
" " Symeonis in Rachusa 15.
" " Stephani in urbe Jadera 156. 171.
" " " Prothomartiris in Salona 8. 22. 131. 199.
" " " regis ad Spalatum. 131.
" " " Tragurii 15.
" " " in Ragusa? 221.
" " Thomae ap. in Jadera 119.
" " Triphonis in Cattaro 25.
" " Vigilii in loco Petrizani. 94.
" " Vincentii in Cattaro 25.

Ecclesiae extraneae.

Ecclesia s. Hermachorae in patriarchatu aquileiensi 6.
" " Mariae in patriarchatu aquileiensi 6.
" " " monialium Strigonii 30.

Electio comitis et episcopi spal. per populum. 35. 221.
" " arbensis libera. 68.
" " et Judicis in Sibenico libera per populum 74.
" libera praesulis et comitis in Dalmatia 21. 44.

Elmus ferreus 225.
Emanuel imperator Constantinopolitanus. vide Manuel.
Emericus rex Croatiae et Dalmatiae, vide Almericus, et Henricus.
Emigratio civium dalmaticorum cum familia et omnibus bonis libera 14. 21. 25. 35. 44. 74.
Encio Johannes 92.
Enricus, patriarcha gradensis 54.
Entio Michael 231.
Enlongo Bonoflio 65.
Enrigo Pandulfi 85.
Episcopatus absarensis, veglensis, arbensis et farensis, archiepiscopatui iadrensi qua metropoli subiectus 52.
Episcopatus scardonensis et nonensis 201.

Episcopatus sub archiepiscopo spalatensi.

Segniensis, corbaviensis, nonensis, scardonensis, traguriensis, tiniensis, macarensis, naroniensis, stagnensis, farensis, bosnensis et delmitensis. 1191. 162.

Episcopi ecclesiarum Chroatiae et Dalmatiae inf. et super.

Albensis. (Belgradensis) Bonus 1103, 9. 1111, 17. Andreas 1179, 123.
Belgradensis. Praestancius eius memoria 9. 20.
Absarensis. Petrus 1106, 12. 1106—1111 16. 1111, 17. et generalis Curiae regis. Lampredius 1179, 123.
Antibarensis Gregorius 1178, 105. 1179, 111. 1180. 115.
Arbensis Lupus 1106, 12. 1106—1111, 16. Paulus 1111, 17. 1118, 20, Vita, 1174, 93. Andreas 1177, 97. 1178, 108. 1179, 110. 1181, 238. 1190, 159. 1193, 167.
Arvastinensis Petrus 1199, 220.
Bosnensis electus N. 1195, 175.
Catharensis, Ursacius 1124, 25. 26. Catharinensis interdictus. 1153, 49. Maio. 1166, 73.
Chroatensis quondam V . . 62. 63.
Corbaviensis electus, Mathaeus 1185, 132. 1197, 182. 183. 1198, 199.
Diocletanus et antivarensis Gregorius. 1180, 115.
Drivastensis Martinus 1166, 73. 77. Johannes 1199, 203.
Dulcinensis Johannes. 1166, 73. Natalis 1199, 220.
Iaderensis, Stephanus olim episcopus 11. Gregorius 1105, 11. 1106, 12. 1107, 13. 1106—1111 16. 237. eius memoria erronee qua archiepiscopi 1134, 29. Marcus 1111. 17. Michael 1129, 26.
Nonensis, Mathaeus. 1177, 101. 1179, 111. 112. 123. 1185, 132. 134. 1194, 172.
Pharensis, Martinus. 1168—1169. 83. Micha electus 1185, 132. Nicolaus 1184, 226 (?) 1190. 157. 208. Michael 1199, 208. 209.
Polatinensis, Johannes 1199, 220.
Traguriensis, Johannes. 1106, 12. 1110, 15. 1106—1111, 16. 17. Michael 1177. 99. 100. 1179, 111. 1185. 132. 133. 134. 1189, 153. 1192, 164. 1197. 182. Desae filii Makarelli memoria 182. Michael 1198, 199.
Veclensis, Dominicus 1106, 12. 1111, 17. 1129, 27. Petrus. 1153, 49. 50. Drobo (Dobro?) 1179, 123. Johannes. 1186, 227. 1188, 146. 147.
Sarcanensis, Theodorus. 1199, 220.
Scardonensis, Lampridius. 1169—1170. 86. Michael 1179, 123. 1181, 118. 119. 1185, 132. 133. 134. 1189, 151. 1197, 182. 1198, 199. 208.

Digitized by Google

Scutariensis Petrus. 1199, 220.
Segniensis Mircus. 1169, 84. 1174. 93. 1179, 111. 112. 1180, 113. 1185, 132. 134.
Soacinensis, (svacensis) electus, Petrus, 1166, 73. 1167, 76. B. . soacensis ep. 1199 210. Dominicus 1199, 220.
Tinienses. Anastasius 1111, 17. Flasconus. 1179, 111. 1180, 113. 1181, 119. 1185, 132. Georgius 1197, 182. 1198, 199. N. 1199, 208.
Zagoriensis, Sigindinus 1102. 6.
Zagrabienses, Duch eius memoria 28. Francica eius memoria 28. Macilinus 1134, 28. 29. Macelinus 1137, 30. 31. Verblen, 1142, 35. Bernaldus 1163, 67. Prodanus 1181, 122. eius memoria 1185, 93. 94. Ugrinus. 1185, 93. 94. Dominicus 1193, 168. 169. 170. 1198, 193. 198. 1199, 222.
Episcopi dristinensis et dulichensis depositio. 49.
„ scardonensis et Tiniensis 179.

Episcopi ecclesiarum regni Hungariae.

Agriensis, Procopius. 1102, 6. Martinus 1142, 35. Sarna. 1166, 71. Catapanus. 1199, 222.
Baacensis Francica. 28. 29. Gregorius. 1124, 25.
Chanadiensis, senadiensis, Paulus 1142, 35. sunadiensis, electus Stephanus 1163, 67. Morisenae sedis. 1166, 71. 1167, 74. senadiensis, Criepinus, 1193, 170. chanadiensis, Johannes. 1199. 222.
Colocensis, Fulbertus. 1102, 5. 1111, 17.
Gevriensis. (georensis) Georgius 1102, 5. V . . . . 1198, 198.
Iavariensis Ambrosius 1124, 25. Zacheus. 1137, 30. 1142, 35.
Nitriensis Nicolaus. 1134, 29.
Quinqueecclesiensis Simon. 1102, 5. 1111, 17. 1124, 25. Johannes. 1142, 35. Calanus, episcopus palleatus 1193, 167. 168, 170. 1199, 222.
Ultrasilvanus Vleina. 1167, 74.
Vaciensis, Marcellus. 1102, 5. 1111, 17. 1134, memoria.
Varadiensis, Sixtus 1102, 5. 1111, 17. Walterius. 1134, 28. 1137, 30.
Vesprimènses, Mathaeus 1102, 5. 1111, 17 — Cosmas 1134, 28. Paulus 1142, 35. Johannes 1181, 122. Kalenda 1199, 222.

Episcopi Hungariae quorum sedes expressae non sunt.

Macharius 1137. 30.
Martinus „ „
Petrus „ „
Saulus „ „
Zacheus (iavariensis) 1137, 30. 1142, 35.

Episcopi Hungariae quorum nomina desunt

quinqueecclesiensis. 91.
geuriensis 91.
wesprimiensis, 91.
nitriensis 91.
sunadiensis seu morisensis 91.
biarchensis seu orosiensis (olasiensis) 91.
Ultrasylvanus
Zagrabiensis super flumen toa 91.

Episcopi Ecclesiarum extranearum.

Albanensis (de albania) Lazarus 1166. 73. 1167, 78.
„ (in Italia) Henricus 1186. 136.
Albinus, 1195, 174.
Caprulanus Johannes Trevisanus. 1118, 20.
Hostiensis ostiensis. Albitius 1142, 34. Hugo, 1153, 40. Hubaldus, 1178, 103. et veletrensis. Baldus, 1181, 120. Teobaldus 1186, 136. 1188. 143. Octavianus. 1195, 174.
Narniensis N. 62.
Polae, Warnerius 1150. 44.
Portuensis et s. Rufinae Cencius, seu Cincius 1154, 53. 58. Bernardus. 1167, 76. Theodinus 1181, 120. 1185, 125.
Praenestinus Julius 1161, 62. Paulus. 1181, 120. 1182, 125. 1185, 136.
Sabinensis Gregorius 1154, 53. 1155, 54. 1157, 58.
Tuscanus et presb. cardinalis s. Clementis, Johannes 1191. 163.
Episcopi iadrensis (Gregorii) frater Micha. 1107. 13.
„ polensis, absarensis et arbensis 1190, 208.
Episcoporum Translatio nutu regis praesumitur. 10.
Episcopus. G. 1102. 5.
„ Fulcoinus et ap. sedis apochrisarius, 1103. 9.
„ Petenensis N. 1102, 8.
„ tortibulensis, et diac. card. N. 1103, 9.
„ presbyterum seu clericum alterius dioecesis accipere, non audet: 138.
Equilo (de) Vido. 232.
Equus albus, loco monetae, 11.
Ergani Andreas 110.
Esau sunadiensis comes. 1163, 67.
Eugenius III. papa. 38. 46. 62. eius memoria. 86.
Eustachius Laurentius notarius et ducalis scriba 70.
Euzidinus comes de Saunic. 1134, 29.
Evocatio cum sigillo in civitatibus Dalmatiae prohibita 44.
Excessus liber civium Dalm. cum familia et omnibus bonis. 35.
Exercitus chroaticus 169.
Ezek, locus, 180.

F.

Fabiani Radomiri filius Laurentius, scriba bratiensis 16.
Fabianus, archiepiscopus? baaciensis. 1134, 28.
Falerio Marcus. 230.
Falerio Philippus, iudex communis venet. 232.
Faletro Johannes advocator. 231. 232.
Faletro Leo. 69.
„ Vitalis 92.
Faletrus Ordelafus dux Veneticorum, Dalmaticorum atque Croaticorum. 1116, 20.
Faletrus Petrus 65.
Fancello (de) Blasio. 123.
Fanum, urbs. 207.
Farcasius comes palatinus 1181, 119. 122. 1185, 94.
Farinae Petrus 93. 95.
Farensis episcopatus 117.
Fasolo Jacobus 206.
Federici Dragi Michael sacri palatii notarius 109. 111.
Federicus imperator 85.
Felicianus, strigoniensis archiepiscopus 28. 29. 30.
Femina in testificatione nullatenus recipiatur. 226.
Fera, iudex iadrensis 40.
„ Praestancius 29. 30.

Digitized by Google

Ferentinum, urbs. 62, 63.
Ferro, magister. 102.
Ferrus et Rainerius magistri nuntii archiepiscopi spalatensis. 106. 111.
Ferten praedium 31.
Fidantius presb. Card. s. Marcelli. 175.
Filocale? 104.
Filusani (de) mulier. 196.
Fiscus ducalis. 20.
„ regalis. 20.
Flasconus comes Ragusius 1181, 123.
„ episcopus tininiensis 1179, 111. 1180, 113. 1181, 119. 1185, 132. 134.
Florentinenses 181.
Foriporta (de) servus. 195.
Formino Tepla de Rasbigaleri. 18.
Forminus iudex Spalat. 107.
Fortinus notarius fanensis. 208.
Forto, testis. 156.
Forum Rivoalti. 231. 232.
Fossa nova, locus 108.
Fracel, molendinum 189.
Fradelo Leonardus 65.
Francellus comes curialis archiepiscopi strig. 30.
Francica, capelanus regis, postea episcopus Zagrabiensis 1134, 28. 29.
Frandizone, venetus 228.
Frangipano (de) Creve. 196.
Franzuuo, testis. 195.
Frater Templi Sadiluc 1172, 90.
Fraternitates seu conventicula prohibitae. 138.
Fridericus Romanorum imperator 1189, 150.
Frugerius Abram 231.
Frucci Gaudio 13.
Fulbertus episcopus colocensis. 5. 17.
Fulco, comes budrugiensis 1198, 194. 1199, 222.
„ „ savnikiensis 1166, 71.
„ „ de Waswar, 1193, 170.
„ magister 165.
Fulcoinus episcopus, et ap. sedis apochrisarius. 9.
Fulcus comes, testis 75.
Furatere Michatius 159.
Furminus filius Constantini 129.
Fuscarenus Petrus venetialis 167.
Fusco, iudicator 13.
Fusculo Petrus et Michael 229.
Fuscus abbas s. Johannis belgradensis 1116. 20.
„ diaconus, plebanus s. Mariae, Jaderae. 29.
„ filius Pace. 15.
„ iudex Spalati 15.
„ nobilis arbensis 68.

G.

G. episcopus. 5.
GG. presb. Cardinalis s. Calixti. 48.
Gabriel Angelus. 69.
„ Matheus 65.
„ Paulinus notarius et ducalis aulae Venetiarum cancellarius 70.
„ scriptor, sacri palatii notarius. 109.
Gailavus, filius Petri comitis Raguseorum 1151. 46.
Galacie rex. Bela III. 151.
Galani praedium. 31.
Galiopo Dominicus. 149.
Gamo Miha. 86.
Garbal, locus et regio 19.
Garestenses, (varasdinenses) 122.
Garig, locus, 67.
Gargani mons in Apulia, 45.
Gastaldio, Rozus. 42.
Gastaldus 149.
Gataldić Bisti 86.
Gataldus, clericus 203.
Gauçuli Grubessa 118.
Gaudii archiepiscopi spalat memoria 87.
Gaudio Frucci 13.
„ Mutagange 118.
Gaudius archidiaconus tragturiensis 133. 164. 182.
„ archiepiscopus spalatensis 1138, 31. 1142, 34. 1144, 36, 1145, 38. 1150, 40. 1158, 60.
„ archipresbyter 30.
„ Falsamina filius Danae 22,
„ Sirizi 116.
Gausuni Marcus. 69.
Gauxonus archiepiscopus ragusinus 1197, 185.
Gauze Marcus Michas 156.
Gauzuli filius Grubessa. 93.
Gauzulo Scanacani filius 15.
Gayslavi Dabrasclavus diaconus 176.
Gazca, parochia 131.
Gebahardus, testis. 7.
Gebizo, abbas, 9.
Generalis curiae regis. 17.
Geno Andreas 65. 69.
„ Marinus. 231.
„ Vitalinus 69.
Georensis (Gevriensis) episcopus Georgius 1102, 5. 1111, 17.
Georgius abbas s. Salvatoris arbanensis 1166, 73.
„ comes de genere Suacithorum. 4.
„ „ filius Sauli quaesitor 31.
„ episcopus Geuriensis. 5. 17.
„ „ tiniensis 1197, 182. 1198, 199.
„ rex, filius regis Bodini 1114, 18. 1115, 19.
Gerardus archiepiscopus salonitanus et ap. sedis legatus 1167—1172. 79. 1168. 80. 82. 1168—1170. 83. 1169, 84. 86. 1171, 87. 89.
Gerardus diac. card. s. Adriani 125. 175.
„ „ „ „ Mariae in via lata. 55.
„ presb. cardinalis et Bibliothecarius 34.
„ „ „ s. Joannis in Celio monte 55.
Gerdessa, Gerdissa iupanus. 46. 51.
Gerdo iudex. 18. 19. consobrinus regis Georgii.
Gereiva (de) Simon 196.
Gerudo (de) Johannis filia 196.
Gervasius comes Ragusii 1186, 137. 1188, 233. 1189. 152. 233. 1190, 155. 156. 158. 159.
Geseniza terra. 12.
Gessica (Gechka, Gadska) parochia 112.
Gete, villa. 8. 162.
Geuczha rex, filius Belae 1137, 30.
Gevril filius Andreae Comitis. 29.
Geyce regis memoria 67.
Geysa II. Geuszha, Geysha, Geuza. rex Hung. Dalm. Croat. Rameque. 30. 34. 35. 36. 44. 45. 60.
Ghisi Johannes et Pelegrinus 229.
Gibulo (de) Mulier filia de Genua 196.
Gira comes, pater Marcelli pristaldi. 28.
Giraldo Buchiae. 85.
Girardinus diac. card. s. Donati 163.
Girardus, archiepiscopus ragusanus. 1121. 23. 24.
„ presb. card. s. Stephani in Celio monte 58.
„ s. rom. eccl. notarius. 77.

*

Digitized by Google

Girgi Barba mulier 196.
Girgurelli filius Micha 88.
Girriza Andreas. 171.
Gisla uxor Marsilii Lombardi. 231.
Gjanić Martook. 86.
Gladnik, territorium. 28.
Glamozani, populus. 67.
Glitana Spento (de) Stosius 195.
Globossa, rivulus. 122.
Godimirscina, terra. 37.
Godolscalcus, Baivarius, testis 7.
Gofredus diac. card. s. Mariae in via lata. 125. 136. 143. 163.
Goian, testis. 88.
Goislav filius Crossii. 18.
Goislavus Derze 25.
Golgonisa (Glogovnica) praedium. 93.
Golube, testis. 26.
Gomai et Gumai, locus. 96, 141.
Gomila, territorium. 172.
Gomile lipe, maceriae magnae. 60.
Gondole Johannes consul rag. 158. 192.
Gondricus Villi de Caprulo. 231.
Goritia, comitatus. 185.
„ (de) dominus Hermanus. 186.
Goriza, terra 40.
Gorizza, prope Belgradum. 191.
Gosila, villa 8.
Goysce filius Vilcani. 151.
Goyslavi Grosius 158.
Grab comes simegiensis 1134. 28.
Gradenigo Vitalis 65.
Gradensis patriarcha. 108. 109.
„ patriarcha Enricus 1155, 54. 55. 56.
Gradonicus Bartholomaeus iudex. venet. 205.
„ Marco Capitaneus stoli Venetorum 42. 43.
Graeci Johannis filius Madius 95.
Graecorum ritus 78.
„ „ et lingua in ecclesia iadrensi. 189.
Graguy presbyter podiup de Ostrogo. 154.
Grandimontenses eremitae 214.
Grampiza mulier Tecuni 195.
Graniza, locus. 37.
Grasana Derza (de) Vitalis 25.
Gratianus diac. card. St. Cosmae et Damiani 103. 120. 125. 136. erroneae Bracianus 149. 163. 175.
Graždva (sa) žan 86.
Graniç Prascoviç 118.
Greci Dominicus. 231.
Gregorelli filii, in buccaratu spal. 152. 154.
„ filius Petrus iupanus trag. 1185, 181.
Gregorii Coscia. 157.
„ Petrolinus. 135.
Gregorius abbas s. Petri de Humai 1106—1111. 16.
„ „ „ „ spalatensis dioecesis. 1106. 12. 1106—1111 16.
„ antivarensis archiepiscopus. 1194, 173. olim archiepiscopus 1195, 178.
G(regorius) de Sancto apostolo, s. Mariae in Porticu praesb. cardinalis 149. et legatus 165. 174. 179. (erroneae sub C.).
Gregorius diac. card. s. Angeli 48. 175.
„ „ „ „ Georgii ad velum aureum 163.
„ „ „ „ Mariae in Aquiro. 149. 163. (erroneae s. Marci).
Gregorius diac. et canonicus 228.
„ episcopus baacensis 1124, 25.
„ „ diocletanus et antibarensis 1178, 106. 1179, 111. 1180, 115.
Gregorius episcopus iaderensis 1105, 11. 1106, 12. 1107, 13. 1106—1111 16. 1111, 237. eius memoria. 29.
„ „ ecclesiae sabinensis 53. 54. 58.
„ filius Miroslavi iupani brebriensis 1184, 128.
„ VII. papa. 20. eius memoria 86.
„ VIII. papa 141.
„ Vitazae 74.
Gretta de Vinca 196.
Gridesia Jacobus 150.
Gridinna, testis. 14.
Gridosce Praestantius 126.
Grigori de Mandua filius 195.
Grigorinus, testis 195.
Grimaldus civis spalat. 21.
Grimanus Petrus de s Agnete. 229. 230. 231.
Grisogonus, diaconus Cardinalis ac bibliothecarius 25.
„ filius Zavarelli iudex iad. 94. 95.
„ Judex Jadrae. 1177, 97.
„ presbyter 193.
Griti Dominicus 229.
Grobce, clericus 114.
Grobe Marinus 158. 161. 185.
Grobovniza, locus. 124. 143.
Gronda, filius Praestancii 22.
Grotulus Dominicus presbyter et notarius 50.
Gruanus Petrus. 185.
Gruba de Trecto. 195.
Gruban Zanici. 37.
Grubce Salatii 28.
Grube. nobilis arbensis 68.
Grubessa filius Branislavi, iudex. 18.
„ filius Josephi nobilis 74. 140.
„ „ quondam Radco comes spalatensis 1178, 107. 1187, 142. 1188, 144. 145. 1189, 152. 154. 1190, 160. 1192, 165. 1193, 166. 170. 1194, 172. 1195, 177. 1196, 180. 1198, 189. 191.
Grubessa, filius Vicussi monachus. 26.
Grubescia Gaudii iupanus 1194, 173.
Grubesa filius Gauzuli, iudex Tyni. 90.
„ iupanus. 46.
„ „ filius Saioli. 113.
„ testis. 26.
Grubice Salati, diaconus 37. 38.
„ Sungari 37.
Grubina, fundator ecclesiae 153.
Grubine. iudex iadrensis. 40.
Grubo de Kerzo et filius eius 195.
Grupchius, canonicus 165.
Gubernator Dalmatiae atque Croatiae, Calanus 1193, 167. 168. 170.
Gudizo de Prodanus. 127. 128.
Guerdi, villa 67.
Gugeli Andreas 190.
Guffulinus, testis. 195
Guilelmus monachus. 45.
„ presb. Card. s. Petri ad vincula. 59.
Guljerević Žan. 86.
Gumai Dabrana 37.
„ Dabranae filius Dragus. (Drago) 89. 144
Gumay Dabranae filius Johannes 145.
Gumai Foscus. 190.
Gumbertinus, testis. 196.

Digitized by Google

Gundula Savigna comes. 184. 185.
Guofrido filius Bonumir de Siponto. 82.
Guran comes de genere Chacittorum 4.
Gurcha, comes, testis. 75.
Gurhana de Georgius 25.
Guro (de) Andreae mulier 195.
Gussich Boricius, nobilis. 140.
„ Joannes. 150.
Gusichorum gens 4.
Gutfredus praepositus 200.
Guadrae=Quadernae? 171.
Gvalfredo Rabie. 85.
Gvalterius magister, canonicus spalatensis. 115.
„ „ notarius iadrensis 97. 129.
„ „ „ spalat. 114.
„ „ Templariorum. 173.
Gvanara Grossa filia de Negula. 196.
Gvido, Vido, comes Veglae, filius Bartholomaei. 1199, 204. 205.
Gvido (Vido) comes Vegliae frater Bartholomaei 1163, 64.
„ diac. Card. s. Mariae in Aquiro. 58.
„ „ „ „ „ „ Porticu. 55.
„ presb. „ „ Grisogoni 53. 54. 58.
„ „ „ „ Pastoris. 48. 54.
Gviducii Robertus 208.

H.

Habraham (de) Menco 196.
„ testis 195.
Haeresis in Ungaria et Bosnia 216.
Haeretici. 17. 33. 185.
Haereticorum sectae. 180.
Helia, diaconus 166.
„ spal. buccaratum tenens. 93. 225.
Hemanuel imperator. 73. v. Manuel.
Henricus albanensis episcopus. 1186, 136.
„ bedregurensis (bodrogiensis) Comes 1163, 67.
„ comes Veglae 1199. 204. frater Vidonis.
„ Dandulo patriarcha gradensis 55. 56. 61. 68. 69.
„ de Gorizia 7.
„ magister, apostolicae sedis legatus. 38.
„ presb. Card. ss. Nerei et Achillei. 55. 58.
„ (Hemericus) filius Belae III. regis, eo vivente coronatus 130. Almericus rex Dalmatiae et Croatiae 1194. 172. Enricus bis coronatus. Dalmatiam et Croatiam feliciter gubernans. 1195, 178. 180. Rex Hungariae 182. Hermericus. rex Hung. Dalm. Croat. atque Ramae. 183. Henricus Hung. Dalm. Croat. atque Rame, Servicque rex. 185. 187. 197. 201. 202. Hemericus 205. 216. 221. eius memoria 180.
Henricus, subdiaconus romanus, apost. legatus. 48. 50.
Hermanum, villa Istriae 44.
Hesernicii Paulus 193.
Heynricus comes curialis regis. 45.
Hierosolomitana provincia. 188.
Hitelanus praepositus strig. 30.
Hobaldus, Hubaldus presb. Card. s. Crucis in Hierusalem. 58. 76.
Hobradus comes de genere Lasniçitorum. 4.
Honesto (de) Albertinus 231.
Hospitale, vide monasterium.
Hospites. 146. 191.
„ alieni regis 91.
Hubaldus episcopus hostensis 1178. 103.
„ card. s. Praxedis. 48. 54. 59.
Hubertus presb. card. s. Laurentii in Damaso 125.
Hugo, diac. card. s. Eustachii, 76.
„ episcopus ostiensis 48.
„ notarius regis Stephani III. 67.
Hugo presb. card. s. Clementis 103.
„ „ „ „ Martini 163. 174.
Hugrinus comes de genere Chuchacorum. 4.
Hulmae ducatus 193.
Humago, urbs Istriae 41.
Humai (de) monasterium s. Petri. 16.
Hungari in dioec. Zagrabiensi 193.
Hungaria. 157. 196.
„ loco Dalmatiae 40.
Hungariae comites 14.
„ clerici. 17.
„ regnum 139.
„ rex 230.
Hungaricus princeps. 10.
Hungaris vel alienigenis in civitatibus Dalmatiae habitare vetitum. 14. 35.
Hungarus Johannes 231.

J.

Jacinthus, diac. card. s. Mariae in Cosmedin. 58. 76. 136.
Jacobus comes. 1124, 25.
„ „ Bosordiensis, (Borsodiensis) 14.
„ diac. card. s. Mariae in Cosmedin. 100. 103. 120. 125. 143. 149.
„ pelizarius 196.
Jadera, Jadra urbs 5. 11. 20. 41. 42. 43. 44. 52. 75. 90. 94. 95. 116. 118. 127. 150. 151. 155. 156. 159. 170. 178. 181. 183. 187. 191. 192. 193. 201. 202. 205. 229. 230.
Jaderae insulae. 181.
Jaderensis ecclesia 5. 108.
„ „ in metropolitanam provecta 1154, 52.
„ Episcopus et archiepiscopus. Vide Episcopi et Archiepiscopi.
Jadertum urbs. 208.
Jaderensis synodus. 1106, 12.
Jadreiz Musco. 37.
Jadrenses. 99. 108.
Jammomethorum gens. 4.
Jandinus comes. 5. 17.
Janne Dominicus 231.
„ Gvidottus. 231.
„ Rainerius 69.
Jaquinta regina, uxor Georgii regis. 1115. 19.
Jasconovina, vallis. 168.
Jassenica, torrens. 183. 184.
Jassenize lacus 171.
„ rivus 171.
Jedro, ager in modum velis. 37.
Jerosolomitanorum rex A. 1199. 212.
Job archiepiscopus strigoniensis. 1185, 94. 1193, 170.
Jobagiones. Eccl. Zagrab. 67. sumugiensis Castri 67.
Johanna abbatissa s. Andreae in Arbe. 1181. 238
Johannes abbas de Castellione. 1186, 228.
„ „ s. Crisogoni 1166. 71.
„ „ „ Georgii (in Albania) 1166, 73.
„ „ „ Joh. Ev. Belgradi. 1129, 26.
„ „ „ Salvatoris antibarensis. 1166. 73.
„ archidiaconus Jadertinus 1194, 171.
„ archiepiscopus antibarensis. 1199, 210. et diocliensis. 218. 220.

Digitized by Google

Johannes archiepiscopus spalat. 235. 236.
„ archipresbyter iadertinae eccl. 9.
„ capellanus et apostolicus legatus 185. 192. 201. 202. 210. 215. 216. 217. 218. 220.
„ comes biehoriensis. 1166, 71.
„ „ de genere Jamomethorum. 4.
„ „ Veglae, consangvineus Vidonis 1199. 204.
„ „ spalatensis 1144, 37. 61. 1169, 85. 1171, 87. 1174, 225.
„ de Andrea de Manno. 195.
„ de Mravzo, major. 14.
„ diaconus arbensis 109.
„ „ card. 3. 4.
„ „ „ s. Angeli 103. 120.
„ „ „ ss, Sergii et Bachi. 48 53. 55.
„ „ „ s. Theodori. 149. 163.
„ „ et canonicus. 228.
„ „ s. Anastasiae 97.
„ episcopus besprimiensis. 1181, 122.
„ „ chanadiensis 1199. 222.
„ „ drivastensis 1199, 203.
„ „ dulcinensis 1166, 73.
„ „ polatinensis 1199, 220.
„ „ Quinque ecclesiensis 1142, 35.
„ „ traguriensis. 1106, 12. 1110, 15. 1106—1111. 16. 17.
„ „ veglensis 1186, 227. 1188, 146. 147. 1191, 238.
„ Felix diac. card. s. Eustachii. 149.
„ filius Bernardi 102.
„ „ Zaubarae 40.
„ istriensis, testis. 8.
„ iadertinus Notarius 1107. 13.
„ iobagio sumugiensis 67.
„ Mathiae iudex Bratiae 1111, 16.
„ monachus. 9.
„ palatinus 1102, 5. 1108, 14. 1111, 17.
„ plebanus s. Michaelis de Jadra 171.
„ „ „ Petri veteris Jadrae 171.
„ presbyter 181.
„ „ card. s. Anastasiae. 59. 76. 103.
„ „ „ „ Clementis, episcopus tuscanus. 163. et viterbiensis 174, legatus apostolicus 179.
Johannes presb. Card. ss. Johannis et Pauli, Pamachii. 48. 53. 58. 103.
„ „ „ s. Marci. 76. 78 103. 120. 136. 143. 146.
„ „ „ ss. Silvestri et Martini 53. 55. 58.
„ „ „ s. Stephani in Celio monte 163. 175.
„ „ filius Kerna. 13.
„ „ Tragurinus 15.
„ „ vegl. 51. 147.
„ primicerius veglensis 228.
„ „ 50.
„ „ „ nesciens scribere. 1188, 147.
„ Ragusanus testis. 15.
„ sacrista. 72. 132.
„ „ s. Domnii 96.
„ subdiaconus s. Anastasiae (iadertinus) et notarius 67. 68. 74. 87. 90.
„ „ venetus. 228.
Johel, abbas B. M. V. in Pulsano. 45. 46.
Jontani Ocho 65.
Jordani Ugvicio. 208.
Jordano (de) Johannes 195.
Jordanus, frater. 178.
„ presb. card. s. Pudentiae. 149. 174.
Josep Stephanus 127.
Joseph s. Petri novi de Jadra plebanus vicenotarius 156. 171.
Josephi filii Grubesca, Stephanus et Laurentius 157. 188. 193.
Josephus Comes. 1198, 191.
„ iudex Jaderae 74.
Josilach castrum in Istria. 6.
Jubbatus. 135.
Juda (de) Bitte. 156. 159.
Judae Vita 39.
Judaei. 215.
Judicator Spalati Zanizo. 21.
Judex civitatis in civitate sedulo commorari debet. 35. in civitate cum comite et nobilibus iudicium fert 74.
Judex ducis in Spalato. Bratagna. 104.
„ Gerdo. 18. 19.
„ Grubessa filius Branislavi 18.
„ regis, Prata, aut Perta. 1146, 40.
„ Sclavorum, Petrunus 1146, 40. Paulus comes. 1198. 193.
Judicator Fusco. 13.
Judex Zachulmiae Boleslaus 1112, 185. Gergo 1114, 18.

Judices civitatum Dalmatiae.

Arbenses: Stephanus ac Michael. 108. 110. Dabregna et Praestancius. 68.
Bratiae, Radovanus Slavogosti. 16. Joannes Mathia 16.
Castri Clissae, Bratozai 88.
Chulmiae, Boleslaus. 17. 19.

Iadrenses.

P . . . 1103. 9. Desigua 1105, 11. Trunzan 1105, 11. Vilcinna 1105. 11. Fuscus 1110, 15. Zambata, Maius. 1134, 30. Grube, Desinna et Fera. 1146, 40. Crisogonus 1164, 68. Josephus 1167, 74. Chrisogonus 1167, 74. 1177. 97. 98. David. 1172, 90. Grisogonus filius Zavarelli, Votlcara, Berguli, David Grubinicae. 1175, 94. 95. Maldenarius Michael 1177, 97. Votchania. 1181, 118. Votcarra 1182, 127. Sclavus Dimitrius et Cucillae Petronius. 1189, 151. Martini Stephanus, Cosce Gregorius, Soppe Georgius, Bitte de Juda, et Sluradi Petrus. 1190. 159. Soppe Georgius, Ruba Sacci Damianus, Cosce Gregorius 1194, 171. Damiani Petrus, Petrizi Micha, Rubasacco Damianus. 1197, 183. Jadertinorum et Sclavorum iudex Comes Paulus. 1198, 193.
Iustinopolitanus, Rantulfus. 39.
Ragusani, Dersimirus filius comitis Petri. 1190, 156. 158. Slabba Luccari 1190, 156, 158. Arbitrarii iudices: Luccarus comes, Vulpis Vitalis, Michatius vicarius, Slabba Luccarus, Budatiae Vitalis, Peli Vitas, Domanae Theodorus. Mili Ursacius, Lampi Vitus. 1195, 176.
Spalatenses: Petrus Gricinae, 1144, 37. Vita Dindiculo, Drago Pirle, Dabranna Trunzani. 1150, 41. Petrus 1174, 226. Forminus 1178, 107. Vilcotta, 1180, 116. 1187, 141. 1188, 144. 145.
Tynienses: Tolen. 1164, 68. Grubessa, 1172, 90.
Terrae Canali, Belleca. 225.

Digitized by Google

Judices communis Veneciarum: Sebastianus Ziani, Aurio Mastropetro, Vitalis Dandulo cum 43. aliis iudicibus 1163, 64. Baduario Petrus, Michael Johannes et Petrus. 1187, 230. Andreas Dandulo, Dominicus Secundo. Badoario Manasses, Navigaioso Jacobus, Falerio Philippus. 232.
Judices constituti ab episcopo Zagr 193.
„ Pisanorum Marcus et Burgundius. 84.
Judicio nullius subiecti. homines comitatus modrusiensis, nisi comitis sui et Bani. 169.
Judicium bani. 128.
Jula comes palatinus 1134, 28. 1137, 31.
Julianus comes. 30.
„ Dominicus et Jacobus 229.
„ Philippus 65.
Julius, episcopus praenestinus. 62.
„ presb. Cardinalis s. Marcelli. 48. 53. 54. 58. 59.
Junota, testis 88.
Jupa Bochachi. 17.
„ Buçani. 17.
„ Licha 17.
„ sub alpibus 17.
Jupan, vide zupan.
Jupania tota Polici. 162.

Jupani (župani) Comitatuum.

Jupanus arbensis Lampredius 1166. 68.
„ breberiensis Miroslavus filius Bogdanazi. 1180, 113. 1181, 117. 1184, 128.
„ de Cetina, Mirata. 1145, 39.
„ Clissae Saracenus 1171, 88.
Jupani Croatorum Malichnicus filius Borislavi iupani, Bogdanus, Stojan frater eius Poruganus ac Mirco filius Bogdani iupani. 1179, 110.
Jupani Diocliae. Gerdessa, Grubessa, Desimir 1151, 46.
Jupanus de Luca Cosmas (1070) eius memoria 71.
„ s. Petri de Gumai. Talmatius 1187, 141.
Jupani Sclavoniae 126.
Jupanus Sidragae Dessen filius Slovinje. 1172, 90.
„ spalatensis Drago. 89.
„ spalat? Talmazo. 1176, 96.
„ traguriensis Petrus filius Gregorelli 1185, 131.
„ tyniensis Cathlus? 1181, 117.
„ Zachulmiae Maurus 157.

Jupani diversi.

„ Beriscius 173.
„ Besanni Sracinnus 140.
„ Brenna Cazich. filius Nicolai 156.
„ Dedomir 173.
„ Desco 113.
„ Desimir 46.
„ Drago. 113.
„ Dragus 97. 145.
„ Drascen filius Slovinie. 1181, 119.
„ Gerace Stephanus 140.
„ Gerdessa 1151, 46. 1154, 51.
„ Grubessa 1151, 46. filius Saioli 113. 173.
„ magnus Rasse Nemanna. 1186, 135. 137.
„ Neudalus legatus Nemaniae. 1186, 137.
„ Slavogost. 146.
„ Sliliz. 173.
„ Slovinia 146.
„ Scepanus filius Raccos. 113.
„ Vilcomir. 173.
Jupanorum iudicium. 140.
Jura filius Raco. 160.
Juramentum Andreae ducis Dalm. et Croat. Spalatensibus praestitum. 221.
Juramentum Ducis Venetiarum praestitum arbensibus 167.
„ duodecim propinquorum. 95.
„ Regum Hungariae praestitum Dalmatis. Colomani 5. 14. 21. Stephani II. 25. Geysae II. 35. 44. Stephani III. 74.
Juresclavus, veglensis testis. 50.
Jurha setnicus legatus Nemanje iupani. 135.
Jurievich. Georgius nobilis braciensis. 16.
Justinianus Petrus procurator operis B. Marci 229.
Justinopolis, id est Caput Istriae, urbs. 39.

K.

Kadole, presbyter 113.
Kajmath (de) Laurentius litteratus. 180.
Kaladin comes, frater Adelberti comitis sumigiensis. 1134, 28.
Kalanus, vide Calanus.
Kale filius Bogdanus 114.
Kalenda, episcopus Wesprimiensis. 1199, 222.
Kalendus, nuntius ragusinus. 210.
Karaniae Prodanus 95.
Karinthiae, partes. 186.
Karvunskie hori. 181.
Kašica Jakov 86.
Katapanus magister, praepositus albensis, Hungariae cancellarius. 170.
Kemenic praedium. 168.
Kenna (de) filia 196.
Kerbozic Zudonia. 126. 128.
Kerna, pater Johannis presbyteri. 13.
Kerzo (de) Andreas 195.
„ „ Grubo 195. 196.
„ „ Marinus. 195.
Kesna (de) Johannes 196.
Kesse, castrum 92.
„ comitatus 97.
„ insula 97.
Kessi Valentinus. 97. 98.
Keu, locus. 197.
Kilessa (de) Bia. 196.
Knez (Kenez) Petrus. 31.
Knesius (kenesius) Almissi Nicola. 1167, 79.
Knezius (Diocliae) Michahel 1180, 115.
Krapina, locus 169.
Krinović Tomaš dum. 86.
Kris, locus, et arx. 168.
Kr'nstjari horja 181.
Kotoranin Žung. 86.
Kurillo, locus. 189.
Kylliessa (de) Cosmas 196.

L.

Labena, locus 164.
Labena, villa 8.
Labezo, haeretiaus 19.
Labina, locus. 162.
Laborius, Laborans presb. Card. s. Mariae trans Tyberim. 120. 125. 136. 143. 148.
Lacus abbatis vel monialis 171.
„ de Campis in insula Veglae. 227.

Digitized by Google

Lacus prope viam ad s. Georgium de Mirano. 153.
Lacroma, Lacromono, insula. 18. 19. 46.
Ladislaus filius regis Belae, dux bosnensis. 1137. 30.
„ rex Ungariae 28.
Ladislai II. regis memorie 67.
S. Ladislai regis Hung. memoria 66. 67.
Lagenae 1.
Lambadus Jacobus s. Sophiae plebanus, presbyter et notarius 65.
Lambertini Georgius Gurceo et eius frater Federicus 208.
Lambertus comes 1124, 25.
Lampredii gener Madius 195.
„ Grube. 155. 156.
Lampredius, archiepiscopus iadertinus 1146, 40. 1154, 51. 52. 63. 1162. 63. 1166, 71. 1167, 73. 75. 1172, 90. 1174, 93. 1175, 94. 95. 1177, 97. 98.
Lampredius comes. 171.
„ episcopus absarensis 1179. 123.
„ clericus, filius Marichnae. 30.
„ filius Bogdani. 94.
„ iupanus arbensis. 68.
„ monachus, cognomento Belmonete. 18.
„ prior iadrensis 1105 11. 1106. 11. 12.
„ Scarnacani 22.
Lampridii Vitus 156.
Lampridius episcopus scardonensis. 1169—1170. 86.
Lamprii Vitus consul rag. 192.
Lampri Vitus iudex rag. 158. 176.
Lapate Steca. 190.
Lapis magnus supra fontem. 96.
Lapçani Petri filii Utolenich et Stançe. 117.
Lapçanorum gens. 4.
Lapstici filius Mille. 37.
Lapzanin Berigna filius Cirnotis. 71.
„ Bratei. 150.
„ Staniz, 71.
Lasana (de) filia. 196.
Lasniçitorum gens. 4.
Lasta, parochia 131.
Lateranum. 4. 48. 49. 53. 58. 59. 104. 110. 123. 144. 149. 152. 175. 177. 179. 180. 189. 190. 198. 202. 207. 209. 211. 212. 215. 233. 234.
Latini. 96. 140. 154.
„ apud Durachium 80.
„ in dioec. zagrabiensi 193.
Latinos qui detinent in servitute, excommunicantur. 220.
Latrones maritimi capiendi 43.
Laucelle mons. 88.
Laudum. 165.
Laurentius capellanus pontificis romani 73.
Laurentius archiepiscopus spalatensis, ejus memoria. 1103, 9.
Laurentius archiep. strigoniensis 5. 12. 14. 16. 17.
„ comes curialis regis Stephani III. 1166. 71.
„ filius Fabiani Radomiri, scriba braciensis 16.
„ „ Joseph 206.
„ „ Salamonis canonicus varadiensis. 29.
„ magister. 118.
Lavatino, testis. 18.
Lazarus episcopus albanensis 1166, 73. 1167, de Arbania. 78.
Lecca (Lica) parochia. 112.
Ledi Marcus 65.
Leges romanae ecclesiae. 10.
Lemesse testis 74.
Lemo, locus. 6.
Lenzari Guiducius civis fanensis. 207.
Leo de Johannes 195.
„ IX. papa 57.
Leonis campus. 92.
Lepoldus filius Petri, pristaldus Bani Belus. 67.
Lesse, locus. 13.
Letai, castrum Istriae 6.
Lex antiqua. 34. 35. 221.
„ antiqua conservatur 74.
„ antiquitus constituta in Dalmatia vigens. 14. 44
„ et consvetudo antiqua 159.
Liber homo, in Cattaro. 135.
Liberi. 31.
Libertas civitatum illaesa. 159.
Libra auri. 20. 31.
Libri. 146.
Missale continuum. 153.
Ymnarium. 153.
Ymnarius mixtus cum psalterio 153.
Decretum. 178.
Missale 178.
Ordo episcopalis 178.
Liber Matutinalis. 178.
Licca, testis 196.
Licha iuppa. 17.
Licae medietas, Parochia 131.
„ „ altera 131.
Licianensis, Liciniatensis civitas. 2. 23. 24. 33. 47. 59. 76. 148.
Ligius (fundatarius) imperii. 112.
Lilla (de) Ugo, magister procurator curiae in Apulia 150.
Lippe Martinus. 98.
Lisca (de) Andreae filius Jacobus 127.
Lisce Andreas 74.
Lisisleus filius de Marino de Prevoca 195.
Lissa, insula. 119.
„ parochia 131.
Liuba, abbatissa s. Demetrii 1194. 171.
Liube nepotes 171.
„ Petri filius Paulus. 150. 187.
„ Petrus 193.
Lixado Leonardus. 231.
Lombardo Angelus. 231.
Longo de Menco. 196.
„ Thomas 194.
Longoferaro Mariuus nob. ven. 20.
Longus Vivianus et Jacobus 229.
Lotavittus protospatarius (eius memoria) 56.
Lotharius diac. card. ss. Sergii et Bacchi. 163.
Luca, parochia. 131.
„ presbyter filius Cecre. 182.
Lucari. 185.
„ Slabba, iudex Ragus, 156.
Lucari Slabbae filius. 191.
Lucarus, clericus 203.
„ comes ragusinus. 1195, 175, 1197, 184. 185. 1198, 192.
„ familiaris Raynaldi cardinalis. 99.
„ filius Benetiae 13.
„ „ Nicolizae, prior Ragusae. 18.
„ „ de Petrarca 105.
„ „ Stenne Stresii. 142.
Lucas, archiepiscopus strigoniensis. 1158, 60. 1181, 122.
„ comes nitriensis 1166, 71.
„ presbyter. 146.
„ subdiaconus filius Cecre. 126.

Digitized by Google

Cadulus, istriensis, testis. 8.
Caena danda capitulo spal. 165.
Cal; sclavonice, locus. 154.
Calafrangi Andreae filius Maurus, 238.
Calageorgi Furminus. 131.
Calamet, sclavonice Tirstenic, locus. 37.
Calanna de Zobenigo et eius filius Desa. 190.
Calanus dux Dalmatiae et Croatiae 1193. 166 episcopus quinqueecclesiensis palleatns et totius Dalmatiae atque Croatiae gubernator. 1193. 167. 168. 170. Dux 170. episcopus quinqueecclesiensis 1199. 222.
Calavagia. 189. 190.
Calbani Mathaeus 231.
Calbo Stephanus advocator communis Venetiar. 230. 231. Petrus 231.
Caleara, locus. 88.
Calepi Johannes 158.
Calidae aquae, locus, 166.
Calisedum, locus. 6.
Calixtus comes. 30.
Calixtus II. papa. 23, 24, 25.
Caldesci nepotes 185.
Caldesci . . . testis. 185.
Calle antiqua cum capella 37.
Caloianis Nicola 145.
Caloiatine (de) Nicolaus 114.
Caloioanni de Paulus et Nicolaus 96.
Camas Stephanus 90.
Camasci Petrus 156.
Camascii Stephani filius Petrus 127.
Camasii surdi Nicolaus 193.
Camenani, locus, 71.
Cameniani, locus. 146.
Camerarius ducis Croat. et Dalm. 200.
„ regis Siciliae Thasaligrandus 137.
Campanana terra iuxta s. Andream. 22.
Campus marinus, territorium 183.
Canale regio. 225.
„ (da) Johannes 81. 82. 229. Petrus cum Angelo fratre suo 231.
„ (da) Marcus 65.
„ (de) setnicus Thechomir 1114. 18.
Canatalie Petrus 109.
Cancellarius archiepiscopi spalatensis Albertus Pisano praep. s. Barth. 1185. 132.
Cancellarius ducalis aulae Venetiarum, Gabriel Paulinus 1166. 70.
Cancellarius ducis Dalm. et Croat. Andreae, Petrus filius Milke praepositus. 1198, 191, 199. 200.

Cancellarii seu notarii regum Hungariae.

Barnaba Geysae II. r. notarius 1151. 45. 1158. 61.
Adrianus Belae III. r. notarius 1185, 94.
Katapanus magister, praepositus albensis aulae r. canc. 1193. 170.
Petrus praep. albensis, aulae r. canc. 1197. 187.
Desiderius, aulae r. canc. 1199, 222.

Cancellarii romanorum Pontificum.

Rolandus. presb. Card. 1153. 48. 1154, 53. 1155, 55. 1157, 58. 1158, 59.
Albertus presb. Cardin. 1181, 120. 1182, 125, 1186, 136.
Cancellarii vicem agens. Moyses can. lateranus 1188, 144, 149.
Cancellarii vicem agens. Rainaldus, notarius 1199, 207.
Cande (de) Vulcinna 156.
Capella s. Apollinaris, Vegliae. 50.
„ s. Johannis ad Spalatum 131.
Capellus Pancratius 231.
Capitulum s. Anastasiae Jadrae. 189.
Capitulum s. Laurentii. 164.
Capruli, locus 11.
Captio Sclavorum per terram et per mare sine iustitia per Raguseos prohibita. 137.
Caput Istriae, id est Justinopolis, urbs. 39.
Caputassi Theodorus 158.
Caraldus, clericus 114.
Caravello Dominicus 230.
Carinensium gens. 4.
Carletius masarius communis. 208.
Carosus Petrus 65.
Caruchuli filii in bucharatu spal. 165.
Carusii filii Zuzalo et Cernecha monachi s. Stephani 41.
Carsus, mons aut locus? 95.
Carta concessionis 204.
Cartula offersionis. 6.
„ offertionis et transactionis 147.
„ promissionis 204.
„ venditionis. 11.
Cartusienses eremitae 214.
Casari Duimo. 88.
Casariza, locus 18.
Casera (de) Constantinus 195.
Casinieius 225.
Casnaz David de iuppania Trebigna. 18.
Cassata Martinus 171.
Cassera Petrus Raddo. 190.
Cassino mons 141.
Castan, villa in Istria. 6.
Castellare, locus 51.
Castellum (Belgrad) 184.
Castilione, castrum in Istria. 6.
Castrum de Sevenico. 100.
Castrum sumugiense. 67.
Catapanus, Businas 25.
„ episcopus agriensis 1199. 222.
Catharo, Catarum, Catharinensis civitas. seu Rosa. 2. 23, 24, 33, 47, 59, 76, 123, 135, 148. 176.
Catholdus Vica (vicarius?) canonicus spalat. 164.
Cathlus? tyniensis iupanus 1181. 117.
Catopanie Andreas. 157.
Cauca, territorium. 140.
Caucho Johannes 129.
Causa (in) ecclesiastica nullum testimonium sine iuramento. 138.
Cavalero Dominici filius Pensu 149.
Cavallerio Mathaeus 229.
Cavallino (de) Petrovula 196.
Cavanie Petraca testis. 88.
Cavedel, villa in Istria. 6.
Cavo Johannes. 231.
Cayfas, veglensis 228.
Cayse Johannes presb. et canonicus 228.
Cazun, decima de victualibus 169.
Cece Petrus 129.
Cecre (de) Lucas presbyter 193.
Celeminae Prodani uxor Dobricha 180.
Celestinus III. papa. 165. 173. 174. 175. 177. 178. 179.
Celiae filius Petrus 170.
Celio de Petrus. 167.
Cellaria ducatus. 169.

Digitized by Google

Cellia, testis 157.
Celso Dominicus 65, 69.
Cencius, episcopus portuensis et s. Rufinae 53. Cincius 58.
Cencius diac. card. s. Luciae in Orthea, camerarius domini papae. 178.
Cencius presb. Card. s. Laurentii in Lucina 48. 175.
Censura ecclesiastica. 215.
Census romanae sedis in Hungaria. 166.
Centurio Salamon. 31.
„ San. 31.
Centuriones 5.
Ceperlan. terra. 174.
Cerne, filius Cucille, advocatus 95.
Cernecha, comes spalatensis. 1142. 34.
„ filius Carusii monachus s. Stephani 41.
„ prior et comes spalatensis 1144. 36.
Cerne, civis Ragusaeus 85.
„ filius Cipriani pristaldus 181.
Cernogradus, castellum. 6.
Cernota, presbyter 27.
Cernota, presbyter et canonicus 228.
Ceroclo, locus 227.
Cesar, comes iadrensis 1105. 11.
Cesarius filius Vitalo 149.
Cesmagenses populi. 221.
Cetina (de) iupanus Mirata. 1145. 39.
Cetinae (Citinae) parochia 162.
Chacittorum genus. 4.
Chaialisius Comes Pharae. 1168—1169. 83.
Chalini filius Desco 71.
Chalzo filius Berici 68.
Chamenani, Chamenian, locus 71, 143.
Charilus, testis. 46.
Chatarini. 79.
Chatarinus vicecomes 79.
Chatena coniux Dominici Galate. 22.
Chazza, abbatissa s. Benedicti in Spalato 1144, 37, 1171, 87. 1180, 115. 1188, 144, 1192, 166, 1195, 177.
Chelmania, regio. 137.
Chephan comes de Suprun. 1199. 222.
Chiatar praedium cum monasterio. 30.
Chicli, (de) mulier. 196.
Chierne, aqua 172.
Chilenni filius Petrus archiepisc. Spalat. 134.
Chilmizo, locus 88.
Chissa, urbs. 17.
Chitamer, villa 67.
Chivale filius Ugrini. 190.
Cholm, castrum Istricae. 6.
Choruscani, locus. 124. 143.
Chreni de Johannes 195.
Chriplina, aqua 172.
Christoforus cum filiis et Menco 194.
„ domnicellus 196.
Christophorus sacerdos arbensis 68.
Chroatenses nobiles 12.
Chroatia. 4. 8. 9. 71. 146. 191.
Chroatiae et Dalmatiae dux 1. 2. 87. 88. 93. 182. 188. 191. 192. 193. 196. 198. 199. 202. 205. 221.
Chroaticus exercitus. 169.
Chrobatia. 98.
Chravates, v. Crouates.
Chrovatiae tribus v. Crouatiae tribus.
Chropinnae filius Jacobus 140.
Chropizo, testis. 26.
Chuchacorum gens. 4.
Chulmae ducatus 192.
Chulmiae iudex Boleslaus. 17
Chunniis Michael. 158.
Chvale filius Ugrini. 105.
Chvalis Ivan, nepos Arseni 37.
Ciazulini filia Maria 196.
Cicha. mater Vekenegae abbatissae. 11.
Cicigna, iobagio sumugiensis 67.
Cicla (de) Prodanae 145.
Cigali Micha 150.
Cikulina Jakovica. 86.
Cilco, locus, 36. 37. Chilco 38.
Cilumbuli Gregorius 151.
Cindrinus, testis 195.
Cino, pater Nicyfori. 13.
Cinthius, diac. card. s. Adriani. 59, 76.
„ presb. Card. s. Ceciliae, 120.
Cipicliriones, villa Istriae. 44.
Cipriani Praestancius 156.
Ciprianus filius Cerne de Tragurio. 154.
Ciprianus sorcinus 196.
Circumvolutio. quae in sclavonico savod dicitur 193.
Cirne filius Chrappe. 141. 142.
Cirnetha, nepos Trescalae 21.
Cirnetha, patruus prioris Cirnethae. 21.
„ prior spalatensis 1119. 21.
Cirnota presbyter spal. 36. 37. 38.
Cistercienses monachi 214.
Cisterne, villa in Istria 6.
Citino Michael 69.
Civiles homines. 168.
Cladive, vallis. 37.
Clanisa et frater eius Petrus 28.
Claudinus comes 17 v. Cledinus
Classine, locus 162.
Cledinus (Queledinus) comes 1102 5. 1124, 25. Claodinus 1111. 17. v. Clodia
Clemens de Srenina, presbyter 13.
„ III. papa. 142, 143, 147, 148, 151, 162, 233.
Clementis Georgius 158.
Clerici, qua patris familiae jus. 109.
Clericus ad peregrina iudicia non trahatur. 219.
„ ecclesiam per laicos obtinere non audet. 138.
Clevna, districtus. 8.
„ parochia. 131, 162.
Clin, locus. 101.
Clipeus militaris 225.
Clisia, districtus. 8.
Clissa castrum 88.
Clissa, parochia. 131. 162.
„ urbs. 104. 107.
Clobuco, locus. 131.
Clodia, comes. 6.
Cobilaci Saracenus. 126.
Cobilla, terra 105.
Cocini Petrus 21.
Cocosevich Raiesda. 27.
Collecta 195. 204.
Colnic sclavonice, via vetus, via carri, via grandis 140. 171. 184. 188.
Colocensis episcopus Fulbertus 1102. 5.
„ sedes 91.
Colomani regis pons 67.
Colomanus rex Ungarorum 1. 4. 5. rex Ungariae, Chroatiae atque Dalmatiae. 5. rex Hung. Dalm. Croat. Ramaeque 1103. 8. Ung. Dalm. et Croat. 1105 11.

Digitized by Google

105, 236. 237. 1108. 14. 1111. 237. 1111. 16. 17. 21. eius memoria 1124. 25. 36.
Colonae et coloni 2.
Colloquium regis Hungariae ac totius regni cum duce Austriae. 45.
Columnae Canuli 97.
Comene de Zuppanus 18.
Comerzari Prvona 68.
Commercia civium Dalmaticorum terra marique libera et absque tributo 35. 44.
Commercium terra, marique proprium liberum 35.
Comor (de) Petrazo. 196.
Communitas familiae in civ. Arbe 109.
Comitatus Croat. et Dalm. Ausariensis 231. 232. Corbaviensis. 191. Goritiensis 183. Modrusiensis 169 Podgoriensis 185. Sanensis. 191.

Comites diversi.

Comes Andreas, pater Gevrili. 29.
„ Andronicus filius bani 1198. 200.
„ Aprico Nicolaus cum filiis. 1178. 105.
„ Bela (Bea) 1198. 199.
„ Bemus? 1198. 191.
„ Calixtus 1137, 30.
„ Dominicus 1188. 146.
„ Duymus 1193. 171.
„ Georgius, filius Sauli, quaesitor 1137, 31.
„ Gira pater Marcelli pristaldi. 1134, 29.
„ Josephus. 1198. 191. 199. 200.
„ Jula. 1137. 31.
„ Julianus. 1137, 30.
„ Lampredius 1193. 171.
„ Macarius 1198. 191. Macharia. 1198. 199.
„ Machareusius 1181, 119.
„ Marcus. 1198, 200.
„ Marcutius 1160, 61.
„ Maurus, totius maritimae provinciae exercitator 1181, 117, 118.
„ Nicolaus. 1180. 113.
„ Nicolaus filius Pauli 1163, 67.
„ Nicolaus pater Simeonis, qui emit terram ultra Dravum. 1137. 31.
„ Petrana. 67.
„ Savigna Gundula 184.

Comites Comitatum et civitatum regni Croatiae, Dalmatiae et ducatus Zachulmiae.

Arbenses: Oriens, 1118, 20. Nicolaus 1178. 108. Petrus Ziani 1193, 167. Rogerius Mauroçenus 1198 194.
Ausari et insulae eius; Rogerius filius Dominici Mauroceni. 1187. 232.
Braciae, Stephanus 1111, 16.
Cathari, dominator Triphon 1181. 123.
Corbaviensis, Slavogost 1198. 191.
Insularum pharensis et brachiensis, Brateo 1184. 226.
Iaderenses, Caesar 1105, 11 Petrus 1146, 40, Maurocenus Dominicus 1165, 71. 1167, 74, 1172, 90. 1175, 94. 95. 1177. 97. Damianus Desinnie 1182. 225. 1183, 127. 128. Martinus 1184. 129. Damianus 1187, 140. 1188, 146. 150. 1189, 151, 1190. 156. (princeps.) Dei gratia comes. 1190. 159. 1193. 170. 1194, 171, 172. 1195. 178. 1197. 182, 183. 1197, 187. 1198, 191 illustris memoriae 1199, 206.
Nonensis, Sergius 1109. 13.
Pharae, Chaialisius 1168—1169. 83.
Ragusiae, Petrus 1142. 32. 1151. 46. 1153. 48.
Sabinus, eius memoria. 141. Flasconus. 1181, 123. Gervasius. 1186, 137. 1188, 233. 1189, 152. 233. 1190, 155, 158, 159. Luccarus filius Nicolai. 1190. 158. 1195. 175. 1197, 184. 185. 1198, 192. Dobroslav, 1199, 202.
Sanensis Dedomir 1198. 191.
Sebenici, Nestos et Perlat, 1177, 100.
spalatenses. Cernecha 1142, 34, una et prior., 1144, 36. Johannes 1144, 37. 1160, 61. 1169. 85. 1171, 87, 1174, 93. 225, Martinus 1176, 95. E . . . 1177, 99. Martinus de novo, 1178, 104. 107. Grubessa 1178, 107. Martinus. 1180. 113. 1181, 117. 226. Grubessa. 1187, 142. 1188, 144, 1189, 152. 154. 1190, 160 (filius quondam Radco) 1192, 165. 1193, 166. 170. 1194, 172. 1195, 177. 1196, 180. 1198, 189. 191.
Tragurienses, Dircemir seu Dirsemir (Držimir) 1185. 131. Marinus 1189. 153.
De Garestin (Varestin), Belec, (eius memoria) 1181. 122. comes guarastiensis, (Varasdiensis) Crazo. 1198, 194.

Comites Veyliae.

Duymus 1133. 27.
Doymus 1153. 50. 51. 1163, 64.
Bartholomaeus 1163, 64. frater comitum 1186, 228.
Guido, 1163. 64.
M(arcus?) filius Bartholomaei, 1193. 167.
Bartholomaeus 1191, 238, 1193, 169, nuper defunctus 1198; 194. 195.
Vido 1191, 238. 1199, 204, 205 filius Bartholomaei.
Johannes 1199, 204, 205.
Henricus frater Vidonis 1199. 204.
Comites Zachulmiae, Radoslav 1143—1180. 85. Miroslav, frater magni iupani Nemanie 1181, 121. 1186, 137. 1190, 157. 158. Comes magnus terrae Zachulmiae, Dessa, 1151, 46.

Comites comitatum R. Hungariae.

Johannes Palatinus 1102, 5.
Cledinus „
Marcus „
Saulus „
Savnieus „
Uguranus „
Theobaldus? „
Iandinus „
Comites Hungariae 1108. 14.
Johannes Palatinus
Appa.
Albanensis, Thomas.
Bosordiensis, Jacobus.
Wasvariensis, Ugudi.
Nouogradensis, Slaviz.
Comites Hungariae A. 1111. 17.
Comes Johannes Palatinus
Claodinus. 17.
Marcus
Saulus

*

Digitized by Google

Savnicus
Ugarenus
Theobaldus
Jandinus
Comites R. Hung. 1124. 25.
Cledinus.
Marcus.
Buzco
Jacobus.
Lambertus.
Nicolaus.
Sergius.
Comites R. Hung. 1167.
Fulcus, Gurcha, Smaragdus, Tupco. 75.

Comites Comitatum.

Albensis: Seza 1166, 71 Bot. 1181, 123.
Bachiensis et Palatinus, Mog. 1193, 170. 1199. 222.
Bedreguiensis (bodrogiensis), budrigiensis. Henricus 1163, 67. budrugiensis Dominicus, una curialis regis. 1193, 170. Fulco. 1198 194. 1199, 222.
Bichoriensis, Johannes 1166, 71. Both. 1193, 170. Mica 1199, 222.
Nitriensis, Lucas 1166, 71. Mochon 1188, 146.
de Sala (Zala) Stephanus 146. Nicolaus banus 1199, 222.
de Saunich, (Solnok) Euzidinus 1134, 29. Fulco. 1166, 71. de Zaunuk, Macharius 1193, 170. Ampudinus 1199, 222.
Sumigiensis seu simegiensis Adelberth, eius memoria 28. Grab. 1134. 28.
de Suprun Andreas 1193, 170. Chephanus 1199, 222.
Strigoniensis Martinus 1137, 30.
Sunadiensis (chanadiensis) Esau. 1163, 67.
Varadiensis? Weza. 1166, 71.
de Waswar, Fulco. 1193, 170.
de Wywar, Dyonisius 1199, 222.

Comites curiales.

Comes curialis archiepiscopi strig. Francell. 1137, 30.
„ „ de Kris. et Bonci, Ysan. 1193. 168.
„ „ Michael de Dumburov, Martinus de Kemenik et Tiwa de Wasca. 1193. 168.
Comes curialis episcopi arbensis. 1111, 17.
„ „ regis Dominicus una comes budrigiensis 1193 170.
„ „ regis Heynricus 1151, 45.
„ „ „ Belae III. Macharius 1189, 151.
„ „ „ Cumpredinus 1181, 123.
„ „ „ Laurentius 1166, 71.
„ do genealogia Ursinorum Stephanus filius Nicolai. 1197, 186.
„ Modrusiae, regi quatuor loricis extra regnum, intra regnum vero decem loricis serviat 169.
„ Palatinus v. Palatinus.
Comitis catharinensis excommunicatio. 49.
„ Nicolai Cacicli filius Borislav, 1188. 144.
„ ragus. Petri filius Dersimir iudex. 1190, 156.
Comitissa olim veglensis, Maria. 1153, 50.
Comitum dona et munera regi danda. 91.
Concilii diocletani decreta 1199, 218.
Concilium antibarense. 1199, 210.
„ ecclesiae ragusanae 49.
„ Laterani celebratum 1179, 123.
„ romanum in basilica Salvatoris 33. generale romanum 111.
Concilium sive synodus salonitanae ecclesiae 1138, 32 1177, 98. 99.
„ spalatense 138. v. Synodus.
„ waradiense 28.
Concoreoni Dominicus 65.
Confinium s. Mariae formosae 194.
„ s. Marinae 194.
Coniugium in partibus Dalmatiae et Diocliae in quarto et quinto gradu cum consangoineis contrahitur. 220.
Coniugium usque ad septimum consangoineitatis gradum prohibitum. 219.
Conrado Andreas presbiter et notarius 205.
Conradus, avocatus. 7.
Conradus de Johanne ducalis aulae Venetiarum notarius 205.
Consecratio salonitani episcopi secundum antiquam constitutionem 31.
Consiliatores communis Venetiarum. 230. 232.
Consilium civium spal. 63.
„ Ducis Chroatiae et Dalm. cum bano et suis proceribus. 193.
Consilium et iudicium cunctorum iupanorum Sclavoniae. 126. Consilium iupanorum Sclavoniae 128.
Consilium Nobilium. 144.
„ prudentum 195.
„ universum utriusque regni Hungariae et Croatiae 17.
Constantini Furminus 89. Forminus 145.
Constantinopolitanus Vicecomes Marcus. 85.
Constantinus Sebastus dux Dalmatiae et Croatiae. 1171, 87. 88. 1174, 93. prominens civitatis spalatensis 174, 225.
Constantinus Stephanus. 231.
Constitutio antiqua. 169.
Constrato (de) Mia 196.
Consul Pisanorum Albertus. 84.

Consules.

Iaderenses, Petrizo Michaelis Panze Gregorius Cose. Dimitrius filius Sane de Spirso, Micha Petrizi. 1175, 94. 95. Bar . . . nice. Martinus Sloradi Petruz, Ro . . . taze. 1177, 97. David 97. Sloradi Petrus 1181. 118 Bitta de Juda, Coscia Gregorii, Micha Petrizi, Petrizus Vitaze 1199, 205. Consules septem iadrenses 202.
Ragusii, Alexius, Mauresa, 1168, 81. 82. Vitalis, Lucarus, Lampridius, Felicius, Michatius et Dobroslavus 1169. 84. Vitalis Vulpis. Dobar Bodatre, Vali Vite, Vitus Lamprii. Dersymirus comitis Petri. Simon Stephani. Savinus Bonde. Laurentius Vinze. Lampridius Zreve. Johannes Gondole. 1198, 192.
Consvetudo antiqua 137.
„ deferendi crucem seu Dominicum vexillum per totum regnum Hungariae, concessa per pont. rom. 139.
Consvetudo insulae Veglae 194.
„ Raguseorum 158.
„ viduarum in civ. Arbe. 111.
Contareno Damonus 231.
„ Dominicus 69.
„ Henricus 69.
„ Johannes 69.
Contarenus Jacobus 65.
Contarini Henricus 231.
Contributio monachorum s Stephani, canonicis spalat. 133.
Conventicula seu fraternitates prohibitae 138.
Conventus v. Monasteria.

Digitized by Google

Conventus strigoniensis. 30.
Coprive, flumen. 17.
Coquickiani (kokićani?) locus. 117.
Corad, testis 195.
Corbava, parochia 131.
„ urbs. 131.
Corbaviensis episcopatus parochiae 131.
Corbo (de) Fuscla 196.
Corcera, parochia 181.
Cornario Joannes 65. 69.
Cornasio Petrus consiliator. 232.
Coro Daniel. 231.
Coronatio regum Hung. qua Regum Croatiae et Dalmatiae, 14. 35. 44. 74.
Cortalba inter Latinos, villa in Istria. 6.
Cosce Madii presbyter 128.
Cose Cosce, Coscia Gregorius advocatus, 93. 156. 159. 171. 173. 182. 183. 188. 205.
Cose, Madius 90.
Cosiza, locus 162.
Cosma episcopus vesprimiensis. 1134, 28.
„ filius Janzi. 205. 206.
Cosmas arbensis archidiaconus. 1177, 97. 1181, 238.
„ comes. 6.
„ gener Johannis Budicci in buccaratu spalat. existens. 144.
„ iobagio eccl. zagr. 67.
„ iupanus de Luca, frater et monachus (1070) eius memoria. 71.
Cosnae (Bosnae?) regio 238.
Cossula, testis. 195.
Cosutti Stephanus 74. 90. 157.
Cosuto, testis. 40.
Cotona, testis. 26.
Cotopanie Nicolaus 193.
Covacizi de Mironego 150.
Craina tota, parochia 131.
Crassio, testis. 195.
Crassus mons. 162.
Crazo comes gvarastiensis 1198. 194.
Cremene totum, territorium, 162.
Crescentius archiepisc. Salonitanus 3. spalatensis. 8. 12. 13. 15. 16. 17. 235.
Crescimir, Cressimir rex Croatiae. 17. 20. 71. 126. 146. 157. 183. 191. 206.
Cressa (de) Drago 196.
Crevia, (de) Martinus veglensis. 228.
Crinae filii. 74.
Criscelzo (de genere) Milonia cum filio 151.
Crisogoni Coscia. 157.
Crisogonus iudex Jaderae, 68. 74.
Crispinus, episcopus senadiensis 1193. 170.
Criva (de) Martinus 195,
Crivello (de) Dumnanna. 196.
Croatia vide Chroatia.
Crossii filius Goislav 18.
Crouates. 4.
Crouatiae tribus XII. 4.
Crucanae nepos Vilcoja, de Clissa. 189.
Cruces aureae. 5.
Crucona, testis. 88.
Cruina, testis. 26.
Crupa, locus. 193.
Cucari, Slavi. 104.
Cuciga et Vilcona pristaldi Regis (Staffieri). 107.
Cucille Cerna advocatus 128.
Cucille Johannes s. Michaelis iadr. plebanus. 156.
Cucille Petronius iudex iadr. 151. 156. 173.
Cuculli, villa in Istria. 6.
Cuculuco, locus. 12.
Cucurruz, servus 161.
Cucuvaia (de) Barba 196.
Cudana Dirsa. 167.
Cudomirorum gens. 4.
Culin banus Bosnae 1180, 114. 115. 1189, 152. 1199, 216.
Cumerzari Dimitrius 90.
Cumpredinus comes curialis regis. 1181. 123.
Cupan, capelanus. 28.
Cupo Vitus. 231.
Curia cum campana. 155.
„ „ confirmatione nobilium, sapientum ac tolius populi. 154.
Curiales homines 192.
Curina, locus. 188.
Curtisia Micha 182.
Curtisia, testis 150.
Cusina S. et filius 71.
„ testis. 150.
Cut, locus. 189.
„ molendinum 170.
Cuzilla, testis. 26.

D.

Dabissa filius Radco 180.
Dabra filia Starec de Micha 182.
Dabraheno, zuppano de Comene. 1114, 18.
Dabrali Cascarus. 96.
Dabralus, testis. 88.
Dabrana Theodori. 109. 110.
„ testis. 12.
„ Trumzani 39. iudex spalat. 41.
Dabraniczae Lampridius 156.
Dabranizae Pascalis, diaconus 176.
Dabraslavus rex (Diocliae), eius memoria 1114, 18.
Dabraz filius Draseni 71.
Dabraza (de) filius 195.
„ uxor Domaldi 87.
Dabrazae Vita, nob. cath. 25.
Dabre filius Mari 145.
„ „ Ottoli 114.
Dabregna iudex arbensis 68.
Dabrio, seu Dabro cum Johanne et Jotze de Dabro. 123.
Dabrizae domnae terra 154.
Dabro, abbas mon, s. Johannis Ev. 1103, 9. monachus, filius Veresti 1106, 12.
Dabro, diaconus. 13. 15. filius Petri. 21. 22.
„ frater Nercinnae Vratina. 27.
„ veglensis. 228.
Dabrosa, testis. 155.
Dabrossa de Dabro et filia eius Matrona 195.
Dabrus archipresbyter spal. 21. 22.
Dagera Ambrosius 231.
Daibolo Philippus 232.
Dalmacium (Almissa) urbs 150.
Dalmatae non sunt tributarii regum Ungariae 21. 25. 44.
Dalmatia. 5. 8. 9. 32. 52. 61. 98. 114. 115. 117. 119. 192. 210. 238.
Dalmatia superior, seu Dioclea. 24. 202. 218.
Dalmatia provincia cum dioclitano et antivarensi episcopatu 115.
Dalmaticum mare. 4.
Dalmatiae clerici. 17.

Digitized by Google

Dalmatiae et Croatiae dux. v. Chroatiae dux.
Dalmatinis spalatina ecclesia mater, magistra et domina, 99.
Dalmatinorum civitates. 192.
Dalmozanino, testis. 26.
Damania filius Zigali. 94. 95.
Damaniae filii Fere, Jacobus et Johannes 94.
Damasca, villa 67.
Damiani Julianus diaconus et notarius Venet. 230.
„ Petrus, iudex iadr. 183.
„ Ziprianus 183.
Damianus chor. testis. 12.
„ clericus. 26.
„ Desinnie, comes iadrensis 1182, 125. 1183, 127. 1184, 128. 1187, 140. 1188, 146. 150. 1189, 151. 1190, 156. (dei gratia comes.) 1190, 159. 1193, 170. 1194, 171. 1195, 178. 1197, 182. 183. 187. 188. 1198, 191. illustris memoria 1199, 206.
Damianus filius Zloradi. 95.
„ s. Joannis traguriensis abbas. 1106, 12. 1110. 15. 1106—1111, 16.
Damianus seutifer, 1172, 90
Damigna fornarius. 196.
Dana, mater Gaudii Falsaminae. 22.
Dandulo Andreas iudex communis Venetiarum 232.
„ Craton. 65. 69.
Dandulo Henricus. 231.
Dandulo Henricus dux Venetiarum. 167. 194. 204.
„ „ patriarcha gradensis 54. 55. 56. 61. 68. 69.
„ Joannes 65. 69. 92. 232.
„ Vitalis, iudex 65. 69.
Dani, gens. 11.
Dari de Menca 196.
Datio antiqua. 30.
Dauro Aureus, consiliator 232.
„ Henricus 65.
David casnaz de zuppania Tribigna. 18.
„ consul iadrensis 97.
„ Grubinicae iudex iader. 90. 94. 95.
Davidore Marco 69.
Debitores (contra) lex Jadrae 159.
Decca (de) Maria 196.
Decia, iudex Brachiae. 226.
Decima. 8. 137. 168.
„ archiepiscopatus spalat extra civitatem. 179.
„ clericorum 74.
„ ecclesiastica 2. 101.
„ episcopi. 14.
„ „ et Prestaldi Arbae. 17.
„ „ zagrabiensis 221.
„ forinsecarum parochiarum 134.
„ restaurationis 134.
Decimae civitatis spalatensis 41.
„ de redditibus ducatus (Sclavoniae) 169.
„ in quatvor partes dividantur. 219.
Decimatio ecclesiastica Arbae, quemadmodum in Hungaria. 17.
Decimatio et oblatio de corpore civitatis spalatensis 178.
„ intrinseca. 134.
Decretum. 20.
Dedi Druzinik memoria. 126.
Dedo Johannes 229.
Dedocha, advocatus ecclesie. 50. 51.
Dedomir, donator. 40.
„ filius Sramleni, pristoldus bani 125. 126. 127. 128.
Dedomir iupanus 1194, 173.
„ sanensis comes 1198. 191.
Delamoze, locus 162.
Delanno Tecca (de) mulier 196.
Delvrina Batiana clericus 105.
Delza Bia 195.
Demacca Stepi 158.
Dembron, (dubrava), silva cum terra. 66.
Demetrius (Svenimir) dux Dalmatiae Croatiaeque, eius memoria. 86.
Demica mulier de Svari 196.
Demviada, testis. 195.
Denarii, moneta. 91.
Denna soror de Bravo. 195.
Dependi Petrus. 158.
Depez (de) Galdius 196.
Derasti Marinus 158.
„ Petrus 158.
Deregna, locus. 147.
Derigina Tesseius 158.
Dersihna, nobilis zagr. 29.
Dersimirus iudex filius, comitis Rag. Petri (Luccari) 1190, 156. 158. consul rag. 1198, 192.
Dersimir testis ragus. 203.
Derze Goislavus 25.
Desa, abbas s. Grisogoni de Jadere. 1106, 12. 1106—1111, 16.
Desa, dux Dioclie, Stobolie (Serbulie) Zacholmie. 1151. 45. Magnus comes terrae Zachulmiae. 1151. 46.
Desa nepos Pauli Liube. 150.
„ quondam traguriensis episcopus filius Makarelli, eius memoria 1197. 182.
Desa Salonae. 39.
„ Zuricha vicarius spal. 180.
Desan, frater Mileni 68.
Descensus bani. 221.
Descislov, civilis. zagr. 168.
Desco Chalini filius 71.
„ et Dragos Cacicli. 118.
„ iupanus 113.
Desconis praedium Belize 117.
Desici filius Dobrona. 88.
Desiderius aulae regiae cancellarius. 1199, 221.
Designa, iudex iadrensis 1105, 11.
Desimir, archipresbyter licensis. 132.
„ iupanus 46.
„ pater Stephani Drisceviz. 13.
Desimiri Rastiscius de Virovicis. 118.
Desimir, testis 68. 88.
Desinna filius Mrate, 95.
„ filius Vidomiri, subdiaconus. 13.
„ iudex iadrensis. 40.
Dessina monachus. 26.
Desinna, testis. 68. 88.
Desinnus Slovinie. 117.
Desiz, testis, 88.
Desse Tomichia 129.
Dessen filius Sclovine, iupanus Sidragae. 1172, 90.
Destitus Theodorus 158.
Detrizo, testis. 146.
Devesius terrae Canali et Servaunitie dominus 1163, 226.
Dexin pater Nicifori 21.
Diculum, locus. 173.
Didec, colonus 31.
Digo Marcus cum filiis Paulo, Micha, Prodano. 104.
Dillato supter vipera, locus 144.

Digitized by Google

Dillatum, locus 87.
Dimigna, nobilis arbensis 68.
Diminia filius Madii. 127. 129.
„ Maza 126.
Diminna Baxilii 109. 110.
Diminnae filius Martini Madii et Pribae. 203.
Dimitrii sancti terrae. 184.
Dimitrius Cumerzari 71.
Dimot, regio. 181.
Dindiculo Vita, iudex. spal. 41.
Diocles, seu Dalmatia superior. 24. ducatus 45. 202. 210. 218. 238.
Diocletana et antibarensis ecclesia sub metropoli eccl. salonitanae. 106.
Dionisius banus Chroatiae et Dalmatiae 1181, 122. 123. illustrissimus vlr. 1182. 126. maritimae provinciae banus. 1184, 128.
Dionisius, comes. 6.
Dircemir Comes Traguriensis 1185, 131.
Dirsko, testis. 37.
Dirvize Lube. 88.
Divisio parochiarum per pont. rom. sancita. 138.
Djevolskaja horja 181.
Dobra gora. 126.
Dobranna filius Johannis Madesivisi pristaldus, 90.
Dobre gener Farine 182.
„ nepos Dane, buccaratum tenens in Spalato. 177.
Dobri de Simon 195.
Dobricha uxor Prodani Celemina. 180. 181.
Dobroneg. presbyter 93.
Dobroniz Desko. 68.
Dobroslav, comes Ragusii 1199, 203.
Dobrosclavo, nobilis arbensis. 68.
Dodo Leonardus 229.
Dogircina Andreas 195.
Doimus filius Praestancii 142.
Doimus Martini de Maio, pater spiritualis. 203.
Dol, parochia. 131.
Dolaz de Conscaco. locus. 27.
Domachia iaderensis 118.
Domana (de) Triphon. 25.
Domanae Petrus iudex rag. 158. 176.
„ Theodorus 158.
Domaldi uxor Dabraza 87.
Domaldus Briacelle 129.
Domazza testis. 26.
Dominicia, monacha. 9.
Dominicus abbas mon. s. Damiani de Monte (St. Cosmae et Damiani) 1182, 124. 1187, 140. 142. 1188, 150. 1194, 171. 172. 173. 1197, 182. 183. 1197, 187.
Dominicus abbas S. Petri arbensis. 1106. 12.
„ acolythus filius Johannis Barbae. 228.
Dominicus, archidiaconus Vegleunis 228.
„ archiepisc. Racusiae 1102, 2. 1109, 14. 15.
„ archipresbyter arbanensis. 220.
„ cognomine Platinissa 71.
„ comes 1188, 146.
„ „ curialis et budrigiensis 1193, 170.
„ clericus Venetus 228.
„ episcopus soacinensis 1198, 220.
„ „ Veclensis. 1106, 12. 1106—1111, 16. 1111, 17. 1129, 27.
„ „ Zagrabiensis 1193, 168. 169. 170.
„ 1198. 193. 198. 1199. 222.
„ filius Cirnatae 116.
„ frater Joannis episcopi veglensis. 227.
Dominicus Galatae. 22.
„ presbyter 93.
„ „ et canonicus. 228.
„ s. Cypriani monachus. 229.
„ subdiaconus vegl. 228.
Domnii sancti corpus. 32.
„ s. territorium. 27.
Domnius archidiaconus Spalatensis 21.
„ s. praesul Salonae. 235. 236.
„ primicerius s. Domnii 97.
Dona et munera comitum 91.
„ Reginae et filiorum regis, in argento, pannis sericis et equis. 91.
Donanna, monacha. 9.
Donamer, colonus 31.
Donato Andreas. 231.
„ Marinus. 231.
Dontodero Andreas 65.
Doymus, comes veglensis. 1153, 50. 51. 64.
Dminoscia, monachus 173.
Duesius Ragusinus 156.
Dracem, colonus 31.
Draciani campus. 184.
Draconicus filius Vratinegi. 105.
Dragina Nevini Valizi. 153.
Dragina podzuppo 88.
Draginno Radiz 195.
Drago, filius Slabbe, prior ragusanae civ. 1114. 18.
Drago iupanus spalatensis 89. 113.
„ olim prior iaderensis 1105, 11.
„ Pirlae 39 iudex spalat. 41.
Dragos, filius Frocci. 90.
„ testis 68.
„ testis 26.
Dragoslaus filius Otre. 118.
Dragus iuppanus. 97. 145.
Dragus moistr. (magister) 86.
Dragus Pirle. 37.
Dragomanus Michael, pristaldus 113.
Dragomir, testis. 68.
Dragomiro (de) Bonza. 228.
Dragoslava filia Devesii domini terrae Canali et Servaunitiae. 226.
Dragovan, testis. 154.
Dragoy filius Draguni. 154.
Dragsani Marichna, monacha, 206.
Drasce praepositus mon. s. Chrisogoni 157.
Drascen iupanus filius Slovinie pristoldus. 1181, 119.
Drascinie Lube 193.
Drase capellanus 118.
Drasechna, fundator ecclesie. 153.
„ testis 154.
Drasellus, domnicellus filius Menco de Drasi. 195.
Drasez, presbyter scardonensis 132.
Drasi (de) Leo et filia eius Sclava. 195.
„ (de) Leogna. 196. 228.
„ de Ninca mulier Ruba Sacci. 195.
Drasimir, filius Commesse. 90.
„ testis. 26.
Drasinna de Cece. 150.
„ presbyter 88.
Draso Petrarchae. 160.
Drassa, civilis zagr. 167.
Draua, flumen. 4.
Dravus fiuvius. 31.
Drazani, terrae 183.
Draze Neslana. 21.

Digitized by Google

Drazie Dominicus 154.
Drazilo, archipresbiter de Canale, 226.
Dresedape Claudius monachus s. Stephani 133.
Dresle (de) Pizza. 195.
Dresnic, parochia. 131.
Drim, regio 181.
Driscev Petrinna, consangvineus Stephani Drisceviz. 13.
Drisceviz Stephanus filius Desimiri. 13.
Dristinensis episcopi depositio 49.
Driastensis civitas. 2. 23. 24. 33. 47. 59. 76. 148.
Drivastensis episcopus 77.
Drobo, (Dobro?) episcopus veglensis 1179. 123.
Drosia filia de Grossa 195.
Drusen, pater Radoani 13.
Drusinna setnichus, Vidossi filius 137.
Druvine, villa in Istria. 6.
Druzinich Ded, eius memoria. 126.
Dubicae districtus 186.
Dubroviza, locus. 154.

Duces Dalmatiae et Croatiae.

Branimir Croatorum dux, eius memoria. 60.
Demetrius (Svenimir) eius memoria 86.
Belos. 1137, 30.
Constantinus Sebastus 1171, 87. 88. 1174, 93. 225.
Rogerius, totius regni Dalmatiae et Slavoniae dux. 1178, 104. 1180. 112. 113. 114.
Calanus. 1193, 166. 170.
Andreas. 1197, 182. 1198, 188. Chulmaeque. 1198. 191. 192. 193. 196. 198. 199. Ramaeque dux. 1199, 202. 205. 221.

Duces Dalmatiae superiorioris.

Dessa, dux Diocliae, Stoboliae et Zacholmiae 1151, 45.
Kyr Izanacius dux Dalm. et Diocliae. 1166, 73.
Miroslavus comes et dux Zacholmitanus, 1181, 121. 1186, 137. frater megaiupani Nemanie 1189, 233. comes zacholm 1190, 157. 158. 159. defuncti ducis uxor. 1199, 216.

Duces Venetiarum.

Michael Vitalis 1101—1102. 1.
Michaelis Dominicus eius memoria 64.
Polani Petrus. 1145, 39. 1146, 40. 64.
Mauroceno Dominicus 1150, 41. 42. 43. 64.
Michael Vitalis 1163, 64. 1166, 68. 69. 70. 71. 1167, 73, 1168, 81.
Sebastianus Ziani 1174, 92. 1175, 95. 1177, 97. 1178, 108. 1179, 110.
Mastropetro Aureus 1179. erronee 1178, 102. 1180—1190. 116. 1187, 229. 230. 252.
Dandulo Henricus 1193, 167. 1198, 194. 1199. 204. Teupoli Jacobus 1247, 70. Ziani Petrus 1324, 70.
Ducis Sclavoniae contributio. 91.
„ Dalmatiae et Croatiae titulus 1. 2.
Duch, episcopus zagrabiensis, eius memoria. 28.
Duimo de Petrus 195.
Duimus filius Praestantii eum fratre Stano. 104.
„ primicerius s. Domnii 132. 133. 134. 165.
Dulcinum, urbs. 176.
Dulcinensis episcopus N. 73. 77.
Dulichinensis episcopi depositio. 49.
Dumbroa (de) populus. 28.
„ terra et silva. 28.
Dumbrogenses populi. 221.
Duodecim potentiores magnates regni. 185.
Duplae personae. 7.
Durachium, urbs. 80. 176.
Durata, (de) Sia. 196.
Dussizza, ancilla 177.
Duymus abbas s. Stephani de Pinis 1106, 12. 1106—1111, 16.
Duymus clericus 28. 38.
„ comes 171.
„ „ Vegliae 1133. 27.
„ diaconus 15.
„ electus (episcopus?) 15.
„ levita et primicerius eccl. spalat. scriptor 89.
„ Tule filius 15.
Dux Aquitanorum et rex Francorum Ludovicus 40.
„ Bosnae Ladislaus filius regis Belae 1137, 30.
„ et filius eius, testis 196.
Dvornicus Bratona. 1107.
„ Pradan. 1106, 13.
„ Radicha filius Sramliani Ysaei. 140.
Dijonisius comes de Wyvar 1199, 222.

E.

E . . . Comes spalatensis 1177. 99.
Ebron vallis cum monasterio s. Abri 197.

Ecclesiae in Croatia, Dalmatia et Zachulmia.

Ecclesia s. Anastasie, Jaderae 11. 67. 90.
„ s. Andreae ap. in Spalato 22. 132. 133
„ „ Archangeli Michaelis in Cattaro 19.
„ „ Barbarae in districtu iadrensi. 13.
„ „ Bartholomaei prope Spalatum. 8. 113. 131.
„ „ „ de Tino 60.
„ „ Benedicti in Spalato 22.
„ „ Cipriani in insula Arbe 207.
„ „ „ „ Spalato 22.
„ ss. Cosmae et Damiani, in territorio s. Benedicti de Spalato 88.
„ ss. Martyrum Cosmae et Damiani prope Belgradum 9. 20. 26. 172.
„ s. Crisogoni in Jadera. 157.
„ „ Damiani, Berbirei 174.
„ „ Dimitri martyris, Jaderae 119. 172. Domnii in Spalato 12.
„ „ Georgii de Mirano. 153.
„ „ „ ad Segniam 133.
„ „ „ in insula Mauni. 174.
„ „ „ de Straxevich. 16.
„ „ „ in Spalato. 12.
„ „ Jacobi, Jaderae 173.
„ „ Johannis, Belgradi 140.
„ „ „ de fonte in agro spalatensi 37.
„ „ „ in civitate Vegla 146. 227.
„ „ „ de Poveglie, 226.
„ „ „ de Teno 172.
„ „ „ sub Steniza 153.
„ ss. „ et Victoris, Tilagi. 174.
„ s. Laurentii Tragurii 15.
„ „ „ Lucorani 173.
„ „ Leonardi in Arbe. 110.
„ „ Leonis in Tragurio 15.
„ „ Lucae apostoli et Ev. Catari. 238.
„ „ Mariae de Atago in Salona 166.

Digitized by Google

Puteo (de) Paternianus subdiaconus et notarius venet. 147. 232. 233.

Puteus cum duobus coronis. 37.
Puteus iuxta terram s. Platonis 95.
Putez, locus. 154

Q.

Quadragesima 214.
Quadragesimum quintum tributum. 231. 232.
Quernianum, villa Istriae 44.
Quinqueecclesiensis episcopus Cledinus (Queledinus) 1102, 5.
Quintaballo Cigada et Drago 167.
Quintavalle Ugo 170.
Quirina, testis. 196.
Quirinus Ananias. 65.
„ Antonius 69.
„ Johannes 231.
Quuchinus praepositus 30.

R.

Rachusiae civitas 24. vide Ragusa, Ragusium.
Rada sacerdos et canonicus 164.
Radde gener Volcatte 185.
„ presbyter filius Masole. 129.

Raddi de Drasi et eius filius 195.
Raddicha filius Sramliani Ysaci, dvornicus 1187, 140.
Rade presbyter. 97.
Rado filius Bralci. 105.
Radoan filius Drusen. 13.
Radolus „ Gani Messagalinae 105.
Radomiric frater Bogdani, testis 68.
Radona archipresbyter busanensis 132.
„ clissanus 88.
„ filius Nobbae. 105.

Rados filius Petrichna 93.
Radosclav, de castro Muschlo, advocatus ecclesie. 50. 51.
Radosius nepos Chirçic 118.
Radoslav (comes Zachulmiae) 85.
Radoslavić Matjeina 86.
Radosta, colonus. 31.
Radosti Cerne 195.
Radovanus Slavogosti, iudex Bratiae. 1111, 16
Radulfus diac. card. s. Georgii ad velum aureum 143.
Radulo nepos Messagalinae, vicarius Spalati. 107.
Radun presbyter de Ostrogo 154.
Radus presb. cardinalis s. Praxedis 149.
Ragat, locus. 137.
Rago pater Madii diaconi 20.
Ragusana metropolis 202. 203.
Ragusei 81. 137. 152. 155. 156. 157.
Raguseorum curia 191.
Ragusia, Ragusium. urbs 23. 39. 81—84 85. 123. 137. 149. 155. 156. 184. 207. 210.

Ragusinus Marinus, magister 118.

Raiesda Cocosevich 27.
Rainaldus Bartholomaeus 229.
„ notarius domini Papae, cancellarii vicem agens. 207.

Rainerius archiepiscopus spalatensis 1176, 96. apostolicae sedis legatus 1177, 101. 1178, 104. 106. 107. 1179, 111. 112. 121. 123.

Rainerius diac. card. s. Adriani 103.
„ „ „ „ Georgii ad velum aureum, 103. 120.
„ „ „ „ Johannis et Pauli tit. Pamachii 125.
„ et Ferrus nuntii archiepiscopi spalat 106.
„ quinqueecclesiensis sacerdos 118.
Raymundus de Capella Cardinalis s. rom. eccl. subdiaconus et legatus. 98. 100. 101. 176.

Raymundus, diac. card. s. Mariae in via lata. 59.
Rama, locus 116.
„ regio, vide Bela III. Henricus (Emericus) etc. qua Reges Hungariae Ramaeque.
Ramdulfus, veglensis. 228.
Rantulfus iudex iustinopolitanus. 39.
Rapani Mathaeus. 231.
Raphael, abbas s. Martini montis Pannoniae 1151, 45.
Rasachatizza, aqua 171.
Rasachatiza, locus 67.
Rasbigaleri de Tepla Formino. 18.
Rassa, regio. 192.
Rasse iupanus Nemanna. 1186, 135.
Rastella (de) mulier. 195.
Rastessa setnicus. 46.
Rastich Tudor. 86.
„ Vlasi 86.

Rasticus otto presb. et notarius, plebanus eccl. s. Gervasii 92.

Rastis Nevadi filius Dragus et frater eius Jorra 154.
Rastiza, territorium 162.
Rasvad, sednicus 225.
Ratco, presbyter 226.
Ratinae filius Johannes 166, 170.
Ravenna, urbs. 233.
Redditus et introitus regis Ungariae, ducis Sclavoniae, archiepiscoporum et episcoporum 91.
Regale iudicium ducis Dalm. et Chroatiae 191.
Regalia, in insula Veglae 204.

Reges Croatiae, Dalmatiae et Diocliae.

Cressimir 17. 20. 71. 126. 146. 157. 183. 191. 206.
Svinimir 45. 140. 144. Svennimir. 71. 146. 191.
Almericus (Emericus) filius Belae III. rex Dalmatiae et Croatiae 11 4, 172. Enricus Dalmatiam et Croatiam feliciter gubernans 1195, 178.

Bodinus, eius memoria 1114, 18.
Georgius 1114, 18. 1115, 19.
Dobroslavus rex, eius memoria 1114, 18.
Vulcanus rex Dalm. et Diocliae 1199, 202. 215. 217. 218.

Reges Hungariae atque Croatiae et Dalmatiae.

S. Ladislai memoria 28.
Colomanus 1 4. 5. 8. 11. 14. 16. 17. 21. 25. 36. eius memoria 180. 199. 236. 237.

Stephanus II. 25. 28. 31. 36
Bela II. 28. 30. 31. 32. 36. 44. 122.
Geuczha (Geisa) II 30. 34. Geisa, Geycha 35. 36. 44. 45. 60.

Stephanus III. 66. 67. 70. 74. 90. eius memoria. 146. 180. 191. 199.

Bela III. rex. 91. 93. 117. 118. 121. 122. 125. 127. 128. 129. 133. 134. 139. 140. 144. 145. 150. 151.

Digitized by Google

152. 153. 154. 155. 256. 159. 165. 166. 169. 170. 171. 172. 178. 226. eius memoria. 180. 185. 188. 193. 197.
Henricus, Almericus, Enricus Hermericus. 130. 172. 178. 180. 182. 183. 185. 187. 197. 201. 202. 205. 216. 221.

Reges Siciliae.

Willelmus II. 1177, 100.
„ II. 1186. 137.
Tancredus. 1190, 158.
Regina Jaquinta, uxor Georgii regis Diocliae 19.
Regini Joannes 65.
Regis Siciliae W. (Willelmi curia) 137.
Regustina. locus. 91.
Resinne Dabro. 98.
Retosig, locus. 106.
Rex Armeniorum L. 1199, 212.
„ Francorum et dux Aquitanorum Ludovicus. 40.
„ ierusolomitarum A. 1199, 212.
„ Siciliae N. (fors Willelmus III.) 1196, 181.
Rezata locus. 141.
Riccatina Marcivisii filii regis Bodini. 18.
Richelda (de) filia 195.
Rigale, veglensis. 228.
Rinaldi filia 196.
Risini gener Bellus. 195.
Rivoalto, urbs 39. 146. 149. 204. 229. 230. 232.
Robertus abbas seu praepositus mon. s. Petri de Gomai. 1176, 96.
[illegible]a, villa. 67.
[illegible]ulfi filius 196.
Rolfi filia. 162.
Roga, servire volentibus in curia regia, impendatur. 35. 44.
Rogerius a Petro Leonis. 33.
Rogerii filius, comes N. 161.
Rogerius dux Spalati et totius regni Dalmatiae et Croatiae. 1178, 104. Rogerius Sclavonus. 1180, 112. 113. Sclavoniae ducas. 1180, 113. 114.
Rogerius, vide Maurocenus.
Rogova, locus. 71. 124. 140. 143. 146. 150. 191.
Rogove, curia. 171.
Rogovskiza, locus. 187.
Rogozice, fluvius 168.
Rolandus, presb. Card. et cancellarius 48 53. 55. 58. 59.
Rolandus, nobilis Hung. 30.
Roma, urbs. 55. 200.
Romae antiquae canones 10.
Romanati, moneta. 11. 13. 14. 61. 74. 93. 105. 142. 150. 160. aurei. 126. 140. 160. 166. 170. 180. 189. 190.
Romani. 181.
Romania, regio. 26.
Romanus presb. card. s. Anastasiae. 163.
Rosa seu Catharum civitas. 2 23. 24. 33. 47. 59.
Rosana, abbatissa s. Mariae 1170, 87. 1175. 94. 95. 1183, 127.
Rose Petri Bogdanus 185.
Rosini Dimitrius 158.
Rozus, gastaldio. 42.
Rubbasacci (de) Damianus. 157. iudex iadr. 183.
Rubertus abbas s. Petri de Gumaio 1187, 141.
Rubinium civitas Istriae 149.
Rucio Drusa Petrinna 181.
Rufine (de) Petrus. 145.
Rugona, filius Striani 37.
Ruigno, urbs Istriae. 42.
Rupa, (de) Rainerius. 208.
Rusina Drago di Pirla. 27.
Rusinich Posill. 117.
Rustici Johannes 208.
Ruticio de Poto. 123.
Ruybulo Petrus 69.

S.

S. presb. card. s. Praxedis. 213.
Sabatius f. Benecie. 21.
„ clericus. 37.
„ „ et notarius. 105. 106. 107.
„ „ „ scriptor 116.
„ nepos Sabaudi. 160.
„ presbyter notarius 27.
„ subdiaconus et notarius comm. Spalati. 134. 141. 142. 145. 160. 164. 166. 167. 170. 177. 181. 183. 190.
„ Tiveri, subdiaconus 28. 37. 38.
Sabazo diaconus et canonius 228.
Sabinus comes Ragusii 141.
Sabulo (in) ecclesia s. Michaelis 91.
Sacei Rubbo Damianus iudex Jadrae 1194, 171.
Sacco Ruba. 195.
Sacerdotes et diaconi ut non ducant uxores. statuitur, 138.
Sacerdotes et diaconi in partibus Dalmatiae et Diocliae uxores habere dicuntur. 219.
Sacramentum a rege Colomano praestitum. 14.
Sacreto Dominicus. 229.
Sadem, colonus 31.
Sadiluc, frater templi 90.
Sadnoviz Drago. 154.
Sagarella advocatus ecclesiae s. Stephani 217.
„ (de) Petrus pristaldus 113. 145. 152. Sagorella (de) 154. 173.
„ testis. 114.
„ Volcinna 89.
Sagorninus Leonardus 69.
Salamon centurio. 31.
Salaza (de) Andreas 195.
Salmaria (de) Leonardus 231.
„ (de) Vivotus et Petrus 229.
Salona, redacta in solitudinem. 52.
Salona urbs. 31. 32. 34. 107. 170.
Salonae Dessa 39.
Salonitana civitas metropolis Dalmatiae et caput eius regionis 52.
Salonitana ecclesia 3.
„ ecclesia totius Dalmatiae primatum tenens 106.
Salonitanae ecclesiae primatus in tota Dalmacia cum dioclitano et antivarensi episcopatu, 115.
San, centurio. 31.
Sancti Georgii villa. 162.
„ Martini castrum in Istria 6.
„ Petri villa cum monasterio in Istria 6.
Sanctorum Cosmae et Damiani villa 172.
Sanctus Martinus, locus 81.
Sandris (de) Petrus filius s. Augustini de Montagnana notarius et iudex ordinarius ac Cancellarius Comitis Bracie 16.
Sanudo Dominicus 65.

Digitized by Google

Sar, praedium regium 31.
Saraceni. 213.
Sarazeno (de) Georgius 196.
Saracenus, testis 195.
„ veglensis 228.
„ županus Clissae 1171, 88.
Saranovo Johannes Maria. 142.
„ Paulus 105.
Sarna, episcopus agriensis 1166, 71.
Sarocca, testis 196.
Saulus archiepiscopus collocensis 1193, 170. 1198, 197. 198. 200. 1199, 222.
Saulus comes 5. 6. 17.
„ episcopus, hung. sine expressa eius sede. 30.
Savarisius Arifino. 195.
Savidde Prestancius plebanus s. Stephani. 68.
Savina avus, 192.
Savinae Rosinus 191.
Savigna (Gundula) comes. 184. 185.
Savignae Stephanus 185.
Savinus ragusinus. 156.
Savnic (de) comes Euzidinus 29.
Savnicus comes. 5. 17.
Savod, quod in vulgari nostro dicitur Circumvolutio. 118. in sclavonico circumvolutio. 193. vide: Zavod (ad distinquandas terras) 164.
Saxones. 11.
Saxum excelsum. 37.
Sayna archiepiscopus collocensis 1167, 74.
Sayteia, navis. 176.
Sazavezo (de) Bolla. 123.
Scalauaria, locus 15.
Scalle, parochia 131.
Scanacanus pater Gauzuli 15.
Scandarella Martinus 128.
Scandole filius Johannes 149.
Scaranato (de) Johannes 196.
Scardona (de) Dominicus 150.
„ parochia 131.
Scarnacani Lampredius 22.
Scelna, villa 67.
Ščemescevich Murun, 127.
Scemossa abbatissa s. Mariae in Jadera 1167, 74.
Scepanus iupanus filius Raccos. 113.
Scestaki proavus, magister Svinimiri regis. 140.
Schardona, locus. 143.
Schera (de) Sergia 195.
Schisma. 108.
Scide Damianus subdiaconus 182. 188.
Scindonii terrae. 88.
Scioppe filius Georgii 126. 127.
Schedinnae Casarius, advocatus 37.
Schiavoni (Slavi) 27.
Scioppe Georgius 129.
Sclador, locus. 124.
Sclavi Adrianiki. 96.
Sclavi 45. 68. 71. 88. 90. 105. 137. 140. 151. 154. 193.
Sclavonia. (Dalmatia et Croatia) 90. 101. 1135. 114. 117. 135.
Sclavonica (lingva) vulgaris. 126. 154.
Sclavoniae cunctorum iupanorum Consilium et iudicium. 126.
Sclavoniae ducatus. 185. 186,
„ iupani 126.
„ nobiles 119.
„ partes inferiores. 186.
Sclavorum iudex. Petrunus 1146, 40.
„ terra. 99.
Sclavus (Schiavone) 190.
„ Dimitrius iudex iadrensis 1189, 115. 151.
Sclovignae filius Dessen iupan Sidragi 90.
Scodrinensis civitas. 2. 23. 24. 33. 47. 59. 76. 148.
Scorobagati Laurentius 110.
Scutariensis ecclesia. 77. 220.
Scutavia (de) Petranna 196.
Scutifer Damianus 1172, 90.
Sdebor, testis 13.
Sebastianus canonicus varadiensis 29.
Sebenna filius Boiani. 105.
Secheran, locus 174.
Sechira de Johanne mulier 195.
Secreto Dominicus, advocator. 232.
Secundo Dominicus iudex communis Venet. 232.
Sednicus, Rasvad 225.
Segerlatti Nicolaus 151.
Segna (de) Johannes 196.
Segniensis episcopus Mireus. 84.
Segurlatus, testis. 90.
Segurlutti Jacobus. 74.
Semeza (Šemovec?) terra in parochia zagrabiensi. 31.
Semijuna (od) opatica, 86.
Seminatores salis. 225.
Semivita filius Petrus. 74.
Sera (de) Johannes 198.
Seraphim prestaldus. 31.
Serecla, terra. 97.
Serèngene (Srenjine) villa 113.
Sergiae Juanellus. 111.
Sergii Junio. 135.
Sergij presbyter, testis 161.
Sergius, comes, 1124, 25.
Sergius de Buda (Budva) 25.
„ nonensis comes. 1107, 13.
„ nuntius Miroslavi comitis. 157.
Sergulo testis 21.
Sernosechi Mathaei filii Lemescius, Predeo et Techomir. 119.
Servaunitia, regio, 225.
Servi. 6. 8.
Servi in Cattaro. 135.
Seruiliae regnum 2. 23. 24. 33. 47. 59. 76. 148 (quod est Bosna).
Servus Furmini Milodragus summit uxorem cum dispensatione domini sui. 129.
Sestach venditor. 161.
Setnici. 46.
Setnicus de Canale, Thechomir. 18.
„ Drusinna, Vidossi filius 137.
Sevenico castrum. 100.
„ (Sibenico) urbs. 82.
Seza, comes albensis 1166, 71.
Sibenicum, urbs. 182.
Siciliae rex. N. (Willelmus III?) 1196, 181.
Sicio (de) Georgius 195.
Sidraga, iupanatus. 90.
„ parochia 131.
Sigilla de cera et de plumbo. 44.
Sigillatio regis et comitum. 5.
Sigilli regis Geysae II descriptio. 60.
Sigillo (cum) determinati, ire non cogantur. 191.
Sigillum archiepiscoporum et archidiaconorum. 17.
„ de plumbo. 42.
„ Ducis Dalm. et Croat 104.

*

Digitized by Google

Sigillum grossum Henrici regis Hungariae 180.
„ Jaderae urbis. 160.
Sigindinus zagoriensis episcopus. 1102, 6.
Signarello Bernardus 280.
Signa (Segna) parochia 112. 131.
Signe (de) filius. 196.
Signia, urbs. 47. 131. Signya villa 183.
Signiensis episcopatus parochiae. 131.
Signo regis signatae litterae. 45.
Siloe Dragos 37.
Silvester canonicus iadrens. 156.
„ diaconus 93.
„ testis. 46.
Silvestri Micha 109.
Simiteculo Basilius 229.
Sinda pater Vilcoii. 105.
Siponto (de) Bonumir. 75. 82.
Sirici Gaudius, testis 88. 145.
„ „ presbiter 37.
Sirnosec Stefan filius Visini 71.
Sirona, presbyter. 14.
Sisanum, villa Istriae. 44.
Sistina et soror eius 196.
Sitnich Dragos. 68.
Sixtus episcopus varadensis. 5. 17.
Skelfo, testis 196.
Slaba ragusinus 161.
Slabbo, Lucarus iudex rag. 176.
Slava, uxor Prodani de Gudizo. 127.
Slavagast, banus in Zachulmia. 1154, 51.
Slavga (de) Constantinus et frater eius Sdavo. 195.
Slavicus usus, consvetudo, Schiavona usanza, 105.
Slaviz comes novogradensis 14.
Slavizo, avunculus Petri Slavi, filii Rossene Moristici. Ejus memoria 96.
Slavogost, comes corbaviensis. 1198, 191.
„ iupanus 146.
Slavogosti Radovanus iudex Bratiae 16.
Slavus Petrus filius Rossene Moristici, eius memoria 96.
Sliliz iupanus 1194, 173.
Slit, testis. 225.
Slivnicus, locus. 126.
Sloradi Damianus 97. 98.
„ Martinus 98.
„ Michael 183.
„ Petrus Consul Jaderae 118. 157. 159. 183. Templariorum advocatus 173.
Slovinnae filius Dirsen 154.
Slovinia iupanus, 146.
Sloviniae Desinna. 117.
„ filius Drascenna 151.
Slugonnie vinea. 155.
Sluradi Damiauus 90 cum fratre Martino 156.
„ Martinus nobilis 140 cum filio Jacobo. 150. 183.
„ testis. 40.
Smalla (de) Velcata, monachus 176.
Smaragdus comes, testis. 75.
Smicamice, petra. 104.
Smina, territorium. 8.
Smocovich, locus 180.
Smoquiza, locus 164.
Snega (de) Nichola 196.
Snichem, aqua. 153.
Sokolich Nesdravoj. 27.
Sole Cavalea 89.
Solidi. 12. 13.
„ romanati 21.
Solinne (ad) terra. 88.
Sonion et Jacobus filii Comitis Nicolai Aprizo 105.
Soppe Georgius, iudex Jadrae 159. 1194, 171. 173.
Sorca, iadrensis testis. 11.
Sorizius clericus. 113.
Spalatensis Archiepiscopus, vide Archiepiscopi.
„ ecclesia 5.
Spalatina civitas 87.
„ ecclesia 121.
„ „ Dalmatinis mater, magistra et domina 99.
Spalatini 25.
Spalatum urbs 61. 115. 132. 134. 165.
Spaleto, urbs 203.
Spador (de) Strasia, mulier de Strecha. 195.
Sparaveri (de) Marci filius Vulcinna. 195.
Spilan, locus. 153.
Spille caput. 88.
Srallo (de) Bonamirus 195.
Sramleni filius Dedomir 125.
Sramliani Ysaci filius Radicha, dvornicus 140.
Srenani gens. 13.
Srenina, locus. 13. villa 60.
Srinine, locus 162.
Srumsey meta. 122.
Staffieri (Pristaldi). 107.
Stagez, locus 170.
Stana abbatissa s. Mariae Jadrensis circa 1190, 161.
„ soror Gaudii. 87.
„ „ „ Nedosecci. 87.
Stanak (станьк) 85.
Stanaz Dassarae pater Vitazae. 30.
Stancius abbas lacromensis 1197, 184. 1198, 191.
Staneta Prete filius. 225.
Stanicha volar (Valar), 107.
Staniensis ecclesia 77.
Staniero Johannes 229.
Stanislavi Vitus braciensis. 16.
Staniz Lapzanin 71.
Stanus frater Zanizi de Petrizo 21.
„ presbyter 93.
Starec (de) Micha. 182.
Statutum spalatense, quod nulli civium liceat possessiones, vel bona immobilia, ecclesiae alicui donare, vendere, seu legare. 1162, 63.
Stasia (de) Mena 195.
„ de Sicclo 195.
Stârecca (de) Micha testis 26.
Staresina, Nosdronna 13.
Starmena prodol, terra in insula Bracia. 16.
Stefanelli Desa. 105.
Steniza, locus prope Spalatum. 26. 88. 153.
Stenize, latine Murula castrum 17.
Stennae Stresii filius Lucarus 142.
Steno Angelus. 231.
Stepacie Dobro. 156.
Stephani Simon consul rag. 156. 158. 192.
Stephanus ac Michael iudices arbenses 108. 110.
„ arbensis diaconus et notarius 109. 110. 111.
„ civis Raguseus 85.
„ clericus, venetus 228.
„ Comes Bracie 1111, 16.
„ „ de Sala 1188, 146.
„ de Joseph. pristaldus 206.
„ Georgii de Simone arbensis 110.
„ episcopus olim iadrensis 11.

Digitized by Google

Stephanus episcopus electus Morisene sedis 1166, 71. 1167, 75.
„ „ electus sunadiensis (canadiensis) 67.
„ frater bani 68.
„ „ Cippe 68.
„ magnus iupanus totius Servyae. 1199, 216.
„ nobilis arbensis 68.
„ presbyter 21.
„ II. rex filius Colomani 1124, 25. eius memoria 1134, 28. 31. 36.
„ III. rex Hung. 66. 67. 70. 74. 90.
„ Petrus presbyter et notarius 53.
Stilpiza, locus. 96.
Stiniza, locus. 60.
Stipendie bellatorum 214.
Stoboliae (Serbuliae?) ducatus 45.
Stoi (de) Binna 195.
„ Johannis filius 196.
Stojan, testis 154.
Stojan, capellanus et diaconus 90.
Stolez, villa in Zetina 8.
Stolum facere debent cum Venetis cives civitatum Istriae 41. 42. 43. 44.
Stolus ad Jadram et Anconam 41.
Stopaça, testis 46.
Storlado Marinus 205.
Stornado Joannes 230.
Stosi de Menco 195.
Stosse, testis 145.
Stracogna Berco 195.
Stragisce, locus. 154.
Strahonia Prascovic 118.
Stranlanitus, testis 46.
Straschimirus frater megaiupani Nemanie. 1189, 233.
Strasciza, locus 171.
Strazimir et Miroslavus Comites, fratres Nemanne magni iupani 1186, 137.
Straxevich, villa 16.
Strechia Mutagange 118.
Strena 27.
Stresi filius Petre 145.
Stresia, testis. 166.
Stressimir, colonus 142.
„ filius Truselli 105.
Strezicuza pater Michoe diaconi 30.
Striani filius Michalius 118.
Stricalla Dessa 150.
Striessa cum fratribus Dragos et Milen. 68.
Strigoniensis archiepiscopus Laurentius 1102, 5. 1106, 12.
Strigonium metropolis Ungariae 91.
„ urbs 67. 145. 146.
Strigule Micha 151.
Strazibrada Joannes regalis podiupo 1191, 164.
Strunbrada, fundator ecclesiae. 153.
Strunbrada Ivaniz podzup regis. 1189, 154.
Stupich Mestichna 129.
Suacithorum gens. 4.
Subanus, banus. 1185. 94.
Subbe Michael 151.
Subici Stephani filius Tolimir. 127.
Subri Brugog testis. 27.
Subsidium pro recuperanda terra sancta 214.
Suchidol, locus 164.
Suchovar, locus 174. 193.
Sudibabich Martin 86.
Sucuculo Leonardus 232.
Sudengna nobilis vir. 28.
Sudi (de) Petrus cum suis fratribus 195.
Sudumiriza villa in Clevna 8.
Sugerius abbas s. Dionysii. 40.
Suliga Betae filius Miha 105.
Snlize Jure 89.
Sulize Michael 88.
Sumet, locus. 17.
Sumite (de) Lucas 41.
Sumugiense Castrum 67.
Subithorum gens. 4.
Sungari Grubice. 37.
Surdan, testis
Surie Petrizo vicecomes iadrensis 159.
Suronie Gaudius 157.
Sustie supra rupem, locus 153.
Svacensis episcopus 77.
Svennimir, vide Svinimir.
Svergia zuppanus de Tribigna. 1114, 18.
Svinimirus rex Croatiae 45. 140. 144. Svennimir. rex. 71. 146. 191.
Symeon, decanus 157. 178.
„ filius Nicolai comitis. 31.
„ monachus 45.
„ Pauli nob. cath. 25.
S(ymeon?) presbyter 46.
Symeon subdiaconus et legatus apostolicus 201. 202. 210. 215. 216. 217. 218. 220.
Symon, episcopus Quinquecclesiensis 5. 17. 25.
„ veglensis 228.
Synodus Diocliae celebrata 216.
„ generalis archiepiscopatus spalatensis. 1185, 130. 134.
„ sive Concilium dalmaticum servetur solum — modo in metropolitana ecclesia salonitana 32.
Syrenine, villa 8.

T.

Taenos (de) Vercila 196.
Talarigi, testis. 71.
Talliavento filius Johannis Sigilfredo 149.
Talmatius Johannes de Marco 145.
„ iupanus s. Petri de Gumai. 1187, 141.
„ vipanus. (iupanus) 190.
Talmazo iupanus, spalat.? 96.
Tanoligo Marcus. 92.
Tasaligandus camerarius regis Siciliae Willelmi III 137.
Tancredus rex Siciliae 1190, 158.
Techomir archipresbyter nonensis. 132.
„ setnicus de Canale. 18.
Tempestatis Micha Neve 193.
Templarii. 172. 173.
„ in Golgonisa (Glogovnica) 1185, 93.
Tebaldus archiepiscopus iadertinus circa 1178, 107. 1181, 118.
Tenin campus, parochia 131.
„ urbs 131. 140.
Teni vallis. 172
Teodorus Tiberi 21.
Tepla Formino de Rasbigaleri. 18.
Termini lapidei. 155.
Terra regalis. 18.
Tesce filius Gregorius 88.
Tesen Peze nepos. 71.
Tessemil(ov) dub. 12.
Teupolo Jacobus dux Veneciarum. 1237, 149. 1247, 70.
Teutonia regio 185.

Digitized by Google

Tezon, testis. 161.
Theobaldus, comes. 5. 17.
„ episcopns hostiensis et velletrensis 1186, 136. 1188, 143.
„ magister 200.
„ praepositus strigoniensis 12. 13. 16.
„ subdiaconus rom. et legatus pontificis. 114. 117. 121.
Theodinus portuensis et s. Rufinae sedis episcopus. 120. 125.
Theodinus presb. card. s. Vitalis tituli Vestinae 76.
Theodorus episcopus sarcanensis. 1199, 220.
Theonistus Johannes. 231.
Thihaslava, mater Bellae uxoris Proculi, soror regis Dobroslavi. 18.
Thomas comes albanensis 6. 14.
„ „ palatinus 1163, 67.
„ magister capelle regis. 67.
Tiburtinus mons. 33. 34.
Tihoslavich Dmitar. 86.
Tilagum, locus 174.
Timporius, canonicus et archid. zagrab. 1193. 168.
Tin, Ten, (Tnin aut Tcon) locus 60. 67. 68. 90. 93. 124. 143. 172. 191. vide Tenin.
Tinctor Lambertus 231.
Tini mons. 67.
Tiniensis episcopatus parochiae. 131.
Tinto Angelus. 229.
„ Frugerus. 231.
Tirmisi filius Streza. 145.
Tirpesa pater Malesae. 105.
Tirpitae Micha iaderensis 117.
Tirstenic latine Calamet locus. 37.
Tiva curialis comes de Wasca. 168.
Tolen. iudex Tini. 68.
Tolima, testis. 26.
Tolidrug potsub (podžupan) 71.
Tolimir frater Tolidrag podzupani. 71.
Tolimir, testis 88.
Toliso, testis 88.
Tolissa, testis. 90.
Tolizo, „ 51.
Tolle vinea. 155.
Tollia, abbatissa s. Mariae iadr. 1199, 205.
„ filia Lampridii, abbatissa s. Mariae Jaderae. 1190. 155.
Tollie filius Theodorus 171.
Tollina de Brechle. 37.
Tollisio Bruconia. 150.
Tolmatius presbyter 173.
Tollmiri filius Laurentius 182.
Tolmize, testis. 89.
Tolso pater Vilcine. 26.
Toplissa (Topliza) praedium. 122.
Toplize, regio 238.
Torize Fusco. 88.
Tortibulensis episcopus. 9.
Tortilanum, villa Istriae 44.
Trabs, mons. 168.
Traecti, locus. 79.
Traguriensis episcopatus parochiae. 131.
„ episcopus, vide Episcopi.
Tragurini cives. 14. 25.
Tragurinum, civitas. 44. 145.
Tragurinus Martinus de Benedicite. 181.
Trasina, vallis. 207.
Traurini cives. 92. 102.
Travalle Felix. 158.
Trebemiri Bunna. 155.
Trebessius, presbyter. 176.
Trellata de Johannes 195.
Treni promontorium et Castellum 157.
Trepunscia, terrae 154.
Trescalae nepotes. 21.
Trevisanus Johannes episcopus Caprulanus. 20. (1118).
Tribigna zuppania. 18.
„ (de) zuppanus Svergia. 1114. 18.
Tribuniae regnum. 2. 18. 23. 24. 33. 47. 59. 76. 148. 238.
Tribuniensis ecclesia. 78.
Tribunus archiepiscopus Ragusinus 1158, 58. 1167, 75. 77. 78. 79. 1168, 80. Tribunus Michaelis 1168, 81. 1186, 137. 1188, 147. † 1189, 238.
Tribunus spal. Vlcina pilosus. 39.
Tributi regii in civit Dalm. immunitas 5. 14. 21. 25. 35. 44 74.
Tributum de Ezek 180.
Tricesina. 91.
Triphon abbas. s. Mariae budvensis 1166, 73.
„ comes, dominator Cathari. 1181, 123.
„ de Domana nob. cath. 25.
Trivisanus Dominicus. 231.
„ Mathaeus. 230.
Tr'novo, urbs 181.
Trotici Johannis filius Menco. 196.
Troticio (de) matrona 195.
Trstenčani, populus. 85.
Trumpani Dabrana 29.
Truncus concavus, tribus clavibus consignatus. 214.
Trunzan, iudex iadrensis. 1105. 11.
Trunzanus Michaelis, nobilis 140.
Truselli filius Stressimir. 105.
Tudisii Lucarius. 156. 158.
Tugari, villa. 8.
Tugomirik Tolisius 151.
Tugomirorum gens. 4.
Tuguriae Cernata. 161.
Tula pater Duymi. 15.
Tumba s. Archangeli. 25.
Tupco comes, testis. 75.
Turris cum domo comitis Maurocen. Jadrae. 171.
„ Grimaldi in Spalato. 21.
Turrize, locus 88.
Tuscia, regio. 108.
Tusculanum, urbs. 114. 120.

U.

Ubaldus, diaconus cardinalis. 32.
„ presb. cardinalis s. Crucis in Jerus. 53. 58. 59.
Ubertus abbas s. Benedicti supra Padum. 1153. 50.
Udvornici. 45.
Uga (de) filius 195.
Ugo abbas s. Petri de insula arbensi. 1199. 207.
Ugarenus comes. 17. Uguranus, comes. 5.
Ugo presb. card. s. Agrippae? 120.
Ugolini Rainaldus 208.
Ugolino Petridentis. 85.
Ugrin filius Otre. 27.
Ugrinus electus episcopus zagrabiensis 1175 (?) 93. 94.
Ugudi comes wasvariensis 14.
Uliciniensis civitas 33.
Ulivo, testis. 142.
Umcento (de) Stasia 195.

Digitized by Google

Ungaria. 4. 9.
Ungariae regni fines. 91.
„ regnum 188.
„ „ in disturbatione. 122.
„ rex 87.
Ungaricum dominium in Dalmatia usurpatum 52.
Ungari in Dalmatia alienigeni 14. 21. 25. 35. 44. 74.
Ungarorum terra 99.
Urania, abbatissa s. Platonis in Jadera. 1167, 74.
„ testis 196.
Urbani II papae memoria. 57.
Urbanus II papa 57.
„ III papa 135. 136. 138. 139. 226.
Uricranum, villa Istriae 44.
Uriens, Urientus, filius Cipriani 205. 206.
Ursacii Johannes 158.
Ursacius, episcopus catharensis 1124, 25. 26.
Ursane Michael 158.
Ursinorum Comes Stephanus filius Nicolai. 186.
Ursiolus Petrus 232.
Ursus Henricus. 229.
„ Tiberi pater Mariae abbatissae. 21.
Useradi filius Cruconae 88.
Ussechuae filius Desimir. 93.
Usura non permittitur 139.
Usurarii 139.
Usurarum solutio 215.
Usurpator sententiae regali subiaceat 5.
Usus mitrae, anuli, baculi et sandalium abbati s. Chrisogoni conceditur 177.
Utala et filia eius Vera. 195.
Utalez, casinicius 225.
Uvege, castrum in Istria 6.
Uxore propria dimissa si aliam acceperit, nec in vita ei sacramenta, nec in morte sepultura impendatur 138.
Uxoribus, legitimis dimissis, multi alias superinducunt 138.

V.

V. diac. Cardinalis 78.
V . . episcopus chroatensis 62. 63.
Vacca filius de Nineo Deleo 195.
Vaciensis episcopus Marcellus 1102, 5.
Vaize, platea in Cattaro. 25.
Valaresso Martinus 231.
Valdenatii Christoforus 159.
Valentinus, civis Ragusaeus 85.
Valentynus Ragusanus testis 15.
Valiza prior spalatensis (1106) 13.
Valizi filius Nevin 154.
Vallis obscura in insula Arbe 207.
Vallis vinearia (Vinodol) parochia. 131.
Vallilo notarius et iudex 6. 7. 8.
Varadienses canonici 1134. Laurencius filius Salamonis, Benedictus custos. Opus decanus, Sebastianus. 29.
Varadensis episcopus Sixtus 1102. 5.
Varasdinenses, v. Garestenses.
Valentini Binzola 158.
Vardellus Leo. 196.
Varh suhidol locus 164.
Varnerius, episcopus Polae 1150, 44.
Vas antiquum de vineis tollatur 137.
Vassalo Dominicus 231.
Vegla, insula 194.
Veglae comitatus 204.
Veglensium barchae, 64.
Veglia, urbs. 27.
Veglisani 194.
Vekenega, filia Cichae, abbatissa monialium s. Mariae. 1105, 11. 1107, 13. et Vezenega. † 1111, 237.
Vekenega neptis Radonege 14.
Velcan rex Diocliae, Dalmatiae, Tribuniae, Toplizae et Cosnae, filius magni iupani Nemanie 1195, 238.
Veletrum, urbs 125. 129.
Venceslaus, camerarius ducis Chroat et Dalm. 1198. 200.
Vendelino Petrus. 229.
Venditio civium Clissae inter se 88.
Venditio servorum 177.
Venecia (Venetiae), urbs 21. 39. 69. 99. 100. 101. 108. 116, 204. 229. 230. 231. 232.
Veneciarum communitas 204.
Veneris castrum in Istria. 6.
Venerius Bartholomaeus 230.
„ Dominicus 229.
„ „ diaconus et notarius 65.
„ Vitalis 232.
Venero Jacobus et Mathaeus 231.
Venetici 69.
Vera de Sergi 195.
Verblen episcopus zagrabiensis. 1142, 35.
Verchreca, parochia. 131.
Veresti Yessius 176.
Vernula Madius 26.
Verona, urbs. 136. 139. 227.
Verseni filius Silvester cum fratre Sanicha 154.
Verulis, urbs 87. 89.
Vescen servus. 161.
Vescla (de) Vera. 195.
Vescovo Rasomeus et eius fillus Vilicus archipresbyter de Clissa. 142.
Vesperensis (vesprimiensis) episcopus Matthaeus 1102, 5.
Vetrii Dnesius 159.
Veza comes Varadiensis? 1166, 71.
Vezenega (Vekenega = Večenega) vide Vekenega.
Vexillum dominicum. 139.
Via antiqua 155. 206.
„ publica quae vadit Nonam. 206.
Vicariatus Spalati 107.
Vicarius archiepiscopi spalatensis Ysaac, abbas s. Stephani. 1187, 141.
Vicarius Spalati. Bogdan filius Prodani 166.
„ spalatensis Cosmas gener Johannis Budici 141.
„ Ragusii. Michatius 150.
Vice-banus Macharius comes curialis regis. 1189. 151.
Vice-Comes catharinus. 79.
„ iadrensis Surie Petrizo 159.
Vicentia (de) Bernardinus 231.
Vicha (de) filius 196.
Vicuss, pater Grubessae monachi 26.
Vid, filius Murge 167.
Vido comes Veglae, filius Bartholomaei 1191, 238. 1199, 205.
Vido diac. Cardinalis 53.
Vidomir pater Desinnae subdiaconi 13.
Viecha Potsub. (podžup.) 68.
Vilce testis. 166.
Vileico filius archipresbyteri de Clissa. 104.
Vilcicus filius Dussize 177.
Vilcinna de Bravzo 13.
„ filius Lopre 71. 74.
„ „ Pritinae 105.
„ „ (Tolsi) Tolei. 26, 90. 140.

Digitized by Google

Vilcinna iudex iadrensis 1105, 11.
„ testis 14.
Vilcodrug, nauclerus 88.
Vilcodruga, testis. 26.
Vilcoi filius Sinde 105.
Vilcoi nepos Crucanae de Clissa. 189. 190.
Vilcomir, iupanus 1194. 173.
Vilcoser pater Prodani. 26.
Vilcotta archipresbyter de Bribiro 132.
„ „ „ Cilco 37.
„ „ „ Clissa 132.
„ iudex spal. 1187, 141. 1188. 144.
Vilconic, testis. 26.
Vilicus archipresbyter de Clissa. 142.
Vilionis Johannes. 147. 230. 232.
„ Mathaeus. 231.
Vilioni Petrus 65.
Vilkuta subdiaconus. 113.
Villa antiqua. 206.
„ nuper posita 206.
Vilzanus Pristaldus 107.
Vincentius abbas s. Benedicti in Lacroma. 1156—1159. 56.
„ „ „ Chrisogoni. Jaderae 1190. 157. 1194, 173. 1195, 173. 177. 178. 1198. 193.
„ „ tragurіensis 1185. 132.
Vinetus, venetus. 231.
Vinze Laurentius Consul rag. 192.
Viperae caput. 88.
Virbiza. locus 71. 146, et molendinum 173. locus 191.
Virbizze, molendinum vetus, 182.
Viri duo, vel tres testimonium verum reddant. 226.
Virna, abbas s. Stephani de Spalato 1129, 26.
Viron pater Priboii 26.
Virovice, locus. 117.
Virovich Radonia. 127.
Visciedrag testis 159.
Visini filius Stefan Sirnosez 71.
Visa (de) Mazo 195.
„ testis 195.
Visao (de) Ursacius 25.
Visugna (de) filius 195.
Vita Dabrazzae. nob. cath. 25.
„ episcopus arbensis 1174, 93.
„ Judae 39
„ prior Catari urbis 1166, 73.
Vitacia s. Petri plebanus 203.
Vitaliano Pangratius 65.
Vitalinus Georgius 231.
Vitalis de Grasana Derza 25.
„ Lampredius 158.
„ maritus Biulae. 15.
„ (Vitaza) prior iadrensis 1106, 12.
„ sacerdos arbensis 68.
Vitaza, diaconus 20.
„ filius Stanze Dassare. 30.
„ frater Lampredii iadertini pontificis. 40.
„ prior iadrensis 1105, 11.
Vitazae filii Petrizo, Lampredius 27. Maldenarius 94.
Vitazae Lampredius 97. 118. 146.
Vitazae Petrizzo 71. 178. 205. cum fratre Lampredio 156. 171. 173.
Vitazae prioris Jaderensis filius Zanizus 29.
Vite Vali, consul rag. 192.
Vitellus diac. card. ss. Sergii et Bachi. 76.
Viterbium, urbs, 63. 121. 122.
Viti (de) Micha 150.
Vitii Vitana 158.
Vitrano (de) Sergia. 196.
Vitus Stanislavi, braciensis 16.
Vitta, clericus et canonicus 165. s. Cypriani plebanus 166.
Vitturi Jacobus 229.
Vitus canonicus iaderensis 156.
„ civis Ragusaeus. 85.
„ clericus 114.
Viula, faemina, testis. 155.
Viusa (de) Johannes 195.
Vivianus scriptor 42. 43. 44.
„ presb. Card. s. Stephani in monte 120.
Viziz Pius. 71.
Vladimiri Sergius 156.
Vladislaus rex. Ung. 4.
Vlcina, episcopus Ultrasilvanus 1167, 74.
„ Pilosus, tribunus. 39.
„ presbiter. 13.
Vochan, comes. 6.
Vodiza, regio in partibus inferioribus Selavoniae. 186. 187.
Vodovari Dabrana. 154.
Volar (Valar) Stanicha 107.
Voleinna, veglensis 228.
Volemerii mons. 122.
Voltani Vitalis uxor 231.
Votchania, Votcarra, Voticarra iudex Jaderae 94. 95. 118. 127.
Voyslavi Michael. 158.
Vragus filius Lucae de Tolle. 129.
Vrana, castrum Istriae. 6.
„ locus cum monasterio 86.
Vratenic, locus 156.
Vratimiri filius Belas. 225.
Vratinego pater Draconici 105.
Vratislaus filius Vratislai de Zagrabia, pristoldus 1198, 199.
Vretenum, vreten, mensura agri 37. 180.
Vr'tolomjee, koludrica, (monacha s. Bartholomaei) 86.
Vrulla, locus 131.
Vulcanus rex Dalmatiae et Diocliae. 1199, 202. 215. 217. 218. v. Velcanus.
Vulcassius canonicus spalat. 164.
Vulcinna et mater eius 195
„ filius Biti Nasi torti 144.
„ testis. 154.
Vulcina Viti, advocatus 37.
Vulpis Vitalis iudex ragusinus 176. consul ragusinus. 192.
Vulpis Vitalis et Michael eius nepos 158.

W.

Walgoth acolythus eccl. spalat. 89.
Walterius episcopus waradiensis 28. 30.
Waradiense concilium 28.
Warda, villa 67.
Wasca, notarius regis Belae III, 122.
Waswariensis comes Vgudi. 14.
Weng, filius Radoan pristavdus 31.
Wehle, villa 67.
W. (Willielmi II. erronee Wladislaui) gloriosissimi regis (Siciliae) curia in Ragusa. 1186, 137.
Wtillelmus) rex Siciliae. 1177, 100.
Wodalricus marchio Istriae 6. 7.
„ patriarcha aquileiensis 1102, 6. 7.

Digitized by Google

Y.

Yarani, locus. 126.
Yerace Stephanus iupanus 140.
Yldebrandus presb. Card. basilieae 12. apostolorum 58. 59.
Ylenoch, testis 18.
Ymarus episcopus tusculanus. 58.
Ysaac abbas s. Stephani de Salona 1178, 105. 106. 1185, 132. 133. vicarius archiepiscopi 1187, 141. 1193, 166.
Ysaac comes. 6.
Ysaac, pristaldus. 28. 29.
Ysaias filius Andreae. 167.
Ysan, curialis comes de Kris et Bonci 1193. 168.
Yssa, iobagio zagrabiensis 67.
Ystria. 6. 149.
Ystriensis comitatus. 6.
Yzanacius kyr. dux. Dalmatiae atque Diocliae. 1166, 73

Z.

Zacarinum, locus 147.
Zacheus, episcopus hung. sine expressa eius sede. (iavariensis) 1137, 30.
Zacheus episcopus iavariensis 1142, 35.
Zacharias papa (eius memoria) 23.
Zacholmiae ducatus 45. Comitatus. 46.
Zachulmiae Comes Miroslavus 1181, 121.
" regnum 1. 23. Zacholmiae 24. 33. 47. 59. 76. 148.
Zagayta, testis. 12.
Zagorie in Bulgaria 181.
Zagoriensis episcopus Sigindinus 1102. 6.
Zagrabienses canonici 93. 122.
Zagrabiensis ecclesia. 66.
" episcopatus 28. 166.
" episcopus, vide episcopi.
Zala (de) praedium. 31.
Zambata Majus, iudex iadrensis. 30.
Zampa (de) Tunella 196.
Zancairolo Philippus camerarius venet. 232.
Zane (Sanae) districtus. 186.
Zanello, (de) testis 18. 196.
Zani (de) Meneo 196.
Zanizo de Petrizo. 21.
Zanizo iudicator, Spalati 21.
Zanizus advocatus filius Vitazao Prioris jad. 29. 30.
Zanochi de Johannes 195.
Zappo (de) filiaster 195.
Zarara (de) Petrus 196.
Zarra Talarigi 74.
Zartianum, villa Istriae. 44.
Zastavarellus Petrus. 12.
Zatonje, locus. 85.
Zaubarae filius Johannes 40.
Zauriz, testis 154.
Zavala, maceria 60.
Zavale, mons. 60.
Zavino (de) Andreas 196.
Zavlo (de) rivus. 147.
Zavod, ad distinguendas terras s. Domnii 164. vide Savod.
Zelina, praedium 93. 94.
Zeno Henricus 231.
Zerni filius 195.
Zetina, districtus 8.
Zettina, parochia. 131.
Zernovelio (de) filius 195.
Zevna (de) Tuselo. 196.
Zeze nepos Marci 193.
" Stephanus 74.
Ziani Bonfilius et Johannes 229.
" Bonus de Caprulis. 231.
" Jacobus et Petrus filii qu. Sebastiani Ducis Venet. 230. 231.
" Petrus, 69.
" " dux Venetiar. 1324, 70.
" " comes arbensis 1193. 167.
" Sebastianus dux Venetiarum. 1174, 92. 1175, 95. 1177, 97. 1178, 108, 1179, 110.
" Sebastianus iudex 64.
Zilumbuli Gregorius 203.
Zipriani Dobrona. 90.
Zirnotta testis. 68.
Zisinianum, villa Istriae 44.
Zizonis Bogdanus 146.
Zluradi Martinus 71.
Zmina, parochia. 131.
Zopi (de) Bonicius 196.
Zorobabel Mathaeus 193.
Zorobabeli filius Matheus 171.
Zovigii, curtis 104.
Zreve Lampridius consul rag. 192.
Zuane Petrus 109.
Zucca (de) filia 196.
Zudonia Kerbozic. 126. 128.
Zudoniz Juriza. 129.
Zupan, pharensis et brachiensis, Parvos. 1184, 226.
Zupana (de) Johannes 195.
Zuppania Tribigna 18.
Zuppanus de Comene. 18.
" do Tribigna, Svergia. 1114, 18.
Zurona filiaster Mazzogomile 13.
Zurra Josep. 71.
" testis. 9.
Zuzalo filius Carusii monachus s. Stephani 41.

Digitized by Google

Digitized by Google

Pogrieške tiska.

Strana	9.	redak	13.	dilecto	izpravi diacono.
„	18.	„	14.	abbas pro iussione	izpravi abbas cenobii ss. martyr. Sergii et Bachi. per iussionem.
Strana	20.	redak	8.	indictione VIII.	izpravi: indictione VIIII.
„	29.	„	21.	nadbiskup	izpravi: biskup.
„	29.	„	25.	archiepiscopo	„ episcopo.
„	31.	„	24.	assistere	„ resistere.
„	45.	„	24.	continuetus	„ continuatus.
„	45.	„	25.	LXVII	„ LXVI.
„	48.	„	16.	Caliati	„ Calixti.
„	48.	„	27.	carcere Juliano	„ carcere Tuliano.
„	68.	„	4.	premenominatum	izpravi: prenominatum.
„	79.	„	22.	nauem	izpravi: nauim.
„	137.	„	6.	W(ladislai)	izpravi: W(illelmi).
„	143.	„	41.	Soffredus	„ Goffredus.
„	145.	„	4.	anullo	„ a nullo.
„	146.	„	23.	8. lipnja	„ mj. lipnja.
Strana	148.	redak	8.	scodrinensem	izpravi: suacensem, scodrinensen.
„	149.	„	3.		ima se dodati: Alexander s. Susane presb. card.
„	149.	„	7.	Bracianus	izpravi: Gracianus.
„	149.	„	28.	renonatione	„ renouatione.
„	149.	„	30.	Cavalero	„ Canalego.
„	158.	„	19.	Lucarus Pudisij	„ Lucarus Tudisij.
„	163.	„	24.	Sofredus	izpravi: Gofredus.
„	163.	„	27.	s. Marci	„ s. Mariae.
„	177.	„	25.	Viro	„ viro.
„	179.	„	10.	filium C.	„ filium G(regorium).
„	182.				listina pod br. CCXLV. ima se radi kasnijeg datuma pomaknut napred iza br. CCXLVI.
„	191.	redak	13.	ratres	izpravi: fratres.
„	208.	„	11.	Janensis	„ fanensis.
„	230.	„	22.	CCXCVII	„ CCXCVIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

Borba Hrvatah s Mongoli i Tatari ..... for. —.40
Borba Hrvatah u tridesetoljetnom ratu, sa slikom generala Izolana ..... „ —.50
Pavao Skalić, vjekopis sa slikom ..... „ —.50
Slika Andrije Medulića u vel. ..... „ —.40
Slika Julija Klovija u vel. ..... „ —.30
Slika Ivana Gundulića u vel. ..... „ —.40

Njemačka diela:

Andreas Medulić Schiavone, Maler und Kupferstecher, mit dem Portrait des Künstlers „ —.50
Leben des Julius Clovio mit Portrait ..... „ —.50
Der Dom zu Agram v. Weiss mit Illustrationen ..... „ —.40
Zwei Slaven, Erzählung ..... „ —.20
Leben südslavischer Künstler, 3 Hefte ..... „ —.80
Der alte Verband und der neue Ausgleich Croatiens mit Ungarn ..... „ —.10
Die legitimen und historischen Rechte Croatiens und der Ausgleich mit Ungarn ..... „ —.40
Bericht über einen Ausflug nach Dalmatien im Jahre 1854 ..... „ —.10

Sva rečena djela mogu se izvan Zagreba naručiti poštovnim pouzećem.

Digitized by Google

KNJIŽEVNA OBJAVA.

Kako se hrvatske knjige slabo kupuju, izkusilo je tagodjer družtvo za povjest i starine Jugoslavenah u Zagrebu, jer mu od dvanaest tečaja družtvenoga „Arkiva“ sila božja još u pisarni leži i nitko za nje nepita. Budući da je u toj množini knjigah golema glavnica bez ploda i koristi, a u knjigah samih dosta duševnoga blaga, odlučilo je družtvo u svojoj posljednjoj odborskoj sjednici i opet sniziti cienu „Arkiva“, nebi li se naše rodoljubivo čitajuće obćinstvo za njim barem sada pojagmilo.

Prema tomu dobivaju se u pisarni družtva za povjest i starine Jugoslavena u Zagrebu, u visokoj ulici br. 158:

II. knjiga „Arkiva“ razdiel *a*)	for. 1.—
II. „ „ „ *b*)	„ 1.—
IV. i V. knjiga „Arkiva“ svaka po	„ —.80
VI. do X. „ „ „ „	„ —.50
XI. i XII. „ „ „ „	„ 1.—
Codex Diplomaticus regni Croatiae, Slavoniae, et Dalmatiae. I. i II. dio, svaki	„ 3.—
Bibliografija hrvatska od Ivana Kukuljevića Sakcinskoga	„ —.50
Bibliografija della Dalmatia e del Montenegro saggio di Giuseppe Valentinelli	„ 1.—
Supplimenti al saggio bibliografico di G. Valentinelli	„ —.25
Vjenac uzdarja narodnoga O. Andrije Kačića	„ 1.—
Na stoljetnicu O. Andrije Kačića (sa slikom za okvir)	„ —.20
Slika velikoga rodoljuba grofa Janka Draškovića (za okvir)	„ —.10

I. i III. knjiga „Arkiva“ razpačana je, što medjutim cjeline nekvari, jerbo je svakoj knjizi sadržaj zaokružen.

Isto tako dobivaju se u pisarni rečenoga družtva sliedeće knjige izdaneg predsjedsjednikom družtva Ivana Kukuljevića Sakcinskoga:

Različita djela IV. knjiga	for. 2.—
Prvostolna crkva zagrebačka sa slikom	„ —.40
Slovnik umjetnikah jugoslavenskih* II. do V. sv. svaki po	„ —.50
Jura regni Croatiae VI. knjigah	„ 2.—
Povjestni spomenici južnih Slavenah	„ 3.—
Književnici u Hrvatah XVII. vieka	„ 1.—
Jugoslavenska knjižnica, hrvatski i francezki	„ —.20
Njeke gradine i gradovi u Hrvatskoj III. svezaka	„ 1.—
Bogatstvo i ubožtvo od g. Kavanjina, velepjesan sa slikom pjesnika	„ —.50
Trublja slovinska, Vlad. Minčetića	„ —.20
Iskrice Nikole Tomasea (samo još njekoliko eksemplara)	„ —.50
Poturica, drama	„ —.40
Dvadeset i deveti srpanj god. 1845., historička crtica	„ —.30
Putne uspomene iz Hrvatske, Dalmacije, Albanije, Krfa i Italije	„ —.50
Panonija rimska, sa zemljovidom	„ —.50
Zakoniti odnošaji Hrvatske, Dalmacije i Slavonije prama Austriji i Ugarskoj	„ —.10
Glas hrvatsko-slavenski iz Dalmacije	„ —.10
Povjestne pjesme s ilustracijami	„ 1.—

* Od prvoga neima eksemplara.

☛ *Vidi dalje na predjnoj strani.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

THE BORROWER WILL BE CHARGED AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT RETURNED TO THE LIBRARY ON OR BEFORE THE LAST DATE STAMPED BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE NOTICES DOES NOT EXEMPT THE BORROWER FROM OVERDUE FEES.

WIDENER
CANCELLED
DEC 1988
2561115

WIDENER
BOOK DUE
NOV 8 1988
2696854

CANCELLED
APR 7 1988
2549656

WIDENER
BOOK DUE
JUL 28 1989
2701875
CANCELLED
JUL 1988

CANCELLED
MAY 16 1988
2542121

Digitized by Google

Widener Library
3 2044 094 089 240

Digitized by Google